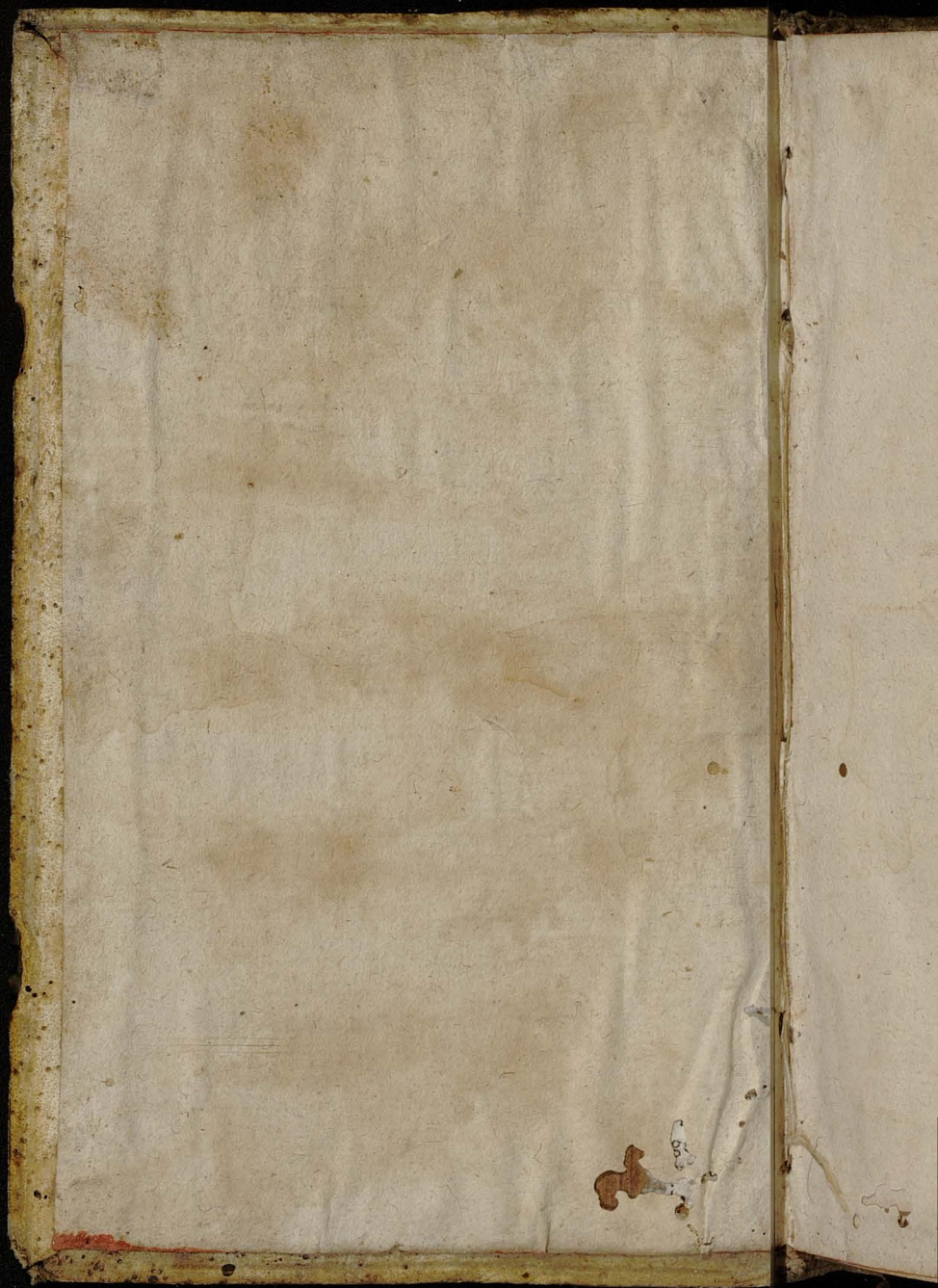
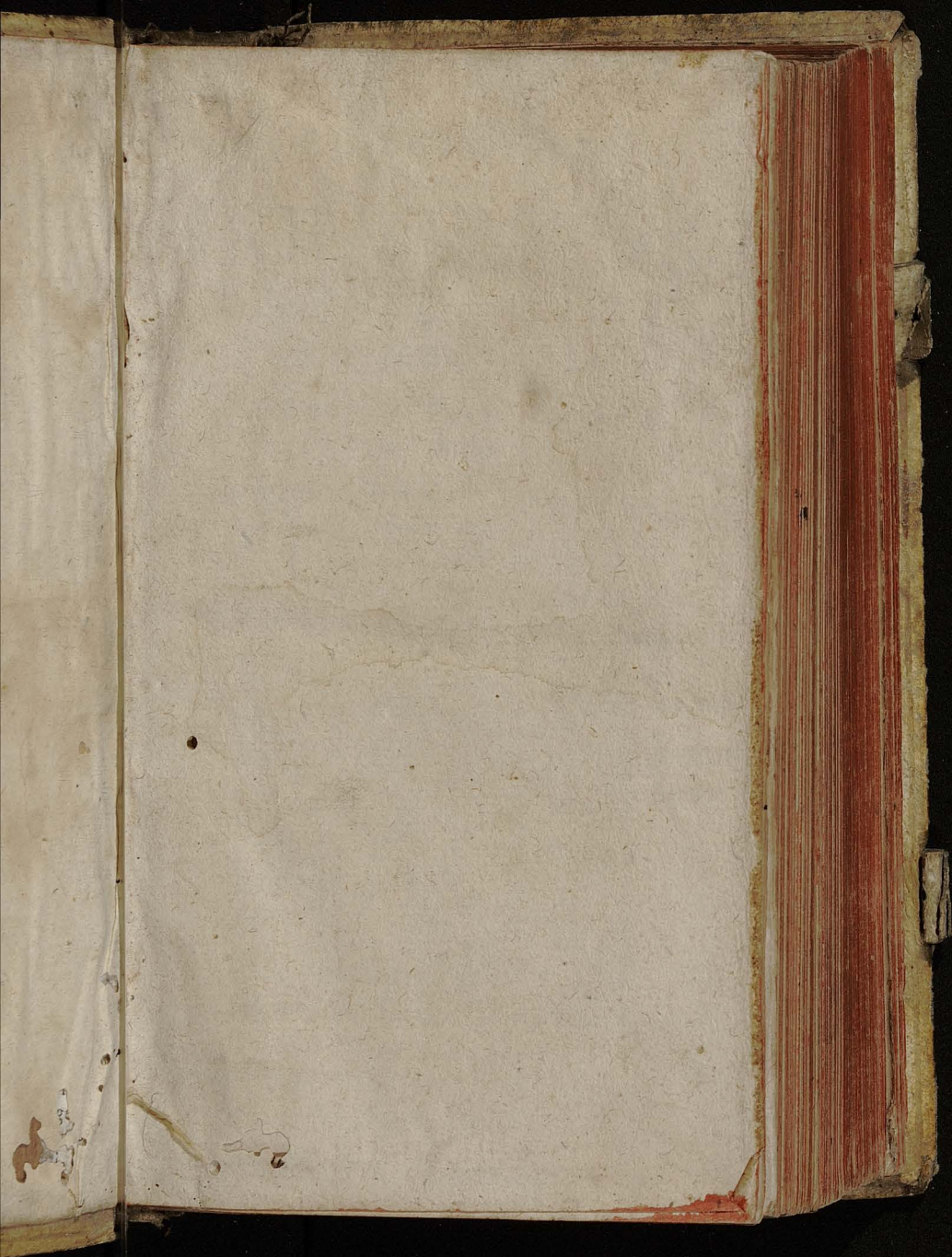

CONCIONES · B E S S E I

TOMVS · SECVNDVS

CO

TH

A

IN OM

Authore R

T

Nuncm

CO

apud Ioan

A

CONCIONES
Sive
CONCEPTVS
THEOLOGICI,
AC PRAEDICABILES,

IN OMNES TOTIVS ANNI
DOMINICAS,

Authore R. D. PETRO BESSEO SS. Theol
ogiae Doctore,

TOMVS SECVNDVS.

Nunc melius quàm antè è Gallico conuersi studio
MATTH. MARI.

COLONIAE AGRIPPINAE,
Apud Ioannem Kinckium, sub Monocerote.
ANNO M. DC. XIII.

APPROBATIO.

NO s infrà scripti SS. Theol. Doctores in
alma Vniuersitate Parisiensi, notum faci-
mus legisse & visitasse Conceptus Theolo-
gicos in Euangelia Dominicalia, à festo Penteco-
stes vsque ad Aduentum; Authore M. Petro Besseo
S. Theol. Doctore: neque in eis quidquam, quod
S. Rom. Ecclesiæ Apostolicæ aduersetur, quinimò
insignes ac doctissimos conceptus pro ædificatio-
ne & consolatione fidelium reperiri. Act. Parisijs
5. Aprilis. Anno 1609.

A Soto.

Dauid.

*II. Camadulen' Dremi Insula' Mygru'
emptus à L. Rami Conventu Cracouien'
Predicatorum Ao 1687 ex Catalogo mss. mss.
huius Dremi Ao 1688*

ARGV
CIONVM
TO

D Omic. 1. post
vitando
Domin. 2. p
tur, deinde vero de
Dom. 3. post Pent. c
Varie comparatione
tio Evang.
Dom. 4. post Pent. L
mini. Mundum maric
Dom. 5. post Pent. A
num testamentum d
cidis.
Dom. 6. post Pent. A
innitendum.
Dom. 7. post Pent.
sufficere. Triaperse
retici similes Gabao
Dom. 8. post Pent. De
parabola. Peccator
tia.
Dom. 9. post Pent. La
tati spirituali. Saxo
feliciter.
Dom. 10. post Pent. D
Dom. 11. post Pent. S
ritati erga proximum
Dom. 12. post Pent. Ho
speciali Dei gratia è p
pulchrè docet. Munda
Virtutem cum scientia
tudine. Peccatum qua
Dom. 13. post Pent. Fra
pro quoniam est figura

* * * * *

ARGVMENTA CON- CIONVM DOMINICALIVM TOMI SECVNDI.

D Omic. 1. post Pentecost. De misericordiae virtute. Item
virando temerario iudicio, & dimittenda iniuriis.

Domin. 2. post Pent. De ingratiitudinis vitio differi-
tur, deinde verò de ambitione, avaritia & luxuria.

Dom. 3. post Pent. Contra detractionem, & murmurationem.
Variæ comparationes detractorum & murmuratorum. Expositio
Evang.

Dom. 4. post Pent. De Christi eloquentia, & efficacia verbi di-
vini. Mundus mari comparatus. Evang. exponit.

Dom. 5. post Pent. Mundum in duas partes divisum, vetus & no-
vum testamentum designat. De iustitia Phariseorum. de Homi-
cidio.

Dom. 6. post Pent. Misericordia primum Dei attributum, eiq̃ue
imitandum.

Dom. 7. post Pent. Bona opera esse necessaria, & solam fidem non
sufficere. Tria persecutionum genera. Falsi prophetae varij. He-
retici similes Gabaonitis, vulpibus & aliis, &c.

Dom. 8. post Pent. De bona fama, eiusque iucunditate. Explicatio
parabolæ. Peccator verus dissipator. Eleemosyna vi & effica-
cia.

Dom. 9. post Pent. Lachryma Deo gratæ. Prosperitas causa cæci-
tatis spiritualis. Saxorum Symbolum ad designandam Reipubl.
felicitatem.

Dom. 10. post Pent. De superbiæ vitio, & humilitatis virtute.

Dom. 11. post Pent. Septem fidei columnæ quibus inniuitur. Chæ-
ritatis erga proximum encomium Gemitus Christi vnde.

Dom. 12. post Pent. Hominem absq; Dei gratia nihil posse, nec sine
speciali Dei gratia peccato emergere, exēplis & similitudinibus
pulchrè docet. Mundani in secularibus periti, in spiritalib; inscij.
Virtutem cum scientia coniungi debere. Caritas via ad beati-
tudinē. Peccatum quarum malā. Myſteria divina nō retagenda.

Dom. 13. post Pent. Prætorum consortium esse fugiendum. De le-
pra quatenus est figura peccati, eiq̃ue cum peccato assimilatio.

INDEX.

Item de leprosis Sacerdotes honorandos. Ingratitudinem vitandam.

Dom. 14. Pent. Contra avaritiam, omnium peccatorum maximam radicem. Quod diuitie homini, non homines diuitiis seruire debeant, contra sollicitudinem.

Dom. 15. post Pent. Tria mortis genera ostendere peccati malitiam. De moriendi necessitate, deque mortis memoria. De exequiis.

Dom. 16. post Pent. De inuidia eiusque malitia differitur. Deinde de sabbatho Iudaico quibusdam intermissis, iterum de eadem. Tandem de operibus charitatis & hydropicis agitur.

Dom. 17. post Pent. De eharitate, & amore Dei agitur, itemque de dilectione proximi.

Dom. 18. post Pent. De fidei praestantia tractatur, deinde de charitatis natura, itemque de mundi proprietate, & pastorum officio. Postremo de hereticorum triplici fide, & speciali peccati paralyti.

Dom. 19. post Pent. De mundo hominis inimico, deinde de regno Ecclesiae & prerogatiuis eius, iterumque de mundo agitur.

Dom. 20. post Pent. Tribulationis vtilitas, & morborum causae aperiuntur.

Dom. 21. post Pent. De Dei misericordia & iustitia, tanquam duobus mundi polis, deque peccatorum debitis, & de ingratitude.

Dom. 22. post Pent. De linguae custodia, adulatoribus & hypocritis. Animam esse Dei denarium, ad imaginem eius creatam.

Dom. 23. post Pent. Iterum de tribulationis vtilitate agit, & de virginum custodia.

Dom. 24. post Pent. De Antichristo, & die iudicii horrendo. An Papa sit Antichristus iuxta hereticos. Non differendam esse paruenitiam.

IND

MEMOR

QVE PAR

MERS

Sciendum autem

choari. Prim

ti, tam hyema

nica 22. post Pent

hyemali nume

atos, & vbique

ri debebat, posu

to, numeri humi

Cum

Abel mortuus

Agitar.

Abscislaudandus.

Abfolomi humani

collata.

Accidia designatur f

ana

Actiones nostrae cur

choandae.

Admiratio ignoran

179 i eius duo ge

Adulari non debet

tor,

Adulatio & detrac

belluae.

Adulationis exempl

Adulatio noxia prin

Adulator rubicini b

lu. 1. cyguo. 9. 3

INDEX RERVM

MEMORABILIVM VTRIVS.

QVE PARTIS, IN QVO PRIOR NV-

MERVS FOLIVM, ALTER PAR-

TEM DESIGNAT,

Sciendum autem, ter hoc volumine numeros ab initio inchoari. Primò quidem & secundò initio vtriusque partis, tam hyemalis, quam æstivalis, tertio autem à Domini 22. post Pentecosten. Sed & hoc sciendum, in parte hyemali numeros à folio 241. vsque ad 306. esse virtuosos, & vbique loco 2. positum esse 1. vt vbi 242. notari debebat, positum sit 142. &c. Hoc igitur vitio sublato, numeri huius indicis non erunt fallaces.

Conclusus

1. Cratinus

- A**bel mortuus Cainum ex-
 agit. 160.2. **A**dventus Christi figuris de-
 Absens laudandus. 94.2. **A**dventus Christi figuris de-
 Absolomi humanitas Christo Aduersitates præmeditatae
 collata. 557.2. **A**dventus Christi figuris de-
 Acedia designatur febre terti-
 ana 743.2. **A**dventus Christi figuris de-
 Actiones nostræ cum Deo in-
 choandæ. 119.2. **A**dventus Christi figuris de-
 Admiratio ignorantie filia. **A**dventus Christi figuris de-
 179.1. **A**dventus Christi figuris de-
 Adulari non debet conciona-
 tor. 125.1. **A**dventus Christi figuris de-
 Adulatio & detractio malæ
 belluæ. 114.1. **A**dventus Christi figuris de-
 Adulationis exemplum. 9.3. **A**dventus Christi figuris de-
 Adulatio noxia principib. 10.3. **A**dventus Christi figuris de-
 Adulator tubicini bellico simi-
 lis. 8.3. cygno. 9.3. **A**dventus Christi figuris de-

);(

nota

INDEX.

- norarint. 444. 2. eorum lex egregia. 273. 2. Sceptrum regium mysticum. 750. 2. Enigmatica cuiusdam ad amicū epistola. 620. 2. Æsculapij imago. 56. 3. Æsopi dictum. 25. 2. Afflictis Sanctorum exempla consolationi. 315. 1. Afflictiones aquis marinis collatæ. 113. 2. Ad Deum fugere cogunt. 438. 2. Agestilai responsū de qualitate principis. 56. 3. Agentia naturalia primo agunt in vicina. 651. 2. Alexandri Magni scitum dictum. 285. 1. 11. 2. 449. 2. Allegoria insignis templi ædificationibus. 196. 2. Alphabetum quomodo quidam didicerit. 449. 1. Altum quid significet. 129. 2. Amor cæcus & nudus pingitur & cur. 470. 1. eius vis. 496. 1. eum ut veteres exprefferint. 306. 1. telo igneo collatus. 68. 2. illo cæcus Herodes Ioannem in vnicula coniecit. 63. 1. Amor Dei & proximi duo poli. 629. 2. Amor Dei o mnis prapondendus. 618. 2. cui numero comparetur. 415. 2. Amor mundi amorī diuino contrarius. 53. 2. Amor sui homini proprius. 317. 1. eius magna vis. 39. 3.
- Amos Propheta ob veritatem arguitur. 66. 1. Amygdalo vana gloria comparatur. 269. 1. Anabaptistæ medicinam damnant. 51. 3. Anacharsidis apophthegma. 434. 2. 761. 2. Anaxagoræ constantia 700. 1. Angeli iudicium extremum nunciantis habitus. 32. 1. humilitatem sectantur, homines superbiam. 130. 1. ministri, homines autem fratres Dei appellantur. 184. 1. hominum seruos se declarant. ibid. peccatores accusant. 278. 2. sacerdotes honorant. 2. 2. 2. 448. 2. Angelorum iudiciū fuit initio mundi. 7. 1. Animalia amphibia. 393. 1. Animalium quorundam pietas. 15. 2. & seq. Anima denarius regius est. 19. 3. eius robur in meditatione situm. 178. 1. oculus dexter fides. 274. 1. medicus Deus. 631. 1. eam non vult diuidi. 653. 1. Deo carentis miseria. 224. 1. Anima viri vxor. 246. 1. Anna laudatur ab assiduitate orandi. 200. 1. Annibalis callidum stratagemma. 550. 2. Antichristus cur ita appellatur. 73. 3. eius varia nomina. 59. 3. duplex persecutio. 75. 3. 80. 3. Anti-

Antichristus omni
 75. 3. Messiam
 edet miracula
 donis pugnab
 tormentis.
 Antipater quomodo
 derit,
 Antonius quomodo
 latus Dydimus
 Apologus Pini &
 378. 1. D
 Apollini cur che
 Apollonij simul
 Apostoli Christo
 um dederunt. 7
 comparati. 66.
 stribulatione
 Apophthegma
 rum. 34. 1. An
 Platonis. 622. 1
 609. 1. 612. Tibe
 18. 2. Philemoni
 noctaris.
 Apum prudentia.
 Aquila quomodo p
 minet.
 Arboribus homin
 Arca testamenti cl
 aperiebatur.
 Arca Noe fabricat
 similes.
 Aristotelis sententi
 Arius hæresiarcl
 piscator.
 Arsenij Eremitæ ap

I N D E X.

- Antichristus omnes decipiet ma. 405.2
 75.3. Messiam se dicet. 76.3
 edet miracula falsa. 77.3.
 donis pugnabit, ibid. & 349.1
 tormentis. 78.3
 Antipater quomodo se defen- 474. 1. per mulieres præ-
 derit, 556. 1 gnantes. 83. 3. cur semper
 Antonius quomodo conso- pallescant. 57. 2. leonibus si-
 latus Dydimum cæcū. 525.1 miles ibid. item mulis & a-
 Apologus Pini & cucurbitæ. finis 58. 2. pisci S. Petri. 61. 2.
 378. 1. Demosthenis
 228.2
 Apollini cur chelys dicata. 458.2 vera idolorum serui-
 548.1 priuatum tenet inter vitia.
 Appollonij simulatio. 216. 2
 Apostoli Christo testimoni- 458.2 pandora est 478.
 um dederunt. 710 1 cur sali 2. hydrops. 606. 2. febris
 comparari. 66. 2. ijs 2 Chri- continua. 743. 2
 sto tribulationes prædictæ. Athenodorus quid Augusto
 714.1 suaferit vt iram vinceret.
 Apophthegma regis Peria- 176.2
 rum. 84 1. Antigoni 401.1
 Platonis. 622. 1 Diogenis. 199.2
 697. 1. 61. 2. Tiberij II. Imp. Aues garrulitatis symbolum.
 18. 2. Philemonis. 64. 2. Xe- 28.2. carniuoræ immundæ.
 nocratis. 76 2
 Apum prudentia. 377.2
 Aquila quomodo pullos exa- 77. 2. earum duo genera.
 minet. 134. 2. 731. 2. 391. 1. benignitas. 16. 2. ijs
 Arboribus homines collati. homines varij comparan-
 tur. 389.1
 B.
 244 1 Bastriani defunctos canibus
 Area testamenti clauibus nō obijciebant. 512.2
 aperiebatur. 6.2 Balenæ astus. 101.2
 Area Noë fabricatoribus qui Balsami natura qualis, eaque
 similes. 399.2 populo applicato. 585.1
 Aristotelis sententia. 602. 2 Balthasar rex manu diuina
 Arrius hæresiarcha malus correctus, & cur. 66.1
 piscator. 127. 2 Basiliscus natura. 697. 1. illi cō-
 Arsenij Eremitæ apophtheg- paratur vana gloria. 269.1
 81. 2
 Beati-

INDEX.

- Beatitudo electorum & pœ-
na damnatorum æterna. 15.1
- Beneficiū cito fenescit 499.1
- Biantis Priænzæ scomma. 352.2
- Bombyces tonitruū moriuntur. 8.1
- Bono nostro proposito mūdus contrarius. 657.2
- Bonorum operum metes astruitur. 30.1. gloria soli Deo ascribenda. 335.2
- Bos consilij imago. 5.8. 1. adoratatur pro Deo ab Helio-politis. 517.1 laboris symbolum. 580.1
- Buboni similis detractor 85.2
- C.
- Cæci & coelites aliquot insignes. 529.1
- Cæci designāt sceleratos. 87.1
- Cæcorum illuminatio careris miraculis anteposita, & cur. 83.1
- Cæcitatē ingens malum 5.5.1 eius duo genera. 526.1
- Caini homicidium grauius peccato Adami. 163.2
- Canis detrahentis hieroglyphicum. 88.2
- Calamitas differentium pœnitentiam vsque ad mortem. 82.3
- Caluinus Seruetum igni ad-iudicauit. 348. malus pif-cator fuit 128. 2. eius error detestandus 49.3.
- Caluinistarum cæcitas Ec-clesiam non videntium. 378.1. deo errores refutati. 478.2. item alius. 250.2
- Canonici & religiosi inertes taxantur. 418.1
- Capharnaum patria Christi cur appelletur. 649.2
- Caput bouinum laboris hieroglyphicum. 399.1
- Casus alieni vix nos mouent. 36.3
- Categoriæ mundi imaginem continent. 18.3
- Causa finem operis notat. 603.1
- Ceræ Musicam amant. tonitruū terrentur 9.1 quomodo flumina transeant. 637.2. carum stoliditatem homines imitantur. 9.1
- Cerberi fabula moraliter exposita. 495.2
- Charitas omnium virtutum summa & finis 610.2. regia chlamys 612.2 auro similis. 611.2 igni. 612.2. eius ordo. 413.2 vnio fidelibus necessaria 122.1. in patriam exercenda. 650.2
- Cholera intellectui nocet. 172.2.
- Christus lapis dicitur 4.1. o-cularissimus. ibid. opere non verbo respondet. 82.1. Sauli similis in quo 1.7.1. duodecimo ætatis anno patri offertur 211.1. eodem etiam anno miracula facere capit. 227.1. in die festo perdi-

perditur. 214.1. aureo collaribus. bulo animalia Doctores, in o- nes in socios h- ad nuptias vo- 1. cur ad eas i- multis ad lac- eis ad nuptia- 254.1. cur ma- sponderit. 259. miraculum fec- matris suæ. 262. vinum multipl- semper in labor- dit. 314.1. in na- sumendus. 315. cendum parab- 448.1 & cur. 75. nis suæ temp- & de ea semp- 490.1. 493.1. pr- tuorū cur a Pa- 528.1. quinquie- rectionis die app- non ingreditur a- nisi ianuis clausis per medium oce- mediator inter L- mines. 540.1. cum suo resurrexit. 54- nus noster & iu- sua in nos merita 677.1. quater A- verus Ecclesiæ re- millis grauo. 370. 457.1. capite. 49. Christi aduentus f- claratus. 79.1. m- co-rectatur. 82.1.

I N D E X.

perditur. 214. 1. candelabro
aureo collatus. 230. 1. in sta-
bulo animalia, in templo
Doctores, in cruce latro-
nes in socios habuit. 237. 1.
ad nuptias vocandus. 248.
1. cur ad eas ierit. 253. 1. a
multis ad lacrymas, a pau-
cis ad nuptias inuitatur.
254. 1. cur matri dure re-
sponderit. 259. 1. primum
miraculum fecit in gratia
matris suae. 262. 1. panem &
vinum multiplicauit. 264. 1.
semper in laboribus prece-
dit. 314. 1. in nauclerum as-
sumendus. 315. 1. inter do-
cendum parabolas misce-
re. 448. 1. & cur. 752. 2. passio-
nis suae tempus praesciuit.
& de ea semper cogitauit.
499. 1. 493. 1. primitiae mor-
tuorum cur a Paulo vocatus.
528. 1. quinquies ipso resur-
rectionis die apparuit. 531. 1.
non ingreditur ad quenquam
nisi ianuis clausis. 538. 1. sem-
per medium occupat. 539. 1.
mediator inter Deum & ho-
mines. 540. 1. cum sanguine
suo resurrexit. 547. 1. patro-
nus noster & iudex. 557. 1.
sua in nos merita transfert.
677. 1. quater fleuit. 311. 2.
verus Ecclesiae rex. 691. 2. fi-
milis grano. 370. 1. semini.
457. 1. caprae. 491. 1.
Christi aduentus figuris de-
claratus. 79. 1. miracula de
eo testatur. 82. 1. humilitas
& modestia. 85. 1. obediencia.
2. 4. 1. eloquentia in dispu-
tando. 232. 1. diuinitas vnde
probata. 188. 1. humilitas
Philosophis incredibilis.
487. 1. mors spontanea fuit.
488. 1. principatus crux. 495.
1. mors deploranda. 498. 1.
resurrectionis causa & ra-
tiones. 525 & seq. 1. diligen-
tia in iuuandis Apostolis.
532. 1. vulnera foramina &
cornua vocantur. 548. 1. &
fontes. ibid. passio scuto
comparata. 552. 1. resurrectio
difficilis creditur. 553. 1.
Christo graue fuit gentilibus
tradi. 522. 1.
Christum multi terra, pauci
vero mari sequuntur & quo-
modo. 316. 1. sequentes tem-
pestates experiuntur. 326. 1.
mortuum esse difficile cre-
ditur. 485. 1. mundus irridet
& explodit. 47. 3.
Christianus mundum oppu-
gnaturus tempestates sen-
tit. 328. 1.
Christianorum dignitas. 185. 1.
labia & dentes quales esse
debeant. 89. 2. perfectio in
quo consistat. 336. 2.
Christiana mysteria aromaticis
& taperibus comparatur. 182. 1.
Cicada nobilitatis symbolum.
322. 2.
Circes fabula explicata. 236. 2.
Claudi cur aditu tabernaculi
prohibiti. 402. 1.
) () (; Clo-

I N D E X.

- Clementia Dei** ad conditio-
nes se astringi patitur. 410.
1. iter est ad gloriam. 583. 1
Clementia Ethnicorum quo-
rundam. 632. 2
Cælum non nisi laboranti-
bus paratum. 400. 403. 1
Cælus exultare bonum o-
men. 18. 1
Cælestia vera sunt, terrena
merum nihil est. 674. 1
Codrus quale oraculum ac-
ceperit. 543. 1. eius mors
Christi morti collata. 544. 1
Cognitio sui ipsius peccata
tollit. 102. 1
Cognoscere alios volumus,
non nos ipsos 111. 1
Cometæ quid sint & quid
portendant. 10. 1
Comparatio legis veteris cum
noua. 132. 2
Concionator veritatem cæle-
stem non debet 70. 1. tuba vo-
catur. ibid. penitentiam
suadeat. 124. 1. adulari non
debet. 125. 1. lacrymas ex-
citet. 139. 1. publicè sem-
per concionetur. 458. 1
Concionatoris veri indicia.
87. 1. & munus. 123. 1
Concionatores Angelis com-
parantur. 140. 1. nubibus.
71. 1. venatoribus ibid. bo-
bus mare æqueum susten-
tantibus. 140. 1. clypeis &
scutis regis Roboam. 142. 1.
tubis 117. 2. Dauidi. 445. 1
Concionatores quibus arti-
ficibus similes esse debe-
ant 387. 1. sublimia docere
non debent. 452. 1. & mo-
dum seruare in concioni-
bus. 455. 1. res prophanas
aliquando allegare pos-
sunt. 155. 1
Concionatores peruersi com-
parantur diuiti epuloni. 90.
1. cum piscatoribus nil ca-
pientibus. 120. 2
Concionatorum infelicitas.
119. 2
Confessionis auricularis fun-
damentum. 442. 1
Coniugata semper cum ma-
rito excant. 213. 1
Coniugum concordia Deo
grata. 246. 1
Consolationes terrenæ spiri-
tualibus repugnant. 650. 1
Constantiæ emblemata. 96. 1
Constantinus Imp. statuit li-
bros Arrianorum combu-
rendos. 351. 1
Consiliarij pacem suadere de-
bent. 517. 1
Contemplatio interdum de-
serenda & quando. 162. 1.
actioni iungenda. 163. 1
Conuentus inter deum & ho-
mines. 409. 1
Cor hominis maximum. 698.
2. requirit Deus. 619. 2. dili-
genter conseruandum 221.
1. est instar fontis. 411. 2. pri-
mi mobilis 410. 2. spiritus
sancti & mundi domiciliū
simul esse nequit. 652. 1
Cor

Cor fide plenum

Cornu symbolu-
nis.

Corpus nostrum
paratum.

Corporum bea-

Creaturis qui
diffidit. 148. 1.
nobis cælesti-
am reficere.

Creatura vna al-
perfectionem

potest.

Crines designan-
tes.

Crocodilus inimi-
ci symbolu-

Credulitas hon-
listima.

Crux futura sig-
minis. 351. 1. te-

probis 36. 1. C-
parus

Cygnus & syren-
que iustorum

imago.

Cygnus compara-
teruitatem Dei

D.

Dæmones vocan-
421. 2. animas

unt.

Dauid seipsum a-

agnouit. 756.

comparatus 6
figura. 93. 2. c.

INDEX

- C**or fide plenum terra bona. rum delectu cautela. 324.
477.1 turtis clypeis munita dici-
Cornu symbolum fortitudi- tur & cur. 81. 2. zelus erga
nis. 549.1 subditos 361. 2. ei cōciona-
Corpus nostrum Ismaëli cō- tor cōparatus, 645.1 in eum
paratum. 616.1 Saulis altus. 706.2
Corporum beatorum dores. Declinatio peccatorum per
637.1 omnes casus. 763.2
Creaturis qui confidit Deo Defectus naturales hominē
diffidit. 148.1. eas Deus vult humiliant. 527. 1. cur Deus
nobis cælestium memori- permittrat ibid. nemini ex-
am reficere. 449.1 probrandi. 528. 526. 1
Creatura vna alteri maiorem Deliciarum damna. 135.5
perfectionem iuvidere non Delphini charitas in proles.
potest. 458.1 16.2
Crines designant cogitatio- Demosthenis factum lauda-
nes. 177.1 bile. 402.1
Crocodilus inimicitiarum & Denarius vitæ æternæ sym-
odij symbolum. 32.2 bolum. 435.1
Crudelitas hominum crude- Denarij Romani valor. 17.3
lissima. 776.2 Dentes Christianorum qua-
Crux futura signum filij ho- les esse debeant. 89.2
minis. 35.1 terrori erit im- Deserti & solitudinis enco-
probis 36.1 Christi princi- mia. 137.1
parus 495.1 Desideria impedire pecca-
Cygnus & syrea vitæ mortif- rum graue. 532.1
que iustorum & impiorum Detrahtio morte peior. 85.2
imago. 607.1 Detractor diabolus carne cir-
Cygno comparantur sero ad cundatus 88.2 cani similis.
seruitutem Dei accedentes, ibid. leproso 84.2. declinat
213.1 per accusarium. 764.2
D. Detractores summe odit De-
Dæmones vocantur latrones. us. 78. 2. serpenti similes.
423.2. animas capere gesti- ibid. & ranis. 82. 2. gallo
unt. 113.2 ibid. scarabæo & Echo. 83.
David seipsum aliquando nō 2. bubonibus & noctuis. 85.
agnouit. 756. 2. polypo 2 locustis Apocalypsis. 86.2
comparatus 648.1. Christi Deus antequam puniat signa
figura. 93. 2. eius in seruo præmittit 10. 1. in extremo
() () 4 indi-

I N D E X.

iudicio Holoferni similis.
 13. 1. mundi finem faciens.
 patrifam. morienti assimi-
 latus. 17. 1. fornicatores gra-
 uiter corripit. 61. 1. suos
 nunquam deserit. 68. 1. fidus
 amicus est. 92. 1. animā suo
 aduentu replet gloria. 168.
 1. habet vias & semitas. 170.
 1. nil maius facere potuit
 quam humanam naturam
 assumere. 183. 1. non est pec-
 cati author. 196. 366. 1. in
 corde seruāus & quomo-
 do. 222. 1. author matrimo-
 nij. 244. 1. punit abusum re-
 rum Ecclesiasticarum. 261.
 1. quod vult potest. 283. 1.
 multa tamen potest quæ
 nō vult. 286. 1. rerū & ma-
 ri dominatur. 305. vbi adest
 semper aliquid rari accidit.
 322. 1. animam intrans ean-
 dem mutat. 323. 1. & exhila-
 rat. 652. 1. solus placat & ci-
 et fluctus. 332. 1. iustus ma-
 gni facit. 343. 1. probos im-
 probis permistos tolerat.
 343. 1. & cur. 344. 1. rerum tē-
 poraliū copia beat impro-
 bos. 346. 1. opera bona in
 statu peccati mortalis fa-
 cta digna mercede cōpen-
 sat. ibid. a paruis incipit in
 magnis definit. 377. 1. faci-
 lis ad benignitatem, tardus
 ad iustitiam. 407. 1. proui-
 dus circa salutem nostram.
 ibid. hominis debitorē mi-
 rabili modo se constituit.

411. 1. non esset Deus si ab
 operando cessaret. 420. 1.
 non differt mercedē suorū.
 422. 1. omni vitæ hora nos
 vocat. 440. 1. amandus du-
 plici amore. 618. 2. fidem su-
 orum variē experitur. 532. 1.
 obiectū animæ rationalis.
 642. 1. temerē iudicantes
 castigat. 20. 2. diues in mi-
 sericordia. 180. 2. numerat
 regna. 192. 2. recordatur o-
 mnium quæ in eius hono-
 rē fiunt. 193. 2. nouit omnia
 quæ in terris aguntur. 264.
 2. offert misericordiam po-
 tius quam iustitiam. 313. 2.
 vna manu punit, altera pro-
 regit. 314. 2. duas habet in-
 gentes manus. 366. 2.
 Dei propriū ignoscere. 30. 1. i-
 ram quomodo propheta
 exprimere soliti. 31. 1. pati-
 entia in peccatores cur tā-
 ta. 337. 1. & seq. & 341. 1. hu-
 militas non minus admira-
 bilis quam maiestas. 487. 1.
 faciē videre magnum gau-
 dium. 635. 1. præsencia ani-
 mæ exhilarat. 652. 1. propri-
 um est misericordē esse. 13. 2.
 Deo grata operum bonorum
 multitudo. 84. 1. opera no-
 stra bona ascribenda. 86. 1.
 Deum in via amittere quanta
 calamitas. 220. 1.
 Dextera amicitiae symbolum.
 425. 2.
 Diabolus credebat. 206. Deo
 seruire

seruire ob tempo-
 1. nullos terat in
 in statu gratiæ. 31
 uerantiam impe-
 rebus mundi no-
 vi 2. Deo abstrah-
 pyratæ similis.
 altus & imposs-
 nouem filiz &
 crudelitas.
 Diaboli sunt sub i-
 ne sacerdotum.
 Dimittere offens-
 cordiæ genus est
 Diogenes pronus
 luit, & cur.
 Discrimen inter op-
 hominum. 378. 1.
 & mundum. 383.
 & hominē. 341.
 & mundi obse-
 Differentia bono-
 lorū pastorum.
 Mosaiticæ & Eu-
 330. 2. causarum
 & moralium. 251.
 rum Dei & homi-
 Dissimulatio vetita
 Diuitiæ spinis com-
 476. 1. homini d-
 uire, non contra-
 senec bonæ nec-
 2. earum amor
 bat.
 Diuites tenaces a-
 buchodono for-
 Docti superbi Reip-
 Doctus sine virtute

INDEX

- seruire ob temporalia. 320.
 1. nullo tēat nisi qui sunt
 in statu gratiæ. 315. 1. perse-
 uerantiam impedit. 491. 1.
 rebus mundi nos implicat
 ut a Deo abstrahat. 477. 2.
 pyratæ similis. 318. 1. eius
 astus & impostura. 619. 2.
 nouem filia & quæ. 333. 2.
 crudelitas. 368. 2.
 Diaboli sunt sub iurisdic-
 tione sacerdotum. 294. 1.
 Dimittere offensam miseri-
 cordiæ genus est. 29. 2.
 Diogenes pronus sepeliri vo-
 luit, & cur. 170. 1.
 Discrimen inter opera Dei &
 hominum. 378. 1. inter Deū
 & mundum. 383. 1. inter deū
 & hominē. 541. 1. inter Dei
 & mundi obsequia. 193. 2.
 Differentia bonorum & ma-
 lorum pastorum. 594. 1. legis
 Mosaicæ & Euangelicæ.
 330. 2. causarum naturalium
 & moralium. 251. 2. debito-
 rum Dei & hominum. 767. 2.
 Dissimulatio vetita. 402. 2.
 Diuitiæ spinis comparantur.
 476. 1. homini debent ser-
 uire, non contra. 474. 2. ex
 senec bonæ nec malæ. 480.
 2. earum amor animā tur-
 bat. 705. 2.
 Diuites tenaces arbori Na-
 buchodonosor similes.
 207. 2.
 Docti superbi Reipub. noxij.
 400. 2.
 Doctus sine virtute nihil est.
 406. 2.
 Doctores stellæ sunt. 402. 2.
 comparantur agro Zizani-
 js pleno. ibid. mali similes
 aræ fabricatoribus, &
 quomodo. 399. 1. caminis.
 407. 2. eorum commune
 vitium. 404. 2.
 Domesticis & suis primo sub-
 ueniendum. 652. 2.
 Dominica dies cur solemnis.
 531. 2. ea Deus maximè
 offenditur a Christianis.
 536. 2.
 Dominos à seruis regi indi-
 gna seruitus. 426. 1.
 Duo pugilum paria de salute
 nostræ decertant. 661. 1.
 Duo oculi hominis spiritua-
 les. 671. 2.
 Duodecimus ætatis annus
 qualis. 223. 1.
 Duplex ponderis genus a-
 pud Hebræos. 731. 2.
 E.
 Ecclesia naui cōparatur. 310.
 1. 311. 1. grano sinapis. 374. 1.
 lunæ. 377. 1. fermento. 392.
 Racheli. 629. 1. est perpetua
 312. 1. quadruplici perscūti-
 oni subiecta. ibid. de per-
 secutionibus triumphat.
 313. 1. per regnum cœlorum
 exponitur. 373. 1. cur regnū
 cœlorum dicatur. 687. 2.
 cur regnum Christi 754. 2.
 bonos & malos compræ-
 hendit. 712. quicquid ob-
 seruat exiguum est. 381. 1.
)()(5 Eccle-

INDEX.

- Ecclesiæ regnum cætera vin-** midis captiosum. 508.2
cit antiquitate 688. 2. no. **Eremitæ** cuidam diabolus æ-
biliter & magnificentia nigmaticè proponit cor
ibid. triumphantis descri- Deo offerendum. 618 2. &
prio 754. 2. præfulgibus dor- seq.
mientibus excitantur tem **Error Manichæorum.** 250.2.
pestates. 330.1. pastores vo- Pelagianorum. ibid. Calui-
cantur vigiles. 358.1. nistarum. ibid.
Ecclesiastici operarij vera i- **Esther orationis typus.** 690.1.
mago. 429.1 **Ethnici deriserunt olim Chri-**
Ecclesiastici sæpe immites. stianos ob cultum Dei cru-
428.2 cifixi. 374.1. in mortuos pij
Ecce interiectio semper ad- 50.2
mirandum quid designat. **Excusatio folijs comparata.**
273.1 50.2 item squamis. ibid.
Eclipsis solis & lunæ unde ve- **Exequiarum usus antiquissi-**
niat 23.1. 653 1. quot horis mus. 508.2
in fine mudi duratura ibi. **Ezechias ob ostensos thesau-**
Eleemosyna peccatores iuvat ros regno in posteris exci-
286 2. aliquid cum diuini- dit. 268. 1. eius gratitudo.
tate habet. 287. 2. Deum i- 520.1.
ratum placat. 288.2. ditat **Ezechiel Propheta toram ci-**
dantes. 290.2 uitatem Ierosolymam in
Elephantum pietas. 15. 2. ijs latere descripsit. 371.1
duplex cor. 751.2
Elias magis Iesabelem quam
Achab timuit. 62. 1. eius in
suos amor. 638. 2. raptus
cum morte Christi colla-
tus. 658.1 **Fabula veterum de homine**
Eloquentiæ symbolum quod 245.1. de Achille inuiola-
106 2 bili præterquam in calce
Enoch extremi iudicij præco- pedis, exposita. 67.2
nam partem, aliquando **Fermētum aliquando in bo-**
7 1 nam partem, aliquando
Epitheta malorum pastorum Festi dies celebrandi. 209. &
595.1. orationis. 695.1 seq.1
Epulum nuptiale in sacris li- **Ficui eur Deus maledixit.**
teris notum. 242.1 499.2.
Epitaphium reginæ Semiræ **Fides amicis ubique præstan-**
da.

F.

da.
 Fides hæreticis trip
 Fides dexter anim
 274.1. grano flo
 paratur 384.1. c
 aureo. 644.2. al
 as supergreditu
 iam naturæ
 647 2 ad salu
 ria 669. 2 sept
 fundamentis. 35
 Deo tradit. 486
 num.
 Fidei viæ exempl
 excellentia.
 Fidem suorum De
 peritur & tenta
 Filij parentum vi
 tentur.
 Filix multa pene
 rentes. 433. non
 51. 3. non nisi ce
 antur. 12. 3. earu
 noxia. 44. 3. per
 empla.
 Figura quibus ira C
 nientis ad iudiciu
 tur.
 Felix hospes Christ
 copula quem Ch
 pulat.
 Feminarum ira ext
 malina omnem
 tem superat.
 Fons mirabilis nat
 item alius iuxta
 Fornicatores Deus
 comipit.

INDEX,

da. 95.1 S. Francisci humilitas. 350.2

Fides hæreticis triplex. 667.2

Fides dexter animæ oculus.

274.1. grano sinapis com-

paratur 384.1. candelabro

aureo. 644.2 alias scienti-

as supergreditur 645.2. et

iam naturæ potentiam.

647.2 ad salutem necessa-

ria. 669.2 septem innixa

fundamentis. 355.2. duo de

Deo tradit. 426.1 Dei do-

num. 363.2

Fidei viar exemplum. 363.2

excellencia. 644.2

Fidem suorum Deus variè ex-

peritur & tentat. 532.1.

Filij parentum virtutes imi-

tentur. 273

Filiæ multæ pereunt ob pa-

rentes. 433 non discurrant

51.3. non nisi tertio egredi-

antur. 52.3. earum libertas

noxia. 44.3. perditarum ex-

empla. 45.3

Figuræ quibus ira Christi ve-

nientis ad iudicium nota-

tur. 70.3

Felix hospes Christus. 546.2

copula quem Christus co-

pulat. 250.1.

Feminarum ira extrema 59.1

malitia omnem crudelita-

tem superat. 60.1

Fons mirabilis naturæ. 351.2.

item alius iuxta Paduam.

716.2.

Fornicatores Deus grauiter

corripit. 64.1.

Gabaonitæ hæreticis collati.

130.2. eorum angustia sub

Iosue comparatæ angustijs

hominum in fine mundi.

33.1.

Garrientes in templis per-

stringuntur. 519.1

Gaudia cœlestia omnem tri-

stitiæ prioris memoriam

abolent. 633.1 æterna ce-

runt. 636.1. ceteris omni-

bus antestant 638.1. expri-

minequeunt. 640.1. sola a-

nimam satiant. 641.1. tor-

renti conferuntur & cur-

43.2.

Gaudia mundi momentanea

610.1. vmbra similia 611.1.

fatina Ægyptiacæ. 618.1.

somnia 611.1. noxia. 613.1.

rationem excæcant. 616.1.

hominem sapientia spoli-

ant. 617. in tormenta con-

uertentur 619.1. execrabi-

lia & fallacia. ibid.

Gemitus Christi signum do-

loris interni. 383.2.

Gentiles mari, Iudæi terræ

comparati. 396.1.

Gloria laboris filia. 619.1.

Graue est è diuite pauperem

fieri. 286.2.

H.

64.1. Hæretici malipiscatores. 126

2 falsi

I N D E X.

2. falsi prophetae 225. 2. lupi
sub vestitu ouium. 226. 2.
blasphemi. 353. 1. sacrilegi.
354. 1. leoni Sampsonis col-
lati 233. 2. scorpionibus A-
pocalypsis. 234. 2. cauillan-
tur Christum ianuis clau-
sis non intrasse. 537. 1. meri-
to puniuntur. 348. 1. id-
que iuxta leges civiles 350
1. & sacram scripturam.
352. 1
- H**ereticorum error. 403. 2.
peruersitas 227. 2. nouitas.
230. 2. crudelitas. 236. 2. li-
bri comburendi. 352. 1.
cacitas & impudentia.
668. 2
- H**ereticis triplex fides. 667
2. tres luporum proprie-
tates accommodatae. 237. 2
- H**ereseos emblemata. 232. 2.
- H**amorroisita quos designet.
543. & seq.
- H**ebraei in deserto non cir-
cumcisi & cur. 166. 1
- H**ebraeorum veterum curi-
ositas. 260. 2
- H**eliopolitae bouem adota-
bant & cur. 518. 1
- H**erodias per meretricem Ba-
bylonicam designata. 61. 1.
eius scelera. 65. 1
- H**erodiani qui. 43
- H**erodis scelera 64. 1. cum
nemo ausus fuit reprae-
hendere praeter Ioannem
731
- H**ierosolymae urbis descrip-
tio 301. 2. obsidio crude-
lis. 67. 3. excidium com-
paratum cum fine mundi.
34. 1
- H**istoria admirabilis de tar-
tarorum Calipha. 384. 1.
de muliere Christiana &
viro gentili 18. 2. de duobus
Anglis. 271. 2
- H**omeri Ilias nuci inclusa.
352. 1
- H**omo cum postremo condi-
tus. 414. 2. medius inter
Angelos & bestias. 541. 1.
leone crudelior. 363. 1. De-
um deligit propter seip-
sum 317. 1. in peccato mor-
tali constitutus per se sur-
gere nequit. 393. 2. quo-
modo ad imaginem Dei
conditus. 21. 3. eius maior
erga Deum obligatio
quam Angelorum. 757.
2. semper se excusat cum
a Deo vocatur. 414. 1.
eius animi vilitas. 413. 1.
- H**ominum potestas exigua.
529. 1. circumscripta. 530. 1.
duo genera. 391. con-
fortium quam noxium.
158. 1
- H**omines auiibus comparati.
389. 1. pellicano. ibid.
- H**omicidium graue deli-
ctum 159. 2. quanta gra-
uitas eius. 161. 2. Caini
grauius peccato Adae.
163. 2
- H**umili-
tatis Christi-
bilis in myste-
tionis.
Humilitas causa
stificationis. 352
Egypti quom-
pinxerint. 133.
mae comitant-
laudent omne
res. 347. 2.
oratio nil nisi

Humilitas Christi-
bilis in myste-
tionis.

Humilitas causa
stificationis. 352

Egypti quom-
pinxerint. 133.

mae comitant-
laudent omne

res. 347. 2.
oratio nil nisi

Hypocritae struti-
parantur. 153.

actus. 276. 1.
similia.

Hypocritis numm-
rino comparat-

eorum qui co-
consultunt, &

valedicunt,
I.

I.

Idolum Dagon de
arca.

Idoli veterum Sax-
scriptio.

Idolis conferuntur
flores.

Ignis quomodo po-
est. 2. iudicium p-

mirabilis est.

Ignorantia suspensio-
n-

Ignorantia noxia r-
administratores

Christianorum v-

INDEX.

- Humilitas Christi** admirabilis in mysterio incarnationis. 188.1
Humilitas causa nostræ iustificationis. 352. 2. eam Ægyptij quomodo depinxerint. 133. 1. lachrymæ comitantur. 684. 1. laudant omnes peccatores. 347. 2. ea carens oratio nil nisi vanitas. 696.1
Hypocritæ strutioni comparantur. 153. 2. eorum actus. 276. 1. opera cuius similia. 152. 2
Hypocritus nummo adulterino comparata. 152. 2. Impiorum qui confessarios consulunt, & vitij non valedicunt. 163.
I.
Idolum Dagon deiectum ab arca. 283
Idoli veterum Saxonum descriptio. 306. 2
Idolis conferuntur mali patres. 596.1
Ignis quomodo ponderetur. 621. 2. iudicium præcedens mirabilis est. 68.3
Ignorantia suppositus. noxia. 103.1 501. 2
Ignorantia noxia reipub. in administratoribus 109. 1.
Christianorum unde procedat. 181. 1. eius symbolum. 502.2
Imago Veneris Megapolitanæ. 62.1
Imago Dei hominem nobilitat. 24. 3. mortis hominem humiliat. ibid. diaboli qualis. ibid.
Imago Dei in homine duplex. 25. 3.
Imaginis tria genera in scripturis. 23.3
Imitari nihil crudelius. 207. 2
Imperfektionen naturales nemini obijciendæ. 526. 528.1
Impietatis figura. 60.1
Impij dum sperant se impudæ apud Deum habituros, audacius in eundem peccant. 3.1.
Impij non cogitant opera sua à Deo inspicere. ibid. & seq. nullis tribulationibus nupotentur. 54.1.
Impij nihil nocere possunt si velint. 134.1.
Impij putant omnes sibi similes. 21. 2.
Impij in malo fortes in bono debiles. 212. 2.
Impij cautiore iustis. 284. 2.
Impij omnes fauent. 062. 2.
Impij eorum nota arundo. 97.
Impij societas noxia 423. 2 426. 2
Impij destruit probos 16.
Impij eos in mundo tolerati mirum. 336.1
Impij Incar.

INDEX

Incarnationis mysterij digni- tas 182 1. nouum quid dici potest, 186 1. illud David miratur, 188	rancia, Iob cur amissis omnibus vro- rem tantum retinuerit, 246 1. cur socios draconibus af- simulet, 664 2. timet diuina iudicia.	180 1. 1 246 73 3
Inferiora omnia ab influxu cœlesti dependent. 30 1	Ioseph patriarcha Christi fi- gura, 523 7.	
Ingratitudo describitur, 36.2 299. 1. quam detestanda & mala, 34.2. 452 1. am solus Deus castigat. 99.1.	Ioseph cur Mariæ non inter- fuerit nuptiis in Cana Ga- lilææ.	523 7. 248 1
Ingratus mari comparatus, 453.2. lunæ 454.2	Iosias rex Deum & iudicia e- ius timebat,	248 1 572 2
Iniuriæ Sacerdotibus factæ blasphemæ apud Deum, 294.1	Iosue Christi figura in sole si- stendo 15. 1. & seq. laudes, 26.1. sepultura mysticè ex- plicata,	294 1 504 2
Intentio quatenus sufficiat, 218.2	Iouis pictura apud veteres 634.1	504 2
Inuidia malorum radix, 529 2 superbiæ filia, ibid. v. speræ collata, 530.2. Phœnici vul- turibus & muscis, 531 2. sca- rabæo. 532. 2. hydræ 540.2.	Iram Dei quomodo Prophe- tæ exprimere soliti, 31.1 Ira feminarum extremo, 59.1 vesania est,	31.1 59.1 168.2
in scelerata viuit anima, ibid. febris erratica, 742.2	Iracundia non est semper pec- nocet, 5.9.2	168.2 164.2
Inuidus plus sibi quam aliis Ioannes Baptista laudatur 56.	Iudæi cur Christum negarint 107.1. ter quotannis Iero- solymam venire teneban- tur 209. 1. quomodo festo Paschali vixerint, 211 1. in nomine Patriarcharum o- rabant 675.1 quomodo se- pelierint mortuos, 513. 2. e- orum scelera inualuerant veniente Christo, 133 1. ma- gna tribulatio quando 64. 3 stupiditas.	56. 107.1 209. 1. 211 1. 675.1 513. 2. 133 1. 64. 108 1
1. auditis Christi miraculis consolationem accipit, 73 1. cur miserit discipulos ad Christum, 76 1. de mortuis solicitus, ibid. & de disci- pulis, ibid. credebatur Mes- sias à Iudæis & cur, 106 1. turricburnæ comparatur 120. 1. eius decollatio cru- delis tragœdia, 57. 1. oratio ibid. captiuitatis causa, 65 1 vox nunquam raucescit, 119 1. humilitas, 128. 1. per seua-	Iudex primum Dei nomen, 6.1. Christus oculatissimus, 4.1. eius	6.1. 133 1. 108 1 4.1. eius

4. eius ira in inco-
ce patebit. 71
potent responder
Iudicem Egyptij c
designant.
Iudiciorum diuino
tempus vnde.
Iudicium fuit iniri
& erit finis eius
Iudicij extremi m
piens, stultus ob
2.1. memoria a p
uocat. 3.1. 48.1. p
Enoch. 7. 1. sign
cordiam iununt
luctuosa. 16 dies d
tempestati collat
68.3. terribilis & o
in quo nemo se po
scondere.
Iudicantes temere
stigmat. 20. 2. quib
sint.
Iusti soli filij Dei. 673
mirantur opera D
semen Ecclesiæ, 34
tant ridetibus
620.1 cur 623. 1. or
prosterunt. 683. 1.
mento musico colla
1. tempestacibus ol
347.1. bonæ arboric
rati.
Iusti & impij arboribu
les.
Iustitia & misericordi
polidumtatis 748
debent disungi. 13 1
Iustitia originalis hon

INDEX.

- 180.1. **4.** eius ira in incessu & voce patebit. 71. 3. cinemo poterit respondere. 44. 1. **Iudicem** Aegyptij quomodo designarint. 43. 1. **Iudiciorum** diuinorum contemptus unde. 6. 1. **Iudicium** fuit initium mundi & erit finis eiusdem. 7. 1. **Iudicij** extremi meminit sapiens, stultus obliuiscitur. 2. 1. memoria à peccato auocat. 3. 1. 48. 1. praeo fuit **Enoch**. 7. 1. signa misericordiam inuunt. 12. signa luctuosa. 16. dies diluuii ac tempestati collatus. 27. 1. 68. 3. terribilis & cur. 69. 3. in quo nemo se poterit abscondere. 42. 1. **Iudicantes** temerè Deus castigat. 20. 2. quibus similes sunt. 22. 2. **Iusti** soli filij Dei. 573. soli admirantur opera Dei. 191. 1. semen Ecclesiae. 340. 1. plorant ridentibus impijs. 620. 1. cur 623. 1. orantes se prosterunt. 685. 1. instructo musico collati. 56. 1. tempestatibus obnoxij. 327. 1. bonae arbori comparati. 247. 2. **Iusti & impij** arboribus similes. 645. 1. **Iustitia & misericordia** duo polidiuinitatis. 748. 2. non debent disungi. 13. 1. 738. 2. **Iustitia** originalis hominem
 immortalẽ reddebat. 422. 2. **Iustitia** Phariseorum qualis. 147. 2. & seq. **Iustificatio** prima fit sine operibus. 668. 2. **Iustificatio** peccatoris mundi creatione difficilior. 675. 4. **Iuuentus** causa acceleratio- nis mortis. 518. 2. **Laban** obiurgans fugientem Iacob mundi typus. 225. 1. **Labia** Christianorum qualia esse debeant. 89. 2. **Laboribus** cœlum paratur. 400. 1. 403. 1. **Laboribus** magnis parata cara sunt. 404. 1. **Lachrymari** veteres non credebant esse regium. 311. 2. **Lacrymae** ad quid utiles. 618. 1. **rubro mari** comparantur. 207. 2. optimum ad delenda peccata remedium. 317. 2. etiam ad peccata aliorum. 318. 2. earum effectus. 296. 2. **Lamiae** mirabiles. 112. 1. **Lapides** ipsi peccatorem accusant. 278. 2. **Laudes** ab amore non abstractatione originem trahant. 94. 1. **Lazarus** à morte excitatus nunquam risit amplius. 503. 2. **Legati** Itali acutum dictam. 585. 2. **Leges**

INDEX.

Leges ciuiles hæreticos pu- 106.2
nirivolunt. 350.1
Leo prostratis non nocet. 106.2
282.1. eius pietas. 16.2
Leonis Bizantij dictum. 247.1
Lepra peccato assimilata. 274
275.1. 428.2. & seq. septem
eius species septem pecca-
tis mortalibus collata. 93.
431.2. 288.1
Leprosi separatim olim uiue-
bant. 272.1. 277.1. os testu
habebant. 276.1. à Christo
taetialiquando. & cur. 290
2. ad sacerdotes missi. 292.
1 & cur. 440.2. ijs similis
detractor. 84.2
Lex uetus terribilis. 132.2. 134.
2. antiqua & noua com-
parata duobus mundi lu-
minaribus. 133.2. inanis.
135.2
Liberalitas in pauperes fœ-
cunditatis adiumentum.
209.2. & seq.
Libido hominem in brutum
commutat. 67.2. 70.2. igni
collata. 68.2. bestia por-
tentosa quam uidit Dani-
el. 69.2. hydrops est. 605.2.
eius primogenita stupor
ingenij. 70.2
Libidinosis leprosis similes.
432.2. eorum frontes nota-
tz. 72.2
Libri hæreticorum combu-
rendi. 350.1. quam noxijs.
254.2. item Magici. 311.1.
Lilia eloquentia symbolum.
106.2
Lingua membrorum omnia
um imbecillimum. 5.3. à
natura abscondita & cur.
6.3. duas habet venulas.
ibid. varij eius fræni. ibid.
Locustæ mirabilis proprietates
93.
Lodouici XI. Gallia regis fa-
ctum. 288.1
Lorophagi sepeliebant mor-
tuos suos in mari. 511.2
Luporum proprietates hære-
ticis accommodata. 237.
2 & seq.
Luscinia quinam similes.
400.1
Ludi Circenses veterum vita
humanae cursum represen-
tabant. 497.2
Luna cur maculosa appareat.
376.2
Lutherus hæresiarcha malus
piscator. 118.2
Luxuria & carnis vitia per
quam terram designentur.
470.1. febris hectica. 745.
2 eius filia. 712.
Lysandri ducis epistola La-
conica. 281.1.
M.
Macedonius hæresiarcha ma-
lus piscator. 127.1
Magorum sacrificandi mos.
772.2
Magnificencia Titi Imp. 200.
2 item Alexandri Seueri.
201.2
Male-

Maledicti porci filii
Mala consortia in
Manna sabbathis
seebat. 268.1. qu
ligeatur.
Manes hæresiarch
Manus bonoru
symbolum.
Mare mundo
B. Maria rogat fil
no procurand
bis mulier voc
eius admiratio
ueniebat ab i
180.1. dolor ar
sto. 128.1. gau
tento.
Mallageta mortu
bant.
Matrimonium o
est. 248.1. imp
rum exercitum
plumbo compar
quoque hæreses
Iud. 142.1. ei
Deus.
Martirionium & a
lectio simul non e
Medijs proprijs vi
us ad conuertere
mas.
Meditatio via homi
niani. 174.1. a
ccendit. 176.1. a
tas delicias adfer
etque vires addit.
nati comparata.

I N D E X.

- Maledici porcis similes. 23.2
Mala consortia noxia. 375.2
Manna sabbathis non putre. Melchisedec quis fuerit. 174.1
scebat. 268.1. quotidie col- 211.2
ligeatur. 481.2
Manes hæresiarum 127.2
Manus bonorum operum Mercenarius quis, 595.1
symbolum. 268.1
Marc mundo comparatur. mentum desperatū. 770.2
308.1. 120.2
Meriti magnitudo è tribus
B. Maria rogat filium pro vi- colligitur. 437.1. ijs non
no procurando. 257.1. confidendum. 336.2
bis mulier vocatur. ibid. Messia aduentus figuris de-
cius admiratio non pro- claratus. 79.1
ueniebat ab ignorantia. Mezentij crudelitas. 247.1
180.1. dolor amisso Chri- Miletij ob succisam oleam
sto. 228.1. gaudium eo in- quomodo puniti, & cur.
tento. 249.1
Massageræ mortuos deuora- 13.2
bant. 513.2
Miracula Christi de eo testi-
ficantur 82.1. cur in pisci-
bus edidit. 114.2
Matrimonium onus duorum
est. 248.1
impedit virtu- 371.1
tum exercitium. 65.2
Mirabilia quædam opera
plumbo comparatur. 239.1
quique hæreses circa il- Misericordia quid sit 2.2. ca-
lud. 242.1. eius author dit in Deum. 3.2. sacrificijs
Deus. 244.1 præfertur 4.2. à gentilibus
pro dea culta, 5.2. ad cœ-
lum nos ducit. 6.2. à dia-
bolo tutos facit. 7.2.
Magni æstimata etiam
à barbaris ibid. pro-
pria Deo 13.2. reperi-
tur inter animalia. 14.2.
præcipuum Dei attribut-
um. 179.2.
peccatores ab-
scondit à iustitia ne vide-
antur. 315.2. comparatur
arca. 5.2. columnæ 12.2. iri-
di. ibid. pro iustitia accipi-
tur in scripturis. 8.2. ad
carnem

)()()(

I N D E X.

eam incentiua. 14. 2. Mulieres est familiæ curam
 Mithridates rex Ponti gerere. 393. 1. 525. 2.
 qualis. 11. 1. eius memoria. Mundani non sentiunt mala
 590. 1. quæ mundus fouet. 112. 2.
 Monachi eiusdem visio. 329. 1. sine negotijs viuere non
 Montes quidam flammio- possunt. 284. 2. negotijs
 mi & cur. 27. 2. suis alligati vt victi in
 Montes bonorum symbolum triremibus. 702. 2. com-
 171. 1. translati aliò à Chri parati vulpibus. 547. 1.
 stianis. 585. 1. filio prodigo 65. 1. ijs
 Montanistarum error. 258. 1. idem accidit quod sacri-
 Morbi peccatorum effecta & ficulis Baal. 194. 2. co-
 supplicia. 671. 2. 7. 1. 2. re- rum vesania. 98. 1. caritas.
 liati ad macerandum cor- 683. 2.
 pus. 722. 2. eos non agnos-
 cere miserum est. 737. 2.
 Mors bestię feroci compara-
 ta. 491. 2. leoni. 520. 2.
 ynigenitorum intolerabili-
 lis. 518. 2. eius obliuionem
 diabolus inducit. 499. 2.
 memoria aduersus pecca-
 ta utilis. 505. 2. 525. 2. ea-
 que omnium rerum con-
 temptu n inducit. 506. 2.
 Mortuus peccatori collatus.
 514. 2.
 Mortui non sunt ingrati ob
 beneficia aut honorem
 collatum. 511. 2. variè à
 diuersis nationibus tracta-
 ti. 512. 2. & seq. eorum
 nemo meminit. 517. 2.
 Moses cur vituli aurei cine-
 res populo bibendos de-
 derit. 149. 1. cur blæsus
 136. 2. vbi sepultus & cu
 505. 2. eius vxor cuius
 91. 2.

Mundus terra obliuionis.
 68. 1. in aduersitatibus de-
 serit. 92. 1. in titulos ma-
 gis quam merita inquit.
 112. 1. fallax. 115. 1. omni-
 um stultissimus. 207. 1. iu-
 stos vt peregrinos habet.
 327. 1. à magnis incipit in
 paruis desinit. 376. 1. cli-
 entes suos decipit. 423. 1.
 omnium hypocritarum
 præcipuus. 607. 1. mare
 & domus lacrymarum.
 623. 625. 299. 2. iustorum
 carcer. 626. 1. mons cali-
 ginosus. 713. in duas par-
 tes diuisus. 142. 2. homi-
 nem præ cæteris odit. 681.
 2. Iahalem mutatur. 683. 2.
 dat opes & honores ho-
 mini vt se perdat. 708. 2. si-
 milis Pharisæo Euangeli-
 co. 85. 1. mari. 308. 1. 110. 2.
 domui archisynagogi
 608. 1. domui diuitis epu
 lonis

lonis. 609. 1.
 685. 2. 702. 2.
 guli. 43. 3. Dec
 cos offert. 655.

Mundi fauor vanus
 69. 1. in contra-
 fraus. 156. gau-
 tanea. 193. 1. fa-
 610. 1. dolico colla-
 balzæ. 684. 2.
 tio ingens m

Mulier cur è viri co-
 ra. 245. 1. quæ
 ppererat quom-
 fenderit. 196. 1.
 non potest quan-
 270. 1. earum ho-
 pida dupliciter
 Mulicam amant
 Mutum esse quæ
 376. 2. in vira-
 tem accipitur in

Mysteria sua. Deus su-
 communi modo
 451. 1. in lege veteri
 ta. 156. 2. non deb-
 phanari.

N.

Nabuchodonosoris
 um. 372. 1. eius regn-
 dus similis. 608. 1.
 diuites auari. 207.
 2. & doctores. 408.

I N D E X.

lonis. 609. 1. Pharaoni. tua moralis expositio.
685. 2. 702. 2. officina fi- 497.2
guli. 43. 3. Deo paralyti. Naim ybi sita, 508. 2
cos offert. 655. 2. fallax. Natiuitates tres admirabiles.

145.1

187.1

Mundi fauor vanus & inutilis. Natura proximum amare
69. 1. in constantia. 147. 1. docet. 632. 2. vires eius su-
fraus. 156 gaudia momen- perat oratio. 680.1
tanea. 193. 1. fercula falsa. Naturalia agentia agunt in
610. 1. dollicollati cum astu vicinata. 651.2
balæna. 684. 2. sustenta- Niniuitarum regis sapientia. 208.2
tio ingens miraculum.

200.2

Mulier cur è viri costa forma- 435. 2. argumenta quæ
ta. 245. 1. quæ Æthiopem ibid.

pepererat quomodo se de Nobiles scelerati dedecori
fenderit 196. 1. parere sunt prosapiae suæ. 434.2

non potest quando vult. Notæ veri Christiani. 520.1
270. 1. earum honestas de- Notitia hominis ad Dei co-
picta dupliciter. 252.1 gnitionem adducit. 29.5

Muscam amant ceruæ. 91 Nox quæ designet. 118.2

Mutum esse quam graue. Nihil peccato peius. 316.2
376. 2. in vtramque par- Nihil in mundo stabile. 325.1
tem accipitur in scriptura.

371.2

Mysteria sua Deus simplici & parantur. 71.1

communi modo exponit. Nuptiæ huius mundi non
451. 1. in lege veteri inuolu- satiant. 255. 1. earum abu-
ta. 136. 2. non debent pro- sus. 265.1

phanari. 379.2 Nutritio diuinam & regiam
magnificentiam designat. 205.2

N.

O.

Nabuchodonosoris somni-
um. 372. 1. eius regno mun-
dus similis. 608. 1. arbori Odium mortale inter lupum
diuites avari. 207. 265. & ouera. 239.2
2. & doctores. 408. 2. sta-) () () a Off.

I N D E X.

Officinæ Dei duæ. 495. 2
 Oleastri natura 434. 1. illi o-
 pera nostra comparantur.
 ibid. & seq.
 Onus præfulum graue. 564. 1
 Opera bona Deo ascribenda.
 86. 1. in statu peccati facta
 Deus iusta mercede com-
 pensat. 3. 6. 1. ad salutem ne-
 cessaria. 399. 1. eorum victo-
 riam Deus homini vult
 ascribi. 433. 1. meritoria
 quomodo. 4. 2. 1. ex se ni-
 hil merentur 4. 1. 1. 434. 1.
 eorum primarius author
 Deus ibid. non sunt meri-
 toria sine Christi gratia.
 148. 2. eorum multitudo
 Deo grata. 84. 1
 Opera Dei à paruis inchoan-
 tur in magnis desinunt.
 377. 378. 1
 Opera misericordiæ in iudi-
 cio examinanda. 19. 20. 1.
 diebus festis exercenda.
 548. 2.
 Operarij in vinea Dei qui
 409. 1. in Ecclesia multi.
 427. 1. Ecclesiastici vera
 imago. 429. 1
 Oratio breuissima optima
 281. 1. publica præcellit pri-
 uatam. 439. 2
 Oratio ad Dei cultum spe-
 ctat. 566. 1. cæterarum vir-
 tutum exercitium inducit.
 667. 1. animæ neruus. 668.
 1. opus sublime. 670. 1. in-
 strumentum ad omnia im-

petranda accommoda-
 tum. 679. 1. peccatores
 in viam iustitiæ reducere
 potest 680. 1. Deum vin-
 cit. ibid. à tentationibus
 liberat, & demones su-
 perat. 681. 1. Angelorum
 potentiam superat & crea-
 turarum. 683. 1. debet esse
 humilis. 684. 1. duplex
 est vocalis & mentalis.
 689. 1. gemmæ pretiosæ
 comparata. 695. 1. cur-
 sorum 20. 1. rotæ 667. 1.
 pugnæ 682. 1. similis ru-
 gitui leonis. 608. 1. ar-
 mis. 685. 1. eius encomia.
 669. 1. epitheta. 695. 1.
 vis & potentia 679. 1. eam
 ornat charitas. 685. 1. qui
 non diligit, animæ suæ
 paupertatem manifestat.
 200. 1.
 Oris factor vnde. 84. 2
 Otiosi comparantur aquæ
 stagnanti. 356. 1. domui
 incultæ ibid.
 Otium reipub. noxium & in-
 famæ. 419. 1. omnium ma-
 lorum radix. ibid.
 P.
 Palatium cæleste quale. 638. 1
 Palma qualis arbor.
 Panis quotidie petendus.
 482. 2
 Papa non est Antichristus,
 73. 3. & seq.
 Paralyticus peccatoris ty-
 pus. 669. 1
 Paren-

Parentum cæcitas
 liberorum. 126
 gentia causa mor-
 rum. 517. 2. cu-
 lijs.
 Pastor bonus diffi-
 tu. 571. 1. de-
 milis. 572. 1. p-
 1. vi pater in h-
 eius dotes 576.
 571. 1. ei tria
 Pastor malus sim-
 574. 1. negligens
 animarum in-
 Pastores Ecclesiæ
 cuntur. 358. 1. in
 laborent. 580
 quatuor habet
 587. 1. oves
 589. 1. mali co-
 idolis. 596. 1. 2
 sunt quatuor no-
 & tria genera. ibi
 tormenta.
 Pastorum cura grau-
 2 absentia Ecclesiæ
 Pastores septem cele-
 pud veteres. 569. 1
 sacris literis.
 Pax amor quantu-
 quibus.
 Passio Christi ob ocu-
 per habenda. 497.
 lecto comparata.
 Patientia Dei vter-
 beccæ comparata.

I N D E X.

- Parentum cæcitas in rebus S. Paulus celebrat clemen-
 Liberorum. 226 2. negli-
 gentia causa mortis filo-
 rum. 517. 2. cura pro fi-
 lijs. 730. 2
 Pastor bonus difficilis inuen-
 tu. 571. 1. debet esse hu-
 milis. 572. 1. prudens. 573.
 1. ut pater in filios 574 1.
 eius dotes 575. proprietates.
 576. 1. ei tria necessaria.
 579. 1
 Pastor malus similis simia.
 574. 1. negligens, verus
 animarum interfector.
 575. 1
 Pastores Ecclesiæ vigiles di-
 cuntur. 358 1. in Ecclesiæ
 laborent. 580 1. debent
 quatuor habere vultus.
 587. 1. oves suas nosse.
 589. 1. mali conferuntur
 idolis. 596. 1. & eorum
 sunt quatuor notæ. 593. 1.
 & tria genera. ibid. eorum
 tormenta. 599 1
 Pastorum cura grauis. 660.
 2 absentia Ecclesijs noxia.
 591 1
 Pastores septem celebres a-
 pud veteres. 569. 1. tres in
 sacris literis. 576. 1
 Patriæ amor quantus in ali-
 quibus. 321 2
 Passio Christi ob oculos sem-
 per habenda. 497. 1. & seq.
 scuto comparata. 552. 1
 Patientia Dei vtero Re-
 beccæ comparata. 338 1
 S. Paulus celebrat clemen-
 tiam Dei in se. 342. 1. Athe-
 nis exhibitus, & cur.
 554. 1
 Pauo quinam similes 390 1
 Pauperes obiurgantes taxan-
 tur. 209. 2. ijs concio-
 nandum præ diuitibus. 89.
 1. eorum pauci doctores.
 94. 1. ijs Deus magis dele-
 ctatur quàm diuitibus 734. 2.
 Pax a Christo parata magno
 constat 545. 1 duplex ibid.
 Pax mundi meram bellum.
 546. 1
 Pacis signum. 547. 1
 Peccator mancipium mul-
 tis dominis subditum. 473.
 2 tot heros quot peccata
 habet. ibid. vita caret 515.
 2. quantum Deo obliga-
 tus. 676. 2 in prosperis De-
 um obliuiscitur. 738 2. dor-
 miens in peccato in quan-
 to periculo sit 362. 1. mi-
 rum quomodo dormire
 queat. 768. 2. se diuident:
 769. 2. quomodo Deo
 omnia reddat. 771. 2 pu-
 blicus quamtum noceat.
 278. 1. hydropico similis.
 603. verus dissipator. 278.
 2. & quomodo 281. 2 eius
 iustificatio mundi creati-
 one difficilior. 675. 2
 Peccatores vermes sunt. 8. 1.
 nescient quo fugient in
 die iudicii. 36 1. vera mor-
 tis imago. 89. 1. recon-
 cili-

accommoda-
 i. peccatores
 iustitiae reducere
 60. 1. Deum vin-
 a tentationibus
 & damones fu-
 31. 1 Angelorum
 sum superat & crea-
 683. 1. debet esse
 684. 1. duplex
 lis & mentalis.
 penitentie pretiosa
 691. 1. car-
 1. tota 667. 1.
 682. 1. similis ru-
 608. 1. ar-
 5. 1 eius encomia.
 epitheta. 695. 1.
 679. 1. cam
 685. 1. qui
 ligat, animæ suæ
 100. 1.
 84. 2
 336. 1. domui
 419. 1. omnium ma-
 1. ibid.
 P.
 618. 1
 432. 2
 Antichristus,
 669. 2
 Paren-

INDEX.

- ciliati & relapsi Deo ex-
 osi. 297. 1. collati ani-
 malibus. 235 2. Gabao-
 nitis. 345. 1. verbum Dei
 non audire dolendum.
 461. 1. semper se excu-
 sant. 48. 2. in prosperis
 obliuiscuntur iudiciorum
 Dei. 304. 1. eorum stoli-
 ditas 388. 2. surditas.
 88. 1. ijs graue erit à iudice
 redargui. 45. 1
 Peccatum nihil est. 123. 2.
 priuatio generalis. 124. 2.
 ingentem animæ ruinam
 adfert. 308. 2. plus no-
 cet quam omnes creaturæ.
 309. 2. tria mortis genera
 intulit orbi. 490. 2. ani-
 mæ paralyfin adfert 670.
 2. morborum causa. 672.
 2. infinitum debitum. 767.
 2. quid pariat. 730. 2. sur-
 dos reddit. 275. 1. repro-
 bationis causa. 304. 2. eius
 epitheta varia. 366. 1. cum
 lepra similitudo. 274 1.
 428. 2. ruina deploranda.
 319 2
 Peccata ex mera malitia na-
 ta odit Deus. 533. 2. sunt
 que in spiritum sanctum.
 534. 2
 Peccata venialia arenæ &
 aquæ guttis similia. 742 2
 Peccata publica causa puni-
 tionis regnorum. 304 2.
 initio parua paulatim ma-
 gna fiunt. 19. 1. eorum
 malitia. 29. 1. nota lepra
 est 88. 1. tolluntur co-
 gnitione sui ipsius. 102. 1.
 ea remittendi potestas tri-
 plex. 673. 2
 Pectus voluntaris symbolum.
 219. 2
 Perseuerantibus vita æterna
 promissa. 161. 1
 Perseuerantia oranti neces-
 saria 689. 1. misericordi-
 am impetrat 190. 2. eius
 encomium. 194. 2. ima-
 go. 198. 2. symbolum tur-
 tur. 202. 1. eam diabolus
 impedit. 691. 1
 Persarum mos in dandis con-
 silijs. 517. 1
 S. Petrus non vult adorari.
 130. 1
 Phariseorum iustitia qualis.
 147. 2
 Philippus Macedo quomodo
 mortis memoriam conser-
 uauit. 102. 1
 Philosophi veteres non po-
 tuerunt comprehendere
 Christi humilitatem. 487. 1
 Pistor Pharaonis quos desi-
 gnet. 472. 1
 Platonis apophthegma. 622. 1
 Plinius de natura conquestus
 681. 2
 Potentia Dei in aquis se de-
 clarat. 304. 1
 Polypi natura. 647. 1
 Poena inhumanorum. 19. 2
 Pontificis dignitas quod sa-
 cerdotium par alijs sacer-
 doti-

dotibus.
 Præmissi pictoris
 dextra.
 Prælati potestas
 sed onus est. 5
 dens lunæ c
 Prædicatores mu-
 semen mund
 460. 1. Vide
 tor.
 Preces impiorum
 gis irritant qu
 Pressura gentium
 dicij vnde.
 Primi parentis t
 tus.
 Principes Eccles
 culares religi
 des. 363. 1. f
 tores. 282. 2.
 tificio corrig
 eorum impietat
 noceat subditi
 veritas exosa.
 Principia sua homi-
 da vix cognosce
 Principijs suis iun-
 nantur omnia.
 Proborum societa
 Prodigia varia qui-
 runt.
 Promissa Dei ceren-
 tibus confirmat
 Prophetæ iram De
 do exprimant.
 Proprietas obliui

I N D E X.

- doribus. 448.2 inducit. 726.2
 Præfij pictoris crudelis in- Proximus in prosperis & ad-
 dastria. 756.2 uersis diligendus. 624.2
 Prælati potestas non honor Prouidentia diuina varijs ra-
 sed onus est. 563. 1. refi- tionibus probatur. 482.2.
 dens lunæ comparatur. scalæ iacob collata. 185. 2.
 351.1 eius symbolum. 307. 1. de
 Prædicatores multi seminant ea dubitare signum infide-
 semen mundi non Dei. litatis est. 487.2
 460. 1. Vide Conciona- Prudentiæ est mala præuide-
 tor. re. 700.1
 Preces impiorum Deum ma- Psalmi graduales vnde dicti.
 gis irritant quam placant. 813
 683.1 Pseudoprophetarum varia
 Pressura gentium in die iu- genera. 221.2
 dicij vnde. 41.1 Psitaci natura. 647.1
 Primi parentis triplex sta- Punitio veterum pseudopro-
 tus. 421.2 phetarum. 253.2
 Principes Ecclesiastici & se- Pythagoræ symbolum de in-
 culares religionis custo- gratis. 36. 2. de detracto-
 des. 363. 1. fugiat adula- ribus. 80. 2. improbis.
 tores. 282. 2. quanto ar- 423.2
 tificio corrigendi. 66. 1.
 eorum impietas quantum
 noceat subditis. 19. 1. ijs
 veritas exosa. 65.1
 Principia sua homini notan- Quadruplici persecutioni
 da vult cognoscat. 503.2 subiecta Ecclesia. 312.1
 Principijs suis iuncta confer- Quatuor Dei clauæ. 184. 2.
 uantur omnia. 175.1 conditiones laudabiles in
 Proborum societas vilis. oratione. 344. 2
 300.1 Quatuor hominum genera
 Prodigia varia quid designa- ineptia ad penitentiam
 rint. 11.1 136.1
 Promissa Dei ceremonijs pu- Quatuor tetrarchiæ regni
 blicis confirmata. 410.1 Iudaici. 143.1
 Prophetæ iram Dei quomo- Quatuor Monarchiæ quæ.
 do exprimant. 31.1 145.1 earum figura, ibid.
 Prosperitas obliuionem Dei descriptio. 720. 2
 31.1 Quat-
 31.1 Quat-

INDEX.

- Quatuor viæ difficultates. 171. 1. malorum pasto-
rum notæ. 593. 1. ad rei-
pub. felicitatem condu-
cunt. 648. 1
- Quater Christus fleuit. 311. 2
- Quinque hæreses circa ma-
trimonium. 242. 1. or-
namenta templi Salomo-
nis. 304. 1
- R.
- Rabbinorum commentum de ossibus Ioseph patriar-
chæ. 504. 2
- Rationes ob quas Deus a-
mandus. 624. 2
- Raziæ Iudæi facinus. 589. 1
- Rhamui mysterium. 707. 2
- Rebeckæ prudentia. 208. 2
- Reges Deiserui. 761. 2
- Regnum Ecclesiæ cætera vin-
cit antiquitate. nobilitate
& magnificentia. 688. 2.
- cur ita dicatur. 687. 2
- Regnum mundi initio ma-
gnum, postea nihil. 375. 1
- Regnum cœlestē antecellit
cætera rerum abundantia. 688. 2 & robore. 689. 2.
- legibus & institutis. 690. 2.
- æternitate. ibid. ob regis
nobilitatem. 691. 2
- Regnum duo habet brachia
& quæ. 694. 2
- Regna malis artibus quærita
breui amittuntur. 152. 1.
- eorum duo genera. 375. 1.
- euersio, regum crude-
litas. 693. 2. calamitas sub
impijs regibus. 150. 1
- Rei impossibilis hieroglyphi-
cum. 304. 1
- Religiosi de longè venerunt.
188. 2. non debent iactare
annos professionis. 436. 1.
- eorum duo genera. 189. 2.
- est dare Christo testi-
monium paupertate & hu-
militate. 713. 1
- Reliquiarum cultus astui-
tur. 503
- Rerum secularium studium
pios perturbat. 234. 1
- Res naturales extra suum
centrum constitutæ sunt
inquietæ. 526. 1
- Resurrectio Christi miraculis
probata. 550. 1. difficilis
creditur. 553. 1. eius variæ
causæ & rationes. 525. 1. &
seq. figuræ. 540. 1
- Reus prius audiendus quam
condemnandus. 263. 2
- Rex meminerit se hominem.
692. 2
- Regiæ stirpis defectus pœna
diuina. 151. 1
- Ruinæ vox in scripturis ma-
gnam vastationē designat.
197. 1
- Ruinæ hominis causa. 251. 2
- Rubus ardens quid designet.
648. 1
- S.
- Sabb.

Sabbaticus fluuius
Sabbatum diaboli
537. in dominico
larum.

Sacerdotes angelis
maiores. 296. 1
angelis dicuntur
dij. 443. 2. homi-
nibus. 448. 2
miles. 443. 2. m-
fendant omnes
81. 2. eorum (sac-
lis esse debeat. 2
tia & dignitas
vitia & defectu
295. 1. ijs honor-
dum docet Chri-
442. 2. 46; cosp-
ctus vult honore
Salomon tria peca-
Samaritani tres

Samaritanorum
statui extremi iu-
parata.

Samsonis cæcitas
accommodata.

Sancti in vita parui,
tem magni. 381. 1.
datur in cœlis co-
passi sunt 633. 1.
malis eximentur
rum exempla aff-
solationi.

Sanguis Christi vi-
resurrectionem e-
remanferit.

Sapiens extremi iudi-
cii, stultus obliui-

I N D E X.

Sabbaticus fluuius. 537. 2. 1270. 2. verba moderatur. 7 3
 Sabbatum diabolus oderat Sapiētes mundi quales circa
 537. 2. in dominicum transf hanc & alteram vitā. 397 2
 latum. 535. 2 Sathanæ nouem filia & quæ.
 Sacerdotes angelis & regibus 333. 2.
 maiores. 296. 1 in scripturis Saulis astus in Dauidē. 706. 2.
 angeli dicuntur. 444. 2. itē Scientia sepe gladius quo De-
 dij. 445. 2. honorantur ab us impugnatur. 401 2 sine
 angelis. 448. 2. regibus si virtute nihil est. 407 2. vir-
 miles. 443. 2. neminem of- tuti sit iuncta. 404. 2.
 fendant omnes defendant. Scipioni cuidam degener, an-
 81 2. eorum sanctitas qua- nulul detractus. 11 2
 lis esse debeat. 296. 1. potē- Scriptura liber lamentis &
 tia & dignitas. 293. 1. 673. 2. carnibus letis refectus. 139 1
 vitia & defectus regendi. Secreta sua nemo aperiat
 295. 1. ijs honorem haben- mundo. 226. 1.
 dum docet Christus. 293. 1. Seminarioris nomen Deo pro-
 442. 2. 463. 3. eos spiritus san- priū. 339. 1. Christo optimē
 ctus vult honorari. 296. 1. conuenit. 450. 1. titulus ma-
 Salomon tria perosus. 417. 1. ior quam creatoris. 459. 1.
 Samaritani tres in scriptura. Semiramidis reginē epitaphi-
 454. 2. um. 598. 2.
 Samaritanorum calamitas Senes salutem negligētes ma-
 statui extremi iudicij com- gis reprehendēdi quam iu-
 parata. 33. 1. uenes. 416. 1. 418. 1.
 Sampsonis cæcitas mundanis Senum stultorum ineptia em-
 accommodata. 617 blemare depictæ. 417. 1.
 Sancti in vita parui, post mor- Septimi diei vis in agrotis. 8. 1
 tem magni. 382. 1. non recor Sepulchra terra obliuionis
 datur in cœlis eorum quæ dicta. 516. 2
 passi sunt 633. 1. omnibus Serui dominis sunt vtilēs. 76. 2
 mali eximentur. 637. 1. eo- Serui Dei signum est, libenter
 rum exempla afflictis con- audire verbum Dei. 463. 1.
 solationi. 315. 1. Serpētes ceruis salubres. 645. 1
 Sanguis Christi vtrum post Signum varia significat. 198. 1.
 resurrectionem eius inter- Signa præmittit Deus ante-
 ra remanferit. 547. 1. quam puniat. 10. 1. multa in
 Sapiēs extremi iudicij memi- die iudicij apparebunt. 29. 1
 nit, stultus obliuiscitur. 2. 1. extremi iudicij misericor-
):():(s diam

I N D E X.

diam designant. 12. 1. Ægy-
 pti perditionem designa-
 runt. 1.1.
 Simon de Christo prophe-
 tat 193.1
 Simia specula odit & cur. 32.7.1
 Simonidis dictum. 102.1 nota-
 bilis historia. 511.2
 Sithonis Atheniensium ducis
 præclarum dictum. 335.2
 Socratis in morte constantia.
 758.2
 Sol duo significat 24.1. primò
 communicat influxus suos
 vicinioribus 6.1. 2. eius de-
 liquium tempore Neronis
 quid portenderit. 10. 1. eclip-
 sis vnde veniat. 23. 1. ob-
 scuratione in fine mundi. 21.1
 Solitudinis laus. 374.2
 Solonis lex in otiosos. 358.1
 Somni mala. 360.1
 Somnium æconomi Pharaon-
 nis. 239.1
 Speculum cognitionis sui in-
 signe. 105.1
 Spei simulacrum apud Rom.
 quale. 149.1
 Spinis comparantur diuitiæ.
 476.1
 Spiritus sanctus non pote-
 rat in terram descende-
 re nisi Christus cælos
 petijset. 654. 1. mundi
 peccata dijudicat. 659. 1.
 ostendit extremum iudi-
 cium instare. 663. 1. doctor
 veritatis. ibidem. ter de
 Christo testatur. 707.

T.

Templum consilij subterra-
 neum apud veteres, 517.1
 Templi Salomonis dignitas,
 303.2. quinque ornamenta
 præcipua. 304.1
 in Templis multi non dispu-
 tantes sed eementes & ven-
 dentes, 233.1
 Temporalia non sunt petenda
 in oratione. 674.1
 Tentationes initio parvæ,
 postea magnæ. 380.1
 Terræ benignitas, 17.2
 Terra & mare mirabiliū Dei
 theatrum. 303.1
 Testamentum vtrumq; dua-
 bus mundi regionibus col-
 latum, 142.2
 Themistoclis apoththegma,
 261.1.
 Theophrasti apophthegma,
 482
 Timonis dictum, 337.1
 Tiberij

Tiberij II. Imp. lib.
pauperes.
Titi Imperatoris n
tia,
Tobias in mortuo
510 1
Torquato moriun
ces,
Toparchæ quale

Torpedinis afflu
Tres nauitantes
187. 1. præcipi
status. 237. 1. bo
rores,
Tria damnosa, 324
lia 491. 2. tribu
Hebræos, 174 2
genera, 433 2. ce
ra. 260. 1. bono
cellaria, 369.
pastorū genera
cationū gener
cationū genera
perantū. 51. 2. li
requiritur, 71
diū requiritur
Tria conueniunt
is qui religiōs
auspicantur, &
Tribulatio in fine
quatur constitui
Tribulatio est via
631. 1.
ignis est.
ad beatitudinem
718. 1.
signum beneuol
714. 1.
pitiosa res,

I N D E X.

- Tiberij II. Imp. liberalitas in
pauperes. 18.2
Titi Imperatoris magnificen-
tia, 200.2
Tobias in mortuos benignus
50.2
Tomitruo moriuntur bomby-
ces, 8.1
Toparchę quales esse debeāt,
424
Torpedinis astutia, 126.2
Tres natiuitates mirabiles,
187.1. precipui in Ecclesia
status. 237.1. boni dispensa-
tores, 277.2
Tria damnoſa, 324.2. horribi-
lia 492.2. tribunalia apud
Hebręos, 174.2. leproſorū
genera, 433.2. cęcorū gene-
ra. 260.1. bono paſtori ne-
ceſſaria, 569.1. malorum
paſtorū genera, 593.1. perſe-
cutionū genera, 222.2. pec-
catorū genera mundo im-
perantiu, 51.2. in teſte vero
requiruntur, 712.1. ad me-
diū requirūtur 540.1. 600.1
Tria conueniunt mundus de-
ſus qui religioſam vitam
auſpicantur, & quę, 225.1
Tribulatio in fine mundi in
quatuor conſiſtit. 35.1
Tribulatio eſt via in cœlum,
631.1.
ignis eſt. 647.1
ad beatitudinem conducit
718.1.
ſignum beneuolentię eſt,
714.1.
pretioſa res, 715.2
theſaurus Dei, 716.2. 725.1. ad
Deum nos ducit, 40.3. De-
um quęrere cogunt, 725.2
miniſtra diuinę miſericor-
dię, 36.3. quibuidam ſan-
cta quibuidam mors. 39.3.
645.1. nunquam mundo
exultat, 80.3. ſemen glorię,
82.3. ſimilis fornaci, 648.
649.1.
virgę Moſis. ibid.
mari rubro. 650.1.
turbini, 54.1
fluctibus diluij, 55.1
iuſtorum breuis eſt & con-
ſolatio diuturna. 632.1. tor-
renti ſimilis. 634.1. eius vti-
litas varia. 34.3. encomium
720.1.
Tuba ſignum regię maiſtatis
39.1.
Tuba horribilis omnes ante
thronum Dei conuocabit,
38.1. non erit tamē vera ta-
ba. 39.1
Turcę ſeipſos noſſe ſtudent,
103.1.
Turtur perſeuerantię ſymbo-
lum. 202.1
V.
Vana gloria quāta peſtis, 267
1,340.2. baſiliſco compara-
ta. 269.1. item amygdalo.
ibid.
Vaſa aurea iuſtos, ſicilia ma-
los designat. 345.1
Venatoribus concionatores
comparati. 7.1
Veneris imago qualis, vbi, 52.1
Ventil

I N D E X.

Venti tribulationum in the-
sauro Dei. 52.1.
Ventorum vitilitas. 53.1
Verbum Dei vile apparet.
385.1. auditu dignum, & au-
ditum multum prodest.
460.1. comparatur varijs re-
bus in scriptura 443.1. for-
mosa mulieri pigmea ab-
horrenti; 86.1. securi. 444.
1. fermento & gladio 4.6.1.
tubæ. 479.1. malleo 480.1.
eius vis. 108.2. co delectari
bonum signum. ibid.
Veritas obiectum intellectus.
2.3.
Verus amicus semper adest a-
mico. 319.1.
Vestium ornatus stultitiæ si-
gnum. 97.1.
Vetula dictum in cytharæ-
dum. 37.1.
Vocatio non sufficit ad salu-
tem. 455.2.
Voluntas nostra via Dei est.
169.1. bona an ad animæ sa-
lutem sufficiat. 217.2. non
sufficit sine operibus. 219.2.
Voluntas cætrum peccati est.
388.2.
Vox Dei in iudicio qualis 33.1
Via Christiani meditatio.
174.1.
Viarum duo genera in mun-
do. 361.1.
Viduarum curam Deus ha-
bet. 522.
Viduitas argento, virginitas
auro comparatur. 234.1.
Victoria sine sanguine pasta
gloriosior. 517.1.
Virtutes constrictæ tenentur.
vitia dominantur. 72.1.
Virtutes tegendæ. 339.2
Virtutis emblemata. 127.
Virtus sola in connubijs spe-
ctanda. 250.1.
Victimas cauda & auribus
truncas sibi Deus offerri
vetat. 461.1.
Villa homini à Deo data.
262.2.
Vinum mundi turbidū. 236.1.
Visiones Ezechielis & Ioan-
nis expositæ. 182.2.
Vita nihil est. 224.2. somni-
um. 612.1. hominis varijs
malis permixta 205. media
inter cælum & infernum.
206.1. similis horto, sponsæ.
208.1. agro Evangelico. ib.
maric comparata. 206.1.
Vitio careat qui alium arguit.
541.2
Vitulus & bos laboris sym-
bolum. 581.1.
Vrbes theatra fortunæ 206.2.
Vrbes refugij in potestate Le-
uitarum. 775.1.
Vrbi duæ proprietates. 307.2.
eius industria cum capitis
gravedine laborat. 11.3.
Vulnera Christi appellantur
foramina, cornua, fontes,
&c. 548. 549.1. cur ab ipso
retenta. 551. 558.1. spem no-
stram confirmant. 555.1.
Vulpis apologus hæreticis
accom-

accommodatur
Vxor viri animæ.
Vxor pestilens, in
Vxores impiæ m
ruinæ.
Vxorum est ma

X
Xenocratis

INDEX.

accommodatus. 232.2.
 Vxor viri anima. 246.1
 Vxor pestilens, infernus. 251.1. Zachariæ propheta visio ex-
 Vxores impiæ maritis causa ponitur. 271.2
 ruina. 251.1. Zelus Ioannis Baptistæ erga
 Vxorum est maritos colere. salutem animarum. 77.1.
 192.1. Davidis erga subditos,
 X. 361.2 Pauli. 362.2.
 Xenocratis apophthegma. Zuinglius hæressarcha pessimi-
 76.2. mus piscator. 128.2

INDEX

INDEX LOCORVM

SCRIPTVRAE, QVAE HOC
VOLVME EXPLICAN-

T V R.

Genesis.

- CAP. 1.** **I**N principio creauit Deus caelum & terram. 6. 1
Fiant luminaria in firmamento caeli, ut sint &c. 20. 1
1. Diuisit lucem à tenebris. 7. 1
4. Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra. 163. 2
19. In monte saluum te fac. 671. 1
48. Do tibi partem unam extra fratres tuos, quā tuli. 404. 1
49. Non auferetur sceptrum de Iuda &c. donec veniat, &c. 143. 1

Exodi.

- CAP. 3.** **V**adam & videbo visionem hanc magnam. 485. 1
3. Ne appropinques huic, solue calceum, &c. 53. 2
16. Colligas vniūquique ex eo quantum sufficit, &c. 45. 2
19. Qui tetigerit montem, morte morietur, 469. 1
29. Sumes quoque pectusculum de ariete. 219. 2
30. Sume tibi aromata aequalis ponderis, & cum in ten. 178. 1
34. Signa faciam quae nunquam visa sunt super terrā, 20. 1

Leuitici.

- CAP. 11.** **Q**uod ambulat super manus ex cunctis animantibus, &c. 59. 2
13. Omni tempore quo leprosus est & immundus, solus hab. 277. 1
14. In purificatione eius sumet duos passeret, 287. 1
19. Non seris agrum diuerso semine. 38. 1

Numeri.

- 39.** Cur facinas reueraſtis? nonne ista sunt, &c. 73. 2

Deute.

16. Non plan

&c.

20. Si qua

30. Dices p

43. Reuer

30. Puer d

24. Ego sum

497. 1

2. Filiis qu

6. Omnis p

579. 1

18. Dua ma

2. Patern

3. Antefore

4. Pondera

noca d

6. Tygris peri

9. Qui gradit

10. Laus imp

607. 1

16. Interrogat

15. Sicut vir q

22. Nubes la

26. Gigantes g

41. Sub ipso er

INDEX.

Deuteronomij.

16. Non plantabis lucum & omnem arbores iuxta altare, &c. 477.1

20. Si quis est, qui edificavit domum novam, & non dedicavit. 52.2

30. Duces per singulas turmas audiente exercitu, &c. 136.1

I. Regum.

43. Revertere fili mi & dormi, 226.1

30. Puer Aegyptius ego sum, servus viri Amalechita, 91.1

II. Regum.

24. Ego sum qui peccavi, isti qui oves sunt quid fecerunt, 497.1

III. Regum.

2. Filiis quoque Bethsai reddis gratiam, &c. 289.2

6. Omnes parietes templi per circumum sculpsit, &c. 579.1

19. Dna manus hinc atque inde tenentes sedile. 751.2

IV. Regum.

2. Pater mi pater, currus Israel & auriga eius. 584.1

II. Paralipomenon.

3. Ante fores templi fecit Salomon duas columnas, 12.2

IV. Esdra.

4. Pondera mihi ignis pondus, mensura statum venti, re-
voca diem qui preterit, 179.1

Iob.

6. Tygris peritit quod non haberet escam, 15.3

9. Qui graditur super fluctus maris, 303.1

10. Laus impiorum brevis est, & gaud. hypocrita, &c. 607.1

10. Interroga iumenta & docebunt te, volatilia. 15.2

15. Sicut vir qui paratur ad gyrum, 637.2

22. Nubes latibulum eius, nec nostra considerat. 3.1

26. Gigantes gemunt sub aquis. 565.1

41. Sub ipso erunt radij solis. 79.3

Psalmodum.

4. Filij

INDEX.

4. Filij hominum ut quid diligitis vanitatem & quæritis mendacium.	625. 2
5. Mane affabo tibi & videbo.	691. 1.
5. Sepulchrum patens est guttur eorum.	25. 2
9. Non est Deus in conspectu eius inquinata &c.	6. 1
9. Convertantur in infer. omnes qui obliuisc. Deum	298. 1
9. Sedisti super thronum qui iudicas iustitiam.	662. 1.
11. Elongata domini argentum igne examinatum &c.	241. 2
13. Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt.	763. 2
17. Ascendit super Cherubim & volavit &c.	487. 1
18. Si mei non fuerint domini tunc &c.	7. 3.
20. Inveniat manus tua omnibus inimicis tuis.	366. 2
21. Erue à fratria Deus animam meam.	652. 1
24. Tribulationes cordis mei dilatate sunt.	54. 1
37. Rugiebam à genu tu cordis mei.	688. 1
37. Dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum non est mecum.	398. 2
38. Divites egerunt & esurierunt.	57. 2
39. Revela Domine viam tuam.	346. 2
44. Myrrha & gutta & cassia à vestim. tuis &c.	258. 2
44. Omnis gloria filia regis ab intus &c.	402. 1
48. Cur timebo in die mala, in quas calcanei &c.	66. 2
50. Auerte faciem tuam à peccatis meis.	42. 1
50. Spiritu principali confirma me.	198. 2
57. Sicut cera quæ fluit auferentur, supercecidit ignis, &c.	26. 1
58. Deus ostendit mihi super inimicos meos &c.	65. 3
59. Aures autem perfecisti mihi.	403. 1
62. Virum iniustum mala capient in interitum.	27. 2
67. Pluviam voluntariam segregabit Deus &c.	443. 1.
67. Præcaverunt principes conspectu psallentibus,	389. 1
70. Introibo in potentias domini &c.	134. 1
70. Donec annunciem brachium tuum generationi, &c.	188. 1
71. Erat firmamentum in terra in summis montium.	296. 1
72. Quia zelavi super iniquos &c.	54. 1
72. Velut somnium fugientium, domine &c.	612. 1
74. Cum acceperis tempus, ego iustitias iudicabo.	42. 1
75. Dormierunt somnum suum & nihil inveniunt viri divites &c.	612. 1. 474. 1.

76. Anticipaverunt v.	
76. In mari via tua &c.	
79. Ne irasceat hostijs an-	
81. Quoniam tacui in m-	
81. Custodi animam m-	
87. Nuncquid cognoscer-	
88. Tu dominare pot-	
92. Mirabiles elatione-	
100. Misericordiam &	
Oculi mei ad fide-	
102. Oratio eius fiat in-	
103. sol cognovit occasu-	
111. Lucens homo qu-	
114. Declinantes autem	
118. Nam & testim. tu	
Bonitatem & discer-	
Anima mea in man-	
Quam dulcia fauci-	
In iussu si attonibus	
Omnis consuetudo	
Ad omnia mandata	
Mirabilis testim:	
Lætabor ego super ei-	
122. Sicut oculi servorum	
125. gloriæ seminant in lac-	
134. Quæ producit ventos	
138. Mihi autem nimis	
141. Sanctus Dominus vni-	
P.	
1. Inclinata est ad mo-	
8. Dominus possedit m-	
12. Diu piger leo est so-	
14. Ne desideres de cibo	
21. Noli esse in conspectu	
25.	
30. Quæ vobis sunt mira-	
648. 1.	

INDEX.

76. Anticipauerunt vigilias oculi mei. 691.1
76. In mari via tua & semita tua &c. 304.1
79. Ne iradas bestiis animas confitentium tibi. 305.2
81. Quoniam tacui inueterauerunt ossa mea. 370.2
85. Custodi animam meam quoniam sanctus sum. 329.1
87. Nunquid cognoscent in tenebris mirabilia tua. 317.2
88. Tu domine potestati maris &c. 331.1
92. Mirabiles elationes maris. 131.1
100. Misericordiam & iudicium tantabo tibi Domine. 748.2
Oculi mei ad fideles terra &c. 334.1
102. Oratio eius fiat in peccatum. 369.2
103. Sol cognouit occasum suum. 495.1
111. Lucratus homo qui misereatur & commodat. 288.2
114. Declinantes autem in obligationes adducet &c. 767.2
118. Nam & testim. tua meditatio mea est. 177.1
Bonitatem & disciplinam & scient. doco me. 406.2
Anima mea in manibus meis semper. 78.1
Quam dulcia faucibus meis eloquia tua. 177.1
In iustis actionibus tuis meditabar. 177.1
Omnis consummationu. vide finem. 610.2
Ad omnia mandata tua dirigebar &c. 343.2
Mirabilia testim. tua, ideo scrutata est ea &c. 181.1
Labor ego super eloquia tua, sicut qui in spol. 109.2
122. Sicut oculi seruorum in manibus dominorum &c. 394.1
125. Qui seminant in lachrymis in exultat. mient. 643.1
134. Qui producit ventos de thesauro suis. 32.1
138. Nobis autem nimis honorati sunt amici tui &c. 715.2
144. Suauis Dominus universis, & miser. &c. 179.2

Proverbiorum.

2. Inclinata est ad mortem domus eius. &c. 71.2
8. Dominus possedit me ab initio viarum tuarum. 21.1
12. Diu peger leo est foris, in medio platcarum. &c. 318.1
23. Ne desideres de cibo eius in quo est panis mendacij. 610.1
27. Noli esse in consuijs potatorum, neque comedas cum his car-
nibus. 76.2
30. Quia uerba sunt minima terra, & ipsa sunt sapientiora &c. 648.1

Canticorum.

1: 1: 1:

1. Ose

I N D E X.

2. Osculetur me osculo oris sui, quia meliora sunt ubera Ec. 52.
In odorem unguentorum tuorum exiremus. 257.2
Murenulas aureas faciemus tibi vermis. arg. 407.2 753.2
27.3
Nolite me considerare quia fusca sum Ec. 350.2
Si ignoras te o pulcherrima inter mulieres egredere Ec. 104.
2. Ecce iste veni saliens in montibus Ec. 490
Columba mea in foraminib. petra Ec. 545.548
Ordinavit in me charitatem. 4.2.2
Dilectus meus mihi Ego illi, qui pascitur inter lilia. 682.
1. Aduro vos filia Ierusal. par capreas ceruo/que camp. Ec. 519.1
4. Sicut Turris David collum tuum mille clypes pend. 81.2
Sicut fragmen mali punice gena tua. 345.1
Quon pulchra sunt mamma tua, pulch. sunt ubera Ec
621.2
5. Dentes tui sicut grex ovium qua ascend. de lauarco. 89.1
Species eius ut Libani. 434.
Crura eius columna marmorea, qua fundata sunt Ec. 268.2
7. Coma capitis tui sicut purpura regis Ec. 493.1
Statura tua assimilata est palma. 55.
Collum tuum sicut turris eburnea. 120.
Guttur tuum sicut vinum optimum. 174.1. & seq
Mandragora dederunt odorem suum. 259.2
8. Pone me ut signaculum super cor tuum Ec. 402.1. 221.1
Fortis est ut mors dilectio Ec. 622.2
Quid faciemus sorori nostre in die quando alloquenda est. 52.3
Ecclesiastici.
3. Oleum de capite tuo non deficiat. 3.2
4. Ego quasi vitis fructificavi suavit. odoris. 258.1
5. Non enim satis recordabitur dierum vita sua, eo quod Ec.
616.1
9. Ras farui facit in domum proximi sui. 274.1
10. Cor sapientis in dextera illius, & cor stulti in sinistra. 2.
Est malum quod vidi sub sole, vidi seruos in equis. Ec. 132.
12. Memento creatoris tui in diebus iuuentutis tue. 26. 212.1
21. Qui aedificat domum impendit alienis, quasi qui colligit Ec
463.2
24. Sicut cinnamomum & balsamum aromatizans Ec. 253.1
26. Gr

26. Gratia super gra
28. Verbum tu facies
39. Et pletanquam

3. Vestimentum tibi
5. Facta sunt morti
8. Sumes librum &
9. Parvulus natus
564.1

14. De radice colub
16. Emitto agnum de
22. Et dabo clavem
24. Non bibent vinu
Formido & foue
701.2

Erubescet luna &
43. Servate me sicut
11. Filii mei, ego posui
terra.

60. Qui sunt isti qu
61. Omnes isti qui
mea Ec.

2. Virgam vigilante
Aaa Domine ne
19. L. uia a malitia cor
22. Terra terra audi v
23. Nunquid non ver
48. Maledictus qui sa
hibet gladium

3. Bonum est viro con
tia.

1. Facies eorum & p
Plantata pedum eorum
Et nunquid cor

I N D E X.

26. Gratia super gratiam mulier sancta & adorata. 252. 2
28. Verbu tuu facies fratrem, & fratres ori tuo. 8. 3
39. Et ipse tanquam imbres mittet eloquia sapientie sue. 444. 1

Esai.

3.	Vestimentum tibi est princeps esto noster.	580
5.	Facta sunt morticina eorum quasi stercore Ecce.	272
8.	Sumes librum et scribes in eo stylo hominū.	453
9.	Parvulus natus est nobis cuius princip. super hum. eius.	494.

564.1

14.	De radice colubri agredietur regulus.	380 x
16.	Emitte agnum domini dominatoris terra.	583 x
22.	Et dabo clauem domus David super hum. eius.	564 I
24.	Non bibent vinum, amara erit potio bibentibus illam.	224 I
	Formide & fouea & laqueus super te, qui habitator es c.	

701.2

	Erubescet lana & confundetur sol. &c.	27.1
43.	Servare me fecisti in peccatis tuis.	30.1
51.	Fili mi, ego posui verba mea, ut cum iis plantas celos in terra.	45.1
60.	Qui sunt isti qui ut nubes volant.	71.1
61.	Omnes isti qui viderint eos, cognos. eos, quia isti sunt semei &c.	34.1

Jeremia.

1.	<i>Vigilantem ego video.</i>	359.2
	<i>A a a Domine nescio loqui.</i>	137.2
19.	<i>Luna à malitia cor tuum ut salua fias.</i>	267.2
22.	<i>Terra terra audi verbum Domini.</i>	475.1 60.2
	<i>Nunquid non verba mea sunt quasi ignis &c.</i>	386.1 480.1
48.	<i>Maledictus qui facit opus Domini fraudulentem, & qui pre-</i>
<i>hibet gladium suum à sanguine.</i>	387.1 242.3.

Threnorum.

3. Bonum est viro cum portauerit iugum Domini ab adolescen-
tia.

Ezechielis.

Facies eorum & penna eorum extenta desuper.	179. x
Planta pedis eorum vs planta vultu.	181. x
Et unumquodq; eorum coram facie sua ambulabunt. etc.	197. x
() () () a	9. Summe

INDEX.

3. Sume tibi gladium acutum & capillos rade &c. 281.2
7. Et ornamenta monilium suorum in superbiam pos. 27.3
42. Ab hoc templo aqua egrediuntur & usque ad mare &c. 716.1
46. Porro qui ingreditur per viam porta meridiana, egredietur per viam porta aquilonarum &c. 288.1.

Danielis.

7. Videbam in visione mea nocte, & ecce quatuor venti coeli pugnabant. 78.3

Osee.

7. Comederunt extranei rocur eius & ipsa ignoravit. 472.1.

Amos.

1. Super tribus sceleribus Iacob &c. & super quartum &c. 55.3
8. Occidet sol in meridie. &c. 22.1.

Michea.

5. Et suscitabimus super eum pastores, & octo primates viros. 569.1.

Habacuc.

3. In medio annorum notum facies. 340.1
- Egredietur diabolus ante pedes eius, anie fac. eius &c. 491.1
- Viam fecisti in mari equis tuis &c. 306.1.

Ioel.

1. Residuum eruca comedis locusta &c. 498.2.

Zacharia.

4. Et ecce candelabrum aureum totum, & lampas &c. 644.2
11. Assumpsit mihi duas virgas, unam vocavi &c. 13.1
- Assumet et vasa pastoris stulti. 564.1.

Ex nouo Testamento.

Matthai.

3. Iam securis ad radicem arboris posita est. 444.1
11. R gnum caelestium vim patitur. 400.1
- Diserte autem quia in eis, tam & hum. corde. 351.2
15. Non est bonum sumere panem filiorum &c. 652.2
16. Vos autem quem me esse dicitis. 656.1
17. Si hab. fidem sicut granum sinapis. 384.1
20. Nescitis quid petatis. 401.1

25. Inuiti

25. Inuiti seruunt

4. Quanta audiu

651.2

9. Vultes foueas ha

10. Qui vos audis m

11. Quis putas est

5. Pater meus usque

5. Nemo potest veni

In peccatu vestru

7. Nondum erat sp

654.1

14. Pater maior me est

18. Regnum meum n

4. Quum Deus suscit

8. Si secundum car

Et adueniatem t

Oprauit anathem

18. Tu autem cum o

Ad

1. Nos predicamus le

lum gentibus a

Qua stulta sunt m

Ad

11. Emulor vos Dei ar

12. Virtus in infirmis

4. Quando venit ple

6. Dum tempus habi

2. Per crucem inter fi

6. Per omnem oration

in omnibus iurament

INDEX.

28. Inutilem serum projicere in tenebras exter. 245.2.

LUC.

4. Quanta audivimus facta in Capharnaum, fac hic &c. 651.2.

9. Vulpes foveas habent, & voluc. cœli nidos. 60.2.

10. Qui vos audit me audit. 445.2.

12. Quia putas est fidelis serum & prudens? 455.1.

IOANNIS.

5. Pater meus usque modo operatur, & ego operor. 362.2.

5. Nemo potest venire ad me nisi Pater meus &c. 363.2. 373.2.

In peccatis vestris moriemini. 494.2.

7. Nondum erat spiritus datus, quia Iesus nondum erat glorif. 654.1.

14. Pater maior me est. 542.1.

18. Regnum meum non est de hoc mundo. 373.1.

ACTORUM.

2. Quis Deus suscitavit soluta doloribus inferni? 325.2.

Ad Romanos.

8. Si secundum carnem vixeritis moriemini. &c. 613.1.

Fraternitatem charitatis invicem diligentes. 638.2.

Oportui anathema esse à Christo pro fratribus meis. 661.1.

11. Tu autem cum oleaster esses, insertus es &c. 434.1.

Ad Corinth. I.

1. Nos predicamus Iesum Christum crucifixum, Iudais scandalum gentibus autem stultitiam. 374.1.

Quæ stulta sunt mundi elegit Deus. 375.1.

Ad Corinth. II.

11. Æmulor vos Dei emulatione. 635.2.

12. Virtus in infirmitate perficitur. 627.1.

Ad Gallatas.

4. Quando venit plenitudo temporis misit Deus &c. 154.1.

6. Dum tempus habemus operemur bonum. 275.2.

Ad Ephesios.

2. Per crucem interficiens inimicitias in seipso. 543.1.

6. Per omnem orationem & obsecrationem &c. 667.1.

Le omnibus surgentes scutum fidei, ut possitis &c. 68.2.

:():():(3

Ad

INDEX.

Ad Timotheum. I.

2. Unus est mediator Dei & hominum, homo Christus Filius
suis. 540. 1.

Iacobi.

2. Misericordia super exultat iudicium. 4. 1.

Ioannis. I.

2. Omne quod est in mundo aut est concupiscentia car. &c.
31. 2

Epistola Iude.

- Prophetavit de his septimus ab Adam Enoch. 7. 1.

Apocalypsis.

1. Vox illius tanquam vox aquarum multarum. 444. 1.
Et in medio septem candelabrorum aur. similem &c. 182. 2
4. Adorauerunt viventem in secula seculorum, mittentes &c.
3, 6. 2
Et qui sedebat similis erat aspectu lap. iaspidis. 181. 2
9. Et similitudines locustarum similes equis. &c. 86. 1
Et ab his tribus plagis occisa est tertia pars &c. 492. 2
13. Vidi de ore draconis & de ore bestie &c. 76. 3
16. Quartus angelus effudit phialam suam. 172. 2
17. Mater fornicationum & abominatorum terra. 61. 1.

FINIS.

omne Christum Pa
540.1.

4.1.

episcopus car. Ep.

och. 7.1.

um. 444.1.

milam Ep. 182.2.

um, mensei Ep.

pidu. 181.2.

u. Ep. 86.1.

s Ep. 492.2.

76.1.

172.2.

terra. 61.1.

DOMINUS

POST 1

Estote misericordes

Luc. 6.

Degimus
mundi
rerum
magna
qua c

in hunc mundum v
aeternam aeterni su
rates memoriam,
suarum opus in ter
maginem & simile
mirum archetypo i
xemplari in caelis p
imago, humanitati
collocaretur. Non s
tici sponso fuit, in
inclusam gestari; at v
lectionem manifesta
lut signaculum super
b figuras! Primum p
& vehemens Amant
pexerunt, quam vt l
multitudinem Dei se
cum natura & origi
proxime imitaretur

Dom. tom. 2.

DOMINICA

PRIMA

POST PENTECOSTEN.

Estote misericordes, sicut Pater vester misericors est.
Luc. 6.

I Eginus in Genesi, infinitum illum
mundi opificem, & omnipotentem *Genes. 2.*
rerum omnium conditorem Deum,
magna illa & verè admirabili die,
qua cuncta è nihilo condidit, atque
in hunc mundum velut in scenam produxit, quò
æternam æterni sui nominis in perpetuas æterni-
tates memoriam, ac luculentum aliquod manuum
suarum opus in terra relinqueret; hominem ad i-
maginem & similitudinem suam condidisse: vt ni-
mirum archetypo ipso ac genuino, diuinitatis e-
xemplari in cælis permanente, figura eius atque
imago, humanitati nostræ insculpta, hîc in terris
collocaretur. Non satis deinde amanti illi in Can-
ticis sponso fuit, imaginem suam à dilecta cordi *Cant. 8.*
inclusam gestari; at voluit, quò magis illa suam di-
lectionem manifestaret, vt eam ipsam poneret ve-
lut signaculum super brachium suum. O mysteria,
ô figuras! Primum profectò illud creationis opus,
& vehemens Amantis huius dilectio non aliò re-
spexerunt, quàm vt homo, viso ad imaginem & si-
militudinem Dei se conditum esse, quemadmo-
dum natura & origine, ita & operibus eum quàm
proximè imitaretur: vt item anima, quæ illius
Dom. tom. 2. A sponsa

sponsa est, duplicem imaginem eius in sese complecteretur; vnā quidem intrinsecus in animo, qua perfectē eum diligit, alteram verò super brachium (per quod actiones designantur humanæ) qua in omnibus suis eum operibus quā proximē imitetur ac referat. Ita vt, quemadmodum ipse Deus totius consolationis & pater misericordiarum est, nos, qui creaturæ & opus manuum eius sumus, in proximum etiam misericordes simus; quemadmodum iustus & verax in omnibus iudicijs suis, eandem nos iustitiam ac veritatem imitemur; quemadmodum in dimittendo facilis, iniuriarumque in se admissarum statim obliuiscitur, nos cum inimicis nostris in gratiam quamprimum redeamus. Docet nos hoc hodiernæ diei Euangelium, quod in eo potissimum versatur, vt nos misericordiam iniuriarum obliuionem, liuoris atq; maleuolentiæ fugā doceat; quod & ipse hac concione pro viribus docere conabor. Quod vt pro dignitate fiat, & ambo officio fungamur, vos in audiendo, ego in dicendo; vnanimi suffragio Spiritus sancti gratiam, idque auxilio intercessionis gloriosissimæ Virginis Mariæ, quam proinde consueta salutatione compellabimus, inuocemus.

A V E M A R I A .

Magnum illud Episcoporum decus, antiquitatisq; archium Isidorus, qui abhinc mille circiter annis, Imp. Heraclij temporibus in Ecclesia floruit, in Etymologico suo disquirens quidnam esset Misericordia, in hunc tandem modum eam definiuit: *Misericors à compatiendo aliena miseria vocabulum sortitus est: & hinc appellatur miseria, quod miserum cor faciat dolentis alienam miseriam.* Ioannes Damascenus eadem de re agens, ait Misericordiam, piam quamdam esse ex malis alterius tristitiam,

aut

Lib. 10. E-
ym.

aut potius virtutem
ex eo quod nos in
speritatis tranquill
sitar turbine agi
In scholis verò
pellatur virtus,
proximi; miseri
omni; ratione ei
dit. Adeo vt miseri
dam cordis miseri
Thomas asserunt,
nostrum corde compassio.
am, in quantum cordi
mi in malis alterius
hæc enim in Deum
rum leuamen miseri
ana sint, qui nimiru
rit. At in homine
certissimum est, tu
doleat ac contristat
eidem succurrere sa
Cum igitur in ho
possit, omnes nos e
stas voluit; vtq; om
plurimis in sacra sc
dauit. In primis in Ec
Oleum de capite tuo
misericors exponens,
Misericordiam. nam
supernatas, ita & mi
tes caput effert, sese
in regno spirituali
omnes velut princip
Vult autem, hoc oleu
bus auctor & suus for si

DOMIN. I. POST PENTEC.

3

aut potius virtutem, quæ nobis dolorem ingerat ex eo quod nos in mundi huius mari nauigates prosperitatis tranquillitatisq; Zephyro, ceteris aduersitatis turbine agitat, utramur.

In scholis verò Theologicis misericordia appellatur virtus, qua quis alterius malis condoleat, dicitur definitio. proximiq; miseris non secus ac propriis tristatur, omniq; ratione eidem succurrere & auxiliari cõtendit. Ad eò ut misericordia nihil sit aliud quàm quædam cordis miseria, vel, ut Augustinus, & cū eo D. Thomas asserunt, *Misericordia est alienæ miseria in nostro corde cõpassio*. Vnde colligere est, misericordiam, in quantū cordis compassionē, tristitiamq; animi in malis alterius significat, in Deo non reperiri; hæc enim in Deum cadere nequeūt, quāuis afflictorum leuamen miserorumq; restitutio ipsi quotidiana sint, qui nimirū omni ipsi loco & tēpore succurrit. At in homine hæc semper & ubiq; locū habere certissimum est, tum in eo quòd malis alterius condoleat ac contristetur, tum verò quòd pro viribus eidem succurrere satagat.

Cum igitur in hominē diuina hæc virtus cadere possit, omnes nos eandem exercere diuina maiestas voluit; utq; omnibus illius amorem ingereret, plurimis in sacræ scripturæ locis eandem cõmendauit. In primis in Ecclesiastico ait Spiritus sanctus, *Oleum de capite tuo non deficiat*. quod Eusebius Emisenus exponens, per oleum hic designari putat Misericordiam. nam ut oleum ceteris liquoribus supernatat, ita & misericordia inter ceteras virtutes caput effert, seseq; extollit. Ipsa siquidem in regno spiritali est regina, eamq; virtutes omnes velut principem ac dominam venerantur. Vult autem, hoc oleum perpetuū esse, ut hominibus auctor & suator sit, semper ut opera misericordie

Vulgata
Misericor-
tio.

Ecclesiast. 3

Super hoc
Euangelium

4
diæ exerceant, quibus nihil diuinæ maiestati re-
periri potest aut gratius aut iucundius. Nam sicut
inter ceteras creaturas hominem diligit, eo quod
nulla sibi sit similior, diuinamque imaginem quàm
proximè imitetur; ita præ ceteris hominibus fo-
uet ac complectitur illos, qui misericordiæ opera
erga proximum exercent; quod ad essentiam illius
imaginem quàm proximè accedant.

uer. 3.

Sed alia etiam testimonia producamus. Salo-
mon initio Proverbiorum suorum de hac virtute
agens hunc in modum locutus est: *Miser cordia &
veritas te non deserant, circumda eas guttur tuo, &
scribe in tabulis cordis tui, & inuenies gratiam & di-
sciplinam coram Deo & hominibus.* Quo in loco no-
tate obsecro, qui misericordiam iustitiæ vel veri-
tati adiungat: & profectò non absurdè. Sunt nam-
que plurimi, qui pauperibus quidem largiuntur ele-
emosynas, eorum necessitati quàm abundè suc-
currunt, parentibus verò suis non adeò lauta for-
tuna gaudentibus auxiliari detrectant: ideoque
cùm iustitia hic exulet, misericordia hæc quid-
quam promovere non potest: æquitas namque po-
stulat, vt ijs potiùs qui ad nos quoquo modo spe-
ctant, quàm alijs, benignitatem ac misericordiam
exhibeamus. Redeo ad lineam.

Osee. 6.

Misericor-
dia sacrifi-
cijs præfer-
ret.

Matth. 9. 12.

Iacob. 2.

præfertur

& iustitiæ.

In tantum autem Osee Propheta misericordi-
am extollit, vt ceteris eam virtutibus, etiam hec-
atombis præferre non erubescat: *Misericordiam vo-
lui & non sacrificium.* Quod ipsum Redemptor noster
Christus apud Matthæum aliquoties vsurpauit
Euntes discite, quid est misericordiam volo & non sa-
crificium. Iacobus Apostolus iustitiæ eandem an-
tetulit, *super exaltat autem misericordia iudicium*
Metaphora est à ponderibus & statera deducta. S
enim iustissimæ Dei bilanci, hinc iustitia, illinc
ver

verò misericordie
præponderaret. A
Sanctus Augustinu
quæ interpret Græ
xpianus, id est, exult
uersus iudicium. at
fericordia eodem
dubie Victoriam
super omnia opera
inquit, misericordi
fericordes misericor
freudente iustitia.

Ipsi quin etiam
vt velut Deam ado
immolauerint. Refe
chus, Athenis a ram
cui omnes veluti d
Christiani eam enu
mur, eam dein vel
omnes gratiæ ac de
inquam, qui nunqu
in plurimos riuos,
quaque irrigent, der
gnus ille paradisi flu
flumina discriminab
diuinæ Oceanus in q
lum terramque late
est Creationis, secu
uactionisq; tertium
que glorificationis.
misericordiæ abyss
Insuper addo, Mife
dam esse, in qua diu
mundo conseruantur
inopum coaceruarun

DOMIN. I. POST PENTEC.

verò misericordia imponeretur, hæc proculdubio præponderaret. Atque hunc in modum exponit *Aug. in Ps. 143.* Sanctus Augustinus verba illa Psalmi CXLIII. quæ interpretes Græci ita legit, *καὶ αὐτὸν ἑαυτοῦ ἑαυτοῦ ἑαυτοῦ*, id est, exultat & gloriatur misericordia aduersus iudicium. atque hic sensus est: si iustitia & misericordia eodem instadio decertarent, hæc haud dubiè Victoriā consequeretur, quia *miserationes super omnia opera eius.* Hinc Oecumenius, *Gloriatur,* inquit, *misericordia aduersus iudicium, siquidem misericordies misericordiam consequentur,* nequidquam frendente iustitia.

In Epist. Iacob.

Ipsi quin etiam Gentiles tanti eamdem fecere, ut velut Deam adorauerint, victimasque eidem immolauerint. Referunt enim Pausanias & Plutarchus, Athenis aram misericordiæ sacram extitisse, cui omnes veluti deæ supplicarent. Nos quidem Christiani eatenus non procedimus, quāuis fateamur, eam dein velut originem ac fontem esse, è quo omnes gratiæ ac dona cælestia dimanent, fontem, inquam, qui nunquam deficiat aut exarescat, quòd in plurimos riuos, qui cælum terramque circumquaque irrigent, deriuetur. Atque ut in Genesi magnus ille paradisi fluuius in quatuor amplissima se flumina discriminabat, ita vastus ille misericordiæ diuinæ Oceanus in quatuor sinus ac maria, quæ cælum terramque latè irrigent, distinguitur. Primum est Creationis, secundum Gubernationis conseruationisq; tertium Redemptionis, quartum denique glorificationis. Omnia enim hæc è profunda misericordiæ abyssò originem trahunt.

lib. 1. libello de superstitione.

Gen. 2.

Insuper addo, Misericordiam velut arcam quamdam esse, in qua diuitiæ & opes nostræ in altero mundo conseruantur; in quo quidquid hic manus inopum coaceruarunt, duplicato, imò centuplicato.

Misericordia arca comparatur.

Exod. 25. &
37.

Arca testa-
menti cla-
uibz non
aperieba-
tur.

Matth. 6.

Misericor-
dia nos ad
cælum du-
cit.

3. Reg. 6.

Genes. 8.

to fœnore, tandem nobis redditur. Huius arcæ fi-
guram existimem illam Arcam fœderis, compactâ
è lignis Sethim incomputribilibus, circumqua-
q; auro mundissimo vestitâ, inq; sancto sanctorû deinde
à Salomone collocatû: in qua & tabulæ legis, &
vina mannâ plena, & virga Aaronis quæ nocte vna
fronderat, florueratq; æsternabantur. Vnde me-
rito plurimi Patrum dubitarunt, num hæc clau-
ibus aperiretur & clauderetur: ac potior pars in
partem negantem propendet, harum quippe nulla
in sacris litteris est mentio. Magnum mysterium ac
misericordiæ nostræ symbolum Domus quidē hæ
nostræ & arcæ opum custodes clauibus claudi & re-
ferari debent, ne fures omnia diripiant ac deprede-
tur. at in cælo nullis opus est, in quo tuta sunt om-
nia, ac fures nulli: vnde Euāgelista; *Thesaurizate vo-
bi thesauros in cælo, vbi neque arugo neque tinea de-
molitur, & vbi fures non effoderunt, neque furan-
tur.*

Eadem nos præterea virtus recta ad cælum æter-
nitatemq; conducit. Ideo forsitan Salomon ostia
templi interioris, quod sancta sanctorum nuncu-
patur, oleagina esse voluit. Olea misericordiæ signū
est; oleaginæ autem ianux quibus ad sancta sancto-
rum aditus dabatur denotant, per misericordiā ad
vera sancta sanctorum, id est cælestem gloriā, adi-
tum patere. Hinc etiam Christus è monte oliuæ
cælos petijt; vt hinc Christiani discerent, è monte
misericordiæ per oliuarum montem designato, e-
odem se peruenturos.

Columba ad Arcam Noë rediens, *Ore ramum o-
liuæ virentibus folijs detulit.* quo docemur, animas
columbinam sinceritatem imitantes, si cælestis glo-
riæ capaces reddi velint, viridem misericordiæ ra-
mum ore deferre oportere.

Quid

Quid amplius
ac diaboli laqueis
Oecumenius oleo
tur, ne ab aduersar
non dubitauit. nam
ægrè constringitur
& misericordiæ
num laqueos & m
limē ab ipsdē cap
bi exclamat, *Ante se
neminem permittit
mus verò per regi
nam emi posse put
nas habere nos fæ
operum misericor
fericordiā cōmēre
enim misericordi
materiam hanc pr
laudes latius exc
num non nisi Mife
ctatur; in quo Do
sententia ad miser
tarius est, *Estote mis
ricors est.**

Quam cūm hodi
bus de eadem mise
ostendam, peruers
gienda, iniuriasq;
omnia & ad oper
unt.

Principio igitur
barbari & ab om
hanc fecere, vt qui
humana indignum
tarent, eaque è n

Quid amplius? Virtus hæc sola nos à tyrannide ac diaboli laqueis immunes præstat, atq; ideo eam Oecumenius oleo, quo veterum athleta vngebantur, ne ab aduersario constringerentur, comparare non dubitauit. nam quemadmodum vnctus non nisi ægrè constringitur, ita quoque animæ si caritatis & misericordiæ oleo vnctæ sint, facillimè demonum laqueos & manus euadunt, ac non nisi difficillimè ab ijsdem capiuntur. Ideoque Augustinus alibi exclamat, *Ante fores gehennæ stat misericordia, & neminem permittit in carcerem miti.* Chrysostomus verò per regiam hanc virtutem vitam æternam emi posse putat, aitque hoc in mundo nundinas habere nos fecundissimas, in quibus aliquot operum misericordiæ nummulis, infinita Dei misericordiâ coëmere ac lucrari liceat; misericordes enim misericordiâ consequuntur. Longius æquo materiam hanc prosecutus sum, inq; misericordiæ laudes latius excurri, quòd Euangelium hodiernum non nisi Misericordiam contineat & completatur; in quo Dominus cum suis agens, hac eos sententia ad misericordiam exercendam adhortatus est, *Estote misericordes, sicut Pater vester misericors est.*

Quam cum hodie in manus sumpserim, pluribus de eadem misericordia acturus sum: deinde ostendam, peruersa ac temeraria iudicia esse fugienda, iniuriasque ex animo remittendas; quæ omnia & ad opera misericordiæ referri queunt.

Principio igitur, tanti semper veteres, etiam barbari & ab omni humanitate alieni virtutem hanc fecere, vt quicumque hac careret, vita eum humana indignum, at potius ferinum, putarent, eaque è mundo ablata, vitam mortali-
lium

Lib. 5. o. 60
miliarum
bonil. 39.
Hom. 5. de
penitentia.

Capitolinus
in Antonino.

Lomas,

S. Bonauen-
tura lib. vi. a
S. Franc.
cap. 1.

Misericor-
dia pro iu-
stitia acci-
pitur in
scriptura.

2. Cor. 9.

lium nequaquā posse cōsistere arbitrarētur. Testa-
tus hoc est M. Antoninus Verus Imp. Romanorum
dicens, *Inhumanum est humanis casibus & calamita-
tibus non ingemiscere.* & meritō, quicumque enim
malis alterius non condolet, nā ille vita hominis
indignus est. Martianus item Imp. dicere solebat,
veras & certas eas denuum diuitias esse, aliena non
rapere, sed sua indigentibus elargiri. S. Franciscus,
magnus ille Minorum Patriarcha, dicebat vt plu-
rimum, amoris Dei misericordiam velut pararium
ac proxenetam esse, & eleemosynas dilectionis
conciliatrices: censebatque eos verē prodigos &
cum honore prodigos appellandos, qui sua in pau-
peres profunderent, stultos autem & fatuos, qui a-
morem Dei opibus pecuniisque, avaritia quadam
diabolica exæcati, postponerent.

Tanta siquidem virtutis huius excellentia &
splendor est, vt misericordia, eleemosyna, san-
ctitas, Iustitiaque pro vna eademque virtute sine
ullo discrimine, in sacris litteris capiantur. Pro-
uerbiorum enim cap. xxi. vbi vulgata legit, *face-
re misericordiam & iudicium magis placet Deo quā
vltimæ*; septuaginta legunt, *facere iustitiam*; & Rabi-
ni, *facere iustitiam*. Atque hæc est ratio, quod mise-
ricordia & eleemosyna velut iustitiæ ac sanctita-
tis omnis primitiæ sunt; ideoque Paulus eleemosy-
nam *frugem iustitiæ* nuncupat. nam vbi misERICOR-
dia locum non habet, ipsa quoque sanctitas & iu-
stitia habere non potest. Ecce & aliam. Quicumque
in proximum misericordiam ostendit, vnicuique
quod suum est, reddere videtur, quod iustitiæ in
seipsum essentia est: humanitas namque quæ ei na-
turalis est ac congenita, iure suo humanitatem ac
compassionem in pauperem exigit, quoad illius su-
stentationem, & in Deum ipsum, qui hoc quodam
modo

modo exigere videtur.
su, mihi scilicet. Sed

Ipsæ quoque De-
consecrantibus elar-
dem verò exotis pl-
complectitur mise-
ripit ac castigat. H-
am quæ erat absq, m-
cet, quæ quod imm-
res existisset, à Deo
mo illo diuina con-
enricta fuerat, viol-
tijs donisque celeste
mirum videatur, ve-
vsum. legimus enim
vel, vt Hebrai legu-
qui habet vbera, ide-
scilicet me oscula-
vino fragrantia ngu-
sum ab vberibus hi-
ter decorum videat-
ri non soleant. Sed
tescit. Vbera namque
mia illa dona acco-
magis quā omnes
num denotantur, del-
ablactati sunt, qui in
ue opera misericord-
At non modò ben-
hos & immites Deus
merò poenisin eos
obsecro tragicæ illu-
le Evangelicus perpe-
gustino hoc in theat-
quid purpurato diuit-

Domin. I. Post Pentec.

modo exigere videtur dicens, *Quod vni ex iſſu feciſti, mihi feciſti.* Sed ad propositum.

Math. 25.

Ipse quoque Deus singulares misericordiam conſectantibus elargiri ſolet gratias ac dona, eamdem verò ex oſis plurima denegare: id eſt fouet & complectitur miſericordes, inhumanos verò corripit ac caſtigat. Hinc Oſee Propheta, *ablaſtauit eam qua erat abſq[ue] miſericordia*, ſynagogam videlicet, quæ quod immitis & immiſericors in pauperes exſtitiffet, à Deo ablaſtata fuit, id eſt, à ſuauiſſimo illo diuinæ conſolationis lacte, quo hæcenus enutrita fuerat, violenter abſtracta, ac diuinis gratijs doniſque cæleſtibus deſtituta. Nemini porrò mirum videatur, verbo *Ablaſtauit* Prophetam hic uſum, legimus enim in Geneſi, *Ego Deus omnipotens*, vel, ut Hebræi legunt, *Ego Deus Saddai*, id eſt *Deus*, qui habet vbera. ideoque in Canticis ſponſa ait, *Oſculetur me oſculo ori ſui, quia meliora ſunt vbera tua vino fragrantia unguentis optimis*. Mirum autem, ſpòſum ab vberibus hic laudari, quod ineptum & præter decorum videatur, cum viri ab vberibus laudari non ſoleant. Sed magnum hic myſterium deliteſcit. Vbera namque ſponſi, id eſt Dei, ſunt ſublimia illa dona ac conſolationes diuinæ, quæ animā magis quàm omnes ſæculi voluptates, quæ per vinum denorantur, delectent: ab his porro vberibus ablaſtati ſunt, qui in proximum immites ſunt, neue opera miſericordiæ exercent.

Oſee 1.

Geneſ. 16.

Cant. 1.

At non modò benedictionibus ſuis inhumanos hos & immites Deus priuat, ſed grauib[us] ſæpenu-

Lib. de conſol. vii.

merò pœniſin eos animaduertit. Recordemini obſecro tragicę illius catastrophes, quam diues ille Euan- gelicus perpeſſus eſt, quam impulſore Auguſtino hoc in theatro producam: Memeto, inquit, quid purpurato diuiti contigerit, qui non ideo dam-

A 5

natus

natus est, quòd aliena tulerit, sed quòd egenti pauperi sua non tribuerit, & in inferno positus ad petenda minima peruenit, qui hic parua negauit. Vnde efficere possumus, immisericordibus infernum, misericordibus patere cælum. Quod & Hieronymus Epistola ad Nepotianum his verbis confirmat: *Non memini me legisse mala morte mortuum, qui libenter opera caritatis exercuit; habet enim multos intercessores, & impossibile est multorum preces non exaudiri.* Idèd Euangelium hodiernum suadet, opera misericordiæ vt exerceamus, quo Patri cælesti similes efficiamur, & in corpore constituti ad diuinitatem quàm proximè accedamus, *Estote misericordes, sicut Pater vester misericors est.*

Egregium & sublimem hinc conceptum eruam. Doctor ille Angelorum, verbum illud æternum & infinitum, non vult nos patri suo potentia & virtute pares esse, hoc namque Luciferum eiusque sequaces ad tartara præcipites egit; nec etiam sapientiâ; Eux namque hoc ruinæ & interitus omnium nostrum causa fuit: sed sola misericordia. Quòd alludens, ad Ephesios Apostolus, ait, *Estote imitatores Dei, sicut filij carissimi:* & Christus in Euangelio Iudæis ait, *si filij Abrahæ estis*, vt ipsi de vobis affirmatis, *opera Abrahæ facite: patrem quippe sequitur sua proles.* Vnde Aeneas filium Ascanium, quo eum ad fortiter agendum animaret, his verbis allocutus est;

Disce puer virtutem ex me, verumq; laborem: & Te pater Aeneas, & auunculus excitet Hector.

Christus verò alijs, *Estote misericordes, sicut Pater vester misericors est.*

Quorum

Quorū hic geminam exerceatis, & Patres estis, ab eius defecitis; qui verò crudelitatem assueferunt, nobili hoc Christianorum nomine eodem & priuari m. Vroverbialis ille ve-

Dedecus est natus,

Ni studeant illi

Cn Scipio, Scipionibus bellicis comparata, cum à paterna neraret, vitaque inhæret, dedecus & ignominia hoc ipsum indicat, Scipianus Pater infans, si imagine parentis virtutes fortitudinem

Illi ne igitur tam optionem merentur proximo misericordiam non potius eodem ve-

Magnus Alexander adolescentem eiusdem animi ac roborem increpauit: *Adolecentem nobile illud Alacritate coeunt, nec se mutuo transigunt, qui à misericordia, immitis es, didicim velim, aut random. Christiani*

Ephes. 5.

Ioan. 8.

Quorū hic geminus sensus est, Nisi misericordi-
am exerceatis, & Pater eam vester exercet, dege-
neres estis, ab eiusque natura nimium quantum
deflectitis; qui verò inhumani sunt, & ad omnem
crudelitatem assueti, nullamque pietatem præ-
ferunt, nobili hoc & egregio filiorum Dei, imò &
Christianorum nomine penitus indigni sunt, imò
eodem & priuari merentur. Testatur hoc ipsum &
Prouerbialis ille versus,

Dedecus est nat is, claros habuisse parentes,

Ni studeant illis moribus esse pares.

Val. lib. 3. c. 5

Cn Scipio, Scipionis Africani filius, cuius è rebus
bellicis comparata gloria totum compleuit or-
bem, cum à paterna virtute rebusque gestis dege-
neraret, vitaque inhonesta graue tam nobili fami-
liæ dedecus & ignominiam inureret; affines & a-
mici hoc ipsum indignè ferentes, annulum, cui A-
fricanus Pater insculptus erat, ei detraxerunt, qua-
si imagine parentis tam nobilis indignus, qui vir-
tutes, fortitudinemque non æmularetur.

Illine igitur tam honorabilem ac nobilem ad-
optionem merentur, vt filij Dei nominentur, qui
proximo misericordiam exhibere detrectant? an
non potius eodem velut indigni priuandi?

Magnus Alexander pullus ille Martis, cum
adolecentem eiusdem secum nominis, sed non e-
iusdem animi ac reboris vidisset, his eum verbis *Maximus*
increpauit: *Adolecens aut nomen aut mores imitato.* *serm. 4. de*
fortitud.
nam nobile illud Alexandri nomen ac vitium non
coeunt, nec se mutuo ferunt. Id ipsum tibi ô Chri-
stiane, qui à misericordia alienuses, inhumanus
es, immitises, Dei tamen filius dici appetis,
dictum velim, aut mores tibi aut nomen mu-
tandum. Christiani namque nomine indignus
est,

est, qui barbarorum consuetudinem & agendi rationem imitatur, & à misericordiæ operibus abhorret. *Estote ergo misericordes, sicut Pater vester misericors est.*

3. Reg. 7.

4. Reg. 25.

2. Paral. 3.

Jerem 22.

Rupers. in 3.

Regum.

Misericor-
dia & iusti-
tia colum-
nis compa-
rantur.

Psalm 24.

Apoc. 4:

Misericor-
dia similis
Iridi.

Pfal. 124.

Mentio sæpiùs in sacris litteris habetur duarum columnarum quas Salomon rex ante templi introitum constituit, de quibus ita Paralipomenon auctor locutus est, *ante fores templi fecit Salomon duas columnas, quæ triginta quinque cubitos habebant altitudinis.* Scio Hebræos, per has columnas, vt testatur Liranus, firmitatem & fortitudinem regni Dauid designare, sed Rupertus per easdem, duas virtutes intelligit, misericordiam & iustitiam, confirmarique opinionem suam ait verbis illis Canticorum, *Crura eius columnæ marmoreæ quæ fundatæ sunt super bases aureas.* Nam vt pedum crurumque auxilio incedemus, ita Deus misericordia & iustitia; iuxta Psalmographum, *Vniuersa viæ Domini misericordia & veritas.* His duabus, inquit Rupertus, *columnis tota domus incumbit, totum sacræ scripturæ innixum est ædificium.* Hæc sunt diuinitatis crura, hisce hominem pedibus niti par est, his se basibus fulcire, iustitiaque ac misericordiæ omnes actiones velut condimento suauißimo temperare, quò Patri æterno se parem exhibeat; nam docuit olim Iesus, *Estote misericordes, sicut Pater vester misericors est.*

Vidit Ioannes olim thronum Dei iride conue-
stitum: quod emblemata diuersimodè exponitur. Io-
achimus enim per iridem hanc spiritum Sanctum
intelligit, qui auxilio suo Ecclesiam protegit, sua-
que tutela eandem quodammodò circumcingit;
idque ex mente Davidis dicentis, *Montes in circuitu*
eius, & Dominus in circuitu populi sui. Richardus au-
tem de S. Victore, cum sciret iridem arcus figuram
exprimere, atque hoc belli signum esse, censer hic

Iudicium designari
 vult, ed quod iudex
 qui a sinistris futur
 dem hanc agmen fa
 git, qui idcirco th
 precibus suis & in
 excubent, eamque v
 Sed Scopum hi mih
 cum hunc diuinam
 tur, eo quod iris a m
 fericordiz & clemen
 nus Dei circumcingi
 & nullo non tempo
 misericordia sit, De
 ait, Effote misericor

Et ante Deo esse
diam hominibus est
linquentibus spem
Deorumque suorum
orum statuas et im
fingebant. Vnde Ca
crum quamvis ex au
olea tamen à Roman
quod arbor hæc ver
lile. Milefij quoque
inscij succedens, o
mali ob violatam arb
ret; respondit, e quo
tatis symbolum abili
crudelitate eos duci
dixit Deus est, et tortu
porro et eamdem, et
Vnde Evangelium, E
Sunt autem plurim
amorem excipient, no

Iudicium designari; iride autem thronum cingi vult, eò quòd iudex tam illos qui à dextris quàm qui à sinistris futuri sunt dijudicabit. Beda per iridem hanc agmen sanctorum Cælitumque intelligit, qui idcirco thronum ambire dicuntur, quòd precibus suis & intercessione circum Ecclesiam excubent, eamque vndique defendendo protegant. Sed Scopum hi mihi visi sunt tetigisse, qui per arcum hunc diuinam misericordiam exponere conantur, eo quòd iris à multo iam tempore diuinæ misericordiæ & clementiæ symbolum sit, qua thronus Dei circumcingitur, quod eam vbique locorum ac nullo non tempore exerceat, & non nisi mera misericordia sit. De quo Euangelium hodiernum ait, *Estote misericordes, sicut &c.*

Et sanè Deo ex essentia proprium est, misericordiam hominibus ostendere: ideoque veteres, vt delinquentibus spem veniæ obtinendæ ingererent, Deorumque suorum benignitatem insinuant, eorum statuas & imagines vt plurimum oleaginas fingeant. Vnde Cartharius refert, Iouis simulacrum quamuis ex auro & marmore factum esset, olea tamen à Romanis semper coronatum fuisse, quòd arbor hæc verum misericordiæ symbolum sit. Milesij quoque cum oleam quandam sacram inscij succendissent, oraculum consulere, nū quid mali ob violatam arborem respub. eorum incurret; respondit, eò quod misericordiæ & benignitatis symbolum abstulissent, egregia & barbara crudelitate eos diuexandos. Deus igitur misericordiæ Deus est, & totius benignitatis auctor, nostum porro est eandem, vt à Deo profectam, imitari. Vnde Euangelium, *Estote misericordes, sicut &c.*

Sunt autem plurima quæ in nobis virtutis huius amorem excitent, nosque ad eius exercitium extimulents

Proprium Deo est misericordem esse.

Lib. de imagin. deor. fol. 314.

Valerianus Pterius lib. 9 Hierogl.

L.
em & agendi
ra-
tæ operibus ab-
t Pater vester mi-

habetur duarum
nte templi intro-
ralipomenon au-
fecit Salomon du-
bitas habebant al-
pumnas, vt testa-
dinem regni Da-
idem, duas virtu-
iustitiam, confir-
bis illis Cantico-
e, que fundata sunt
crurumque auxi-
ordia & iustitia;
via Domini miseri-
it Rupertus, colu-
ura scriptura imi-
tatis crura, hisce
s se basibus fulci-
mnes actiones ve-
perare, quòd Patri
docuit olim Iesus,
vester misericors est.

Dei iride conue-
dè exponitur. Io-
spiritum Sanctum
am protegit, sua-
do circumcingit;
Montes in circuitu
si. Richardus au-
tem arcus figuram
um esse, censet hic
Iudici-

Plurima
incentiua
quæ nos
ad miseri-
cordiam
excitent,
I.

mulent; productis pręnantioribus cetera præteri-
bo. Misericordiam homo proximo suo exhibeat,
vt eandem ab illo suo etiam tempore vicissim
experiatur; nam homo natus de muliere, breuique
viuens tempore repletur multis miserijs, pluri-
misque calamitatibus obnoxius est. An non igitur,
cũ fortunę inconstantia subiectus sit, & calami-
tatum variarum in mundo occurrentium scopus
misericordiam proximo demonstrat, eiusque inopi-
a necessitati succurrat necesse est, vt, cũ ad
easdem angustias redactus est, similiq; miseria iac-
cet, immersus, eiusdem benignitatem promptam
paratamque inueniat.

II. Secundo, quod hoc ipsum Deus præcipuẽ à no-
bis omnibus exigat, nihil enim tam in veteri quàm
in nouo Testamento inculcat frequentius, quã mi-
sericordiam, & magni criminis loco habẽdum pu-
tat, eandem negligere, barbariemque induere. Ad-
eò vt Propheta Ezechiel omnem Sodomitarũ mi-
nam, misericordiã neglectui putarit adscribendã:
*Tenebant, inquit, panem & omnia bona terre, & non
Matth. 14. extendebant manum ad dandum pauperi.* Hinc Chri-
stus Redemptor noster cũ quemdam aridam ma-
num habentem inuenisset, & ille sanitatem postu-
laret, iussit Dominus eum manum extendere, quo
facto sanitatem consecutus est. Quem locum qui-
dam exponens ait, *Nullares tantum valet, ad recipi-
endam salutem quàm aperire manum, & dare elec-
mosynam.*

III.
Misericor-
dia etiam
inter ani-
malia repe-
ritur.

Tertiò quod & multa animalia ratione & in-
telligentia destituta in alia benigna sint & cle-
mentia. In quo grauiter culpandus est homo, qui
& iudicio & ratione præditus, inhumanus ta-
men & durus est. Quod cum Iob Propheta mira-
retur,

retur, eundem ad-
diam discat, destina-
bunt te; volatilia cali-
14, & respondebit tibi
Perinde ac si dixisset
sophorum academi-
sublimium magistr-
stiarum seminaria,
institueret & miseri-
docebunt. Primò ad-
que illas homini ex-
proximum benignum
iam exemplis confirm-
Elephantes cũ ti-
flumen tranare paran-
in aquam se conijci-
gunt, vt qui imbeci-
men traiciant, fo-
continentem perue-
rum venationi inci-
opprimant, in viam
ducere, easque virgi-
easdem delapsos con-
eum elephanti perpe-
ne discrimine se hab-
dere, omnium fortis-
vireque se discrimine
eius velut ponte vtan-
tes transmittat. Ceter-
runt, arborum ramos
eque in fossam con-
flens tandem emergat
turosum vi, vt quam
sunt, eandem reipsa re-

bus cetera præteri-
mo suo exhibeat,
tempore vicissim
muliere, breuique
is miserijs, pluri-
est. An non igitur,
echus sit, & calami-
currentium scopus,
lister, eiusque ino-
esse est, ut, cum ad
milique miseræ ia-
nitatem promptam

Deus præcipue à no-
tam in veteri quàm
equentius, quàm mi-
loco habedum pu-
emque induere. Ad-
in Sodomitarum mi-
uearit adscribenda:
a bona terra, & non
auferit: Hinc Chri-
m dam aridam ma-
le sanitatem postu-
um extendere, quo
Quem locum qui-
um valer, ad recipi-
um, & dare ele-

alia ratione & in-
nigna sint & cle-
dius est homo, qui
s, inhumanus ta-
bb Propheta mira-
retur,

retur, eundem ad animalia, à quibus misericor-
diam discat, destinat: *Interroga iumenta, & doce-
bunt te; volatilia cali, & indicabunt tibi, loquere ter-
ræ, & respondebit tibi, & narrabunt pisces maris &c.*
Perinde ac si dixisset, Desere celebres illas Philo-
sophorum academias, ô homo, & scholas illas
sublimium magistrorum; adi potiùs naturalia be-
stiarum seminaria, illas interroga, ac qui vitam
instituire & misericordiam exercere debeas, te
docebunt. Primò ad bestias terræ nos mittit, ait-
que illas homini exemplo esse posse, quo erga
proximum benignum se exhibeat. quod præclaris
iam exemplis confirmabo.

Aelianus li.

12. variar.
Elephan-
tum pietas

Elephanes cum turbulentum ac præceps aliquod
flumen tranare parant, robustiores & valentiores
in aquam se coniiciunt, eiusque impetum fran-
gunt, ut qui imbecilles sunt, nullo negotio flu-
men traiciant, fortiorumque robore adiuti in
continentem perueniant. Adhæc qui elephantor-
um venationi incumbunt, quo eosdem incautos
opprimant, in viarum angustijs fossas occultas
ducere, easque virgultis cooperire solent, ut in
easdem delapsos constringant. Quam fraudem
eum elephantum perspectam habeant, sciantque si-
ne discrimine se hæc technas non posse eua-
dere, omnium fortissimus in fossam se deijcit,
vitæque se discrimine exponit, ut ceteri dorso
eius velut ponte vtantur, itaque omnes incolum-
es transmittat. Ceteri deinde cum iam transie-
rint, arborum ramos proboscide sua deijciunt, e-
osque in fossam coniiciunt, ut ijs socius infi-
stens tandem emergat, summaque deinde nitun-
tur opum vi, ut quam prius benignitatem experti
sunt, eandem re ipsa reddant.

Idem lib. 2.
cap. 14.

Leo

Item Leo-
mis.

Leo animalium fortissimus, quamvis furorem & crudelitatem à natura habeat, eandem tamen misericordiæ melle temperat & condit. numquam enim parvis animalibus inhiabit, nisi fame propemodum enecetur: sed varia semper eum animalia sequuntur, quibus cum ille prædam si quam ra- puerit communicat, ac velut princeps generosus hos vt parasitos & clientes prædæ suæ epulis enutrit. An non igitur Iob meritò nos ad bestias terra mittit, quo misericordiam ab ijs discamus, *Inter rogaumenta, & docebunt te.*

Animum be-
nignitas.

Aues quoque cæli & pisces maris nobis vt præda- gogostribuit, *volatilia cæli, & dicent tibi*: ipsa namque animalia terrestria in misericordia long superant. Ciconiæ parentes senio confectos edu- cant, & si quando in aliam regionem transmigrar oportet, humeris eos suis sustentant, ne forte in via deficiant. Pelicanus, vt paruulos enutrit, ses- euiscerat, rostroque pectus terebrat, quo sanguine eos proprio pascit. Coruus, teste Aeliano, cùm præ senectute prædam confectari nequit qua pul- los educet, vitæ suæ prodigus seipsum, miserando profectò exemplo, in prædam & cibum offert. A- pisces iam deueniamus. Tradunt Delphinum, quando cum paruulis alimenti conquirendi ergo per mare diuagatur, & aliquem eorum à piscator capi contingit, horrendo eiulatu edito ceteri fugam suadere, cymbæque deinde piscatorem ap- propinquantem, circumq; paruuli carcerem quo- dammodo obambulantem, in casses se piscantium vltro induere, seipsum in prædam dando, quò ca- pto paruulo adfit & succurrat. Referunt, eosdem delphinos, si quando aliquem ex illis pisces at- traxerint, magno coacto agmine & impetu scaphi cui socium iniecere, circumcingere & impetere

Idem lib. I.
c. 19. & lib.
II. cap. 12.

DOMIN. I
adeo vt piscatores
mum periculum co-
dere cogantur: quo
stationes redeunt s-
mori contingat, eu-
stitiæque signo edi-
profunda sepeliam-
in viuentes miseria-

Ad terram deniq;
respondebit tibi ad p-
brosius exponens ac-
re ab elemento sens-
tur. confiderent inq;
effundit & educat, h-
vsum, alimentum,
easdem abundantissi-
credite auara, aut ter-
diga, nihil vt sibi se-
elargiatur. Sed valde
casione à proposito

Quarta, quæ nos
mulet ratio, est ipsa
pensatio. Solet enim
leemosynas elargiri
succurrunt, singulari-
ri, eleemosynamque
mio donare. Vnde eg-
visus est, *Alij diuidunt*
ij rapiunt non sua & s-
quotidiana quæ ob-
manifestum reddunt
ribus verbis asserit,
stantia, & de primiti-
pauertibus, & implebu-
vna torcularia tua re-

Dom. tom. 3.

quamvis furem
e, eamdem tamen
condit. numquam
it, nisi fame pro-
emper eum anima-
predam si quam ra-
princeps generosus
edæ lux epulis enu-
pos ad bestias terræ
discamus, Inter-

aris nobis vt præda-
dicent tibi: ipsæ
misericordia longè
nio confectos edu-
nem transmigra-
ent int, ne forte in
culos enutriet, sese
rebrat, quo sangui-
teste Aeliano, cum
ri nequit qua pul-
eipsum, miserando
& cibum offert. Ad
lunt Delphinum, si
i conquirendi ergo
eorum à piscatore
lularu edito ceteris
inde piscatorem ap-
tutli carcerem quo-
casses se piscantium
dam dando, quò ca-
Referunt, eosdem
ex illis piscatores at-
ne & impetu scaphi
ingere & impetere
ade

adeò vt piscatores, nisi cymbam & se in extre-
mum periculum conijcere velint, captiuum red-
dere cogantur: quo reddito omnes mox læti ad
stationes redeunt suas. Adhæc, si quem eorum *Idem.*
mori contingat, eum vnanimes magno luctus tri- *Lib. 12. c. 6.*
stitiæque signo edito deferunt vt in abyſſo aliqua
profunda sepeliant: itaque tum in mortuos tum
in viuentes misericordiam declarant.

Ad terram denique nos mittit, *Loquere terra &*
respondebit tibi ad propositum. Quæ verba Am- *Terræ be-*
broſius exponens adhortatur homines ne hac in *nignitas.*
re ab elemento sensus experte se superari patian-
tur. considerent inquam, vt terra frugibus, quas
effundit & educat, haud vtatur, sed in hominum
vsum, alimentum, necessitatemque communem
easdem abundantissimè suppeditet. Non est, mihi
credite auara, aut tenax, sed benigna, larga & pro-
diga, nihil vt sibi seruet, omnia autem hominibus
elargiatur. Sed valeant iam animalia, quorum oc-
casione à proposito deflexi, ad quod iam reuertor.

Quarta, quæ nos ad misericordiæ opera exli- *IV.*
mulet ratio, est ipsa merces & longissima dati cõ-
pensatio. Solet enim Deus, eos qui in pauperes e-
leemosynas elargiuntur, eorumque necessitati
succurrunt, singulari quadam ratione remunera-
ri, eleemosynamque exiguam amplissimo præ-
mio donare. Vnde egregiè mihi Sapiens scripsisse
visus est, *Alij diuidunt propria & diuiores fiunt, a-* *Prov. 11.*
lij rapiunt non sua & semper in egestate sunt: quod
quotidiana quæ ob oculos versantur exempla
manifestum reddunt. Idem alio in loco amplio-
ribus verbis asserit, *Honora Dominum de tua sub-* *Prov. 3.*
stantia, & de primitijs omnium frugum tuarum da
pauperibus, & implebuntur horrea tua saturitate, &
vino torcularia tua redundabunt. At hæc non nisi

3 Reg. 17.

verba, iam reipsa & exemplis demonstrabo.

Vidua Sarephthana eò quòd Eliæ Prophetæ in necessitate cõstituto, magno caritatis affectu succurrisset, benedictionem à Domino consecuta est, adeò vt paulum quod habuit olei & farinæ, toto siccitatis tempore, non fuerit imminutum, & à Domino audire meruerit, *Hydria farina non deficiet, nec lecythus olei minuetur vsque ad diem in qua Dominus daturus est pluuiam super faciem terræ.*

Paul. Diaç. Imperator Constantinopolitanus Tiberius *lib. 6. cap. 3.* cum omnia Imperij insignia & ornaméta in pauperum vsus conuertisset, à sciolis quibusdam, deq; rei publicæ nimis anxie necessitate sollicitis, vt largitionis finem faceret, ne quid detrimenti Imperium caperet, admonitus est. Ipse verò nihil cõmotus heroicè & constanter respondit, *Deus non deerit fisco nostro.* Atque ecce, haud multo interiecto tempore, cum in palatio obambaret, marmoreum lapidem ad pedes vidit crucis signo notatum; tolli hunc quamprimum iubet, ne redemptionis nostræ signum diutiùs pedibus proteratur. Sed illo sublato apparuit & alius; & hunc cum tolli iussisset, apparuit & tertius, eisdem characteribus notatus; quo sublato thesaurum infiniti pretij reperit, quem deinde in pauperum vsus maiori liberalitate erogauit.

Cap. 185.
Historia
memorabilis.

Simile in Prato Spirituali, qui liber in varijs Concilijs œcumenicis approbatus fuit, exemplum refertur. Christianam quamdam ethnicus in vxorem duxerat, moribus & vita dissimilem, sed tamen pauper pauperem. Maritus igitur cum nummos aliquot in fœnus exponere vellet, ait vxor, vt Deo Christianorum eosdem daret, neque enim melius maioriq; cum fœnore

DOMIN. I

nore eosdem exponeret, vbi nam Christiani manu eum vxor adignam pauperum & fœt, ait, His nummos & Deus noster habetur, (omnes namque sunt) ipse fœnus soluet, imò quod daret vel obolum è nummis sequitur maritus vixit grauis deinde ingratus & fœnus exposcit, quo ipsi opus haberet nimo sit hortari, sua quo priùs, cum nullo Adit ille templum, cum spiciens, præter oculis in terrâ dei domum reuersus, vix parandarum ergo, e adijt piscarium, piscare, lapidem pretiosum trecentis aureis largo eleemosynarum mensas gratias egit. fœnore duplicato redio. Testatur id Salomino qui miseretur pauperi reddet ei.

Vltima quæ nos ad hoc est, vt cogitemus iudicij potissimè exagratius, quam qui enim, ceteris criminibus

Elia Prophetæ in
ritatis affectu suc-
omino consecuta
uit olei & farina;
uerit imminutum,
, Hydria farina no-
etur usque ad diem
uitam super faciem

licanus Tiberius
ornamēta in pau-
tis quibusdam, deq;
sitate sollicitis, vt
id detrimenti Im-
Ipse verò nihil cō-
spōdit, Deus non
aud multo interie-
bambularet, mar-
lit crucis signo no-
m inbet, ne redem-
edibus proteratur.
us; & hunc cum
s, eisdem caracte-
aurum infiniti pre-
perum vñs maiori

qui liber in varijs
batus fuit, exem-
quamdam ethni-
bus & vita dissim-
erem. Maritus igi-
nus exponere vel
ianorum eisdem
aiorūque cum fœ-
nore

DOMIN. I. POST PENNEC. 19

nore eisdem exponi posse. Hic cum ille pete-
ret, vbinam Christianorum Deus reperiretur,
manu eum vxor ad templum duxit, vbi cum ma-
gnam pauperum & egenorum cateruam reperis-
set, ait, His nummos tuos trade coniux carissime,
& Deus noster hos velut sibi datos interpreta-
bitur, (omnes namque quos vides ad eum spe-
ctant) ipse fœnus largissimè & certissimè per-
soluet, imò quod dedisti duplicabit, nec est quod
vel obolum è nummis tuis perdere vereare. Ob-
sequitur maritus vxori, verum cum necessitas
grauis deinde ingrueret, adit vxorem, debitum
& fœnus exposcit, iam enim tempus aduenisse
quo ijs opus haberet. Illa virum solari, bonoq; a-
nimo sit hortari; suadetque eòdem vt se conferat,
quo prius, cum nummos in pauperes erogaret.
Adit ille templum, atque omnem in partem cir-
cumspiciens, præter pauperes nihil videt: donec
oculis in terrâ deiectis aureum conspicit; quo cū
domum reuersus, vxori, rerum necessariarum cō-
parandarum ergo, eundem tradidit. Forum illa
adiit piscarium, piscem coëmit, quem cum enisce-
raret, lapidem pretiosum in ventre reperit, quem
eum trecentis aureorum millibus vendidisset,
largo eleemosynarum remuneratori Deo im-
mensas gratias egit. Eleemosyna igitur diuitias
fœnore duplicato reddit, ac sine vllo dispen-
dio. Testatur id Salomon dicens, *Fœneratur Do-* *Proverb. 19.*
mino qui miseretur pauperis, & vicissitudinem suam
reddet ei.

Vltima quæ nos ad misericordiam inuitet ra-
tio est, vt cogitemus, opera misericordiæ in die
iudicij potissimū examinanda, nullosq; puniēdos
grauius, quàm qui eadem neglexerunt. Dicit
enim, ceteris criminibus quodammodò sepositis,
V. In die iudi-
cij Deus o-
pera mi-
sericordiæ
examina-
bit.

Matth. 25. Iudea velut expostulans & indignans, *Esurivi & non dedisti mihi manducare, nudus fui, sitiui, in carcere fui.* Quibus Iacobus Apostolus accedat dicēs, *Iacob. 2.* *iudicium sine misericordia ei qui non facit misericordiam, sed in proximum immitis & inhumanus est.* E contrario verò merces amplissima proponitur ijs qui eadem exercuere, *Matth. 5.* *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.* Eia agite, *estote misericordes, sicut Pater vester misericors est.* Sed nondum hic sistimus, aliud orationis membrum iam prosequamur: *Nolite iudicare, & non iudicabimini.*

Deus temerè iudicantes castigat. Cum Dominus ad misericordiam Apostolos, & cum ijs nos ipsos adhortatus esset; iniuriarum etiam obliuisci eos voluit, vindictam deponere, & omnia temeraria aduersus proximum iudicia abhorre; hæc siquidem omnia Caritati maximè repugnant, iræ impetum sapiunt, nihilque cum misericordia commune habent: & inprimis finifræ opiniones ac iudicia, id est, iudicia in proximi præiudicium lata leui tamen coniecturæ nitentia. Vocat ea Scriptura iudicia secundū faciem, & exteriorem proximi agendi rationem. Ita nempe in Euangelio Ioannis vocantur: *Nolite secundum faciem iudicare, sed rectum iudicium iudicate.* Ille nempe malè & perperam iudicat, qui non nisi ex signis exterioribus aduentitijque iudicat; sed siquid iudicatis, rectè & è rerum natura iudicate.

Leuit. 13. Leprosum septem diebus à ceterorum hominum consortio segregari voluit Deus, ut interea sacerdos, cuius erat inter lepram & lepram discernere, maturè deliberaret, ac tum demum iudicium ferret, ne quid temerè & præcipitanter ageret. Noluit primo, aut tertio, aut quinto eum die de morbo iudicare, sed ad finem septimanæ, ne præci-

præcipitatum iudicate eum cogeret deus. Sic Deus, eum qui velut lepra spiritualis iudicium suum ad alios dedere, nec siquid in primo id die reprehendere, discernenda lepra orationem reprehensionem eandem in lepra ac præsertim in nobis, nec in iudicandis imperfectionibus præcipimus verba cautionis cabimini.

Exilium impiorum res exilire, atque id nusque se temerarij illicitis & impudicis iisdem teneri exilium qui concupiscentiam petus compesceret. Ceterarum ponderere penitentia, omnes vitæ solenne, ecclesiastes auctori. In via stultus ambulans putat insanire. Exemplum amorum parari parandam idoneus: nem præter consuetudinem eum Iudith vicio inebriatum surgere noluisse, & Duci putasse, qua nulla tamen do, castior & honestior

gnans, *Eurini &*
fui, firi, in car-
us accedat dicēs,
on facit miseri-
& inhumanus est.
 ssima proponitur
miseriordes, quoni-
ur. Eia agite, *estote*
miseriordes est. Sed
 tionis membrum
re, & non iudica-

rdiam Apostolos,
 esset; iniuriarum
 dictam deponere,
 roximum iudicia
 Caritati maxime
 pt, nihilque cum
 & in primis fini-
 t, iudicia in proxi-
 coniecturę nitē-
 secundū faciem, &
 ionem. Ita nempe
 r: *Nolite secundum*
icium iudicare. Ille
 car, qui non nisi ex
 que iudicat; sed si-
 in natura iudicare.
 ceterorum homi-
 nit Deus, ut interea
 ram & lepram dis-
 tum demum iudi-
 precipitanter age-
 ut quinto eum die
 em septimana, ne
 preci-

præcipitatum iudicium à vero iustitiæ trami-
 te eum cogeret deflectere. Docebat hic my-
 sticè Deus, eum qui proximi vitam vitiaque quæ
 velut lepra spiritualis sunt, dijudicare voluerit,
 iudicium suum ad aliquod debere tempus suspen-
 dere, nec si quod in eo reprehendendum occurrit,
 primo id die reprehendere oportere. Si hanc in
 discernenda lepra olim in sacerdotibus præcipi-
 tationem reprehenderit Deus, maiori profectò
 ratione eamdem in lege Evangelica reprehendet,
 ac præsertim in nobis, quibus nulla nec auctori-
 tas, nec in iudicanda lepra interna id est vitij &
 imperfectionibus proximi, ius datum est. Audia-
 mus verba cautionis, *Nol te iudicare, & non iudi-*
cabimini.

Existimat impius omnes sibi in impietate pa-
 res existere, atque ided in iudicando fallitur, mi-
 nusque se temerarium ostendit. Hinc Nero quod
 illicitis & impudicis amoribus teneretur, omnes
 ijsdem teneri existimabat, & neminem dari posse
 qui concupiscentiam refranaret, naturæque im-
 petus compesceret. Omnes videlicet iniquo ine-
 ptiarum pondere pensabat. Est hoc nempe impijs
 solenne, omnes vitæ suæ vitiorumque vlna dime-
 tiri. Ecclesiastes auctoritate hoc sua confirmat,
In via stultus ambulans, cum ipse sit insipiens, ceteros Eccl. 10.
putat insanire. Exempli loco feruiat Vagao Holo-
 fernis amorum pararius, & ad omnem libidinem
 parandam idoneus: cum enim videret Holofer-
 nem præter consuetudinem somno distineri, cre-
 debat eum Iudith viduæ amplexibus frui & ijsdē
 inebriatum surgere non posse. Credebat ecce eam
 lasciuam, & Duci pudorem suum prostitutum ve-
 nisse, qua nulla tamen in Israël, forsitan in mun-
 do, castior & honestior poterat reperiri, *suspica-*
batur

Cogitat
 impius o-
 mnes sibi
 esse simi-
 les.

Iudit. 14.

batur enim illam cum Iudith dormire. Hæc scilicet sunt vulgata hominum iudicia, sed quæ omnia semper in deterius interpretentur.

Luc. 7.

Luc. 18.

I. Reg. 10.

Temeraria iudicia cucurbitulis medicorum similia censentur.

Simon Leprosus Phariseus perperam de Magdalena iudicauit, cum eius impudentiam tacite & in animo castigans, eam temerariam censuit, ac velut peccatricem despexit. Iudicauit etiam secundum faciem alter ille Phariseus, cum conspicato in templo Publicano, eiusque delictis sibi propositis, cum ut peccatorem alienorumque bonorum inuasorem tenuit. Vniuersa Respub. & Principes Ammonitarum, iudicio temerario assueti, numquam in animum inducere potuerunt ut crederent, Dauidis legatos amicitiae & foederis ineundi ergo, regisque ob mortem patris afflictæ recreandi, venisse; verum eos mox ut exploratores habuere, summaque contumelia & ignominia affectos domum remisere. Semper igitur qui nequam est, nequiter de proximo iudicat.

Cucurbitulae quas medici malè affectis corporibus applicant, quidquid mali in corpore sanguinis est, attrahunt; bonum verò & incorruptum humorem, quique ad vitam sustentandam sit necessarius, relinquunt. Similes his esse dixerim impios & nefarios homines, vitæ enim proximi, suspicionibus suis deprauatis, temerè inhærentes, virtutes & quidquid laudem & honorem meretur relinquunt, vitia verò omnesque quæ circa cutem supernatant imperfectiones exsugunt & attrahunt. Solent porci & sues, sordibus natum animal, non nisi in Luto fimoque volutari, & in solo coe-

no

no volutabroque, his maledici sunt; & lingua semper eque eius semper excitorum delectari.

Qui nihil quod teas vagari, atque pitis solent, omnifectus diligentissimæ conscientie suæ priunt, & circa vitæ negligentes sunt; arroderet, in eorum ximi negotijs temeræ suerunt. Hæc Phosphronij auctoritas hic in prato spiritus choream, cum tur, qui fieret, videret, inque alio disita sedulus; nondum planè per seipsum accuratè inspicit; in aliorum iicit, suaque inquiritur. Nolite i-

bimini. Vbi porro charitatem habent, praua iudicia nimè benè conueniunt. Mercatores quæ aduersitatis quam cupies, & si bono & malo. Idipsum i-

no volutabroque voluptatem sentire: similes Maledici his maledici sunt; sordes proximi rostro suo porcis cō- & lingua semper effodiunt ac rimantur, vitia parantur, quæ eius semper excutiunt, ac non nisi coeno peccatorum delectari videntur.

Qui nihil quod domi agant habent, per plateas vagari, atque otiosi obambulare in comitis solent, omnia intuentes, ac singulorum defectus diligentissimè notantes. Ita qui quod in conscientia suâ penetrali agant nihil reperiunt, & circa vitæ morumque propriorum statum negligentes sunt; aliorum ut plurimum vitam arrodere, in eorum inquirere vitia & de proximi negotijs temerè admodum diiudicare consueverunt. Hæc Plutarchus, cuius sententiam *In Politicis.* Sophronij auctoritate confirmabimus; Refert hic in prato spiritali senem quemdam Anachoretam, cum ab alio iuniore interrogaretur, *Cap. 134.* qui fieret, ut in iudicando, adeo præceps esset, inque aliorum fratrum vitijs inquirendis ita sedulus; respondisse, Eò quòd te ipsum nondum planè perspectum habeas. Qui enim seipsum accuratè intuetur, moresque proprios dispicit; in aliorum defectus oculos non coniicit, suaque inquirens de alijs minimè sollicitus est. Nolite igitur iudicare, & non iudicabimini.

Vbi porro charitas & misericordia locum habent, praua iudicia excluduntur, neque enim benè conueniunt, aut in vna sede morantur. Mercatores qui societatem inierunt, tam aduersitatis quàm lucri esse debent participes, & si bono frui simul velint, debent & malo. Idipsum in omni fidelium societate ob-

Psal. 118.

Rom. 12.

2. Cor. 1.

Simile.

1. Cor. 13.

feruetur. Nam quemadmodum charitate aliorum nobis bona, propria redduntur, eorumque felicitatis participamus, iuxta Psalmographum, *Particeps sum ego omnium timentium te*, atque ita infinitum quid lucramur: ita misericordia aliorum nos calamitatum participes efficit, proximorum nos miseras non secus ac nostras experiri cogēs. Suadet hoc Apostolus dicens, *Gaudete cum gaudentibus, flete cum flentibus*. Idem ipse Corinthiis scribens hunc in modum locutus est, *sicut socij passionum, ita & consolationum*. At omnis hæc sancta societas per temeraria iudicia dissoluitur, quæ ab anima maleuola & parum amica, ipsas quinetiam virtutes deprimente, vitiaque exaggerante profiscuntur. Nullos autem inter omnes Christianos hisce deteriores reperire est.

Qui sordes totius urbis conuehant, & cœnum coaceruant exportant, vilissimi mortalium ac non nisi capite censi in benè morata repub. habentur. Ita inter Christianos ij viles & velut propudium ac peripsēma habendi sunt, qui falsis rumoribus nimium creduli, ac temerè suspicantes, domos alienas conuerrunt, eorum vitæ sordes congerunt, omniumque naribus exponunt. Nolite igitur *iudicare, & non iudicabimini*.

Vera porro misericordia nihil de proximo mali loquitur aut cogitat; nam *caritas*, teste Apostolo, *non cogitat malum*. Idē Adam, quamdiu in innocentia statu permansit, nuditatem suam non agnouit, at mox ut peccauit, eandem agnoscens erubuit. Adeumdem etiam modum, animæ charitate plenæ, & innocentia vitæ laudabiles, nuditatem & peccata aliorum videre nequeunt; sed eadem excidentēs, facillimè agnoscunt, perspicaciterque eorum vitia intuentur.

Aesopus

DOMIN. I. P.

Aesopus fabulator
omnes nos manticam
alteram à tergo; in
quæ videre nequeam
semper præ oculis ha
sui mores satyra mor

Ut nemo in sese ter

Sed præcedenti spe

Efficere vult, eam læ
pare, ut omnes vitam
eius vitia inquirant;
& misericordiæ enen
iudicare, & non iudical

M. Cicero maleuol
primum stultitiæ esse ai
suorum obliuisci: cu
ralibus suffragatur, &
iudicant, quanto suap
porro peccatum ho
rat, quantum pericu
sum maneat, dici vix

Psalmographus ho
tio Plalterij Dominu
ces dijudicet, postqua
sepulchrum patens est
tur eorum, linguis suis
Deus. Decidant à cogit
petatem eorum expelle
pulcro mortuorum ost
rem exhalanti compa
vium quam mortuum
crocondant; id est bon
disserimine, maledicen
proficandant.

Raguel, Tobia iunior

caritate aliorum
porumque felici-
graphum, Parti-
atque ita infir-
cordia aliorum
cit, proximorum
experiri cogēs.

*videtur cum gaudē-
Corinthiis scri-
bit, sicut socij passi-
m hanc sancta
soluitur, quæ ab
ip̄as quinetiam
aggerante profi-
mes Christianos*

unt, & cœnum
ni mortalium ac-
ta repub. habē-
s & velut propu-
qui falsis rumo-
suspicientes, do-
vitæ sordes con-
onunt. Nolite igi-

de proximo ma-
as, teste Aposto-
quandiu in in-
tem suam non a-
ndem agnoscens
dum, animæ cha-
udabiles, audi-
nequeunt; sed e-
scunt, perspica-

Æsopus

DOMIN. I. POST PENTECOST. 25

Æsopus fabulator dicere solebat duplicem
omnes nos manticam gestare, vnam ante oculos, *Æsopi di-
ctum.*
alteram à tergo; in hac nostra nos vitia gerere, *Stobæus ser.*
quæ videre nequeamus, sed in illa proximi, quæ *23. de amo-
re sui.*
semper præ oculis haberemus. Vnde Poeta sæculi
sui mores satyra mordaci perstringens, *Perf. sat. 4.*

Vt nemo in sese tentat descendere, nemo:

Sed præcedenti spectatur mantica tergo.

Efficere vult, eam sæculum nostrum labem occu-
pare, vt omnes vitam proximi inspiciant, inque
eius vitia inquirant; quod ob defectum caritatis
& misericordiæ euenire saluator innuit, *Nolite
iudicare, & non iudicabimini.*

M. Cicero maleuolorum mores castigans, pro- *Lib. 3. Tuscul.*
prium stultitiæ esse ait, aliorum vitia cernere, & *Quæst.*
suorum obliuisci: cui Gregorius Magnus in Mo-
ralibus suffragatur, *Stulti tanto intensius de alieno
iudicant, quanto sua profundius ignorant.* Quantum
porro peccatum hoc animæ detrimentum adfe-
rat, quantum periculi creet, quantaque poena ip-
sum maneat, dici vix potest.

Psalmographus hoc peccatum detestatus, ini-
tio Psalterij Dominum rogat, vt iniquos hos iudi-
ces dijudicet, postquam iam dixisset, os eorum
sepulchrum patens esse: *Sepulchrum patens est gut- Psal. 5.*
tur eorum, linguis suis dolose agebant; iudica illos
Deus. Decidant à cogitationibus suis, secundum im-
pietatem eorum expelle illos. Maledici ecce os se-
pulcro mortuorum ossibus pleno, ac tetrum odo-
rem exhalanti comparat: aded vt proximum tam
vium quam mortuum in ore suo velut in sepul-
cro condant; id est bonos iuxta ac malos sine villo
discrimine, maledicentiæ & conuictorum aculeo,
proscindant.

Raguel, Tobix iunioris locer, cum septem Sare *Tob. 8.*

Insignis
conceptus.

Psal. 139.

Plato in Cra-
tylo.

maritos ab Asmodæo postridie nuptiarum interfectos vidisset, & iam metueret ne idem Tobia nouo suo genero contingeret, ipsa nuptiarum nocte, seruos tumultum præparare voluit, in quæ inferretur; quin & postridie mane ancillam in thalamum immisit, quæ videret, num & hic, instar aliorum, exspirasset. Dic mihi Raguel, cur tumultum paras nondum mortuo, cur sepulchrum viuenti exstruis? Respondentem audire videor. Eo quod omnes qui ad feminam hanc introitum habuere, mortui sunt: à quo casu nec hunc immunem fore arbitror. Sed audi, annon te falli posse putas? An, hunc, vt differt moribus, ita etiam mortem diuersam habere posse negas? Sed quid? omnes priores sepelire solebat, & hunc similem futurum credit. Id ipsum & calumniantibus male dicisque accidit: cum enim soleant imperfectiones & delicta proximi sepelire; tam bonos quam malos, sine vlllo discrimine, tumultu suo coadunt. & iniusticiam nimis ah crudelem! Sed tu *Iudica illos Deus*. Ceterum Psalmista eos iniustos, linguosos, linguæque virulentæ viros appellat: *Vir linguosus non dirigitur in terra, virum iniustum mala capient in interitum*. Iniustos vocat, quod in proximum iniqua iudicia pronuntient, vitæque eius causam non rectè diiudicent. Linguosos autem quod plures linguas habeant, atque omnibus prope modum membris loquantur, oculis, signis, nutu, gestibus, & omnibus denique sensibus; vel quod de omnibus tam bona quam mala promiscuè, sine vlllo discrimine effutiant ac garriant: verum existimantes illud, quod fabulosum est, & leuibus tantum coniecturis ac fallaci populi sermoni innititur.

Vereres Aegypti cetera Deorum suorum strosa quadam forma capre, supernè hominibus verò organum ne vulgi sermonem quæ & vera & falsa & homo. Ideoque in dendum nisi omnium rêt, & nisi veritas omnem am temperaret, id esset. Qui enim non mone confirmatus, a de proximo iudicat & re iniustus appellandus iustum mala capient in terpres reddit, ut vel, vt Chaldaeus, *venabitur Angelus meus*. Quibus omnibus iniustis aut citius detractore primitur, ac praefertim nire consequitur.

Dauid rex aduersus cia iudicantes debacchata rogata vult supplicia ponantur sicut flamma siquidem in rerum mas ac cineres exim collentur; adeo vt quod claustra inferni aut excludimaret. Et si caueat Aetna, Chimera, & suet, flammamq; enom pter inclusas viscera

Vete-

Vereres Aegyptij, vt quidem Plato ait, inter cetera Deorum suorum simulacra, Pana monstrofa quadam formâ exprimebant, qui infernè capræ, supernè hominis imaginem referebat, manibus verò organa gerebat; atque hac imagine vulgi sermonem & famam populi innuebant, quæ & vera & falsa esse poterat vti Pan & capra & homo. Ideoque non esse ei vsquequaque credendum nisi omnium vocum organa conueniret, & nisi veritas omnium voces in vnâ harmoniam temperaret, id est, nisi vnum omnes loquantur. Qui enim nonnisi vnius aut duorum sermone confirmatus, aut vulgi opinioni innitens, de proximo iudicat & credit, linguosus & vere iniustus appellandus est. Atque ideo *virum iniustum mala capient in interitu*, vel, vt Græcus interpretes reddidit, *mala venabuntur in interitu*; vel, vt Chaldæus, *Virum prauum & malignum, venabitur Angelus mortis & detruet in gehennam*. Quibus omnibus iusta illa vindicta, quæ seriùs aut citiùs detractorem ac maledicum manet ex-
primitur; ac præsertim ea quæ in fine vitæ illi eue- *Psalm. 62.*
nire consuevit.

Dauid rex aduersus detractores falsa quæ iudicia iudicantes debacchatus, inter cetera quæ ijs irrogata vult supplicia castigationesq; postulat vt *sonantur sicut flamma quæ comburit montes*. Sunt siquidem in rerum natura montes qui flammæ ac cineres ex imis cauernis perpetuò eiaculentur; adeò vt quicumque eosdem videret, claustra inferni aut caminos tartareos se videre existimaret. Et si causam à Philosopho postules, cur Aetna, Chimera, aliq; montes semper exstuet, flammæq; euomât; diceret id haud dubiè propter inclusas visceribus terræ sulphuris venas accidere

apunt, & peroc-
antur. Non secus
ut os, velut os
ammas choelæ,
deiaculatur, ver-
præ de proximo
ibus, interiusque
nem lumere cre-

ror, eò quod cum
urasset, lepra in-
eam deo in sa-
arrulitatis & ob-
hæream consti-
eò scriptores aut
in emblema gerit,
lbicet ac reliquo
timè exprimit, qui
nimiam sinceram
e veritatem initio
ndacium loquun-
ingredinem suam
icare, & non iudi-

ta in dijudicandis
ic prudentia, ait,
untur. Nam vt in
era sunt, momen-
demergit, ita viri
in prudentiæ par-
ictor quidam non
tum bilancem fini-
in altera verò ser-
latrantem ac se-
em denotans; per
serpen-

serpentem verò, qui Mineræ cultos & stipatore-
rat, prudentiam significans. Si enim proximus in-
terdum coarguendus & corripiendus est, magna
id cum moderatione & prudentia fiat.

Genes. 31.

Si statere huic Laban idololatra, & in generum
suum Iacob idola illius audentem iniurius, ver-
ba sua imposuisset, considerasset inquam quàm fi-
dele ei obsequium exhibuisset; numquam liberta-
tem in illum caninam exeruisset, furti eum & la-
trocinij coarguendo, *Cur furatus es Deos meos.* Si

Affuerus rex iudicia sua in bilacis partē in qua ser-
pens erat, propendere fecisset, quando nimirum

Esth. 5.

Amanum tristitia & afflictione plenum in lectu-
lo iacentem conspexit, lingua canina eum non
procidisset dicens, *Etiā me presente reginā vult*

Est. 28.

opprimere. Si Melitenſes iudicia etiam sua bilanci
huic imposuissent, quando Pauli brachio adhæ-
rentem lacertam vidēre, numquam tam temerē
de eodem dixissent, *Vtq, homicida est homo hic, qui*

cū euasit de mari, ultio non finit eum viuere. Hinc
benè orauit Dauid rex, *Pone Domine custodiam ori-*

meo, & ostium circumstantia labijs meis, vt non de-

clinēt cor meum in verba malitiæ; id est, obsecro

Domine vt præceptum illud tuum obseruem, No-

lite iudicare, & non iudicabimini.

Vult adhæc misericordia, vt, quando quis in
nos peccauit aut nos offendit, iniuriæ omnis obli-
uiscamur, *Dimitte, & dimittemini.* Chordam hanc
ferit Paulus cum ad Ephesios ait, *Estote inuicem*

Misericor-
diæ quoq;
genus est
offensam
remittere.

Ephes. 4.

benigni, misericordes, donantes inuicem, sicut & De-

Deus

mōdo feriant; omnia enim hi ponē tergum iaciunt, iniuriarumque sibi factarum quamprimum obliuiscuntur, praeceptum Domini adimplere gestiētes, *Dimittite & dimittemini.*

Inter cetera Pythagoræ symbola numeratur & hoc, *Olla ab igne remota nullam in cinere vestigium relinquendum.* Denotare voluit cor nostrum, quod dum ira exarsuat ollæ bullienti persimile est, cum semel resederit ac deferbuerit, nullum iræ aut indignationis, iniuriarumque recordationis vestigium debere relinquere. Hæc Cyrillus lib. 5. Stromatum; Isidorus vero *Epist. 12. ad Eustath.* ait iras aquæ inscribendas, vt exemplō discipentur, amicitias verō æri insculpendas, quo eorum memoria perpetua sit, & numquam intermoriatur.

Ipsi nobis hic pudorem incutient Gentiles, qui iniurias sibi illatas & heroico animo sustinere, & breui deposuere. Socrates enim, vt Basilus ait, cum magna cum ignominia colaphum accepisset, nihil commotus est, sed animo sedato, vulnūque ad hilaritatem composito, aliam vindictam non sumpsit. quā quod percussoris nomen fronti, non secus ac statuæ ipsū artificis, inscriberet: quo exemplo satis demonstraui, quā Christiano indignum sit, alios offendere, quā verō necessarium, iniurias remittere: ecce & aliud exemplum. Aulicus quidam fenex referente *Se- Lib. 2. de ira cap. 33.* eca, interrogatus, quomodo in aula viuendo ad tantam senectutem peruenire potuisset, respondit *Iniurias accipiendo, & gratias agendo iniurias rogantibus.* Id ipsum nobis in Euangelio præcipit deus, *Dimittite, & dimittemini.*

At non, mihi credite, satis est, iniurias remittere

mittere & obliuisci, cum inimicis in gratiam redire; sed necesse etiam est, eosdem comiter accedere & alloqui, quin etiam, cum occasio postularit, in eosdem beneficia conferre. Tradunt Physici, in Emblematis Alciatus, & in Hieroglyphici Pierius, si duo tympana quorum vnum è pelle lupina, alterum ouina confectum sit, eodem tempore pulsanda sint, neutrum sonum editurum, quamuis percussa diffringerentur. atque hæc est ratio quòd antipathia illa atque odium, quod inter vtrumque animal ad mortem vsque perseueraui, post mortem in exuijs etiam viuat, ac strepitum impediatur. Si aliquod igitur tympanum coram altero pulsatum sonitum edat, certissimum signum est, è pelle amica & socia id confectum esse. Ad eundem modum, si quis coram inimico suo placide segerat, eumque modestis verbis alloquitur colligere possumus, lupinam eum rabiem, inimicitias, vindictæque cupiditatem deposuisse.

Crocodilum veteres, velut inimicitiarum atque odij implacabilis symbolum, pingebant. atque hæc esse traditur ratio: quòd, cum animal hoc dente habeat acutissimos, & fauces quibus integros deuoret homines, lingua tamen careat. Leo quidem rugit, serpens sibilat, lupus ululat, crocodilus tamen omnes crudelitate superat. Hinc efficere volo, inimicum qui elinguis sit, non loquatur, non obuium alium salutet, omnium inimicorum deterrimum & pestilentissimum esse, ac verum crocodilum dici posse. Quamobrem, ô serpentes, viperæ, & noui crocodili, ô corda iram fouentia vindictamque spirantia, ferro quoque & ære duriora, *dimittite, & dimittemini.*

Agite igitur Christiani, caritatem induite, misericordiam exercete, crudelitatem animo depone

ante, placidos vos & temere nolite iudicantes diligite, & qui sum est, obliuionis tuæ ac noxius ignis dice proxima sunt, sed Sic & ardens amor micitiæ Christiane, moribus & affectibus micos, à quibus nimis incendit. Omnes igitur mini, ac neminem omnino sanctæ misericordie

Tu verò ô æterne Domine largire, quâ tanto à te ipse eiusdè auctor & creator dō sunt tempora, vt in e terra autem exularum visum fuerit, qui quæ am communices. Obsecro am nobis concedas, oremque, furorem & iras, animarum tyrannos, nimirum odio & vindictæ sanguinolentiam ex omnes micos complectamur. vionis tumulto condan in misericordiæ scho- inquam, virtutis illius millimos reddit, rectitudinem ducit, ad gnetur qui trinitus in sub-

aitis in gratiam redire. Idem comiter accedat occasio postulante. Tradunt Physici in Hieroglyphicis unum esse pelle lumen sit, eodem tempore editurum, quamque hæc est ratio, quod inter viresque perseverant, vivat, ac strepitum tympanum coram alcertissimum signum confectum esse. Ad inimico suo placidum verbum alloquitur, eum rabiem, inimicum deposuisse. Inimiciorum atque pericula atque animal hoc dente quibus integros decareat. Leo quidemulat, crocodilus tænat. Hinc efficere volunt, non loquatur, non inimicorum deesse, ac verum crocodile, o serpentes, videra iram foveat, quoque & zre ditatem induit, mitatem animo depo-

nite, placidos vos & benignos exhibete: de alijs temerè nolite iudicare, iniurias condonate, inimicos diligite, & quidquid in vos umquam admisum est, obliuionis tumulo inferte. Ille vehemens ac noxius ignis dicendus est, qui non modò quæ proxima sunt, sed & remota absument inuadit. Sic & ardens amor ille vocari debet, qui igne amicitie Christiane, non amicos modò, qui nostris moribus & affectibus proximi sunt, sed etiam inimicos, à quibus nimium quantum remoti sumus, incendit. Omnes igitur pari amore complectamini, ac neminem odio prosequamini, atque ita omnes sanctæ misericordie partes expleueritis.

Simile

Tu verò o æterne Deus, hanc nobis virtutem enlarge, quā tanto à te enixius contendimus, quod ipse eiusdè auctor & fons sis. Atque huiusmodi modò sunt tempora, ut in solo cælo eadem habitare, è terra autem exulare videatur: tu autem, quibus visum fuerit, quique se eadem dignos reddunt. eam communices. Obsecramus igitur omnes, ut eam nobis concedas, omnem barbariem crudelitatemque, furorem & iram, passiones illas tartareas, animarum tyrannos & carnifices eradicans: ut nimirum odio & vindicta seposita, atque omnem sanguinolentiam exosi, iniurias remittamus, inimicos complectamur, omnemque offensam obliuionis tumulo condamus. Hæc scilicet sunt, quæ in misericordie schola docentur, misericordie inquam, virtutis illius regie, quæ homines Deo simillimos reddit, rectaque eos ad æternam beatitudinem ducit, ad quam perducere nos dignetur qui trinus in personis & v-

nus in substantia est Deus. Amen.

us. Amen.

Dom. tom. 2.

CC

DOMI-

DOMINICA SECUNDA

POST PENTECOSTEN.

Homo quidam fecit cenam magnam, & vocauit multos. Luc. 14.

FIGVRA.

Io. 1.

POtens ille Persarum rex Assuerus, qui centum & viginti prouincijs ab India vsque ad Aethiopiam dominabatur, tertio regni sui anno lautissimum satrapis suis & optimatibus parauit conuiuium. Ita post primum legis naturalis, et secundum legis Mosaeicae annum euolutum, & tertio Legis Euangelicae inchoato, regum Rex Christus tandem appulit, velut in tertio imperij sui anno, omnes mundi incolas, ad solenne beatitudinis epulum inuitaturus. Sub parabola cuiusdam eximia inuolucris primam inuitationem videre mihi videor, quam vobis hac concione proponere decreui, si Spiritus sancti opem, & Deiparae Virginis suffragium postulauerimus, Anglicam salutationem eidem offerentes.

A VE MARIA.

*Ser. 1. de 7.
misericord.
Ingratitudo
quàm
detestanda.*

Virtute & sanguinis nobilitate illustris Bernardus, natione Gallus, Ecclesiaeque Doctor eximius, de ingratitude sermonem instituens, dicere solebat, nullum hac dari peccatum posse grauius, aut detestabilius; utpote quae & saluti ut plurimum aduersaretur, & quo nihil Deo magis displiceret. audiamus verba, *Ingratitudo est gratiae hostis, inimica salutis, quoniam nihil ita Deo displicet, quemadmodum ingratitude.* Post Gallum in arenam

DOMIN. II. I.

nam descendat Ite
quantum existimo, h
Rauennas; Nihil est, in
prona et alibi, si u
prouocatio, benefic
termina. io. Hec qui
At non inferior,
dem vitij castigat
fuit Seneca Philo
non nisi nomen defui
passim, ingrati tudine
uere, concordiam eu
tudinis & familiarita
se, ut verba illius gen
est, ingratum esse, quom
mam generis dissociat
tium.

Suum quoque huc
chus, ingratum serpe
hominibus exosus est
uit, serpentem alit, in qu
cium collat. at. Quidquid
contuleris non ideo na
seponet at beneficij im
illam perit: nec secus in
eodem in statu perman
quentioribusq; benefice
minis animo voluit, be
in eundem sepius in
archus ingratum simi
cui neque vox, neque se
tastantur lumina;
beneficium confert, ac
vnguento. Egregia p
quemadmodum cadaue

DOMIN. II. POST PENTECOST. 33

nam descendat Italus, eloquentia & sanctitate
quantum existimo, haud multum inferior, Petrus *In Epist.*
Rauennas; Nihil est, inquit, quod indignationem adeo quad.
prouocet alius, si ut ingratitude ipsa est malorum
prouocatio, beneficiorum ex munio, & meritorum ex-
terminatio. Hæc quidem à Christianis.

At non inferior, mea quidem sententia, eius-
dem vitij castigato culpatoreque apud Ethnicos
fuit Seneca Philosophus, cui ad Christianismum
non nisi nomen defuisse traditur: dicebat quippe
passim, ingratitudinem amoris vinculum dissol-
uere, concordiam euertere, omnemque necessi-
tudinis & familiaritatis nexum discindere: *Per*
se, ut verba illius genuina afferamus *fugienda res*
est, ingratum esse, quoniam nihil æque concordiam hu-
manæ generis dissociat, ac distrabit quam hoc vi-
tium.

Affueris, qui cen-
ab India vique ad
ter, tertio regni sui
& optimatibus pa-
um legis naturalis,
um euolutum, &
aco, regum Rex
in tertio imperij
ad solenne beati-
b parabola cuius-
in inuicationem vi-
ac concione pro-
di opem, & Dei-
lauerimus, Ange-
rentes.

le illustis Bernar-
e Doctor eximius,
ciuens, dicere so-
um posse grauius,
& saluti vt pluri-
il Deo magis dis-
gratitudo est gratia
il Deo displicet,
et Gallum in are-
nam

Suum quoque huc symbolum conferens Plutar-
chus, ingratum serpenti, qui inter cetera animalia
hominibus exosus esse solet, conferre non dubita-
uit, *serpentem alit, inquit, qui apud ingratum benefi-*
cium collorat. Quidquid enim beneficij in viperam
contuleris, non ideo naturâ viperinâ exuet, virus
seponet at beneficij immemor est, amicitiaq; apud
illam perit: nec secus ingratus, utpote qui semper
eodem in statu permanet, quoq; amplioribus fre-
quentioribusq; beneficijs afficitur, quo & eadem
nimis animo voluit, benefactoris immemor, imò
& in eundem sepius insurgens Quin & idem Plu-
archus ingratum similem esse perhibuit mortuo, *Ibidem.*
cui neque vox, neque sensus inest, cuique immo-
a fatiscunt lumina; *Perinde facit, qui ingrato*
beneficium corfert, ac si cadaver pretioso oblinat
inguento. Egregia profectò collatio: nam
quemadmodum cadauer sensus omnis expers est,
CC 2 motuque

motuque ac vita destitutum est; adeo vt qui ipsum pretioso malo brathro perungere niteretur, actū ageret, omnemque operam luderet; adeumdem planè modum ingratus velut exanimis, ad nulla beneficia, dona, signaque amoris & benevolentiae ab alio collata commouetur, imò eadem ne persentire quidem videtur; adeo vt quicumque in illum beneficus existit, oleum & operam perdat, nullamque compensationem sibi promittat.

Pythagore
symbolum

Nobilis ille Philosophus Pythagoras, inter cetera, quæ suis proponere solebat, symbola, canit, ne quis sub tectum suum admittat hirundinem: quorum verborum enigmatè denotare voluit, hominum consortio & contubernio ingratum cuius typus hirundo, penitus excludendum. Hirundo namque tamen si ad quadrimestre vel semestre nostris in laquearibus nidificauerit, garrituque nos suo interpellarit, insalutato auolat hospite, heroque nullum præter sordes & stercora legatum relinquit. At non ita ciconiæ, quæ, quamuis aliò quotannis commigrent, & nonnisi apud nos peregrinentur. quamdiu nostris in ædibus agunt, bufones, ranas, viperas, lacertas, quæ nocere forsitā possent, deuorant, atque adeo venenum omne infestum dispellere consueuere, hospiti hac ratione, nummorum loco quodammodo satisfacturæ. At nihil minùs hirundo, genuinum ingratorum exemplar; hi enim post plurima in se collata beneficia, donaque sexcenta, amorem eximium declaratum, nos fugiunt, & de nullo minùs quàm de gratia referenda solliciti recedunt. Exclamem igitur merito, O pestem & scelus detestandum!

Alijs etiam coloribus & noua ne dicam fuligine, eandem depingit Bernardus, *Ingratitudo*, inquit, *inimica est animæ, exinanitio meritorum, virtutum*

rum dispersio, beneficiorum fontem peritus exsiccat, quæ Sancta Scripturæ nerant, dispiciamus. quorū minas videre eadem expostulat? quæ rientes denique ingratos supplicijs legitimū gelum in libro ludiciorum coarguentem videre vt lacrymis præ conuicti commoti sint? Iacob gratum sugillat, bene uiuersum collata, vel in memoriam reducellauit, Per viginti annos quatuordecim pro filiâ immutatus quoque me quis igitur gener solus est, qui mercedem non nisti, ingratitude nisti, aut exuisti. Carpitudo præpositi pincipis Iosephum benefactorum maxime: & tamen succum pinenarum oblitus est minùs illa Saulis regis rauit. At dici non potest exstiterit rex Ieroboam auxilioque è plebe Iudaicum esset euectum illum indixit, populum proculcato, ad vitulos uis, ludæorum quoque us, illius verbis, ingratum

tum dispersio, beneficiorum perditio, ventus vrens, fontem et atus exsiccans. At parua quidem hæc, si quæ Sancta Scripturæ volumina in eandem exonerant, dispiciamus. Quot Deus bone, inuectiuas, quot minas videre est in ingratos? quoties de iisdem expostulat? quoties eosdem detestatur? quoties denique ingratos dignis in vtroque testamento supplicijs legimus affectos? An non enim Angelum in libro Iudicum Israëlitas ingratitudinis coarguentem videre est, atque ita coarguentem, ut lacrymis præ confusione obortis intrinsecus commoti sint? Iacob Patriarcha Labanum ut ingratum sugillat, beneficiaque in illum & gregem vniuersum collata, verbis profecto efficacibus, illi in memoriam reducens, hac eum oratione compellauit, *Per viginti annos in domo tua se uixit tibi, quatuordecim pro filiabus, & sex pro gregibus tuis, immutati quoque mercedem meam decem vicibus:* quis igitur gener socerum ingratiorem expertus est, qui mercedem mutando metoties circumuenisti, ingrati tudinem tamen tuam non immutasti, aut exuisti. Carpitur quoque nimia illa ingratitudo præpositi pincernarum Pharæonis, qui in Iosephum benefactorem ingratus exstitit, ut qui maximè: *& tamen succedunt tibi prospera per apostoli uos pincernarum oblitus est interpretis sui.* Neue etiam minus illa Saulis regis, quam erga Dauidè declarauit. At dici non potest, quā ingratus erga Deum exstiterit rex Ieroboam: cum enim solius Dei opera auxilioque è plebeio ad purpuram & solium Iudaicum esset euectus, cornua erexit, superis bellum indixit, populum seduxit, diuinoque cultu proculcato, ad vitulos aureos plebeculam inuitauit. Iudæorum quoque peccata reprehendens Deus, Isaïæ verbis, ingratitudinem eorum potissimū

Iudic. 2.

Gen. 31.

Gen. 40.

1. Reg. 19.

notauit, *filios inquit enarrat, & q̄ si spreuerunt me: cognouit vos possessorem, & ap̄ius p̄ sepe Domini sui, Israel autem me non cognouit.*

Matth. 18.

Luc. 17.

2. Tim. 3.

In nouo porrò testamento, quàm grauius in ingratos irrogantur supplicia? Matthæi 8. seruus in conseruum insurgens, & proinde ingratitudinis notatus, in tenebras relegatur exteriores: notum quoq; leprosis sanitati restitutus, quòd gratias vero æsculapio Christo non agerent, ingratitudinis nota inuritur. Apostolus deniq; Paulus inter cetera, quæ in fine mundi ac temporibus nouissimis emerfura sunt flagitia, ingratitudinem etiam enumerare non dubitauit: *Hoc autem scito*, inquit, *quod in nouissimis diebus instabunt tempora periculosa; & erant homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemæ, parentibus non obediens, ingrati, scelerati.* Longiori porrò hoc exordio aduersus ingratos ingratitudinemque concinnato usus sum, quòd hodiernum Euangelium in ea potissimum versari materia videatur: tria siquidem nobis hominum genera velut in theatro spectanda proponit, quæ ad magnam illam cœnam inuitata, magno profectò ingratitudinis exemplo, venire noluerunt, & nescio quibus curis disterti quòd adesse non possent, sese excusarunt. Verba textus sunt hæc, *Homo quidam fecit cœnam magnam, & vocauit multos.* porrò verborum horum occasione primò de cœnæ magnitudine, dignitate ac præstantia, deinde de vocatorum ingratitudine acturus sum, ac duobus hisce membris vniuersam Euangelij substantiam comprehensurus.

Euangelij
declaratio.

Primo igitur, antequam vela ventis laxemus, notandum est; Christo Domino sabbatho quodam in Principis Phariseorum ædes cœnandi gratia inuitato, aliquem è simul discumbentibus, inter

inter menses, occasio
cere coepisse, Beatus q̄
Dei. ac tum vicissim
Saluatorem contesti
lam, qua magnitudi
& amorem inuitant
felicitatem, & excl
clarauit, in medium
mo quidam fecit cœnam

Homo, qui luculen
Patrem designat haud
ab omni æternitate ex
parauit. atq; hoc ipso
Tunc dicit rex, qui a d
diti Patris mei, posside
stitutione mundi. Hoc
hominis creator sit; &
operum sit primum
dam modo omnium
in tante rei significa
trò sibi assumpsit: hon
nem cum primis dilig
niam amor communia
vult & hominem de
hominis qualitates ac
denique vocitatur, qu
minem, hominum re
ere voluerit: cumque
per omnia æqualis, sit
nis gesserit insignia &
dem prorsus est, quan
filio, similis quoque se
deliderat, eisdemque se
cinomine. Merito hin
quidam fecit cœnam ma

si speruerunt me.
et si pe Dominum sui.

nam grauiam in in-
tineti & seruius in
de ingratitudinis
exteriores: nonem
s, quod gratias ve-
rent, ingratitudinis
Paulus inter cete-
ribus nouissimis e-
dinem etiam enu-
tem scito, inquit,
nt tempore pericu-
antes, cupidi, elu-
s non obedientes,
hoc exordio ad-
que concinnato
gelium in ea po-
tur: tria siquidem
theatro spectan-
am coenam inui-
dis exemplo, ve-
curis differti quod
runt. Verba rextus
enam magnam, &
horum occasione
dignitate ac pre-
gratitudine actu-
bris vniuersam E-
ensurus.

a ventis laxemus,
no sabbatho quo-
ades coenandi
discumbentibus
inter

DOMIN. II. POST PENTEOST. 39

inter menses, occasione conuiuij cui intererāt, di-
cere coepisse, *Beatus qui manducabit panem in regno*
Dei. ac tum vicissim horum verborum occasione
Saluatorem contestim egregiam illam parabo-
lam, qua magnitudinē coenae caelestis, liberalitatē
& amorem inuitantis, ad eandem admittendorū
felicitatem, & excludendorum infelicitatem de-
clarauit, in medium protulisse. Atque haec est, *Ho-*
mo quidam fecit cenam magnam.

Homo, qui luculentam hanc coenam instruxit,
Patrem designat haud dubiē caelestē, qui iam inde
ab omni aeternitate aeternā nobis beatitudinē prę-
parauit. atq; hoc ipsum verba Euangelij denotāt,
Tunc dicit rex, qui a dextris eius erunt, Venite bene- *Matth. 25.*
dicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum a cō-
stitutione mundi. Homo siquidem dicitur, quod
hominis creator sit; & cum homo omnium illius Cur Deus
operum sit primum & excellentissimum, & quo- Pater ho-
dam modo omnium conditorum miraculum; ipse mo appel-
in tantę rei significationem, nomen hominis vl-
trō sibi assumpsit: homo quoq; dicitur, quod homi-
nem cum primis diligat ac complectatur, & quo-
niam amor communia facit amicorū omnia, hinc
vult & hominem de diuinis participare, & sibi
hominis qualitates ac nomen adaptare. Homo
denique vocitatur, quod filium vniogenitum ho-
minem, hominum redimendorum gratiā, indu-
ere voluerit: cumque filius Patri diuinitate sic
per omnia aequalis, simulque homo sit, & homi-
nis gester insignia & characteres, Pater qui i-
dem prorsus est, quantum ad diuinitatem, cum
filio, similis quoque secundum humanitatem esse
desiderat, eisdemque signari insignibus, eodem di-
ci nomine. Merito hinc Euangelista scribit, *Homo*
quidam fecit cenam magnam.

**Cœna hæc
beatitudi-
nem deno-
tat.**

**Cur ma-
gna dica-
tur.**

Psal. 144.

Psal. 67.

Ioan. 4.

Porro magna hæc cœna, ex communi SS. Patrū sententia & expositione, æternā beatitudinē designare videtur, ad quā iam inde à Baptismi lauacro inuitati sumus: & quomodo inuitati: per vnicā Euangelij prædicationē, prout Dominus ex hoc mūdo ad Patrē transcendēs, Marci ult. discipulis vnū in locū congregatis iniunxit, *Euntes in mundū vniuersum, prædicate Euangelium omni creaturæ.* Magna autem dicitur, primò quòd qui eandem instruere & adornat, magnitudinis sit infinitæ, teste Psal-mographo, *Magnus Dominus, & magnitudinis eius non est finis.* & alio in loco, *Quis Deus magnus, sicut Deus noster, qui in altis habitat:* item: *Magnus & terribilis super omnes, qui in circuitu eius sunt, & rex magnus super omnes Deos.* quibus omnibus testimoniis vnica Dei magnitudo, potentia, infinita maiestas & admiranda denotatur.

Deinde magna nuncupatur, quòd nullis temporis terminis, nulloque xui spatio circumscribatur, vt quæ finem nesciat, semperque duratura sit. vnde Christus de aqua fontium æternorum, *Qui biberit ex aqua quam ego dabo ei, fiet in eo fons aque salientis in vitam æternam.* Cœna igitur magna, appellari merito à vita potest finis expers, beatitudinis infinitæ, & quæ in beatitudine æterna sit.

Cœnam magnam. Magna adhæc nominatur, vt ita à mundanorum cœnis conuiuiisque distingua-tur, cum hæc brevia sint & quamprimum desinant. Etenim ipse mundus cœnas quidem instruit & epulas luculentas, sed præterquam quod breui mēsa remoueantur & exigua in iisdem voluptatula percipiatur; crudelitatem, sanguinem, seruitutē, feritatemque spirant & propinant. Testis sit sanguinolentus ille Adonibezech, qui quoties mensæ

accum-

accumberet, septuaginta redimitti sub mensa nis inuexi, ciborum n ligebant. Dixit q. Ad amputatus manuum bant sub mensa mea ci nam sustinet tyrann pulas adornat, rege genera sub mensa vi habet, canum more e ciborum contemtim deli hac mundi mensa hereditatis dilapidat me memoriebatur, & p ventrem siliquis exp mo enim illud abbat.

Quid? an non pec & seruorum sunt, sol tes; cum terræ sord contentione summa tuntur, & fæces, frac rum bibeant? Quid en tum, electrum, sicut ex & acu phrygia pi quisquilæ, quibustant, saturant, & corru me referri queat illud sex eius non est ex in terra. At huiusmodi nuntur cœnam.

Dicitur adhæc Mag-nifica in illa appo dijs & iubilo redunde scia, quòd curæ sollicit huiusmodi conuiui

mmuni SS. Patrū
beatitudine defi-
Baptismi lauacro
ati per vnicā Eu-
minis ex hoc mū-
le discipulis vni-
tes in mundū vni-
creata. Magna
eamdem instruit
finis, teste Psal-
magnitudinis eius
Deus magnus, sicut
em: Magna & ter-
tus sunt, & rex ma-
gnibus testimoniis
ia, infinita maie-

quod nullis tem-
porio circumscri-
perque duratura
eternorum,
e, sicut in eo sons
Cœna igitur ma-
est finis expers, be-
beatitudine æter-

æ nominatur, vt
uiusque distingua-
primum desinant.
dem instruit & e-
dem quod breui mē-
idem voluptatula
uinem, seruiturē,
nant. Testis sit san-
qui quoties mensæ
accum-

accumberet, septuaginta reges diademate olim
redimiri sub mensa illius catellorum instar cate-
nis innexi, ciborum reliquias fragmentaque col-
ligebant. *Dixitq; Adon bezach, septuaginta Reges*
amputatis manuum & pedum summitatibus collige-
bant sub mensa mea ciborum reliquias. Mundi perfo-
nam sustinet tyrannus hic ille namque quoties e-
pulas adornat, reges & principes & alia hominū
genera sub mensa vincta & compedibus innexa
habet, canum more eadem enutrens, reliquiasq;
ciborum contemtim obiectans. An non sub cru-
deli hac mundi mensa filius ille prodigus, paternę
hereditatis dilapidator, lurco ille gurgusticus, fa-
me emoriebatur, & porcinis famelicum implere
ventrem siliquis exoptabat? & tamen frustra, *ne-*
mo enim illidabat.

Iudic. 1.

Luc. 15.

Quid? an non peccatores instar mancipiorum
& seruorum sunt, sub mensa tyranni huius reptā-
tes; cū terrę sordes & quisquilias magna animi
contentione summaque industria coaceruare ni-
tuntur, & fæces, fraces & amurcas rerum inferio-
rum bibunt? Quid enim, quæso, est aurum, argen-
tum, electrum, sericum, byssus vestesque holoseri-
cæ & acu phrygia pictæ, quàm fæces & terrę
quisquilie, quibus tamen peccatores sese inebri-
ant, saturant, & corrumpunt? Quod commodissi-
mē referri queat illud Psalmographi, *Verumtamē*
fæx eius non est ex ininitis, bibent omnes peccatores
terræ. At huiusmodi missus in nostram non infe-
runtur cœnam.

Psal. 74.

Dicitur adhæc Magna, quod non nisi grandia &
magnifica in illa apponantur fercula, quod gau-
dijs & iubilo redundet, quod omnis doloris ne-
scia, quod curę sollicitudinisque expers sit. At ni-
hil huiusmodi conuiuia mundanorum præferunt,

Генер. 2.

vt quæ semper doloribus, anxietatibus, & remorsu condita sunt, & amaritudine velut aromatibus singula fercula permixta. Inuitauit olim mundus Euam eiusque coniugem Adamum in paradiso terrestri velut ad secundas mensas & bellaria, & cheulin primo bolo, mali scilicet intoxicati, sibi suisque posteris exitium pernitiemque inuenire. Aliud deinde epulum geniale filijs Iob in fratris primogeniti ædibus instruxit; sed tantum absuit, vt genio conuiuæ indulgerent, ac largioribus sese poculis peterent, aut aliquod solatium inuenirent, vt subito casu concidentibus ædibus, dolor vndique & vndique moeror, gemitus, eiulatusque exaudiretur, conuiuæque omnes ad manes nec opinantes descenderent. O cœnas nouas & inauditas? Sed audite & alias.

Genes. 44:

Inuitauit quoque olim in aula Pharaonis ad epulum solenne omnes Iosephi fratres, cumque nonnisi voluptatem & lætitiā spirarent; ecce tibi repente rerum mutari vices, & omnia luctu & gemitu personare: omnes enim vt fures, vincti in carcerem coniiciuntur, Benjamin furti accusatur, rex causam eorum dilceptari iubet, Ioseph actionem intentat, summus regni Præses iudicio præsidet, causæ caput est, quod aureum Principis scyphum clanculo surripuisse diceretur. Triste haud dubiè conuiuium: sed ipsum quod iam narrabo, nequaquam cedit. Idem ille mango in aula Assueri Perfarum Regis conuiuium aliud instruxit, prioribus numero & elegantia ferculorum non inferior, at tempore multo superius, quod ad aliquot menses extendit; & conuiuarum multitudine, ad quod nempe omnes regni Satrapæ & proceres inuitati sunt, at
quanta

216. 1.

DOMIN. II. P

quanta amaritudo est!
 ista! quam tenae gaudium
 Valthi Reginae libellum
 mate spoliatur, & in
 item conuiuium pa-
 narchæ Baltassaris,
 ceres, Principes, &
 vices! extrema gaudium
 tur, at luctus subintrat
 uini caput mortuus
 inopinatum! ô tragi-
 phen! Sed nemo mirum
 & cœna falsarij.

Alia profectio Dei
lis, ac præsertim mag
coena. Beatis omnibus
xieras, luctus, trifur
exultat, et quam pere
nescia, delicæ femi
fercula è deliciarijs
statu id fates, dur
pari Deu; alio ite
tue potatis eos. No
dodi, voluptatem, c
torrenti comparari,
quadam amoris in Be
à summa diuina mai
descendat; tum verò
quitos beatarum anim
predestinatorum tubi
in euangelio scriptum
mi tu, vt euident fiat
ellum, quam absorbèn
nem perueniunt, anim
Alia quadam metap

atibus, & remor-
velut aromatibus
itauit olimmun-
damum in para-
mensas & bella-
ali scilicet intoxi-
um peritiemque
um geniale filijs
cedibus instruxit;
tonniuz indulge-
lis peterent, aut
vt subito casu
vndique & vna-
tisque exaudire-
anes nec opinan-
nas & inauditas

ula Pharaonis ad
ai fratres, cumque
in spirarent; ecce
, & omnia luctu
enita vt fures,
eniamin furi ac-
ceptari iubet, To-
mus regni Praeses
est, quod aureum
surripuisse dice-
bunt: sed ipsum
cedet. Idem il-
larum Regis con-
numero & ele-
at tempore mul-
menles extendit;
d quod nempe o-
inuitati sunt, at
quanta

quanta amaritudo exiguae voluptatulae permi-
sta! quam tenue gaudium, quam graue exitium!
Vasthi Reginae libellus datur repudij, diade-
mate spoliatur, & in ordinem redigitur. Aliud
item conuiuium parat in aula Babylonici Mo-
narchae Baltasaris, inuitat vniuersos regni pro-
ceres, Principes, & magnates, sed pro rerum
vices! extrema gaudij luctus gaudij; risus spera-
tur, at luctus subintrat; Princeps regni & con-
uiuij caput mortuus a mensa auferitur. ô casum
inopinatum! ô tragicam ac funestam catastro-
phen! Sed nemo miretur, conuiuia sunt mundi,
& coenae falsarij.

Dan. 5.

Alia profecto Dei coena est, & longè dissimi-
lis; ac praesertim magna illa beatitudinis aeternae
coena, Beatis omnibus preparata, à qua omnis an-
xietas, luctus, tristitia, molestia, cura, amaritudoq;
exulat, et quam perenne gaudium, voluptas finire
nescia, deliciae semper duraturae stipant; & cuius
fercula è dulcarijs constant & mellita sunt: te-
statur id Psalter, dum ait, *Parasti in dulcedine tua*
pauperi Deus; alio item loco, *Torrente voluptatis* *Psal. 67.*

tuae potabis eos. Notate hic per transennam,
docti, voluptatem, quam coena illa continet,
torrenti comparari, tum quod è violentia
quadam amoris in Beatos deriuetur; tum quod
à somma diuinæ maiestatis essentia cum impetu
descendat; tum verò vel maximè, quod per an-
gustos beatarum animarum canales, exiguosque torrenti
praedestinatorum tubulos delabatur. Hinc benè confera-
tur, in Euangelio scriptum est, *Intra in gaudium Do-*
mini tu, vt euident fiat, voluptatem, insar abyssi
esse, in quam absorbentur, quotquot ad beatitudi-
nem perueniunt, animae.

Alia quadam metaphora gaudiorum illà immen-
sitatem

Cur caele-
ste gaudiū,
torrenti
confera-
tur,

fitatem declarauit gentium Doctor Paulus, cum
eternum gloriæ pondus eamdem appeller; perinde
 ac si dicere voluisset tantam tamque amplam vo-
 luptatem hanc esse, tantique ponderis, vt animæ
 ipsæ, nisi supernaturali quadam virtute sustollā-
 tur & sublimè librentur, eamdem nequeant com-
 prehendere: adeò vt nec hominum nec Angelorū
 linguæ eidem exponendæ sufficiant. vnde meritò
 idem Apostolus, *Nec oculus vidit, nec auris audiuit,*
 2. Corint. 4. *nec in cor hominis ascendit, quæ præparauit Deus dili-*
gentibus se. Id est, solus oculus, videre, auris sola
 audire, solum cor in hominē desiderare potest;
 tanta tamen beatitudinis illius immensitas est &
 magnitudo, vt hosce limites egrediatur: neque e-
 nim tanta oculorum viuacitas, neue tanta aurium
 subtilitas, nec denique tanta mentis capacitas, vt
 illius amplitudinem comprehendat: verum tamē,
 si oculos in res hæc inferiores coniiciamus, ar-
 gumento à minori ducto ad maius, facilè ad cæ-
 lestium & sublimium ac præsertim voluptatis æ-
 ternæ cognitionem, coniecturando perueniemus.

Simile.

Si quis aulam Principis alicuius ingressus, & in
 eam profundius sese ingerens, seruos & calones
 fursureis, attamen candidissimis, & saporis iucun-
 dissimi panibus, qui immensam comedentibus vo-
 luptatem afferrent, vesci cerneret; an non quam-
 primùm inde colligeret, panes è farina & polline
 confectos, in solius Principis eiusque filiorum
 mensam inferri solitos, infinitè sapidos & dulces
 esse? Ita de rebus mundi huius sublunaris, cælestis,
 qui beatitudine redundat, respectu, verè affirma-
 re possumus: si enim voluptates mundanæ, quæ
 nonnisi fursuræ sunt, & faciem terrenam redo-
 lent, & in seruorum, lixarum, peccatorum, ani-
 malium denique & brutorum vsum reseruatæ
 sunt;

sunt; tantam iucunditatem
 topere delectent: quæ
 luptates & oblectamē-
 næ illius essentia frui
 mabus sanctorum be-
 Meritò igitur homo

Hæc porro coena
 mnes æqualiter refici-
 nius refectus inuideret
 tiam, splendorem, di-
 est: Sanctorum siquid-
 pratis percipit, quam
 princeps. Hinc Moyses
 ctu, Hebræos in soliti
 manna dubios alloquitur
 eo quantum sufficit, ad
 capita. Mirum profecto
 gnis suffecisse, quæ
 superfuisse, cum man-
 mirum vnam eandem
 dem in cibo degusta-
 tudinem, designari cre-
 na illud æternum, quod
 dinis cælestis depluit
 adferre, nec vllum in
 eandem essentia huius
 nibus omnino sanctis
 que quantum sibi nece-
 licet in singula capita
 In epulo illo quod
 proparauit, exacta æ-
 etratio, ita vt primi
 in capite mensæ recub-
 teste Scriptura, pri-
 ssa, & minimum iuxta

Et Paulus, cum
appellet; perinde
inque amplam vo-
nderis, ut animæ
in virtute sustollā-
em nequeant com-
mum nec Angelorū
ciant. unde merito
it, nec aurū audiuit,
ap. paruit Deū dili-
videre, auris sola
desiderare potest;
is immensitas est &
grediatur: neque e-
neue tanta aurum
entis capacitas, ve-
ndat verumtamē,
is cōficiamus, ar-
aius, facile ad cō-
rim voluptatis &
ndo perueniemus.
ius ingressus, & in-
seruos & calones
s, & saporis iucun-
comedentibus vo-
ret; an non quam-
ē farina & polline
eiusque filiorum
ē lapidos & dulces
lunaris, cælestis,
ectu, verē affirma-
es mundanæ, quæ
m terrenam redo-
peccatorum, an-
vsum referuntur
sunt;

sunt; tantam iucunditatem secum trahant, & tan-
topere delectent: quales, putatis, futuræ sunt vo-
luptates & oblectamenta lapidissima, quæ à diui-
næ illius essentia fruiione proficiscuntur, & ani-
mabus sanctorum beatorumque communicantur.
Merito igitur homo cœnam magnam fecisse legitur.

Hæc porro cœna, quod omnibus satisfaciatur, om-
nes æqualiter reficiat, ut nemo alteri quasi mi-
nus refectus inuidere queat, merito ob excellen-
tiam, splendorem, dignitatemque deprædicanda
est: Sanctorum siquidem minimus tantum volu-
ptatis percipit, quantum Seraphinorum caput &
princeps. Hinc Moses, huc habito forsân respe-
ctu, Hebræos in solitudine Sinai, de collectione
mannæ dubios alloquitur, *Colligit unusquisque ex*
eo quantum sufficit, ad vescendum, Gomor per singula
capita. Mirum profectò, eandem mensuram ma-
gnis suffecisse, quæ minoribus, & minoribus non
superfuisse, cum maioribus sat esset; & magis etiā
mirum vnam eandemque voluptatem omnes eo-
dem in cibo degustasse. Mysticè cælestē hic beati-
tudinē, designari crediderim, Auditores, & mā-
na illud æternum, quod in cælis in cœna beati-
tudinis cælestis depluit, plenam beatis voluptatem
adferre, nec vllum inuidiæ locum relinquere: &
eandem essentia huius immensæ mensuram, om-
nibus omnino sanctis sufficere, atque vnumquem-
que quantum sibi necesse visum fuerit, Gomor sci-
licet in singula capita, colligere.

In cœna
beatitudi-
nis mera
salubritas

Exod. 16.

Genes. 43.

In epulo illo quod Ioseph fratribus in Aegy-
pto parauit, exacta ætatis discumbentium habita-
est ratio, ita ut primogeniti & ita consequenter
in capite mensæ recubuerint, Et sederunt coram eo,
teste S. Scriptura, *primogenitus iuxta primogenita*
sua, & minimus iuxta ætatem suam, & mirabantur
nimis

nimis sumptu partibus quas ab eo acceperunt Notate rem miram & stupendam, illos scilicet, qui tanto prius fratrem odio prosequerantur, atque ex inuidia in mortem illius conspirauerunt; simul cum eo mensæ accumbentes omnem ex animo rancorem deposuisse, & inuidiam si quam prius conceperant, exuisse. Eadem simul opera hic designatur, in magna illa gloriæ sempiternæ cœnâ, quam verus Ioseph Beatis aliquando exhibebit, omnem inuidiam seponendam: tanta quippe cœnâ huius perfectio erit & eminentia, ut vnus alterius eminentiori licet in gloria versetur, non sit fortunæ iniuriosus. An non igitur merito legimus, *fecit cœnam magnam.*

Locus cœnæ eius dignitatem auget.

Et verè magnam, tum ob rationes superius allegatas, tum verò quòd in aula illa regia, & sublimi cælorum habitaculo, cuius dignitatem ac splendorem hominum nequit mens comprehendere, instituat. Verumtamen ut imaginatione saltem ficta rem intelligatis, proponite vobis ob oculos regem, magnificum quoddam palatium molientem, cui ad splendorem nihil deesset; quàm excellens id futurum creditis? at si omnes orbis Monarchæ ac reges in illius constructionem conspirarent, at si deinde omnes orbis incolæ illud ipsum molirentur; quàm superbum & magnificum id fore palatium credendum est. Si verò Angelorum aliquis in id opus operam suam impenderet, non est dubium quin maiorem ei decorem ac pulchritudinem adderet; si autem iam vniuersæ Angelorum hierarchiæ in ipsum incumberet; diuinius adhuc crediderim, illud futurum. At si tandem Deus ipse opus hoc in se susceperet, quale tandem palatium illud futurum putatis? Cum igitur Deus ipse suis aulam cælestem manibus

nibus, cœnæ huius ritus quale opus esset aridum pro dignitate vnum animo fixum habere quæ desiderari aut exlic deesse. Hinc Psalmus & ad cælestem hoc cœnam, *Quam dilectum, concupiscit & desiderat, in quibus homo fecit.*

Cœna porro appellatur hoc circa meridiem, diei terminum institutum, inde cibus sumi solet. mundum suos ad prædicationem domum remittentis quodammodo mercedem ratu illos excipit, ac cælesti titulo, fame enectos parū latos dimittit. personam representantem, Nutriunt illos cum iuueni cum fletu & luctu. & apertius: *Conuertentur ad vos sicut canes.*

Leonides Atheniensis te suos ad fortiter propositum, his illos, ut in Tullio verbis compellauit, *Procul inferos cœnatum.* Hic mundus, eisq; tantum accedente ad inferos cœnatum. Testimonio iohannis Prophetæ, *Ducunt in bo-* prandent, & in puncto ad

accepit Norae
scilicet, quitanto
pauatur, atque ex
pirauerunt; simul
omnem ex animo
diam si quam prius
mul opera hic desi-
semperitæ coena,
ando exhibebit, o-
anta quippe coenæ
ia, vt vnus alterius
fetur, non sit for-
merito legimus,

iones superius al-
illa regia, & sub-
ius dignitatem ac-
mens comprehen-
vt imaginatione
proponite vobis
quoddam palati-
rem nihil deesse;
editis: at si omnes
illius constructio-
de omnes orbis in-
s quam superbura
m credendum est.
in id opus operam
um quin maiorem
adderet; si autem
erarchiæ in ipsum
diderim, illud fu-
pus hoc in se susci-
lud futurum puta-
lam cælestem ma-
nibus

nibus, coenæ huius celebrandæ gratia, præpara-
rit; quale opus esse arbitramini? quis illius splen-
dorem pro dignitate mente cōprehēdat? Sed hoc
vnum animo fixum hæreat ac certum, nihil eorum
quæ desiderari aut exoptari à quoquam queant, il-
lic deesse. Hinc Psaltes amore inebriatus diuino,
& ad cæleste hocce domicilium anhelans, exclamat, *Psalm. 83.*
*Quam dilecta tabernacula tua Domine virtu-
tum, concupiscit & desit anima mea in atria Domi-
ni: in quibus homo fecit cenam magnam.*

Coena porro appellatur & non prandiū, quod Cur coena
hoc circa meridiem, illa verò circa vesp̄eram ac & non prā-
diei terminum institui soleat, post quā nullus de- dium dica-
inde cibus sumi solet. Inprimis verò, vt designet, tur.
mundum suos ad prādia inuitare solere, sed incoe-
natos domum remittere: qui dum dies est, & æta-
tis quodammodo meridies, omni deliciarū appa-
ratu illos excipit, at circa vesp̄erā, & in mortis ar-
ticulo, fame enectos abigit, & rubore suffusos &
parū lētos dimittit. Atq; hunc in modum, mundi
personam representans, loquitur Baruch Prophe- *Baruch 4.*
a, *Nutriti illos cum iucunditate, dimisi autem illos
um fletu & luctu. & apertiūs multo Propheta re-
tus; Conuertentur ad vesp̄eram, & famem patientur* *Psalm. 58.*
t canes.

Leonides Atheniensium ductor, quadā tēpesta-
e suos ad fortiter pro patria pugnandū adhorta- *Lib. I. Tusc.*
is, his illos, vt in Tusculanis Tullius prodidit,
erbis compellauit, *Prande amus modò, tamquā a-
ad inferos cenaturi.* His suos etiam verbis cōpel-
it mundus, eisq; tantummodò prandiū proponit,
c deinde ad inferorū coenā & subterranea regna
āsmittit. Testimonio id quoq; suo confirmat Iob *Iob. 21.*
rophetes, *Ducunt in bonis dies suos, Luculētē scil.*
*rudent, & in puncto ad inferna descendunt; incoe-
nati*

nati dimituntur, & fame emoriuntur. Deus autē, suis hic quidem prandium adornat, & post vitā vesperam, cœnam luculentiorē, iuxta Euangelicā parabolā, *Homo quidam fecit cœnam magnā, pręparet.*

Omnes mundi incolæ Deus ad cœnam beatitudinis inuitat.

At nec hic eius subſtitit beneuolentia, ſed poſtquam epulum hoc ſolenne inſtituiſſet, *vo- cauit multos*, id eſt omnes: omnibus ſiquidem æternam beatitudinem offert, & ad vnum omnes vult ſaluos fieri. At diuerſimodē nos vocat, & vijs diſparibus, hos per Angelos, illos per Prophetarum oracula, alios prædicatione Euangelica, alios inſtitutione Paſtorum, nonnullos inſtructione Doctōrum, aliquos per gratias datas & beneficia allicit quosdam per flagella & aduerſitates compellit plurimos inſpirationibus intrinſecis & moribus ad pietatem tendentibus attrahit, multos denique miraculorum energia permouet. Quin & ſeruo & domeſticos hac & illuc deſtinat, qui inuitent & tergiuerſantes compellant: In lege naturæ emiſit Patriarchas, in lege Moſaica Prophetas, in lege denique Euangelica filium miſit & Apoſtolos. Sed eheu! nullus inuitatorum cœnæ volui intereſſe, omnes excuſationes prætendunt, quæ ſecunda hac concioniſ parte aperiam.

Omnes peccatores excuſant.

Et ceperunt omnes ſimul excuſare. Neſcio pro feſtō, quanam ratione peſſima illa inter homines inualuerit conſuetudo, ſemper vt reprehendi deſcripta excuſando minuere conentur, & numquam culpam velint agnoſcere: à primo quidem generis humani parente nefaria illa conſuetudo cepit initium, & ab illo in poſteros continua ſucceſſione tranſmiſſa eſt. ille ſiquidem à Deo interrogatus, ecquanam præſumptione & audacia pomum vetita ex arbore guſtare non timuiſſet, tantum abſuit

fuit, vt Deo peccatum
vt etiam fruſcula quædam
cens, *Mulier quam deſcribitur*
hi, & comedi. Atque
maritus iam culpam
mum comedisset, præ
cepit me. Vide vt vte
rum imitationem om
ſiquidem ait, *Caro mihi*
ſciant: hic conſuetudo
ſcribit, ille fragilitate
nemo oculos, quibus de
accepſſe, omnes ſe in
carere. In quo ſolidari
Seneca, imitatur; qui
ductorem ſuum rogabat
mum ſibi illam obſcur
ſus noſtra ſoliditas eſſe
ſuetudine praua illag
do excæcati, nos ipſi
miſeri non agnoſcamus
vitiōrum fulgine inſu
bis vitæ ſanctimonia
Nulla porro peſtiſh
capitalior, atque ideo
& immunis exiſtat, m
Deum deprecatur: Ne
malitia, ad excuſandas
profeſſo ipſæ excuſatio
acuſatio liberaque co
quam rem egregiam de
mundi inquit linus,
toradam, admiſſo iam
ratum ſeſe conferens,
ſolipar ramuſculis nuc
Dom. tom. 2.

untur. Deus autē,
rnat, & post vitā
em, iuxta Euange-
m fecit carnem ma-

euolentia, sed post-
nituit, *vorant*
siquidem eternam
um omnes vult fal-
vocat, & vijs dispa-
er Prophetarum o-
gelica, alios insti-
nstructione Docto-
& beneficia allicit,
rfitates compellit,
insecis & moribus
ut, multos denique
net. Quin & seruo-
linat, qui inuitent:
In lege naturæ e-
tica Prophetas, in
m misit & Aposto-
rum coenæ volun-
s prædunt, qua
periam.

cusare. Nescio pro-
a illa inter homine-
er vt reprehensio de-
entur, & numquam
primo quidem gene-
la consuetudo cepit
continua successio
m à Deo interrogat
& audacia pomum
amisset, tantum ab-
fuit

fuit, vt Deo peccatum confitens veniam rogaret,
vt etiam friuola quadam excusatione palliarit, di-
cens, *Mulier quam dedisti mihi sociam, ipsa dedit mi-*
hi, & comedi. Atque eadem illa mulier, in quam
maritus iam culpam coniecerat, rogata cur po-
mum comedisset, præter rem respondit, *serpens de-*
cepit me. Vide vt vterque se excuset, atque ad eo-
rum imitationem omnes omnino homines: alius
siquidem ait, Caro me tentauit; alius, dæmon fa-
scinavit: hic consuetudini nefariæ delictum ad-
scribit, ille fragilitatem naturæ culpatur: adeò vt
nemo oculos, quibus delicta perspiciant, videatur
accepisse, omnes se integros vitæ credant & vitijs
carere. In quo stolidam illam Harpastem, de qua
Seneca, imitatur; quæ amissis præ senio oculis, Seneca.
luctorem suum rogabat aliò vt se deduceret, do-
num sibi illam obscuriorem videri. Eadem pro-
us nostra stoliditas est ac dementia, vt, cum con-
uetudine praua illigati teneamur & quodammo-
lo excæcati, nos ipsos & calamitatem nostram,
niferi non agnoscamus; cumque tetra scelerum &
itiorum fuligine infuscati simus, neminem no-
is vitæ sanctimonia censeamus præponendum.

Nulla porrò pestis hoc in mundo haberi potest
apitalior, atque ideò Psaltes, quò ab eadem tutus
immunis existat, maximo quo potest affectu
eum deprecatur: *Ne declines cor meum in verba*
malitiæ, ad excusandas excusationes in peccatis. Et
rofectò ipsæ excusationes sunt verba malitiæ, &
excusatio liberaque confessio verba virtutis. In
uam rem egregiam depromam allegoriam. Pri-
us mundi inquilinus, primus quoque præuarica-
or Adam, admissio iam crimine, in interiorem pa-
adisum sese conferens, & pudore sui erubescens,
olij ac ramusculis nuditatem velare inceptit: at-

Seneca.

Psal. 140.

Allegoria.

Dom. rom. 2.

DD

quæ

Excusatio que ex eo tempore foliæ excusationis figura existi-
folijs com- tere, qua peccatorum nostrorum nuditatem tur-
parata. pitudinemque conamur obtegere.

Iob. 41. Iob Propheta vniuersam infandi tenebrarum
 Principis armaturâ muniminaq; delineâs ait, *Cor-
 pus eius sicut scuta fu filia, compactu squamis:* quod mo-

Item squa- ralē loci huius sensû eruâ, insinuare videtur, pec-
mis. cata, quæ à dæmone proficisci solêt, non secus ac
 scuta ad excipiēdos ictus, semper ad se defendēdū
 parata esse: squamæ quippe excusationes sunt, qui-
 bus se peccator ad singula momenta defendit, ac
 velut innocentiam propugnat, vt fecisse hodie cō-
 periuntur, qui ad cœnam hanc fuerant inuitati.

Mensæ *Et cœperunt omnes simul excusare.* O vesaniā in-
rincipum tolerabilem! ð insensatos ac stolidos, qui cœnam
ecumbe- hanc & mensam regiâ fastiditis! Ecquis enim ho-
re honori- nor est, ad Principū conuiuia vocari? Aman testis
cum est, huiusce rei futurus, qui solus ad Esther reginā
stb. 5. conuiuū inuitatus, fortunā suam deprecabatur,
 seseq; mortaliū omniū viuere credebatur felicissi-
 mū; vnde ait, *Regina Esther nullū aliū vocauit ad cō-
 uiuium cum rege præter me.* Ipse quoq; David ado-
 lescens Goliada prostrato, victorijs turgidus &
 inflatus sese iactando dicebat, *Ecce Kalenda sunt*

Reg. 20. *crastina, & ego ex more sedere soleo iuxta regem ad*
vescendum. Idem quoque David, postquam pasto-
 rem & opilionem exuisset, & ad regiam dignita-
 tem euectus esset, Gonathæ filium Miphiboseth in
 patris gratiam beneficijs affecturus, dicebat, *faci-*
1. Reg. 9. *ens faciam tecum misericordiam propter Ionatham*
patrem tuum, & restituiam tibi omnes agros Saul Pa-
tris tui, & tu comedes in mensa mea semper. Eodem

2. Reg. 19. beneficio affecti & Berzellaiū Galaaditen, in gra-
 tam benefactorum memoriā, quæ fugiēs & regno
 profugus ab eo iam olim receperat. Quin & Euil-
 mero-

merodach Babylon
 Joachim rege Iuda, q
 noratum, eundem r
 igitur euidens est, q
 queregiū, Princip
 eontra castigatione
 stri digni sint, qui ad
 cari, venire neglexe
 giorum agendorū
 quas cum diliger
 excusantium genera

Primus, arrogans
 tisturgescens; ex vng
 agnosco; illam inquit
 & videt illam. En Giga
 tem, terminos ac limi
 gros cœmentē, quō cœ
 ratro iugera relinquit
 lens est, & colica ver
 causatur & infanticid
 stoliditatibus; quæque
 mite deuiare, & ob fr
 tus, æternæ beatitudin
 re. Testem hic loculen
 cœmptam cœnæ sple
 interesse negligit.

Hinc notandū venit,
 genera, quæ mundū nū
 toti propemodum ter
 quæ Ioānes Apostolus i
 quit, quod est in mudo,
 aut concupiscentia oculor
 detrahit laruā, luxuri
 tria inquam monstra t
 nictolæ, quæ dura mun

lonis figura ex-
am nudatam tur-
re.

landi renebrarum
delineās ait, Cor-
ū quam: quō mo-
uare videtur, pec-
solēt, non secus ac
ber ad se detendēdū
sationes sunt, qui-
menta defendit, ac
ut fecisse hodie cō-
fuerant inuitati.

ure. O velantiā in-
olidos, qui cōnam
! Equis enim no-
cari? Aman testis
ad Eltheris reginā
uam depradicabat.
credebat felicissi-
ū aliu vocauit ad cō-
quoq; David ado-
storis turgidus &
Ecce Kalendā sum
oleo iuxta regem a-
d, postquam pasto-
ad regiam dignita-
um Miphiboseth in-
urus, dicebat, faci-
m propter Iouathā
mnes agros Saul Pa-
mea semper. Eodem
Galaaditen, in gra-
uaz fugiēs & regni
erat. Quin & Euli
meo

DOMIN. II. POST PENTEOST. 31

merodach Babyloniorum rex, regiam dignitatē in
Joachim rege Iuda, quem captiuū abduxerat, ho-
noraturus, eundem mēse socium esse voluit. Hinc
igitur euident est, quanta laus sit ac gloria, quam-
que regium, Principum conuiuiam dici: quantaque
ē contra castigatione & reprehensione inuitati no-
stri digni sint, qui ad cōnam hanc luculentam vo-
cati, venire neglexerunt, friuolis quibusdam ne-
gotiorum agendorum excusationibus prætensis:
quas cū diligenter excussēro, tria potissimū
excusantium genera reperiō.

Primus, arrogans quidam est ac superbus, diui-
tius turgescens; ex vngue leonem, ē voce typhum ab hac se
agnosco; Villam inquit, emi, & necesse habeo exire, cōnam ex-
& videre illam. En Gigantem Pelion Ossā imponē-
tem, terminos ac limites dilatantem, villas & a-
groz cōmentē, quō ceteris dominetur, & nulla a-
ratro iugera relinquat. Ambitio scilicet turbo pesti-
lens est, & colica ventosa, quæ sexcentos dolores
causatur & infinitis hominum cerebrum complex
soliditatibus; quæque inprimis animas à cæli tra-
nite deuare, & ob friuolos nescio quos prætex-
us, æternæ beatitudinis præmium cogit contēne-
re. Testem hic luculentum habemus, qui ob villulā
oēptam cōnam splendida & ferculis refertā
nterese negligit.

Hinc notandū venit, tria potissimū vitiorū esse
genera, quæ mundū nimīū quantū contaminēt, & genera
oti propemodum terrarum orbi dominantur; mundo
uæ Ioānes Apostolus in scenā producit: Omne, in-
uit, quod est in mundo, aut est cōcupiscentia carnis,
ut concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ: id est,
etractā laruā, luxuria, auaritia, & ambitio,
ia inquam monstra teterrima, tres furia per-
ciosa, quæ dura mundum diuexant tyrannide,
& gra-

Superbus
cū hac se
cūnat.

Tria pec-
catorum
mundo
imperan-
tium.

1. Ioan. 2.

92 CONCEPTVS THEOLOGICI

& graui seruitutis opprimunt iugo. Et quoniam trina illa peccata, velut fontes sunt & scaturigines, vnde reliqua omnia promanant, ac veluti capita & vertices; hinc tria quoque singularia animaduersionis exempla scriptura commemorat, quæ Deus edere voluit, vt tetra hæc monstra ex hominum mentibus euelleret. Primam in cælo peracta est, qua Angelorum superbiam & ambitionem castigauit; altera luxuriam tempore Noë vniuersali diluuiio perdidit, *Omnis enim caro corruerat viam suam.* tertia in fine mundi in auaros exercebitur, *tunc enim refrigescet charitas multorum,* & pietatis viscera exaruerint, auaritia porrò per omnia inualuerit. Tria quidem hæc peccata detestanda, & cane peius & angue fugienda; sed in primis superbia & ambitio.

Genes. 6.

Matth. 24.

Deut. 20.

Allegoria
nignis,

Exstat in Deuteronomio decretum, quo omnes negotijs implicati militia proscribuntur, *Siquis est, inquit, homo, qui aedificat domum nouam, & non dedicauit eam, vadat, & reuertatur in domum suam: quis est homo qui despondit uxorem, & non accepit eam? vadat & reuertatur in terram suam? quis est homo formidolosus & corde pauidus? vadat & reuertatur in terram suam.* Militiæ species vita est Christiana, Auditores, à qua tria hominum genera velut inepta, & obfutura potius quàm profutura, reijciuntur. Aedificâtes: ecce ambitiosos amore inescati & spòsi: carnales intelligo & libidinibus deditos. meticulosi & inertes: per quos auaros cupidosq; designatos crediderim, qui nunquam non metunt, ne quid ad vitam honestè, fordidè potius, traducendam desit, & quibus noua possidendorum nummorum sitis, diu noctuque inquietis sollicitudinisque faces inijcit, & leporinos timores incutit. At ambitiosus in primis ad cælestia spiritualia

DOMIN. II. I.

quæ comparanda pluris putidam villane cælesti habendas & necesse habeo exire hic obiter, à passionibus quodammodo possit, ab eadem cogationis postponere com

Alter qui excelsarum loquela ipsum manibus inquit, & improbatum. Post Ambitionem nullumque viscus, adque affigendas, ne ad auaritia. Et quem admodum superpes confictos legum grauiori detineatur. Ita se nequit sustinet princeps anima, tentudinis implicata exsurgere nequit; ne ratem euolare. Quocirca Angustinus, amor reuerentialium pennarum.

Moses rubum arde videre cum veller, à nisi solutis calceamentis, Ne appropies huc, tuus, locus enim in quo in hocce præcepto nequippe omnes rerum re, & amorem terreni diuini amoris fureculatitudinis desiderium pendu prius sunt calce

go. Et quoniam
nt & scaturigi-
nt, ac veluti ca-
ngularia anim-
mmemorat, quæ
monstra ex homi-
m in celo peracta
r ambitionem ca-
re Noë vniuersali
o corripuit viam
ros exercebatur,
orum, & pietatis
rò per omnia in-
ata detestanda, &
d in primis super-

etum, quo omnes
scribuntur, signis
um nouam, & non
ur in domum suam
, & non accepit e-
a suam; quis est ho-
vadat & reuertit
es vita est Christi-
num genera veluc
profutura, reijci-
fos amore inescan-
bilibus deditos
auaros cupidofq;
inquam non metu-
oridè potius, tra-
ta possidendorum
inquieris sollicitu-
nos timores inco-
elestia spiritualia
qua

DOMIN. II. POST PENTECOST. 53

que comparanda prorsus ineptus est: vt qui hic
pluris putidam villam, quàm omnes in beatitudi-
ne cælesti habendas voluptates faciat. *Villam emi
& n. esse habeo exire, & videre illam.* Notandum est
hic obiter, à passione illum ambitionis teneri &
quodammodo possideri, adeò vt sui iuris minimè
sit, ab eadem cogatur, vrgeatur, & cælestia terre-
nis postponere compellatur.

Alter qui excusari se cupit, auarus est; quin &
loquela ipsum manifestum facit, *Iuga boum, ait, e-
mi quinq; & eo probare illa; rogo te, habe me excusa-* *Auarus à
tum.* Post Ambitionem, non est pestis capitalior cœna se ex-
nullumque viscus, ad animas detinendas terrenis-
que affigendas, ne ad cælestia suspirent, tenacius
auaritia. Et quemadmodum Auium regina aquila,
si pedes constrictos habeat, aut pondere aliquo
grauiori detineatur, in altum se librare, aut à ter-
ra sese nequit sustollere: ita spiritum omnium
princeps anima, terrenarum semel rerum sollici-
tudinibus implicata, curisq; mundanis irretita,
exsurgere nequit; neue ad æternæ gloriæ sublimi-
tatem euolare. Quo collineans optimè scripsit
Augustinus, *Amor rerum terrenarum, viscus est spi-*
ritualium penarum.

*Serm. 31. de
verb. dom.*

Moses rubum ardentem, nec tamen ambustum
videre cum vellet, à Deo recedere iubetur, & nō
nisi solutis calceamentis, & nudis pedibus accede-
re, *Ne appropies huc, solue calceamentum de pedibus
tuis; locus enim in quo stas, terra sancta est.* eximium
in hocce præcepto mysterium latitat; docemur
quippe omnes rerum mundanarum affectus exue-
re, & amorem terrenorum seponere, vt ita cordi
diuini amoris surculos inferamus, & æternæ bea-
titudinis desiderium intrinsecus cōcipiamus. sol-
uenda prius sunt calceamenta sordida atq; amore

Exod. 3.

*Amor mū-
di amor
diuino
contrarius*

terreno puluerulenta, quàm caelestium rerum cogitatione faginari, & diuinorū contemplatione potiri valeamus; locus enim caelestis sanctus est, ac sanctimoniam requirit.

FORM. 4.

Quamprimùm vt Samaritana mellita ac suauia Iesu verba audiuit, hydria apud puteum relictâ, in urbem quàm celerrimè properauit, quò crues suos de Messîæ in mundum aduentu certiores redderet, illiusque nomen per urbem divulgaret. Insigne profectò documentum, famineo licet in Iudo procusum; quo docemur, an orem nostrum in cælestia & æterna tam efficacem esse debere, tantæque energiæ, vt illorum ergò omnes auaritiæ ambitionisue hydryæ, rebus mundanis, transitorijs & fugacibus refertæ, protinus deferendæ sūt. Quaprimùm enim vt cælestium mentionem fieri audis, aures pellacibus mundi cantilenis ocludere. Sed in allegorijs procedamus vltteriùs.

2. Reg. 5.

Giezi auri cupiditate astutus, ambitioq; , que sperabat se locupletem ab omnibus suscipiendū, turgens, nummulis quibusdam coactis, oliveta & vineas cū coē misset, Elisæi magistri sui gratia excidit, & al bcante Naamanis lepra percussus fuit. Hinc colligere est, eos qui magna animi contentione, summoq; studio ditescere nituntur, & terrena ambiunt, Dei indignationem incurrere, & eadem qua infideles, lepra & peccato infici, at lepra candida: nam quemadmodum nix oculos candore suo perstringit, vt qua eundum sit videre viator nequeat; ita & cupiditas & nīmī erga terrena affe-

Plaut. lib. de
cupid. diuit.
Similitu-
dines egre-
gias.

Quin & alia sunt avaritiæ effecta; mentem namque depravat, animos excæcat, & sapientissimos quosq; dementat ac fascinat: & quod maximū stultitiæ

tione argumentum. q
 tur, acquiescendum h
 lamitatem in qua ag
 um credis mortalium
 Plinarchus exclam
 vltra quam satis fit
 scitari nequeat, me
 causam inuestigatu
 origo fit, quod quæ
 cernendo num quæ
 plus desideret, et in
 nō ideo peius se in a
 risse deteriorē, sed
 ditū, ac sapientē effe
 boro curandā: Quo
 morū copia repletis
 humida prescibēt
 morēs insubribiles
 gationesque: ita qu
 rus vivat & tantu
 lidis illis ac feruēte
 mum inordinatis de
 plebilibus purget
 visus est Philoloph
 congerendarum op
 bene possessioni augm
 alati. In quo sapie
 alter scilicet admodu
 fuit avari huius nobi
 iuga æterna felicitat
 iuga huius enim quæ
 & perfidens affectus
 sonat, et mille eis
 tormentis, ac suppl
 Israelitæ: cū Pha

titix argumentum, quicumque ab auaritia cruciatur, atque idolum hoc aureum supplex adorat, calamitatem in qua agit, miser ignorat, ac se omnium credit mortalium sapientissimum: ut merito Plutarchus exclamet, O rem deplorandam, si quis ultra quam satis sit, bibat aut comedat, & tamen satiari nequeat, medicos quamprimum cōsultat rei causam inuestigaturus, & quam in gluuiei huius origo sit, quod genus morbi: verū si quis auro cōcernendo numquā satiatur, & quo plus asseruat, eo plus desideret, & inexplēbili cupiditate laboret; nō ideo peiūs se in animo habere credit, nec ceteris se deteriore, sed qua est vesania prudentē, cordatū, ac sapientē esse existimat. O vesaniam helleboro curandā! Quemadmodū hydropicis, & humorū copia repletis, nullas medici aquas, nulla humida prescribūt ne aqua intercus crescat & humores inualescāt, sed euacuationes, vomitus, purgationesq;: ita quoq; ut sua sorte contentus, auarus viuat & tanto malo liberetur, stomachum calidis illis ac feruentibus affectibus euacuet, & animum inordinatis desiderijs & cupiditatibus inexplēbilibus purget oportet. Hinc bene mihi dixisse

*Robam Jer.
2. de inist.*

visus est Philosophorum princeps Plato cuidam congerendarum opum nimium studioso, O improbe ne possessioni augenda studeas, sed minuenda cupiditati. In quo sapienter sanē Plato consuluit, & alter stultē admodum se gessit, & magna vesania fuit avari huius nostri, qui propter quinque boum iuga aeterna felicitate non reuinit excedere.

Iuga heu mihi quing, & eo probare illa. Præuus hic & pestilens affectus adeo mentes excæcat & fascinat, ut mille eis cruciatus & infinita causetur tormenta, ac supplicijs intolerabilibus afficiant.

Israhelita cum Pharaonica seruitute premeretur, Exod. 5.

tur, per vniuersas Aegypti prouincias opere laceratio argillaque deferenda distinebantur, & cum pensum diuinum magno cum labore fationeque persoluissent, flagellis etiam eorum terga conscribillabantur. Auari & quotquot sub mundi iugo ac tyrannide versantur, eandem haud dubie fortunam subeunt, toto vitæ tempore possessionibus coaceruandis incumbentes, aurumque quod nonnisi luteum & inane, cupiditate exstimulante ambientes; at cum vitæ vespere aduenerit, post infinitos exantlatos labores & difficultates exhaustas, in operis mercedem, à dæmonibus, diuinæ iustitiæ ministris, flagellis subduntur, & omni suppliciorum genere excruciantur. Porro præclarus hic conceptus ex D. Ioannis Chrysostomi Narthecio depromtus est.

Rom. 40. in

Matth.

Auaria
multorum
malorum
causa.

Ios. 7.

4. Reg. 5.

Astor. 5.

Vt autem & è nostra sagittam depromamus pharetra, iure meritoque dicere posse videor, auaritiā veterem illam Pandoram esse, quæ sexcenta in mundum mala inuexit, mille tragicos produxit casus, & innumerabilem hominum multitudinem in perniciem & exitium pertraxit. Ipsa quippe consultrice stimulatriceque Achan lapidatus est, Giezi lepra percussus, Ananias & Sapphira repentina morte perierunt, Iudas suspendio interijt; atque vt funestiora & magis horrenda referam, Paulus Diaconus memoriæ prodidit, Tyrannum Stiliconem, auaritiæ nota infamem, à militibus suis obsessum vitam simul & caput perdidisse; quin & milites manum resectam, hastæ suffixisse atque illudendo adstantibus inclamasse, *Date elemosynam homini auaritiæ insatiabilis.*

O passio & furia insatiabilis, & desiderium habendi inexplebile, quid non facere compellis eos, quos tuo iugo premis? *Quid non mortalia cogit peccata*

Et ora auri sacra fames & mercedem. Nam vt pauper sit incedere videas vulcie & macie confectio fronte contracta, oculi exsuccos, exsanguis, quippe semper sunt xietate torquantur, metuant, ne forte furibrem scitè rogatus exalleret, respondit, *tores.*

Ceterum fami comauarus & cupidus semperiqueat auro, aut sobrem bene Gregorius alienis obsoletis simul vt illa ob asiduum & tur & foraminibus instat cribri Danaidum ceanum infundas, ne gavarorum cor & desiccatenue est, vt vniuersusufficiat, vt compleaturleunculis illos contempter calorem naturalengerit, & semper xstuat, me, vt quamuis obuia impradam inhient, sentime rabiant: eo enim dantes egerunt & esuruerunt & esurierunt, cauli leonum egeruntio leonini sunt auari, antes, & naturæ tam a

incias opere la-
nebantur, & cum
bore fatigatione
eorum terga co-
quor sub mundi in-
idem haud dubie
tempore possessioni-
s, aurumque quod
itate existimante
aduenerit, post in-
ficulantes exhaui-
onibus, diuinæ iu-
tur, & omni sup-
Porro præclarus
ysostomi Narthe-

am depromamus
posse videor, aua-
me esse, quæ lexcen-
ille tragicos pro-
ominum multitu-
pertraxit. Ipsa
æque Achan lapi-
Ananias & Sapa-
nt, ludas suspendio
magis horrenda re-
riæ prodidit, Ty-
bea infamem, à mi-
ul & caput perdi-
fæctam, hastæ suffi-
is inclamasse, Date
riabilis.

& desiderium ha-
ere compellis eos,
mortis accipere

flora auri sacra fames : famem poëta appellat &
merito. Nam vt pauperes, famelicos & inopes tri-
sti incedere videas vultu, pallida obambulare fa-
cie & macie, confectos suprema luridos, tetricos,
fronte contracta, oculisque liuidis : ita & auaros,
exsuccos, exsanguis, & gaudij inimicos. Pallidi
quippe semper sunt & luridi quod perpetua an-
xietate torqueantur, pecuniæ & thesauro semper
metuant, ne forte fures clanculo furripiant. Quā-
obrem scitè rogatus olim Diogenes, cur aurum
palleret, respondit, quia multos habet insidia-
tores.

Ceterum fami comparari solet auaritia, quod
uarus & cupidus semper esuriat, nulloque & re-
oleri queat auro, aut solida voluptate satiari. Quā-
obrem benè Gregorius Nyssenus auaros dolijs &
tlienis obsoletis similes esse pronuntiauit, namq;
vt illa ob assiduū & quotidianum vsum deferū-
ur & foraminibus paulatim implentur, adeò vt
nstar cribri Danaidum, integrum quantumuis o-
ceanum infundas, ne guttam continere queant; ita
uarorum cor & desiderium adeò perforatum &
enue est, vt vniuersum totius orbis aurum non
ufficiat, vt compleatur. Multo verò antè tempo-
le iunculis illos contulerat Psalmista, qui pro-
ter calorem naturalem, qui cuncta celerrimè di-
erit, & semper æstuat, voraces sunt vt quæ maxi-
nè, vt quamuis obuia quæque deuorent, & semper
in prædam inhient, semper tamen esuriant & præ-
ame rabiant : eo enim loco quo vulgata legit,
Diuites egerunt & esurierunt; Hebræi legunt, *Le-
es egerunt & esurierunt*, & Paraphrasis Chalda-
a, *Catuli leonum egerunt & esurierunt*. Vt profe-
tò leonini sunt auari, verū adeò intrinsecus æstu-
ntes, & naturæ tam aridæ, vt quamuis proximi

Auaritia
fames est.

Cur auari
semper pal-
leant.

In Orat. fan.

Anari leo-
nibus si-
miles.

Psal. 38.

Item mulis
& asinis.

bona deglutiant, obuia quæque deuorent, perper-
tua tamen fame esurieq; emoriantur. Equidem
post tot illustres senatores meam quoq; sententiam
velut pedarius in medium proferam, à mulis
eos & asinis non discrepare assero; hi enim quauis
cibarijs & com meatu in vsum aliorum onui-
viam carpañt, nihil inde commodi aut voluptatis
habent, carduis, vrticis, & foeno vicitantes:
ita ad oculum videmus, asinos illos auaros, auro
& opibus onustos, sub diuitiarum sarcinis & ponderibus
gementes, in summa tamen inopia vitam trahere,
vestibus obsoletis vti, atque instar muli pecuniam
& thesauros non in suum, sed in aliorum vsum, re-
seruare.

Pierius lib.
16.

Huc etiam per commodè facit, quod quodam
loco refert Pierius Valerianus: fuisse nempe olim
in littore maris Africi, haud procul à Scythia Ma-
iori, inter Aegyptum & Lybiam, columnam, hon-
nis figuram inscriptam habentem, cui à serpente
læso, inextinguibili siti adurebantur fauces, hinc
variarum circumquaque sculptæ erant mulieres, quæ
sitim illam aqua restinguere conabantur, quædam
enim aquam hauriebant, aliæ ori eandem infunde-
bant. Gemina hæc erat auari figura & imago:
hunc enim mox ut pestilens illa auaritiæ vipera
momordit ac pupugit, sitis assidue, & nulla ratio-
ne, quamuis flumina & oceanum epotaret, ardor
potis est compescere. Ipsa est serpens qui mordet
& sitim inextinguibilem creat, atque ideo si-
ferbo Græco *σιφῶν*, id est sitio nomen inuenit: si-
procedamus vterius & furis huius naturam in-
dagemus.

Apoc. ib.

Ipsa est vna phialarum illarum indignationis
refertarum, quas Ioannes in Apocalypsi in terra
effusas vidit. Audiuit ille siquidem vocem e terra
pl

plo, id est celo reboante
bat, septem phialas ira-
mus phialas in terrâ effu-
tus humos & fontes in-
dignationem eiecit, quæ
furrent, sextus Euphrat-
primus denique vniu-
sua infecit. Septem
ptem peccata repræse-
Auariciam. Bene auaritia
suum peccata effudit
tiam, quæ instar chama-
nitius possessionibusq;
Atque hinc ab Apostolo
patur, nam ut idololat-
mo, idola adorant, ead-
quidem audent, ita &
adorat, & præ reueren-
sequitur, ne contingat
atur aspectu, & sibi
contemplatur in arca
Quanto porro odio
tur, dici cogitari ne
Quidquid super manus
in Leuitico ut immun-
Quod ambulat super ma-
qua mediant quadrupes
na quidem fronte on-
la immunda reijci vi-
tutem ad incedendum
mens fuit ea solum
mones habent ad h-
accidentes, ut vixæ,
immundæ reijciuntur
animalia manus homi-

ue deuorent, per
rianantur. Equiden
eam quoq; sentent
proferam, à mu
ffero; hi enim quan
vltim aliorum onu
immodi aut volupt
& fornicitante
illos auaros, aut
rum sarcinis & pot
tamen inopia viciu
tis, atque instar mu
in suum, sed in alio
iis possessionibusq;
acquisitis uti fruiue nescit.

Atque hinc ab Apostolo *idolorum seruitus* nuncu
facit, quod quodammodo, nam ut idololatra, teste Ioanne Chrysosto
s: fuisse nempe olim, idola adorant, eaq; præ reuerentia ne tangere
procul à Scythia Maui dem audent; ita & auarus aurum nummosque
tam, columnâ, homi
ntem, cui à serpente
ebantur fauces, hinc
erant mulieres, qu
contemplatur in arca.

Quanto porro odio hocce Deus vitiū prosequa
ori eamdem infur
ari figura & imag
illa auaritiæ vipera
ffidue, & nulla ratio
num epotaret, ardore
st serpens qui morde
at, atque ideo *Asp*
o nomen inuenit: *As*
huius naturam
llarum indignatione
Apocalypsi in ter
uidem vocem è ter

Gal. 3.

Leuit. 11.

Quidquid super manus ambulat è quadrupedibus,
Leuitico ut immundum à mensa proscibitur,
quod ambulat super manus ex cunctis animantibus,
quæ incedunt quadrupedia, immundum erit. Pri
ma quidem fronte omnia hic quadrupedia ve
nt immunda reijci videntur, omnes enim qua
nor ad incedendum pedibus vtuntur; sed Dei
mens fuit ea solum animantia repudiare, quæ
manus habent ad humanas quàm proximè
ccedentes, ut vrsæ, & simiæ, quæ meritò ut
mundæ reijciuntur, quod monstrosus sit
nimalia manus hominum referre. Ut hinc
porro,

Porrò mysticam eliciam significationem, avarum naturæ monstrum esse crediderim, qui manibus suis inambulet, & manibus ceu pedibus terram tangit; atque ideo immundus censendus, ac monstrum potius quàm homo dicendus. Quænam enim immundities, oculos, manus, cor, animam denique totam in terram semper habere defixam.

Jerem. 22.

Huc etiam collimando, & in auros inuehendo, Ieremias tertium exclamat, *Terra, terra, terra, audi sermonem Domini.* non semel sufficebat xisse, sed tertiò ingeminat, primò quòd auars, ad instar reliquorum mortalium, è terra compactus & formatus sit. Deinde quòd in terra viuens, super terram agat, omniaque eius desideria, facilia, affectus terram spirent, & redoleant: tertio denique quòd breui in terram redigendus sit; atque de auaris eum singillatim loqui existimemus, mox subiungit, *Audi vocem Domini,* eò quòd diuites & foenorem facientes voci diuinæ vt primum reluctari & aures occludere consueuerent.

Lib. 4.

Strom.

In Luc. 9.

Clemens Alexandrinus locum illum Euanglij explanans, *Vulpes foueas habent, & volucres calidos, filius autem hominis non habet, ubi caput suum reclinat*; per vulpes denotari credit diuites, secularios, Hos, inquit, *qui in effodiendis & infodiendis diuitijs versantur, homines prauos & planè terræ & os vulpes Christus appellauit. Benè profectò, atque namque & repositoria, quibus opes & thesauri includunt, eorum foueæ sunt, habitacula & seluncæ. Atque hunc etiam locum exponens Beatus uentura ait, *Beatus qui terrenam foueam commutat in æternam aulam*. Quanta igitur auari nostriementia & calamitas est, cum quinque bouum æternæ beatitudinis diuitijs præponere non ueretur? Arque ita ad lineam redeo.*

Sale-

Saluator noster cum
in Galilæam transiret
exigi. solitum ab ijs q
beriadis nauigaturi d
tro mandauit, vt reti
igitur proiectis reti
ore numisma reperi
um creando præuidi
auctum persolutum
phylactus significari
nihil corde fouet quã
hil ore crepat.

Non est igitur mira
stetur de nobis loqu
celum fugiat, & ob
meras inanis beati
facit scilicet illud Dio
Hic enim cum nepo
uerat, dominum, vena
bam, inquit, propiti
hanc enuntem, ad ip
tat non esse profecto
credidit, & rerum te
lesti patrimonio peti
quod in paternam il
cat legimus, Gloria
num exponat, repu
tori me oratione ta
sufficiam, & ad ali
linas exitum deduca
tius igitur, qui
carnalis est, &
bui colligere li
issum venire.
magis ores confecta

Saluator noster cum discipulis per capharnaum
in Galilæam transiturus, portorium (à Romanis
exigi solitum ab ijs qui lacum Genesareth vel Ti-
beriadis nauigaturi conscenderent) rogatus, Pe-
tro mandauit, vt retia ad piscandum laxaret; hic
gitur proiectis retibus piscem conclusit, cuius in
ore numisma reperit, (verisimile porro est ita De-
um creando præuidisse) quod & in portorium &
autum persolutum est. Per piscem hunc Theo-
phylactus significari credit hominem auarum, qui
ihil corde fouet quàm aurum, & præter opes ni-
hil ore crepat.

Non est igitur mirandum, si auarus labore dele-
tetur de bobus loquatur, cœnæ interesse renuat,
ælum fugiat, & ob nugas aliquas terrestres &
neras inanias beatitudinis gloriam vendat. Hue
acit scitū illud Diogenis Cynici apophthegma,
Hic enim cū nepotis cuiusdam, qui sua dilapida-
erat, domum, venalem cerneret, iocans ait, *Scie-
am*, inquit, *propediem post vini crapulam, domum
anc euomendam*. Idipsum de auaro dicere quid ve-
at: non esse profectò mirum, si is qui ab auaritia
xeditur, & rerum terrenarum ardore æstuat, cæ-
lesti patrimonio pessumdato & profuso, ius omne
quod in paternam illam & beatam domum (de
qua legimus, *Gloria & diuitiæ in domo eius*) habet,
renum exponat, repudiet, & reijciat. Sed video lō-
giori me oratione tædio vobis esse, quare finem
hic faciam, & ad aliud vitium delabendo, parabo-
lam ad exitum deducam.

Tertius igitur, qui epulo huic cælesti renuit in-
teresse, carnalis est, & libidinis mancipium; è ver-
bis illius colligere licet, ait enim, *Vxorem duxi, &*
videō non possum venire. Vnde efficio, fieri non posse,
vt qui amores consecratur, & muliebri detinetur est.

leno-

Luc.

Auarus col-
latus pisci,
quem S.
Petrus e-
duxit.

Tertius
qui se ex-
culat à cœ-
na carnalis
est.

1. Pet. 2.

Lib. de ho-
nest. matrim.
cap. 2.
Epist. ad
Fm.

Matrimo-
nium & a-
nimi col-
lectio se
mutuo
haud pati-
untur.

lenocinio, celestes inuitationes audire, deq; beatitudine cogitare queat. Luxuria quippe & carnalis desideria euidens & violētum impedimentū sunt, ac quodammodo tyrannicum, ne animæ ad sempiternæ gloriæ possessionem aspirent; quod proleperspectum habens Apostolici senatus vertex Petrus Christianos adhortatur, ne impuris mentē moribus inquinent, dicēs, *abstinate vos à carnalibus desiderijs, quæ militant aduersus animam.* Aliūde etiā exclamat Augustinus, *Inter omnia certamina Christianorum, sola dura sunt prælia castitatis, vbi quotidiana est pugna, & rara victoria.*

Meliùs & elegantius meo iudicio, hoc aperit Hieronymus, *Grandis, inquit, virtutis & sollicitæ diligentia superare quod natus sis, & in carne nō carnaliter viuere, tecū pugnare quotidie, & inclusum hostis Argi cētū oculis obseruare.* dicere vult, quantū ipsi quidem colligere, exponēdo queo, carnē & spiritū semper inter se digladiari & litigare, iura porro spiritus aduersus carnē & in carnis tribunali tuei & inter voluptates sperare cælestia sequi posse, aduū esse, molestum ac perdifficile. Hic porro quicernimus amoribus se irretitum, liberē profitetur alijs se rebus vacare non posse, aitque quæ est impudentia, *Vxorem duxi, & ideo non possum venire.*

Quid? anne igitur matrimoniū impedimentum est? anne libertati præiudicat? itanē animas illaqueat ac turbat, vt se liberē in altū sustollere, aut sanctis rebus vacare nequeāt? Plerumq; sanē, qui & Apostolus Paulus cuius nostrū suadet, si modo virtutis iter ingredi & spiritu colendo incumbere velimus, mulierem nō tangere. Ipse verò superaddo, vinculo illo, & duarum animarum in vnam carnem copula tam arctē coniugatos vinciri, vt libertatem amittant, vt sæpenuerō poenitentia

rentia, etiam paucis
de animi amaritudine
creares, qui interroga
matrimonio illigar
similitudine quadam
adnam piteculu
circumque nati
gentur, alij verò q
teat relitui, & enaca
robicū agitur, Ad
dicat vident, & impe
etip-diri omni ratiō
contracto, & coniug
eodem dissolui cupē
tentia.

Aemilius Paulus
vixore diuertere & f
vellet, omneque eu
oculos vxoris veni
rentum dignitate, f
posita infamiz nota,
gloriam, qua vbique
retur varijsque in con
argumentis, à propo
morem refuscitare co
tenet induerat calce
stium qua me parte ca
tum mentis; nam se
ori speciei non resp
dom, aureum est; &
quit species extern
vini vinculu sibi ad
leitariū & sollicitu
nus ac melius quā s

audire, deq; beati
quippe & carnali
impedimentū sunt
e animæ ad sempi-
terit; quod proba-
lenatus vertex Pe-
e impuris mente
ne te voi à carnali
nimam. Aliūde et
ia certamina Chri-
stianitatis, vbi quorū
dicio, hoc aper-
tū & sollicitū d
in carne nō carna-
& inclusum hosti-
vult, quantū ipse
eo, carnē & spiritū
tigare, iura porro
nisi tribunali tueri
stia sequi posse, ac-
le. Hic porro quā-
liberē profitetur
aitque quæ est im-
pon possunt venire,
tū impedimentum
itanē animas illa
altū sustollere, au-
erimq; sanē. qui
rām suadet, si mo-
tu colendo incum-
gere. Ipse verò su-
am animarum in vi-
conjugatos vincu-
penumerō pœni-
tentia.

rentia, etiam paucis ab inito matrimonio diebus,
& animi amarities sequatur. Docuit hoc me So-
crates, qui interrogatus à discipulis, satiusne esset
matrimonio illigari, an verò libertate solita frui,
similitudine quadam apposita respondit, Quem-
admodum pisciculi nondum nassa comprehensi,
circumquaque natitant, omniq; ratione concludi
gestiunt, alij verò qui nassa inclusi sunt, in liberta-
tem restitui, & enatare cuperent, sed nequeunt: ita
vobiscum agitur, Adolescentes, liberi amoris pe-
dicas vident, & impediri gestiunt, impediti verò
expediri omni ratione vellent; nam matrimonio
contracto, & coniugij vinculo semel inito omnes
eodem dissolui cuperent, & sera sequitur pœni-
tentia.

Aemilius Paulus referente Plutarcho cū ab
vxo diuertere & soluere matrimonij vinculum
velleret, omnesque eum consanguinei, proposita ob-
oculos vxoris venustate, generis nobilitate, pa-
rentum dignitate, familiæ splendore; simul & ex-
posita infamiæ nota, quæ omnem in bellis partam
gloriam, quæ ubique terrarum notus erat, obseu-
aret, varijsque in contrarium adductis in medium
argumentis, à proposito reuocarent, & mutuum a-
morem resuscitare conarentur; ostenso quem re-
center induerat calceo, aliud non dixit, Nemo ve-
trum quæ me parte calceus premit, nouit, id ipse tan-
tum persentio; nam sæpe sapius effecta rerum exte-
riori speciei non respondent, nec quidquid splen-
didum, aureum est; & naturam falsitatis sæpe co-
nguit species externa. Insinuare volebat, matri-
monij vinculū sibi adeo molestū esse, magnarūq;
nolesiariū & sollicitudinum causam, quæ nemini
potius ac melius quā sibi ipsi cognitæ sint; nam quæ
solutis

Plat. in
Paulo Ae-
milio.

S. Hieron.
lib. 1. contra
Iovinian.

solutis rose videntur & mellea, coniugatis & vinculo matrimonij ligatis spinæ sunt & fellea. Cicero postquam Terentiæ suæ libellum repudiij dedisset, ab Hircio rogatus, vt sororem duceret; summas illi gratias egit dicens, fieri non posse vt quis Philosophiæ simul & vxori operam det: amore quippe & studia non benè conuenire, nec in eadem sede morari posse iudicabat. Si orator matrimonium Philosopho impedimento esse censebat, quo minus studijs & præceptis Philosophicis vacaret; maiori iure profectò dicemus, ipsius animam spiritualem à perfectionis tramite retrahere. Est siquidem onus adeo graue ac molestum, vt totus sub eodem orbis fatiscat; vnde fenarius ille Græcorum,

μῆλον κοινῶν τίς ποτε φέρειον γυνή.

Id est, *Onus malorum plenum ipsa est mulier*, sub quo plurimi succumbunt; & quotquot ipsum in humeros sustulerunt, ab eodem eximi & solui cuperent; adeò, vt quicumque vxorio vinculo & compedi matrimoniali victus est, libertatem se suam amississe conqueri merito queat.

Philemonis apophthegma.

At melius, meâ sententiâ, Comicus Philemon qui non mirabatur, hominem semel in vita maritum conscendere, quoniam omnes nouitatis auidi sumus; at aliquem, cognito nauigantium periculo denuo mare repetere, admiratione dignum iudicabat: atque ita non damnabat eum, qui semel matrimonium iniret, cum carnis impetus, naturæ ductus, & cæca rei ignorantia eodem nos compellant; sed prima vxore mortua, secundum ambire & molestiarum sollicitudinumque mare denuo velle repetere, vesaniam & amentiam meram censebat. Atq; omnes hæ gentilium sententiæ aliò modo tendunt, quàm vt hinc discamus, pertimescenda

ac fugiendas esse virtutibus ac spiritibus succumbere fragunt. ad coenam agni vorat vxorem, venire & idcirco possum v. Quid si legitimus monij præscripto dicitur interfuit, impediendum credendum, cuius gratia & si sponsa sponsa faciet pellex & meretrices, & pudicus amantur; an non possit, & amplexus meretricum calculo, huc tamen Noë legitimus in Genesina vino gultato illius tatem reuelasse. Quod propria & legitima mente priuat, meretricis & euidentiore perit in gratia & perfectione. Ad ruinam fuit occasio trizatum subuertit: coniugati simulque per molesta sarcina sit causa est, quo minus que aliam absente vxorem duxit, & defeminatum & utringi, vt quodam carnem & mundum pudeat hominem de illius prem

coniugatis & vi-
at & fellea.
libellum repu-
t fororem ducere,
fieri non posse,
rioperam det: a-
ne conuenire, nec
licabat. Si orator
edimento esse cē-
epris Philosophi-
dicemus, ipsum
onis tramite re-
o graue ac mole-
ificat; vnde sena-

est mulier, sub quo
ipsum in hume-
& solui cupere-
nculo & compedi-
atem se suam ami-

omicus Philemon
semel in vita ma-
nuitatis auidi su-
gantium periculo
ione dignum iudi-
um, qui semel ma-
s impetus, natura
odem nos compeli-
secundum ambire
que mare deuot
entiam meram cō-
sententia aliō mō-
s, pertimescenda

ac fugiendas esse matrimonij molestias ijs, qui
virtutibus ac spiritui colendo exornandoque in-
cumbere satagunt. Testem habemus hunc, qui
ad cœnam agni vocatus, ob vnicam quam duxe-
rat vxorem, venire se negauit posse. *Vxorem duxi,
& ideo non possum venire.*

Quid? si legitima vxor & ex sacramenti matri-
monij præscripto ducta, sponsum, quo minùs cœ-
næ interfuit, impediuit; quid concubinam facturam
credendum, cuius occasione tot admittuntur fla-
gitia? si sponsa sponsum ad facinus impellit, quid
faciet pellex & meretrix? si casti amplexus mari-
tales, & pudicus amor coniugalis virtutis iter ob-
struunt; an non potiùs illicita & impudica copu-
la, & amplexus meretricij? Non in se itē, meo qui-
dem calculo, huc trahit S. Augustinus, quod de
Noë legimus in Genesi, propriæ vitis & non alie-
næ vino gustato illum inebriatum fuisse, ac nudi-
tatem reuelasse. Quo signatum mysticè voluit, si
propria & legitima vxoris amor viros inebriat
ac mente priuat, meretricios & alienos grauiori-
nos & euidentiori periculo exponere. An non E-
ua in gratiæ & perfectionis statu cōdita, viro suo
Adæ ruinæ fuit occasio, & sanctum illum innocē-
tiæ statum subuertit? Hoc vobis ob oculos ponite,
coniugati simulque perpendite, quàm grauis &
molesta sarcina sit matrimonij: vxor quippe hic
n causa est, quo minùs coniux cœnæ interfuit, nul-
lamque aliam absentia causam profert quàm vxo-
rem. *Vxorem duxi, & ideo non possum venire.*

O effeminatum & mollem itane te vxorio vin-
culo stringi, vt quodammodo adores & colas? ita-
nete carnem & mundum amplecti, vt cœlestia a-
mittas? pudeat hominem, ita peccato seruire, &
tyrannide illius premi, ita amoribus inescatum &

Matrimo-
nium vir-
tutum im-
pedit exer-
citiū.

Iud. 5.

illigatum viuere, vt mancipium ac seruus, non liber esse videatur. Abimelech cum lapide à muliere è turri quadam sublimi percussus esset, seseque grauitè vulneratum cerneret, armigerum aduocauit, aitque, *Euagina gladium tuum, & interfice me, ne fortè dicatur, quod à femina interfectus sim.* Vtinam, utinam, Christiani virilem hunc animum induerent, seseque in militia Spiritus generosos ostenderent, puderentque illos famina cadere manu, id est carnalibus desiderijs, quæ sunt affectus verè muliebres & feminini, succumbere!

sal. 48.

Dauid rex, qui ceteris in rebus generosus & heroicum demonstraerat animum, in hac vna se ipso exstitit inferior: cum enim Goliadas prostrasset, leonum fauces collisisset, toties de hoste trophæa fixisset, victoriam victoriæque insignia plurima retulisset, famina succubuit; cuius illi delicti tanta cepit poenitentia ac pudor, vt quoties in mentem adulterina illa veniret copula, vberrimas lacrymas gembundus effunderet. Et sane Psalmo XLVIII. peccata deplorans, conscientiamque excutiens, ac rationem Deo de tota vitæ serie reddendam sibi ob oculos ponens, seipsum interrogat, *Cur timebo in die mala?* ac mox etiam respondet, *Iniquitas calcanei mei cum dabit me.* Difficilis profectò locus & salebrosus, nonnulli siquidem per iniquitatem hanc calcanei finalen

Matth 26.

Cur iniquitas calcanei mei appellatur peccatum luxuriae.

impœnitentiam, & peccata in horam vsque mortis dilata intelligunt. Alij verò traditionem quæ innocuum Vriam hostibus prodidit; idque ex mentemodoque loquendi sacrarum litterarum, *Qui mittit mecum manum in par opsidem, leuauit contra me calcaneum.* Id est proditionem. Nonnulli denique designari putant illicitum cum Bethsabel concubitum

DOMIN. II.

bitum, atque ita peccati canei nominari, ad delictum timorem tribunali sit incussus iniquitatè nuncupatus calcæpedis vena quæ signiculos & canis stimulos quodammodo hicapissimè fabulatur in mēbris inuoluntariè productis. Nonne, quam eū qui cæcæruerat, magnaquerat, libidini tandem iniqua, quæ bestiarum conueniat. Et protinus, quem naturainstar, quem naturaeformauit, sed bestialis quippe duobus natiuitatibus; benignè volentem, hic, ea qua fuit inuitantis respectu habuit instar, ait, Vxor mea: id est, Protinus inibi obtundas, aliam grauiora, atque meæ vxoris meæ possidet. Et profectò ita se referunt homines in aliam inuoluntariè praeconstituit adeo vt accipere Sichem, Dinah, & Leui negat, & interpretatur. Atque hoc non

DOMIN. II. POST PENTECOST. 67

bitum, atque ita peccatum carnis, iniquitatē cal-
 canei nominari, adeo vt, ne hoc vnum præ ceteris
 delictum timorem illi pudoremq; coram diuino
 tribunali sit incussurum vereatur: calcanei porrò
 iniquitatē nuncupat, quòd referentibus medicis, è
 calce pedis vena quædā emanet, quæ sopitos amo-
 ris igniculos & cupidinis fomites exsuscitet, &
 stimulos quodammodo inuito subijciat. Quadrat
 hic aptissimè fabula illa Poëtarū, qua Achillē ce-
 teris in mēbris inuolabilē, à Paride in calce pedis
 vulneratū produnt. Nihil porrò aliud hic denota-
 runt, quam eū qui cetera vitia cupiditatesq; supe-
 rauerat, magnæque animi constantia pessumde-
 derat, libidini tandem victas manus dedisse, libi-
 dini in quā, qua bestias potius quā homines supera-
 ri conueniat. Et profecto carnalis hic, nō hominis
 instar, quem natura ad humanitatem ciuitatēq;
 efformauit, sed bestię more, inuitanti respōdet; a-
 ijs quippe duobus modeste respondentibus excu-
 sariq; benignè volentibus, *Rogo te, habere me excusa-
 um*, hic, ea qua fuit impudentia & audacia, nullo
 inuitantis respectu habito, temerè & præruptè,
 ruti instar, ait, *Vxorem duxi, & ideo non possum ve-
 nire*: id est, Protinus hinc te proripe, neue caput
 mihi obtundas, alia mihi incumbunt negotia, coe-
 tua grauiora, atque ita venire nequeo, neque e-
 im vxoris meæ possum commercium deferere.
 Et profecto ita se res habet; peccatum siquidem
 hoc homines in aliam naturam commutat, & ex
 hominibus ratione præditis, bruta rationis exper-
 ta constituit: adeo vt in illo scripturæ loco, vbi de
 Simeon & Levi ne cauerunt si hem, Chrysosto-
 mus legat, & interpretetur, *fratres Dinæ ne cauerunt*
 Atque hoc non alia crediderim ratione, commutatus
 quàm

Fabula mo-
 raliter ex-
 posita.

Gen. 34.
 Libido ho-
 minem in
 brutum
 commutat

quam vt Spiritus sanctus nobis omnibus violentiam & impetum amoris, quo lasciuissille princeps, instar ferocientis tauri, aut catulientis animalis, virginem rapuerat, & magna sui infamia & dedecore tam enorme raptus facinus admiserat, demonstraret.

Apor. 16.

Libido igni collata
Iob. 31.

Quam enorme verò & detestandum hoc peccatum sit, quamque tetrum & infame luxuriæ crimen, dici aut fingi nequit: equidem sextæ illi phalæ, indignationum diuinarum plenæ, quam sextus Angelus in magnum Euphratis fluium effudisse testatur Apocalypsis, libens comparauero Ceterum Euphrates perbene peccatum hoc designat, tum quod instar rapidi & æstuantis torrentis libido animas abripiat & vorticibus penitus immergat; tum verò quod aquæ dulces & fluuiale vera voluptatum carnalium imago sint & typus Propheta verò Iob ignem vorantem & peccatorum omnium grauissimum appellat: *Si deceptus es*, inquit, *cor meum super muliere, & ad osium amici mei insidiatus sum, scortum alterius sit vxor mea, & super ea incuruentur alij; hoc enim nefas est & iniquitas maxima; ignis est vsq; ad perditionem deuorans & omnia eradicans genimina*: verba autem postrema ex mente D. Hieronymi, ita sunt exponenda, *Omnia bona virtutum deuorans, atque vniuersa in homine sanctarum rerum incrementa consumens.*

Ephes. 6.

Amor impudicus te
lo igneo
collatus,

Hinc etiam Doctor Gentium Apostolus, Epistolæ ad Ephesios tentationes luxuriæ, tela ignita & scintillas flammis imbutas appellat, *In omnibus sumites sicutum fidei, in quo positis omnia tela nequissimi ignea extinguere.* Per tela autem ignea S. Iohannes Chrysostomus inhonesta & impudica desideria interpretatur, D. Thomas Aquinas concupiscentia

tiam deprauatam: non ad libidinem sagittarum, sed ad libidinem corporis, quod primo quod corpus & succendat. Secundo, forte locum corrumpitur & inualefcit; nunc cum semel in animam omne robur & ab vno peccato in incendium ab vna dicitur, sicut parua scintilla, sic parua scintilla numero suscitatur in domos corripuntur tentatio, nisi quantum tur, magnas in animam que solet excitare. Apropere Propheta Iob *Pepigis factus cum oculis de virgine.* Notentur cupidinis mancipia animo, non dico, non loqui cum mulieribus tuerit.

Libido, vt allegorice crudelis & ferox illa nobis describit, carum vastatrix, adolefcentis & perniciēs, Ecclesiaste stetit, & res oritur, & sic dicebat. Vera hæc imago nullis sit vris, nam valueritque semper, quasi dulcedinem carnis plurimum

DOMIN. II. POST PENTECOST. 69

tiam deprauatam: non immeritò verò tentationes
ad libidinem sagittis ardentibus comparantur;
primò quòd corpus simul & animam inflamment
& succendant. Secundò quòd sicuti ignis, si quem
forre locum corripuit, per vicina quæque baccha-
tur & inualefcit; non secùs etiam flamma libidi-
nis, cum semel in anima excitari cœpit, quam pri-
mum omne robur hominis consumat & perurat,
& ab vno peccato in aliud trahat, quemadmodum
incendium ab vna domo in aliam delabitur. Ter-
tiò, sicut parua scintilla contenta magnum sæpe
numerò suscitât incendium, quo plures interdum
domus corripiuntur; sic & minima peccati huius
tentatio, nisi quamprimum obstaculum obijcia-
tur, magnas in animo libidinosi flammæ ardore
que solet excitare. Atque hoc ipsum est, quod tan-
topere Propheta Iob metuebat, dum de se testatur,
Pepigi fœdus cum oculis meis, vt ne cogitarem quidem Iob. 31.
de virgine. Notent hoc Veneris illi sacrificuli, &
cupidinis mancipia, vt sanctus ille vir firmiter in
animo, non dico, non agere, non conuersari, non
loqui cum mulieribus, sed ne cogitare quidem sta-
tuerit.

Libido, vt allegoricè etiam quid afferam, est
crudelis & ferox illa bellua quam Daniel Prophe- Dan. 7.
ta nobis describit, carniuora, corporum plurimo-
rum vastatrix, adolescentum ruina, mulierum pe-
stis & pernicies, Ecce, inquit, *bestia similia vrsi in*
parte stetit, & tres ordines erant, in ore eius, & in dē-
ribus eius, & sic dicebant ei surge, comede carnes plu-
rimas. Vera hæc imago & figura luxuriæ est, vt quæ Libido col-
similis sit vrsi, nam vt ille melle delectatur, & fa- lata bestia
uis alueariorumque semper infidiatur; sic ipsa luxuria portentose
nonnisi dulcedinem, voluptates, delicias conse- quam vidit
stat; carnis plurimum deuorat, quòd vsque ad Daniel.

ossa carnales & libidinosos vt plurimum exedat & emedullet; tres quoque dentium series habet, vt quæ pueros, viros & senes perdat & destruat, omnisque ætatis homines eneruet.

2. 2. q. 153. **Ingenij**
4. 5. **stupor pri-**
mogenita
libidinis.

Ipsa ingenium offuscat, ac densissimas tenebrarum nubes animis obijcit. hinc Theologorum deus Aquinas quodam in loco ait, ingenij stuporem caliginemque primigeniam libidinis filiam esse, ac primum vulnus quod pellaxilla Circe animabus infligit. Ex plurimorum Rabbiorum sententia Samson Hebraicè significat *Sol eius*? quis, obsecro, solis huius lumen extinxit? quis facem illam lucidam obscurauit? quis Samsoni oculos eruit? quis excæcauit? vnica meretrix Dalila, quam perditè deperibat. Bene propterea Rustico suo consuluisse, mihi visus est Hieronymus dum ad eum scribens ait, *feminam nomen tuum nouerint, vultum tuum nesciant.*

Solam homini imaginem libido relinquit.

Psal. 38.

At nondum hic finis. Plura sunt haud dubiè, libidinis effecta, hominis naturam deprauat, itaq; corpus simul & animam destruit, vt huic non nisi ossa & cadauer, illi solam hominis relinquat imaginem. Et licet de omnibus omnino peccatoribus illud Psalmistæ dici queat, *In imagine pertransit homo*, quòd peccator præter solam hominis imaginem & formam, vix aliquid in se hominis contineat; tamen de carnalibus & libidinosus hoc potissimum dici potest; nam in ijs, sola imagine hominis excepta, cetera bestię sunt. Atque huc respexit magnus Patriarcha Iacob in ultimo vite articulo constitutus, cum filium primogenitum Ruben, hoc nomine infamem, castigauit, *Effusus sicut aqua, nec crescas, quia ascendisti cubile patris tui.* Verum vbi vulgata habet, *ne crescas*, allectio habet, *ne ascendas*: quòd & Chaldeus in terpre

terpres collinauit
nata maior erat, su
maioratu debeatur
diem, ea omni a m
sacerdotum nacla
& maioratus ius l
pernocce peccat
tura & maioratus
adhuc amittantur,
nisi vmbra & imag
nis maneat, atque
Hinc vbi legimus v
est hinc lac cor eo
gunt, Inuassatum es
autem est huiusmod
tulum, pingue, br
voluptatibus terre
bus pascunt. Hinc
nem matrem esse d
ciosas genuerit fili
dentiam, odium De
am, amorem propri
tum, desperatione
primogenitam infan
it, super cecidit ignis,
tant solem, nec lucie
erunt.

Ipsa denique libi
malasque tam arde
modum sese expe
ab illo fuerint.
bijs de muliere la
inclinata est ad mo
perius eius, omnes q
untur, nec appreh

terpres collimauit, *Quod huic Ruben, inquit, quia natus maior erat, summum sacerdotium, regnum ac maioratus debeatur, sed propter sensualem turpitudinem, ea omnia amisi*; tribus enim: Leui summum sacerdotium nata est, Iudas sceptrum possedit, & maioratus ius Iosepho delatum. Adeo ut propter nocce peccatum non solum ius primogenituræ & maioratus honos, sed ratio & ingenium adhuc amittantur, iudicium pereat, & homo non nisi umbra & imago quædam phantastica hominis maneat, atque instar statuæ sensus expers.

Hinc ubi legimus vulgò in Psalmis, *Coagulatum est sicut lac cor eorum*, carnalium nempe, alij legunt, *Incrassatum est velut aleps cor eorum*. Sensus autem est huiusmodi, cor habent stupidum, obtusum, pingue, brutorum instar, quod semper voluptatibus terrenis & cogitationibus brutilibus pascunt. Hinc D. Thomas in summa, libidinem matrem esse ait, quæ plurimas easque perniciosas genuerit filias, cæcitatem mentis, imprudentiam, odium Dei, præcipitantiam, inconstantiam, amorem proprium, nimium erga terrena affectum, desperationem denique perpetuam. filiam primogenitam infinuauit Psalmographus cum ait, *super cecidit ignis*, libidinis scilicet, *ideo non viderunt solem*, nec lucidissima quæque intueri poterunt.

Ipsa denique libido vinculum adeo forte est animalisque tam arctè constringit, ut difficulter admodum sese expedire queant, qui semel impediti ab illo fuerint. Hinc diuina sapientia in Proverbij de muliere lasciuæ & impudicæ loquens, ait, *Inclinata est ad mortem domus eius, & ad inferos*. *Progenitus eius, omnes qui ingrediuntur ad eam, non reuertentur, nec apprehendant semitas vitæ.* O verba horrenda.

horrenda & metum incutientia! dicere siquidem vult, Quamuis è peccatis omnibus, cum semel hominem in eadem delabi contigerit, difficile sit e mergere, sibi que ipse persuadere possit, tot effsyrtes & abyssos, è quibus peccatores egredi & e mergere, nisi infinita Deus misericordia praueni at & opem ferat, nequeant; libidinis tamen peccatum tenacius & pestilentius esse, & difficulter ad modum carnalem in salutis viam redire, maiora que hic quam in ceteris sceleribus conuersionis impedimenta occurrere. Testis sit hic, de quo modo loquimur, qui quod vnicam vxorem duxerit, liberum se amisisse arbitrium, sui que se iuris non esse, confitetur. *Vxorem duxi, & ideo non possum ve*

Libidino-
forum fō-
tibus no-
u-ē pro-
prio in-
fidiaba-
tur.

Libido igitur & fornicatio inter grauissima refferri peccata, cuius dedecus gravitatem que veteres perspectam habentes, quò iuuentutem à terti hac peste auerterent, eos quasi detestandos fugiendos & infames, signo quodam exteriori notauerunt; adeò vt in benè institutis rebus publicis, fornicantium frontibus, litteris grandiusculis, in aurea vel argentea lamina exaratum, nomen proprium affigeretur, vt omnes hocce malum fugerent, quòd extremam vrbibus adferre pernicem queat. Euidens rei huiusce exemplum in Apocalypsi legitimus, in meretrice illa magna & nobili purpura & cocco circumdata, gemmis & auro nitente, nomen que litteris maioribus inscriptum in frontegestante, *Babylon magna mater fornicationum*. Tertullianus porrò lib. de pudicitia epigraphas habet titulo volupatus nuncupat.

Apocal. 7.

Ipse quoque Deus mirum in modum infandum hocce crimen detestatur, simul que cupit, vt ne re ipsa modo, sed mente etiam cogitatione que a

horre

horreamus. Israël
um exercitu, Ma
non prius tamen
coniume aut præ
rum mulieres & pu
terfecissent. Ecce
pibus exercitus, tribu
rant de bello, ait, Cui
sum, quæ deciperunt
laam, & preuaricari
cuncta interficere. Dup
sentum allegoriam
illos in celesti habit
qui viros & non fem
biam quidem edoma
uidiam & iram refr
furent vitant, ceter
dunt, debellantur
voluptates corpor
que ad luxuriam re
unt. Secundo, tria e
ex mera malitia &
proinde graua sunt
miciidia, latrocinia,
per viros designantur
benda sunt, vt delect
dinata, passiones in
peccata dicuntur: te
nariam spectant, a
illet quidem exter
ad viros, id est
sfigent, sed femi
nematatis & ignor
nam passionibus
quodmodum ij, qu

dicere siquidem
s, cum semel ho-
it, difficile sit e-
e possit, tot esse
tores egredi & e-
cordia praeueni-
inis tamen pecca-
& difficulter ad-
redire, maiora
bus conuersioni
hic, de quo mo-
xorem duxerit, la-
uique se iuris non
ideo non possum ve-
ter grauiissima re-
uitatemque vete-
etentem à terra
etellandos fugien-
exteriori notaue-
ebus publicis, for-
andiusculis, in au-
um, nomen propi-
et malum fugerent
per pernecem queat
in Apocalypsi le-
a & nobili purpur-
& auro nitente, no-
scriptum in fronte
fornicationum. Ter-
tia epigraphas ha-
modum infandum
que cupit, vt ne
ogitatione queat
horre-

horreamus. Israëlita, postquam duodecim milli-
um exercitu, Madianitas fugassent & fudissent,
non prius tamen Mose ita statuente, laudem præ-
coniumue aut prædam nacti sunt, quam omnes eo-
rum mulieres & pueros, exceptis virginibus, in-
terfecissent. Ecce decretum, *Iratu* *Moyse* *princi-*
pibus exercitus, tribunis & centurionibus, qui vene-
rant de bello, ait, Cur feminas reſeruasti? nonne istæ
sunt, quæ de ceperunt filios Israel ad suggestionem Ba-
laam; & prauaricari vos fecerunt in Dominum? ergo
cuncta interficite. Dupliciter locus hic, quantum ad

Num. 39.

sensum allegoricum, intelligi potest, primò, nullū
illos in cœlesti habitaculo triumphum promereri,
qui viros & non feminas iugulat; id est, qui super-
biam quidem edomant, auaritiam prosterunt, in-
uidiam & iram refrenant, homicidio abstinēt,
furtum vitant, cetera que peccata, quæ virilia vi-
dentur, debellantur; at libidinem, carnis delicias,
voluptates corporis, sensualesque cupiditatesque,
quæ ad luxuriam referri videntur, non interfici-
unt. Secundò, tria esse peccatorum genera; quædā

Duplex lo-
ci præce-
dentis ex-
positio.

ex mera malitia & iniustitia committuntur, quæ
proinde graua sunt & enormia, qualia sunt ho-
micide, latrocinia, incestus, sacrilegia, atque illa
per viros designantur: alia verò infirmitati adscri-
benda sunt, vt delectationes sensus, desideria inor-
dinata, passionēs intrinsecæ, atque hæc feminina
peccata dicuntur: tertij generis sunt, quæ ad igno-
rantiam spectant, atque horum typus sunt pueri.
Multi quidem exterius virtute præditi videntur,
quod viros, id est grauiora peccata deleant &
profigent, sed feminas simul & pueros, peccata
infirmitatis & ignorantia, viuere sinunt, à propi-
is enim passionibus superari se patiuntur. Igitur
quemadmodum ij, qui Madianitas bello superauē-

Tria pec-
cati genera

rant & interfecerant, non laudem prius meruere,
quàm Madianitides & earum pueros deleuissent.
ita magnus ille Deus eximiam æternæ gloriæ mer-
cedem dare non solet illis, qui maiora crimina
id est malitiæ, pessumdant, nisi & peccata infirmi-
tatis, quorum figura mulieres; & ignorantia, qua
pueri designant, eadem opera iugulent.

Peroratio. *Eia igitur, Auditores, ne diutius his immoretur ambitionem deponite, auaritiam exuite, libidinem & carnem pessumdate, atq; ad æternæ beatitudinis cœnam properate. Homo qui ipsam præparauit, Christus est; vos verò, inuitati; equidem seruus sum ad vos inuitandos destinatus; festinate igitur adesse; excusationes nolite prætere, ne pater ille familias indignatus, nuncios, id est, conuocatores & Euangelij sui præcones, ad vltimo mundi cardines, & ad Antipodas vique, (sunt huiusmodi *exitus viarum & sepēs*) destinet, qui cæcos & claudos & debiles, aliosque innumeros, id est Sinenses, Iapones, Brasilijs, Indos, atque alias gentes & numero infinitas, & feritate barbaras ad cælestem illam cœnam cogant.*

At quoniam tu clementissime Deus ad maiesta-
tis tuæ gloriam, & amorem quo homines profe-
queris demonstrandum, magnam illam æternæ
beatitudinis cœnam, in qua sempiterna volupta-
te animas reficeres, adornaris; & epulum illud so-
lenne, quod cœnæ nomine idèd vocatum est, quod
ultima sit refectio, in felicitatem & gaudium no-
strum, ad vitæ, velut diei, terminum reseruata
prepararis epulum inquam ad quod iam inde a
pueritiæ aurora, ad senectutis vespèram, tot inui-
tationum generibus, concionibus, inspirationi-
bus, afflictionibus, miraculis, alijsque infinitis no-
modis, inuitare non desinis: fac obsecro, vt inuita

tiones hæc non sint fru-
ribus excipimus, ne
temerarios, quos Eua-
ngelium, auri fitis, de
claram nobis è man-
excitant: ne ob villi
fiti inquam Ierusalem
iura iuga quinque, &
parentes illos calciagi-
i usque termini arari u-
mum erga vnicam m-
ach benevolentiam fili-
nis inquam semper
ac filius, cum spiritu
mittamus.

Erant appropinquantes
catores, vt audirent

Egimus in Num
detractionibus
fuetos, simul in
que vitio vertisse, q
sibi iunxisset, qual
ignominiâq; dispe
re quarenda negle
terno verò in Eua
phas & Phariseos,
picanos & peccat
admitteret, eor

in prius meruere, tiones hæ non sint frustra, nec easdem surdis au-
 ribus excipiamus, ne inuitemur stolidos illos &
 temerarios, quos Euangelium depingit: ne inquam
 ambitio, auri sitis, desideriaque carnalia, tam præ-
 claram nobis è manibus occasionem sortemque
 excutiant: ne ob villam magna illa ciuitate, cæle-
 sti inquam Ierusalem frustremur; ne propter bo-
 nam iuga quinque, & arationem illam angustam,
 patentes illos cæli agros, quorum fines metiri, cu-
 usque termini arari nequeunt; denique ne ob ni-
 nium erga vnicam mulierem affectum, amorem
 & benevolentiam filix illius cælestis, beatitudi-
 nis inquam sempiternæ, ad quam nos Pater simul
 & Filius, cum spiritu sancto pariter deducant, a-
 mittamus.

DOMINICA

TERTIA

POST PENTECOSTEN.

*appropinquant ad Iesum Publicani & pec-
 catores, vt audirent illum. Luc. 15.*

FIGVRA.

Legimus in Numeris, Mariam & Aaronem, *Nam 12.*
 detractionibus & occulta maledicentia as-
 suetos, simul in fratrem Mosem insurrexisse,
 que vitio vertisse, quod Aethiopissam matrimo-
 nio sibi iunxisset, quasi in maximum familiae dede-
 us ignominiæque, disparitas illa coloris à Mose in
 more quærenda neglecta, redundatura videretur.
 Iodieno verò in Euangelio murmurantes videas
 scribas & Phariseos, aduersus seruatore Iesum, quod
 publicanos & peccatores in familiaritate socie-
 atæque; admitteret, eorūque consortio ceteris negle-
 ctis

etis delectaretur, quasi Messiae dignitate huiusmodi colloquia contuberniaque forent indigna. Ceterum ut hisce de rebus, ad maiorem Dei gloriam & animarum salutem loqui valeamus, spiritu Paracliti nobis auxilio opus est, ipsum igitur inuocemus, idque precibus mediatrix nostrae gloriose Virginis Deiparae; in quam rem salutationem ei Angelicam offeramus,

AVE MARIA.

*Laertius lib.
de vit. Phi-
los.*

Xenocrates inuitatus olim ad conuiuium, referente Laertio, cur ceteris maledicentibus conuiuantibus, murmurantibusque obmutesceret, interrogatus, ait; *quia fuisse locutum poenituit sepe, tunc uisum fuisse numquam*. Designare volebat, murmuratorem detractationemque esse fugiendam, & fati multo esse tacere quam detrudere, linguamque cum alij vel in conuiuijs vel alibi murmurant & maledicunt, cohibendam.

Prov. 23.

Idem quoque fuit sapientis, ante Xenocratem consilium, ait enim in Proverbijs, *Noli esse in conuiuijs potatorum, neque comedas cum eis qui carnes vescendum conferunt*. Quae verba Gregorius exponens in Moralibus scribit, *Carnes ad vescendum conferre, est in colloquutione derogationis vicissim in proximum vitia dicere*. Adeo ut iuxta vulgaram S. Scripturae Phrasim, & Magni Gregorij expositionem carnes comedere, tropologicè sit, aliorum vitia carpere deque iisdem detrudere. Ideoque S. Bonaventura murmurantes & maledicos canibus lionum similes assererat, qui quod crudas sanguinis carnes vorant, atque ossa sanguinolenta rodant dentes & fauces sanguine cruentatas habent. Aliorum similitudinem maledici, quod proximis detrahant, aliorum vitam moresque carpant, famam laedant ac dilacerent, linguam, os & dentes sanguine

Lib. 14.

Idem quoque fuit sapientis, ante Xenocratem consilium, ait enim in Proverbijs, *Noli esse in conuiuijs potatorum, neque comedas cum eis qui carnes vescendum conferunt*. Quae verba Gregorius exponens in Moralibus scribit, *Carnes ad vescendum conferre, est in colloquutione derogationis vicissim in proximum vitia dicere*. Adeo ut iuxta vulgaram S. Scripturae Phrasim, & Magni Gregorij expositionem carnes comedere, tropologicè sit, aliorum vitia carpere deque iisdem detrudere. Ideoque S. Bonaventura murmurantes & maledicos canibus lionum similes assererat, qui quod crudas sanguinis carnes vorant, atque ossa sanguinolenta rodant dentes & fauces sanguine cruentatas habent. Aliorum similitudinem maledici, quod proximis detrahant, aliorum vitam moresque carpant, famam laedant ac dilacerent, linguam, os & dentes sanguine

*In dieta salu-
tis, c. 19.*

Idem quoque fuit sapientis, ante Xenocratem consilium, ait enim in Proverbijs, *Noli esse in conuiuijs potatorum, neque comedas cum eis qui carnes vescendum conferunt*. Quae verba Gregorius exponens in Moralibus scribit, *Carnes ad vescendum conferre, est in colloquutione derogationis vicissim in proximum vitia dicere*. Adeo ut iuxta vulgaram S. Scripturae Phrasim, & Magni Gregorij expositionem carnes comedere, tropologicè sit, aliorum vitia carpere deque iisdem detrudere. Ideoque S. Bonaventura murmurantes & maledicos canibus lionum similes assererat, qui quod crudas sanguinis carnes vorant, atque ossa sanguinolenta rodant dentes & fauces sanguine cruentatas habent. Aliorum similitudinem maledici, quod proximis detrahant, aliorum vitam moresque carpant, famam laedant ac dilacerent, linguam, os & dentes sanguine

sanguine opultos & Hinc quoque in ve- & carniores ut immu- numeroant, Accipi- aquilazque; quae scribantur: legis p- quae aubus comede- bus sunt, Aquilam & gr- & vultum iuxta gen- designatum voluit, ho- cerat, mordet ac deu- mam destruit, coram I- mundum censer.

Angelicus Doctor T- scribens, eiusque esse- gans ait, Detractio est- culta verba illiusque- postolus, inter ceter- ra, maledicentiam d- traiores Deo odibiles. verbiiorum libro mem- peccata quae Vatinia- tur, quaeque diuina M- mulcicerent, ac sepi- tum detestari, detracto- verba illius audiamus- & septimum detestatu- guam mendacem, i- guinem, cor machin- i veloces ad currend- enaacia, testem fallac- tres discordiam, id e- idem murmurans, il- tas & fugillans, men-

gnitate huiusmodi sanguine oppletos & fædatos gerunt.

Hinc quoque in veteri lege aues prædæ assuetæ & carniuoræ ut immundæ reijciebantur, de quarum numero erant, Accipitres, haliæti, vultures, milui, aquilæ aliæque; quæ & à mensis & sacrificijs proscribebantur: legis porro verba sunt hæc, *Hæc sunt quæ de auibus comedere non debetis, & vitanda vobis sunt, Aquilam & griphem, & halyatum, & miluum & vulturem iuxta genus suum.* Quo Spiritus sanctus designatum voluit, hominem qui alium viuum laederat, mordet ac deuorat, illius honorem & famam destruit, coram Deo ex mente Scripturæ imundum cenferi.

Angelicus Doctor Thomas, hocce peccatum describens, eiusque essentialem definitionem indicans ait, *Detractio est denigratio alienæ famæ per oculta verba:* illiusque enormitatem exaggerans Apostolus, inter cetera peccata Deo inuisa, & exorbitantes Deo odibiles, & ante eum Salomon in Proverbiorum libro memoriæ prodiderat, septem esse peccata quæ Vatiniano Deus odio prosequeretur, quæque diuinæ Maiestati, ut quæ plurimum, displicerent, ac septimum cane peius & angue illum detestari, detractores nimirum & maledicos. Verba illius audiamus, *Sex sunt quæ odit Dominus, septimum detestatur anima eius, oculos sublimes, linguam mendacem, manus effundentes innoxium sanguinem, cor machinans cogitationes pessimas, pedes veloces ad currendum in malum, proferentem mendacia, testem fallacem & eum qui seminat inter discordiam, id est detractorem;* de alijs similibidem murmurans, illiusque vitam & mores carnis & sugillans, mendaciaque congerens, discordias

Aues carniuoræ in veteri lege ut immundæ censentur.

Leuit. 11.

2. 2. q. 73.

4. 4.

Rom. 1.

Prou. 6.

dias seminat, contentiones causatur, lites & iurgia suscitatur, zizaniorum iliadem in familijs & omnibus congregationibus progignit.

Deus infirmitate detractores odit
1. cor. 6.

Isaies. 5.

In serm.

Detractor serpenti collatus.

In serm.

Proverb. 4.

Idem Apostolus asserit tanto Deum odio peccatum hoc prosequi, ut inter illos quos in æternum velut facie sua & visione indignos reprobat, primo loco maledicos recenseat, *Nec maledici, nec rapaces regnum Dei possidebunt.* quod etiam facit, quod consulit Ecclesiastes ad vitam bene beatæque instituendam, *Non appelleris susurro in vitæ tuæ, & lingua tuæ capiaris & confundaris*; apud homines scilicet, qui ut calumniatorem & peruersum te habebunt; & apud Deum, cuius regno tunc idcirco priuatum videbis.

Bernardus sanctitate vitæ, & scientia magnus hoc de peccato sermonem instituens, ad eodet standum pronuntiat, ut serpente ipsum exitiosum & detestabilius affirmet, maledicumque viperam appellare non dubitet. *Numquid vipera est lingua detractoris ferocissima.* Eiusdem quoque opinionione est S. Hieronymus in Ecclesiasten; *Serpens & detractor aequales sunt*; quomodo enim ille mordens venenum infert, sic iste detrahens pectoris sui virus in fratrem effundit. Plura quoque & deteriora S. Bernardus: & quid? detractorem dæmoniacum esse credit, *Detractor & libens*, inquit, *auditor vterque diabolum portat in lingua.* Hæc porro omnia sibi sapiens ob oculos ponens, cuius nostrum consilium peccatum hoc velut pestem exitiosissimam fugere, *Remove à te os prauum, & detrahentia labia sinu procu à te.*

Ceterum os ille prauum habet, qui murmurat maledicit, aliorum nomen denigrat, inque actiones & vitæ rationes curiosè nimis inquirat. Vitæ huius enormitatem turpitudinemque pluribus

sum verbis prosecutus sum, materiam eamque murmurantes & Pharisæos Iesu Christi Audiamus Lucam Evangelium, quanto ad Iesum Patrem venturum. Ut porro videretur de detractatione deinde humilem Chamaures modo præfatus faciam desidero. In primis igitur Evangelium, Christum Redempturum adueniat, ut in hunc mundum peccatorum familiaritatem Pharisæorum furore & rabescerentium, odiumque culpabant namque eorum secum ut plurimum inquam qui ex regalia & portoria in sum exigebant, ac propterea murmurabant. Per quem fragili fundamento Creator creaturam, opulentus per captiuos inuisitatus, medicus denique credidisset vniuersam partem ut inter se mihi respondisse mirantique, & gloria à Philosophis

DOMIN. III. POST PENTECOST. 79

LOGICI

tur, lites & iur-
in familijs & o-
gnit.

Deum odio pec-
os quos in ater-
indignos reprob-
fiscat, Nec maledi-
ebunt. quò etiam
ad vitam bene be-
eru suscitavit

infundiaru; apud
niatorem & per-
um, cuius regno

scientia magnus,
uens, adeò dete-
e ipsum exitiosu-
dicumque viperar-
id vipera est ling-
quoque opinionu-
serpens & detra-
ille mordens veni-
toris sui virum in fa-

eteriora S. Bernar-
moniacum esse cre-
auditor uterque di-
ò omnia sibi sap-
nostrum consulti-
tioissimam fug-
etrahentia labia su-
et, qui murmur-
grat, inque adhe-
nis inquirat. Vt
nemque plurim-

sum verbis prosecutus, quòd Euangelium hodie-
num, materiam eandem includat: in quo Scribas
murmurantes & Phariseos maledicentes & in-
nocuam Iesu Christi vitam carpentes intueor.
Audiamus Lucam Euangelistam: *Erant appropin-*
quantes ad Iesum Publicani & peccatores ut audi-
rent illum. Vt porro vestro palato satisfaciam, pri-
mò de detractatione hoc Pharisaica loquar, ac
teinde humilem Christi responfionem subne-
tam: aures modò præbete attentiores, & vestro ve-
tisfaciam desiderio operam dabo.

In primis igitur Euangelium hodiernum edo-
et, Christum Redemptorem, qui peccatores ser-
aturus advenerat, ut ait Apostolus, *Christus Iesus*
hunc mundum peccatores saluos facere; atque id-
eorum familiaritates & consortia sectabatur,
harisæorum furore & invidia rabientium, lino-
rabescentium, odium & indignationem incur-
fle: culpabant namque, Messiam greges publica-
rum secum ut plurimum trahere, publicano-
m inquam qui ex interpretatione glossæ, ve-
galia & portoria in populi Romani commo-
m exigebant, ac propterea omnibus exosierant
inuisti.

Et *murmurabant Pharisei & Scriba dicentes.*
iam fragili fundamento nititur hæc calumnia:
òd Creator creaturas adeat, princeps subditos
itet, opulentus pauperes quærat, redem-
or captiuos inuisat, Messias peccatores fo-
it, medicus denique agrotos complectatur.
is credidisset vmquam fore, homines hoc ma-
in partem ut interpretarentur? Quamobrem
è mihi respondisse visus est Aristippus inter-
ganti mirantique,
e palatia à Philosophis semper obsiderentur;

Euangelij
summa.

✕

Laert lib. 2.
de vita Phi-
los.

Et

Et medici, inquit, languentium ianuas frequentant. Idem omnino, mea quidem sententia, maledictis hisce stomachantibusque Phariseis, quod Dominus publicanorum ædes meretricumque fornices obambulet, responderi queat: ipse enim verus Aesculapius & medicus cum sit, non nisi inter ægros versari desiderat, cum decumbentibus & malè affectis agere illi volupe est: de se quippe confitetur; *Non est opus valentibus medico, sed male habentibus.*

Luc. 5.

Marc. 2.

Phocionis

Apophthe-

gma.

Matth. 9.

Pythagoræ
symbolum

Lib. 4. Epist.

Audite rem prope similem. Phocion summus in iuuentute orator & tandem reipub. Atheniensis præfectus amicorum reprehensioni etiam patuit, vitioque ei versum est, quod improbi cuiusdam patrociniū apud iudices suscepisset, eum eloquentia in libertatem vindicasset; at eadem qua defenderat dexteritate, etiam calumniantibus respondit, *At Nemo bonus huiusmodi, inquit, indiget patrociniis.* Id ipsum iure meritoque Redemptor noster inuidis hisce Phariseis respondeat. Bonos & integræ vitæ, patrociniū opus non habere, at improbos & sceleratos. testatus hoc erat & alibi, *Non veni vocare iustos, sed peccatores.* Ideo calumniari oportuit?

Inter Pythagoræ symbola monitaque ethica non postremum, mea sententia locum occupat illud, *Contra solum ne loquaris.* id est, ne detrahas in quo quod culperis nihil inuenies, ne vitam eximines sole emaculatiorem, atque hunc in modum hoc explicat Paulus scaliger. Athoc in symbolo peccasse constat Phariseos & scribas, ac præter rationem & immerito in sole maculam quæsiuissimum aduersus faciem mundi loquutos esse, & calumniarum maledicentiaque illius splendorem, lumen & claritatem extinguere contendisse. Quænam illa vest

stultitia est, ne dicatur scirpo, & irreprehensibilis.

Et murmurabant.

Pharisei: Qui aliorum

strasti quodammodo

tā cōlectabatur autem

inde peccantium foras

patrociniū suscipiunt

surgunt, bellum mihi

adiutare satagenti. Non

tum obesse alijs, atque

peccatoribus, prodere.

Turris David, ierusalem

uersus hostium impetum

bit Scriptura, mille

quam, & non alia armis

bus pendentes descenderunt

ex ea. Clypeus armorum

sua, simulque denique

tes ad sacerdotum

ferendū, sed omnes

Huc facit, quod A-

rant historiz. Omnes

duces ac magistratus

bant, cogebantur in

nes in caput illius fra-

dicebantur, magnos

tebantur, muneribus

us, res fortunæ eius

quoque aliquem facto-

quot in vrbe rep-

lini quàm femin-

ilium, cumque o-

yna sacerdotum a-

taxatio nostrum

stul-

as frequentant. In-
entia, maledicis
is, quod Domi-
umque fornicis
ipse enim verus
non nisi inter re-
decumbentibus &
est: de se quippe
us medico, sed mali-

Phocion summus
cipub. Athenien-
sionis etiam pa-
od improbi cuius
scipisset, eumque
casser; at eadem
am calumniant
innoti, inquit, ma-
eritoque Redem-
risis respondet
io opus non habet
estatus hoc erat
peccatores. Ideo

monitaque ethi-
a locum occupat
est, ne detrahas
entes, ne vitam et
que hunc in modum
et hoc in symbolo
scribas, ac prater
maculam quaerunt
esse, & calumnia
orem, lumen &
Quanam illa veritas

stultitia est, ne dicam vesania, nodum quaerere in
scirpo, & irreprehensibilem reprehendere?

Et murmurabant. O pestis detestanda! ô scelesti Sacerdotes
Pharisei! Qui aliorum declinabant consortia, ab-
strasti quodammodo à vulgari viuendi ratione, & vi-
tâ cōsectabatur auteritates spirantē, quosq; pro-
inde peccantium fouere partes par erat, & eorum
patrocinium suscipere; hodie aduersus eos con-
furgunt, bellum mouent, & maledicunt eosdem
adiuuare satagenti. Non est, mihi credite, sacerdo-
tum obesse alijs, ac potius omnibus, & præsertim
peccatoribus, prodesse, eorumque causam defen-
dere. Turris David, quam vt benè munitam & ad-
uersus hostium impetum probè armatam descri-
bit Scriptura, mille habuisse clypeos, clypeos in-
quam, & non alia arma, in circuitu è summitati-
bus pendentes describitur, *Mille clypei pe-
debant*

Cant. 4.

ex ea. Clypei arma sunt defensiva, non verò offen-
siva, simulque denotant, Ecclesiasticos & sacerdo-
tes ad sacerdotium non esse vocatos, vt quem of-
fendunt, sed omnes defendant ac tueantur.

Cur turris
David nō-
nisi clypeis
munita.

Huc facit, quod Athenis olim accidisse memo-
rant historiæ. Omnes Athenis ordines, omnes iu-
dices ac magistratus Alcibiadem morti adiudica-
bant, cogeantur in illum concilia, conspiratio-
nes in caput illius frequentes erant, bona fisco ad-
dicebantur, magnorum criminum actiones ei in-
tendebantur, muneribus ciuilibus priuabatur, do-
mus, res fortunæ eius in discrimen vocabantur; &
quò aliquem facto colorem adderent, omnes
quotquot in vrbe reperire erat sacerdotes tam ma-
sculini quàm feminini sexus, ad illud cōvocarunt
concilium, cumque omnium suffragia postularen-
tur, vna sacerdotum ait, *Ad nos supplicatio pertinet,
non execratio nostrum est deprecari, neminem of-*

Dom. tom. 2.

FF

fenderes

fendere; nos Deos delinquētibz propitios reddimus precando, nullum verò morti adindicamus. Pharisei nostri in tēplis educati & versati nō sunt huiusmodi, sed inuidia pleni & prauis affectibz intransuersū acti, & nō nisi sanguinē & mortē, miserorū peccatorū spirantes, clamāt, murmurāt, & legunt eum qui peccatoribus vitam cupit elargiri.

Et murmurabant. Ingens profectō & detestandum flagitium est murmuratio: quam designatam putamus in ranis illis, quæ Aegyptios mirum in modum diuexarunt & afflixerunt. Nam vt rana toto die in cœno & limo delitescens, tacet, & vespera ingruente coaxando cuius caput obtundit; ita murmuratores (quibus nulla hodie mundo accideret pestis potest deterior) non nisi fossas & putiscentes vitiorum paludes incolentes, interea dum sol dum em illustrat, & conscius quis qui coarguat, ad exemplum magis muti sunt quàm piscis, sed nocte instant, id est absentibus omnibus, circumundique coarxant, & garrulitate sua maledica, aliorum famam denigrando, vitamque carpando optimo cuique molesti sunt & graues; *Vt sagittent in obscuris recte corde.*

Itē gallo.

Gallus omnium animalium domesticorū caput gallinarum ductor, in hoc reprehendus venit quod, quamuis domi esca & grano abundet; semper tamen apud alienos simetia euerat, sordes excutat, vermiculos sibi quaritans, qui si quam forte graminam reperiatur, erucam aut muscam ei præponet. Imaginem hic videtis detractoris, qui tametsi dominus alterius reuera sit virtutibus, bonis abunde meritis scateat, quæ ei satisfaciant ne vel mala eodem cogitet aut loquatur, angulos tamen actionum eius indagare & euoluere, sordesque imperfectiones vitæ illius mouere manult; ac qua

Exod. 3.

*Detractor
res ranis
per similes.*

quam forte virtutis vermicula peccati laudeque digna conculcata proba famillium profert.

Scarabæus infecti immundities, quod non uiuit, pascitur, omnino detestatur; quamprimum odoratur, quasi præritur. Hunc scarabæum dum profectō animadum canopascitur, & peccati de vitijs loquitur, examinat; quod totum proximi fragrantiam famæ odorem exrare eminus honestum conium coepit, furistarumpitur inuidiam ac me pessimè habetum musculum in immatenuelictum laqueationis facit, quod mille ac mille verbis Referunt historici Græcia, à quo certam de celebrari solitam esse tali arte & indolore elatiori prolatere, qui propter Quis neget detractoris redditum esse & nōuos alienos amorat, atque, vt

propitios reddi-
ti adiudicamus,
& versati nō sunt
rauis affectib. in
e & mortē, misere-
murat, & le-
ni cupit elargiri.

ectō & detestandū
designatam puto
um in modū di-
rāx toto die in-
ent, & vespera in-
brundū; ita mū-
mundo acciderē
las & putrescente
teera dum sol di-
i coarguat, adē-
ed nocte instans
cumundique co-
a, aliorum famam
do optimo cuiquē
ent in obscurū relin-

domesticorū capu-
rehendus veni-
ano abidet; semper
rat, sordes excu-
ui si quam forte
tam ei prapone-
is, qui tamen si de-
pus, bonis abunde
tant ne vel mala
angulos tamen
uere, sordescit
uere mauile; ac
qua

quam forte virtutis in eo margaritam reperiāt,
vermicula peccati eandem postponit: honesta,
laudeque digna contemnit, obscura verō & oc-
cultā probra familiæ cuiusdam recēset, & in aper-
tum profert.

Scarabæus insectum est vile, immundum, ipsaq; immūdities, quod nō nisi fimo & sordib. delectatur, viuūt, pascitur, omnesq; odores suauē ac iucundos detestatur; quamprimū enim vt violas ac rosas odoratur, quasi præsentiſſimo gustato toxico emoritur. Hunc scarabæum refert & detractor: immū- dum profectō animal ac lutulentum quod fimo & ceno pascitur, & peccatorum sordibus, quod non nisi de vitijs loquitur, aliena vitia ponderat, excutit, examinat; quodque deterius est iucundam virtutum proximi fragrantiam non fert, eiusque bonæ famæ odorem exosum habet, idcirco ibi odorare eminus honestæ vitæ & conuersationis præconium cœpit, furit, tabescit, ac tandem Zoili instar rumpitur inuidia: quodque inprimis demiror ac me pessimè habet, minimum famæ deterioris rumusculum in immesum auget, & leue quoddam actenue delictum læsæ crimen maiestatis ac per- uellionis facit, quodque vno verbo dici poterat, mille ac mille verbis amplificat.

Referunt historici circa Olympum montem in Græcia, à quo certamina Olympica, haud procul inde celebrari solita, nomen mutuata sunt, locum fuisse tali arte & industria constructum, vt verbum voce elatiori prolatum, septies, re percusso sono repeteret, qui propterea *ἑπτάφωνος* fuit appellatus. Quis neget detractionem huic vocis septem- plici redditum esse persimilem? cū enim de- licta & nēuos alienos refert, vnius loco septem memorat, atque, vt in parrēia est, ex musca facit

Echo o-
lympiæ sea-
prem vocū

elephantem. Ipsi denique maledici, Calepini sunt
 ἰπτάλωτοι, atque hoc è rancore quodam intrin-
 seco, & corde prauo proficiscitur.

Conceptus
 insignis à
 medicis
 mutuatus.

Matth. 12.
 Psalm. 5.

Leuit. 13.
 Leproso
 detracto-
 res confe-
 runtur.

Psalm. 140.

Medicorum apherismus est & sententia, ora
 foetorem & infectionem estomachi vitio & he-
 patis indispositione procedere: stomacho siquid
 & hepate vitiatò, vapores tetri ascēdūt, qui foet-
 dā illā oris ac palati mephitim causantur. Eade-
 penē Theologorum de conscientia, definitio est:
 iunt quippe nullā aliā corrupti oris & maledic-
 tiæ in proximū in calūniatoribus ac detractoribus
 statui causam posse, quā quod intestina & intra-
 seca corrupta sint, partes nobiles, ac præsertim co-
 malitia infectum & odio imbutū. Suffragatur he-
 mihi Evangelista, *Ex abundantia cordis os loquitur*
 ac multo etiā apertius Psalter, *Sepulcrū patēs*
guttur eorū: & cur obsecro? quia *linguā suis dolo-*
gebāt; quibus mille nectunt dolos & actus, sexce-
 tas coquunt versutias & calumnias, quæ contagio-
 quodam lepra ac peste teterrima tetriora sunt.

In veteri lege iubebātur leprosi, quoties in pu-
 blicum prodibāt, os semper veste obregere, ne
 tro suo & contagioso halitu obuios quosq; infu-
 rent, & leprosos redderēt; Ecce legis decretū; *Non*
habit vestimēta dissuta, caput nudū, os veste cōte-
contaminatū ac sord dū se clamabit. Murmurato-
 detractor spirituali lepra verò dici potest infectio-
 cor, os, linguam purulentam habet, verborū illius
 afflatus & habitus contagiosus est, quo tam illos
 quorum famam lacerat, quā adstantes & audien-
 tes, inficit. hinc ora illi velari præcipit lex; quod
 etiā sibi vltero fieri vates regius postulat, *Pone*
stodiam ori meo, vt non delinquam in lingua mea.
 Quātum verò hoc discrepat à Phariseis nostris
 quibus in Evangelio legimus, & *murmurabant*

David porrò rex
 derestabatur, vt insti-
 mus, quid de se in Pl
 proximo, hunc pe-
 tur, nā alio in loco
 besit impij & deduc
 dolo. Cur tātope-
 minum Vates? Qu
 quitates in superbia
 Eodem telo eode
 in orbe esse tradit, qu
 eū quod cū tremore p
 timuit cor meū, & in
 tuā curatu & collect
 cem. Tria hæc peste ef
 detractiōne designat
 falsitatis stipatur
 nior est, hæc enim p
 verò honorē, virtu
 In Leuitico præc
 car, Non maledices
 pto, non esse detra
 quippe maledicit, qu
 dem intelligit Grego
 et absentia ac non aud
 absens eiusdem sortis
 tino præcepto aduer
 Plutarchus in Mora
 res & maledicos bu
 ne auib. noctu volan
 tū, inquit, noctua
 tum volant & gem
 est in absentia
 murmuratores,
 erius etiam, quod

DOMIN. III. POST PENTECOST. 85

Dāuid porrò rex tantopere tetrum hunc odorē detestabatur, vt instar pestis eū execraretur; audia-
mus, quid de se in Psalnis dicat, *Detrahentē secretū proximo suo, hunc persequabar.* & verē prosequaba-
tur, nā alio in loco milleijs, diras imprecatur, *Erubescāt impij & deducantur in infernū, muta fiant labia dolosa.* Cur tātopere inueheris in hocce genus hominum Vates? Quia loquuntur aduersus iustum ini-
quitates in superbia sua, & in abusion.

Eodem telo eosdem ferit & Sapiens; tria siquidē in orbe esse tradit, quæ nūquā non metuat, ac quartū quod cū tremore perhorrescat: A tribus, inquit, timuit cor meū, & in quarto facies mea metuit, delaturā ciuitatis & collectionē populi, & calumnā mēdaciem. Tria hæc peste esse ait, deteriora, at per quartū detractiōne designat, quæ calumnijs, mendacijs, & falsitatibus stipatur ac cingitur, ac morte lōgē grauior est. hæc enim nonnisi corpora exstinguit, illa verò honorē, virtutes, & æstimationem proximi.

In Leuitico præcipitur, ne quis furdo maledicat, *Non maledices furdo.* Sed mysticē designatum puto, non esse detrahendum absentibus: furdo quippe maledicit, qui absentem rodit. atq; ita eadem intelligit Gregorius, *furdo, inquit, maledicere, est absenti ac non audienti derogare.* Surdus itaque & absens eiusdem sortis, quique furdo detrahit, diuino præcepto aduersatur.

Plutarchus in Moralib. eodē collimās, murmura-
tores & maledicos bubonib. noctuis, & vlulis alij. res buboni-
que auib. noctu volare solitis cōparat. Nā quemad-
modū, inquit, noctua aues inauspicata sunt, quæ nocte
tantum volant & gemunt; sic detractor qui noctu tan-
tum id est in absentia loquitur. Verē igitur noctux
sunt murmuratores, & ferales & ominosæ.

Coruus etiam, quoniam de auibus mentio inci-
dit,

dit, in Leuitico infaustus & inauspicatus censetur.

Leuit. 11.

Hæc sunt quæ de avibus comedere non debetis, & vitæda sunt vobis, aquilam & gryphem, & haliatum, & miluum, ac vulturem iuxta genus suum, & omne cor-

Item coruo

uini generis in si i i u u i u m u m. Verū hic emblemata detractoris, qui verè dici potest coruus, sed avis inauspicata, quæ cor & animâ nigricatē habet, & à Deo repudiata est coruo, quē Noë tempore diluuij ex arca speculatum dimisit nec denuo reuersus est, in cadaueribus forsitan aquis innatantibus deuorandis occupatus, persimilis. maledicus enim semel foribus & cardinibus rationis egressus, interea dum passionum & rancoris diluuium sæuit, vix vniquā deinde ad salutis arcā redire solet, cadaueribus ossibusq; in perfectionum vitæ proximi innatantibus insidens. Sed producamus & alia.

Apoc 9.

Item locustis apocalypseos.

Vidisse se in Apocalypsi locustas testatur Ioānes, & locustas quidē prodigiosas, leoninis dentibus, & facie humana? *Et similitudines locustarum, similes equis paratis in prælium, & super capita earum corona similes auro; & facies earū tamquam facies hominū, & habebant capillos sicut capillos mulierum, & dentes earum sicut dentes leonum erant.* Equidē ex mente doctissimorum loci huius interpretum, per môstra hæc locustarum, detractores intelligo, qui locustarum instar, quidquid in anima virtutum viret ac viget rodunt ac deuorant; dentes habent leoninos, quod, ferarum instar, nonnisi sanguine & hominum carne pascatur; vnde Psalmographus, *Appropiant super me necantes, vt edant carnes meas* Atque hoc & non aliud designare voluisse crediderim Apostolum dum Galatis scribit, *Quod si inuicem mordetis, & comeditis, videte ne ab inuicem consumamini* Ipse quoque Propheta Iob de aduersarijs suis, v

Psal 26.

eamqu

DOMIN. I

tamque & actione mens & vilians. *& carnis meæ satius* magnus commentus quia hietiam qui alieni proculdubio

Quarta, quā Dabillis fuit & vident namq; dentes ferreos laniebat ac destruebat, decem ver

ecce bestia quarta minimus dentes ferreos comminans, & reliquæ autem erat ceteris & habebat cornua imperiū designabat & moraliter expo

existimat, quā nullius, quæq; dentes os, quod ossiū tenet homines lædat, facta meritorū illorum

ce adhæc cornib. inleartib. ac technis let nullā deniq; cū quod nullū sit cū de parandum, atq; vt res alias bestias no

minauit, legnā, vrsu hominem produxit hia sit, nullisq; li no nomine effere videtur malitia, & Detractio deniq;

tamque & actiones carpentibus, conqueritur gemens & ululans, *Quare persequimini me sicut Deus, Iob. 19.*
& carnibus meis saturamini. In quam sententiam ita magnus commentatus est Gregorius, *Sciendum est, quia hi etiam qui aliena vite detractioe pascuntur, alienis proculdubio carnibus saturantur.*

Quarta, quā Daniel Propheta bestiā vidit, terribilis fuit & videntibus metum excutiens; habebat namq; dentes ferreos & vastos, quibus obuia quæq; laniebat ac destruebat, reliquiasq; pedibus cōminuebat, decem verò capite cornua præferebat; *Et ecce bestia quarta mirabilis atq; terribilis, & fortis nimis; dentes ferreos habebat, magnos comedens, atq; cōminuens, & reliqua pedibus suis concutians: dissimilis autem erat ceteris bestiis, quas videram ante eam, & habebat cornua decem.* Sensu litterali bestia hæc imperiū designabat Romanorū, at glossa mysticè & moraliter exponens, detractioe hic denotatā existimat, qua nullū monstrū haberi potest deformius, quæq; dentes habet prominētes & ipsos greges, quod ossiū tenus & medullitūs omnia deuoret, homines lædat, famā & nomē proscindat, ac reliqua meritorū illorū, pedib. cōtēptim proterat: decē adhæc cornib. in capite cōmunita est, quod mille artib. ac technis aliorū vitā actionesq; suggillet: nullā deniq; cū alijs bestiis similitudinē habet, quod nullū sit cū detractiois malitia peccatū cōparandum, atq; vt benè Glossator obiter notauit, tres alias bestias nomine quæq; suo Propheta nominauit, leonā, vrsū & leopardū, quartā verò in nomen produxit, quod detractiois malitia infinita sit, nullisq; limitibus circumscripta, nec vnicō nomine efferenda. Hinc Psalmista, *Os tuum abundauit malitia, & lingua tua concinnabit dolo.* Psal. 45

Detractio deniq; adeò horribilis & execranda

Cap. 3.

DetraCTOR
diabolus
est carne
circumda-
tus.
Lib. 5. hist.
nat.

Psalm. 56.

Dent. 23.

DetraCTOR
canis simi-
lis.

est, vt diaboli nomine meritò dici queat detra-
CTOR & maledicus; & sanè in Epist. 2. ad Timotheu,
vbi Latine legitur, *Mulieres sibi inter pudes, nò de-
trahentes*, Græcus textus præfert, *μη διαβολες*, id
est, *nò diabolicas*: adeò vt iuxta scripturam hanc
diabolus sit detraCTOR, & vice versa detraCTOR dia-
bolus, & detractio crimè diabolicum ac detestan-
dum. De quo Psalmographus agens, ait, *Acuerunt
linguas suas sicut serpentes*: quò trahemus quod de
serpentibus scribit Plinius, habere scilicet linguā
renuissimam, trifulcam & longissimam ac tetti o-
doris. quæ omnia in detractore & calūniatore re-
perire est: habet hic namq; linguā trifulcam, quòd
& sibi & alijs quibus detrahit. & audiētibus & ad-
stantibus quoq; noceat; & quidē longissimā, quòd
ad vivos & mortuos extendatur, hinc etiam in sa-
cris litteris sagittis eminūs vulnerare solitis com-
paratur, *filij hominum dentes eorum arma & sagitta*.
Nigricantem deniq; & fætidissimam, quòd nō nisi
verbo malitiæ ex odio, rancore, liuoreq; profecta
proferat. Sed pergamus vterius.

Canis quoque in veteri lege vt immundus à sa-
crificio reiiciebatur. *Nō offeres mercedem pro stibulo
nec pretium canis in domo Domini Dei tui, quid quia
illud est, quod reuerint: quia abominatio est vtrumque
apud dominum Deum tuum*. Quid? itane tibi Domi-
ne displicet canis, quo nullū inter animalia homi-
ni magis fidū nullū parētius, luporū hostis, & vil-
larū tutela ac præfidiū? Hæ quidē, fateor, præclara
sunt dotes, sed quia perpetuò prætereuntes & in-
trātes allatrat, & ignotos petut dētibus, ideò veri
detrahentis hieroglyphicū est, qui proximū sem-
per allatrat, ac dētibus perpetuò vitā illius, famā &
honore imperit ac mordet; qui proinde immūdu
est & abominabilis. Quinos igitur dentes quæra-
mus, non caninos. Ideo

Ideo forsitan dentes
à Salomone conferu-
um, quæ ascenderunt de
nobis, dentes Christi
filij, non debere esse
& lacerant, sed ouib;
igitur sine oportet n
nitidos ac mūdatos.
simul & dentes, omni
des detractōis & ma
Eadem quoq; de cau-
sacra ac diuina Iesu C
dolentia emittere scri-
lantemyrham prim:
hæc ac sensus obuius &
labia & os, labijs spo-
instar liliū candi-
tia, id est iucundos
lancie, & omnem in-
calumniæque male-
Huc forsitan respice-
piatq; tabernaculi
et quoq; esse voluit
rearea, & mundoria,
pantur, sicut de auro
templo Salomonico
lancie radiat
purissimo. Id el-
dit, honore is &
quon verò sordet
oratio illa Scrib-
toria ferrea fun-
dit Plinius Bon-
cæcè prominetia s-
mū idē petere que

ci queat detract.
e. ad Timotheu,
r p di as, nō de-
m d'ia, & c. id
cripturam hanc
sa detractor dia-
cum ac detestans,
ait, acuerunt
ahemus quod de-
re scilicet lingua
finam ac terti o-
calūniatore re-
trifulam, quod
audiētibz & ad-
inglissimā, quod
hinc etiam in sa-
rare solitis com-
arma & sapientia
nam, quod nō nisi
liuoreq; profecta
e immundus à sa-
cedem profibuli
Dei tui, quidquid
natio est ytrumque
icanetibi Domi-
er animalia homi-
orū hostis, & vil-
e, fateor, præclar-
ætereunt & in-
tētibz, idēd verū
qui proximū fem-
ritā illius, fama &
proinde immundus
tur dentes quare
Ideo

Ideo forsitan, dentes Ecclesiæ, ouibus albertib.
Salomone conferuntur, *Dentes tui sicut grex ou-
m, quæ ascenderunt de laua. ro.* Documento hoc sit
nobis, dentes Christianorum, qui gemini Ecclesiæ
ilij, non debere esse canibus similes, qui mordent
& lacerant, sed ouibus mansuetis ac benignis; oues
gitur sint oportet non molossi, & dentes habeant
nitidos ac mūdatos. Os siquidem lauare necesse est
imul & dentes, omnemque immunditiam ac sor-
es detractionis & maledicentiæ eluere.

Eadem quoq; de causa, eodemq; Canticorū loco
tera ac diuina Iesu Christi labia, lilia myrrhæ re-
olentia emittere scribuntur. *Labia tua lilia, d. sil-
intia myrrham prim. m.* Mysterijs quidem redūdāt
re, at sensus obuius & apertus est, Christianorum
abia & os, labijs sponsi esse debere quā simillima,
instar liliorum candida; & instar myrrhæ redolē-
a, id est iucundos mortificationis odores exha-
ntia, & omnem inuidiæ, virulentie, detractionis,
alumniæque maleolentiam ac mephitim exosa.

Huc forsitan respexit Deus, cū inter cetera tē-
li atq; tabernaculi instrumenta & ornāmēta, au-
ea quoq; esse voluit emunctoria, non verò ferrea
ut ærea, *Emunctoria, & ubi quæ emuncta sunt extin-*
uuntur, fiant de auro purissimo. Quemadmodum in
emplo Salomonico ita & in Ecclesia Christi Ie-
u, emunctoria radiēt oportet auro caritatis & qui-
lem purissimo. Id est, quando de proximo sermo
ncidit, honore is & charitate conditatur ac deau-
retur; non verò fordeat inuidia, rancore hypocri-
si, vt oratio illa Scribarum & Pharisæorum, qui e-
munctoria ferrea sunt, & *murmurabant.*

Tradit Plinius Bonasum, cum sciat, incurua & in
cervicē prominētia se habere cornua, adēd vt ne-
minē iisdē petere queat, & à venatoribus se pre-
mi

Cant. 5.

Christiani
dentes ha-
beant ouiuLabia quo
que candi-
da liliorum
instar.

Exod. 25.

Lib. 10. nat.
hist. cap. 70.

mi sentit tam tetrum, pestilentem calidumq; odorem emittere, vt vel solo tactu venatores adurere. Equidem vt p^{ro}posito naturam hanc adaptē monuerim, crediderim detractorem hic scitē designari; hic enim cū saepe armis destituatur quibus nocere, prouidentia diuina ita disponente inferre proxi-
mo damnum nequeat extrema quadā malitia fallaces rumores spargit, & fugietis instar; plurimas emittit & eiacular calūnias, quā flāma grauius promi famā & nomē adurāt, eiusq; honorē obscuret.

*Iul. cesar.
capa lib. 3.
de ille imprese*

Ferunt, piscem, quem Hispani pastinacā vocant, & raia quoddam genus est, tam noxiū virus ē mari, roris instar eiaculari in eos qui in littore obambulant, vt quamprimum intoxicatos interficiat; atq; hoc veneno necatum à Telegono ferunt VI-
sem, quod eum Penelope mater edocuerat, vixit quippe hoc adēdō violentum & virulentum est, & radici aboris cuiuspiā appositum, eandem, virū licet & vernantē, enecet & mori cogat. Pisci huiusmodi maledicum esse dixero persimilem, & linguam calumniatricem longē deteriorem, & imprimis ex-
clam & veluti sub aquis maledice- tia virus ei-
in proximos; ipsa quippe inficit illos qui per-
tutis semitam ambulent, & arbores meritis & ho-
noribus exspatiantes luxuriantesq; cogit are-
re & stirpitus eradicat. Exclamo igitur, o virus
silens & mortiferum.

Luc. 15.

Et murmurabant. Video in Euangelio primo-
nitū maledicentē patri & indignantē, quod fidei
decoctore in gratiā admissio sollemne epulum
strueret; non aliter etiā Pharisei primogeniti quod-
dammodo familiæ Dei, aduersus patrē suū Christū
insurgūt & canino dēte proscindūt quod peccato-
ribus se benignū & familiare ostēdat, in gratiā ad-
mittat, & prae liuore aiūt, Quoniā hic peccatores
est.

ipit. Murmurauit quod
Maria alioquin corda
pissam vxore matrimo-
est Mari & Aaron cō-
Aethiopissam. Refert
mulierē hanc Regis.
Aethiopes aduersus
& iugum excussissen-
seditiones componere
designatus: quod vbi d-
pie regis filiā in vxorē
similius credit, ma-
pissam hāc fuisse filiā
Paralip. Iosaphato re-
per vocitatis, origine
Quidquid sit de his lo-
Maria huic garrula &
sus fratrem suū Iesum
mas, nigredine & sibi
mittat, & sibi veluti
murabant quia hic pe-
risorum detestanda
benignitatem depre-
Et profectō in huius
cū est in Iesu Christi
ingere, eorumq; con-
nenti, in qua Deus vi-
corabatur, tantā m-
videre & acceden-
tō vt cū eadē arca
multitudine transi-
pe edictum sit,
corum dēdū mill-
tō nosse per quam
ambulatis per
pauit ad Arcam

em calidumq; odipit. Murmurauit quoq; aduersus fratrem Mosē
venatores aduaria alioquin cordata & honesta, quod Aethio-
hanc adapre meissam vxorē matrimonio sibi copulasset, Locutaq;
itē designari; hyst Maria & Aaron cōtra Mosē propter vxorem eius Num 22.
tr quibus noceat, Aethiopissam. Refert Glossa ordinaria ē Iosepho,
nte inferre proxmulierē hanc Regis Aethiopix filiā fuisse: cū enim
quā malicia fallAethiopes aduersus Aegyptios cornua erexissent,
tar; plurimas emiugum excussissent, Mosēs eōdem cū exercitu ad
pāma grauius proxeditiones componendas motusq; sedandos fuit
honore obscurenestinat: quod vbi cū laude peractū esset, Aethio-
ni pastinacā vocie regis filiā in vxorē assumsit. At Augustinus, ve-
noxū virus ē mīsimilius credit, magisq; huc propendet, Aethio-
qui in littore obanissam hāc fuisse filiā Ietro, quē Madianitis, in lib.
xicatos interfectaralip. Iosaphato rege bellū ijs mouēte, Aethio-
egono ferunt Vlyes vocitatis, originem ducet at, Sephorā nomine.
ter edocuerat, vire Quidquid sit de historia, dico synagogā similē esse
virulentum est, Mariae huic garrula & maledica, quae hodie aduer-
tum, eandem, virius fratrē suū Iesum Christū, quod peccatrices ani-
ori cogat. Pisci huas, nigredine & fuligine vitiorum deformes ad-
ilem, & linguam mittat, & sibi veluti copulet, murmurat. Et mur-
em, & imprimis gpurabant quia hic peccatores recipit. o malitiā Pha-
dice: tū virus eijsisæorum detestandam & Iesum misericordiam &
it illos qui per venignitatem deprædicandam!

bobres meritis & b Et profecō infinitæ cuiusdā misericordiæ indi-
ntefq; cogitaresiū est in Iesu Christo, peccatores sibi benignē ad-
no igitur, o virus ungere, eorumq; consortia ambire. Arca illa testa-
menti, in qua Deus veluti sub vmbra quadam com-
norabatur, tantæ maiestatis erat; vt soli Pontifici
eā videre & accedere liceret, idq; semel in anno,
adeo vt cū eadē arca Iordanē cum vniuersa popu-
lī multitudine transiret, per castra tubarū in clan-
gore editum sit, Sit in uerros & arcam spatium
cubitorū dī. qm millium; vt prout magis videri pos-
sitis, & nosse per quam viam ingrediamini: qd a prius
non ambulastis per eam, & caute ne appro-
pinquetis ad Arcam. Vera tamen testamenti

Cuius fue-
rit Mosēs
vxor.

Misericor-
dia Dei in-
signis est,
ad pecca-
tores acco-
dere.

Tosue. 3.

noui

novi Arca Christus, omnes accedit, omnibus se adiungit, quod profecto admiratione dignum, non verò calumnia & virulentia Pharisaica.

1. Reg. 6.

Quinquaginta hominum millia de Bethsane cum subita morte, quod ad Arcam propius accessissent, percussa essent; omnes sibi metuentes, & repentina illa plaga percussi, dicere capere, *Quid poterit stare in conspectu Domini Deus sancti huius?* Deus sine metuere Stulte Israel, non est quod vobis & capiti vestro timeatis; idem ecce Deus, sed carnaliter circumdatus, omnes admittit nec ipsos peccatores & scelestos repudiat. Hinc sinagoga demonstrans ait, *Quia hic peccatores recipit.*

Exod. 18.

Deus cum in montem Sinai vellet descendere, pramonuit populum, ne quis montem propius accederet, nisi vitæ adire periculum vellet; verba edicti sunt hæc; *Cauete ne ascendatis montem, & tangatis fines illius, Omnis qui tetigerit montem, morte moriatur.* At hic penitus contrarium cernere videtur, idem siquidem Deus homo factus, & cælo delapsus, ut legem Evangelicam ubiuis terrarum promulgaret, omnes ad se vult accedere, cunctos iuvitat, *Venite ad me omnes, qui laboratis:* imò nec bastias, id est peccatores, reijcit, *Quia hic peccatores recipit.*

Matth. 10.

Esth. 4.

Nullus quoque atrium Assueri regis adire poterat, nisi vocatus; nullusq; maiestatem illius poterat nisi vitæ periclitante, intueri. Nulli ite fas est cubiculum Holofernis Principis Assyriorum intrare, imò ne ianuam pulsare. At non ea superbia & arrogantia est Iesu Christi Regum Regis; ut quod omnibus se communicet, omnes admittat, imò & peccatores, facilem aditum & mollia fandit tempora reperiunt, *Quia hic peccatores recipit.*

Dan. 2.

Babyloniorum Magi olim coram rege de divinis

DOMIN. III. I.

supremaq; maiestate cetera tandem dixerunt, deorum nullum cum eo comparandum; Exceptis diis conuersato. Sed sciorabatur, nesciebant Deum, verum quoque scensurum ut cum a catoribus conuersato. Moyses cum diceret, *qua habeat Deus apparet adest nobis.* Ecce quos recipit, amplectitur recipit.

In primo Regum videtur quod in Israel dolores vari alieno, ad David se, quos ille in tuos seniores protectores runt ad eum omnes, oppressi ere alieno, Principes. Erro, erro, sus, ad quæ velut ad fugiunt, omnes condictorum panitent alieno grauati, & sum debita exigenti, iuvant recipiunt, quos illi reges, defendet atque quorumq; se Principes recipit.

Cum diluvij aquæ essent, bestie omnes conferuendæ erant iustitia, sub ira

lit, omnibus le-
one dignum, non
risaica.

lia de Bethsamer

m propius acce-

ibi meruentes, &

icere capere, Qui

De: /anti hu us De

o est quod vobis &

re Deus, sed carni

ec ipsos peccato-

nc sinagoga dem-

capit.

vellet descendere

ntem propius ac-

um vellet; verbo

ndatu montem, n-

gerit montem, m-

arium cernere et

ctus, & cælo del-

uis tetrarum pro-

edere, cunctos i-

poratis: imò nec b-

Quia hic peccato-

eri regis adire po-

estatem illius po-

eri. Nulli itē fas e-

pis Assyriorum i-

At non ea Super-

Regum Regis; v-

nes admittat, imò

& mollia fanditea-

tores recipit.

coram rege de

sup

supremaq; maiestate sermonem instituentes, inter
cetera tandem dixere at non satis verè, maiestatem
deorum nullum cum hominibus habere commer-
cium; *Exceptis dñs quorum non est cum hominibus
conuersatio.* Sed scopo illi nimium quantum aber-
rabant, nesciebant enim, Iesum Christum verum
Deum, verum quoq; hominem, cælo aliquando de-
scensurum vt cum hominibus ageret, & cum pec-
catoribus conuersaturum. at melius meo iudicio
Moses, cum diceret, *Non est alia natio tam grandis, Deut. 4.
qua habeat Deos appropinquantem sibi, sicut Deus no-*
ster adest nobis. Ecce quippe eum inter peccatores,
quos recipit, amplectitur, fouet *quia hic peccato-* 1. Reg. 22.
res recipit.

In primo Regū volumine legimus, omnes quot-
quot in Israel doloribus oppressi erant & ære gra-
uati alieno, ad Dauidem velut ad asylum confugis-
se, quos ille in tutelam suscepit & quorum se de-
fensorē protectoremq; demonstrauit, *Et conue-*
niant ad eum omnes, qui erant in angustia constituti, &
oppressi ære alieno, & amaro animo, & factus est eorum
Princeps. Erro, erro, non Dauid est, sed Christus Ie-
sus, ad quē velut ad asylum peccatores omnes cō-
fugiunt, omnes contriti corde, doloribus exhausti,
delictorum pænitiā afflicti, & quotquot ære a-
lieno grauati, & summo illi creditori, exactissimē
debita exigenti, iustitiæ videlicet diuinæ, obligati,
se recipiūt, quos ille sub vmbra alarum suarū pro-
teget, defendet atq; aduersus calumniatores tuebi-
tur, quorumq; se Principē declarabit, *Quia hic pec-*
catores recipit.

Gen. 7.

Cū diluuij aque per omnes terræ angulos inun-
darent, bestię omnes ad Arcam Noë velut ad asylū
vitæ conseruendæ ergō cōfugere: ita quoq; cū di-
uina iustitia, sub iræ & furoris sui vndis, homines
velut

Peccatores
ad Christū
fugiunt.

Duabus
parabolis
respondet
Phariseus
Christus.

*Iul. Cas. Ca.
padell. im-
pres.*

velut diluvio quodam, inuolueret, animalia, id est
peccatores, ad Christū velut ad verā Noë arcam
mūdi salutē destinatā, animas in tuto collocatu-
se recipiunt. Audiamus quid Euāgelista dicat, *En
appropinquantes ad Iesum publicani & peccatores
Sed quid? longius me. prouectum video quā put-
rā, & æquo diutius in primo mēbro im mōrari,
aliud dilabamur, videamusq; quomodo suā inno-
centiam testando Phariseorum petulantia & vin-
lentiam retundat.*

Sciens itaque benignissimus mundi Redemptor
Christus, Iudæos scandalizari & deteriore in pa-
re interpretari quod peccatorum contubernia au-
biret, duobus egregijs parabolis calumniâ & mu-
muratione refutat; prima est de denario vel ma-
garita amisso, & alia de pastore unâ ouiculâ ceteris
relictis queritante, quæ ita incipit, *Quis ex vo-
bis homo*, &c. id est, si quis vestrum centum ovium gi-
gem haberet, unamque earum amisset, an non No-
naginta novem in deserto relinquet de ceteris sine
salute sollicitus; quâ inuentâ mox in humeros
stollit, & in caula refert, sociosque pastores inuitat
ut sibi de amissa ouicula congratulentur. Ita sciens
et innocens Iesus inimicos suggillat, eorumque
malignitatē coarguit, vivisque ad oculum exēplis o-
mōstrat, integritati victas dare manus calumni-

Huc referimus queat præclarū illud ethnicorū h
rogyphicum, Pingebāt ranā, cuius in ore virga
ante illā serpens cui nomen Enydrus; nā quoniā
gyptus ranis abundat, quæ vt plurimum ab hoc
pente deuorantur, hac arte eludere artē solēt; v
gā semper ore præferunt, quæ loco clypei & v
bonis est; dū enim serpens ranas inuadere parat, v
gā violenter apprehendit, quæ faucibus inher
suffocat inuaforem, atq; ita ab hoste immunes
axant, Egregiū profecto symbolū, & emblemā

et, animalia, id est
verā Noë arcam a
n tuto collocatu
angelista dicat, et
ani & peccatore
m video quā put
ebro im norari, a
quomodo suā inno
perulantia & vir

mundi Redempto
deteriore in pa
contubernia an
s calumnia & mu
denario vel ma
vna ouicula ceter
pit, Quis ex vo
centum ouium gra
misisset, an non Na
inquet de centesim
nox in humeros
q; pastores inuit
arulentur. Ita sci
aggillat, eorum
ad oculū exēplis
re manus calum
illud ethnicorū h
uius in ore virga
ydus; nā quoniam
urimū ab hoc
indere artē solē;
loco clypei & v
sinuadere parat,
er faucibus inhere
o hoste immunes
olū; & emblem

nis sinceri & virtute aduersus calumnias iacu
aq; inimicorum infracti; denotat, virtutem & in
nocentiā quā ū figura virga est, homines aduersus
erpētes, maledicos inquā & calumniatores, insu
perabiles reddere. Symbolum porrò huic ænigma
i scriptum erat, *Virtus, non vi.*

Simile quid refert Richardus Brixius, Pingebāt
virtutis imaginem veteres matronæ senis inilar a
atæ & ad columnā alligatæ, cuius ante pedes Her
ules stabat. Sed audite hieroglyphici expositionē.
Denotabat seniū, virtutē veterascere debere, & ad
nē vsq; perseverare, alæ porrò designabāt famā &
raconiū virtutis: ceterū quod columnæ alligata
t, significat, virtutē innocentie suæ columnæ affi
am, nihil omninō metuere, & hominē naturā me
culosissimū licet, ac ceruinū, in Hercule commu
are. Videte enim quanta constantia, quantaq; ani
positate respondeat per vulgare quāmdā parabolā
quis ex vobis homo qui habet centum oves?

Pastor hic ouium & centum ouium custos, vt Parabolæ
aucis exponam, Iesus Christus est, qui cū centū
ues vna in caula haberet, nouem inquam Angelo
um choros, vnaq; ouicula, Adamum intelligo, a
eteris sequestrata, in diaboli & harphiarum in
ernaliū manus incidisset, cēlos ipsos deseruit, atq;
omo factus in mundi huius desertū descendit; vt
ue autem ouem quæreret, primò stabulum Be
hleemiticum subiuit; atq; vt regem ciuitatem ali
quam ingredientē alij mox reges solent inuisere,
& mercatorem è nundinis vel longinqua aliqua
rofectione aduenientem mercatores salutatum
veniunt; ita quoq; pastorē hūc cælestē in terras de
apsū, primi salutauēre, adiēre, adorauēre pastores,
qui super gregem nocturnas excubias agitabant.

Centesima hæc ouicula mihi credite genus humanū
est manum.

Tom. 2. de B.
impres.

expositio.

Ovis hæc
genus de
notat ha
est manum.

Isai. 53.

Ezech. 34.

Psal. 118.

Homo o-
uis hæc er-
rans est.

Psal. 113.

Iob. 10.

Ion. 4.

est, quod iam inde ab ipsa paradisi amissione à
uinis præceptis deuians, & peccati iter insilens
summo penitus pereundi discrimine versabat.
Vnde Isaias inprimis, *Omnes nos quasi ues erra-
mus, vnusquisq; in uia sua declinauit.* Et post hunc
zechiel, *Errauerunt greges mei in unctis motibus
in uerso colle excusso & super omnem faciem ter-
dispersi sunt greges mei.* Ante illos & Psalmista,
se harum in ouium numerum censere non du-
rauit, *Errauit sicut ouis quæ perijt, quare seruum tuum
Domine.*

Et verè, homo hæc deuians ouis est, quam vt
us quæreret, cælo descendit, omnes Angelorū
rarchias dereliquit, & in hac vna quærenda
vitæ tempore incubuit, & sudauit; atque hoc v-
cam esse voluit omnium Ecclesiæ ministrorum
Angelorum quoq; cælestium, qui ambo ad quæ-
das errantes ouiculas destinati sunt, officium. Ma-
ris autem ihsq; prægnantibus bonus ille pastor
errantium pecorum salutem procurandam, ran-
nibus exstimulatur: Primò summi Patris glori-
psa etenim animarū salus ad Dei potissimum g-
riam spectat, non verò earum interitus aut exit-
Testatur hoc Psalmographus, *Non mortui lau-
bunt te Domine, neq; omnes, qui descendunt in in-
num.* Secundò, quòd homo ipse sit creatura, &
pus manū illius. Vnde Iob *Manu tua fecerunt
Domine, & plasmauerunt me totum in circuitu:* at
idè nullam earum intermori vult, at omne
salutem & caulam reuerti.

Egregium è Ionæ Prophetia cōceptū elicent
Cū Deus Niniuas in gratiam admittere de-
uisset, & Ionas hoc ferret indignius stomacho
nō nihil, obscurū ei De^o emblemata proposuit: v-
fi

si quidem hederam v-
vermiculus in hæro-
quamprimū exaru-
Propheta doleat, &
nihil interius conu-
compellauit, Tu do-
rasti, neque fecisti v-
ta est, & sub vna noc-
mua curati magna
menta? Vnde efficer-
tarum mors excidit
tum damnationem q-
ac pluribus esse lacry-
Tertio animarum
bit, quòd ipse grauit-
quam peccatores, ni-
agant, haud dubiè
perspectam habeat
ni ratione animas
vult & præseruare.
tatis Ierosolymitana
dem, sicut super eam
mentari, si tantopere
exerminia calamita-
minis infligendas lu-
loris amaritudinisq;
pleia, tormenta, &
mos impijs præpa-
moturos.

Quarta quæ Deum
habere cogit, ratio
rogantia, qui g-
audum, in homine
quoque iugo il-
Dei omni ratione ei
Dom. tom. 2.

si quidem hederam virore vernantem, cuius radici vermiculus inharebat ita eandem arrodens, ut quamprimùm exaruerit: cuius infortunium cum Propheta doleret, & infelici arboris excidio non nihil interius commoueretur, Prophetam Deus compellauit, *Tu dolis se per hederam in qua non laborasti, neque fecisti ut cresceret, quæ sub vna nocte nata est, & sub vna nocte perijt; & ego non parcam Ni-*

Emblema
Iovis in
monstratū.

ma cuncti magnæ, in qua sunt tot homines & tu menta? Unde efficere voluit, si arborum & plantarum mors excidiumq; deplorandum est, interitum damnationemq; hominum feruentioribus ac pluribus esse lacrymis deplorandam. Tertio animarum salutem Deus sicut & am-

bit, quod ipse gravitatem acerbiteratque poenæ, quam peccatores, nō respiciant & poenitentiam agant, haud dubiè sustinebunt, solus ad viam perspectam habeat & comprehendat; quare omni ratione animas creaturasque ab eadem tueri vult & præservare. In cuius rei signum cum civitatis Ierosolymitanæ excidium prævideret & cladem, *flevit super eam.* Unde inferre licet & argu-

Luc. 19.

mentari, si tantopere eum affecerint clades, malæ, exterminia calamitatesque temporales, quas à Romanis infligendas Iudæis sciebat, ut in signum doloris amaritudinisque lacrymas effuderit; supplicia, tormenta, & cruciatus perennes ac sempiternos impijs præparatos, longè illum ampliùs

Dom. tom. 2.

GG

capti-

1. Reg. 17.

captiuitates, quibus in retiti tenentur, dissoluere contendit. Dauid etiamnum adolescens & pastor, audita, Goliath insolentia qua Israelitis omnibus insultabat, ignauiamque exprobrabat, mascula animi constantia & virili audacia, ait, *Quis est hic incircumcisus, qui exprobrat aciem Dei viuenti?* quibus ille iniurijs lacessitus contumelijsque excitatus, firmiter secum statuit, in duellum cum carnea illa mole descendere, & auxiliatrice Dei manu opemferentē ceruicem insolentem praeferre. Ita quoque affirmo, demonum insolentiam arrogantiamque, quam homines, persequendo quotidie ostendunt, Deo stimulos subdere & calcaria, ut eosdem liberet, & errantes ouiculas eorum faucibus educat. atque huc Parabola nostra spectat, *Quis ex vobis homo, qui a et Centum oues?*

Ibid.

Davidis
corā Saule
oratio.

Cum vniuersus Israel maximo pauore consterneretur, & quodammodo exalbesceret, audito, eundem Goliath magna Philistarum multitudine stipatum, in aciem descendere, & omnem se eorum posteritatem deleturum minari; ecce tibi adolescentem quemdam, non vsque adeo maturum, facie liberali, & moribus honestis (Dauidem me etiam tacente, fuisse, intelligitis) regem & vniuersos Principes Israel ne timerent exhortantem; hacque suam oratione virtutem, quae forte in hoc bello vsui esse posset, depradicantem: *Pascebat seruum tuum patris sui gregem, & veniebat leo vel virsus, & tollebat arietem de medio gregis & persequeretur eos, & percutiebam, eruebamque de ore eorum; & illi consurgebant aduersum me, & apprehendebam mentum eorum, & suffocabam, interficiebamque eos.* Efficere volebat Dauid, non esse quod pallecerent, simulque eos animare, & firmam in animis eorum spem excitare conabatur,

batur, Goliath fac
strato populum De
& patriam ab inim
fi quam conceperat
Idem omnino Chri
gello spectat; cum
& timore concute
Goliath, Luciferum
tenebrarum, in no
spirasse; hominibus
nerosus ille & veru
dum exhibet; huma
& vniuersam Iudae
pore consternatum h
que saluti sub para
seruabam ipse, Phari
sero oues, quas n
ter crediderat, & e
licet Adamus, dis
bedientiae & subie
sponponderant, err
eam diabolus, leo ill
uasis, & magna feri
interitum moliebatur
mifellae misertus, vn
deserui, & leonē ill
stendi, cuius ē faucib
scilicet, & omnem
que impositam in
entiam sororculam

Quis ex vobis homo
Parabola denotare
pluris se eorum
tem habent, salute

DOMIN. IV. POST PENTECOST, 99

tur, dissoluere
 cens & pastor,
 elitis omnibus
 pat, mascula a-
 ait, *Quis est hic*
ei uentus? qui-
 nelijsque excita-
 lum cum carnea
 trice Dei manu
 em praeindere.
 solentiam arro-
 quendo quod die
 & calcaria, ut
 culas eorum fau-
 nola spectat,
 ues?
 pauore conster-
 esceret, auditio-
 rum multitudi-
 re, & omnem se
 minari; ecce ri-
 que adeo matu-
 honestis (Daui-
 intelligitis) re-
 ael ne timerent
 ratione virtutem
 posset, depradi-
 is sui gregem, &
 artem de medi-
 etebant, eruebant
 ant aduersum me
 , & suffo: abam
 bat David, non
 ne eos animare,
 m excitare con-
 barus

batur, Goliadam facile prosterni posse, & illo pro-
 strato populum Dei in libertatem vindicandum,
 & patriam ab inimicis liberandam, quare omnem
 si quam conceperant formidinem, deponerent.
 Idem omnino Christus Dominus hoc in Euan-
 gelio spectat, cum enim totus orbis sibi metueret,
 & timore concuteretur, viso infernalem illum
 Goliath, Luciferum inquam, omnesque Principes
 tenebrarum, in nostram necem exitumque con-
 spirasse; hominibus nil minus expectantibus, ge-
 nerosus ille & verus pastor Iesus se conspicien-
 dum exhibet, humanitatis nostrae habitu indutus,
 & uniuersam Iudaeorum nobilitatem metu & pa-
 uore consternatum hac oratione recreat, eorum-
 que saluti sub parabolicis inuolucris consulit:
 seruabam ipse, Pharisei & scribae, centum in de-
 serto oues, quas mea cura & sollicitudini Pa-
 ter crediderat, & ecce una ab alijs, infelix vide-
 licet Adamus, distracta est: (relicto quippe o-
 bedientiae & subiectionis, quam ipsi mihi Angeli
 ponderant, errabat miser:) & eheu! mox
 tam diabolus, leo ille infernalis, & rugiens, in-
 rasit, & magna feritate in illam descensum, illius
 nteritum moliebatur: equidem pietate motus &
 misellae misertus, uniuersum Angelorum gregem
 deserui, & leonem illum laceraturus in terram de-
 scendi, cuius est faucibus ouiculum eduxi, Adamum
 icilicet, & omnem posteritatem illius, hume-
 risque impositam in caulam reduxi, & ob in-
 ientam fororculam ceterae mihi congratulae
 sunt.

Quis ex vobis homo qui habet centum oues. Hac Nota:
 parabola denotare tantummodò voluit Domi-
 nus, pluri se eorum, quos homines ut pecca-
 tores habent, salutem & conuersionem facere
 GG 2 quam

Vera para
bolę expo
sicio.

quàm ceterorum hominum quos vt iustos mun-
dus suspicit, conseruationem: neque credendum
est, hac parabola denotari, vt optimè ac doctissi-
mè Maldonatus ait, fuisse aliquos vsquequaque ius-
tos, & omnibus iustitię numeris ita absolutos, vt
nullum vnquam delictum admiserint; sed sensum
esse, Christum in urbem eorum, q̄ i à iustitię se-
mita errauerant, & in peccati periculum prolapsi
erant, saluandorum ergò venisse. Magna, fateor,
interpretes inter contentio est, quinam sint illi
nonaginta nouem oues quę in caula remanentes
numquam errauere: veteres siquidem credide-
runt, Angelos esse bonos: certum enim est omnes
creaturas ratione præditas esse Dei oues, quorum
alię, id est homines à via declinarunt, alię verò,
id est Angeli, de iustitię tramite nelatum quidem
vnguem recessere, atque hæc mens & sententia est
a lib. 3. c. 21. ^a Irenęi, ^b Originis, ^c Cyrilli Hierosolymitani, ^d
e 39. Hilarij, ^e Ambrosij, ^f Gregorij, Theophylacti, & a-
b homil. 2. liorum. Attamen certo certius est, simulq; asseren-
in Gen. 7. dum, Dominum nonnisi de hominibus hic loqui,
in Iosue. nisi absurdissimam illam Origenis opinionem,
c Catech. 15. qua etiam ad Angelos prauaricatores liberandos
d in 18. Mat. Christum in mundum venisse credebat, amplecti
e in Apolog. velimus. Parabolę igitur sensus hic est: Deum re-
Davidis, c. 5. uera nonaginta nouem oues quę non errauerant,
f Homil. 34. non reliquisse, quò vnā vagabundam palantem-
in Euang. quę quæreretur; at tanti eum vel vnus hominis sa-
lutem facere, vt, si nonnisi centum in mundo ho-
mines forent, & horum vnus peccatum admisisset,
X C I X. defereret, quò centesimum in viam
reduceret; quemadmodum boni & seduli pa-
stores facere consueuere; simulq; re ipsa osten-
dere vult, quod in Matthæo legitur, *Non est autem
voluntas patris vestri qui in cælis est, vt pere-
at vnus de pusillis istis.*

Matth. 18:

Cæc-

Ceterum insignem
mansuetudinem
est, vt nimirum Do-
rate, tantaque mod-
omnium suorum c-
atrici, respondeat
existimet, plenar-
vitę rationem red-
bijscebant, quòd sa-
cultui destinatos a-
quam à se culpam p-
sui subnectit, interr-
opus pium edere: n-
delapsum sabbatho,
nibus ostendere vol-
entiusque, agris sa-
reddere. Hodie ve-
peccatorum famil-
esse mirum, si cu-
sui grege sequestra-
boli seruitutem pr-
cum sibi positum
vindicatos in liber-
vnicam quasiturus
gregem, maiori se h-
litem animę, anim-
mā, posse in eum ber-
Balena, referen-
capitalissimum, pi-
locorum insidiat-
torem tereterrim-
, & antipharma-
corpore suauissimu-
tam illam mephi-
ludit, dissipet atq;

DOMIN. III. POST PENTECOST. 101

Ceterum insignem sub huius parabola cortice mansuetudinem benignitatemq; notemus necesse est, ut nimirum Dominus, tanta semper humanitate, tantaque modestia, generationi huic pessime, omnium suorum operum Aristarco & calumniatrici, respondeat; adeo ut nec graue nec insolens Benignitas Christi in vitæ rationem reddere. Carpebant siquidem & obijcebant, quod sabbata violaret, diesque diuino cultui destinatos agrorum sanatione profanaret. quam a se culpam propulsans, mox rationem facti sui subnectit, interrogando, num liceret, in die festo opus pium edere? num fas foret asinum in foveam delapsum sabbatho, educere? quibus interrogationibus ostendere volebat, multo esse æquius congruentiusque, agris sanitatem & membrorum usum reddere. Hodie verò cum vitio ei vertitur, quod peccatorum familiaritate affectet, subinfert; non esse mirum, si cum ijs, qui instar ouium à Patris sui grege sequestrati errant, & in tyrannicam diaboli seruitutem prolapsi sunt, agat familiarius; cum sibi propositum sit, eos ab infernali tyrannide vindicatos in libertatem asserere: si enim pastor vnicam quæsiturus ouiculam, integrum deferit gregem, maiori se haud dubiò ratione in vnus salutem animæ, animæ inquam, omnium pretiosissimæ, posse incumbere?

Balena, referente Plinio, cum hostem habeat capitalissimum, pisciculum nimirum, qui vbiuis ei locorum insidiatur, quiq; dum parat inuadere, fetorem teterripim emitit; ut se ab hoste tueatur, & antipharmaco venenum curet, odorem imo corpore suauissimum exhalare consuevit, quo, terram illam mephitim, qua pisciculus ille aquam infecit, dissipet atque exstinguat; ceterum dulcis ille

ille odor ab ambra cinerea, quæ circa belluæ illius ventrem crescit, procedere traditur. Simile quid parabola prædicta mihi continere videtur. cernite enim vt sceleratus ille piscis, populus inquam Iudaicus Christi Balenæ in mundi huius mari eragantis hostis iuratus, hodie fumos illos & tetrolos ac virulentos inuidiæ, calumniæ, maledictiæ aduersus Christum odores ei aculetur, vt quæ Christus regia illa balena, quo illos dissipet, in sui defensionem purgationemque, modestæ responsionis & benignitatis odoramenta emittat, vt omnem in admirationem sui synagogam concitet.

At mirari, vos crediderim Auditores, cum æquo prolixior me in hac materia exponenda videatis; Hinc etenim ipsa detractio, illinc verò insignis illa parabola nec opinantem me extra limite & temporis & decori abriperunt. Sed iam tempus est intra lineam redeundi & respirandi non nihil, finemque imponendi. Fugite igitur detestandam hanc maledicendi & detrahendi consuetudinem, nolite de proximo malè loqui, neque vquam à tyrannico hoc rancore vos seduci finite in primis autem cauere ne murmuretis; ac simul etiam infinitam Dei bonitatem benignitatemque attendite, qui tanto amore peccatores amplectitur, eorumque societate delectatur, quin & vltro ambit. Et sanè nihil in mundo reperietis, quo peccatorem, vnico Deo excepto, quem tamen peccando offendit, & in quem delicta admittunt; recipiat. An non enim cælum, terra, elementa omnesque creaturæ in peccatorem insurgunt & armatæ sunt? Vnde Sapiens, *Er pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos*; quin & melius alio in loco, *Creatura enim tibi factori deseruiet exa, desit in tormentum aduersus iniustos*. Inter

Omnes
creatura
peccatori
aduersan-
tur.

Sap. 5.

Sap. 16.

tamen summus illi
ras compescit,
& creatoris parte
que hoc nomine
tas agit, quod li
seruanda Domini
pi.

Scelestus ille pi-
ritatem enormita-
nomine sed facie
mans ac gemens di-
tu; omnis qui in e-
ille se tuum viue-
splendentis visu &
lum igitur peccat-
aut perfugij præ-
vimbo, clypeus,
cum re ipsa Ang-
gratias agens ait
defendebas. O be-
fericordiam incre-
rarum orbis, & o-
velut criminis reu-
nal pertrahere cup-
sed Deus è contra
Abscondet eos in ab-
me hominum. Dic-
peccatores, Deus
utor in tribulatio-
ni.

Tu verò benigni-
unicum præfidi-
nes; quos si sub-
tes, si ab iniuria in-

tame

tamen summus ille vniuersi Monarcha, creaturas compescit, ne in peccatorem insurgant, & creatoris partes defendendas suscipiant. Atque hoc nomine infinitas Propheta quidam gratias agit, quod liberatus sit & conseruatus. *Miserere Domini, quod non sumus consumpti.* Thren. 2.

Scelestus ille paricida Cain, cum delicti gravitatem enormitatemque agnosceret, atque hoc nomine se à facie Dei reiectum cerneret, lacrymans ac gemens dicebat, *Ecco propius me à facie tua; omnis qui inuenerit me, occidit me;* nusquam ille se tutum viuere, credit, cum solis illius splendentis visu & conspectu priuatus sit. Nullum igitur peccatori asyllum, nullum locorum aut per fugij præsidium, nisi in solo Deo: ille umbo, clypeus, refugium, & turris. Quod cum re ipsa Augustinus expertus esset, quasi gratias agens ait, *Ego te offende-bam, & tu me defendebas.* O benignitatem immensam, misericordiam incredibilem! Totus, cheu, terrarum orbis, & omnibus in locis, peccatorem velut criminis reum ad diuinæ Maiestatis tribunal pertrahere cupit ei que actionem intentare; sed Deus è contra eundem abscondit ac protegit: *Abscondet eos in abscondito faciei tue à conturbatione hominum.* Psalm. 30. Dicant igitur magna confidentia peccatores, *Deus refugium nostrum, & virtus, adiutor in tribulationibus qua inuenerunt nos nimis.*

Tu verò benignissime & clementissime Domine, vnicum præsidium, tutela ac confugium peccatorum es; quos si sub umbra alarum tuarum non admittes, si ab iniuria insidiantium non defenderes, m-

*Lib. de vir-
gin.*

duc eos ex iustitia ad necem pertraheret. Hinc hodie ad te recurrunt, & tu vicissim eos tanta benignitate recipis & complecteris, vt synagoga ludæorum non parum obstupescat murmurans & honorem tuum lacerans, at non est quod miremur. Mirumne est, ait Chrysostomus, peccatores ad te confugere, cum in te reperiunt, quidquid opus habent, si enim mortui sunt, tu illorum vita: si errent, tu via; si defatigati fatiscant, tu requies & refectio; si æcurent tu lumen & sax. Quin & Melchiorianensium columen Ambrosius, omnes adeo mortales inuitat, vt ad eum in necessitatibus cõfugiant, in te siquidem omnia remediorum genera reperire est: si enim ægrissimus, tu medicus: si febræstuanus, tu fons & refrigeratio, si auxilio indigemus & ope, tu potentia & virtus: si mortem horrescimus, tu nobis vita; si ad cælum pertingere contendimus, tu via es; si tenebras & caliginem detestamur, tu lumen & solis iubar. Nos igitur omnes, qui peccatorum numero sumus, hodie ad te recurrimus, te in asylum cooptamus, tibi veluti medico plagas nostras detegimus, & ægritudinem patefacimus. Noli igitur Domine nos repellere, sed benignè nos admittre, benignum te nobis ac clementem ostende, peccatis admissis indulge, & concede vt tandem aliquando ad æternam pertingere beatitudinem mereamur, cuius nos compotes reddant Pater & Filius & spiritus sanctus.

Amen.

(:.)

DOMI

DOM

QV

POST P

Duc in altum, &

Luc. 15.

Tobias junior d
immississet, inge
xit, multorum
tor: huius enim iecu
deinde matrimonij v
davit, quin & senio
didit. Longe digniore
in Evangelio piscati
Apostolorum Princ
marum piscator, t
Christi, iussu, laxans
scium multitudinem
rexit, & omnes ad in
stupescerent. quo de
lum. At quoniam ma
ritum Paraclerum o
veto gratia suæ vt di
synosuræ & Helio
ulationem Angel
A v

Propheticus ille
qui parem mund
verbo, eloquij
atur, vt non tam
auribus grata fo
dulcedine inebriat

DOMINICA

QUARTA.

POST PENTECOSTEN.

Duc in altum, & laxate retia vestra in capturam.

Luc. 15.

FIGURA.

Tobias iunior cū Angeli iussu se in flumen immisisset, ingentem piscem ad littus attraxit, multorum deinde miraculorum operatore: huius enim iecur dæmonium profligauit, ac deinde matrimonij vinculum solidauit & secunda, quin & seniofi Tobie oculorum vsum reddidit. Longe digniorem hodie excellentioremque in Euangelio piscationē videre est. Siquidem ipse apostolorum Princeps Petrus magnus ille aniharum piscator, magni consilij Angeli, id est Christi, iussu, laxans retia in capturam, tantam piscium multitudinem concludit, vt rete disrumpeatur, & omnes ad insolitum rei spectaculum obupescerent. quo de hac hora pluribus acturus sum. At quoniam mare conscendendum est, spiritum Paraclitum obsecremus, cursum nostrum cetero gratiæ suæ vt dirigat, & Deiparam Virginem ceterosque cynosuræ & Helices instar, affulgeat: ideoque salutationem Angelicam offeramus dicendo.

A VE MARIA.

Propheticus ille rex David, vir secundum cor Dei, cui parem mundus vix tulit, tanta in audiendo Dei verbo, eloquijsque diuinis dulcedine perfundebatur, vt non tam mel & ambrosia palato, quam illa auribus grata forent; hinc gaudio exultans & dulcedine inebriatus dicebat interdum: *Quam* Psal. 118.

GG 5

dulcia

dulcia faucibus nunc eloquia tua! super nunc & fau-
ori meo. Ceterum meritò delicias illas, quas
 diuini verbi auditu promanantes animæ prior
 percipiunt, in immensum extulit; tantum quip-
 voluptatis ac dulcedinis ipsum complectitur
 spirat, vt etiam se: fus omnis expertia ad se tra-
 & alliciat, rupes & marmora emolliat, muro
 heneos perfringat, nullumque aded durum &
 xeam reperiri cor queat, quod non, si modò alio
 ratione ipsum feriat & tangat, flectat & penet-

Eccl. 40.

Eloquentiam & flexanimitatem suadelam dep-
dicans Sapiens, hisce verbis vsus est, Tibia & Pa-
terum fauunt melodiam, sed superatrag, lingua s-
uis. In omni genere eloquentiæ locum hoc habet
 Auditores, at potissimum in diuinis, quæ suauis
 accentus est concionatorum, & sacræ Euang-
 buccinæ, quæ ad linguæ vocem accentumque te-
 poratæ maiori auditores voluptate perfundit
 quam omnia Musica, quæ in mundo haberi queat
 instrumenta. Huc accedit, quod ipsum Dei v-
 bum, quod eorum ab ore fluit, virtus quædam
 pernatura sit, & tacita vis & tyrannis, qui
 Deus in huiusmodi Concionatorum lingua sit
 esse voluit, quæ auditorum animos omnem in p-
 tem traherent, raperent, & inuitos etiam co-
 rent, quæque maiori potentia polleteret, quam o-
 nis armata & ferrata vis.

Eloquen-
 tia symbo-
 lum.
Valerianus
lib. 33.
Hieroglyph.

Ceterum egregio hieroglyphico veteres,
 Flore quidem Luciano, & relatore Valeriano, elo-
 quentiam expressere: illius enim vim & poter-
 am in hominum animos volentes exprimere, He-
 culum pinxere, leoninis vestitum exuuijs, dex-
 clauam, sinistra arcum & sagittas (quibus ille
 mis monstra domabat, feras conficiebat, cent-
 res necabat) gestantem: ac plures eius ab ore
 te

tenas egrediētes, quib-
 tudinem comprehe-
 vnusculumque auribu-
 blemate Alciatus des-
Arum lauat tenet, y
Contegit & Ne
 Nihil porro aliud
 banur, quam Hercu-
 tudine & armorum re-
 culi sui homines, per-
 tes & vagabundas, ad
 vix rationem relicta
 hic efficio, si human-
 minum tantum potue-
 diuinam posse; & sa-
 Herculis, barbaros
 suscipiendos permo-
 erint; quid non factu
 quæ non homines
 rem transfereat: an
 quamcumque in par-
 Diogenes, referen-
 colophum dum assidu-
 abus illius delectaba-
 vt, quæ muis eum præ-
 rationem si denuo re-
 illius aduolutus mag-
 um uia dum baculu-
 quæ dixit, quod d-
 car si tãto tu Christ-
 migras, quãto Pl-
 uanam, nihil te à
 tata Salomonis R-
 tum oēs in admirat-
 Arum os Maguato

super n el & fau
 enas egrediētes, quibus infinitam hominum mul-
 tudinem comprehendebat, & siringebat, catena
 cuiusque auribus inserta. Quod egregio em-
 plemate Alciatus designauit;

Arcum laua tenet, rigam fert dextera clauam

Contegit & Nemeos corpora nuda leo.

nihil porro aliud omnibus his denotare cona-
 vantur, quā Herculem non tam neruorum forti-
 tudine & armorum robore, quā eloquentia, sæ-
 culi sui homines, per agros intar ferarum palan-
 tes & vagabundas, ad benigniorem melioremque
 rationem relictā barbarie, traduxisse. Atq;
 inc efficio, si humana eloquentia & suadela ho-
 minum tantum potuerit; quantum credendum sit,
 iuinam posse: & sanē si verba diserta & cordata
 terculis, barbaros ad mores humanos & ciuiles
 discipiendos permouerint, & bestias perdomue-
 rint; quid non factura est vis & potētia verbi diui-
 ni? an non hominēs ratione p̄dicatos ad vitā melio-
 rem transferet? an non cor simul & animam ad se,
 iamcumque in partem, trahet?

Diogenes, referente Laërtio, Antisthenem Phi-
 losophum dum assiduē audiret, tantoperē lectio-
 nibus illius delectabatur, & eloquētia rapiebatur,
 t, quamuis eum p̄ceptor ludo exigeret, & fustia-
 tionem si denuo rediret, cōminaretur; pedibus
 illius aduolutus magno seruire diceret, *Cade, non*
nim ita durum baculū reperiēs, qui me abs te, quādiu
liqui t dixeris, quod discā, arcere possit. Et hoc cyni-
 ē, at si tāto tu Christiane, erga diuinā zelo & ardo-
 re flagrāres, quāto Philosophus ille erga sapientiā
 humanam, nihil te à verbi diuini auditu auerteret.

Tanta Salomonis Regis eloquentia fuisse scribi-
 tur, ut oēs in admirationē raperet; & reginā Sabēā,
 plurimos Magnates ab ultimis Aethiopie finib⁹

excitauit.

*Lib. 6. de
 vit. Philos.*

3. Reg. 10.

exciterit, qui illius sapientiam audituri Ierosolamam confluebant. Porro si tanta humanæ sapientia & Philosophiæ quæ inter mori potest, vis ac potentia, vt exteris & longo locorum intervallo diffitos ad audiendum excitarit: quantum in huius sancta Dei viventis, & mors nescij, æternæ regis cæli & terræ eloquia, habebunt in animis Christianorum & fidelium? an non illos quod buerit rapient? an non ab omnibus sæculi negotiis auertere eorumque odium ingerere poterunt? ipsi dem audiendis eo melius vacare queant, & delectari. Quæ qui libenter & magno ergo gustu audierit, nã ille in electorum se numero collocabit.

**Verbi Dei
vis.**

**Homil. 2.
in Isai.**

**Delectari
verbi Dei
auditu, si-
gnum est
sani animi.**

Atque hoc sibi persuadet Chrysostomus, cæcitate ardorem hunc & affectum ad Dei verbum auditum inter signa prædestinationis & mentis sanitatem enumeret, idque hac similitudine, *Quemadmodum esuriens bonam corporis valetudinem declarat, sic homines appetere spirituales, animæ sanitatem arguit.* Quemadmodum etiã qui piscem explorare vitæ num recens sit & esu aptus, aures & branchias inspicit; si enim hæc rubeant & recentes sint, laudandus est piscis; at si fateant & diffuant, obiciendus non emerem. Scita similitudo, Omnes in hoc inferiori orbe instar piscium sumus, in vasto mari huius mari natitantes; si sanitatem bonitatem nostram explorare volumus, ex auribus id cognoscendum est: si enim illæ recentes sint, & verbo laudando delectemur, concionibusque capiamus signum est, & quidem evidens, prædestinationis argumentum; at si patiscant, & non nisi mundanarum concionum sordibus pateant, certissimum argumentum habemus interius fatere nos, & ad nihil valere, nisi vt neamur foras & conculcemur ab hominibus. Co-

DOMIN. III. PO

parationi meæ subscribitur
Deo est, verba Dei audire

Quam recentes Dei

dis regis, quantaque in

præte perfundeatur

mo cellatur, Latet

inuent spolia multa

ctus Regis huius ardore

comparationis sensus

onga urbem obsidione

em in direptionem ac

na quæque diripiunt,

complent, seque nimis

liter, Domine, cum ve

it, repleo cor, oculos

ultates, vt sub spolio

nam.

Egregius profectus

in ipsa eloquijs au

si, si ciues alicuius ci

occurrissent, omnesq

commune aliquod fia

inceps, ea qua est ele

cellites aut apparito

es, qui illos ad mortem

pos, & legatos mitte

nam ciuium ambire

tem afferrent, delicta

putatis, gaudio, qua

sfuros, vt regias illa

ntas prælegi audir

diuini promulga

tem nobis iratus cu

empiternum suppli

pati ipse pro sua

arationi meæ subscribit scriptura, dicens, *Qui ex eo est, verba Dei audit.*

Quam recentes Deus bone, zures erant Dauidis regis, quantaque in audiendo Dei verbo voluntate perfundebatur? nam de se in quodam Psalmo testatur, *Latabor ego super eloquia tua, si ut qui hauris spolia multa.* Quibus verbis Spiritus sanctus Regis huius ardorem indicatum voluit: & comparationis sensus est hic, ut milites, postquam ingra urbem obsidione cinxerunt, si eadem tantum in direptionem ac prædam detur, preciosissima quæque dripiunt, finum, saccos, & sportas implent, seseque nimium quantum onerant: non ter, Domine, cum verbum tuum audire continer, repleo cor, oculos, aures, & omnes animæ facultates, ut sub spoliis celestium onere fatiscam.

Egregius profectò feruor, utinam parem nos istis eloquijs audiendis præferamus? dic mihi si ciues alicuius ciuitatis Principis sui odium currissent, omnesque mortem, ob publicum & commune aliquod flagitium commeruissent; & princeps, ea qua est clementia & benignitate, non bellites aut apparitores, non lictores aut tortor, qui illos ad mortem raperent, sed nobiles alios, & legatos mitteret, qui reconciliari & amicitiam ciuium ambire velle Principem dicerent, rem afferrent, delicti veniam sponderent; quantis, gaudio, quanta exultatione, omnes accessuros, ut regias illas reconciliationis & veniæ preces prælegi audirent. Sed euidentius hoc in verbo diuini promulgatione cernere est. Deus si idem nobis iratus cum esset nosque ad mortem sempiternum supplicium, nisi resipiscamus conuincti ipse pro sua misericordia benignitateque,

Psalm. 118.

Simile.

que legatos nobis destinat, cōcionatores in qua-
 qui pacem nobis denunciant, gloriæ sempiternæ
 pignus spondeant & polliceantur; quanto igitur
 affectu, quo zelo & ardore diuinorum decretorum
 diplomatumq; , promulgationem, in verbi diuini
 annuntiatione fieri solitam, audire nos æquum est.

Et hæc quidem hætenus, in verbi diuini præ-
 conium; eo quod hodierni diei Euangelium mag-
 nam multitudinis feruorem in Christi verbo præ-
 diendo ob oculos ponat. Videmus enim tantam
 hominum turbam Christo, magno illi Ecclesiæ
 adhæsisse, verborum doctrinaq; dulcedine inest
 tam, vt non seipsos modò in vnum præ loci angus-
 tia constipati comprimerent, verum & in ipsius
 concionatoremeruerent inuiti, vt nullum in terra
 proprium vel satis patentem locum inuenirent
 in quo concionem haberet; sed mare Galilææ con-
 scendere necesse habuerit, & Petri cymbam in
 thedram conuerterit; miraculisque dicta con-
 mans, infinitam hominum multitudinē allexit
 innumerabilem piscium copiam Apostolorum
 ti concluderet, ita vt disrumpereetur, atq; hoc co-
 nibus non mediocrem admirationē pariebat.
 angelij textum depromamus, Cum turba irruerit
 in Iesum, vt audirent verbum Dei, & ipse stabat seorsum
 stagnum Genesareth. Vt porro ordinē debito
 presenti cōcione procedamus, primò de mari hi-
 piscibus, piscationeque præsentī sermonem in-
 tuemus, ac deinde de piscatoribus nonnihi-
 gemus. Si verò attentas mihi hic aures præb-
 ritis, non ingrata, credo, palato miracula
 dituri estis.

Mare mū-
 dus est.

Quod ad primum igitur spectat, per mare Ga-
 lilææ siue lacum Genesareth, miserum ac funestum
 hunc mundum denotari arbitror; ille siquidem

mare est, mille venti
 mille fluctibus & vn-
 rationibus, motibus,
 fames, mare, inquam, si-
 ferendum, luxuria den-
 solophiz dogmate vsu-
 in mundo, aut est con-
 sentia oculorum, aut su-
 dius violentus & elin-
 ctus libidinis, tempesta-
 verbi æ aquilones delex-
 piscibus verò homi-
 nula Ecclesiæ vt tag-
 mari mundum; tellabi-
 culum; in S. Petri
 Ecclesiæ præmar-
 sunt mare, scriptu-
 Et quemadmodum
 atoribus deuorantur
 ri ab opulentioribus
 ade Apostolus, Non
 aut vos, & maledo ape-
 uis deuorantur in pri-
 mō pisces maris? Atq;
 mari & educari,
 zantes, salē & salug-
 sentiunt: ita quoq;
 mundi huius aquis in-
 tudinem, molesti-
 uisq; illius, qui ce-
 ume mel, fauos, fac-
 eunt omnia.
 frange, quā in Ae-
 nōm illa, porrū &
 iungumma volup-
 m

ionatores inquam, are est, mille ventis ac turbinibus obnoxium, gloria sempiterna; quanto igitur, ille fluctibus & undis commoueri solitum, mutationibus, motibus, vicissitudinibusq; rerum in-
 horum decretorum; me; mare, inquam, superbia turgidum, auaritia
 em; in verbi diuini, ruidum, luxuria denique spumofum. Hocce Phi-
 dire nos equum ei, sophiæ dogmate vsus est Ioannes, *Omne quod est 1. Ioan. 2.*
 in verbi diuini pra- *mando, aut est concupiscentia carnis, aut concupi-*
 tei. Euangelium m- *uita oculorum, aut superbia vitæ.* dicere vult; Mun-
 in Christi verbo a- *is violentus & æstiuus Oceanus est, in quo flu-*
 emus enim tanta- *is libidinis, tempestates auaritiæ, & minæ esu-*
 agno illi Ecclesiæ- *rbæ aquilones delæuiunt.*

Piscibus verò homines designari credo, vt na-
 culâ Ecclesiæ vt fagenâ sacram scripturam, vt
 ri mundum; testabitur abunde distichum illud
 tiffimum, in S. Petri nomine compositum:

Ecclesiæ pronauo ego, mibi cl. mala mundi

Homines
 piscibus
 collati.

Sunt mare, scripturæ retia, piscis homo.

Et quemadmodum in mari pisces minores a
 ioribus deuorantur, ita quoque pauperes & mi-
 ab opulentioribus, & sæculi huius gigantibus:

de Apostolus, *Nonne diu t. sper po. eniam oppri-* *Iac. 1.*

et vos; & multò apertiùs Propheta Abacuc, Et *Abac. 1.*

es deuorante in pio uultu orems, & facies hominis

si pisces maris? Atque vt pisces maris incolæ in

ri nati & educati, in mari & sale perpetuo vi-

antes, salē & salsuginem aquarum marinarum Pisces sal-

sentiant: ita quoq; cosmophili, fluctibus & sal-

undi huius aquis immerfi & assueti, salem, a-

non senti-

itudinem, molestias, angustias, calamitates, unt maris:

eriasq; illius, qui eorum stupor est, non perci-

nt; at mel, fauos, saccharum, delicias, voluptates

putant omnia.

raelitæ, quā lin in Aegypto seruitute premebā-

nō nisi allia, porrū & capitata cepe comedebāt *Allegoria.*

in ijs summā voluptatē & gustū nectareū sitū

arbi-

Mundani
non senti-
unt mala
quæ mun-
dus fouet.

Ioan. 3.

4. Reg. 5.

Pisces filij maris sunt, fluuiorum domesticæ
 clientes extra quos viuere nesciunt: non aliter
 etiam homines; nam omnis illorum vita à sacra
 Baptismi aquis dependet vt sine illis ne viuere
 quidem aut respirare queant. Testem aduocamus
 angelistam, Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu
 sancto, non potest introire in regnum Dei. Et fi-
 ram è veteris instrumenti depromo pharetra, in qua
 quam Naaman Syriæ ille purpuratus vitare, à lepra
 mundari potuisset, nisi prodigiosas illas danis
 aquas intrasset, in quibus se felicians & conu-
 nitatem recuperat, & vitam tuetur. Quod illud
 neum sanctissimi Baptismi lauacrû denotat, in quo
 peccatorum lepra aufertur, quodq; vitam æternam
 asserre solet.

Adhuc ipſe Oce
ſiti ſemper in pericul
ſcatores le nulla nō
ſagenarum, hamorum
& dolozū directiē d
mundi incolis, in ma
maior etiam immen
nullo non tempore
verluſiſſimi, qui die
to latent, varia tend
num perniciem tendē
temere voltat, ſemp
exambans, rete ſemp
fert quo incautam an
ſis pertrahat, de quo
ſcient inreticulū etu
ſicut piſces capiuntur
o. ceterum per temp
tentationum intelli
recipite armaturam
Nefarius proſectō &
tempore Noë vincer
robem ſub aquis in na
ſum Iſraēl de Aegyp
Pharonis turmas tu
in rubro piſcatus
Præterea maiores p
ſus quoque dulcior
ampliſſe, heroica
num animas in ab
ſceno exſurgere &
planimies in dulci
ſperitatum & in
Eſtobias, & Iob, a
clauditi indole ſen
Dom. tom. 2.

us ille, Angelorum
atus, nauleam illi
pla memoria illo
nis adire neglige
tem semper ad ip
ad alijs amarum
gulonibus & lu
sapiebat. Idem po
videmus continge
as & voluptates
eas ambabus vici
im mundo seruim
prescripto viuim
lorum, miseriarum
solitarum habita
electantur & car
adferat, aut insipi
od qui piji desipu
se excutit, quod de
est & mera ambro
norum domestic
esciunt: non al
illorum vita à sa
sine illis ne viu
Testem aduoco
fuerit ex aqua &
regnum Dei. Et
pharetra,
puratus vivere,
prodigiosas illas
bus se felicians &
tueretur. Quod
auarum denorat,
quodq; vitam am

Adhuc pisces Oceani incolæ, & Neptuni para
sti semper in periculo sunt ne capiatur, quibus pi
scatores se nulla nō hora insidiantur, mille retiū,
sagenarum, hamorum genera adaptāt, mille artes
& dolos ad irretiēdū adhibent. Hominibus quoq;
mundi incolis, in mari mundi huius exspatiātibus,
maiora etiam imminēt pericula; quibus diaboli
poulo non tempore insidias struunt, piscatores illi
ersutissimi, qui die nocteq; explorāt, & in occul
lo latent, varia tendicula, casses & laqueos in eo
um perniciem tendētes. Satan perpetuū per hoc
mare volitat, semper nauigat, omnem in partē
xcubans, rete semper & sagenam manibus præ
ert, quo incautam animulam concludat, & in cas
s pertrahat, de quo vaticinans dixit Psaltes Ca
ent in retiaculis eius peccatores. & apertius Sapiēs,
ut pisces capiuntur hamo, sic homines in tēpore ma
ceterum per tempus malum, tempus haud dubiē
ntationum intelligit, vti & ad Ephesios Paulus,
cipite armaturam Dei, vt possitis stare in die malo.
efarius profectō & subdulus piscator est, vt qui
mpore Noē vniuersum propemodū terrarum
bem sub aquis in nassam pertraxerit; deinde in
itu Israël de Aegypto, integros exercitus &
araonis turmas tum equestres, tum pedestres in
ari rubro piscatus sit.

Præterea maiores pisces in mari, minores in flu
ijs aquisq; dulcioribus viuere solent. Docemur
c mysticē, heroicas & generosas illas magnorū
rorum animas in afflictionum aduersitatumq; Afflictio
ceano exsurgere & eminere; femininas verō & nes mari
uillanimes in dulcibus mundi huius riuis, flumi
q; prosperitatum & deliciarum, hæere. An non collata.
lias, Tobias, & Iob, aliq; generosa quadā & mal
la præditi indole semper in tribulationū saltu

Dæmones
animas ca
pere gesti
unt.

Psal. 148.
Eccl. 9.

Ephes. 6.

Genes. 7.

Afflictio
nes mari
nis aquis
collata.

gine victitarunt? sed diutius æquo moralitate sectari sumus, historiam prosequamur.

Cur Dominus in piscibus edidit miracula,

I.

Apoc. 10.

II.

Dominus igitur Petri cymbam, id est, Ecclesiam primitiuam, cum subiisset, & laxari retia in capturam præcepisset, tanta piscium multitudo conclusa est, vt retia frangerentur, duoque nauigia pisces non caperent; quod sine miraculo profectum non aduenit; quodque vt miraculum semper Ecclesia suspexit, at non sine ratione & fundamento in piscibus miraculum hoc patrare voluit. In primis verò vt potentiam & auctoritatem suam declararet, omnibusque testatum faceret, se supremum terræ, marisque Dominum ac Monarcham esse, & omnia ad imperium & nutum suum tremere, & a iussa capeffenda parata esse. Vnde non immerito ei aptari queat illud Psalmi, *Omnia sub iussu pedibus eius, oues & boves, insuper & pecora campu velucres cali & pisces maris*. Et verè: olim siquidem castra Israëlitarum repleuit coturnicibus, stabulum Bethleem bestiis, & hodie Petri nassam piscibus; è quibus omnibus regale illius imperium & suprema in mare, terramque potentia euidenter demonstrari potest. In huius rei signum visus est in Apocalypsi *dextrum habens pedem super mare sinistrum autem super terram*. Quod euidenter argumentum est potentie maiestatisque, & simul pertè demonstrat, illum archithalassum esse maris, & terræ Monarcham.

Secunda ratio est, quò infinitam bonitatem & admirabilem providentiam testatum faceret quod æquali prorsus ratione erga omnes in genere singulas in specie creaturas afficitur; vt simul etiam aliqua ratione iniuriam, quâ tempore diluuii piscibus intulisse forsitan videri posset, illos deservendo, resarciret, & nouo beneficio compensare

Furentibus siquidem terræ omniumque animalium singularem quadrupedum, reptantium, & genus Deus, atque vt genus species in arca Noë piscis visus est neglectis; furori conpetantibus; providentia rem potest tribuere volens & piscium animalia gratia affectis & tempestatibus egestiens; in Petri conspectum piscium multitudinem. Tertia ratio, cur cunctis hoc edere voluerit suam absolutam & à nemine dependentiam animalia libertatemque; disciplinamque; & ad nutum condantur, & ad nutum tempore ferocissima dominum iussis parere; innumera; piscium maiestatem nequeunt vt superiores metuant & laqueum Domini, numquam aut discipulis benevolentiam & ingi impatiam Christi voluntati, celeriter ad preceptis finibusque obtemperant. Adeo v

quo moralitates
amur.

id est, Ecclesiam
ri reia in capti-

multitudo con-

quoque nauigia pi-

miraculo profecto

um semper Eccle-

& fundamento in

e voluit. In primi

tem suam declara-

se supremum ter-

rcham esse, & om-

tem tremere, & a-

de non immerito

omnia (sui cisti su-

er & pecora camp-

erent, olim siquid-

turnicibus, stabu-

Petrinam pisci-

lius imperium

otentia euident-

rei signum visus e-

pedem super mar-

quod euident arg-

tiisque, & simul

thalassum esse m-

DOMIN. IV. POST PENTECOST. 115

Furentibus siquidem diluuij vndis, & aquis in
terræ omniumque animalium perniciem intume-
scentibus, singularem quamdam omnium habuisse
quadrupedum, reptilium, & auium curam visus est
Deus, atq; vt genus conseruaret, omnes singulorū
species in arca Noë voluit asseruari; solos porro
pisces visus est neglexisse, vndarū eos & maris tē-
pestatisq; furori committens. At hodie ex diuina
providentia rem ponderans, & suum vnicuique ius
ribuere volens & pisces eadem, qua cetera olim
animalia gratia affecerat, cum in arca Noë, ab vn-
tis & tempestatibus eadem tutatus est, cumulare
reliens; in Petri eos nauiculam admittit, *Et con-*
luserunt piscium multitudinem copiosam.

Tertia ratio, cur circa pisces miraculum Chri-
stus hoc edere voluerit, est, vt demonstraret porē-
tiam suam absolutam esse & vndequa; prefecā,
& à nemine dependentem, vt & pisces, quibus nul-
li animalia libertatis amātiora, & indonabiliora,
agisq; disciplinæ subiectioniq; inimica, ei obse-
ndarint, & ad nutum paruerint, quamuis enim
tempore ferocissima & q; domentur animalia, &
ominum iussis pareant, vt leones, vrsi, tigrides a-
aq; innumera; pisces tamen feritatem suam &
estialitatem nequeunt exuere: tametsi enim ho-
inem vt superiorem agnoscant, cuius vel vim
ram metuunt & latebras petunt, vt mancipia
sa Domino, numquam tamen eius parere volunt
gibus aut disciplinam aliquam subire, &
ullo benevolentia signo permoti bruti ma-
ent & ingi impatientes. Ast hodie ad solam
esu Christi voluntatem Creatoris parentes
mandato, celeriter adproperant, & ex intimis
maris latebris finibusque profundissimis, Petri
cia subeunt. Adeo vt non sine admiratione de

III

HH

2

Christo

Christo dici queat, *Quis est hic, quia mare & pisces obediunt ei?*

Quarta, vt mirabiles iustitiæ distributiæ i Deo nostro pateret effectus, vt qui nihil irremuneratum, nihil indotatū sinat præterire. Nā quoniam D. Petri cymba, loco cathedræ, ad docēdas turba fuerat vsus, mirabili hac piscatione, aliquatenus parē visus est gratiam voluisse referre; quasi hac ratione damna compensare voluerit quæ Petri forsitā intulisse videri posset, cymbam illius piscationi destinātam cathedræ vice vsurpando. & milia exempla in veteri testamento videre est. Vnde Sareptana quod Eliam Prophetam profugum in domum recepisset, & fame confectū enutrisset, oleum domi multiplicari & in immensum augere vidit, vidit & filium resuscitari. Quæ duo non si euidenti miraculo peracta sunt. Eius porrō discipulus Eliseus, cum ad aliquot dies in funamiti casa hæssisset, sterili filium impetravit, & eū ipsū deinde mortuū ad vitā reuocauit. Huc referemus quod in Evangelio dicit Dominus, *Qui vos recipiunt, me recipiunt*. An non omnes hæ rationes prægnantes sunt & vestro iudicio rei quam proposui peractam commodē vobiscum ipsi dispicite, interea ad libram redibo, & cœptam piscationem proseguar, quæ egregij mihi conceptus occurrunt.

In primis igitur hanc mirabile piscationē in hodiū producere voluit, vt hac ratione Apostolos discaretur, & visa captura ad animarū eius piscationē attraheret. Solet quippe Deus, quæ immensa est bonitas, non aliā ad alliciēdos homines rationē media adhibere, quā ea ipsa ad quæ eosdē videt propensos & inclinatos. Ita, Chrysostomo testis, Magos, quod Astrologiæ periti essent & cælestium motuū, influxuū, Planetarūq; operationū studio,

Medijs proprijs Deus
vix solet ad
animas
conuertē-
das.

Stella noua pellex
scatores, numero
confirmavit Ecce

Christus prius
vocaret, iubet vt
ri cymba cōmittee
filium. Horū occa
Ecclesiæ nauicula
harere oportere,
bus terrenis nō de
anegotij curis que
primis verō opus e
ribus & agēdi ratio
cedant, id est, nihil
ambitionem repud
nam gloriam horre
terre nō ad hærefe
tum omnium, san
xempli oceano nā
Voluit olim De
puls conuocaret
sed tubas argenteas
sæc tubas dixerō C
nas illas Euangeli
tores dum virijs be
teatur & excitent
ratur argentum ab o
rum & purum, col
dipita quoque con
minalatæ & integra
vite rumore reson
niquis exemplo la
biles, in incude e
razones mollitiem
parit, nullis quoque
stea

stella noua pellexit; Apostolos verò opificio piscatores, numerosa piscium captura in vocatione confirmavit. Ecce & alium conceptum.

Christus priùs quàm Apostolos ad hanc piscationem Conceptus vocaret, iubet vt à terra nō nihil recederet, & mari cymba cōmitteret, *Reduite*, inquit, à terra *pu- fillum*. Horū occasione verborū aio, quoniā oēs in Ecclesiæ nauicula sumus, naues, in terra minimè hærere oportere, id est Christianorum animas rebus terrenis nō debere immergi, sed easdē procul à negotijs curisq̃e mundanis esse segregandas. In primis verò opus est, vt Cōcionatores vita & moribus & agēdi ratione procul à terra & littore secedant, id est, nihil quòd mundum sapiat, sapiant, ambitionem repudiant, auaritiā detestentur, vanam gloriam horreant; verborum illorum cymba terræ nō adhærescat, sed in medio & pleno virtutum omnium, sanctitatis, probitatis, boniq̃e exempli oceano nauiget & euagetur.

Voluit olim Deus binas parari tubas, quibus populus conuocaretur, quando castra essent mouēda, sed tubas argenteas, ductiles, non verò fusiles. Ha- Conciona- sce tubas dixero Concionatores, tubas & bucci- tores tub. s nas illas Euangelij ad quarum clangorem pecca- collati. tores dum vitij bellum indicendum est, conuocentur & excitentur. at argentæ sint oportet. nā vt argentum ab omni terrena concretione liberum & purum, coloris viuidi, & soni gratissimū est; ita quoque concionatores puri sint, vitæ immaculatæ & integræ, animæ puritate conspicui, vitæ rumore resonantes & celebres, conuersationisq̃e exemplo laudandi. Ductiles quoque non fusiles, in incude elaboratæ; quòd verbi diuini præcones mollitiem fugere, suauitates detestari par sit, nullis quoque parcere periculis, labores

²dire, malleos id est, molestias, poenas, defatigationesque subire paratissimos, Ecce & alium conceptum non inferiorem.

Cur de die hæc piscatio facta sit Mirabilis hæc piscatio non noctu sed interdiu contigit: Apostoli siquidem cum tota laborassent nocte, sudassentque, operam & oleum perdidere, ne pisciculo quidem concluso. Conqueiti enim de labore exhausto, & tamen vano; dicunt, *Tota nocte laborantes & nihil cepimus*. Varia porro per noctem hanc intelligere possumus; inprimis legem

Quid nox hic significet.

I. Mosaicam, quæ obscuritate & tenebris, umbrisque plena fuit. Vnde Apostolus ad Hebræos, *Umbra habet lex futurorum bonorum*.

In hac autem nocte nihil capere licebat, nec gratiam, nec iustificationem, nec peccatorum veniam; ipsæ quoque cæli fores obseratæ erant, & quid quid demum capiebatur, in sola Messia venturi filii de capiendum erat.

II. Mundum per noctem hanc intelligere quid vetat? mundum illum lippientem cæcutientem, errantem, cuius dies meræ nocte sunt, quique semper in tenebris ambulat, iuxta illud, *in tenebris ambulat*: & qui in nubibus & densa mundi caligine laborant, quid quæso persequantur aliud quam laborem, molestias, miseras, anxietates?

III. Ipsum peccatum obscura quidam nox est, idque ex mente Christi, *qui male agi odit lucem*: hac verò terram animi occupante, nihil capere possumus: quamdiu enim in damnationis & peccati statu versamur, quidquid boni conperamus, inane est, perit, nec ullus inde redudat fructus aut meritum.

IV. Quartò denique tetra hæc nox amaram mortis horam etiam designare poterit, nox illa eclipses, caligini tenebrarum; in qua incassum laboramus, inmiscimus, cruciamur, & diuinam clementiam inu-

nuocamus; nihil illis gratizerit locum la indulgentia dalem tempus iustitiamis, de qua in Evangelio per prophetam. Pisco, quamdiu gratiam legis Evangelii inuocata piscium capiamus, inquam, venia, & menti occurrit.

Vide egeriam in Dei nomine inchoat laxare: In verbo discamus hinc, semine, actiones & operum, ante, quam quod simul etiam, quid mur, felici inuocatur plurimum habet claudicant, laboramus, nihil capimus, no tris, qui postquam omnino capere potest verbo laxatis rebus multitudinem conclusionem testentur, Totalem profectò sunt integros in caritate & vociferantur conuertunt frugem filii, qui viduæ filios reuocare conantur lacrymans ait.

oenas, defatiga-
ce & alium con-

ctu sed interdum
tota laborassent
leum perdidere,
conquelli enim de
dicunt, *Tota no-*
ctia porro per no-
is, inprimis legem
enebris, umbrif-
ad Hebræos, *Vm-*
ni.

pere licebat, nec
peccatorum ve-
terant, & quid-
Melfa venturi fi-
per noctem hanc
illum lippientem
dies meræ nocte
is ambulat, iuxta
qui in nubibus &
et, quid quæso p-
noctas, miser-
atum obscura qua-
risti, qui matè ag-
mi occupante, in
enim in damnatu-
quidquid boni
nullus inde redi-
Quarto denique
horam etiam de-
typhos, caligin-
laboramus, ne-
uinam clementia
im-

inuocamus: nihil tunc quippe capere licet, nul-
lus gratæ erit locus, vita non prolongabitur; nul-
la indulgentia dabitur, fauor nullus: tunc siqui-
dem tempus iustitiæ, & nox illa plena discrimi-
nis, de qua in Euangelio, *Veniet nox, in qua nemo*
potest se pe. ari. Piscemur igitur, dum vitæ durat di-
es, quamdiu gratiæ sol illucet, & quamdiu in cla-
ritate legis Evangelicæ ambulamus, tunc enim
infinita piscium capi solet multitudo, gratiarum
inquam, veniæ, & misericordiæ. Sed aliud quid
menti occurrit.

Video egregiam hanc & secundam piscationem Omnes a-
in Dei nomine inchoari, & iussu Dei Petrum re-
tia laxare: *In verbo autem, inquit, tuo lax. borete.* Dei nomi-
Discamus hinc, semper in Dei velut ducis, nomi-
ne, actiones & opera auspicanda, diuinumq; auxi-
andæ.
lium, antè, quàm quid exordiamur, inuocandum;
simul etiam, quidquid in Dei nomine auspica-
mur, felici inceptum auspicio felicissimum
ut plurimum habere exitum; sine quo omnia
claudicant, labant, vacillant, in vanum labora-
mus, nihil capimus, similes piscatoribus hisce
nostris, qui postquam tota nocte laborassent, nihil
omninò capere potuere, donec tandem in Dei
verbo laxatis retibus, innumeram piscium mul-
titudinem conclusere. Audiamus quomodo de
se testentur, *Tota nocte laborantes nihil cepimus.*

Eadem profectò fors est concionatorum, qui Concio-
dies integros in cathedris ad rauim vsque clami-
narorum
tant & vociferantur, & vix vnum ad meliorem
infelicitas
conuertunt frugem: quorum figura fuit puer ille
Elisæi, qui viduæ filium magna contentione ad vi-
tam reuocare conatus, & quidem frustra, tandè
lacro lacrymans ait, *Non surrexit pu. r, non est vox 4. Reg. 4.*

4. Reg. 5.

Mali con-
cionatores
collati cū
piscatori-
bus nihil
capiēti-
bus.

Ofec. 8.

neque sensu. Quænam huiusce statui rei ratio potest, non alia fortasse, quàm quòd in Dei verbo retia non laxent, sed alio forsitan respectu & eo non usquequaque laudabili. Solus Naaman Iordanem ingressus, à lepra mundatus fuit, quòd in Dei verbo, & Elisæi iussu flumen intraverit sexcenti alij quidem idem balneum subiuerant sed quòd Propheta eodem illos non destinasset non fuisse mandati. Illi denique soli pisce concludunt, qui in Dei verbo laxant retia, ceteris sortem suam deplorando dicentibus, *Nihil cepimus.*

Impetibus hisce peccatoribus similes haud du-
 bi sunt mali concionatores, qui, quòd, non zelo
 animarum conuertendarum accensi, nec gloriæ di-
 uinæ propagandæ cupiditate flagrantes, sed inan-
 gloriolæ auræ captandæ & auaritiæ ergò, verbo
 Dei prædicet; quamuis noctes & dies integros la-
 borent, studijs incumbant, cerebrum studendo la-
 dant; ne hilum proficiunt, neue vllam prorsus
 animam conuertunt. Hinc de Apostolis scriptum
 eodem est Euangelio, non modò nihil cepisse
 sed quod longè deterius retia fregisse, *Refici-
 bant*, inquit, *retia*. Idem etiam accidere conci-
 natoribus videmus, qui in cathedris clamando
 se enecant, cerebrum fatigant, & labore inca-
 sum posito, neminem ad vitæ emendationem
 ad morum in melius commutationem excita-
 queunt. Quibus adapto dictum illud Prophetæ
Ventum semmabunt, & turbinem metent; qui mole-
 dinis vento agitari solitis eosdem comparat
 molere vento flante affueris, quiescere vento quæ-
 escente. Ita quoque inanes illi prædicatores non
 nisi vento vanæ cuiusdam auræ & flabro populæ
 reguntur, & quamdiu ventus ille auribus illorum
 inflat.

DOMIN. III. P.

insufflatur, mira dic
ille subfiderit, & laud
& humi serpunt. Ne
Paulus qui hoc se pu
Neque aliquando fuit
in occasione auaritie.
hominibus gloriam ne
igitur mirum est, eo
hic capere, & in
Nihil cepimus.

Mundani, vt & alii
mero horum piscato
pientes. Quot enim
huius profundum ret
orum, ambitionis
riorum inordinato
pore, nihil omino
Isaia araneis simil
& caſes, quibus n
& necant, Telas in
git, Opera eorum, op
ram cogit ationes mu
illarum dimancia,
liquae Monarcha orb
demata parant, pa
enari sunt, & ſepul
mū, quot lacrymis
emarent Per tota
m, Quorum lamen
teſorum omnium
roz rabie vocife
ſaſ ſorui in via in
dignas vias difficile
Dormierunt ſoni
enari diuitiarum

statui rei ratio insufflatur, mira dicunt, & altum crepant; at ubi quod in Dei vertice subfiderit, & laudari desinunt, animo deficiunt forsitan respectu, & humi serpunt. Non huiusmodi erat Apostolus. Solus Naaman Paulus qui hoc se purgans nomine de se testatur, Neque aliquando fumus in sermone adulationis, neque in occasione auaritia, Deus testis est: nec quærentes ab hominibus gloriam neque à vobis neque ab alijs. Non enim subiuerauitur mirum est, eos qui aliter concionantur, nique soli pisces nil capere, & in clamare usque ad raucedinem, laxant retia, ce-

1. Thes. 2.

Nihil cepimus. Mundani, vt & alio sensu hoc exponamus, numero horum piscatorum sunt, nihil omnino capientes. Quot eheu! fuere, qui proiectis in mundi iuius profundum retibus, retibus inquam artificiorum, ambitionis, astus, inuentionum, desideriorum inordinatorum, totoque laborantes tempore, nihil omnino tota vitæ nocte ceperunt: Quos saias araneis similes perhibet, qui telas vt texant & casses, quibus muscas captent sese emedullant & necant, Telas, inquit, araneæ texuerunt: & subiungit, Opera eorum, opera inutilia, & cogitationes eorum cogitationes inutiles. Si illi cosmophili, si verarum dimancia, Cæsares, Alexandri, Darijæque Monarchæ orbis, qui multo sibi sudore diemata pararunt, parataque non minore retinere conati sunt, è sepulcris iam redirent; quanto genitu, quot lacrymis, qua poenitentia vnanimiter lamarent? Per totam laborantes noctem nihil cepimus. Quorum lamenta confessionemque Sapiens, celestorum omnium apud inferos damnatorum, & præ rabie vociferantium nomine, significat, Lassati sumus in via iniquitatis & perditionis, & ambulauimus vias difficiles; & apud Dauidem manifestus, Dormierunt somnum suum, & nihil inuenerunt Psal. 75. omnes viri diuitiarum in manibus suis.

Isai. 59.

Sapient. 5.

Lib. de Bar-

laam, & 10-

Iaph.

Vanitatem hanc ob oculos meliùs positam
 Ioan. Damascenus simulque inutiles quos in mu-
 do subire oportet, labores & sudores, parabola
 flagit egregiam sanè & iucundam. Deposcebat
 quid. in ad mortem, criminis commissi reus, quod
 verteret nesciebat, nulla aliunde liberationis
 fulgebat spes, nisi forsitan in amicis, qui illius
 pud iudicem patrociniũ suscipere. Porro tunc
 amicos habuerat, cum quorum duobus magna
 intercesserat, familiaritas & necessitudo, ut
 tium verò neglexerat, neue usque adeò dilexer-
 In hac igitur necessitate constitutus, amicorum
 primum adit, supplex rogat, sui ergò ut apud iu-
 cem intercederet, ac de meliore nota commo-
 daret; qui hoc se facturum negat, sed honoris
 ergò ad mortem eum comitaturum: qua spe fi-
 stratus, secundum accessit, qui nihil aliud se
 cturum ait, quàm duo inuolucra laceranda tunc
 quibus post mortem inuolui queat. Quare i-
 tus & pudore suffusus tertium tandem adire
 ruit, licet nullum ab illo speraret auxilium; à
 benignè receptus est, quique causam se illi
 acturum apud iudicem respondit, & patrociniũ
 suscepit. Primus ille amicus, quem tanti fa-
 nus ipsi parentes sunt & cõsanguinei, qui cū ma-
 me foret necesse, in mortis nēpe hora, nos dese-
 nullumq; aliud officiũ defuncto præstet, quã fun-
 & exequias ad sepulcrum usq; comitari. Alter
 diuitiæ, à quibus aliud impetrare non possumus,
 quàm vilia quædam inuolucra, indusium scilicet
 & sudarium, quod in itinere illo longinquo, in
 tero orbe, vsui esse queat. Tertius verò,
 virtus est, verus & sincerus ille amicus,
 numquam hominem deserit, illius patrociniũ
 suscipit, & coram diuinæ maiestatis tribu-

li viriliter defendit
 tur illos. Ceterum de
 seru etu dñs alienus,
 die ac nocte, mund
 bus cum serueritis,
 laboratis, nihil cep
 boratis nihil cepimus

Jacob Patriarcha
 annos Laban idolo
 quo tamen nullam
 dem recepit; hinc la
 & ingratitude. I
 datum n. er. edem me
 trahit mūdus est, gen
 praesentat, qui amore
 flagrant, magno aff
 cero huic seruiente
 lius nomine subeu
 dem recipiunt, se
 lle ac labor frustra
 cum mundo expos
 tudine conqueri c
 se deceptos, mund
 ille, ac denique dic
 ceptimus.

Et sanè tot exha
 difficultatibus,
 quunt; nihil eni
 quod, teste A
 & sine ipso fac
 ed Deus peccati
 eum ille haud
 deat, qui in pri

is melius posuit viriliter defendit; *opera enim illorum sequuntur illos.* Ceterum de duobus alijs Propheta ait, *eruetis dñs alienus, qui non dabit vobis requiem die ac nocte*, mundo inquam & diuitijs; quibus cum serueritis, incassum cucurristis, frustra laborastis, nihil cepistis, & dicere poteritis; *Laborantes nihil cepimus.*

Apoc. 14.

Jerem. 16.

Iacob Patriarcha, ætatis florem, & viginti annos Labani idololatricæ obsequio impendit, à quo tamen nullam obsequij officijque mercedem recepit; hinc læpius fortem suam deplorans & ingratitude Labani exaggerans dicebat, *ut autem in eadem meam decem viribus.* Idololatricæ hic mūdus est, gener illius Iacob mūdanos representat, qui amore filiarū illius, id est, diuitiarū agrantes, magno affectu, sudore, molestiaque foreo huic seruientes, magnaue discrimina illius nomine subeuntes, nullam omninò mercedem recipiunt, sed in cassum laborant, sudor le ac labor frustra impenditur, ita vt tandem in mundo exposulare, deque illius ingratitude conqueri cogantur, & fateri à mundo deceptos, mundum verò se fallere non posse, ac denique dicere, *Tota nocte laborantes nihil cepimus.*

Gen. 31.

Allegoria.

Et sanè tot exhaustis laboribus, tot superas difficultatibus, tanto sudore fuso, nihil capiunt; nihil enim restat illis quàm peccatum, quod, teste Augustino, merum nihil est; *ui & sine ipso factum est nihil*, intelligit, quòd Deus peccati non sit auctor. Quam lossam ille haud dubiè, ab Apostolo dicerat, qui in prima Epist. ad Corinthios ait,

Peccatum nihil est.

1. Cor. 13.

Quod

Peccatum
priuatio
generalis.

Ezech. 28.

Vita nihil.

Psalm. 38.

Iob. 7.

Isai. 41.

Ioh. 8.

Gal. 6.

Sap. 7.

Quod si charitatem non habeam, nihil sum; id est, in peccati statu bonum edo opus, nihil sum. Doctus me profecto philosophatur; peccatum quippe omnibus hominem priuat, & creaturas in nihilum redigit: quod ipsum de se Psalmographus testatur. *Ad nihilum redactus sum & nesciui*, & de Luciferi zechiel, *Nihil factus es, & non eris in perpetuum* dicere potes, *nihil cepimus*.

Infelix, insensate, miser, & occurrere peccato quod Deum offendas, & mundo seruias, lucra cupis credis & capere plurimum; & cheu! nihil omnino capis: tot peccata admittis, quod vitam protrahas, & ipsa, vt mox è duobus Prophetis intelliges, *rum nihil est*; Dauide inprimis, dum ait, *in mensurabiles potuisti dies meos, & substantia mea tamquam nihilum ante te*. & deinde Iob, *Nihil sunt dies mei*. Insignia illa proauorum, arma, scutulos, & nobilitatis seriè continuare conaris nihil omnino est, vnde Isaias, *Ecce vos estis ex nihilo & opus vestrum ex eo quod non est*. Generosum stemma iactas, sanguinem nobile, enses, vetulaeque nobilitatis iura, sed scias velim ipsum nomen tuum esse, & opus tuum eo inniti quod vera non est. Quae res famam & nomen, honorem, ambis, praerogatiuae consecaris, sed omnia meum nihil. Vnde Christus, *si ego glorificabo me ipsum, gloria mea nihilest*. Auctoritatè quæris, in alios inuicem affectas, sed & hoc, ex mente Apostoli, *nihil est*; si quis, inquit, existimat se aliquid esse cum seducit, ipse se seducit. Tantoperè sudas, laboras, te & maria peragras pauperiem fugiens, peris perignes, vt diuitias coacernas, sed, si sapienter dieris, nihil eas esse iudicabis, *Diuitias nihil est* in comparatione illius. Totus denique munus ex Hieremiae sententia, nihil est ac merum nihil.

Aspexit terram, & ecci
igitur illa tua audier
Deum nihil ergo o
Dauidis propheta qu
tunc inquit Deum
festum euadet, mise
illam esse, quæ in n
cum mundus ipse, &
haberi & videri pote
nihil quoque capi pot
capere & piscari inten
De piscari sunt app
Verum relicta hac pisc
altera orationis nos
loquamur: audire en
num Petro imperante
tra vestra in capto am
Cum enucleat
tumque formam im
orum animas pesca
us pelago reperio, v
rum, Boni quidem,
tes, Ecclesiae Doctore
plum piscandi Don
zem in Euangelio
lores hominum. Ad
tatores sunt; ipsum c
tato, verbum Dei,
ille piscator Pet
proxime, vno retis
in talio nō multo p
tato. Qui ergo recepe
sunt, & apostoli sunt
male quarto deinde
alterant verbum c
piscatum quinque mi

*nihil sum; id est, si
nihil sum. Docti
peccatum quip
creaturas in nihil
ographus testat
tui, & de Lucifero
eri in perpetuum,
& occidat peccat
o seruias, lucra
ehen! nihil omni
do vitam protra
hetis intelliges,
mis, dum ait, &
, & substantia m
inde Iob, Nihil e
uorum arma, scu
ntinuare conaris
Eccē vos ipse ex
non est. Genero
obile, ensem, vete
as velim ipsum m
om eo inniti quod
& nomen, hono
s, sed omnia me
torifico ab eis sum
quæris, in alios in
nente Apostoli, n
e aliquid esse cum
ludas, laboras, te
em fugiens, per
uas, sed, si sapient
s, Diuitias nihil e
tus denique mu
it est ac merum*

spexit terram, & ecce vacua erat, & nihil. Quænam *Ierem. 4.*

*gitur illa tua audacia & vesania est, ô homo,
Deum nihili ergo offendere! fuit & illa olim
Davidis propheta querimonia, Propter quod irri-* *Psal. 9.*

*uit impius Deum? E quibus omnibus mani
estum euadet, miseram & inopem piscationem
lam esse, quæ in mundi huius mari instituitur;
um mundus ipse, & quidquid demum in mundo
aberi & videri potest, nihil sit; vbi verò nihil est,
hil quoque capi potest: adeo ut qui hic aliquid
pere & piscari intendit,*

Delphinum sitis appingat, fluctibus aprum.

*erum relicta hac piscatura, de piscatoribus qui in
tera orationis nos expectant parte, non nihil
quamur: audire enim mihi iam videor domi
um Petro imperantem, Duc in altum, & laxate re
vestra in captivam.*

*Cum enucleatis piscatores hos excutio, eo-
mque formam imaginando examino, duo pisco-
rum animas piscantium genera in mundi hu-
nera.* *Duo pisco-
torum ge-
nera.*

*spelago reperio, vnum bonorum, prauorum al-
rum. Boni quidem, sunt Apostoli, concionato-
s, Ecclesie Doctores, virique Apostolici, quibus
enam piscandi Dominus auctoritatem & pote-
atem in Euangelio concessit, Faciam vos fieri pi-
tores hominum.* *Matth. 4.*

*Adeo ut concionatores, ipsi pi-
tores sunt; ipsum concionandi ministerium, pi-
atio; verbum Dei, retia; pisces verò animæ. Ma-
us ille piscator Petrus, piscandi peritissimus ut*

*ai maximè, vno retis iactu, tria hominum mil-
a, & alio nō multo post tempore quina compre-
endit, Qui ergo receperunt sermonem eius, baptizati* *Act. 2.*

*nt, & apposita sunt in die illa anima circiter tria
illia, & quarto deinde capite, Multi autem eorum
i audierunt verbum crediderunt, & factus est nu-
erum eorum quinque millia.* *Act. 4.*

Christus
egregius
Piscator.

Psalm. 68.

Torpedi-
nis astutia
vt se in li-
bertatem
vindicet.

Psalm. 115.

Hæretici
mali pesca-
tores.

At piscatorum omnium supremus ac princeps
fuit Christus, quo nullus vniquam in arte peritior
ipse quippe ceteros eamdv edocuit, & toties tam
que assidue toto vitæ tempore piscatus est, vt tem-
pestatibus quassatus & huc atque illuc per ma-
re agitatus, tandem medijs in fluctibus exspir-
rit. *Ven*, ait apud Prophetam, *in altitudinem ma-
ris, & tempestas demisit me*. Ipse quoque pisc-
omnes morti eripuit, & sagena & nassa diabo-
eductos, in suam pertraxit, ferunt torpedinem
(quem piscem Aegyptij hieroglyphicis, plur-
morum in libertatem assertorem, & patriæ libe-
tatis vindicem, exprimere volentes, depinge-
bant) cum à piscatore se conclusum vel ham-
captum cum pluribus alijs sentit, noxium quo-
dam virus per reria & funiculum rectâ emitte-
quod vbi paulatim ascendendo ad piscatoris
manus pertingat, ita eandem inuadit, vt al-
iectis retibus & hamo, pisces omnes effugiant,
seque in libertatem vindicent. Idem omnino mi-
Dominus videtur egisse: conatus siquidem fuer-
satan sagena sua illum vnâ cum ceteris hominib;
includere, sed illius ope & industria omnes in li-
bertatem asserti sumus. ob quam liberatione
gratias agens David exclamat, *Dirupisti vincu-
me, tibi sacrificabo hostem laudem*. Id est, Instar pi-
cis Domine reti diabolico inclusus tenebar, &
ipse mei misertus captiuitatis meæ vincula diru-
pisti, inque libertatem me assertisti; quo tibi in
mine immensas agere gratias teneor, inque gra-
animi signum, toto vitæ meæ tempore laudis ti-
sacrificium immolabo.

Mali autem & imperiti piscatores, sunt Pseud-
prophetæ, hæretici, Ministri, qui incautas animas
nouarum sectarum retibus includunt & hæreses
hanc

hamo attrahunt, ficta
reformatione neque
antes. Sunt quippe
Dominus olim ludra-
in flagellum se missu-
unt tam piscatores mu-
bentes. Sunt pesca-
horum inquam mundi
arcupiscatore sacra-
animæ inciderunt,
inclinatus est, Caden-
balternatim constitu-
horum scelestorum
Amus Diaconus Alex-
Concilium Nicenum
uit coactum: cuius v-
cum subiit orbis, na-
tus orbis terrarum in-
tatus est: retiaque ei-
post obitum annis ex-
am orientem, & intin-
olonius violenter in-
cedram sese ingerens
atio non inferior, in
CCLXXXVIII. il-
orpheus; mordicus
am puram creatur-
am multitudinem
esurely; haud dabi-
Curantiopolitanum
fatus molimina re-
ficus piscator Pelag-
ceteri (qui peccat-
fama iam inde ab
illa ab omni pe-

amo attrahunt, ficta quadam libertate & fucata
eformatione nequitia ac versutiam suam palli-
antes. Sunt quippe infauti illi piscatores, quos
dominus olim iudæ, & vniuerso deinde mundo
in flagellum se missuram prænuuntiauit, *Ecce ego*
et am piscatores multos, dicit Dominus, & pesca-
ntur eos. Sunt piscatores illi in turbida Euripi,
uius inquam mundi aqua semper piscantes, sub
chypiscatore satana, in cuius calles peccatrices
rimæ inciderunt, (vt quidem Propheta va-
cinatus est, *Cadent in retiaculo ei spicatores*;) *Psalm. 118.*
balternatim constituti.

Horum scelestorum piscatorum de numero fuit Dialog.
rius Diiconus Alexandrinus, aduersus quem i. contra Lu-
concilium Nicenum CCCXVIII. Episcoporum ciferiam.
it coactum: cuius verriculum totus propemo-
m subiunt orbis, nam referente Hieronymo *Tris orbis terrarum ingemunt, & se arrianum esse ni-*
part. lib. 4.
us est: retiaque eius ducentis & amplius etiam *c. p. 8.*
st obitum annis extensa permansere per vniuer-
n orientem, & intimos maris Africani sinus. Ma-
lonius violenter in Constantinopolitanam ca-
edram sese ingerens, alius etiam piscator fuit,
rio non inferior, idque circa annum Domini
CLXXXVIII. ille *πρωματο μάχων* auctor &
ypheus; mordicus defendens spiritum sanctum
nisi puram creaturam esse; infinitam ille ho-
num multitudinem in hæreseos nassam pertra-
pluresq; haud dubie pertraxisset, nisi Concilium
constantinopolitanum cursum retardasset, & ne-
ria eius molimina retudisset. Alius quoque pe-
lens piscator Pelagius circa annum Domini
CCC. (qui peccato Adami proscripto, in-
utes iam inde ab utero matris innocuos
e & ab omni peccato immunes asserens
naturæ,

Aug. lib. de nat. & grat. Hier. tom. 3. part. 114. naturæque potentiam & vires nimium quantum deprædicans & extollens remissionem peccatorum ei ascribere non dubitauit;) copiosum animarum numerum retibus includit, donec tandem Augustinus & Hieronymus, eius retibus diffracti & conuulsis, eum à piscando abstinere coegerunt & mari interdixerunt. Eiusdem quoque farinae Nestorius, etiam Episcopus Constantinopolitanus, sed honoris sitientissimus & superbia turgidus ut qui maxime asserere præsumens, Virginem Mariam Dei matrem non esse dicendam, similitudinem Iudæos Deum cruci non affixisse: plurimum blasphemio hoc hamo attraxit, plures haud dubiè piscaturus, si Oecumeni cum Concilium Ephesinè dictum, cui Cyrillus Alexandrinus summa cum autoritate præsedit, anno CCCCXXXVII. C. actum conatus eius non rescidisset.

Epiph. lib. 2. Tom. 2.

August. lib. contra Faust.

Subdolanus quoque ac versutus piscator fuit Manichæus manichæorum omnium Princeps natione Persæ, cuius cum errores per vniuersam Arabiam, Aegyptum, & Africam ducentorum annorum spatium cancri instar serpsissent, plurimos sagena concussit, atque inter ceteros, Faustum, Felicem, Fortunatum, Ademantum, Augustinum: quorum postremus nouem ipsos annos detentus fuit, sed tandem ad veritatem Euangelicam, Dei miserante gratia perductus crudele ipsi bellum indixit; nene tantum eorum prius propugnator fuit, quantus deinde concussor. Lutherus denique, Zuinglius, Melancthon, Oecolampadius, Calvinus & alij plurimi pessimi quoque & virulenti piscatores fuere, & innumerabiles animas tam per Galliam, quam per Angliam & Germaniam & vniuersas propendentes Europæ prouincias, circumuenerunt, dixi circumuenerunt, quod hæreticorum quidem est a-

mas fallere & irreti-
ri: extra Ecclesiam
capturam, sed solum
nem, Lutherus, Cal-
retia quidem eiecerunt
fallerent, irretirent
Petro eiusque succe-
teretia vestra in capi-
animæ capiuntur, ex-
cumuentio, & im-
modo ei piscandi ani-
tradidit & authorita-
tam in alto mari, pis-
authoritatis patentes
tum.

Quam altè, quam
het, & præclaros ac-
ret; dicendum est ig-
dum denotare, ut &
est, id est profundus
altitudinem maris &
ocis altitudo pro pre-
tra hunc sensum se-
naleum mysteriorum
diuinarum duxit, tum
diuinitatis Iesu
Christi De-
lus in litore tante
eorum tuorum ambulan-
put vnum è Prophe-
tibus, atq; intimas
tribere confiteor
reund habere, im-

Deinde duc in altum
dom. tom. 2.

mas fallere & irretire, non verò capere & piscari: extra Ecclesiam quippè retia non laxantur in capturam, sed solum in deceptionem & direptionem. Lutherus, Calvinus, Beza, alijque plurimi, retia quidem eiecerunt, sed ut animas perderent, fallerent, irretirent, non verò piscarentur. Soli Petro eiusque successoribus Dominus dixit, *Laxa-
re retia vestra in capturam.* Sola enim Petri fagena animæ capiuntur, extra illam mora perditio, circumuentio, & impostura. Deinde Dominus non modo ei piscandi animasque capiendi potestatem tradidit & auctoritatem, sed plenam ubique etiam in alto mari, piscandi licentiam. Audiamus auctoritatis patentes & diplomata, *Duc in altum.*

Quàm altè, quàm sublime nos *altum* hoc eue-
et, & præclaros ac luculentos conceptus sugge-
et; dicendum est igitur, altum hoc loco profun-
um denotare, ut & illo Ioannis loco *Puteus altus* Ioan. 4.
id est profundus; & alio Psalmorum, *Veni in Psalm. 63.*
Profundum maris & tempestas demersit me; quibus
cis altitudo pro profunditate accipienda est, &
exta hunc sensum solus Petrus cymbam ingenij Varij sen-
altum mysteriorum profunditatemque rerum suis verbo-
umarum duxit, tunc præsertim quando Oce- rum.
um diuinitatis Iesu Christi ingressus audacter *Duc in altum.*
e, *Tu es Christus Dei viui*, perinde ac si dixisset,
ulgi in littore tantummodò cognitionis meri-
rum tuorum ambulans, credit te Eliam, aut Iere-
iã, aut vnum è Prophetis; at ipse in altum ducto
uigio, atq; intimas mysteriorum abyssos pene-
ans, liberè confiteor & sincerè credo, diuinitatis
aliquid habere, imò Dei viuentis vnigenitum
se.

Deinde *duc in altum*, tantumdem valet, ac si di-
Dom. tem. 2. II xisset,

II.

xisset, Non in solo stagno Genesareth, aut in angustis Iudææ sinibus cymba, cuius te nauarchum & rectorem contitui, hæreat; sed ulterius velificetur necesse est, altum gentilitatis & paganis penetraret: Ecclesiæ nauigium non exiguis maris Tiberiadis terminis inclusum maneat, sed vniuersum nauiget oceanum, & polum vtrumque in limitem & terminum habeat. Ita porro hoc exposuit Augustinus lib. 2. quæst. Euangelicarum quæst. 2. Gregorius Moraliū lib. 17. cap. 2. & Bedæ commentar. cap. 5. Verba Augustini producam *Quod dixit Petro, duc in altum, & lexate reti vestra in capturam; ad remotiores gentes, quibus postea prædicatum est, pertinet: sicut Isaias dicit Tolle signum in gentes, ad eas quæ prope, & ad quæ longè.*

III.

Differen-
tiæ legis
Mosaicæ &
Euangelicæ.

Dan. 10.

Apoc. I.

Figura
egregia.

Ecce & tertium sensum, *Duc in altum; veteris synagogæ Pontifex nonnisi extremitates & limites superficiales mysteriorum vidit, at tu summum & supremum Ecclesiæ Pontifex eorū profunditate altitudinē, abyssosq; inspicias necesse est. Duc igitur in altum cymbā nauclere fidelium. Synagogæ nonnisi umbras & figuras vidit, at Ecclesiam reū ipsam, corpus & rei veritatem videre oportet. Legis Mosaicæ humilis fuit & imperfecta; at Euangelica altius ascendet & omnibus erit numeris abluta. In quam rem sexcentas proferre figuras poterimus.*

Vidit Daniel Propheta Angelum, idque in veteri testamento, lata Zona, eaq; aurea circa rene accinctum: Ioannes verò in nouo eundem vidit sed cingulum ad mamillas habentem, atque huiusmodi Iesu Christi figuram fuisse certum est. At cur putatis eum illic ad lumbos, hic verò ad mamillas cinctum: Quæstioni propositæ satisfacien-

ciens Richardus de crimine Euangelij
Eum loquentem au-
sus est angelus Prop-
nisi opera expressius
annus est præc-
is peragitationes ill-
clarius adhuc, doc-
lem, inquit, præc-
ra veteri testam-
autem testamentum
in Euangel. Qui vi-
tam eam, iā macha-
ribus porro ad cogi-
uenire an non in alt-
Euangelicam perfec-
tur Ecclesiæ naucler-
Magnum illud E-
fionem Ezechielis,
& funiculo templi
que dimetientem vi-
quo Propheta ait,
tropologicè expone-
funiculus fuit; sed lin-
tum non subtili prædic-
fuerunt iam non pecc-
at Christus sum-
tum dixit Macha-
que non machaberis
viam mulierem &c.
tinet, at modò eti-
Euangelium iubet: h-
cuncta perfectio leg-
da erat, illuc cursus d-

DOMIN. IV. POST PENTECOST. 131

ciens Richardus de S. Victore, hoc cingendi discrimine Evangelij perfectionem ait designatam. *Rich. à S. V. 11.*
 Eum loquentem audiamus, *In veteri testamento visus est Angelus Prophetæ cinctus renibus; quæ a ibi carnis opera expressus prohibebantur; in nouo autem loanni visus est præcinctus ad manillas, quia nunc vel ipse cogitationes illicitæ manifestè refranantur.* Et clarius adhuc, doctus ille Pannonius, *apud Daniellem, inquit, præcinctus ad renes apparet, quia scriptura veteris testamenti ipsum opus luxuriæ arcebat; nouum autem testamentum ipsas cogitationes: teste Christo in Euangelio. Qui viderit mulierem ad concupiscendam eam, iam macchatus est eam in corde suo.* Ab operibus porro ad cogitationum edomationem peruenire an non in altum est cymbam ducere, & Evangelicam perfectionem adornare? Merito igitur Ecclesiæ nauclero dicere potuit, *Duc in altum.*
 Magnum illud Ecclesiæ columen Gregorius, visionem Ezechielis, quæ hominem albis indutum, & funiculo templi magnitudinem latitudinemque dimetientem vidit (funiculo inquam lineo, de quo Propheta ait, *funiculus lineum in manu eius*) *Greg. homil. 13. in Ezech.* copologicè exponens, ait, *Censura veteris legis funiculus fuit; sed lineus non fuit, quia rudem populum non subtili prædicatione coercuit, in quo per penitentiam non peccata cogitationis, sed operis rescindit: at Christus funiculum lineum in manu sua tenuit, cum dixit Matth. 5. Audistis quia dictum est antiquis, Non macchaberis: ego autem dico vobis, quia qui viderit mulierem &c. Dicere vult, Olim opera venit lex, at modò etiam cogitationes rescindere euangelium iubet: hoc scilicet est in altum ducere, illa perfectio legis Evangelicæ; illuc ducenda nauis, illuc cursus dirigendus.*

Homil. 12.
in Exod.

Exod. 34.

Exod. 3.

Comparatio legis
veteris cū
noua.

Gal. 3.

Lex vetus
reprobabilis.

Duc in altum, Origenes, qui anno Domini CLXXXIX. in Ecclesia vixit, & sacras litteras deinde Alexandria magna cum laude edocuit, ac postea decimo Severi Imp. anno pro Euangelio mortem obiit, anno Dom. CCVI. hic inquam Origenes id ipsum & alia ratione designatū voluit, quod nimirum Moses, verum legis veteris exemplum, faciem haberet rutilantem, sed manus læpræ cooperatas: Christus verò in sacro Transfigurati-
onis suæ die habuerit & faciem & manus splendē-
tes. Quod nimirum opera, quorum manus figura, in lege veteri penitus imperfecta essent; at in lege gratiæ splendida, rutilantia, & summa perfectione dotata: atque hinc Paulus in Epist. ad Galatas, Hebræos, antiquæ legis iugo pressos & melioris nescios, pueros appellat; Christianos verò sub lege Evangelica constitutos viros perfectos, & varijs bonis locupletatos. Hoc scilicet altū est, in quod Petrinæ cymbæ vela & malus diriguntur, quando ei dicitur, *duc in altum*.

Et profectò ipsa lex vetus, lex horroris & terro-
ris fuit; noua verò & Evangelica, amoris & fauo-
ris. Idcirco etiam Deus in lege Moyſis, mucronem
& cultrum, circumcisionis inquam, aliosq; quo sæ-
pius in populum suum sæniebat, manu prætulit; a
in noua, lege inquam gratiæ, stellas: quomodo ei
Ioannes in Apocalypſi vidit, *Et habebat in dextera
sua stellas septem*. Mucro, iniustitiæ; stella, misericor-
diæ symbolum est, Legis Moſaicæ insigne fuit en-
sis, ut rigorem & supplicia delinquentibus inten-
tanda demonstraret: lex Christi stellas in symbo-
lum sumpsit, quod amorem influxuumq; cælestium
dulcedinē designaret. Atque omnibus his illius di-
gnitas & perfectio denotatur, quod etiam cymbæ
hæc cursum suum dirigere iubetur, *duc in altum*.

Doctus

Doctus ille Arno-
facta duobus illis
primordio Deus
scitè Plātes deſer-
magna, luminare
potestatem dei, lu-
vramque compa-
minaria duo magna
ſicut ſol radiat in
dara conuerſantibus
in Euangelij laudem
ſuam. Atque hæc fo-
Apocalypſi viſus ſi-
rutilantem, Moſe
quod & illius perfe-
cetur. Atque huc P-
Duc in altum.
Lex denique an-
tolerabile fuit, o-
ri. Hinc Apoſtol-
lymis coactio dicitur
nobis, nihil imponere
ceſſaria. Quin & I-
in Matthæum ait v-
qui laborati & onerati
legis iugo grauati
ſunt etiam Apoſtol-
nancupare non do-
tati iugo ſeruati
nouus propter p-
lagur. Iudei, mu-
ſi bulaſi, ad ſex
reſum. At lex Eu-
deſignatus eſt, non
nos eum accepere

Doctus ille Arnobius legis ytriusque mentione facta duobus illis luminaribus, quæ in ipso rerum primordio Deus in firmamento statuit, quæque scitè Psaltes describit dicens, *fecit duo luminaria magna, luminare maius, & luminare minus; solem in potestatem diei, lunam & stellas in potestatem noctis; utramque comparauit.* Vnde ait, *fecit, inquit, luminaria duo magna, vnum in die noui testamēti, quod sicut sol radiat in lumine agentibus, aliud in nocte lucida conuersantibus.* Huc respexit Psalmista cum in Euangelij laudem ait, *In sole posuit tabernaculum suum.* Atque hæc forsitan est ratio, cur Christus in Apocalypsi visus sit faciem habuisse instar solis rutilantem, Moses verò instar Lunæ cornutam, quò & illius perfectio & huius defectus significetur. Atque huc Petri cymba tendit, cui dicitur, *Duc in altum.*

Lex denique antiqua graue onus, & iugum intolerabile fuit, cui ferendo vix sufficiant humeri. Hinc Apostoli in generali concilio Ierosolymis coacti dicunt, *visum est spiritui sancto, & nobis, nihil imponere vobis ultra oneris, quam hæc necessaria.* Quin & D. Thomas in Comentarijs suis in Matthæum ait verba hæc, *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis,* de Iudæis potissimum legis iugo grauatis intelligenda. Atque ante illum etiam Apostolus ideò legem, *iugum seruitutis* nuncupare non dubitauit, *stare, inquit, & nolite iterum iugo seruitutis conueri.* Næ illa iugum fuit & onus propter præceptorum ad quæ astringebantur Iudæi, multitudinem, quæ, teste Lirano & Abulenfi, ad sexcenta extendebantur, vix ferendum. At lex Euangelica & gratiæ, fasciculus leuissimus est, non grauare solitus eos qui in humeros eum acceperē, siquidem Christus de eodem

Psalm. 135.
Lex antiqua & noua comparata duobus Mundi luminaribus

Psalm. 18.
Apo. 1.
Exod. 34.

Aff. 15.

Matth. 11.

Gal. 5.

Lex vetus & noua comparata

testatur, *Iugum enim meum suauē, & onus meum leue*. Horum omnium egregiam in lib: 1. Paralipomenon figuram contemplor. Leuitæ namque dum arcam testamenti ex adibus Obedom in locum à Dauide Rege in Ierosolyma destinatum deferrent, à Domino mirabili quadam ratione adiuti sunt; dicitur enim, *Cumque adiuisset Deus Leuitas, qui portabant arcam fœderis Domini, immolabantur septem tauri, & septem arietes*. Quo loco Rabbinus Hebræorum testantur, vt eos producit Liranius, Arcam seipsam sustulisse, diuinitus, nullumq; onus Leuitis portare visis incubuisse, atque idē in tantibeneficij agnitionem gratiarumq; actionem, victimas illas obtulisse. Hic scilicet lex Euangelica fuit designata, quæ nullum in se continet onus, & vix grauat eos qui eidē se submisere; ipse namque Deus, vt ita dicam, ijs succollat, cooperatur, coadiuuat, gratias quasdam singulares impertitur, atque in eo præsertim eminentia, dignitas, perfectio, & maiestas Euangelicæ legis continetur, quæ cuncta Dominus hoc exiguo mandato comprehendit, *Duc in altum*.

Noua loci **huius ex-** **posito.** **Altum** verè admirabile & verè altum: non dum ego te ingenij mei hōide potui attingere, altius adhuc vrinandum est, & noui conceptus producedi, antequam ad altitudinem tuam & summum pertingamus; *Duc in altum* id est ad plenitudinem legis accede. Dominus igitur Petro imperans vt in altum duceret, tropologicè dixisse visus est, se illi dare potestatem in plenitudinem legis ingrediendi, & venisse tempus quo non iaceremoniarū & figurarum littora radenda essent, sed in alto legis oceano euagandum, tempus inquam, quo vmbra omnes essent complendæ: quæ niam lex antiqua vacua erat & inanis, altitudo ve

ro & soliditas profeta. Quod Paulus Epigen ait, *atque veni filium suum*: quasi dictum præcellerat te. Erat haud dubio & gratia conferenda atque hæc forsantimonias, in prima eius rei figuram voluimus alcare in altum; vt in Exodo & vacuum intrinsecus legalia, atque adeoque solidi continere percurbitam, quæ; quo enim locum ait Dominus Deus rari sunt Præceptis veteris typum ronymus simul & minum in Euangelio legem soluere, plere loco perficeret B. Cyrillus ronymus, verbis illius Christi, perimplectar, cum in fuerit, solidi regicæ reseruat humeros vnictum erat, illius figuris & vacat perfectionem

onus meum
lib: 1. Paralipo-
te namque dum
dedom in locum
estinatam defer-
ratione adiuvi
misset Deus Leni-
mini, immolaban-
s. Quo loco Rab-
os producit Lira-
uatur, nullumq;
asse, atque ideò in
arumq; actionem,
cet lex Euangeli-
se continet onus,
isere; ipse nam-
lat, cooperatur
ulares impertitur
a, dignitas, perfe-
is continetur, qui
mandato compre-
verè altum: non
potui attingere, al-
qui conceptus pro-
em tuam & summi-
tum id est ad pleni-
is igitur Petro im-
pologice dixisse vi-
n plenitudinem le-
mpus quo non ran-
ora radenda essen-
ndum, tempus in-
te complenda: quo-
inanis, altitudo ve-
rò &

rò & soliditas profunda, legi Evangelicæ reserua-
ta. Quod Paulus Epistola ad Galatas obiter attin-
gens ait, *at ubi venit plenitudo temporis, misit Deus*
filium suum: quasi diceret, omne quod Christi adu-
tum præcesserat tempus, inutile fuisse ac vacuum.

Erat haud dubiò lex Mosaica, inanis ac inefficax,
& gratiæ conferendæ inutilis, ex opere operato. Lex vetus
atque hæc forsitan ratio est cur Paulus Legales cære-
monias, *infirma & egera elementa* vocarit. In cuius
inanis.

Exod. 27. &
33.

ius rei figuram voluit olim Deus, ut holocausto-
matum altare inane foret ac vacuum, non verò so-
lidum; ut in Exodo legere est, *Non solidam, sed inane*

Joan. 4.

& vacuum *intrinsicus facies illad*: quòd sacrificia
legalia, atque adeò vniuersa lex inanis esset, nihil-
que solidi contineret: hinc Ionæ denotata fuit
per cucurbitam, quæ intrinsecus inanis est ac vac-
ua; quo enim loco in Vulgata legimus, *Præpara-
uit Dominus Deus hedera*, Septuaginta interpre-
tati sunt *Præcepit Dominus cucurbitæ*, hæc porrò le-
gis veteris typum & figuram fuisse testantur ^a Hic. 2 in 26. ca.

ronymus simul & ^b Augustinus. ideo quoque Do-
minum in Evangelio dixisse anguror, Matth. 3. *Non* ^b Epist. 49.
ven: legem solvere, sed adimplere; quo loco Adim-
plere loco perficere accipiendum est, ut benè no-
tauit B. ^a Cyrillus Alexandrinus, & cum illo ^b Hic. a dial. de
ronymus, verbis illis Apostoli Rom. 10. *Perfectio adorat.*
legis Christus, persuasi. Ut igitur paucis omnia ^b comment
complectar, cum præteritum nonnisi merè vacu-
um fuerit, solidum verò & plenitudo legi Eu-
angelicæ reseruata sint; meritò 3. Petro, in
cuius humeros vniuersa moles & rerum pondus
coniectum erat, à Domino præcipitur, ut re-
lictis figuris & vacuo, ad altum, plenitudinem,
& legis perfectionem pertingeret.

Nouus cōceptus. *Duc in altum.* Nouum quid ac longè sublimi
hic occurrit. *Duc in altum*, id est, Penetra in poste
rum myſteria fidei, ſcripturas interpretare, reli

Apoꝛ. 19.

Myſteria
in lege ve-
teri inuo-
luta.

Exod. 19.

Exod. 4.

Cur Moſes
blaſus.

Ierem. 1.

gionis Chriſtianæ adyta reuela, euidenter & luc
meridiana clariùs, quæ lex vetus, quoad diuina a
ſacroſancta myſteria tam obſcurè, ænigmaticè &
inuolutè propoſuit, expone. Vidiffe ſe Angelũ Io
annes tradit, qui ſtensoream edebat vocem, &
poſtquam clamare deſiſſet, ſeptem tonitrua vo
cem dediffe, *Et cùm clamaffet, locuta ſunt ſeptem to
nitrua voces ſuas.* Quò loco Rupertus verba illi
locuta ſunt penitiùs ponderans notaui, poſt Ange
li vociferationem tonitrua vocem quamdam de
diſſe, eo quòd ante Meſſie aduentũ Prophetę quic
de fidei myſterijs loquebantur, verũm ad cõ te
nebroſè & intricatè, vt ſine vllò ſenſu, verborum
ordine, artificioque ad intelligendum compoſiti
eadem propoſuerint; vt non verba ab homin
prolata, ſed tonitrua boantia viderentur. at po
Ieſu Chriſti aduentum, tam lucidè & liquidè
fidei myſteria & arcana Apoſtoli expoſuerunt,
vt non tonitruum, ſed hominum inſtar locuti vi
deantur. In huius rei ſignificationem legem Mo
ſis in monte Sinai cum tonitruum boatu & den
caligine latam credo: Moſem quoque legis au
tiquæ ſymbolum, balbutiſſe. at in nouo teſtame
to ſpiritum ſanctum in linguarum forma ſup
Apoſtolos deſcendiſſe, vt ipſi eadem fidei myſt
ria, quæ aded obſcurè in lege antiqua promulga
erant, quæq; Moſes balbutiendo aperuerat; euident
ter voce liquida, ac lingua ſoluta proloquerentur.

Quod exemplo faciam maniſeſtus. Ieremia
profundiſſimum & inuolutiſſimum S. S. Trinitatis
myſterium aperturus, ſe mutum confitetur, &
lingua deſtitutum, *â.â.â. Domine Deus neſcio*

qui, quia puer ego ſu
incondita & imper
ſtridulus quidam acc
tate perſonas vt de
dem diſtinctè, clare
impedimento locu
um dum in celo, p. ate
cegregium in Iſraie
Deus, vt magnum in
ſumpto, ait, *Et ſcribi
nibus grandiuſculis
commodè legi queat
gnatum, quam myſt
bus ubi tot viſionum
guris, & ſenſibus ob
quique intelligere
rant; Ieſu Chriſto
erat, in mundum v
ter elucidanda, vt
ſiſſimi eadem ſint
ſinitium cernere eſt
Denique pro vlt
tione, aio *Duc in altu
maorem diuinorum
liquidem & perſpi
tum eſt intelligent
ſigra ſint myſtica
ſim demonſtrata fu
turalas, ſed eadem
demonſtrata, ſen aſh
ſig geminã in poſ
tati, maior & a
gini, cuius ala ſym
trous communican
ceniis, *Et nox ſicut di*
gn**

qui, quia puer ego sum. Tertiò à repetit, (quod incondita & imperfecta vox infantis ac potius stridulus quidam accentus) trinas in SS. Trinitate personas vt denotaret: at Apostoli de eadem distinctè, clarè, perspicuè, ac sine vllò vocis impedimento locuti sunt, *Tres sunt qui testimonium dant in celo, Pater, Verbum & spiritus sanctus.* Ecce egregium in Isaia conceptum. Præceperat huic Deus, vt magnum in manus volumen sumeret, quoumpto, ait, *Et scribe in eo stylo hominũ,* & characteribus grandiusculis, vt ab omnibus mortalibus ommodè legi queant: quo aliud non credo designatum, quàm mysteria, quæ tot annorum millibus sub tot visionum enigmatibus, inuolutis, figuris, & sensibus obscurioribus, vt nec doctissimi quique intelligere illa potuerint, inuoluta fuerant; Iesu Christo cuius aduentus iam promissus erat, in mundum veniente tam liquide & euidenter elucidanda, vt & stupidissimi quique & obtusissimi eadem sint percepturi. Hodie huiusce rei initium cernere est, *Duc in altum.*

Denique pro vltima horum verborum expositione, aio *Duc in altum*, aliud non esse, quàm, *Duc in maiorem diuinorum mysteriorum cognitionem.* Maior quidem & perspicacior in lege noua mysteriorum est intelligentia, quàm olim in lege Mosaica: figura sint mystica illa animalia quæ Ezechieli olim demonstrata fuere, quæ non nisi quatuor habebant alas, sed eadem Ioanni deinde in Apocalypsi demonstrata, senas habuisse alas visa sunt; quo mysticè, geminà in posteriori visione singulis alâ adiuncta, maior & amplior rerum diuinarum cognitio, cuius ala symbolum, noui Testamenti Patribus communicanda designatur. Hinc Psalmista cecinit, *Et nox sicut dies illuminabitur.* Id est, In lege

Egregia loci huius interpretatio

Ezech. 1.

Apoc. 4.

Psalm. 138.

gratig tam apertè mysteria patebunt, vt soli mer-
diano in claritate non sit vel minimū concessur
Euangelii, eiusq; respectu lux scripta nōnisi me-
tenebra, caligo, nox, nebule futura. Et sanè Rabb-
ni oēs, & scribæ atq; vniuersi legis Doctores & i-
terpretes, nōnisi idiotæ, bardi, inscij & asini fu-
erunt cum Apostolis cōparati: nec etiam mirandum e-
si doctiores si peritioresq; exstiterint, cū à D-
ipso edocti sint, eiusq; in ludo laurea Doctorat-
insigniti. Testabitur hoc vnus illorum Paulus, M-
tysan am multisq; modis olim Deus loquens Patri-
in Prophetis, nō ismē dī-bus isū locutus est nobis
filio. Quis autem adeo obtusa mentis, adeo stup-
idus ac vecors sit, qui sub illo Doctore & magist-
difficillima & abstrusissima quæq; non intellig-
& ad medullam vsque mysterij non penetret?
que hoc erit illud, *Deo in altum*.

Heb. I.

Ceteram Apostolus Petrus & reliqui tam p-
fundè diuina arcana mysteriaque ingressi sunt, p-
tam altum cymbam duxerunt, vt in sacris litre-
celi Deiq; discipuli nuncupentur; in Isaia enī
qui ad litteram de Ecclesia sermonem instituit
Ecce, inquit Dominus, *sternam per ordinem lap-*
tuos, & fundabo te in sapphiris, & ponam iaspē de
pugnacula tua, & petras tuas in lapides sculptos,
uerfos filios tuos doctos à Domino. Lxx. conuen-
re discipulos tōi Dñs, id est discipulos Domini, vt
discipulos tanta scientia mysteriorumq; nota
insignitos, vt & Angeli deinde multa ab ijs
hauserint, eorumq; discipulos: se profiteri
dubitarint, multa ab illis; quæ ne fando quic-
audierant, descendendo. Hoc Paulus asserit, glo-
turq; se non Angelos modò & Archangelos, p-
Principatus & Potestates cælestes edocu-
Mihi, inquit, *omnium sanctorum minimo dat-*

Ephes. 3.

gratia hac in gentibus.
diuitias Christi, & il-
satio Sacramenti ab ijs
ia creant, vt innot e-
tibus in edificatione per E-
Der. In quæ verba co-
ctor Thomas obiter
bile, quod doceant. A-
a Deo sunt edocti.
lagiens & animo volu-
nil vellet, Petro a-
nū dicere voluisset,
fices, Petre, scientia
conferatur, nulla est
enī tui cymbam tam
tæ & intelligentia
docturus sis. At plur-
dixi, alias alia, & a-
tionis abripuit, ian-
finem piscationi i-
Finem itaque facia-
ce huius piscationi
enta repetamus: o-
nec mare esse & oce-
altum; nos verò, pis-
mus quoq; in sage-
cludi: in sola signi-
marū piscatio
captura, quæ e-
temporū nauigijs sit
& innotura. Perpend-
Aboli, postquā inte-
ceant, sed die adu-
clina: pisciū multi-
ceant fieri nō posse, q-

atia hac in gentibus, euangelizare inuestigabiles
 uitias Christi, & illuminare omnes, quæ est dispen-
 tio Sacramenti absconditi à sæculis in Deo qui om-
 a creauit, vt innotescat principatibus & Potesta-
 bus in caelestibus per Ecclesiam multiformis sapientia
 er. In quæ verba commentatus Angelicus Do-
 ctor Thomas obiter ait, Non videtur ergo irrationa-
 le, quodd doceant Angelos Apostoli, qui immediatè
 Deo sunt edocti. Hæc aliaque Christus præ-
 zions & animo voluens, & quasi tangere non-
 ens loquens Patri-
 hil vellet, Petro ait, Duc in altum. Perinde
 si dicere voluisset, summi in veteri lege Pon-
 tifices, Petre, scientia si cum illa quam tibi dabo
 inferatur, nulla est & futilis: ages quippe in-
 ijtui cymbam tam profundè & ita altè in sci-
 tia & intelligentia Oceano, vt & Angelos e-
 cturus sis. At plura fortasse quàm par erat, iam
 ci, alias alia, & altum hoc nimis cymbam con-
 onis abripuit, iam portum versus velificemur,
 finem piscationi imponentes littus petamus.
 finem itaque faciamus, Auditores, & Aposto-
 æ huius piscationis occasione proposita docu-
 ta repetamus: cogitemus inquam, mundum
 nc mare esse & oceanum tempestatibus agitari
 itum; nos verò, pisces, piscatores, diabolos. No-
 nus quoq;, in sagena Petri & nò alia pisces hos
 neludi: in sola siquidè Ecclesia salus reperitur,
 animarū piscatio instituitur, extra illam verò o-
 nis captura, quæ è myoparonibus: & prædatorijs
 reticorū nauigijs fit; mera perditio, ruina, exitiū
 impostura. Perpendamus eadè opera, quomodo
 postoli, postquā integra nocte laborassent, nihil
 perint, sed die adueniēte & Deo auxiliāre, cō-
 uferunt pisciū multitudinē copiosam: quo edo-
 mur fieri nō posse, quidquā vt capiam⁹ nō gratiā
 induit-

Ephef. 3.

In Epist. ad
Ephef.

Cōclusio

indulgentiam, merita, nō deniq; vllam pro op-
 pio mercedē, quamdiu in nocte peccati versamur.
 Simul hocce miraculum excutiamus, vt nimirum
 solo Dei iussu tot comprehensi fuerint pisces
 duo repleta sint nauigia. Meminerimus denique
 Apostolos in Dei nomine retia laxantes, felice
 piscationem instituisse; discamusque quō fausti
 negotia nostra exitū sortiantur & optatum à Deo
 semper esse inchoanda. *Ab Ioue principium.*

Ita porrò fieri, æquum est & consentaneum
 rationi, Deus æternæ, & omnes ad ipsum haud
 Christiani tenentur; tu siquidem omnium re-
 habearis manu libras, & prout libitum erit, ex-
 laxas aut contrahis, sine te enim & tuo nun-
 quidquam fieri negamus posse. Tibi quippè vi-
 mus, per te mouemur, à te pendemus, à te esse
 fructum sortimur. quod euidenter hodie declar-
 cum tantam tuam esse in mare, quātam in terra
 potentiam demonstras. Summum naturæ De-
 num & rectorem hodie te ostendis, cum & p-
 in vnum coacti locum, & imo exciti mari, iussu
 is obsequantur. Tu non sine miraculo Petri
 gium comples, re ipsa declarans, quod verbo
 docueras, regnum celorum, id est Ecclesiam, si-
 esse agnæ missæ in mare, ex omni genere pis-
 concludenti; simul & veteres figuras adimplere.
 In arca namque Noë omne animalium genus
 lectum erat, et hodie omne natatile Petri nauis
 ingreditur: è quò liquiddò colligere est, omne
 cantium genus in Ecclesiam admittendum, in qua
 & poenitentiam agerent, salutem sibi acquire-
 itaque recta ad virtutem tenderent, æternam
 tandem aliquando beatitudinem comparant.
 cuius consortes nos faciant Deus Pater, Deus
 lius, & paracletus spiritus. Amen.

Nisi abundauerit iussu
 & pbaris eorum, &
 rum. Matth. 13.

F. D.

Secundus Israëlita-
 ris vindex, & iussu
 ierebat animo, si
 gatorumque iniuria
 rneret; quin & indi-
 vinctam tempore
 que hinc Ammoniti-
 miniosè habuissent
 essent, interfectione
 quiddam hodie
 quo magnum i-
 quam, honoris sui
 corum studiosissimu-
 roimo vllam iniuri-
 tamque irrogari ve-
 achum velit
 uiderit, nā il-
 uel affecutus; sin-
 quādam iustitia
 telam pertexer-
 racum, qui succurr-
 parum, quæ patrocini-
 uis; quare Angelica
 uoluit recitemus.

DCL

DOMINICA QVINTA.

POST PENTECOSTEN.

*isi abundauerit iustitia vestra plusquam scribarum
& Pharisaeorum, non intrabitis in regnum calo-
rum. Matth. 5.*

FIGVRA.

¶ Secundus Israëlitarum rex Dauid, debiti hono-
ris vindex, & iusti obseruantissimus, iniquo ^{2. Reg. 10.}
ferebat animo, si cui suorum domesticorum
gatonumque iniurias & contumelias irrogari
neret; quin & indignabatur, tandem aliquan-
vindictam tempore suo de iisdem sumpturus:
que hinc Ammonitas, quod legatos suos igno-
niosè habuissent, & egregia contumelia affe-
rent, internecone pro premodum deleuit. Si-
le quiddam hodiernum nos edocet Euangeli-
in quo magnum illum Dauid, Iesum Christum
quam, honoris sui Zelo incensum, & honoris
rum studiosissimum cernere est; dum nimirum
oximo vllam iniuriam, contumeliam, ignomi-
umque irrogari vetat, eique ne bilem quidem
stomachum velit moueri. Quod qui diligen-
obseruarit, na ille Euangelicam perfectio-
m est affecutus; sin minus, Pharisaeam & fuca-
in quamdam iustitiam visus est affectasse. Hanc
die telam pertexere est animus. Spiritum Pa-
cletum, qui succurrat, & Gloriosissimam Dei-
ram, quæ patrociniò iuuet, idcirco compelle-
is; quare Angelicam salutationem in genua
uoluti recitemus.

A V E

Mondus in
duas par-
tes diuisus.

Vtrumque
Testamen-
tum dua-
bus mun-
di regioni-
bus colla-
tum.

Quemadmodum Cosmographi & Phisici, mundi huius machinam describentes, eandem in duas regiones ac sphaeras dispartiti sunt, quarum elementarem, alteram caelestem nominarunt: & Theologi, huc alludendo, vniuersum bibliorum corpus in duo testamenta, nouum & vetus, crederunt; quæ duabus illis mundi regionibus quam optimè respondent. Nam vt regio caelestis elementaria multo est dignior ac nobilior; ita quoque nouum Testamentum, veteri, tum perfectione tum dignitate excellentius. Elementaris siquidem regio & corruptionibus, & imperfectionibus meteorologicis obnoxia est; caelestis ipsæ caret, & numquam mutatur: ita quoque præcepta & caeremonia veteris Testamenti abrogata sunt, nouum verò, Christi promissioni innitendo, numquam violabitur aut interrumpetur. Quin & caelestis illa regio comprehendit solem faciem illam rutilantissimam, & minis auctorem, motus omnis Principem, principium, ab illo terra illuminatur, splendorem habet ac fulgorem. Ita quoque nouum testamentum complectitur in se Iesum Christum fontem omnis gratiæ ac principium, & ab illo totum, omne suum bonum ac felicitatem commouit. Denique vti cælum nebulas dispellit, & nigrescentias discutit, & ab elementis tenebras propulsat; ita quoque nouum testamentum tenebras veteris elucida, umbras abigit, & figuram veteris eliminat. verbo vt absoluam, lex gratiæ ad perfectionem adspirat, & Mosaica serpebat humilis; nec à communi viuendi modo multum distat.

Minutiùs hoc Apostolus expendens, veteris testamentum idcirco litteram & legem occidentem

2. cor. 3.

nouum verò spiritum
rao. citat. spiritus vi-
mus expendens ait;
collig. Num. 15. la-
Paulus, Littera occi-
& latrones accipit:
fuerat ex tunc morti-
montuorum efficit.
verba incidens, ide-
Legem Moysi appella-
te non possit: at è cæ-
elle qui viuificat, qui
vita est elargiatur, re-
tem minime deposca-
misericordiam polli-
entis figuras produ-
Eliseus Propheta
cum baculo destina-
uocet; sed seruus in-
nuat, & in vanum
Prophetam ipsum v-
superincumbens & e-
uocauit. Misit olim
gem scriptam velut
statumen vitam hon-
statum opus Dei reg-
nemille tandem ven-
mauit se serui forn-
aliquam primum n-
tentia virtute Testa-
cipio eadem reseru-
bonum Mosem & legem
tam, Eliseus verò in e-
litem emittens Chris-
monstrat misericordiam

nouum

phi & Phisici, m
ntes, eandem in
iti fuit, quarum
em nominarunt:
ninerfium biblior
nouum & vetus, d
s mundi regionib
am vt regio cale
or ac nobilior;
n, veteri, tum p
llentius. Element
tionibus, & impre
noxia est; caelest
mutatur: ita qu
veteris Testame
d, Christi prom
violabitur aut in
illa regio comp
rutilantissimam,
mnis Principem
illuminatur, spi
Ita quoque nou
in se Tetum Christi
ncipium, & ab illo
e felicitatem com
nebalas dispellit,
mentis tenebras p
n testamentum te
ras abigit, & figu
m, lex gratie ad p
saica serpebat in
odo multum distat
pendens, vetus te
& legem occidentem

DOMIN. V. POST PENTECOST. 143

nouum verò spiritum viuificantem vocat: *Littera occidit, spiritus viuificat.* Quæ verba Chryllo-
nus expendens ait, *Lex enim qui in sabbatho signa-
oll'gu, Num. 15. lapidibus obruit; hoc est quod ait
Paulus, Littera occidit: gratia sexcentos hominidas
& latrones accipit: Lex vetus eum qui deprehensus
uerat ex vivo mortuum reddit, Lex nostra eum ex
mortuo viuum efficit.* Augustinus quoque in eadem
erba incidens, ideo credit litteram occidentem
egem Moſis appellari, quòd ipsa per se vitam da-
e non posset: at è contra Euangelium spiritum
ſe qui viuificat, quòd gratiam quæ vera animæ
ta est elargiatur, reos verò & improbos ad mor-
em minime depoſcat, at omnibus ampliffimam
iſericordiam polliceatur. In quam rem lucu-
ntas figuras producam.

Elifæus Propheta Giezi puerum ad viduæ domū
im baculo deſtinat, quo filium illius ad vitam re-
ocet; ſed ſeruus in caſſum adnititur, baculus nihil
uat, & in vanum cedit labor & induſtria, ita vt
ophetam ipſum venire opus fuerit, qui mortuo
per incumbens & exhalans puerum ad vitam re-
ocauit. Miſit olim Deus ſeruum ſuum Moſem, le-
m ſcriptam velut baculum ei in manus tradidit,
tamen vitam hominibus reddere non potuit,
atum opus Dei requirebat induſtiam: quamo-
em ille tandem venit, homini ſuperincubuit, ex-
aniuit ſe ſerui formam accipiens, teſte Apoſto-
, & quamprimum mortuus ad vitam redijt. Ca-
bar hac virtute Teſtamentum vetus, ſed ſoli Eu-
gelio eadem reſeruabatur: Giezi igitur euſque
culus Moſem & legem illam auſteram denota-
nt, Eliſæus verò inermis, dulcem & gratum ha-
um emittens Chriſtum cum Euangelio, qui
niſi miſericordiam & gratiam reſpirant.

Miſer

In. 2. cor. 3.

Lib. de ſpiri-
tu & littera
cap. 4.

4. Reg. 4.

Luc. 10.

Christus
samarita-
nus.Apoc. vlt.
Christus
radix Da-
uid appel-
lus.

Miser ille viator, de quo Lucas, qui in latrone
inciderat, saucius & nudus iacet in via, exanimus
& spiritum extremum trahens. Transiit sacerdos
nec motus est misericordia; transiit & Leuites, il-
loquoque marmore durior; venit tandem Samar-
itanus, qui pietate motus & tactus intrinsecu
iumento seminecem imponit, oleum vinumque
vulneribus instillat, illoque in diuersorio dep-
sito diligentem valetudinis eius rationem habe-
mandat. Miser, eheu! Adam cum vniuersa p-
steritate sua in peccati deserto inops & om-
nibus gratia caelesti spoliatus, & varijs acceptis pl-
gis saucius iacebat, iacebat inquam semianimi
viuebat siquidem corpore, sed quoad animam ex-
spirauerat. Præterijt summus sacerdos Aaro
transijt & Leuites Moses, lex & sacerdotium p-
tergressi sunt, verumtamen nemo salutem æg-
impertijt: sed ille, quem Iudæi conuitiando Sa-
maritanum nuncuparunt, (*nonne benè dicimus no-
quia Samaritanus es?*) stetit in via, atque ad
miselli illius, id est generis humani, misertus
ut vulnera alligarit, curarit, vitamque æter-
nam, quam pene amiserat, restituerit. E quo
bus omnibus colligere est, legem & Mosem au-
mas saluare non potuisse, sed soli Iesu Christo
& legi Euangelicæ hanc prærogatiuam refer-
tam.

Hinc factum credo, quod Christus à Ioan-
ne *radix & genus David* fuerit nuncupatus: na-
mque ut è radice & trunco arbor & latè expatians
rami succum, substantiam & vitam trahat;
ita è solo Christo David omnesque veteris
Testamenti Patres, salutem, iustificationem,
gratiam, merita & sexcenta alia dona ha-
serunt.

Atque & Ch-
propitiatorium con-
geminum populum,
aduentum præcessit;
subnatus est, spem su-
& generale apud pa-
tere. Subscribit huic
Christum proposuit
Iesum ad ostensionem
præcedentium meritorum
doretus commentatus
demonstrare, verum
rium. Equidem hinc
terem obturamentum
nam autem veram
videndam Apostolus
bonorum.

Vetus testamentum
numquam celi nob-
nouum claves tradi-
tulit. *Tibi dabo cla-*
minus: Stephanus
perplueretur, voce
gentes. Quin & Io-
ingente, celi reuera
Apocalypsi duode-
quod euident ar-
clausuras quas lex
mendas. Neemias oli-
per Jerusalem usque
legem visus est Deus
homines tulisse, Non
Iesum, id est quæ
iular, mundo exori-
Dom. tom. 2.

tas, qui in latrone
in via, exanimi
Transit sacerdos
nit & Leuites, illi
tandem Samaritanos
tactus intrinsecus
oleum vinumque
in diuersorio dep
us rationem habet
cum vniuersa p
erto inops & om
uarijs acceptis p
inquam semianim
d quoad animam
s sacerdos Aaro
sacerdotium p
emo salutem
Verus testamentum, quantum quantum fuit,
imquam cæli nobis potuit portas referare, at
uuum clauēs tradidit, & potestatem intrandi ob
lit. *Tibi dabo clauēs regni cælorum*, ait Petro Do
inus: Stephanus quoque cū lapidum imbre
rplueretur, voce magna clamabat, *video cælos*
ertos. Quin & Ioanne Christum baptismi aquis
ngente, cæli referati & aperti visi sunt. Ioannes
Apocalypsi duodecim cæli portas patentes vi
t: quod euident argumentum est; in lege gratiæ
eli portas quas lex Mosaica oclusas viderat, ape
endas. Neemias olim præcepit, *Non aperiuntur*
porta Ierusalem vsque ad calorem solis, similem olim
gem visus est Deus post Adæ peccatum aduersus
omines tulisse, *Non prius aperiuntur porta Ierusa*
m caelestis, id est quā magnus ille Messias, solis
star, mundo exoriatur, peccati tenebras di

Exod. 25.

Christus
salutis au
ctor.

Rom. 3.

Hebr. 10.

Matth. 3.

Act. 7.

Apoc. 21.

Esdr. 2. 7.

Dom. tom. 2.

KK

spel-

que animas hom
egere est, Exules
nullo modo in v
cus legis huius se
ebat, & ea design
es Adami filios, p
non prius in ca
quam Iesus Christi
der. Ceterum ele
ordio facile col
perfectam fuisse, t
digniore: quod
mar, & in nost
m perfectiora &
opera postu
ribz fecere & p
Nisi abundauerit
um & Phariseo
orum. Ut ord
eriz huius agme
Pharisaicam in
perfectionem
ine statuam, pe
mum diligere iube
t, antequam lon
ysostomo notant
hoc loco non acc
am particularis
erso virtutum ag
e versu accipi
tinet omnes

3. Hieronymus autem ait, iustitiam hoc loco
idem esse quod à peccato viuere immunem;
non peccare autem; perfectam continet
in se diuinorum mandatorum obseruan
tiam.

In aliam sententiam descendens Augustinus,
redit per iustitiam; pulchritudinem quamdam
nimæ denotari, qua homines Deo grati sent, &
oram diuinæ maiestatis oculis gratiam inueni
nt; vt pulchri & formosi, coram hominibus;
amque in se complecti tum mali fugam tum vir
utum & boni sequelam. atque hoc modo Noë
ustus in Genesi est appellatus; & huiusmodi
uisse certum est illos decem quos inuenire
i Sodomis optabat Abraham, quo pentapolis ex
dium differretur. Hæc illa iustitia est, quam à
is Dominus exigit, & quam Pharisaica maio
em & emientiore esse vult; id est, vt me
orem & sinceriores vitam ducant quam Phari
i & scribæ. Iustitia igitur hic in genere in
lligenda est; quod & Deo & rationi debita
Hoc igitur posito fundamento, dico, Do
inum exigere, vt iustitia nostra maior sit & per
stior quam Phariseorum, Nisi abundauerit
stia vestra, &c. non intrabit in regnum cæ
rum. Abundet igitur necesse est, idque pluri
as & egregias ob rationes quarum hæc pri
a est.

Phariseorum & scribarum iustitia penitus falsa Scri
umana erat; opera propria spectabat; vir
ibus proprijs; non verò diuinæ miseri
ordiz, nec iustitiæ aut meritjs Iesu
hristi, innitebatur: persuadebant enim
sibi

Rom. 3.

Figura.
Leuit. 7.Opera nostra non
sunt meritoria sine
Christi
gratia.

4 Reg. 2.

Figura.

Iustitia
Pharisæo.

sibi saluari se proprijs meritis, nihil à Messia mutando, posse, simulque operibus suis gratia diuinam ex æquo, nullo meritorum aut gratiæ Christi respectu habito, deberi. Sed à seponimium quantum aberrabant: omnis fides hominum iustitia nihil est coram Deo, & obolum in altero mundo valet, nisi prout gratijs æmeritis Redemptoris innititur. Atque est vnus ex Aphorismis Paulinis. *Iustificatio est per gratiam ipsius, per redemptionem, quæ est Christo Iesu, quem proposuit propitiatorem peccatorum in sanguine ipsius.* Huius autem iustitiæ Christi per sacramentorum usum, perque bona & meritoria opera, participes reddimur; quibus Christisatisfactio, merita iustitia, robur & vires suppetant. Quod figura faciet manifestius.

Olim in propitiationem peccati agnus hædus immolabatur: quo denotabatur ventur aliquando in mundum Agnum qui in crucis pro omnium peccatis immolaretur. fixum igitur maneat & inuiolatum, nullum hominis operum Deo mereri nisi à filij Dei & Redemptoris iustitia conducatur. Non prius amaræ & insipiderichuntis aquæ dulcedinem induerunt, quæ Elifæus salem ipsædem iniecisset, ita quoque opera nostra, quæ instar aquæ amaræ sunt, sine salitæ passionis sale insipida forent, sed eodem salitæ cruce condita, dulcedinem mox induunt adhorabilem. At huiusmodi non erat Pharisæorum iustitia, vt quæ Christi passionetincta non erat, atque idèo melior & maior à nobis exigatur. Hæc prima ratio; iam ad secundam procedamus.

Pharisæorum deinde iustitia imperfecta & festibus plena erat, quod in rebus exterioribus

sitam eam existimar solliciti; externa spectant tamen vera & cedat, & animo in eorum agendi rationibus scriba & Pharisæus est calceus intus autem. Alibi quoque forniculus imaginis signata; intrinsecus tibus ossibus plena, antecedat, e cordat necesse est, natus.

Vt autem hoc mysim Deus in primis filidipem ouium, quæ eacaudam & adipemunculos, & pinx Euidens argumentum operum & cogitationum modo exteriora, scilicet & animam, allueuerat David cum Dominum & omnia

Procedamus ad te, zizaniam spectabat, sed hominibus eadem quis erat nostra iustitia, riorum mulculos ne conuolcet, & soli Deo mundo aut hominibus toties summus illi

LOGICI

nihil à Messia m-
ribus suis gratia
eritorum aut g-
deberi. Sed à se
pant: omnis fig-
st coram Deo; &
et, nisi prout g-
nificetur. Atque
inis. Iustificati g-
nptionem; quæ est
propiti-orem pe-
autem iustitiæ Ch-
perque bona & n-
imur; quibus Chr-
ur & vires suppe-
estius.

stam eam existimarent, nihilum de intrinsecis rum exte-
soliciti; externa spectabant, interna negligebant: riora re-
cùm tamen vera & perfecta iustitia è corde pro- spiciebat.
cedat, & animo insita sit. Hinc toties Christus
eorum agendirationem coarguens dicebat, *Va vo-* *Matth. 23.*
is scribae & Pharisei, qui mundatis quod de foris
est calicis, intus autem estis pleni rapina & immundi-
ta. Alibi quoque sepulcra appellat dealbata,
orinsecus imaginibus & sigillis marmoreis in-
gnita; intrinsecus putore, squalore & putrescen-
bus ossibus plena, at iustitia Christiana, quæ illam
necedat, è corde potissimum & animo pro- *Psal. 44.*
cedat necesse est, nam omnis gloria filia regis ab
itur.

Ut autem hoc mysterium denotaret, voluit o- *Figura.*
m Deus in primis sibi offerri pinguedinem & a-
ipem ovium, quæ intestina velaret *Off. rent ex Levit. 7.*
caudam & adipem qui operit vitula, duos re-
unculos, & pinguedinem quæ iuxta illa est.
videns argumentum, quo denotatum volo, Deū
operum & cogitationum nostrarum sacrificijs
on modo exteriora, verum etiam interiora, cor
ilicet & animam, sibi deposcere. Hisce sacrificijs
sueverat David cùm diceret, *Benedic anima mea* *Psal. 102.*
ominum & omnia quæ intra me sunt, nomini sancto
uo.

Procedamus ad tertiam. Pharisaica iustitia non- *Iustitiæ*
isi vanam spectabat gloriam, nec Deo placere *Pharisaicæ*
udebat sed hominibus, atque ideo non sufficie- *finis est*
at, ut eadem quis æternam sibi gloriam compara- *placere*
et. At nostra iustitia aliò spectet, inanes illos glo- *homi-*
iolæ rumusculos negligat, inanes laudum titulos *bus.*
onculcet, & soli Deo omnibus in actionibus, non
undo aut hominibus, placere satagamus. Idcir-
o toties summus ille magister suos edocuit vanâ
glo-

Matth. 6.

Matth. 23.

Simile.

Sap. 5.

Iustitia
Pharisæo-
rum falsa.

gloriam proterere: *Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis.* Alibi quoque laudum aucupes taxans, ait, *Omnia opera sua faciunt, ut videantur ab hominibus.* Ceterum hosce histrionibus & ludionibus similes dixerō, nam ut hi totos dies saltant & laborant menbra antrosum & retrosum torquēdo, ut spectatibus placeant; vesperi verò membrorū cōcussione agitationeq; fatigati stultitiā suā culpantur & reprehendunt, quōd sese, exiguo lucello aut emolumento accepto ita torserint ac fatigarint. Munda enim, qui quidquid agunt coram alijs ager student, ut ita hominibus placeant, mille subeunt molestias, seseque excruciant; at ubi vitæ vesper & mortis nox ingruerit, dum nullam se mercedem vident recepisse, plorant, eiulant lamentantur, ingemiscunt. Et certè lamentorum gemituumque sonitum in auribus tinnientem audio; video; apud Sapientem enim clamant, *Ergo errauimus à via veritatis, & iustitia lumen non luxit nobis, & sol intelligentiæ nō est ortus nobis, lassati sumus in via iniquitatis & perditionis, & ambulauimus vias difficiles: viam autem Domini ignorauimus.* Porro viam Domini ignorare, & à veritatis tramite declinare, inque salebrosa & scroposa mundi via Iassari, more Pharisæico viuere est, & vanæ gloriæ flabrum sequi, & cogitationes suas hominum plausui & laudibus vulgi adaptare. At hanc viuendi rationem detestatur Deus dicens, *Nisi abundauerit iustitia vestra plusquam scribarum & Pharisæorum.*

Quarta hæc sit, Iustitia scribarum falsa & fucata erat, & nullo nomine, nisi externo quodam fucō commendabilis, falsæ legis intelligenti

innitebatur: credentes alios prauos animi peccatum sed licitum: quod in Redemptor coarguit, est amicum, &c. qui nascitur fratri Lex vetus exterior sunt homicidia, gelica etiam interioria, ira, bilis & rabi ubi ab animo profertur licet locus est.

Plinius natura arborum regem apum, & maiorem (duplura fixit, aculeos peninermem pro designare voluisse gnior, & eminentium suauitatem praeferit & semper sine aculeis, aculeis acutissimis, volare debere gelica schola edocuiam prælegebat led quoque spectabat intranspiritualem, quod in externo ratiōe. Scribæ siquidem non occidendi operari & hanc se diiudicat

in iustitiam vestram
eant in abers. Alii
is, ait, Omnia
in hominibus. Cete
ribus similes dixe
& laborant mem
requedo, ut spectat
embrorū cōcussio
iā suā culpantur &
io luctello aut emo
scfarigarint. Muc
coram alijs agen
eant, mille subeur
at ubi vitæ vesper
ullam se mercedem
tulare lamenta
amentorum gem
tinnientem audi
clamant, Ergo
luffitia lumen non
est ortus nobis, lass
ditionis, & ambu
m Domini ignoras
morare, & a ve
ne salebrosa & fer
re Pharisæico viue
qui, & cogitatio
bus vulgi adapta
estatur Deus dice
pluquam scriban
porum falsa & fuc
si externo quoda
legis intelligenti
inn

innitebatur: credebant enim iram, odium, &
alios prauos animi affectus, non esse coram Deo
peccatum, sed licita & ad iustitiam spectare & vir
tutem: quod in hodierno tamen Evangelio
Redemptor coarguit dicens, *Audistis quia dictum
est antiquis, &c. Ego autem dico vobis; quia omnis
qui nascitur fratri suo, reus erit iudicio.* Id est,
Lex vetus exteriora damnabat flagitia, qualia
sunt homicidia, furta, adulteria; verum Evan
gelica etiam interna castigat, qualia sunt iniu
ria, ira, bilis & rancor erga proximum, quæ
ubi ab animo proscripta sunt, perfectioni Euange
lica locus est.

Plinius naturæ arcanorum scrutator accuratiss
imus regem apum, quem ceteris & pulchriorem
& maiorem (: duplo quippe ceteras excedit) natu
ra finxit, aculeo carere tradit, atque ita sem
per inermem procedere. Quo naturæ opificem
designare voluisse autumo, quo quis nobilior, di
gnior, & eminentior est, eo & maiorem mo
rum suauitatem præferre, minus in alios scuire,
& semper sine aculeo, sine rancore inquam, ira,
ile, aculeis acutissimis, mortemque inferre soli
is, volare debere. Atque hoc est, quod Evan
gelica schola edocet. At synagoga Iudaica a
iam prælegebat lectionem, legem aliam, aliam
quoque spectabat iustitiam, litteralem inquam &
non spiritualem, quæ non in animo ac voluntate,
sed in externo tantum opere peccatum situm cre
debat. Scribæ siquidem sibi persuadebant, præce
ptum non occidendi, non furandi aliena, non
adulterij committendi, non nisi ad exteriora
extendi opera. Sed fucata hæc iustitia est,
& hanc se diiudicaturum aliquando, per Pro
phetam

Lib. 2. c. 16.

Simile.

Psalm. 74. phetam testatur Deus, Cum accepero, inquit, tempus, ego iustitias iudicabo, id est falsas, inanes, futilles, mendaces, Pharisaicas. At alia nostra sit oportet nam nisi abundaverit iustitia vestra plusquam scripturarum & Phariseorum, non intrabitis in regnum caelorum

Ultima ratio est; quod Phariseorum iustitia nonnisi mera esset hypocrisis, plena fucō, fictioni plena & dissimulationis: exterius quidem pulchrum apparebat & perfecta, at reuera nihil erat. hinc toties hypocritarum nomine eosdem Dominus donauit in Euangelio. Hypocrita bene prophetau

Matth. 15. de vobis, & alio in loco, Quid me tentatis hypocritæ
Matth. 22. Ceterum hypocritarum opera gemmæ mangon

Matth. 22. Ceterum hypocritarum opera gemmæ mangon-
cæ sunt & nummi adulterini, qui in alio orbe no-
Hypocritis admittuntur. nam vt nummi adulterini auro ci-
nummo cum liti sunt, interiùs verdè xrei; ita quoque oper-
adulterino hypocritæ exteriùs videntur aurea, aurum virtu-
collata. tis ostendant, at intrinsecus ære malitiæ, falsitati
mendacij sordent; statua Nabuchodonosoris pe-
similes, quæ vultum habebat aureum, pectus a-
Dan. 2. neum.

Dan. 2. *neum.*
Referunt nonnulli, poma quædam haud procul
Hypocri- mari rubro nasci, quæ exterius quidè pulchra & nu-
tarum o- cunda videntur, at tacta in fumum & quidem p-
pera fru- stilentem ac cineres resoluuntur. Hypocritarum
tibus ru- pera pomis his esse censeo simillima, quæ in ru-
bri maris bro mundi huius mari enascentia, extrinseci
familia. splendent & fulgorem ac meritum soliditatem
præferunt; sed quamprimum ut Omnipotens e-
dem, parum licet, tetigerit, in fumum & vanita-
tem evanescent, & coram Deo & hominibus si-
ceris sordent, ac putrescunt.

Struthio plumas habet accipitris & herodij,

perio, inquit, tem-
 ulas, inanes, futu-
 ia nostra sit opor-
 vestra plusquam
 trabis in regnum
 arilzorum iustici-
 lena fuco, fictione
 us quidem pulchra
 ra nihil erat. his
 eosdem Dominus
 a bene prophetas
 e tentatis hypocritas
 gemmarum mangoni-
 ni in alio orbe no-
 ulterius auro cito
 ita quoque ope-
 aurea, aurum virtu-
 malitiae, falsitatis
 chodonosoris pe-
 aureum, pectus

edam haud procu-
 quidem pulchra &
 um & quidem p-
 ar. Hypocritarum
 illima, quae in
 ntia, extrinsecus
 itorum soliditate
 ut Omnipotens
 in sumum & vanta-
 & hominibus
 pitris & herodij

ut Iob, Penna Struthionis similis est herodij & accipi-
 ris, quae duae aues ceteras in volando antecellunt;
 ut è terra se sustollere nequit; alas quidem habet
 ut aues masculae & generosae, sed earum volatum
 non potest imitari; & quamuis alas ad volandum
 interdum explicet, è terra tamen se leuare nequit.
 Verus hypocritae typus hic dignoscitur: quamuis
 nim egregias prae se ferat actiones, & virtutes
 quas viri sancti exercent, exercere, sublimè se vo-
 lando sustollere & caelum petere videatur, corde
 tamen & animo numquam terram deserit aut
 mundo valedicit.

Res exteriorum balistis pluribus quae emineant,
 instructa, turribus circumsecus munita, propu-
 gnaculis vallata, & varijs armamentis circumda-
 ta, terrori & admirationi est adspicientibus; at se-
 è interiorum nihil praeter hunc bellicum appara-
 tum & minas panicas apparet. Si quis enim ingre-
 datur, & singula diligentius excutiat, videbit om-
 nes illas machinas inanes, balistas non puluere
 sed rubigine & situ plenas, propugnacula dissuta,
 caque vicina puluere, globis, & igne, quae tamen
 imprimis necessaria sunt, carere. Id ipsum de hy-
 pocrita dici potest; exteriorum quippe eum omni vir-
 tum genere & omnigena armatura spirituali
 unitum videbis, ieiunijs inquam, eleemosynis, or-
 tione, & alijs sexcentis, adeo ut omnes in admi-
 rationem trahat. at qui interiorum examinare volu-
 it & excusserit, videbit haud dubie omnem illam
 maturam igne & flamma diuini amoris, puluere
 imilitatis, plumbo & globis rectae ac sincerae
 attentionis destitutam: ideo ictus infligere nequi-
 tat, nec caelum violenter perfringere, quod in bea-
 tis sedes ingrediatur.

Hypocri-
 ta Struthi-
 oni cōpa-
 ratus.

Cap. 39.

Simile.

Cōceptus
Philoso-
phicus.
Quomodo
aquila pul-
los exami-
net.

Naturalium rerum scriptores tradunt auium reginam aquilam, pullos, num legitimi sint: verò adulterinæ propagines, exploraturam, & soli è directo opponere solere: tum si quos radiorum fulgorem viderit conuiuentes, & retorto oculo splendorem non ferentes, ut spūs os habet & velut generosa aquilarum stirpe indigno nido eijcere. Vt autem è naturali hac imagine conceptum eliciam Theologicum, dicendum è præcipuis, è quibus aquilæ regis, id est Iesu Christi pulli ac filij, dignoscantur, signis se, si oculorum vim ac perspicacitatem soli iustitiæ è directo opponant, id est, si omnia quæ agunt opera, cogitationes, voluntates, intentionesque ad solius Dei dirigant gloriam & honorem. Qui verò secus faxit, in Evangelio peccat, hypocrita est, Phariseos imitatur, summi magistri præceptum violat, docentis, *Abundauerit iustitia vestra plusquam Scribarum & Phariseorum, non intrabit in regnum celorum.*

Simile.

Non errauero, si Phariseorum synagogam meretrici & adulteræ comparauero: nam ut hæc comit, ornat, adscititios colores & fucos admittit, vestes pretiosas induit, gemmis & monilibus sese circumdat, non ut viro placeat, sed meretricibus & adulteros in sui amorem & casses pertrahat: ita quoque synagoga (de qua dicitur, *Gens praua & adultera signum querit*) iustitiæ virtutibus, bonisque operibus, quæ verè modestia & vestimenta spiritualia sunt, exornabat, non ut in legitimi sui sponsi, Dei inquam, oculis gratiam inueniat, sed ut mundo, carni, & diabolo, cum quibus adulterari consuevit, placeat: qua in hunc sensum à Ieremia dicitur, *Tu autem*

Ierem. 3.

fornicata es cum am-
ele. cum idolo suis for-
nicatum oculos defec-
eos vniquam sustol-
spectabar, quæ virt-
actionum vastitas:
que nobis hæc fugi-
Iudei post reditu-
templum Ierosoly-
bis in Esdra legitur
altera tenebat gladiu-
& meritoria exerce-
bus vanam gloriam
terrimam, gladius
virtutis nostra Pha-
lo superatura. Domi-
centis, Nisi abunda-
&c.

Porro Pharisei
fita erat, quod a
prehenderent, &
peccataque propria
Vult itaque Dominus
operare, id est, vi
tuta seuerè & rigide
delicta modestè ca
quo plurimos m
Pharisaico m
invenit, nubium
terrima licet ac
ma.

inquam quam sci
est. Cum Absa
ulgeret, illius re

fo-

res tradunt aulicis legimur sine exploraturam, et e: tum si quos conuenientes, & in ferentes, ut spurculam stirpem in naturali hac theologicum, dicat aquila regis, id est, oscantur, signis picacitatem soliti est, si omnia quæ voluntates, intentum gloriam & hunc, in Evangelio istos imitatur, violat, docentis, plusquam Scribitur in regnum. rum synagogam nhero: nam ut huiusmodi colores & fucos alio gemmis & monumetro placeat, sed morem & castes pra (de qua dicitur in quatuor) iustitia pus, quæ verè mota sunt, exornabat inquam, oculis, do, carni, & disconsuevit, placeat mia dicitur, Tu autem

fornicata es cum amatoribus multis. & ab Ezechiele. *cum idoli suis fornicata es sunt.* In solum itaque mundum oculos defixos habebat, nec in cælum eos umquam sustollebat, solam vanam gloriam spectabat, quæ virtutum grando, & humanarum actionum vastitas ac perniciēs; sed velis remissius nobis hæc fugienda est; in quo imitandi sunt iudæi post reditum è captiuitate Babylonica exemplum Ierosolymitanum instaurantes, de quibus in Esdra legitur, *Vra manus faciebant opus, & litera tenebat gladium.* Hinc siquidem opera bona & meritoria exercenda sunt, illinc verò aduersus vanam gloriam, bonorum operum hostem terribilissimam, gladius stringendus. atque ita fiet, ut iustitia nostra Pharisaicam longo sit intervallo superatura, Domini præcepto obsequendo, dicentis, *Nisi abundauerit iustitia vestra plusquam* etc.

Ezech. 20.

2. Esdr. 4.

Porro Phariseorum iustitia in eo potissimum ta erat, quod aliorum peccata acerrimè reprehenderent, & sibi peccantibus adulerentur, peccataque propria artificio quodam velarent. vult itaque Dominus Christianorum iustitiam perare, id est, vult Christianos in propria errata seuerè & rigidè animaduertere, sed aliorum elicta modestè carpere aut potius conuiere: quo plurimos modò peccare videmus, qui ore Pharisaico minimum in proximum natiui intuitu, nubium tenus eleuant, propria verò, terribilissima licet ac maxima, velant & depriment.

Pharisei
aliorum
peccata
coargue-
bant, suis
conuiue-
bant.

Figuram quam scitissimam in Regum historia gere est. Cum Absalom aduersus Dauid patrem surgeret, illius regno insidiatus, & in tales

2. Reg. 16.

cum

eum compellaret angustias vt Hierosolyma de-
serta desertum peteret; videretque rege egresso
Davidis integerrimum Causai in palatio stantem
eum coarguit dicens, *Hæc est gratia tua ad amicum
tuum, quare non iussisti cum amico tuo?* Interea non
videbat se maioris culpæ reum esse, quod patre
bello adedò iniquo premeret ac persequeretur. Re-
bellis ac refractarius hic eos denotat, qui minimè
in alijs delicta culpantur, cum ipsi maiorum &
graviorum coram Deo rei inueniantur: aduersus
quos in Euangelio Dominus ait, *Vides festucam
oculo fratri tui, & trabem in oculo tuo non vides?*

Luc. 6.

Similia.

Adhæc iustitia Phariseorum talis erat, vt alio
quæ ad salutem spectabant, viamque salutis, edu-
ceret, cum ipse ne manum quidem operi admou-
rent; in quo templorum campanas optimè refe-
runt, quæ alios ad sacra conuocant, ipsæ tamen
in campanili manent: abt oculifera & inter-
gnia diuersforiorum, quæ omnes ad hospitium in-
uitant, & peregrinos intrare quodammodo com-
pellunt; cum ipsa ventis, pluuiæ imbris semp
exposita maneant: aut miseris arcæ Noë comp-
toribus, qui alijs quidem, qua diluio eripere-
tur, nauem compegere, intrare tamen detrecta-
tes cum alijs vnda absorpti sunt. Non secus etia
nostri Pharisei, qui alijs arcam construebant, vi-
ria ad salutem media suggerebant, plurimas ad
uinæ iustitiæ tempestatem euadendam ratione
reperiebant, fluctibus tamen immerfi perire: im-
munes ad cælum inuitabant, ipsi ne pedem à ter-
ra mouere cupiebant. Nostrium porro est, aliter vita-

Genes. 6.

Phariseis
parua ma-
gni; magna
parui faci-
ebant.

*nam Nisi abundauerit iustitia nostra parua
quam scribarum & Phariseorum, &c.*

In hoc quoque Pharisaica iustitia sita erat, quæ
minima & friuola plurimi facerent, maioris v-
tutis momenti

momenti acponder
musica faciebant ele
scam, An non memi
discipulos reprehe
manibus manduca
qua quadam tradi
Ipsitamea Dei præ
præcepta inquam
obediendi. Huius
scaret, qui plurima
ma rationem haben

An non stultus ill
equum pretiosis mor
varijs exornaret; cor
Abus panniculis & se
tis varijs deformare
rum dicenda est vel
non nisi vilis & stri
nem habent, miser
orem, deserunt acci

Hinc benè meo i
lim Diogenes, quo
nead numeros ada
tus gratissimam effi
liberent, nec ad ha
queque affectibus no
num erum redig
ubi visus est respon
in conuiuio qu
rogatus esset pu
narum confessu
peteret, quidna
tam ex parua magn
abac, absurdum esse
enigua, friuola, minu

Hierosolyma de rege egr. f. in palatio stanten. tua ad am. tuo? Interea no esse, quod patre persequeretur. Re enotat, qui minimi ipsi maiorum eniantur: aduersi, Vides septuag. tuo non vides? talis erat, ut alioque salutis: edem operi admodum anas optime rescant, ipsa tamen ociferia & internes ad hospitium quodammodo co. imbris semp. arca Noe com. na diluio eriperet tamen detrectant. Non secus etiam construebant, bant plurimas ad euadendam rationem immerfi perierunt. ipse pedem in porro est, aliter erit iustitia nostrum, &c. iusticia sita erat, acerbant, maioris

momenti ac ponderis res penitus negligerent: e musca faciebant elephantem, & ex elephante muscam. An non meministis, quomodo illi ipsi olim discipulos reprehenderent, quod illotis panem manibus manducarent, cuius contrarium ipsi antiqua quadam traditione a maioribus acceperant. Ipsi tamen Dei præcepta violare non verebantur, præcepta inquam parentum honorandorum ipsi obediendi. Huiusmodi Phariseis hodie mundus carer, qui plurimam corporis, nullam verò animæ rationem habent.

An non stultus ille ac fatuus dicendus esset, qui equum pretiosis monilibus conuestiret, gemmisq; varijs exornaret, corpus verò suum negligeret, vibus panniculis & scrutis conuestiret, & assumendis varijs deformaret. Longè maior profectò eorum dicenda est vesania, qui tantam corporis, quod nonnisi vilis & strigosus quidam equus est, rationem habent, miseram verò animam, longè nobiliorem, deserunt ac derelinquunt.

Hinc bene meo iudicio Musicos reprehendit olim Diogenes, quod instrumentorū fides concinere ad numeros adaptarent, & harmoniam aurius gratissimam efficerent, mores verò dissolutos haberent, nec ad harmoniam componerent, nec ad rationis numerum redigerent. E contra verò sapienter mihi visus est respondisse Themistocles: hic enim dum in conuiuio quodam, in conuiuarum gratium, rogatus esset pulsare testudinem, eius sese arsignarum confessus est: cum verò quidam ab eo lein peteret, quidnam tandem sciret, ait, *Reipublicam ex parua magnam nouifacere*. Insinuare volebat, absurdum esse & homine penitus indignū, xigua, friuola, minuta curiosius inuestigare, maxima

Simile.

Laert. 6. lib.

August. Epi.

66. ad Di-

oscor.

xima verò negligere. Equidem post illum hinc infero, malum esse & periculi plenum, in parui scrupulosum & anxium esse, maxima verò peccata non vereri committere.

2. Reg. 12.

Phariseum agebat Dauid, cum visâ Bersabee amore iam illaqueatus, curiosè inquireret, nunc honesta & pulchra foret; non verò rogaret, nunc matrimonio esset copulata. Iudæi verebantur de fello pratorium Pilati intrare, innocuum verò Christum falsis testimonijs ad mortem condemnare non reformidabant. Ecce iustitiam Phariseam, nostra maior sit oportet, atque in hoc Evangelica consistit perfectio, quæ me ad secundum concionis membrum trahunt.

Ioan. 19.

Dicendum est igitur, ut ad alteram partem descendamus, quemadmodum lex gratiæ perfectio est lege scripta, opera quoque illius digniora & iustitiam eminentiorem esse debere: quod collimans Servator noster ait, Spiritum sanctum inter cetera quæ in terra acturus est, opera, mundum de iustitia arguturum, *Ille arguet mundum de iustitia & iudicio*. Id est Spiritus ille æternus, summus animarum iudex cum in mundum veniet, ob iustitiæ defectum illas condemnabit, quod in moribus & agendi ratione perfectiores non fuerint discipulis Moisaicæ & synagogæ filijs. Porro ipsa perfectio consistit in hoc, quod veram iustitiam colamus, ex tota mente & animo Deum seruientes, & omne quod ad peccatum inducit, fugientes, tum quoad cogitationem & alios motus interiores, tum etiam quoad opera & exteriora, quæ omnia breui hac sententiâ comprehensa sunt: *Audistis quia dictum est antiquis Non occides; qui autem occidit reus erit iudicio: ego autem dico vobis, quia omnis qui irascitur fratri suo reus erit iudicio*: olim scilicet homicidia & cæcæ

Ioan. 16.

verabantur, nunc autem verborum occurrente dicemus

Est sine homicidio

testandum, ac grauius

siquidem in ipsum a

illud puniri velit n

seuerissimam Dei c

& natura perpetuo

ante illum, qui sangui

enim ob oculos san

tendi facinoris men

& formidinem illi i

lestum hunc ita exag

est; cum enim vnaq

rationali, quæ vera

guis, prout Medici &

ceptant, animatus

tura peccatum agn

dignantes quod ita

tine, sanguinem ve

authorem ex cruci

aut delictum illud

uplicijs.

Hoc sanè exprim

illa Abigail, q

atura, armaque qu

manus sumptera

tum ratione aggress

gultum & in ser

id effuderis sang

ultus iuvis? Q

rex humano reg

guine, ne fortassis

stetia te intrinse

ve

ost illum hinc in-
lenum, in paru-
xima verò pecca-
excurrendo dicemus.

Est sanè homicidium peccatum tetrum ac de-
estandum, ac grauibz dignum supplicijs. Omnis
iquidem in ipsum armatur orbis, & nemo est quin
illud puniri velit: nam præter tortorum manus, &
euerissimam Dei castigationem, ipsa conscientia
& natura perpetuo supplicio & remorsu excruci-
nt illum, qui sanguinem proximi effudit; semper
nim ob oculos sanguinolentam illam tam hor-
rendi facinoris memoriam ponunt, vt terrorem
& formidinem illi incutiant. Causa verò cur sce-
stum hunc ita exagitent, hæc statui fortasse po-
est; cum enim vnaquæque sanguinis gutta animæ
tionali, quæ vera Dei imago est, (si modò san-
uis, prout Medici & Philosophi etiam hodie dis-
septant, animatus sit) videntur conscientia & na-
ura peccatum agnoscens, & quodammodo in-
gnantes quod ita imaginem creatoris violave-
nt, sanguinem vel vitam illi unitam mouendo,
thorem excruciare omni quæ ratione cona-
vt delictum illud castigent ac meritis afficiant
supplicijs.

Hoc sanè exprimere volebat Sapiens & pro-
ida illa Abigail, quando Davidis animum pla-
tura, armaque quæ aduersus stolidum Nabal
manus sumpserat, manibus excussura, hac
im ratione aggressa est, *Non erit tibi hoc in* 1. Reg. 25.
gultum & in scrupulum cordis Dom no meo,
quod effuderis sanguinem innoxium, aut ipse
ultrix fueris? Quasi dicere voluisset, Noli
rex humano regias manus cruentare san-
guine, ne fortassè remordens idcirco con-
scientia te intrinsecus exagitet, ac mille
testi-

Homicidi-
um graue
delictum.

Abel mortuus Cai-
num exa-
gitat.

te stipent supplicia hoc scelus tacite internè vindicantia ac punientia.

Notat Chrysostomus, & benè quidem, Cainum postquam paricidali dextra fratrem Abelem interfecisset, iusto Dei iudicio, semper furijs exagitatum, & umbram fratris ubiuis locorum illud esse persecutam, oculis eius assidue se representando, ultionemque tam horrendi & feralis sceleris deposcendo; tantumque paricidæ timore ac formidinem incussisse, semper ut membris tremmeret, & lymphanti similis & furijs agitatus, per agros vagus & erro discurreret. Additque, mortuum semper eum esse comitatum, assidue illum torquendo, & arctissime stringendo, iustitiamque omni momento exigendo: quemque viuum æquè aspicere oculis non potuerat, à morte illum semper ut inimicum præ oculis habuisse.

2. Reg. 12.

Huic supplicio Dauid, iusta Dei sententia per Nathanum Prophetam declarata, post innocuam Vriam trucidatum, fuit addictus, Vriam Hethæ percussisti gladio, & uxorem eius accepisti in vxore tibi, & interfecisti eum gladio filiorum Ammō; quæ obrem non recedet gladius de domo tua vsque in seipiternum. Aulam illius perpetuò naturam sanguine comminatur, & homicidijs fore infamem; aliud meo iudicio non intelligit, quam viuè illos aculeos & exagitationes, quibus synteris illum noctes & dies toto vitæ tempore excruciet; umbramque Vriæ omnibus locis adfuturam, & nullo non tempore de morte sua vindictam, iniuriarumque sibi illatarum compensationem & talionem exacturam. Ah quoties ille, somno ab umbræ excitatus, è strato se corripuit, tanti sceleris admisisse poenitentia motus? Quoties in Principes agens, umbra hac ob oculos versante

DOMIN. V.

sanguinem etiam filii loquua incepta inter-
rupta, ut clanculo ca-
sericordiam Diuinam
hoc inuere voluit,
singultiens clamat,
per. Hem me, inquit,
interdum aut noctu
mulis exagitor, pec-
micum habeo omni
omni momento. Vria
qui me cruciat, flagellat
mori cogit. Videant
paricidæ, quid sanguis
vnum quippe occide-
ritus & crudelius feri-
um exacuunt: cum D
derunt in vita, iam
fata ultionem, quam
poscant. Præceptum
inviolatè obseruent.
Est sanè homicidi-
randum facinus, vt h
profugi prius re-
mus Pontifex exspir-
et & profugi ante
vires suas reuertit
reans Arias Monar-
tem Pontificis re-
temporis mutatio ma-
gnis ac publicis
seuoleat: in morte
plurimum rerum mut-
dem magistratus reno-
uatio præscribitur; &
sang

Don. tom. 2.

anguinem etiam stillantem commonstrante, colloquia incepta interruptit, negotia reliquit interrupta, ut clanculo calamitatem deploraret, & misericordiam Diuinam lacrymis exposceret? Atque hoc innuere voluit, dum lacrymans, suspirans & ingulsiens clamat, *Et peccatum contra me est semper.* Hem me, inquit, miserum! Nulla mihi requies inter diu aut noctu datur, semper conscientia stimulis exagitor, peccatum semper comitatur, inimicum habeo omni me loco inuadere parantem; nni momento, Vix sanguis ob oculos versatur, mi me cruciat, flagellat & torquet, ac tantum non ori cogit. Videant igitur sanguisuga illi & homicidæ, quid sanguinem effundendo lucrentur: quum quippè occidendo, gladium mortui qui diis & crudeliùs ferit quàm uiuentis, in caput suum exaciunt: cum Deo permittente, ut quos occiderunt in vita, iam mortui illos exagitent, & postea ultionem, quam uiui habere non potuere, deuscent. Præceptum igitur *non occides*, integre & iniolatè obseruent.

Est sanè homicidium tam horrendum ac detestandum facinus, ut homicidæ in lege Mosaiica parguitas. a profugi priùs redire non possent, quàm summus Pontifex exspirasset, ecce legis decretum, *ut profugi ante mortem Pontificis nullo modo Num. 35. vrbes suas reueri poterunt.* Cuius rei rationem Iosue. 20. addens Arias Montanus ait, ideo potissimum in mortem Pontificis reditum eorum dilatum, quòd temporis mutatio magnam quoque varietatem in iuaris ac publicis negotijs ac mutationem adire soleat: in morte autem Principis solet uturimum rerum mutatio contingere; tunc siquidem magistratus renouantur, & alia in indicando præscribitur; & cum summus sacerdos Principis

cipis loco apud Iudæos fuerit, certum est, mortis illius multas in regno mutationes contingere nouaque plurima occurrere, nulla ut prætorum amplius haberetur memoria. Hac igitur sumpta occasione veniam sibi rei acquirebatur & in libertatem homicidæ asserebantur.

Rabbi Moses
Maymo lib.
3. cap. 4.

Alias porro rationes doctissimus Andreas Maymus, idque ex Hebræorum commentarijs, colligit. Prima est Rabbi Mose Maymone est, qui summus sacerdos reipubl. magis foret necessarius, quam priuatus aliquis; atque ita mors illi maiori luctu digna erat, eamque omnes vel communem & publicam provinciam vastitatem & exitium deplorabant. sæpenuerò autem contingit, ut, quando publica deploratur calamitas, priuata negligatur: adeò ut commune trimentum Pontificis morte acceptum, omnium priuati quod homicidium attulerat, obliuioni induceret.

Altera Masij ratio est, quod homicida sanguinem humani effusione ita terram polluat atque inquinet, ut non nisi ipsius homicidæ sanguine purgari queat & expiari: porro mors commodè expiari nequit, nisi morte alterius. Quoniam autem tenueris hinc inde cædibus profanata erat, & in eadem vindicari non possent; lex in benignitate prior, voluit ut vnus mors ceterarum locis satisfaceret: & quia magnus interfectorum numerus erat, vnus mors non satis futura videbatur. Hinc igitur, ut morte summi Pontificis, qui plurimum æquiualebat, satisficeret interemtis, & obitu vnus publica per omnem provinciam venia promoueretur. Egregiæ profectò sunt hæ rationes, è quibus licet colligere, quam execrandum sit scelus humanum effundere sanguinem, cum ad ipsum e-

andum, summi Pontificis
Tantopere autem lo-
detestatur est, ut Caini
cies erat, grami? & e
catione fuisse dicer
nò insens, ex male d
huc rui in illulata, A
ctione inuexit, Ma
occulo fratre, in cap
Audiamus aurea Chr
hoc peccatū manaric
leditionu varitate v
ait. Cainum in hoc d
etiam in propria per
At qui profundius
horroris scrutari vol
aduersarijs homicid
multi vindictā de eo
do diē dicat. Primò
usq; sanguis clama
quod notat Ambrosi
quid erit mortuus, q
Hebrei, & cū iisdē L
Abelis interitū, quo
saturus clamat ad m
sanguinū: quod
clamat, totq; se hor
Abel proles si v
ta aduersum eū c
mque Ambrosius inn
centem mitteret, te
deprederet. vnde cū
ta clamat de terra: no
sistat parit, terra
an in genere creatur

DOMIN. V. POST PENTECOST. 163

indum, summi Pontificis mors sit necessaria.

Tantopere aut Ioannes Chrysostomus id ipsum Homicidi-
detestatur est, ut Caini peccatū, quod homicidij spe- um Caini
ies erat, grani^o & enormius ipsa Adami prauari- grauius
atione fuisse dicere nō dubitarit: idq; colligit, & peccato A-
ō in scitē, ex maledictione imprecationeq; tū in dae,

ut tū in illū lata; Adā nāq; peccatū terra maledi-
tionē inuexit, *Maledicta terra in opere tuo.* at Cain
eciso fratre, in caput suū maledictionē arcessiuit.
udiamus aurea Chrysostomi verba, *Quanto maius*
peccatū prauaricationē, inquit, *prot. plasti, ex ma-*
ditionis varietate videri, licet, &c. & tādē cōcludēs
t. Cainum in hoc diabolo etiā parem fuisse, qui
iam in propria persona à Deo fuit maledictus.

At qui profundius peccati huius grauitatem &
horrorē scrutari voluerit, is secū perpēdat, à quot
luerarijs homicida ad necē deposcatur, & quā
ulti vindictā de eo fumere gestiant, & quodā mō-
diē dicāt. Primò ipse mortuus ei bellū indicit, ē-

sq; sanguis clamat ut & cælū vox ipsa penetret;
od notat Ambrosius, *quia*, inquit, *Deus iustos suos*
dit etiā mortuos, quoniam Deo viuūt. Et obseruarūt
ebraei, & cū iisdē Lirani, in Genesi, post funestū
belis interitū, quō loco nos legim^o, *vox sanguinis*
tristis clamat ad me de terra; in textu hebrēo le-

vox sanguinis: quod tātūdē homicida sanguinis
fundat, totq; se homicidiorū reū cōstituat, quot
stus Abel proles si vixisset, genuisset. Secūdō ter-

ipsa aduersum eū cōspirat, iustitiāq; exigit, pro-
idē Ambrosius innuit; quamuis enim defunctus
edem remitteret, terra tamen ad necem ficiarium
posceret. vnde cum Ambrosio dico, *Vox sangut.*

clamat de terra: non dixit de fratris corpore; quia
frater parit, terra non parit. Tertiō om-
s in genere creature aduersum eum armantur,

Lib. de Cain
& Abel.

Genes. 4.

Vbi supra.

& vbiuis locorum insidias ei struunt, & mortem parant, adeo vt perpetuo in metu & formidine verberetur: vnde ortum habuisse crediderim contumelias agitationes & tremorem membrorum in scelesto Caino. Cuius tremoris causam indagat Procopius Gazæus, & interrogans, quemnam timeret Cain, cum præter patrem & matrem in mundo nullus viueret; mox rationem subnectit quod metueret ne omnes aduersum se creaturæ insurgerent, *Cain, inquit, vidit virtutes caelestes, mirabatur quoque insidias ferarum & reptilium, quod Deus ad vindictam creauit impiorum.* Quarto denique Deus ipse, omnium acerrimè interfectorem exagitat, qui eundem citius aut seriùs persequitur, & numquam inultum facinus hoc finit, sed grauissimè vindicare consuevit. Testis sit nefandus ille Cain, qui fratre mandibula obtruncato, statim a fiducia membrorum concussione fuit castigatus, in qua ad septem vsque generationes permansit; neque enim suam modò vixit ætatem, sed septem integras compleuit geneses; atque ita intelligendum est supplicium quod à Deo illi fuit infligendum. *Omnis qui occiderit Cain, septuplum punietur.* quæ verba exponens idem Procopius ait, *Punitio fuit de te septuplum, quia viues in cruciatu vsque ad septimam generationem, in qua à Lamech occideris, ergo omnis qui te occiderit, septem vindictas exsoluet.* Hæc dicta sint hactenus, vt horrorem & enormitatem homicidij vobis ob oculos ponam. iam cholerae vobis & iracundiae deformitatem exponam, quam Euangelium prohibet, dicens, *Quia nimis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio.*

Iracundia
non semper
peccatum.

Principio igitur hoc præsupponendum est iracundiam non semper peccatum esse, nec semper vitium secum trahere. vnde psalmista, *Irascimini*

& nolite peccare. Ipse dum solet, ira tantum necesse possit; unde *am diuinae dei & aliquid me, neque in ira uina hæc ira ab omni* ror & ira columbarum, ut in illo Ieremias, & tenentem à facie gladii columbum conuerteretur, & simile quid reperire Chodonsore Aegypti qui ideò gladius & ens columbae quoad nix in vexillis & signis tam gestarent, atque inendum est, atque irascitur, dicens iram appellari, quod irascatur, & quamvis irascitur tamen & mens. Vnde discamus oportet irasci grauos compescere, iracundia felle caret, & iniquitate sit immunda. In Leuitico præceptum oblationis, quod in oblatione suæ, in oblatione sacrificio se obtrigenda erat. Quod in fartagine carnis & misericordiae facit quod Ap

DOMIN. V. POST PENTECOST. 165

& nolite peccare. Ipse quoque Deus irasci interdum solet, ira tamen in ipso peccatum non est, nec esse posset; unde scriptum, *Quis potest iram tuam dinumerare?* & alibi, *Domine ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripas me.* Ceterum di-

Psalm. 4.

uina hæc ira ab omni delicto pura & purgata, furor & ira columbæ in sacris litteris solet appellari, ut in illo Ieremiæ, *Disperdate, ait, satorem de Babylone, & tenentem falcem in tempore messis, facie gladij columbæ. vnusquisque ad populum suum conuertetur, & singuli ad terram suam fugient.*

Psalm. 89.

Psalm. 6.

Ierem. 50.

imile quid reperire est cap. 49. in quo de Nabuchodonosore Aegyptum deuastante sermo est, cui idem gladius & mucro appellatur, sed gladius columbæ quoad litteram, eò quòd Babyloij in vexillis & signis bellicis columbam depictam gestarent; at mysticè hoc de ira Dei accipiendum est, atque ita Sanctus Gregorius interpretatur, dicens iram Diuinam furorem columbæ appellari, quòd irasci sine vlla perturbatione solet, & quamuis ira videatur intumescere, spiritus tamen & mens eius, semper in malacia est. unde discamus oportet, ita passiones & affectus rauos compescere, ne leonis sint furia, id est, ut acundia felle careat, & ab omni perturbatione inquiete sit immunis.

S. Gregor. in 40. Iob.

In Leuitico præcepit Deus, ut in Aaronis & filiorum oblatione, quam offerre debent Domino die unctionis suæ, pars decima ephi offerretur in sacrificio sempiterno, quæ in sartagine leo frigenda erat. Quo edocemur, dum spiritus in sartagine iracundiæ exarsuat, oleum caritatis & misericordiæ infundendum. Huc quoque facit quod Apostolus in Epistola ad Ephes.

Leuit. 6.

Ephes. 4.

Ephef. 4.

fios ait, *sol non occidat super iracundiam vestram*. Scio, litterali sensu denotari, solem non prius debere occidere, aut diem finire, quam ira finem in animo acceperit: at dici quoque potest, mystice hic designari misericordiam & charitatem, quæ sunt virtutum quodammodo soles in hoc mundo, sine quibus anima semper in tenebris agnumquam in iracundia vestra occidere debere.

*Aug. lib. 18.**de ciuit.*

Inter gnomas septem sapientum, qui succinctorum & Laconicis quibusdam sententijs doctrinam singularem incluserunt, ut bene notauit Augustinus non immerito laudari meruit illa Periantri, qui depicto fræno dicebat, *irā cohibet*: quo aliud significare noluit, quam iram, instar equi indomiti belluæ ferocientis, nonnumquam efferafcere, quæ ut cohibeatur, fræno, lupatis, & capistro opus esse: atque huic Prophetæ verba torquere liceat, *in chamo & fræno maxillas eorum costringe.*

*Pierius li. 51**Rich. Brix.**tom. 2.*

Pierius Valerianus & Richardus Brixius, cum ossi multarum rerum inuestigatores, aiunt veterem iram pacatam, & bilem detumescentem denotare volentes ingentem quercum, quæ arbor naturæ durior est, oliuæ ramis intercurrentibus depingere consueuisse: nam ut quercus animi obdurati confirmati signum est, ita oliua pacati & sedati. Omnia porrò signabant, dulcedinem veram sedatæ iræ rationem esse, & oliuam & quercum, est dulcedinem, misericordiam, & clementiam unā cum furore, ira, bile, amore & affectibus feruidioribus concurrere oportere. Ipsa siquidem vera est ad ignem & flammam animi extinguendam aqua; ipsa est mare rubrum in quo bellatrices in Aegyp̄tia submerguntur; ipsa denique diluui-

est, in quo carnales concupiscentie suffocantur & per-

Referunt natural

ceteros Pierius, ma

suauissimos ferre so

scere & siluescere c

num saporem redire

lus radici eius allig

cruditatem attrahet

posito adaptemus, di

granatorum arbore

& suaves producent

casse in summi olim P

dependebant. at si f

tendi sint & acerbior

tes; vera eosdem dul

um ramum radicib

hi huiusce rei ratio

natorum arbor ame

moris, semel enim

repullulat. Nulla po

amaris quales odiu

dulcedinem flectend

scogitationu radici

Hoc igitur vos chole

rellé cane peius & an

ternale, impetū ill

mundi exitiū, & ré i

Stoici, referente A

ex titulo asserereba

transuersum

etque cholera

cadere non

fectus illos irac

stare non po

est, in quo carnales concupiscentiæ & deprauationes suffocantur & pereunt.

Referunt naturalium rerum auctores & inter *Pier. Valer. lib. 4.*

ceteros Pierius, malogranatorum arborem, quæ suauissimos ferre solet fructus, si fructus amarecere & siluescere cœperint, non aliter ad pristinum saporem redire posse, quàm si pini ramusculus radici eius alligetur, qui omnem amaritiam & ruditatem attrahet. Vt secretum hoc naturæ proposito adaptemus, dicendum est, hominem, malogranatorum arborem esse à Deo ad fructus bonos

suauis producidos destinatum, atque ideo for-
Exod. 28.
 pendebant. at si forsitan fructus eius nimium rudi sint & acerbiores, violenti & iram spirantes; vera eisdem dulces reddendi ratio est, pini rami radicibus illorum apponere. At min-
 huiusce rei ratio videtur, quòd olim malogranatorum arbor amoris fuerit symbolum, & pinus
 mortis, semel enim hæc præcisa non excrescit aut

pullulat. Nulla porrò melior ad animû fructibus, quæ
 maris quales odiû, ira, & affectus prauis, onustû ad
 lcedinem flectendum haberi potest ratio, quàm
 cogitationû radici mortis memoria applicetur.
 Hoc igitur vos cholerici vtimini remedio, & iram
 cæne peius & angue execramini, furiam hanc
 infernalẽ, impetû illû brutalẽ, animarum perniciẽ
 undi exitiû, & rê illâ homine indignam, fugite.

Stoici, referente Augustino, eos hominis nomi-
Lib. 9. de ci- uil.
 & titulo afferebant indignos, qui à prauis affectibus transuersum se agi permetterent; credentque choleram in sapientis alicuius animum cadere non posse; rati sapientiam & affectus illos iracundiæ vehementiores si-
 ul stare non posse. Quin & Aristoteles,

Sapiens
passioni-
bus caret.

Iob. 5:

Eccles. 7.

Seneca li de
ira.

Rom. 12.

S. Basil.

Ira vesania
est.

inter ipsa generosi & magnanimi viri officia ve-
lut primum recenset, irasci numquam, & iniuri-
rum omnium obliuisci. Omnes autem hoc
num spectabant, iram homine penitus indignat
ac brutis ipsis propriam esse.

Opinioni huic suffragatur sapiens ille & pa-
siones suas compescens Iob, dum ait, iram no-
nisi stultorum esse, & nusquam iram, nisi v-
stultitia, reperiri, *Viram stultum*, inquit, *interfici*
iracundia, paruulum occidit inuidia. Idem & Sap-
ens, *Ne sis velox ad irascendum, quia ira in sinu sti-*
ti requiescit. Et verè ira Maniæ species est; vn-
poëta, *Ira furor brevis est*. Seneca quoque lib-
de ira, nullam ad stultitiam faciliorem compe-
diosioremque viam credit, quàm per iram. C-
sententiæ subscribens Apostolus ait, *non vos ma-*
plos defendentes, sed date locum ira: insinuatu-
voluit, esse nobis iratum non secus atque insanu-
quamprimùm fugiendum, eique locum dandū
à qua interpretatione non longè recedens Sa-
ctus Basilus ait, *Date locum ira quasi torrenti*, q-
obuia quaque impetu suo rapidissimo deuoluit. Pl-
to quoque interrogatus olim, quam potissi-
mum restultos à Sapientibus dignosceret, sapie-
ter respondit, *sapiens cum vituperatur, non iras-*
tur; cum laudatur, non extollitur. Id est, homin-
cordati ac sapientes passionibus non subsunt,
stolidi & insensati semper exæstuant, & succe-
sunt ira.

Ira profectò hominem eò deducit insanix, vt
iniurijs affectus vltionem sumere nequeat,
talionem rependere, de seipso eandemumat.
quo tigridem animal ferocissimum imitati-
hæc enim, referente Plinio, si catulos, qu-
carissimos habet, amiserit, re comperta raptore-

mox celeri cursu pro-
lorum recuperandū
censet & rabiem em-
bus vngues, ventrem
sui ipsius tortrix &
& irafacere consue-
conuertens cum in-
Suffragium suum h-
gru pergit, eo quòd n-
Hebræo legitur, e-
ta. Sed vtraque versi-
& ira ferascentem fa-
bi ira, tigrinum aliq-
niti.

Quo quot autem
dita & tamen maxime
re Aristoteles imp-
incendium iuxta co-
rationabilem per
nius asserit apperi-
quæ putas casum,
terior dicit ebrieta-
mas prauis affectib-
nemq; & iudicium
cedens vt dæmones
ta; inquit, *quodam*
ur, & dæmone misce-
hocm illum pro
uascuntur in man-
nem Spiritus San-
melias, & ignom-
telligit; spinas in-
cultores.

Cæsariensis Episc-
ter ceteros Ecclesiæ

mi viri officia
inquam, & iniuri
nes autem hoc
penitus indigna

sapiens ille & p
dum ait, iram no
nam iram, nisi
m, inquit, interfu
id est. Idem & Sa
qua ira in sua p
iz species est; v
eneca quoque lib
faciliorem compo

nam per iram. C
us ait, non vomi
am ita: insinuat
secus atque insin
que locum dand
ongè recedens S
ra quasi torrenti
ssimo deuoluit. I
n, quam pot
dignosceret, sap
truperatur, in ira
ur. Id est, homi
ibus non sublim
xaltuant, & succ
deducit insaniz,
sumere nequeat.
to eam summa
icissimum imita
o, si catulos, et
e comperta raptim

rox celeri cursu prosequitur; at ubi nullam catu-
lorum recuperandorum spem esse cernit, ira suc-
censa & rabietumens in seipsam sœuire ac denti-
bus ungues, ventrem, pectora dilacerare incipit,
ui ipsius tortrix & laniatrix. Idipsum quoque
& ira facere consuevit, in proprium corpus arma
conuertens cum in alios eadem nequit stringere.
Suffragium suum huic rei addit & Iob dicens, *Ti-*
gris perijt, eo quod non haberet prædam: vel, vt ex
Hebræo legitur, *eo quod non fuerit prædam affec-*
ta. Sed vtraque versione efficere volo, iracundum
& ira ferascentem feroci tigridi non cedere, & v-
bi ira, tigris in aliquid & brutale semper repe-
iri.

Quo quot autem de ira scripsere, varia & inau-
lita & tamen maximè propria, ei nomina indid-
e Aristoteles imprimis sanguinis accensionem &
ncendium iuxta cor esse ait. Hugo de S. Victore, ir-
ationabilem perturbationem mentis. Possido-
ius asserit appetitum puniendi eum à quo te ini-
uè putas casum, Chrysostomus verò ceteris li-
erior dicit ebrietatis eam speciem esse, quæ ani-
nas prauis affectibus replet, atque inebriat, ratio-
emq; & iudicium surripit. Quin & vltèrius pro-
edens vt dæmone tetriorem eam depingit, *ebrie-*
as, inquit, *quadam est ira, vel potius ebrietate gra-*
tior, & dæmone miserabilior. De hac autem ebrieta-
e locum illum prouerbiorum intelligi credo, *Spina-*
renascuntur in manu ebriosi, id est irati. per spinas
utem Spiritus Sanctus inimicitias, iniurias, con-
umelias, & ignominiam, quæ ab ira nasci solent,
ntelligit; spinas in quam rhamni & rubi spinis
cutiores.

Cæsariensis Episcopus & eloquentiæ laude in-
er ceteros Ecclesiæ Patres nobilis, Basilus, Liba-

Iob. 4.

Lib. 1. de a-
nima Lib. 2.
de sacram.

Hom. 21. in
Joan.

Prouer. 26.

Homil. de
ira Dei.

nij, magnique Gregorij Nazianzeni condiscipuli ac contubernalis, mecum coincidens, iratam quamdam dæmoniacci hominis effigiem esse confirmat. Et benè, meo iudicio; nam re ipsa & vltimo quotidiano videmus easdē in corpore, cui infernalis hæc passio imperat, violentias, conuulsiones, motus, & furibundas agitationes, quæ in energumenis apparent, exsurgere. Turpitudine enim, horror & mimici illi gestus irati hominis, aded terribiles & inepti sunt, vt plurimi, teste Seneca, vti in speculo sui ipsius irati imagine, ita pudor commoti sint, numquam vt deinde ab ira se superent. Cui subscribit & Chrysostomus dicens, *Quod si iratus seipsum intueri possit, nulla vltius indigeret admonitione, nihil enim irato turpius.* Quàm tetras & horrendas Medusæ huius imagines & emblemata sacræ nobis depingunt Litteræ vt omnes in illius odium detestationemque extent, quod eam remis velisque fugiant.

*Hom. 24. in
Iean.*

Salomon tria esse ait; quæ terram contremiscent, re faciant & quartum quid, quod omnino neque humeris sustinere; tribus prioribus relictis, quod huius materiæ non sint, quartum esse dicit. *Ancilla cum fuerit hæres domina sua.* Verum literaliter sentiseposito, ad allegorias confugiamus. Quando figuraliter putatis, ancillam dominæ locum inuadere, & illius hæreditatis iura inuolare? quando scilicet cupiditas, caro, quæ iure naturali animæ & rationis ancillæ sunt, quæque ei obedire & obsequij manciorum instar deberent, in dominam insurgunt, throno eam deturbare, eius priuilegiis inuadere, dominium prætere conantur, atque hoc terra sustinere, nequit, atque hoc omnes animæ potentias destruit & concutit, & eunctas illius facultates ad seditionem, & discidia concitat.

Hi

Hinc nobilium sen-
in rep. excitatam cuti-
parat, in Officioru
scribiti sicut ciuitas
ra, nec in discidia do-
se ipso a se, sed
partem liquidam volu-
rem motus seditioni
solent, nisi e passioni-
la in dominam insu-
uersus rationem conti-
& coryphæus ipsa ei
mit dicens, *Prode bell-*
capientis vestro, qu-
libet e cholera, bi-
ad emblemata possit
Ierosolymitanum
representaturus
quam in miseram
ceperat; ferream sa-
pit, *Sume tibi,* inquit
nam murum ferrum
per sarraginem han-
indignationem desi-
Deus hoc emblem-
nationis suam osten-
inhominum iracun-
que denotari dice-
quædam ferrea ei-
ta, in æstuanti passio-
nequit & aduritur.
Septem se Ioann-
nem quoque in ter-
de quarto autem

zeni condiscipulo
incidens, ira
effigiem esse com-
parat, in Officiorum enim libris quodam loco
scribit: *Sicut ciuitas in seditione non potest esse bea-*
a, nec in discordia dominorum, domus: sic animus &
ipso a se dissociatus, secumque discordans nullam gustare
pacem, liquidæ voluptatis ac libera potest. Vnde au-
tem motus seditionesque in animæ rep. excitari
solent; nisi è passionibus? quando nimirum ancil-
le in dominam insurgunt, quando passionibus ad-
uersus rationem conspirant, quarum antesignanus
est coryphæus ipsa est ira. Ita verò S. Iacobus in-
quit dicens, *Vnde bella & lites in vobis, nisi ex con-*
cupiscentiis vestris, quæ militant in membris vestris?
Istæ est cholera, bile, vindictæ appetitu. Sed
ad emblemata postliminio redeamus.

Hinc nobiscum sentiens M. Tullius seditionem
in rep. excitatam cum animæ bello intestino com-
parat, in Officiorum enim libris quodam loco
scribit: *Sicut ciuitas in seditione non potest esse bea-*
a, nec in discordia dominorum, domus: sic animus &
ipso a se dissociatus, secumque discordans nullam gustare
pacem, liquidæ voluptatis ac libera potest. Vnde au-
tem motus seditionesque in animæ rep. excitari
solent; nisi è passionibus? quando nimirum ancil-
le in dominam insurgunt, quando passionibus ad-
uersus rationem conspirant, quarum antesignanus
est coryphæus ipsa est ira. Ita verò S. Iacobus in-
quit dicens, *Vnde bella & lites in vobis, nisi ex con-*
cupiscentiis vestris, quæ militant in membris vestris?
Istæ est cholera, bile, vindictæ appetitu. Sed
ad emblemata postliminio redeamus.

in officiis.

Iacob. 4.

Ezec. 4.

Ierosolymitanum excidium Deus Ezechieli re-
presentaturus simulque iram designaturus,
quam in miseram illam Iudææ metropolim con-
seperat; ferream sartaginem vt acciperet præce-
pit, *Sume tibi,* inquit, *sartaginem ferream, & pones*
eam murum ferrum inter te & inter ciuitatē. Porro
per sartaginem hanc Hieronymus ingentem Dei
indignationem designatam existimat; ceterum si
deus hocce emblemata abhibuerit, vt iram & indi-
gnationem suam ostenderet; maiori profectò ratio-
ne hominum iracundiam & inflammationem sar-
tagine denotari dicendum est. nam enim ipsa sarta-
gine quædam ferrea est, quæ cor & animum homi-
nis, in æstuantem passionum & ultionis flamma ex-
coquit & adurit.

Apoc. 16.

Septem se Ioannes vidisse refert Angelos, Se-
ptem quoque in terram phialas effundentes;
et quarto autem hoc modo locutus est,

Quartus

**Cholera
intellectui
tenebras
effundit.**

Quartus effudit phialam suam in solem, & datum est illi astu affligere homines & igni, & astuauerunt homines astu magno, & blasphemauerunt nomen Domini. Quarta hæc phiala aliud, meo iudicio, non denotat, quàm passionem cholerae, quæ in solem innoxonerat: nihil est enim, quod lumen rationis magis offuscet & obscurat, & intellectus solem sphaeræ citius diuellat, quàm ira & vehemens haec hominum perturbatio. Angelus autem phialam hanc effundens ipse Satan est, qui effundendo ignem in anima succendere, eamque æstuantem reddere potest, qui cerebrum calefacere, hominum animos adurere, calore suffocare, atque ita ad iniurias & blasphemias euomendas pertrahere. At ut dixi, solis deliquium in primis causatur & intellectui tenebras effundit.

*Lib. de ima.
Deor. fol.
269.*

Huc non in scire faciet, quod refert Cartharius nuperus quidam auctor, sed qui multa lectu & dignissima & iucundissima perscribat. Pingebant veteres Martem, vel Bellonam, vel furiam discordiae, manu gladium præferentem sed eodem viscera sua traiicientem; pedes porrò obscuram quadam & caliginosa nube inuoluti atque irreti cernebantur. nihil autem aliud hoc designat emblemate voluerunt, quàm iram, furorem, bilem mucrones esse, qui letalem animo plagam inferrent; & furias illas ita hominem irretire & illaqueare consueuisse, nullam se rationem in libertatem posset asserere, aut liberiore frui aëre; nebulae autem & caligo designabant, animorum illas fauces extinguere, tenebras menti offundere, omnia quæ intrinsecus obscurare.

Simile.

Agricola apes è præsepibus & fauis educturus fumum adhibere, & ignem quemdam è viridi ligno excitare solet; quem ubi apes persensere, euo-

Domin. V. P.

lant, & fauos deserunt. Vt hoc nostrum monem idem omnino quippe cholera excitemo strenuus, efficit atque ita alueare va-

spoliat. Refert in opusculis non adeo alienum a igne per domum aliquamque corripientemque fumo & igne oppletur & impletur, cogitare nedum repetitis contingere certissimè in animo grassantemque passionum turbis, ita interdum ratio periculo sese capiendi suppetat. Nam videatur, si Euangelium vellet alienissimum aminare; Ego autem fructus suos, reus est. Notare autem vos ita properat concionari, perfectioris animi inducere satum velle, illum qui non in inferis, in lege Evangelium reum esse, minime, quàm qui in Mordacipulset. Quasi dicere doctrina, Pharisæi, nunciatum committit;

solem, & datam
& æstauerunt
unt nomen Domini
 iudicio, non d
 e, quæ in solem
 umen rationis m
 intellectus solem
 ra & vehemens h
 us autem phiala
 qui effundendo
 nq; æstuantem re
 facere, homin
 focare, atque
 omendas pererr
 in primis causat

Refert in opusculis Plutarchus similitudinem
 non adeò alienum à proposito, de quo agimus:
 ne per domum aliquam grassante & omnia cir-
 cumquaque corripiente, qui interius latet, ita ple-
 numque fumo & ignitis exhalationibus circum-
 dpletur & impletur, rationem ut effugij nequeat
 cogitare, nedum reperire. Idem sæpenumero no-
 lis contingere certissimum est, ut nimirum cho-
 lera in animo grassante, & fumosarum æstuan-
 tumque passionum flammis intrinsecus sæuienti-
 bus, ita interdum circum impediamur, nulla ut
 ratio periculo sese expediendi, & è ruina se pro-
 pendi suppetat. Nemini igitur nouum aut mi-
 rum videatur, si Euangelium nos ab hac Megæra
 uere velit alienissimos, & procul à mente iram
 eminare; *Ego autem dico vobis, quia omnis qui ira-*
tur fratri suo, reus erit iudicio.

Notare autem vos velim, quando quidem ad finē
 in properat concio, summum illum magistrum
 veritatis, perfectiorem quàm Iudæorum erat iu-
 stitiam inducere satagentem, efficere & proba-
 re velle, illum qui non nisi voluntate sua alicui ne-
 on infert; in lege Evangelica, non minoris cri-
 minis reum esse, minorem castigationem prome-
 ri, quàm qui in Musica re ipsa cuiquam vitam
 e puidet. Quasi dicere voluisset, vestra cōsuetudo
 & doctrina, Pharisei, morti adiudicat eum, qui ho-
 cidium committit; equidē verò & illum, qui &
 irasci-

Quomo-
do ira hic
accipiat

Quid *Raca*
significet.

Tria tri-
bunalia a-
pud he-
braeos.

trahitur fratri suo. Vos actionem intencatis, in
que iudicium trahitis eum, qui fratri *Raca* dix-
rit; eundem illum hoc nomine condemno, & vir-
culis infernalibus mancipio. Simul hic etiam no-
tandum venit per iram, Dominum non intelligi
re omnem vindictæ appetitum; ut illam diffini-
re Philosophi, verum illam tantummodò quæ a
homicidium viam parat.

Obiter quoq; hic observandum, ob varias ver-
Raca notiones significationesq; magnam inter P-
tres ac doctores in hoc explicando esse discrepant-
tiam. S. Ioannes Chrysost. vocabulum quoddam esse
ait, contemtum includens, quasi dicas contem-
tum *Tu*. Augustinus verò interiectione irati, & ac-
centum quemdam indignantis. Hieronymus fil-
persuadet, vocem Hebræam esse; quasi dicas, Ve-
cors, vesane, mente & cerebro destitute. Doctissi-
mus Maldonatus in hunc locum cōmētatus, vero sim-
lius credit, verbum Chaldaicum vel Syriacum esse
se à radice hebraica *Rik*, quæ hominem leuicū
& inconstantem designat, descendens: unde factū
ut *Raca* à Thalmudistis capiat pro emotæ ment-
homine, cerebro destituto & qui iudicio careat.

Quartò notes hic etiam oportet verba illa, *res*
est iudicio, tantumdem valere, ac si dicas, Poen-
mortis afficiendus est: eo quòd iudicium eo loc-
pro condemnatione accipiat. quod ut melius in-
telligatis, hic mente repetendum est, quod è libri
Thalmudicis, & traditionibus Rabinorum con-
stat, tria apud Iudæos fuisse tribunalia, tria iurisdi-
ctionis. & tria iustitiæ genera. in primo triumui-
iudicabāt, Hebraicè *Mischpat*, Latine *Iudicio* dice-
in quo de lenibus & parui momēti negotijs disci-
ptabatur. Secundū confessus quidam erat præsidia-
lis, viginti tribus constans iudicibus, in quo caus-
maioris momenti tractabantur, Hebraicè *Sane*

drin, Græce *metaphra-*
pellatur. Tertium erat, septuag-
mentum erat, septuag-
bus ac iudicibus, maxi-
maximis & graviss-
bello, Pseudoproph-
lijsque tum ad reip-
remontiarum sacror-
dicebatur *Magnum*
ac Parlamentum reg-
ad mortem reos con-
tuor apud Iudæos fue-
cer crucifixio, decolla-
tum, horum singulis
dicta supplicia conde-
quod in primo rei no-
uora supplicia conde-
infert, homicidas tr-
item iniurios & con-
dicio, id est morte &
Eia igitur Christi-
gelicā contendamus.
harisæico, Synagoga
nitiam aspiemus,
tiora tū interiora e-
tores quā homicidi-
in fidos illos sur-
consiliū sequētes, si
prie permittamus,
tribus transuersu-
regum hoc Sen-
quodmodum, inqu-
olant, quādo tēpo-
re rempestas imminet
et tui delitescunt:

rin, Græce *συμβουλιον*, Latinè *Conseſſus*, ap-
 pellatur. Tertium ſupremum quoddam Parla-
 mentum erat, ſeptuaginta duobus conſtans aſſeſſo-
 bus ac Iudicibus, magni nominis viris, in quo de
 maximis & grauiſſimis rebus agebatur de pace,
 bello, Pſeudoprophetis, de ſummo ſacerdotio, a-
 iſque tum ad reip. ſtatum ac regimen, tum ad ce-
 moniarum ſacrorumq; ordinem ſpectantibus, &
 dicebatur *Magnum ſynodion*, quaſi dicas conſilium
 Parliamentum regium: horum tamen ſingula
 mortem reos condemnare poterant, & cū qua-
 ſi mor apud Iudeos fuerint ſupplicia capitalia, ſcili-
 t crucifixio, decollatio, lapidatio, viuicombu-
 ſum, horum ſingulis tribunalibus fas erat ad præ-
 ſcripta ſupplicia condemnare: hoc tamē discrimine,
 quod in primo rei non niſi ad minora ex his & le-
 uiora ſupplicia condemnarentur. Vnde Dominus
 fert, homicidas tū reiſa tum etiam voluntate,
 iniuriſ & contumelioſos, & iracundos, iu-
 ſticio, id eſt morte & poena capitali dignos eſſe.
 Eia igitur Chriſtiani, ad hanc perfectionē Euan-
 gelicā contendamus, nō iā ampliùs more viuamus
 ſariſaico, Synagogæ merita trāſcēdamus, ad verā
 iuſtitiam aſpiremus, iuſtitiam inquam, quæ tum ex-
 teriora tū interiora cōplectitur, quæ nō min⁹ irā ac
 furores quā homicidia execratur quā tetrā hāc pe-
 ſtē, & inſidos illos furores fugiamus, Regij Prophe-
 cia conſiliū ſequētes, *Deſine ab ira, & derelinque ſu-*
 ſpenſum permittamus, obſecro, nos à violentis hiſce
 rebus tranſuerſum rapi, ſed inſculpamus ani-
 mo egregium hoc Senecę Philoſophi documentū,
 ſic admodum, inquit, nauis tum verba in ven-
 ſaxant, quādo tēporis inuitat ſerenitas; & quā-
 do tempeſtas imminet, ne portu quidem exeunt,
 tuti deliteſcunt: ita quoque vnusquiſque
 in

Psalm. 38.

in mundi huius mari velificans, rideat, ne dum passionum tempestates in anima exsurgere incipiunt in plenum se mare coniiciat, ne vociferetur, effraseat, in indignationis plenos clamores prorumpat, sed patientiæ anchora solidetur. Ita se fecit testatur vates regius, *Turbatus sum & non sum curus.*

Psal. 76.

Quid Athenodorus Augusto suaserit, iram ut vinceret.

Venit mihi hic in mentem præclari documentum quod referre Plutarcho, Imp. Romanorum Augusti olim ad iram superandam & exterminandam, de Philosophorum sui sæculi Deus Athenodorus; nimirum iratus, non prius quidquam aut diceret aut ageret, quam Alphabeti Græci ordine reciteret elementa. Sciebat quippe, iram feruidam queri impetum esse, qui rationem violenter abripiat, & bita quadam animos vi in præceptra trahat; atque tempus intellectum illuminarit & rationis vis non nihil elucidarit, subitus ille impetus maturus scit, reflectere incipit, & animus à furia illa liberatur. Eodem etiam respexit magnus Ecclesiæ Doctor Ambrosius, quando Imp. Theodosio in ipso pronò penitentiam iniunxit, non prius aliquem morti adiudicatum ad supplicium trahere, quàm tricenari à lata sententia elapsi essent dies: quod lege dein Imperator sancit, atque inter decem sua voluit referri.

Hist. tripart.

lib. 9. c. 30.

Lib. 4. quæst.

Insc.

Architas Tarentinus, ut in Tusculanis tradit Tullius, cum in seruos insolentes, liberiusque ageres, pro domini iure liberè & grauiter potuisset nimaduerrere, sed ira commotus esset; ita interitum illum repressit, atque vindictæ appetitum intra rationis limites continuit, ut illo eos tempore punire noluerit, sed dixisse ei suffecerit, *fortis es, quia irascor vobis.* Edocere hoc exemplo noster præclarus ille Philosophus voluit, subito

los iracundiæ impetu passionibus, non veri dominari. Hoc equum dati illius, quod Iosepho ab eumibus de gypso in via. Hoc menti vel licet interea dum in pitis, iravobis impet eandem expugnetis. Atque hoc est, quod me Deus, amator pacis, me suppliciter contemnis. Hoc obsecro, non aduersis prudenter, in ramis, finis in afflictionibus inexpugnabilibus. Atque hæc vera est ad via, hæc ad maiorem ringendi iustitiam rternam offerebant, quæ te colebant; lingua laudabant.) at concupiebantur gloria, meliorem maiorem simul & linguam, quæ ardore animi, quæ desiderant, quæ oblationesque noster ad miniculo gratiæ, quæ gloriam inus nos compotius cum

os iracundiæ imperus esse refrenandos, hominēq;
afflictionibus, non verò homini passiones, debere
ominari. Hoc sequimini velim Auditores, man-
ati illius, quod Ioseph Patriarcha fratribus Aeg-
ypto abeuntibus dedit, memores, *Ne irascamini*
viam. Hoc menti vestræ infixum optem, & ne sci-
cet interea dum in vitæ huius tramite viam car-
itis, ira vobis imperet, sed omni loco & tempore
undem expugnetis, & compescatis.

Gen. 45.

Atque hoc est, quod à te, summe & clementissi-
e Deus, amator pacis & non belli, hodie vnani-
es suppliciter contendimus, quod à te postula-
us: Hoc obsecro, nobis concede, vt nimirum in
uersis prudenter, in prosperis nos moderatè ge-
mus, simus in afflictionibus constantes, in tenta-
tionibus inexpugnabiles, in iracundia languidi.
que hæc vera est ad cælum & ad perfectionem
viam, hæc ad maiorem quàm Phariseorum erat, per-
gendi iustitiam ratio: illi namque non nisi ex-
nam offerebant, & exteriori quadam apparen-
te colebant; linguam tibi dicabant, (nam ore
laudabant,) at cor mundo; solamen enim vanam
cupabantur gloriā. Nos verò, Deus clementissi-
me, meliorem maioremq; iustitiam consecretantes,
simul & linguam offerimus & magno tibi af-
fectu atque ardore animi, & ex totis viribus & mē-
obsequi desideramus. Nostri igitur desideria,
oblationesque nostras benignus admitte, ho-
ne vt adminiculò gratiam tuam hoc in mundo &
in altero gloriam impetrare mereamur, cu-
ius nos compotes reddant Pater, Fi-
lius cum Spiritu Sancto
Amen.

DOMINICA

SEXTA

POST PENTECOSTEN.

Misereor super turbam, quia ecce iam triduo sustent me. Marc. 8.

FIGURA.

Exod. 10.

Postquam magnus ille Deus Hebræorum populum Aegypto eduxisset, inq; vastam solitudinem perduxisset, non prius manna cælestis illis pluit, quam farina quam secum asportauerat, defecisset; at quam primum panis ille secundarius defecit, cælestem illis subito angelorum ministerio, non sine miraculo, parauit. Idem omnino in hoc Euangelio cernere licet: Turbæ siquidem, quatuor hominum millibus constantes, postquam relictis domibus Christum secutæ essent per desertam & montanam, non nisi tertia post die, qua conuictus, quem asportauerunt, defecit, à Christo mirabiliter refectæ sunt. Vult quippe Deus, prius mundi provisionem deficere, quam providentia eos suæ mensa reficiat: quæ quamprimum ut defecisset, conuiuia illis parat, miracula producit, ut totò eas splendore ac magnificentia excipiens, septem fragmentorum cophini, ô miraculum! perfuerint. hunc apparatus ut vobis hodie in cathedræ mensa apparemus, Spiritum sanctum, ut gratia nobis sua opituletur, & gloriosam vitam Deiparam, quæ patrocinetur, inuocemus, & circo vno eam salutemus animò, dicentes,

AVE MARIA.

Ea omnium scholasticorum est ac fuit semper

DOMIN. VI.

opinio, Auditores.
vis omnia excellenti
infinite; & æqu
dignitate non exc
perum exterorum
am & benignitatem
locum occupare,
tuntur autem poti
gni illius doctoris,
mis canentis, suavis
rones eius super omnia
sunt, in diuinitatis
attributa generalia, b
cordia & iusticia, q
sunt, æqualia quoc
redemptionis ope
enituit, & caput exte
gustini monte, opus
quam mundum creat
Duplicem loci illi
Genebrardus; primu
opera eius; id est,
iam exercet, ipsa
conuictatur, sapientia
quam deserit. Vixit i
sunt apud inferos
nem, nec ut peccata
mundum quia prapo
primum includit
tandem est, ac si
nam cunctis ipsius op
tando, efficitur sen
gustis Dei excellen
plius Paulus prin
theologorum princi

CA

OSTEN.

ce iam triduo susti-

A.

us Hebræorum po-

ing; vultam solitu-

ritus manna celitu-

cum asportauerat

is ille secundariu-

d angelorum m-

rauit. Idem omni-

t: Turbe siquidem

onstantes, postqua-

ecutæ essent per di-

a post die, qua con-

defecit, à Christi-

quippe Deus, pri-

quam prouident-

quam primum ve-

racula producit, ta-

centia excipiens,

ini, o miraculum!

ut vobis hodie in

spiritum sanctum,

& gloriosam vir-

getur, inuocemus,

imò, dicentes,

R. I. A.

m est ac fuit sem-

opinio, Auditores, inter diuina attributa, quam- Inter diu-
 nis omnia ex essentia & naturæ iure æqualia sunt na attribu-
 infinite; & æqualiter infinita, & vnum aliud ta excellit
 dignitate non excellat, effectuum tamen & o- misericor-
 perum exteriorum respectu habito, misericordi- dia.
 am & benignitatem principem sibi non immerito
 locum occupare, ac ceteris antecellere. Inni-
 tuntur autem potissimum opinioni & verbis ma-
 gni illius doctoris, vatis, ac regis Dauid, in Psal-
 mis canentis, *suauis Dominus vniuersis, & misera-*
tionibus eius super omnia opera eius. Id est, Quatuor *Psalm. 144.*
 sunt, in diuinitatis septo & vti ita dicam ambitu
 attributa generalia, Potentia, sapientia, miseri-
 cordia & iustitia, quæ in quantum Deo essentia-
 lia sunt, æqualia quoque sunt penitus ac paria, sed
 in redemptionis opere misericordia præ ceteris
 nituit, & caput extulit altius, *maius enim, ex Au-*
gustini monte, opus fuit, genus humanum iustificare
etiam mundum creare.

In Ioannem.

Duplicem loci illius Psalmistæ sensum notat
 Genebrardus; primum, *miserationes eius super om-*
nia opera eius, id est, erga omnia opera sua miseri-
ordiam exercet, ipsa siquidem potentiam semper Genebrar-
omitatur, sapientiam dirigit, nec iustitiam vni- di expoli-
quam deserit. Viuit in cælo, viuit & in terra, do- tio.
minatur apud inferos, damnati enim citra condi-
num, nec vt peccata promeruerant, puniuntur.
 secundum quia præpositio *super* comparisonem
 plurimum includit, hinc *super omnia opera eius,*
 antiquum est, ac si dicas, *Miserationes eius sunt*
maiores cunctis ipsius operibus: vtrouis autem expo-
as modo, efficitur semper, misericordiæ reliquis
tributis Dei excellere, & eminere. Hinc A-
postolus Paulus principum Theologus, ac
theologorum princeps ac caput, diuinorum
nomi-

MM

nomi.

2. Cor. 1.

Psalm. 58.

Deus diues
in miseri-
cordia.

Ephes. 2.

Dei pro-
prium mi-
sericordi-
e esse.

nominum seriem examinans, & proprietatum De-
nomenclaturam tenens, illum patrem misericor-
diarum, nomine omnium dignissimo, & titulo quo
in diuinitatem nullum aut nobilius aut eminentius,
appellare non dubitauit; *Pater misericordiarum, & Deus totius*, inquit, *consolationis*. Nam
Rex qui pluribus imperat regnis & Toparcha, qui
plurimorum locorum habet dominium, nomen
dignissimo & nobilissimo mutuari solent: ita quoque
Deus omnipotens & supremus ille Monarcha,
qui tot præclaros titulos habet, hunc vnum plurimi
æstimare solet & ceteris antepone, *Pater misericordiarum & Deus totius consolationis*. Quin & ipse
dici amat misericordia, & hoc ipsum nomine pri-
mus psalmes compellauit, *Deus meus, misericordia mea*: quasi dicere voluisset, Tu es, ô Deus meus, An-
gelorum potentia, mundi sapientia, damnatorum
iustitia; sed me solum es misericordia.

Idem Apostolus Dei magnificentiam, potentiam,
diuitias aliaque bona immobilia & attributa, quæ
in diuina Essentia reperire est, recensens & exan-
nans, vno fasce velut omnia complexus, Deum pri-
mis diuitem & opulentum misericordiâ des-
cribit, *Deus autem*, inquit, *qui diues est in misericordia*. Perinde ac si diceret, Pauper quodammodo
in potentia, sapientia, iustitia, dici posset Deus
misericordiæ illius thesauros consideremus. Ad
adò vniuersus Ecclesiæ cœtus, maiestatem Dei
exaggerans, non nisi misericordiæ nomine eum
prædicat, quam ita illi propriam & essentialē
se ait, vt ipsa nec sine Deo misericordia, nec Deus
sine misericordia esse posset, *Deus cui proprium est
misereri semper & parcere*: nam vt ignis proprium
est ardere, plantarū vegetari, animalium sentiri,
hominis ratione vt, Angelorū intelligere & cognoscere

gnoscere; ita tibi
parcere, indulgere
prius, proprium
quarto modo.

Vidit olim Ioan-
throno similem
gemmæ plurimi
illa, teste Plinio
rente, igneus & a-
Hic Dei gessisse in
gemmis finilis app-
rationes solent, & o-
brosus Ansbertus
quæ Christum inte-
diuinitatem, per
eram illius humani-
guine rubricantem
Rupertus, per Iasp-
diluium aquarum
iam præterijt, desig-
verò, ignei & flammæ
mundi terminum ex-
Vidit Iaspide cele-
sternale; atque ide-
lorem adpingi, quæ
vere alliciat, repræ-
sentorum atrocitatē
alluma, & propositi-
nem opinio, quæ
tributa illius p-
petuam ardentem
colorem viridis, (qui
cetera hic signari a-
tuer diuinitatis colo-
primis emicare.

proprietatum Dei
atrem misericor-
dino, & titulo quo-
dus aut eminens
ater misericordia-
lationis. Nam vi-
s & Toparcha, qui
minium, nomen
ari solent: ita quo-
mus ille Monarcha
hunc unum pluri-
epone, Pater mi-
tionis. Quin & ip-
plum nomine pri-
meus, misericordia
s, o Deus meus, le-
entia, damnator
ricordia.
ficentiam, potent-
lia & attributa, qu-
recensens & exam-
plexus, Deum in
misericiordiā e-
qui d. ues est in ma-
super quodam mo-
dici posset Deus
consideremus. At
s, maiestatem Dei
rdix nomine eum-
am & essentialem
misericiordiā, nec De-
Deus cui proprium
am ut ignis propi-
animalium senti-
orū intelligere & co-
gnoscere

gnosceret; ita tibi omnipotens & sempiterna Deus,
parcere, indulgere & misericordiam facere pro-
prium; proprium inquam, ut Philosophi dicunt,
quarto modo.

Vidit olim Ioannes in Apocalypsi sedentem in
throno similem iaspidi & sardini. Porro duæ illæ ^{Apoc. 4.}
gemmae plurimi à gemmarijs fieri solent, quarum
illa, teste Plinio viridis; sardonix verò, eodē refe- ^{Plin. lib. 39.}
rente, igneus & ad flammā quā proximē accedēs ^{c. 7. & 8.}
Hūc Dei gessisse imaginē dico. sed cur duabus hisce
gemmae similis apparere voluerit, plures assignari
rationes solent, & omnes præclaræ. In primis Am-
brosius Ansbertus per sedentem hunc non alium ^{Varia loci}
quā Christum intelligit, per viridem Iaspidem ^{apocaly-}
diuinitatem, per sardonychem rubicundum sa- ^{plicos ex-}
crām illius humanitatem, effuso in passione san- ^{positiones}
guine rubricantem. 2. Augustinus, Beda Primasius,
Rupertus, per Iaspidem, coloris marini & diluti,
diluium aquarum inundationem generalem, quæ
iam præterijt, designari credunt; per sardonychem
verò, ignei & flammei, diluiiū ignis, quod circa
mundi terminum expectamus. 3. Richardus de S.
Victore Iaspide caelestem denotari existimat glo-
riam, per sardonychem flammam & incendium
infernale; atque idē Christo duplicem hunc co-
lorem adpingi, quod electos gloriæ sempiternæ
viore alliciat, reprobos verò æternorum sup-
pliciorum atrocitate terreat. At omnium proba-
bilissima, & proposito conuenientissima mihi illa
videtur opinio, quæ Deum & duobus illis colori-
bus attributa illius præclarissima, sardoniche nē-
pe iustitiam ardentem & æstuantem, Iaspide verò
coloris viridis, (qui spei proprius) misericordiā &
clemētiā hic signari affirmat: ut hinc efficiamus,
inter diuinitatis colores & insignia, misericordiā
in primis emicare.

Ezech. I.
Visio Eze-
chielis
exponitur

Eandem, credo, ob rationem Deus se Ezechiel monstravit, in figura hominis, supernè electro & succino festucas attrahere solito, vestiti, inferni verò igne, qui deuorat & cōsumit omnia. Hoc quidem in signum iustitiæ, illo vero velut misericordiæ symbolo. Electrum porro supernè, ignis vero infernè conspiciebatur; quod misericordia in Deo attributis primum & supremum occupare locum soleat. Sensit hoc ipsum & Iacobus Apostolus, *Misericordia, inquit, superexaltat iudicium.* cum verò loca, ex naturæ præscripto iuxta meritorum proportionem & magnitudinem, & dignitatem prædari soleant; & cum misericordia superexaltet iudicium; directè sequitur; *in modo & figura*, ea & nobiliorem esse ac digniorem.

Apoc. I.

Visio Io-
annis mo-
raliter ex-
posita.

Videō quin etiam in Apocalypſeos limine, al-
hominē inter ſeptē cādelabra aurea cōſtitutū, ci-
us caput & crines inſtar niuis candefcerent, oculi
verò flāmarū inſtar ſcintillarēt; zona quoq; aurē
ad mamillas cinctū, *Et in medio ſeptē cādelabrorum
aureorū ſimile flūio hominis, veſtitū podere & praec-
tū ad mamillas Zona aurea.* Relictis quæ ad pi-
poſitū non ſpectant, mamillarū figurā & aſpectū
primis examinabo: quibus, ex omnium Patrum
ſententia, miſericordiam & iuſtitia Dei denoti
exiſtimo, ſed vt ſiniſtra mamilla iuſtitia, dextra
rò miſericordia exprimit; atq; vt inter manus d-
tra ſiniſtrā dignior eſt & excellētiior; ita quoq;
ter diuina attributa, miſericordia vnica cetis
antecellit. Duo porrò hæc attributa eiſdem ſu-
qualitatis in Deo, quoniā in ſingulis illius op-
bus iuſtitia & miſericordia ſemper relucēt, vt e-
nē olim Theologorum ſos obſeruauit D. Thomas
quod & vates regiſ cōfirmavit, *vnuerſa via
miſericordia & veritas.* Ceterum duabus hæc

D. Thom. 1.

7. 21. 675. 4

DOMIN. V

mamillis Deis in
 feruat, modò lacte
 dò ablatus ia
 post lactificer co
 stigationum prop
 Cantorum fr
 ras dilecti sui qua
 & pulchritudine
 vera tu avino, &
 gis, luthria & mil
 superare solacium
 cordis, verus an
 lum terrarum orbe
 nissimi patris inst
 micordiam demon
 er florum, virtut
 iam ipse cognovit
 quoniam pulvis sum
 manifestus magni
 ordie Divine in
 roudus, sapiens,
 angelum adeam
 ad oculum depi
 nimas fer, nec
 mata deo pulvis ait
 um de se arthema,
 eodem loquar, p
 tharia, deinde mir
 principio igitur,
 uerit turbas sese a
 comitantes, con
 re deficere, Ap
 mibam, quia
 nec habent, quod
 uis, deficient m

Deuse Ezechiel
superne electo &
vestiti, inferne
omnia. Hoc qui
velut misericor
uperne, ignis ver
misericordia in De
m occupare locum
bus Apostolus, M
udicium. cum ver
a meritum pro
& dignitatem ro
ordia superexalte
odo & figura, eam
n.
pyseos limine, ad
aurea constituti, co
candescerent, ocul
t; zona quoque aure
to septe candelabrorum
ita potest & prae
Relictis quae ad pri
a figuram & aspectum
ex omnium Patrum
iustitiam Dei denot
la iustitia, dextra
que inter manus di
lentionis; ita quoque
cordia vnica ceter
tributa eiusdem si
singulis illius opem
per relucet, vnde
serua ait D. Thoma
uit, vniuersa via illi
ceterum duabus

mamillis Deus instar nutrij suos nutrit & con
seruat, modò lacte misericordiae eos pascens, mo
dò ablactatos iam aceto iustitiae refocillans;
post lac scilicet consolationum, acrimoniam ca
stigationum propinando.

Canticorum sponsa huc respiciens, inter cete
ras dilecti sui qualitates, vberum eius bonitatem
& pulchritudinem decantat, *Mellora sunt*, inquit,
vbera tuavino, & fragrantiora nouentis optimis, id
est, Iustitia & misericordia tua omne humanum
superant solatium. Hoc lacte & potissimum mise
ricordiae, verus animarum sponfus Deus, vniuer
sum terrarum orbem nutrit & lactat, nam beni
gnissimi patris instar maximam erga omnes mi
sericordiam demonstrat, & *Quomodo miseretur pa*
ter filiorum, misertus est Dominus timentibus se: quo
niam ipse cognouit figmentum nostrum, recordatus est,
quoniam pulvis sumus. Si verò etiam euidentius ac
manifestius magnitudinem ac dignitatem miseri
cordiae Diuinæ intueri desideratis, quamque Deus
prouidus, sapiens, clemens erga suos sese declaret,
Euangelium adeamus hodiernum, quod luculen
tum ad oculam depromet exemplum; Cum turba
plurima esset, nec haberent quod manducarent, con
uocatus discipulus ait illis, *Miserere super turbam.* Egre
gium reuera thema, & vt vestro cum emolumento
de eodem loquar, primò Euangelicam prosequar
historiam, deinde miraculi magnitudinē exponam.

Principio igitur, Marcus refert, Dominum, cum Euangelij
videret turbas sese ad verbum diuinum percipien
series.
tum comitantes, commeatus penuria laborare, &
in via deficere, Apostolis dixisse, *Miserere su*
per turbam, quia ecce iam triduo sustinent
me, nec habent, quod manducant, & si dimiseris eos
ieiunos, deficiant in via; quidam enim ex eis
de

de longè venerunt. cui discipuli; Vnde illos. *Quis potest hic saturare pambus in solitudine?*

Duo hic notanda sese in limine offerunt; in primis ipsa misericordia & prouidentia Dei erga omnes qui illum sequuntur & fidele obsequium præstant; deinde ipsa tolerantia ac perseuerantia turbarum, quæ vitæ necessarijs destituta; rerum angustia laborantes, vitæque nullam habere rationem visæ, Christum in vasta solitudine & per montes & confragosa sequuntur. Audite primum, *Miseror super turbam. ô misericordiam singularem! prouidentiam semper vigilem.*

Dei Clau-
es.

Deut. 28.

Psal. 115.

Gen. 30.

Ezech. 37.

Apoc. 1.

Paraphrastes Chaldaus, & veteres Rabini scripsere, quatuor Deum è Zona gestare clauēs, quibus & seras intricatissimas & difficillimas aperiret, prima clauis pluuiæ est, quæ cælum aperuit, vnde, *aperiet Dominus thesaurum suum optimum, scilicet cælum, ut tribuat pluuiam terræ tuæ in tempore suo.* Altera, prouidentia de creaturis, earumque educationis, hinc, *Aperis tu manum tuam, & implebis omnia animal benedictione.* Tertia, generationis, quæ et naturæ adyta referat, & ventris sterilitatem remouet & tollit, ut de Rachele in Genesi Recordatur, *quoque Dominus Rachelis, exaudiuit eam & aperis vuluam eius.* Quarta & postrema ingens illa clauis resurrectionis est, quæ tumulos aperit, & portam mortis perfringit. hinc Ezechiel *ecce ego aperiam tumulos vestros.* In huius rei signum, ille qui Ioan. in 1. Apocal. cap. apparuit, ait, *Noli timere, & ecce sum primus & nouissimus, & viuus, & mortuus sum, & ecce sum viuens in sæcula seculorum; & habeo clauēs mortis & inferi.* Cæterum harum clauium pulcherrimam & fortissimam, ipse est prouide-

liz, videte qualem vitam faciat, & quibus, plusquam quatuor clauis illa re penum aperit, horum vniuersum nutrit & examinat. Psalms expellunt, ut des illi colligent; aperientur boni ate.

Quando Myltica-
eor, quam Iacob son-
ecumen cælum tan-
symbolum illam esse
gulam, quæ vno pe-
prouidentia namque
regit & moderatur.
tudo & sapientia, &
fortiter & disponit o-
lunt, quibus creaturæ
hæc, irracionales illi
Quia sancta illa &
facit omnia, & ad o-
meriam insecta &
operaret prouidentia
Elfdoro Claro, oue
incubantes, tempo-
men, scire & tem-
tamen à tem-
que diuina ea
toto illo tem-
fæ compescat, vi-
e, & quindecim
pote educare valeant
per insignem diuinæ

de illos. *Quis po-
line?*

ne offerunt; in pri-
etia Dei erga om-
e obsequium præ-
perleuerantia tur-
tuta, rerum angus-
h habere rationem
ne & per montan-
te primum, *Miserere*
m singularem!

teret Rabi scri-
ptare clauis, qui-
difficillimas ap-
quæ celos aperit
suum optimum, &
ua in tempore sua
is, earumque educa-
uam, & implet om-
erationis, qua et
ris sterilitatem
in Genesi Recordat
uit eam & aperit
a ingens illa clauis
aperit, & porta
el ecce ego aperit
um, ille qui loan-
it, *Noli timere*, &
inus, & motus in
lorum; & habet
um harum clauis
ipsum est prouiden-

DOMIN. VI. POST PENTECOST. 137

tiæ, videte qualem hodie in deserto hoc aper-
tiram faciat, quando nimirum septem pani-
bus, plusquam quattuor hominum satiat millia. Ip-
sa est clauis illa regia, quæ cuncta peruadit, quæ
penum aperit, horrea & reconditoria reserat, &
vniuersum nutrit mundum. Quam prouidentiam
examinans Psalmographus exclamat, *Omnia à te* *Psal. 103.*
expectant, vt des illis escam in tempore; dante te illis,
colligent; aperiente te manum tuam, omnia imple-
buntur bonitate.

Quando Mysticam illam scalam penitus intu-
eor, quam Iacob somnians vidit, cuius pedes terræ,
eacumen cælum tangebant; Diuinæ prouidentia
symbolum illam esse statuo; scalam illam prodi-
giosam, quæ vno pede cælum, altero terram ferit;
prouidentia namque cælestia simul & terrestria
regit & moderatur. Latera porrò scala, sunt forti-
tudo & sapientia, quia *attingit à fine vsque ad finem*
fortiter & disponit omnia sua uer. Gradus, diuersæ
unt, quibus creaturarum diuersitatem, rationales
iac, irracionales illa, regit & gubernat rationes.
Quia sancta illa & admirabilis prouidentia re-
picit omnia, & ad omnia sese extendit, ad mini-
na etiam insecta & animalcula. Qualis enim Dei
pparet prouidentia erga Alcyones! hæ namq; te-
te Isidoro Claro, oues media hieme in littore ma-
is incubantes, tempore inquam, quo mare vt plu-
rimum, sæuire & tempestatibus agitari consuevit;
nullum tamen à tempestate periculum metuunt:
ita namque diuina eas prouidentia tuetur ac pro-
regit, vt toto illo tempore tempestatibus imperet,
fluctus compescat, vndis silentium & quietem in-
dicat, & quindecim diebus vt oua excludere, &
nullos educare valeant, malaciam inducit. Annon
oc perinsigne diuinæ prouidentia argumentum?

Genes. 28.

*Prouiden-
tia Dei sca-
la Iacob
collata.
Sap. 1.*

*Isidor. Clar.
tom. 1. Orat.
50.*

In hexaem
hom. 8.

Aliud non inferius refert magnus Basilius, scilicet aliquoties, haud procul à monte Cassio tant locustarum vis ingruere, vt agros vastare, & satum perniciem inferre dicantur; sed eodem quoque tempore auis quoddam genus aduersus pestem illarum locustarum emitti solet, seleucis appellatum natura voracissimum, quod locustas infestat, & exiguo temporis spatio agri hacce peste liberantur. O prouidentiam singularem!

Lib. 21. hist.
cap. 15.

Eodem quoque spectat quod Olaus Magnus in historia scribit Septentrionalis nam quoniam tam vehemens & penetrabile Borealium regionum, quod procul à sole distent, frigus est, & tempestates frequentiores, ventorum furia elatior; hinc arborescunt altius excrecere, aut ramos laxiores & latiores emittere nequeunt. Magnū hoc procul dubium & dispendium ædificaturis, ligno destitutis offerret, nisi diuina prouidentia alia succurrisset ratione: arborum quippe locum in ædificando suppleunt spinæ & ossa piscium, tam vasta & longum, vt laxis etiam & patentibus ædibus lignorum ac tribum loco sint. Magna hæc prouidentia diuinæ indicia: verum ne longius euagetur, ipsum quod per manus habemus; longè mihi videtur mirabile. Mirabile sane est, in deserto, in quo præter saxa & petras nihil crescere solet, quatuor hominum milia, tam lautè & amplè septem accipi panibus, & partem reliquiarum ablatis sint cophini. Præterea hæc prouidentiam perpendens & examinans

Psal. 36.

Psal. 14.

Psalmodographus, magna cum confidentia ait, Numquam vidi iustum derelictum, nec semen eius querens panem: item alibi, Vniuersi qui sustinentur fideliter tibi ad finem vsque seruiendo, non confundentur, aut spe excident. Ad verba autem Evangelij visus est alludere, quæ sunt, Misereor super vos, qui

DOMIN. V

bam, quia etiam
verbum sustinere
Joh cap. 17. si sustinere
Psal. 14. Et te sustinere
autem Dominum ipse
sustinuit anima mea
tem sustinuerit in fine
finire, perseverare
facto Matthæus
triduo sustinent me
uerant mecum. O
plurimos nos illa co
rationes varias sug
Considera in pri
Deum curam gerere
lis exhibere, qui
cum difficultate &
Ambrosius, qui ita
calefit, inquit, C
quibus impartitur
te vel saculi dignitas
Christum querent
in Evangelio dixit
cum in tentationibus
Ego dispono vobis
regnum.

Deinde cogit
Christum in dese
lucis, qui relictis
bono ipso, quo
solitudine, in
milleq; intrinsec
delectat; delect
genera experiri
obediens, b. b.

ham, quia ecce iam triduo sustinent me. Quo loco
verbum *sustinere*, pro perseverare accipitur, ut & *Iob. 7.*
Iob. cap. 17. Si sustinueris, infernus domus mea est. &
Psal. 24. Et te sustinuit tota die & alio, sustinentes *Psal. 24.*
autem Dominum ipsi hereditabunt terram. item alio, *Psal. 36.*
sustinuit anima mea in verbo eius. & *Marc. 13. Qui au-* *Psal. 129.*
tem sustinuerit in finem: quibus omnibus locis, *Marc. 13.*
finere, perseverare usque ad finem, denotat. Et de
facto Matthæus, quo loco Marcus ait, *Quia iam*
triduo sustinent me, scribit, *Quia iam triduo perse-*
uerant mecum. O summam misericordiam! Sed
plurimos nos illa conceptus edocebit, & conside-
rationes varias suggeret,

Considera inprimis anima mea, singularem 1. Conside-
Deum curam gerere eorum, & misericordem se il- ratio.
lis exhibere, qui Iesum per desertum & magna
cum difficultate & sudore sequuntur. Præit nobis
Ambrosius, qui ita hoc quodam asserit loco, *Gratia* *Ambros. lib.*
caelestis, inquit, *Christus impartitur alimentum, sed* *6. in Luc.*
quibus impartitur adverte, non otiosis, non in ciuita- *cap. 37.*
te vel sæculi dignitate residentibus, sed inter deserti
Christum querentibus. Christus quoque postquam
in Evangelio dixisset, *Vos estis qui permansistis me-*
cum in tentationibus meis; quamprimum subnectit,
Et ego dispono vobis, sicut disposuit mihi pater meus,
regnum.

Deinde cogites tecum, illos, qui domos suas 2. Consi-
Christum in deserto secuturi relinquunt, Religio- detatio.
sese, qui relictis facultatibus, amicis, parètibz
& mundo ipso, quo Christum sequantur in vitæ mo-
nasticæ solitudine, infinita quadâ dulcedine pascun-
tur, milleq; intrinsecus voluptatibus perfundun-
tur, sexcentaq; delectamentorû, gaudiorum & le-
titie genera experiuntur. Sequuntur autem triduo,
id est, obedientiâ, paupertate & castitate, quæ
sunt

sunt tria essentialia vota vitæ monasticæ. *Tridue* inquam, id est fide, spe, caritate, quæ tres quodam modo vitæ spiritualis clauis sunt. *Triduo*, id est Contritione, confessione, & satisfactione, quæ tria sunt poenitentia membra. *Triduo* denique, id est, oratione, ieiunio & eleemosyna, quæ tres precipuæ sunt vitæ perfectioris, & à communi viuendi genere discrepantis. Nihil porro habet quod manducet; paupertatis enim emisere votum, & non nisi eleemosynis & oblatis viuunt: ne quicumque coram Deo dici amat religiosus, nihil in mundo possideat necesse est, sed totum se in diuinæ prouidentia humeros cõiiciat, & à Deo iuxta Prophetæ consilium alimenta subministrabitur, *lacta super Dominum cogitatum tuum, & ipse enutriet.*

Psal. 54.

Amos. 20.

Genes. 3.

Quamdiu Israëlitis commeatus terrenus supererit, farinaq; ex Aegypto allata non deficeret manna de cælo non descendit. Quo edocemur, Religiosum, verum Israëlitam, semel Aegypti mundo egressum, quamdiu singulare quid possidet, à secularibus bonis fruitur, diuinarum consolationum manna à Deo non habiturum. Sed si eis de frui voluerit, quidquid mundi est abiciat, & omnia farinam Aegyptiam proscribant. Qui verò secus faxit, Rachelem imitatur, quæ paterna domo gressa, idola secum abstulit: mundo quippè egressa, & paternam domum relinquere, ac simul etiam vanam gloriam, ambitionem, proprii amorem, & diuina prouidentia diffidentiam, quæ idola & idola quidam Dei sunt, quos mundus supplex accarat, veste abscondere, an non mundi est idola conferre?

Religiosi quoque de longè venerunt. De longè enim veniant oportet, veniant inquam à perfe-

mu

mundi contentu, voluntatis absoluta voluntatis rum abnegatione, quum repudiatione, quum postoli, Ecce nos re te: Omnia, inquam, lunatam, nos ipso Na ille de longè v ab esse ad priuation tionis, & Philosophi cer esse penitus euer inhnita quadam dist nu, denique miraculo gliolus præstet neces sit & integram reru leat. At notandum e re: ait quippè Euang omnes: Sunt enim qui Christum in m sequi solitudine vo mundanis tantopere rent, mundum frequ pertractantes, hono lunt, & non nisi de p remotius habitan dent, & paupertate honestè vestiuntur, annuos habere veniunt. Sunt den que nihil præferunt, nihil quod m pere vitis repud longè veniunt. Cui intelligenda veniunt. Sed ad lineam

monastica. *Triduo*, quæ tres quodam-
 nt. *Triduo*, id est, satisfactione, quæ
Triduo denique, id est, quæ tres pro-
 & à communi vi-
 hil porro habent
 enim emisere vo-
 oblati viuunt: n-
 et religiosus, nihil
 sed totum se in di-
 ciat, & à Deo iur-
 a subministrabat
 tum, & ipse
 eatus terrenus su-
 illata non defici-
 Quo edocemur, Ro-
 mel Aegypti mu-
 re quid possider-
 anarum consolati-
 urum. Sed si eis de-
 est abiciat, & om-
 ant. Qui verò se-
 uæ paterna domo
 undo quippè egre-
 ere, ac simul etiam
 propriam amorem,
 am, quæ idola & in-
 mundus supplex
 mundi est idolat-
 venerunt. De longè
 nt inquam à perfe-

mundi contemptu, voluntaria & plena paupertate,
 absoluta voluntatis resignatione, integra sui ipsi
 rum abnegatione, generali denique rerum omni-
 um repudiatione, qualem se habuisse testantur A-
 postoli, *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus*
 te: Omnia, inquam, nauiculas, domos, vxores, vo-
 luntatem, nos ipsos, mundum & denique omnia.
 Næ ille de longè venit, qui à toto venit ad nihil,
 ab esse ad priuationem; essentia scilicet annihila-
 tionis, ò Philosophi, *est ab esse ad non esse*; est scili-
 cet esse penitus euertere, est de longè venire, atq;
 infinita quædam distantia est, à Dei hoc venit ma-
 nu, denique miraculum facere est. Hoc tamen re-
 ligiosus præstet necesse est, & ab esse mundi ad nō
 esse & integram rerum omnium priuationem trā-
 seat. At notandum est, non omnes de longè veni-
 re: ait quippè Euangelium, *Quidam ex eis*, ergo non Duplex re-
 omnes: Sunt enim plurimi inter Religiosos & eos ligiosorum
 qui Christum in monasteriorum ac cænobiorum genus.
 equi solitudine volunt, ita mundana sectantes,
 mundanis tantopere immersi, ac si in mundo age-
 ent, mundum frequentantes, secularia negotia
 tractantes, honoribus inhiantes; & hi prope
 unt, & non nisi de proximo veniunt: alij verò pau-
 ò remotius habitant, qui nihil proprium possi-
 lent, & paupertatem profitentur, interea tamen
 oneste vestiuntur, mensa satis lauta excipiuntur,
 editus annuos habent; atque hi non de adeò lon-
 gè veniunt. Sunt denique alij, quorum domus si-
 gnum Nihil præferunt, qui solam paupertatem se-
 ctantur, nihil quod mundi est sapiunt, & omnibus
 in genere vitij repudij libellum dederunt, atque
 i de longè veniunt, de quæ his solis verba illa
 Christi intelligenda sunt, *Quidam ex eis de longè*
veniunt. Sed ad lineam.

Tertiò

3. Confide-
ratio.

Matth. 13.

Perseuerā-
tia miseri-
cordiā im-
petrat.
Luc. 11.

Tob. 2.

Tertio aduertendum, anima mea, perseuerantiam in bonis operibus vt plurimum in causa efficitur Deus misericordē se ostēdet. *Miseror super turbam*; & quare? *quia triduo susinent me*. Et sanē nullus vniquam in bono perseuerauit opere, quin in remunerationem aliquod Deus misericordiā argumentum declararit. Sola Magdalena, quia ceteris abeuntibus discipulis ad sepulchrum pernix mansit, & sepulchro affixo plorauit, prae alijs & ante alios Dominum resuscitatum videre meruit. Chanaanita mulier quia perseuerauit, & toties licet repulsam passa, pernicacior reddita & importunior in postulando, votorum tandem compos euasit, & egregium hocce encomium seruatore audire meruit, *O mulier magna est fides tua, fiat tibi sicut vis*. Importunus ille, de quo in Euangelio, amici fores noctu assidue pulsantes tantum panes petendo, repulsam passus vterius insistit; & continua instantia & importunitate quod postulauit impetravit, adeo vt quod amicitia & vetus necessitudo ea hora impetrare non valebat, perseuerantia & pernicacia obtinuerit. formosa illa Sara, sed maritorum solacium exitio infelix, in oratione perseuerauit & septem illis canibus, libidine rabidis, terra obrutis & sepultis, sapientissimum & moribus optimis maritum, Tobiam iuniorem, habere meruit. An non & hic turbæ, quod triduo Christus per deserta & inuia sequerentur, miraculum videre meruerunt?

Quis enim Christum non sequatur, quis cum illo, & in illius obsequio non perseueret; non triduo, sed toto vitæ tempore, & in sempiternum? Anne enim rex potentior, de-

mini

minus sublimior, pa-
fior, aut grauior
cum secum tacita vo-
sa, prae desiderijs an-
dimitram, viuens
que Redemptor ci-
loqueretur, suosq;
vos vultu abire? O
animi ardore ac t-
Domine ad quem ibi
tu nempe spes &
& praesidium: vo-
& includit. Hu-
be adherent, que
linens.

Quarto aduertere
natum recensere ac-
quos populus hic in
Eodem etiam modo
quando singillatim
genti in domo Simo-
nit in Genesi quoque
ecce obedientiam e-
tati, *quia fecisti hanc*
gentem, benedican-
obedientia illius re-
periculatim enume-
stat, *vt in Gen. 12, qu-*
meretur. Hic qu-
merat dies quos in-
uit: vt hinc docer-
culo dierū perseue-
cent in iustitia quæq;
eandem mercede

minus sublimior, pater amantior, sponsus formosior; aut gratior haberi queat? Cuius dotes cum secum tacita volueret canticorum illa sponsa, præ desiderij ardore dixit, *Tenui eum, nec cant. 3. dimittam*; vivens aut moriens. Ipse quoque Redemptor cum in Evangelio de discessu loqueretur, suosque interrogaret, *Numquid & vos vultis abire?* *Ioan. 6.* Omnium mox nomine, magni animi ardore ac teneritudine Petrus respondit, *Domine ad quem ibimus? verba vita aeterna habes:* tu nempe spes & refugium nostrum, salus & praesidium: vox tua vitam sapit, spirat, & includit. Huic igitur merito turbae adherent, quem ne deferant, triduo sustinent.

Quarto advertere hic oportet, Dominum minutim recensere ac singillatim subducere dies, quos populus hic in longo hoc itinere consumsit. *4. Conf. deratio.* eodem etiam modo cum Maria Magdalena egit, quando singillatim singula obsequia, quae accumulati in domo Simonis leprosi impenderat. Recedit in Genesi quoque promptam Abraham Patriarchae obedientiam exaltans, ait, *Per me ipsum iuveni, quia fecisti hanc rem, & non peperisti filio tuo ingento, benedicam tibi.* *Luc. 7.* Videte ut singulas hic Genes. 22. illius recenscat circumstantias, & articulatim enumeret; non ait modo *filio tuo* sed addit, *ingento*, quod maiorem haud dubie laudem meretur. Hic quoque in Evangelio Christus numerat dies, quos in illo sequendo turbæ infumavit: ut hinc doceremur, Deum exactam quomodo dierum perseverantiae nostrae rationem subducere, & minima quæque & minutissima recensere, ut debita eadem mercede cōpēset, vel debita iustitia severi-

Iob. 7.

seueritateque castiget. Omnes vitæ nostræ dies enumerat, horas subducit, momenta examinat, omnia opera, verba, imò & cogitationes ponderat. Vnde Iob hac allusione facta, de homine sermonem instituens ait, *sicut mercenarius dies eius*. Quemadmodum exactè singuli mercenariorum, quibus operati sunt, enumerantur dies, ut stipendium pro rata persoluatur: ita quoque benignus ille dies & horas, quas obsequio illius impendimus, enumerat quàm exactissimè, ut præmium bene meritis rependat. Deus igitur singula librat, expendit & iustitiæ trutinâ ponderat.

Dan. 5.

Deus numerat regna.

Isth. 6.

Figuræ.

Postquam sanguinaria illa & vindex scribenti manus in Baltasaris regis aula ad candelæ lumen apparuisset & rex pauidus sibi quæ metuens quid sibi noua illa & prophetica scriptura vellent, ignorare Daniel interpretem agens ait, *Numerauit Deus regnum tuum, & compleuit illud, appensus es in statum*. E quo efficio, Deum, si regna enumeret, eorumque statum & negotia recenscat, reges in statum apponat; maiori haud dubiè ratione ciuitates singulas, arces & villas, omnesque actiones tum nobilium, tum vulgi examinaturum, ecce figuram. Magnus ille Persidis rex Assuerus, archium oliu ingrediens, in quo regni annales & prætorum temporum historiæ asseruabantur, gestatorum temporum historiæ asseruabantur, gesta sibi afferri iussit rerum commentarios, ut in coniuratos & sceptri hostes dignis supplicijs animaueret, & benemeritos dignis præmijs exornaret. E quo colligere est, asseruatos illic commentarios, in quos quid in vniuerso regno in dies ageretur, inferebatur: sed id ipsum de Deo quoque credendum est ac videndum, quomodo hodie veldiarium conficiat, & dies enumeret, quos in illius sequela populus impendit.

DOMIN. VI.

Quia ecce iam triduum
lim fidelis Dei seru
quæ illius causa qui
recenscat ac mome
norem quis sustine
pedum veltigia: v
d numerasti; capi
am capite decussio
& capilli capiti ve
nullam aliam ob
dem aliquando mer
lus Hebræos consol
Deus, ut obituatur
ostendit in nomine
hos ob laborem tri
uerificat, idque am
Porro si deo se gra
ga eos qui non nisi
benignum se erga
nium, vicennium,
nos illius obsequio
labore, sudore, mole
& spectant illa para
nuant, nos autem
opres illos nobis fe
lterum hic notan
cimen inter obseq
penduntur: mun
quid ei impende
tali annos, obliuisci
nt, ne benignum it
debt de illò dici q
Iob, sto, & no
tama, tu es mihi in c
quies Iacobi mer
Dom. rom. 2.

Quia ecce iam triduo sustinent me. Cogites hic ve- Deus re-
lim fidelis Dei serue, Deum nihil obliuisci eorum cordatur
quæ illius causa quis agit aut patitur, vt & dies omnia,
recenseat ac momenta, quibus aliquid in illius ho- quæ in illi-
norem quis sustinet. Quin & passus enúmerat & us hono-
pedum vestigia: vnde Iob, Tu quidem gressus meos rem fiunt,
d'numerasti; capillorum quoque, illius in grati- Iob. 14.
am capite decussorum, numerum subducit, Nam Luc. 12. &
& capilli capitis vestri omnes numerati sunt; idque Matth. 10.
nullam aliam ob causam, quàm vt debitam tan-
dem aliquando mercedem eis retribuatur. Ideò Pau- Hebr. 6.
lus Hebræos consolaturus ait, Non enim iniustus est
Deus, vt obliuiscatur operis vestri & dilectionu, quam
ostendistis in nomine ipsius. An non hodie assecras
suos ob laborem triduanum debita remuneratio-
ne afficit, idque amplissimè, & non sine miraculo.
Porrò si adeo se gratum & benignum ostendit er-
ga eos qui non nisi triduo eum secuti sunt; quàm
benignum se erga illos, demonstrabit, qui trien-
nium, vicennium, quinquaginta aut sexaginta an-
nos illius obsequio impenderunt, & quidem tanto
labore, sudore, molestia, difficultate, angustia, quo
& spectant illa parabole verba, Hi vna hora labo- Matth. 20.
auerunt, nos autem portauimus pondus diei & aestus,
& pares illos nobis fecisti.

Iterum hic notandum occurrit, Auditores, dis- Discrimen
rimen inter obsequia quæ Deo & quæ mundo inter Dei
impenduntur: mundus scilicet ingratus est, & ac mundi
uidquid ei impenderis, & multos quos ei dedi- obsequia
alti annos, obliuiscitur, nec remunerari vquam
ult, neu benignum se aut misericordem declarat. Iob. 30.
deò vt de illò dici queat, quod conquestus olim Mundus
dicebat Iob, Sto, & non respiciis; clamo, & non exau- Labano
us; mutatus es mihi in crudelem, & ingrato Labano, compara-
uit toties Iacobi mercedem & stipendium, con- tus.

Gen. 31.

3. Reg. 19.

trà quàm pactus erat, frustratus est, comparat. Hinc fidus ille gener saepe numero apud uxorem conquestus est, Et ipsa nosis, quod totis viribus meis seruiuerim patri vestro, sed & pater vester cumuenit me, & mutauit mercedem meam decem vicibus. Idem porro mundi affectis euenit, quod olim sacrificulis Baal, qui à summo mane usque ad vespem ad rauim vsque Baalim inclamantes non sunt exauditi. Mundus siquidem idolum est, quod frustra aduocatur & inclamatur; cui neque vox inest, qua te consoletur, nec auribus quibus percipiat, nec animus, quo misereatur illorum qui gnauiter eum colunt: solus vero Christus suos agnoscit, obsequiaque imperat quàm cumulatissimè cōpensat. Agnoscite vocem, attendite animum, & voluptatem notate. Quia tunc iam triduo sustinent. Quorum verborum occasione de sedula populi huius perseverantia dicendum est.

Perseuerantia encomium.
Lib. de sum.
bon.

Philip. 4.

Epist. 129.

ad Genes.

Est profectò diuina quædam & heroica virtus perseverantia; sola illa triumphum agit, salutem lucratur, ac victoriam refert. Vnde Iheronimus, Salus solum perseverantibus datur, non nisi beatus erit, qui bonum facit, sed qui perseveranter facit. Cui subscribens Bernardus in quadam ait Epistola, scias diabolus, o Christi militum soli perseverantia invidere, quam solam novum Domino virtutem coronari. Hinc ad hanc fidem omnes adhortatur Paulus Epist. ad Philippenses. Sic stete in Domino charissimi, & stabiles estis & immobiles, abundantes in omni opere Domini semper, scientes quia labor vester non est inanis.

Diuina quoque in eandem encomia cumulat Bernardus, cum eam virorum gloriam & virtutem

DOMIN. VI. I

tutum coronam appetit. Hecit Epitheta; Perseuerantia virtutum consummatio, diatrix ad primum, tria filia; amica pacis, vinculum, adnectamus & aliter. Voluit in Exodo apud Iudæos Pontificem, hinc campanulæ aliter, velicis tininnabulis faciunt, dico malum coronam gestat, atque bonis celestis symbolum. Deus iubet ut malis hmbrijs & extremis pendendant, ostendunt primum debent, virtutem perseverat. Philippenses adhortentur, Confido in vobis, bonam perficiet, quo loco per diem intelligendus; omni generali vita à Deo. Ilic possunt nostrum transferant, quales, sicut sumus, quod illis dicitur, quanto situm sit, vobis vel sinistrum vitiis, quod illos vobis impendimus, quod est, nec in notum.

DOMIN. VI. POST PENTECOST. 195

is est, comparat
hero apud vxore
quod totu virbu
& pater vester ci
idem meam deces
ecclis euenit, quo
a summo mane
aalim inelamant
adnectamus & allegorias.

Voluit in Exodo Deus, vt in fimbria summi Exod. 28.
apud Iudæos Pontificis hinc mala pumica, & il-
toletur, nec aurum campanulæ alternatim dependerent; sed Allegoria
us, quo misere-
colunt: solus v-
equique impen-
Ago oscite vocem
em notate. Quia
in verborum occu-
erferuerantia dice-
m & heroica virtu-
umphum agit, salu-
refert. Vnde Iste
tribus datur, non
acit, sed qui perse-
Bernardus in qu-
lam, o Christi mi-
quam solam noui-
tunc ad hanc fidei
dist. ad Philippo-
ni, & stabiles esse
omni opere Dom-
ter non est inan-
in encomia comm-
um gloriam & v-
tuta

entum coronam appeller: cui deinde & alia sub-
nectit Epitheta; Perseuerantia vigor est virium,
Virtutum consummatio, nutrix ad meritum, me-
diatrix ad præmium; soror est penitentia, constan-
tia filia; amica pacis, amicitiarum nodus, vnani-
mitatis vinculum, propugnaculum sanctitatis. Sed

coronam gestat, æternæ mercedis, & retribu-
tionis cælestis symbolum esse: ceterum quando
Deus iubet vt mala granata & tintinnabulo in
imbrijs & extremitatæ vestis Pontificalis de-
endeant, ostendere voluit, mercedem & ve-
um præmium deberi virtuti quæ ad finem vsque
itæ perseuerat. Quod confirmans Apostolus,
philippenses adhortatur vt in cœpto itinere per-
euerent, Confido in vobis quod qui incipit in vob-
is, bonum perficiet, vsque in diem Iesu Christi. paul. 1.
uo loco per diem illum Christi, dies mortis
intelligendus; omnes quippe qui nobis in hac
ortali vita à Deo conceduntur, nostri sunt
dici possunt nostri; vnde Iob, Dies mei velo-
us transferunt, quam à texente tela succiditur;
e Pfalteres, sicut fumus dies mei. nostri porro di-
antur, quod illis durantibus, in manu & arbi-
rio nostro situm sit, vel dextrum virtutis iter in-
redi, vel sinistrum vitiōū tramitē insistere: nostri
int etiā. quod illos vel ad damnationē vel ad sa-
tē possimus impendere: at dies mortis, solius Ie-
Christi est, nec in nostra sitis potestate ille dies

iustitia, & non misericordia. At in allegorijs me-
iam progradiar.

3. Reg. 6.

Ioan. 3.

Septem annis magnificum illud Salomonii
templi ædificium perfectum est, sed postea eue-
sum & destructum, vix quadraginta restaurari a-
nis potuit: obijciunt quippe Iudæi Christo in E-
angelio, *Quadraginta & sex annis ædificatum est
templum hoc.* Insignis profecto allegoria, at quæ
designet, hominem si in gratia quam in baptismo
recepit permaneat, statim in perfectum & in-
grum Dei ædificium consurgere; at deficiente,
& à peccato euersum, magna postmodum dif-
cultate & sudore ad summam meritorum per-
fectionem pertingere. Deus igitur perseveran-
tia est amantissimus.

Exod. 37.

Leuit. 24.

In Mosaica lege Deus fructuum primitias sibi
decimas selegit: *Primitias frugum terræ tuæ offeres
in domo domini Dei tui. & Omnes decimæ terræ, sive
pomis arborum, sive de frugibus, domini sunt, & illi
sanctificantur.* docere hic nos voluit, se & operum
cordia & finē deposcere; primitijs principium
notantibus; & decimis, in finem usque perseveran-
tiam: numerus siquidem decimus numerus est per-
fectissimus, & reliquorum complementum.

Leuit. 22.

Voluit item, quæcumque sibi offerrentur
malia, maxime ex voto, habere aures & cauda.
verba decreti hæc sunt, *Bovem & ovem auribus
cauda amputatus voluntarie offerre potes, votum
tem ex his solui non potest.* Tropologicè hoc ce-
notat, vota & sacrificia bonorum, quæ edimus, ce-
rum Deo displicere, si caput, in quo aures, quæ
que principij symbolum est; & cauda, quæ in
mali pars extrema, & quæque perseverantiam
signat, in ijs non reperiatur. Ita porro in legem
hanc commentatur Magnus Gregorius, hæc
ver

verbis: In cauda quip-
immolat, qui sacrifici-
bæper duntaxat.

Inter ceteras Ioseph
Iacob puter ei dedit.
polymita, id est di-
hom. 26. in Euang. &
calypso per seueram
credunt. Et sanè me-
talia animæ velim
ta excellens aut p-
vellis talaris est &
collo nationitatis ad
mortis extendatur: a
duerficolor; cetera
colores continet, quæ
to simul coronat.

Animalia illa Eze-
lare describuntur,
tebatur. Et vñ quod
at, nec reuerentia
blema, quo perseue-
edocemur, mysti-
debere; nam statim
imus, semper proce-
oportet, ne tristis il-
sopicienti, nobis ac-
Christus in Eu-
occasione produ-
pus, & sanctissim-
ealem historiam ad-
thardus Brixius
militici reum cogn-
viam imaginem rep-
quædam annis
ver

in allegorijs mei

Mud Salomonie

sed postea euer

pinta restaurari a

dei Christo in Eu

annis adificatum

b allegoria, at qu

a quam in baptis

perfectum & ino

re; at deficienter

postmodum dif

meritorum per

itur perseverant

um primicias su

ugum terrae offe

s decima terrae, su

domini sunt, & illi

luic, se & operum

itij principium

em usque; persever

mus numerus est

implementum.

sibi offerrentur

ere aures & cauda

nem & quem aut

terre potes, votum

ropologicè hocce

rū, quæ edimus

t, in quo aures, qu

e perseverantia

r. Ita porro in leg

s Gregorius, in

veto

verbis: *In cauda quippe finis est corporis, & ille bene Lib. 1. Mo-*
immolat, qui sacrificium boni operis usque ad finem de- ral. ca. vit.
bit & perducit actionis.

Inter ceteras Iosephi Patriarchæ vestes, quas Iacob pater ei dedit, fuit toga quædam talaris & polymita, id est diuersicolor: hanc Gregorius *Gen. 37.*
hom. 25. in Euang. & D. Ambrosius in 1. cap. Apo-
 calypseos perseverantiam ad finem usque designari credunt. Et sanè meritò; inter cetera enim spiri-
 tualia animæ vestimenta nullum est perseveran-
 tia excellentius aut pretij maioris; ipsa siquidem
 vestis talaris est & longior, ut quæ iam inde à
 collo natiuitatis ad talos usque & extremitatem
 mortis extendatur: atque ea quoque polymita &
 diuersicolor; ceterarum quippe in se virtutum
 colores continet, quas deinde vno & eodem ser-
 o simul coronat.

Animalia illa Ezechielis coram facie sua ambu- *Ezech. 1.*
 are describuntur, & nullum vnde venerat reuer-
 ebatur. Et vñquodq; eorum corā facie sua ambula-
 rat, nec reuertebantur cū ambularent. Nouū hic em-
 lema, quò perseverantiæ virtus repræsentatur,
 & edocemur, mystica hæc animalia nos imitari
 lebere; nam statim ut virtutis iter insisterē coe-
 imus, semper procedere, ac nusquam respicere
 oportet, ne tristis ille casus, qui olim vxori Loth
 respicienti, nobis accidat, cuius mulieris exem- *Lib. 6. in*
 plum Christus in Euangelio quoque, Luc. 17. ca. *Gen.*
 dem occasione produxit: & sanè doctissimus Ru- *Lib. 16. de*
 pertus, & sanctissimus Augustinus perseverantiæ *cinit.*
 eandem historiam adaptant.

Richardus Brixius nuperus quidem auctor, sed
 multiplici reum cognitione relictus, ait veteres, *Tom. 2. de*
 virtutis imaginem repræsentare volentes, matro- *myst. sym-*
 nam quamdam annis grauem, capillis canam, ala- *bol.*

tam, columnæ alligatam, & ad latus eius mon-
strorum domitorem Herculem, depinxisse. Sym-
bolici huius genuina expositio est, virtutem quæ ac-
finem vsque permanet ac perseverat, plurimùm
posse, quam proinde grandævam & senem expri-
mebant; virtus autem quæ annis caret, nec ar-
tigua est, nomine virtutis prorsus indigna est. Id
quoque Alciatus in sepulcro Aiæcis eandem ala-
tam depingit, quo modo & fama depingi solet,
nihil enim virtutis fama celerius & velociùs
Hercules porro ei astat, quòd perseverantia
homines Herculis instar validos efficiat, om-
niaque perfringat, qui ad finem vsque perseve-
rat.

David probè perspectum habens, quanta sa-
cum bona trahat perseverantia, & quanta malum
boni operis intermissio & poenitentia, spiritu
principali confirmari postulat, *spiritu principali
confirma me*. Id est, voluntas mihi varia est, pro-
positum interdum muto, anima fixa non perma-
net; ideoque obsecro te & obtestor, ut me spiritu
illo, qui inter ceteros spiritus primus & princeps
est, confirmes ac stabilias, quòd in divino obsequio
tuo ad finem vsque permaneam. Hieronymus
tem, *spiritu potenti confirma me*, transtulit:
perseverantiam enim spiritu quodam heroico
masculo, potenti, quique non cedat aut fatiscat,
opus est. Nihil namque incepisse est, nisi ac-
nem vsque constans & firmus permaneat. Ephra-
mitarum inertiam ac vecordiam carpens David
ait eos mortis & ferri metu terga vertisse, & vi-
num se fugiendo recepisse, *filij Ephraim inten-
tes & mittentes arcum, conuersi sunt in die belli*.
Turpe, quidem & coarguendum in milite, te-
h

Psal. 50.

Psal. 77.

hosti obuolueret; se-
& infamius ijs, qui
to, in eodem vltimo
in die belli, tempo-
ducunt, & animum

Augustus Imp.
eum in militem de-
ei inter fugiendum
excussus reliquere
rerum tamen bello
victoriascoram om-
nera, & præsertim de
ostentaret; ei in au-
cum fugies numquam
sarcinus & mictu-
potest, qui statim
laudabile incepit
animo cadunt, &
At non ita turba-
nerantiam & confi-
dicens, *Quia ecce*
illius ergo eximium
bitavit, quod secu-
sequar.

Et accipiens se-
gi, & dabat disci-
tus igitur turbato-
comeatu destituit
holis adhuc se-
tum iussit discen-
teos benedicen-
tem dispertiren-
m, & miraculu-

d latuseius mon-
depinxisse. Sym-
virtutem quæ ad-
uerat, plurimū
& senem expri-
nis caret, nec an-
sus indigna est. It-
iacis eandem ala-
ma depingi solet
rius & velocius
dōd perseverant
los efficiat, om-
m vsque perseue-

hosti obuere; sed longē, mihi credite, turpius
& infamius ijs, qui cœpto virtutis tramite deser-
to, in eodem vltius non progrediuntur, sed
in die belli, tempore inquam tentationis, se sub-
ducunt, & animum despondent.

Augustus Imp. referente Longæuo Macrobio, *Macro. lib.*
eum in militem deformi in fronte cicatrice quam *2. Satyr.*
ei inter fugiendum & respiciendum lapis balista
excussus reliquerat, deturpatum incideret, qui
rerum tamen bello gestarum gloria tumesceret, Augusti in
victorias coram omnibus referret, plagas & vul- *militem*
nera, & præsertim dehonestamentum illud frontis *dictetiam.*
ostentaret; ei in aurem clanculō dixit, *At tu*
cum fugies numquam post te respexeris. Lenior ille
sarcasmus & miſterismus in illos etiam aptari
potest, qui statim vt opus aliquod pium &
laudabile incipere, terga vertunt, respiciunt,
animo cadunt, & perseverare in eodem nesciunt.
At non ita turbæ hæ nostræ, quarum perse-
uerantiam & constantiam Dominus deprædicat
dicens, *Quia ecce iam triduo sustinent me*, atque
illius ergō eximium miraculum patrare non du-
bitavit, quod secunda hac concionis parte pro-
sequar.

Et accipiens septem panes, gratias agens fre-
git, & dabat discipulis suis vt apponerent. Chri-
stus igitur turbarum misertus, quæ triduo eum
commeatu destitutæ secutæ fuerant, sciensque
Apostolis adhuc septem superesse panes; po-
pulum iussit discumbere, panesque in manus
acceptos benedicens, Apostolis, quod in turbas
eosdem dispertirent, tradidit; & ecce om-
nes, & miraculum singulare, vsque ad

Euangelij
series.

saturitatem refecti sunt, & septem fragmentorum sportæ superauerunt, discumbentibus tamen quattuor hominum millibus.

Verè dixi miraculum nimiam quippe admirationem meretur, patrem familias & œconomum, tam tenuibus & curtis missibus, tantam hominum reficere multitudinem, idque tam regicè, potuisse. Et profectò, si ita se res habet, vobiscum cogitate, quanto admirabilius sit, eundem dispensatorem, iam ab ipso mundi principio, omnes semper orbis incolas alimento præstito recreasse ac saturasse. Si omnes mundi aues in aliquo Galliæ nostræ monte iam Deo permittente congregarentur, easque regem vno eodemque die enutrire oporteret; sanè cum tot auium forent genera & diuersis singula escis pasci solita, fieri profectò non posset, vt ipsa Maiestas, omnibus licet anniteretur viribus, & omne ærarium effunderet, vel vno die eadem pasceret. Ipse tamen Deus iam à quinquannorum millibus, aues quadrupedes, natatili & omnes aded creaturas nutriuit ac sustentauit. Vnde legimus, *Qui dat escam omni carni.* item, *Apperis tu manum tuam, & imple omne animal benedictione.* Hinc de illius potentia, ac potius liberalitate ac magnificèntia vobiscum ipsi diiudicare potestis.

Fuit quidem liberalitas ac nimia in dando profusio Regibus ac Principibus quibusdam familiaris, verùm ad magnificèntiam ac liberalitatem Christi numquam potuere pertingere. Titus Vespasianus Imp. liberalis vt qui plurimum ac per benignus, cum vesperi in cæna recordaretur, nihil illa die amicis largitum, quasi hanc illi gloriatoris abstulisset, ingemiscens, suis ait, *Amici diem perdidisti.* Omne siquidem tempus Regi perditum

Mundi sustentatio
ingens miraculū est.

Psal. 135.

Tit. Imp.
magnificèntia.
Sueton. Tit.

credebat, quo nullum ostendit; Principes quere, & ad solos illos

Non minor quoque duri Seueri Imp. at vt Lampridius testatur exigeret; contra vltro aggressus est dante tibi fieri vbi debet querari.

Non minorem meorum rege Dionysio quodam tempore gnauit aureorum multitudinem circumcirare, Non est in te regem metam multa accepta. Ostendere volebam exercere, avaritiam corasione magnam ego verò hinc efficaciam magnificèntiæ ac liberalitatis Principum profuse in deserto dat, & omnia. Erant autem qui nullia. Iosephi somnasset visum illi esse quod futuram illius regis manipulum quiponte se erigens inquit Ioseph fratribus

credebat, quo nullum in suos liberalitatis genus ostendit; Principes quoque nonnisi ad dandum vivere, & ad solos illos spectare munificentiam.

Non minor quoque liberalitas existit Alexandri Seueri Imp. at maior potius; irasci siquidem, vt Lampridius testatur, solebat, si nemo quid ab eo exigeret; è contra verò si qua benefaciendi populo ac munificentia ostendenda occasio oblata esset, maximopere gaudebat. Hic cum aliquem suorum nihil vnumquam à se petiisse sciret, deterritum fortasse formidine aut Principis maiestate, eum ultro aggressus est dicens, *Quid est cur nihil petis? an me tibi fieri vis debitorem? Pete, ne priuatus de me queraris.*

Non minorem meretur laudem, quod de Siculorum rege Dionysio refert Plutarchus. hic cum quodam tempore filij palatium ingressus, magnam aureorum argenteorumque vasorum multitudinem circumquaque cerneret, stomachatus est, *Non est in te regius animus, qui hic pocula, quæ à ne tam multa accepisti, neminem tibi amicum feceris.* Ostendere volebat, Principis esse munificentiam exercere, auaritiam verò & multarum opum corrasionem magno illi esse dedecori & infamiae: ego verò hinc efficere, Iesu Christi regis nostri munificentia ac liberalitati, omnè aliorum Regum & Principum profusionem cedere. Epulum quippe in deserto dat, & omnes omnino ad ipsum inuitat.

Erant autem qui manducauerant, quasi quatuor millia. Iosephi somnia scriptura enarrans cum dixisset visum illi esse à sole, luna, stellis se adorari, quod futuram illius potentiam demonstrabat; subiungit manipulum quoque in agro illum vidisse, qui sponte se erigens ceteris eminebat altius: Dicitque Ioseph fratribus suis, *Audite somnium quod*

Quaest. 37. in Genes. *vidi: putabam nos ligare manipulos in agro: & quia, confurgere manipulum meum & stare, &c.* Locum hunc exponēs Theodoretus, qui hoc factum sit interrogat, cū tamen nihil sit fano paleaque & vilius & abiectius: ac tandem id diuinitus ita factum interpretatur; ne videlicet insolescerent a elatiūs sese gererent *Sancti*, ad celsa dignitatum fastigia elati; verum naturæ propriæ fragilitatem semper ob oculos haberent. Sciebant siquidem cineribus se & imperfectionibus miseræ huius & fragilis carnis, fano multò fragilioris & abiectioris (de qua propheta, *Omnis caro fenum*;) esse compositos. At melius scopum huiusce somni tetegisse crediderim illos, qui verum illud augurium fuisse credunt, quo Iosephi sapientia prouidentiaque à Deo præsignabantur; qui temporis famis prospiceret & Aegypti horreum in totius regni conseruationem frumento compleret, quod & patri deinde & fratribus communicaret, qui illum, hocce petitori in Aegyptum descendentes, quodammodo adorare viderent. Verus porrò Ioseph hic cernitur, cuius omnia somnia & cogitationes hoc vnum spectant, ut suos semper magnifico excipiat conuiuiò, & lautè reficiat. Videte enim ut hic in deserto quatuor Millia saturat, *Erant autem qui manducabant, quatuor millia*: quibus abundè prouidet, de omnibus in genere prospicit.

*Leuit. 2.
Num. 6.*

Quatuor olim in summi Pōtificis consecrationis caerimonias adhiberi voluit Deus; primò namque immolabatur vitulus, deinde aries, tertio auicula, quarto denique canistrum panibus refertum, magna quadam mysteriorum designatione ille caput sustollebat, ut benè, in locum illum commentatus refert D. Thomas, qui ipsum m

sterium hoc exposu-
pro peccato, aries in
pacifica, canistrum p
sumpturum illius seru
manna, in deserto p
panum gestatione,
credunt Deum illi
nibus supremi & f
& exaltandum, q
sam aleret familiar
mans dixerò, hacc
illum, qui ut Messia
dum calitūs venturi
nem suppeditarunt
deserto instructurum
reficeret millia, pro
orbis, & ut regem a
Et profectò, qu
derit miracula, n
tie, quo permotus
minum agnouit, n
plicatione peracto
ut illum tam lautè
ficientem viderunt
in Regem ac Mona
ille regis nomine
ac sapientia tantam
ducebat, ægrotis
ros docebat, pani
ciebat

De panibus prop
secreti legere est, Et
monu in cōspectu me
illa referat Auctor

sterium hoc exposuit modo. *Offerebatur vitulus pro peccato, aries in holocaustum, avis quæ erat pacifica, canistrum panis, ut sciret sacerdos se assumpturum illius seruiturum, qui pane caelesti, hoc est manna, in deserto paut filios Israël.* Alij verò hac panum gestatione, sacerdotem denotare voluisse credunt Deum illum, quem adorabat, ab omnibus supremi & summi regis instar adorandum & exaltandum, quòd huiusmodi pane vniuersam aleret familiam. Equidem verò aliò colligens dixero, hacce cæremonia designari, eum illum, qui vt Messias & Pontifex in hunc mundum cælitus venturus esset, toti orbi abundè panem suppeditaturum, & hodierna die epulum in deserto instructurum, in quo quatuor hominum reficeret millia, propter quod totus eum adoraret orbis, & vt regem agnosceret.

Et profectò, quamuis plurima Dominus ediderit miracula, nullum tamen vñquam præstitit, quo permotus eum populus vt regem ac dominum agnouit, nisi hoc ipso in panum multiplicatione peractò: omnes enim, quamprimum vt illum tam lautè in deserto suos stipatores reficientem viderunt, hinc occasione sumtâ eum in Regem ac Monarcham acceperunt. Næ enim ille regis nomine dignus, qui tanta prudentia ac sapientia tantam hominum multitudinem conducebat, ægrotis sanitatem restituebat, ignaros docebat, panibus inopes & famelicos reficiebat.

De panibus propositionis huiusmodi in Exodo decretum legere est, *Et panes super mensam panes propositionis in conspectu meo semper.* Mira sunt, quæ de hac mensa referunt Auctores: Iosephus imprimis celeberrime illam

In miraculo hoc Christus vt rex agnitus.

Exod. 27.

*Lib. Antiqu.
Judaic.*

*Abulens.
sup. 21. Exo.*

Isai. 3.

illam mensæ Apollni Delphis, haud procul
Bœotia, consecratæ, è qua consulta & oracula sci
scitantibus reddebantur, similem tradit. Histo
ria verò Ecclesiastica ait, omnium regum Iuda
qui iam inde à Dauide, ad Sedechiam vsque, i
quo Iuda germen finem habuit, sceptrum tenuere
imagines effigiesque fuisse ad viuum expressas
Ipsam quoque sentit Abulensis, hoc solum addit
Deum, quandoquidem in Exod. cap. 21. imagine
ad adorandum scilicet, vel ne in altari, in quo om
nis adoratio sita erat & maius delinquendi disci
men, collocarentur, fieri vetuit; prudenter admo
dum & sapienter mandasse, vt Regum Iuda in ra
sa mensæ huius parte insculperentur; tum ver
quod mensa hæc semper esset cooperta, ac proir
de à nemine ne à Leuitis quidem, & à solis sacer
dotibus, qui recentes in hanc mensam veteribu
semotis panes inferebant, imagines hæc videren
tur. Quidquid demum de rei veritate sit, credid
rim regum effigies ideò mensæ huic insculpta
vt hinc euident fiat, regum partes esse, subditorum
commodis consulere, ijsque de alimento & cor
meatu prospicere. Atque ideò Christus, cum regi
instar in hunc mundum venisset (*ecce rex tuus
nunc tibi mansuetus*) hodie mensam in solitudine pr
parat, & quatuor propemodum hominum mill
laurissimè reficit. In quo verum sese regem
quidem potentissimum declarauit; at secus qui
xit, nã ille tyrannus & sanguisuga.

In regem quidam, apud Isaiam, communi or
nium calculo, electus erat, & cunctorum ei suffi
gia diadema deferebant, sed inopiæ & tenuita
sux conscius hanc dignitatem vltro oblatam re
pudiavit & regno se ineptum pronuntiauit, *In
mo mea non est panis, neque vestimentum: nolite
conf*

*omni in vere principem
nificum & profulum
premor, vt ne pa
sultentationem suffi
voluit eum qui suc
nomine Principis
Jacob in Molopo
vota Deo vouens,
minum mecum, & cu
bulo, & dedit mihi
mentum ad induenda
Voti huius rextura ex
Regis aut Dei illum
viro alimento frustra
it quamdam sapere
defuerit, & regni ne
usum. Idcirco Chr
simul maiestatem
reficit & satiat.
Opirni Regis
tur affecutus, quod
incumberet, annis
neret, quæ ratione
curreret, & fame
Deus exemplo den
rum regum cogitat
debere, vt subditi
mento prospiciant
verus hatura sua rex
us omnes cogitatio
tur, hoc solum spect
culo quodam sing
quatuor hominum
miraculum hoc my
& includit*

constituere principem populi: principem quippe munificum & profusum esse oportet, at ipse inopia premor, ut ne panis quidem in domesticorum sustentationem sufficiat. quibus omnibus efficere voluit eum qui suos ægrè ac difficulter sustentat, nomine Principis esse indignissimum.

Iacob in Mesopotamiam reuersurus, solemnia *Gen. 28.*
vota Deo vouens, inter cetera vouit, *si fuerit Dominus mecum, & custodierit me in via, per quam ambulo, & dederit mihi panem ad vescendum, & vestimentum ad induendum, erit mihi Dominus in Deum.* Voti huius textum examinans, hinc elicio, nomen Regis aut Dei illum non mereri, qui subditos debito alimento frustretur. E contra verò diuinitatē quamdam sapere certum est, cum nihil subditis defuerit, & regni necessitatibus abundè fuerit prode-
Nutritio diuinitatē ac regiam dignitatē demonstrat.
uissum. Idcirco Christus & diuinitatem & regiam simul maiestatem designaturus, omnes in deserto refecit & satiat.

Optimi Regis nomen in Genesi Pharaon legitur affecutus, quòd septem, antequam fames regno *Gen. 40.*
incumberet, annis, noctes atque dies animo volueret, qua ratione suis, necessitatis tempore, succurreret, & famem è regno propulsaret. Hocce Deus exemplo denotare voluit, omnes optimorum regum cogitationes in hoc vnum iucumbere debere, ut subditorum inopiā provideant, & de alimento prospiciant. ita Dominus noster Iesus verus hatura sua rex, hoc exemplo denotatur, cuius omnes cogitationes quamdiu in deserto vagatur, hoc solum spectant, ut suos enutriet, idq; miraculo quodam singulari, septem scilicet panibus quatuor hominum millia saturando. Quot porro miraculum hoc mysteria & documenta inuoluit
& includit?

Miraculū
hoc excu-
titur.

Job. 3.

Psalm. 40.

Ios. 2.

2. Reg. 9.

Primò, docet nos operibus misericordiæ in-
cumbere, & proximo in necessitate constituto
Christi exemplo, qui turbarum misertus, easdem
miraculosè refecit, opitulari. Inter ceteras natu-
ræ dotes & bonæ indolis indicia quæ sibi cælitè
data testatur Iob, ait misericordiam iam inde a
incunabulis & vtero sibi adhæsisse, & natura
quodam erga pauperes affectu se moueri, *Ab in-
fantia, inquit, creuit mecum miseratio, & de vter-
matris meæ egressa est mecum.* Hoc igitur ille nomi-
ne beatus est, & non minùs illi futuri sunt, qui
pauperum miserentur: vnde Psalmista, *Beatus vi-
qui intelligit super egenum & pauperem, in die mal-
liberabit eum Dominus.* At æquum est, vt, quem
admodum Deus misericordem se erga nos ex-
hibuit, nos quoque erga alios non minùs beni-
gnos declaremus.

Raab meretrix, exploratores vrbis Iericho i-
confinijs Chananæorum sitæ, quos domi occulta-
uerat suæ, adiurauit, vt in vrbis excidio, domi-
suæ parcerent, quemadmodum illis ipsa peper-
cerat; *Nunc ergo iurate mihi per Dominum, vt quo-
modo ego misericordiam feci vobiscum, ita vt vos fa-
ciatis cum domo patris mei:* Eadem formula ne-
quoque adiurare videtur Deus, & est profectò æ-
quum & ratione maximè consentaneum, vt illi
qui toties se benignum erga nos exhibuit, nomi-
ne misericordiam erga pauperes etiam declare-
remus. Quando enim in pauperem & egenum
incidimus, verba illa Dauidis, quæ Miphiboseth
claudicanti ait, repetere oporteret, *Ne timeas
quia faciens faciam tecum misericordiam, propte-
Ionatham patrem tuum, & restitui tibi omnes agro-
Saul patris tui, & tu comedes panem in mensa mea
semper.* Neque enim Deum ille amare censendus
est

qui pauperum i-
ericordiæ induit vi-
mento vitur in Ca-
bauerit substantiam h-
suam necessitatem ha-
eo, quomodo charit-
rum nihil aut crude-
eo, qui inhuman-
siquidem sæpè erg-
ga fratres inopia &
tatem demonstrari
plis reddam manifel-
Achab Israël rex,
imbrem denegaret,
cuniquaque mortales
perfecto quadam d-
vniuersos fontes aqu-
ferre possumus inueni-
mulos, & non peni-
perfidii huius crude-
risque animalibus
eas autem inopes,
sua inedia quotidie
moriebantur, negli-
gimus.
Arbor illa quam
dicit, quæque ramos
debat, & fructib-
colebat; fructus eius
subter eam habitab-
re in mundo arbor-
fructibus, id est bi-
porter canes, equos
pauperibus ver-

est, qui pauperum illius non miseretur, neq[ue] misericordiae induit viscera. Atque hoc etiam argumento vtitur in Canonica sua Ioannes: *Qui habuerit substantiam huius mundi, & viderit fratrem suam necessitatem habere, & clausit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in illo?* Ceterum nihil aut crudelius aut ferocius haberi potest, qui inhumanus est & immitis: maiorem siquidem saepe erga feras & animalia, quam erga fratres inopia & necessitate pressos benignitatem demonstrari cernimus. Quod etiam exemplis reddam manifestius.

Achab Israël rex, interea dum caelum triennio imbrem denegaret, & magna rerum penuria circumquaque mortales affligerentur, domus regiae praefecto quadam die dicebat, *Vade in terram adiuersos fontes aquarum, & in cunctas valles, si forte possumus inuenire herbam, & saluare equos & mulos, & non penitus iumenta intereant.* Notate perfidi huius crudelitatem; equis, asinis, ceterisque animalibus consulit ac prospici vult, viuas autem inopes, orphanos, aliosque qui passim inedia quotidie in omnibus regni finibus ehoriebantur, negligit, ne hilum de iisdem sollicitus.

Arbor illa quam Nabuchodonosor somnians vidit, quæque ramos per omnes orbis angulos extendebat, & fructibus erat onusta non nisi bestias ascebat; fructus eius nimis, & esia vniuersorum in subteream habitabant animalia & bestiae. Quot in mundo arbori huic similes reperire est, nisi fructibus, id est bonis, diuitijsque onusti, nullis prater canes, equos, simias, aliasque, nugas pauperibus verò ne minimam diuitiarum portio-

3. Reg. 18.

Diuites te-
naces ar-
bori Na-
buchodo-
nosor col-
lati.

Dan. 4.

Luc. 16.

portionem elargiuntur? Canes diuitis epulonum pane ad saturitatem vsque faginabantur, solus Lazarus ne micæ quidem mensa delapsas accipere fame propemodum eneectus. Quotnam, Deus bonus domus hodie inuenire est, infelicis huius epulonum palatio per similes, in quibus vertagorum & conum venaticorum magna habetur ratio; pauperum verò ad rauim vsque præforibus clamitantium stipem efflagitantium nulla? O feritatem pliusquam ferinam!

Jon. 3.

Regis Niniutarum sapientia.

At sapientior, mea quidem sententia rex fuit Niniutarum; nam mox ut poenitentiam de peccatis agere decreuit, quod diuinæ iustitiæ flagellum & iram caelestem, quæ vniuerso regno minabatur exitium, auerteret, triduanum ieiunium publica præconis voce indixit, ut non modo homines, sed ipsa etiam animalia potu ciboque abstinere. Et clamauit & dixit in Niniue, ex ore regis & populi eius, dicens, Homines & iumenta, & boues & pecora non gustent quidquam, nec pascantur; & aqua non bibant. Eadem bestias quæ homines ieiunium legeteneri vult, iniquum existimans, ut hominibus esurientibus fameque emorientibus bestiarum mederent: & crudelitatis quoddam genus crederebat, equorum ceterorumque brutorum rationem haberi, homines verò negligi. Similem sententiam regi huic ostendit Rebecca; cum enim haud perculsa fonte in Abrahamæ seruum, futuri coniugii per ranyphiam & pronulum, incidisset, primò huius, deinde camelis illius aquam hausit, Quæ festinus deposuit hydriam de humero, & dixit mihi, Et tuibe & camelis tuis tribuam potum. Aequissimum nunc est, seruos summi illius Abrahamæ, Dei inquit, animarum sponsi primò refici, ac bestiarum deinde aliquam rationem haberi:

Gen. 24.

Rebecca prudentia.

DOMIN. VI.

Sunt verò alij, æres qui pauperum eosdem oburgando ne ipsi opitulando: hi enim cum sanctum, & vlcibus multum quidem castigati originem, quæ delicti alicuius flagellaretur confestim illi vel pannibus vlcera mollioretur dixerit diabolo qui vit, cum enim salutis spatium esurientes cepit tempore, tandem aliud eundem des. Satan inhumane misericors panes oculum. Misericordia est, de quæ futuris, iudicat.

Quod Biblico ex lester seruorum Ab benignitate, qua sit, augurabatur, illam futuram, & tunc miserat qui pergam & parem uxorem condegerat, ut huiusmodi familiaris heri suaderet. Quam obrem Deo rem precibus, in quo filia regum haec, ex omnibus

Dom. tom. 2.

DOMIN. VI. POST PENTECOST. 209

Sunt verò alij, ære, marmore, & chalybe duriores; qui pauperum se semper aduersarios ostendunt, eosdem obiurgando, taxando, nulla tamen ratione ijs opitulando: in quo Iobi amicos imitantur.

Iob. 4.

hi enim cum sanctum illum virum infirmo sedentem, & vlceribus sanieque perfusum cernerent, multis quidem sermonibus & argumentis illius castigationis originem indagare conati sunt, eumque delicti alicuius reum, ob quod tam grauius flagellaretur constituere; sed toto illo tempore nemo illi vel panniculum quo saniem abstergeret, vlcera molliret ac religaret, dedit. Similes quoque; dixero diabolo qui Christum in solitudine tentauit, cum enim Salvatore post quadraginta dierum spatium esurientem cerneret, logo cum illo disceptauit tempore, variisque modis exagitauit, ac tandem aliud eidem non obtulit, quam saxa & lapides. Satan inhumanus non nisi lapides, & Christus misericors panes offert, & eximium edit miraculum. Misericordia namque miraculorum mater est, deque futuris, id est supernaturalibus, aptè indicat.

Matth. 4.

Quod Biblico exemplo reddam manifestius. Eefer seruorum Abraham veterimus, è Rebecca benignitate, qua sibi camelisque suis potum dederat, augurabatur, illam Isaac, vnigeniti Abraham uxorem futuram, & liberalem simul & fecundam fore: miserat quippe illum Abraham, ut filio dignam & parem uxorem inquireret, iuramentoque eum adegerat, ut honestis præditam moribus, quæque familiæ heri sui decori foret & ornamento, seligeret. Quamobrem ille anxius ac sollicitus, vbi Deo rem precibus commendasset, ad fontem accessit, in quo filiarum regionis pecora adaquabant, & cum statuit, ex omnibus illam seligere, quæ vbi

Gen. 24.

Dom. tom. 2.

OO

dixisset

Procopij
expofitio.

Eleefet fer-
ui ratioci-
natio.

dixiffet, *Inclina hydriam tuam vt bibam*; mox refpon-
fura efferet, *Bibe, quin & camelus tuus dabo potum*.
Procopius Gazeus locum hunc enucleatius exa-
minans, interrogat, vnde nam & quomodo Eleefet
hocce signo, velut euidenti & manifefto, con-
iecturaque certiffima, colligere poterat; folam il-
lam inter Mefopotamiae filias in fponfam Ifaaco
feligendam, quae fibi camelisque potum daret? Ra-
tionem fubneftit, eamque admirabilem, aitque
feruum hac fecum ratiocinatione vsum: Neceffe
eft, Ifaaco vxorem quærare facundam ac plurimo-
rum liberorum matrem: nihil quippe aliud herum
mouit; ad filio vxorem quærendam, vt coram mihi
abeunti confeflus eft, quam promiffio illa Dei, *Se-
mini tuo dabo terram hanc*; Porro, vt femē fuccedat,
quod terram hanc hereditate poffideat, fecundā &
non fterilem filius vxorē opus eft nancifcatur. Nul-
lum porro fecunditatis filiae quam inueftigo, fi-
gnum & argumentum certius haberi poteft, quam
fi liberalis eft, tam erga homines quā iumenta. Vn-
de nam autem mifericordiam & in pauperes beni-
gnitatem fecunditatis fignum effe, collegit? refpon-
det idem qui fuprà Procopius, aitque feruum ita
ratiocinatum: Dominus meus Abraham fenex iam
erat & decrepituſ, & ætatis ad generandum ine-
ptæ; Sara quoque Domina naturā fterilis erat &
effata; adeo vt communi hominum iudicio fieri
non poſſe videbatur, heredem naſci; tamen, quod
munifici in pauperes eſſent, & in peregrinis reci-
piendis aſſidui, filium à Domino impetrarunt, cui
modò vxorem quæro; quem hero ſuo, quos excep-
pit, peregrini olim naſciturum promiſere. Sie-
leemofyna igitur & benignitas mulieres facun-
det; illa proculdubio Ifaaco conueniet quam hac-
ce videro virtute inſignitam.

Quia

DOMIN. V

Quin & alia vir-
tam namque pro-
let extendere. Refe-
Catholici nonnulli
fuiſſe, quem alij Se-
hunc Abrahamo po-
relatam domum re-
crificium obtuliſſe.
Miſdraſteſſin, in p-
chiſe de chum ab Ab-
quomodo cum patre
ret, in arca fuiſſet con-
degreſſus, tot ſeculi
ſine vlla proſus ægri-
bo reſponſiſſe, Cred-
te, quam diluuij te-
Abrahamum deinde
cordiam declarari
eiufdem omnes fam-
verò reſponſiſſe, i-
ad vitam neceſſarii
tribuendo. Abrah-
tum adiunxiſſe, ſi ta-
penſat, qui beſtijs op-
plioriſque beneficio
erga homines ſe be-
trauerint? Hæc è Fa-
pma. Chriſtus quo-
tuum hoc edit mi-
tant autem qui m-
Hoc veſtram diffi-
cū cogitabatis, cū
ali dicebatis, Vnde
pibus inſolitudine? N-
Quia quidem poten-

DOMIN. VI. POST PENTEC.

Quin & alia virtus hæcce miracula patrat: vitam namque prolongare & in multos annos solet extendere. Referunt enim Hebræi, & cum ijs Catholici nonnulli, Melchisedechum eum ipsum fuisse, quem alij Sem Noachi filium dicunt, atque hunc Abrahamo post victoriam de quinq; regibus relatum domum redeuntem, panem & vinum in sacrificium obtulisse. Tradunt autem Hebræi in libro Misdrasteillin, in psalmum 36. commentando, Melchisedechum ab Abrahamo aliquando interrogatum, quomodo cum patre, interea dum diluuiū deserviret, in arca fuisset commoratus, & quomodo deinde egressus, tot sæculis vixerit, & tā feliciter vitam sine vlla prorsus ægritudine traduxerit; vnico verbo respondisse, *Credat*, id est, Eleemosynæ virtute, quam diluuij tempore in arca declarauerat: *Faust. Tass. serm. 4. ad Hebræos.* Abrahamum deinde subintulisse, in quos misericordiam declararit, cum nonnisi octo animæ, & eiusdem omnes familiæ, in arca fuerint. Senem vero respondisse, in bestias, singulis quod indies ad vitam necessarium erat & velut diarium distribuendo. Abrahamum autem iterum admiratum adiunxisse, si tanta Deus mercede eos compensat, qui bestiis opitulantur; quanto maiori ampliori que beneficio remuneraturus est eos, qui erga homines se benignos & clementes demonstrauerint? Hæc est Faustini Tassii commentarijs de prompta. Christus quoque ob misericordiam hodie viuinum hoc edit miraculum.

Erant autem qui manducauerant, quatuor milia. Hoc vestram diffidentiam culpat, Apostoli. Quid enim cogitabatis, cum paucis ab hinc horis increduli dicebatis, *Vnde illos quis poterit hic saturare anibus insolitudine?* Mirum profecto, discipulos, Christi quidem potentiam & virtutem perspectam habu-

Luc. 9.

Impij in
malo se for-
tes existi-
mant in
bono de-
biles.

Philip. 4.

Isai. 40.

Notatio c-
gregia.

habuisse, cum alijs damnum illatum vellent, vt
quando ignem in Samaritanos illum emittere
posse cognouerunt, & vt fieret, postularunt,
Vt dicamus, vt descendat ignis de calo, & comburat
illos : verum vt in alios benignum sese ostendat,
miseris benefaciat, vires ei credunt & virtutem
deesse. In quo verum mundanorum typum ex-
pressere, qui ad scelera patranda potentissimos
se credunt, ad lusu vacandum, ineptiendum, la-
sciuiendum, nummos profundendos, ditissimos;
ad vindictam de inimicis capiendam fortissi-
mos; ad nefaria & vafra consilia moliminaque
excogitanda, solertissimos; ad concertandum,
audacissimos; verum vbi virtutis alicuius exer-
cendæ, eleemosynæ erogandæ, ieiunij seruandi
ocasio occurrerit, nec animum nec vires habere
se præferunt. Iusti verò omnia quæ ad vir-
tutem spectant, facile se ad exitum perducere
posse sperant, credentes nihil sibi esse impossi-
bile: audite vt eorum vnus de se potentiaque
sua amplissimum ferat testimonium; *Omnia pos-
sum in eo qui me confortat*; & in genere de omni-
bus Isaïas, *Qui sperant in Domino, mutabunt for-
titudinem*, ex femininis & pusillanimis masculi
fient & generosi; ex segnibus & inertibus Ther-
sitis, Cæsarei mox & Herculei reddentur: *Assu-
ment pennas, vt aquila volabunt, & non deficient;*
current, & non laborabunt: Ostendit hic igitur
ad oculum Dominus, omnia se posse quamuis
discipuli diffidant. Turbæ porro masculinum
& infractum animum præferunt, cum nulla
commeatus habita ratione, & de victu ne hi-
lum sollicitæ, summo cum vitæ amittendæ dis-
crimine, illum sequuntur. Notatu igitur di-
gnissimum est, turbas illas triduana confectas
inedia,

DOMIN. VI

inedia, Chritum
diant. Quas hodie
qui non nisi pleno
unt conciones aud
turi. Saul cum à fili
hic est videns: qu
est, hodie enim v
cium est hodie pop
nim statim inueni
celsum ad vespandum
pulus, donec ille ven
modo populus ille
eatenus ieiunium ex
esset impositus.

Fidelis ille Abrah
itineris labore ac m
prius tamen comed
datis acceperat, sua
comedam, inquit,
magnum in manda
executione mandati
monstrauit. Athod
in diuinorum mand
etular à Christianis,
voluntati; sed etiam
Turbæ autem maior
adentiori erga Dea
gum illum concio
turbæ, sequuntur; lo
carnis cælesti ma
sollem in deserto ta
ceceps Aegyptias a
Constituamus nobis di
rum. Hi porro solan
um, solum Dei verb

rum vellent, vt
illum emittere
postularunt,
elo, & comburat
in sese ostendat,
dunt & virtutem
prum typum ex-
ta potentissimos
neptendum, la-
ndos, ditissimos
tiendam fortissi-
ia moliminaque
concerandum,
s alicuius exer-
eiuuij seruandi
nec vires habere
omnia quæ ad vir-
xitum perducere
sibi esse impossi-
e se potentiaque
ium; Omnia pos-
genere de omni
no, mutabimur for-
illanims masculi-
& inertibus The-
reddentur: Afflu-
& non deficiunt
tendit hic igitur
e posse quamvis
porro masculinior
unt, cum nulli
de victu ne his
amittendæ ali-
Notatu igitur di-
duana confectum
inedia

DOMIN. VI. POST PENTECOST. 213

inedia, Christum tamen sequi, eius vt verba au-
diant. Quas hodierni Christiani non imitantur,
qui non nisi pleno & distento ventre templa ade-
unt conciones audituri, aut potius somno indul-
turi. Saul cum à filiabus quibusdam petijffet, *Num*
hic est videns? quamprimum responderunt, *Hic*
est, hodie enim venit in ciuitatem, quia sacrifici-
cium est hodie populi in excelsu; ingredientes e-
nim statim inueneris eum, antequam ascendat ex-
celsum ad vescendum, neque enim comesturus est po-
pulus, donec ille veniat. Aduertite, obsecro, quo-
modo populus ille Hebræus rædio non afficiatur,
eatenus ieiunium extendens, donec sacrificijs finis
esset impositus.

1. Reg. 9.

Fidelis ille Abrahæ seruus Eleeser, quamuis ex
itineris labore ac molestia defatigatus esset, non
prius tamen comedere voluit, quam quæ in man-
datis acceperat, suamq; legationem exposuisset, *No*
comedam, inquit, *nisi loquar sermones meos:* in quo
magnum in mandatis heri exponendis & negotijs
executione mandandis ardorem diligentiamq; de-
monstrauit. At hodierna die prompta illa & sedula
in diuinorum mandatorum executione diligentia
exulat à Christianis, & vix vllus diuinæ obsequitur
voluntati; sed etiam si saturati sint, *murmurabunt.*
Turbæ autem maiorem diligentiam præferunt, &
ardentiori erga Deam zelo feruntur, triduoq; ma-
gnum illum concionatorem, de comæatu nihil
anxiæ, sequuntur; longè secus quàm filij Israël, qui
quamuis cælesti manna pascerentur, aduersus
Mosem in deserto tamen conspirarunt, & ad allia
& cepas Aegyptias anhelantes sibi mutuo dicebāt,
Constituamus nobis ducem, & reuertamur in Aegy-
ptum. Hi porro solam pietatem spirant, non culi-
nam, solum Dei verbum audire satagunt; & non nisi

Affectus E-
leeseris ex-
ga herum.

Genes. 24.

Num. 14.

triduo exacto, vt Chrysostomus optimè notauit, refecti sunt: expectarat siquidem Dominus, donec omnis commeatus illorum defecisset, vt omni humano auxilio destitutis, potentiam suam declararet, huncque defectum, velut summus naturæ magister & Dominus, suppleret.

1. Reg. 12.

Genes. 48.

Vt vos igitur, Auditores, ad misericordiam, Christi que Domini imitationem excitem, iisdem vos verbis, quibus olim Samuel Propheta populum Israëliticum, compellabo, *Nolite recedere à tergo Domini, & nolite declinare post bona, quæ non proderrunt vobis.* Dicite itaque cum Patriarcha Iacob Deo ob collata beneficia grates agente, *Deus in cuius conspectu ambulauerunt patres mei, Deus qui pascit me ab adolescentia mea, vsque in presentem diem.* Idem enim ipse est, qui iam inde ab incunabulis nos enutrit, à quo totus orbis velut cliens dependet, qui omnes omnino creaturas pascit, & eximium hocce miraculum hodie edit; huic igitur immortales agite grates, laudum præconia cantate, eumque nullo non tempore admiremini.

Quod sanè est longè æquissimum, omnipotès & summe Deus, pater misericordiarum, ac totius mundi pastor & enutritor, pater familias amplissime, qui quotquot tuo se manciparunt obsequio, lautissime excipere soles & reficere. Quod hodie etiam re ipsa & miraculo singulari abundè testatum fecisti, quatuor hominum millia in deserto, postquàm triduo te magnò labore & sudore secuti essent, pascens; in quo ad oculum demonstrasti quibus vti soleas rationibus, in animabus fidelium intereà dum hac in vita agunt, custodiendis, conseruandis, dirigendis, salem saccaro, afflictiones consolationibus, lætis aduersa permiscendo, ne forte illis & animus deficiat & robur internum. Solent nutri-

ces,

ees, quò alumnos a quamdam amaritudinem & trauimari stas siquidem, laborem, voluptatibus licitis ad celestia ad te in deserto poenitent, ætate virili & huiusmodi vitæ huius dies ne ac satisfactionem random dies est; sed illo celesti, quo anima tua inquam beatitudine, pasci & nos participes regni genitus, & parac-

DOM

SE

POST P

Attendite à falsis promissionibus omnium pacem. Marth. 7.

F

Nefarius Syriacum è ductum exercitu misit interceret. oēs viri masculini roborem internectione delictis in quâ & paruulorum circa provincias non uenisset, regiâ vo-

optimè notauit,
Dominus, donec
flet, ut omni hu-
manam suam declara-
mus naturam ma-

miseri cordiam,
excitem, ipsi-
dem Propheta populu-
m te recedere a tergo
na, qua non prode-
archa Iacob Deo
Dens in cuius cõ-
eius qui pascit ma-
nem diem. Idem
nabulis nos ex-
ns dependet, qui
& eximium hoc
jeur immortales
cantate, eumque

m, omnipotens &
u, ac totius mun-
dus amplissime,
obsequio, lauti-
quod hodie etiam
indè testatum fe-
deserto, post qui-
seculi essent, pa-
nstrasti quibus vi-
fidelium interea
dis, conservandis
ones consolatio-
ne, ne forte illis &
m. Solent nutri-

DOMIN. VII. POST PENTECOST. 215

ees, quò alumnos ablactent, absinthium aut aliam
quamdam amaritudinem mamillis adplicare: non
aliter & tu animarum nostrarum nutritie; mole-
stias siquidem, labores, difficultatum amaritudi-
nem, voluptatibus vitæ huius permisceas, ut ijs re-
lictis ad cælestia aspiremus; & tandem, postquam
te in deserto poenitentia triduo, id est, in iuuentu-
te, ætate virili & senectute, quæ tres quodammo-
dò vitæ huius dies sunt, vel contritione, confessio-
ne ac satisfactione quæ triplex ad salutem compa-
randam dies est, secuti fuerimus, miraculosè pane
illo cælesti, quo animæ reficiuntur Beatorum, di-
uina tuam inquam essentia, summaque animarum
beatitudine, pasci & refici mereamur. Cuius om-
nes nos participes reddant, Pater ingenuus, Filius
vni genitus, & paracletus Spiritus Amen.

Simile.

DOMINICA
SEPTIMA

POST PENTECOSTEN.

*Attendite à falsis Prophetis, qui veniunt ad vos in ve-
stimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi ra-
paces. Matth. 7.*

FIGURA.

Nefarius Syriæ rex Antiochus Ierosolymam 2, Mach. 2.
vnum è ducibus Apolloniū nomine cū ex-
ercitu misit, ut magnā in Iudæos crudelita-
tē exerceret oēs videlicet arma gestare valentes &
& masculini roboris, gladio vindice interficeret,
& internecione deleret; inutilē verò turbā, mulie-
res in quā & paruulos, in mancipia per vicinas cir-
cū circa prouincias diuēderet. Cū itaq; Ierosoly-
mā venisset, regiā voluntatē non aperuit, nec quid
animo

Apollonij
simulatio.

Christi pre
monitio
a hypo-
crites dete-
gendas.

animo concepisset, detexit, vt amicum se, & paci-
ficè venisse iactat, ingressus obuios quosque ami-
cè compellat, dissimulat rancorem, ouemque se
fingit cū extrinsecus lupinam rabiē foueret: quin
& cū sabbathum esset, quod Iudæis sacrum erat
& venerandum, quo omnes relicto opere manua-
rio templum petebant, precibus & sacrificijs ope-
ram daturi; ipse quoq; sabbatha se colere simula-
uit: at templum ingressus conceptam animo bar-
bariem feritatemque belluinam, amplius simula-
re non valens, inimicum se ostendit, & suis dato
stringendi ferrum signo, inque miseros Iudæos,
prout statuerat, sæuendi, magnam tū in templo,
tum per plateas stragem edidit. Non enim vim
vi, propter sabbathi religionem, Iudæi propul-
sabant, tum quod nec ferrum in loco sacro strin-
gere audebant, tum verò quòd nihil minùs præco-
gitassent, & ad defensionem essent imparati: ne-
que enim vt lupum sæuiturum credebant, qui vt ou-
em hactenus sese gesserat, atque ita iniuriam pati
& mortem subire cogebantur. Ne simile quid nobis
accidat, Auditores, præmonet hocce in Euan-
gelio Christus, Attendite, inquit, & omnem in
partem excubate, ne quis nouus Apollonius veni-
at ad vos, nequis pseudopropheta aut hæreticus
ab Antiocho infernali destinatus: inspicite il-
lum à capite ad calcem vsque, ne exteriori forsi-
tan vos schemate decipiat ac fallat; veniunt enim
in tegmine ouino, at internè lupum spirant, &
occidunt. Pacem vobis, purum, putum Dei ver-
bum, Ecclesiæ reformationem, sanctimoniam, E-
uangelium crepabunt, sed si penitiùs rem inspicia-
tis, simulationem meram, fucū, & hypocrisim esse
intelligetis. Tempa quidem accedent, vt i vos; De-
um orabūt, vt i vos; festos dies celebrabūt, vt i vos;

at

atcū nihil minùs
acceptoque in ma-
plurimos hæreseos
dent, mulieres & fi-
sæmininos & tener-
rum ignaros, in ca-
tatem ducent, de h-
agere est animus: Si
li fuerit, cymbam
optatum portum p-
Angelica illam salu-

A V E

Non iniucunda inte-
citara est quæstio, ac-
mansit annis, Num fi-
toria accipia ad salute-
rò Deus, nullo oper-
benè operandi vol-
cem ac beatum red-
cesse foret concurr-
requirerentur simu-
doctrina nobiles, au-
bière sententias, ta-

Quantum Hypocri-
Aliquamque solam
tum intentionem o-
nordicis & præcis-
tionem, etiam absque
falsitate crederent.

manebantur, fu-
dus Canonistarū ax-
tam, quod sapius ac-
tore repetitum est, o-
cap, si propterea, de pæ-
colligebant, quando

nicum se, & pacios quosque amem, ouemque se iē foueret: quin deis sacrum erat to opere manua- & sacrificijs ope- se colere simula- ptam animo bar- , amplius simula- andit, & suis dato miseros Iudzos, am tū in templo, Non enim vim Iudzi propul- loco sacro stru- hil minus præco- ent imparati: ne- edebant, qui vo- ita iniuriam pati- ve simile quid no- et hocce in Euan- nit, & omnem in Apollonius veni- eta aut hæreticu- tus: inspicite il- ne exteriori forsi- at; veniunt enim upum spirant, & putum Dei ver- sanctimoniam, E- tius rem inspicia- & hypocritism esse edent, uti vos; De- lebrabūt, uti vos;

at cū nihil min⁹ cogitaueritis se patefacient, acceptoque in manus gladio & arma vibrantes, plurimos hæreseos errore fascinosos morti tradent, mulieres & filios pretio diuendent, id est, fæmininos & teneros animos, idiotas inquā & rerum ignaros, in casses pertrahent, & in captiuitatem ducent, de his hodierna concione pluribus agere est animus: Spiritus Sancti aura, si visum illi fuerit, cymbam diriget, & Beatissima Virgo ad optatum portum patrocínio suo impellet; ideo Angelica illam salutatione compellabimus,

A V E M A R I A.

Non iniucunda inter veteres Ecclesiæ Patres, excitata est quæstio, ac plurimis deinde indecisa per- mansit annis, Num fidei & credenti opera meritoria ac pia ad salutem necessaria forent; num vè Deus, nullo operum respectu habito, sed sola bonè operandi voluptate attenta hominem felitem ac beatum redderet. num autem duo illa neesse foret concurrere, & ad bonam voluntatem equirerentur simul & opera. Plures & ingenio & loctrina nobiles, auctoritateq; singulares in varias biere sententias, tantum inter se discrepantes,

Quantum Hypanis Veneto dissidet Eridano.

Alij namque solam bonam voluntatem, & since- An bona am intentionem coronandam censuere; & ita voluntas nordicus & præcisè, ut eandem ad animæ salua- ad anima- tionem, etiam absque bonis operibus & meritis, rum salu- sufficere crederent. Validissimum porro, cui maxi- tem suffi- ciat. mè inuictebantur, fundamentum erat, vulgatum illud Canonistarū axioma, *Voluntas pro facto repu- atur*: quod sæpius ac variis in locis in Iure Cano- nico repetitum est, *cap. Homicidarum, cap. Omnis, ap. si propterea, de pœnit. dist. 1. & alijs*. Hinc autem colligebant, quandoquidem pro affectu & facto

Quæstio inter veteres patres.

ipſa voluntas capitur; iſdemque priuilegijs gaudeat, & iſdem ſubijcitur pœnis; ſufficere quoq; a ſalutem, operibus non requiſitis.

S. Bern. lib.
de libero ar-
bitr.

Homil in
Mattb.

Lent. 3.

Fulciebantur quin etiam auctoritate magistri Bernardi, cui plurimum tribuebant, quasi ab illo omne propemodum causæ dependeret robur & vis; *Intentio sufficit ad meritum, bona actio requiritur ad exemplum*: inferentes inde ad æternam beatitudinem comparandam actionem meritoriam minimè requiri. Nitebantur adhæc verbis Glossæ ordinariæ, quæ in illa verba Psalmi, *Dixi confitebor*, ait, *Votum pro operatione reputatur*; quod & sanctus confirmat Gregorius in homil. *Nunquam est vacua manus à munere, cum arca cordis replet fuerit bona voluntate*. Denique eorum, Hercule & Altas, quibus innitebantur, erant illa Decreta cap. *Cum voluntate, de sent. excommun. verba amplius respicit Deus ad spontaneas voluntates, quam ad actus*

Hoc ipsum & figuris confirmare nitebantur, quod nimirum Deus olim in animalium sacrificii adipem potissimum & caudam, intestina atque vniuersa vitalia sibi voluerit offerri; Et offerent *pacificarum hostia sacrificium Domino, adipem & caudam totam cum renibus; & pinguedinem qua operit ventrem, atque vniuersa vitalia.* Cauda hinc perseverantiam in bonis operibus denotat, adeps qui in animalibus optimum & subtilissimum, bonarum voluntatem, partes vitales bonas intentiones, quales viuunt, & bonis operibus vitam largiuntur nam:

Quidquid agant homines, intentio iudicat omni.
Deus quoque ex animæ nostræ sacrificijs quibus
ei brutales appetitus, corporis huius pecus parte
illas animales, cupiditates insurgentes in holocaustum immolamus; aliud non petit quam quo

DOMIN. VII. P

pinguissimum est, f
cale est, intentionem
voluntatem.

Inter sacerdotes
sollemne erat arie-
tum in altum sustoll-
mino, quod in illud
mes quoque petrus sus-
ron, sancti spiritus
cedet in partem su-
est voluntatis est sym-
fibi despicit, & hinc
anima voluntatem, v-
sum sacrificiorum
offerat. Hinc David
petri posse dicebat
& sacrificium Dei spiritus
humilatum Deus non
tatem, cuius spiritu-
ticus symbolum sum-
cipua sunt argu-
tibus causam &
bat.

Alij verò penitus e
rum patrocinium de
re illorum nos admin
um ratio & sacrorum
sacrorum Patrum te
centis id sacræ script
minis Iacobi, fides si
alij ex anime, &
Petri, sat agite, ut pe
cationem & electionem
Paulus carpite eos, qui

ue privilegij gau-
sufficere quoq; a-
s.
uctoritate mag-
bant, quasi ab ill-
penderet robur &
bona actio requir-
de ad æternam bea-
torem meritoriam
hæc verbis Glossæ
almi, Dixi consue-
putatur; quod &
homil. Nunquam
arca cordis repleta
eorum, Hercules
rant illa Decebat
mun. verba amplex-
tates, quam ad ad-
mare nitebantur
imalium sacrifici-
n, intestina atque
ferri; Et offerent
omino, adipem
ingrediem qua
la. Cauda hic per-
enocat, adeps qui
tilissimum, bonæ
as intentiones, quæ
vitæ largiuntur

pinguissimum est, subtilissimum & maximè vi-
tale est, intentionem scilicet & bonam hominis
voluntatem.
Inter sacerdotalis consecrationis cærimonias
sollemne erat arietem immolare, eius pectuscu-
lum in altum sustollere, illudque sanctificari Do-
mino, quod in illius deinde partem cederet, *Su-
mes quoque pectusculum de ariete quo imitatus est Aa-
ron, sanctificabisque illud, eleuatum coram Domino,
& cedit in partem suam.* Pectus cui cor inclusum
est voluntatis est symbolum, quam in primis Deus
ibi deposcit, & hisce figuris indicauit velle se ve-
nima voluntatem, velut optimam ac præstantissi-
mam sacrificiorum nostrorum portionem sibi
offerat. Hinc David nullum hocce sacrificium re-
ueriri posse dicebat eminentius, Deoque gratius,
sacrificiū Deo spiritus contribulatus, cor contritum &
humiliatum Deus non despicies, id est bonam volun-
tatem, cuius spiritus contribulatus & animus con-
tritus symbolum sunt. Hæc scilicet validissima ac
æcipua sunt argumenta, quibus bonæ volun-
tatis causam & æquitatem hi defende-
ant.

Alij verò penitus ex appposito, bonorum ope-
um patrociniū defenderunt, asserueruntque si-
e illorum nos adminiculo saluari non posse: quo-
um ratio & sacrarum bibliorum auctoritati, &
anctorum Patrum testimonijs innitebatur. Sex-
entis id sacræ scripturæ locis adstruere possemus
ut illo Iacobi, *fides sine operibus mortua est;* corpus
cilicet exanime, & sol sine lumine. Sancti item
ettri, *Satagite, vt per bona opera vestra certam vo-
luntatem & electionem faciat.* Apostolus quoque
aulus carpit eos, qui manū operi ad mouere detre-
ctant,

Exod. 29.

Psal. 50.

Non suffi-
cit bona
voluntas
sine ope-
ribus.

Iac. 2.

2. Pet. 1.

Lib. offic. stant, & de bonis operibus non laborant. Quod a Patres, Ambrosius in officijs ait, *Non sat est bene velle, nisi sit etiam bene facere.* E quibus omnibus concludunt, & ipse iisdem subscribens assero, vna cum bona voluntate opera ad salutem, & beatitudinem acquirendam esse necessaria.

2ª hic. Suffragatur & mihi hic Aristoteles, qui in Moribus tria ad virtutis perfectionem necessariò requiri, asserit, scientiam, voluntatem, & ipsam operis executionem: Magnus itè Dionysius Areopagita, qui omnis Theologia perfectionem praxin esse pronuntiat, id est opus. Huc etiam facient Tropologia & allegoria è sacris litteris deprompta, quorum aliquas in testimonium adducam.

Leuit. 21. Inter alios, quos Deus templo rerumque sacrum vsu contrectationeque arcebat, illi potissimum erant, qui manu essent fracta, *homo de semine tuo per familias, qui habuerit maculam non offeret panes Deo suo, nec accedet ad ministerium eius, cecus fuerit, si claudus, si fracto pede, si man-* In scriptura autem solet manus operum esse symbolum, & is manum habere fractam dicitur, qui operibus caret: nihil autem hic designatur aliud, quam absque bonis operibus nullum Deo seruire, aut cæleste templum, cuius Christus crucifixus, & sancti imagines sunt, subire posse, quicumque autem manum fractam habuerit, & bonis fuerit destitutus operibus, certissimè sciat, cælesti sese cur profcriptum & eiectum.

Matth. 20. In parabola de vinitoribus, grauitèr illi à patre familiastaxantur & reprehenduntur, qui stabant desidēs & nihil agentes in viarum compitis, dicebat enim *Quid statis hic tota die otiosi?* Bonam tamen voluntatem habebant, nam sese purgantes aiunt, *Nemo nos conduxit; neque enim inquiunt graui-*

DOMIN. VII. F
aut voluntati nostrae
bis potest accidere,
bolicū hoc, sed tamen
ad salutem, bonam nam
re simul declaratur
quam bonorum de
multo haud dubie
rum,

Fidus ille amator
compellans ait, *Pe-*
tuum, ut signaculum
nia amicitiae iura &
gnacula sua, charact
intrinsecus, & in bra
dit & voluntate & c
completeatur. Myst
sum opere desider
illius dilectissimæ
corde tum brachio
diligant, amoremq
tententur: illas porro
gnas esse, quæ corde
tum diligunt, & ad
Neque enim satis est
entionis & volun
brachio, quod a
tu.

Non est igitur diu
tione euasimus, secu
lo pronuntiarum ei
monentarijs, qu
pauissimè exarauit.
reles sententiam p
ne facit fructum bonu
uar, Euangelij histo

laborant. Quod a
t, *Non satis est bene*
iubus omnibus co
ens assero, vna cu
n, & beatitudines

oreles, qui in Mora
nem necessariò re

atem, & ipsam op
pyfius Areopagit
tem praxim esse pro
facient Tropolo
s de prompta, qua
ucam.

orumque sacra
tebat, illi potest
acta, homo de sem
maculam non op
ministerium eius,
isto pede, si man
s operum esse sym
actam dicitur, q
c designatur aliq
ullum Deo serui
ristus crucifixus,
osse, quicumque
& bonis fuerit de
at, celesti sese cur

grauiter illi à pat
duntur, qui stab
rum compitis, die
e otiosi? Bonâ tamen
ese purgantes alim
iniquum grauius

aut voluntati nostræ repugnantius quidquam no
bis potest accidere, quàm otiosos hic stare. Para
bolicū hoc, sed tamen veritas docet, non sufficere
ad salutem, bonam nos voluntatē habere, nisi ope
re simul declaratur & exerceatur; Deum quoque si
quam bonorum desideriorum rationem habet,
multo haud dubiē maiorem operum habitu
rum.

Fidus ille amator, dilectam suam blandissimē
compellans ait, *Pone me vt signaculum super cor
uum, vt signaculum super brachium tuum.* Per om
nia amicitiae iura & fœdera eam adiurat, vt si
nacula sua, characteres, & notas in corde gester
intrinsecus, & in brachio extrinsecus, id est osten
lat & voluntate & opere, quanto eum amore
omplectatur. Mysticē autem denotatur, Deum
in opere desiderare, vt animæ, id est sponsæ
lius dilectissimæ, notaret amorem suum tum
orde tum brachio præferant; id est eum perfectē
iligant, amoremque tam voluntate quàm opere
stentur: illas porro sponsarum Dei nomine indi
nas esse, quæ cordetantummodò ac voluntate il
um diligunt, & ad bona opera non perueniunt.
leque enim satis est, illius signacula corde, quod
ntentionis & voluntatis nota, præferri; nisi etiam
brachio, quod operum emblema est videan
ur.

Non est igitur diutiùs his immorari opus, supe
iores euasimus, secundum nos in hocce Euange
io pronuntiatum est. S. Matthæus ab actis est &
ommentarijs, qui causæ successum quàm dili
entissimē exarauit, & Christus summus ille
ales sententiam promulgat *Omnis arbor, qua
on facit fructum bonum, excidetur & in ignem mit
tur.* Euangelij historia iam inde à capite repe
tenda

Cantic. 2.

tenda est & principio, *Attendite à falsis Prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intus autem sunt lupi rapaces.* Mecum ipse statui hac super vobis verba facere, primò de pseudoprophetis, a lupis in ovium vestimentis venientibus, ac deinde de arbore eiusque fructibus locuturus.

Tria per-
secutio-
num gene-
ra in Ec-
clesia.

Primò itaque, antequam de falsis illis propheta-
tis loquamur, præsupponendum est, ac velut cetero-
rum fundamentum statuendum, Ecclesiam sa-
pius & diuersimodè esse impugnata, omnè tamen
persecutiones ad tria potissimum posse capita re-
ducari; primum est ipsa Tyrannorum impugnatio
qui martyrum sanguinem profuderunt, & omne
quotquot per orbem reperire poterant Christiani
nos internecione delere conati sunt. Alterum
ipsa hæreticorum pestis, qui nefaria errorum zizania,
& hæreseon virus semper spargere con-
derunt. Vltimum prauorum Christianorum &
peruicaciorum nequitia, qui ore quidem Deum
confitentes & fide, nefandis & flagitiosis operibus
negabant. Ceterum tria hæc persecutionum genera
scitè Ioannes in Apocalypsi expressit, quando
quatuor sese equos ait vidisse, primum album
secundum rufum, tertium nigricantem, quartum
pallentem; primus triumphum & victoriam a-
terni illius regis Christi denotabat: alij tres, per-
secutiones quas Ecclesia passa est: rufus, tyrannorum
niger peruerforum Christianorum & falsorum
fratrum, vt quidem Rupertus interpretatur, pallidus,
hæreticorum & pseudoprophetarum.

Varia
pseudo-
prophe-
tarum ge-
nera.

Secundò præsuppono, varia esse pseudopropheta-
rū genera, à quib⁹ sibi quisque caveat necesse est. Dia-
bol⁹ scilicet, sūm⁹ est pseudopropheta, qui omnibus
omnino hominibus suggerit in peccato vt perse-
rent, & in exemplū & confirmationē adducit va-
rios,

rios, qui multipliciter
prouocauerunt, ab
& exaltati sunt, vt De-
Caro, quæ hominem
cijs persequeret, cupi-
præces ambiat, iuuen-
la tetur interea dum
quando ad canos per-
tiam agat, viamque
adhæc Mundus, adu-
versutissimus, qui
ambiat, delicias qua-
sed mentitur & fallit
vanū est & futile, trāst-
mentum eius. Præterea p-
um Dei deprauat & a-
nibus adulando, con-
peccata, prout reuer-
tia non castigando.
nescit Ieremias, Str-
sur in terra, Prophet-
sacerdotes applaud-
neus dilexit taba, & a-
rilem vidi: similitu-
pendacij. Quintus p-
tus, & sextus peruen-
te Origenis.
his itaque præsupp-
tione pseudoproph-
um; primò quoad do-
quoad intentionem
agit, tamen si vera d-
fuit ille Sedechias
ferrea adaptavit

e a falsis Prophetis
o. tum, intus aute
ratui hac super
endoprophetis,
ientibus, ac deino
uturus.

falsis illis proph
m est, ac velut cer
um, Ecclesiam fa
natā, omnē tamen
m posse capita re
orum impugnat
derunt, & omne
poterant Christi
ti sunt. Alterum

aria errorum zira
spargere contem
Christianorum
ore quidem Deu
flagitiosis operib
rfecutionum gen
ph expressit, qua
se, primum albu
ricantem, quartu
m & victoriam
abat: alij tres, per

rufus, tyrannor
orum & falsorū
interpretatur, pal
phetarum.
se pseudoprophe
beat necesse est. D
phetes, qui omni
peccato vt perfer
nationē adducere

ios, qui multiplicibus Deum peccatis ad iram
prouocauerunt, ab illo tamen in gratiam admissi
& exaltati sunt, vt David, Paulus, Magdalena item
Caro, quæ hominem inducere conatur vt in deli
ijs perseneret, cupiditatibus obtemperet, volu
tates ambiat, iuuentutē in ludo iocisq; transfigat,
& tetur interea dum ætatis flos est; & tum demum
uando ad canos peruenerit & senuerit, poenitea
am agat, viamq; mandatorum Dei ingrediatur.
hæc Mundus, adulterinus mango & fallarius
ersutissimus, qui vnumquemque honores vt
mbiat, delicias quas offert, sectetur, exstimulat,
ed mentitur & fallit, quidquid enim promittit
inū est & futile, trāsīt, siquidē mundus & concupis
ntia eius. Præterea pseudoconcionator, qui ver
im Dei deprauat & adulterat, auditoribus in om
bus adulando, eorumque vitam sceleratam &
peccata, prout reuera par esset, verborum acrimo
a non castigando. Quibus id lacrymis deploret,
scit Ieremias, *Stupor*, inquit, & *mirabilia facta*
sunt in terra, Prophetæ prophetauerunt mendacium,
sacerdotes applaudebant manibus suis, & populus
eus dilexit talia, & alio item loco, *In Prophetis Ie*
rusalem vidi similitudinem adulterantium & iter
mendacij. Quintus pseudopropheta ipse est hære
cus, & sextus peruersus Christianus, atque hæc ex
ente Origenis.

Ierem. 5.

Ierem. 23.

In Matth.

His itaque præsuppositis ac præmissis, duplici
tione pseudoppheten intelligi posse dicen
m; primò quoad doctrinam, quam docet; Dein
quoad intentionem, qua decipere & seducere
agit, tamen si vera dicat & doceat. Primi gene
fuit ille Sedechias Chanaânæ filius, qui cornua
i ferrea adaptauit, vt Achab regi Israel hoc
schemate

3. Reg. vii.

Num. 23.

& 24.

Iam. 11.

Non est fa-
cile cuius
creden-
dum.

Iam. 4.

Schemate persuaderet ad Ramoth Galaad syra-
urbem ut se cōferret, victoriam certissimē illi ci-
litus datum iri: *fecit quoque sibi Sedechias filius Che-
naana cornua ferrea, & ait, Hec dicit Dominus, in-
ventilabis Syriam, donec deleas eam.* Regem tam-
fefellit, cum in certissimum vitæ & regni amitto-
di discrimen eum coniecit, prælio namque sup-
ratus ab hostibus, miserè occubuit. Atque huc
Pseudopropheta nomine scriptura nuncupatur,
nam *spiritus* inquit, *mendax erat in ore eius* &c. &
cundi generis fuere Balaam, qui vera & fausta a-
nuntiavit, sed pessimum ac nefarium Balaco Mo-
abitarum regi consilium suggessit, quo filios Isra-
idolo Phegor immolare cogeret; & Caiphas, cu-
veritatem quidem cum Balaamo prænuntiav-
sed maligna ac peruersa intentione Christi na-
men obscurare, honorem ei ac vitam eripere ma-
liebatur. de duplici hocce Pseudopphetiæ ger-
re Ieremias locutus videtur dū ait, *vidi similitu-
nem adulterij & iter mendacij*; tunc namque ad-
terij similitudo est, quando veritas adulteratur;
fallendi ac decipiendi intentione verbum I-
prædicatur: iter quoque mendacij est, cum falsi-
tes aut mendacia velut genuina ac sincera veri-
proponuntur. ab utraque autem peste nobis ut o-
ueamus, Christus consulit, *Attendite à falsis prophe-
tis, qui veniunt* &c.

Benè autem ait, *attendite*, id est, diligenter co-
siderate, attendendum quippe est, ac diligentis-
imè perspicendum, antequam novitatem aliquam
admittamus; omnem in partem prius circumspici-
endum, quàm ianuam illis qui doctrinam novam
& alias in auditam annuntiant, aperiamus.
Cuius enim in re qualibet non est facile crede-
dum. Hinc benè consulit Apostolus, *Nolite omni*
spiritu.

*spiritus credere, sed per-
quoniam multi per-
& velut insensatum
ber, qui leuissimè cu-
levis est corde, statuo-
turno versaciliores
omne novæ doctrinæ
mus, inquit, parvulus
omni vito doctrina.
novatoribus facile
leuitatis & inconsu-
quod sic tam cito tran-
ingratiam Christi im-
tem, attendite à falsis*

Porrò falsi illi Præ-
dicator, alij non sunt, qui
sub honesto Christi
sanctitatis ac doctri-
pietatem maiorem
pollicentes, mun-
stratis expertes, esse
suis intrinsecus omni-
operi, & veri inter-
ille Balaam, quem e-
nem ducere aiunt, n-
redictionū plaustra
ten Moabiticis & Ma-
tarum perniciem
vel immitterent,
eum ac veluti co-
perarent; *Mit-
te, edere & fornicari
nulla, alienigenaru-
laqueata, idolis im-*
Dom. tom. 2.

Spiritus credere, sed probate spiritus, an ex Deo sint, quoniam multi pseudoprophetae extiterunt in mundum; & velut insensatum & stolidum eum sapiens habet, qui leuissimè cuilibet credit, Qui cito credit, Eccl. 1. 17. leuis est cor de. fatuos quoq; & pueriles imò & co- turno versatiliore credit Apostolus illos, qui ad omne nouæ doctrinæ ventū circumferuntur, Nō si- mus, inquit, paruuli fluctuantes, nec circumferamur Eph. 4. omni vêtō doctrina. in quo cū Galatæ peccassent, & nouatoribus faciles & patentes præbuis- sent aures leuitatis & inconstantie eisdem coarguit; Miror Gal. 1. 6. quod sic tam cito transferimini ab eo qui vos vocauit in gratiam Christi in aliud Euangelium. Quamob- rem, Attendite à falsis prophetis.

Porro falsi illi Prophetae, mea quidem senten- tia, alij non sunt, quàm hæretici & nouatores, qui hæretici
sub honesto Christiani nominis titulo, fictoque
sanctitatis ac doctrinæ reformationis prætextu, phetæ suæ
pietatem maiorem & religionem religiosiorem
sollicitantes, mundo se oues, malitiæ & peruer-
tatis expertes, esse persuadere conantur, quam-
vis intrinsecus omni flagitiorum genere sint co-
pertis, & veri interius animarum lupi. Peruersus
ille Balaam, quem è Nachor Abrahæ fratre origi-
nem ducere aiunt, multa quidem encomia & be-
nedictionū plaustra in Israelitas effudit, idem ta-
men Moabitibus & Madianitis in eorundem Israël-
itarum perniciem persuasit, ut mulieres in terrâ
Israel immitterent, quæ populum amoribus in-
sensatum ac veluti compeditum in idololatriam
pertraherent; Mittens scandalum coram filiis
Israel, edere & fornicari. & reipsa viginti quatuor
millia, alienigenarum muliercularum amoribus
laqueata, idolis immolarunt. Non secus etiam
Dom. rom. 2. PP nostra

nostræ tempestatis hæretici; superbe quidem & magnifice sacram scripturam iactant, conciliabula & conuenticula sua ficta quadam coquentia complent, benedicendi flosculos fingunt & illinc colligentes, turgidis quibusdam verborum ampullis & fucatis sententijs concennes exornant, solum verbum Dei crepant, solum Euangelium gannunt, benedictiones in populum ingeminant: verum si examinare conauerimus; reperiemus eos, quod eundem regem Moab, id est diabolo subijciant, doctrinam Balaam sequi, consilia carnalia suggerere, nihil aliud videlicet ponderis aut efficaciar esse ieiuniorum, calicatum à sacerdotibus seruari non posse peccatorum exomologesi minimè necessariam satisfactionem inutilem, poenitentias & ritus res vanos, peregrinationes supersticiosas, & sacrificia esse abominanda. O pseudopropheta!

Attendite à falsis prophetis. Veniunt ad vos vestimentis ouium, & internè lupi sunt ratiocinacissimi, vt enim omnes mundo criminationes imminant, externum Dei cultum proscribunt, religionis reformatæ vestimentum præferunt, atque hoc prætextu omnem sacramentis rebus sacramentalibus debitum honorem pessandam inuocationem Sanctorum explodunt, imaginum vsum damnant, reliquiarum venerationem cultum irrident. O lupos rapacissimos! vt vester spiritualis fundamenta conuellant, & totam virtutum fabricam demoliantur, libertatem quamdam Euangelicam prætexunt; inter aliam tamen omnem mundo virtutem pellunt, dilutionibus ianuam aperiunt & plenas ac li-

Hæretici
sub ouium
vestimen-
tis lupi ra-
paces sunt.

tas vicijs omnibus
dragemali ieiunio
poenitentiam & cor-
pus & angue detest
fionem execrantur.
tum rationem hab
pturam interpolen
uent, in pelle veni
nisi purum Dei ve
men omnem de vit
peruertant & corru
granitatem & corrup
pensationem tantopere
liberum arbitrium
tem nostram radicem
quadant, asserantque
quam esse necessari

Vt nouum munde
inducant, sub
mo, quasi abusus
colicos irreptas su
moliantur, camp
regulant, sacra
ac suffragia da
purgatorium v
eum irrident. De
salem synagoga f
se gerunt,
morem ac vigo
pimitiuz mores
& ecce veræ E
ordinem, hierarch
pugnacula euertunt

tas vitijs omnibus habenas laxant : de quadragesimali ieiunio ne audire quidem volunt, poenitentiam & corporis emacerationes cane pedibus & angue detestantur, peccatorum confessionem execrantur, nullamque bonorum operum rationem habent. O falsarios! Quo scripturam interpolent, veritatem litteræ depræsent, in pelle veniunt ouina, iactantes se nominis purum Dei verbum concionari, cum tamen omnem de vitijs ac virtutibus doctrinam eruant & corrumpant; peccati originalis puritatem & corrupta naturæ ad malum progressionem tantopere eleuantes & extollentes, liberum arbitrium penitus negent, libertatem nostram radicibus excindant, naturæ iura tradant, asserantque ad salutem bona opera nequam esse necessaria.

Vt nouum mundo chaos & meram confusio-
nem inducant, sub exuijs & pallio veniunt
Hereticorum peruersitas,
quasi abusus & superstitiones inter Ca-
pillos irreptas sublaturi, & interea altaria
sollicitos irrepas sublaturi, & interea altaria
nolunt, campanilia destruunt, sacerdo-
tium proferunt, iugulant, sacra prophanant, pro mortuis
suffragia damnant, cimiteria vt nu-
merum pestilentiæ vt fabulam & anile com-
mentum irrident. Denique vt nouæ & exoticæ
synagoga fundamenta iaciant, instar
sese gerunt, quasi Ecclesiam in pristinum
decorem ac vigorem restitaturi, & Eccle-
siæ primitiæ mores & consuetudinem indu-
cant, & ecce veræ Ecclesiæ ruinam cogitant,
ordinem, hierarchiam, omniaque eiusdem
pugnacula euertunt; Primatum Pontificium

oppugnant, Conciliorum decreta elidunt, Senatorum patrum consensum & concentum exsulant, præsulum & Episcoporum auctoritatem spernunt, & quoniam Ecclesiæ Pastores, eloquentes illos concionatores eruditos doctores diligenter & assidue super Christi gregē excubare cernunt, & omnem in partem circumspicere, ne quid de menti capiat, & inuasoribus viriliter sese oppone-
re, auctoritatem eorum imminuere, vitam a-
rulentæ fuligine deturpare, famam allatrare,
etiones carpendo excutere, quin & apertum
bellum indicere, omnibus viribus contendunt.

Philippus Macedonum rex felicem Athenarum
suum successum æmulatus, illos obsidione circumdedit
& confestim legatos in urbem destinavit, qui
nomine libertatem civibus promitterent, pacem
offerrent, bellumque omne è regione illa aufe-
dum sponderent, modò decem sibi quos felices
oratores pacis & reip. ut aiebat perturbatores
omnis quietis inimicos concederent. Hæc
urbem perlata, oratorum omnium præcipue
princeps Demosthenes populum pro concordi-
commonere cœpit. Philippo ne crederent, &
dolum & vaftrum esse consilium, idque scito-
dam apologo declaravit. Conveniēte olin-
quit, lupi & pastores ouium, pacem inter se i-
ris; lupi autem loquendi partibus acceptis di-
omnis quæ nos inter & vos, ò pastores, oriri
discordia & discidium, non nisi à canum ve-
rum insolentia procedit; absque illis, fere
semper inter nos vigeret fixa ac stabilis con-
cordia, hos si nobis traderetis, proculdubio bellum
tum & pacem perpetuò stabilitam videretis.
Sed creduli nimium Pastores, canibus quæ
primùm traditis, gregem suum à lupis dilata-

Apologus
Demosthe-
nis.

coram viderunt.
viri Athenienses
silium amplectamini
oratores porro & e-
qui vos custodiunt
hosce lupos hic à vo-
ijs destituti ac velu-
rannidique pateant
suis libidini succum-
rum lporum illorum
Prælatorum Ecclesiæ
res fidelium Christi
duetur, auctoritatem
ragunt; probè siquide-
his aut expugnatis
grandum ac penitus
attendite à falsis prop-
fimentis ouium, intra
Falsarij gignitur ill-
instinctu inquam &
in iussu Dei; similes
rebant, & ego non mi-
reniunt, quòd nihil
rem æternum, Christi-
tud non loquuntur
notiam, modestiam
omnes colligere por-
fuisse; regnorum
familiarum per-
demolitiones.
omnialium violat-
per adversus Ecclesi-
ferierint, abundè tes-
ze lupina falsario-
nit dijudicari, ait
eorum cognoscetis co-

coram viderunt. Eadem vobis fortuna restat, viri Athenienses, si facile creduli Philippi consilium amplectamini: ipse, lupus; vos ouicula; oratores porro & eruditores, canum instar sunt, qui vos custodiunt & ab illius impetu defendunt: hosce lupus hic à vobis extorquere contendit, ve ijs destituti ac veluti denudati, illius imperio tyrannidique pateatis, & florentissima hæc resp. illius libidini succumbat. Idem omnino hæreticorum luporum illorum rabientium consilium, solæ prælatorum Ecclesiæ, qui velut canes & excubito- res fidelium Christi gregem circumambiunt ac uetitur, authoritatem infringere & imminuere sagunt; probè siquidem perspectum habent, ijs ab- atis aut expugnatis Domini gregem facile expu- nandum ac penitus diripiendum. Quamobrem *attendite à falsis prophetis, qui veniunt ad vos in ve- limentis ouium, intus autem sunt lupi rapaces.* Falsarij igitur illi veniunt sub exuijs ouinis, instinctu inquam & motu proprio, sine missione, iussu Dei; similes ijs de quibus Ieremias, *Ipsi cur- rebant, & ego non mittebam eos.* Instar ouium autè eniunt, quod nihil ore crepent quàm Deum, Pa- trem æternum, Christum, fidem, ita ita; actiones iud non loquuntur, quàm eleemosynas, tempe- rantiam, modestiam; sed è fructibus eorum tandè *fructus* omnes colligere potuere, non nisi lupos voracissi- *Hæretico-* nos fuisse; regnorum perturbationes, urbium pe- rum. es, familiarum perniciēs, domorum flamma, tem- porū demolitiones, sacerdotum internecio, San- timonialium violatio, deniq; bella, cædes, & cru- nte aduersus Ecclesiā machinationes, qui quales- e fuerint, abundè testabūtur; è quibus de peruersi- te lupina falsariorū illorū natura hætenus po- nit dijudicari, ait enim Euangelium à fructibus eorum cognoscetis eos. PP 3 Cū

Allegoria.

Cum lupos illos, falsarios illos in ouinis pe-
libus venientes contemplor, Gabaonitarum sta-
tim fraudulentia mihi in mentem venit. Hi qui-
pe cum egregias & luculentas Iosue victorias in-
audissent, direptionem Ierichuntis, Hai ex-
dium, monticolarum cladem, metum rubri ni-
ris accolarum, & Libani vicinorum; excursio-
nes quotidianas in agrum Chanaan; coacto co-
filio vaftrum quoddam consilium inierunt: in-
gnam commeatus copiam secum sumpsere, &
veteres sacco & lagenas semitritas vino in ac-
tum conuerso, quas afinis imposuere. Veteri-
quoque induere calceos & sandalia situ & squal-
re obsita, vestes item exoletas, laceras, & detri-
tas; panes adhuc durissimos & mucidos: atque
hoc apparatu ad Iosue, qui haud a Galgala ex-
strametatus erat, venerunt, dicentes, *De terra
longinqua, venimus, pacem vobiscum facere cupi-
tes.* Iosue vero eorum fraudem non percipie-
nec astum, & credens illos e longinquis esse re-
gionibus profectos, cum tamen eiusdem esse ter-
ra incolae, & castris proximi; pacem cum
iniit & foedus contraxit. Eadem vafritie vsu su-
haeretici, noui illi Gabaonitae, quod enim Iosue
id est Praefules nostros, & omnem fidelium catu-
circumueniant, afinos suos, Ministros intelligi-
mucido pane & vino acido, quem in caena sua prae-
bent, onerant; vestes mutilas, laceras, tritu-
induerunt, loca inquam quaedam mutila & tru-
ca e sacra scriptura deprompta; & fingentes se
longe venire, iam inde ab Apostolorum tempo-
ribus, primitiua Ecclesia, iam ab annis millibus
cum tamen in medio nostrum habitarent, eode-
quo nos tincti baptismo, eadem qua nos re-
fecti communionem refecti, eo quo nos modo

Haeretici
Gabaonita-
tis collati.

Haeretico-
rum noui-
tas.

lij Ecclesiae: & hoc
venerunt, illorum
postularunt, sancta-
morum & vnicam
gentes. Hoc autem
cepere, ac multi fe-
uendi & agendi ri-
ruentes. Susceperunt
Domini non interro-
gata est; multi qui
nouatores illos Ga-
releos miserè incide-
oraculum consulunt
set, illos non oues,
tores, sed deformatos
haereticos.

Qui veniunt in ve-
dediti, feras indaga-
que venari volun-
ceps cantus & m-
auum, quas in ca-
tor etiam hamo e-
lectari nouit. Ad-
ferente Aeliano, no-
quod caprino aspe-
caprinas exuias in-
parat, quorum as-
bantur, & vitæ co-
ne quodam expr-
villosa indutus pis-
Addidit vt ca-
Fallit amatores
In laqueos sum-

illos in ovinis pe-
Gabaonitarum sta-
em venit. Hi quin-
Iosue victorias in-
huntis, Hai exci-
metum rubri tra-
inorum; excursio-
naan; coacto con-
tum inierunt: mi-
cum sumpserunt, &
utritas vino in ac-
propofuere. Veter-
alia fitu & squalo-
laceras, & deri-
& mncidos: acqui-
aud a Galgala
dicentes, De ter-
hi cum facere capi-
em non percipie-
longinquis esse
nem eiusdem esse
mi; pacem cum
nem vafritie vfi
e, quod enim Iosue
nem fidelium cre-
Ministros intelli-
nem in cœna sua p-
tilas, laceras, tri-
dam mutila & tri-
ta; & fingentes
postolorum tem-
iam ab annis mi-
n habitarent, eor-
eadem qua not-
eo quo nos mod-
lyo

lij Ecclesiæ: & hoc astu & arte ad Ecclesiæ duces
venerunt, illorum sese clientēs esse solam pacem
postularunt, sanctam quamdam reformationem
morum & vnicam animarum salutem spirare fin-
gentes. Hoc autem dolo & fraude, plurimos de-
cepere, ac multi fœdus cum ijs iniere, eodem vi-
uendi & agendi ritu vfi, & in eundem interitum
ruentes. *Susciperunt igitur de cibarijs eorum, & os*
Domini non interrogauerunt. Porro os Domini Ec-
clesiæ est; multi quia eam non consuluerunt, &
nouatores illos Gabaonitas admiscere, in castes hæ-
reseos miserè inciderunt; ac si vel semel Ecclesiæ
oraculum consulissent, ipsa proculdubio dixisset,
illos non oves, sed lupos esse; non reforma-
tores, sed deformatores, religionis euersores, &
hæreticos.

Qui veniunt in vestimentis ovium. Qui venationi
dediti, feras indagant & inuestigant, animalium,
quæ venari volunt, exuvijs se induere solent: auc-
ceps cantus & minuritiones siluestres imitatur
ovium, quas in castes pertrahere nititur: piscator
etiam hamo escam adaptat, qua pisces de-
lectari novit. Adeo ut Sargi, piscis genus, re-
ferente Aeliano, non alia ratione capiantur, quam
quod caprino aspectu gaudeant: piscator enim
caprinas exuvias induit, cornua caprina sibi ad-
aptat, quorum aspectu recreari sargi, retibus il-
labantur, & vitæ discrimen adeant. quod emble-
mate quodam expressit Alciatus,

*Villosa indutus piscator tegmina capra,
Addidit ut capiti cornua bina suo;
Fallit amatorem stans summo in litore sargum,
In laqueos sumi quem gregis ardor agit.*

Compara-
tio.

Lib. I. de a-
nim. cap. 23.

Embl. 75.

Hæretici magni illi & subdoli animarum aucupes, conscientiarum in turbida aqua piscatores & vafri in mundi huius silua, venatores eodem dolo & fraude vtuntur, & cùm meri lupi sunt, ouium se pelle conuestiunt, vt Ecclesiæ oues incautas inuadant, ac diripiant.

Huc faciet apologus ille de vulpe egregiè vulpinante: Hæc cùm videret currum pullis & gallinis plenum prætereuntem, & iisdem inhiaret, ob aurigam tamen & pullarium institorem accedere ausa non fuit: hoc tamen astu vsa est. mortuam se fingit, & in medio viæ protensa iacet ex animi similis. Hanc institor conspicatus, eiusque pelli inhians, eandem in currum inter pullos coniecit. tunc illa spiritu recuperato, & nemine impediēte in gallinas sæuit, & postquam sese ingurgitasset, curru properè desilit & institorem eludit. fabulosum hoc est, vere tamen ostendit, hæreticos & hypocriticos illos pseudopphetas mortificationem fingere, reformationem ementiri, vt quò desiderant & aspirant, tandem pertingere valeant; at mox vt votorum compotes facti sunt, viuere se ostendunt, ac sub pelle illa ouina & agnina feritatem lupinam & virulentiam delitescere.

Apoc. 13.

Hærescos
emblema.

In vestimentis ouium. Bellua illa quam Ioannes in Apocalypsi vidit septicipitem, duo habebat cornua agnisis similia, vox autem draconem sonabat: Et vidi aliam bestiam ascendentem de terra, habebat cornua duo similia agnis, & loquebatur sicut draco. Crediderim hocce emblemate hypocrisin denotari: ceterum cornua agni imaginem esse virtutis Euangelicæ quam hæretici semper præferunt, humilitatem, pauper-

paupertatem, & patientiam Christi crepantem illorum, vox draconis certissimam animis quos vt perdant, ver-

Philistæorum te-
leonem habuit, fa-
tem, cor verò & in-
dum est, hæretico-
quippe eorum mel-
nem & abusu ab-
tur Euangelio, quan-
cor verò & interior-
fraus, proditio, fero-
pacem cum proximo
Ecce mel in ore, in o-
seo Ioabo, qui Ama-
solum amoris & b-
amicitiā præfer-
est, & altera sicam
ad Amasam, salu-
mentum Amasæ, qu-
o fraudem! o prodi-
xit gladium quem
iulater, & effudit i-
well. An non eade-
endi ratio est qui-
nientes, reformati-
m Dei cultum, pu-
m, virtutem, &
mte manus, altera l-
tonem & fidelium p-
Video in Apocal-
eius, quod faciem ha-
pensam, sed caudas

marum aucupes,
ificatores & vasti
eodem dolo &
pi sunt, ouium
ues incautas in

alpe egregiè vul-
in pullis & galli-
dem inhiaret, ob-
institorem acce-
altu vsa est, mor-
protenfa iace-
onspicatus, eius-
urum inter pul-
recuperato, &
euit, & postquam
desiliit & initio-
t, vere tamen &
riticos illos ple-
ingere, reforma-
rant & aspiran-
ox vt votoru com-
dunt, ac sub pel-
lupinam & vir-

lua illa quam I-
pticipitem, d-
vox autem dra-
tiam ascendit
lia agnus, & loq-
hocce emblem-
m cornua agni
angelicæ quam
humilitatem
pauper

paupertatem, & patientiam agni illius immacula-
ti Christi crepantes ac deprædicantes: vox tamen
illorum, vox draconis, virulentia & letifera, quæ
certissimam animis perniciem ac mortem adfert.
quos vt perdant, *veniunt in vestimentis ouium.*

Philistæorum terror Sampson obuium in via
leonem habuit, fauces repletas melle præferen-
tem, cor verò & intestina fera ac leonina. Dicen-
dum est, hæreticos Leoni huic esse persimiles: os
quippe eorum melle scatet, non nisi reformatio-
nem & abusuum ablationem spirat; de solo loquū-
tur Euangelio. quàm iucundum ac sapidum mel!
cor verò & interiora leonem referunt, mera intus
fraus, proditio, ferocia, & puerisitas; *Loquuntur
pacem cum proximo suo, mala autem in cordibus eorū.*
Ecce mel in ore, in corde fel. Similes quoque cen-
seo Ioabo, qui Amasæ fratri osculum præbens, o-
sculum amoris & beneuolentiæ symbolum, & ore
amicitiæ præferens, vna manu eum amplexus
est, & altera sicam ventri ingessit. *Dixit itaq; Ioab
ad Amasam, salue mi frater, & tenuit manu dextra
mentum Amasæ, quasi osculans eum.* O blanditias!
ô fraudem! ô proditorem! Porro Amasa non obser-
uauit gladium quem habebat Ioab, qui percussit eum
in latere, & effudit intestina eius in terram, & mortu-
us est. An non eadem hæreticorum nostrorum a-
gendi ratio est? qui scilicet verba saccaro & melle
linientes, reformationem Ecclesiæ spondentes, ve-
rum Dei cultum, purum purum Euangelium, bo-
num, virtutem, & animarum salutem vna præfe-
rente manu; altera libertatem, scandalum, damna-
tionem & fidelium perniciem continent.

Video in Apocalypsi quoddam animalium ge-
nus, quod faciem habet humanam, in risum pro-
pensam, sed caudas scorpionum, & aculeis defor-

Iud. 14:

Hæretici
leoni Sam-
sonis col-
lati.

2. Reg. 20.

Scorpionibus Apoc
lypseos he-
retici simi-
les.
*Theophyl. in
Matth.*

*Hist. lib. 21.
cap. 13.*

Psal. 118.

Psal. 117.

mes. Monstrum hoc circumquaque diligenter in-
tuitus, nullis ipsum melius quam hæreticis com-
parauero; virulentis illis & noxijs scorpionibus
qui lingua blandiuntur, & cauda letiferos infli-
gunt ictus. In quo Theophylactum sequor, qui in
Matthæum ait, *Vasfi & impostores hæretici blandilo-
quentiam prætendunt, & vitam simulant sanctam
sed intrinsecus latet aculeus.* id est, Mel ore gestant
mortiferum fel in corde: exterius oues se esse si-
mulant; interius tigres & lupi sunt. In quo cur
Euangelio optimè coincidit, *Veniunt in vestimentis
ouium, intus autem sunt lupi rapaces.*

Refert in Ponto quoddam mellis genus esse Pli-
nius quod virulentum & noxium est, quod come-
dentes mente & ingenio priuet, ideoque μέλι μο-
νώμυον ab incolis dicitur, ἀπὸ τῆς μόνου δαί, quod de-
mentiam adferre soleat. Mel est, sed venenatur
at cuius virulentia alia assignari causa nequi-
quam quod apum aculei venenosi sint. Vt hoc ma-
terix præsentis adaptem, aio Dei verbum sapienti-
melli in sacris litteris comparari (*Eloquia Domini
dulciora super mel & fauē*.) impios verò apibus (*ci-
cumdederunt me sicut apes*.) hæretici autem ve-
bum Dei ita corrumpunt & adulterant, itaque
interpolant, vt ipsum noxium sit legentibus &
mortem adferat: melle verò in venenum mutato
quotquot ipsum gustant, emoriuntur & pereunt
vnde dicere liceat,

Impia sub dulci melle venena latent:

Et sub ouium pellibus lupi habitant cruentissim
iuxta Euangelij vocem, *Veniunt in vestimentis ouium.*

Quin & huc spectat, versus ille leoninus,

Pelle sub agnina latet at mens sæpe lupina.

Et imprimis aurea illa Tertulliani sententi-
Qu

*Quanam, inquit, Christiani extrinsecus
nisi sensus & spiritus Christi intrinsecus
ta sunt, nisi falsi
nisi adulteri Euan-
gelii pertractans
Prædixerat ergo
pellibus ouium rapaces
subdolo conspicientes
Et sanè, prædixerat
netarios holce lupi
qui veniunt ad vos in
sunt lupi rapaces.*

Notandum hic o-
catores in sacris li-
num diuerfitatem
euidèter in actibus
vas & linteum oileo
ra, tam volatilia
continebantur. Et
descendens vas quod
quod intuens consp-
terra & bestias &
gena hæc animalia
tenorant, quos S.
in adducturus. Pro
muthioni confert
iuxta Struthionum.
quia, inquit Domin-
um, & cum corp-
bus vulpibus, vt apu-
ter vulpi huic; modò
pulos allocutus, Ecce

que diligenter in
hæreticis com-
mixtis scorpionibus
da letiferos influm
sequor, qui in
hæreticis blandilo-
simulant sanctam
Mel ore gestant
his oues se esse fi-
sunt. In quo cum
eniunt in vestimentis
his.

his genus esse Phi-
est, quod come-
ideoque p[er]i
quidam, quod de-
t, sed venenatum
ari causa nequi-
os sint. Ut hoc ma-
Dei verbum sapi-
ri (Eloquia Domini
os vero apibus co-
ereticis autem ve-
adulterant, itaq[ue]
m sit legentibus
n venenum mutat
rjuntur & pereunt

pena latent:
bitant cruentissim
unt in vestimentis

eleoninus,
pens sepe lupina.
trulliani sententia

Quenam, inquit, sunt istæ pelles ouium, nisi nominis
Christiani extrinsecus superficies? qui lupi rapaces, Lib. de pra-
nisi sensus & spiritus subdoli ad infestandum gregem scrip. here-
Christi intrinsecus delitescentes? qui pseudoprophe-
tae sunt, nisi falsi predicatorum? qui pseudoapostoli,
nisi adulteri Euangelizatores? Eandem materi- Ad Noua-
am pertractans Cyprianus eodem etiã coincidit, tian.
Prædixerat ergo Dominus multos esse venturos sub
pellibus ouium rapaces lupos; qui autem illi, nisi sensu
subdolo conspirantes ad infestandum gregem Christi?
Et sanè, prædixerat Dominus venturos aliquando
netarios hosce lupos: Attendite à falsis Prophetis,
qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intus autem
sunt lupi rapaces.

Notandum hic obiter occurrit, Auditores, pec-
catores in sacris litteris, iuxta peccatorum & crimi-
num diuersitatem, nomina animalium sortiri; quod
euidenter in actibus declarauit Dominus, cū Petro
vas & linteum ostendit, in quo omnia animalium gene-
ra, tam volatilia, quam reptilia & quadrupedia,
continebantur, Et vidi in excessu mentis meae visionē, At. 11.
descendens vas quoddam, velut linteum magnum, in Peccatores
quod intuens considerabam, & vidi quadrupedia animali-
terra & bestias & reptilia & volatilia celi. Omni- bus collati.
gena hæc animalia omnigenos etiam peccatores
denotant, quos S. Petrus in Ecclesie gremium ef-
set adducturus. Propheta Iob illos draconibus & Iob. 30.
struthioni confert, frater, inquit, fui draconum, &
socius struthionum. Ezechiel Scorpionibus, fili ho- Ezech. 2.
minis, inquit Dominus, in redili & subuersores sunt
tecum, & cum scorpionibus habitas. Christus modò
eos vulpibus, ut apud Lucam, de Herode rege, Dici- Luc. 13.
te vulpi huic; modò lupis, ut apud eundem, disci- Luc. 10.
pulos allocutus, Ecce ego mitto vos sicut agnos inter
lupos.

Luc. 3. *lupos. Ioannes Baptistes viperis eosdem comparat dicens, genimina viperarum.*

Fabula Poetica. Finxerunt Poëtæ mendaciorum patres, maleficam Circen fuisse, quæ carminibus & incantationibus socios Vlyssis in varia animalium genera conuerterit. Hac porro fabula designare voluere, improbos & vitij inquinatos nomina & mores, iuxta vitiorum & prauarum cupiditatum diuersitatem nancisci. Nemo autem vestrum miretur, cum peccato homines animalibus similes reddi audiat, sed miretur, cum & diabolo peiores ac deteriore effici per ipsum cernit. Vnde in Euangelio Dominus Iudæ, ob detestandum apostasiam & proditiōis peccatum, diaboli nomen dedit, *Nomme ego vos duodecim elegi, & ex vobis vnus diabolus est?* Ceterum inter omnia bestiarum genera hæretici lapides similes esse perhibentur, *Intus autem sunt lupi rapaces.*

Act. 20. Apostolus quoque Paulus eorum aduentum & diram in Ecclesiam irruptionem prælagiens, eodem illos appellauit nomine, *Ego scio quod post dissolutionem meam intrabunt lupi rapaces, non parcenti gregi.* Dicti autem sunt lupi, tum quod eorum dogma violentum sit, veritatem abripiens, & animas ad veritatem repudiandam incitans; tum verum quod hæreses seditionum matres sint & propagines, sanguinis profusionem causentur, cædes doceant & crudelitatem. Quod ipsum totus terrarum orbis abundè testabitur, vt qui apertissima feritis illius exempla fuerit expertus; vt imprimis de Arianis; quorum Episcopi & capita tantam crudelitatem & tyrannidem præseculere, vt Religiosos collecto exercitu bellum indicere, & Anachoritas inermes oppugnare non sint veriti. Deinde de Manichæis, qui violenta fustigatione, Catholicorum ore ven. Eucharistiæ Sacramentum quod

Cur hæretici lupi dicti.

Crudelitas hæreticorum.

ceperant

ceperant, educere
tragiomachis Cal
qui omnia ferro
diripuerunt, im
profanarunt, ben
ria diripuerunt, R
bia demoliti sunt
fundissimis imm
xerunt, nonnull
ventre exfecto int
præfectas velut co
derunt. Oseritate
pos sanguinis fite
poterit, Dentes eor
rum gladium acut
dum sanguinem: &
rius, Intus autem
Aureum eloqui
mus hunc ipsum
lupos agnina m
dens, eosque eod
Patrum chorus,
tria ait in lupo a
oue minimè repe
queque, non aut
calum rictu; ouic
uorū est, ouis her
pelle induci in
drant. Primò nan
lissimè, Doctorib
latis calumnias &
dum ille nequissim
tem Thomam Aqu
cerat & proscindi
res carpēdo lacer

DOMIN. VII. POST PENTECOST. 237

in patres, malefici
us & incartationi-
lium genera con-
nare voluere, im-
mina & mores, iux-
ditatum diuersita-
rum miretur, cum
miles reddi audit,
iores ac deteriores
Euangelio Domini
fæ & proditiōis
Nōne ego vos du-
olus est? Ceterum
retici lapis simi-
sunt lupi rapaces.
orum aduentum &
m prælagiens, eo-
go scio quod post d-
p-aces, non parcent
m quod eorum de-
abripens, & an-
n incitans; tum ven-
res sint & propag-
sentur, ezdes doc-
sum totus terraru-
i apertissima ferit-
tus; vt imprimis
apita tantam crue-
lulere, vt Religio-
cere, & Anachore-
nt veriti. Deinde
gatione, Catholicos
sacramentum quod
ceperunt

ceperant, educere annitebantur. Sed maximè de
tragiomachis Calvinistis & nefarijs Lutheranis,
qui omnià ferro & flamma deuastarunt, templa
diripuerunt, impuris sacros calices manibus
profanarunt, beneficia sacra inuaserunt, monaste-
ria diripuerunt, Religiosos proscripserunt, cæno-
bia demoliti sunt, sacerdotum alios puteis pro-
fundissimis immerferunt, alijs viuis pellem detra-
xerunt, nonnullos veruto transfixerunt, quibusdā
ventre exsecto intestina eduxerunt, auriculas alijs
præfectas velut torquem catenatum è collo suspē-
derunt. Oferitatem plusquam barbaricam, ô lu-
pos sanguinis sitientissimos! de quibus aptè dici
poterit, *Ventes eorum arma & sagitta, & lingua eo-
rum gladius acutus, veloces pedes eorum ad effunden-* Psal. 56.
dum sanguinem: & melius & ad rem accommoda-
rius, *Intus autem sunt lupi rapaces.*

Aureum eloquentiæ flumen Ioann. Chryso-
mus hunc ipsum locum interpretans, & in hosce
lupos agninam mentientes mansuetudinem inci-
dens, eosque eodem quo nos & omnis sanctorum
Patrum chorus, modo hæreticis similes asserens,
tria ait in lupo agninam induto reperiri, quæ in
oue minimè reperiemus. Primò mordet obuia
quæque, non autem ouis. deinde vlulat erecto in
cælum rictu; ouicula econtrà balat. denique carni-
uoruscus est, ouis herbis pascitur. Hæreticis qui ouinā
pellem induti incedunt, tres hæ notæ optimè qua-
drant. Primò namque mordent & quidem crude-
lissimè, Doctoribus, Pastoribus, Ecclesiæque Præ-
latis calumnias & scommata affingendo: ita bipè-
dum ille nequissimus Lutherus Angelicum Docto-
rem Thomam Aquin. quauis arrepta occasione la-
cerat & proscindit: nec modò Catholicos Docto-
res carpendo lacerant; sed se ipsos quoque dilani-
ant,

Tres lupo-
rum pro-
prietates,
quæ hære-
ticis accō-
modantur.

*Psal. 72.**Luporum**proprietates hæreticis quadrant.**Lib. 3. de animal.**cap. 6.**et lib. 3.**cap. 14.**Iud. 15.*

ant, libellisq; infamibus alter alterius famā denigrant; quod Catholicos profectō & veros Prophetas numquam fecisse compertum est. Deinde ululant, clamant, & in cælum linguam fustollentes calumniarum plaustra euomunt, ne Deo quidem eiusque matri, nedum Diuis parcentes: innuere aliquid videtur Dauid dicens, *Ponentes in cælum os suum.* Tertio non nisi carnē viuunt, quod hæreticus non nisi libidine peccatisque carnalibus, & mundanis affectibus delectetur. O lupos perniciosissimos, & velis remisque fugiendos!

Infame hoc & tetrum luporum nomen Spiritus Sanctus hæreticis imposuit, quod quæ lupis naturā insunt, in huiusmodi falsarijs & pseudoprophetis etiam reperiuntur, & vtrisque communia sint. In primis tradit Aelianus, lupos si quando flumen aliquod trajicere parant, caudas sibi inuicem præmordendo arripere & sic omnium validissimum in profluentem se conijcere; cuius caudam secundus arripiens mox sequitur, secundi tertius & sic de ceteris; hacque industria fluctus perfringunt, & ad ripam vltiorem perueniunt. Ita quoq; hæretici, vt limpidos Sacramentorū fontes & iucundos, qui Ecclesiam aquis benedictionis & vitæ irrigant, fluios transgrediātur, & ad libertatis ripam pertingant, ad vitia & damnationē euolent; sibi inuicem caudam arripiunt; vnus quippe alterius caudā accipit, id est mutilas semisopitæ cuiusdā & emortuæ hereseos reliquias & fragmenta, veteresq; nonnullos damnatorum iam olim opinionū rhapsodias coaceruant; in quo vulpes illas Samsonis imitatur, quæ sibi mutuo caudis alligatæ, perq; agros Philisthæorum discurrentes, vastitatem non mediocrem segeti intulerunt.

Habent deinde lupi oculos inter cetera animalia

malia perspicacissimi scurilissima. Proprietas hæreticis scilicet: namq; Catholici sunt cautiores, nam, resiliores sunt in genere, us, luporum Itali quodammodo infumum videri contra quodammodo recum ait, *Lupi Marini* cedent hæretici, quæruire & errorum dem cogunt obmutare peccata confiteri quæ possit, *Os habent & non* Subnectit eodem exstimulantur, ceterum plere. Quam scire nim postquam prafilij prodigi instar qua opinionum exporcos inter viuuntus terrenis victitunt *canes.* Est prout, ad eod obliuio inter comedenduntigerit, cibi antedam consecrarenticis: cum enimmiso reficiantur, pletur vxoris Loth rebus celestis oblii, eant.

Denique tantum oves odium naturæ

terius famā deni-
tō & veros Pro-
tum est. Deinde
quam fustollen-
unt, ne Deo qui
parcentes in nue-
Ponentes in calum
unt, quod hereti-
e carnalibus, &
O lupos perniciō-
dōs!

um nomen Spiri-
quod quæ lupis
arijs & pseudo-
tris quæ commu-
lupos si quando
caudas sibi inui-
fic omnium vali-
jocere; cuius cau-
nitur, secundi ter-
ultra fluctus per-
perueniunt. Ita
mētōn fontes &
nedictionis & vi-
r, & ad libertati-
nationē euolent-
nus quippe alteri
misopitæ cuiusdā
fragmenta, vete-
olim opinionū
alpes illas Sam-
tis alligatæ, perq-
es, vastitatem non

inter cetera ani-
malia

malia perspicacissimos, nam & nocte vident ob-
scurissima. Proprium hoc hæreticorum est, sunt *Aelian. lib.*
namq; Catholicis subtiliores, perspicaciores, & *to. cap. 16.*
cautiores, nam, teste Christo, *filij huius sæculi prudē-* *Plin. libr. 8.*
tiores sunt in generatione sua filijs lucis. Adde Plini-
us, luporum Italicorū oculos noxios esse & virus
quodāmodo infundere; adeo vt homini, si primò
eum videri contingat, eripiant vocem, & mutos
quodāmodo reddant. Huc respexit Virgilius
cū ait, *Lupi Marini videre priores.* Hic quoque non
cedent hæretici, quos enim venenosō suo visu
præuenire & erroribus imbuiere potuerint, eos-
dem cogunt obmutescere, & vocem eripiunt, ne
peccata confiteri queant; de quibus dici meritò
possit, *Os habent & non loquentur.*

Subnectit eodem loco Plinius, lupos dum fame *Ibidem.*
extimulantur, terram vorare, eaquæ ventrem im-
plere. Quàm scitè hoc in hæreticos quadrat! hi e-
nim postquam præ inopia esurire cœperint, &
ilij prodigi instar omnem substantiam in longin-
qua opinionum exoticarum regione dissipant,
porcos inter viuunt & brutorum ritu, non nisi re-
bus terrenis victitant, ac proinde *famem patien-*
ur vt canes. Est præterea quoddam luporum ge-
nus, adeo obliuiosum, & memoriæ ita breuis, vt *Plin. hist.*
inter comedendum aliorum vertere oculos *nat. lib. 11.*
contigerit, cibi ante oculos habiti obliti aliam *cap. 37.*
prædam consectentur: Quid? annon hisce similes
hæretici? cū enim eodem nobiscum pane Eucha-
ristico reficiantur, si oculos aliò detorquere, &
instar vxoris Loth respicere contigerit, panis il-
lus celestis obliti, eundem negligunt, & alium

Odium
mortale
inter lupū
ies odium naturā est, vt etiam post mortem & ouem,
non

non exstinguatur: hinc oues audito tympani è lupino corio confecti sonitu, fugere solent, non aliter quàm si lupum insequentem coram cernerent. Quin aiunt, si nerui ouini & lupini eadem in testudine extendantur, numquam eos ad harmoniam aut symphoniam reduci posse: deinde etiam pelle ouinas, si quando vna cum lupinis collocantur, iisdem consumi, & lanam amittere. Alciatus alius etiam obseruat, duobus tympanis, vno è pelle uina, altero è lupina confecto; si vnum pulsari ceperit, alterum tunc nullum edere sonum posse, cet ad fractionem vsque pulsetur, vnde in Emblematis,

Emblem. 70 *Cetera mutescunt; coriumq; silebit ouinum,
Si confecta lupi tympana pelle sonent.*

E quibus omnibus immortale ouium Christianorum, id est Catholicorum, & luporum Satanicorum id est hæreticorum, odium inimicitiaque colligi potest: audito quippe eorum tympanorum boatu, veri serui Christi in fugam se dent, & armis in defensionem arripiant: nulla inter eos vique sit sympathia aut concordia, pax nulla; altero nante obmutescat alter: Catholici quippe est hæreticum ne salutare quidem, nedum loqui. *Attende igitur vobis à falsis Prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ouium.*

**Per falsos
Prophetas
intelligi
possunt
prauis concionatores.**

Porro vt lupos hosce ablegemus, dicendum est per falsos illos Prophetas intelligi etiam palles illos concionatores & fucatos, qui concionibus suis peccatoribus adulantur, & vitia non arguunt: Prophetæ porro hîc dicuntur, quod Prophetarum olim apud Iudæos partes essent, non modò futura prædicere, sed verbum etiam Domini annuntiare, & legem interpretari. Nomen, inquit Chrysostomus, Prophetæ non modò significat

qui futura prædicat, qui sacram scripturam loco Prophetam catore qui verbum Dominat. Ceterum illi factes non reprehenduntur; vel qui inanis, sed profanis & deplosiactant & deploant. Aham filius Ch regulam auream in furripiens in castra Htoab vniuerso populo quo loco nos legitur, linguam autem hæc lamina prætat mysterium, dicitur Aham, quod è germanam reseruasset, ex hodierna die platanos & gentilium rationes gestis veterum ad ostentationem sacrosanctæ temporis profanandæ. Vos verò concionatores, in cathedris sedam de Dei veritate examinatimini: nam vt in scripturarum significat. & in Evangelio. & in Evangelio multum & ratione & cantu.

DOMIN. VII. POST PENTECOST. 241

qui futura prædicit & præuidet, verum & illum qui sacram scripturam interpretatur; atque hoc loco Prophetam capi pro doctore aut concionatore qui verbum Dei populo annuntiat & prædicat. Ceterum illi falsi Prophete sunt, qui peccantes non reprehendunt, sed eorum vitijs adblandiuntur; vel qui in concionibus non de rebus diuinis, sed profanis communibusque agunt, aut seipsos iactant & deprædicant.

Acham filius Charmi, in excidio Ierichuntino *Ios. 7.* regulam auream iniussu ducis & Dei clanculo surripiens in castra Hebræorum attulit; quo cognito ab vniuerso populo lapidibus obrutus fuit; sed quo loco nos legimus *regulam auream*, in Hebræo *Allegoria* *insignis.* legitur, *linguam auream*. quod in modum linguæ hæcce lamina protensa esset. sed aliud hic latet mysterium, denotatur quippe, quemadmodum Acham, quod est gentium præda linguam sibi auream referuasset, extremo affectus fuit supplicio; a hodierna die plurimos Ecclesiastas, quod propterea hodie plurimos & gentilium loquendi modos consecretur, scisiones gestis veterum tum Græcorum tum Romanorum ad ostentationem inferciant, eademque in sacrosancta templa inferant, doctrinam Evangelicam profanando; merito castigandos.

Vos verò concionatores sinceri, recordemini obsecro, in cathedris vestris, eorum quæ Psalmista vobis de Dei verbo ait, *Eloquia Domini argumigne examinatum, purgatum septuplum*, id est *Psal. 11.* cultum: nam vt in sacris phrasibus numerus duobus, parum significat, (vt 3. Reg. 17. *En colligo duo ligna.* & in Euangelio Luc. 22. *Et vidit quam parvulam mittentem ara minuta duo.*) ita preueni multum & magnum quid denotat: vt in oratione & cantico Annæ matris Samuelis;

Dom. tom. 2.

QQ

nam

nam quo nes loco legimus, *donec sterilis peperit plurimos*, Hebræi canunt, *donec sterilis peperit septuaginta*: quodd tantundem est. Nolite igitur conciones vestras flosculis rhetoricis, ascititijs quibusdam pigmentis & fucis, Tulliana Scrinia redolentibus vestire, sed sint illæ instar argenti purgati nitentes, & ab omni curiositate remotissimæ. in vitia detonare, peccatoribus nolite parcere, improbitatem & nefariam vitæ consuetudinem redarguite.

Apoc. 19.

Vidit in Apocalypsi Ioannes equitem equo albo insidentem, oculos ignis instar scintillantes habentem, sanguine conspersum, & nomen habebat *Verbum Dei*. quod emblemate & mysterio denotabatur eum, qui verbum Dei & docere & annuntiat, albo innocentie equo insidere ignitos & flammantes oculos, id est, zelus animarum æstuantes, præferre, vestes quoque illius sanguine conspersas esse debere; ita scilicet illum concionari par esse, ut omnia peccata, quorum sanguis figura est, exstinguat & iugulet.

Jerem. 48.

Atque hoc modò hæc Ieremiæ sententia intelligenda venit, *Maledictus qui prohibet gladium suum à sanguine*, id est linguam à peccatorum reprehensione; & illa Pauli Actor. 20. *Conteste vos hodierna die, quia mundus sum à sanguine omnium; non enim subterfugi, quominus annuntiarem vobis omne consilium Dei*. quo loco declarat, omnium sibi peccata imputanda, si debita eos castigatione & verborum acrimoni non coarguerit, ac veram illis doctrinam non proposuerit. Hoc qui fecerit, nã illi veri concionatoris officium præstiterit; qui ver-

Act. 20.

DOMIN. V

neglexerit, falsi appellandus.

Attendite a falsis

credite, Episcopi

stianæ reipub. Pri

ut Adam à serpen

luuij instantis pra

crificio abigat, A

piat, filij denig

ribus abstineant,

Sed necessarium c

Ecclesiæ vertices à

qui in vestimento v

tasagunt, quorum t

placitatis habitu l

David, filios illos a

plenum habentes,

& suppliciter Deu

gar ac tueatur, Li

rum alienorum, qu

Sed dextera eorum a

studiosè attenderen

phetis, qui in pelle

quomodo pro

mentitum pastori

mor? quis illos a

nam, Deus im

adpropheetas re

pnis veste lupi

ecomes & imposito

mandala prætere

rationes. Sed quid

nam cognoscetis eos

fructum bonum

neglexerit, falsi Prophetæ merito venit nomine appellandus.

Attendite a falsis prophetis. Hoc vobis dictum credite, Episcopi, vobis Præsules, vobis Christianæ reipub. Principes. Aequum scilicet est, ^{Genes. 2.} vt Adam à serpente sibi caueat; ^{Genes. 6.} Noë aquas diluuij instantis præuideat; ^{Genes. 15.} Abraham muscas à sacrificio abigat; ^{Genes. 19.} Loth cum suis Sodoma se proripiat; ^{4. Reg. 4.} filij denique prophetarum à colocinthis abstineant, ne in olla mortem degustent. Sed necessarium cum primis est, vt Prælati, & Ecclesiæ vertices à falsis Prophetis sibi caueant, qui in vestimento veniunt ouium, & hypocritas agunt. quorum technas sub hoc specioso simpliciter habitu latitantes sub hoc specioso simplicitatis habitu latitantes perspectas habens Dauid, filios illos alienos appellat, os vanitatis tenentes, & manus peccatis inquinatas ^{Psal. 143.} & suppliciter Deum rogat, ab illis vt se proteat ac tueatur, *Libera me Domine de manu filiorum alienorum, quorum os locutum est vanitatem, dextera eorum dextera iniquitatis.* At si tam audiosè attendere nos iubes Domine à falsis Prophetis, qui in pelle & veste ad nos veniunt ouiphetae sub; quomodo profectò cauendi erunt illi, qui habitu parentum pastoris habitum & schema assumunt? quis illos abigat? quis ab ijs se tueatur? notnam, Deus immortalis! hodie huiusmodi pseudopphetas reperire est, qui sub colorata pastoris veste lupi sunt, veri leones, veritacones & impostores; vt interea tot scelera, & scandala præteream, tot taceam morum abominations. Sed quid? tolerandum est. *A fructibus eorum cognoscetis eos, & omnis arbor, quæ non facit fructum bonum excidetur & in ignem mittetur.*

mittetur. atque hoc in alterum concionis membrum reseruari.

Homines Principio igitur, vt campum alium ingrediamur, dico homines in sacra scriptura arboribus collati in faciem litteris.

Ind. 9.

Zach. 11.

Dan. 4.

Matth. 8.

Ierem. 8.

3. Reg. 21.

vt eligeret sibi regem, dixeruntque olivæ, Impera nobis. Zacharias quoque Propheta Ierolymorum deualtationem & excidium prævidens, metaphorâ ab arboribus desumpta vsus est; *aperi, inquit Libane portas tuas, & comedat ignis cedros tuos: ulula abies, quia cecidit cedrus: quoniam magnifici vastati sunt, ululate quercus Basan.* Daniel quoque Propheta Babyloniorum regem Nabuchodonosorem procerâ & luxurianti comparat arbori & cæcus ille, cui Christus miraculo quodam oculos reddiderat, mox & videre cœpit, exclamat, *Video homines ambulantes sicut arbore.* Ab omnibus hisce arboribus fructus Deus deposcit, inutiles verò & infrugiferas odit & detestatur, & dicere non veretur, omnem se arborem fructibus non onustam excisurum, & flammis traditurum, *Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur.*

Inter querelas Dei quas Ieremias recenset hæc vna est præcipuis fuisse videtur, *Non est vna in vitibus, non sunt filii in ficuinea, solum defluxit.* O rem miseram ac deplorandam! Multas causas irascebatur olim Achabo Deus, sed ob id iam inprimis, quòd feracem Nabothi vineam in viridarium voluptatis commutasset, quod nullo proferret fructus, quod fuciles ac vitæ brevis fusclos proferret, & pergulis ac porricibus, sep-

DOMIN. VII.
busque esset adorning
angelio ficum acco
ret, cum nullo rep
dictione: inæstus el
amplius exte fructus
dictio & metuend
conflit, nullo om
tiles prorsus terran
Israelit terram
lim Deus vt steriles
derent, pomiferis ven
succides arbores, de qu
ligna non sum pomifera
vltus lucide. Myrtice hi
illas animas, in mund
etum nullum produci
filua succidendas, &
hic Evangelij nostri
cit fructum bonum, &
Omnia quæ in velt
dum Pontifex i
armonice consonan
tur, omnes creatur
tis, potentur inquan
tulo sonicum edere d
tan, laudes, præconi
clarare. Atq; ad h
in fornacem Ba
medicite omni a
que in Evangelio
tas exteriores a
pyrite in tenebras ex
nullis dicendas, qui
orem opera facit,
peras ac caliginosum

DOMIN. VII. POST PENTECOST. 248

busque esset adornatum. Christus quoque in Euangelio sic accedens, ut fructus ab ea decerneret, cum nullos reperisset; dura in eandem maledictione inuestus est, & indignatus ait, *Nunquam amplius ex te fructus nascatur.* Horrenda sane maledictio & metuenda ipsi qui in mundi huius agro consisti, nullos omnino fructus producant, & inutiles prorsus terram occupant.

Matth. 21.

Israelitis terram Chanaan ingressis præcepit olim Deus ut steriles & siluestres arbores præscinderent, pomiferis verò & feracibus parcerent, *Non occides arbores, de quibus vesci potest; si qua autemigna non sunt pomifera sed agrestia, & in ceteros apta sunt succule.* Myricè hic significatum est, siluestres illas animas, in mundo radices agentes, quæque fructum nullum producant, tandem è regali Ecclesiæ sua succidendas, & ignibus æternis tradendas. Est hic Evangelij nostri sensus, *Omnia arbor, quæ non facit fructum bonum, exciderit & in ignem mittetur.*

Dent. 20.

Omnia quæ in veste Pontificali erant tintinnacula dum Pontifex incederet, sonitum edere & armonicè consonare opus erat: allegoricè denotatur, omnes creaturas in simbria regis illius velles, potentis inquam diuinæ, dependent, laboro sonitum edere debere, & bonis operibus gloriam, laudes, præconia, mirabiliaque reatoris facta clarare. Atque ad hoc illas inuitabant tres illi ueri in fornacem Babylonicam coniecti, dicentes, *Benedicite omnia opera domini Domino.* Hinc quoque in Euangelio seruum inutilem Deus in nebras exteriores ablegauit; *Inutilem seruum* Math. 25. *proicite in nebras exteriores.* Hic porro seruus utilis dicendus, qui nulla in Dei ac Domini sui honorem opera facit, ac proinde in aternales tenebras ac caliginosum barathrum cõijci meretur.

Math 25.

rationem palmit
mitti, qui nulli
ignem nitret. qua
unt, Omnis arbor
deur, &c.

facit fructum, sed
um: multæ quippe
um & insipidorum
ut vasta illa arbor
idem opulta erat
pravis & siluestribus
dicant: hinc ac
atur. succidite ar
ulit. Huiusmodi
uid rex, ingemi
rymando, dicebat
ferviditatem animi
indulgeo, passioni
atos sequor, iniqui
enim imputandum
illos fructus produ
ta sit.

omine indigni sum
non nisi ad humer
pravo quodam
stollendi sunt, &
& obsequium de
rudens illa in C
ma servavi tibi, m
nice complector
tibi, non mihi, m
tibi; omnia bona
æ sunt horti am
gloriam, sancti
obsequi

obsequij tui honorem seruo. O arborem eximiam
& feracem!

Omnis arbor. Arborum aliæ virtutem habent in
radicibus, aliæ in cortice, aliæ in medulla, aliæ in
ramis, nonnullæ in folijs, quædam in floribus, quæ
dam in fructibus, aliæ denique in semine. Arboris
instar ipse iustus est, qui omnibus in membris vir-
tute pollet; in radice scilicet, id est corde, e quo sanctetur.

Iustus bo-
næ arbori
compara-
tur.

ac salutare cogitationes proficiunt; in cortice,
id est bonis exēplis; in folijs, id est verbis; in flori-
bus, qui bona dici possunt desideria; denique in fructibus,
bonis videlicet operibus. unde Psaltes, *Erit*
tamquam lignū, quod plantatum est secus decursus aquarū,
quod fructum suum dabit in tempore suo, virtutes in
verbis & operibus & cogitationibus demonstrabit.

Psalm. 1.

Quid autem est fructus in tempore suo proferre? di-
am. cum iniurijs quis afficitur, tunc patientiæ fru-
tus producendus: quando carnis tētatione titillatur;
tunc cōtinentiæ fructus appareat: quando vindictæ su-
pēdæ de inimicis tibi se obtulerit occasio, tunc mi-
sericordiæ fructus pullulet atque excresecat. quid au-
tem est *dare fructum suum*? audite, paucis aperiam.

In arboreto quæque suum fructum fert arbor

æ suæ naturæ proprietate, pirus fert pira, poma-
omus, amygdalus amygdala, & cornus corna:
a in Ecclesiæ Catholicæ viridario quislibet Chri-
ianorum fructū ex muneris & officij præscripto
roducat. O rem deplorandam! quot eheu repe-
ire est, qui non suos sed alienos fructus proferunt;
quot pro dolor Religiosos, qui monasterio reli-
cto, choro & silentio, aliisque monasticis &
ceticis exercitationibus, quæ ex ordinis præscri-
to illis incūbūt, repudiatis, secularibus negotijs
se immergūt? Quot sacerdotes, qui officio relicto
acerdotali, Ecclesiarū regimine pessūdato, diuinis

Quisq; fe-
rat fructū
iuxta mo-
dulum suū.

officijs desertis, politicæ rerum publicarum & regnorum administrationi se immiscēt? Quot mulieres, qui nullatamiliæ ratione habita, domus administratione proscrip̃ta, peregrinationes in longinquas regiones instituunt, è quibus plurimadana emergere & casus scandalosi subnati solēt

Simile.

Si in corporis humani regimine intestina viget discordia, oculi audire, aures videre, pedes contrectare, manus autem vellent incedere; an nō hæmuniorum permutatio vniuerso corporis statu obesset, vitæq; extremam perniciem afferret? Omnes porro nos membra vnius corporis mystici, Iesu Christi inquam, sumus: vnde Apostolus: *sicut i vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent: ita multi vnus corpus sumus in Christo, singuli autem alter alteri membra, habentes adnationes secundum gratias quæ data est nobis differentes.* Quamobrem cum omnes diuersa membra finis ad monarchiam & regimen corporis huius spiritualis dirigendum & omnes diuersas gratias & qualitates singulare ad agendum habeamus; vnusquisque iuxta vocationem & munus suum, alterius iura non inuadendo, omnia operetur & agat necesse est. Hæc autem ordinis politici discordia, dissensio, perturbatio & immutatio magno nobis esse damno & exitio queat; in quo consulentem Petrum audiamus: *Vnusquisque sicut accepit gratiam in alterutrum, illam ad ministrantes.* Hoc scilicet modo vitam instituere est arborem esse, ac fructus iucundissimos proferre.

Rom. 12.

1. Pet. 4.

Omnis arbor. Arborem hanc magnus ille Tertullianus fidē interpretatur. at Augustinus in Enchiridion cap. 15. & lib. 1. contra Iulianum cap. 2. & Beada humanam voluntatem hac denotari credunt hominem verò terram. Nam quem admodum mala arbores nascuntur, ita arbores malæ & bonæ, & mala & bona harum opinio non mis est; dicendum rem esse; neque enim homo ipse, in ignem, vniuersam arbor quæ dicitur & in ignem mittitur.

DOMIN. VII. P.

Quot, Deus bonorum diuersitates propter in sui examine tam illius scrutantes fructus bonos non bonam malos, talem fructum malos facere. solumus, & Beda nam, quamdiu boni fructus; nec mala que hinc originem tantum & impiorum, iuxta vulgatum, bonos non potest concilium Tridentinum, quamuis eius, condemnauit, malitia, non modo fructus posse inuenientem bonam, per arborē bonam, sed fidelem: non bonitas, sed cui bona est, illum qui fidem perit. Dum verò dicitur

hominem verò terram, terram esse in qua consistat. Nam quemadmodum eodem in agro & bonæ & malæ arbores nascuntur, ita quoque eodem ab homine bona, & mala oriri potest voluntas. at neutra harum opinionum Evangelio nostro conformis est; dicendum igitur hominem hanc arborem esse; neque enim fides, aut voluntas bona, sed homo ipse, in ignem conijcietur, iuxta Evangelium, *Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur.*

Quot, Deus bone, mystica hæc arbor opinionum diversitates produxit? quomodo veteres Patres in sui examine contorsit: alij quippe naturam illius scrutantes credidère, malam arborem fructus bonos non posse proferre, nec arborem bonam malos, teste Christo, *Non potest arbor bona, fructus malos facere.* quæ verba Augustinus, Chrysostomus, & Beda explicantes dixere arborem bonam, quamdiu bona, malos non posse proferre fructus; nec malam, quamdiu mala, bonos. Atque hinc originem sumpsit opinio illa, omnia peccantium & impiorum opera, mera esse peccata, iuxta vulgatum illud, arborem malam fructus bonos non posse producere. Verùm sacrum concilium Tridentinum hanc velut erroneam & falsam, quamvis eiusdem auctor fuerit Augustinus, condemnauit. docet siquidem ipsa nos experientia, non modò arborem malam bonos interlunum fructus posse proferre, sed bonam etiam, nanentem bonam, aliquando malos: neque enim er arborem bonam hic iustum interpretari oportet, sed fidelem: non illum inquam cui bona voluntas, sed cui bona & sincera fides, fieri enim potest, illum qui fidem habet, etiam mala habere opera. Dum verò dicitur, arborem bonam non poss-

**Error Ma-
nichæorū.**

*Comment.
in hunc locū.
Lib. I. cont.
Iulian.*

**Item Pela-
gianorum.**

*Lib. I. de
gratia Chri-
sti. cap. 18.
Donatista-
rum.*

**Caluini-
starum.**

se malos proferre fructus, credendum non est, simpliciter & absolutè hoc fieri non posse, sed naturaliter esse impossibile, vt bona arbor malos aut mala bonos fructus producat. Theologiæ septa ingressus sum, & nesciebam; verum vt hinc me expediam & ad lineam redeam, è feracis huius arborum cacumine, infinitos circum circa errores pullulantes, video. imprimis absurdum illum Manichæorum, qui duo in mundo hominum esse genera credebant, alios natura bonos, ita vt ad impietatem dilabi non possent; alios autem ita ex opposito improbos iam inde ab incunabulis, vt nullā ad bonitatem ac iustitiam aspirare ratione valerent; quæ errorem Hieronymus & Augustinus prægnantissimis argumentis oppugnant. Deinde & alium Pelagianorum, qui idcirco peccatum originale proscribebant, quod matrimonium, quod alias boni est arbor malos producere non posse fructus, id est peccatum originis causari, & paruulos eiusdem iam inde ab utero reos constituere, assererent. Tertium eorumdem Pelagianorum, liberum arbitrium in nobis radicis instar, quodam se ipso vel arbor bonam, id est bonam voluntatem, vel malam, id est peruersam, emittere potest, esse credentium; ac proinde cum natura sufficientes à seipsa vires habere, gratiam minimè esse necessariam. Sed hunc validè more suo refutat Augustinus.

Quartum Donatistarum, mordicè defendentium, bonum sacerdotem, perperam baptizare non posse, nec malum bonè; & baptismū baptizantis naturam induere: hoc porro nitebantur fundamēto, quod bona arbor malos proferre fructus non posset. Postremum eumq; omnium pestilentissimum nefariorum Caluinistarum, dicentium ex operibus hominem iustificari non posse, sed ex

ipsidem vt iustum tan-
unt, bona est, quod
cōtra quod bona, bo-
sicuti arbor ante fru-
ante bonos fructus,
arborē, sed tantum
sibilentur hi cū sua
ex bonis operibus
appareamus, quod
bona non reddant, si
efficiant: ergo nec a
li reddemur, cū fr
arborē. Hinc proinde
quitur Adamū, qui b
dituserat, peccato su
bona arbor malos se
telligunt, quæ eorū
causæ naturales sū
bonæ ob fructus esse
Quidquid demum
quæ, bonos fructus
& quod longè deter
Et profectò qui
non alteri est origin
relicto, ad diaboli
imitas imitatur, q
filijs, ad quos lega
nebat, spuriū
unt, vt sub paral
illis loathan Pro
ut ingerent supe
adamum, Veni &
& consumat h
& demens peccat
it, omnium scilicet

ijdem vt iustum tantum agnoscij; nec arbor, inqui-
unt, bona est, quod bonos producat fructus, sed e-
cōtra quod bona, bonos quoq; fructus profert: nā
sicuti arbor ante fructus sit oportet, ita bona arbor
ante bonos fructus, nec fructus bonus bonā reddit
arborē, sed tantum eam esse bonā indicat. Sed ex-
hibilentur hi cū sua Theologia Theologi; si enim
ex bonis operibus boni non sumus, sed tantum esse
appareamus, quod, iuxta vos, boni fructus arborē
bonā non reddant, sed tantum vt talis agnoscatur,
efficiant: ergo nec à contrario, malis operibus ma-
li reddemur, cū fructus malus malā non reddat
arborē. Hinc proinde ex vi argumenti illorū, se-
quitur Adamū, qui bonæ arboris instar à Deo con-
titus erat, peccato succumbere non potuisse, cū
bona arbor malos ferre fructus nequeat. Non in-
telligunt, quæ eorū stupiditas est, discriminē inter
causas naturales & morales; nam illæ, malæ aut
bonæ ob fructus esse non possunt, sed possunt hæ.
quidquid demum sit, certum est arborem omnem,
uæ, bonos fructus non produxerit, excindendam,
quod longè deterius, in ignem mittendam.

Et profectò quidquid homini accidit aduersi, Ruinæ ho-
non alteri est originē imputandū, quàm quod Deo
elicto, ad diabolum se partes transferat: in quo Si-
lasmus imitatur, qui neglectis legitimis Gedeon-
is filijs, ad quos legitimo successionis iure, regnū
pertinebat, spurium illorū loco Abimelechum ele-
gerunt, vt sub parabola de arboribus sumpta egre-
ssus Ioathan Propheta exprobrauit; Terunt li-
na vtINGERENT super se regem &c. & dixerunt
dathanum, Veni & impera nobis, egrediatur ignis
de eo, & consumat habitatores Sichem. Ita infe-
x & demens peccator diabolus in regem eli-
git, omnium scilicet improborum, scele-
storum,

Differētia
causarum
naturalium
& moralium.

Ind. 9.

florum, & arrogantium caput ac principem; cunctaque ex illius consilio agit, ad eius nutum quàm pròpriissimè obedit. Sed quamnam capiti suo arcescit calamitatem? egredietur scilicet hinc ignis, quo deuorabitur; & calamitas, à qua inuoluetur: ecce vaticinium, *Excidetur & in ignem mittetur.*

O verba horrenda! verissima tamen ac certissima, è quibus augurari liceat ac indicare de supplicio ac pœnis, ad quas hæretici arbores illæ ferales & steriles, Christi Iesu sententia condemnati sunt; supplicio inquam ignis ac viuicomburic, è quo de altero ignis supplicio, quod post mortem restat, colligere licet. Et sanè omnis ubique scriptura sacra, tam hoc, quam infinitis alijs in locis rebelles & refractarios illos spiritus, & furores illos inferaces flammis adiudicat. Cautionem mihi præstat Apostolus, dum ait, *Horum consummatio erit in combustione.* quin & ipse Dominus apertissima eisdem sententia eidem supplicio addicit, *Omnes palmes qui in me non manserint, mittentur foras, & arescet, & colligent eum, & in ignem mittentur.* Reipsa id in Apocalypsi demonstrat Ioannes, dum bestiam illam grandem & simul cum ea magni pseudoprophetarum munerum viuos in stagnum ignis & sulphuris conijci vidit, *Apprehensa est bestia, & cum ea pseudopropheta, & viuimisi sunt in stagnum ardentis ignis & sulphuris.*

2. Reg. 23.

Huc etiam facit comminatio illa in prauaricatores, quam in Reg. libris legere est, *Præuicatorum autem quasi spine euellentur vniuersi, igneque succensa comburentur usque ad nihilum.* Per præuicatorum hos spiritus sanctus hæreticos spiritus illo dementatos, qui toties circa Ecclesiæ mandat præuicarunt intelligit; qui quòd steriles sint & infecundi,

infecundi, & omnes spinis comparantur, in altero euelluntur, in altero euelluntur. Hoc nemo vit supplicium, & supplicio.

Video per potentissimos, magnos illos lignatores, securi ferè intrugiteras illas arbores Elias gladio percussit, eorumque cœcum in torrentem solus ille princeps, & diab. & octoginta è retores Baalim iugulatores sacrificulos in cadaveribus exultantes penitus eradendos æstuantissimus Zefania immolantem ad arbores conpersit sanguine. Si arbor nullis onibus cationi adiudicat, perniciofa, quam seget de hæretico? Ex autem Catholicis autem falsis illis per supplicium & duobus modis, deinde illos in ignem vellere, sub inani sermoni abscondunt, faciem, SS. Patrum adu-

nc principem; cum
eius nutum quæ
m capiti suo arce
ilicet hinc ignis,
s, à qua involu
ur & in ignem mi

infecundi, & omnes omnino pungant & lædant,
spinis comparantur, qui tandem è mundi huius a-
gro euulsi, in altero mundo igne perpetuo cru-
ciabuntur. Hoc nempe eorum temeritati conue-
nit supplicium, & tali eorum temeritas digna
supplicio.

na tamen ac certis
ac indicare de sup
fici arbores illæ fi
tentia condemn
ac viuicomburis
quod post morte
mnis ubique scri
pitis alijs in locis
ritus, & surculo
dicat. Cautione
at, Horum consum
o & ipse Domini
eidem supplicio
in manserit, mitt
& in igne mitt
strat Ioannes, d
ul cum ea magn
m viuos in stagn
t, Apprehensa est
t, & vni missi su
vri.
o illam præuari
ere est, Præuati
vniuersi, igne
lum. Per præuati
eticos spiritus ill
a Ecclesiæ manda
quod steriles sunt
infec

Video per potentissimos sacrorum bibliorum Punitiones
eāpos, magnos illos veteris testamenti viros, velut veteres
ignatores, securi semper accinctos, qua malas & pseudo-
nfrugiferas illas arbores excindat. Magnus pro- pheta
pheta Elias gladio pseudoprophetas Baalim ex- rum.
cincit, eorumque cadauera velut quisquilias & 3. Reg. 18.
cenum in torrentem Cisson abiecit. Iehu gene-
osus ille princeps, adiuuante Ionadabo filio Re- 4. Reg. 10.
hab, & octoginta è fortissimis Israël, omnes cul-
ores Baalim iugulat. pius rex Iosias omnes ido- 4. Reg. 23.
orum sacrificulos internecone delet, eorumque
adaueribus exustis, cineres, ad memoriam eorum
enitās eradendam in auram spargit. Denique
stuantissimus Zelo Matthatias Iudeum idolo 1. Mach. 2.
nmolantem ad aram obruncatum & libamen
onsperisit sanguine. Quid? an non æquissimum.
arbor nullis onusta fructibus excissioni & era-
icationi adiudicatur; arbor noxia, infelix, alijs
erniciosa, quanti sortem subibit? quid, inquam,
et de hæretico? *Excindatur & in ignem mittatur.*
os autem Catholici auditores, attendite vobis &
auete à falsis illis prophetis, interea dum Deus
orum supplicium differt; fugite falsarios illos,
lque duobus modis, primò eorum consortia de-
icando, deinde illos libros abijciendo, hic enim
b ouium vellere, sub eleganti verborum appara-
sub inani sermonis fūco & typho, lupiam ra-
em abscondunt, sacræ scripturæ interpolatio-
em, SS. Patrum adulterationem, Conciliorum
cor-

*Prat. spirit.
cap. 40.*

corruptionem, & historiarum veterum deprauationem. Hæretici siquidem falsi prophetae sunt eorumque libri Pseudoprophetae, pharmaca venenata, dogmata erronea, blasphemiarum plaustra & reconditoria, lectiones denique perniciosissimæ. Abbas Cyrias, ut in Prato spirituali lege re memini, qui haud procul à Iordane vivebat cum inter dormiendum Deiparam Virginem vidisset, eamque in celulam inuississet; illa subitata respondit, Quomodo ad te diuenterem, apud quem hostis meus infestissimus diuertit & commoratur? Quibus ille verbis excitatus, omnes domunculæ angulos excutere, rimari per singula nihil non excutere & inspicere, num quod hostilitatis indicium inueniret; tandem in operum Helychij volumine duos impij Nestorij, Virgini infestissimi, libros ad calcem compactos reperit. Hinc apparet, quantopere falsos illos propheta oporteat detestari, quamque è contra necessarium sit, bona opera facere, cum Euangelica sententia sit, *omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excindetur & in ignem mittetur.*

Ezech. 13.

Isai. 5.

Tu autem, vere animarum nostrarum sponse & protector Domine, ab illis nos falsarijs defende ab illis nos lupis prorege, à stolidis inquam & vanis prophetis, qui ut Ezechiel ait, *spiritum sequuntur suum*, & prauos affectus, talpa cæciores qui populum tuum circumueniunt, omnes omnino mortales decipiunt, clamantes Pax, pax & non tamen est pax, sed bella & tubarum clangores. Impostores sunt, de quibus Isaias, dicentes bonum malum, & malum bonum, qui tenebras esse lucem asserunt, & lumen tenebras qui dulcia velut amara abhorrent, & fel velut mel amplectuntur. Porro inter pseudoprophetas primarij & capit

quodammodo sunt, maxime fugiendi. um, sed intrinsecus enim delictis, inanibus feritatem celant, ruinam adferunt in nuntiant, mundum infinitum secum volunt, vitam esse felicitatem, vitæ annotationes sed errores sunt. Tu porro ab his gratias tribue ut bone heredes & frugifera, patribus onusta, patientia constantia, diuersis prudentia, bonis operibus perfrui enim arbor que dicitur, illa profectio lerit, beatitudinis ad quam conducat & Filius &

quodammodo sunt, mundus, caro, & diabolus, ac
maximè fugiendi. Veniunt siquidem in veste oui-
um, sed intrinsecus lupi rapaces sunt; sub varijs
nimè delicijs, inanibusque voluptatibus lupinam
veritatem celant, ruinam tegunt, ac tandem sem-
iternum adferunt interitum. Hi nonnisi falsa an-
nuntiant, mundum scilicet felicem esse, carnem
a finitas secum voluptates adferre, veram in di-
itijs sitam esse felicitatem, mortis memoriam a-
ijcendam, vitæ annos gaudio & voluptate tran-
gédos sed errores sunt, mēdacia sunt, & meræ im-
pura. Tu porro ab his nos protege Domine: &
atiā tribue ut bonæ esse arbores, arbores inquam
races & frugiferae, bonorum operum & virtutū
actibus onasta, patientiæ in afflictionibus, in
tatione constantiæ, in prosperis modestiæ, in
uersis prudentiæ, in iniurijs clementiæ, inque
nis operibus perseverantiæ, esse mereamur.
Enim arbor quæ non fert fructum, igni addi-
tur, illa profectò, quæ huiusmodi fructus tu-
lerit, beatitudinis sempiternæ fiet compos,

ad quam conducere nos dignentur Pater

& Filius & Spiritus sanctus.

Amén.

(o)

DOMI.

DOMINICA
OCTAVA.

POST PENTECOSTEN.

*Homo quidam erat dives, qui habebat villicum, & habebat
diffamatus est apud illum, quasi dissipasset bona
I. Luc. 16.*

FIGURA.

I. Reg. 25.

Potentissimus rex David, audita Nabalis auaritia & sordibus, quæ commuai vicinorum fabula celebrabantur, quæque quotidie aures regias perueniebant; rationem ab illo exigere statuit, & videre nam famæ res ipsa responderet; si quam verò in illo culpam reperisset, dum & vniuersam familiam perdere. verum cum sibi sordidus ille matueret, Deus, ut hanc capiti imminente calamitatem auerteret, illius miferatus, uxorem illius Abigail excitauit, quæ David obuiam procedens, maritum illi, reconciliandam iram regiam compressit, bellum exstinxit, & Nabalem ab interitu vindicauit. Ipsum sub egregie cuiusdam parabolæ in uolucris hodierno in Euangelio cernere est: videmus hic enim hominem diuitem, cum inaudisset villicum omnia bona dissipasse, ab eodem rationem deposcere; villicus autem domini iram metuentem subitam sui conservandi rationem excogitare. accedens siquidem conseruos suos, qui ei ratione villicationis debent, & cum ijs transigens, dominum pacauit inam sibi impendentem auertit, rerum suarum statum redintegravit, ac tandem etiam laudatum Domino meruit. Egregia hic se venandi offert materia.

Dom. VIII. P.

teria, quam prosequi
comprehendo, a
Spiritu sancto cap
re precibus succurr
lam salutatione cor

A V E

Sponsa illa am
tum exaltans, cu
ta singillatim recen
apud omnes depræ
celebrat, idque his
vnguentorum tuorum
Quo loco Hebræi int
odorem, sponsi fam
nia passim celebra
etusa, magnum ill
honorem, admirat
Paraphrasis autem
cidens, transtulit,
potentia tua populo
omnes populi qui aud
ignorum tuorum bon
audiatum est in vniue
quam oleum vndi
et sacerdotum. e
tur Apostolus cum
cellat famam do
quæ instar aron
gratum odorem
quit, qui odorem
loco, quia Chris
dianæ sponsa meri
brat; nihil quippi
tum meretur, quan
Dom. tom. 2.

ebat villicum, &
si dissipasset bona.

A.

audita Nabalis au-
tumnai vicinorū
naque quotidie
tionem ab illo
hae res ipsae respo-
sam reperisset, &
perdere verum
ens, vthanc cap-
tereret, illius mil-
tauit, quæ Da-
illi, reconcilia-
um exlinxit, &
plum sub egre-
is hodierno in E-
c enim hominē
omnia bona o-
deposcere; villi-
em subitam suis
e. accedens siquē
e villicationis de-
ominum pacem
erit, rerum suarū
dem etiam laudem
se venandi offerre

DOM. VIII. POST. PENTECOST. 257

teria, quam prosequar, eamque vobis ubi prædam
comprehendero, ad oculum demonstrabo; modò
Spiritu sancto captis adesse, & gloriosæ Deiparæ
precibus succurrere placeat. Ideo Angelica il-
lam salutatione compellemus dicentes.

AVE MARIA.

Sponsa illa amore dilecti sui nimirum quan-
tum exæstuans, cum sponsi perfectiones ac meri-
ta singillatim recenseret; famam illius bonam, & *Cant. I.*
apud omnes deprædicatam, inprimis extollit ac
celebrat, idque hisce verbis, *Curremus in odorem*
unguentorum tuorum, oleum effusum nomen tuum.
Quo loco Hebræi interpretes, per unguentorum
dorem, sponsi famam eiusque virtutum enco-
nia passim celebrata intelligunt, quæ olei instar
fusa, magnum illi apud omnes orbis nationes
honorem, admirationem & cultum excitarunt.
Araphrasis autem Chaldaica in idem omninò re-
dens, transtulit, *A voce miraculorum tuorum &*
potentia tua populo tuo domui Israël: commoti sunt
omnes populi qui audierunt famam potentia tua, &
bonorum tuorum bonorum, & nomen sanctum tuum
editum est in vniuersa terra; quod electum est ma-
ius quam oleum unctionis, quo unguuntur capita re-
m & sacerdotum. eodem etiam modo interpre-
tur Apostolus cum odorem notitiæ Iesu Christi,
pellat famam doctrinæ & miraculorum seorū,
quæ instar aromatum per omnes mundi an-
gulos gratum odorem sparserunt. Deo autem gra-
2. Cor. 2.
as, inquit, qui odorem notitiæ suæ manifestat per nos
omni loco, quia Christi bonus odor sumus.
Et sanè sponsa meritò sponsum à nominis fama
celebrat; nihil quippe maiorem laudem & præ-
mium meretur, quam fama de virtutum exerci-
tio,

Dom. tom. 2.

RR

tio,

Eccles. 7.

rio, & vitæ honestate concepta. Quod alludit, ver-
bis quidem metaphoricis sapiens, *Melius*, inquit
est nomen bonum quam vnguenta pretiosa. Psalm-
ographus verò sponsæ illius regis dignitatem a-
famam apud omnes bonam deprædicans, ijsdem
propemodum verbis & figuris vsus, hyperbolicè
quadam ratione ait, *Myrrha & gutta & casia à vi-*
simentutuu: quo loco veritas Hebraica, fidè ex-
pressa, habet, *Myrrha, gutta, & casia omniavesti-*
mentatua. conglobat autem hosce tropos & sim-
litudines, vt magis hac ratione tamæ illius magni-
tudinem deprædicaret & extolleret.

Eccles. 4.

hinc Ecclesia merita sua recensens & enu-
mèrans, nihil in seipsa, quod maiorem laudem
& præconium mereatur inuenit, quàm operum
bonorum odorem, quam obrem sese gloriata ai-
t, *Ego quasi vitæ fructificauisuauiatatem odoris*. vbi no-
tandum est, illam non modò de odore florum
sed defructuum, locutam: neque enim fatise
in Ecclesia eloquentiæ nomen & famam quæ-
quam affecutum, verum requiruntur & opera
facta. Hinc Isaac Patriarcha filij sui Iacob ve-
tam dilaudans ait, *Ecce odor filij mei, sicut odor a-*
gri pleni. floribus qui gratissimos circumquaquæ
odores spirant. Quin & Apostolus omnium Chris-
tianorum nomine ait, *Bonus odor Christi sumus*.
nihil enim efflamus aliud quàm crucem, poen-
itentiam, opprobria & mortem. nullus in nobis
odor aulam spirans nullus carnis, deliciarum
aut mundi. O famam bonam & apud omnes cele-
bratam!

Lib. de Mi-
rab. cent. 1.

Ait Antonius Misaldus herbam quamdam, no-
mine basilicon, in capite illius, qui sæpius illam
sentit, scorpiones & vipers, aliæque noxia ani-
malia generare; de rei veritate non laboro: cer-
tò tò

tòramen constat, n-
testam pestilentis
inlepius eadem sen-
& alpidès, idest, po-
malum nomen pro-
autem illud Isaia
dore futor, vita q-
ricistatior est & n-
E contra verò pi-
dò dum viuunt, sed
dissimulū vitæ antea
hoc ostendere in Can-
cefer anigmaticè, A-
m portu nostris: quæ
bonæ vitæ fama, q-
quirunt, quæque po-
mensum augetur, v-
buerant famam, lon-
vt melius intelligat
tandum est, mandra-
prietates; primò n-
figuram hominis mo-
dò asseruari præter
cetera redoleat folia
æ odor dimanat.
meres illos Patrian-
re, quamuis malæ
iudicibus tortu-
genuis ab vno iudi-
medfeditiosi, magi-
cerentur, & quam-
tum portis iudicium
iudicarent; mortu-
um & gratum v-
de.

Quò alludit, ver-
 ns, Melius, inquit,
 pretiosa. Psalmus
 dignitatem
 prædicans, iſide-
 vſus, hyperbolicus
 gutta & caſia à v-
 Hebraica, fidè e-
 & caſia omnia veſti-
 ſce tropos & ſim-
 tamè illius magis
 leret.
 recenſens & etiam
 maiorem laude
 it, quàm operum
 deſe gloriari
 atem odoris, ubi
 de odore ſlorum
 neque enim ſatiſci-
 en & famam quæ
 runt & opera
 filij ſui Iacob
 filij mei, ſicut odor
 mos circumquaque
 olus omnium Chriſti
 odor Chriſti ſum-
 am crucem, poſte-
 tem, nullus in ne-
 arnis, deliciis
 & apud omnes
 bam quamdam
 s, qui ſapius illi
 aliaque noxia
 te non laborare

DOMIN. VIII. POST PENTECOST. 259

tò tamen conſtat, mundum, carnem & volupta-
 teſtam peſtilentis odoris eſſe adeoque noxi, vt
 in ſæpius eadem ſentientium animis, ſerpentes
 & aſpides, id eſt, peccata, ſcandala, infamiam &
 malum nomen progignere ſoleant: de huiusmodi
 autem illud Iſaia dici poteſt, *Et erit pro ſuaui o-*
dore factor. vita quippe impiorum cloacà & fo- *Iſai. 3.*
 ricis terrior eſt & maleolentior.

Econtra verò pij & virtutis amantes non mo-
 dum viuunt, ſed poſt mortem etiam, incun-
 liſſimum vitæ antea actæ odorem ſpirant. Atque
 hoc oſtendere in Canticis ſponſa voluit cùm di-
 eſet anigmaticè, *Mandragora dederunt odorem Cant. 7.*
in portis noſtris: quæ verba Philo Epicoſopus de
 onæ vitæ fama, quam pij in hac vita ſibi ac- *Tom. 1. bi-*
 quirunt, quæque poſt mortem creſcit & in im- *biſioth. 53.*
 menſum augetur, vt priorem, quam in vita ha- *Patrum*
 uerant famam, longè antecellat, exponit. Quod
 meliùs intelligatis, cum ſancto hoc viro: no-
 ndum eſt, mandragoræ radici duas inefſe pro-
 prietates; primò namque includit eſ exprimere
 guram hominis mortui, deinde nihil ex hac her-
 aſſeruari præter radicem, quæ ſola plus quàm
 tera redolet folia, & à qua ſola reliquus plan-
 odor dimanat. Innuere autem vult ſponſa,
 teres illos Patriarchas, Prophetas & Marty-
 ſ, quamvis malæ viderentur eſſe famæ, quam-
 s à iudicibus torturæ ſubijcerentur & eculeis,
 iamvis ab vno iudice mitterentur ad aliud, ta-
 etſi ſeditioſi, magi, ſceleſti & impoſtòres di-
 rentur, & quamvis Præſides (qui olim in vr-
 um portis iudicium exercebant) eos morti
 indicarent; mortuos tamen & iam ſepulcròs
 unum & gratum vitæ priùs actæ odorem de-
 ſe.

1. Reg. 25,

Hebræorū
veterum
curiositas.

Huc respexisse prouidam illam crediderim Abigaillem, quando Dauidem regem pacauit, & multis verbis eum induxit, ut à sanguine abstinere & in stolidum suum Nabalem violentius non insurgeret, dicēs, Numquam hæc animum tuum subleuet cogitatio Domine mi rex, ne quam forte stragem de te ipso opinionem apud homines excites, sibi que illi persuadeant, à prauis te affectibus transuersum abripi, sanguinem humanum sitis crudelitatem spirare, ne tibi hoc dedecori sit infamix, ac non nemo tibi obijciat, si enim surrexerit homo persequens te, & quærens animam tuam, erit anima Domini mei custodita, quasi in fasciculo viuentium, apud dominum Deum tuum. ac si dixeret, Cogites velim Domine mi rex, omnes sancti fasciculi instar florei esse, qui in manu Dei gratissimum odorem spirent: si verò ab ira & vindicta te abripi sinas; ingratum instar putrescentis floris odorem spirans, numquam in floridum illud scortum cooptaberis. Atque hic obiter notanda veterum insignis veterum Hebræorum consuetudo, quæ hanc mortuorum tumulis Epigraphen inscribunt, Colligat te Dominus in fasciculo viuentium. Dicta sunt hæc occasione villici cuiusdā, qui defamatus erat apud dominum, de quo malam Euangelio famam legere est, ideo eum Dominus ad rationem reddendam compellit ac villicationem ei adimere conatur. Historiam S. Lucæ parabolæ cuiusdam more recitat: *Homo quidam erat diues, qui habebat villicum, et hic diffamatus est apud illum, quasi dissipasset bona illius.* Ut porro ordine & methodicè parabolæ huius seriem deducam, primo loco de diuite hoc verba faciam, ac deinde de villico. Aures vos mihi accommodatè, & iisdem digna multa adducam.

DOMIN. VIII. I.

Vix historiam habet, qui statim è gestibus hominis colligitur. Nominis referre, ei dē mecum omnes factores sunt opinionis, ra sacra inprimis Palatium, honor, gloria, que infinita: solus si est, creaturæ autem thesauro diuitias & p. Vnde Apostolus: *Idcirco omnes qui inuocant nomen Domini hominis huiusmodi sunt: de se enim Meus est enim orbis totius vniversi Salomon, de quo scriptum est in diuitijs mundi.* Huius potentix ope periti curiosam Deus, solus in se cum vniverso rationem veramque partem imitantem considerando non esse maiorem solus in se: cum enim addideris, vniversum: quia punctum a puncto. Omne nonnulli punctum

lam crediderim
gem pacauit, & n
anguine abstiner
violentius non
canimum tuum
ne quam forte si
apud homines ex
prauiste affectib
em humanem firi
hoc dedecori fir
bijciat, si enim su
erens animam tua
a, quā in fascicu
um tuum, ac si dix
rex, omnes sancti
in manu Dei gra
rō ab ira & vindic
tar putiscentis flor
in floridum illud
obiter notanda re
m consuetudo, S
pigraphen inscrib
fasciculo viu: nū
lici cuiusdā, qui
n, de quo malam
ided cum Dom
pellit ac villica
Historiam S. L
citac: Homo qu
tum, et hic diffam
ona illius. Vt por
plā huius seriem
e hoc verba fact
vos mihi accom
adducam,

Vix historiam hanc parabolicam sum ingres
sus, quin statim ē gestis & agendi ratione diuitis
huius hominis colligam, imaginem illum summi
Vminis referre, eiusque personam agere. Eius
lē mecum omnes sancti Patres & Ecclesiæ Docto
res sunt opinionis, & ipsa non dissentit scriptu
a sacra in primis Psalmorum volumen in quibus *Psalm. 111.*
egimus, *Gloria & diuitie in domo eius.* In domo
mundi & creaturarum omnium, nonnisi mera
aupertas & molestia cum ærumnis; at in Dei
alatio, honor, gloria, voluptas, deliciae, diuitiæ
ie infinitæ; solus siquidem ipse essentia sua diues
t, creaturæ autem à bonitatis illius immensæ
ne sauro diuitias & potentiam suam mutuauerunt.
nde Apostolus; *Idem dominus omnium, diues in Rom. 10.*
omnes qui inuocant illum. quā latè limites iuris
Psalm. 49:
ctionis hominis huius diuitis patent, quā ex
nsi sunt! de se enim apud Psalmistam loquitur,
Deus est enim orbis terra, & plenitudo eius. est nam
2. Paral. 9.
e totius vniuersi Dominus & rector, ac verus
Solomon, de quo scriptum est, *Quia magnifica*
est in diuitijs & gloria super omnes reges
mundi.
Huius potentie occasione, Scholasticæ Theo
periti curiosam quæstionem instituunt, vtrum
eius, solus in se maior sit ac perfectior, quā
nū cum vniuerso mundo consideratus: post va
a in vtramque partem proposita argumenta, v
nimi tandem consensu asserunt, Deum vnā cum
undo non esse maiorem aut perfectiorem, quā
solus in se: cum enim infinitus sit, nihil ei om
nō addideris, vniuersum licet ei orbem adiun
s: quia punctum additum puncto, non facit
ius puncto. Omnes porro creaturæ Deo col
æ nonnisi punctum quoddam & apex sunt,
atque

Psal. 46.

atque ita totus quantus quantus est orbis, huius infinito additus, ipsum nec maius, nec amplius efficit. Hanc me Philosophiam edocuit regis propheta, dum in diuinas laudes effusus ait, *Magnus Dominus & laudabilis nimis, & magnitudo eius non est finis*; est quippe vastissimus perfectonum oceanus, in quem quamuis omnes magnitudinis mundi huius torrentes ac flumina ingruant & irruant, ne minimum tamen sustollatur aut redundat; & e cuius abyssis licet omnia depromantur, in nullo tamen minuitur & deprimitur. Quod scire explicat triualis ille versiculus,

Eccles. 1.

Omnia dedit Dominus, non habet ergo minus.

& proposito multo accommodatius Sapiens, *Omnia flumina intrant in mare, & mare non redundat.*

Villæ homini a
Deo datæ.

Diues hic homo villicum habet, cui omnes agros, prædia & villas ad tempus elocauit: hominem scilicet, cui Deus tot villas & prædia concedit, de quibus exacta illi reddenda erit ratio ob mundum scilicet cum omnibus creaturis, & corpus tot sensibus & facultatibus præditum, & animam tot potentijs & dotibus exornatam, & proximum, de cuius salute sollicitudo habenda. Quanti porro concedita hæc dona ac prædia ponderis sunt! Obiter porro hic notandum est, hominem rerum temporalium, & sui ipsius non Dominum, sed tantum villicum & velut œconomum appellari: quod probè Iob perspectum habere vnicum bonorum suorum dominum appellat Dominum, non verò seipsum, aperteque profitetur, ea sibi non secus ac fidei commissum & feudum esse a illius magnitudine & potentia concedita, *Dominus dedit, Dominus abstulit, sit nomen Domini benedictum.*

Iob. 3.

DOMIN. VII.

Cum villicus hic ex debito gessisset, responderent, apud peculatu accusatus: dem ad rationes rediit, quam deo inaudire. *Quid hu audio de signem Domini habetis: nam quo locore: vrgentibus & passis statum actus, mi, dixisset, Pro improbe, perfide, tor ac decoctor, meorum hereditate tionibus, decoque carcere situ arque cas, & relictam impendam, vt te modestè, benignè & dis dete?*

Egregium iudice reum scilicet. P addicant; purgare sum si potis est, i sententia condemum læse maiestatis, prius ci indicatus, Adam. Hinc quoque. Quamquid lex nostra de ipso audierit, et Iudæ Præses.

Cum

Cum villicus hic non usque adeo probese & ex debito gessisset & rationes non usquequaque responderent, apud Dominum delatus est & de peculatu accusatus; qui mox ita exarsuans eundem ad rationes reddendas vocavit, & obpravam quam de eo inaudierat famam eum coarguens ait, *Quid hoc audio de te?* ubi benignitatem & insignem Domini huius patientiam notare oportet: nam quo loco alius pravis naturæ motibus urgentibus & passionum vehementia extra mentis statum actus, viso sua dilapidari & confundi, dixisset, Prodiges, depeculator, prædo, improbe, perfide, bonorum meorum dilapidator ac decoctor, itane te meam filiorumque meorum hereditatem, tua lasciuica ac dissolutionibus, decoquere ac destruere? saxo ut in arcere situ atque tortore horrenti computrescas, & relictam adhuc bonorum portionem impendam, ut te in crucem agi videam; ipse modestè, benignè & humaniter dicit, *Quid hoc audio de te?*

Egregium indices hinc documentum eliciant; reum scilicet prius audiant, quam morti Audiendus addicant; purgareque se prius reum, & facere prius reum si potis est, iustificare sinant, quam fulminem quam contra sententiæ condemnatoriæ emittant. Ita Adenandus. iam læsæ maiestatis coram Divino tribunali accusatus, prius citatus & vocatus fuit, quam iudicatus, *Adam ubi es?* similiter etiam Gen. 3. Cain. Hinc quoque Nicodemus Iudæis ait, Gen. 4. *Numquid lex nostra indicat hominem, nisi prius* Ioan. 7. *ab ipso audierit, & cognoverit quid faciat?* Act. 25. *Et Iudææ Præses Festus, in Actibus, Non*

est inquit, Romanis consuetudo damnare aliquem hominem, prius quam is qui accusatur, locum defendendi accipiat. Idcirco diues hic, quo prudentiam suam manifestam faciat, villico ait, *Quid hoc audis de te?*

Deus & cæ-
lo nouit o-
mnia, quæ
hic in terra
agantur.
Hebr. 4.

Noua hinc rursus doctrina confurgit, scilicet, Deum qui per hominem hunc diuitem designatur, in cælo residentem quidquid hic in terra agitur, accuratè contemplari, *Omnia enim nuda sunt & aperta oculis eius.* Veruntamen licet omnia delicta nostra probè cognita habeat, & tam oculis proprijs intuendo, quàm certa Angelorum delatione, norit quidquid nos tangit; non prius iudicare aut sententiam ferrè vult, quàm reum coràm, & ore confitentem proprio, ac velut suis se verbis condemnantem, audierit. In quo sæculi huius iudices docuit, neminem, aduersari tantum delationi credendo, non auditum, condemnare: cum constet accusatores & iniquos delatores sæpè errare posse, aut rancore quodam concitatos accusationem instituisse (præcipua siquidem corruptela & nouerca iustitiæ est.) In quo etiam David cuius tamen prudentia multis in rebus prespecta est, lapsus est, quando nimis facilè Sibæ, qui Miphibosethum detulerat credens, iniquam ac perniciosam sententiam tulit, qua omnes illius fisco addixit facultates, & in delatorem, qui herum falsò accusarat, transtulit. *Et ait rex Sibæ, Tua sunt omnia quæ fuerunt Miphiboseth.*

2. Reg. 16.

Domini
huius mā-
suetudo.

At non ita diues hic agit, sed priusquàm in villicum sententiam pronuntiet, ex ore rei rem vult intelligere illiusque rationes examinare; aite nim, *Redde rationem villicationis tuæ.* Quibus i-

ver

DOMIN. VI.

verbis egregiam mil-
dinem in diuitie hoc
deor, qui in seruum
insurgit, nec irascit
bera, nullam præfe-
quadam modestia r
hinc discere, non s
prehensiones durici
suggerit, oportere
sue manifestius. Hic
um magno diuini ho
dine reprehendisset
sed tu, & domus patris
Domini, & secuti est
montis ageret cacum
non semper correpte
mordaciores, adhuc
& melle non nihil
violentum quemda
ritus grandis & forti
gens petras coram De
erat Deus, & non in
motus quidam terra
petre in duas partes
aderat Deus. successi
mor, qui omnia circ
illas redigeret, & p
quidem aduenit Den
Zophri aura circum
sua aura tenuis. vel
Et post ignem vox emis
et voce tenuicula, De
candit. Hoc autem e
voluit, non esse mi
corruptio non correx

dammare aliquem
tur, locum defen-
quo prudentiam
ait, Quid hoc audi-

consurgit, scilicet
hunc diuitem de-
quidquid hic in ter-
ari, *Omnia enim*
Veruntamen lice-
ognita habeat, &
quàm certa Ange-
d nos tangit; non
ferre vult, quàm
in proprio, ac ve-
n, audierit. In quo
minem, aduersari-
non auditum, coe-
tores & iniquos de-
e rancore quodam
teuuisse (præcipi-
e nouerca iustiti-
is tamen prudens
lapius est, quan-
oferthum detuler-
sam sententiam
xit facultates, &
ccularat, translu-
qua fuerunt Mi-
ed priusquam in
exore rei rem
s examinare; an-
nis tua. Quibus

verbis egregiam mihi benignitatem ac mansuetu-
dinem in diuitem hoc relucens contemplari vi-
deor, qui in seruum suum quamuis prodigum non
insurgit, nec irascitur, non intentat minas aut ver-
bera, nullam præfert iram aut bilem, sed insigni
quadam modestia rationes deposcit. Nostrum erit
hinc discere, non semper ad correptiones, aut re-
prehensiones duriores, vel minas, quas ira aut bilis
suggerit, oportere descendere. quod exemplo Eliæ 3 Reg. 19.
fiet manifestius. Hic enim cum Achab regem impi-
um magno diuini honoris zelo & verborum acre-
line reprehendisset dicens, *Non ego turbavi Israël,*
sed tu, & domus patris tui, qui dereliquistis mandata
Domini, & secuti estis Baalim: & deinde solus in
montis ageret cacumine, Deus ostendere cupiens,
non semper correptiones amariore, sale & aceto
mordaciores, adhibendas, sed eas ipsas dulcedine
& melle non nihil temperandas condiendasque;
iolentum quemdam turbinem initio emisit, *Spi-*
ritus grandis & fortis subuertens montes & confrin-
gens petras coram Domino, sed in hoc turbine non
erat Deus, *& non in spiritu Dominus.* Additur mox
otus quidam terræ, vt & mons tremisceret, &
etæ in duas partes seinderentur, & nondum tamé
derat Deus. successit dein ignis quidam vehemen-
or, qui omnia circumquaque in flammam & fa-
llas redigeret, *& post commotionem ignis.* nec tunc
aidem aduenit Deus. Sed tandem lenis quædam
ephyri aura circum Eliam surrexit, *Et post ignem*
nilis aura tenuis. vel, prout Hebræa habet lectio,
post ignem vox emissæ subtilis. in molli illo flabro
voce tenuicula, Deus summa cum maiestate de-
endit. Hoc autem emblemate denotare Deus E-
e voluit, non esse mirum si Achabum illa durior
correptio non correxerit, sed infelicem exitum

habuerit, cum debito non processerit ordine, nec rationes adhibuerit requisitas. non semper enim conuenit, duriorum verborum uti turbinibus, & reprehensionibus terram concutientibus, non semper ignea quadam cholera, & iniuriam præferentibus taxationibus: nam in his omnibus non inuenitur Deus. sæpe namque maioris ponderis & efficacix est vox ab animo charitate succenso procedens, dulcis & lenis, quam omnes ab irato & perturbato proficiscentes minæ.

3. Reg. 19.

Notat hic doctissimus Cardinalis Caietanus tres illas priores Prophetæ visiones non nisi imaginarias fuisse, vltimam verò solâ realem, vocem scilicet vocalem: ad significandum, violentas illas & furiosas correptiones inutiles esse ac nullarum virium, ac proinde in fumum euanescere; solam humilem & modesta quadam ratione prolatam prodesse, & effectum quemdam realem aut verum in correpti animo causari.

Cant. 4.

Sponsus in Canticis quemdam Sponsæ perfectionum catalogum quodammodo texens, in primis labia illius celebravit, *Labia tua sicut vinum coccinea*. quod ænigma Philo Episcopus enodauit. Spōsum hic tacita quadam ad coccineum Rameretricis funiculum, quem in Ierichuntino excidio è fenestra posuerat, postquam explorator occultasset, & per fenestras seruasset hoc cæcū signum velut symbolum perpetuæ deuotionis, & singularis cuiusdam quam declararat benivolentia & amicitia indicium eo loco relinquens, allusit & quoniam factum hoc è singulari quadam & frequentu dilectione proficiscebatur, æquum proptèr videbatur, vt signum hoc & hieroglyphicum coloris quoque flammei foret, qualis reuerà præpureus aut coccineus, qui & verum amicitia symbolum

Ios. 7.

bolum: quod ut sultu verba è tantum vel os tantum ad ipsum ad eadem conspiciuntur, quod Iosue conseruare manus incidissent & exploratores aperuit, vt perire uaderent. Ita quod oris tui ocludas, cata & imperfectio non pateris; cum uolens tendere & excusari euangelio agit, quod clamaret, iuraret, quod famam & non modestia & uerbum uillicationis tuæ Gladius ille regis egrediebatur, ut merito quis nit; ore enim gladium manu ostendit, quod meo gladio seuiam are sint, non est quod eum namque, cum bolum sunt, vobis reuoluebat, si quam coccineum ficutum cum tam zelo inquam rimachum lenitate conuenire oportere, cum morem salutis profectionum concurre

serit ordine, nec
non semper enim
turbinibus, &
tentibus, non
& iniuriam præ-
his omnibus non
ioris ponderis &
aritate succenso
omnes ab irato &

inalis Caietanus,
es non nisi ima-
realem, vocem
am, violentas il-
les esse ac nulla
am evanescere, &
am ratione prola-
emdam realem ac
il.

nam Sponsæ perfe-
do rexens, in pri-
ma tua sicut viri-
episcopus enodam
ad coccineum Raab
Ierichunino exci-
quam explorator
seuasset hocce
uæ de iuditionis,
ararat benevolenti-
relinquens, allu-
lari quadam & fe-
tur, æquum pro-
& hieroglyphica
, qualis reuera pæ-
erum amicitie sym-
bola

DOMIN. VIII. POST PENTECOST. 267

bolum: quod ut apertius explicetur, sensus est,
iusti verba è tanta charitate proficiuntur, ut, si
vel os tantum ad eadem proferenda aperiat, vel
ipsum ad eadem continenda occludat, Raab i-
psam imitetur, quæ fenestras occlusit, ut milites
Iosue conseruaret, qui si in Ierichuntinorum
manus incidissent, ab iisdem ut scelesti quidam
& exploratores iugulari fuissent; easdem etiam
aperuit, ut per easdem admissi hostium manus e-
uaderent. Ita quoque tu, ô Sponsa, si ostium
oris tui occludas, peccantium occultare vis pec-
cata & imperfectiones, quorum famam obscurari
non pateris; cum verò ipsum reſeris, eosdem de-
fendere & excusare. Ipsum quoque diues hic in
Euangelio agit, qui aperuit os, non ut insurgeret,
clamaret, iuraret, blasphemias enumeret, serui-
que famam & nomen denigraret, sed summa cum
modestia & verborum dulcedine ait, *redde ratio-
nem villicationi tuæ.*

Gladius ille regius, qui ore viri illius apocaly-
ptici egrediebatur, non tanta scindebat violentia, ut meritò quis illum propterea timere debue-
rit; ore enim gladium præferens, stellas quoque in
manu ostendit, quasi diceret, si verborum & lingue
meæ gladio sæuiam; si reprehensiones meæ acule-
atæ sint, non est quòd idè quisquam sibi metuat;
calum namque, cuius stellæ quas manu gerò sym-
bolum sunt, vobis reddam, simul etiam tacitè edo-
cere volebat, si quando alios reprehendimus, dul-
cedinem sicuium cum vuarum acrimonia temperā-
dam, zelo inquam rigorem, charitate iram, & sto-
machum lenitate condiendum, stellas quoque in ma-
nu esse oportere, cum gladius ore exeritur: id est,
amorem salutis proximi cum aculeo & gladio re-
prehensionum concurrere debere.

Sponsa

Apocal. i.

Cant. 4.

Psal. 13.

Pythagoræ
symbolum.

Sponsa illa in Canticis dilectum suum extol-
lens, linguæ illius dotes omittendas non censuit,
sed ait, *Mel & lac sub lingua eius*, id est, Quanta, mi
dilecte, differentia est inter os tuum & os eorum,
de quibus agit Psalmista, *Venenum aspidum sub la-
bys eorum*. Laudat illum quod verba illius plena
sint lenitate, scateant dulcedine, quod maximè
laudandum venit & in primis requiritur in eo qui
ad iram concitatus est. Referri huc etiam queat,
celebre illud decantatum Pythagoræ symbolum,
Ignem gladio ne laferis: id est, iuxta Pauli scaligeri
expositionem, *ne iratum nites*. ignis namque chol-
eræ & bilis signum est; iratum porro iritare & i-
gnem bilis iam scintillantem verbis acrioribus
durioribusque succendere minimè consentaneum
est; dulcedo namque & lenitas aqua est, quæ violen-
tos & æstuantis iracundiæ motus exstinguit. Vide-
te porro noster hic diues, quantumuis mille stoma-
chandi occasiones habeat, magna tamen modestia
ac benignitate cum facultatum suarum decoctore
agat.

Redde rationem villicationis tue. Hæ sunt tristes
illæ voces & optimo cuique formidandæ, quibus
ad iudicium vocamur, in quo de omnibus, quæ in
mundo egimus, coram diuitis huius, id est omni-
potentis Dei, maiestate, exactissima reddenda est
ratio; omnes enim nos, inquit Apostolus, *manifesta-
ri oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque
prout gessit, in corpore, siue bonum siue malum*. Deus
quidem tolerantissimus est & maximè lenis, sed est
simul memoriæ tenacissimæ, nihilque præterito-
rum obliuiscitur, ac proinde de omnibus rationem
exiget. Sponsa metaphoricis de dilecto loquen-
tis ait, *Crura eius columna marmorea, quæ funda-
ta sunt super bases aureas*, ac si dicere voluisset, pe-
de

Cantic. 5:

DOMIN. VIII

des illius agiles non
moueri faciles, re-
columnarum immen-
mitate acipienti
bus aureis inniti di-
licita nostra conui-
amore & misericor-
ti: verum tandem
reddendam.

Rationem inque-
bus scilicet, unde
impugnatio interrogatio
Saluator, de omni ve-
mines, de ipso ratione
ribus denique teste
adducet Deus in iudic-
peribus, ut minimè
ita sint, unde in psal-
ego iustitias indicabo
as verbaque leuia de
quitatibus peccatis
rum putatis. Est pro-
iudici Deo exactissi-
maus tradidit, esse
ma in qua, nū illam
loca fuit, nostrorum p-
mus, de corpore, nu-
templum adulterij,
glorie polluerimus
D. Paulum, si quis tem-
der illum Deus. Deni-
nim illa compari-
monia, vbi, lucro ini-
vix illa expenderim
do, fastu, delicijs, la-

des illius agiles non sunt nec de loco in locum moueri faciles, sed grauissimi ponderis & instar columnarum immobiles. è quo de illius longanimitate ac patientia iudicare licet: quòd verò basibus aureis inniti dicantur, significat Dei erga delicta nostra conuiuentiam & patientiam ex mero amore & misericordia proficisci, eisdemque inniti: verum tandem aliquando de ijsdem rationem reddendam.

Rationem inquam de omnibus: de cogitationibus scilicet, vnde Sapiens, *In cogitationibus enim Sap. 1. impij interrogatio erit.* & verbis. vnde in Euangelio Saluator, *de omni verbo otioso, quod locuti fuerint homines, de ipso rationem reddent in die iudicij.* de operibus denique teste Ecclesiastico, *Cuncta quae sunt adducet Deus in iudicium.* Quinimo & de bonis operibus, vt minimum discutiat, qua intentione facta sint. vnde in psalmis ait, *Cum accepero tempus Eccl. 12. ego iustitias iudicabo.* Quid si tam exactè in iustitias verbaque leuia & otiosa inquirat, quid de iniquitatibus peccatisque & blasphemijs eum facturum putatis. Est profectò certissimum, summo illi Iudici Deo exactissimam de omnibus, quæ nobis in Deo ratio manus tradidit, esse reddendam rationem; de animæ pro omni-
ma inquã, nũ illam quæ pretioso Christi sanguine bus red-
lota fuit, nostrorũ peccatorũ sordib. inquinaueri-
denda.
mus, de corpore, num sacrum illud Spiritus sancti
templum adulterijs, incestu, sacrilegijs, gula & in-
gluue polluerimus & profanauerimus nam iuxta
D. Paulum, *si quis templum Domini violauerit, disperdet illum Deus.* Denique de bonis temporalibus, vt
nimirum illa comparauerimus, num furtis, rapina
simonia, vsu, lucro iniusto, fraude & artibus illicitis: vt illa expendimus, num epulis, ambitione,
ludo, fastu, delicijs, lascinijs, & dissolutè. At felices
illi,

illi, qui citationis huius coram tribunali diuino
semper meminerunt; *Redde rationem vill. citationis
tue.*

Dan. 2.

Is Sapiens
qui diuina
sæpe iudi-
cia mente
voluit.

Genes. 41.

Daniel propheta Nabuchodonosoris regis pru-
dentiam & fortunam extollens ait, *Tu Rex cogita-
re cœpisti in statu tuo; quid esset futurum post hac.*
Quam regia, ac potius quam prouida ac sagax
dicenda est anima, quæ rationis sibi reddenda;
omniumque quæ post hoc è mundo discessum e-
uentura sunt, assidue recordatur. Ioseph ab om-
nibus Aegypti Principibus & sapientissimus ha-
bitus est & prudentissimus, quod consilium Phara-
oni suggessisset, vt fertilitatis tempore, omnia
regni horrea frumento compleret, quod tempo-
re inedia & sterilitatis vitui foret. Ipse quoque
rex eiusdem prudentiam maximis laudibus effe-
rens dicebat, *Num inuenire poterimus talem virum,
qui spiritu Dei plenus est?* Et sanè plenus ille spiri-
tu Dei dicendus est, qui sibi ipsi imprimis consulit;
ac prospicit, interea dum magna apparet in mun-
do fertilitas, terraque misericordia repleta est
(*Misericordia Domini plena est terra*) de virtutibus
bonisque operibus, vt iisdem, dum maxime opu-
habuerit, in tempore scilicet angusto, gratiarum.
que inedia, in qua de sola iustitia agetur, vtatur
Stolidus econtra ille est ac vecors, qui terribili
quod imminet iudicium perspectum habens, ad
tamen sese non præparet, sed omnia dissipat, quæ
nulla post hac reddenda foret ratio.

Tantopere autem Propheta Iob rigidum hoc
tribunal horrebat, vt enixissime agendæ poeniten-
tiæ delictorumque deplorandum tempus sibi con-
cedi postulauerit; diesque vitæ prolongari, quibus
ad ipsum sese præparet, *Dimitte me vt planctum
paupulum dolorem meum, antequam vadam ad ter-*

ram

ram tenebrosam, &
cit historia quam
glicana de duobus
in insula quadam d
feruore spiritus se
ter agrotare, & a
cùm se in extrem
illam Deo iam id
ita perterritus &
ens, seseque in terr
tentia tempus lac
Deo postularit, sim
diè Plasterium reci
unio macerare. Et,
licus hic noster, au
spectum veniendum
præteritæ rationem
tremat, expallescat.
dicat, *Quid faciam*
dicendus est, qui sa
proponit, & domini
de de rationem vill
Vidisse visionem
qua virum vidit in
habentem, *Leuauit o*
cuius, & in manu e
tam nos oculos etia
ribus, cælestis ill
maneat, quo omni
pera dimittitur, vt q
mo supplicio puniat
Iohanna rege octodece
tio, & feliciter iam r
Iohannes Helchias volu
mptis iniquitatem &

Tam tenebrosam, & opertam mortis caligine. Huc facit historia quam refert Ven. Beda in historia Anglica de duobus Adolescentibus nobilibus, qui in insula quadam deserta visitantes, magno Deo fervore spiritus serviebant. Contigit illos graviter ægrotare, & alter eorum, Egbertus nomine, cum se in extremis agere cerneret, & rationem illam Deo iam reddendam apprehenderet, ita perterritus & consternatus est, ut lecto exiliens, seseque in terram prosterbens, agendæ poenitentiae tempus lachrymabundus & suspirans à Deo postularit, simulque voverit integrum quotidie Psalterium recitare, & assiduum membra ieiunio macerare. Et, ne longè hinc abeamus, villicus hic noster, audita sibi esse in Domini conspectum veniendum, & illi omnis villicationis præteritæ rationem reddendam, ita percellitur, ut tremat, expallescat, emoriatur, & pæne desperans dicat, *Quid faciam?* Quam prudens ac sapiens ille dicendus est, qui sæpius hanc sibi examinis diem proponit, & dominus huius verba ob oculos habet. *Redde rationem villicationis tue.*

Vidisse visionem se Zacharias Propheta refert, *Zach. 2:* qua virum vidit in manu funiculum mensorium habentem, *Levavi oculos,* inquit, *meos, & vidi, & ecce vir, & in manu eius funiculum mensorium.* Vt visio moralem nos oculos etiam levaremus, & videremus, ut Deus, celestis ille vir, funiculum mensorium manu teneat, quo omnes cogitationes nostras & opera dimetiatur, ut quos breviores inuenerit, debito supplicio puniat.

Iosia rege octodecenni ad regiam dignitatem electo, & feliciter iam regnum moderante, summus sacerdos Helchias volumen legis reperit, quod ob temporis iniquitatem & iniuriam obscuratū inter-

Tetribilis
historia de
duobus nobilibus
Anglis.

4. Reg. 22.

tem-

Iofias rex
Dei & iu-
dicia illius
timebat.

templi scruta delituerat, in quo continebantur amplissima præmia ijs promissa qui legem integre, sincere & ad vnguem obseruarent, supplicia verò grauissima & minæ dirissimæ in eos qui negligenter ac pedibus protererent, ei que repugnarent, Quod volumen cum Regi ad legendum destinasset, atque ille in locum illum incidisset; in quo Deus pestem, famem, ac sexcentas alias calamitates transgressoribus Hebræis comminabatur, in percussus sibi timuit, vt vestes lacerarit, consulitque Olda prophetissâ, quæ tunc temporis Ierosolymis erat, omnem idololatriam aliaque publica peccata regno proscripserit: Felices profectò illi qui lecto Euangelio, vero legis volumine, vel audito verbo Dei, quod & Dei bonitatem eiusque iustitiæ seueritatem ob oculos ponit, ita interius concitantur ac permouentur, vt corde, non vestibus contrito, & pijs in consilium viris, qui vera Ecclesiæ oracula sunt, adhibitis, animarum statum ordinent, & procul à regno & imperio vniuersa peccata, scandala, aliaque prauas consuetudines expellant.

Infelices illi
qui Dei
iudicia non
perpendunt.

Quemadmodum verò illi felices & ter atque amplius beati dicendi sunt, qui tota animi contentione in hanc diuinorum iudiciorum cogitationem incumbunt, ita infelicissimos ac miserrimos iudico illos, qui eadem obliuiscuntur, ac memoriam penitus eradunt. Et sanè Prophetæ nihil maius nobis cupiunt, quam vt legem Christi legimus, idque sub regum quæ hominem grauis atque vtilis cogitationem ac memoriam infocant & obruant. Audiamus, quam amare hoc deploret Ieremias, de quæ hominum ignavia cordiaque conqueratur, *Posuerunt vineam meam in dispersionem, luxit quoque super me, desolatione desolatio*

est omnis terra, qui apertius multo loquuntur enim sunt, intelligant corde suo, cognoscunt, neque Israël hic agit, cogitare quidem quando reddendū ple Dei filius eius vmbra ostendit, cessaria sit, videmus Domino ad rationem Redderationem villam Aegyptiorum rex legem tulit, vt omnem præsidibus & pererent, vt vitæ apud vnde venissent, quæ familiaris instituta arbitratu Solon, scripsit, qui tam exarunt, vt, si quos videmus familiam instituere, denam illis ad tam multas, si census, coceptam vitæ rationem, minimus, morti vnde decoret addit legem Christus legimus, idque sub regum quæ hominem grauis atque vtilis cogitationem ac memoriam infocant & obruant. Audiamus, quam amare hoc deploret Ieremias, de quæ hominum ignavia cordiaque conqueratur, *Posuerunt vineam meam in dispersionem, luxit quoque super me, desolatione desolatio*

est omnis terra, quia nullus est qui recogitet corde. & apertius multo Isaias, Nescierunt, neque intellexerunt: obliui enim sunt, ne videant oculi eorum, & intelligant corde suo, non recogitant in mente sua, neque cognoscunt, neque sentiunt: de idololatria filiorum Israël hic agit, cui tantum immerfi erant, vt ne cogitarent quidem, esse sibi de ea rationem aliquando reddendam. Post Prophetas quoque ipse Dei filius euidenter sub parabolæ cuiusdam umbra ostendit, quam hæc iudicij cogitatio necessaria sit, videmus enim hic miserum villicum à Domino ad rationes exigendas citari, cui dicitur, Redde rationem villicationis tue.

Aegyptiorum rex Amasis, referente Herodoto, legem tulit, vt omnes regni subditi, quotannis coram Præsidibus & præfectis prouinciarum comparerent, vt vitæ apud illos rationem redderent, scilicet vnde venissent, quibus nati parentibus, qua ratione familiam instituerent: legem hanc æquissimam arbitratus Solon, eamdem & Atheniensibus præscripsit, qui tam exactè & sedulò eamdem obseruauerunt, vt, si quos vidissent lautius viuere, & regifice familiam instituere, quamprimùm inquireret, vndenam illis ad tam amplè viuendum suppetèrent facultates; si census annuus opimus & abundans esset, ceptam vitæ rationem prosequi permittebatur: si minus, morti velut peculatus & furti rei ac velut decoctores addicebatur. Similem proculdubio legem Christus legifer noster ac rex in Euangelio tulit, idque sub tegumento parabolæ cuiusdam, in qua homo rex rationem ponens cum seruis suis; vnum inuenit qui decem illi talentorum debebat millia, quem ligatum in carcerem, & tenebras exteriores compegit. Assimulatum est regnum calorum homini regi, qui voluit ponere rationem.

Dom. tom. 2.

SS

nem

Lib. 2. sub finem.

Ægyptiorum lex cregia.

Matth. 13.

nem cum seruis suis; & cum cepisset rationem ponere, oblatuſ est ei vnus, qui debebat ei decem millia talenta. Hic verò similem omninò habemus, in qua Diues rationem à villico villicationis repetit. *Redde rationem villicationis tuæ.*

D. Thom. 3.
part. q. 67.
art. 3.

Psal. 33.

Eccles. 9.

Genes. 26.

Per villicationem autem hanc, vel negotiationem vel conductionem, aut quocumque demum appelles nomine, per me licet, vniuscuiusque negotium munus & officium intelligi debet. Porro vnicuique ex officio incumbit, quod suscepit munus & ad quod à Deo vocatus est, iuxta D. Thomæ doctrinam, diligenter ac sedulo exequi ita sacerdoti villicatio, sacerdotium est; iudicis, iudicium; mercatoris, negotiatio: ac de singulis hisce vnicuique reddenda ratio est, suæ inquam villicationis, & non alterius. hinc apertè dicitur, *redde rationem villicationis tuæ*, & non alienæ. vnusquisque enim de suo respondebit munere. Quam obrem consilium foret, rerum suarum satagere, nec curioſè in aliorum vitam inquirere, eorumque munia examinare. Hoc familiare sibi fuisse deplorat David, seseque hoc nomine coram Deo accusat, *Dereliquit*, inquit, *me virtus mea, & lumen oculorum*, ipsum non est mecum. non cæcutire se & penitus nihil videre ait; sed oculos plus in aliorum quam in propria vita examinanda esse sollicitos & occupatos.

Quod profectò non exiguæ dementiæ signum est, hinc in Ecclesiastico legere est, *Pes satui factus in domum proximi*: id est, Is qui parum sapit ac inutilis est, sapius per proximi ædes ad illius vitam & actiones excutiendas, quàm per proprias, ambulat. Esau Prophanus in agris semper legum victitasse & filius & dumeta incoluisse; Iacobe pedem domo paterna efferebat: quo allegorè demo-

demonstratur, bonæ scientiæ ædibus inceptorum, semper fluctuare, regionibus ambulare, regionum aliorum noverit, & igitur est in aliorum terra nobis dumtaxat onem villicatio.

Tria autem hic perio, primò lenitudo de te. Deinde examinando, redde. Deinde ab officio eius iam non poteris villicatio. hora continget, quæ bonam quam in te habet. tunc quoque nuntius, nox illa terribilis dixit; *Veniet* noster. Cuius nos rei Agathangelus scribit, *Dum* tam; quasi dicere, tamdiu hoc in ordine licet, tamdiu bonum erit; at ubi vitæ nulla mercandi animi concionis in rationibus in istis, iam tempus erit, quid in suis dicturus & factururus sit. Quis hic villicus? peritum est; video equum inter se discipulorum, & Episcopus

demonstratur, bonorum virorum esse suam se conscientiam adibus includere, impiorum verò & sceleratorum, semper foras excurrere, per vicinias obambulare, regiones longinquas petere, ut mores aliorum notent, & curiosius inquirent, Stultum igitur est in aliorum vitam inquirere, cum de nostra nobis dumtaxat reddenda sit ratio, *Redde rationem villicatio tua.*

Tria autem hic dominum villico dixisse compertio, primò leniter eum coarguendo, *Qualia autem Tria hic*
de te. Deinde eum de vniuersa vitæ ratione notanda
 examinando, *redde rationem villicationis tuæ.* sunt.
 Deinde ab officio eum suo & villa remouendo,
Iam non poteris villare. Tertium hoc in mortis
 hora continget, quando scilicet villicatio tam in
 bonam quam in malam partem nobis interdicitur.
 tunc quoque noxilla obscura & caliginosa erit,
 nox illa terribilis, de qua apud Ioannem Christus
 dixit, *Veret nox, in qua nemo poterit operari.* *Ioan. 9.*
 Cuius nos rei Apostolus commonefaciens ad
 Galatas scribit, *Dum tempus habemus, operemur bonum;*
 quasi diceret. Quamdiu vita hæc durat,
 quamdiu hoc in orbe agimus, tamdiu negotiari
 licet, tamdiu bonorum operum merces comparare;
 at ubi vitæ huius nundinæ præterierint, nulla
 mercandi amplius fiet mentio, ut nec primi
 concionis meæ membri. Iam satis superque
 de rationibus instituendis, ac de domino locuti
 sumus, iam tempus est de villico loqui, eumque
 excutere, quid in sui defensionem ac purgationem
 dicturus & facturus sit.

Quis hic villicus iniquitatis sit, non adeo avariæ villipertum est, video enim patres omnes nimium ei huius exquantum inter se discrepare. Gaudētius Ephesinus positione
 natione, & Episcopus Ariminensis, Arianorum fla-

De fugain
Pers.

gellum & terror, per villicum hunc, dæmonem
intelligit. Septimus à Sancto Petro, Antiocheno-
rum vt quidem Hieronymus ait, Episcopus Theo-
philus, ipse quoque Hieronymus, solos Apostolos
aliosque Ecclesiæ vertices & rectores intelligun-
Tertullianus & contra villicum hunc imaginem e-
se vult populi Iudaici, & incolas villæ, Gentilium
S. Ambrosius in comment. omnes hic diuites deno-
tari credit, item Ioan. Chrysostomus, D. Thomas
S. Augustinus lib. 2. quæstionum Euangelicarum,
Beda Theophylactus, Euthymius. Equidem cum d-
tissimo Maldonato in aliam sententiam seced-
crediderimque hæc parabola omnes in gene-
peccatores denotari, nullos verò singillatim co-
argui.

Simile.

argui.
Quidquid de rei sit veritate, Græcè villicus hic *διοικητής* dicitur, quem Latinè reddas dispensator: denotare autem hic vult Christus, diuis mundi huius non esse absolutos bonorum à dispensatorum, Dominos & possessores, sed adnistratores duntaxat & dispensatores, ideoque non esse dissipanda, consumendaue, sed magna cum prudentia & cautione dispensanda, vt acta de ijs in mortis articulo reddi ratio queat. Fluminis urbem transeuntis aqua, vnusquisque non est ciuis, sed omnium, vt quotquot voluerint & quantum voluerint, hinc haurire queant ita quoque diuitiæ & opes, quæ per mundum hinc torrentium instar, fluunt, nulli propriæ sunt, ut priuatæ, sed omnibus in genere communes, quousque quotannis, etiam quotidie dominos & possessores nanciscantur. Ceterum dispensator hic œconomus iniquus & iniustus est, quem quædam infamiæ fuligine Euangelista denigrat; vt de se laudat & exaltat eos, qui prudenter rem suam

DOMIN. V

ministrant, & sapientia
Tres potissimum in
celebrantur, magni
primis Abrahæ re-
nati, Post mortem Sa-
niorem domus sua,
Deinde Ioseph Pa-
triaris prefecit, de-
dominum domus sua
sua. Denique Abdi-
tarijs, cui Achab rex
didit; Vocantur, Ac-
mus sua. Abdius autem
Non erat huius gene-
decoctor, nepos, ac-
musus sit.

Cum sequiorem ha-
 beo, dispensatorem
 Domini; quàm multa en-
 im apud omnes creatu-
 ras illud peccatum abho-
 rum quamprimum ve-
 ritur, deceptor auferatur
 quibus, qui non iniquos
 sed etiam famam ob-
 turatur. An non men-
 tissimum virum
 de quo conatus est
 deus, idcirco de illo
 dicitur, *proiectus est a
 deo, abas eos die
 domus, verum & bo-
 nus, namque denigra-
 cet tunc, si tropologi-
 paritullias, cuius*

hunc, dæmonem
ro, Antiocheno-
Episcopus Theo-
solos Apostolos
tores intelligunt
hunc imaginem ei-
s ville, Gentilium
hic diuites deno-
tomus, D. Thomas
Euangelicarum
Equidem cum do-
ententiam secedo-
omnes in generi-
rò singillatim co-

ministrant, & sapienter ac prouidè sese gerunt.
Tres potissimum in veteri testamento oeconomi Tres boni
celebrantur, magnisque efferuntur præconijs, in dispensato-
primis Abrahæ rerum præpositus, de quo in Ge.^{res.}
nesi, *Post mortem Sara vocauit Abraham seruum se-^{Genes. 24.}*
norem domus sue, qui præerat omnibus quæ habebat.
Deinde Ioseph Patriarcha, quem Pharaon domui
regiæ præfecit, de quo in Psalmis, *Constituit eum^{Genes. 39.}*
dominum domus sue, & principem omnis possessionis
sue. Denique Abdias, de quo in Regum commen-
tarijs, cui Achab rex rerum suarum curam concre-
didit; *Vocauitq; Achab Abdiam dispensatorem do-^{3. Reg. 18.}*
mus sue. Abdias autem timebat Dominum valdè.
Non erat huius generis hic noster, sed prodigus,
decoctor, nepos, ac mali nominis, adedò vt diffamatus sit.

te, Græcè villicus
tinè reddas dispen-
Christus, diuino
pos bonorum à Deo
Tessores, sed admi-
satores, ideoque ei-
umendaue, sed m-
e dispensanda, vt
p reddi ratio que
aqua, vnius soli
vt quorquot vol-
hinc haurire que-
uz per mundum h-
illi propriæ sunt,
ere communes, q-
idie dominos & p-
um dispensator
us est, quem quita-
denigrat; vt de fa-
udenter rem suam
mit

Cum sequiorem hanc famam audio, facile agno- Villicus
co, dispensatorem hunc peccatoris imaginem ge- hic pecca-
ere; quam multa enim illum diffamant, accusant torem de-
apud omnes creaturas insimulant! adedò namque notat.
læ peccatum abhorrent, vt semper inclament,
uamprimum vt è medio villicus hic dissipator
e decoctor auferatur. primò incusant eum dæmo-
es, qui non iniquos modò coarguunt, sed iusto-
um etiam famam obscurant, eosque traducere co-
antur. An non meministis delationis illius, qua
antissimum virum Iob diabolus coram Deo de-^{Iob. 1.}
igrare conatus est: *Nunquid Iob frustra timet^{Apoc. 12.}*
Deum? ideo de illo boni angeli in Apocalypsi di-
lere, *Proiectus est accusator fratrum nostrorum,*
ui accusabat eos die ac nocte. Nec ipsi modò dæ-
ones, verùm & boni angeli peccatorem accu-
ant, eumque denigrant ac diffamant; illi scili-
et sunt, si tropologicè rem examinemus, qui
patrifamilias, cuius ager zizanijs scatebat,
aiunt,

Matth. 13.

Matth. 18.

Angeli pec-
catorem
acculant.

Abac. 2.

Ipsi lapides
peccatore
acculant.

Rom. 8.

Peccator

verus bo-

norum dis-

pator.

aiunt, *vis inus & colligimus ea* Sunt quoque, eodem tropologico intellectu conferui illi, de quibus in Euangelio, qui serui illius ingrati crudelitatem inhumanitatemque in socios, domine annuntiant. Hinc in Euangelio Dominus ait, *Nolite contemnere vnum de pusillis istis, qui in me credunt. Dico enim vobis, quia Angeli eorum semper vident faciem patris mei*, quasi diceret, Nolite quemquam horum pusillorum, qui in me credunt offendere, angeli namque eorum apud Patrem vos meum, velut patroni, tutores custodes, in omnem partem excubantes, de quorum rebus nimium quantum solliciti, accusarent.

Abacuc Propheta, qui centum ferè ante captiuitatem Babylonicam vixit annis, huc respiciens ait & lapides in pariete compaginos & ligna adificiorum impij actionem intentaturos, *Lapis, inquit, de pariete clamabit, & lignum, quod inter iuēturas adificiorum est, responderit*. Longius etiā progressus Apostolus, ait creaturas omnes, agnita peccatoris perversitate, & sceleribus accuratius inspectis, ingemiscere, *Omnis creatura ingemiscit, & parturit vsque adhuc*; quodd scil. peccatori obsequi obedire cogatur; & cum Deo queribunda exposita, quasi vim patiens & iniuriam grauissimam quod se ad honorem ac gloriam Dei creatoris conditam & formatam, in illius contumeliam homines conuertant, & ad peccata inuitam trahant abripiant. Hinc villicus noster, statim vt possessores decoquere ac pradia deuorare domini coepit diffamatus & accusatus est. Et quamam de causa *Quasi dissipasset omnia bona sua*.

Hæc sunt quæ in vnumquemque peccatorem te-
queri & obijci queunt, peccatorem inquam, D

veri illius domini
facultates, pote-
nunt inclinationes
easdem penitus di-
perturberet & impe-
debitum nequear
plo faciam manifi-
mus, & cor nimbis
haud dubie ille m-
vinculis contrin-
poteb, vt ne vix
gilitas ne minimu
de anima nostra qu-
dit? ipsa siquidem
maque est, illiusque
Deum dirigunt; at
nibus contricta, c
re se quidem possi
Princeps & vates
sunt me. Sua quoque
carum gratia diuin
bona opera prius e
mercedem promer
videretur Ezechiel d
su a iustit a sua, &
vatumnes iustitia e
tur.

Notandum porro
rura illum bona
sed quasi vt hinc fir-
teque nonnihil o-
tet post admissum
delam; vt cui verbi
is ille lucem suam
acceptam consolaba

tu quoque, eodem
illi, de quibus
ingrati crude-
locios, domino
o Dominus ait,
illis istis, qui in
ma Angeli eorum
quasi diceret,
illorum, qui in
namque eorum a-
patroni, tutores,
excubantes, deque
solliciti, accusa-

in ferè ante capti-
s, huc respiciens,
ginatos & ligna-
enturos, *Lapsum*, in-
um, quod inter in-
Longius etià pro-
omnes, agnita pec-
bus accuratius in-
atur a *gentis*, &
peccatori obsequi-
ueribunda expo-
riam grauißimar-
Dei creatoris con-
ontumeliam homi-
inuitam trahant
statim vt posses-
rare domini cog-
Et quamam de cas-

q; peccatorem
orem inquam, De-

veri illius domini, bona dissipantem; quòd omnes
facultates, potentias, earumque actiones & ad bo-
num inclinationes dissipet & corrumpat; nò quòd
easdem penitus destinat & euertat, sed quòd ita
perturbet & impediat, vt ad finem naturalem ac
debitum nequeant finem pertingere. quod exem-
plo faciam manifestius. Sit cursor aliquis velocissi-
mus, *ocyor nimis & agente vètos ocyor Euro*; omnes
haud dubiè ille mortales anteuerteret; hic tamen ita
vinculis contringi & catenis ferreis compedi-
potest, vt ne vix queat incedere; ipsius tamen a-
gilatas ne minimum læditur aut perit. Idipsum
de anima nostra quo minùs dicamus, quid impe-
dit? ipsa siquidem naturà velocissima expeditissi-
maque est, illiusque inclinationes recta illam ad
Deum dirigunt; at peccatis onusta & vitiorum fu-
nibus constricta, captiua & vincta est vt ne moue-
re se quidem possit. Vnde conqueritur pius ille *Prin-*
ceps & vates, funes peccatorum circumplexi
sunt me. Sua quoq; peccator dissipat, quòd per pec-
catum gratià diuinà excidat, virtutes, omniaque
bona opera priùs edita, & quæ æternam erant
mercedem promeritura, amittat. Innuere aliquid
videtur Ezechiel dicens, *Si autem auerteris se in-*
flus à iustitia sua, & fecerit iniquitatem, numquid vi-
uet omnes iustitia eius quas fecerat, non recordabun-
tur. Ezech. 18.

Notandum porrò hic est verbum *quasi*: non ait,
reuera illum bona dissipasse, & omnibus excidisse, *Infi-*
sed quasi vt hinc firmam peccator spem concipiat, *nis a-*
feseque non nihil consoletur, restare sibi scilli- *nim aduer-*
cet post admissum peccatum remedium & me- *itio.*
delam; vt cui verbis illis Davidis vti liceat, qui-
bus ille ducem suum Joab, post cladem bello
acceptam consolabatur: *Non te frangat res ista;*

2. Reg. II.

varius est enim euentus belli, & nunc hunc, nunc illum consumit gladius; confort a bellum aduersum urbem.

Hem peccator, qui pusillanimis & imbellis desparas, cū te à peccato prostratū vides, nec feliciter tibi conflictum cecidisse; *ne te frangat res ista* noli animum contrahere, spem renoua, desideria reaccende, ac simul tibi persuade, variū belli vita huius euentū esse, nunc hunc inopinato quodā ictu ad terrā deiici, nunc illum triumphātem & gloriosum exsurgere, omnesque in genere mortales bellis casibus vicissitudinēque viuere obnoxios.

Dan. 4.

Reuocat hoc mihi in mentem vastā illā arborem Nabuchodonosor, de qua Daniel vocē audiuit, clamantē, *Succidite arborem, præcindite ramos, excutite folia eius, & dispergite fructus eius.* An non omnē hic quis arborem destructā crederet, penitus dissipatā & omninō perditā? aliqua tamē pars eius superfuit nam subnectit, *Verum amē germen radicum eius in terra sinit, & rore calidior erit.* atq; ita factum, vradice relicta repullularit, & amplior ac longprocerior facta sit, quā fuerat prius. Huic te arbor perfimilem crede, peccator, & si quando te præcisum, ramos resectos, fructusque dissipatos videris ita vt nulla fructus bonorum operum producenti spes super sit, animum tamen idcirco ne despondeas, ne ut tibi persuadeas omnia proptere pessum itura; nam virtutum ramis amputatis, fructibusque virtutum dissipatis, fidei tamen radii in te permansit, adeo vt cælesti gratiæ ror irrigatus denuo succrescere, ac meritum fructus proferre possis. Quod villici huius exemplo confirmari poterit, cuius cū fortunā iam pessimum esse loco & penitus amissa videtur, nequaquam tamen perijt, sed prudentia qua

dam & astu vultu vindicauit. Porro occasione verborum

Verborum inqueunt, & eius facti est, qui bona fortis coquit ac dilapidat reddendæ respecti sunt diuitiæ, hoc in ludo voluptatis na Naturæ sunt spiritus industria, iudicij capitisque animæ facultas vt peccata committit des machinetur, sunt dona cælestia quibus tum abutitur accipit, nullū fidei cens. Hoc significataphoricis verbis capillos tibi rade, & vides eos, tertiam partem vitæ, tertiam gloriæ, tertiam veritatis, hoc sibi vult emblematicam admonitio, quæ in iustitiam? ad ludæorum, quæ aliigne consumitur semitatis abrepti semitatis, quā primum mundi huius & primum comburendum superfluitates, deno

dam & astu vsutum vitam tum opes à periculo vindicauit. Porro ad tropologiam hanc descendi occasione verborum, *Quasi dissipasset bona sua.*

Verborum inquam, quæ de peccatore verè dice-
queunt, & eius famam obscurant: ipse siquidem
est, qui bona fortunæ, naturæ, simul & gratiæ de-
coquit ac dilapidat, nullo rationis aliquando
reddendæ respectu habito. Fortunæ bona ipsæ
sunt diuitiæ, honores ac dignitates, quas stolidè
in ludo voluptatibus, alijsque delicijs infumit. Bo-
na Naturæ sunt spiritus viuacitas, intellectus in-
dustria, iudicij capacitas, memoriæ tenacitas, om-
nisque animæ facultas, quibus abutitur, infinita
ut peccata committat, astus comminiscatur, frau-
des machinetur, & dolos neſtat. Bona gratiæ
sunt dona cælestia, ac fauores à Deo dari soliti,
quibus tum abutitur, cum gratiam Dei incassum
accipit, nullū fidei, spei, caritatis fructum produ-
cens. Hoc significare volens Deus Ezechieli me-
taphoricis verbis ait, *Sume tibi gladium acutum &*
capillos tibi rade, & assumes stateram ponderis &
diuides eos, tertiam partem igne combures in medio ci-
uitatis, tertiam gladio concides, tertiam verò con-
cides, tertiam verò aliam disperges in ventos. Quid
hoc sibi vult emblemata, Auditores, quid hæc deno-
tat admonitio, quæ signis & re ipsa, non verò ver-
bis iusticitur? ad litteram captiuitatem deno-
tat Iudæorum, quàm in Chaldæa passi sunt, in qua
alij igne consumti, alij iugulati, alij verò in diræ
seruitutis abrepti sunt tormentū: at mysticè hoc
denotabat, quàm profusè & nequiter homines bo-
na mundi huius & etiam cælestia dissipent: illa
partim comburendo, (quòd per capillos, naturæ
superfluitates, denotatur,) quando illas impen-
dunt,

Peccator
dissipat
bona for-
tunæ, na-
turæ &
gratiæ.

Ezech. 5.

Allegoria
moraliter
expolita.

dunt, quo ignem libidinis foueant & carnis ardore omni voluptatum, deliciarum, gaudiorum genere semper accensos habeant: partim gladio consumendo, cum nimiram facultates in lites, iurgia ac vitilitigationes infumunt: cetera verò in ventum & auras disperguntur, quando tot facultates & opes vanitatibus, ineptijs, pompis ludis venationibus, alijsque superfluis sumptibus dicant. Qua ratione quia villicus noster res domini administrasset ac dissipasset, *difamatus est*.

Prov. 30.

Iul. Cef. C.

delle impres.

**Princeps
adulatores
fagiat.**

Hoc ceterorum seruorum adulationi imputandum est, qui hunc miscellum apud dominum calumniando traduxere: quod tamen nefiat, suade Salomon: *Ne accuses seruum ad Dominum*: nihil quippe exitiosius aut scelestius, quam falsis accusationibus. Et calumnijs, serui fortunam apud dominum, cui ille gratus est & iucundus velle subuertere. ethnici quoque hoc detestabantur, quod egregio quodam emblemate designantur; Pingebant deam Rhamnusiā vna fraxinum manu præferentem, & corona redimitam altera verò ramum fraxineum gestantem: fraxinus autem ita serpenti inimica est, ut si hinc luculentum ignem extruas, illinc verò ramusculo fraxineos spargas, serpens, si quis fortè intermedium erit, in ignem se potius coniiciet, & in cineres redigi non grauebitur, quàm fronde inimicæ sibi arboris attingat. Quo designare volebant, nihil esse quod regna magis stabiliat, a felicius moderetur, quàm si Principes adulatores & detractores, veras regnorum viperas & pestes, procul à se repellant, imò ne accedere quidem patiantur, ac tam inimicos eosdem

se ostendant, vel coniici velint quæ spectu. At Villicis & maleuolus mirans & quodam

Infelicem; in pressum! quid ecce dominum los accusatoresq; licatione detrusionem & dissipac est quod ipsum la nit, rationes à n me priuare conat & arabo agros ali dicando exigam ciam?

Quid faciam? tet regnum celo & operibus confu culo suo confirm ne. David quoque in celos ascensu Domini, aut quis mum sibi ipsi rel mundo corde. dic tum, id est, op cellaria; nec sat dem, at manus q satis quoque fuit genito benedictio va & vocem audiu paretare & p

fese ostendant, vt in ignem se potiùs palpones
conijci velint quàm in principum apparere con-
spectu. At Villicus noſter, viſo ſe ab adulato-
ribus & maleuolis apud herum delatum, ad-
mirans & quodammodo deſperans ait, *Quid fa-
ciam?*

Infelicem, inquit, me, & calamitatibus op-
preſſum! quid agam miſer? quò me vertam? lamitas.
ecce dominum inimicum patior, & maleuo-
los accuſatoresq̃ habeo plurimos, qui me vil-
licatione detrudere geſtiunt. Dominus profu-
ſionem & diſſipationem meam intellexit, nihil
eſt quod ipſum lateat, villicum me habere re-
nuit, rationes à me depoſcit, & villicatione
me priuare conatur. quid de me fiet? fodiam
& arabo agros alienos? ſed neſcio, ſtipem men-
dicando exigam? at erubeſco. *quid igitur fa-
ciam?*

Quid faciam? non ait, *quid dicam?* vt deno-
tet regnum cælorum non in verbis, ſed factis
& operibus conſiſtere. quod & Apoſtolus cal-
culo ſuo confirmat, *Regnum Dei non eſt in ſermo-
ne.* Daud quoque interrogans, quinam tandem
in cælos aſcenſuri ſunt, *Quis aſcendet in montem
Domini, aut quis ſtabit in loco ſancto eius?* quamprimum
ſibi ipſi reſpondet, *Innocens manibus &
mundo corde.* dicere volebat, innocentiam ma-
num, id eſt, opera bona ad ſalutem eſſe ne-
ceſſaria; nec ſatis eſſe credere, aut habere fi-
dem, at manus quoque operi à mouendas. Non
ſatis quoque fuit ſenecioni Iſaac, cum primo-
genito benedictionem dare vellet, verba illi-
us & vocem audiuiſſe, ſed manibus eum quoque
contrectare & palpare voluit, *Docemur hinc
bene-*

1. Cor. 4.

Gen. 27.

benedictionem, ac præsertim sempiternam & cælestem, operibus & non verbis comparari. Atque ideo villicus noster ait, *Quid faciam?*

Iob. 7.

Improbi
cautiores
iustis & vi-
gilantio-
res.

Matth. 27.

Dan. 5.

Mundani
sine nego-
tijs vivere
nequeunt.

Est hæc quærela & expostulatio peccatoris à Deo derelicti & ad illum denuò reuerti gestiētis; qualem etiam Iob effudit, *Quid faciam tibi oculos hominum?* Verba quoque sunt versuti & in negotijs pertractandis exercitati, & subdolè agere consueti. Vnde colligere licet, impios ac sceleratos sapientiores & cautiores esse pijs, sed in vitijs & peccandi technis, quod & Christus alio confirmauit loco, *filij huius sæculi prudentiores sunt in generatione sua filijs lucis.* Apollolus Petrus atque alij discipuli in horto oliuarum dormiunt, dum captiuitas Domino imminet, Iudas autem vigilans milites armat, bufones & noctuæ de nocte vident, interdium cæcutiunt. Itaque impij Lynceo perspicaciores sunt dum peccandi sese offert occasio, in bonis verò virtutibusque talpa cæciores sunt. Scripturam in conuiuio Baltassaris regis ad parietem exaratam, nemo Satraparum Babylonicorum legere potuit aut intelligere; solus eam legit & exposuit Daniel. Peccatores in cælestibus perspiciendis penitus cæcutiunt, sed in terrenis & mundi rebus Argus oculatiores sunt, & minutissima quæque perscrutantur. Cogitate igitur quasnam misellus hic villicus artes ad villicationem & solitam agendi viuendique consuetudinem recuperandam inuenerit, quæ alij ne in mentem quidem venissent.

Quid faciam? cùm herus me villicatione deijciat, meam operam repudiet, vivere nequeo.

Iraſci-

*Iraſcitur hic & do-
more mundanorū
sine quibus vivere
spiritus exosi, &
facit, quod de sen-
huic quod octoge-
sar vacationem à
vique in otio &
geret: sed tantum
gratularetur, vt m-
ret: quare mox in
si mortuum iussit,
neribus defunctus
vivere vix se posse
licet negotia & in-
gnito Imperator e-
& reipublicæ neg-
misi. Quot, ehe-
qui Vriæ Hæro-
suafisset rex, vt
caperet, cum fa-
lio neglecto, no-
effeminatum esse
negotijs vacuus;
ijs iam à teneris
quæri præferre: a-
vitam inglorius n-
danos reperiemus
men suadere cælum
tibus affueri, inq-
gotijs immoriente
meritum animab-
quæ hoc modo villi-
faciam?*

Quid faciam, si

mpiternam & c.
mparari. Atque
m?

io peccatoris à
reuerti gellietis:
faciam tibi cu-
versuti & in ne-
& subdolè agere
impios ac sceler-
e pijs, sed in vi-
& Christus alio
prudenter sunt
tolus Petrus at-
rum dormiunt,
het, ludas au-
tiones & noctur-
tiunt. Itaque im-
um peccandi se-
dò virtutibusque
am in conuiuio
xaratam, nenio
egere potuit aut
expoluit Daniel.
ficiendis penitus
mundi rebus Ar-
utissima quæque
quasnam misel-
ionem & solitam
inem recuperan-
mentem quidem

villicatione de-
viuere neque-
Itali-

Irafcitur hic & dolet sibi villicationem auferri, more mundanorum qui negotia temper ambiunt, *Sen. lib. de* sine quibus viuere non possent, otium & quietem *brenit. vite* spiritus exosi, & vitæ solitariæ inimicissimi. Huc facit, quod de senatore, nescio quo, refert Seneca, huic quodd octogefimum ætatis annum ageret, Cæsar vacationem à reipublicæ munij concesserat, vtque in otio & quiete reliquos vitæ dies transigeret: sed tantum absuit, vt ille hoc sibi nomine gratularetur, vt mortem sibi potiùs illatam crederet: quare mox in feretro se à fernis collocari quasi mortuum iussit, quodd scilicet honoribus & muneribus defunctus & priuatus esset, sine quibus viuere vix se posse existimabat: tantopere ei scilicet negotia & inquietudines placebant. quo cognito Imperator eum pristina functione gaudere, & reipublicæ negotia quoad viueret tractare permisit. Quot, eheu! hodie huiusmodi reperire est, qui Vriæ Hææo persimiles sunt? huic enim cum suassisset rex, vt in domum se reciperet, quietem *2. Reg. 12.* caperet, cum familia iucundè viueret; consilio neglecto, non idèd se quietum, mollem & effeminatum esse ait, vt otium agere possit à negotijs vacuus; arma se gestare didicisse, & ijs iam à teneris assueuisse, negotia denique quieti præferre: at si otium & quietem elegisset, vitam inglorius non amisset. Quot verò mundanos reperiemus, qui pacem & quietem, quæ tamen suadere cælum solet, exosi, & bello & tumultibus assueti, inque medijs turbis viuentes & negotijs immorientes, extremam sibi perniciem & interitum animabus adferunt sempiternum? Atque hoc modo villicus noster sermonicatur, *quid faciam?*

Quid faciam, si heri gratia beneuolentiaque
exci-

Graue est è
diuitè pau-
perem fieri

Villici ex-
postulatio.

Eleemosy-
na pecca-
tores iuuat

excidam, à quo solo totus dependebam cliens? fodere non valeo, mendicare erubescō. Quàm graue est, Auditores, dum quis delicijs voluptatibusque affluuit, ad ærumnas & dolores delabi? quo modo affectum creditis iuuenem illum prodigum, cum se ad inopiam redactum, alterius factum vidit subulcum; se inquam, cui alij iam olim sedulè & capite nudato seruierant, qui que delicijs & qui et molliter affluuerat? *Fodere non val o*, id est, vt allegoricè hoc exponam, rigida penitentia opera præstare nequeo, corpus emacerare, flagellis in tergum sæuire, integras quæ ragesimas ieiunare peccata deplorare, voluntatem propriam abdicere, in monasterijs viuere, mundo repudij libellum dare, & austeritates amplecti: quamuis enim hæc perfectis sint facilia, mihi tamen delicijs affueto, & molliter educato actenello, grauissimæ sunt ac difficillima. *Mendicare erubescō*; id est salutem meam deposcere à Deo me pudet, imò ne Deum quidem orare audeo, veniam petere delictorum, Sanctorum mihi patrocinium implorare. Peccatorum grauitatem ac multitudinem ita erubescō, vt nec coram Deo nec Sanctis audeam comparere. *Quid igitur, faciam?*

Atque hoc, vt fortuna non excidat, pristinum locum non amittat, tempestatem capiti imminuentem auertat, itaq; negotia sua pertrahat, eum vt dominus & illius prudentiam dilaudarit. Qui igitur facit? eleemosynam velut mediatricem adhibet, & debitoribus domini misericordem a benignum se exhibet: vni quinquaginta cados olei, alij quinquaginta coros tritici alijs alia remittit, hacq; ratione plurimos sibi deuinxit. Quem vult imitemur suadet Christus, *facite*, inquit, *vobis amicos de mammona inquitatis*. Mammona S. Hierony

mu

mus vocem esse credi-
ri diuitias: diuites
tum quod vijs illi-
tum verò quod pos-
ciant, ad libidinem
bitionem causentur
eleemosynas expen-
torum segetem ad
aliud regi Nabuch-
uertendam, & cala-
lius impendebat au-
gellit, quàm eleemo-
eleemosynæ redime-
terit Domine rex, h-
libertatem, & pecc-
bis.

Et profecto eleemo-
sus omnia delicta
stingunt ignem, siue
blimem ac verò pre-
quippe sequitur
tentia ac virum, q-
nes namque naturæ
vasseramus) vult
fer, & minima ele-
uere ac redimere
vult, ignis ad Eli-
tam famies & pen-
uerla Aaronis s-
cram merita, ne
tempotuerunt, &
fuerit omnia. Diuini-
etur: si enim certū e-
ad peccata delēda in-
quib; vniquā ext-
mu

mus vocem esse credit Syriacam, & illa designari diuitias: diuitiæ autem iniquitatis dicuntur, tum quod vijs illicitis & iniquis comparantur, tum verò quod possessores ad iniquitatem pellant, ad libidinem ac superbiam pertrahant, ambitionem causentur, delicias persueant: at si in eleemosynas expendantur, magnam datori meritorum segetem adferunt. Neque enim Daniel aliud regi Nabuchodonosori ad iram diuinam auertendam, & calamitatem qua regno vitæ quæ illius impendebat auerruncandam, medium suggestit, quàm eleemosynam; *Peccata tua*, inquit, *eleemosynas redime*: sola illa te saluare modò poterit Domine rex, hanc igitur cole, itaque & tibi libertatem, & peccatis indulgentiam comparabis.

Et profectò eleemosyna præclarum est aduersus omnia delicta remedium; sicut enim aqua exstinguit ignem, sic eleemosyna resistit peccatis. O sublimem ac verò profundam Philosophiam! Hinc quippe sequitur maioris eleemosynam esse potentiam ac virium, quàm omnis natura simul. Omnes namque naturæ vires, (contra Pelagianos id vt asseramus) vnum abolere peccatum non possent, & minima eleemosyna omnia simul peccata eluere ac redimere potest. Diluuium tempore Noë, ignis ad Eliæ preces cælo dimissus, famaribet. tana fames & penuria, circumcisionis culter, vniuersa Aaronis sacrificia, omniaque Patriarcharum merita, ne vnum quidem delere aut obliterare potuerunt, & sola eleemosyna profligat ac fundit omnia. Diuinum igitur quid in se continere videtur: si enim certum est, vt reuerà certo certius est, ad peccata delenda infinitam quamdā potentiam requiri, nihilq; vnquam extiterit, quàm Dei filij sanguis, qui

Dan. 4.

Ecclesi. 3.

Eleemosyna
na aliquid
cum diuini-
tate cõ-
muncha-
bet.

qui infiniti cuiusdam ponderis erat & valoris, quæ eadem potuerint prosterni; profecto eleemosyna hoc cum illo commune habet, quod sola de inimicis triumphet, qui de cæteris omnibus triumphabant.

Genes. 33.

Magnus ille Patriarcha Iacob, cum vxoribus filijs & gregibus à Mesopotamia rediens, fratris quæ sui Esau iram metuens, qui illi armatus occurrebat, vitam erepturus, omnem conseruationis spem in sola misericordia cuius præcipua pars eleemosyna est, collocauit; quare spemque mortumque inter dubius ait, *Placabo eum muneribus*. Ut pro consuetudine mea allegoricè hoc exponam, dixero eleemosynas dona esse periosa, sed a

Eleemosyna Deum iram diuinam ob vitia nostra conceptam leniendam & placandam. Atque hoc fuit consilium prudentis illius regis, de quo in Euangelio, qui cum alio

ratum placat, liliū sibi regem viginti hominum millibus instructum occurrere cerneret; cui cum decem millium exercitu, id est decem decalogi præceptorum obseruatione, resistere se posse diffidebat, missis legatis, pauperibus inquam, & mendicis, rogatus quæ pacis sunt, petit inducias, & misericordiam efflagitat.

Ceterum regius Propheta hacce de re agens be-

Psalms. 117.

atos credit eos, qui eleemosynam libenter & grato animo conferunt & misericordiam illis pollicetur in altero sæculo, qui in hoc eandem pauperibus declararunt; *Iucundus*, inquit, *homo, qui miseretur & commodat, disponit sermones suos in iudicio, quia in æternum non commouebitur*. Scio locum huius diuersimodè exponi solere. Nam *disponit sermones suos in iudicio*, Rabbi Abraham tantumdem valeat credit, ac in verbis suis prouidus & sapiens est, & quæ cum iudicio & cautela, debito loco & tem-

pore depromit. Kiam viam tenent, Dominus transcendens est & tur, *Disponit sermones suos mature & cum ne & prudentia*. Rabbi Selomo a dicit, id est, qui quæ desideria disponit rescindit, lux erga pauperes semmunis interpretatur ad gustum, præfert, qui sapiens eleemosynam in pauperes de suas dirigit ac disponit cum alijs condemnandis mercede donandis. Dauid rex cum triumphumque Salomone ret, atque amicos illi ret, filios Berzellai se voluit assidere; *sciam, eruntque comedam mihi, quando festus horum verborum eualitate, possessione modo eiectus, videtur*; illi ergo in comitatu illi ei quæ præbete, & ceteram agnoscere mensæ faciem gelicumbentes, sapientiores quos Dom. tom. 2.

rat & valoris, quo
fecto elemosyna
mod sola de inimi-
cibus triumphat.

b, cum vxoribus
a rediens, fratris
illi armatus occur-
em conseruationis
us præcipua pars
uare spemque me-
bo eum muneribus
egoricè hoc expo-
esse periosa, sed a
conceptam lenien-
uit consilium præ-
angelio, qui cum a-
um millibus instru-
um decem millium
i præceptorum ob-
ffidebat, missis le-
mendicis, rogato-
, & misericordia

accede re agens
nam libenter & g-
cordiam illis po-
n hoc eandem po-
inquit, homo, qui
sermones suos in iud-
tur. Scio locum tu-
am disponit sermo-
tantumdem vobis
us & sapiens est, et
debito loco & tem-
por

DOMIN. VIII. POST PENTECOST. 289

pore depromit. Kimhi vero & Symmachus aliam Variæ ex-
viam tenent, *Dauid* enim hebraicum, verbum positiones
transcendens est & pro vna eademque re accipi- loci ali-
tur, *Disponit sermones suos in iudicio*. id est, bona cuius è
sua maturè & cum iudicio dispensat, & discretio- Psalmo 141
ne & prudentia in liberalitatibus suis utitur.
Rabbi Selomo ait, *disponit sermones suos in iudicio*, id est, qui ita affectus suos moderatur, ita-
que desideria disponit, vt de necessarijs sibi par-
tem rescindens, luxumq; & prodigalitatem exofus,
erga pauperes se benignum ostendat. Sed com-
munis interpretatio quæque magis mihi modò
ad gustum, præfert, In ciuidus homo, id est beatus,
qui sæpius elemosynam elargitur, ac misericor-
diam in pauperes declarat; tam benè namque res
suas dirigit ac disponit, vt in die iudicij non sit
cum alijs condemnandus, sed è contra amplissima
mercede donandus.

Dauid rex cum testamenti tabulas conderet, fi- 3. Reg. 1.
liumque Salomonem supremis verbis compella-
ret, atq; amicos illi de meliore nota commenda-
ret, filios Berzellai Galaaditis regis semper men-
sæ voluit asidere: *filij*, inquit, *Berzellai reddes gra- 2. Reg. 17.*
tiam, eruntq; comedentes in mensa tua; occurrerunt & 1.
enim mihi, quando fugi, haui a facie Absalon. Mysti-
cus horum verborum sensus est hic: Christus hodie
exultate, possessione rerum temporalium quodam-
modo eiectus videtur, idq; in persona pauperum
suorum; illi ergo instar Galaaditis huius occurrere,
commeatum illi eiusq; exercitui, pauperibus in-
quam præbere, & certe citius aut ferius, collatam
in se gratiam agnoscet, vosque regis æternæ bea-
titudinis mensæ faciet accumbere, mensæ cui an-
geli accumbentes, saturari prægaudio nequeunt.
Exploratores quos Iosue ad Iericho exploran-
dam

Ios. 2.

dam miserat, domini Raab in excidio pépercerunt, quòd illa spicis eos coopertos ab interitu vindicasset, spicæ hæc aristæque superflua & reliquias opum nostrarum nobis denotant; allegoria porro innuit, illos, qui pauperum vitam conseruant, periculaque ab iisdem & iniurias varias propulsant, ac reliquijs & superfluis cooperiunt, id est, qui libenter eleemosynas in illos effundunt, conseruandos; cum generalis illa & vniuersali mundi ruina aduenerit, cum cælum, terra, elementa, omnesque creaturæ pessum ibunt. Nostra autem verba momento suo stabiliens Christus, in Euangelio ait, *Quod superest, date eleemosynam*

Luc. 11.

Eleemosyna
na dirat
dantes.

Eleemosynæ quoque, vt nouum quid adferam proprium est, dantem numquam pauperem, sed diuitem semper reddere. Vidua Elisæi, quamdiu oleum illud miraculo & prodigio auctû in vacuo effundebat Vasa, semper excrecebat, at vbi fundere desijt, crescere quoque desijt. Docemur hoc ce prodigio, quamdiu in vacua illa opibus vasa id est pauperes, oleum misericordiæ effuderimus: diuitias indies accrescere, quemadmodum & aqua putealis, quo plus exhauritur, quo & copiosius infernè subintrat; ita eleemosyna putei quidam benedictionis est, è quo quanto plus dando pauperibus exhauris, quo & eadem amplius excrecat. è contra verò vbi nulla effluit eleemosyna, nihil quoque redundare solet.

Similia.

Aquæ fossarum, paludum, & stagnorum, quòd semper stent & numquam defluant, nonnisi sordes & coenum trahunt, ranas, bufones, serpentes progignunt; sed quæ fluunt, nitidæ sunt, limpida, vitro pellucidiore, ad potandum dulces piscibus refertæ, & ex omni parte gratissima. Ita quoque thesauri, & opes, arcis semper inclu-

sz, 8

DOMIN. VIII.

sz, & quæ per eleemosynas nonnisi ranas, bufones, scelera ac luxuriam, pauperes effunduntur, possessori, Frumentum quoque sapientum à multitudine fructuum, crumenæ autem adferunt, at in maius fructum testium fructum, dere visus est Psalmi peribz, iustitia eius in

Aquilam dum pra animalia varia sequuntur, quæque de diuidunt, quæque de victitant, nam post parasitos dispergunt infames, quidquid deuorant, aut siqua dem abscondunt. Eleemosyna sua dispergunt, aqua nerosam illam prodigiosa, vrsos & vulpes Christus vetat, sed effundi, facite vobis, atque in hoc Euangelio.

Quamobrem, Au

nata pro fit paral

Dem nostrum esse

dantes, villicos &

quæque indies illius

ita dissipamus: reco

do vpsa, quo omni

excidio peperc-
ertos ab interitu
superflua & reli-
otant; allegoria
am vitam confer-
turius varias pro-
is cooperiunt, id
illos effundunt,
lla & universalis
um, terra, elemen-
bunt. Nostra au-
liens Christus, in
te elemosynam
um quid adferam,
in pauperem, sed
Elisæ, quam die
gio aucti in vacuo
cebat, at ubi fun-
sijt. Docemur hoc
illa illa opibus vasa
ordis effuderimus
madmodum & a-
tur, quo & copie
elemosyna pueri
o quanto plus dan-
& eadem amplius
illa effluit elemo-
plet.

& itagnotum, quod
uant, nonnisi se-
busones, serpentes,
nitidæ sunt, in-
potandum dulci-
parte gratissima
reis semper inclu-
sz, &

DOMIN. VIII. POST PENTECOST. 191

sz, & quæ per eleemosynam numquam fluunt;
nonnisi ranas, bufones, & lacertas, id est pecca-
ta, scelera ac luxum gignere solent: at quæ in
pauperes effunduntur & inopes, meritum cau-
santur possessori; Deoque sunt quam gratissimæ:
Frumentum quoque in horreo non excrecit, at
sæpenumerò à muribus arroditur, in terram verò
coniectum fructum adfert centesimum: ita diui-
tiarum crumenæ aut arcæ incluse nullam utilitatem
adferunt, at in manibus pauperum seminata, cen-
tesimum fructum reddunt cum tœnere. Huc allu-
dere visus est Psalmista dicens, *Dispersi, dedit pau-* *Psalm. lxxi.*
peribus, iustitia eius manet in sæculum sæculi.

Aquilam dum prædam cepit aues uti & leonem
animalia varia sequi solent, quibuscum prædam
diuidunt, quæq; de mensa illorum velut clientes
victitant; nam postquam ipsi saturati sunt, reliqua
parasitos dispergunt. vultur verò & vrsus auaritia
infames, quidquid prædati sunt aut quamprimum
deuorant, aut si quas forte reliquias habuerint, eas
dem abscondunt. Eleemosynarij & qui in pauperes
sua dispergunt, aquilam & leonem imitantur, ge-
nerosam illam prosapiam: at auari & immiseri-
cordes, vrsus & vulturi per similes sunt; quod tamē
Christus vetat, sed eleemosynas in proximum vult
effundi, *facite vobis amicos de mammona iniquita-*
tu, atque in hoc Euangelico epiphonemate finem
faciam.

Simile:

Quamobrem, Auditores Catholici, hæc vobis *Conclusio*
audita pro sit parabola: meminertis, obsecro,
Deum nostrum esse locatorem; nos nonnisi con-
ductores, villicos & dispensatores, sed dissolutos;
quique indies illius bonæ acceptasque cælitus græ-
tias dissipamus: recordamini etiā, veturū aliquan-
do tēpus, quo omnium exactissima reddenda erit
ratio;

IT z

ratio;

ratio, & quo nobis diues ille improperebit, *Quid audio de te?* Episcopo, Prælate, Pastore quid audio? lupi gregem vestrum inuadunt, sacerdotum magna in diocesi vestra dissolutio est, non vsque adeo accurata templorum habetur ratio; curiones & parochi muneri suo inepti sunt. *Quid audio de te?* aulam sectaris, venationi studeas, canes alis, vita tua infamis est, Ecclesiæ reditus bonaque sacra in vsu illicitos impendis, de anima verò, ne minima tibi habetur ratio. *Quare redde rationem villicationis tue.*

Heb. 13.

Et sanè Pastores, de omnibus exactissima minutissimaque ratio reddenda est, & imprimis de animabus. vnde ad Hebræos Apostolus, *Ipsi enim peruiigilant, quia si rationem reddituri pro animabus vestris.* an non & Iacob Patriarcha omnium pastor, de grege suo accuratam aumculo Labano rationem reddidit? nam crimen sibi impositum diluturus cum animæ defensus, ait, *Idcirco viginti annis fu-*

Gen 31.

tecum, oues tuae & caprae steriles non fuerunt, ariete gregis tui non comedi, nec captum à bestia ostena-
tibi, ego damnum omne reddebam; quidquid furti-
peribat, à me exigebas. & apud Ieremiam, alia ex-
 postulatio. *Ubi est grex tuus qui datus est tibi? pec-*
inclitum tuum? quid dices, cum visitauerit te? num-
quid dolores non apprehendent te quasi mulierem par-
turiensem?

Ierem. 13.

Ad sacer-
 dotes apo-
 strophe.

Quin & tibi aliquando dicetur, sacerdos, *Quid audio de te?* reddere rationem villicationis tue. Quomodo vitam iustitasti, ut pastor, an verò ut impostor, ut præco, an prædicator, sacerdos an sacrilegus? Prælati instar an Pilati? ut Doctor an seductor? Cui ad Ecclesiasticam dignitatem ascendisti, an propter onus, an honores? ob voluptates an difficul-

tates? ad extruendo-
 rate motus an cupiditas,
 me, sacerdotes, ut mi-
 nistrorum Dei. H
 pile Christiane par-

Tu verò omnipo-
 ditor, summe eloqui
 decipere nemo qu
 verborum, cogita
 ratio, nostri obsecr
 benignum erga delin-
 villici illi iniquitat
 tores, iniqui dispen-
 & inhonestus rumor
 quos Angeli, demon
 quotidie apud Mai
 unt. Quid, Eheu! ag
 nimirum nobis ad
 huius villicatione
 non dabitur, non m
 tentia facere; tunc
 Virginis intercessio
 rit. Quamobrem no
 cui reddenda erit ra-
 lici sumus; æterne p
 gorem noli ostende
 vilicum agas: & præ
 villici huius
 inquam amicos nob
 sepe numero obesse
 molynas faciamus. H
 damus, quò per eos a
 na, in quibus beatitu-
 adimitimereamur, a
 Pater & Filius & Sp

DOMIN. VIII. POST PENTECOST. 293

tates? ad extruendum, an destruendum? charitate motus an cupiditate? sed, sic vos existimet homo, sacerdotes, ut ministros Christi, & dispensatores 1. Cor. 4. ministrorum Dei. Hoc, obsecro, cogitate, & tu popule Christiane parabolæ reminiscere.

Tu verò omnipotens Deus, cæli ac terræ conditor, summe elocator noster & creditor, quem decipere nemo queat, at cui omnium actionum, verborum, cogitationumque seuera reddenda est ratio, nostri obsecro miserere, teque clementem & benignum erga delicta nostra exhibe. Sumus eheu! villici illi iniquitatis, gratiarum tuarum dissipatores, iniqui dispensatores, de quibus tam malus & inhonestus rumor in cælum usque sparsus est; quos Angeli, demones, atque adeo creaturæ omnes quotidie apud Maiestatem diffamant & coarguunt. Quid, Eheu! agemus? quid nobis fiet, quando nimirum nobis ad locum rationum vocatis, vitæ huius villicatione auferes. Tunc villicari amplius non dabitur, non mereri, non opera denique poenitentiae facere; tunc Sanctorum preces, gloriosæ Virginis intercessio, Iesu Christi gratia interciderit. Quamobrem nostri, obsecro, summe Iudex, cui reddenda erit ratio; magne possessor, cuius villici sumus; æterne pater, cuius filij, miserere; rigorem noli ostendere, sed benigne ac suauiter nobiscum agas: & præsta, ut interea prudentiam & astum villici huius imitemur, diuitijs iniquitatis inquam amicos nobis paremus, id est, e bonis, quæ sæpenuerò obesse solent & malum adferre, elemosynas faciamus, pauperes nobis propitios reddamus, quò per eos aliquando in tabernacula æterna, in quibus beatitudinem nostram expectamus, admitti mereamur, ad quæ nos deducere dignetur Pater & Filius & Spiritus sanctus, Amen.

Deo ratio
de vita a-
cta red-
denda.

DOMINICA
NONA.

POST PENTECOSTEN.

Cum appropinquaret Iesus Ierusalem, videns ciuitatem fleuit super eam. Luc. 19.

FIGVRA.

Ecc. 6.

Quamuis Mardocheus, equo regio, multis purpuratis stipantibus, magna pompa & honore, per omnia vrbis compita, Assueri regis iussu veheretur; Aman quoque regis intus equum deducens, praconis vice functus inclamaret, sic honerabitur, quemcumque rex voluerit honorare; numquam tamen sanguinolentam illam aduersus populum suum decretam sententiam, qua omnes per regnum vbique sparsi Iudae paucis post diebus ad necem deposcebantur, animo potuit eradere: cum enim ciues suos & concaptiuos plaudentes & sibi de triumpho congratulantes cerneret, ut qui impendentem, calamitatem & ruinam capiti certissime imminente ignorarent, ipse totum in lacrymas resolvebatur; ipse ridentibus Hebraeis fletu madebat: suspirabat, ingemiscebat, & albicat illam barbam lacrymarum imbre, velut balsamo & malobathro Syrio irrigabat. Et sane si quis eum tum Iudaeus lacrymarum causam interrogasset, cur inquam triumphum & iubili tempore dolore conficeretur amarissimo, haud inepte respondere potuisset, vestram calamitatem deploro fratres, vrbis vestrae excidium gemo, fletum oculis excutiant imminencia vobis mala; fleo inquam, quod post hebdomadam

DOMIN. I.

bdomas aliquot
nuerla Perside &
ipsum in hodierno
re videor: verus
die triumphum sui, d
fueri, Paris caelest
agit; vrbem Iero
magnificencia in
& exultatione re
gratulentibus, co
tur: tota ecce ciui
calamitate vrbis in
videns, Mardoche
bre totus madescit
sam velit, responde
te, & crepidabunt
calamitatem & la
tius deducam, sum
do spiritus sancti
ginis inuocantium
saluationem Ang
luti, recitemus.

A v

Omnes omnino
qui sanctarum lac
tum ob aliena pec
decus, ac valorem
praconia suere, at
poblica elatione
mentias diuinas
tur. Cassianus na
solum discipulu
Gallia hac nostra
bus Honorij &

uo regio, multis
magna pompa &
compita, Affue-
uoque regis inti-
vice functus ci-
cumque rex volue-
sanguinolentam
decretam senten-
tique sparsi Iuda-
seebantur, animo-
uos & cōcaptiuos
cōgratulantes cer-
amitatē & ruina-
porarent, ipse totū
identibus Hebre-
miscebat, & albi-
e, velut balsamo
sane si quis eū tim-
terrogasset, cur
ore dolore confu-
responderē pot-
ro fratres, vrbis
culis excruciantē
uam, quod post he-

bdomas aliquot nullus omnino vestrum sit in v-
niuersa Perside & Assyria futurus superstes. Hoc
ipsum in hodierno Euangelio mihi quoque vide-
re videor: verus enim Mardocheus Christus, in
die triumphi sui, die inquam, quo æterni illius As-
fueri, Patris cælestis, iussu, de mundo triumphum
agit; vrbem Ierosolymitanam magno honore &
magnificencia ingressus, ciuibuscum læto iubilo
& exultatione recipientibus, plaudentibus, con-
gratulentibus, concrepantibus, vberimè lacryma-
tur: tota ecce ciuitas gaudet & plaudit, solus ipse
calamitatē vrbis imminentem præfagiens ac præ-
uidens, Mardochei instar, irriguo lacrymarū im-
bre totus madescit. Si quis autem fletus scire cau-
sam velit, respondebit profecto, *Quia veniet dies in*
te, & circumdabunt te inimici tui vallo. Vrbis huius
calamitatem & lacrymarum Christi causam læ-
tius deducam, simulq; Euangelium exponam, mo-
dò spiritus sancti adsit auxilium, & Deiparæ Vir-
ginis inuocantium patronæ patrocinium; quare
salutationem Angelicam eidem, in genua prouo-
luti, recitemus.

A VE MARIA.

Omnes omnino sancti Patres, ac veri Heracliti
qui sanctarum lacrymarum, quæstum ob propria,
tum ob aliena peccata effunduntur, dignitatem,
decus, ac valorem aperuere; tam effusi in earum
præconia fuere, atque easdem extulere, vt & hy-
perbolica elatione vsi, itaque ea quæ dixere, inter
sententias diuinas referri meritò posse videan-
tur. Cassianus namque in primis, Magni Chri-
stomi discipulus, ac deinde Massiliensis in
Gallia hæc nostra presbyter, qui temporibus
Honorij & Theodosij Iunioris vixit, di-

In Psalmos.

cere non dubitauit, fletum esse cibum animarum, corroboracionem sensuum, peccatorum absolucionem, refectionem mentium, lauacrum denique culparum.

In serm.

Lacrymarum effectus.

In epist.

S. Bernardus domo Burgundus, religiosus pietate celeberrimus, qui an. Dom. MCLXIII. Frederici Barbarossæ temporibus decessit, maximus lacrymarum amicus, ita in earum laudem sese effudit: *delecta Angelorum*, inquit, *sunt lacryma nostra, & delectabiles lacryma penitentis*. S. Hieronymus utroque longè prior tempore alia etiam maiora diuinioraque encomia lacrymarum celebravit, *ô acryma*, inquit, *humilis, tua est potentia, tuum regnum; tribunal iudicis non vereris, amicorum tuorum accusatoribus silentium imponis, non est qui te accedere vetet, magis crucias diabolum, quam poena infernalis. Quid plura, vincis incredibilem, ligas omnipotentem, inclinas filium Virginis*.

Math. 5.

4. Reg. 12.

4. Reg. 20.

Math. 26.

Beati igitur atque iterum beati, qui lacrymis sese dedunt, & fletui immergunt, beatos quoque hos olim pronuntiauit Christus, *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur*. quod plurimis è sacra scriptura exemplis manifestum reddam. Beatus enim David rex fuit, quia fleuit; solis lacrymis scilicet adscribat, quòd & vitam & regnum & coronam seruauit. Beatus quoque rex Ezechias, quia namque fleuit, mortis in caput illius pronuntiata sententia, ad quindecim annos, antequam executioni mandaretur, dilata fuit; de quo dicitur, *Conuersus ad parietem fleuit amare*. Beatus etiam Petrus Apostolus ob fletus & lamenta, singultus siquidem, suspiria & gemitus imò exciti corde, pristinam ei gratiam reddidère. Beata quo-

quoque ac nimium Magdalena, quòd lacrymarum balneo sordes, id est peccata.

Hinc Chrysostomus secundu[m] blasphemum enim Sacramentorum macula per modo auerruncari. nuere voluit Prophecia Ierusalem cor dixerit: Messias quidum, omniaque hominis sui mari eluedis peruersitatem. Psaltes huc allusit draconum in aqua catum intelligit, per ac capitalia, è quibus sacro lacrymarum tur.

Cuius rei figuram exercitus eius in mari naufragium, Reuerentus & equites currentes ingressi fuerunt ex eis. funestum tempore, designatum mari Sathum, atque omnes dem aliquando naufragum beati, qui gemitus lacrymis sententia procul dubio m quæ seminant in lacrymis

um animarum,
atorum absol-
auacrum deni-

religiosus pie-
MCLXII.
decessit, maxi-
rum laudem fese-
it, *sunt lacryma*
centu. S. Hiero-
pore alia etiam
crymarum cele-
tua est potentia,
vereris, amico-
imponis, non est
diabolum, quam
is incredibilem, si-
rginis.

ti, qui lacrymis
, beatos quoque
Beati qui lugent,
plurimis è sacra
reddam. Beatus
t; solis lacrymis
& regnum & co-
ex Ezechias, qui
ut illius pronun-
annos, antequam
it; de quo dicitur
are. Beatus etiam
lamenta, fingi
mirus imò exor-
reddidère. Beati
quo-

DOMIN. IX. POST PENTECOST. 297

quoque acnimum felix peccatrix illa notissima
Magdalena, quòd sacros Christi pedes iucundo la-
crymarum balneo refecerit; his etenim animæ
sordes, id est peccata, eluit ac purgavit.

Luc. 7.

Hinc Chrysostomus audaciam sumpsit, ut lacry-
mas secundum baptismum nominarit: quemadmo-
dum enim Sacramentum hoc animas ab omni pec-
catorum macula purgat, & omne scelus quodam-
modo auerruncat, ita & lacrymæ. Hoc nempe in-
nuere voluit Propheta Ieremias dicēs, *Laua à ma-*

Chrysost. ho-

mil. 15. in

Matth.

litia Ierusalem cor tuum ut salua fias: perinde ac si
dixisset: Messias quidem vniuersum purgabit mun-
dum, omniaque hominum scelera rubicundo san-
guinis sui mari eluet; at nostrum quoque est, cor-
dis peruersitatem lacrymarum vnda abstergere.

Ierem. 19.

Psaltes huc allusit dicens, *Tu contribulasti capita*
draconum in aquis: porro per draconem illum pec-
catum intelligit, per capita verò peccata præcipua
ac capitalia, è quibus alia pullulant, quæ omnia in
sacro lacrymarum gurgite pereunt & suffocan-
tur.

Psal. 73.

Cuius rei figuram credo, Pharaonis omnisque
exercitus eius in mari rubro submersione & triste
naufragium, *Reuersaq; sunt aqua, & operuerunt*

Exod. 14.

cum us & equites cuncti exercitus Pharaonis, qui se-
quentes ingressi fuerant mare; nec vnus quidem su-
peruit ex eis. funesto hocce infortunio, iam ab illo
tum tempore, designatum existimo, in rubro la-
crymarum mari Satanam Pharaonem illum infer-
nalem, atque omnes Aegyptios, id est peccata, tan-
dem aliquando naufragium passuros. Beati igitur
ac millies beati, qui gemunt & suspirant; quidquid
enim in lacrymis seminant, cum gaudio & exulta-
tione proculdubio metent: nā, teste Psalmographo,
qui seminant in lacrymis, in exultatione metent.

Lacrymæ

rubro mari

comparan-

tur.

Psal. 125.

Psal. 125.

Dauid Philistæorum olim terror, & principum omnium miraculum, cum probè lachrymarum vim & energiam perspectam haberet, cum Deo agens clamabat, *Auribus percipe lachrymas meas.* ob quas deinde exauditus aiebat, *Posuisti lachrymas meas in conspectu tuo,* quod alij legunt, *lachrymas meas reponere in ventrem tuum*: hinc liquidò apparet, quanto perè lachrymæ placeant Deo, cum in intimo diuinæ essentia sinu recondantur. quidè lachrymæ cælorum sunt ianitrices, peccatorum interpretes, pœnitentium patronæ, Dei amicæ, pietatis tubæ, sanctorum desideriorum incentina, denique pœnitentiæ fulcra: in mundo quoque habitare solent, qui propterea vallis dicitur lachrymarum. ille porrò sapit, & omnibus numeris perfectus est, qui eandem hęc vsurpat, & dum opus est, adhibet.

Iud. 11.

Iephthes filia à patre postulauit, vt bimestri ante mortem per montes & solitudines sibi liceret cum æqualibus & sœdalibus, ad virginitatem quæ violenta morte abriperetur, deplorandam, diuagari. Sanctus quoque Iob eodem respiciens dicebat; *Dimitte me,*

Iob. 10.

plangam paululum dolorem meum, antequam vadam, & non reuertar, ad terram tenebrosam

Psal. 38.

& operiam mortis caligine. Et regius vates, *Quoniam aduena ego sum & peregrinus, remitte mihi vt refrigerer, priusquam abeam, & amplius non ero; refrigerer inquam lacrymis.* Discite hinc, viros illos sanctissimos, vitæ prolongationem aliam ob causam non postulasse

quan

quam vt interea l
esse sibi propedi
men & impij no
tur, risu & gaudi
eunt.

Israëlites du
abductos prouin
constitutos cerne
bus silestribus
quam inducere an
lonijs, sed nocte
bantur. audite ve
na Babylonis illic sed
remur tui sion, in p
stra. Hic discere li
correntibus & flu
ius viuimus, & in
lem relegati sumus
omnes delicias &
pudiandos, sed
lestis patriæ recor
dendas.

Atque vt Rex Ba
menta musica habe
dololatræ, coram
cidebant; ac veri
flectere, vel aur
luerunt; ita suam
tas delicias & vol
impij & cosmophi
rum ac deliciarum
rant: veri autem H
uim est, vanitatem
symphoniam & cre
tam tripudiare & eff

quam ut interea lachrymis vacarent, scientes esse sibi propediem moriendum: peccatores tamen & impij non nisi ut delicias confectentur, risu & gaudio diffuant, vitam differri petunt.

Israëlitæ dum in ignotam & alienam se abductos prouinciam, & procul à patria constitutos cernerent, de salicibus & arboribus siluestribus organa suspenderunt, & numquam induxere animum cantare rogati à Babylonijs, sed noctes & dies continuos lamentabantur. audite ut de se testentur, *Super flumina Babylonis illic sedimus & fleuimus dum recordamur tui Sion, in salicibus suspendimus organa nostra.* Hic discere licet, nobis qui haud procul à torrentibus & fluuijs Babylonis mundi huius viuimus, & in regionem incultam & sterilem relegati sumus, omne gaudiorum genus, omnes delicias & risus, in mundo hoc esse repudiandos, sed è contra lacrymas, ad cælestis patriæ recordationem, vbertim effundendas.

Atque ut Rex Babylonius organa & instrumenta musica habebat, quæ mox ut audiebant idololatræ, coram statua proni adorandum prodeiebant; ac veri Israëlitæ numquam vel genu flectere, vel aures symphonie applicare voluerunt; ita suam mundus symphoniam habet, suas delicias & voluptates, quarum ad sonum impij & cosmophili genu flectunt, & scelorum ac deliciarum ineptiarumque statuas adorant: veri autem Hebræi, & cælo destinatæ animæ est, vanitatem hanc non adorare, nec ad symphoniam & crepitaculorum illius concentum tripudiare & efferrî, sed noctes & dies luctui indul-

Mundus
terra lacry-
marum.

Dan. 3.

Pfal. 6.

indulgere, regem illum Hebræum imitando de se
qui ait, *Leuabo per singulas noctes lectum meum, lac-*
rymis meis stratum meum rigabo.

Ezech. 9.

Angeli, nuntiij illi cælo in Ierusalem, priusquam
circa mundi finem excinderetur, destinati, prout
Ezechiel refert, iussi sunt notare & segregare eos,
qui in lacrymis victitaret, *Ite per Ierusalem, & si-
gnate omnes qui lugent super iniquitates, quæ sunt in
medio Ierusalem.* In quo duo occurrunt notanda,
primò lacrymas ad beatitudinem plurimùm mo-
menti adferre, & solos illos ad gloriam destina-
tos qui lacrymis incumbunt; deinde, aliorum pec-
cata deplorare evidens esse prædestinationis argu-
mentum, & futuræ beatitudinis arrham. quibus de-
meo adiunxero, nihil in mundo maioribus & vbe-
rioribus lacrymis deplorandum, quàm rerum spi-
ritualium damna, qualia in primis nostra peccata
sunt, & simul aliorum.

Dauid rex cū gentes quasdam idololatria in
fames bello persequeretur, illæque fuscæ fugatæq;
idola deseruissent, rex quo erat in Deum verum
affectu, eadem flammis adiudicauit, *Derelique-
runtq; ibi Deos suos, quos Dauid iussit exuri.* Rogat in
quæstionibus suis Augustinus, cur Dauid idol
exusserit; & ait, consulto id factum, quod gente
illæ lacrymis numina velut holocaustis placarē
æquum porro est & rationi consentaneum, idol
quibus lachrymæ immolabantur, exuri & in cine-
res redigi, cū soli Deo regium hocce sacrificium
debeatur. At nimis fortasse multa, & plura quā
exordij ratio postulet; & ipse plurib;, de lacrymi
agere nequeo, quin in lacrymas resoluar, cū Salua-
torem meum Christum hodie videā illacrymantē
hoc scilicet hodiernum præfert Enangelium, *Cur
appropinquaret Iesus Ierusalem, vidēs ciuitatē, fleu-*
supi

DOMIN.

sperillam. vt lugi
 debito prosequar
 & funeto Ierolo
 de lacrymis Chri
 me accingo, velt
 Quod ad primi
 Ierololymitana
 tius ludæ metrop
 pore nuncupatan
 Abrahæ dicta fuit
 Iosephus: deinde
 expugnare videtur
 indiguitate, Iero
 tus porro eius pere
 monti quippe infest
 ter assurgentibus hu
 altero nomine Mo
 lud templum à Sal
 ro vero arx & fili
 rate Iosephus, ac
 adfert, arque inter
 equum deualtaret
 linam, vt ducen
 12.

Varias porro ob
tium foeditatem, C
uastata; modò à Re
& Chaldeis, modò
Antiochus, Nabuch
tu Vespasianus pen
getipus Iudæus nat
ab Apollolorum per
annum Christi c x
accurat & fideliter
re Palestine Episco

Super illam. vt lugubrem hancce materiam ordine debito prosequar prima concionis parte detristi & funesto Ierosolymorum excidio, atque altera de lacrymis Christi locuturus sum, ad quas dum me accingo, vestras etiam in promptu habetote.

Quod ad primam attinet. Sciendum est urbem Ierosolymitanam, tribus Beniaminice caput, & totius Iudææ metropolim, diuersis pro diuerso tempore nuncupatam fuisse nominibus: tempore enim Abraham dicta fuit Salem & Solyma, prout testatur Iosephus: deinde Iebus, vt è capite 18 Iosue & 19. Iudicum videre est. tandem per Dauidem capta expugnataque, Ierosolyma nomen est adepta. Si- tus porò eius peregregius, salubris & amœnus; monti quippe insidebat, & duobus collibus leuiter assurgentibus hinc inde cingebatur, in quorum altero nomine Moria, regium & splendidum illud templum à Salomone fuit exstructum; in alte- ro verò arx & filia Sionis. Descripsit illam accurate Iosephus, ac plurima in illius celebrationem adfert, atque inter cetera, tantam in eo, paulò antequam deuastaretur, hominum fuisse multitudinem, vt ducenta hominum complexa sit mil- lia.

Varias porrò ob peccatorum ibidem inualescē- tium fœditatem, clades experta est, ac sæpius di- uastata; modò à Regulis Syriæ, modò à Babylonijs & Chaldeis, modò etiam à Romanis. Diripuit eam Antiochus, Nabuchodonosor euertit, denique Ti- tus Vespasianus penitus excidit: quod excidiū He- gesippus Iudæus natione qui historiam iam inde ab Apostolorum per orbem prædicatione, vsq; ad annum Christi CXXX. conscripsit Ecclesiasticā, accurate & fideliter enarrat: item Eusebius Cæsar- reæ Palestinæ Episcopus, linguarum cognitione, historia

Vrbis Iero-
solimitanæ
descriptio.

Lib. 1. Antiq.
c. 18. & lib.
7. c. 3.

Lib. 6. de
b. lib. 6. c. 6.

Hist. tripart.
lib. 2. c. 5.

historiæ notitia, & omnigena scientia celebris, quique initio quidem, vt Hieronymus testatur, Arianorum partes tenuit, atque ideò nonnunquam Arianorum dictus est coryphæus; sed qui postea orthodoxorum castra secutus, Niceni concilij tempore, symboli etiam Niceni auctor & concinnator meruit appellari verum ceteris & copiosius & elegantius ipse Iosephus Iudæus, Sacerdos, qui temporibus Imp. Vespasiani & Titi vixit, & viginti libros de Iudaica antiquitate, & de bello excidioque septem eleganter conscripsit; qui in primis notat, tempore obsidionis Titi, vndecies centena hominum millia tum peste, tum fame, tum præsertim gladio in vrbe Ierosolymitana periisse, & nonaginta septem millia diuendita, idque pretio adeò vili & exiguo, vt triginta nonnisi vni uenierint denario, vt olim triginta denarijs vnum vendiderant Christum.

Iuxta hæc nequissimæ gentis elades ac ruina sæpius ac longo prius tempore à Prophetis prænuntiata legitur. dixit siquidem Psalmographus *Fiat habitatio eorum deserta, & in tabernaculis eorum non sit qui inhabitet; item Daniel; Et ciuitas et & sanctuarium dissipabit populus, cum duce venturo & finis eius vastitas, & post finem belli statuta desolatio: Ipse quoque initio Prophetiæ Isaias, & relinquetur filia Sion, vt umbraculum in vinea, sicut tugurium in cucumerario, & sicut ciuitas quæ vastatur.* Christus in Euangelio idem Iudæis comminatur, *Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta; ipsum Deus item emblematicè denotauit, in destructionem hanc vrbs Ezechieli ostendere cupiens, laterem vt acciperet iussit in eaque varia depingeret imagines, & in primis urbem Ierosolymitanam, & circum eam genuinam castrorum*

formam adderet tur-
nas, fossas duce-
ret, propugnacula
taret machinas, &
omnibus trille &
na prænotabantur
tes de obsidio vi-
ligant; Rupertus
rationibus demo-
quam Titus & V-
que in mortis Sal-
nemque intelligi di-
Porro notabilis
um interfectionem
euerfionem, tum v-
mi destructionem, &
& splendor, tanta-
tino, ipsum proue-
teorum dicere non
tus arboribus fera-
poma aurea produ-
set, qua allegoria
quam magnam diu-
hocce reperire era-
mundissimo coope-
structa: ac Nabucho-
querunt & spoliari
tur, cuius fructus b-
pisset.
tanta verò fabrica
gusticia, vt, Hebræ-
uener, cū ipsum resta-
eo habitaria efferrét
uestigia vbertim lac-
dorem quanta pri-

formam adderet tympana, vexilla, cornua, buccinas, fossas duceret, mœnia, munitionesque exstrueret, propugnacula & valla erigeret, bellicas applicaret machinas, scalas muris admoueret: quibus omnibus triste & lugubre vrbs excidium & ruina prænotabantur: & quamvis multi hoc interpretes de obsidio vrbs per Chaldaeos factæ intelligant; Rupertus tamen Tutiensis, apertissimis rationibus demonstrat, de vltima hæc clade, quam Titus & Vespasianus pater intulere, idque in mortis Saluatoris illatæ vindictam vltionemque intelligi debere.

Porro notabilis hæc ruina fuit, tum ob ciuium internecionem, tum ob vrbs florentissimæ *Galat lib. 4. de arcan. Cantol. v. rii. cap. 59.* euersionem, tum verò ob templi magnificentissimi destructionem; cuius templi tanta erat maiestas & splendor, tantaque fama, vt Hebræi, teste Galatino, ipsum prouerbij more, *hortum fructuum aureorum* dicere non dubitarint. qui quidem hortus arboribus feracibus refertissimus esset, quæ poma aurea producerent, sed quæ ventus decussisset. qua allegoria aliud denotare non cupiebant, quàm magnam diuitiarum abundantiam, quas in hocce reperire erat templo; omnia siquidem aurei mundissimo cooperta erant, & arte diuina constructa: at Nabuchodonosor alijsque ita ipsum dirigidignitas, puerunt & spoliarunt, vt non nisi hortus videtur, cuius fructus belli turbo deiecisset ac dissipasset.

Tanta verò fabricæ huius splendor erat ac magnificètia, vt, Hebræis è Babylonica reuersis captiuitate, cū ipsum restauraretur, iuuenes quidē gaudio & latitia efferrètur, seniores verò & etate prouectiores vbertim lacrymarètur, dū nimirū recordarentur quanta prioris fuisset molis dignitas, simul-

Templi Sa-

lomonici

dignitas,

tur,

dis-

passet.

i. Esd. 3.

Quinque
ornamenta
præcipua
templi Sa-
lomonic.

1. Reg. 6.

Math. 7.
Luc. 6.

Psal. 136.

Inprospe-
ris pecca-
tores Dei
iudicia ob-
liuiscun-
tur.

simulque viderent quid secunda deesset. notat au-
tem Galatius, quinque templo secundo potis-
simum defuisse, inprimis ignem illum sacrum,
qui cælo olim descenderat, qui que perpetuo in
altari coram propitiatorio ardebat, arcam deinde
testamenti, summi Pontificis rationale, oleum vi-
tionis, & Spiritus sancti responsa consultaque. A-
lij verò hæc aliter recensent, defuisse nimirum
Arcam, Mannæ urnam, Aaronis virgam, illius flo-
res & amygdala, & velum, quo Philistæi arcam
cooperuerant, dum illam in Israël remitte-
rent.

Non fuit ruina domus illius Euangelicæ, de qua
Matthæus & Lucas, *Et cecidit, & fuit ruina illius ma-
gnæ*: at vrbs integre plurimarum ædium, in qua nō
mansit lapis super lapidem, sed quæ ad fundum vs-
que destructa & diruta fuit. ita namque prædixe-
rat vates regius, de Idumæorum feritate loquens
Exinanite, exinanite vsque ad fundamentum in ea
& hodie Redemptorem prænuntiantem audire est
Venient dies in te, & circumdabunt te inimici tu-
vallo, & coangustabunt te vndiq, & ad terram pro-
sternent te, & non relinquent in te lapidem super la-
pidem. Sed tanta tua cæcitas est & caligo, vt ne se-
mel de fine & exterminio tuo cogites, nec sollicitus.
quasi cornu missus es & tu. id est, Vtinam nouisset
quasi dixisset, Vtinam ita perspecta haberes mal-
& calamitates, tibi propediem instantes, vt ipsæ
easdem habeo perspectas; mecum profectò fletes
& fortunam quam deploro, mecum proculdubi-
plorares.

Solet pax ac rerum mundanarum prosperita-
futurorum malorum obliuionem gignere; & pec-
cator, quamdiu blando fortuna vultu arridet, ca-
lamitates cervici impendentes, diuinamque vlti-
one

onem & supplicia
in foribus stant,
tius quo maiori a-
& morti propior
amicis & circum-
scentibus; ille qu-
ridet & cachinnat
setur norunt, suffi-
que impius & sce-
rior ac propior
frequentes deli-
somnia; iustis iore
marū pastoribus la-
tibus. Interim dū
velis vagabatur, ca-
in aurem securus de-
impendentium cal-
crymabatur, & mi-
etius in pedibus eius,
que Dominus, in-
plandunt, tripudi-
te. in pus transigunt
Non relinquent in te
Prophetarum vo-
miserias denuncia-
tis omnium cordibus
modo representan-
tatione ad permo-
tionem extrinsecis &
distinatione easdē
prouincie Assyriæ de-
disperit vrbem Ier-
salem, & crudel-
lum grauius caten-
quosq; Deo nuncius
Dom. tem. 2.

onem & supplicia quæ peccando promeruit, & in foribus stant, non cõspicit aut pöderat. Phreneticus quo maiori ac periculofiori vesania laborat, & morti propior eit, eo ridet effusius & sapius, amicis & circumstantibus casu illius ingemiscuntibus; ille quoniam mali gravitatem ignorat, ridet & cachinnatur; hi quoniam quo in statu versetur norunt, suspirant & lachrymantur: ita quoque impius & scelestus, quo diuinis iudicijs fit vicinior ac propior quo & magis voluptates ambit, frequentiores delicias cõsectatur, magisq; de ipsõ somniat; iustis interea amarissime plâgëtibus, animarû pastoribus lamentâtibus, & Angelis suspirâtibus. Interim dũ Israël plenis in deliciarû oceano velis vagabatur, cælestesq; minas oblitus vtramq; in aurem securus dormiebat; Ieremias futurarû & impendentium calamitatum præsciis, vbertim lamentabatur, & miseram eius dolebat sortẽ, *sordes eius in pedibus eius, nec recordata est finis sui.* Ita quoque Dominus, interea dum Ierosolymitani ridet, plaudunt, tripudiant, risu, iocis & voluptatibus tempus tranfigunt; dolet, suspirat ac gemens ait, *Non relinquent in te lapidem super lapidem.*

Prophetarum veterum futura mala & instantes miseria denunciare volentiũ, quod easdẽ profundius omniũ cordibus insculperet, & ad oculũ quodãmodo repræsenterent, mos erat, nõ verbis modò & oratione ad permouendũ accommodatq, sed etiã signis extrinsecis & gestibus nouis, & exotico quodã schemate easdẽ exprimere. Atq; hinc Isaias cap. 20. ptiuitatẽ Assyriã denuntiaturus, denudatus & nudipes per urbem Ierosolymitanã incedit. Ieremias Babyloniorũ crudelitatẽ prædicturus, ferrea colulum grauat catenâ per plateas obambulat. Ionas Jerem. 47. quoq; à Deo nuncius missus ad Niniuitas ad eorum

Ion. 3.

sap. I.

Punit vrbes
& regna
Deus ob
peccata
publica.

Peccata re-
probatio-
nis causa.
cap. 13.

calamitatem denuntiandam, nudus urbem ingre-
ditur, atque eo schemate quo eum eiecerat bal-
na, & post illos Iesus Christus, oculos lachrymis
suffusus, & vultu ad tristitiam composito, Ieroso-
lymitanam euerfionem prædicit ac prænuntiat, v-
t hac ciues ratione ad pœnitentiam alliceret, & a-
salutis studium excitaret; neque enim animarum
gaudet ruina & perditione, & vt Sapiens ait, *no-*
letatur in perditione viuorum.

Adducam & alia, quæ maiore vobis vtilitatem
hâud dubiè allatura sunt. Ex hoc loco colligen-
poterimus, tum Deum, familias, vrbes, prouin-
cias, regna denique integra castigare & punire, cum
peccata publica sunt & ipsa impune habet: ita pro-
pter detestanda scelera Sodoma, Gomorra, & fini-
timè ciuitates, & pœtropolitanum territorium sulphu-
reo imbre consumta sunt, Hinc Samaria penuri-
æ commeatu laborauit, vniuersa terræ superficie
diluuio perijt, & iam recenter vrbs Ierosolymita-
na in Romanorum potestatem redacta: semper
enim vindictam postulat peccatum, & cum
mundus ipsi impunitatem concedit, tum Deus
seuerè admodum & rigide in ipsum animaduertit,
& vlciscitur.

Non relinquent in te lapidem super lapidem. Hoc
loco doctissime ac solidissime probare conatu-
Angelicus doctor Thomas, meritorum præscienti-
nulla ratione prædestinationis causam dici possi-
merita enim præuisa, velut effectus, in prædestina-
tionis gremium cadunt. Hoc quidè sic se habere so-
teor; ipsa tamè peccatorum prænotio vera reproba-
tionis causa est, quoad pœnâ, impijs præparatâ, in
quantum Deus impios ob scelerum gravitatē, quæ ve-
ra eorum perditionis ratio est ac fundamentum
(vnde Oseas, *perditio tua ex te Israel, tantummod-*
in m.

time auxilium tuum
Strinam Deus Iero-
solum cladem præ-
quod nimirum ab i-
ores sunt, de qua I-
mays ait, *Comede et*
eand es Saram, qu-
te porro, quibus n-
tes appelleret, neque
Iachomine, sed be-
ferarum perq; silua-
solent ferociore at-
ra vius est & David
barbaris & crudeli-
que verba Paraphra-
tradas populis finalib-
discentium legem tu-
zechielem milites, be-
bellijs contulit, be-
Et sanè ferum est
mentum, non relin-
Non relinquent in
tus vt veruserat ho-
ideo sancta eius ani-
quæ in iniqua Soly-
perfectè nouerat o-
grauia scelera, quæ
trahatur. Videbat in-
ro & legis diuinæ n-
reueratos, alios e-
tea. Videbat inter m-
nos conuersionarios
& populi negotijs
soli facere ditiorib-
maior relinquebatur

us urbem ingre-
um eiecerat bal-
oculos lachrymis
composito, Ierofo-
ac prænuntiat, vi-
m alliceret, & ad
e enim animarum
vt Sapiens ait, non

ē vobis vtilitatem
hoc loco colligeret
vires, prouinci-
are & punire, cum
ne habet: ita pro-
morrhæ, & fini-
terriorū sulphu-
c Samaria penuri-
tē terræ superficie
vrbis Ierofolymita-
redacta: semper
ccatum, & cum
cedit, tum De-
sum animaduerti-

per lapidem. Hoc
ē probare conat-
itorum præcien-
causam dici pos-
ctus, in prædesti-
ide sic se habere
orio vera repro-
pijs preparati-
grauitate, quæ
ac fundamentum
Israel, tantummodo
in

DOMIN. IX. POST PENTECOST. 305

in me auxilium tuum punire statuit. Iuxta hanc do-
ctrinam Deus Ierofolymæ peccata præuidens, e-
iusdem cladem prædicit, prædicentq; lacrymatur,
quod nimirum ab inimicis, qui bestiis truculenti-
ores sunt, deuastanda sit; de quibus Oseas lacry-
mans ait, *Comederam eam bestia agri, & visitabo super* *Osee. 2.*
eam id est Baalam, quibus accendebat incensum. Nota-
tē porro, quibus nominibus milites urbem vastan-
tes appellet, neque enim solo inimicorū eos cōpel-
lat nomine, sed bestiarum, & ipsarū etiā siluestriū,
ferarum perq; siluas diuagantium, quæ ceteris esse
solent ferociores atrocioresque. Eadem metapho-
ra vsus est & David dicens, *Ne tradas bestiis*, id est
barbaris & crudelibus, *animas consentium tibi;* *Psal. 79.*
quæ verba Paraphrasis Chaldæa sic transtulit, *Ne*
tradas populo similibus animalibus siluestribus animas
discentium legem tuam. Ipse quoque Deus apud E-
zechielem milites, Pharaonis regnum euersuros,
bestiis contulit, *bestiis terræ dedite ad deuorandum.* *Ezech. 19.*
Et sanè ferinum est, & magnæ crudelitatis argu-
mentum, non relinquere lapidem super lapidem.

Non relinquent in te lapidem super lapidem. Christus
vt veruserat homo, verus quoq; Deus fuit, atq; Christus
deo sancta eius anima in diuina illa essetia omnia, quæ
quæ in iniqua Solyma fiebāt peccata, cōspiciebat; Ierofoly-
perfectē nouerat oēm ambitionē, impietate, aliāq; mis fiebāt
grauia scelera, quæ ab omni hominum genere pa-
trabātur. Videbat inter sacerdotes, alios esse igna-
ros & legis diuinæ nescios, alios honorū cupidita-
te excacatos, alios etiā sacrilegos & sacris abuten-
tes. Videbat inter magistratus & reip. præfectos, a-
lios concussionarios, alios auaros, alios viduarum
& pupillorū negotijs postpositis, imo deprauatis,
solis fauere ditiorib. Quæ oīa cū videret in lacry-
mas tot⁹ resoluebatur. Prophetā Sophoniā imitat⁹
qui

Sophon. 3.

qui longo ante tempore prauaricatri cē Ierusalem
eiusq; enormia scelera deplorauit, *Et prouocat
& redempta ciuitas principes eius in medio eius, quā
leones rugientes; iudices eius, lupi, vespere non reli-
quebant in mane: Prophetæ eius vesani, viri infidel-
sacerdotes eius polluerunt sanctum, iniuste egerunt con-
tra legem.* Et sanē quo vrbes maiores & latius pat-
tes, quo & vitia frequentiora & magis obuia.

Vrbes the-
tra fortu-
næ.

Non in scitē mihi propterea dixisse visus est Ar-
phides, dum vrbes esse dixit theatra in quibus tri-
stes assiduē casus & tragica infelicitatis drama
representantur. huc quoque facit scitum respo-
sum Strathonici Atheniēsis: hic cū Heraclea effu-
egressus, vrbis cœpit portas & muros accuratis
intueri, quod cū alius videret, rogaretq; quid
sum ita respiceret, statim ait, *Pudet si videat ex
leopardis;* tacitē magnam Heracleotarum dissol-
utionem, morūq; corruptelam sugillans. Co-
stat autem, nullam vñquam in orbe repertam v-
bem, quē cū Ierosolymitana, quoad scelera & ab-
minationes potuerit cōparari. Erat quippe ciuitas
absque mutua ciuium concordia, sine iustitia, sine
legum obseruatione, immitis, merum vitio-
rum chaos & colluies.

R. l. 652. 683.

Veteres Saxones, vti curiosē notauit Ioan-
Goropius Becanus, vt sub hieroglyphico, rēp. la-
dabiliter administratam, legum obseruatione in-
gnem & iustitiæ seruantissimam exprimerent; sta-
tuam finxere, cuius nomen tribus concludebat
verbis, *Her/Man/Sal;* cui & hæc epigraphæ ad-
ta, *Deus ego gentis Saxonum victoriam certam polli-
cor venera tribus.* Erat hæc statua à capite ad calce-
armata, solo pectore inermi, manu dextra vexilli
præferbat diuersicolor, cuius in medio rosa v-

la symbolum; fini-
cypreo verò leon-
mytheria, quorum
rabilis. tria autem
tundem valebant,
Her namque com-
denotat. Significa-
seruationem in i-
consistere; primo
rum impetum pro-
pediat: nam vt ren-
arcendos habere c-
sapientum directio-
cislunt, extirpanda
bat, non esse cum
pugnandos: Vrsus
vt nimirum Leone-
nos, at erga dome-
vrsu mirabilia tra-
suos præ ceteris
quod maximas et-
pugnet: nam; vt Pl-
vrsi lupini iacent. P-
directis: ita quoq;
ducta, & humanis
in vñum cælum su-
refugiat, auxiliun-
vixillis variegatio-
vixillis conseruati-
centum vnus huius-
id est vnus alterum
tantes omnes vexilli
pulsuendam, & m-
tare & salute oppet-
etro quo erga eam fa-

Iuxta symbolum; sinistra bilancem, & iuxta illā vrsus, clypeo verò leo erat insculptus. Abstrusa profectò mytheria, quorum expositio etiam nō minus admirabilis. tria autem verba illa superiùs enarrata, tãtundem valebant, ac *communis virorum conseruator*. *Ser* namque communis, *man* vir, & *sal* conseruator denotat. Significabat autem, absolutam reip. conseruationem in ijs omnibus quæ statua præferebat consistere; primò vt arma habeat, quibus inimicorum impetum propulset, eorumque molimina impediatur: nam vt rempub. arma ad inimicos externos arcendos habere conuenit, ita quoque consilia & sapientum directiones ad vitia quæ hostes domestici sunt, extirpanda. Nudum verò pectus denotabat, non esse cum furore & rancore inimicos expugnandos: Vrsus verò & leo diuersa denotabant, vt nimirum Leonem segerat princeps erga externos, at erga domesticos vrsus. Ceterum duo, de vrsu mirabilia traduntur, primum quod catulos proprios suos præ ceteris diligit animalibus; alterum quòd maximas etiam feras mirabili artificio expugnet. nam; vt Plinius ait, *Pugnat vrsi contra tauros supini iacent*. Pugnat scilicet oculis in cælum directis: ita quoque resp. solo amore ciuium inducta, & humanis exclusis respectibus, & oculis in vnum cælum sublatis, nullum periculum subterfugiat, auxilium & opem cælitus expectando vexilli variegatio concordiam rectorum reipub. in illius conseruatione ac defensione designat: licet enim vnus huius sit coloris, & alter alterius; id est, vnus alterum dignitate præcellat, sub vno tamen omnes vexillo conueniant oportet ad rempub. tuendam, & mortem pro eiusdem incolumitate & salute appetendam, idque ex mero & sincero quo erga eam feruntur amore, cuius rosa sym-

bolum. Iam sola exponenda restat bilanx quæ ipsius genuinum hieroglyphicum est iustitiæ, quæ denotabatur vnum reipubl. administrandi studium esse debere punire improbos & præmijs afficere probos. Quæ omnia vbi concurrunt, felix reipubl. dicenda est; & misera & infelix, dum quid horum defuerit.

Vi refert.

Man. Rom.

cap. 33.

Huc faciet, quod olim de ciuitatibus & regnis sapiens nescio quis dicebat, tunc demum illa infelicia esse & interitum ruere, cum sapientes haberent inutiles, senes imprudentes, iuvenes immorigeros, diuites immites, mulieres infames & honoris prodigas, Christianos irreligiosos, pauperes superbos, Episcopos negligentes, reipubl. legibus destitutas, rectores scelestos, & imprimis regem inscium & imperitum, in aliorum defectibus suppleendis: regis enim ac Principis dotes omnia regni vitia & imperfectiones supplere & tegere posse videntur: Quod vbi ciuitati alicui defuerit, nulla illa misera & maxime deploranda. Talis autem erat ciuitas Ierosolymitana, de qua Isaias ait, *omne caput languidum, & omne cor marens.* Nemi- ni igitur mirum videatur, si Christus illius ruinam præfagiens, lacrymans dicat, *Non relinquem in te lapidem super lapidem.*

Isai. 1.

**Peccatum
animæ in-
gentem
ruinam ad-
fert.**

Ruina hac allegoricè illam denotat, quam in anima peccatum facere solet: tanta quippe est anima, in quam peccatum tyrannidem exercuit ac dominium, vastitas & ruina, ut non maneat lapis super lapidem, & nihil integrum, fundamenta ipsi cõcutiat, hominem in nihilum redigat, & spiritus ædificium penitus dissiciat ac destruat. Audite hanc ruinam Princeps ille Israël in se expertus ingemiscat, *Ad nihilum redactus sum, & nesciui.* Vnicum peccatum maiora adferre animæ mala, ma-
iorem

oremque edere ru-
turæ in illius per-
vobiscum & statu-
quæ vel in celo, y-
rosunt, nescio qu-
tas in ruinam e-
Angelos inquam
ratione eniti, vi-
ferant; omnes
gmen, tantam ve-
ciem non possent
subierit, peccatum
infinito vos odio p-
in vos iram & indi-
tenciam infinitam a-
quoque quæ absol-
mittere potest ma-
numquam tamen
ferre posset, quan-
titur, peccatum.

Quod ita proba-
eis armis aduersus
tortorum affli-
tari aut fingi men-
plam quidem ne-
grauissimum, vlti-
ant maiora reper-
tum, animæ imm-
omnia potentia
que ad summum g-
lum poenæ afferre
cui esse auctor ve-
niæ bonitati qu-
cuius esse. pecc-
aduerfatur, ut ipsi

oremque edere ruinam solet, quam si omnes cre-
 eturæ in illius perniciem conspirassent. Cogitate Insignis
 vobiscum & statuite, omnes omnino creaturas, m. d. ratio,
 quæ vel in cælo, vel in terra, vel etiam apud infe-
 ros sunt, nescio quo rancore & invidia excitula-
 tas in ruinam exitumque vestrum conspirasse;
 Angelos inquam, homines & demones, & omni
 ratione entia, vobis ut detrimentum aliquod ad-
 ferant; omnes profecto in vnum conglobati a-
 gmen, tantam vobis unitis viribus inferre perni-
 ciem non possent, quantam unicuique animam Peccatum
 subierit, peccatum. Addo quin etiam, si Deus ipse plus animæ
 infinito vos odio prosequeretur, & omnem suam nocet quæ
 in vos iram & indignationem effunderet, & po- omnes cre-
 tentiam infinitam aduersum vos exerceret, omnia aturæ.
 quoque quæ absoluta & plena potestate cælo di-
 mittere potest mala, in caput vestrum enibraret;
 numquam tamen tantum vobis detrimenti af-
 ferre posset, quam unicuique, quod tam facile admit-
 titur, peccatum.

Quod ita probo. Si vniuersi mundi incolæ sum-
 tis armis aduersus hominem insurgerent, omniaq;
 tormentorum afflictionumq; genera, quæ excogi-
 tari aut fingi mente queant, in illum exercerent; i-
 psum quidem nonnisi malum poenæ foret, licet
 grauissimum, vltcrius tamen progredi nō possent,
 aut maiora reperire, (malum enim culpæ & pecca-
 tum, animæ immittere non valent:) ita nec De-
 us omnia potentia suæ tela enibrans, eamque vs-
 que ad summum gradum distendens, nonnisi ma-
 lum poenæ afferre posset, (non enim potest pec-
 cati esse auctor vel mali culpæ origo;) cum di-
 uinæ bonitati quam maximè repugnet sceleris
 causam esse. peccatum siquidem adeo diuinitati
 aduersatur, ut ipsa quidem in natura assumpta

mori potuerit, at non peccare. Si enim peccare posset, deficeret tandem, & ad nihilum redigeretur, atque ita Deus non esset, ut qui ab æterno est æternus, & formam habet æternam, de quo Psaltes canit, *Tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient.*

1. p. q. 48.
art. 6.

Nihil peccato peius.

Questionem hanc tangens Angelicus Thomas, tandem ita concludit, *Malum culpa cunctis partibus maius est omni malo poena, nec tantum poena mali sensibilis, sed & malo damni, quod est carentia diuina visionis, quod malum infinitum dicitur, quia bono prouidet infinito.* Conclusionem autem suam confirmat, quod culpa hominem simpliciter & absolute improbum reddat, non verò poena nec supplicium. Equibus omnibus colligere est, quantum detrimenti ac perniciiei animæ adferre peccatum soleat, adeò ut non maneat in illo super lapidem lapis, super virtutem virtus, super meritum meritum, denique non opus super opus; sed omnia radicitus & funditus destruantur, & fundamento tenus, quod est fides Christiana, quæ post animæ excidium sola inuiolata & integra perseuerat, cuncta euellantur; peccataque ibidem agant quod olim Babylonij Ierosolymæ, quibus dicitur, *Exinanite, exinanite usque ad fundamentum in ea*: atque hoc vberim deploandum est lachrymis; quod reipsa hodie Christus declarauit, qui vrbi propinquans lachrymas continere non potuit, *sed cum appropinquaret Ierusalem, videns ciuitatem fleuit super illam.* Hæc lachrymas iam excutiemus, & ita ad alterum concionis membrum deuoluemur.

Christus igitur vltimā suā, Ierosolymā versus profectionem in Dominica palmarum instituens, quam-

quamprimū ut in
ma domusq; veni
est illius cladem, qu
eidem, ob Dei Vni
lagiens, simulque
arumq; mala ce
dolore tactus in tr
quam, lachrymas ef
tam sibi tristitiam
populi excidium ca
uit super illam. Quat
uisse comperio, ut
nifestum; primò in
cem similem omnibus
riad vitam resuscit
Tercio cruci confixu
crymis & clamore
hocce loco, urbem
ceret, *videns ciuitatē*
Marcus Marcellus
se Syraculis in arce
dò opulentissima t
cerneret, Ceterum
fletum cohibere no
tor noster visa hodi
morum ciuitate, e
tans, & excidium
tus conspicatus, vr
berimam, tantum i
tulnem sensit, ut la
Credidēre veteres
lachrymari, imò lac
esse indignas. hinc
& sumi cupidissimus
dixit, quod adeò lug

Si enim peccare
hilum redigere-
ui ab æterno est
nam, de quo
& anni cui non

gelicus Thomas
pa cunctis part-
ec tantum pena

quod est ca-
in infinitum dici-
lusionem autem

rem simpliciter
on vero poena
s colligere est,

anima adferre
an eat in illo su-
tem virtus, su-

e non opus su-
funditus destru-
d est fides Chri-

ola inuiolata &
antur; peccata-
ylonij Ierosoly-

cinante vsque ad
berrimis deplo-
sa hodie Chri-

nguans lachry-
um appropinquat
super illam. Hal-

ad alterum con-
osolyma veris
rum insituent,
quam.

quamprimùm vt in oculos ipsa rebellis vrbis mæ-
nia domusq; venêre, & eminùs eamdẽ cõspicatus
est, illius cladem, quam Titus & Vespasianus pater
eidem, ob Dei Vnigeniti necem intulerunt, præ-
fagiens, simulq; præuidens, quot calamitates,
ærumnæ, mala ceruicibus ciuium impenderent;
dolore tactus intrinseco, & sortem miseratus ini-
quam, lacrymas effudit: quibus ostenderet, quan-
tam sibi tristitiam ac dolorem dilecti sibi loci &
populi excidium causaretur. *Videns ciuitatem fle-
uit super illam.* Quater autem dominum in vita fle-
uisse comperio, vti ex Euangelij historia fiet ma-
nifestum; primò in natiuitate, nam *primam vo-*
cem similem omnibus emisit plorans. Deinde in Laza-
ri ad vitam resurrectione, *Lacrymatus est Iesus.* Ioan. 11.
Tertio cruci confixus, vnde Apostolus, *Cum la-*
crymis & clamore valido exauditus est. denique
hocce loco, vrbem Ierosolymitanam cùm conspi-
ceret, *Videns ciuitatem fleuit super eam.*

Quater
Christus
fleuit.
Sap. 7.
Ioan. 11.
Hebr. 5.

Marcus Marcellus, vt Valerius refert, captis à Lib. 5. cap. 1.
se Syraculis in arce earum constitit, vt vrbis mo-
dò opulentissimæ tunc afflictæ fortunam ex alto-
cerneret. Ceterùm lugubre casum eius intuens,
letum cohibere non potuit. Ita quoque Redem-
tor noster visa hodie florentissima illa Ierosoly-
morum ciuitate, eiusque cladem sibi repræsen-
tans, & excidium deuastationemq; vrbis emi-
nùs conspicatus, vrbis inquam pulcerrimæ ac ce-
leberrimæ, tantum intrinsecùs dolorem & amari-
tudinem sensit, vt lachrymis torus permauerit.

Credidère veteres, regis & principis non esse Lacryma-
lacrymari, imò lacrymas sceptro & diademate ri crede-
esse indignas. hinc Alexander Macedo vanitatis bant vete-
& fumi cupidissimus, poetam quemdam neci ad- res non
dixit, quod adeò lugubre ac funebre drama exhi- esse regiũ.

Proverb. 12.

Amos 6.

buerit, regem vt in theatro ad lacrymas coëgerit; indignum siquidem & indecorum putabat, regem in fletum resolui. Et sanè habent impij & magnates corda ferrea & viscera ad duritiem & ferociam edocta: *viscera impiorum crudelia*. Hinc Amos Propheta olim quidem ouium pastor, at deinde in Dei ludo orator disertissimus aduersus opulentos & primates exclamat, *Va qui opulenti estis in Sion, nil comprebantur super contritione loquiph.* Ceterum ineptam hanc & vanam opinionem Christus hodie refellit, ac re ipsa ostendit, fletum & sceptrum, lacrymas & diuinitatem optimè inter se conuenire & vna in sede morari posse, nihilque ita decere Principem quam pietatem & commiserationem, cuius testes ipsa sunt lacrymæ.

Videns ciuitatem fletu super illam. ò lacrymæ sanctissimæ! lacrymæ, quæ mundi gaudia docent contemnere & risum vitæ huius irridere, idque ex mente Ecclesiastici, *Risum*, inquit, *reputaui errorem, & gaudium dixi, Quid frustra deciperis?* Risum ecce errorem nuncupat, & gaudium esse putat decipulam: eò quòd decipiuntur & errant, qui in hoc mundo gaudia consecantur; & qui risum aucupantur, in vitæ huius præcepta decretaque impingunt & errant. Alio autem loco domum funeris ac lacrymarum superbis ac regificis præfert conuiujs, *Melius est ire ad domum luctus, quam ad domum conuiujs*. Ipse quoque Dominus in Euangelio ait, eos lacrymaturos aliquando, qui modò ridet & gaudent. Iacobus Apostolus ait risum in lacrymas convertendam; *Risus vester in luctum conuertetur*. Denique nullo Euangelij loco reperies Christum risisse, at sæpius plorasse, ac perpetuum quodammodo, Heracitum egisse.

viden.

Videns ciuitatem: misericordiam prius & rigorem exerceat compassionis virginam præceptum illi dedit, dum vrbe quando accesseris, ei primum pacem: *ta*, cunctis populis, et tibi (sub tributo); ceperit contra te. Deus omnino cum que ipsi pacem offero pacem repudiam tandem corrigit a Semper igitur misericordia detur meritis præcedentem misericordiam dei uia respiciat merita exerceans, criminatur.

Hoc designatum in columna illius in deserto. Si aut de via deflecerent, Nubis enim ardore protegere, perflare, quos ex alto quisquis regem comburentem semper antecedit denotant;

Videns civitatem fleuit super eam. Solet Deus misericordiam prius demonstrare, quàm iustitiam Deus potius offert & rigorem exerceat, & lacrymas benignitatis & compassionis virgæ iustitiæ præmittere: huc traham præceptum illud quod Israëlitis olim Deus dedit, dū in urbem aliquam essent obsessuri, si exerceat iustitiam, quando accesseris ad expugnandam civitatem, offeres ei primum pacem: si acceperit & aperuerit tibi portas, cunctus populus qui in ea est, saluabitur & serviet tibi sub tributo; sin autem fœdus inire noluierit, & cepit contra te bellum, oppugnabis eam. Idem Deus omnino cum hominibus agit, primò namque ijs pacem offert & misericordiam, qui verò pacem repudiant, aut qui eadem abutuntur, tandem corripit ac meritis supplicij castigat. Semper igitur misericordia iustitiam præcedit. Sed illud utramque virtutem discrimen est, quòd misericordia detur gratis, iustitia verò non nisi de meritis præcedentibus: adeò ut, si quando Deus misericordiam demonstrat, non semper, prævia respiciat merita recipientium; iustitiam verò exerceens, crimina præcedentia semper intueatur.

Hoc designatum putavit Clemens Alexandrinus in columna illa ignea & nube, quæ filios Israël in deserto Sinai deducebat, ne fortè errarent, aut de via deflectentes in hostes improvisò inciderent, Nubis enim est refrigerare, atque à solis aestu & ardore protegere; ignis verò contrà comburere atque vastare. quos ergo nubes non fouet, ignis vastat, & ideo quisquis reijcit umbram refugientem, ignem sentiet comburentem. Iustitiam itaque misericordia semper antecedit, quòd & Christi lacrymæ hodie denotant.

Videns

Videns ciuitatem fleuit super eam. Lacrymatui

Vna manu quòd cladem & exterminium videret, quòd vrbi Deus pecca huic esset aliquando immissurus. Vno oculorum tores punit lacrymas, & alio iram & flagellum ostendit: manu altera protegit, dextrâ gratiam & indulgentiam præfert, sinistrâ flagella & supplicia. Vna peccatores defendit ac protegit, altera castigat & corripit: quòd alludit patientiæ typus Iob, *Quis mihi, inquit, hoc tribuat, vt in inferno protegas me, & abscondas me donec pertranseat furor meus.* Doctissimus ac religiosissimus Titelmannus de extremo hoc intellexit iudicio, quasi pauidus ac tremens diceret, Vtinam tristi illa hora, ne irati iudicis vultum, minas spirantem cogar intueri, liceret abscondi; sepulchri certè latebris me occultarem, donec iudicis rigidissimi furor & indignatio pertransisset, cum tamen aliquando me in resurrectione illa vniuersali resurrecturum sperem.

Nicias. Subtilis Nicetas aliter exponit, & hunc elici posse è Prophetæ verbis sensum putat, satiùs mihi foret, Domine, mori, quàm diutiùs in misera hac vita commorari; & sanè si mihi daretur optio, malim mortuis accedere, & sepulcrum ingredi, donec tuus, ô summe Iudex furor & indignatio pertranseat, modò mihi tempus certò concedas, quo me in vitam reuocaturus es. Quis demum verus & germanus sensus sit, non magnò perè laboro, sed efficere volo, Iob Dei iram metuentem non alium tamen patronum eligere, quàm eum ipsum quem metuit; & quem videre metuit, ab eodem abscondi & celari petit.

Exod. 25. Profectò vna manu in creaturas sæuit Deus, & altera protegit ac tuetur. Quod in propitiatorio ad oculum expressum video, in quo Deus in medio Cherubin conseedebat; propitiatorium autem coo-

ptorium erat Arcubaneur: denotatur in dia leges & peccata tur, quæ poenas dei respiciens Prophetæ sunt: iniquitates, & zechiël, Expandi ignem tuum, & ignem tuum omnia per cordia regit peccata tur; quando verò i cys addicti fuerint, & gemit, quod reip tem si-ut super eam. Maledictæ vrbes excutitis. Nusquâ i aut opida fleuisse, notatu dignum, tã Dei filium ad fletu rat, se futura scin thymius, Fletit, ve tur, quàm graue e iam meritis eos su iam, Heu consolab de inimicis meis. di tio, declarans qu stitiam exercere & quidam, vt cæcia chrymis dignam e Sapientis, Super n em, & super futurum & fletit super eam, per eam, iuxta illi vni super eam mini

pertorium erat Arcæ, in qua legis tabulæ asseruabantur: denotatur hic namque, à diuina misericordia leges & peccata regi, ne fortè à iustitia videantur, quæ poenas deinde & suppliciū deposcat. Quò *Misericors* respiciens Propheta regius ait, *Beati quorū remissa* dia peccata *fun: iniquitates, & quorum testa sunt peccata & E-* tores abzechiël, *Expandi amictum meum super te, & operui scondit, ne* *ignominiam tuam.* item Isaias, *Præieci post tergum tuum omnia peccata mea.* Diuina igitur misericordia tegit peccatores, ne à iustitiæ rigore videatur. *Psal. 31.* tur; quando verò in apertum venerint, & suppli. *Isai. 38.* cius addicti fuerint, Deus clementia plenus plorat & gemit. quod re ipsa hic videre est, *Videns ciuitatem* *remissi sunt super eam.*

Maledictæ vrbes, quæ Saluatori meo lacrymas excutitis. Nusquā inuenietis Christū super pagos, aut opida fleuisse, sed super vrbes, quòd profectò notatu dignum, tãta quippe in vrbibus mala sũt, vt Dei filium ad fletum cogant. *Fleuit*, atque ita declarat, se futura scire & inimicos diligere, vt ait Euthymius. *Fleuit*, vt ostendat, vt quidam piè meditatur, quàm graue ei sit in homines sœuire, licet etiam meritis eos supplicijs afficiat, vnde apud Isaiam, *Heu consolabor de hostibus meis, & vindicabor de inimicis meis.* dicit *heu*, quæ dolentis est interiectio. *Isai. 1.* Etio, declarans quàm ei displiceat & graue sit, iustitiam exercere & vindictam. *Fleuit*, ait alijs quidam, vt cæcitatem & miseriam peccatoris lachrymis dignam esse declararet; idque ex mente Sapientis, *Super mortuum plora, defecit enim lux eius, & super fatuum plora, defecit enim sensus eius.* *Eccles. 22.* & fleuit super eam, Hebraica phrasi; nostra, *propter eam.* iuxta illum locum Leuitici, *Et stupent super eam inimici vestri, id est propter eam.* quid ampli-

Psal. 103.

Gen. 6.

Deus illi-
benter vin-
dictam ex-
ercet.

Psal. 7.

Tob. 2.

Genes. 6.

Iob. 16.

amplius? fleuit, vt meum quoque proferam iudi-
cium, vt homini pudorem incutiat, quod eius soli-
us causa Deus lacrymetur, cum ceteræ ei creaturæ
gaudium & voluptatem adferant obediendo. vnde
Psaltes, *Latabitur Dominus in operibus suis*. Gaudet
scilicet creator & plaudit, omnes dum crea-
turas ad iussa accipienda videt promptissimas; homi-
nem verò refractarium ac contumacem man-
datis reluctari, de solo quoq; homine dictum fuit
olim, *Pœnitet me fecisse hominem*; & ob solum homi-
nem fleuit hodie, fleuit inquam ob peccata il-
lius, ob reprobationem, & instantem ruinam. *Videns ciuitatem fleuit super eam*.

Hic cogites velim iracunde & æstuans, non esse
Deum in vindicando similem hominibus; gaudent
namque hi & sibi quasi de præda capta gratulan-
tur, dum in inimicos insurgere, deque ijs vindictâ
capere licet; Christus verò e contra dolet & lacry-
matur videns aduenisse tempus quò de ingrata Ie-
rosolyma vindicta sumenda esset. Perpendite hoc
nomine verba illa Isaie, in quibus Deum loquen-
tem inducit, *Heu consolabor super hostibus meis, &
vindictabor de inimico meo*. Perspectam quoque il-
lius consuetudinem habebat Tobias dum ait, *Non
delectaris in perditionibus nostris*. quin & in Ge-
nesi, dum tristem illam & funestam sententiam de
terra diluuiò disperdenda pronuntiaret, dolens &
inuitus protulit, *dolore cordis tactus intrinsecus*.
quod perpendens sanctissimus Iob, & demiratus,
cur adeò in se læuaret & insurgeret, ait *Numquid
o. uli carnes tibi sunt, & sicut videt homo, tu vides?*
Homo namq; inimicum respicit, de eo vt vindictâ
sumat; Deus verò magna prius cum misericordiâ
eum intuetur vt hac eum ratione in viam reducat,
animæque illius salutem procuret.

Quam

Quam egregios a-
pius dulces illæ C-
mus est. Docent nos
crymis sua quemli-
cum Christum a
fecto lacrymis pec-
liam ad eadem elu-
numera, quam fo-
chiele, in quacumq;
iniquitatem eius no-
nus, cruce grauatu-
cenderet, viso filias
lacrymis habere suffi-
Nolite flere super me,
te super vos & filios
stis, quæ lacryma-
Petrus mox vt Dom-
anathematizant,
statim denigro illi
illi prius quam ali-
uit.

Omnes oceanum vi-
gatorij ignis, posse
lacrymula ad ipsun-
hein. Domum depa-
beur remedium, q-
sentitæ ardoribus æ-
dum incendium & t-
egit via, quam la-
Tunc affulgere seren-
in aquis resoluuntur
tuum maliciam indu-
& caliginosa peccat-
animam exonerans in
resoluitur.

Quàm egregios autem mihi procidunt conceptus
 prius dulces illæ Christi lacrymæ, quorum hic pri-
 mus est. Docent nos illæ primò, quot quantifq; lac-
 crymis sua quemlibet deflere oporteat delicta, Christi.
 cum Christus tam amarè deplorarit aliena. Et pro-
 fecto lacrymis peccata digna sunt, neque enim a-
 liam ad eadem eluenda quam suggerunt sacra mo-
 numenta, quàm fontem lacrymarum. vnde in Eze-
 chiele, *In quacumq; hora ingenerit peccator, omnium* Ezech. 18.
iniquitatum eius non recordabor. Ipse quoq; Domi-
 nus, cruce gravatus dum ad Calvarie montem af-
 cenderet, viso filias Ierusalem lugere, & oculos
 lacrymis habere suffusos, easdem consolatus ait,
Nolite flere super me, qui peccata non admisi, sed fle-
te super vos & filios vestros, qui peccata admisi-
stis, quæ lacrymas merentur. Sanctus quoque
 Petrus mox ut Dominum negando peieravit &
 anathematizavit, *exiit foras & fleuit amarè;* &
 statim benigno illum oculo Christus respexit, &
 illi prius quàm alijs à resurrectione apparere vol-
 uit.

Conceptus
 lacrymis
 I.

Luc. 22.

Lacryma
 optimum
 ad delenda
 peccata
 remedium.

Omnes oceani vnde ne scintillam quidè pur-
 gatorii ignis, possent extinguere, & vnica ecce
 lacrymula ad ipsum penitus extinguendum suf-
 ficat. Domum depascente flamma aliud non adhi-
 betur remedium, quàm aqua: ita animà concupi-
 scentie ardoribus æstuante, non alia ad suffocan-
 dum incendium & flammam compescendam sup-
 petit via, quàm lacrymas iniicere penitentia.
 Tunc affulgere serenitas solet, cum nubes turgida
 in aquas resolvuntur & terram rigant; sic & spi-
 ritus malaciam induit & serenatur, cum obscura
 & caliginosa peccatorum nubes disrumpitur, &
 animam exonerans in lacrymas & flerum penitus
 resoluitur.

Simile

Alter

Quid

**Aliorum
peccata e-
tiam plo-
randa.**

Rom. 6.

1. Cor. 2.

3. Augst.

Capit. 7.

Alter est hic. Dei filius lacrymans hominum si-
lios docet, tam aliena quam propria esse deploranda
peccata: quod se fecisse testatur ad Romano-
Apostolus, *Tristitia mihi magna est & continuus dolor
cordi meo, optabam enim anathema esse à Christi
pro fratribus meis.* & in alia Epist. audito, Corinthi
aliquos grauitè in deum peccasse, ita doluit & ta-
li affectus est tristitia, vt lacrymans diceret, *Nam
ex multa tribulatione & angustia cordis scripti vobis
per multas lacrymans, vt sciatis, quam caritatem ha-
beam abundantius in vobis.* quod quia Christiani ho-
die negligunt, & de aliorum peccatis ne hilum
laborant, meritò conqueritur Augustinus, *sunt in
te, Christiane, viscera compassionis, qui plangis cor-
pus à quo recessit anima, & non plangis animam à qua
recessit Deus?* Propterea de anima iusti in Cantici
dictum existimo, *Oculi tui sicut pisces in Hesebon*
semper aquam emittentes. Equis, obsecro, Chri-
stianus hodierna potissimum die, qua heretici Ec-
clesiam pestum dare satagunt, tot per vrbes & re-
gna scelera inualescunt, tot iniustitiæ per palatia
& tribunalia dominantur, tot in Capitulis simo-
niæ regnant, non doleat, suspiret, lamentetur ac-
cum Ieremia fleat dicens, *Quis dabit capiti meo aquam,
& oculis meis fontem lacrymarum, & plorabit
die ac nocte?*

Sed heu paradoxa! soli hodie Religiosi quique
in monasterijs & claustris delitescunt, scandala
mundi deplorant, publicas illas abominationes &
pestes & peccata gemunt vulgi, scelerum auctori-
bus ne hilum interea sollicitis; Religiosi inquam
soli poenitentiam agunt ob aliena peccata, & rei
lasciunt, nouaque sibi etiam onera imponunt.
An non laborantibus nautis & clamantibus, fru-
ctibus circumquaque tumescentibus, ventorum
procella

DOMIN.

procella longè late-
cibus quoque in a-
mit Ionas? Claman-
serunt vasa quæ erant
ab eis, & Ionas de-
miebat sapere graui-
tatis non erant c-
sudabant vt nauis
nas, ob cuius pec-
Deus, non laboran-
dormitabat. Ita q-
uunt mortales: pec-
cra sepe Deus immi-
la anxietate dormi-
lius criminis rei su-
plangunt & poenite-
Docent quoque
lymæ peccata eius-
tis digna sit lacry-
quam animæ affer-
que æternæ illa da-
de peccatorum que
trus ait, *In felle am-
video te esse. infinita
gratiam euerrat, q-
in se comprehend-
imptenim estis pre-
et, nos, cum deli-
modo, vt velut diui-
sora & diuinæ mai-
re, verum etiam v-
prius sanguinis C-
peccatis, ipsum infu-
pouit bono, Deum
vel, committer: si eni-
Dom. 19m, 2.*

procella longè lateque per mare defœuiente, mercibus quoque in aquas deiectis, solus in carina dormit Ionas. *Clamauerunt viri ad Deum suum, & miserunt vasa quæ erant in naui in mare, vt alieniaretur ab eis, & Ionas descendit ad interiora nauis, & dormiebat sopore graui.* O rem nouam! ecce, qui tempestatis non erant causa, laborabant, discursabant, sudabant vt nauim immunem conseruarent; & Ionas, ob cuius peccata tempestatem hanc excitarat Deus, non laborat, sed in vtramque securus aurem dormitabat. Ita quoque in mari mundi huius viuunt mortales: peccatores enim, ob quorum delicta sæpe Deus immittere tempestates solet, sine vlla anxietate dormiunt; iusti verò & probi, qui nullius criminis rei sunt, in monasterijs & claustris plangunt & pœnitentiam agunt.

Peccati ruina ploranda.

Docent quoque nos lacrymæ Christi ob Ierosolymæ peccata eiusque desolationem effusæ, quantis digna sit lacrymis ac planctu ruina & vastitas quam animæ afferre peccatum solet. Inprimis nâque æternæ illâ damnationis ream constituit. vnde peccatorum quemdam compellans in Actis Petrus ait, *In felle amaritudinis & obligatione peccati video te esse.* infinitam includit malitiam, quod Dei gratiam euertat, quæ meritum Christi pretium in se comprehendit; de qua loquens Apostolus, *1. Cor. 6. Empti enim estis pretio magno.* Notandum hic igitur est, nos, cum delictum letale committimus, non modò, vt velut diuinorum mandatorum transgressores & diuinæ maiestatis læsæ rei puniamur, mereri; verum etiam vt diuinorum thesaurorum, & preciosi sanguinis Christi eiusque gratiarum dissipatores. ipsum infiniti est mali, quod infinito nos priuet bono, Deum pellat, eumque quantum potest, contrister: si enim in Deum cadere posset tristitia

Ephes. 4.

stitia, ipsum profecto peccatum infinitum ei dolorem afferret. Hinc Apostolus ad Ephesios ait *Nolite contristare spiritum sanctum Dei*: non quod credere oporteat, spiritum sanctum tristitia capacem esse, sed innuit solummodo Apostolus, nullo pacto crimen vllum admittendum esse: nam ipsum, in quantum potest, spiritui sancto dolorem adfert, & quamuis nullum ille in se ob hoc tristitiam aut aculeum sentiat, fieri hoc dicendum est, quod nullus in eum dolor cadere queat.

Peccatum
vt Deum
ab anima
fuger.

Genes. 31.

At inprimis ferus ille tyrannus Deum animæ pellit imperio, eumque fugat; si quis verò qui hoc fieri possit, petat, cum infinita Deus sit potentia; respondebit meo nomine Scorus, & theologia terminis dicet, gratiam à peccato fugari non effectiue, non formaliter, sed demeritoriè, nulla eum vis est quæ eum effectiue repellat, sed, vt dixi, demeritum. Iacob cum firmiter secum statuisset à socero Laban recedere, hanc secessus & abitionis suæ causam allegauit vxoribus, *Video faciem patris vestri, quod non sit erga me sicut heri, & nudius teritis*. Idem omnino peccator, tecum agitur, quia enim faciem Deo mutas, & cor tuum ab illo peccando auertis, per demerita ab anima illum repellis. Ecce quartum.

Christus forsitan urbem Ierosolytanam defleuit, vt amorem suum & affectum, quo in patriam erat, ostenderet & testaretur: Iudæus enim cum esset, & Ierosolyma totius Iudææ Metropolis; illius cladem præaugurans, commotus amore quodam naturali ingemiscit, & in signum doloris compassionisque infinitam lacrymarum vim effundit.

Nemo

Nemo nostrum quodam in patri-
lius casu & clade-
eriam & vitam
fundere non ver-
phanis tum sacri-
theniensem, aud-
ac tranquillitate
cubuisse, eidem
vique facilius ab-
to habitu hostilia
eques ille Roman-
dentissimo eriper-
in barathrum arm-
ria & vltro nea vit-
nem sustulit. Dau-
gamus, solo patri-
ageressus est, &
mini exposuit, it-
affectus defuit, &
lo metu percussus
stiles acies per-
modo patriam in
cidio defenderet
Fuere sanè
triam & terram
cum vitam & fo-
uissent, ob pa-
do prodegerint,
quos fuit L. Syl-
am Præneste
& omnes occid-
cepto, cui ob-
bit; at ille g-

infinitum ei do-
Ephesios ait Ne-
non quod cre-
rititiz capacem
plus, nullo pacto
nam ipsum, in
dolorem adfert,
oc tristitiam au-
adum est, quod
us Deum animz
si quis verò qui
nfiniz Deus sic
mine Scorus, &
tiam à peccato
iter, sed deme-
am effectiue re-
Jacob cum sic
Laban recede-
suz causam alle-
vostri vestri, quod
iufferit. Idem
quia enim faci-
b illo peccando
illum repellit.

Polytanam deffe-
n, quo in patri-
r: Iudeus enim
Iudæ Metro-
ns, commotus
it, & in signum
am lacrymarum

Nemo

DOM. IX. POST. PENTECOST. 321

Nemo nostrum est Auditores, qui non naturali,
quodam in patriam affectu sit, ut non modò il-
lius casu & clade ingemiscamus, sed sanguinem
etiã & vitã ob illius incolumitatem, pro-
fundere non vereamur. quod historijs tum pro-
phanis tum sacris manifestum fiet. Codrus rex A-
theniesium, audito Deos non aliter patriæ pacem
ac tranquillitatem polliceri, nisi mortem rex oc-
cubuisset, eidem quã promptissimè sese obtulit;
utque facilius ab obulo quouis occideretur, muta-
to habitu hostilia ingressus est castra. M. Curtius
eques ille Romanus, quo patriam discrimini eui-
dentissimo eriperet, eidem sese ultro deuouit, &
in barathrum armatus insilijt, atque ita volunta-
ria & ultro nea vitæ suæ hostia deorum indignatio-
nem sustulit. David rex, ut & sacrum quid tan-
gamus, solo patriæ amore inductus, Philisthæum
aggressus est, & præsentissimo vitam discrimi-
mini exposuit; imò nec mulieribus hic in patriam
affectus defuit; pulchra namque Iudith, nul-
lo metu perculsa, nec periculo pallescens, ho-
stiles acies perrupit, vitã amittere parata,
modò patriam in libertatem assereret & ab ex-
cidio defenderet.

1. Reg. 17.

Judith. 10.

Fuere sanè nonnulli qui tanto erga pa-
triam & terram natiuitatis affectu fuere, ut
cùm vitã & fortunas integras conseruare po-
tuissent, ob patriam tamen illa quodammo-
do prodegerint, & eidem postposuerint. inter
quos fuit L. Syllæ hospes, cuius cùm patri-
am Præneste violenter Sylla oppressisset,
& omnes occidi mandasset, hospite ex-
cepto, cui ob sacra hospitij iura parce-
bat; at ille generosè & liberè respon-
dit

Insignis
historia de
amore in
patriam.

dit solo in patriam amore & affectu inductus, *Nolo patria mea exsiliatori debere vitam*: quo dicto in confertissimam Syllanorum manum sese coniecit, & in medios vltro ruit gladios, atque ita patrię vitam dedicauit obruncatus.

*Carthar. lib.
de imagin.
deor. cap. de
cerere.*

Veteres, vt refert Carthurius, cū Cybelę, (per quam terram designabant) turritam coronam imponerent, quod scilicet vrbes turribus munitę in terra essent sitę; & illam currui insidentem, plurimis stipatoribus circumdatam, & a leonibus mitibus feritatemque exutis vestam, fingerent; aliud credo nihil denotare fuisse, quā non ciues modō ob patriam defendendam arma induere, at ipsos etiam leones, reges inquam & Principes, patrię salutis, bonique publici esse debere quā studiosissimos.

In Emblem

Huc traho quod de Atheniensibus refert Alcibiades, verum apud illos nobilitatis symbolum fuisse cicadam vel locustam siluestrem, quod animal culum hoc eo in loco moriatur, in quo vitam accipit, & ne solis quidem ardore superæstuante recedat. Denotare volebant, nihil esse, ē quo melius vera animę nobilitas dignosci queat, quā numquā patrię finibus emigrare, nec in vita nec in morte eandem deferere, omnem potiūs fortunę aduersitatem in eadem sustinendo.

Ceterū vehemens hic amor communi obligationi qua patrię carissimę in qua nati sumus, & ē qua esse & vitam accepimus, deuincti sumus, innititur. In huius rei symbolum ait Plinius veteres terram magnam appellasse matrem consueuisse, & pueros mox vt in lucem editi essent, in terram, vel in gremium matris carissimę solitos dimittere: terram siquidem dicebant, quasi *ter bonam*; quod suam erga hominem bonitatem tertio ostendat;

primō

primō in natiuitate
vitę tempore, colitur
in gremium luminum

Et profectō tam
mor est, vt & filius
præudentem ad
luculentam in D
psalmo quinquag
rum veniam pos
nem subiicit, ei
verō perfectum
Principum, Deus
iungit, *Liberamē*
mea. qua oratione
nem postulat, sed
tocius vrbs, ne fo
que aliquid discer
nectit, *Benigne fa*
on, vt adificetur n
set; mecum ipse d
lymitanos restau
lem exstruere, in
ferantur. at quoni
regum & Princip
funditus euelli so
sericordem te pr
huic vrbi parcas.
Fleuit adhuc D
iustitiam prævide
etereretur, ob p
spirationes quas in
rentur, & quod ce
causam cladis & ex
sub Christi nomine
timidū cor meum, &

tu inductus, No
m: quo dicto in
um sese conie
atque ita patri

primò in natiuitate illos excipiendo: deinde toto
vitæ tempore, eisdem educando; vltimò denique,
in gremium suum post mortem admittendo.

um Cybelæ, (per
am coronam im
ribus munitæ in
sidentem, pluri
à leonibus miti
fingerent; aliud
non ciues modò
duere, at ipsos
incipes, patriæ
re quam studio-

bus refert Alcja.
symbolum fuisse
quòd animalcu
quo vitam acce
refluante rece
quo melius ve
t, quam numquã
ta nec in morte
fortunæ aduersi-

omuni obliga
nati sumus, & i
cti sumus, inni
Plinius veteres
in consueuiffe, &
t, in terram, ve
solitos dimitte
er bonam; quòd
certò ostendat;
primò

Et profectò tam vehemens & efficax patriæ a-
mor est, vt & filium Dei, Ierosolymitanam cladem
præuidentem ad lacrymas compulerit. Cuius rei
luculentam in Dauide rege figuram intueor, qui
psalmo quinquagesimo *Miserere mei Deus*, delictor-
um veniam postulans, patriæ statim suæ mentio-
nem subiicit, eiusque conseruationem petit: cum
verò perspectum haberet ob peccata, ac præsertim
Principum, Deum in ciuitates sæuire solere sub-
iungit, *Libera me de sanguinibus Deus, Deus salutis
meæ*. qua oratione non delicti modò sui remissio-
nem postulat, sed salutem etiam & cōseruationem
totius vrbs, ne fortè ob illius delictum vrbs quo-
que aliquod discrimen subiret. ideo namque sub-
nectit, *Benigne fac Domine in bona voluntate tua Si-
on, vt ædificentur muri Ierusalem*: ac si dicere voluis-
set; mecum ipse constitui Domine, muros Iero-
solymitanos restaurare, ac regiam illam templi mo-
lem exstruere, in qua tibi victimæ & libamina of-
ferantur, at quoniam scio, ob peccata, ac præsertim
regum & Principum, resp. & ciuitates, destrui &
funditùs euelli solere; enixè à te contendo, vt mi-
sericordem te præstes, & tam mihi, quàm miseræ
huic vrbi parcas.

Fleuit adhæc Dominus, quòd iniquitatem & in-
iustitiam præuideret, quæ hac in vrbe aliquando
exerceretur, ob pestiferam illam inuidiã, & con-
spirationes quas in Messia ciues aliquãdo machina-
rentur, & quòd certò sciret, omnia hæc illius fore
causam cladis & excidij. Hæc tria scilicet erāt, quæ
sub Christi nomine metuit olim Salomon, *A tribus* *Ezech. 26*
timuit cor meum, & à quarto facies mea metuit, dela-
turam

Tria dam-
nosa.

turam ciuitatis, & collectionem populi, & calumniam mendacem. Lis siquidem ciuitatis, calumnia mendax, & plebis coniuratio, tria sunt adeo periculosa & noxia, vt ipsis etiam regibus timorem incutiant. sunt tres bestiae noxiae quibus quidam vrbes ait delectari, *Pallas urbium domina tribus immanissimis belluis delectari, noctua, dracone & populo.* per noctuam, luminis inimicam, ac in tenebris semper volitantem, ignorantiam intelligo; per virulentum draconem, qui visus est perspicacissimi, inuidiam: populus vero multorum capitum bellua, seditiones designat ciuiles. tria autem haec urbibus afferre damnum & perniciem solent. & quoniam Christus omnia haec in se conspiratura prauidet in nefanda hac vrbe Ierusalem, idcirco illius calamitatem & miseriam deflet. *Videns ciuitatem fleuit super illam.*

Insigne
Philosophi
cuiusdam
responsum

Fleuit igitur hodie Redemptor noster: quod si cui forte nouum videatur aut indecens, imò indignum, Deum plorare; cogitet ille secum, eundem ipsum & hominem fuisse, atque ita procul dubio mirari desinet ferunt sanè Imp. quemdam Romanorum, tristi accepto nuntio in lacrymas prorupisse; at cum senatores & sui hoc ei vitio verterent, & lacrymas tanta esse indignas maiestate crederent, Philosophus qui tum fortè praesens aderat, ait, *Sinite plorare, quia dignitas Imperatoria non impedit illū esse hominem.* Id ipsum de Christo Domino dicere quid verat? quamuis enim Deus sit, & celi ac terrae imperator, homo tamen esse simul non desinet.

Exhorta-
tio ad la-
crymas.

Verum quid hoc video, Auditores? Loquor ne petris an hominibus? brutisne animalibus an ratione vtentibus concionor? quid? non nisi de lacrymis hic ago, neminem tamen, qui fleat, intu-

intueor. Christus
los praferetis
non coniungitis
ac marmore duri
genitum flentem
cata vestra lacry
agros, deflete vr
committuntur, &
sunt.

Haec scilicet
quam hodierna ne
la Philosophia,
Tuz etenim lacry
symbola misericor
lete mortem pecc
ri. Scio, scio na
am quam rigore
lum, in miseri
propendere. Sed
nobis esse ad sal
liena delicta &
tem cladem defle
dere debere. H
quibus submergu
hic est, in quo
diluuium deniqu
centias terrenas
bruit & disperdi
num lacrymarum
doletur nobis pra
ta defleamus, &
penitentiæ agro
mis irigemus, vt
consolatione, in a
titudinē nostrā ex

intueor. Christone lacrymante siccos vos oculos præferetis? illius singultibus & suspirijs an non coniungetis vestra? ô pectora ferro, ære ac marmore duriora! annon flebitis, Dei unigenitum flentem dum intuemini? Eia agite, peccata vestra lacrymis eluite simul & aliena. deflete agros, deflete vrbes in quibus huiusmodi scelera committuntur, & in quibus varix clades timenda sunt.

Hæc scilicet est lectio hodierna, Domine, quam hodierna nobis prælegis die, est sancta illa Philosophia, quam hocce edoces Evangelio. Tux etenim lacrymæ, compassionis iudicia, ac symbola misericordiæ, apertissime clamant nolite mortem peccatoris, aut illius ruina delectari. Scio, scio natura te tua magis in clementiam quam rigorem, magis in pacem quam bellum, in misericordiam potius quam iustitiam, propendere. Sed edocere nos voluisti lacrymas nobis esse ad salutem necessarias, & cum tua aliena delicta & aliorum ceruicibus impendentem cladem defleas, nos nostra ac propria deflere debere. Hi namque torrentes sunt, in quibus submerguntur hæc monstra: mare rubrum hic est, in quo Aegyptij pereunt vndis obruti; diluvium denique hic, quod omnes concupiscentias terrenas & impuras carnis pruriges obruit & disperdit. At quoniam Domine, Dominum lacrymarum cælitus descendit, gratiam obsecro nobis præsta, ut assidue nostra hic peccata defleamus, & bonorum operum sementem in poenitentia agro ita seminemus, totque lacrymis irrigemus, ut tandem aliquando in gaudio & consolatione, in alterius mundi solo, in quo beatitudine nostrâ expectamus, fructum colligere mereamur

reamur: quod præstare dignetur qui viuit & regnat cum Deo Patre in vnitæte Spiritus Sancti, Deus. Amen.

DOMINICA DECIMA.

POST PENTECOSTEN.

Duo homines ascenderunt in templum, vt orarent, vnus Phariseus & alter publicanus. Luc. 18.

FIGVRA.

Isai. 40.

Evangelicus Propheta Isaias inter alia, quæ in Messia in mundum aduentu euentura prædixit, ait valles replendas, & montes complandos: per valles autem humiles intelligit; per montes, turgidos & inflatos superbia. Messias igitur exaltabit humiles & superbos deprimet. Cuius rei hodierno in Euangelio manifestum videre est exemplum: in quo duos cernetis, Phariseum inquæ & Publicanum, nimium quantum inter se discrepantes, vnum superbiæ & vanitatis typho turgidum, alium humilia de se sentientem, sui quæ contemptorem: & concludit, postquam eorum conditiones ploribus enarrasset, Euangelium, *Omnis qui se exultat, humiliabitur, & qui se humilitat exaltabitur.* Egregium profecto argumentum, in quo vestro cum fructu & emolumento hodierna exspatiatur concio. Spiritui ergo sancto supplicemus & sanctissimæ Virgini, hoc vt opus, ille Numinis sui auxilio, hæc patrocinio, promoucant ac prouehant. quamobrem flexis genibus dicamus

A VE MARIA.

Sublimes illi Ecclesiæ vertices, & Patres, viuacissi-

DOMIN. X.

ssimæ virtutum o
nis imagines; sup
mæ naturam & elle
& ad intimos eius
iusdæ cõmentu fun
fatis exoticas, Inp
uitate Dei ita eam
uersa celsitudinis a
nocentium, superbi
cellentia, quem se
2. sent. dist. 42. Bern
gatus ita definiuit,
appetit. At Ange
nens viam sic scribi
tia, per quam se quæ
zum diuinæ regula:
illud, Nos non in im
mensarum regulæ, q
eamdem delinean
pria conditionis præ
Quidquid demu
testandum, & for
ac terribilissimum, quæ
liam rationibus &
est ob auersionem
hominem magis à
maxima namque p
minem à Deo auer
vero arbitrio. Sup
quam vllum peccat
modo auellit. in c
ex ignorantia, infir
aliterius boni appet
per superbiam non
iulq; legibus subesse

ui uiuit & regnat
us Sancti, Deus.

ICA

A.

STEN.

um, vt orarent, 7.
Luc. 18.

inter alia, quæ in
euentura prædi-
montes compla-
tis intelligit; per
berbia. Melius igi-
de premit. Cuius
festum videre est
Pharisæum in qua
in inter se discre-
tis typho turgi-
tem, sui que con-
eorum conditi-
um, Omnia qui
uilitat exaltatur
n, in quo veltro
sterna expatierem
applicemus & fas
ille Numinis su-
oueant ac proci-
dicamus

& Patres, vnde
cili-

DOMIN. X. POST PENTECOST. 329

clissimæ virtutum omnium ac præsertim humilita-
tis imagines; superbiæ vitiorum omnium teterri-
mæ naturam & essentiam accuratiùs examinantes,
& ad intimos eius recessus penetrantes, varias ei-
iusdè còmenti sunt diffinitiones ac descriptiones
satis exoticas. Inprimis Augustinus in libris de ci-
uitate Dei ita eandem descripsit, *Superbia est per-
uersa celsitudinis appetitus*: & aliter in libro ad In-
nocentium, *superbia est inordinatus amor propria ex-
cellentia*. quem sequitur & Magister sententiarum
2. sent. dist. 42. Bernardus vtriusque opinioni suffra-
gatus ita definiuit, *Superbia est propria excellentia
appetitus*. At Angelicus Doctor Thomas aliam te-
nens viam sic scribit, *superbia est quedam extollen-*
tia, per quam se quis extollit supra id quod est ei præsi-
xum diuinæ regulæ: alludens scilicet ad Paulinum
illud, *Nos non in immensum gloriamur, sed secundum
mensuram regulæ, quam mensus est nobis Deus*. Aliter
eandem delineant alij & dicunt, *superbia est pro-*
pria conditionis presumptuosa exsistimatio.

Quidquid demum sit, certum est, vitium esse de-
testandum, & forsitan omnium vitiorum maximū
ac teterrius, quam opinionem firmissimis stabi-
liam rationibus & argumentis. Primò maximum
est ob auersionem, quo enim peccatum aliquod
hominem magis à Deo retrahit, quo & grauius est:
maxima namque peccati peruersitas est, quod ho-
minem à Deo auertat, vt Augustinus ait lib. de li-
bero arbitrio. Superbia autem hominem magis
quàm vllum peccatum à Deo retrahit & quodam-
modo auellit. in ceteris quippe peccatis nonnisi
ex ignorantia, infirmitate & fragilitate, vel etiam
alterius boni appetitu, homo à Deo recedit; verū
per superbiam non alia de causa, nisi quod Deo ei-
usq; legibus subesse detrectet, vt omnes in genere

Lib. 4. cap. 15

Li. ad Innoc.

Bern. in ser.

2. 2. quæst.

162.

2. Cor. 10.

Superbia
omnium
vitiorum
grauissimū.
I.

Psal. 28.

docent Theologi & imprimis D. Thomas loco superius allato. Hinc Glossa ordinaria, verba illa Psalmi xxv. *Emundabor à delecto maximo*, exponit, *hoc est à peccato superbia*. quo efficere vult, omnium peccatorum caput & principem esse superbiam.

2.

Deinde, peccatorum dici potest grauiissimū, quòd ipsa fons sit & scaturigo malorū omniū: quidquid enim peccatorum aliorū causa & origo est, ipsum profectò ceteris habetur grauius, iuxta Metaphysicū illud axioma. *Quod est causa aliorum vt sint talia, illud est maxime tale*: vel iuxta Topicorum definitionem, *Propter quod vnumquodque tale, & illud magis tale*. Scriptura porro nullo non loco, & quidem apertè, declarat, *Initium omnis peccati esse superbiam, & qui tenuerit eam, replendum esse male dictis, & ab ea in finem sabuertendum*. Idem omnino dicit Tobias, & vltimam filio voluntatem aperit: inprimis adhortatur, vt superbiam fugiat velut matrem & vitiorum omnium nutricem & totius orbis ruinam, *Superbiam numquam in tuo sensu aut in tuo verbo domina: permittit, quia in ipsa initium sumpsit omnium perditio*. Idcirco eam Gregorius omnium malorum radicem & vitiorum omnium reginam nuncupat, *Radix cuncti mali, & regina omnium vitiorum superbia est*.

2. Metaph.

1. Topic. & 3.

posterior.

Eccles. 10.

Tob. 4.

Greg. lib. 31.

Moral.

3.

Inspec. c. 18.

Tertiò superbia peccatorum princeps est ac domina, & ceteris sæuit insolentiùs & crudeliùs, quod per hanc Altissimo se æqualem constituere homo contendat, eiusq; se sociū declarare, eū ceteris imperare nulliq; subdi vult; quod soli diuinitati propriū est; quod enucleatiùs examinās Augustinus ait: *Deus est supra quem nihil, sine quo nihil, sub quo totum, cum quo totum, in quo totum, à quo omnia, per quem omnia, & in quo omnia*. Hanc porro excellentiam

lenciam & præmi-
oēs præcellere gel-
ita insignem Deo in-
nadere præsumens
mere; qui extollit
quem locum quan-
terpretes intelligi-
diquò minus cum

Quartò reliqu

quòd nullum maio

afferre cladem hon

tutum gratiarumq;

spiritualium pestis

gorius, si, ut humilit

virtutes colligit & ro

destruit & eneruat.

legatiùs; sicut super

minum, ita est ruin

illa ad prædam na

conterat, easdem i

deiectæ in frusta co

rogantia cum sup

quippe sublimes el

onis de seipsis, su

illidit, præcipite

nimam cogit amitt

bulla Psalmistæ,

verum illum Poët

to

Vi casu graui

Denique superbia

maria, quod illam

relictur & abhorre

verbi, Superbiam

Thomas loco su-
maria, verba illa
lecto maximo, ex-
o efficere vult,
incipem esse su-

et gravissimū, quod
omniū: quidquid
origo est, ipsum
iuxta Metaphysicā
altorum vt sunt ta-
a Topicorum defini-
dque tale; & illud
non loco, & qui-
nia peccati esse su-
endum esse male di-
um. Idem omnino
oluntatem aperien-
pam fugiat velu-
utricem & totius
am in tuo sensu as-
quia in ipsa iniuri-
eam Gregorius
victorum omnia
in mali, & regina om-

princeps est ac de-
& crudelius, qui
constituere homi-
nare, cū ceteris in
soli diuinitati po-
inās Augustinus
no nihil, sub qua
p, a quo omnia, per
Hanc porro exten-
lentiam

lentiam & præminentiam sibi arrogat arrogans,
oēs præcellere gestiens & omnibus imperare. atq; 2. Thess. 2.
ita insignem Deo irrogat iniuriam, illius iura in-
nadere præsumens, diuinasque proprietates assu-
mere; qui extollitur super omne quod dicitur Deus:
quem locum quamuis in primis de Antichristo in-
terpretes intelligant, de superbo tamen non impe-
dit quò minus cum Bernardo exponamus.

Quartò reliquis vitijis supereminet superbia, 4.
quòd nullum maiora causari mala, nullū maiorem
afferre cladem homini soleat. Ipsa siquidē est vir-
tutum gratiarumq; grando, atq; omnium bonorum
spiritualium pestis & diluuiū. Vnde Magnus Gre-
gorius, si ut humilitas omnia vitia exstirpat, omnesq; In serm. quā-
virtutes colligit & roborat, sic superbia omnes virtutes dam.
destruit & eneruat. Idē habet & Isidorus, at multo e- Lib. de vir-
legatius; sicut superbia est origo & radix omnium cri- tutib.
minum, ita est ruina omnium virtutum. Aquila, auis
illa ad prædam nata, vt testas, nuces & testudines
conterat, easdem in altum librat, vt ita in petram
deiecit in frusta comminuantur. Idem omnino ar-
rogantia cum superbis & fastuosis agit: eosdem
quippe sublimes eleuans, & in auras præsumpti-
onis de seipsis, sustollens, mundi deinde scopulis
illidit, præcipientesque deiciens, vitam simul & a-
nimam cogit amittere. Quò referre possumus ver-
ba illa Psalmistæ, Deiecisti eos dum alleuarentur, &
versum illum Poëtæ,

— tollantur in altum,

Vt casu grauiore ruant.

Denique superbia vitiorum domina est & pri- 5.
maria, quòd illam Deus præ ceteris sceleribus de-
testetur & abhorreat: Quod testatur sapientis
verbis, Superbiam & arrogantiam ego detestor, Prou. 8.
dicis

Superbia
comparata
aquilæ.

di. it Dominus. & Iudith, superbi non placuerunt tibi ab initio: perinde ac si dixisset; Omnes quidem creaturas diligis & complecteris Domine, at superbos deprimis & profundè deijcis. Hinc acriter semper & graniter hocce scelus puniuit, eius cùm puniendi sese obtulit occasio. quod è Psalmographi verbis fiet manifestum dicentis, Retribue abundanter facientibus superbiam; vt & domos eorum subuertat ac destruat, Domos superborum demoliatu Dominus; & omnes eorum facultates dissipet ac perdat, & substantia superbi eradicabitur.

Verùm cui fini, inquiet aliquis, prolixius hoc exordium? ad quid hæc superbia & arrogantia? appositè sane & ad propositum: quòd Euangelium aliud nobis non depromat, quàm hinc superbiam arrogantiam, vanitatem, illinc humilitatem. Proponit siquidem nobis ob oculos Phariseum, vanitate turgidum, sui ipsius præconem & meritorum iactatorem, in vna templi parte sese ostentantem, in altera verò Publicanum vix oculos sustollere præsumentem, pugnis pectus tundentem, & misericordiam deposcentem. Historiam refert Lucas. *Dixit Iesus ad quosdam qui in se confidebant tamquam iusti, & aspernabantur ceteros, parabolam istam. Duo homines ascenderunt in templum vt orarent, vnus Phariseus & alter Publicanus. Vt parabolam hanc methodo quadam certa deducam, primò de Pharisei præsumptione, ac deinde de Publicani humilitate loquar.*

Euangelij
breuis ex-
positio.

Docet parabola, Phariseum quemdam superbum, magna & sublimia de se præsumentem ascendisse in templum Deo vt supplicaret, atque ita orationem inchoasse, Gratias tibi ago, Domine, quòd non sum sicut ceteri homines, fures, rapaces & adulteri, omni flagitiorum genere cooperti: sed pluribus

pluribus econtra g-
ueris; ieiuno na-
omnium quæ possi-
nam quod merito
mine immensas ti-
pli loco, Phariseu-
dore suffusum, ocu-
ad celos sustollen-
do suspirandoque
nille me tibi nom-
tor tantorum quem
culos in celum tol-
tueor, quantum De-
crimen.

Ait Augustinus d-
struxisse ciuitates,
us: illum in suis ip-
to, diuinam quam-
verò diuinæ maiest-
li ciuitatem erexisse
quit, amores duas se-
contemptum suum ex-
plæue ad contemptu
Sublimis hæc The-
orantibus coincidi-
lauria ac sui ipsius a-
proximum contem-
tatem consecratur.
rantem. Vnus cuius e-
dicunt, ipse est rex sa-
vero ciuitati Dei in se
hæc res, & alia à lo-
Solo alterius para-
fratres proponit Euan-
secantes, prodigus eni-

non placuerunt tibi
omnes quidem cre-
omine, at super-
cis. Hinc acriter
punivit, eius cum
modè Psalmogra-
tis, *Retribue abun-*
& domos eorum
verborum demolitu-
ultates dissipet ac
dicabitur.

his, prolixius hoc
& arrogantia? ap-
d Evangelium a-
hinc superbiam,
umilitatem. Pro
Pharisæum, vani-
nem & meritum
se se ostentantem
oculos sustolle-
ndentem, & mi-
riam refert Luca
e confidebant ra-
tiones, parabolam
in templum ut de-
icamus. Ut parab-
ta deducam, prin-
einde de Publica-

n quemdam sup-
resumentem asse-
ret, atque ita
go, Domine, quid
ures, rapaces & a-
ere cooperiti: sed
pluribus

pluribus econtra gratijs & beneficijs me cumula-
ueris; ieiuno namque bis in sabbatho, decimas do-
omnium quæ possideo, adeo ut nihil in me repe-
riam quod merito quis reprehendat, atque hoc no-
mine immensas tibi gratias ago. In alio verò tem-
pli loco, Pharisæum adeo peccatorum suorum pu-
dore suffusum, oculos ut in terram deiiciat, vixque
ad cælos sustollere præsumat, sed pectus tunden-
do suspirandoque clamasse, Domine miserere mei:
mille me tibi nominibus deuinctum scio, agnosco
tot tantorumque me criminum reum esse, vix ut o-
culos in cælum tollere audeam, ut te coram in-
tueor. quantum Deus bone inter vtrumque dis-
crimen.

Ait Augustinus duo amorum genera duas con-
struxisse ciuitates, amorem inquam Dei ac sui ipsi-
us: illum in sui ipsius contentu, velut in fundamen-
to, diuinam quamdam ciuitatem condidisse: hunc
verò diuinæ maiestatis contemptui innixum, diabo-
li ciuitatem erexisse, verba eius audiamus, *Duo, in-*
quit, amores duas fecerunt ciuitates, amor Dei vsq; ad
contemptum sui crexit ciuitatem Dei; amor autem sui,
vsque ad contemptum Dei crexit ciuitatem diaboli.
sublimis hæcce Theologia optimè cum duobus his
orantibus coincidit: alius siquidem in tantum phi-
autia ac sui ipsius amore turgēt, ut Deum simul &
proximum contemnat; alius verò non nisi humili-
tatem consecretur & affectum spirat diuina spi-
rantem. Vnus ciuis est ciuitatis diabolicæ (de quo
licitur, *ipse est rex super omnes filios superbia*) alter
erò ciuitati Dei insertus & assumptus, (*qui humi-*
ta respicit, & alia à longe cognoscit.

Sub alterius parabolæ inuolucris duos nobis
rantes proponit Euangelista, idem omnino signi-
cantes, Prodigus enim qui in se reuersus errorem
com-

Lib. 14. de
ciuit. cap.
vlt.

Iob, 41.

commissum agnouit, Publicanū denotat: maior nātū verò, qui patrem coarguit, & fratristum in domū. tū in gratiā reditum indignè tulit, (*Ecce, inquit, tot annis serui tibi; sed postquam filius tuus hic, (non autem frater meus) qui dissipauit omnia cum meretricibus, rediit, occidisti illi vitulum saginatum.*) Phariseum nostrum qui de se sublime sapit, atque alios aspernatur, refert.

Primum superbiæ illius argumentum, vt Luca notat est, quòd stando orat, *Phariseus stans hac apud se orabat.* hoc namq; schemate & situ ostendit elati se habere cor & animā fastu turgidā. Ceterū hoc situ non orauit Salomon, sed genibus in terrā flexis Daniel quoq; quoties orationi operam daret, in terram genua flectebat: Moses cum Deo loquens se se dimittebat, & humi sese prosternebat, Ioannes xxi v. in Apocalypsi vidit seniores, & cum eis omnem militiam cælestis exercitus coram diuinā maiestate iacere prostratam. Ipse etiā Christus Patre in orto oraturus *Procidit in faciem suam.* interea arrogans hic Phariseus, nescio qua præsumptione, stat, nec sese incuruat.

Phariseus
non orauit
erectus.

Miratur hic Maldonatus eos, qui crediderunt Phariseum rectum orasse: neq; enim credibile esse putat, quòd nonnulli affirmare hinc nituntur, Iudæos stando Deum orare solitos: cū constet eorū orandi ritum sine vlla immutatione Christianos in Ecclesiam suam transtulisse. atqui certum est, Christianos semper genibus flexis orare solitos. Huc accedit quòd hunc fuisse etiam Iudæorum in orando ritum ē scriptura colligi queat, ē 3. Reg. 8. 2. Paral. 6. Dan. 6. Michæ 6. alijsq; plurimis locis; ad eò vt quicumq; aliquid à Deo postularent, semper genu curuarent. Ceterū verbum *stare* in sacris litteris solam interdū denotat in loco præsentia, aliās requiē

inter-

Interdum decretum
diuinitum & exor
nam præsumptione
modo, semper arro
O ingens superbi
soluē impietatis t
co vulgata in Abba
te, Paraphrastes C
seduxit te: ē quo
impios & aduer
Huc trahere possun
cere solebat, duxi
lum, Iniquitatem n
minus impias procr
bus dederat in con
vultu communem
quam sibi in coniu
pes & magnates, v
esse soleant præcer
tia; quam sacra
nempe solos Simo
crisis, Regiosorum
rere milites: quita
sponderunt. sexta n
nicis & artificibus
erant nobiles, que
vultu tu ve/ci. ru par
stia murmuratio,
ratione autem for
alici copulari nolun
nem thorum ascende
paruit quā magnis, p
falsis non minus quā
scribitur. Arrogati
est, pharisei nostri dir
eius precum dispen

Interdum decretum & animi firmitatem, aliquando initium & exordium, interdum etiam temerariam præsumptionē, & quolibet demum accipias modo, semper arrogantiam quamdam includit.

O ingens superbię malum! vt cui præ ceteris abdicata in S. Scriptura co vulgata in Abdia legit: *superbia cordis tui: tulit impietas.* te, Paraphrastes Chaldaus habet, *impietas cordis tui abd. i.*

seduxit te: è quo colligere est, superbia homines impios & aduersus proximum immites reddi.

Huc trahere possumus quod parabolicè quidam dicere solebat, duxisse scilicet olim vxorem diabolum, Iniquitatem nomine, è qua nouem filias non minus impias procreasset, quarum octo speciali-

bus dederat in coniuges, at nonam omnibus esse voluit communem: prima nomen habet superbia,

quam sibi in coniugem delegerant reges, Principes & magnates, quod huiusmodi vt plurimum

esse soleant præ ceteris superbi. Altera Simonia dicta; quam sacerdotibus copulauerat; inter hos

tempe solos Simoniam reperire est: tertia hypocrisis, Regioforum coniux quarta rapina, quam ducere milites: quinta vsura, quã sibi mercatores de-

ponderunt. sexta mendacium, quã nupsit mechanicis & artificibus: septima pigritia, cuius maritus

erant nobiles, quod à lege illa poenali, *in sudore vultus tui vesceris pane tuo*, eximi velint & excipi: octa

taua murmuratio, quã operarijs in vxorem cessat: nona autem fornicatio & luxuria, quã priuato

licui copulari noluit, sed oëm statim amplecti, omnem thorum ascendere, cum omnibus agere, & tā

paruis quã magnis, pauperib. quã diuitibus, Ecclesiasticis nō minus quã secularibus promiscuè cōm-

ceri voluit. Arrogantia igitur inferni primogenita est, Pharisei nostri directrix, animæ illius magistra

iulq; precum dispensatrix.

DEUS

Superbia dicta in S. Scriptura

Nouem Sa-
tanæ filia.

Pharisæi o-
ratio ridi-
cula.

Deus tibi gratias ago, quia non sum sicut ceteri homines. Irridet hanc orandi formulam Bernardus & explodit: stipem postulaturus, inquit, venit, & vtramque numinis refertam ostendit manum. An non enim stolidus ille mendicus foret, qui stipem petens, monilibus plenas præferret manus? neque enim hæc vera impetrandi ratio est. sed necessitatem è contra & penuriam ob oculos ponat, & vulnera detegat necesse est, vt omnes in sui commiserationem, & ad eleemosynam dandam exciter. Atque hoc orasse modo Dauidem videbis, *Miserere mei Deus, quoniam infirmus sum, sana animam meam, quia peccauit tibi.* Id est, stipem à te Domine contendo, miserere mei, respice vulnera, intue vulcera, & plagas; vide quàm sum debilis & æger sana animam meam, quæ infinitis te modis offendit, & præ peccato penitus elanguescit.

Pharisæi factus.

Psal. 108.

Ion. 1.

Non ita Pharisæus, sed orationi suæ exordium arrogans & in sui commendationem contextum prætexit, *Deus tibi gratias ago, quod non sum sicut ceteri hominum:* ego iustus sum, alij peccatores. de hoc fortasse vaticinans ait Propheta, *Et oratio eius fiat in peccatum.* At non hæc est debita precandi formula superbe, alia procedendum est methodo, & Longi Prophete modo orandum dicentis, *Quod est opus tuum? quæ terra tua? & quò vadis?* Si enim his te ipsum verbis interrogares, omnem proculdubio factum quamprimum exueres, *Quæ terra tua, quò vadis, & quò opus tuum?* Nam venis & prodixisti nihil, in cineres abibis, & peccatum opus tuum est. quid cogitas superbe? nescis, quidquid in nobis est boni, à solo Deo procedere? Isaiam dicentem non audiuiisti? *Omnia nostra operatus es in nobis Domine:* Deus enim Primarius author & prima bonorum operum causa, qui de seipso apud Ioanem ait, *sine me nihil*

Isai. 26.

Ioan. 15.

Domin. X.

nihil potestis facere. mentum est & orandi

Et quemadmodum ars & venus non potest

da est: ita laus & virtutum im-

Apelli, non verò causa instrumenti

primè hic quadrat Domine, non nobis, de ac si diceret, si quis

lius honor nobis aliter resultat gloria

lure civili cautum tinet ne quis artifex

nomen aut insignia extruuntur, quam u-

bat. Diuino quoque quis, licet forficat

instrumentum à nim expensas, solu-

quam Paulus in se gratia me cum; sibi

bat, cum hæc soli mundi huius princi-

Sirho ætheniensis tacho, à ciuibus sum-

tem, quòd regem Cor- rax, trophæa sibi b-

proditur respondit, victoriæ donatoribus

veronon nisi labor p- hac si ethnicus dixe-

dictum est: hic tam ga, iniquitatem operi-

riam. Dom. tom

nihil potestis facere. homo siquidem non nisi instrumentum est & organum.

Ioan. 15.

Et quemadmodum omnis imaginis elegantis ars & venus non penicillo, sed pictori adscribenda est: ita laus & merita operum nostrorum quæ viuarum virtutum imagines sunt, Deo velut pictori & Apelli, non verò nobis, qui non nisi peniculus & causa instrumentaria sumus adscribenda sunt. Optimè hic quadrabit, quod Psaltes ait, *Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam;* perinde ac si diceret, si quid boni agimus Domine, non illius honor nobis arrogandus, at tibi omnis si qua operum inde resultat gloria, ascribenda.

Psalm. 113.

Deo soli

bonorum

operum

gloria a-

scribenda.

Iure civili cautum est & ita communis usus ob- tinet ne quis artifex, architectus, aut operarius nomen aut insignia ædificijs, quæ reip. sumptibus extruuntur, quamvis ipsi eadem ædificent, adscribat. Diuino quoque iure prohibitum aio, ne quis, licet forsitan pia aliquot opera edat velut instrumentum à manu diuina motum, Deo nimirum expensas, soluente & gratia sua cooperante, quam Paulus in se expertus ait, *Non ego, sed Dei gratia mecum;* sibi honorem aut gloriam ascribat, cum hæc soli Deo, velut supremo totius reip. mundi huius principi, sit ascribenda.

Sitho ætheniensium Dux, cum, referente Plu- archo, à ciuib. summis ad cælum laudibus effere- tur, quòd regē Cotym profligasset ac fudisset, va- riq; trophæa sibi bello peperisset; sapienter ac rudèter respondit, dijs immortalibus velut tæ- ietoriarum donatoribus, grates esse referendas, sese erò non nisi laborē præstitisse ac manū præbuisse. hoc si ethnicus dixerit, quid quæso Christianus licturus est: hic tamen Phariseus laudē sibi arro- gat, inq; virtutū operibus & operū virtutibus glo- iatur.

Historia
insignis de
duce quo-
dam Athē-
nienſi

Dom. rom. 2.

YY

Deus

4 Reg. 20.

Deus gratias tibi ago. Ut olim Ezechias, thesauros & diuitias suas Babyloniorum legatis ostendens, Deum ad iram prouocauit, ut quamprimum flagellum ei per prophetam, regniue amissionem sit comminatus (Et auferentur omnia quae sunt in domo tua, & quae condiderunt patres tui usque in aem hanc, in Babylonem, non remanebit quidquam, at Dominus.) non secus etiam hic agitur. vix enim virtutes suas & animae diuitias patefecit & impertum protulit Phariseus, quin statim satrapa princeps ille tenebrarum, & animarum praedicator eundem diripiat ac dissipet. Hanc S. Augustino allegoriam acceptam ferre oportet, & mihi hanc quoque mox sequitur.

In quo
Christiana
perfectio
consistat.

Christianae perfectionis est, quidquid in animo mali ac peruersi apparet, nobis; quidquid verò boni & æqui repositum fuerit, Deo ascribere: malum quidem nobis, velut illius auctoribus, ut ita commissum de nobis ipsis sentiamus, bonum verò Deo genuinæ illius causæ & principio, ut hinc maior gloria accedat. In huius rei confirmationem ait senioribus illis XXIV. Ioannes, *Adorauerunt uentem in secula seculorum, mittentes coronas suas ante thronum Dei, id est, Deo certaminum suorum victorias & conflictuum trophæa, non verò sibi ipsis ascripserunt, in illum omnem refuderunt gloriam, à quo se omnem in certamine fortitudinem ac robur nouerant accepisse. Tangit hanc etiam, & scitè quidem, Psalmographus, Nemo enim in eladio suo possederunt terram, & brachia eorum non saluauit eos, sed dextera tua & brachium tuum.*

Psalm. 47.

Meritis
nemo cō-
fidat.

Nemo igitur meritis fidat, nemo ob instituta sibi suas blandiatur, omnia siquidem mutabilia obnoxia sunt, & in momento mutantur; quod plerumque

rimise sacra scripta. Lucifer namque apud Apostolorum & Apostolorum varia sunt & mutata minatur & casus gentibus, nihil quod: Iudas namque Iudæam ad ipsam mittitur; Phariseus prædestinatus, est quis de operibus gloriæ quis Phariseus? Egregium profectus orationis singulare longe excellentior gratiarum actione per Deum. Et sanè adeo Christus orans simus non dubitet, Gratias. Nescis an Phariseis Salomonem? Cum Deus te iudicandum mitteret iussit, deus Contende, inquit, vitia, & planctuale, & plantam in horto & fenum prorsus agat me. Si enim vena aperitur, corruptus vanaque, malè de his, & velut omni-

rimis è sacra scriptura exemplis confirmari poterit. Lucifer namque cælo, Adam Paradiso, Iudas Apostolorum collegio, Salomon sapientum & Apostolorum numero excidit Petrus. Omnia varia sunt & mutationi subiecta, fors mera hic dominatur & casus: vocatio nostra est de contingentibus, nihilque firmi statui hic potest certum: Iudas namque damnatus, latro in cruce salutem adipiscitur, & Magdalena in gratiam admittitur; Phariseus reprobatus, at Publicanus prædestinatus, est. Quis igitur alios contemnat? quis de operibus gloriatur? aut ob eadem superbiat? quis Pharisaica phrasi dicet, *Gratias ago tibi*.

Egregium profectò exordium & principium orationis singulare! at aliam orandi methodum longè excellentiorem præscribit Apostolus, *Cum Phil. 4. gratiarum actione petitiones vestrae immutentur apud Deum*. Et sanè adeo plausibile & admirabile est, ut Christus orans similem orandi formulam adhibere nò dubitet, *Gratias tibi ago Pater, domine celi & terræ*. Nescis ah Pharisee, nescis, dixisse in Proverbijs Salomonem? *Iustus in principio accusator est sui*. Cum Deus Ieremiam ad verbum suum annuntiandum mitteret, p. imò ut euelleret & destrueret iussit, deinde ut ædificaret & plantaret. Contende, inquit, Ieremia, *ut euellas ac destruas vitia, & deinde adifices ædificium spirituale, & plantes nouos virtutum surculos in horto & feraci animarum agro: eodem profusus agat modo qui orare statuit.*

Si cui è vena aperta sanguis sincerus & purus effluat, corruptus verò & teter in venis permaneat, malè de agro augurari solent medici, & velut omninosum symptomia iudicare;

YY 2

atq

DOMIN. X. POST PENTEC. 339

Ceret, cuius non animus, verum etiam caput fucis contaminatum est? è falsa illa & inani ostentatione colorum & tinctorum capillorum, animum leuem & iactabundum coarguens. Huic deliro seni similis esse dixerò eos, & vere cæcos, qui virtutis antiquitatem falsis fucis contegunt, vel qui inueteratum, squalidum & viciorum rugis deformem animum habentes, emitti virtutes conantur, & ficto quodam hypocriseos pigmento, inanes bonorum operum colores ostentant ac præferunt.

Veniit in Mosaica lege Deus ne primogenitum tonderetur, *Non operaberis*, inquit, *in primo-* *Dent. 15.*
genito bouis, & non tondebis primogenita ouium. Egregium protectò mysteriũ! Is qui virtutum suarum iactat primordia, & quæ in alios bona confert opera enarrat, verè primogenita ouium tondere dici potest; eò quòd secreto quod pellis instar Virtutes
 virtutem tegebat, ablato, nuda penitus atq; omni tegenda.
 vera laude spoliata manet. Quod Propheta Iob *Iob. 31.*
iniquitatem maximam appellare non dubitauit,
velat atq; est, inquit, *in abscondito cor meum, & oscu-*
atus sum manum meam in ore meo, quæ est iniquitas
maxima & negatio contra Deum altissimum. Is autem ore suam osculatur manum, qui opera manuum suarum proprio propalatore, atq; hoc iniquissimum est.

Thesaurus, quo magis absconditus, eo & tutior & ab omni iniuria alienior; ita virtutes quo magis *Similia.*
 celantur & teguntur, quo & conseruantur melius.
 sed quid vanæ gloriolæ aura omnes abripit, ac ne
 se virtutem habere credit, nisi laudum flabra
 auribus insonent. Et quemadmodum organa nulum
 edunt sonum, nisi ab altero folles attollantur,
 atq; ita ventum concipiant: atq; vt nautæ statione egredi & vela facere nequeunt nisi prius au-

ra fauerit: ita superbi & arrogantes virtutum nequeunt studio incumbere, si præconiorum aura & flabrum laudum non accedat. Sed quantum hoc detrimenti adferat, dici non potest.

Vana gloria periculum adfert.

Si quis vel exiguum aceti dolio vinario infundat, omne mox vinum corrumpitur & acescit: ita quoque vnica vanitas, & arrogantia etiam exigua, omnia nostra destruit merita, & in acedinem vitiorum conuertit, quemadmodum ad oculum in superbo hoc & arrogante Pharisæo videre est: qui quidquid in se boni & meriti continet, arrogantia euerit ac perdit: & quod tre vel quatuor virtutum actus toto vitæ spatio patrarit, sanctum se & de numero prophetarum putat.

Deus gratias tibi ago. Plurimos reperire est cā exigui & imbecillis cerebelli, & capitis adeo debilis, vt vel vno vini haustu inebrientur & extra mēris statū abripiantur: sunt & alij in virtutum studio ita debiles, vt si vel exiguum quid in se meritori cōspiciant, quod nimirum Deum orarint, die atq; altero ieiunarint inani quadam præsumptione & vanagloria ebrii vacillent, iusti ē contra & sancti, quamuis omni virtutum genere instructi sint, intra humilitatis tamen limites sese continent, & multorum reos se criminum credunt: cuius rei rationem reddens Magnus Gregorius ait, sancti viri, inquit, quo altius apud Deum virtutum dignitate præcedunt, eo subtilius se indignos esse deprehendunt, quia dum luci proximi sunt, quidquid eos in seipsis latebat, deprehendunt. Horum de numero fuit sanctus Propheta Iob, qui tam exiguum sui rationem habebat, vt quos haberet nauos facile agnosceret; at quas nactus erat virtutes, tegeret & quodammodo ignoraret,

si sim.

si simplex, inquit, mea. Id est, si quantum abest, hoc vix perspectum habet. Illi sufficit, nouit ac vult omnes recensens sua alia &c.

Videte vt ceteram rem quadratam dicentis, Quia liquidum melius est omni liquido, alius omni bono Philosophi sententia vt ceteri hominum aliquem fingat, ad id est aliorum conuenire, & magnam vt mare, vt sese ex agros quos alluvionem retineat, & ipsi negatos vitis in Pharisæis hic, qui peccatorum suorum quod se sanctum & perfectum colit, quæ in terra condita sunt, exinde post horrendas gitationes, violentas distringunt, & hiactuos & moles ampliatam vanæ gloriæ app

si simplex, inquit, fuero, hoc ipsum ignorabit anima mea. Id est, si quid in me forsitan meritorum est, *Job. 9.* tantum abest, homines ipsum ut sciant, ut & ipse vix perspectum habeam. Non est profecto tibi similis superbus hic Phariseus, Job; neque enim illi sufficit, nouisse quæ in animo delitescent bona, at vult ut omnes eadem norint, atque idèd merita recensens sua ait, *Non sum sicut ceteri homines, &c.*

Videte ut ceteros vilipendat & reijciat. In quam rem quadrat docta illa Aristotelis sententia dicentis, *Qui non est, sicut ceteri homines, aut aliquid melius est omni homine, sicut Deus; aut aliquid vitius omni homine, sicut bestia:* adèd ut ex Philosophi sententia Phariseus hic noster, qui se ut ceteri hominum, non esse dicit, vel semideum se aliquem fingat, aut bestiam potiùs. Sed notandum est, aliorum contemptum multa mala inuoluere, & magnam animæ perniciem adferre. Nam ut mare, ut sese expurget, littora sordibus replet *Simil.* & agros quos alluit; ita superbus, quo dignitatem retineat, & ipse mundè & honestè viuat, omnes alios vitijs inquinat, & infames reddit: uti Phariseus hic, qui in humilem Publicanum omnes peccatorum suorum sordes reijcit & euomit, quò se sanctum & pium ostendat.

Quemadmodum etiam, aër vel exhalationes calidæ, quæ in terræ visceribus, velut in carcere, conclusæ sunt, exire & erumpere gestientes, tandem post horrendas concussiones, terræ motus, agitationes, violenter viâ nactæ egrediuntur, terrâ disrumpunt, & hiatus vastissimos causantur, ut domos & moles amplissimas ad terrâ deijciant: sic etiam vanæ gloriæ appetit⁹ & sitis, animo arrogātis

inclusa; post varias agitationes & inquietudines, tandem erumpens, ingentem edit fragorem, plurimorum famam destruit ac plurimorum innocentissimorum vitam arrodit ac perdit. Testem hic habemus luculentum, Pharisaum nostrum, qui Publicanum infamat, & peccatorem esse credit, quæ tamen innoxium & iustum testatur Deus. Proximum contemnit suasque laudes deprædicat.

4. Reg. 5.

Ieiuno bis in sabbatho, decemas do. ò Virtutes malè collocatas, quæ in superbi anima sedem fixere, sunt scilicet seruæ illæ Naamanis leprosi, quæ semper ad libertatem aspirant, & sedem illam deserere gestiunt: sunt reginæ illæ catenis & compedibus constrictæ, quæ sub mensa Adonibezech inclusi plumbeo, dixit olim iocans M. Collius, Galbæ gibboso insultans, ingenium illius male habitare: quod scitè de doctis & sapientibus, diffinibus tamen & monstrosis dici potest: at multo veriùs ac meliùs de hominibus flagitiosis. Quàm male enim habitant virutes in superbis illis corporibus, & gibbosis, fucatis, & vitio repletis! quàm male habitant ieiunia, pænitentia, & aliæ virtutes in anima Pharisei: cuius obsecro cæcitatem & dementiam notate; cogitat siquidem, ieiunijs se & decimarum solutione, peccata tegere posse: multi quoque hodie sibi persuadent, quotidie sacrum audiendo, omnem se iustitiam complexisse, Deoque satisfecisse.

Jud. 17.

Sacerdos ille Ephrataeus, Michas idolum quoddam domi habebat, cui victimas & libamina offerebat, quin etià Leuitam promisso stipendio cõduxerat, qui hostias eidem contra Dei veri præscriptam mactaret, ille verò felicem se hoc nomine credebat quòd Leuiticæ stirpis sacerdotem domi

domi haberet, vnde
tene mihi faciet de
doem. Aduertite,
sub virtutis habitu
celarum iri credel
perire est, qui ob
aliquam elemosin
que indubitatè
se veniam impetr
dixisse.

Alia profectò ra
Propheta, cum de
stantia periculo, co
tua dirigebat, omni
nil viquam fieri
seruam; nullum qu
mis id ipsum viribu
nim profuerit cet
cludere, vna paten
Cumque Dominus
promulgaret non d
per ceruices aut ham
nes enim hominis
tiores, diuina leg
equo diutius arrog
Publicani excutien
audiendæ examina
membrum destitau
Publicanus autem
lam luare. Publica
necitorem aut men
quos S. Thomas, Lir
gelum & portorior
Eutyminus, publicum
magis obliuiscit, præ

& inquietudines,
fragorem, pu-
imorum innocē-
rdit. Testem hic
nolum, qui Pu-
m esse credit, quē
atur Deus. Proxi-
depredicat.

us do. 6 Virtutes
anima sedem fixē-
hanis leprosi, quz
sedem illam de-
catenis & com-
sa Adoniberech
vñones annulo
ans M. Costius,
nium illius male
sapientibus, dif-
fici potest: at mul-
tibus flagitiosis
tes in superbis il-
tis, & vitio reple-
a, penitentia, &
ei: cuius obsecra-
tes; cogitat siquē
olutione, pecca-
hodie sibi persua-
o, omnem se iu-
tisse.
has idolum quo-
& libamina ob-
to stipendio co-
Dei veri prae-
tem se hoc nomi-
irpis sacerdotem
domi

domi haberet; unde gaudens aiebat, *Nunc scio, quod bene mihi faciet Deus, habenti Leuitici generis sacerdotem.* Aduertire, quæso, hominis cæcitatem, qui sub virtutis habitu & colore omnem idololatriam celatum iri credebat. Quot, eheu, hodie similes reperire est, qui ob vnius diei ieiunium vel tenuem aliquam eleemosynam, certò sibi persuadent, atque indubitatè credunt, omnium delictorum se veniam impetrasse, & cum Deo in gratiam rediisse.

Alia profectò ratione vitam instituebat David *Psal. 118.* Propheta, cum de se liberè sine vlllo fastus aut iactantiæ periculo, confiteretur, *Ad omnia mandata tua dirigebar, omnem viam iniquam odio habui.* id est, nihil vnquam fieri mandasti Domine quin exactè seruarem; nullum quoque peccatum fuit, quin summis id ipsum viribus fugere contenderim. Quid enim profuerit ceteras vrbis portas diligenter occludere, vna patente, per quam hostis ingrediatur. Cumque Dominus apud Matthæum legem suam promulgaret non dicebat, *Tollite iugum meum super ceruces aut humeros vestros, sed super vos:* omnes enim hominis partes tam exteriores quàm interiores, diuinæ legis iugo subdantur oportet. Sed equo diutiùs arrogans hic nos Pharisæus detinet, Publicani excutiendi iam tempus est; cuius causæ audiendæ examinandæque secundum concionis membrum destinaueramus.

Matth. 11.

Publicanus autem à longe stans, nolēbat oculos in caelum leuare. Publicani autem nomine nonnulli foeneratorem aut mensarium intelligunt; alij, inter quos S. Thomas, Liranus, Hugo Cardinalis, vectigalium & portorum exactorem; alij deniq; vt Euthymius, publicum peccatorem, hominem vitæ flagitiosissimæ, præter fas & nefas lucra consecrati-
tem.

tem. Qualis, qualis fuerit, hic in templum oraturus cum ascendisset, secretum aliquem recessum petijt; adeo namque eum sui pudebat, ut oculos in cælum attollere non præsumens, in terram obtutus defigeret, & pectus tundens, magno poenitentiae signo, diceret, *Deus esto mihi propitiu peccatori.*

Quatuor
conditio-
nes lauda-
biles in o-
ratione pu-
blici.

Quatuor in poenitente hoc conditiones reperio easque laudabiles; prima est, timor quidã, eo quod à longè stet ob delictorum suorum metuens multitudinẽ, vnde *inuitum scientia timor Domini.* Secunda est, pudor, oculos quippe in cælum attollere nõ audebat, ex cõsilio Dauidis, qui ait, *Conueriatur & erubescat valde velociter.* Tertiã, pectoris percussio, nam *cor contritum & humiliatum Deus non despicitur.* Quarta, quod clamet, *Deus propitiu esto mihi peccatori,* non regit nec abscondit peccata, sed ingenuẽ ac liberẽ confitetur, ut se fecisse testatur Psalmista, *Confitebor aduersum me iniquitatem meam Domino & tueri iussi iniquitatem peccati mei.* At imprimis pudor laudabilis est: nihil siquidem Deo gratius & iucundius quàm ob peccatum conceptus pudor & confusio. Achab rex cum peccati sui foeditatẽ magnitudinemq; agnouisset, tantum eiusdem pudore concepit, ut demisso deinde ambulauerit capite, nec oculos in cælum attollere ausus fuerit. Ipse etiã Manasses rex pudore ob delicta suffusus dicebat, *Non sum dignus intrare altitudinem calipra multitudinis iniquitatum mearum.*

Psalm. 31.

3 Reg. 21.

2 Paral. vii.

2 Reg. 2.

Asa cùm Abnerem Saulis ducem persequeretur, ait illi Abner, *Recede, & noli me sequi, ne compellat confodere te in terram, & levare non possit faciem meam ad Ioab fratrem tuum.* Quid? si hic videre metuebat virum, cuius fratrem occidisset quem bello persequabatur; quomodo oculos ille

DOMIN. X.
in cælum sustolle-
cunus filium tolle-
Sponsus dilectus
cundiam illius &
eide innatus erat.
Color autẽ ille ru-
milsonis argum-
testimonium: cun-
nis malorum gra-
luit, animam, qua-
ta, coram Deo se ca-
confusam ostender-
que peccatis onust-
Esdras sacerdos, is-
initio regni Cyriã
ac Iudæorum res in-
cun Deo loquens
moriã reuocans
confundor, & era-
quoniam inquit
caput nostrum,
Esdras si iustus ali-
one ita confunditu-
est infelix & impu-
proponis. Discas h-
ticum illud improp-
riu, noluisse erube-
quiat, Tota die ve-
confilio faciei mea-
Porro tantus Pub-
ctitia, Deo ut appre-
que humilitas, ut pe-
or se prudentior ar-
plum iustitiae, meritis
& merito quidem,

DOMIN. X. POST PENTECOST. 345

in cælum sustollet, patrem æternum intuiturus, cuius filium toties cruci affixit?

Sponsus dilectæ suæ præconia decantans, verecundiam illius & ruborem imprimis celebrat, qui eidem innatus erat. *sicut fragmen mali puni. i. g. m. n. o.* Cant. 4.
Color autem ille rubicundus genarum pudoris & submissionis argumentum est, & euidentis humilitatis testimonium: cum verò genas illius instar fragminis malorum granatorum rubere ait, denotare voluit, animam, quāuis sancta sit & virtutibus ornata, coram Deo se tamen humilem, verecundam & confusam ostendere debere; ac multo magis illam, quæ peccatis onusta sit.

Esdra sacerdos, is inquam qui cū Zorobabele sub initio regni Cyri à Babylonica captiuitate redijt, 1. Esdr. 9.
ac Iudæorum res in pristinam dignitatem restituit, cum Deo loquens, populi quæ sui peccata in memoriam reuocans, lacrymans dicebat, *Deus meus confundor, & erubescō leuare faciem meam ad te, quoniam iniquitates nostræ supergressæ sunt caput nostrum, & creuerunt vsque ad cælum.*
Et sanè si iustus alienorum peccatorum recordatione ita confunditur, quomodo te erubescere par est: infelix & impudens peccator, cū propria tibi proponis. Discas hoc à Publicano, ne tibi propheticum illud impropereetur, *Frōs meretricis facta est Ierem. 3.*
tibi, *non uisisti erubescere.* discas etiam à Psalmista: qui ait, *Tota die verecundia mea contra me est, & Psalm. 13.*
confusio faciei meæ cooperuit me.

Porrò tantus Publicani nostri pudor est, & verecundia, Deo ut appropinquare vix audeat; tāta quoque humilitas, ut peccator se nūcupet: modestior & prudentior arrogante illo pharisæo, qui seipsum iactat, meritisque proprijs innititur. Rident, & merito quidem, Epicurum veteres, quod seipsos sapient-

Sant. 4.

sapientem diceret, ac suffragium in sui ipsius commendationem ferret; septem porro Græci sapientes deprædicantur, quod non seipsi, sed ceteri eos vt sapientissimos suspicerent & deprædicarent. Sponsa illa mystica, ciuilis vt quæ maximè & edocta, cum sciret proprio laudem sordere in ore, horto se occluso & fonti signato comparat, *Hortus conclusus soror mea, sponsa, hortus conclusus, fons signatus*. Innuere vult, omnia apud se occlusa esse, diuitias se suas non prodere nec temerè in apertum, virtutes proprias dilaudando, proferre. Idem omnino facit & Publicanus, qui occludens animum & thesauros abscondens, non nisi peccata, vitia, & nauos animi profert.

Psal. 39.

Et profectò melior haberi ratio nequit vt preces Deus exaudiat, quam si supplex à delictorum suorum enumeratione ducat initium. Hanc quippe rationem adhibuit & ardens illa sponsa, quæ in ipso Canticorum exordio de se ipsa confitetur, *Nigra sum, sed formosa filia Ierusalem*. priùs ecce se nigram dicit, quàm pulchritudinem celebret. Idem omnino faciat & anima, quam sponsa hæc denotat, apertè in quam antè peccatorum fuliginem confitentur, quàm merita decantet ac propalet. Quin & Psalmographus hanc formulam præscribit, dum in psalmis ait, *Reuela Domino viam tuam*: quæ verba doctissimus exponens Ambrosius in hunc modum commentatur, *Bene ait, Reuela, hoc est aperi conscientiam tuam, ne eam seculi istius grauet umbra vel carnis*. Vterque porro dicere vult, Deo omnes conscientie angulos patefaciendos, atque omnia illi peccata reuelanda, adeò vt ne vnum sub carnis aut mundi umbra delitescat. Ita Publicanus noster se in apertum prodit & clara voce proclamatur, *Deus propitius mihi esto peccatori*.

O hu-

O humilitatem
rutes, hic enumer
millimum agere
ctas & iustificati
vis est o humilitas
incarnationis &
gori, ad hoc, inq
mā suscepit, ad h
iam de spectu app
bria, illius sonum pr
vt superbum non
Deus.

Quicumque ver
inuenit profectò,
prædicari, hæc si qu
fundamentum, ra
entia, scalam cæ
tum spiritualium
tem, meritum
monium, veritati
tem. Notandum ve
bit Climacus, si
nes fecit, sic humi
patest.

Quin & illud h
nos illam amplecti
cissim maiorib. cu
ad honore recedit
At hoc est quod o
cum parvulus esses in
factus es? id est, Err
solentibus gerer
ris, ad quantum te
millo, an non eni

O humilitatem deprædicandam! Phariscus virtutes, hic enumerat peccata, ille superbum, hic humillimum agit; ille reprobatus & reiectus, hic electus & iustificatus. Quanta porro tuum robur & vis est o humilitas! cui in primis omnia Dominicæ incarnationis & Passionis mysteria adscribit Gregorius, *ad hoc, inquit, Dei filius infirmitatis nostræ forma suscepit; ad hoc inuisibilis, non solū visibilis, sed etiam despectus apparuit; ad hoc contumeliarum ludibria, illusionum probra, passionum tormenta sustinuit, ut superbum non esse hominem doceret humilis Deus.* Gregorius.

Quicumque verò Patres diligenter euoluerit, Omnes Patres inueniet profectò, virtutem hanc ab omnibus de- prædicari, hanc siquidem virtutum omnium dicunt fundamentum, radicem & principium veræ sapientie, scalam cæli, caritatis & aliorum charismatum spiritualium custodem, tentationum vastitatem, meritorum nutricem, felicitatis nostræ vadium, veritatis hostem, & sanctitatis protectricem. Notandum verò est, quod eidem elogium tribuit Climacus, *Si superbia, inquit, ex angelis demones fecit; sic humilitas ex demonibus Angelos efficere potest.*

Quin & illud humilitati proprium, quod quod nos illam amplectimur arctius, nos quoque illa vicissim maioribus cumulet honoribus: quoq; longius ab honore recedimus, quo ille nobis fiat vicinior. *Atq; hoc est quod olim Sauli Regi ait Samuel, Nōne, cum paruulus esses in oculis tuis, caput in tribubus Israel factus es? id est, Erras, erras Saul cum superbiere & insolentia gerere studes; quin potiùs recordaris, ad quantum te olim honorem euexerit submissio, an non enim, cum in oculis tuis paruus fo-* 1. Reg. 15.

res & humilis, omnium tribuum princeps & caput factus es: at si eleuare te coneris, propediem profectò videbis, omnium te minimum esse & infimum.

Deus semper paruos dilexit.

Quod vt euidentius Deus ostenderet, videbiri illum ià inde à mundi exordio, paruus & humilibus delectatum. Adam duorum tantum erat liberorum pater, Caini & Abelis; primogenito reiecto iunior rem dilexit. Duorum etiam Abraham, Ismaëlis & Isaac; sed illum repudiavit, hunc sibi selegit, ac de hoc ait scriptura, non de Ismaële, *In Isaac vocabitur tibi semen, quia hunc elegit Dominus*. Ipse quoque Isaac non nisi duos filios habuit, Esau & Iacob, at maior natu reprobatus, & natu minor prædestinatus, iuxta scripturæ elogium, *Iacob dilexi Esau autem odio habui*. Multorum filiorum pater fuit Iacob, at natu minimos, Iosephum & Beniaminum in delicijs habuit & præ ceteris dilexit. Atque ex his omnibus colligi potest, humiles, quorum figura sunt minores, à patre illo æterno diligere, superbos vero reijci & repudiari; quod & in cantico suo testatur Deipara: *Deposuit potentes de sede, & exaltavit humiles*.

L^{re}. 7.

1. Reg. 16.

Cùm olim secundum Regem in Israel cōstituere Deus vellent, Samuelem prophetam ad Israhel domum misit, vt vnum è filiis illius in regem vgeret. propheta cùm in Eliab oculos coniecisset, vt qui procerus esset corpore, & forma digna imperio, & primogenitus, statim hunc à Deo regno destinatum credebat & in regem vnguendum. Sed Deus aliter disponens, paruulum Dauid sibi delegit, de quo pater ait, *Adhuc reliquus est paruulus & pascit oves*. Ecce, vt è septem fratribus natu minimum in regem delegerit, è quo manifeste colligere est, humiles ad gloriæ diademata & cælestis beatitudinis regnum

regnum destinari. Inuicem excitans, ut in sicut paruuli, Innuere volens, superbis tartarum throno apertè legimus ad me, talium que solos humiles hinc Psalmista, *Hinc ipsa quoque humilitatis, vt cūm gūtrum reperiri, ratione edoceret, si quæ eam dē & verbis ma quam prælegit ne, quæ mītu sume* exponens Gregorius trare miracula, mo nes fugare, elemes dirigere, maria p sed solam discite h gina est & vitiou Perunt omnes G sibi ciuem vindicac contēdisse, adeo vt bere ciuem possent tibus dicere licet se contendere, ac se humilitas spectet, bi, omnes suam esse eant, adeo se licet Hinc olim ipse verit tem vultus vniuer eum loquens illum ba Claret, hoc se muner

um princeps &
coneris, propedi-
e minimum esse:

nderet, videbitur
ruis & humilibus
am erat liberorum
hitorielecto iunio-
braham, ismael
hunc sibi selegit
maele, In Isaac vo-
git Dominus. Ipsi
habuit, Esau & Ia-
natu minor prae-
ium, *Tacob dilexit*
filiorum parer fu-
phum & Beniami-
eteris dilexit. At-
st, humiles, quos
ello eterno dili-
diari; quod & in
eposuit potentes

in Israel constituen-
tam ad Isaac domi-
gem vogetet. pre-
ecidet, ut qui pri-
na imperio, & pro
regno destinatus
m. Sed Deus alius
bi delegit, de quo
us & nascitur
u minimum in
colligere est, ho-
lestis beatitudinis
regnum

regnum destinari. Hinc Dominus omnes ad humi-
litem excitans, paruulos fieri vult, *Nisi efficiamini* *Matth. 18.*
ni sicut paruuli, non intrabitis in regnum calorum.
Innuere volens, solis humilibus caelum, & solis
superbis tartarum reservari: nam in eodem Mat-
thaeo aperte legimus, alio loco, *Sinite paruulos ve-* *Matth. 19.*
nire ad me, talium est enim regnum calorum. Deni-
que solos humiles respicit, solos humiles sonet:
hinc Psalmista, *Humiliare respicit in caelo & in terra.* *Psal. 137.*

Ipsa quoque humilitas tam sublimis est, ac tanta
dignitatis, ut cum Deus videret, nullam in orbe ma-
gistrum reperiri, qui eamdem pro dignitate ac debita
ratione edoceret, filium unigenitum in terra destinari
qui eamdem & verbis & re ipsa edoceret: qui in pri-
ma quam praefigit lectione de seipso ait, *Discite a* *Matth. 23.*
me, quia mitis sum & humilis corde. Quem locum
exponens Gregorius ait, Non ait, Discite a me pa-
trare miracula, mortuos ad vitam reuocare, daemo-
nes fugare, elementa concutere, influxus caelestes
dirigere, maria pacare, & novos mundos condere,
sed solam discite humilitatem, quae virtutum re-
gina est & vitiorum terror.

Ferunt omnes Graeciae vrbes Homerum mortuum
sibi ciuem vindicasse, & de illo non parum inter se
contendisse, adeo ut beatam sese crederent, si hunc ha-
bere ciuem possent: idem de omnibus quoque vir-
tutibus dicere licet, nimirum omnes quodammodo inter
se contendere, ac scire velle, ad quam potissimum
humilitas spectet, & cui verè debeat ut cuius a scri-
bi, omnes suam esse dicunt, omnes eam sibi vindi-
cant, adeo scilicet ipsa excellens est & eminens.
Hinc olim ipse veritatis doctor Christus humilita-
tem iustitiae vniuersalis nomine appellauit: cum
enim Ioannes illum baptizare praehumilitate detre-
ctaret, hoc se munere penitus indignum censens,
ait

Matth. 5.

ait ei Dominus, *sine modo, sic enim decet nos implere omnem iustitiam*; quod explicans Glossa ait, *Id est humilitatem*. Ob hanc solam virtutem Publicanus noster se hodie laudem meretur, ut vice versa Phariseus ob superbiam & arrogantiam, infamiam hic non nisi de virtutibus, ille humilis de soli agit peccatis, *Deus esto mihi propitius peccatorum*.

S. Bonavent.
in vita.

S. Francisci
humilitas.

Est nempe arrogantium proprium, sua deprædicare, ac velut tuba proclamare merita, humilium verò de suis loqui peccatis. quod S. Francisci exemplo fiet manifestum. Cum Rufinus, vnus primis illius socijs, scire vellet, quanta Sanctissimipatris foret humilitas, ab eo petijt, Quid de te censes pater? quote ducis loco? quem te esse putas? cum mox Franciscus Maximum inter mortales peccatorem, & quo nemo minus Deo gratus. Qui hoc fieri potest, ait Rufinus, & hoc quomodo verè potes dicere? neque enim & fur, homicida, adulter, & alij plures, sed ab omni crimine liber. tum Franciscus, si alijs illam dedisset gratiam Deus, qualem mihi; maiora hand dubiè præstitissent: si mihi verò Deus gratiâ subtraxisset, ceteris deterior existissem, & in maiora etiam peccata prolapsus essem.

Sant. I.

Iusti præ humilitate non vident, quæ in animo suo delitescunt. Idcirco in Canticis ait spōsa, *Nolite me considerare quòd fusca sim; quia decolorauit me sol*. nam quem admodum qui solis radijs circumfunditur, domum aliquam intrado, videre nequit, quæ videri sunt, ita quoque qui in sublimem solis diuini contemplationem abreptus est, cum sui ipsius cognitione ingreditur, nihil omnino suorum meritorum videt, mera nox oculos illius aberrat & tenebræ dēssimæ. Hanc se habere virtutem profitebatur David cum de se sine vlllo fastu diceret, *Dominus non est exaltatus*.

2/a. 130.

DOMIN. X.

tatum cor meum, & ambu-
auit in manu. Non sufficit di-
se factu & iactantia quam aut animu-
ita quoque non lu-
velles gerere hum-
simplicia profer-
spiret, vnde Dom-
corde duxit inter-
humili corde ac se-
miles esse, & in con-
milititer instituire,
sed imprimis contē-
tem preferant. & e-
stia ait, Cor contritu-
res: perinde ac si d-
verba faciunt hun-
militatum, quòd n-
profecto ita seres-
dere est; superbus
humilis Publican-
sendit hic iustifica-
Perunt fontem
quam primum em-
dantur; huius nat-
nem, per quam ad-
bus lucensus ad a-
monitur; qui ven-
gratiam recipit ac-
tele apostolo fac-
bus autem dat grat-
Dicere solebat C-
gnetatorum, duo
quam Ieroni duce ce-
Dm. tom. 2.

tatum cor meum, neque elati sunt oculi mei, neque ambulavi in magnis, neque in mirabilibus super me. Non sufficit dixisse, pedes & oculos ab omni fuisse fastu & iactantia alienos, sed ne cor quidem unquam aut animum aliqua fuisse vanitate inflatum: ita quoque non sufficit, oculos in terram deicere, vestes gerere humiles, gressum moderari, verba simplicia proferre; si cor in primis humilitate non spiret, unde Dominus cum humilitatem doceret, à *Matth. 12.* corde duxit initium, *Discite a me, quia mitis sum & humilis corde*; ac si dixisset, nolo solo vos habitu humiles esse, & in conversatione modestos, vitam humiliter instituere, & morum simplicitate præferre, sed imprimis contendo, ut cor & animus humilitatem præferant. & eundem scopum seriens Psalmista ait, *Cor contritum & humilatum Deus non despicies*; perinde ac si dixisset, non vestis, non gestus, non verba faciunt humilem, sed cor contritum & humilatum, quod numquam te scio despecturum. Et profecto ita se res habet, quam ad oculum hic videre est; superbus namque Phariseus rejicitur, & humilis Publicanus assumitur ac iustificatur. *Descendit hic iustificatus ab illo.*

[*Psalm. 50.*]

Fons admirabilis.

Perunt fontem esse, cui faces accensæ iniectione quamprimum emoriantur, extinctæ verò accendantur; huius naturæ esse censeo Deum & orationem, per quam ad ipsum acceditur, qui enim superbia successus ad alterutrum accesserit, quamprimum moritur; at qui verè fuerit humilis & mortificatus gratiam recipit ac vitam, & prædestinatus est, nam, *1. cor. 4.* teste Apostolo Iacobo, *Deus superborum sibi, humilibus autem dat gratiam.*

Chabrias

Dicere solebat Chabrias Atheniensium dux, a ducis agmen ceruorum, duce leone fortius esse ac validius, potius quam leonum duce ceruo, Ut moraliter hoc exponam, gma.

Dom. tom. 2.

ZZ

dico

que verò eleuantur, extruduntur & per vulgus sparguntur, ita quoque illos, qui vana sese gloria effugunt, & ceteros præfactu & arrogantia aspernantur, reijci à Deo ac reprobari, at qui descendunt, seseque humiliant in celum assumi, in quo thesauri & reconditoria gloriæ sunt. Discite ab hac parabola Christiani, superbiam & insolentiam apud Deum & homines execrabilem esse, *Odibilis Deo & Eccles. 10. hominibus superbia*, ait Sapiens: ac solas humiliû preces promereri vt exaudiantur: testatur hoc pulchra illa Iudith dicēs, *Mansuetorum & humilium semper Iudith. 9. tibi placuit deprecatio*. quod facto ipso Publicanus noster hodie declarauit.

Tu autem summe Deus, qui humiles in primis diligis, & superbos detestaris, qui illos amplecteris, hos verò persequeris; hanc obsecro virtutem, peccatoribus nostris insculpe, illiusque aduersariâ procul ab animo elimina. Tu scilicet es, qui superbum Luciferum cælo exegisti, insolentē Adamû paradiso pepulisti, arrogatē Nabuchodonosorē regno & diademate priuasti, fastuosum Phariseû nō exaudisti, & omnes deniq; illos dignis supplicijs castigasti, qui naturæ limites egressi, ac vanitatum desertum secesserunt. Tu quoq; summe Deus humilē Abrahamû exaltasti, simplicē Iacob dilexisti, paruulum Dauid ad regnum euexisti, & sese dimittentem Publicanum iustificasti, & semper omnium preces & vota exaudisti, qui in corde humiliato & animo submisso te inuocarunt. O virtutem votis omnibus expetendam, & superbiam diris deuouendâ, & velis remissq; fugiendâ. Illa scil. in posterum animo nostro dominetur, in actionibus nostris, verbis ac gestibus refulgeat, solâ humilitatē spiremus; nihil oēs actiones nostræ præferant, nihil animo aliud gestemus inclusum. Ipsa siquidem virtutum

directrix est ac caput, bonorum operum gubernatrix, meritorum custos, celorum clauigera, ipsa est, quæ luculentum hodierna die Publicano affert triumphum, & extremam Phariseo infamiam, & eadem simul opera nos omnes docet, ipsa denique virtus, à qua omnis nostra dependet beatitudo, à quam SS. nos deducat Trinitas Pater & Filius & Spiritus sanctus.

DOMINICA VNDECIMA.

POST PENTECOSTEN.

Adducunt ei surdum & mutum, & deprecabantur eum, ut imponat illi manum. Matth. 7.

FIGVRA.

2. Reg. 11.

Psal. 57.

SUmmus ille Dei amicus David cum quodā die vicini sui uxore è solario sese lauante cōspexisset, in plurima deinde peccata letifera incidit. di hinc occasione hausit: indignat⁹ itaq; De⁹, surdum eum & mutum in animo ad dies aliquot reddidit. testatur ille siquidē de se, *ego sicut surdus nō audiebam, & sicut mutus nō aperiens os suum.* In eamdē omnino calamitatē plurimi hodie delabuntur peccatores, qui ob infinita, quibus Deū offendere peccata, auditum & linguæ vsum Deus aufert. Ad viuum hodierno hoc in Euāgelio expressum legimus, in quo surdus quidam qui simul & mutus, Iesu Christo, ad sanitatem recuperandam offertur. In quo magnū profectō ipse miraculum patrauit: quod vt pro dignitate exponamus, Spiritus sancti opem intercessionē Deiparæ, imploremus, atq; idcirco salutacionem illi Angelicam offeramus, dicentes:

A VE MARIA.

Præ-

Præterquam quod
des, omnium recte
libilis & indubitabi
tus, maioris ceritud
minum & maxim
lidius, quā gemin
quicunque magna
spectam habere vo
tix donum contem
lumnis innixam vol
mum, adificauit colum
ponat magnum illud
ptem sigillis munitu
scriptum.

Primum fidei nost
res sunt, oracula, ac
aliorum Sāctorum v
ticulus est, quem Pr
aie ipsi hominibus a
qui prima veritas, p
Actis scribuntur, H
peribent, & multo e
Habemus firmiorem
scitis attendentes. H
propheta scripturam
Nō enim voluit ate bu
tia, sed Sp. Sācto ins
ment. Cum igitur D
gentia, iuxta illud 11
& sermo quia dī ed
stra complectitur, est
diuina infallibilis ita
hec oracula, cum diu
minibus annuntiand

operum gubernatione
clauigera, ipsa est
publicano afferenti
infamiam, & rati-
cet, ipsa denique
der beatitudo, ut
Pater & Filius &

ICA

MA.

STEN.

deprecabantur e-
cti. 7.

A.

quid cum quod d-
e lauantē cōspen-
ta letifera incu-
e itaq; Deū, fure-
aliquot reddidit
sur dū nō audite-
m. In eandē om-
labuntur peccat-
offendere peccat-
fert. Ad vitium h-
legimus, in qu-
Iesu Christi
r. In quo mag-
t: quod ut pro-
ti opem interce-
deirco salutatio-
centes:

Præterquam quod Christiana & Catholica fi-
des, omnium rectè sententiū iudicio, certa, infal-
libilis & indubitabilis sit, septem quoq; fundamē-
tis, maioris certitudinis ergò innixa est, quorū vel
minimum & maximè imbecillum fortius est ac va-
lidiū, quàm gemini orbis arces & poli. Adeo ut
quicumque magnam illam fidei maiestatem per-
spectam habere voluerit, egregiam illam Sapien-
tiæ donum contempletur, quam septem Deus co-
lumnis innixam voluit, *Sapientia edificauit sibi do-*
num, edificauit columnas septem. aut potius sibi pro-
ponat magnum illud Apocalypseos volumen, se-
ptem sigillis munitum atque intus ac foris con-
scriptum.

Fides septē
innixa fun-
damentis.

Prou. 9.

Apoc. 5.

Primum fidei nostræ fundamentum, prædictio-
nes sunt, oracula, atq; alia tum Prophetarum tum
liorum Sāctorum vaticinia: nullus quidē fidei ar-
culus est, quem Prophetæ non prædixerint, nihil
ut ipsi hominibus annuntiarunt, quod non à Deo,
qui prima veritas, prius acceperint, iuxta ea quæ in
Actis scribuntur, *Huius omnes Prophetæ testimonium
verberant*, & multo et à clariū in Epistolis D. Petri
*habemus firmiorem propheticum sermonem, cui bene-
acitis attendentes.* Hoc ipsum intelligētes quod omnis
prophetia scripturarū propria interpretatione non sit.
Nō enim volūtate humana allata est aliquādo prophe-
cia, sed Sp. Sancto inspirati locuti sunt Sancti Dei ho-
mines. Cum igitur Deus solus futura norit contin-
gentia, iuxta illud Isaie, *Amittite quæ vettura sunt,
& sciemus quia dñs estis.* Sequitur, cūcta quæ fides no-
stra complectitur, esse verissima, cū voluntas illa
diuina infallibilis ita Prophetis inspirarit; atque
hæc oracula, cū diuinitus inspirati essent, ita ho-
minibus annuntiando prædixerunt.

Primum fi-
dei funda-
mentum.

Act. 10.

2. Pet. 1.

Isai. 46.

2. Fidei fundamētū.

Lib. 1. Comment. differ. 4

3. Fidei fundamētū.

Ecel. 46.

Matth. 19.

Gal. 5.

Alterum fidei fundamētum, est ipse S. Scripturæ cōsensus & apta inter se mutuo Sarmonia. Oēs siquidē scriptores Catholici, & imprimis, qui utrūque testamentū concinnarūt, quāuis diuersis vixerint tēporibus & locis, cū tā apte & congruēter in multis propositionibus communē naturæ capētū & ordinē excedētibz inter se consenserēt; affirmari profecto potest, mētē eorū diuinitus fuisse illustratā, & volūtātē à prima illa causa quæ Deus est permotā, vt huiusmodi in reb. cōuenirēt, & illas præter communē hominū opiniōnē velut certissimas assererēt; atq; ita demonstrari doctrinā illorum esse verissimā. Nā vt Albumasar ait quodā in loco, *Lex Christianorum veritates affirmat d'fficles ad imaginandum, & humanā notitiā transgredientes*. Adhibet hoc argumentū Augustinus libr. 18. de ciuitate Dei, quo ceteras hereses refellat ac cōfigat, in quarū auctoribus propagatoribzq; mera discordia ac perpetua dissensio quoad opiniōnes recēter inductas,

Tertia fidei basis, est ipsa scriptorū Catholicorū & auctorū sanctitas atq; honesta vitæ ratio, ac maturum & diligens eorum quæ litteris mandarunt, examen. Qualis enim, obsecro, fuit Moses, Pētateuchi auctori cuius elogium dum textit Ecclesiasticus, ait, *Dilectus Deo & hominibus Moses*? quales fuēre Samuel, Ieremias, viri ad miraculum vsque sancti, vt qui in vtero matris fuerint sanctificati? Quales deinde Isaias, Zacharias, Ionas, Tobias, Iob, Daniel, Apostoli, hominum reges, & homines regum? quis dicere audeat vana illos inductos gloria & ambitione sua conscripisse, cum omnes ad vnum protestentur, *Ecce, nos reliquimus omnia*? quis illos falsitatis aut medacij arguat? cum & ipsi impostoribus omnia obturent, eosq; conuincant, & aperte dicant, *Perdes omnes qui loquuntur mendacium*,
Adhæc

Adhæc quam diligenter excussa & examinata à Spiritu sancto dicuntur, quam admiserint a-

Quartum propus des Christiana con da proponit, tum v rationi consenta qualia sunt, bonum tem amplecti, vit committere, quod

toto animo & mente venos ipsos. Deniqu at, de qua hocce Plā num, Lex Domini Nihil siquidem virt oni & æquitati con quam tenemus ali tem, vt nos iustos vt beatitudinis no

Quintum fidei constantia & forti ocriter quippe f tyrum testimonio modo ac scriptis ne vitæ quæ amissi tia, & heroica &

Cum verò non hominē mō; numquam athletæ inuicti, tō nō diuinitus illis iustissimæ testibus, bna. Hoc etiam co virtutis flexus mult

Adhæc quam diligenter scriptura sancta à Patri-
bus excussa & examinata fuit, quam profectò, nisi
à Spiritu sancto dictatam fuisse cognouissent, nun-
quam admisissent aut recepissent.

4 Funda-

mentum
des Christiana continet, tum quoad ea quæ creden-
da proponit, tum verò quoad ea quæ fieri præcipit,
rationi consentaneum, honestum, & congruū est:
qualia sunt, bonum facere, & malum fugere; virtu-
tem amplecti, vitium detestari, nihil in alium
committere, quod nolumus in nos commissum, ex
toto animo & mente Deum diligere, & proximum
ut nos ipsos. Denique lex est, cui nihil obijci que-
at, de qua hocce Psalmographi habemus testimo-
nium, *Lex Domini immaculata conuertens animas.* Psal. 18.
Nihil siquidem virtute honestius nihil iustitiâ rati-
oni & æquitati conuenientius? Lex autem & fides,
quam tenemus aliud non præcipiunt quàm virtu-
tem, ut nos iustos & sanctos efficiat; & iustitiam,
ut beatitudinis nos capaces reddat.

5 Fidei fun-
damentū.
Quintum fidei fulcrum est inuicta martyrum
constantia & fortitudo insuperabilis. Non medi-
ocriter quippe fides nostra stabilitur tot mar-
tyrum testimonio, qui eandem non verbis
modo ac scriptis, sed proprii sanguinis effusio-
ne vitæque amissione, mirabili quadam toleran-
tia, & heroica & infracta constantia, confirma-
runt. Cùm verò iuxta Hieronymum, martyri-
um non hominem sapiat, sed quid hominem ma-
ius sit; numquam profectò generosi illi pugiles &
athletæ inuicti, tot tormenta perferre potuissent,
nisi diuinitis illis auxilium datum esset, velut rei
iustissimæ testibus, & fidei verissimæ propugnatori-
bus. Hoc etiam confirmare potest ingens martyrum
vtriusq; sexus multitudo, ut S. Hieronymus dicere

non vereatur, nullum in totius animi decursu reperiri diē, exceptis Kalendis Ianuarijs quo nō quinque enumerare Ecclesia martyrum possit millia. His adde mortem & passionem tot insignium & illustrium virorum, quales fuere Apostolus Paulus, Dionysius, Iustinus, Cyprianus, & Isidorus.

6. Fidei fundamentum

Sexta fidei nostrae basis, & eiusdem robur & non uicta perseverantia: multos illa quippe insultus & persecutiones varias pertulit, tum ab infidelibus & ethnicis Inipp, Nerone, Domitiano, Traiano, Antonino, Severo, Decio, Valeriano, Diocleriano, Maximino, alijsque plurimis, tum verò vel maxime ab haeticis, Arrio, Nestorio, Pelagio, Manete, Eutychete, Apollinari, Berengario, Ioanne Hus, Luthero, Melancthone, Zuinglio, Oecolampadio, Caluino & pluribus alijs: nihilominus infracta semper permansit; & victoriae caput extulit, quod profectò euident & apertum est argumentum, quo euinci queat, à Deo illam coepisse, ac solius Dei opus esse; quo argumento Gamaliel vsus est ad legem Christianam excutiendam: *si ex hominibus erit consilium hoc aut opus, dissoluatur, si vero ex Deo est, non poteritis dissolvere illud.*

18.5.

7 Fundamentum fidei.

Septimum & ultimum fidei nostrae firmamentum est miraculorum virtus & efficacia. Miracula siquidem quae Christus in nouo testamento in fidei nostrae confirmationem praestitit, euident & luculentum sunt integritatis ac sinceritatis symboli nostri argumentum. Hinc Iudaeis Christus in Euangelio Ioannis dicebat, *Opera quae ego facio, testimonium perhibent de me.* & apud Matthaeum discipulos Ioannis Baptistae in fide confirmare volens ait, *Eures renunciate Ioanni, quae audistis & vidistis; cecivident, claudi ambulant.* Occasionem hinc accepit D. Thomas dicendi, miracula Christi esse ad fidem

Matth. 11.

3. p. 9. 43
art. 4.

fidem nostram confirmant: primò quia omni potestate proinde non nisi à fieri potuisse, quod in Euangelio, cui tunc dicens, a facit uerit oculos cecorum facit: & quidquid facta sunt, nam per non verò superior iuocando, vefecit alij, Miracula igitur ebant: quod admiranda doctrina hac noua: quod imperat, & obediunt li videntes surdum gua vlu donari, pmanet, Bene omnia mutos loqui: Hilofiro cum fructu ex muto loquar, ac de saluator adhibuerit cupias miraculi c Principio igitur mur, obiter ac velum, cum in munitatis suae speciem omnem naturam interdu ra, ab humana potestà discrepantia, e cetera diuina potentiam habebat angelis describit, imitandis.

imi decursare pe-
rijs quo nō quinqs
sit millia. His adie-
tum & illustrium
Paulus, Dionysius.

idem robur & no-
quippe insultus &
in ab infidelibus &
ano, Traiano, An-
no, Diocletiano,
verò vel maximè
agio, Manete, Eu-
Ioanne Hus, Lu-
Oecolampadio,
omnis in fractu
put extulit, quod
argumentum, quod
fisse, ac solius De-
liel vsus est ad la-
i ex hominibus et
si verò ex Deo.

offræ firmamen-
tia. Miracula sicut
mento in fidei
uidens & lucule-
tatis symboli
Christus in Euang-
go factis, testimoni-
um discipulis
volens ait, Eten-
im vidistis; ceterum
nem hinc acceptum
Christi esse
fident

fidem nostram confirmandam quàm maximè suf-
ficientia: primò propter eorum speciem, quod
omnem potestatem virtutis creatæ excederent, ac
proinde non nisi à potentia quadam purè diuina
fieri potuisse, quod etiam confirmavit cæcus ille
in Euangelio, cui Dominus oculorum vsam resti-
tuit dicens, *a faculo non est auditum*, quod quæ ape- Ioan. 9.
ruerit oculos cæci nati; N si esset hic à Deo, non pote-
rat facere quidquam. Secundò propter modum quo
facta sunt. nam propria eadem virtute præstabat,
non verò superiorè aliquā potentiam in auxilium
inuocando, vt fecere olim Moyses, Elias, Eliseus, &
alii. Miracula igitur doctrinam, illius satis adstru- Mar. 1.
ebant. quod admirantes Iudæi dicebant, *Quanam*
doctrina hac nouer quia in potestate spiritibus immun-
du imperat, & obediunt ei? Et in hodierno Euange-
lio videntes surdum & mutum & aurium & lin-
guæ vsu donari, præ stupore & admiratione cla-
mant, *Benè omnia fecit, & surdos fecit audire &*
mutos loqui: Historiam refert Marcus, quam vt ve-
stro cum fructu exponam, primo loco de surdo &
muto loquar, ac deinde quas in eius sanitate danda
saluator adhibuerit ceremonias recensēbo ac præ-
cipuas miraculi circumstantias aperiam.

Principio igitur, antequam in altum proueha-
mur, obiter ac velut per trāsennam dicam, Domi-
num, cum in mundum venisset, vt aliquod di-
uinitatis suæ specimen ederet, ac verum se & per-
fectum omnis naturæ reparatorem ostenderet,
mirabilia interdum & inusitata sanitarum gene-
ra, ab humana potentia & cōmuni operandi mo-
do discrepantia, edidisse, vt ita ad oculum patef-
ceret diuina potentia, quàm in se ob vnionem hy-
postaticam habebat. Quod igitur hodie opus Eu-
angelista describit, inter cetera dignum est vt ho-
mines admirentur. ZZ 5 Chri-

Christus igitur, cum in Decapoleos regionem (hoc nomine appellatam, quod decem, teste Hieronymo, complecteretur vrbes) venisset, regionis incolæ obtulerunt ei surdum simul & mutum, vt à duobus his eum liberaret morbis. hoc verò vt faceret vota præcesque incolarum eum adurgebant, illius nempe condolebant miseriam, & ad summum illum & peritissimum accedentes medicum; enixissime deprecabantur, vt vel manum eum tangeret, sperantes certissime hoc illum tactu sanitati restitutum iri. *Adducunt ei surdum & mutum, & deprecabantur eum, vt imponat illi manum.* Credit Theophylactus hunc non fuisse surdum & mutum à natiuitate & matris utero, nec casu aliquo inusitato auditum & loquelam amisisse, sed diaboli nequitia in hosce morbos incidisse. Eiusdem opinionis quoque est Euthymius, & credit hunc dæmoniacum fuisse. Sed vtriusque opinio non vsque adeò placeat, vt pote tenui innixa fundamento. Si enim hoc verum esset, hoc Euangelista silentio non præterisset, cum ad miraculi splendorem non parum conducatur.

Beda & Eusebius Emissenus eorumdem, proximè vestigia insistentes, & dæmoniacum hunc accuratius examinâtes, ac videntes eum surdum simul & mutum esse, aiunt diabolum hos vt plurimum effectus in anima producere; aures namque inuadit, ne quis verbum Dei percipiat quod concionatores proponunt: deinde & linguam, ne peccata confiteatur, aut diuinas laudes deprædicet. quidquid demum sit, ait non esse eandem historiam quam Matthæi cap. 9. Lucæ cap. 11. legere est: illis enim locis mutus, vt dæmoniacus describitur, hic verò solummodò dicitur, mutum & surdum ad Christum adductum fuisse.

Ad-

Adducunt ei surdum & mutum, & deprecabantur eum, vt imponat illi manum. Credit Theophylactus hunc non fuisse surdum & mutum à natiuitate & matris utero, nec casu aliquo inusitato auditum & loquelam amisisse, sed diaboli nequitia in hosce morbos incidisse. Eiusdem opinionis quoque est Euthymius, & credit hunc dæmoniacum fuisse. Sed vtriusque opinio non vsque adeò placeat, vt pote tenui innixa fundamento. Si enim hoc verum esset, hoc Euangelista silentio non præterisset, cum ad miraculi splendorem non parum conducatur.

Adducunt ei surdum & mutum. In quo insignem erga proximum charitatem & benignitatem noto, simul & dilectionis affectum, quo de alterius bono solliciti sumus ac salute quod magnis per vniuersam scripturam encomijs celebratum video, cuiusque sanctos omnes ad stuporem usque studiosos fuisse comperio: & imprimis Mosem, quem licet Basilius laudet, quod quadraginta annorum spatio foci sui Iethro gregem pauerit, priusquam in Aegyptum populi regimen susceperetur descenderet; maiori tamen dignus est præconio quod Hebræorum conseruationis fuerit studiosissimus, quod studium re ipsa ostendit, cum populo Deus ob admissam idololatriam exterminium comminaretur, dicens, *Aut dimitte illis hanc noxam, aut si non facis, dele me de libro tuo quem scripsisti.* Exod. 32. quasi diceret, Malim ipse perdi, quam ut populus hic perdatur. Ecce zelum salutis proximi.

Non minorem profecto laudem meretur Patriarcha Abraham, ob egregium in Pentapolin affectum: audito namque Deum eandem statuisset euertere, commiseratione ac pietate motus Deo supplex factus ait, *Numquid perdes iustum cum impio? absit à te ut facias hanc rem: non est hoc tuum, qui iudicas omnem terram: nequaquam facies iudicium hoc.* Gen. 18. sciebat quidem iustos immunes fore & impune habituros, sed hac locutionis genere usus est, ut & impij iustorum respectu sententiæ condemnatoriæ fulmini eripiantur. Est nimirum proximi amor eiusque salutis desiderium, quo com- motus eos conseruari cupit.

Quam regia Regis Dauidis oratio est, qui Zelus Da- omnium se criminum à subditis admissorum spon- uidis erga subditos. forem & vadem præstat, & ad diuinæ iustitiæ ad vindi-

2. Reg. 25.

vendictam in subditos exercere paratâ ictus, sanguineos licet ac præduros, excipiendos, humeros præbet; dicitur igitur Deo suum delictum exaggerans, *Ego sum qui peccavi, ego qui inique egi: isti qui oues sunt, quid fecerunt? veniat, obsecro, manus tua contra me.* Sciebat pius rex, peccatoribus & peccatis regnum scateret, sed, quo impij conferuentur & impunè habeant, in se Dei iram ciet, & populi delicta in caput suum detorquet.

Item Pauli Apostoli.

An non obseruastis vniquam genuinum illum & Christianum Pauli Apostoli in Iudæos affectum, affectum inquam æstuantem, incensum ac verè immensum, quo inflammatus anathema esse coram Deo malebat, quàm vt diuinæ iustitiæ flagellum in fratres descenderet? vix crederem, Auditores, nisi eiusdem è verbis apertè id colligere liceret, *Optabam, inquit, anathema esse à Christo, pro fratribus meis, qui sunt cognati mei secundum carnem.* Priuari eccemauult gaudijs, ac delicijs quas è dulci Christi conuersatione percipiebat, quàm & inimici, qui in illius necem conspirauerant, à Deo reijcerentur, & pro meritis punirentur.

Ioan. 5.

Christus postquam paralytico membrorum vsum concessisset & Iudæi illum vt sabbathi violatorem ac festorum profanatorem traducerent, quo hanc à se calumniam depelleret, suamque innocentiam testatam faceret, ait, *Pater meus vsque modo operatur, & ego operor:* Id est, Eadem in sabbatho in terris ago, quæ Pater in cælo, qui nimirum hominibus auxiliatur, quotidie eorum saluti incubit, necessitates in humeros sumit, ijs in periculis & grauibz casibus succurrit. Dicta sunt hæc hæc illorum occasione quos Euangelista ait surdum & mutum ad Christum adduxisse, eumque orasse, vt eum vel manu tangeret. E quo eorum

eorum benignitatem adducunt eorum vinæ, & per christum qua credunt firmam se succurrere: fides ed efficacem esse ægros sanare quod fuit, credere, Tunc uendo agris optatis ac misericordis seipere, cumque tis recuperandæ e fides & charitas diijque notatu dignoni quam de Christi omnia celebrant, nitas, clementia, batur, vt qui eonem in donatum firaretur, nemo qnitate aut ingratitaculis, quæ illustrasse nouerant, quæ decantaret; Dicitur infirmitas fides eorant, quod non in tanta vbiq; locodicitur, & alia possent. Notandum hic eam datam cælitibus Gratiæ salutis esse. De enim donum est. Deum mensuram fidei non potest venire a eum, quoniam Pa

eorum benignitatem & fidem colligere est.

adducunt ei surdum & mutum. Egregium fidei Virtus fidei
 viue, & per charitatem operantis exemplum, & ardentis exemplum
 qua credunt firmiter, Christum misello huic pos-
 se succurrere: fidei inquam, Christi potentiam ad-
 ed efficacem esse docentis, vt vel solo contactu
 agros sanare queat. Insignis namque fidei actus
 fuit, credere, Dominum, manum tantum admo-
 uendo agris opitulari posse: fuit simul & chari-
 tatis ac misericordie argumētum, agri curam su-
 scipere, eumque ad cælestem medicum, sanita-
 tis recuperandæ ergo, adducere. Ceterum horum
 fides & charitas duobus innituntur fundamentis,
 ijsque notatu dignis: primò, magnæ existimati-
 oni quam de Christo & ipsi conceperant, & per
 omnia celebratam loca inaudierant, qua illius bo-
 nitas, clementia, & in miseros propensio dilauda-
 batur, vt qui eorum ad se confugientium nemi-
 nem indonatum remitteret, neminem voto fru-
 straretur, nemo de illius conqueri possit inhuma-
 nitate aut ingratitude; deinde, euidentibus mi-
 raculis, quæ illum mirabili quadam ratione pa-
 trasse nouerant, quæque vniuersa Iudæa extolleret
 ac decantaret; Duabus hisce basibus tam solidè &
 infractè fides eorum innititur, nihil vt esse cre-
 dant, quod non impetrent; sibi que persuadent, si
 tanta vbique locorum medicus hic miracula edi-
 derit, & alia posse facere.

Notandum hic est, fidem donum Dei esse & gra-
 tiam datam cælitus: ita quippe dicit Apostolus, Ephes. 2.
Gratia saluati estis per fidem, & hoc non ex vobis,
Dei enim donum est. & alio loco, Vnicuique diuinit Rom. 12.
 Deus mensuram fidei. & Ioannes in Euangelio, 1 Ioan. 6.
Nemo potest venire ad me, nisi Pater meus traxerit Fides Dei
eum. quem locum Patres, Augustinus, Chrysostomus, donum.

mus

2. Dament
 ta fidei &
 caritatis e-
 orum, qui
 agrum
 hunc ad-
 ducunt.

Act. 13.

mus alijque de fide exponunt, & hoc modo, Nemo in Christum credere potest, nisi cui Deus fidem dederit. Hinc in Actis legimus, Paulo & Barnaba Antiochiæ concionantibus, *credidisse quotquot erant præordinati à Deo*. cui fundamento Scholastici inuitentes Theologi dicere fidem esse virtutem quamdam infusam; & est reuerà infusa, non verò merito aliquo impetrata, quod allegorijs biblicalis iam confirmabo.

Insignis allegoria.

Stella quæ in Oriente nato Messia apparens, Magos è longinquis regionibus in Bethleë adoratos & munera oblaturos deduxit, non fuit aliqua de numero earum, quæ in firmamento fixæ sunt, aut errantium quas planetas dicimus; sed nouum quoddam astrum ab omnipotente extra creationis communis ordinem in aërea regione efformatum; quod Magos in itinere conduceret. Allegoricè hoc vt exponam, dico, fidem quæ stella est in vitæ nostræ Oriente apparens & eodem quo Christus in animo nascitur tempore, exoriens, & quæ generosos & regio illos animos ad Christum in Ecclesia adorandum muneribusque honorandum adducit; non esse virtutem quamdam communem, nec de earum numero quas dicimus morales aut humanas, sed faculam quamdam nouam, gratiam cælitus datam, virtutem penitus diuinam, & Donum præter merita nobis à Patre misericordiarum concessum, quod in caligine & tenebris vitæ huius deducat & conducatur. Huius fortasse figura fuit nubes illa ignea, quæ Hebræis Aegypto egressis per desertum itineris se ducem præbebat.

Exod. 13.

Gen. 24.

Isaac Patriarcha Rebeccam in vxorem ducturus in aures & armillas, velut sponsaliciam largitatem & conceptæ fidei arras, ei dedit *Postquam autem*

DOMIN.

*autem biberunt et
pendentes sunt
clorum decem.
cutere voluerit,
cuius vera Isaac
nostras, quas
sum, cum per b
& in coniuges
reas id est, fid
aliasque virtutes
monjarras illist
adest Oseas & ait,
stolus, Fides ex a
zurem.*

Columnæ marm
quæ Salomon temp
non excreuerant,
Libanus quippe
lapicidinæ Hiram
quæ Hiram dabant
qua aliena iuxta
plum porro existi
re, cor est; lau
cificia; columna
des, spes, caritas
nitur, quamuis
meritorum territ
sed celitus dantur
tristis aduēte
virtus infusa dicitu
naturalis.

Norahic Zelū a
mirens administra
dūq; pferim cu
in eam vergunt. In

Antem biberunt cameli, protulit vir in aures aureas appendentes ficos duos & armillas totidem pondosiflorum decem. Qui mysterium hoc accuratius excutere voluerit, inueniet hic designatum, Deum, cuius vera Isaac imago erat, magno erga animas nostras, quas Rebecca denotat, amore incensum, cum per baptismum easdem sibi desponderet, & in coniuges adoptat, armillas & in aures aureas id est, fidem per bona opera operantem, aliasque virtutes plurimas, in spiritualis matris-
Ose. 2.
monij arras illi tradere. Testis huiusce coniugij Rom. 10.
adest Oseas & ait, sponsa bo te mihi in fide, & Apostolus, Fides ex auditu. Ecce matrimonium in-
3. Reg. 5.

Columnæ marmoreæ & lignæ trabes & tigna, quæ Salomon templo suo inseruit, in regno Israël non excreuerant, sed aliunde eadē aduehebantur; Libanus quippe mons arbores subministravit, & lapicidinæ Hiram regis marmora & lapides. Ita-
que Hiram dabit Salomoni ligna cedrina, & ligna aliegna iuxta omnem voluntatem eius. Templum porro extruit anima nostra, cuius altare, cor est; laudum diuinarum præconia, sacrificia; columnæ & bases, quibus innititur, fides, spes, caritas; quibus tota ædificij moles innititur, quamuis in naturæ agro & humanorum meritum territorio eadem non excreuant; sed celitus dantur. Dei donum sunt & gratia extrinsecus aduectæ: ac præsertim fides quæ ideo virtus infusa dicitur, & qualitas quædam super-naturalis.

Insigne documentum
 Notate hic Zelū animorū, ac sedulam in proximum quod mi rebus administrandis & procurandis sollicitudinem ab hoc Eudine, ac præsertim cum in necessitate est, eiusque res angelio in exitū vergunt. Insignis profecto schola, in qua colligitur, doce-

docemur, benè consulendo & sapienter admonendo, omnes qui à vero vitæ tramite deuiant, & à via iustitiæ deflectunt ad Christum adducere aut saltem diligentissimè precibus & orationibus eidem commendare. Offerendi Christo sunt surdi, id est peccatores qui auribus carent, quò de rebus ad salutem pertinentibus admonentes audiant, nec diuinæ iustitiæ fulmina in aures admittunt. Offerendi quoque sunt muti, qui ore carent ad diuinas laudes decantandas; & lingua, ad Deum inuocandum; loquela, ad delicta confitenda, & orandum vt eadem diuinæ clementiæ suæ manutangat. ipsa caritas, & exemplum horum eòdem nos inuitat, quibus satis non est surdum & mutum ad Christum adducere, sed eum etiam precantur vt manu tangere dignetur. Et deprecabantur eum vt imponat illi manum.

Deus duas
in gentes
habet
manus.

Psal. 100.

Iob. 19.

Iob. 13.

Psal. 20.

Proponite vobis hic, obsecro, duas summo illi Deo manus esse, quibus homines tågere cõsuevit eas in quâ manus, de quibus Psalmista, *Miser cordi am & iudiciũ cõt abo tibi Domine.* Prima igitur ipsa iustitia est, quæ manus adeò grauis & rigida est, vtpatiëntiæ speculum Iob eamdẽ in tergo suo expertus exclamet & opem inclamet, *Miserimini mei miserimini mei, saltem vos amici mei, quia manus Domini tetigit me.* alio item loco ardentè supplicat ne manus hæc ipsum feriat, iud ne accedat quidem, *Manum tuam, inquit, longè fac à me, & formido tua non me terreat.* de hac ipsa locutus quoq; videtur Psalter dum ait; *Inueniatur manus tuã omnibus inimicis tuis.* Id est, Vindicem iustitiæ tuæ manum Domine sentiant inimici, Turcæ, ethnici, hæretici, non verò nos, qui fidi tibi sumus & carissimi. Alia verò manus, est misericordiæ, de qua misericordè locutum credo Psalmographum dicentem

Emit

Emitte manum tuam
multis. Hanc no
imponat tot pecc
aures sunt.

Vt imponat illi
minum, vt surd
rent illum man
sanasse, de quib
tum verò quòd
Testamenti man
sanarentq; uod ne
Video enim in Re
aut quasi de recup
Propheta manus i
manu recedebat d
me, & illi inuoca
geret manu sua loc
se sanitati restitui
bi videret impon
tur eum vt impon
O mysteria, &
uis & rati ponder
vt mundum cond
Quoniam videbo c
Tres quoq; poter
chinam sustentat
gna molem terræ?
glorus potentissim
In eadem hora app
regi cõmunita est
eum. Deniq; in dig
nabantur, Porro
victum & mutum
Credidit centurio
paripio seruo
dm. tom. 2.

Emitte manum tuam de alto, & eripe me de aquis multis. Hanc porro manum rogemus Deum vt imponat tot peccatoribus quibus nec lingua nec aures sunt. *Psalm. 143.*

Vt imponat illis manum. Deprecabantur hi Dominum, vt surdum hunc tangeret, tum quòd scient illum manuua impositione plurimos ægros sanasse, de quibus *Mar. 15. 8. Matth. 8. 9. 19. & Luc. 13.* tum verò quòd Prophetæ acceteri Sancti veteris Testamenti manus ægris imponerent, atq; ita persanarent quod nec ethnici & gentiles ignorauère. Video enim in Regum libris Naamanum irasci, aut quasi de recuperanda sanitate dubitare, quòd *4. Reg. 5.* Prophetæ manus illi non imposuisset. *Iratus Naaman recedebat dicens, Putabam quòd egredieretur ad me, & stans inuocaret nomen Domini Dei sui, & tangeret manu sua locum lepræ & curaret.* Adeo vt tum se sanitati restitutum iri crederet, cum manum sibi videret imponi, vt & hi Euangelici deprecabatur eum vt imponat illi manum.

O mysteria, & res admirabiles! resne adeò grauis & tati ponderis, vt tota Dei requiratur manus? vt mundum conderet, digitis tantum opus fuit, *Quoniam videbo caelos tuos, opera digitorum tuorum. Psalm. 8.* Tres quoq; potentia illius digiti totam terræ machinam sustentat & librant, *Qui appendit tribus digitis molem terræ* quin & ipsa digitorum visio regibus potentissimis pallorem & metum incutit, *Dan. 5.* In eadem hora apparuerunt digiti, &c. tunc facies regis commutata est, & cogitationes eius perturbabant eum. Deniq; in digitorum illius potentia demonia fugantur, Porro si in digito Dei effugio demonia. & vt surdum & mutum sanet, tota deposcitur manus. Credebat centurio vocem & verbum vnicum ad paralytico seruo salutem reddendam sufficere, *Luc. 11.*

Dictantum verbo, & sanabitur puer meus: & hi vsurdo auditus restituatur, integram manum deponunt; ostendere scilicet conantur, animæ surditatem perdifficilem esse, eiusque salutem ægrè admodum reperari.

Et reuera non medioere affere animæ periculum solet auribus & lingua destitutum esse, tum ad vocem Dei exaudiendam, tum verò ad mirabilia illius deprædicanda. Vnde euidentis reprobationis argumentum colligi potest. In huius rei confirmationem olim cautum fuit, vt quicumque victimam Deo vouisset, ea aurita esset & caudata.
Leuit. 23. Bonem & ouem, aure & cauda amputatis voluntarie offerre potes, votum autem ex his solui non potest. Hoc autem mysterio denotatur, vota, orationes, laudes & sacrificia illorum Deo displicere, qui ad bonum surdi sunt, & auribus ad Diuinam vocem & voluntatem percipiendam, carent.

*Diaboli
crudelitas.*

Quantum Deus bone malum, nec audire nec loqui posse! ò tristis & funesta captiuitas, qua auditus & lingua compedita sunt! ceterum diabolus hoc feritati ac tyrannidi ascribendum est, qui animas ijs priuat sensibus & medijs, per quæ in afflictionibus & morbis iuari & curari possint, qualia sunt vocem Dei audire, ac preces ad eum fundere. Inter ceteras clades Iob, quibus eum satanas ad desperationem cogere volebat, illa imprimis eminebat, quod Deo offerre victimas, eumque sacrificio placabilem sibi reddere non posset, fulmine omnes illius oues extinguendo non verò camelos, boues, & asinas. credebat siquidem hac sese ratione ingentem illi cladem afferre & nocere quàm maximè, quòd viam omnem qua tum votis, tum sacrificijs Deum sibi redderet propitium, interclusisset.

Huc

Huc spectat, quod
 citus est David; c
 fictorum & mife
 asylum est, in pec
 dere postulat, Or
 non modò scelest
 petitorum obtin
 pluram caput ill
 que habet in Pro
 fietur, victimas &
 cere quàm maximè
 Plura in hanc rem
 nimiam a Deo derel
 rare auxilium, nec
 mortalium confu
 posse, & qui prius a
 tri inimicos, & ap
 consurgere: Non
 Detestatur & reij
 esse solebat spes &
 illis concedat ad or
 men placandum, ne
 ergo cheu! est mife
 esse! at potius quã
 nec loqui posse!
 Hebræi Aaroni cl
 ei, qui nos precedant
 Tullius in aures au
 spirum vestrarum
 res profecto quam
 eum postulat torq
 alia, quibus fortas
 ita crediderim permi
 gant, homines sapi
 cure ducunt, cuius

er mem: & hi ve
am manum de-
ur, animæ sur-
ue salutem ægrè

animæ pericu-
tum esse, cum
verò ad mirabi-
luidens reproba-
In huius rei con-
t quicumque vi-
esset & caudata,
ut atis voluntariè
non potest. Hoc
rationes, laudes
e, quid bonum
vocem & volun.

nec audire nes-
ptiuitas, qua au-
ceterum diabol-
ndum est, qui ani-
per quæ in affli-
rari possint, que
reces ad eum fun-
quibus eum sacra-
t, illa imprimi-
imas, eumque si-
non posset, fulmi-
ndo non verò ce-
t siquidem hac
n afferre & noc-
nem qua tum vo-
deret propitium.

Huc

DOMIN. XI. POST PENTECOST. 369

Huc spectat, quod Iudæ proditori olim impre-
catus est David, cum orationem quæ solitum af-
flictorum & miserorum in aduersis refugium &
asylum est, in peccatum & condemnationem ce-
dere postulat, *Oratio eius fiat in precatum*. Id est, *Psalms. 108.*
non modò scelestus hic & perfidus sicarius nihil
petitorum obtineat, sed oratio occasio sit, quo
plura in caput illius redundant mala. Idem quo-
que habet in Proverbijs Salomon, & apertè pro-
fiteatur, victimas & preces scelestorum Deo displice-
cere quàm maximè, *Victima impiorum abominabilis. Prou. 15.*
Plura in hanc rem habet Psalmista, credit enim a-
nimam à Deo derelictam, nullum ab eodem spe-
rare auxilium, nec ad illum, nec ad quemquam
mortalium confugere opis impetrandæ gratia
posse, & qui prius amici eius erant, iuratissimos fi-
eri inimicos, & apertum inter vtrumque bellum
consurgere: *Non est salus ipsi in Deo eius*, Id est,
Detestatur & reijcit à se illos Deus, quorum *Psalms. 38.*
esse solebat spes & refugium, ut ne vocem quidem
illis concedat ad orandum, nec victimas, ad nu-
men placandum, nec aures ad audiendum. Quàm
ergo cheu! est miserum, hisce medijs destitutum
esse! at potius quàm deplorandum, nec audire
nec loqui posset!

Hebræi Aaroni cum dicerent, *Surge, fac nobis De-*
os, qui nos precedant; hac illis ratione respondit, *Exod. 32.*
Tollite in aures aureas de vxorum filiorumq; &
filiarum vestrarum auribus, & asferite ad me.
res profectò quam satis admirari nequeo: non
enim postulat torques, monilia, brachialia & *Allegoria.*
alia, quibus fortasse plus auri inerat. Diuina
id crediderim permissione factum, ut hinc colligatur,
homines sapiùs quòd verbum Domini au-
dire detrectent, cuiusque voluntati oblucentur,

fidem amittere, in idololatriam delabi, & infamatorum se criminum reos constituere. Noxia igitur animæ pestis est surditas, at mutum esse, non inferior. Hic verò miser **vero** quæ laborabat malo, *adducunt ei surdum & mutum.*

Mutum
esse quam
grauē sit.

Prov. 28.

Psal. 81.

Psal. 34.

Crediderim hunc non penitus mutum fuisse, sed, quia lingua illi compedita, difficulter admodum loqui potuisse. hoc ut sentiam, textu Græcus inuitat, qui loco *mutum* legit *μωλῶλον*, id est qui vix loqueretur, & linguam haberet impeditam: statim enim subnectitur, & *loquebatur recte*. De rei veritate quidquid sit non laboro, at tamen deplorandum est & miserum loquelam perdidisse, quod in summo vitæ ac salutis discrimine hominem constituat: sine lingua enī nemo confiteri poterit peccata, sine confessione verò nemo peccatorum speret veniam, nemo salutem aut gratiam sibi datum iri persuadeat, audite quid in hanc rem suggerat Sapiens, *Qui abscondit scelera sua, non dirigitur, qui autem confessus fuerit, & reliquerit ea, misericordiam consequetur.* Dauid rex cum vidisset quantum vocis & loquelæ defectus ei detrimentum attulissent, ait *Quoniam taciui, iniusterauerunt ossa mea, dum clamarem tota die.* Id est, Quoniam linguæ fu ad mentiendum, ad calumniandum ad proximam famam denigrandam, mutus verò in Deo orando, & peccatis eidem confessione aperiendis, ossa mea velut præ senectute inoleuerunt & decocti sunt. Ceterum per ossa virtutes intelligit, quem admodum & caro in sacris litteris pro peccato accipitur; atque hoc modo intelligenda sunt verba hæc Psalmi tricesimi quarti, *Omnia ossa mea dicent tibi, Domine quis similis tibi: Non loquuntur*

entur ossa sed virtutes
cant, quæ illi
illa putrescunt &
bum quidem prof
milis est Evangelii
dus.

Beia hunc locum
dum & mutum,
tione sanauit, ge
quod Messia manu
Ierudinis statim ei
terz quam maximè
tatem credo, qui a
tam: surdus quippe
diuinam audire vocem
percipere nequeat
randum non habet
vos velim, verba
in sacra scriptura e
nam, tum in deter
bonam quidem, p
tamquam surdus non
non aduersens os suum
homo non audiens,
gationes; &, Dixi,
linguam in lingua mea
confiteretur peccator a
me surdus. Surdus qui
audire simulabat ca
& comitia æquo at
trahitionibus de pro
surditatem auro red
la sequiorem ver
cui, surdus audite, & c.

untur ossa sed virtutes ipsæ, quæ Deum deprædicant, quæ illius laudes decantant; tunc verò illa putrescunt & mucescunt, cum quis ne verbum quidem profert, & loquelam amisit, & similis est Evangelico huic qui simul mutus & surdus.

Beda hunc locum allegoricè exponens, per surdum & mutum, quem Christus manus impositione sanavit, genus designari putat humanam, quod Messia manum imponente, in pristinæ valetudinis statum est restitutum. Equidem ut litteræ quàm maximè inhæream, illum hic denotatum credo, qui animam surdam habet & mutam: surdus quippe ille est, quod cordis auribus diuinam audire vocem, & diuinas inspirationes percipere nequeat; mutus verò quòd os ad orandum non habeat. Simul quoque meminisse vos velim, verba illa Surdus & Mutus ambiguntur in sacra scriptura esse significationis, & tum in bona, tum in deteriore parte accipi posse: in scriptura. bonam quidem, plurimis in locis, Ego autem *psalm. 37.* tamquam surdus non audiebam & tamquam mutus non aperiens os suum. Et alibi, & factus sum sicut homo non audiens, & non habens in ore suo redargutiones; & Dixi, Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea: pasiori meo custodiam, cum confisteret peccator aduersum me: obmutui & humiliatus sum. Surdus quippe erat, cum inimicorum se audire simulabat calumnias, cum Semei iniurias & contumelia æquo animo sustinebat, quando detractionibus de proximo aures occludebat. O surditatem auro redimendam!

In sequiorem verò partem, infinitis etiam locis, *sardi audite, & cæci intuemini*, ait Isaias. & Michæas,

Isai. 42.

Mich. 7.

Luc. 7.

chæas, *Aures eorum surdæ erunt.* Et in Euangelio S. Lucæ, *L. prosi mandantur, surdi audiunt.* quin & in Marco, *Surde & mute spiritus, ego precipio tibi,* Exi ab eo. O surditatem deplorandam! Huic hodie Dei filius mederi contendit, manum admouet, & plurimos admiscet ritus, quos in secundo iam cō- cionis membro latius exponam.

Carimo-
niæ quas
Christus in
curatione
surdi huius
adhibet.

Jerem. 51.

Plurimas hic saluator & totius orbis sospitator adhibet carimonias; primò siquidem è turba eum segregat, vt ostendat, neminem ad illum venire, virtutem amplecti, & angustum sanctæ conuersationis iter posse ingredi, qui non mundo e- grediatur, & improborum fugiat consortia, vt ita ab omni cura & negotijs liber, cum illo in spi- ritus tranquillitate & plena animi pace conuer- setur & agat. Hinc exclamat Ieremias, *fugite de medio Babylonis, & saluet vnusquisque animam suam.* Deinde digitos auribus inserit, & linguam salina linit, vt honorem reliquis exhibendum, ad- uersus calumnias & blasphemias hæreticorum blaterationes, adstruat: vitur quippe salina hic & tactu, quod sacra Iesu Christi humanitas, & quidquid ab illa deriuatur, diuinitatis illius organum sit, virtutem in se continens curatiuam. Tertio oculos in cælum subleuat, vt ita demonstra- ret, vndenam animæ & corporis sit salus petenda, à Deo scilicet, qui in cælis residet; quod fecisse et- iam se testatur Psalmographus, *Ad te leuaui o- culos meos, qui habitas in cælis:* & alio in Psalmo. *Le- uauit oculos meos in montes, vnde venit auxilium mi- hi.* Denique ingemiscit & suspirat, vt ostendat alterius esse malis condolendum, & præsertim peccatoribus. Ita deplorat Paulus infelicem ini- micorum crucis Christi sortem. primo igitur.

Psalm. 112.

Psalm. 120.

Psalm. 3.

Appre-

Apprehendit enim
ferio non vacat
Dominus, nemini
mundo Deus abs
xemplo erit Lot
dio, cum ab Ang
stim vrbe se pr
forte vna cum
neglectis præmo
vt Angeli manu
dammodo exire c
rint: Dissimulant
eius, eduxeruntq
Euangelio Domini
nisi Pater meus tra
rit, violentiam qu
Caticis sponsa tra
doré vnguentorū
gelio ait, Ego si sa
ad me ipsam. Post
tor, & dic, Emi
& libera me de a

At quamnam
Dominus surdum
ba sequestrari
ad maiorem ill
oculis hoc mira
velles existere
et. S. Hieronym
tionis huius esse
CHRIST
num se multitu
et quidem, verū

Apprehendit eum de turba. Quod profecto mysterio non vacat; designare siquidem voluit hic Dominus, neminem unquam, nisi violenter a mundo Deus abstraheret, eodem egressurum. Exemplo erit Loth, qui imminente Sodomæ excidio, cum ab Angelis, ut cum vxore & filiabus cōfessum vrbe se proriperet, esset pramonitus, ne forte vna cum alijs ruina inuolueretur, sanctis neglectis pramonitionibus, vix egredi voluit, ita ut Angeli manu illius apprehensa inuitum quodammodo exire compulerint, & vitro eduxerint: *Disimulante illo, apprehenderunt manum eius, eduxeruntq; eum.* Idem quoque dicebat in Euangelio Dominus, *Nemo potest venire ad me Ioan. 6. nisi Pater meus traxerit eum:* quod verbum traxerit, violentiam quamdam designat. Vult etiam in Canticis sponsa trahi post sponsum, ut currat in odorē vnguentorū illius, & ipse Dei filius in Euangelio ait, *Ego si semel exaltatus fuero, omnia traham ad meipsum.* Postula igitur cum Propheta peccator, & dic, *Emite manum tuam de alto, eripa me, & libera me de aquis multis.*

At quamnam efferationem putabimus, quod Dominus surdum hunc curaturus, eum ē turba sequestrarit? An non conuenientius, & ad maiorem illius gloriam erat, omnium in oculis hoc miraculum patrari & multos illius testes existere? non modica hic difficultas est. S. Hieronymus & Beda Ven. hanc separationis huius esse causam innuunt, quod qui a IESU CHRISTO sanari volunt, ab hominum se multitudine debeant subducere. Bene quidem, verum & allegoria hic latitat.

Deus nos
cogitat
mundo ex-
camat.

Cant. I.
Ioan. 12.
Psalm. 143.

Cur Do-
minus sur-
dum hunc
ē turba de-
xerit.

Credit siquidē Chrysostomus, Theophylactus, Euthymius Dominum ostendere hic voluisse, *vanam* fugiendam esse gloriam, & aurā popularis flabrum declinandum. Sibi persuadent alij, ideo factum, quod plurimos adstantiū miraculo conspiciendo crederet indignos. Alij, vt Maldonatus ait, vt surdum hunc curaturus, procul à tumultu segregatus cū esset, preces commodius ac quietius effunderet: vt enim ē consequentibus videre est, orauit priusquam miraculum ederet.

Non semper æqualiter diuinitatem & potentiam Christus ostendit.

Hic quoque, ad harum ceremoniarum elucidationem, & miraculi huius splendorem, notandum est, non semper æqualiter, Dominum diuinitatem ac potentiam suam declarasse; iudicabat quippe, non semper vtrumque expedire aut opus esse: quamuis non ipsum lateret, & causa foret incognita: suscitauit interdum mortuos & fugauit dæmones vnicō verbo, atque ita se reuera Deum esse demonstrauit: alias tactu, quin & spūto, & luto alijsq; ceremonijs adhibitis, potentiam suam modo agendi quī causis naturaliter inest, & consuetudini & sensibus hominum adaptans. Atque ideo surdum hunc ē turba segregat.

Solitudinis laus.

Adhæc surdum hunc ab alijs sequestrans, mundi fugam & vitam solitariam suadet. hac quippe ratione, per solitudinem, inquam, plurimas peccandi occasiones euitamus, ipsa quē virtutum penaria est, & vitiorum nouerca. vnde in laudem eius benē Cassiodorus ait, *Nimia turba vitiorum, sine certamine vincitur, quando solitudo gratia suffragatur.* Et meritō. Qui enim solitarius agit, peccata omnia emori cogit. nihil enim quod concupiscant tunc oculi vident, nihil inordinatum & indecens audiunt aures, nullum, cui loquatur, habet lingua. Viuat igitur Religiosa solitudo.

Nocent

Nocent siquidē
præsertim impios
nec inter filias
Amnon, Absalon
tinere se non pot
plurimas à per
vt obuiam eatur
in medio mulier
vestimentis pro
quitatem viri.
neans ait in Prou
scendere in sensu
ardent? aut amb
burentur piam a ei
stare nec aduri
velationis in ijs a
in mulieres con
in animo sentire
loquio, & ear
nec tamen min
trinfecus persent
raculo fieri neque
que deuorat & c
na femina quosli
prauant. Hinc pr
ites & contagiosa
Nocent quip
libus, & exerciti
num inserunt. T
struatur, è pol
nulliusque mallei
ferramenti strepi
Dona autem cū
va dalaū atque

phylactus, Eu-
toluisse, vnam
popularis fia-
t alij, ideo fa-
raculo conspi-
rt Maldonatus
ocul à tumultu
odiùs ac quie-
rentibus videre
deret.
iarum elucidat
lorem, notan-
ominum diui-
asse; indica-
expedire aut
et, & causa fo-
mortuos & fu-
ne ita se reuera
quin & spu-
itis, potentiam
raliter inest, &
n adaptans. At-
egat.
uelstrans, mun-
det. hac quippe
plurimas pec-
ue virtutum pe-
de in laudem e-
ba viriorum, su-
gratia suffraga-
us agit, peccati
id concupiscen-
um & indecens
r, habet lingua.

Nocent siquidem hominum contubernia, & præsertim impiorum & mulierum. Loth quippe *Gen. 19.* nec inter filias tutus fuit, nec apud sororem Amnon, Absalom inter patris concubinas continere se non potuit, nec Salomon inter vxores *2. Reg. 13.* plurimas à periculo immunis. cui periculo *2. Reg. 16.* vt obuiam eatur, suadet Ecclesiasticus non esse *3. Reg. 11.* in medio mulierum commorandum; nam vt de vestimentis procedit tinea, ita & à muliere iniquitatem viri. Sapiens quoque eodem collineans ait in Prouerbijs: *Pro. 6.* Numquid potest quis abscondere in sinu suo ignem, vt vestimenta illius non ardeant? aut ambulare super prunis, & non comburentur planta eius? Porro ignem sinu gestare nec aduri; prunis inambulare, nullum vt læsionis in ijs appareat vestigium; est oculos in mulieres conijcere, nec cupidinis ardorem in animo sentire; est mulierum interesse colloquio, & earum contubernia frequentare, nec tamen minimam ardoris scintillam intrinsecus persentiscere; quæ profectò sine miraculo fieri nequeunt. Vt enim ignis obuia quæque deuorat & quidquid illi accedit, absumit; ita feminæ quoslibet accedentes inquinant & deprauant. Hinc procul hinc igitur noxiæ illæ pestes & contagiosa contubernia.

Nocent quippe plurimum rebus spiritua- Mala con-
libus, & exercitijs animi non mediocre dam- sortia no-
num inferunt. Templum Salomonis cum ex- xia sunt.
strueretur, è politis lapidibus constructum est,
nullusque mallei ictus, nullus securis auc
ferramenti strepitus Ierosolymis audiebatur, *3. Reg. 6.*
Domus autem cum edificaretur, de lapidi-
bus dolatis atque perfectis adificata est, &

5. Reg. 2.

malleus & securis, & omne ferramentum non sunt audita cum adificaretur. At mox ut perfectum fuit, & consecrationis dies aduenit, Nebula impleuit domum Domini, & non poterant sacerdotes stare & ministrare propter nebula. Quo designatum est, in ijs quæ ad opera corporalia spectant & materialibus, vix vllum dari impedimentum aut contradictionem posse; at mox ubi Deo nos dedicare incipimus, obscuras interius nebulas suboriri, quæ propositum disturbent, & quo minùs incepto progrediamur via, impedimento sunt, quales haud dubiè sunt prauorum consortia, & mundi frequentatio; quamobrem si nobis consultum volumus, ab eodem segregemur, Deumque obsecremus, ut à mundo nos abstrahat.

Cur in luna
na fiat macula.

De turba seorsum. Sunt enim conuersationes & contubernia hominum noxia & damnosa. Plutarchus in moralibus rationem indagat, cur luna præses illa noctis & secunda cæli fax, maculas in vultu circa frontem præferat, quæ lumini illius ac splendori non nihil videntur officere, eiusque pulchritudinem eunt imminutum, cum in nullo plana neta videantur: ac tandem maculas illas à terra humiditate originem sumere asserit, quod ipsa ceteris sideribus terra sit vicinior. Vnde manifeste colligere, & euidenter hinc argumentum educere possumus nimis crebram & assiduam familiaritatem, contemptum parere, & malas societates nos ac maculas affricare, & meritum splendorem extinguere. Nihil autem melius ac salutaris, quam solum agere & à tumultu hominum procul secedere.

Scriptum est in libro Iob, Interroga volatilia caeli & in

DOMIN.

*& indicabunt tibi
ut prauis affectibus
tenebras supor
cæli necesse ha
disce homo, ac
fices solent hæ
cellis, & cælo p
vici consiciæ, in
verò certa alue
uernas & loca
ne si foras prode
tur, vel imbribus
sisigitur, homo, b
pibus te superari,
pellates & procel
sem insurgunt; a
minum societate
vitam possit trac
eternum viuere. H
scriptum est, Et
& celat se à temp
& à noxijs ventu
res denique vult
De turba seorsu
gelicus est, in q
cas, tot noxia pu
lud Sodomiticu
prauorū myriad
regni Babylonis
fonti fistula &
noque locus est,
mille inquam te
one, succrescun
Siqui iuratum h
modo metuit a*

e ferramentum
etur. At mox
his dies aduenit,
& non po-
ere propter neu-
e ad opera cor-
us, vix vllum
dictionem posse;
pimus, obscuras
opositum distur-
ogrediamur via,
ubi sunt prauo-
ratio; quam ob-
ab eodem segre-
mundo nos ab-

onuerſationes &
damnoſa. Plutar-
dagat, cur luna,
i fax, maculas in
& lumini illius ac-
ficere, eiufq; pul-
cum in nullo pla-
culas illas à terra
ferit, quod ipſa co-
t. Vnde manifeſti-
umentum educen-
duam familiaris-
clas ſocietates no-
ritorum ſplendi-
melius ac ſalu-
mulem hominum

et rogat volatiliaculi
& in

& indicabunt tibi. Hic erubescant filij Adam. ecce, vt prauis affectus ingenium eorum offuscarint, & tenebras stuporis menti offuderint, vt ab aubus cæli necesse habeant edoceri. Ab illis igitur discite ô homo, ac præsertim ab apibus. & quid discite? solent hæ sæuiente hyeme & ventorum procellis, & cælo pluuio, teneritudinis suæ & molli-
tæi conscia, in fauis & aluarijs delitescere; quæ verò certa aluearia ac receptacula non habent, ca-
uernas & loca subterranea subire: metuentes scilicet si foras prodeant, à vento aliorum abripian-
tur, vel imbribus frequentioribus suffocentur. Ne sis igitur, homo, bestiolis hisce ineptior, noli ab a-
pibus te superari, fragilitatem agnosce, fuge tem-
pestates & procellas, quæ aduersus vitam spiritua-
lem insurgunt; angulum tibi quære, in quo ab ho-
minum societate sequestratus tranquille & quietè
vitam possis traducere, & veram securamque qui-
etem viuere. Hinc de cordato ac prudente viro
scriptum est, *Et erit vir sicut qui absconditur à vento,*
& celat se à tempestate. qui igitur apicari gestit,
& à noxijs ventis immunis viuere, qui tempesta-
tes denique vult euitare, mundo egrediatur.

De turba seorsum. Mundus etenim ager ille Euā-
gelicus est, in quo inter paucas boni seminis spi-
cas, tot noxia pullulant zizania: est quoque clima il-
lud Sodomiticum & Gomorrhæum, in quo inter
prauorū myriades vix vnū reperire erat iustū; est
regnū Babylonis, in quo oēs omnino mortales ad
sonitū fistulæ & sambucę peccati idolū adorant: de-
nique locus est, in quo infiniti inferaces furculi,
mille inquam tentationes, mille peccandi occasi-
ones, succrescunt; quas vt euites, mundum vita.
Siquis iuratum habeat inimicum, non illum
modò metuit ac formidat, sed & omnes il-
lius

Apum pra
dentia.

Iſai. 32.

Matth. 13.

Genes. 18.

Dan. 3.

Simile

lius socios, fautores, affectas, & quotquot eius partibus adhærent: ita quoque non peccatum modò fugiendum est, sed & omnes peccari occasiones, quæ illius partes sequuntur, & in nomen eius sacramentum præstiterunt. Hinc bene Ecclesiasticus ait, *Qui timet Deum, nihil negligit sed omnia timet, & nihil tutum credit, atque à mundo se penitus segregat.*

Eccles. 7.

Genes. 12.

Præcepit olim Abrahæ Deus, vt è terra sua recederet, parètibz valediceret, domum paternam defereret, & aliud clima & terram incognitam ingrederetur. Si verò emigrationis huius causam Patriarcha postulasset, respondisset haud dubiè Deus, Eò quòd terra tua, id est Chaldæa, in qua modò habitas, scateat idololatriis; plurimi sunt ibi impij & scelesti, virtus exulat, peccatum verò dominatur, adeò vt inter illos viuere periculosum sit, noxium, & difficile, nulla igitur hic salus speranda. Idem omnino de mundo dictum est; est scilicet terra Chaldæa, vbi nec ipsi Abrahæ, securi sunt. Egrediatur namque oportet, qui in securitate & quiete viuere desiderat.

De turba seorsum. Fieri non potest, vt quis egrediatur per regiones obambulans, & pedes non lædat; ita quoque difficile est, in publicum prodire, & cum mundo agere & conuersari, sine vllò affectuum, qui sunt pedes animæ inquinamento. Hoc spectabat in canticis sapiens illa sponsa, quando dilecto ad ostium pulsanti ait, *Expoliaui me tunica mea, quomodo induar illam? laui pedes meos, quomodo inquinabo illos?* Hæc allegoricè in tuam vtilitatem conuerte anima, ac dicito cum amanti illa sponsa, quando ille mundi amor ostium cordis pulsant, Expoliaui me munde ambitione & superbia; quomodo ergo me eandem denuò vis induere? votum feci

Cant. 5.

Allegoria
in signis.

DOMIN.

feci paupertatis
opibus inhieme
& affectus meos
& ineptijs suis
in regio solitudi
igitur resurgam,
ri quietem deli
tys me secular
phile, mundo non
inidam credere
Loth Sanctus erat
agebat, sed cum
lis & scelestis, na
familia euerfa pe
gera in salis statu
admisere, illa su
& casus in mun
egressus est, &
litudine vinit.

De turba seorsum
hac fortasse car
stret opera Dei
steria non publi
dorem rerum si
rei signum, cum
lium ad vitam
sus, in quo exar
chist, ne quis re
vium super se &
non ipse quoque
negoci filiam rel
gressus fuit, quã
turba, ait
namque, & dixit
ceremoniæ adhib

& quotquot
oque non pec-
& omnes pec-
sequuntur, &
riterunt. Hinc
deum, nihil ne-
um credit, at-

t terra sua re-
mum paternam
m incognitam
s huius causam
ter haud dubie
aldea, in qua
plurimi sunt i-
peccatum vero
uere periculo-
igitur hic salus
dictum est; est
Abraham, securi
qui in securita-

est, ut quis egre-
& pedes non iz-
bicum prodire
ri, sine villo affe-
namento. Hoc
sponsa, quando
poliani me tunc
meos, quomodo
eam vilicarem
manti illa spo-
m cordis pulsi,
& superbia; quo-
s induere; vorum
feci

DOMIN. XI. POST PENTEC. 379

feci paupertatis; quomodo ad diuitias aspirem, &
opibus inhiem? laui, purgaui & mundaui desideria
& affectus meos; quomodo me eosdē vanitatibus
& ineptijs tuis vis maculare? tā suauiter ac quietē
in regio solitudinis lectulo requiesco, quomodo
igitur resurgā, quomodo iucundissimam monaste-
rij quietem deseram, mundum ingressurus, nego-
tius me secularibus inuoluent? Hinc discite cosmo-
phile, mundo non nimis confidere, illius societate
infidam credere, sed eandem vt suspectā metuere.
Loth Sanctus erat & iustus, quamdiu cū Abrahamo
agebat, sed cum Sodomitis, cū ageret, impijs il-
lis & scelestis, naturæ corruptoribus, omnis illius
familia euerfa perditaq; fuit, illius vxor immori-
gera in salis statuam conuersa est. & filia incestum
admisere. Illa sunt scilicet pericula societatis prauæ,
& casus in mundo obuij. Beatus igitur qui eadem
egressus est, & procul negotijs secularibus in so-
litudine viuit.

Genes. 19.

De turba scorsum. Noua hic iterum mysteria; Mysteria
hac fortasse carmonia vsus est Saluator, vt demō- sancta non
stret opera Dei non esse mundo patefacienda my- debent
steria non publicanda, non dignitatem & splen- profanari.
dorem rerum sacrarum profanandum. In huius
rei signum, cū Propheta Eliseus Sunamitidis fi-
lium ad vitam reuocare vellet, cubiculum ingres-
sus, in quo exanimis collocatus erat, ianuam oc-
cludit, ne quis rei conscius foret; Ingressusq; clausit
ostium super se & super puerum & orauit ad Domi- 4. Reg. 4.
num. Ipse quoque Redemptor Christus, Archisy-
nagogi filiam resuscitaturus, omnes aula prius e-
gredi iussit, quā rem aggrediretur, Et cū eie- Math. 2.
cta esset turba, ait Matthæus, intrauit & tenuit ma-
num eius, & dixit, Puella surge. Omnes autem hæ
ceremoniæ adhibite sunt, vt hinc euident fiat my-
steria

steria celanda & ab hominum cognitione abscondenda esse.

*Lib. 4. Rom
historia.*

Quod nec ipsos Ethnicos latuit & nationes barbaras; nam refert Augustum Cæsarem Dio Nicæus cum videret libros Sibyllinos, in quibus omnis sacrificiorum & diuini cultus ratio tradita, semilaceros & præ vetustate detritos, Pōtificibus maximis præcepit vt eosdem sua manu denuo describeret; Nolebat scilicet, sancta & arcana in vulgus spargi, & omnibus patefcere.

Lib. 1. cap. 1.

Tanta Tarquinij superbi, referente Valerio, erga sacra & arcanorum myteria pietas fuit ac reuerentia, vt Tullium Duumvirum, cui cōmissum erat volumen, in quo cærimonie & ritus sacrorum continebantur, quod ipsum Petronio Sabino quia iam præ vetustate litteræ propemodum fugerent, transcribendum dedisset, velut grauissimi criminis reum culeo insutum viuum in Tiberim deijci mandarit. quod supplicium solis paricidis deinde fuit irrogatum. Ita scilicet mysteriorū studiosus erat rex, vt morte dignos iudicaret illos, qui eadem profanabant, & vt ritus quosdam communes eadem habebant.

Li. 5. Strom.

Refert in stromatis Clemens Alexandrinus, Aegyptios templorum ianuis sphinges superimponere consueuisse, denotare volentes, Dei & mysteriorum cognitionem ænigmaticam esse & perobscuram omniaq; silentij inuolucris esse inuolunda. An non eandem Dei nostri mentē fuisse putabitis, cum ante sancta sanctorum velum expandi iussit, & tabernaculū ipsum obtegi cortinis? Quid denotar velum illud expansum, & cortina illa tēpli, quā visus arcanorum prohibebatur, aliud, quā sacrosancta myteria vulgo non esse patefacienda,

Exod. 26.

Leuit. 16

Num. 4.

aut ne videatq
Magnum E
nioni accedens
lim nefas fuisse
Cecropi & Pro
nec in ritos int
sacra perageret
cul esse profani
Atheniensiu du
ritatis inter fuisse
rimos labores ac
super Rhodignus
fuisse, nequis exte
braret. Omnia po
myteria propalad
du hunc & mutū
diturus, de turba
illius miraculi co
At verò cærim
sed addere visum
biles: nā post quā
gros suos in auri
in sacris litteris
charismata, qui p
latur. Hinc Eccl
& sanē ea ipsa v
demonia; alius E
tu ergo demonia.
Dei digitus, qui su
vincto peccato
haberi potest main
teste D. Augustino
lar, ascribatur: i
hor voluntas, illuc
lucram necesse est

ita vt ne videat quidem, nedum eadem intelligat?

Magnum Ecclesiæ lumen Augustinus huic opinionioni accedens scribit in libris de ciuitate Dei, olim nefas fuisse sacris & mysterijs Eleusinijs, quæ Cecropi & Proserpinæ fiebant, nullos profanos nec initiatos interesse: sed sacrificulos priusquam sacra perageret, inclamare solitos, *procul hinc, procul esse profani*. Atq; ideò Alcibiades, magnus ille Atheniensiu ductor, quòd sacris Cereris vt nò initiatis interfuisset, accusatus est, ac nò nisi post plurimos labores ac difficultates absolutus. Addit insuper Rhodiginus, ideò quoq; lege Athenis cautū fuisse, ne quis externus & profanus Eleusinia celebraret. Omnia porrò huc referri queūt, nò esse sc. mytheria propalāda, idq; Christi exemplo, qui surdū hunc & mutū curaturus, tantumq; miraculū editurus, de turba illum apprehendit, nec homines illius miraculi conscios esse vult.

At verò cærimonia hæc Christo nò sufficiebat, sed addere visum ei est & alias, nec minùs admirabiles: nā post quā eū de turba sequestrasset, *misit digitos suos in auriculas eius*. Per digitos illos sacros in sacris litteris intelligi soleat spiritus sancti charismata, qui proinde etiam Dei digitus appellatur. Hinc Ecclesia canit, *Dextera Dei tu digitus*: & sanè ea ipsa verba Lucæ, *si in digito Dei eijcio* Luc. 11. *dæmonia*; alius Euangelista sic scripsit, *Si in spiritu eijcio dæmonia*. Ceterum Spiritus sanctus est ille Dei digitus, qui surdos & mutos curat, quòd Spiritui sancto peccatoris iustificatio qua nullum opus haberi potest maius vt & ipsam mundi creationē, teste D. Augustino & D. Thoma, longè antecellat, adscribatur: in hanc enim sola Dei sufficiebat voluntas, illuc verò & ipsum peccatoris voluntatem necesse est concurrere.

Igitur

Plus. in vita.

Antiq. lect.
lib. 16. c. 9.

Luc. 11.
Matth. 12.

Homil. 10. in Ezech. Igitur per sacros illos digitos, dona S. Spiritus denotari certum est; atque ita interpretatur Magnus Gregorius dicens, *Quid per digitos Redemptoris, nisi dona sancti spiritus designantur?*

Quin etiā per pretiosos illos digitos virtus miraculorum operatrix poterit denotari: quod v melius intelligatur, sciendum est, Iesum Christum sæpe in scriptura manus nomine nuncupari, quo per ipsum velut per manum quamdam cuncti Pater omnipotens operetur & producat: ita Origenes in Numeros & Hieronymus in Ezechielem. Hoc dixisse sensu credendus est verba illi Psalmographus, *Emite manum tuam de alto, & libera me de aquis multis*: Cyrillus autem ait, manum illam Moysis, quæ in sinu delitescens mundum erat, & foras prolata lepram præferbat, veram fuisse Iesu Christi imaginem. In hac porrò manu Patres quinque notant digitos; primus vel si lubet vltimus, id est minimus, illius humilitatem & obedientiam denotat: Secundus, quod medicus est, clementiam & misericordiam, quod peccatores sanabat: hunc quippe medici adhibent in pulsu venæ dignoscendo, nam venæ habet quæ ad cor vsque pertingit: tertius, quod medius est & longissimus, miraculorum operationem. quartus autem, qui & Index, prudentiam; per hanc enim viam salutis demonstrat: & verum ad beatitudinem iter. quintus denique id est pollex; qui omnium fortissimus mortem & passionem eius significat; hos autem quinque digitos hodie auriculis surdi inseruit, vti ostenderet, ait Euthymius, omnes corpori sui

Lib. 15. de incarn. vni-gen.
Christus manus dicitur in sacra scriptura.

Tangit Dominus manu sua surdum hunc, vt corporis sui virtutē ostenderet.

Misit digitos suos in auriculas eius. Digitos scilicet auribus indidit; & linguæ eius saluam affricuit vt ostenderet, ait Euthymius, omnes corpori sui

supra partes proprias esse, & infinitum solo attractu ostendit. Idem quoque dicitur natus, & alij, Equino, hunc a turbare, linguam faculum sustollere misceret.

Insipiens in carni mensi doloris est a terit cognoscere & amorem & caritatem quippe dolorem amittit amor maior, quam vehemens Christi erga animam primi nequit, et amoris, passio, aliad, locupletissimi doloris causa sit, & immensus & infinitus illi fuisse dolorem eorum credendum. Adhuc profundum Iesus emittebat, a peccatum malitiæ animam eius extrahere: ut dolo quæ solus peccator hederet neque enim ipsa gloriosa Deipara gravem penitus eum homo per peccatum incomprehensum.

sui partes propter vnionem diuinitatis, salutare esse, & infinitæ virtutis & efficacix, eò quòd solo attactu omne morborum genus tollereat. Idem quoque dicit Theophylactus, & Maldonatus, & alij. Equidem addo, non suffecisse Domino, hunc à turba segregare, digitos auribus inferere, linguam salina perlinere, nisi & oculos in cælum sustolleret, atque ita imò de pectore ingemisceret.

Suspiciens in cælum ingemuit. Gemitus hic immensi doloris est argumētum, quem solus ille poterit cognoscere & penitus perspicere, qui Christi amorem & caritatem perspectam habuerit. Constat quippe dolorem ex amore manare, & quo rei amissæ amor maior est, eo dolor vehementior & maior, quàm vehemens autem & immensus fuit Christi erga animas amor? verbis hic quidem exprimi nequit, at eius incarnatio, natiuitas, vita, mors, passio, aliaque quæ subiit tormentorum genera, locupletissimi testes sunt. Cum igitur amor doloris causa sit, & Christi erga animas amor fuerit immensus & infinitus, quam grauem & acerbum illi fuisse dolorem ex animarum ruina prouenientem credendum est?

Adhæc profundus ille gemitus, quæ imò pectore Solus Deus Iesus emittebat, à peccato originem trahebat: cūque peccati peccatum malitiæ cuiuslibet infinite sit suspīria illa, grauitatē animam eius extremo intrinsecus dolore confici & malitiā testabantur: at dolore, quem solus ipsa nouerat, ut potest agnoscere, qui & solus peccati malitiam potis est comprehendere; neque enim homines, aut Angeli, neque ipsa gloriosa Deipara ipsam peccati nequitiam & grauitatem penitus comprehendere queunt: cum enim homo per peccatum mortale Deū, bonū inquam incomprehensibile, amittat, hinc est quòd

Gemitus
Christi
fignum sunt
doloris
interni.

nemo mortalium rei illius qua summū amittitur bonum, malitiam possit comprehendere. necessi-
siquidem est malum illud incomprehensibili
esse, quod bono priuet incomprehensibili. So-
lus igitur Deus est, qui se ipsum plenē capit, a
proinde vitij etiam & peccati turpitudinem a
peruerſitatem: quamobrem nemini mirum vide-
atur, si medicus gemat & suspiret qui solus mor-
bi grauitatem habet perspectam.

Altera ge-
nerum
Christi ra-
tio.

Suspiriens in calum ingemuit. Altera suspirij hu-
ius causa fuit, quod peccatoris miseriam & calami-
tatē cognoscat, qua non modò Deum, summum il-
lud bonum amittit, sed eundem ex amico inimicū
reddit capitalissimum; adeò qui paterno eū prius
amore complectebatur, & varia in eum gratia-
rum munera effuderat; admissio delicto, mo-
eum ut inimicū prosequatur, & in periculis de-
ferat, ac varijs casibus eundem reddat obnoxio-
sum. Quam calamitatem & miseriam scitè depin-
git Psalmographus dicens, *Oculi Domini super ius-
tos, & aures eius in preces eorum, vultus autem Do-
mini super facientes mala, ut perdat de terra me-
moriā eorum.* Innuere vult, Deum se pijs ami-
cū, impijs verò ostendere inimicū, patrem
bonis, scelestis iudicem; illos protegere, hos au-
tem persequi. O rem deplorandam! ô casum lacry-
mis ac suspirijs dignum! quam funestum ac gra-
ue est Dei inimicū esse.

Gen. 32.

Iacob Patriarcha cū cerneret Labani foci
amicitiā & favorem, in immortale esse odium
cōuersa, faciemq; illi tristitia cōminari, quā mil-
le ei olim gaudia pepererat, nescio qua tristitia
& mœrore affectus inquietus vixit, adeò ut patriā
reperere, & Labani ades deferere decreuerit. atq;
hac prius oratione vxores compellauit, *Videofa-*

61873

rem patris vestri.
audisti. Per
carissimæ coniuges
qua locorum, qui
nemicum experio
ratum, cum Patre
que benivolentia
prote nasci, in m
ri voluit inimic
tibi oculos ostend
ecquæ tibi dari po
ditas?

Paricida Cain c
criminis reus diuin
non clementem, se
raretur, & vindice
uiuentem sentiret, s
Ecce eij me hodie
sondar, & ero va
qui inuenerit me, o
peccator, eadem c
admissisti crimina.
illius indignation
fi, & velut profug
minibus fortunæ ca
pius, adeò ut veren
rit, occisurus frē: Et
nim à qua recessit
exclat & armat.
phus cum diceret
tunc inimici mei m
uam meam, consiliu
inquit in peccati st
tus, gratia tua quo
oca meum inimicū

summū amittitur
ehendere. necesse
comprehensibili
prehensibili. So-
plēnē capit, ac
turpitudinem ac
mini mirum vide-
et qui solus mor-

Altera suspirij hu-
miseria & calamitas
eum, summū illi
ex amico inimici
paterno eius prius
in eum gratia-
o delicto, mor-
in periculis de-
reddat obnox-
riam scitē depin-
di Domini su-
vultus autem Do-
dat de terra me-
eum se pijs ami-
inimicum, patrem
otegere, hos ac-
m! o casum lacry-
funestum ac gra-

ret Labani socer
ortale esse odium
minari, quæ mil-
scio qua tristitia
it, adeo ut patriā
decreuerit, atq;
lauit, *Videtur*
citur

diem patris vestri, quod non sit erga me sicut heri & nudius tertius. Perinde ac si dixisset nequeo diutius carissimæ coniuges hac in regione commorari, in qua locerum, qui hactenus tam amicē me fuit, inimicum experior. Eheu! peccator cum Deum iratum, cum Patrem illum cælestem, qui tot tantaque benenolentiæ argumenta in te ostendit, qui pro te nasci, in mundo agere, in cruce pro te mori voluit inimico in iam redditum vides, & iratos tibi oculos ostendere; quomodo viuere poteris? ecquæ tibi dari poterit quies aut animæ tranquillitas?

Paricida Cain cum grauissimi & atrocissimi criminis reus diuina gratia excidisset, eumq; iam non clementem, sed iudicem seuerissimum experiretur, & vindicem illam iustitiæ manū in se sa-
Gen. 4.
uientem sentiret, suspirans & lacrymans dicebat: *Ecce egi in me hodie à facie terræ, & à facie tua abscondar, & ero vagus & profugus in terra: omnis, qui inuenerit me, occidet me.* Eadem tua fors est, peccator, eadem calamitas, quæ Caini, nam quæ admisisti crimina, Deum tibi infensum reddūt, & illius indignationē prouocāt; gratia illius excidisti, & velut profugus & ab omnibus derelictus, omnibus fortunæ casibus & infortunijs viuis obnoxius, adeo ut verendū sit, ne omnis qui te inuen-
Psal. 70.
rit, occisurus sit: Et sanè ita se res habet: anima enim à qua recessit Deus, omnes in se creaturas excitat & armat. Expresstis id scitē Psalmographus cum diceret re ipsa expertus, *Quia dixerunt inimici mei mihi; & qui custodiebant animam meam, consilium fecerunt in unum:* Quamdiū, inquit, in peccati statu mansi, à te recedens, desertus, gratia tua quoque priuatus; quotidie in ne-
bbb 2
cem meam inimici coniurantes insurrexe-
runt,

runt, dicentes, *Deus dereliquit eum: persequimini & comprehendite eum, quia non est qui eripiat.*

2. Reg. 14.

Absalom quod paterna se gratia & benevolentia excidisse, & ab illius conspectu se remotum cerneret, tantum intrinsecus dolorem concepit & vitam morte amariorem duceret, & celeri leto tristes vitæ dies mallet prævertere, atque ideò dicebat Ioabo lachrymans, *obsecro ergo, ut videam faciem regis, quod si meminerit iniquitatis meae interficiat me.* Hoc cogites velim, infelix peccator, & perpende, si Absalom indignationem & iram Patris & regis sustinere non potuerit; quod tu modo ferēs odia & mortales inimicitias Dei tui & Patris? quomodo sub onere tanti furoris non fatiscēs. Quare deplorandum est, illius te amicitia excidisse, & inimicum implacabilem tibi illum reddidisse.

Est. 7.

An non graue Amāno Purpurato fuit, videre regem Assuerum, cuius quondam delictum & amicus integerrimus fuerat, & à quo tot honores & beneficia, & benevolentiae argumenta receperat infestum sibi redditum, & indignantem in necem suam conspirare; donec in crucem egisset, *Suspensus est itaque Aman in patibulo quod parauerat Mardocheo, & regis ira quieuit.* Tantopere autem misellus hic regis indignationem metuebat, ut audito, regem & reginam sibi infestos redditos, timore sit quodammodo exanimatus, & ad tam tristem ac funestum nuntium expalluerit, *Dixitq; Esther, Hostis & inimicus noster pessimus iste est Aman: quod ille audiens illi coobstupuit, vultum regis ac reginae ferre non sustinens.* Maius tuum, infelix peccator, infortunium est, dum regem regum, à quo plurimæ benevolentiae & amoris argumenta tibi demonstrata, à quo tot tanta-

que

que gratiarum rec-
ommemorū &
perniciem tuam
perpetuæ te addic-
lentem & gemen-
deris, toto contri-
audis, summum
reginam Angelorū
ordines tibi infest-
da; hic pallor in-
trahenda suspiria.
uitate facere neque-
tem non agnoscas; in-
nouit infortunia, ho-
ceni in calum ingem-
Tertio Christus in
plicita & cruciatus
quis ab infinito &
gle mutatione que-
bitos apertè perspi-
de poena, iuxta a-
ges, necessariò in-
quod castigat, in D-
tus, admissum est:
quod nulla anno-
ne metiatur, & in-
creatura aliqua cre-
solus eam nouit sp-
Dei Unigenitus, &
grauitatem malitia-
bis eandem non po-
miretur aliquis, ci-
tus humane amato-
oculis peccatorem in-
plicita illam olim d-

um: persequimini
it qui eripiat.

ratia & benevo-
lentiæ ferremus
dolorem concepit,
rer, & celerile-
tere, atque ideo
ro ego, vt vide-
si iniquitatis mea-
n, infelix pecca-
gnationem & i-
potuerit; quo
inimicitias Dei
re tanti furoris
m est, illius te
mplacabilem ri-

rato fuit, videre
in delictum & a-
quo tot honores
argumenta reco-
indignantem in
crucem egisset,
ulo quod parauit.
Tantopere
tionem metue-
am sibi infelix
do exanimatus
untium expla-
mimus nosse pos-
ill co obstupuit
stimens. Manus
m est, dum re-
lentis & amo-
quo tot tanta-
que

que gratiarum recepisti charismata; in tecernis
commotum & indignantem, in ruinam æ-
perniciem tuam conspirantem, damnationique
perpetuæ te addicentem? An non igitur te do-
lentem & gementem quod gratia illius exci-
deris, toto contremiscere corpore par est, dum
audis, summum illum regem tibi aduersarium,
reginam Angelorum iratam, Angelicos denique
ordines tibi infestos? Hic facies in diuersa mutan-
da; hic pallor induendus, hic gementum, hic
trahenda suspiria. at cum hoc ipse pro rei gra-
uitate facere nequeas, vt qui delicti peruersta-
tem non agnoscas; ipse Christus, qui te melius tua
nouit infortunia, hodie vt vides suspirat, & suspi-
ciens in calum ingemuit.

Tertio Christus ingemuit, quod aperte sup-
plicia & cruciatus, huiusmodi auersionis, qua
quis ab infinito & incommutabili bono, ad fra-
gile mutationique obnoxium se conuertit, de-
bitos aperte perspiceret. Porro supplicium hoc
& poena, iuxta æquissimas diuinæ iustitiæ le-
ges, necessario infinita est, eo quod delictum,
quod castigat, in Deum, qui infinita est maiesta-
tis, admissum est: atque ideo poena æterna est,
quod nulla annorum temporisque duratio-
ne metiatur, & idcirco, à nullo mortalium &
creatura aliqua creata nequit comprehendere, at
solus eam nouit spiritus ille increatus, Filius
Dei Vnigenitus, qui hodie gemitu suo peccati
grauitatem malitiamque declarauit, cum ver-
bis eandem non posset exprimere. Nec est quod
miretur aliquis, cum ardentem illum salu-
tis humanæ amatorem, dum internis animi
oculis peccatorem in delictis obstinatum & sup-
plicia illi iam olim decreta in surdo hoc & muto

Tertia ge-
mituum
Christi ra-
tio.

conspicit, suspirantem audit) & imo pectore singultientem. Docuit nos suo scilicet exemplo propria deplorare mala & calamitates: simul etiam credendum est, eundem amorem; qui aliquando ad vrbs Hierosolymitanæ excidium deplorandum lachrymas oculis illius exciuit, hodie quoque, dum videt surdum & mutum, & peccat gravitatem ac diuinæ iustitiæ rigorem attendit, et intimis cordis penetralibus suspiria euocare.

O stultitiam deestandam! ô stuporê verè brutalem! ô phrenesin animarû vniuersal(ah!) deplorandâ phrenesin inquam, qua homo pessimo cõstitutus loco ridet, iocatur, voluptatibus indulget. O cecitatem verè cæcam! Filium Dei vnigenitum singultire, & peccatorem cachinnari; Christum peccatori condolare, eiusq; deplorare calamitatem illum verò nihil penitus commoueri. ô insensibilitatem inauditam! peccatum graue est & ponderosum quàm quod maxime, peccator tamen ipse in hume os sublato non succumbit, nec de onere conqueritur gravitate. Quod conceptu philosophico confirmabo. Tradit Aristoteles, elementa in loco suo & centro constituta, grania non esse; sed extra ipsum si fuerint, grauissima: homo enim cum in maris est fundo, licet integrum super se habeat oceanum, nullum omnino sentit pondus, sed si extra aquam constituto vnam aliquam imponas, sudat, laborat, & vix eandem sustinere, nedum ferre valet. Hæc omnia considerans Augustinus, quærit in libro de natura boni & lib. de fide ad Petrum, ecquis proprius locus & centrum sit peccati, & addit primò, ipsum corpus non esse: lapides enim corpus sunt; ideo tamen peccatum non includunt. nec sensus: bestia siquidem sentiunt, at non peccant. nec etiam intellectum, sed

Luc. 19.

**Peccatoris
Soliditas.**

**Elementa
in suo cen-
tro leuia
sunt.**

**Voluntas
peccati
centrum.**

nam peruerfam
atum constitut
rali, ac centro elt
aut pondus habet
crepit. & bona effi
centrum constitu
ue, vt sub onere
sudet, & suspire
hæret, leuior fuit
tatem haberet, &
at mox vt ad Deum
debetur, vt sub po
Sicut omni graue, gra
flus & humilatus se
cordis mei: Et sanè
estimatur, vt suspirat
lum ingemuit.

Vidistis ceterim
Postquã igitur ni
quam tetigisset, e
lingua soluta, ac p
tione loqui coep
magni illius Aesc
tibus, Bene omnia
tu loqui. Est hæc E
mul & concionis

Hinc igitur di
posse interdum p
torem obtinend
sum orans fide sen
mlier Cananga. q
mur impetrandam
cere, an non enim
Pauli ecclesiæ adi
Stephanum orasset,

sola

imo pectore sin-
cilicet exemplo,
itates: simul et
iorem; qui ali-
excidium deu-
us exciuit, hodie
utum, & peccati
orem attendit, ex-
ria euocare.

porè verè bruta-
(ah!) deplorandā
essimo cōstitutus
indulget. O cæ-
vngentum sin-
Christum pec-
calamitatem,
ueri, o insensibi-
litate est & ponde-
rator tamen ipso
bit, nec de oneris
conceptu philoso-
teles, elementa in-
auia non esse; su-
ma: homo enim
tegrum super se
no sentit pondus
nam aliquam im-
dem sustinere, no-
siderans Augusti-
oni & lib. de fide
& centrū
corpus non ele-
tamen peccati
ia: siquidem feli-
intellectum, fel-
solam

solam peruersam voluntatem; in qua cūm pec-
catum consistit, in loco veluti proprio & natu-
rali, ac centro est, atque hic nullam grauitatem
aut pondus habet. At vbi voluntas hæc imitari
cœpit, & bona esse desiderat, tunc peccatum extra
centrum constitutum graue esse incipit, & ita gra-
ue, vt sub onere fatiscens peccator lacrymas ex-
sudet, & suspiret. Ita Dauid quamdiu in peccato
hæsit, leuior fuit pluma, quod deprauatam volun-
tatem haberet, & in centro suo peccatum hæreret;
at mox vt ad Deum se conuertit, tam graue illi vi-
debatur, vt sub pondere ingemiscat & exclamet,
Sicut onus graue, grauata sum super me. & mox, *Psal. 37.*
Aus & humiliatus sum nimis, & rugiebam à gemitu
cordis mei: Et sanè adeo graue id ipsum Dei filius
æstimat, vt suspirare non vereatur, *suspirans in cor-
lum ingemuit.*

Vidistis carimonias, iam videte miraculum. Curatio
Postquā igitur magnus ille medicus aures & lin-
guam tetigisset, ecce subito aures illius apertæ, & surdi-
lingua soluta, ac perfectè magna omnium admira-
tione loqui cœpit, omnibus laudes & merita
magni illius Aesculapij deprædicando, acclaman-
tibus, *Bene omnia fecit, & surdos fecit audire & mu-
tos loqui.* Est hæc Euangelij præsentis conclusio, si-
mul & concionis hodiernæ.

Hinc igitur discite Christiani, fidem alienam
posse interdum proximo prodesse ad corporis sa-
nitatem obtinendam, Centurio namq; viua Chri-
stum orans fide seruo sanitatē recuperauit, & filia
mulier Cananæa, discite, illam ad fidem qua salue-
mur impetrandam etiam non mediocriter condu-
cere, an non enim Stephani Protomartyris fides,
Paulū Ecclesiæ adiūxit? *nisi enim, vt canit Ecclesia,*
Stephanus orasset, Ecclesia Paulum non haberet. an

*Aug. serm. 2.
& 4. de S.
Stephano.*

Isai. 35.

non Monychæ fides, Augustinum fidelem effecit? aded vt diceret Ambrosius, *impossibile est, vt filius tantarum lachrymarum pereat.* Discite eadem opera, carimonias, quas hic à Christo videtis vsurpari, in baptismo nostro etiamnum seruari. Discite denique è miraculi huius splendore, Messiam verè in mundum venisse, talia namque de eo prædixere Propheta, *Tunc, ait Isaias, aperientur oculi cæcorum, & aures surdorum patebunt.* Et apud Sapientem legere est, *Sapientia aperuit os mutorum, & linguas infantum fecit disertas.* & dicite cum alijs Christo applaudentibus, *Bene omnia fecit; & surdos fecit audire & mutos loqui.*

Ceterum ô Saluator mundi, verè tum animarum tum corporum medice, mirabilium patrator, qui tot in mundo ægris sanitatem; sed non sine miraculo, & præter communem naturæ ordinem, reddidisti; paralytici scilicet seruo centurionis abstulisti, hamorrhoidis fluxum sististi, cæco nato oculos restituidisti, & hodie auditum & loquelam furdo & muto reddidisti; hæc eadem hodie miracula etiam necessaria sunt. numquam enim tot furdos, tot vidimus mutos, neue tot vmquam cæcos. Is quidem, quem hic curas, nonnisi corporalibus auribus surdus erat, at hi spiritualibus & internis. Et quales, Deus bone! surdi? qui de te loquentes ne audire quidem sustinent, de rebus sanctis institutos sermones repudiant, denique diuinis inspirationibus animum & cor occludunt. Quot etiam mutos reperiemus, lingua carentes, qua te inuocent; ore, quo te laudent ac glorificent; loquela, qua delicta confiteantur. Tu verò aures & linguam illis tange, auditum & loquelam restitue, vt præconia tua & laudes deprædicantes, & verba audientes, salutem

hæc tandem conle
licitatem vitæ
reantur, ad quam n
us & Spiritus san

DOM

DV

POST P

*Homo quidam disce
cho, & incidit in*

F I

Hebæorum R
profecto in
tum ostend
gentis militibus it
Simeon haud proci
mis Palæstinæ finib
tur; in misellum
Amaleicæ seruum,
diligentem, quam
tionem iussit. Sim
maritanus sub para
demonstrat. Hic e
tum incidisset, qui
deus inciderat in la
mos induxerunt pla
spiritus dereliqueru
descendit, vulnera a
um dedisti magnam
quod erogaum foret
hoc charitatem prox

fidelem effecit?
 ipse est, ut filius
 nascitur eadem o-
 mnia videtis vlti-
 tum servari. Di-
 endore, Messiam
 inque de eo pra-
 aperientur oculi
 ant. Et apud Sa-
 marios mutorum,
 & dicite cum a-
 omnia fecit; &

et cum animarū
 in patrator, qui
 non sine mira-
 & ordinem, red-
 rionis abstulisti,
 nato oculos re-
 quelam furdo &
 ie miracula et-
 nim tot furdos,
 quam cecos. Is
 isti corporalibus
 alibus & inter-
 ardi? qui de re
 inent, de re
 repudiant, de-
 nim & cor-
 os reperiemus
 ore, quo te lau-
 a delicta contra
 am illis tange-
 praconia tua &
 audientes, fa-
 larem

DOMIN. XII. POST PENTECOST. 391

Intē tandem consequantur, atque ad sempiternam
 felicitatem vitamque perpetuam pertingere me-
 reantur, ad quam nos omnes deducat Pater & Fili-
 us & Spiritus sanctus. Amen.

DOMINICA DVODECIMA.

POST PENTECOSTEN.

*Homo quidam descendebat ab Hierusalem in Ieri-
 cho, & incidit in latrones. Luc. 10.*

FIGURA.

Hebraeorum Regum phœnix Dauid insignem
 profectō in proximum amorem & affe-
 ctum ostendit, cū infidens equo, quadrin-
 gentis militibus stipatus, ut Siceleg, vrbis in tribu
 Simeon haud procul à torrente Bozor, in extre-
 mis Palæstinæ sinibus sita incensores persequere-
 tur; in misellum quemdam Aegyptium incidit
 Amaleeitæ servum, ægrum & semianimem; cuius
 diligentem, quamvis foret alienigena haberi rati-
 onem iussit. Similem haud dubiè amorem Sa-
 maritanus sub parabola quadam hoc in Evangelio
 demonstrat. Hic enim cū in deserto in saucia-
 tum incidisset, qui Ierosolymis in Iericho descē-
 dens inciderat in latrones, qui despoliato pluri-
 mas inflixerunt plagas, & extremum trahentem
 spiritus dereliquerunt; misericordia motus, equo
 descendit, vulnera alligavit, eiusque in diuersori-
 um deducti magnam haberi rationem iussit, & si-
 quid erogatum foret, grato animo reddidit. Sapit
 hoc charitatem proximi & dilectionem Christia-
 nam

I. Reg. 30.

nam, & hic finis est quem parabola intendit, & Euangelij præsentis subiectum, quod latius vobis deducere, & egregios in eo ipso conceptus producere constitui, modò Spiritus Paracletus numine suo dicenti annuat, ac patrocinium suum Deipara non abnuat. Atque ideo salutatione eam angelica compellemus. dicentes.

A V E M A R I A.

Angelicus Doctor Thomas, & S. Bonaventura eadem distinctione articulo 2. quæst. 3. naturæ humanæ fragilitatem, peccati malitiam, & gratiæ vires considerantes firmissimè credunt, fieri non posse vt homo quid boni agat, virtutes operetur, si caelesti ope & diuina gratia non adiuuetur. Veritatis huius fundamenta iecit Aristoteles, quibus suam opinionem superstruxerunt Theologi, dicens, *In omnium rerum natura, semper est aliquid, quod potest facere omnia illius genera* quòd exemplo de motu confirmare licet: quidquid enim mouetur & agitur, per primum mobile moueri certum est, vt idem in Metaphysicis testatur. nam *in mouentibus & motus non est processus in infinitum, sed necessè est venire ad aliquem motorem primum*, ait idem in Physicis.

Id ipsum de bonis operibus dicendū est, credendumq; ab influxu primæ cuiusdā bonitatis deriuari. Vnde in Timæo suo diuinus Plato, *sicut*, inquit, *omne esse est à primo esse, & omne verum est à primo ver*; sic omne bonum est à primo bono: Quod Aristoteles verbis religiosioribus deinde cōfirmavit, dum in primo Politicorum ait *sine Deo nihil est possibile*. e. porro verba Philosophi religiosa dixi, quòd & tuba illa religionis ac pietatis Paulus eadem propemodum vsurpauit: *Non sumus* suffi-

1. 2. q. 111. d. 9. & 2. sent. dist. 28. ar. 8.

Lib. 3. de anima.

1. Metaphys. Lib. 7. Physic.

Plato in Timæo.

Lib. 1. Polit.

2. Cor. 3.

fficientes cogitatione nostra ex Deo ipse apud Ioannem Et sane ita res nihil omnino à quod sufficientia nostra

Hoc suppositum & imprimis angelus illo seraphicus nem in mortali peculiari Deitatis & exemplis & similibus est S. Anselmi Cantuariensis Henrici IV. tempore mini MLVII. quod teo quidem immo emergere. ita quod vorago, & abyssus cept, vt seipsum educere.

Altera Magni hominem, quem mari innatat, & sibus agitur; est, auxilio amissum, impelli, & facere quæ velit, pellitur. Porro auctoritati innititur dormiens in nauem amisso clauem voluerit, Tertia summi hominis sibi quod reo ad uitā se reuo-

sufficientes cogitare aliquid a nobis, sed omnis sufficientia nostra ex Deo est. Et ante illum Redemptor ^{Ioan. 15.} ipse apud Ioannem, *sine me nihil potestis facere.* Et sane ita se res habet: sine gratia Dei namque nihil omnino à quoquam fieri potest, & omnis sufficientia nostra à Deo dependet.

Hoc supposito omnis Theologorum schola, & in primis angelicus Doctor * Thomas, & cum ^{* 1.2. q. 109.} illo seraphicus † Bonaventura, inferunt, hominem in mortali peccato constitutum eodem ^{ar. 7.} *sine* peculiari Dei auxilio emergere non posse, quod ^{† in 2. dist. 28. 4. 1. q. 1.} & exemplis & similitudinibus stabiliunt. prima est S. Anselmi Cantuariensis Archiepiscopi, qui Henrici IV. temporibus vixit, circa annum Domini MLVII. qui ait, hominem seipsum puteo quidem immergere posse, sed non sponte emergere. ita quoque peccatum profunda quædam vorago, & abyssus est atque præcipitum adeò præceps, ut seipsum eidem iniicere possit homo, non verò educere.

Altera Magni Ioannis Chrysostomi dicentis, ^{Homo} hominem, quemadmodum navis fracto malo ^{cum in} mari innatat, & huc & illuc tempestate & fluctibus agitur; divinæ gratiæ, quæ mali instar ^{peccati} est, auxilio amisso, in mundi huius æquore ^{mortalis} va-exurgere ^{statu est,} gari, impelli, agitari, nescire quid agat, nec nequius ^{exurgere} facere quæ velit, sed ad quæ suggestu diaboli ^{statu est,} impellitur. Porro similitudo hæc sacre scripturæ ^{authoritati innititur,} ait siquidem Sapiens, *Eris* ^{proverb. 23.} *sicut dormiens in medio mari, & quasi sopitus gubernator amisso clavo.* Ionam, qui penitus rem ^{Ioan. 2.} intueri voluerit, huius figuram statuere licet.

Tertia summi Ecclesiæ Doctoris Augustini qui ait hominē sibi quidē ipsi vitam posse eripere, non verò ad vitā se reuocare: ita peccatorē spiritualē ^{qui-}

24.16.

Psalm. 77.

quidem mortem inferre animæ posse, iuxta verba illa Salomonis, *homo per malitia occidit animam suam*; at mortuo sibi iam semel vitam nō posse restituere. Atque hoc modo intelligi debet sententia illa Psalmographi, *spiritus vadens & non reuertens*, qui quidem sponte sua ad peccati mortem ruit, sed ad vitam gratiæ reuerti per se nequit.

Quarta eiusdem Chrysostomi, dum tradit, hominem ante peccatum liberum esse, at si quando diabolo sese prauis operibus denunciat & obligat, nulla seratione ab eius seruitute & ergastulo eripere posse, sed vt perpetuum mancipium illi seruire debere. Atque vt quando populus suffragijs regem elegit, & in solio stabiluit, numquam eundem deponere potest: (fuit namque in illius potestate, illum creare & sceptrum tradere,) sed vbi iam regere ceperit, sceptrum eripere, & regno nequit deicere. ita quoque peccator, postquam semel se diaboli potestati tradidit, eumque vt regem & principem (ex mente Prophetæ Iob, dicentis, *ipse est rex super omnes filios superbiae*) agnouit; numquam deinde eum dominio & regno priuare potest, aut sese mancipatum eripere.

ExB. 41.

Iam allegoriam producam. Iacobi Patriarchæ filij cùm penuriæ tempore, in Aegyptum Pharaonis inquam regnum descendissent, nonnisi ad biennium aut ad summum, triennium, donec fames, & annonæ caritas, præterisset ibidem manere decreuerant; sed omnes illic extincti sunt, & vniuersa eorum posteritas plusquam quadringentis hæsit annis, seruitute oppressa & duro captiuitatis ingo grauata: è qua humquam eripi potuissent, nisi miraculis Deus & portentis terribilibus Pharaonem terruisset. Idem omnino, allegorico sensu de

esse, iuxta verba
edit animam su-
 nō posse resti-
 debet sententia
non reuertens,
 mortem ruit,
 equit.

lūm tradit, ho-
 se, at si quando
 ncit & obligat,
 & ergastulo eri-
 cipium illi ser-
 pilus suffragis
, numquam e-
que in illius
 ptum trade-
 sceptrum eri-

quoque pecca-
 tellati tradidit,
 ex mente Pro-
super omnes sui-
 deinde eum do-
 lese mancipatui

obi Patriarcha
 gyptum Phara-
 non nisi ad bi-
 donec fames
 em manere de-
 i sunt, & vni-
 quadringenti
 turo captiuita-
 i pi potuissent,
 ribilibus Pha-
 allegorico sen-
 su de

su de peccatore dicendum, qui durante tentatione
 in peccatum, quod diaboli regnum est, descendit,
 sibi que persuadet, non nisi biduo aut ad sum-
 mum triduo, in eodem herere, donec triste tenta-
 tionum tempus & fames pertransseat: at sæpè
 sæpius accidit, vt diutius in eodem moram trahat
 seruitutem durissimam seruiens, ac non rarò et-
 iam immoriatur, & egredi nequeat, nisi superna-
 turali quadam ratione & miraculo illum Deus e-
 ducat, & misericordiam suam illi demonstret.

Dixi, miraculo; nam antequam in pristinum
 gratiæ statum peccator restituatur, plurima haud
 dubiè miracula interueniunt, eiusque iustificatio
 aded grauis & difficilis est, vt Augustinus dicere
 non sit veritus, maius esse opus & longè diuinius
 ex impio iustum constituere, quam cælum & ter-
 ram è nihilo producere.

*Lib. de libe-
 ro arbit.*

Hæc etiam veritas ratione potest confirmari,
 cuius fundamentum posuit in dialectica Aristote-
 les, dicens, *Apriuatione ad habitum impossibilis est* In postpre-
regressus per naturam: quod & ipsa docet experi-
 entia: luminis namque amissio in cæco nulla ra-
 tione, naturaliter loquendo recuperari potest,
 omnisque naturæ conatus & industria hic cedunt
 & enanida sunt: sed supernaturali quadam virtu-
 te hic opus est & potestate absoluta & summa:
 Cum igitur anima peccata excæcet, quando ni-
 mirum lumine & veritatis cognitione priuata est
 (de quo loquitur Sapiens, *Excæcavit eos malitia e-* Sap. 2.
orum.) atque illa cæcitas longè sit grauior ac peri-
 culosior ipsâ corporeâ; dicendum est, vt huiusmo-
 di cæcus id est, peccator, lumen recuperet, maio-
 ri iure, supernaturale diuinæ gratiæ auxilium,
 virtutemque desiderari, quæ non solum oculos, sed
 ipsam etiam vitam restituat,

Dicta

Dicta quidem hæc hactenus, quod in Euangelio hodierno præclarum huiusce rei exemplum videre sit: videritis namque misellum viatorem in deserto iacentem, bonis omnibus spoliatum, plagis deformem, plenum vulneribus, sauciatum & seminecem & vix se loco mouere valentē, nisi Samaritanus (qui verus Iesu Christi typus est & figura, vti sauciatus, peccatoris:) opem adtulisset. Audiamus Lucam rem enarrantem: *Homo quidam desendebat a Ierusalem in Iericho, & incidit in latrones, qui etiam despoliauerunt eum, & plagis impositis abierunt semivivo relicto. ut quid quid hoc continetur Euangelio, vobis enucleem, primo quæstiones quas doctor quidam Synagogicus proposuit, in quo nimirum Dei & proximi amor consisteret, examinabo: deinde parabola deducam. vos verò aures adaptate, ut quantum peccatum mali animæ adferat, audiamus.*

**Euangelij
historia.**

**Ignorantia
huius legisperiti.**

Principio itaque, refert Euangelista, Christum coram Apostolis prædicantem eosque felices dicentem, quod coram viderent quæ alijs videre datum non erat, & animas eorum beatissimas quod appellentem, certissimè expectarent, quæ in vita altera ijs præparata essent, à legisperito interrogatum, *Magister quid faciendo vitam æternam possidebo?* & Ecquis hic doctor est, qui cognitis omnibus, iter cælum versus ignorat; qui cognita & perfecta lege, seipsum videre nequit. Similis est oculo, qui omnia conspiciatur & longe lateque diu agatur, at seipsum non potest intueri. Similis est protoplasto Adæ, qui eodem quo conditus est momēto, Doctor creatus de omnibus creaturis acutissimè & subtilissimè est Philosophatus, cunctis animantibus, herbis, lapidibus ex natura

træ proprietate
mæ sapientia & p
indiciū est, sapi
ponere: attamen
imponere, eo quod
Doctor hic noīter
perspectam habet
spectant nouit: i
gnitione, sed in re
tribus talia cæcor
Tale reuera lūm
gnū illi statim, pr
ad temp. & politi
cula quædam in hoc
entia statim executi
tia, belij detentore
tur Psalmista: *Vt ian
go semper tecum. Id
ges ferendas, exerci
pugnandam, regnu
statu conseruandum
maximè: at in ijs qu
in cultu & obsequio
mysteriorum tuorū
quam brutum aliqu
dem quoque de prim
ac de ceteris in gene
miam in honore esse
mentu sustinentibus
Sapientes illi statim
suspiciunt, in rebus
te vitz huius vanita
debetius felicitate
stati imitantur. Eum
tibus Apollolus dum
peripatet, quæ Dei sunt*

turæ proprietate nomina imponens (quod sum-
mæ sapientiæ & Philosophiæ cuiusdam sublimis
indiciū est, sapientis enim est rebus nomina im-
ponere:) attamen numquam sibi ipsi nomen potuit
imponere, eo quod se ipsum ignoraret. Huic igitur
Doctor hic noīter similis est, qui omnem legem
perspectam habet, & nihil eorum quæ ad salutem
spectant nouit: iactat se in legis & scripturæ co-
gnitione, sed in rebus ad salutem animæ pertinen-
tibus talpa cæcior est.

Tale: reuera sunt hodie mūdi huius incolæ, ma-
gni illi statistæ, prudentes illi politici; nihil rerum
ad remp. & politiam spectantium ignorant, ora-
cula quædam in hoc mundo videntur, sed si consci-
entiæ statum excutias, & ad salutē animæ spectan-
tia, bestijs deteriores sunt. Ita id ipsum de se testa-
tur Psalmista: *Vi timentum factus sum apud te, & ego
semper tecum.* Id est, Ad populum regendum, le-
ges ferendas, exercitum ducendum, coronam prop-
ugnandam, regnum defendendum, & in pristino
statu conseruandum, prudens fui & sapiens ut qui
maximè: at in ijs quæ ad animæ salutem pertinent,
in cultu & obsequio quod tibi debeo, in cognitione
mysteriorum tuorum non plus profectō sapui
quàm brutum aliquod omnis rationis expers. I-
dem quōque de primo parente Adam dictum fuit,
ac de ceteris in genere hominibus dici potest; *Ho-
mo cum in honore esset, non intellexit, comparatus est
iumentis insipientibus, & similis factus est illis.* Id est,
Sapientes illi statistæ, & rerum periti, quos omnes
suspiciunt, in rebus spiritualibus ne micā sapiunt,
& vitæ huius vanitatibus penitus implicati sunt,
de alterius felicitate ne hilum solliciti, in quo be-
stias imitantur. Eundem scopum ferit ad Corin-
thios Apostolus dum ait, *animalis autem homo non
percipit ea, quæ Dei sūt.*

Sapien-

Sapientes
mundi hu-
ius oracu-
la sunt quæ
ad hanc vi-
tā spectant
& bestijs in-
ijs quæ ad
altc: am.
psal. 26.

Ho. psalm. 48.

1. Cor. 2.

2. Reg. 16. 17

Psal. 37.

Sapientissimus in rebus mundi huius fuit Achitophel regno Israëlítico à secretis, atque aded omnes in rerū gerendarū experiētia & notitia antecellebat: ait namque scriptura consilia illius oraculorum instar apud omnes fuisse, & omnes ad illum velut ad numē aliquod ex vniuersis regni finibus confugisse: *Consilium autem Achitophel quod dabat in diebus illis, quasi si quis consulere Deum.* In ijs tamen quæ salutis & animæ erant, bruto erat brutior; nam desperatione & indignatione quadam stimulatus, infami sibi vitam laqueo interclusit. Hunc imitantur magni illi consiliarij status, & rerum mundanarum periti, qui in negotijs gerundis & consilijs alij dandis oracula quædam sunt, & ad quos omnes velut ad numen aliquod consulendum properant; at bestię sunt in conscientię statum concernentibus, & in animæ consulendo penitus bardi & stupidi: aquilarum & Lyncei instar in mundo vident, in cæli climate ac rebus cælestibus talpæ more cæcutiunt. Hoc in se agnouit Psalmographus & de se cecinit lacrymans, *Dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorum, & ipsum non est mecum.* Perinde ac si diceret: O rerum vices! olim ipse Goliados prostravi, Philisthæos profligavi, leones suffocaui, vrsos interemi, & ferocissima quæque animalia domui; at modò, vt Deo seruiam, nullæ mihi vires supersunt. Olim acutum vidi, & modò fortasse etiam video in mundi rebus: at peccati horrorem mortis terrorem, iudiciorum tuorum discrimina animæ periculum, ea quoque in altero germatur mundo, vt videam, oculos non habeo, in illis penitus cæcutio, nec ipsi quidem oculi mecum sunt, sed in mundo, & in ijs mundus ipse habitat. Ita quoque cæcutit doctor hic noster, dicens

dicens Domine quid
Indoctum docto
sibi indoctus & igitur
rationem ad vitam
nihil prorsus, via
eam monstrari pe
tur, qui Naamani
lepre rationem qu
mendatitias ad Pr
men idolatriæ le
eius Syria, Vnde &
Similes sunt regi
omnes edocere con
tam præscribunt; N
affectationes edo
purgentur, & littera
nantes, eosque ad
farios destinantes,
suorum idolotriæ p
diderim Dauidem
dicit Deus, Quare tu
mis testamentum me
disciplinam, & proiec
An non sanè dep
& naupegos diluui
illorum dementia f
postquam tot annis
causafylum & refug
dem non subierint
tudo aquis immersi
deplorandū est, tot
res, & ecclesiastas co
families; qui horum a
tuo tempore meo
quibus se à diuino
Dim. tom. 2.

dicens Domine quid faciendo vitā eternam possidebo?

Indoctum doctorem! alijs doctus est & sapiens, sibi indoctus & ignorans: alios legem edocet & rationem ad vitam æternam pertingendi, se verò nihil prorsus, viam alijs demonstrat, sibi autem eam monstrari petit. In quo Regem Syriæ imitatur, qui Naamani militiæ suæ principi mundandæ lepræ rationem quidem præscripsit, litteras commendatitias ad Prophetas terræ Israël misit; atamen idololatriæ lepram non perdidit, *Dixitq; rex Syriæ, Vade & mittam litteras ad regem Israël.* 4. Reg. 5.

Similes sunt regi huic Doctores hic & ceteri, qui omnes edocere conantur, sibi ipsis verò nihil ad vitam præscribunt; Naamanes namque & mundi assecras rationes edocentes, quibus à peccati lepra purgentur, & litteras ijsdem & scientias communicantes, eosque ad Prophetas & Ecclesiæ confesarios destinantes, ipsi nihilominus in scelerum suorum idolotriā permanent. Hos intellexisse crediderim Dauidem cum diceret, *Peccatori autem dixit Deus, Quare tu enarras iustitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? tu verò odisti disciplinam, & proiecasti sermones meos retrorsum.* Psalm. 49.

An non sanè deplorandum, arcæ fabricatores & naupegos diluuiο perire! & sanè potiùs magna illorum dementia fuit, ne dicam vesania, Quòd, postquam tot annis arcam, quæ Noacho & filijs eius asylum & refugium foret, ædificassent; eandem non subierint præ ceteris, sed cum reliqua turba aquis immersi perierint. At profecto magis deplorandū est, tot hodie in orbe reperiri Doctores colles, tot ecclesiastas tot sapientes, huic nostro perlati cum similes; qui horum ad instar fabrorum postquam fabricato toto vitæ tēpore media & rationes suggesserint, quibus alij se à diuinorum iudiciorum fluctibus ac

Dom. tom. 2.

ccc

dilu.

diluuiū conseruarent; tantum abest, vt sui ipso-
rum præ ceteris salutē procurent, vt ante alios et-
iam pereant & sub aquis suffocentur. Quod me-
tuens, sibi ne accideret, Apostolus, dicebat, *Timeo*
ne cum alijs predicauerim, ipse reprobus efficiar. Ea-
dem erat anxietas ac metus Doctoris nostri, dicen-
tis, *Domine quid faciens vitam æternam possidebor?*

Qui docti
sunt & su-
perbiunt,
noxij sunt
reipub.

Infelicē & imperitum legisperitum! omnium
cūm peritus sit, viæ quæ ad salutē ducit, ignarus est.
ceterum nihil reipub. perniciosius est doctore, qui
superbiat & sapiēte, qui insolescat: nam quæ ad mo-
dum ē pharmacopolio, in quo aromata, vnguenta
pretiosa, & antidota medica morbisque salutaria
reperi solēt, venena exeunt, & catapotia noxia:
ita etiamē doctorum hominū schola, sepe numero
noxia & contagiosa pullulant dogmata. Hero-
des sciscitabatur scripturas, & in prophetarum
oracula inquirebat, non vt vitam in melius com-
mutaret, sed vt sciret, vbinā Christum nasciturum
prædixissent, quod eum deinde ibidem loci reper-
tum interimeret. Ira quoque plurimi litteris
hodie incumbunt, non vt in viros equadant melio-
res vitamque rectius instuant, sed vt in impie-
tate proficiant, Deumque audaciū & frequentius
offendant.

Gen. 29

Arbor illa scientiæ boni & mali, tantum absuit
vt primis mundi scholaribus & discipulis scien-
tiam aliquam attulerit, vt extremam illis pernici-
em & toti adeo posteritati sempiternam in om-
nem progeniem ruinam pepererit, *Produxitq;*
Dominus Deus, de humo omne lignum, pulchrum visu,
& ad vescendum suauē; lignum etiam vitæ in medio
paradisi, lignumq; scientiæ boni & mali: Docti & e-
ruditi arbores sunt scientiæ in medio rerum publi-
carum consistæ, at sæpe fructum non adferunt, at
exiti-

entium, non profu-
lorum arcellunt.

Serius ille veco-

re infodit nullo in-

num ad iracundia-

beneuolentiæ occu-

nis couerterit; qua-

Serue male & pige-

& congego vbi non

repeperim: am meo

sepij: m vique quod

riti & Doctores, qu-

lentum a Deo domi-

lud ipsum non in an-

rem Dei gloriam im-

ob id scilicet superbi-

ritia proferre non a-

na damnationis cau-

mentisissimum offen-

nimæ salutem imp-

ho sumenda esset in-

rorem refundendi. Q-

titudinē illis aliq-

desides, & pigros co-

tum scientiæ tam h-

sim non dederint, v-

ptos ad se admittere

re, & toenus & vfu-

scientiæ ad mensam

rum, & animarum

vero terre infodiu-

lentæ sunt occasio, &

Altra celi, quæ vni-

mine suo dirigunt &

sus & benignos aspe-

exitium; non profunt, sed obsunt, & illiadem maiorum arcessunt.

Seruus ille vecors, qui acceptum talentum terræ infodit nullo inde lucro comparato, Dominum ad iracundiam prouocauit, ita ut amoris & beneuolentiæ occasionem in odij & indignationis cōuerterit; quare succensens illi Dominus ait. *Serue male & piger, sciebas quia me tibi non semino, & congrebo ubi non sparsi; oportuit ergo te committere pecuniam meam nummularijs, & veniens egore-* *Scientia*
cepissem utique quod meum est cum usura. Legis per- *sape gladi-*
 riti & Doctores, qui præclarum illud scientiæ ta- *us est quo*
 lentum à Deo domino herosuo recipiunt, sæpe il- *læditur*
 lud ipsum non in animarum salutem, & ad maio- *Deus.*
 rem Dei gloriam impendunt, sed terræ infodiunt, ob id scilicet superbientes, vel ad ipsum præ auri-
 tia proferre non audentes; itaque sibi ipsis æternæ damnationis causa sunt, & dominum suum cle-
 mentissimum offendunt, cum tamem ipsum ad animæ salutem impendi oporteret, hincque occasio sumenda esset infinitæ laudum præconia in datorem refundendi. Quamobrem exprobrabit ingratitudinem illis aliquando Deus, eosque ut vecordes, desides, & pigros coarguet, quod nimirum talentum scientiæ tam humanæ quam diuinæ ad mensam non dederint, ut deinde dominus veniens, ipsos ad se admitteret, illorum negotiatione laudaret, & fœnus & usuram persolueret. Tunc autem scientiæ ad mensam traduntur, quando in Dei gloriam, & animarum salutem impenduntur; tunc verò terræ infodiuntur, quando superbiæ & insolentiæ sunt occasio, & in prauos vsus detorquetur.

Astra cæli, quæ vniuersa hic in terra motu & lumine suo dirigunt & conseruant, non semper faustos & benignos aspectus præferunt, sed sæpenumero

Dan. 12.

Doctores
stellæ sunt.Doctores
agro Ziza-
niis pleno
cōparan-
tur.

Psalm. 49.

D. simu-
lato verita-
tis in sacris
litteris.

Deut. 22.

sinistros ac noxios influxus producunt; ita quoque doctores & quicumque ad aliquem scientiæ gradum prouecti sunt (quos sæpe stellis cæli comparatos legimus; vt in loco illo Danielis, *Qui autē docti fuerint fulgebūt. sicut splendor firmamētī, & quā ad iustitiam erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas aternitates.*) virtute sua & doctrina in regna & provincias dominium exercent; at vita eorum & agendi ratio non semper profunt & vtilitatem adferunt, sed rebus publicis sæpe noxia sunt, & extremam Ecclesiæ perniciem arcessunt.

Ager ille Euangelicus, in quo Paterfamilias bonam seminauerat sementem, tempore messis Zizania produxit. Docti & plurimarum periti rerum, sunt agri illi Euangelici, in quibus magnus ille pater cælestis bonam doctrinæ sementem seuit; at sæpe contingit vt quando messis facienda est, & in commodum reipub. & Dei gloriam, fructus inde colligendus, præter superbiam, vanitatem, iactantiam aliæque Zizania, nihil appareat. His scatebat Doctor hic Pharisaicus, qui Dominum tentaturus cum eodem disceptat, fingit, hypocritam agit, personam ementitur.

Magister quid faciendo vitā aternam possidebo? ò verba fucata; subdola, versuta! interrogat, non quidē vt discat, sed vt videat, num Christus quid faciendum sit ignoret; de ipso igitur dici potest, quod de alio quodam dicebat Psalmographus, *Os tuum abundauit malitia, & lingua tua concinnabat dolos.* porrò dolos & fraudes concinnare aliud non est, quàm verbis fucatis, fraudes tegere, & malitiam sub oratione subdola & composita abscondere. Vtuit olim Deus, nequis apud Hebræos veste linea, quæ simul & lanea foret vteretur, *Non indueris vestimento, quod ex lana linoq; contextum est.*

illi

illi verò lanam lin-
volunt & aliud or-
impegit legisperi-
nem & blanditias
onem subdolum fo-
ciendo vitam atern-

Est tamen aliqui-
mis, quod non pro-
volas & inanes, se-
& salutem spectant
huiusmodi qui que-
dem scholæ hodie na-
vanas & inutiles, in-
quàm auge & inepti-
fit imaginarijs, an in-
pens ante Adam p-
aque similia, de qui-
bini qui fabulatione
tur in scholis vestri-
stris Ecclesiæ, bo-
tutum praxin, ad sa-
tutudo in quo confi-
illius merces & pra-
tur, quod dicat. Qu-
lestus & versipellis
ranus aut Caluinis-
pernegant: ait enim
vitam sempiternam
ribus acquiri. Ipsi
Machiæum, nulli de-
nisi symbolum est &
vineæ laborassent, v-
celum.

Quin & Apostolu-
mouet ad Deum;

Illi verò lanam lino commiscent, qui aliud corde volunt & aliud ore proferunt. In hoc præceptum impegit legisperitus hic, cum linguâ dulcedinem & blanditias præferret, corde autem tentationem subdolam foueret, dicens, *Magister quid faciendo vitam æternam possidebo?*

Est tamen aliquid quod in ipso laudetur, imprimis, quod non proponat quæstiones quasdam friuolas & inanes, sed ad beatitudinem, bona opera, doctor hic & salutem spectantes. Paucos hodie inuenire est, quæstiones huiusmodi qui quæstiones proponant: aliud si qui proponit, dem scholæ hodie non crepant, quam curiositates vanas & inutiles, in academijs aliud non auditur quàm nugæ & ineptiæ, num scilicet Deus in locis sit imaginarijs, an in vacuo detur motus, num serpens ante Adami peccatum pedibus cõstaret, aliæque similia, de quibus dici queat, *Narrauerunt mihi iniqui fabulationes, sed non vt lex tua.* Docete igitur in scholis vestris o doctores, in cathedris vestris Ecclesiastæ, bonorum operum exercitia, virtutum praxin, ad salutem perueniendi media, beatitudo in quo consistat, quid includat, & quanta sit illius merces & præmium. Deinde laudem mereatur, quod dicat, *Quid faciendo?* quamuis enim sceleratus & versipellis foret, non erat tamen Lutheranus aut Calvinista, qui opera ad salutem requiri pernegant: ait enim, *quid faciendo?* quod crederet vitam sempiternam non verbis, sed re ipsa & operibus acquiri. Ipse quoque paterfamilias apud Matthæum, nulli denarium qui æternæ beatitudinis symbolum est & nota, dedit, quàm qui iam in vinea laborassent, *voca operarios, & redde illis mercedem.*

Quin & Apostolus Paulus, gentium ille doctor, mox vt ad Deum, cælitus vocatus, conuerti &

vitam in melius commutare cœpit, petit, *Domine, quid meus facere*, vt ad salutem perueniam? an agenda poenitentia? mundus ane deferendus? mors ane subeunda? in qua paratum cor meum Domine, paratum cor meum. quasi diceret, scio nonnisi operibus bonis cælum diuendi, non verbis; quid igitur ad salutem necessarium est, quid me facere opus, vt vitæ æternæ compos fiam? Doctor quoque postea hic petit, *Magister, quid faciendo vitam æternam possidebo?*

Scientia &
virtus si-
mul ince-
dant,

Ceterum doctrina & virtus cœant & congregiantur necesse est, quæ vbi in aliquo concurrerint, perfectum reddunt, sed vbi disincta sunt, vix vllam merentur laudem. In huius rei signum summus apud Iudæos Pontifex in ora vestis suæ tintinnabula & mala punica vicissim permixta gestabat: denotabatur hic scilicet, in homine in dignitate constituto scientiam, cuius tintinnabula symbolum sunt, & virtutem, quam mala grauata denotant, debere concurrere. Legis hic peritus doctrinam quidem habebat, sed virtute erat destitutus; doctus erat, sed superbus & insolens; maluit namque Dominum quem omnes vt prophetam habebant, tentare, quam eiusdem doctrinæ auscultare.

Doctorum
commune
vitium.

Est scilicet commune doctorum virorum malum, & è quo fortasse omnes quæ Ecclesiam afflixerunt hæreses, originem sumpserunt; quando nimirum antiquitatem nolunt consulere, Patrum placita sequi delectant, & Ecclesiæ auctoritatem eleuant, sed seipsos solos sapere credentes, suam ipsorum opinionem sequi, fidem affectu proprio metiri, iuxta cerebrum reigionem fingere, spiritum priuatum consulere, & ad placitum & mentem suam opiniones exoticas & inauditas
com-

comminisci gestum
stius ait, *surgam*
cum doctrina mea
tamur, id est in v
profecto ita se re
minus norunt, &
pietatem pronon
ores submissius de
liquid se scire aut
insolentant.

Ille Arlenus, qui
& præclaram quam
nem, in prædagon
odosi Imp. filiorum
ad imperium euecti
de mundo repudiat
bus interdum diabo
indoctum quemdam
fulere solebat, &
nem deposcere: qu
fratres, curidiote se
ret, & ex illius pr
spondit, *quia huius*
am fateor me non d
Ferunt Hyppom
ducem, cum in cor
ret, qui proceros et
longimanum quoq
nam consertionibu
Bene quidem, si co
penderet, adeo vt
pendum, ostendens,
rum aut nihil in pala
robore & gladiatoria
ram nemi, dextera

t, petij, Domine,
parueniam? an-
ne deferendust
arum cor meum
nisi diceret, scio
endi, non ver-
sarium est, quid
omposiam? Do-
mister, quid facien-

deant & cōgre-
quo concurre-
pi disuncta sunt,
uius rei signum
ora velis sua
ssim permixta
t, in homine in-
ius tinctionabu-
quam mala gra-
e. Legis hic pe-
at, sed virtute
superbus & in-
um quem omnes
quā eiusdem

um virorum ma-
Ecclesiam affli-
runt; quando ni-
sulare, Patrum
sue auctoritate
credentes, sunt
affectu prop-
em fingere, spe-
ad placitum &
tas & inauditas
com.

comminisci gestiunt. Quo respiciens Augusti-
stinus ait, *surgunt indocti & calum rapiunt, & nos Lib. 3.*
cum doctrinis nostris ecce in carne & sanguine volu- *confess.*
ramur, id est in vanitatibus & mundi cæno. Et *Cap. 2.*
profecto ita se res habet, vt nimirum illi qui
minus norunt, & vix vllam habent scientiam, ad
pietatem proniores sint; quodd scilicet humili-
ores submitissius de seipsis sentiant; qui verò a-
liquid se scire autumant, ceteros contemnendo
insolescant.

Ille Arsenius, qui ob singularem eruditionem,
& præclaram quam doctrina sua dederat opinio-
nem, in pædagogum Arcadij & Honorij, The-
odosij Imp. filiorum, qui deinde à morte patriæ
ad imperium euecti sunt, ascitus fuit; cum dein-
de mundo repudiato in deserto ageret, & graui-
bus interdum diaboli tentationibus agigaretur;
indoctum quemdam in Aegypto monachum con-
sulere solebat, & ab illo vitæ instituendæ ratio-
nem deposcere: quamobrem cum peterent ab eo Apotheg-
fratres, cur idiotæ se & indocti disciplinæ submit- *ma Arsenij*
ret, & ex illius præscripto vitam iustitueret re- *Eremitæ.*
spondit, *quia humus rustici, illiteratam plane iustiti-*
am fateor me nondum didicisse.

Ferunt Hyppomachum Alyptem, strenuū illum *Plut. de cu-*
ducem, cum in corona quemdam celebrari audi- *pidis diuiti-*
ret, qui procero erat corpore, statura longiore, *arum.*
longimanum quoque, atque ideò duellis & ma-
num consertionibus aptus diceretur respondisse,
Bene quidem, si corona & brauium in alto de-
penderet, adeò vt nonnisi manu foret decer-
pendum. ostendens, Corporis proceritatem pa-
rum aut nihil in palæstra & gymnasio prodesse, si
robur & gladiatoria quedam firmitas, si membro-
rum nerni, dexteritas & motus agilitas, & im-

Doctus si-
ne virtute
nihil est.

1. Cor. 13.

Psal. 118.

Matth. 2.

primis animi viuacitas & cordis magnitudo non adessent. Idem omnino in proposito dicemus, esse profecto non mediocri stoliditatis argumentum, doctum celebrare, Aristotele licet doctiorē, si anima illius pietate non sit instructa, & Christianis virtutibus circumquaque communita.

Est hæc sententia magni Pauli, qui quodam in loco ostendens, quàm sit doctis & rerum peritis, virtutis ornamentum necessarium, de se liberè cōfiteretur, se, quamuis Platone aut Aristotele foret doctior, & omnem quæ haberi potest scientiam, cerebro contineret, nihil omnino esse aut scire, si charitas & virtus eandem non associant, *Si habuero omnem scientiam, charitatem non habuero, nihil sum.* Idcirco Psalmographus cum scientiam à Deo postularer, primò bonitatem, & virtutem petijt, *Bonitatem, & disciplinam & scientiam doce me*, Perinde ac si diceret, Tu qui Angelos edocuisti Domine, qui Adamo scientiam infudisti, Prophetas abstrusa & sublimia eloqui fecisti mysteria, exigua mihi scientiæ huius guttulam infunde; at si mihi scientiā dare decreueris, virtutē prius & bonitatem concede, vt mentē & ingeniū erudiēs & exacuens, animam quoq; eadem ratione instruas & efformes.

Potuerunt quidem scribæ & Pharisei, ac legisperiti Herodiē Prophetis ostendere, Christum in Bethleem Iuda nasciturum; sed non dignati sunt sese vel loco mouere, vt eundem inuestigarent, & vnā cum Magis ad adorandum properare. Tales hodie plurimos reperire est tam humani quàm diuini iuris doctores, qui docti sunt & eruditi in omni scientia, non vt legibus obtemperant, virtutē colant, Christū deniq; adorent, sed vt hac ratione omni in ore versentur, ab omnib. suspiciantur, ac digito mōstrētur, vt amplū cōsectētur lucrū, aurā deniq; popularē nanciscantur.

Spon-

Sponsus Cantico
censens ait inter
tibi vermiculatus ar
landi modus; qui s
minatū & exornat
getas vermiculat a
cutus meo quidē i
tione Sp. S. hoc lo
puræ caritatis aurū
cissim virtutē illu
mago est aurū, & do
opere aliquo cōcurr
gregium solet existe
Scientia namq; fin
qui se doctum credi
stutus est, ē mēte &
aut cymbalū timmē
esse, velut idolam
non videt; manus,
lat. Habet namq;
in opus producit;
Virtus porro ad
& ornamentum ne
sue illā sciētia nih
virtute sine destitu
& ruentes, alios q
videm in regno al
magis noxium. C
illa fumaria, sunt
fina domus pars, s
due sumum transm
potius repub., prau
nomine omnium s
grada constituti, a
lumi & inquinatiss
zum fulgine denig

Sponsus Canticorum dilectæ suæ ornamēta recensens ait inter cetera, *Murennulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento.* Quis hic loquendi & cælandi modus? quis vidit umquā aurum argēto illuminatū & exornatū? sanē si dixisset *murennulas argēteas vermiculatas auro*, magis fortasse ex arte locutus meo quidē iudicio videretur. Sed nō sine ratione Sp. S. hoc loquendi modo vsus est, eo quod puræ caritatis aurū sciētia illustraretur, & sciētia vicissim virtutē illustrare soleat: ceterum virtutis imago est aurū, & doctrinæ argētum, quæ duo ubi in opere aliquo cōcurrunt, tū demū diuinū quid & egregium solet existere, & electū animæ ornamētū.

Scientia namq; sine virtute nihil est, atq; aded is qui se doctum credit & eloquentē, virtute autē destitutus est, ē mēte Apostoli *factus est velut æs sonans aut cymbalū tinnies.* Ego verò dixerim huiusmodi esse, velut idolum quoddā, quod oculos habet, & non videt; manus, & nō palpat; pedes & nō ambulat. Habet namq; virtutis instrumenta, at nullum in opus producit, imō ne vti quidem vult.

Virtus porro aded ad scientiarum perfectionē & ornamentum necessaria est, vt præterquā quodd sine illā sciētia nihil sit, sæpenumerō eruditi, quodd virtute sint destituti, in interitum & exitium ruāt, & ruentes, alios quoque ruina inuoluant, & nihil iisdem in regno aliquo haberi queat exitiosius aut magis noxium. Camini in ædibus & respiracula illa fumaria, sunt quidem altissima & eminentissima domus pars, sed sunt & nigerrima, quodd assidue fumum transmittant. Ita quoq; in Ecclesia, vel potius repub., prauī doctores, sunt quidē titulo & nomine omnium supremi & in summo dignitatū gradu constituti, at sæpius sunt omnium sordidissimi & inquinatissimi, tetra prauarum affectio-

Scientia sine virtute nihil.

1. Cor. 13.

Mali doctores caminis sordidissimi.

ccc 5 Solent

Item mon-
tibus.

Solēt mōtes & summa cacumina cælo proxima
citius pluuias & influxus cælestes accipere, quàm
valles, abundant quoq; aquarum scaturiginibus &
fontibus, qui eosdē fertiliores redderēt; vt ita vi-
cini meliores & vberiores fructus colligerēt. Sed
sæpe fieri videam⁹, vt nihil illis in tota circūqua
regione haberi queat sterilius & infructuosius. Ita
quoq; docti & eruditi, qui instar mōtiū & collium
mūdi hui⁹ sūnt, quosq; bonos esse pastores; & vbe-
res fruct⁹ producere par foret, & vniuersos vrbi
incolas irrigare verbo doctrinæ & cōsilio, sēpenu-
merò penit⁹ steriles sunt, & montiū instar nebulis
sēper cooperti, & fulminib. tēpestatibusq; agitati.

Dan. 4.

Doctores
arbori Na-
buchodo-
nosoris col-
lati.

Et quoniā de fructib. loqui cœpimus; pergemus
in iisdē. Egregia illa arbor & procera, quā Nabu-
chodonosor rex fructib. grauidā vidit, (*& fructus e-
ius nimius.*) & quidē omnigenis, nullum tamē tulit,
qui homines reficeret sed solas bestias pascebat,
*subter eā habitabāt animalia & bestia, & ex ea ve-
scebatur omnis caro.* Atq; ideo indignatus Deus, e-
iusq; ingratitudinem coarguēs vt succideretur im-
perauit, *Succidite arborem, discutite folia, dispergite
fructus.* Dixi itā superius, doctos & litteratos instar
arborū feraciū esse in hoc mundo; at sæpenumerò
cōtingit, vt qui fructib. sciētiae, meritorūq; abundā,
ita iisdē abutātur, vt incūdōs studiorū suorū fruct⁹
nō in animarū auxiliū, hominūq; institutionē, sed
in animalīū bestiarūq; vsum impēdāt, vt sc. ambi-
tioni satisfaciant, passiones prauas sequātur, famā
apud plebē nanciscātur, & lucrū inde fordidū per-
cipiāt, quæ profectò partes brutales sūt & bestiae
potius quam homini conueniunt. Quamobrē sæpe
Deus minas intētat, & steriles illas arbores excin-
di & in ignē conijci iubet, *Omnis arbor, quæ non fa-
cit fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur.*

Naaman

Naaman Syria R.
fectus generalis
rat, diuitijs & facul-
ve scriptura restatu-
nat⁹. Litterati & do-
res, sunt in rebus pu-
quos oēs inspicimus
vt plurimum, cum o-
pites sint; leprosi sū-
audaces, intolerabi-
cumq; ingenium na-
fecus habet animā, i-
tā Huius farinae erat
one excelleret, virtu-
sum fouebat, præsum-
diffimulatione plen-
uillū tēet. Vide-
ceperit, Diliges Dom-
Cum igitur Doct-
ritā beatā præuenit
minus mittit, dicen-
gnoras quid in illa l-
scriptum, Dilige
uide tuo, & proximu-
tus, Tu fac similite-
des, oēm beatitudi-
amore Dei & pro-
nam Deum tuum
hec aut verba di-
ad populum Antio-
tissimum summi erg-
esse, cum recipro-
quod vī demonstraret
ipius cor, quamobrē
et, pro cor, quod prim-

na celo proxima
accipere, quam
scaturiginibus &
edderet; vt ita vi-
colligeret. Sed
tota circūquaq;
infructuosius. Ita
mōiū & collum
pastores; & vbe-
vniuersos vrbis
& cōsilio, sepe nu-
tiū instar nebulā
tatibusq; agitari
imus; pergemus
era, quā Nabu-
dit, & fructus e-
llum tamē tulit;
bestias pascibat;
stia, & ex ea ve-
gnatus Deus, &
succideretur im-
te folia, dispergi
litteratos instar
; at saepe numero
riorūq; abūdā
iorū suorum fructū
institutionē, fel-
dāt. vt sc. amb-
sequatur. fami-
nde sordidū pe-
les sūt & hēnt
Quamobrē sap-
arbores exstir-
ur, or, quae non sa-
gnem mittitur.
Naaman

Naaman Syriæ Regis militiæ Princeps, & præ-
fectus generalis castrorū, summo apud oēs loco e-
rat, diuitijs & facultatib. cunctos antecede-
bat, sed vt scriptura testatur, lepra erat turpissima in-
quinat°. Litterati & doctrina simul & ingenio pollē-
tes, sunt in rebus pub. velut noui quidā Naamanes, Comparatur docti
Naamani,
quos oēs suspiciunt & honore prosequuntur; sed
vt plurimum, cūm dotib. polleat, & scientia locu-
pletes sint; leprosi sunt, superbi, vani, arrogantes,
audaces, intolerabiles, turgidi & scientia inflati,
cūm q; ingenium nacti sint diuinū, leprosa intrin-
secus habēt animā, i. peccatis sordidā & inquinatā.
Huius farinae erat hic noster, cūm enim eruditi-
one excelleret, virtute carebat, & animum lepro-
sum fouebat, præsumptione turgidum, hypocrysi &
dissimulatione plenum, qua Dominum interrogat
vt illum tēter. Videamus autē quale respōsum ac-
ceperit, *Diliges Dominum Deum tuum ex toto &c.*

Cūm igitur Doctor rationēs petiisset, quib. ad
vitā beatā præuenitur, ad legē & scripturā eūm Do-
minus mittit, dicens, Tu legisperitus cūm sis, an i-
gnoras quid in illa scriptum sit? qui respōdit, in le-
ge scriptum, *Diliges Dominum Deum tuum ex toto
corde tuo, & proximum sicut teipsum.* Deinde Chri-
stus, Tu fac similiter & vitā æternā habueris. ostē-
dēs, oēm beatitudinē nostrā & salutis æternæ spē
ab amore Dei & proximi dependere, *Diliges Do-
minum Deum tuum ex toto corde tuo.*

Hæc autē verba diligenter examinās in homilijs
ad populum Antiochenum Chrysostomus, aper-
tissimum summi erga nos amoris Dei argumētum
esse ait, cūm reciproco nos amore se velit diligere
quod vt demonstraret, primū quod à nobis postulat
ipsū est cor. quamobrē vicissim rationi cōsētaneū
est, vt cor, quod primum inter cetera hominis mē-
bra

Psal. 50.

Egregij
conceptus
de corde
humano.

Ezech. 1.

Exod. 13.

bra locum occupat, illi etiam præ ceteris confectur. Idcirco David rex agnito peccato, & a gratiâ cum Deo redire satagēs, orat, *Cor mundum crea in me Deus, & spiritum rectum innoua in visceribus meis.* nō petit sibi nouos dari aut creari pedes, quibus audaciùs ambulet; aut nouas manus, quibus feliciùs operetur; non nouam exigit linguam, quæ eloquentius loquatur; non aures, quibus audire subtilius; non denique alios oculos, quibus proximi necessitatem benigniùs intueatur. Hæc siquidē omnia nihil sunt, si cor non rectè se habeat, & animus vitij sit oppletus; at vnicum sibi cor mundum dari postulat & spiritum nouum: quæ cum renouata fuerint ceteræ facultates sensitiuæ & motuæ renouatæ sunt. Cor namque in homine est velut primum mobile, quod motu suo ceteros orbis cælestes commouet & impellit; sol est, qui exoritur lucem adfert, & omnes naturæ virtutes derigit & renouat; est denique spiritus ille vitæ in medio rotarum constitutus, qui teste Ezechiel cum se moueret, rotæ quoque commouebantur. *Quocumque ibat spiritus, illuc eunte spiritu & rotæ pariter eleuabantur sequentes eum, spiritus enim vterque erat in rotis.* Cor scilicet primum mobile est, quod omnes animæ sphaeras commouet & dirigit; scilicet est, qui illustrat, & oēs hominis potentias & facultates excitat; est quoque vitalis ille spiritus, qui motu suo oēs facultatum humanarum rotas turbat & commouet; est denique quod præ ceteris facultatibus & membris Deo oblatum oportuit.

Voluit sibi olim Deus omne primogenitum, speciali quadam ratione dedicari & offerri, *Sanctifica mihi omne primogenitum tam de hominibus quam de iumentis*, cetera verò hominum vsui reliquit. Primogenitus hominis, teste Aristotele, est co-

quod primum videtur
Theologicis loqu
in rebus spiritualib
autem egregio &
sanctificari & offe

Hæc de re loqu
primis, atque ipsum
xima scaturiente flum
ram suis aquis irriga
dam illiciter omnes ex
nus ille fecit conc
quodam sancto in ca
ritatis flumen exun
honorem conuerter
& super omnia dilige
ponit textus legalis,
citatio cordis tuo.

Hunc locum exp
in quodam in loco
viuipratum illecebris
de quo disjungitur.
De & sacrificare Do
ment a remaneant;
Cum ille greges pergen
regula, quæ sunt ne
nistri. Hoc animo
Dei ferui; vt, cum
ita, & quodammodo
vitalitates delict
audacter responde
lam, id est ne vnan
Dei seruitio non de
na addidit. Et ex om
necesse vires, om
nem membrorum sen

quod primum viuens est, & vltimum moriens: aut si Theologicis loqui vultis terminis, amor noster in rebus spiritualibus primogenitus est; vtrumque autem egregio & sancto quodam sacrificio Deo sanctificari & offerri debet.

Hacce de re loquens Augustinus & de corde im-
primis, ait ipsum instar fontis esse, è quo duo ma-
xima scaturiunt flumina, quæ cælum simul & ter-
ram suis aquis irrigant: cum enim appetitu quo-
dam illicito in res externas effunditur; scaturit ri-
uus ille fætidus concupiscentiæ: at quando amore
quodam sancto in cælestia & diuina fertur; cha-
ritatis flumen exundat. Vtrumque verò in Dei
honorem conuertendum est, & ipse præ ceteris
& super omnia diligendus, nimirum ad præscri-
ptum textus legalis, *Diliges Dominum Deum tuum
ex toto corde tuo.*

D. Augu-
stini publi-
mis conco-
prus.

Hunc locum exponens Mellissius Bernardus,
ita quodam in loco ait, *Sic Deum diliges, vt nullis*
voluptatum illecebris ita capiaris, vt ab eius amore &
obsequio disjungaris. Ait in Exodo Mosi Pharo rex,
Ite & sacrificate Domino, oues tamen vestra & ar-
menta remaneant: at subintulit confestim Moses,
Cuncti greges pergent nobiscum, non remanebit ex eis
vngula, quæ sunt necessaria in cultum Domini Dei
nostri. Hoc animo & constantia sint oportet veri
Dei serui; vt, cum tyrannus ille infernalis sugge-
rit, & quodammodo cogit, vt sensus & exterior-
es facultates delicijs & voluptatibus dedicerent,
audacter respondeant, non remansuram vngu-
lam, id est ne vnâ quidem cogitationem, quæ
Dei seruitio non dedicetur; quod & in lege De-
us addidit, *Et ex omnibus viribus tuis:* adeò vt om-
nes animæ vires, omnia corporis membra, & om-
nes membrorum sensus, qui à Deo esse suum rece-
perunt,

Exod. 10:

Allegoria
egregia.

Quid sit
Deum ex
toto corde
diligere.

Loci huius
interpreta-
tio genuina

perūt, pro sua ratione & modulo creatori seruiā-
eumq; diligant; diuinæ legis præscriptum sequen-
do, *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde & in*

Quod ita expono, *diliges Deum*, id est, nulla tibi
creatura adeo cara sit, nullam ita amplectaris, &
Deo eandem præferas; nullaq; in te reperiatur fi-
cultas aut potentia, cuius virtus non sit in diuino
amore occupata: id est, quidquid habes & quidquid
possides tum in corpore, tum in anima, mente, spi-
ritu, sensibus, nervis, & ossium medullis; Deo sub-
iicias, eiusq; obsequio dedices. non sit tibi cor, nisi
ut Deum diligas; voluntas, nisi ut eum adores; ocu-
li, ut illum cōtempleris; lingua qua illum cōfiteari
ingenium, quod eum intelligas & cognoscas: intel-
lectus nihil illicitum voluat; nihil profani auri-
audiat, nihil impudicū videat oculus, nihil obsc-
num oselo quatur, nihil prohibitum manus ager
præsumat; atq; hoc demū est, Deū diligere ex tot
corde, & ex omnibus viribus, & ex tota mente.

Obserua-
tio notata
digna.

At hic obseruate docti, & notate ordinem re-
videte legis huius cōnexionē & diuerfos amoris
gradus: primo loco cor posuit & voluntatem, po-
stremo mentem, velut bases & fulcra præcipua a-
dificij spiritualis: in primo agmine cor & volun-
tatem collocat, velut fontem amoris, & originem
motus hominis; mentem verò & intellectum in
extremam aciem coniecit velut ad sarcinas, ut in-
sinuet, quod amor crescat & ad finem perfectum &
debitum perueniat, sanctas mentis consideratio-
nes, meditationesq; esse in primis necessarias.
Arque hinc sponsa delicias, & signa amoris, quem
dilectus illi demonstrauerat, recensens, & quo-
dammodo voluptatum ex eo perceptarum cata-
logum texens, ait, *Introduxit me rex in cellam vma-*
riam, ordinauit in me charitatem. Id est, inter pri-
maria

cantic. 2.

maria, quæ à sponso
non oporteat ordo,
seruatum oportuit,
serie ordinata dilige-
re deinde animæ salutem
corpus proprium, &
externa, quæ mihi
atque hoc est dilige-
re meum sicut seipsum

Tertius legis huius
vnum, vel, vtrūq;
mum: atque ita intel-
ligunt: verò ex opposi-
tione collocaretur, p-
dendus esset. Quod
filij Leui demonstra-
se post vituli aure
Ponit vir gladium
ut unusquisque frat-
rem suum: ipsi Moysi
timor hominum mi-
cerunt, quorum fa-
Confecrasti hodie ma-
in filio & fratre su-
O factum tragicum
ne parentibus quide-
promiscue sanguine
benignitatis & mis-
li ferocia aut paren-
adolecentiorum mi-
bona parte nō interp-
mari iusta prætere-
at hoc impellebat: nō
corponi dei esse nouer

o creatori seruati
 elcriptum sequen
 m ex toto corde tuo
 m, id est, nulla tub
 ta amplectaris, v
 n te reperiatu fa
 non sit in diuini
 habes & quidquid
 anima, mente, sp
 medullis; Deo sub
 non sit tibi cor, ni
 te eum adores; oco
 qua illū cōfitearis
 cognoscas; intell
 hil proficiat auri
 alus, nihil obse
 rum manus agere
 tū diligere ex toto
 ex tota mente.
 tate ordinem rei
 & diuerfos amori
 & voluntatem, po
 fulcra præcipua
 ne cor & volun
 tatis, & originem
 & intellectum
 ad sarcinas, vt
 nem perfectum
 ntis considerat
 rimis necessariis
 gna amoris, quæ
 ecensens, & quæ
 ceptarum cari
 rex in cellam vna
 Id est, inter pri
 mari

maria, quæ a sponso accepi dona, recenseri meri
 to oporteat ordo, quem in amore & dilectione Caritatis
 seruatum oportuit, quo omnia debito ordine & ordo.
 serie ordinata diligere, primo scilicet Deum,
 deinde animæ salutem, tertio proximum, quarto
 corpus proprium, quinto alterius, postremo bona
 externa, quæ mihi ad vitam futura sint necessaria.
 atque hoc est diligere Deum ex toto corde, & pro
 ximum sicut seipsum,

Textus legis huius relatus est in digestum no
 um, vel, vt vñtato nomine dicitur, Deuterono. *Deut. 6.*
 mium: atque ita intelligenda sunt, vt si hinc Deus,
 illinc verò ex opposito mundus, quantus quantus
 est collocaretur, porius hic quàm Deus per
 dendus esset. Quod profecto euidenti exemplo
 filij Leui demonstrauit, quando nimirum Mo
 se post vituli aurei adorationem inclamante,
 Ponat vir gladium super femur suum, & occi
 dat vnusquisque fratrem suum, & amicum & pro- *Exod. 32.*
 ximum: ipsi Moſis verbis obsequentes, viginti
 tria hominum millia vindice gladio interfe
 cerunt, quorum factum dilaudans Moſes ait,
 Conſecraſtis hodie manus veſtras Domino, vnusquiſq;
 in filio & fratre ſuo, vt detur vobis benedictio.
 O factum tragicum & verè sanguinolentum! ve
 ne parentibus quidem aut filijs parcant, eorum
 promiſcue ſanguinem per caſtra effundant, omnia
 benignitatis & miſericordiæ iura violent imbel
 li ſenecta aut parentum canitie non ſtectantur
 adoleſcentiorum minusq; ſapientium errorem in
 bonâ partē nō interpretetur, lacrymas & lamenta
 matrū ſurda prætereāt aures. Vnicuſq; Dei amor
 ad hoc impellebat: nō enim parētū loco habebāt e
 os, quos Dei eſſe nouerāt inimicos; atq; in hoc vera
 Dei

Dei dilectio consistit, ac vera præcepti, *Diliges De-*
minum Deum tuum ex toto corde tuo, observatio.

De hoc præcepto Christus in extrema agnoscena, ipsum nouum mandatum vocauit, dicens: *Mandatum nouum do vobis*: quâuis enim vetus præceptum fuerit, tamen quia Iesus Christus nouum quoddam amoris genus erga hominem ostêderat, vtpote qui illius ergo acerbissimam & ignominiosissimam mortem subierit; æquum etiam & parum erat, vt ipse vicissim homo nouo eum dilectionis modo prosequeretur; adeo vt nouû & recens mandatum sit, Deum ex toto corde suo diligere.

Quæstio
in signis
Pici Mirā-
dulani.

Propōnit magnus ille ac sublimis Philosophus
Picus Mirandulanus, quæstionem, cur Deus ceteris
rebus iā conditis hominē cōdiderit? Creauerat cae-
los, eosq; Angeli repleuit; terram quoq; in quā a-
nimalia immisit; aērē, quē a uibus dedit; & post quod
omnia iā condidisset, tum demum creauit hominē.
Cur obsecro domine partem aded nobilē, tantæ
dignitatis iā condis, cū nullus ē creatis locis si-
per sit, quē illi attribuas & in quo commoretur? v-
binam igitur hominē collocabis? quē locum occu-
pabit? quod elemētum inuadet? anne cælo inferes?
sed refragabuntur Angeli, dicentes, sibi cælum esse
destinatum. an in aērē transferes? sed volucres ex-
postulabunt. in mari ergo habitabit? sed non ferē
illum pisces. terramne incolet? sed animalia obsta-
bunt. Dic igitur homo, quid de te futurum sit. Se-
nequid nimis. Causam subnectam. Voluit nimi-
rum creator, hominem postremo loco & ceteris
rebus iam conditis & loco dispositis condere, v-
ostenderet, se vnum hominis hereditatē & posses-
sionem esse. vnde Psaltes: *Dominus pars hereditatis
meæ & calicis, tu es qui restituēs hereditatem meam
mibi. & alio loco, Portio mea Domine in terra viuentium*

Psalm. 15.

Psalm, 141.

tion. Se quoque soli
 quo requiescere eu
 gustinus testatur, F
 quietum est cor nostr
 nique se solum esse,
 de & animo, hom
 gis præceptum. D
 toto corde tuo.

Id est omnia opo-
rstrutina pondera-
pretium & pondus
dilectio, & pro ratio-
villa. Erat apud vete-
gens & duplex pon-
vularis; altera lan-
pon; hodie, duo po-
unt est, publicum iei-
elimatio; & aliud fa-
ledio, secundū quo-
Quot hodie, prae-
ores cū pietas; quot po-
nitia & pietatis ope-
delt, cōmuni homi-
quid habere pōdus vi-
imponerentur, in-
roatē, & non ex co-
bat. Omnia igitur
tis pondere pondera-
menti futura sunt. I-
rimetiz, quam & a-
adulatio, constituit
plicare, millenarium
fictionis pie ynicum
rimus vebit; si & a-
infinitum est infini-

recepti, *Diliges Do-*
tuo, oblatio.
 in extrema agen-
 ti vocauit, dicens
 is enim vetus præ-
 ceptum Christi nouum
 minam ostēderat
 nam & ignominio-
 sum etiam & pare-
 re eum dilectioni
 ponit & recens ma-
 gno diligere.

Amis Philosophu-
 m, cur Deus ceteris
 ite? Creauit ex
 quoq; in quā
 s dedit; & post quā
 m creauit hominē
 ed nobile, tantū
 s ē creatis locis
 to commoretur
 s; quē locum occu-
 anne celo infera-
 tes, sibi celum
 s; sed volucres
 abit; sed non fa-
 sed animalia ob-
 te futurum sit.
 tam. Voluit nimis
 mo loco & ceteris
 positis condere,
 reditatē & possi-
 bus pars heredita-
 hereditatem ma-
 gine in terra vni-

DOMIN. XII. POST PENTEC. 415

tium. Se quoque solum centrum esse hominis, in
 quo requiescere eum oporteat, vt in confess. Au- *Lib. 1. cap. 3.*
 gustinus testatur, *Fecisti nos Domine ad te, & in-*
quietum est cor nostrum, donec quiescat in te. De-
 nique se solum esse, quem, præ ceteris, ex toto cor-
 de & animo, hominem amare par est, iuxta le-
 gis præceptum. *Diliges Dominum Deum tuum ex*
toto corde tuo.

Id est omnia opera tua, Christiane, huius amo-
 ris trutina ponderanda sunt: tantum siquidē eorū
 pretium & pondus est, quantus illorum amor &
 dilectio, & pro ratione caritatis, ea aut cara aut
 vilia. Erat apud veteres Hebræos duplex ponderis *Leuit. 5.*
 genus & duplex ponderandi ratio, vna, publica &
 vulgaris; altera sanctuarij. quæ erat exactior: ita *Exod. 30.*
 quoq; hodie, duo pōderis genera in mundo repe-
 riri est, publicum scilicet, quæ est cōmunis hominum
 æstimatio; & aliud sanctuarij, quod est amor & di-
 lectio, secundū quod Deus actiones nostras pōde-
 rat. Quot hodie, prō dolor! ieiunia, eleemosynæ,
 preces sunt; quot pœnitentiæ, rigores, sancta exer-
 citia & pietatis opera? quæ pōdere quidē publico
 deest, cōmuni hominū iudicio & exultatione, æ-
 quū habere pōdus videtur; at si trutinæ sanctuarij
 imponerentur, instar plumæ leuia forent, quod
 coactē, & non ex caritate & amore diuino facta
 sint. Omnia igitur opera vestra regio diuini amo-
 ris pondere ponderate, ac tum primū magni
 meriti futura sunt. Ipse siquidem est instar notæ a-
 rithmeticæ, quam zero vel nullo dicunt, quæ vnionē *Amor diu-*
 adiuncta, constituit decem; duplicata, centum; tri- *nus zero*
 plicata, millenarium numerum efficit: Ita quoque *compara-*
 si actioni piæ vnicū amoris gradū addideris, plu- *tur.*
 rumum valebit; si & alterum, pluris; si plures, me-
 riti futura est infiniti.

Cur Deus
amandus.

Dan. 13.

Genes. 29.

I. Reg. 5.

Leuit. 10.

Et est rationi quam maximè cōsentaneum Deū diligere, in primis quia dñs est, deinde quia Deus deniq; quia noster. *Diliges Dominum Deum tuum.* Diligendus est, quia bonus, iucundus, utilis. diligendus est, quia hoc nobis cōgenitum, quia bonum deniq; quia necessarium, idq; ob tres potissimū rationes; ob potentiā, est enim Dominus, ob sapiētiā est nāq; Deus; ob clemētiā deniq; quia tuus est. Sec diligendus est super omnia. Ita illum dilexit casta illa Susanna, quæ à duobus veteranis audacia & libidine infamibus ad scelus coacta, mori maluit, quàm Deum impudicis illorum amoribus cōsentiendo, offendere. Amandus igitur Deus est amore puro & sincero quali Ioseph adolescens herum suum persecutus est, quum impudens & lasciuia domina, ad adulterium illum detrectantē inuitaret; qui ex impuris illius manibus se proriapiēs, & lasciuam pellicem pellacesq; laqueos fugiens, magna constantia & heroica quadam fortitudine dixit, *Quomodo possum hoc malum facere, & peccare in dominum meum?*

Aequissimum est igitur Deum diligere, sed ex toto corde diligatur oportet, & amore vniuersali, nullā illi partē aliē sibi res vindicēt. Philisthæi, quod Arcā fæderis & idolum Dagon eodē in fano collocassent, & Deum ad iracundiā prouocarunt, & idolum suum amiserunt. Illi autē Philisthæizāt, qui eodē in corde Deum & mundum adorari volunt; gentilitatē inquā sapit, amorē Dei & amorē mundi in eadē anima collocare & retinere; quod qui facit nē ille Deum ad iracundiā cōcitāt, & periculo se exponit ne omnia sua eadē opera perdat.

Filij Aarō quod ignē nouum & alienum acerræ imposuissent, indignationem Dei incurrerunt, & morte repentina puniti sunt. Cor nostrum verum

thuri-

DOMIN. XI

Horribulum est, in
cumq; fumigāt &
lienius moraliter
nus & nefandus m
mor in eodem inu
mediocrem Deo b
ferre perniciem
Quare necesse est,
illius amor in illum

Meretrix illa imp
rebat puerum tuum
lomon maturiori ac
illum matri reddi in
cument loco erit, no
tira foetus est, duas i
mā Deo, alterā verò
nempe meretricium
prum quod super ha
am tuum ex toto cor

Quoniā etiā Cai
sacrificio quod obeu
terius Deo obtulit
li, acq; ita sibi ipsi
perperam dispersu
imitantur, qui amo
mundo; & est hoc,
gumētum, & perpet
eulere. Huic torum
diligendus & proxim
legis consistit consu
mātarum quæ ad
ipellunt, referuntur
pelluntur est? dicit
secundam concionis
dum descendebat ad Le

sentaneum Deū
einde quia Deus,
um Deum tuum
us, utilis, diligē-
quia bonum de-
s potissimum ra-
ius, ob sapiētiā,
quia tuus est. Sed
lum dilexit casta-
nis audacia & li-
a, mori maluit,
moribus cōfenti-
Deus est amor
escens herum su-
us & lasciuia do-
ante imitaret;
corpiēs, & la-
s fugiens, ma-
fortitudine di-
cere, & peccare m

diligere, sed ex
amore vniuersa
licet. Philisthēi
non eodē in fan-
tā prouocantur,
Philisthēia;
dum adorari vo-
rē Dei & amorē
retinere; quod
ā cōicit, & pe-
ne opera perdat.
alienum accere
incurrerunt, &
nostrum verum
chur-

DOMIN. XII. POST PENTEC.

417.

thuribulum est, in quo thura & suffitus laudis pre-
cumq; fumigāt & redolēt, cui tum profanus & a-
lienus moraliter ignis imponi dicitur, quādo alie-
nus & nefandus mundi rerumq; mundanarum a-
mor in eodem inualefcit ac fumigat. atq; hoc non
medjocrem Deo bilem mouet, & sempiternam af-
ferre perniciem ac mortem perennem solet.
Quare necesse est, vt totum cor Dei sit, & omnis
illius amor in illum solum feratur.

Meretrix illa impia & sanguinaria nō ægrē fe-
rebat puerum viuum in duas diffecari partes; at Sa-
lomon maturiori ac prudentiori consilio integrū 3. Reg. 3.
illum matri reddi iussit. Nobis hoc mysterij & do-
cumenti loco erit, non esse amorē, qui animæ no-
stræ fortis est, duas in partes dispartiendum, neue
vnā Deo, alterā verò mundo donandum (sapit hoc
nempe meretricium) sed vni Deo, iuxta prae-
ceptum quod super hac re tulit, *diliges Dominum De-
um tuum ex toto corde tuo*, totum reddendum.

Quoniā etiā Cain sanguinarius ille paricida in Gen. 4.
sacrificio quod obtulit, optimū sibi retinuit & de-
terius Deo obtulit; ideò reiectus & reprobatus fu-
it, atq; ita sibi ipsi perniciem attulit. Illi verò sua
perperam dispartiuntur & diuidunt, & Cainum
imitantur, qui amoris sui partē Deo, & partē dant
mundo; & est hoc, certissimum reprobationis ar-
gumētum, & perpetuæ sepe dānationis solet causa
existere. Huic totum dandum est, hic ex toto corde
diligendus & proximus sicut nos ipsi, & in hoc ipsa
legis consistit consummatio & finis, hucq; omnia
mādata tum quæ ad Deum, tum quæ ad proximum
Ipestant, referuntur. At quis proximi nomīne ap-
pellandus est? dicit parabola nostra, & ita nos ad
secundam concionis partem transferet. *Homo qui-
dam descendebat ab Ierusalem in Iericho, &c.*

ddd 2

Cum

Cum igitur hic legisperitus à Christo petijſſet, *Et quis eſt meus proximus?* Saluator per parabolam reſpòdit, iter quidà inſtituebat Ieroſolymis in Iericho, & ecce, dū deſertum quēdā pertranſiret locum, ingruētes derepētē latrones & ſicarij, miſellum diſpoliāt, pecuniā auferūt, veſtes violētē abripiunt, & quod audire grauiffimū, plures infixēre reluctanti ſuaq; propugnāti plagas; quo factō prādā colligentes ad latibula ſua reuerſi ſunt. Interea verò dum ille ſemianimis extremos vitę ſpiritus anhelando traheret, & miſerabili ſui aſpectu & lamētis ad commiſerationem duriffimos quoſque pertrahere potuiſſet; ecce tibi ſacerdotē equo inſidentem, qui eadem trāſit via: cernit quidē ſeminecem, attamen miſero aſpectu non commouetur, ſed ferro & adamante durior pertranſijt. Hunc mox ſecutus eſt Leuites, nec priore fuit benignior, ſed eadem inclementia, etiam nihilum commotus, iter ſuum proſecutus eſt. Tandem contigit & Samaritanum quemdam illuc iter habere, qui viſo ſaucio hoc viatore, ita intrinſecus animo commotus fuit, vt equo quamprimum deſcenderit, ſanguinem ſtiterit, vino vulnera purgauerit, oleumq; ad ſanandum infuderit. Deniq; cum diligentiſſimē & maxima qua poterat induſtria vulnera alligaffet, equo miſerum impoſuit, in diuerſorium deduxit, hoſpiti eius vt rationem haberet mandauit, & quācumq; in eius medelā erogaffet, ſe ſupeditaturum ſponſondit. Dic igitur, quiſnā ē tribus his ſaucij illius proximus fuerit? ille, inquit legisperitus, qui benignum ſe exhibuit, & miſericordiam erga viatorem oſtendit: ſcitē reſpondiſti, ait Ieſus, *Vade & fac ſimiliter.*

Homo quidam deſcendebat. Parabolę huius finis eſt, demonſtare, quiſnam verus ſit proximus. at ſi

mora-

moralem conſectamus haud dubiē, & deductionē aliā nō at peccati miſeriatates dimanant & eſt diluuium vniū & exterminium a quid in hominibus perdat, euerſat. Quod nomen, quod Hebraicę vox à radice Abiſſinitatem deſtruquo alluſit. Berſabe erit, cum dormieruſui, erimus ego & nuerimus, & in probyſſum ceciderimus.

Nec mirum hoc cum Deum animę ſuper eſſe in loco pille in prādā dedit: ter, idipſum ab illo terrogas, cum Dominū te perſpectam habereat, multa bona pmo de peccatore lete maledictus in agro maledictę reliquiatu maledictus egredien agno, maledictio in tum. Hanc aut miſericiā Dominus dicit. Omnia hæc, ſi moribus de protoplaſti Ieſum Chriſtum ad

Christo petijſſet,
per parabolam
proſolymis in te-
pertransiret lo-
& ſicarij, milie-
ſtes violēter ab-
ſi, plures in fluxu
agas; quo facto
reuerſi ſunt. In-
tremos vitę ſpi-
rabili ſui aſpectu
duriffimos quoſ-
i ſacerdotem e-
ria: cernit quide-
u non commo-
tor pertransijt.
priori fuit be-
etiam nihilum
eſt. Tandem con-
luc iter habere,
trinſecus animo
mum deſcende-
ra purgauerit, o-
Deniq; cum dili-
t induſtria vul-
oſut, in diuer-
tionem haberet
edela erogaffer,
c igitur, qui ſi
fuerit? ille, in-
ſe exhibuit, &
ndit: ſcitē re-
iter.
olę huius finis
proximus. arſi
mora.

moralem conſectari ſenſum voluerimus, reperie-
mus haud dubiē, oēm hāc parabolā & ænigmaticā ^{Parabolę}
deductionē aliō nō tēdere, quā vt hinc euidentis fi-
at peccati miſeria ē qua oēs alię hominis calami-
tates dimanant & proficiſcuntur. Ipſum ſiquidem
eſt diluuium vniuerſale & generalis quēdā ruina,
& exterminium adeo inſolēs & inauditū, vt quid-
quid in hominis terra boni eſt, quāprimū deſtruat,
perdat, euertat. Quod ſatis declarat ipſum peccati ^{Peccati}
nomen, quod Hebraico idiomate *Aberem* dicitur, ^{malitia.}
quę vox à radice *Aba* vel *Aben*, quę vniuerſalē ca-
lamitatem & deſtructionem ſignificat, deſcendit:
quò alluſit Berſabee regina cū Dauidi diceret,
Et erit, cū dormierit Dominus meus rex cū patri-
bz ſuis, erimus ego & filius tuus peccatores, id eſt pe-
rierimus, & in profundiffimam calamitatum a-
byſſum ceciderimus. ^{3. Reg. 1.}

Nec mirum hoc cuiquam videatur, peccatū nāq;
cum Deum animę poſſeſſione deturbet, quid boni
ſuperſeſſe in loco poteſt, ē quo reſceſſit Deus, & quē
ille in prædā dedit? Saul rex cū Samuelē conſule-
ret, id ipſum ab illo audiuit, quod dixi, *Quid me in-*
terrogas, cū Dominus reſceſſerit à te. Quā calami-
tate perſpectam habens Sapiens dicebat, *Qui in vno*
peccat, multa bona perdit: atq; ideò in Deuterono-
mio de peccatore legitur, *Maledictus eris in ciuitate*
te, maledictus in agro, maledictum horreum tuum, &
maledicta reliquia tue, maledictus eris ingrediens, &
maledictus egrediens. Quidquid ſcilicet peccator
agit, maledictio in ſubiectum eſt, & ruinę expoſi-
tum. Hanc autē miſeriam deſcribit in parabola ho-
dierna Dominus dicens, *Homo quidam deſcendebat.*

Omnia hæc, ſi moraliter accipias, à ſanctis Pa-
tribus de protoplaſti lapſu, ac de redemptione per parabolę
Ieſum Chriſtum adornata intelliguntur. Scitē expoſitio.

autē & appositē dicitur viator hic in itinere Ierosolymis Iericho vertus à latronib. comprehēsus, quoniā, vt S. Hieronymus testatur, erat olim inter Ierosolymā & Iericho locus quidā latrocinij & cædib. infamis, *Abomina* dictus Hebraicē, id est locus sanguinis & cædis, quòd eo loco latrones & sicarii plurimū effundere solerēt sanguinis, & varias patrare cedes, descēdere autē dict⁹ est, quòd Ierosolyma in mōte sita esset, Iericho verò in cōuallib. Ceterū homo postquā cōditus est Ierosolymis, quæ hebraicē sonat pacis visio, erat in summa pace oēsq; illius facultates & potētia mirabili quadam ratione inter se cōueniebāt. Erat nāq; illic solpes & integrā valetudine, & opib. abundans. Habebat quippe, velut præsidium & protectricē, iustitiā originālē, quæ oēm animæ rēp. debitē gubernādo & dirigendo, efficiebat, vt partes inferiores rationi, ratio verò creatori parēret: Et quemadmodū absolut⁹ sui ipsius dñs & rector erat, ita quoq; absolutū in res oēs dominium habebat. At homo hic descēdit ab Ierosolymis in Iericho; (ecce omnis initium mali,) descēdit inquam ē gratiæ statu: qui enim in gratia viuit, in cælis viuit; vnde Apostolus, *Nostra conuersatio in cælis est*, imò & cælo altior est & sublimior rebus omnibus supernaturalibus; descendit in abyssum & voraginē peccati. quā profundus descensus est ē cælo delabi in terrā, ē gratia in peccatum, ē diuinis & supernaturalibus in inferiora & terrena, ē cōditione & statu angelorum in bestiale & brutalē! Hinc descensum aptē descripsit Psalmographus quodam loco, *Homo cum in honore esset, non intellexit, comparatus est rumentis & insipientibus, & similis factus est illis*. An non profunde descensum fuit, quando Filius Dei, qualis in iustitiæ originalis statu erat, seruus & mancipium diaboli constitutus est?

Epist. ad Eph. 1.

Sensus moralis,

Philip. 3.

Psal. 42.

Non possum à la
mecum perpendo
sum, hic enim, qu
natus esset, & tot
set; ad tantam tamen
statem, vt subulcu
diendo, & inter
cus fuerit parare. I
priorem vitæ illum
tim lacrymatur. A
infelix primi homin
mentem reuoco, lac
fuerim ille verus f
cultatem, omnesque
& disperdens, ex im
beato, qualis in par
lamitatem redactus
ctus, qui natura om
morti addictus sit,
pertatem redactus,
& iumentis insipien
Homo quidam de
allegoricē hoc exp
mundi huius imagi
li, quod concordia
mo in Iericho desc
nostr Adam beati
inmutabilis misen
ribus leges, trip
tandum moneo: pr
condidit alterum,
deterium, in quē i
riori edo redemit. C
quē depictus est in
Ierichalem in Ierich

Non possum à lacrymis temperare, cum tacitus
mecum perpendo miserum illum filij prodigi ca-
sum, hic enim, quamvis honesto & illustri loco
natus esset, & toto vitæ tempore delicijs affue-
ret; ad tantam tamen redactus fuit angustias & ege-
statem, vt subulcum agendo alienos porcos custo-
diendo, & inter bestias viuendo victum sibi co-
actus fuerit parare. Non est dubium, quin quoties
priorem vitæ statum in mentem reduceret, vber-
tim lacrymaretur. At pluribus dignus est lacrymis
infelix primi hominis status, quem quoties in
mentem reuoco, lacrymans suspiro & ingemisco.
fuit enim ille verus filius prodigus, qui omnem fa-
cultatem, omnesque spirituales diuitias dissipans
& disperdens, ex immortalī, impassibili, sapienti,
beato, qualis in paradiso fuerat, ad extremam ca-
lamitatem redactus est, adeo vt omnium seruus fa-
ctus, qui natura omnium erat dominus constitutus,
morti addictus sit, ad miseras & extremam pau-
pertatem redactus, & cum iumentis agere coactus,
& iumentis insipientibus comparatus.

Insignis al-
legoria.

S. Ambro-
sij expofi-
tio.

Homo quidam descendebat ab Ierusalē in Iericho.
allegoricè hoc exponens Ambrosius, ait Iericho
mundi huius imaginem esse, & Ierolimam cæ-
li, quod concordie locus: Ierolimam autem ho-
mo in Iericho descendit, quando primus parens
noster Adam beatitudine descendit, vt in vitæ hu-
ius mutabilis miseras incideret. Post tantum vi-
rū spicas legēs, triplicē primi parētis statū obser-
uandum moneo: primo illum, in quo illum Deus
condidit; alterum, in quem admissō peccato inci-
dit; tertium, in quē illum Christus restituit, cū illū
moriēdo redemit. Ceterum triplex ille status gra-
phicè depictus est in viatore hoc qui descendit ex
Ierusalem in Iericho: in alio namque statuerat,

Primi pa-
rentis tri-
plex status.

priusquam in Iericho descenderet; in alio quoque, dum in latrones incidit; denique in alio, quando Samaritani benignitate sanitatem pristinam recuperavit.

In primo statu conditus fuit homo immortalis omnibus perfectionibus, doratus, ex omni parte absolutus, à miserijs, morbis & ignorantia immunis. In secundo, his omnibus carismatibus, priuatus fuit.

Quas peccatum Deo erone immanissimo ablato. Et quemadmodum plenum vini dolum vnica aceti corrumpit gutta, parum fermenti totam farinae massam, & maleolens quidam riuulus integrum flumen, & vnus peste infectus cunctos in ciuitate ciues contagione inficit & perdit: ita quoque vnicum peccatum vniuersam naturam humanam perdidit, infectit, corrumpit, omnia illius charismata & gratias abstulit, in quibus naturæ bonitatis graue ei vulnus infixit; quæ ubi amisset, eadē opera ad bene operandū potestatem & facultatem amisit. nam vti arbor bona, radice succisa, & circumamputata, nullum amplius ferre fructum potest, ita nec humanā voluntas, gratiæ, è qua omnis boni succus emanat, truncata radice, bonum producere opus, quod Deo gratum sit & vitam promereatur æternam.

Iustitia originalis hominem immortalem reddebat.

Atque hinc omnis humani generis originē cepit corruptio: nam vt corpora mortua quamdiu myrrha & balsamo sunt cōdita, à vermibus & putredine immunia, corrumpi nequeunt; at ubi aromata illa euauerint vel ablata fuerint, instar aliorum computrescunt, & à vermibus eroduntur: non secus protoplastus; quamdiu enim iustitiam originalem cōseruauit; immortalis fuit, à corruptione & omni aduersitate immunis; at ubi eadem excidit, corruptionem incurrit, morti factus est obnoxius & in

& in cineres redig.

In tertio virò ab eis eductus, & in privilegiis positus, que certa illi immo spēs data, & cœli quicquid certus factus est, ab eis immune, heretice immunitatem, per quam, qualis in paradiso, qualis in paradiso gamus iam in paradiso.

Homo quidam. & c.

vnarum consensu intruisti sunt, hos esse quid in mundi huius diripiunt, huic paci caritatem, alij denique li Babylonij, qui Reges aceros diripiunt, qui camelos & omnes nocentis Iob, violenter gladio percutiunt, hos & comprehendunt, qui illi dracones, qui lo detrahunt, & plures.

Merito autem diripiuntur & banniti in medio mundi & eum banniti bonis partibus eieci, latrones solent & rapti dæmones; carceris potius eieci, qui in terram descendent.

& in cineres redigi & putrescere potuit.
 In tertio virò statufuit ep̃anis & calamitati- Dæmones
 bus eductus, & in pristinam charismatum & latrones
 priuilegiõrum possessionem restitutus tunc quo- sunt & si-
 que certa illi immortalitatis qualem prius habuit carij.

spes data, & coeli quod amiserat, recuperandi, &
 certus factus est, ab omni se infortunio & ærumna
 fore immunem, beatum denique aliquando futu-
 rum, qualis in paradiso iam olim fuerat. Sed per-
 gamus iam in parabola nostræ expositione.

Homo quidam. &c. & incidit in latrones. Omnes
 vnanimi consensu Patres, mox vt illos propius
 intruiti sunt, hos esse dixerunt, dæmonas, qui quid-
 quid in mundi huius deserto speciosum occurrit
 diripiunt, huic patientiam, illi humilitatem, alij
 caritatem, alij denique spem. sunt nempe fures il-
 li Babylonij, qui Regis Ezechia thesauros & con- 4. Reg. 20.
 gestos acervos diripiunt. sunt latrunculi Chaldaei,
 qui camelos & omnem gregem & armenta viri in- Iob. 1.
 nocentis Iob, violenter auferunt. sunt quoque la-
 trunculi Amalec, qui Siceleg incenderunt, quos Da-
 uid gladio persecutus est dicens, *Persequar latrun-* 1. Reg. 30.
culos hos & comprehendam eos. sunt denique sacri-
 legi illi dracones, qui cauda sua adunca stellas cæ- Apoc. 12.
 lo detrahunt, & planetas dispoliant.

Merito autem diaboli latrones dicti, quod enim
 latrones & banniti passim in vijs agunt, hoc illi Merito di-
 in medio mundi & in oculis omnium. Postquam aboli la-
 enim banniti bonis sisco addictis prouati sunt, & tronibus
 patria eiectione, latrocinia agere & viatores di- collati.
 spoliare solent & rapto viuere: non minus et-
 iam dæmones; caelesti namque cinitate profugi
 vel potius eiectione, omni facultate priuati &
 gratia, in terram descenderunt, vt latrocinia age-
 rent,

Jerem. 3.

rent, & homines despoliarent. Deinde quamvis latro non nisi rapto viuat, diabolo tamen satis est nos in vita itinere despoliasse; & quemadmodum latro semper in insidijs latitat, obuios quoque speculatur, sæpe quoque se socium fingit itineris & comitem, eo prorsus modo quo Ieremias loquitur. *Quasi latro insidians in solitudine* ita quoque perfidus ille veteranus diabolus, fingit quidem nostrum suum amicum esse, & in Angelum lucis se transfigurat sed ut tanto commodius nos inuadat, & opportunissima data occasione iugulet: denique quemadmodum latrones vix videas prædis & spolijs ditescere (quia male parva male dilabuntur,) ita quamvis demones plurimos iustos despolient, exuant, & destruunt, nullum tamen inde illis emolumentum accedit, nec umquam futuri sunt ditiores. Incidit igitur in latrones, quid verò illi fecerunt, *despoliauerunt eum.*

Ios. 7.

An non vos horum de numero milites vosne latrones? video aliquem vestro è ludo profectum, in obsidio Ierichuntino, latrocinio infamè, lapidibus obrui, quòd coccineum surripuerit pallium, & duos argenti siclos, & laminà aureà quinquaginta siclos pendente. Audio in Canticis conquerentem sponsam, quòd milites prædij pallio eam despoliascent, *tulerunt palliū meū custodes muro um.*

Cant. 5.

Qui etiam despoliauerunt eum. Per latrones hos mysticè diabolos intelligendo, & per diabolos latrones, dico primò hominè miserè despoliatū fuisse, quando donis omnibus celestibus priuatus, & in omnibus naturalibus facultatibus miserū in modum sauciatus, semianimis fuit derelictus. Quàm apertam in Iobo rei huius imaginē videre est, qui in sinu extensus & ab omnibus derelictus exclamatur. *Expoliauit me gloria mea, & abstulit coronā de capite*

Iob. 19.

capite meo, & quasi ar-
lo quod peccatum est
chritudo & gloria est
palè, quæ coronam in
animantia dominab
bus ereptis & amissi
mo permanfit; fuit
quo omnium bonoru
igitur miser hic ho
grati illi ornamenta a
que immortalitatis &
claudam, ipsa multita o
nilum diuissimas ac
quidem excecatus est,
tardior & refractaria,
tas cõcupiscibilis app
bit, irascibilis verò fac
uit semimortuus, bo
ro viuens & peccato
postulās ait, sapient
tem facere nesciunt.
Quid igitur homin
lucio & plagis defor
bitur, nullus auxil
ne nemi ne succurre
pterijste Sacerdotē,
ad commiserationē fi
audiat. Erro, audito
larunt mysteria: Sace
tur lincio, sed ambo p
lex, vel sacrificia hon
erit, sacerdos victima
pripiegit, & ambo p
tenente Apostolo,
sacerdos & Leuites

Deinde, quamuis
lo tamen satis est
quemadmodum
puius quoque spe
git itineris & co
remias loquitur
ta quoque perfidus
idem nostrum se
is se transfigurat
t, & opportunif
que quemadmodum
spolijs discere
ur, ita quamuis
ent, exiunt, &
emolumentum
ditiones. Incidit
ceerunt, despolia
milites (vosne) la
do profectum, in
o infamē, lapide
uerit pallium, &
rea quinquaginta
is conquerentes
ij pallio eam de
uolles muro su
Per latrones la
per diabolos
re despoliatu
pus priuatus, &
us miseru in
erelictus. Qu
ne videre est,
derelictus ex
abstulit coronam

sabite meo, & quasi arbori euulsa abstulit spem meam.
Eo quod peccatum gratiam, quæ vera animæ pul
chritudo & gloria est, abstulit, & iusticiam origi
nalē, quæ coronæ instar erat quæ in se & in cetera
animantia dominabatur, eripuit; quibus omni
bus ereptis & amissis arboris eradicatæ instar ho
mo permanfit; fuit scilicet triste naufragium, in
quo omnium bonorum iacturam fecimus.

Igitur miser hic homo despoliatus fuit, id est
gratiæ illi ornāmēta ablata sunt, ornāmēta quo
que immortalitatis & innocentiae, & paucis vt cō
cludam, ipsa iustitia originalis: & quod lōgē gra
uissimum dirissimas accepit plagas. Intellectus si
quidem excæcatus est, voluntas ad bonum facta
ardior & refractaria, imò in malo obduruit, facul
tas cōcupiscibilis appetitus illicitos fouet & am
it, irascibilis verò facta imbecillior, denique ia
uit semimortuus, bono quidē mortuus, malo ve
d viuens & peccato: hinc Jeremias de Iudæis ex
ostulās ait, *sapientes sunt, vt faciant malum, bene
tem facere nesciunt.*

Quid igitur homini in deserto iacēti, derelicto
lucio & plagis deformi fiet? nullusne illius mise
rebitur, nullus auxiliatricē manū supponet? ita
e nemi ne succurrente emoriatur? ait Parabola
reterijste Sacerdotē, & mox etiā Leuitā, & neutru
i cōmiserationē fuisse excitatū. O crudelitātē
auditā! Erro, auditores, erro: eximia siquidē hic
titant mysteria: Sacerdos & Leuita non meden
ir sancio, sed ambo prætergrediuntur neq; enim
ex, vel sacrificia hominis expiare peccatū potu
rūt, sacerdos victimas offert, Leuita legis præscri
tū prælegit, & ambo prætereūt, nihil penit^o efficiē
es: nā teste Apostolo, *nihil ad perfectū adducit lex.*
Sacerdos & Leuites non respiciētes nec sanātes
ægrum

Vulnera
inflata
animæ
primi pa
rentis a
peccato.

Jerem. 4.

Mysteria
observati
one digna.

Gal. 4.

4. Reg. 4.

Ab initio
mundi me-
rita Christi
operata
sunt.

Apo. 13.

Apo. 18.

Christus
cur dictus
radix Da-
uid.

ægrum pertransseunt; vt hinc euidens fiat, legem
Mosaicam iustificationem peccatoribus non att-
lisse. vnde idem Apostolus alio loco, *Ex operibus
legis non iustificabitur omnis caro*, id est nullus ho-
mo. cuius rei euidentem figuram ostendit Elisæus
propheta. Præmiserat ille puerum suum Giezi
baculo instructum, qui hospitiæ suæ filium ad vi-
reuocaret. Nihil efficit seruus, baculi ictus in an-
fuere & irriti: Prophetam ipsum venire oportuit
qui puero se superijnciens & superextende-
quamprimum illum ad vitam reuocauit, *Calefactus
est caro pueri, & reuixit*. Præmiserat seruum su-
um Moysen Deus, legem illi velut baculū in ma-
nus dederat, at numquam ille hominē ad vitam re-
fufcitare potuit: Deum namque necesse erat desce-
dere. venit igitur, incuruauit se, & vt ait Aposto-
lus exinanauit se, & mox qui peccato mortuus
erat homo, ad vitam redijt.

Adeo vt quotquot è peccati tumultu ad gratiam
vitam, iam inde ab ipso mundi primordio rediē-
meritis & virtute Christi in mundum aliquando
venturi, sint resuscitati, ideoq; à Ioanne Apostolo
in Apocalypsi appellatur *agnus occisus ab origine mu-
di*. iam inde enim ab illo tempore pretiosus sa-
guis illius hominis vulneribus mederi coepit.

Sæpe mecum tacitus cagitaui, cur Christus in fi-
ne Apocalypseos appelletur *radix & genus Dauid*.
Postquam varias S. S. Patrū consultationes inqu-
sui, inueni tandem tropologicè hic designari, a
vno Iesu Christo totius orbis salutem dependere
nam quemadmodum à radice arbor omnesq; ram-
illi succum, alimentum & vitam exsugunt, imo
& virtutē foliorum eijsciēdorum & fructum ferē-
dorū: ita quoq; à solo Iesu Christo, antequā è Vir-
gine Deipara nasceretur, Dauid atq; omnes Patri-
archæ

per gratiam, iustifi-
cā supernaturalia ad-
Hac de re agens Ma-
phola ad Corinthios
bus sermonē institue-
rit uali consequent e o-
Immuere vult, Christi-
virgam, quæ ipsum per-
teribus in potum dedi-
catorum remissio, &c.
tuit: Moyses vellex mun-
Video in Exodo duos
pitariorū intēdere. Eg-
quod simul & figuratē
vniuersale totius orbis
los conijcere oculos, I-
ni Messig præcessit, &
us est. Idē quoq; des-
pittem in deserto fin-
felicet, oculos & vul-
nentes, in eamq; cred-
tus purgandos & iust-
re nequibat: in cui-
ardos & Leuita,
Est professio lacrym-
tu misericordix locū
ptus quā inter se q-
voluit De in Exod-
plo inungi, Et assum-
uauit crastis suis, vt sa-
cerimonia: quid denot-
tama sua vniuersa oleo
deuotum, memores fin-
fibi pauperes exercen-
uitque illo commiser

videns fiat, legendum est, gratiam, iustificationem, vitam, aliaque media supernaturalia ad opus bonum attraxerunt.

Hac de re agens Magnus Apostolus Paulus in Epistola ad Corinthios, de veteris testamenti patribus sermonem instituens ait, *Bibebant inquit, de spiritali confluence eos petra, petra autem erat Christus.* Innuere vult, Christum fuisse rupem, crucem illius virgam, quæ ipsum percussit; aquæ verò, quas veteribus in potum dedit, fuere gratia, charitas, peccatorum remissio, &c. sed aquas illas numquam potuit Moses vel lex mundo propinare.

1. Cor. 10.

Video in Exodo duos Cherubinos faciem in propitiatorium intedere. Egrigium profectò documentum, quod simul & figuratè ostendit, in Christum velut in uniuersale totius orbis propitiatorium duos populos conijcere oculos, Iudaicum scilicet, qui aduentum Messie præcessit, & Christianum qui post subsequutus est. Idem quoque denotabat serpens ille æneus in ipitem in deserto sinaitico sublatus, peccatores scilicet, oculos & vultum in Iesu Christi crucem coniungentes, in eamque credentes, aliquando à peccatis suis purgandos & iustificandos, quod lex vetus facere nequibat: in cuius rei signum pertransijt sacerdos & Leuita.

Exod. 25.

Num. 21.

Est profectò lacrymis dignum inter Ecclesiasticos & misericordie locum esse, quæ tamen inter illos potius quam inter seculares querenda foret. Ideo omnivoluit Deus in Exodo, tabernaculum & vasa illius eo inungi, *Et assumpto unctionis oleo unges tabernaculum cum vasis suis, ut sanctificentur.* quid spectat hac cerimonia? quid denotat? docere voluit Deus, in omni sua vniuersa oleo inungenda, ut qui in eadem seruiunt, memores sint, charitatè & benignitatè dei in pauperes exercendâ. Interea sacerdos & Leuita sine ulla commiserationis affectu transeunt.

Exod. 40.

Hinc

Hinc primò infero, pietatem & benignitatem Ecclesiasticis & Religiosis reperiri. Secundo autem modò sæpius in secularibus perspicitur. Secundo autem sæcula fuisse feliciora & beatiora, quàm hæc ipsa nostra, quibus, è tribus, quos hic videmus, vnus tantè caritatè erga proximū ostendit, hodie verò è ceteris, imò mille vix vnū reperiēs, imò ne inter sacerdotes quidē & Lenitas declarat hoc hæc parabolā, quæ hinc sacerdotis & Leuitæ sagittā, illinc verò Samaritani caritatem ac misericordiam ob oculos ponit.

Misericordia Samaritani.

Simile.

Theophrasti Philosophi apophthegma.

Sama. it. vnus autē videns eū. misericordia motus ē. Sacerdos igitur & Leuitæ cū viatore neglecto praterijissent, ecce eodē itinere venit & Samaritanus, qui tristi hoc spectaculo cōmotus, equo confestim descendit, vulnera faucij alligauit, equo imposuit in diuersoriū deduxit, & diligenter illius ratione haberi iussit. ò charitatē admirādā! ò clemētiā incredibilē! ò exēplū virtutis verè memorandū! Eo quomodo opera misericordiæ in proximū, quā in necessitate fuerit, exercēda sint. Cor humanū vitæ domiciliū, in medio corporis, velut princeps, aliquis, constitutū, quantumvis toti corpori & omnibus illius mēbris vitā æqualiter cōmunicet, in partē tamē sinistrā magis propēdet. Ita quoq; Christianus, quamuis proximo in omni fortunæ genere succurrere teneatur, pauperibus tamē & indigentibus potissimū succurrere tenetur; quod qui facere neglexerit, exiguam se habere charitatē ostendit.

Cū nobile par amicorū vidisset olim Theophrastus Philosophus quorū vnus opibus abundabat, alter verò rerū penuria affligebatur, iocando ait, *Si amici sunt, quos sum alter ita diues. alter ita inops est* ostendere, cupiens, vbi vera regnat amicitia, aduersitates & prosperitates esse debere communes, nec æquum esse, sed contra amicitia iura à diuite pauperē & inopē amicū deserere: equidē dico, vbi Christiana regnat caritas numquā proximū

deseri, nec pauperes illam caritatis esse videri. Lucullus, referretur quosdam laicos accepisset, ipsi; tamen non parū obitupescens fecisset; scitè illi nihil, ò hospites, vestri gratia. Vt scitum hoc cū vauitate adpre, alia benignos edū, alia re, sel potillū sui: nā vitā promerentur æter illis gratus agūt, Lucullus nihil, ò pauperes, vestri gratia. Meritò autem dicere potest, qui tantā misericordiam declarat. Noluit Iherosolim Denarij in fructu a sacerdotibus est, Sacerdotes effundit a pelle a tu in fructu erere designare voluit. Sacerdotes suis sint integri corruptas afferret, eadē aliquid pauperibus, pios, liberales, & facultates multas, hospitales tum in xenodochio, modo etiā in ergastulo, integros vt Samaritanus.

Hoc forsitan inuicem dicitur, & importū reijcere exemplū bi fidā, qualia sunt, non d. videri videri. Hic porro hic declarat, & non minus ad co

deseri, nec pauperes misericordia carere, & actum illum caritatis esse vitæ æternæ meritum.

In Apoph-
teg. Lucian

Lucullus, referēte Plutarcho, cum ad aliquot dies Græcos quosdam lauro & regio cōiuiio hospitioq; excepisset, ipsiq; tantū splēdore admirati dicerēt, non parū obitupescere se, quod tātos sui causa sumptus fecisset, scitē illis & liberaliter respōdit, *Nō nihil, o hospites, vestra causa, sed maxima pars Lucullī gratia.* Ut scitum hoc apophthema proposito meo cū venustate adaptē, assero illos qui se erga pauperes benignos ostēdūt, aliquid quidē illorū causa agere, sed potissimū sui: nā per actū illū misericordiæ, vitā promerentur æternā adeo ut, quādo pauperes illis gratias agūt, Luculli verbis possint dicere, *Nō nihil, o pauperes, vestra causa, sed maxima pars donāis gratia.* Meritō autē Samaritanus hic nolle id dicere potest, qui tantam hodie charitatem & misericordiam declarat.

Noluit sibi olim Deus integrā offerri victimam, sed in frusta a sacerdotibus concisam legis textus sic est, *sacerdotes effundāt sanguinē iuxta altare, & tracta pelle artus in frusta concidant.* Quo loco altare designare voluit, nolle se aliquos qui in delictis suis sint integri, & opes suas intactas & interruptas asseruēt, easdē non audēdo imminuere, ne aliquid pauperibus distribuēdo; sed misericordes, pios, liberales, & magnificos, quicq; bona & facultates multifariā diuidunt, tū in domos hospitalis tum in xenodochia, modo in xosocoria, modō etiā in ergastula & carceres, modō de quibus in ægros ut Samaritanum hic nostrum fecisse imperimus.

Leuit. 1.

Hoc forsitan intuitu iussit olim Deus, ut velut imbandū & imparū rejiceretur animal, quod non habet ungulā bi fidā, qualia sunt asinus, equus, & alia: *Qui manant & non d vident ungulā, immunda erunt vobis.* Isticē porro hic declaratur, illos qui bestiarum more vivunt, & non minus ad commiserationem affectuntur quam

Deuter. 14.

quàm bruta, nec diuidunt vngulam, id est nihil in pauperes effundunt, coram Deo immundos cense-
ri, & gloria indignos. Samaritanus autem noster
inter hos non est recensendus, vt qui vngulam di-
uidat & pauperi viatori succurat, & plurimum
illi è facultatibus elargiatur, vinum, oleum, equi
loculos ô caritatem admirabilem!

Samarita-
nus hic
Christum
represen-
tat.
Què verò sub hac Samaritani imagine putati
delitescere? an non primo vobis intuitu occurri
per ipsum saluatorem nostrum Iesum Christum repre-
sentari ipse est, ipse inquã. ita namq; illū olim Iu-
dæi appellarunt, *Nonne benedicimus nos, quia Sama-*
ritanus es tu? Ipse est qui ad hominē faucium accedit
quando nimirū naturā nostrā assūpsit. Ita nāq; lo-
quitur Ambrosius; *Tunc appropinquauit, quando fa-*
ctus est cōpassionis nostræ susceptione finitimus, & mi-
sericordiæ collatione vicinus. Nec appropinquauit
modò, verū & ex equo descendit, quando nimirum
cælo descendit, quando seipsū humiliavit & exin-
aniuit, & vt Apostolus ait, *factus est obediens vsq; a-*
mortē. Cūq; igitur hac ratione descendisset, plaga
oleo & vino benignissimè fouit: porro per dupli-
cem hūc liquorē doctrinam Euangelicam intelli-
gere oportet, quam nobis Samaritanus hic attulit
oleū quippe gratiæ symbolū est, quæ per Euangelii
datur; vinū verò, iustitiæ, quam eadē nobis doctri-
na Euangelica offer, cū in Epistola ad Rom. scri-
ptū sit: *Ira Dei reuelatur super omnē impietatem ho-*
minum. Oleum nēpe dat gratiā quæ nos ad amorē
Dei excitat, vinū verò iustitiā quod nos ad timorē
perducit, iuxta verba Psalmographi, *Potasti nos vi-*
no cōpassionis. Verū cū nec hoc sufficeret vul-
nera alligauit: per ligamenta illa & panniculos
capio Sacramentorū medicamēta, quæ à vero Sa-
maritano Iesu Christo, ad animæ nostræ vulnera
curāda instituta sūt, denarij duo, quos crumena di-

S. Ambros.

Phil. 2

Rom. 1.

Psalm. 59.

promit, vt crumena
proculum, nam ta-
num i smas Principi-
igitur parabole rest-
sit.

Vnum hoc restat
vobis documenta el-
& perfectē Deum dili-
gite, & affectu
nimo ignito & affectu
scatus etiam creatori
mam scilicet & cor t-
sauros & facultates o-
maritatum hunc imi-
mini, vt benignos vo-
litetis, quod cum fec-
corde & proximum si-
que ita vitam æterna-

Æquissimum autē
te ex toto corde dili-
prius dilexeris. Na-
liceres, homo fieri
liti, pretiosum sangui-
que amittere non du-
mori respondeamus
redamabimus? erit
qui ergo subire subte-
la sustineamus? erit
quam non pro te effu-
care, vt non libenter
impendamus? Et sanē
obligatio: fuisti na-
qui nostri misertus es
none fauciatu semin-
berdos, nec Leuiti-
malem facere poti-
Dip. rom. 2.

promi

promit, utrumque testamentum sunt à Iesu Christo procusum, nam tam vetus quam nouum, instar numismatis Principis imaginem præfert. Nulla igitur parabolæ restat pars, quæ adaptata non sit.

Vnum hoc restat, Auditores, ut sexcenta hinc vobis documenta eliciatis: restat, ut discatis verè & perfectè Deum diligere, idque ex corde & animo ignito & affectu ardentissimo pleno. Ut discatis etiam creatori reddere quod suum est, animam scilicet, & cor totum, omnesque illius thesauros & facultates offerre. Restat denique ut Samaritanum hunc imitemini, pauperum misereamini, ut benignos vos & misericordes demonstretis; quod cum feceritis, verè Deum ex toto corde & proximum sicut vos ipsos dilexeritis, atque ita vitam æternam promerebitis.

Æquissimum autem est, O mundi Seruator, ut te ex toto corde diligamus, cum nos ipse ex toto prius dilexeris. Nam ut amorem nobis testatum faceres, homo fieri voluisti, tot cruciatus pertulisti, pretiosum sanguinem effudisti, vitam denique amittere non dubitasti. Nos verò ut tanto amori respondeamus, annon reciproco te amore redamabimus? eritne in mundo aliquid, quod tui ergò subire subterfugiamus, quod nō tui causa sustineamus? eritne in venis sanguinis gutta, quam non pro te effundamus? eritne vita adeo cara, ut non libenter propter nominis tui gloriā impendamus? Et sanè nimia nostra, quoad hoc, est obligatio: fuisti namque bonus ille Samaritanus, qui nostri misertus es, cū peccati originalis mucrone fauciati semineces iaceremus; & quod nec Sacerdos, nec Leuita, id est, lex vetus, ad nostri medelam facere potuerunt, tu egregij Samaritana-

ni inftar præstitisti, oleum & vinum vulneribus
 nostris applicuisti, vt ostenderes, ad peccato-
 rem in viam reduendum & sanandum vinum
 feueritatis & oleum lenitatis interdum esse ad-
 hibenda, quemadmodum virga vnà cum mar-
 na arcæ inclusa erant. Propter hanc igitur alia-
 que plurimas rationes consentaneum est Domi-
 ne, te vt ex toto corde diligamus, & proximu-
 nostrum sicut nos ipsos, itaque facientes, vitæ
 æternæ commercemur: quam largiri no-
 bis dignentur, Pater & Filius &
 Spiritus Sanctus,
 Amen.

DOMI.

DOM

DECIM

POST P

Cum ingrederetur iheru-
 salēm decem viri lep-

FIG

Magna profectum
 lum Syriæ Regi-
 dea venit nuntius, Re-
 primum à Rege Naam
 undantem, at lepra co-
 sei prophetæ tactu à
 maior hodie per vni-
 onis offertur occasio,
 su castelli cuiusdam p-
 decem leprosos mune-
 rus infinitas Elizæo g-
 tem sanatis solus Sam-
 uariam, Saluatori &
 nar agit. Evangelio h-
 que ordine vobis ded-
 mus animum & vire-
 mater precibus suis fil-
 singitur vnanimes ea-
 mus, Ave Maria.

Pythagoras Samius,
 prædum probè sciret
 ætèrni soleat impro-
 miliaris; hoc inter
 ab illa deterruit, qu-

vinum vulneribus
eres, ad peccato
sanandum vinum
interdum esse ad
ga vna cum man
hanc igitur alia
aneum est Domi
s, & proximum
facientes, vitam
am largiri no-
Filius &

DOMINICA

DECIMATERTIA

POST PENTECOSTEN.

Cum ingrederetur Iesus in quoddam castellum, occurrunt ei decem viri leprosi. Luc. 17.

FIGURA.

Magnæ profectò admirationis per vniuersum Syriæ Regnum fuit occasio, cum è *Lu. 4. Reg. 5.* dæa venit nuntius, Regiæ militiæ præfectum, & primum à Rege Naamanum, opibus quidem abundantem, at lepra coopertum, prodigioso Eliæi prophetæ tactu à lepra fuisse mundatum. At maior hodie per vniuersam Galilæam admirationis offertur occasio, quando nuntiatur in ingressu castelli cuiusdam potenti Iesu Christi manu, decem leprosos mundatos. Naaman iam mundatus infinitas Elizæo gratias egit; hic verò è de-em sanatis solus Samaritanus, datam agnoscens gratiam, Saluatori & mundatori suo Iesu gratias agit. Euangelio hæc hodierno continentur, & ordine vobis deducam, modo spiritus altissimus animum & vires subministret, & Deipara ter precibus suis filij gratiam impetret. Cælegitur vnanimis eam salutatione compelle-

us. Ave Maria.

Pythagoras Samius, Italicæ Philosophiæ ca-
at, cum probè sciret, quantum detrimenti *Pythagore
symbolum;*
lferre soleat improborum consortium & fa-
iliaritas, hoc inter cetera symbola sua nos
illa deterruit, *Quæ nigrantes habent caudas,*
eee 2 gustare

gustare non oportet. quod ænigma exponens Plutarchus ait Philosophum hic docere voluisse, illorum familiaritates & commercia euitanda, quorum mores furui sunt & vitiorum fuligine infecti.

Huc etiam facit præclara illa magni Isidor Hispalensis sententia, *melius est, inquit, habere malorum odium, quam consortium. Sicut bona multa habet communis vita sanctorum, sic plurima mala societas adfert malorum.*

Fuit hoc etiam magni Platonis consilium, quam iam inde ab incunabulis diligentem puerorum haberi rationem desiderat, & ab ijs pravorum consortia remoueri, atque ideo verat eos ab improbis & contaminatis hominibus visitari, tractarique, imo ne verbum quidem obscenum eo audire, & imprimis nutricibus præcipit, ne lasciuas quasdam fabulas & verba inhonesta coram ijs proferant, ne vna cum nutricis lacte vitium quodque imbibant. Cuius opinioni quam proximè insistent Plutarchus, vult & pedagogos puerorum quæ ductores honestos esse, & vitæ probatoris ne quod fortè prauæ consuetudinis vitium familiaritas illorum & aspectus puris pueri moribus officiat.

Quod circa pueros obseruatum duntaxat voluerit gentiles, hoc omnibus in genere hominibus iniunxit Salomon in Prouerbijis, *fili mi, si te laetauerint peccatores, ne ambules cum eis; prohibe pedem tuum à semitis eorum: pedes enim illorum ad malum currunt.* Notam aliam quoque ob causam à Propheta Iehu reprehensus fuit Rex Iosaphat, qui viginti quinque annis regni Iudæte duxit gubernacula, quam quod impio Achab auxilium & suppetias tulisset. *Quare impio præbes auxilium, & ijs qui oderunt Dominum, amicitia coniungis? Idcirco iram Dei merebaris.*

Idem

Idem ipse Iosaphat classe Ochozia coniuictis viribus allatura, proficiscens amissionem non minus Propheta, uibus, suas addidit cum Ochozia, periculosa, nec potuerunt fere decem bonum & familiarum. Et quoniam de non nauis illa Euahebantur, tempestas periculis exposita, Iudas eadem vehemadecim alijs Apolintulit. Quo docenon mediocre affectus improbitate ruina inuoluuntur. mens Ambrosius ait habebat, sed turbatur illorum merita nam qui suis meritis firmus, est periculum, caueamus. Idem p loco, dicens, Tranget tempestas ubi lucidum merita quassata. Idcirco in prope Pythagoras, A Porro dextram dare merentem Philosophum promiscuè amicitia

Idem ipse Iosaphat, quod classem suam cum classe Ochoziæ filij Achab coniunxisset, quæ 2. Par. 20. coniunctis viribus in Ophir & Tharsis, aurum allatura, proficisceretur, eandem perdidit: cuius amissionem non alij causæ etiam ascripsit Elifæus Propheta, quam quod scelesti illius nauibus, suas addidisset, *quia, inquit, habuisti sed cum Ochoziæ, percussit Dominus opera tua, contriteque sunt naues, nec potuerunt ire in Tharsis.* Vide, quantum adferre detrimenti bonis improborum soleat commercium & familiaritas.

Et quoniam de nauibus loqui cœpimus, an non naus illa Euangelica, qua Apostoli vehebantur, tempestatibus agitata fuit, & naufragij periculis exposita, quod scelestus & sacrilegus Iudas eadem veheretur? vnus ecce proditor, vnde cum alijs Apostolis exitium pene & mortem intulit. Quo docemur, improborum societates non mediocriter afferre periculum solere, & vnus improbitatem sufficere, vt mille probi ruina inuoluantur. Vnde mysterium hoc exponens Ambrosius ait, *Non turbatur naus, quæ Petrum habebat, sed turbatur illa quæ Iudam habebat, & sic multa discipulorum merita naufragabant, in vtraque Petrus, sed qui suis meritis firmus, est, turbatur alienis. Cautemur igitur perfidum, caueamus proditorem ne per vnum plurimi fluctuemus.* Idem propemodum repetit & alio loco, dicens, *Tranquillus est, vbi solus Petrus nauigat, tempestas vbi Iudas adiungitur: vni igitur delicto, cædunt merita quassantur.* *Sup. Luc. 14. In ferm. de Petri.*

Idcirco in proverbij specie dicebat, is qui supra Pythagoras, *Non esse cuius insciendam dextram.* Porro dextram dare, amicitie symbolum est. Innuere autem Philosophus voluit, non esse omnium promiscuè amicitiam ambiendam, sed im-

probos fugiendos, probos verò solos in societatem & sodalitiū admittendos.

Exod. 34.
Noxia est
impiorum
societas.

Noluit Israelitas olim Deus cum alienigenis & idolorum cultoribus connubia inire, ne forte eorum commercio ad idololatriam pellicerentur, *Non accipies uxorem de filiabus eorum filijs tuis, ne fornicari faciam filios tuos in deos suos.* imò & commercium & familiaritatem cum iisdem vetuit, ne fortè ruina eadem cum illis inuoluantur, *Cum ne vnaquam cū habitatoribus terræ illius iungas amicitias quas sint tibi in ruinam.* In lege porrò Euangelica vetitum est, ne quis impiorum familiaritatem velu connubium ambiat, & commercia à virtute alienorum, & idoli mundi huius adoratorum frequentet, ne fortè ab ijs ruina & perniciēs nostra originem sumat. Quàm igitur connubia hæc noxia sunt, & contubernia hæc contagiosa & letifera!

Gen. 6.

Improbiorū
familiaritates
probos
destruunt.

Filij Seth, Semidei quidam erant, & filij Dei quodammodo, antequam cum filiabus Cain matrimonium inijsent: at hisce nuptijs initis ad tantam impietatem delapsi sunt, totq; vitijs & sceleribus sese contaminarunt, vt diluuij post-secuti fuerint causa & origo. Edocemur hic improborum & sceleratorum familiaritatem societatemque perfectissimis quibusque viris perniciem accessere, & electos in reprobatorum farraginem conijcere, deque Angelis terrestribus teterimos constituere demones.

3. Reg. 13.

Propheta ille verus & sanctus, quem Deus in Samariam destinauerat, in itinere à leone dilaniatus fuit, quòd Dei iniussu pseudopropheta domum ingressus cibum cum eodem iumpisset. Quotnam, cheu! sanctimonia illustres in vitæ huius itinere à leone infernali, (de quo Petrus apostolus

DOMIN. XIII.

stolus locutus est, & quæ leorugies circumiungit, quod audacter nimis respectu domos immo consortia frequentandi huius pseudoprophetae deuenit.

At paucos hodie quin medio Sodomigitia probus & integritas, ne forte praue prauareur, & à correficeret, vide eum A se societate proripetur iusti & probi, li non cederent, sibi perferdu inter scelestos agitorum recedant locatur, in certissimo sdamnandæ periculo improbos, non fiat iatam conseruet innidum est.

Amici Iob, eiusdem non alteri ascribebaturum sectaretur vestimungeret. Ait enim Epossonationem quasi aquitatem, & ambulat cū gumetari volebat, Ioproinde meritò hæc de verohinc efficere notitia de restidā, pprocto in quo decē lebu dominū se immif

cum alienigenis
ia inire, ne forte
riam pellicerent
eorum filijs suis, ne
imò & commer-
dem vetuit, ne
voluantur, Cane
iungas amicitias que
angelica vetitum
licitatem velu
mercia à virtute
ius adoratorum
a & perniciēs
igitur connu-
cia hac contra-

rant, & filij Dei
diaboli Cain ma-
tius initis ad tan-
q; vitijs & scele-
luuij post seculu
tur hic improbo-
tem societate
is perniciem ar-
rum farragine
ribus teterrimo

s, quem Deus
e a leone dilan-
dopropheta
dem sumptu
stres in vitijs
quo Petrus apo-
stolus

DOMIN. XIII. POST PENTECOST. 427

stolus locutus est, *quia aduersarius vester diabolus tan-* *1. Pet. 5.*
quā leo rugiens circuit querēs quē deuoret, interfecti sunt,
quod audacter nimis, sine vlllo metu aut diuino
respectu domos impiorum adeant, peccantium
confortia frequentent, & scelestorum qui muni-
di huius pseudopropheta sunt, contubernia non
deuitent.

At paucos hodie Lotho similes reperire est,
qui in medio Sodomitarum, & abominanda fla- *Gen. 19.*
gitia probus & integer vitę permanfit. Verunta-
men, ne forte prauo ciuium suorum exemplo de-
prauaretur, & à cœpto innocentie tramite de-
flecteret, vrbe eum Angeli egredi, & à prauorum
se societate proripere coegerunt. Quo edocen-
tur iusti & probi, licet Lotho vitę sanctimonia *Iusti inter*
nō cederent, sibi persuadere, nunquam se, quam *scelestos*
diu inter scelestos agunt, tutos esse, imò nisi ab *nunquam*
eorum recedant societate & Sodomis egredian- *tuti.*
tur, in certissimo salutis amittendæ, animæque
damnandæ periculo versari. Vt quis enim inter
improbos, non fiat improbus, sed primam inuiol-
latam conseruet innocentiam, miraculo tribuen-
dum est.

Amici Iob, eiusdem calamitatem & ærumnas
non alteri ascribebāt causæ, quā quod improbo-
rum sectaretur vestigia, & cum impijs societate *Iob 34.*
iungeret. Ait enim Eliu: *quis est vir, vt est Iob, qui bibit*
sub iunctionem quasi aquam, qui graditur cū operantibus ini-
quitatem, & ambulat cū viris impijs? Inferre inde & ar-
gumētari volebat, Iob iniquum & scelestū esse, ac
proinde merito hæc illi euenire infortunia. Equi-
dē vero hinc efficere, improborum societate esse
noxia ac derestādā, p̄e præsenti Euāgelio probare
potero, in quo decē leprosi sequestrati ab alijs, tur-
bis hominū se immiscere nō audēt, ne quē lepra
sua

fua inficiant, imo nec Christo appropinquar
fed eminus exclamant, *Iesu præceptor miferere mi
stri*, & à lepra nos emunda. In Luca histor
series continetur. *Cum ingrederetur quoddam caste
lum, occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt
longè.* Hanc vt vestro commodò prosequa
primò de leprosis loquar, eorumque postula
tionem deducam, deinde miraculum, quod
Christus eos mundauit, atque alias eiusdem ci
cumstantias exponam.

Diuisio cõ
tionis.

Euangelij
series.

Christus igitur Ierosolymam profecturus, &
in eadem mortem sustineret, Samariam, quod
haud procul Ierosolymis aberat, quæque à de
cem tribubus incolebatur, quæ se ab alijs cum
Ieroboam, vt è regū libris est colligere, rebelli
nis tempore, vt idola adorarent sequestrauerunt
pertransijt, atque per Galilæam iter faciens, &
stellum quoddam cuius nomen ignoratur, in
gressurus, vt Euangelium annuntiarer, decem le
proso obuios habuit, quorum nonem Iudæi
rant, & decimus Samaritanus. *qui steterunt à lon
ge & leuauerunt vocem dicentes; Iesu præceptor miferere mi
stri.*

Peccatum
lepræ colla
tum.

Hic de lepra & leprosis loquendum est; na
semper ipsa peccati symbolum fuit, & non in
merito: sicut enim lepra humorem corporis dis
truit ac corrumpit, & proinde hominem tu
pem reddit & luridum, ita peccatum animæ, quod
diuinæ pulchritudinis speculum est, pulchritu
dinem corrumpit, ac deforme dæmonis simula
crum efficit. Innuisse aliquid Psalmographus vi
sus est dum ait, *Corrupti sunt & abominabiles facti
sunt: & apertius EZECHIEL, Abominabilem
fecisti decorem tuum.* Lepra deinde contagi
suo alios inficit, idè quoque ab urbibus
& castris

Psalm. 13.

Ezech. 16.

castris, ne alios infici
nisi iubentur, unde i
ait Mose Deus, filijs I
castra, ne contamenen
ragiosum est, & pel
ntrem procul à prob
que exigendi pecc
nt & perdit. Factu
abit in medio dom
lepra os corrumpit
non secus etiam pec
dos peccatorum, & h
leproso patenti ip
rum patens est guttur eo
rinsecus mortua, p
phitis, & male olen
as mortuorum plene
rent iuramenta, bl
olum nix, mendacia,
rulæta sunt: sunt pr
e similitudines. P
causatur sitim; n
laia de peccatorib
do eorum siti exaruit. E
bent peccatores, se
ardet, & desideria
Vnde scite in Pro
ram insatiabilis: & in l
fauem patitur sui. I
duo esse, infern
satiari queunt.
Secundo vt lepra,
illius quos infe
ita peccatū pecca
& Deo, abominab

sto appropinquare & castris, ne alios inficiant, sequestrati viuere le-
 preceptor miterere m- prosi iubentur, vnde in Numeris legere est, *Præci-*
 In Luca historia pe, ait Mosi Deus, *filij Israel vt eijciant omnem leprosum Num. 5.*
 deretur quoddam casio extra castra, ne contaminent ea. Ita quoque peccatum
 leprosi, qui steterunt cōtagiosum est, & pestis maximè letifera, quam-
 modo prosequat obrem procul à proborum contubernijs cōmer-
 eorumque postula cijsque exigendi peccatores, quia alios corrumpunt
 miraculum, quæpunt & perdūt. Facturum se hoc Psalmista dicit,
 ne alias eiusdem cū *Nō habitabit in medio domus mea, qui facit superbiam. Ter- Psal. 100.*
 nam profecturus, dicit: nō secus etiam peccatum. quàm enim tetrum
 et, Samaritaniam, quæ est os peccatorum, & halitus eorum pestilens: id-
 erat, quæque à deo sepulcro patenti ipsum comparauit vates, *Se- Psal. 5.*
 quæ se ab alijs cum pulcrum patens est guttur eorum. quid enim ab anima
 colligere, rebellio intrinsecus mortua, proficisci queat quàm tetra
 ne phitis, & male olentia, qualis à sepulcro ossi-
 am iter faciens, capus mortuorum pleno egredi solet? quàm enim
 mentem ignoratur, & tenent iuramenta, blasphemiarum, iniuriarum cōiuitia,
 uariaret, decem la alumnarum, mendacia, quæ scelestorum verba, quàm
 rum nonem Iudei- irulēta sunt? sunt profectio & alia inter ytrum-
 nus, qui steterunt à lo- que similitudines. Primò lepra inextinguibili-
 su præceptor miserere- em causatur sitim; non minùs etiam peccatum,
 loquendum est: m- i Esaiæ de peccatoribus loquenti credamus. *Mul- Isai. 5.*
 um fuit, & non it- itudo eorum sibi exaruit. Et profectio requiem nullam
 morem corporis d- habent peccatores, semper enim affectus eorum
 oinde hominem m- itit ardet, & desideria ardore incredibili aduruntur.
 peccatum animæ, q- ur. Vndè scite in Prouerbijs Salomon. *Venter im- Prou. 13.*
 ulum est, pulchrum- iorum insatiabilis: & in Epistolis suis Hieronymus,
 me dæmonis fumi- libido famem patitur sui. idem qui priùs sapiens cita- *Hieronym.*
 d Psalmographus- us ait duo esse, infernum & peccatum, quæ nun-
 & abominabiles s- quam satiari queunt.
 HIEL, Abomin- reddit illos quos infecit apud oēs, qui eadem ca-
 pra deinde contem- rēt, ita peccatū peccatores corā hominibus, An-
 quoque ab vrbibus- gelis & Deo, abominabiles & odiosos reddit. Au-
 & castris-

Pfal. 118. dite vt Dauid loquatur, *Iniquitatem odio habui, & abominatus sum.* & in Prouerbijs Salomon, *Abominatur iusti virum impium.* Et Oseas, *Ipsi autem intrauerunt ad Beelphegor, & abalienati sunt in confusionem, et facti sunt abominabiles; & ita abominabiles, vt teste Hugonino cōscientia tolerabilior sit canis putridus fœtens hominibus, quàm anima peccatoris Deo.* An non insigne abominationis argumentum est, Deum ita peccatores abhorreret eos vt videre nolit, eosque perpetuò essentia suâ conspectu priuet, ad inferos & in tartarum, quod nullus in orbe locus profundior, & à cœlo, in quo Deus est, remotior, relegans.

Peccatum animæ vires destruit Tertiò lepra sensus corporales penitus corrumpit & perdit, ita peccatum robur & facultates animæ: atque vt leprosus manuum & pedum amittit vsum, ita peccator affectum & propensionem ad virtutē. In cuius rei figuram crediderim Adonibesech regem Chanaan extremitates manuum & pedum septuaginta Principibus amputasse. Adonibesech tantumdem valet ac si dicas, doctorem pestis, vel diabolus fulminans, & peccati tyrannus est; denotatur verò, hunc animarum nostrarum tyrannum peccatoribus, qui hoc in mundo reguntur instar dominantur, manus & pedes praescindere, id est ad virtutē & ad bona opera ineptos illos reddere & mancos. Huc etiā facit quod de impudente illo, qui sine veste nuptiali ingerere se in nuptias presumpserat, quique peccatoris imaginem gerit, dictum est, *Ligatis manibus et pedibus eius mittite eum in tenebras exteriores.* Peccatum igitur lepra est, atque animam inficit.

Peccatum animam exæcat. Quartò lepra oculos diffundit, aures perforat, nasum auellit, gustum inficit, & omnia corporis membra viciat & contaminat. Non minus ipsius peccatū, imprimis peccatores exæcat; de quo i

Psalmi.

Almis, Supercecidit igitur ad Sapientem, Excecidit, efficit, scriptum est. Nalum quod supercecidit, gustum indicitur, Anima saturatur & dulcedinem coquitur. Quintò lepra, meditata, ex Theologorum, appellatur, summam salutem includit. Cuius, ait peccati fractura, inquit, est fractura, solum foret, leprosus natus miraculum est, dicitur iustificatum. Hic ait: Manus esse deus creare celum & terram, alius doctor Thomas, in remissionem peccatorum, Nemo igitur dubitet, solum esse, solum admodum enim, ita quod, litteris reperire, Superbia, Ozia regis, qui sacerdos sacerdotum, de quo, lepra frontis designat Giezi Eli, cupido Deum, fuit in lepra, qui imprecatus est, Nemo, ieminis sustineat, l, quæ inuidia cæstro

Psalmis, *Supercecidit ignis & non viderunt solem.* item *Psalm. 57.*
 apud Sapientem, *Excacauit eos malitia eorum.* *Surdos Sap. 2.*
 quoq; efficit, scriptum namque est, *Aures habent &*
non audiunt. Nasum quoq; auellit & aufert; rerum
 quippe celestium gustum aufert. Hinc in Prouer-
 bijs dicitur, *Anima saturata rebus terrenis, calcabit fa-* *Prouer. 27.*
rum & dulcedinem celestium.

Quintò lepra, medicorum iudicio, curari ne-
 quit: ita, ex Theologorum sententia, nec peccatū;
 & in tartarum, quoq; appellant, *summum malum*, quoq; infinitam
 malitiam includit. Quò respiciens etiam Iere- *Ierem. 30.*
 nias, ait peccati fracturam esse insanabilem, *Insan-*
abilem, inquit, *est fractura tua.* Et quemadmodum mi-
 raculum foret, leprosum sanari, ita profectò nō
 minus miraculum est, peccatorem ad gratiam
 dire iustificatum. Hinc non immeritò Augu-
 stinus ait: *Maius esse de impio facere pium, quàm de ni-* *Sup. Ioan.*
lo creare cælum & terram. Et deinde probat An- *Lib. de gra*
 tholicus doctor Thomas, *maximum opus Dei esse, iusti-*
ficationem & remissionem peccatorum.

Nemo igitur dubitet, lepram verum pec- *Septem le-*
 cati symbolum esse, peccati inquam mortalis; *pra genera*
 quemadmodum enim septem peccati mortalis *respondent*
 genera sunt, ita quoque septem lepræ genera in *septem pec-*
 cris litteris reperire est, quæ cum illis optimè *catis mor-*
 coincidunt. Superbia namque designata fuit in *talibus.*
 pra Ozis regis, qui superbia inflatus, & fastu *2. Par. 26.*
 rigidus sacerdotalem sibi dignitatem vindica-
 t, ideoq; leprâ fronti illius Deus immisit. Aua-
 ciâ designat Giezi Elisæi pueri lepra, quæ eadē *4. Reg. 5.*
 auri cupiditatē Deus percussit. Luxuria præ-
 gnata fuit in lepra, quâ Dauid Ioabo eiusq; po- *2. Reg. 3.*
 teris imprecatus est, *Nō deficiat de domo Ioab leprosus,*
fluxum seminis sustineat. Inuidiâ denotat lepra Ma- *Num. 12.*
 achab, quæ inuidiæ œstro cōcitata aduersus fratrem
 suum

suum Mosen insurrexit, ideoque lepra fuit percussa. Gulam representatam video in quatuor-
 lis leprosis Samaritanis, qui hostilia ingressi sunt
 castra, ut se ingurgitarent & genio indulgere-
 4. Reg. 7. Iram Naaman Syrus fronte praefert, quando
 4. Reg. 5. mirum Eliseo Prophetæ succensuit, quod in I-
 dane illum lauari vellet, ita ut consilio hoc
 Exod. 4. glecto in Syriam redire constituerit. Acediam
 pra Moisaicæ comparo, cuius manus in sinum
 iecta leprosa egrediebatur, quasi niue fuisset
 operata.

Libidinosi
 maximè in
 leprosis de-
 signantur.

Inferre hinc licet, quemadmodum lepra per
 cati symbolum est, ita quoque leprosos pecca-
 rium typum esse, ac praesertim lasciuorum, fe-
 nicantium, & luxuriosorum. In cuius rei signum
 in Leuitico praecepit Deus, ut si quis lepra in-
 ctus, à sacerdote iudicaretur, quamprimum ven-
 pelleretur, vestes lacerarentur, caput illius de-
 daretur, os obturaretur, ne noxio illius halitus
 ceteri inficerentur; & alta inclamaret voce,
 profusus sum, nequis illi appropinquaret, ab illo
 omnes sibi cauere. Scio hæc omnibus in ge-
 re peccatoribus accommodari posse, sed de li-
 dinosis & lasciuis intelligi potissimum debe-
 quamobrem ut lex de leprosis lata locum hie
 beat, quamprimum ut inter Catholicos lasciuus
 meretrix etiam aut pellex appareat, vestes illius
 quamprimum dilacerandæ sunt, domus ianua oc-
 cludenda, crinibus abripiendi, patria eliminan-
 di, ne suo forsitan afflatu honestiores matrones
 inficiat, & prauo exemplo ceteras ad perniciem
 trahat.

Leuit. 13.

Ut quod dixi confirmem, Leuitici 13. diuina
 leproforum reperio genera: nonnulli in cri-
 bus leprosi erant, quod illi capite excidere

verò in externo col-
 agnosceretur, quod
 et indicium; alij de
 ul, interius quoque
 mari. Mystice hinc
 spiritualium, ma-
 alij quidem in cri-
 m se lasciuos aut le-
 derijs & cupiditati-
 cala misrandis, &
 cala comæ operam d-
 nem neunt è quo, A-
 Alij verò leprosi
 no intuitu & colore,
 feminas, quæ tam lib-
 quuntur, quasi medi-
 nullum consistere in-
 quod ad rem & actum
 errant & quidem g-
 ita ut de ijs loquantur
 o. Alij denique lepro-
 in opere tum in
 alicis & ciuitatibus
 Et praesertim sala-
 meretrices illæ ut
 us & figura fuere le-
 in vestibus dissolutis
 te, & leprosa illæ
 gantur & cursitant,
 dissolutis, & pell-
 sinu patulo, calceis
 ornato interstitio a
 tiatibus. Hinc proci-
 eite fomena dissolu-
 conspectu, noxia p-

Alij verò in externo colore, quòd lepra è solo co-
 ore agnosceretur, quamvis nullū eius exterius
 oret indicium; alij deniq; in colore & crinibus
 mul, interius quoque lepra foedissima erant in-
 uinati. Mystice hinc eruo, tria quoque leproso-
 am spiritualium, maximè quoad libidinem, es-
 : alij siquidem in crinibus lepram fouent, non
 nim se lasciuos aut lubricos ostendunt nisi in
 siderijs & cupiditatibus inhonestis, qui crini-
 us calamistrandis, cincinnis parandis, pin-
 endæ comæ operam dant, qui tamen sæpe, sibi
 nem nectunt è quo, Absalomi instar, suspenda-
 r. Alij verò leprosi sunt & libidinosi solo ex-
 rno intuitu & colore, reperire quippe est viros
 foeminas, quæ tam liberè obscena & impudica
 quantur, quasi medijs in lupanaribus agerent;
 nullum consistere in ijs peccatum autumant,
 quod ad rem & actus illicitos nō perueniant,
 errant & quidem grauissimè, sunt quippe in
 usā vt de ijs loquantur alij, & ceteris sunt scan-
 lo. Alij denique lepra penitus cooperti sunt
 in opere tum in verbis, atque hi rebus
 blicis & ciuitatibus publico edicto arcendi
 Et præsertim salaces illæ & pellaces mulie-
 s, meretrices illæ vrbium pestes, quarum verus
 pus & figura fuere leprosi Israelitici, illi qui
 m vestibibus dissutis per agros & villas oberra-
 nt, & leprosa illæ meretriculæ per vrbes di-
 gantur & cursitant, carnem denudantes, crini-
 is dissolutis, & pellaciter per oculos ludenti-
 is, sinu parulo, calceis lunę in morem excauatis
 cornuto interstitio apertis, togis immane quā-
 hiātibus. Hinc procul hinc, peccati imagines,
 agite fomenta dissolutionis, procul ab homi-
 um conspectu, noxiæ pestes & leprose detestan-
 dæ.

Tria lepro-
 forum ge-
 nera.

dæ. Ita quippe lex diuina iubet, & leprosi hi Evangelici fecere, *Occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt à longè.*

Ecce quid nouum. Dominus siquidem castellum ingressus decem leprosos habuit, quos diuina si potentia mundaret, ò castella infelicia! ò loca infecta! vos lepra, vitijs, calamitatibus, abominationibus & sordibus scateris. Vos ò nobile qui in castellis habitatis, vitijs abundatis: in castello namq; Bethaniæ, video Lazarum foetentem Martham fluxu sanguinis laborantem, & Magdalenam libidine infamem. In Herodis palatio videte incestam Herodiadis copulam, video innocentem viri necem, & muliebrem feritatis exemplum. In regio Baltassaris castro apparent eminentia concubinarum, vasorum templi profanatio, ac tristitium funerum representatio. Nulla eclipsis adeò notabiles sunt, vt sunt illæ quæ à sole & luna emanant, qui inter planetas excellunt; ita quoque peccata & flagitia maxima, quæ inter homines dominari videmus, plerumq; vel à diuitibus vel à nobilibus, qui cæteris tum diuitijs, tum dignitate præcellunt, proficiuntur.

Quot, & hodierna die reperire est nobile qui maiorum suorum virtutes ac facinora herosca vitijs suis obscurant, familiæ decorem obscurant, & generis sui dignitatē terribili flagitiorum fulgine denigrant: nam vt poeta ait:

Dedecorant bene nata culpæ.

Quemadmodum enim cuius improbus & flagitiosus reip. suæ dedecori est, ita nobilis dissolutus & lubricus, generi suo & maioribus infamiā inurit. Ita respondit olim scitè Anarcharsis Scythæ Philosophus, sibi patriæ barbariem & feritatem exprobranti, *Mihi quidem probro est patria, tu verò patriæ.*

Anarcharsidis apophthegma.

Nobiles scelerati dedecori sunt suæ prolapia.

denotare Philosophi prauos mores non destrueret.

Sola autem virtus & splendor & dignitas, solis nobiles inter-

get, vt inter tenebras suis lumen gerant, & carent suam: nam prognosticon est

nam rubicunda sit, vt pluiam minatur, vnde versiculus

Rollida Luna pluit, rubicunda nobilibus dicere.

vt, vniuersa enim res resplendet; si ty-

ratem colat, nihil nobile effusionem audi-

peccantibus conui-

blica oriatur in pe-

subditi fed-

nam vergunt. Deniq;

careant, metuend-

ruat, & in-

labatur. Castellum

Occurrunt ei decem viri le-

erant, & decimus Sa-

quod omnes pauper-

tra diuinitus cong-

Uti fideles erubesc-

Samaritanus in

dati non agnos-

etiam Ieremias

et, & leprosi hi Ebraei
rem viri leprosi, qui stetit
us siquidem castellum
uit, quos diuina su
la infelicia! ô loc
amitatibus, abomi
eris. Vos ô nobiles
ijs abundatis: in ca
o Lazarû foetentem
orantem, & Magda
erodis palatio vide
m, video innocentia
aris exemplum. In
rent eminus conui
templi profanatio
ratio. Nulla eclipsa
llæ quæ à sole & lu
as excellit; ita quon
quæ inter homines
q; vel à diuitibus
diuitijs, tum digni
tur.

reperire est nobile
es ac facinora her
ilia decorem obfu
teterima flagitior
ora ait:
p. d.
improbus & flagiti
nobilis dissolutus
tibus infamia inori
archas Scytharum
tem & feritatem ex
st patria, in verò patrie
Quo

Pallida Luna pluit, rubicunda stat, alba serenat.
de nobilibus dicere licet; si enim virtute ruti
nt, vniuersa enim regio circumquaque virtu
us resplendebit; si tyrannidem exerceant, &
ritatem colât, nihil nisi cædes, homicidia, san
inis effusionem audies; si faciles nimium sint
peccantibus conniuentes, magna morum in
publica orietur in peius mutatio, negotia pes
ta ibunt, subditi seditionem concitant, & in
inam vergunt. Denique si prudentia & sapien
careant, metuendum est, ne resp. in exi
m ruat, & in extremam calamitatem
uoluatur. Castellum igitur Galilææ leprosis
tet.

Occurrunt ei decem viri leprosi. Horum nouem Iu
ierant, & decimus Samaritanus. Crediderim
is, quod omnes pauperes essent inter se coaluif
is, & ita diuinitus congregatos, vt alij confunde
ntur. Vt fideles erubescant & Iudæi, infidelis
ditur Samaritanus in focit; noue enim Iudæis
nificiû datû nō agnoscētibus, solus hic grates
t. Hinc etiā Ieremias fidelib. pudorē incussur⁹
exclamat,

Virtus et he
roica faci
nora veræ
nobilitatis
argumenta

Olim Luna
nobilitatis
symbolum,

Ad Iudæo
rū confu
sionem ad
ditus est Sa
maritanus.
Ierem. 2.

Pharaone armatur & coit, vt Israelitas stricto
 Quasi diceret muer one prosequatur. Omnis Hierosolyma He-
 ad barbarorum v. rode turbato turbatur, & imouetur. Trecentæ
 do vitam instituat vulpes Philisthinorum segetem vastaturæ, con-
 viuant, vt viuatis: iunctis caudis discurrunt: hic verò decem vno in
 deorum & sanorum loco videas leprosos & quod notatu dignissimū,
 apud vos. viri omnes: decem viri leprosi. Si pueri essent minū
 ti, qua nihil habebat fortasse malum esset; si fœminæ, tolerabile fo-
 philisthinorum, qui inter, sed omnes viri, quod dolendum & deplo-
 pus incidere, vt ita brandum. malum enim grauius est, & scanda-
 entur, videntes illa lum maius, videre viros lepra infectos, viros in-
 gnore esse, quippe quam ingenio & sapientia dotatos, præclaris
 rutte, & in illis adotibus insignitos, quàm mulieres arundine
 en sacerdotes in nobiliores, Proteo versatiliores, omni vento
 illo reuerentiæ reliquos, & ipsam denique fragilitatem. Hi igi-
 is committebant. ur viso Christo, steterunt à longè.
 vnum è Prophetis Accedere non præsumunt, eminus stant legem
 Assyriæ metropolim eruant, qua aliorum arcentur consortio, & vr-
 e, vt Xenophon ait, es & castra ingredi verantur, vt in Numeris vi-
 à lonæ prædicato- ere est. Colligi hinc poterit, quanta sit peccato-
 rege funditus diris fœdicas & abominatio, qui nimirum ab om-
 ciuitatis tempus, v-ibus reijcitur, vrbibus proscribitur, & cuius
 an; misit inquam ommercium omnes detestatur & fugiunt. Quis
 tiam prædicando nim morbo contagioso laboranti cohabitaret?
 erent à barbaris muis mortuum semper ad latus habeat? solent
 ore suscipi quàm efunctorum corpora rure & extra ciuitatem
 erentur. Ideo quoq; peliri, vt exequiæ adolescentis illius qui ex-
 nouem ludzos le- tra Naim ciuitatem sepeliendus efferebatur, o-
 maritanus. edunt. Adam admissio peccato & proinde mor-
 deus bone? Decem- is reus, paradiso electus fuit. Calumniator ille
 giger hinc est, quàm e fratrum accusator, cœlo exactus fuit, mox vt
 ant, & sibi paribus peccati cōuictus fuit. Nabuchodonosor imperio
 Abfalo mo tumul- & regno priuatus fuit, & hominum commercio
 men aduersus David- poliatus vt in siluis ferinam viuendi rationem
 Aegypti regnum co- equeretur, quod eorum prius homo vitam effec-

Matth. 2.

Iud. 15.

Magis scan-
 dalosum
 videre vi-
 ros quàm
 fœminas
 leprosas.

Num. 5.

Luc. 7.

Genes. 2.

Apor. 12.

Dan. 4.

impudicè viuendo imitatus. Denique leprosi vera peccantium simulacra, hominum vitant cfortia, & steterunt à longè.

Reuerentia Nec solum legis obseruatione & intuitu, h
impedit
quo minus
leprosi ac-
cedant. minum fugiunt aspectus, sed quam erga Messia
habebant reuerentia & cultus, quem ei exhibe
dum sciebant, illos quo minus accederent imp
diebat. Idem etiam respectus alias & Publican

Luc. 18. retraxit, nam à longè stans, nec oculos ad cælum leuare a
debat. fratres quoque Iosephi visa vultus illi
maiestate, & admissi in eum criminis memore

Genes. 45. accedere propius non audebant. Leprosi e
iam hi ad Christum accedere non præsumente
vocem leuauerunt, dicentes, Iesu præceptor misere nostri.

Clamores Magna inclamant voce; clamores autem opt
signa bona
sunt. ma signa sunt tum internæ pietatis, tū verò sun
mi recuperandæ sanitatis desiderij. signa sunt, e
se nobis in tribulationibus ad Deum clamādū

Psal. 119. ad imitationem Davidis, Ad Dominū, cum tribulare
clamauit & exaudiuit me. Signum adhæc, afflictione
& aduersitates nos cogere clamare ad Deum, cla
mādoq; eum sequi; sequentes verò animarū salu
tem obtinere solere. Nunquam Ioab militiæ Da
uidicæ præfectus ad Abalonum venisset, à quo
tamen toties euocatus erat, nisi ignis, qui prædi
illius inuaserat eū violenter quodammodo coe
gisset. Ita quoq; nunquam peccatores ad Deū ve
nirent, licet frequentibus inspirationibus inti
tentur, nisi vehemens afflictionum ignis illorum
cōmodorum temporalium segetē interdū adure
ret. Vix enim nos illę velut apparitores citarunt
quin statim ad creditorē properemus, ei; omni
ratione satisfacere nitamur. adeo vt locum hic

Psal. 82. habeat Propheticum illud, Imple facies eorum igno
minia, & quærent nomen tuum.

Ceterum

eterum leprosi non
sanitatis recuperati
ant, & quidem sim
& quidem, vt appa
ribus, quasi viole
piratione, eò citi
incitarent, mise
experirentur. Do
si quid à Deo obtri
aci alicuius & singi
omnes ad iungen
Deo grata esset; & axion
fortior est seipsa disper
ones publicæ maior
is ac meriti esse, qu
singillatim effusa.
ollunt, docere nos
peccati constituti
in cælum lamenta
rendum, eiusque m
Ipse nempe vnica
micum delinquenti
firmitates nostras, &
Prodigus filius cu
peruenisset, ad pa
plo instruimur,
post dilapid
mata, quam Pat
tum.
nus hinc quoq; eru
tat pro cōmunitate
dicentes plurali nu
omniū singuli sa
speciatim suam: n
etiam Deo supplica

Denique leprosi
hominum vitant
one & intuitu, h
quam erga Messia
us, quem ei exhibe
us accederent imp
us alias & Publican
culos ad celum leuare
hi visa vultus illi
criminis memore
ebant. Leprosi e
non prælumener
ceptor misere nostri.
mores autem opti
etatis, tū verò sum
siderij, signa sunt, e
ad Deum clamādum
Domini, cum tribulatio
adhuc, afflictione
amare ad Deum, cl
s verò animarū sal
am loab militie De
um venisset, a quo
nisi ignis, qui prece
quodammodo coe
peccatores ad Deū
spirationibus im
onum ignis illorum
egētē interdū adu
pparatores citat
peremus, eiq; om
adeo vt locum bi
mple faciet eorum igne

Ceterum

DOM. XIII. POST PENTECOST.

439

Ceterum leprosi nostri hinc dolore, illinc ve
d sanitatis recuperandæ desiderio stimulat i
lamant, & quidem simul omnes elata voce. Pri
mò, & quidem, vt apparet, verisimiliter, vt vnitis
recibus, quasi violentia & communi quadam
conspiratione, eò citiùs Christum ad cōmisera
onē incitarent, misericordiamq; illius ita me
us experirentur. Docemur hic igitur, nō suffi
ere, si quid à Deo obtinere contendimus, preces
iuati alicuius & singulares, sed publicas etiam
communes adiungendas. *Hæc vñ, ait Tertulla*
us, Deo grata est; & axioma Philosophicum est, vñ
ita fortior est seipsa dispersa. Et profectò solent o
rationes publicæ maioris energię, virium, ro
ris ac meriti esse, quàm particulares & ab v
singillatim effusæ. Secundò pariter vocem
tollunt, docere nos volentes, esse nobis in sta
peccati constitutis summa voce claman
m, in celum lamenta effundenda, ad Deum re
rendum, eiusque misericordiam imploran
m. Ipse nempe vnicum peccantium remediunt
e vnicum delinquentium asylum; ipse sanat om
n infirmitates nostras, & redimit de interitu vitam no
stram. Prodigus filius cum ad summum miseria
m peruenisset, ad patrem reuersus est. Quo
templo instruimur, non aliud esse nobis re
fugium, post dilapidata & decocta cœlestia
cristmata, quàm Patrem illum æternum, eli
gendum.
Iouus hinc quoq; eruitur conceptus. Leprosi
h rant pro cōmunitate, nō verò pro se ipsis sin
gulis, dicentes plurali numero, *misere nostri*; com
nem omniū singuli sanitatem petunt, nō verò
nes speciatim suam: non pro se modò, sed pro
a, etiam Deo supplicant. Est scilicet quidam

Orationes
publicæ ma
ioris sunt
efficaciæ,
quàm par
ticulares.

Psal. 101.

Luc. 15.

Preces com
munes sunt

fff 2

chari-

1. Cor. 13.

Iacob. 5.

Psal. 50.

Oratio lepro-
sororum
pia & vche-
mens.

Matth. 8.

Luc. 7.

Marc. 5.

Cur lepro-
sos Christus
ad sacerdo-
tes mittat.

charitatis actus, vtpote quæ semper publicum spectat, nõ verò particularia aut singularia; nõ enim querit quæ sua sunt, atque hæc est ratio, Auditores, cur Apostolus Iacobus ad mutuas nominationes inuitet, dicens: *Orate pro invicem vt saluemini*. Nouerat autem his similis Dauid rex, qui in ipsi & non alijs misericordiam postulabat, *Miserere mei Deus, secundum magnam misericordiam tuam*. Leprosorum autem preces communes sunt, & coniunctim orant, *Iesu preceptor miserere nostri*.

Breuis quidẽ oratio, sed summæ efficaciz. Leprosi *Iesu* vt ostendant credere se, illum esse verum Saluatorem mundi, Præceptorem appellant, vt declarant paratos se illi, velut præceptoris, obedientiam præstare, cui nullus vnquam similis in ore exstitit. Ac si dixissent. Tu qui verus es præceptor, qui vitæ nobis præcepta tradidisti; qui vitis imperasti, qui deinde voci tuæ auscultant quieuerunt. Tu qui adolescenti præcepisti vt siingeret & quamprimum resurgens ad vitam redijt. Tu qui filiæ archisynagogæ mandasti, quamprimũ ad vitam resuscitata est. Nostro quoque morbo impera, & confestim à lepra munebimur. *Miserere nostri*. suam agnoscunt miseriam illiusq; misericordiam implorant, nullum in se reperientes meritum, quod illi referant, quod misericordiam permoueat. Iustitiam illius retinere nõ valentes, ad misericordiæ & clementiæ tribunal appellant; tamq; scitè negotium susperagunt, vt Christus eorum misertus ad sacerdotes illos mittat dicens, *Ite, ostendite vos sacerdotibus*. Hoc reliquo concionis membro prosequar.

Christus igitur audita supplici illorum postulatione ad misericordiam commotus fuit, nam

illa illorum vel salutem, non per mouere potest. Iam destinauit, quod non certo certius mundum, easque pulcherrimas sacerdotes misit. Primum admodum participare, verò in illum crediderunt. Deinde iudicium commissum, illic esse caritatem, in lege quippe Moysi. Leprosam non leprosum, sed leprosum, alij sequestrarent, pro aliorum tenerent. a quo ostendat non sed eandem conferre esse suo & vigore, se subijceret: d. veni soluere legem, ad tempus seruare. præsentationem, alij immolationem, lepra iudicium. aut verò & alia remittat. Primò v. & sacerdotum te lepram, à qua de miraculum: c. os, antequam misericordiam sapit, vt ostendit, lepra spiritua confugere, ijsq; ostendere debere.

que semper publicum
a aut singularia; non
que hec est ratio, au-
bus ad mutuas nos-
te pro invicem vi salu-
lis David rex, qui
iam postulabat, &
in misericordiam tuam. L-
communes sunt, & co-
miserere nostri.
summæ efficaciz. I-
re se, illum esse ve-
rem appellant, vt d-
præceptori, obedien-
quam similis in or-
qui verus es præc-
ta tradidisti; qui ve-
voci tuæ auscultant
enti præcepisti vt
surgens ad vitam
nagogæ mandasti
citata est. Nostro
festum à lepra mu-
agnoscunt miseri-
plorant, oullum
d illi referant, qui
tur, iustitiam illius
ericordia & cleme-
q; scitè negotium
um misertus ad fac-
te, ostendite vos sacer-
ois membro pro
pplici illorum po-
commorus fuit, et
viti

verba illorum vel saxeæ pectora & adamante
duriora permonere potuissent; & ad sacerdotes
illos destinavit, quod tantundem fuit ac si illos
erto certius mundandos asseruisset. Porro
arias easque pulcherrimas ob rationes eos ad
acerdotes misit. Primò, vt miraculi huius facti
uodammodo participes, conuerterentur, con-
ersi verò in illum crederent, & vti Messiam
gnoscerent. Deinde, quòd lex sacerdotibus le-
ra iudicium commisisset. Tertio vt ostenderet,
oblicas esse cærimonias & instituta obseruan-
1. In lege quippe Moïsi decretum erat, vt sacer-
2. dotes lepra a non lepra discernerent: leproso-
3. s alij sequestrarent, puros verò & integros, in-
aliorum tenerent, ad sacerdotes igitur mi-
quò ostendat non venisse se vt legem turba-
t sed eandem conseruaret, & cetera institu-
in esse suo & vigore tueretur. Quarto, vt
4. gi se subijceret: dixerat quippe iam olim, Matth. 5.
n veni soluere legem, sed adimplere, voluit igitur
ad tempus seruare legalia, vt circumcisio-
m, præsentationem sui in templo, agni pa-
halis immolationem, & hodie sacerdoti
de lepra iudicium. Ite, ostendite vos sacerdo-
us.

Sunt verò & aliæ rationes cur ad sacerdotes
illos mittat. Primò vt fidem illorum experire-
ur, & sacerdotum testimonio constaret veram
nisse lepram, à qua mundati essent, ac verum
roinde miraculum: credendum si quidem est, mi-
sse illos, antequam mūdati essent. Deinde, quòd
legoriam sapit, vt ostenderet illos qui pecca-
id est, lepra spiritali percussi sunt, ad sacer-
otes confugere, ijsq; se de commissis pœniten-
o, ostendere debere.

Aliæ ratio-
nes cur ad
sacerdotes
Christus
leproso-
miserit.

Auricularis
cōfessionis
fundamen-
tum.

Isai. 43.

Rom. 10.

Psal. 31.

1. Ioan. 1.

Matth. 8.

Cypri. epist.
ad Roga-
tiam.

Sacerdotes
honorandi
quamuis
vitiōsi.

Ex hoc autem potissimum loco, omnes Catho-
lici scriptores adstruunt confessionem auricul-
rem, & exomologesin peccatorum ad salutē esse
necessariam, quod vt tueantur, hunc locum vel
fortissimum propugnaculum adhibent; quamuis
& alia sint, quæ huc haud incommode facere
deantur. vt ille Isaia, *Narra, si quid habes vt iustificer*
& ille Pauli ad Romanos, *Ore autem confessio fit ad salu-*
lutem. item ille Psalmographi, *Dixi, Confitebor ad-*
sum me in iustitiam meam, & tu remisisti iniquitatem pec-
ti mei. item Apostoli Ioannis: *Si confiteamur nobis peccata*
nostra fidelis est & iustus, vt remittat nobis peccata nostra,
& emundet nos ab omni iniquitate. At hoc nullus
apertior: quid enim est leprosos ad sacerdotem
mittere, quam peccatores ad tribunal & auricularis
Confessariorum destinare, quibus peccata
confiteantur & delicta detegant?

Ite, ostendite vos sacerdotibus. Hieronymus de alio
leproso à Christo sanato, & eodem modo ad sacer-
cerdotes misso, ait à Christo leprosum ad sum-
mum sacerdotem destinatum, vt ei de munditia
rationem redderet, quò fideles edoceret
quam sacerdotio reuerentiam & honorem fideles
exhibere oporteat.

S. Augustinus & Cyprianus afer vterq; & mag-
ni nominis, addunt, quòd quamuis sacerdos
ficio suo, peccati tramitem virtutis via derelicta
insistendo, deesset; non minorem tamen ei reuer-
entiam, & sacerdotio honorem deberi. Caiphaz
an non sceleratus erat & coram Deo abominabi-
lis? filius tamen Dei eidem honorem exhibuit
coram illo respondere, eum vt iudicem admitti-
re, illius furorem & indignationem perferre, &
niq; sententiam ab illo pronuntiatam & quo an-
mo recipere, quòd summus esset Pontifex, nò de-
bitum

luit. Scriba & Pha-
riſæi, ac vitæ ducen-
tibus virtutum colo-
re colli voluit Christi-
ana quam exatissimam
que dixerim vobis serua-
re hanc materiam inci-
pi debito iam parum
ostendit, inquit Cy-
quanto sacerdotes
terræ promissionis
& vrbium diuisionis
et sacerdotibus portionem
mensa reficere qu-
relici voluit: quon-
iam quosque ac fan-
tam mensa cernimus
sacerdotes nullam in te-
re Propheticum illi
proprium, vsurpari
is mæ.
si fufus est Deus, Philo-
honore ac maiestati
et iura, priuile-
gias, redemptio-
ferit. Ex his rebm liq-
et sacerdotes æquiparari
deus illis tanquam pr-
tanti quoque Aegy-
ptiarum faciebant, v-
egypto tributum & v-
tamen agros exem-
ta, la vniuersa terra
his, & factum est quasi

Matth. 23.

Cyrril. Ale-
xandr.

Vifus eft Deus, Philone teſte, ſacerdotes regi-
bus honore ac maiestate æquiparaſſe, vtpote qui-
bus tot iura, priuilegia, tributa, decimas,
imitias, redemptiones primogenitorum con-
ſſerit. *Ex his rebus liquet*, inquit, *iuxta legem indi-*
um ſacerdotes æquiparari honore ac maiestate regibus,
videm illis tamquam principibus conferri tributa im-
petari.

Tanti quoque Aegypti reges sacerdotes & sacerdotium faciebant, vt licet Pharaon ab vniuersa Aegypto tributum & vectigal exigeret, sacerdos tamen agros exemerit, & immunitate donarit. In vniuersa terra Aegypti quinta pars soluitur, & factum est quasi in legem, absque terra sacerdotibus. *Genes. 47.*

ali, que libera ab hac conditione fuit. Rationi igitur videtur consentaneum, sacerdotes vt inter ceteros Christianos maxime honorentur, ac debito cultu afficiantur.

Ægyptij sacerdotes colunt.

De ijsdē Aegyptijs agens Plato, tāto eos sacerdotes honore profecutos ait, vt à reliquo illi populo secernerent, ceteris hominum non adquirent, imò velut aliorum caput ac principem suspicerēt. vnde scribit *Πρώτον μὲν τὸ ἱερέων γένος τῶν ἀλλῶν χάρις ἀφορισμένον.*

Epitheta sacerdotum quæ in sacris litteris reperiuntur.

Porro sacerdotibus dari solitus honor & uerentia, euidenter colligi potest è titulis & nominibus, quibus eos sacra volumina honorant. Interdum namque Principes nuncupantur; de postolis namq; primis sacerdotibus, iam à multis retro annis cecinit vates, *Constituēs eos principes super omnem terram*: at principes qui ceteris principibus imperarent, & regibus ac monarchis leges præscriberent: Sacerdoti quippe & regi dictum est, *Ecce constitui te super gentes & regna & euellas & dissipēs, ædificēs & plantēs.*

Jerem. 1.

Genes. 1.

In ipso Geneseos & mudi exordio, duo magis luminaria reperio à Deo condita, vnum maius præfset diei, & alterum minus, vt nocti. Idem in se Deus in totius Ecclesiæ bonum & commodum duo alia fecit luminaria, duas scilicet supremas dignitates instituit, Pontificiam scilicet & regiam. hæc quidem vt præsit nocti & tenebris rerū temporalium, illa verò vt diei rerum cœlestium & spiritualium. Sacerdotium igitur lumen maius est, & regia dignitas minus.

Sacerdotes in S. Script. appellati Angeli. Malach. 2.

Interdum quoq; sacerdotes Angeli appellantur. Hoc eis nomen impotuit Malachias Propheta, *Labia sacerdotum custodiunt scientiam, & legem*

rent ex ore eius, quia que ideo nonnulli E-
tes, quorum nomen
momenti, locum ill
relamen habere super cap
tes, aiunt per An
dere, vt qui vitæ ho
gritateque Angel
Adhæc video illos
Exodi loco, app
tes, & ibidem, *Dixit
& multo etiam in
Dixit estis & filij excelsi or
minibus superiores
quidam terrestres
nunicatione feriant, p
manuam occludan
damones pellant,
los fanent, mortuo
denique parent m
ram desit deitatem,
te? diuino igitur ho
morandi, non verò
us dicere ausim? e
ctus, honore affic
timonium dedit, qu
me spernit. Id est,
eodem vos hono
taro, quicunque ig
scilicet, Christum
eum honorat, eic
dos etiam fuit in
Melchisedech ho
ignum obseruatu
ianus massiliensis,*

ti. Rationi igitur vi-
otes vt inter cetero-
inur, ac debito cu-
Plato, rāto eos face-
it, vt à reliquo illi-
hominum non ad-
m caput ac princip-
Adhuc video illos sæpenu-
millo Exodi loco, applica-
otes, & ibidem, *Dij non detrahes*, id est sacer-
us, & multo etiam in Psalmis manifestius, *Ego di-*
olumina honorant, *Dij estis & filij excelsi omnes*, mei similes, & ceteris
nuncupantur, de ho-
minibus superiores, sunt scilicet sacerdotes
loribus, iam à mul-
ij quidam terrestres vtpote qui reges excom-
Constitues eos princip-
unicatione feriant, peccata dimittant, infero-
es qui ceteris princip-
um ianuam occludant, indulgentias elargian-
us ac monarchis
r, dæmones pellant, coeli clauem gestent, mor-
tori quippe & no-
dos sanent, mortuos ad vitam reuocent, infia-
denique patrent miracula: quid verò illis ad-
ram desit deitatem, quam mundos de nouo cõ-
ere? diuino igitur honore afficiendi sunt, vt dij
onorandi, non verò vt homines. Anne quid am-
lius dicere ausim? eodem scilicet illos, quo
Christus, honore afficiēdos. hoc nēpe ipse de illis
testimonium dedit, *Qui vos audit, me audit; & qui vos*
ernit, me spernit. Id est, Quandoquidem sacerdotes
tis, eodem vos honore, quo me ipsum affici de-
dero, quicumque igitur sacerdotem contemnit
despicit, Christum contemnit: quicumque ve-
erò eum honorat, ei que obedit, filium Dei, qui
acerdos etiam fuit in æternum, secundum ordi-
em Melchisedech honorat & colit.

1. Cor. 11.

Exod. 22.

Sacerdotes
dij sunt.

Matth. 10.

Luc. 10.

Ioan. 13.

Psal. 109.

Serm. 2. de

Epiphan.

Lib. 1. de

Dignum obseruatu est, quod Chrysostomus &
aluanus massiliensis, quantum ad lepram marie provident.

fff s fororis

fororis Aaronis Pontificis notant. Murmurauerant ambo, nescio quam ob rem, eamque nulli momenti, aduersus fratrem suum Moysen: quod propter Deum ad iracundiam prouocarunt, quod illam lepra foedissima percussit, ut illius criminum omnium pateret oculis, & publicè appareret. Inisdem quidem criminis reus erat Aaron, similiter tamen in eum noluit plaga animaduerrere: cui rei haud alia reddi potest ratio, quàm quod summus sacerdos esset, quare ne illius apud populum honoris quidquam decederet, visibili eum castigatione percutere noluit. Hinc igitur discant omnes sacerdotum nauos regere & omni ratione defectus illorum celare, cum Deus ipse eos depatenti & visibili lepra propalare noluerit.

Decret. Gratian. dist. 96. c. In scripturis. Magnus ille Romanorum Imp. Constantinus is inquam qui Niceno interfuit concilio, tamquam sacerdotes honore prosequeretur, ut dicere solentus sit, se, si fortasse sacerdotem peccantem cerneret contingeret, pallio eum suo cooperturum, ne quis alius peccantem videret. O tempora, o mores, o secula nimium quantum à prioribus illis discrepantia! Ecce qui olim à Monarchis colebantur, hodie ab omnibus contemnantur: soli hodie sacerdotes ludibrio sunt, sannis excipiuntur, soli monachi conuiuijs proscinduntur, soli peccata Ecclesiasticorum in conuiuijs & publicis conuentibus narrantur & cum plausu excipiuntur.

Gen. 9.

Nunquam è sacris literis eraderetur ingens illud Chamo inusta infamia, qui à Deo & Patre maledictus & anathemate percussus fuit, quod patre verenda detexisset eiusque nuditatem derisisset. *Maledictus puer Chanaan seruus seruorum erit fratribus suis.* Quo edocemur, eos qui sacerdotibus, qui patre quidam

idam spirituales sunt, a detegunt, à Patre non percuti. Iacharius S. Augustinus de sacerdotibus deferendo illa Dauidis verba,plorauit, Nolite annuere impijs, Acalonis, ne fornicum clades illius nuntietur. Huiusmodi maledictos, quorum quoniam homines inquant: ac non patet saeculares & non tos, diuulgari, ne forte illudant, nosque egregium hanc in contemptor noster cum plium Ierosolymis, que abominandas quod in eos animaduerrere inusta cuipiam videretur, hanc peruersionem hanc peruersus Angelo cuidam maledictus, ideo hoc, quorum castigant, soli soli Deus referant, animaduerrere praesumptio & iniuria facillè colligitur, fit sacerdotij dignitas.

quidam spirituales sunt, illudunt eorumque peccata detegunt, à Patre cælesti grauissima maledictione percuti.

Bacharius S. Augustini æqualis, de honore sacerdotibus deferendo exponit alligoricè luxuria illa Dauidis verba : quibus Saulis exequias eplorauit, *Nolite annunciare in Geth, neque annuntietis compitis Ascalonis, ne fortè latentur, &c.* ne si inter incircumcisos clades illa generosi regis & totius obilitatis nuntietur, nobis illudant & subsanent. Huiusmodi milites ac duces aciei diuine ant sacerdotes, quorum tanta non est perfectio, in quoniam homines fragiles sunt, interdum elinquant : at non patitur Deus, eorum delicta ter sæculares & non circumcisos, id est hæreticos, diuulgari, ne fortè his auditis latentur, Ecclæ illudant, nosque exhibilent.

Egregium hanc in rem exemplum adducam. redemptor noster cum in Dominica Palmarum templum Ierosolymitanum ingressus esset, videtque abominandas quæ Sacerdotes in eo perpetrarent nundinationes; factò è funiculis flagello, se in eos animaduertere non dubitauit. Mirum trasse cuipiam videatur Dominum ipsum animaduersionem hanc peragere voluisse, & non potius Angelo cuidam commississe : at respondet Anacletus, idèd hoc factum, quod sacerdotes sent, quorum castigandorum auctoritatem ac os sibi soli Deus reseruauit; nullus igitur in hos animaduertere præsumat, nisi singulari quodam Deo præcepto & instinctu fuerit impulsus. Itaque hinc facillè colligere poteritis, auditores, uanta sit sacerdotij dignitas, maiestas & excellentia.

Amaz

2. Reg. 1.

Matth. 21.

Marc. 11.

Luc. 19.

Esther. 5.

Amam ille Persa, superbia inflatus quamque maximè & arrogans, viso, se vnum à ceteris puratis cum Rege Assuero ab Esther regina à conuiuium inuitatum, ita superbiuit, vt apud suos se iactans diceret, *Regina quoque Esther, nullum alium vocauit ad cōuiuium cum rege præter me, apud quam iam cras cum rege pransurus sum.*

Pontificia
dignitas nō
est quoad
sacerdotiū
maior quā
cuiusvis al-
terius sacer-
dotis.

At quanto maior, & quanto felicior sacerdos fors est, quem regum Rex Christus, adeo exaltatus & ad tantam dignitatem sustollit, vt ipsa Pontificis summi maiestas & dignitas non sit maior, quam sacerdotis alicuius communis. illius enim potestas non nisi in mystico Iesu Christi corpore, quod est ecclesia apparet; huius verò in proprium, verum ac reale corpus illius extenditur: illa iurisdictionem possidet, hæc ordinem denotat. Iurdictio quidem inæqualis est, at Papæ & sacerdotis simplicis idem penitus ordo est. Ceterum sacerdos cæli delictum est & intimus amicus, quem ecclesia, quam formosa Esther repræsentat, singulis diebus ad mensam illam regiam, epulas angelicas, ad sacramentum scilicet Eucharistiæ inuitat, in quo regum Rex Christus non modo adest vt simul inuitatus & conuiua, sed ipse mer cibus est & ferculum, *Caro mea verè est cibus.* Cuiusmodi igitur sacerdotes ceteris dignitate antecellant præ ceteris etiam honor illis & reuerentia debent exhiberi. Quid nisi quos ipsi etiam Angeli honorant, & colunt.

Apoc. 19.

Angeli sacer-
dotes hono-
re afficiunt.

Ioannes cum in Apocalypsi sua Angelum videret, pedibus illius, adoraturus, adnolui conuocatus; at Angelus, cum sciret illum sacerdoti inuitatum esse, impediuit, ne quem honorem deferret, dicens, *videne feceris, conseruus enim tuus sum.* Non enim sacerdotum est, honoribus affici Angelos.

angelos, sed è contra honorem deferre. Et quod dicitur sibi honorari, non sibi, sed nobilibus à facie eius honorant.

Quintum Ierosolymum, quod dubie mouebat, et cui Christus in seipsum pedibus prostratus, idque ad illa totius vniuersi, et quanto maiori reuerentia, quorum sacramenta, clauis cæli, illi sacramenti reconditi, refert Iosephus in Antiquitatibus, conceptionem, et concepit Dario hosti suo, et eisdem Israel, et eisdem tam tristi audito non omni sacerdotum, mentis indurum ei, et viso Alexandrum, et commouente in prostratis eundem, et tatem oblitescere, sed Deum, cuius principatus hic Christus, et libet, ratione mihi, et esse honore a, et, qui quamuis, et hos impios & fa, et exhibet, cum lep, et præ iudices mitte, et Videte quem etiam

ia inflatus quam
vnum à ceteris pur
b. Esthere regina
superbiuit, vt apu
na quoque Esther, nū
præter me, apud quam

ro felicior sacerdos
Christus, adeo exalta
tollit, vt ipsa Pont
as non sit maior, qu
nis, illius enim pot
risti corpore, quo
dò in proprium, ve
enditur: illa iuri
nem denorat. Iuri
at Papæ & sacer
do est. Ceterum
tinus amicus, quæ
er repræsentat, t
m regiam, epulas
tum scilicet Eucha
ex Christus non m
conuiuia, sed ip
ro mea verè est cib
gnitate antecell
s & reuerentia de
eriam Angeli hon
psi sua Angelum
turus, aduoluit cor
iret illum sacerdot
quem honorem
conferuus enim tam
honoribus affice
Angelos

Angelos; sed è contra Angelorum, sacerdotibus
honorem deferre. Ecce, non permittit Angelus,
acerdotem sibi honorem deferre. & hodie pro
olori nobiles à sacerdotibus coli & honorari
olunt.

Ciuium Ierosolymitanorum spiritus sanctus
aud dubiè mouebat corda, & excitabat, vt vel a
nam cui Christus infidebat, colerent, ramos præ
missos eius pedibus prosternerent, vestes in vijs
absternerent, idque non aliam ob causam, quã
quod illa totius vniuersi Dominum ac regem ve
eret Quanto maiori honore digni sunt sacer
otes, quorum sacræ manus, thronus sunt Dei;
nguæ, clauæ cæli; illorum pectora, ineffabilis
cramenti reconditoria.

Refert Iosephus in Antiquitatibus, Alexandrū
acedonem, concepto in vniuersos Iudæos,
dod Dario hosti suo auxilium tulissent, odio, in
rram Israel, eosdem deleturum descendisse;
d tam tristi audito nuntio summum Pontificē,
um omni sacerdotum turba, Pontificalibus or
amentis indutum eidem obuiam processisse.
quo viso Alexandrum equo descendisse, & (Deo
lum commouente intrinsecus) genibus in ter
um prostratis eundem adorasse: suis vero ad rei
ouitatem obstupescantibus respondisse, Non hunc
loro, sed Deum, cuius principatu sacerdotij sanctus est. E
ubescant hic Christiani, & discant sacerdotes
quoslibet, ratione ministerij, quo funguntur,
ummo esse honore afficiendos: idque exemplo
Christi, qui quamuis perspectum haberet sacer
otes hos impios & sacrilegos esse, honorem ta
pen exhibet, cum leprosos ad illos, velut ad ve
os lepræ iudices mittit, Ire, ostendite vos sacerdotibus.

Videte quem etiam olim sacerdotibus honorē
exhi-

Lib. II. cap.
8.

Dictum A.
lexandri
Magni.

Num. 27.

Num. 27. exhiberi voluerit Deus, cum Moyſi diceret, *Tu Ioseph filium Nun, virum in quo est spiritus Dei, qui stabit iuxta me Eleazar sacerdote, ad verbum eius egredietur & ingredietur ipse, & omnes filij Israel.* Notate hic obedientiam, reuerentiam & honorē, quē olim à filiis Israel sacerdotio deferri voluit, cum ad minimū sacerdotis nutum omnes & egredi & ingredi, id est omnibus in rebus obedire, iusserit.

Judith. 8. Cordata illa Judith, sacerdotibus Bethulienſibus persuadens, ut populum solarētur, & ad fortiter agendum incitarent, non ex alijs locis argumentum sumpsit, quam ab honore & reuerentia, quam vniuersa illis ciuitas deferrebat, dicens, *Vos qui estis presbyteri in populo Dei, & ex vobis pendet anima illorum, ad eloquium vestrum corda eorum erigite, quasi dixisset, populus, ecce, bellis exhaustus, & laboribus fractus, tanto vos honore colit, & tanta in animos eius vestra est potestas, ut si verbum eidem animum addideritis, omnes velut à sopore & lethargo excitati, ad fortiter agendum accincturi sint.*

Eccles. 7. Plurane in hoc proposito necessaria & nequequam, nimis siquidem prolixus fuimus, & etiam verbis non expressisse n, è sacris tamen literis nimis euidenter eruitur honorem sacerdotibus deferendum, *In tota anima tua time Deum, & sacerdos illius sanctifica.* Duo ecce ad salutem necessaria, timere Deum, & sacerdotes honore afficere. quod & filius Dei hodie exemplo suo manifestè ostendit, decem leproſos ad illos mittens, & eorum respectu à lepra sanans. O miraculum inter cetera Messie miracula maximum!

Ioan. 1. Dilectus Domino Ioannes initio Euangelij dicit Christo loquens ait, *Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem: inter ceteras lucis qualitates, & omnia*

potissimum Dei
est quedam, quæ
prius enim quam
natiatur & extinguitur
lucē splendidi
hoc in Dei filio
quæ in vitæ fine
effudit, magis
nim inter homin
tum docendo, tu
morti proximus
& rutilantius
illam orat
amus, orationem a
ut præclarissima
nem trahat: tunc
ni in corpus & s
orationem peregrin
risti sacramento
uo sepultum, &
auit, cuius miracu
um & Phariseorum
esta calumniari, tu
are non dubitauer
nam nouum hoc m
præ manibus h
ela leproſos mūd
lauit, verum cum
es ei aculatus est
priusquam mor
sanitati reddidi
accepti immen
euerunt, sed
qua

in Moyſi diceret, Tu ſpiritus Dei, qui ſtabit ſuper te, egredietur & ingreſſus erit te. Tu ſolus hic obediens es iſta. Tu ſolus à filiis Iſrael ſeparatus ad minimū ſacerdos & ingreſſus, id eſt orationis. Tu ſolus.

in ſacerdotibus Bethulienſibus ſolaretur, & ad ſolam non ex alijs locis ad ſe adducere, ſed à ſe ipſo honore & reuerentia ſua defendere, dicens, & ex vobis pendet & ſum corda eorum erigunt. Tu ſolus bellis exhaustus, & ſolus honore colitus, & ſolus potestas, ut ſi verbum, omnes velut à ſopore fortiter agendum.

o neceſſaria? neque ſi ſuimus, & etiam ſaceris tamen literis in honorem ſacerdotibus in ſine Deum, & ſacerdotum neceſſaria, & in honore afficere. quod ſuo manifeſte oſtendit, & eorum miraculum inter cetera in initio Euangelij vera, que illuminat oculis qualitates, & quod

quas poſſimum Dei filius lucis nomine vocatus eſt, eſt quædam, quam omnes ad oculum videntur: prius enim quam lumen & fax, penitus interioriatur & exſtinguatur, ſcintillas maiores effundit, luce ſplendidiore coruſcat & rutilat. Optime hoc in Dei filium quadrat; ipſe enim fax fuit, quæ in vitæ fine & morti proxima maiores radios effudit, magiſque eluxit quàm antea: quædiu enim inter homines vixit, lumen ſemper effudit, tum docendo, tum miracula patrando. At tum morti proximus factus eſt, magis reſplenduit, & rutilantius lumen effudit; tunc ſcilicet aculeantem illam orationem habuit, quam cœnæ vocamus, orationem adeo diuinam & admirabilem, ut præclariffima quæque ingenia in admirationem trahat: tunc etiam diuinam illam panis vini in corpus & ſanguinem ſuum tranſſubſtantiationem peregit in auguſtiſſimo Vener. Eucharistiæ ſacramento: tunc etiam Lazarum quædiu ſepultum, & putiſcentem ad vitam reſtituit, cuius miraculi ſplendor & maiestas ſcriptorum & Pharifæorum oculos ita offuſcavit, eius geſta calumniari, traducere, eumque Meſſiam agnoscere non dubitauerint. Denique circa vitæ ultimum hoc miraculum patravit, quod odo præ manibus habemus; quo decem vna edela leproſos mūdavit: olim quidem aliquos curavit, verum cum vitæ facula & lychnus ad nem vergeret & propemodum exſtingueretur, maiores ei aculeatus eſt flamas, & octiduo vel de die priuſquam mortem oppeteret, decem leproſos ſanitati reddidit: quorum nouem beneficii accepti immemores, nullas curatori gratias egerunt; ſed ſolus decimus, medico ſupplex

Chriſtus
faci compa-
ratus.

Ieſus Chri-
ſtus morti
proximus
plurima &
maxima pa-
travit mira-
cula.

supplex factus, beneficij collati magnitudinem agnoscens, humiles illi gratias egit, eiusq; laudes depredicauit. *Vnus autem ex illis, videns quia mundum esset, regressus est cum magna voce magnificans Deum, & cecidit in faciem ante pedes eius gratias agens.*

O detestandam ingratitudinem! è decem inculentissimo beneficio donatis, vnus tantum beneficij memor fuit. Tanto porro odio Romani ingratitudinem prosequabantur, vt seruus libertate donatus, & gratiam non agnoscens, iterum in seruitutem abripi potuerit. Leges etiam civiles hereditatem in filium ingratum deuoluereuocant & annullant: ipsa quoque animalia & rocissimā ingratitudinem detestantur. In lege etiam Mosaica cautum erat, ne victima Deo in gratiarum oblata, aut eiusdem caro in crastinum afferuaretur: quo docemur, gratiarum actio nunquam esse in crastinum differendas, sed a tim beneficio accepto persoluendas.

Noe Patriarcha, quamprimum vt diluuii finis arca egressus, & tanto ereptus est discrimine, aram Deo erexit, sacrificia obtulit, & victimarum gratiarum actionem, quod sospitem se & incolumem præstitisset, immolauit, *Aedificauit autem Noe altare Domino, & tollens de cunctis pecoribus & volucribus mundi obtulit holocausta super altare.* Erudire nos docens, ad singula quæ cælitus accipimus beneficia, Deo gratias agendas, & sacrificia laudis illis sacrificanda. Notandū porro est, obtulisse Noach pecora & volucres, easque mundas, vt ostendit, in nostris gratiarum actionibus omnes tum corporis tum animæ facultates concurrere ac quæ contribuere debere, corporis scilicet quod humanum & brutum est; animæ verò, quæ volucribus instar sursum euolat; & imprimis victimas ma-

Ingratitudinis malū quantum sit.

Leuit. 7.

Gen. 8.

requiri, id est, gratias
nō ab omni peccato
in leuitico etiam
in actione oblato fuerit
mentum porro in
ualitia sumi solet
vno Deo gratias
actio in sacrificiis
ari & flagitijs ferro
sacris autem faxit
& illa victima in
aluarior postquam
aque panes multip
ne quid periret
erudimur, si quo
is, ipsum semper ob
loco & tēpore ei
mihi dixisse visus
pit, primam eius pensio
Ingratus porro &
mihi videtur sin
aquas semper r
per retinet, ita
est, semper maliti
arē in sui ipsius e
anus est, qui sal
aquas assidue a
eiusdem compa
frumentum
scaturit. Non
qui tot à Chris
naturum absuit, vt
oleret, & gratias
prodidit, in
om. 10. m. 2.

collati magnitudinem requiri, id est, gratiarum actiones è corde sinceritas egit, eiusq; laudat & ab omni peccato alieno proficisci oportet, videns quia mundatere.

In Leuitico etiam olim cautum fuit, Si pro gratiarum actione oblatio fuerit, offerent panes absque fermento.

Leuit. 7.

fermentum porro in literis sacris pro peccato patris, vnus tantum & malitia sumi solet: mysticè autem denotatur, porro odio Romani quando Deo gratiæ agendæ sunt, eique cor & dantur, vt seruus libenter intentio in sacrificium offerenda, ipsum ab omni non agnoscens, item peccati & flagitij fermento liberum esse debere: erit. Leges etiam qui secus autem faxit, fermentatos Deo panes offerunt, & illæ victimæ immundæ sunt.

quoque animalia Saluator postquam mirabili quadam ratione detestantur. In leuitico quinque panes multiplicasset, fragmenta colligit, ne victima Deo esset, ne quid periret, colligite fragmenta, ne pereant. Item caro in crastino quo erudimur, si quod à Deo beneficium recipimus, ipsum semper ob oculos habeamus, ac nullo loco & tēpore eiusdem recordemur. Hinc bene mihi dixisse visus est Seneca, Qui gratiæ beneficium

Ioa. 6.

recipit, primam eius pensionem soluit.

lib. 2. de beneficiis. ca. 22.

Ingratus porro & beneficij accepti immemorari mihi videtur simillimus, quod dulces fluminum aquas semper recipit, falsuginem tamen semper retinet. ita qui beneficio recepto ingratus est, semper malitiam reddit, alteriusque liberalitatē in sui ipsius exitium & ruinam conuertit, Oceanus est, qui salem eiecit, dulces beneficiorum aquas assidue admittens. Agro etiam iugoslavico eūdem comparauero, qui postquam bonum in sinum frumentum admisisset, tempore messis zizanijs scatuit. Non absimilis etiā est Iudæ proflitori, qui tot à Christo beneficijs receptis & gratijs, tantum absuit, vt gratus existeret, illum vicissim coleret, & gratias haberet, vt etiam nefariè illum prodiderit, inque eius necem conspirarit.

Matt. 13.

Dom. 10. n. 2.

ggg

Deni-

Ingratus
mari comparatus.

Denique nouem hosce leprosos optimè imitatur, qui mundationis recepto beneficio, munciatorem non agnoscunt, beneficio hilares, in benefactorem ingrati. Adeo vt Christus admiratus exierit, *Nonne decem mundati sunt? & nouem vbi sunt?*

Ingratus
lunæ com-
paratus.

O ingratitudinem intolerabilem! O stuporem incredibilem! Ceterum duabus in rebus ingratitudo consistit. Primo beneficiorum acceptorum obliuiscendo, deinde benefactorem offendendo, & pro beneficijs maleficia regerendo. quæ ingratitudinis species maximè detestanda est. Atque hæc est ratio, cur veteres ingratum lunæ compararint, quæ cum omne suum à sole lumen mutuatur, eundem tamen offuscare & caligine intolere solet dicere quoque Imp. quidam solebat, esse ingratos erga benefactores gerere modo, quod rustici erga platanum patulis quidem frondibus luxuriantem, & ad umbram parandam idoneam de quo ait Poeta,

Petron.
Arb.

Nobilis æstiuas platanus diffuderat umbras.

Plinius autem Italorum luxum & delicias miratur, quod ex alieno hanc arborem petierint oronem non aliam ob causam, quàm ad umbram concipiendam: *quis non iure, inquit, miretur, arborem umbræ gratia tantum, ex alieno petitam orbe?* Hæc igitur arbor postquam solares radios frondibus suis multo annos prohibuerit tandem scinditur, finditur, & diffringitur. Nō alter etiam ingratitudo, vnde arbor hæc symbolum, cum benefactoribus agere solet, & decem namque leprosis vnus tantum, Samaritanus quidem, qui in benefactorem gratitudo existat.

Tres in 'S.
Scriptura
laudantur
Samaritani.
Luc. 10.

Porro tres in Euangelio Samaritanos reperimus, qui laudem mereantur, imprimis illum qui viatorem illum in latrones delapsum, & saucium equi

impositum ad diuitiarum mulierem cognitionem adduxit, locijs in ingratum benefactorem gratiam vocationem quoque esse relictis, & deinceps. Videas hic decem munere à Christo bene incepisse, quippe sum vocatus, monasteria ingrediantur, calipalatum vique peruenientem, & scilicet humanam, ecce leprosi benediximus Christum inobediuerunt, sed venerunt. Nam coram delapsi sunt. & hanc recenset in eodem permansit vitam honestam habent religiosam, & in egyptum illa, quam in moscor, caput habent, ferunt æneam. Quam hic vultu exordium Colossi huiusmodi versatillum amore Dei astutem se tulissent

rosos optimè imit
o beneficio, mundi
ficio hilares, in be
ustus admiratus
& nouem vbi sunt?
rabilem! O stupore
bus in rebus ingrat
riorum acceptoru
factorem offendendo
regeredo, quæ ing
et estanda est. Atq
gratum lunc comp
a sole lumen muta
& caligine inuolu
quidam solebat, e
gerere modo, qu
s quidem frondib
parandam idonea
derat vmbra.
um & delicias mi
porem perierint o
ad vmbra con
miretur, arborum v
be? Hæc igitur an
ondibus suis mul
in scinditur, find
am ingratitudo, v
benefactoribus ag
osis vnus tantum,
in benefactorem;
Samaritanos repe
primis illum qui
apsum, & sanctu
equi

quo impositum ad diuersorium deduxit. Deinde
amaritanam mulierem, quæ ciues suos ad Chri- *Ioh. 4.*
icognitionem adduxit, ac deniq; hunc nostru,
ii socijs in ingratitudine perseuerantibus, so-
sin benefactorem gratus exstitit. Eruo hinc et
in solam vocationem ad salutem non sufficere
rum quoque esse religionem ingredi, vota e-
tere ijsq; deuincire, nisi ad finem vsq; perseue-
tur. Videas hic decem leprosos, qui accepto sa-
tatis munere à Christo, ingratos se ostendunt,
mque bene incepissent, in itinere defecerunt,
ulti, quippe *sunt vocati, pauci verò electi*, & omnes
i monasteria ingrediuntur vt religiosam vi-
ducant, cæli palatium non subibunt, at qui
finem vsque perseuerant.

Vocatio ad
salutem nō
sufficit.

Hæc scilicet humana fragilitas est ac miseria,
nes ecce leprosi bene incepere: magna enim
omnes Christum in clamauerant, eiusq; præ-
to obediuerant, sed sanitate recuperata non
seuerarunt. Nam confestim in ingratitudinis
catum delapsi sunt. Inter ceteras hominis mi-
as & hanc recenset Propheta Iob, quod nun-
m in eodem permaneat. Quotnam reperire
qui vitam honestam & sanctam inchoant, ex-
ia habent religiosa, pia, admirabilia, sed quā-
nū deficiūt, & in cæpto opere non perseuerāt.
tatur illa, quam in somnis olim vidit Nabu-
codonosor, caput habebat aureum, pectus ar-
guteum, femora aenea, tibiae ferreas, & pedes
lucos. Quænam hic varietas & gradaria cōmu-
tio. in auro exordium est, in lato & cæno desin-
fronti Colossi huius vitam multorum inco-
stitutum & versatiliū inscriptam video, qui cū
io amore Dei æstuaissent & ardorem admi-
rilem præ se tulissent, paulatim deteriores

Multi bene
incipiunt,
sed male
finiunt,

Dan. 2.

facti, tandem miserè in peccati cœnum delati sunt. Ieremias horum calamitatem deplorans, chrymans dicebat, *Filij Sion inelyti & amisti auro-*

Thren. 4. *risimo, quomodo computati sunt in vasa testea, opus manuum figuli?*

Simile.

Bombyces, quamdiu viridibus visitantur, fo-
adedo teneri & delicatuli sunt, vt ad minimū ca-
fragorem & tonitru perterreantur, & ceptum-
landi opus interruptentes sæpenuerò emol-
antur: ita & plurimi, viroribus assueti, id est di-
cijs & voluptatibus indulgentes, adeo tenelli &
molles sunt, vt si quando bonum aliquod co-
coeperint, prima peccandi occasione oblata, &
primo tentationis tonitru ingruente, à cepto ob-
sistant, & vitijs suis sæpè immoriantur. Hæc scilicet
humanæ naturæ inconstantia est, & concupiscenti-
meæ finis.

Epilogus.

Discite hinc igitur, Auditores, peccatum terri-
bissimum quoddam lepræ genus esse, & peccatum
leprosum, ac decem homines leprosum omnium ad-
uersus Dei præcepta delinquentium imaginem re-
ferre. Discite quoque legem leprosum à cetero
hominum consortio sequestrasse, vt ostēderet
libus esse improborum qui leprosi quidam spi-
rituales sunt, commercia velut noxia & damna
fugienda. Discite quoque eadem opera, illos
nisi sacerdotes adeundo sanari potuisse: quæ
videns documentum est, sacerdotes potestatem
peccatorum remittendorum habere, & huiusmodi
lepræ iudicium illis commissum esse, è quo etiam
confessio auricularis adstrui potest. Discite di-
que sacerdotibus honorem deferre, quos ipse
filius honorandos censuit. Fugite adhuc inglu-
titudinem, nolite imitari nouè illos leprosum
postquam à lepra mundati fuere, medico vix

agere dignati sunt
hunc, qui cum se
er, immortales mu
defert, adorat. Tu
etiamque rationi
trum medice: q
recti sumus: tu sc
cati lepra munda
alma, munera re
polcere, ingrati
Domine, nunqu
ear, ne hocce in
ear, viciū inqua
omnium victoriū
ipsum etiam bruti
arnator, miser illi
to maris turpi orig
deinde toto vitæ c
m mortalium lep
tra es, in te oculos
gementes & fi
Nostri igitur co
ardores, qui vicari
te, nos destina
reus purgati &
nihil inquinatu
beatitudo consist
quem nos deduc

Spiritus San-

A

peccati coenium delat
mitatem deplorans
in lyti & amitti auro
in vasa testea, opus me
as agere dignati sunt; sed imitamini Samarita-
um hunc, qui cum semiraculosè mūdātum cer-
eret, immortales mundanti gratias agit, hono-
em defert, adorat. Tu quoque fac similiter.

Est namque rationi consentaneum, summe a-
marum medice: qui infinitis tibi nominibus
euiñcti sumus: tu scilicet toties animas nostras
peccati lepra mūdasti, à te tot beneficia, dona,
harismata, munera recepimus, vt qui eadem no-
tagnoscere, ingratitude sit arguendus. fac, ob-
cro, Domine, nunquam vt nobis error hic im-
itetur, ne hocce in anima nostra vitium do-
inetur, vitium inquam execrandum, detestan-
m, omnium vitiorum maximum, Deo, homi-
bus, ipsis etiam brutis exosum. Nos verò, mun-
seruator, miseri illi leprosi sumus, iam inde ab
ero marris turpi originalis peccati lepra infe-
deinde toto vitæ curriculo variorum pecca-
um mortalium lepra inquinati; tu vero spes
stra es, in te oculos conijcimus, ad te clama-
is gementes & flentes, *Iesu præceptor miserere*
tri. Nostri igitur commiseratione tangere, ad
erdotes, qui vicarij tui sunt in tribunali pœ-
entia, nos destina, lepram nostram emunda,
penitus purgati & mūdati, in locum illum,
em nihil inquinatum subit, & in quo vera no-
rabeatitudo consistit, ingredi mereamur, ad
quem nos deducere Pater & Filius &
Spiritus Sanctus dignentur.

Amen.

DOMINICA

DECIMA QVARTA

POST PENTECOSTEN.

Nemo potest duobus Dominis seruire. Matth. 6.

F I G V R A.

1. Reg. 5.

Philisthai cum idolū Dagon & arcam foederis eodem in fano, eadem in ara collocassent, & duos adorare deos, duobus seruire Dominis statuissent, indignatus Deus hoc impedire flagitans, & hoc nefas esse ostendens; idolum ad terram deiecit, & nouis quidam & inauditis & potentis hanc temeritatem præsumptionemque castigauit. Mysticum quoddam præsagium fuit illius quod in hodierno legimus Euangelio, in quo Christus ait, *nemo potest duobus Dominis seruire*, duobus scilicet lere numina, Deum & diuitias: sublimis mater, vobis tamen ipsam exponere contendam, spiritu sancto auxilium suppeditante, & Deipara Virgine filium pro Ecclesiaste elingui interpellante; ideoque salutatione illam Gabrielis Archangeli salutemus. *Aue Maria.*

*Lib. 2. ad
Heren.*

Eloquentiæ columen atque oratorum princeps Cicero de auaritia sermonem instituens, ait iam inter cetera vitia primatum obtinere, atque iam homines imprimis ad omne malum impelli, eoque luxuriæ affocians, gemina hac peste hominis ad peccandum incitari ait, *Due res, quæ maxime impellunt ad maleficia luxuriæ & auaritiæ sunt.* In officiis vero ait, nullum vitium esse eadem tetrius, perferunt

*Lib. 2. Offi-
r.*

him in Principibus
is porro eandem
timus, Auaritia, in
um, manifesta præd
um felix, & cupiditate
Hæc quidem ex E
armon minus sancto
ni sunt, in primis
nihilis, inquit, ebriet
nauis omnium hostis.
ait, nihil aliud est a
terius latronum, rixa pa
vero Gregorius ca
et ceterorum vitio
um S. Thomas. A po
am omnium malorum
edus, ipsa est, inquit
risti opprobria, si
ma, crux, mors, ac
ocula sunt & effor
est lius Casarea Ca
Græcos Patres ob
Archenis vna cum
rio oratore studijs
mus Ariariorum h
risto CCCXC. disti
um flammæ comp
ant, & nunquam e
nem & immanie
malet, nox item leg
auctus nullum circu
sed vim naturamque
tena pacitur. Muru
propheta Michæa, c
res male partas, toti

NICA
VARTA
COSTEN.

is seruire. Matth. 6.

R A.

gon & arcam foede
n ara collocassent,
bus seruire Domi
is hoc impedire lu
dens; idolum ad
am & inauditis & p
raumptionem que
tam praesagium fu
imus Euangelio, in
us Dominis seruire, duo
cias: sublimis mate
ere contendam, si
itante, & Deipara
e elingui interpel
am Gabrielis Arc
re; oratorum prin
nem instituens, au
im obtinere, atque
ne malum impellit
mina hac peste hom
t, Due res, quae max
auiditia sunt. In ob
se eadem tetris, p

sertim in Principibus & reip. gubernatoribus. Alijs porro eandem coloribus depingit Valerius Maximus, *Auiditia*, inquit, *est latentium indagatrix luro- rum, manifestae praedae audissimum virago, neque habendo* Lib. 3.
fruitur felix, & cupiditate habendi miserrima.

Hac quidem ex Ethnicorum Pharetra deprō-
a, at non minus sancti Patres in eandem de bac-
chati sunt. in primis autē Chrysostomus, *Auiditia* Super Mat.
inlatabilis, inquit, *ebrietas, omnis iniustitiae fomes, auarus the.*
communis omnium hostis. Hieronymus verò quodā in *In quodam*
loco ait, *Nihil aliud est auiditia, quam bursa Principum, serm.*
ellarium latronum, rixa parentum, libilus hominum. Mag-
nus verò Gregorius *capitale* ipsam vitium appellat,
uod ceterorum vitiorum origo sit & fons. item
iam S. Thomas, Apostolus verò ad Timotheum 22. q. 180.
iam *omnium malorum radicem* dixit. at maiora Ber- art. 7.
ardus, ipsa est, inquit, fornax, in qua omnia Iesu 1. Tim. 6.
christi opprobria, sputa, clauis, lancea, flagella, *In Cantica.*
uinæ, crux, mors, ac cetera passionis instrumenta
roclusa sunt & efformata.

Basiliius Casarea Cappadociae Episcopus, sed in- Homil. 17.
r Græcos Patres ob eloquentiam facile princeps, *in discescen-*
ui Athenis vnā cum Gregorio Theologo & Li- tes.
anio oratore studijs operam dedit, ac deinde
imus Arianorum hostis effectus, anno à nato
Christo CCCXC. discessit, is inquam Basiliius aua-
iciam flammæ comparat, quæ assiduò in anima
stuat, & nunquam exstinguitur; mari quoq; de-
teriore & immaniore dicit, *Mare*, inquit, *ter-*
minos habet, nox item leges antiquas non transgreditur, solus
uere auarus nullum circumscrit tempus, nullum terminum
escit, sed vim naturæque ignis imitando omnia comprehen-
it, omnia pascitur. Mutuatus est hanc comparationē
Propheta Michæa, qui thesauros iniquitatis, &
pes malè partas, totidem esse ignes ait in domo

Mich. 6.

auari aestuantes, qui noctes atque dies tum corpus
tum animam & omnes illius fortunas adurunt &
vtilant, *Adhuc ignis in domo impij, thesauri iniquitatis, &
mensura minor ire plena.*

Augustin.

epist. 3 ad

Bon. Comi-

tem.

Et quoniam de igne incidit mentio, reperi
Augustinum auaritiam inferno comparasse, au-
rus, inquit, similis est inferno, infernum enim quantos mo-
tuos deuorat, nunquam dicit, Satis est: sic et si omnes thesau-
circum fluxerint in auarum, nunquam satiabitur. quod in-
fernum & in sermonibus asserit, creditque auarum
inferno cuncta deuoranti similem esse, nullum
nim vellet, se prater, in mundo superesse, quo i-
se vniuersas facultates possideret.

Hom. 36. in

Matth.

Chrysostomus comparationibus, vt alij Patre-
rem illustrare volens, auaritiam mari assimila-
*Quemadmodum sine fluctibus mare nunquam conficitur,
animos diuitum auarorum, absque solitudine, tremore, tur-
batione, curis, periculis, nunquam reperies, sed antequam pri-
ra componant, alia inuaserunt. Adeo vt auaris illud pro-*

Psal. 37.

pheticum accommodari queat, *Impij autem quod
mare feruens, quod quiescere non potest.*

Lib. de clar

stro anim.

Hugo de S. Victore calamo suo tetrum hoc
tium descripturus & denigraturus, ait, *superbia cla-*
fit diabolo celum, gula primo parenti abstulit paradysum, au-
ritia diuiti aperuit infernum. Horum partem mutuata
est ab Apostolo Paulo, qui Timotheo quam ter-
pestis sit auaritia, demonstrare cupiens scripsit

1. Tim. 6.

*Qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum
diaboli, & desideria multa, & inutilia, & nocua, quae
mergunt hominem in interitum & perditionem.*

Vnicus ad furem in forca suspendendum su-
ficit laqueus; at quos Satan ad damnationis su-
plicium per auaritiam pertrahit, non vi-
co enecantur laqueo, sed sexcentis affecti-
bu

cupiditatibus, pa-
nibusq; varijs exag-
trahuntur, & suo
Ioannes Apostolu

ntem inquirens, a
mum emanare di-
scenct. Omne quod
me, aut concupiscen-
od vt confirmen-

uia iudicia reper-
tia hac vitia tu-
Angelorum in co-
mpersentiunt; v-

ae oderunt, ascendi-
ae aduersus lasciu-
infames, nam t-

um. Tertium verò
cebitur, in auar-
ne tempora illa in-
tas refrigescet.

index, ite maledicti in
dedistis mihi manduc-
re. Postremum igi-
est, iudicium adue-

teur. Merito ita
tam cane peius &
rabilem!

Quam obrem Ipsi
ter annis in Ecclesia
tempora, merito
de ab Episcopatu H-

videtur, o pestis maligna
estanda, quid ille sum, qu-
meam confudisti, tu
solam desisti.

que diestum corpus
Fortunas adurunt
rij, thesauri iniquitatis.

ic mentio, reper
no comparasse, m
ferum enim quantos m
di: sic est omnes thesa
m satiabitur, quod i
t, creditque auaru
mitem esse, nullum
do superesse, quo i
eret.

nibus, ut alij Patre
tiam mari assimila
numquam conficitur,
olitiudine, tremore, tu
peries, sed antequam pr
eo ut auaris illud pro
eat, Impij autem qu
ostest.

o suo tetrum hoc
aturus, ait superbia
ui abstulit paradysum, a
um partem mutua
Timotheo quam te
trare cupiens scrip

mentationem, & in la
mutua: & noctua, p
perditionem.
ca suspendendum
ad damnationis
pertrahit, non
ed sexcentis affe

bus, cupiditatibus, passionibus, ambitione, tenta-
tionibusq; varijs exagitantur, quibus in interitū
pertrahuntur, & suo capiti ruinā arcessunt.

Ioannes Apostolus peccatorum originem & 1. Ioan. 2.

fontem inquirens, à tribus eadem fontibus po-
tissimum emanare dicit, inter quos & auaritia
recenset. *Omne quod est in mundo aut est concupiscentia
carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vite.*
Quod ut confirmem, tria in sacris litteris
grauia iudicia reperio, quæ in cœlo aduer-
sus tria hæc vitia tulit Deus. Primum aduer-
sus Angelorum in cœlo superbiam, quod etiam
num persentiunt; vnde Psaltes, *Superbia eorum* Psal. 73.

quite oderunt, ascendit semper. Alterum tempore
Noe aduersus lasciuos & carnis corruptio-
ne infames, nam tunc *omnis caro corruerat viam* Gen. 6.
nam. Tertium verò circa mundi finem ex-
ercebitur, in auaros; circa vltima nam-
que tempora illa inualescet, & multorum cha-
ritas refrigescet. Tunc scilicet pronuntiabit
iudex, *Itē maledicti in ignem æternum, esuriui enim, &* Matth. 25.

*non dedistis mihi manducare; sitiui, & non dedistis mihi bi-
bere.* Postremum igitur, quantum hinc collige-
re est, iudicium aduersus auaros potissimum fe-
retur. Merito itaque exclamem, o auari-
tiam cane peius & angue detestandam, & ex-
crabilem!

Quamobrem Isidorus, qui ab hinc mille circi-
ter annis in Ecclesia floruit, circa Heraclij Imp. *Li. de sum.*
bono. tempora, merito etiam exclamat, quem iam in-
de ab Episcopatu Hispalensi clamantem audire
videor, *O pestis maligna auaritiæ, semper bonis animis de-
testanda, quid ille sum, quid inconcussus demittis? Tu genus
humanum confudisti, tu discipulum comitem Christi ab Apo-
stolatu deiecisti.*

Ephes. 5.
Auaritia
vera idolo-
rū semitus.

At nondum hic quiescimus; nam Apostolus a intimas vitij huius fibras & radices penetrans; auaritiam idolorum seruitutem appellare nō dubitauit. quā verba D. Thomas exponens, ait non immerito à Paulo auaritiam idolorum seruituti comparari; tunc quippe idololatria exercetur quando cultus vero Deo & creatori soli debitus creaturæ exhibetur. Duobus autē modis Deo honor & cultus exhibetur, primò illum finem vultum nostrum cōstituendo, deinde in humeromaiestatis eius omnem spem nostram confidentiam, & rerum nostrarum pondus coniiciendo qui verò secus fecerit, & creaturas vt vltimum sibi finem proposuerit, qui in solis creaturis sperat & præsidium collocat suum, idololatriam se reum constituit. Huc porro hominem pertrahit auaritia, vtpote quæ creaturam illam velut nomen colendum assignat, & in diuitijs omnem spem & summum bonum collocare illum cogit. Vera igitur idolorum seruitutest.

Nam. 21.

Ceterum idem penitus auaris accidit, quod olim Hebræis, quibus cum Moses serpentem æneum, vt eum intuentes à venenoso viperarum morsu sanarentur, erexisset; tam stolido & insano in illum amore exarserunt, tamque fatuo eum affectu coluerunt, vt non insperxisse contenti, eundem deinde multi post annis adorarint, & victimas eidem obtulerint. Quo viso, pius rex Ezechias illum in frusta vt fanaticum idololatriæ impetum sifteret, comminuit. Ad eundem modum Deus diuitias & opes temporales nobis cum dedit, velut vnicum quo à læsione & morsu à primo serpente inflicto sanaremur, remedium, vt quæ

4. Reg. 18.

eas

stantum modo int
trahendam neces
en nostra vesania ei
s, magnoque in ea
illi, eas vt numen
olamus.

Quod igitur Apo
stolus, equidem facit
in verebor: cred
in inueniri posse
myvt qui se enecat,
euaras afferuer, c
m fruatur, volupt
incipiat, federrat
statitudinem & vol
tatem pernicien
tur. Quod obscur
dicens: Qui edificat dom
qui colligit lapides suos
ne ex opibus malè
verbas & regias
ant coaceruandus i
onstruendam, nam
gelcente gelu & frig
quamprimum dissol
quoque auarorum
at, Deo occulta q
propter opes in
e. Ceterum loco
gregi qui congregat
quibus verbis col
illas & arces ex op
ta edificanc, sepulc
nem ac sempiternu
construere,

us; nam Apostolus eas tantummodo intueremur, & in res ad vitam trahendam necessarias insumeremus; ea tamen nostra vesania est, vt honorem ijs exhibentes, magnoque in easdem affectu transuersum acti, eas vt numen aliquod idololatrio cultu colamus.

Quod igitur Apostolus idololatriam appellat, equidem fatuitatem & stulticiam dicere non verebor: crediderim quippe avaro nullum inueniri posse stultiozem, aut dementiozem; vt qui se enecat, quo opes coaceruet, & coaceruatas asseruet, quò tandem aliquando ijsdem fruatur, voluptatem ex ijsdem ac fructus percipiat. sed errat profecto. nam id quod sibi beatitudinem & voluptatem allaturum credit, extremam perniciem & exitium tandem causatur. Quod obscure satis innuit Ecclesiasticus *Ecclesi. 21.* dicens: *Qui edificat domum suam impendijs alienis, quasi qui colligit lapides suos in hieme.* Id est, Quicumque ex opibus malè & per fas & nefas partis superbas & regias exstruunt domos, similes sunt coaceruantibus in hieme lapides ad domum construendam. nam vt ædificia, quæ in hieme rigescente gelu & frigore adurent, exstruuntur, quamprimum dissoluta ad terram concidunt; ita quoque avarorum domus diu subsistere nequeunt, Deo occulta quadam tempestate & procella, propter opes iniquè paratas, ad terram deiicient. Ceterum loco vulgatæ versionis, Græca legit, *Quasi qui congregat sibi lapides ad tumulum sepulchri sui:* quibus è verbis colligere licet, eos qui palatia, villas & arces ex opibus malis artibus acquisitis ædificant, sepulchrum sibi, mortem, damnationem ac sempiternum exitium eodem tempore construere.

Qui-

Nam. II.
Exod. 16.

Quicumq; manna in crastinum afferuabant, & pluiquam satis erat colligebant, in vermes illuc & putredinem videbant redactum. Idem omnino auaris & voluptuarijs accidit vt Chrysostomu aduertit; quo enim plus opibus coaceruandis, & voluptatibus confectandis & vltra quàm licitum sit incūbunt, quò & maior illis calamitas, ruina & perniciēs accidere solet, & quod illis datum erat, vt, si modicè & moderatè vterentur, in ista manne iucundum esset, nimia cupiditate ac iusto Dei iudicio, mortiferum fit ac noxium, & damnationem æternam adfert.

Nequis autem me vt auarum & tenacem in exordio hoc de auaritia culpetur, longius id ipsum æquo produxi, vt hinc vobis spes fiat, in ipsa Euangelij expositione in quo non nisi de mammonē, de diuitijs iniquitatis, de auaritia, & inani bus mundi sollicitudinibus sermo est, me non auarum sed liberalem & prodigum futurum. Materiam efformat Matthæus dicens, *Nemo potest duobus dominis seruire: & non potest Deo seruire & mammoni.* Circa hanc primò exponam quis sit Deo cultus exhibendus, deinde euidenter ostendam, in ipso solo eiusque prouidentia spem esse collocandam, & ex utroque ad oculum demonstrabo quam sit graue malū auaritia, quamque detestandum.

Materiæ
propositio.

Dominus igitur in Euangelio denotare volens, vni esse seruiendum Deo, diuitias contemnendas, ænigmaticis id verbis designare voluit, fieri scilicet non posse vt quis duobus seruiat dominis. Per duos hosce dominos signari credit Deum & diabolum Augustinus, quibus seruire simul nemo potest: qui verò id ipsum præstare voluerit, duplex se habere

cor,

or, & duas ingredi v
quam quòd impo
ne non mediocre
loquitur Ecclesiasti
elestis, & peccator
hoc quidem re ipsa fi
culis solet.

Quærunť Morales
etiam D. Thomas
ere queat fines, id
possit dominis? &
is potissimum Chr
dominis seruire, &
mimo legitur, Do
illi soli serues. Am
allium Dei, & soli
am Dagon arcem Da
ad latus eadem in ara
nem non tulit, sed
ecit.

Non prius manna
quàm farina, quas e
sistent: quo myster
posse, vt manna diui
cedinem quis per
sicias, quæ mundi
tinet, vel designat
& peccati affectu
no seruire, eiusque
mereri non poss
Christi. Nemo potest du
Aquila quoddam
naquis prædam ve
te & generositate n
comparanda, eò

cor, & duas ingredi velle vias ostēdit. Quod præterquam quodd impossibile sit, maledictione quoque non mediocrem adferre solet. Ita namque loquitur Ecclesiasticus. *Vae duplici corde, la-*

Eccles. 2.

uis s. electis, & peccatori ingredienti terram duabus vijs. hoc quidem reipsa fieri nequit, optari tamen à multis solet.

Quærunt Morales Philosophi, & cum il-
is etiam D. Thomas, vtrum plures homo ha-
bere queat fines, id est, vtrum duobus serui-
re possit dominis? & dicunt, quod non, ver-
bis potissimum Christi innixi. *Nemo potest duo-*

*Insignis
Philosopho
rū quæstio.
1. p. q. 1. ar. 3*

Deut. 2.

1. Reg. 5.

um dominis seruire, & legi quæ in Deutero-
nomio legitur, *Dominum Deum tuum adorabis,*
& illi soli serues. Amarunt quidem socios gen-
tilium Dei, & soli esse noluere, an non ido-
lum Dagon arcam Dei Israel in sanum suum, &
ad latus eadem in ara admisit? sed arca Dei Dago-
nem non tulit, sed ad terram comminutum de-
ecit.

Exp. 14. 16

Non prius manna cœlo Israelitis descendit,
quàm farina, quas ex Aegypto tulerant, dese-
cissent: quo mysterio denotabatur, fieri non
posse, vt manna diuinum, rerumque cœlestium
dulcedinem quis percipiat, quamdiu voluptates,
delicias, quæ mundi huius farinae sunt, in animo
detinet, vel designatum hic fuit, quamdiu serui-
tus & peccati affectus in homine perseverat, eum
Deo seruire, eiusque gratiam & benedictionem
promereri non posse, iuxta sententiam illam
Christi. *Nemo potest duobus dominis seruire.*

*Deo & mū-
do seruire
nemo po-
test.*

Aquilæ quoddam genus est, vt ait Plinius, quæ
in aquis prædam venetur, sed quæ animi robo-

*Nat. hist.
lib. 10. c. 5.*

*Novum
quoddam
aquilæ ge-
nus.*

re & generositate non sit cum ceteris aquilis
comparanda, eò quod à coruo superetur.

Nec

Nec ipsa forma reliquas aquilas refert, vnus quippe pedem habet è continua membrana infusar anseris, cuius adminiculo aquis innatat, alium verò ad instar aliarum aquilarum adun cum quo se defendit, & prædam rapit. Prodigiosa huius auis naturam propius intuitus, illos huic esse censeo perfimiles, qui duobus seruire dominis contendunt, Deo quidem, celestia desiderando; diabolo verò, terrenis inhians: hoc scilicet est habere pedem aquilinum & anserinum, id est affectum erga spirituales & simul terrena fouere; hoc est in terra simul & aqua viuere, in mundo quidem cum carnalibus & lasciuis in bonorum fortunæ torrentibus natitare, & cum pijs & spirituales sublimem euolare, vt celestium rerum prædam consequantur. at hi à virtute degenerant, & faciliè à diabolo, terribili illo coruo, superantur.

Qui Deo simul & mundo seruire volunt Satyris & Hippocentauris similes.

Finxerunt Poetæ quosdam prodigiosæ formæ homines, quos modò Satyros, modò Hippocentavros nominarunt, atque hos siluas incolere, per montes oberrare, duas vno in corpore præferre formas, vnâ quidem honestam, & modestam, alteram verò lasciuam & Salacam; indeoque monstra illos esse putat antiquitas. His confero illos, qui vno in corde duos affectus & amores penitus inter se contrarios concludere conantur: seruire namque Deo & simul diabolo, est Satyrum & Hippocentaurum aliquem agere, est ab vna parte hominem & ex altera equum esse; hinc autem ratione carere & illinc ratione præditum esse, monstruosum est & prodigium simile.

Inter ceteras quas Deus reiecit vt immundas aues,

is, fuit Vespertilio, causam? quod n quidem alas auis videtur cum pectus no nycticoracem & qui volucres & qui autem per terrando; & in altum plando, conantur; nam Nemo cum Darius Persarum regni sui partem inis focum admittit & regnandi cupit non duos ferre munus duos potest Regi posito meo adaptasse duos subsistere in quo Deo, alter

voluit olim Dominus vine conseri, noluit in copulatis iugo arari, quæ ex lino laret, inquit, vineæ que simul & asino, in quoque contextum est, solo semine serunt, in amore inclinat, arant, qui angelum nascisci, acquirere contendunt, in coloribus & line

illas refert, vnum
ina membrana in
lo aquis innata,
n aquilarum adu
dam rapit. Prodi
popius intuitus, i
les, qui duobus se
Deo quidem, coele
rò, terrenis inhia
e pedem aquilinum
um erga spiritualia
hoc est in terra
o quidem cum car
m fortunæ torren
piritualibus suble
um prædam conse
generant, & faci
o coruo, superan
am prodigiola for
vros, modo Hippo
ne hos siluas incol
luas vno in corpor
idem honestam,
quam & Salacamy
rat antiquitas. Hi
rde duos affectus
contrarios conclu
e Deo & simul du
entaurum aliquem
nem & ex altera
ne carere & illi
rofum est & prodi
eiecit vt immundu
aus,

nes, fuit Vespertilio; & quamnam putatis *Leuit. 11.*
o causam? quod nimirum biformis sit, ha
er quidem alas auis instar, serpens quoque es
videtur cum pectus implume ostendit. Illi
ro nycticoracem & vespertilionem imitan
r, qui volucres & reptiles simul esse gesti
nt qui autem per terram serpère, delicias con
stando; & in altum euolare, coelestia con
mplando, conantur, reprobari à Deo fo
nt; nam *Nemo potest duobus dominis ser*
e.

Cum Darius Persarum rex Alexandro di
dium regni sui partem offerret, eumque in re
minis socium admitteret, mox ille super
& regnandi cupiditate flagrans respon
non duos ferre mundus soles, nec Reges re
um duos potest Regum hocce apophthegma
pposito meo adaptans, vno in corde non
sse duos subsistere amores & affectus dico,
um quo Deo, alterum quo mundo seruiat

Curt. lib. 4

Noluit olim Dominus vnum agrum diuerso
mine conseri, noluit in boue & asino iubeo
en copulatis iugo arari, noluit vestimenta ge
tri, quæ ex lino lanaque contexta essent.
oseres, inquit, vineam tuam altera semine, non ara
in boue simul & asino, non indueris vestimento quod
ana linoque contextum est. Illi verò agrum suum
uerso semine serunt, qui animæ suæ & Dei &
rindi amorem includunt: illi quoque in bo
& asino arant, qui duos diuersos affectus fo
ut, coelum nancisci, & simul terrenas faculta
t acquirere contententes: illi deniq; vestimen
t diuersicolori & lineo simul & laneo vestiuntur,
qui

Deute. 22.

qui affectus suos quodam rerum terrenarum appetitu, quem lana denotat, & cœlestium desiderio, quod linum indicat, induunt. qui hoc facere neglexerit, diuinis mandatis refragatur, & euangelicæ suasioni, in qua Christus ait: *Nemo potest duobus dominis seruire.*

Iosu. 24. In libro Iosue hanc à Deo publicatam constitutionem reperio. *Nunc timete Dominum, & seruite perfecto corde, atque verissimo, & auferite deos alienos, quibus seruierunt patres vestri in Mesopotamia, & in Aegypto, ac seruite Domino: quam legem populus se seruatum pollicitus, quamprimum respondit. Absit vobis, vt relinquamus Dominum & seruiamus dijs alienis.* Illi verò in hanc legem impingunt, & Dei cultum relinquunt, qui Dei honore cōtempno, & affectu erga res sacras exuto; vanitates & terrenas sollicitudines, quæ velut diiquidam alieni & muti idola sunt, confectantur.

Comparationes. Fieri non potest, vt vno quis oculo cœlum altero terram intueatur: ita penitus impossibile est vno eodemque corde Deum & mundum diligere.

Exod. 8. Inter cæteras Aegypti plagas, fuit illa ranarum importuna coaxatio, per agros inunda-

Psal. 104. Percutiam omnes terminos ranarum: de quibus cecinit Psalmista, *Edidit ranæ eorum ranas in penetralibus regum ipsorum.* Ranæ immunda sunt animalia, in locis palustribus victitantes, sed quæ tam in aqua, quam in terra viuunt. Vna etiam è maximis orbis plagis & calamitatibus est, videre in mundo immundos & instar ranarum cœno gaudentes, qui in carnis voluptatibus instar piscium natant, & in terra poenitentiae instar virorum spiritualium, qui animalia sunt rationis

ardita, ambulare est neminem du- Cum duo domini nec eiusdem naturæ & amore seruire n- silentij studiosus: si hic in risum lacrymetur: si hic standis negotijs; vtrique ad vorum aleruat: quanta p- tos, Deum & mun- liberalis est, hic auar- hic crudelitate: hic semper accip- non potest, vt qu-

Ad hæc qui Deo sim- dunt, Samaritanis tribuum captiuit- ynà cum Deo cœli- versabantur, ado- Philisthæis, qui ar- cœlum Dagón collo- & idola honore- duobus dominis l- quinquam Deus l- matus, & diabolus, dan quæ tamen ob- tantes. Patriarch- libano inseruiuit- helis amplexibus p- cœlum, gaudium ve- & varia molestaru- pra- Dom. Tom. 2.

erum terrenarum & celestium delictis, induunt, qui vobis mandatis refragantur, in qua Christus

Cum duo domini diuersi inter se ingenij sunt, nec eiusdem naturæ, eodem vtrique affectu & amore seruire nemo potest. Si nimirum vtriusque silentij studiosus sit, alter garrulus & loquax: si hic in risum pronus sit, & ille assidue lacrymetur: si hic ludo delectetur, ille peractandis negotijs; hic otio, ille negotio, quis vtrique ad votum & iuxta ingenij qualitates seruiat? quanta porro duos hos inter maximos, Deum & mundum, differentia est? ille liberalis est, hic avarus & tenax: ille misericors, hic crudelitate infamis: ille semper contemto, & affectu, hic semper accipere contendit: fieri ita non potest, vt quis duobus seruiat dominis.

Adhuc qui Deo simul & mundo seruire contendunt, Samaritanis sunt similes, qui post deum tribuum captiuitatem, vt Scriptura testatur, vna cum Deo coeli idola alienigenarum, inter quos versabantur, adorare coeperunt: similes etiam Philistæis, qui arcam Dei captam iuxta Deum suum Dagôn collocarunt, eodem Deum verum & idolum honore afficientes. nemo enim potest duobus dominis seruire.

Ecce quoniam Deus bone domini sunt caro, & diabolus, quam grauiam eorum mandata: quæ tamen obseruantibus nulla reddunt merces. Patriarcha Iacob septennio socero suo Labano inseruiuit, & iterum septennio vtriusque Rachelis amplexibus potiretur, quæ nullum ei dedit gaudium, sed sexcentas calamitates & varia molestiarum genera attulit: erat si-

Dom. Tom. 2.

h h h

quidem

1. Reg. 5.

Gen. 31.

quidem sterilis. Liaverò, quam non ambigatque ultro ei oblata fuit, varia eum beavit prole, & propter eam benedictus fuit. O miseria humanam! ecce quod minori paratur labor, maiora afferre solet emolumenta; & quod magnis laboribus & sudoribus constat, rarò fore utile esse. heu! Non septennio tantum, aut duplicato septennio, sed toto vitæ tempore munus & diabolo ut seruiamus, sudamus, quòd honorem ab iisdem, voluptates & diuitias aliquando obueniamus; & interea non nisi graues in hac vita molestias ac difficultates, in altera verò tormentum & confusionem sempiternam nanciscimur: vitæ tutes verò, quas facili negotio parare possumus, quæque adeò sunt utiles, & tantum afferre solam & iucunditatis solent, còtemnimus, & velut foliolas negligimus.

Mundus, caro, diabolus duci illi Amalechitæ sunt persimiles, qui cum seruum haberet, quòd fidele ei toto vitæ tempore in armis obsequium ostenderat, eundem mox ut malè habere cœperat in via deseruit. audite ut de hac domini ingratitudine ille exostulet. *Puer Aegyptius* *1. Reg. 30.* *sum, seruus viri Amalechitæ, dereliquit autem me dominus meus, quia egrotare cœpi nudius tertius.* In nunc, o diabolo, mundo & carni toto vitæ tempore seruito: qui domini sunt adeò ingrati, ad primam quæ ingruerit afflictio, te derelicturi sint, faciem auersuri. At longè melior dominus ipse Deus est; nunquam enim derelicit eos qui fideliter illi obsequuntur, sed solum sibi obsequium postulat, quia *nemo potest duobus dominis servire.*

Non priùs Deus in Sacris litteris Dominus dictus est, ut obseruat Tertullianus, quàm postquam

nam hominem iam
tè Deus est appella
eos. In principio creau
pòst, Dixitque Deus
creato, domini quoq
dignetur Dominus Deus
rationem reddend
factum & offer
nium in ceteras re
solum hominem
nomo nullum ali
dum Deum, qui pos
ad dominum quoq
ade nullum alium sibi
alienum quemdam ag
tèmo potest duobus domin
Si duobus dominis
modo igitur Deo ill
abditus, qui viginti
eos agnoscit: Plurim
caritatis modò stude
indictæ appetitui al
domine passionis &
eos & heros se habere
quod mancipium ser
angelio ait, qui facit p
peccator tot dom
peccata humeris im
verba illa Prop
mobilem animam, ad
morum,
sententia meæ
Peccatorem tot esse
qua. quò referant
pau Cynici, qui

quam non ambigit
varia eum beavit
tus fuit. Omiserat
hori paratur labo
amenta; & quod
s constat, raro so
tio tantum, aut du
vita tempore mun
damus, quod hono
ritias aliquando ob
traues in hac vita
altera vero tormen
m nanciscimur: v
io parare possunt
antum afferre sola
minimus, & velut

duci illi Amalet
feruum haberet, s
e in armis obsequi
ve male habere co
de hac domini ing

Puer Aegyptius
dereliquit autem me
diu infernum. Inunc
i toto vitæ temp
nt adeo ingrati,
t afflictio, re de
furi. At longe
nunquam enim
bsequuntur, sed
ia nemo potest duobus

is litteris Domini
llianus, quam po

quam hominem iam condidisset; semper enim
antè Deus est appellatus, ut in principio Gene-
seos. *In principio creavit Deus celum & terram & pau-*
lò pòst, Dixitque Deus, Fiat lux. At homine iam
creato, domini quoque titulum assumpsit, *forma-*
uit igitur Dominus Deus hominem de limo terre. Cuius
rei rationem reddens Tertullianus, ait, hoc con-
sulso factum & ostendere Deum voluisse, se do-
minium in ceteras res inferiores nihili facere, ac
in solum hominem velle dominari. Vel potius
ut homo nullum alium dominum agnoscat, quam
solum Deum, qui postquam illum iam condidisset,
dominium quoque in illum vindicauit: ac pro-
inde nullum alium sibi dominum quereret, aut
alienum quemdam agnosceret, iuxta Euangelium:
Nemo potest duobus dominis servire.

Si duobus dominis servire nemo potest, quo-
modo igitur Deo ille seruiet, qui plurimis est
subditus, qui viginti, centum, imò mille domi-
nos agnoscit? Plurimos enim reperire est, qui nō
uaritæ modò student, sed ambitioni, quin etiā
indiētæ appetitui alijsque peccatis; nam quot in
homine passionēs & vitia sunt, tot quoque domi-
nos & heros se habere credat, quibus ut vile ali-
quod mancipium seruit: nam, ut Dominus in Eu-
angelio ait, *qui facit peccatum, seruus est peccati*, adeo,
ut peccator tot dominos habeat & tyrānos, quot
peccata humeris imposita: in quem trahi pos-
sunt verba illa Prophetæ. *Hæc dicit Dominus ad con-*
temptibilem animam, ad abominatam gentem, ad seruum do-
minorum.

Sententiæ meæ suffragatus Augustinus tra-
dit: *Peccatorem tot esse seruum dominorum, quot vi-*
torum. quod referam etiam scomma illud Dio-
genis Cynici, qui Alexandro de totius orbis
domi-

Lib. contra
Hermoge-
nem.
Genes. 1.
Genes. 2.

Peccator
mācipium
est multis
dominis
subditum;

Ioan. 8.

Isai. 49.

Tot peccā-
tor heros
quot pecca-
ta habet;

dominio imperioque glorianti olim ait, *Nequam, O Alexander es Dominus, sed seruorum meorum sum.* Id est, Viti tibi imperant & ipse vitijs; quæ mihi instar seruorum obsequuntur, tibi vult domini imperitant; itaque seruorum meorum seruus dici mereris. Post Philosophicum hunc sarcasum adiungere etiam libet sententiam propheticam, *Servietis dijs alienis die ac nocte qui non dabunt vobis requiem.* Concludere igitur possumus, fieri non posse vt quis duobus seruiat dominis, Deo & mammonæ: *Non potestis Deo seruire & mammonæ.*

Diuitiæ ho-
mini serui-
re debent,
non homo
diuitijs.

Mammona Syriaco idiomate diuitias signi-
cat; atque hoc præsupposito non dixit Christo
non potestis diuites esse, & Deo simul seruire
plurimi enim & diuites fuere & Deo seruierun-
t ut Abraham, Iacob, Iob, Tobias, & sexcenti alij
sed non potestis seruire mammonæ; diuitiæ enim homi-
ni seruire, non verò diuitijs homo debet. Ho-
dauit rex auarorum sortem deplorans ait, *Do-*
muerunt somnum suum, & nihil inuenerunt in manibus suis
omnes viri diuitiarum. viros nominat diuitiarum
quòd diuitiæ illis dominarentur, non verò ipsi
diuitijs, sed ijsdem subiecti essent.

Indic. 7.

Quicumque milites Gedeonis proni, & curvato genu è flumine biberunt, reiecti sunt; qui verò aquas manibus exceptas bibere, & sicut solent canes lambere, cursum & obiter, velut generosi & strenui ab alijs segregati sunt. *Qui manu & lingua lamberint aquas, sicut solent canes lambere, separabis eos seorsum; qui autem curvatis gembus biberint, in altera parte erunt.* Denotare hoc volebat, illos à Deo reijci & reprobari, qui in terram proni diutius immodicè bibunt; at qui mediocri erga easdem affectu feruntur, &

anci olim ait, Neque
ed seruorum meorum
ant & ipse vitijs;
obsequuntur, tibi
que seruorum meo
Post Philosophicu
e etiam libet sente
is dijs alienis die ac nocte
cludere igitur po
is duobus seruiat de
non potest Deo seruire
ate diuitias signifi
non dixit Christus
Deo simul seruire
& Deo seruietur
ias, & sexcenti alij
diuitiz enim homi
homo debet. Hoc
deplorans ait, De
tuerunt in manibus
ominat diuitiarum
entur, non verò ip
essent.
onis proni, & con
te, reiecti sunt; q
s bibere, & sicut
& obiter, velut
segregati sunt.
sicut solent canes
autem curuatis genib
Denotare hoc v
& reprobari, qu
immodicè bibunt
m affectu seruunt
&

& non nisi obiter gustant, ad vitam scilicet neces
saria, easque manu, ut domini, comprehendunt,
Deo electos & sequestratos esse, ut cum Iesu
Christo illorum duce mundum expugnent. Quod
respiciens Psalmographus aiebat: *Diuitie si affluat, Psal. 62.*
Non poterit cor apponere.

Ille verò diuitijs cor apponit, qui inor
dinato erga easdem affectu fertur, & ijs ve
lut domino obsequitur, eas ut deos & idola co
git. In cuius rei figuram legimus in Exo
o, Israelitas, spolijs & opibus Aegypti dita
tos, ex auro & argento quod secum asporta
erant, vitulos aureos conflare, eosque
numen aliquod adorasse. Vnde conijce
licet, auaros plurimas à Deo facultates ac
eptas non rectè impensuros, sed iisdem velut
olis seruitorios, quod præsagijt Propheta di
ns: *Argentum suum & aurum fecerunt idola, ut interi*
u. Sed quid nemo Deo & simul mammonæ ser
re potest.

Iudas Ischariotes in Apostolatu viuere, & si
mul oculos regere cum vellet, Deo in
tam seruire & mammonæ, cecidit, sibi que
ritum & interitum attulit. quo mysticè desi
natum est, illos, qui vitam Apostolicam viue
re proponunt, & diuitijs parandis nihilomi
us incumbunt, errare, & impingere in senten
tiam illam Christi, *Non potest Deo seruire & mam*
monæ.

Giezi Elisæi Prophætæ puer, sed auaritiæ
odore flagrans, cum satageret & Prophe
tæ seruire & Naamanis munera recipere, le
naturpissima percussus fuit, quæ & ad poste
os successiuè pertransijt. *Sed & lepra Naaman*
habebit tibi, & semini tuo usque in sempiternum.

hhh 3

Vnde

Exod. 32.

Osee. 12.

Matth. 23.

4. Reg. 5.

Vnde colligere est, eos qui arbitrantur possi
Deo Prophetarum regi se seruire, & interea a
uaritiæ studere, mundi que thesauros coarctare,
re, sæpe numero peccati lepra infici, nec illo
modo, sed & filios & adeo vniuersam familiam

Apoc. 17.

Mulier illa Apocalypseos, quæ manu vasa præ
feribat aurea, & varijs ornata erat gemmis &
monilibus, meretrix erat, & omnis fornicatio
nis mater, vinoque suo reges terræ inebriauerat
& in peccatum pertraxerat. *Et mulier erat circumda
ta purpura & coccino, & inaurata auro, & lapide pretio
so, & margaritis, habens poculum aureum in manu sua ple
num abominatione & immunditia fornicationis eius. Ipsa
vera imago est auaritiæ, quæ quamuis sit aurea
mater fornicationum & scelerum omnium pa
rens est & abominationum & sordium cloaca, quæ
maximos quosque & potentissimos in mundo de
cipit. Vel potius mysterium est, quo docemur, a
nimam eorum qui manus & cor auro & argente
plenum habent, & affectu indebito erga diuitias
feruntur, pellicem esse, mundi concubinam, Deo
que fidem non seruare: quod ut dicam ipsa me
Euangelij verba inducunt. *Non potestis seruire Deo &
mammonæ.**

4. Reg. 25.

Diuitiæ & thesaurus templi Salomonici, quoc
miraculum erat orbis, & locus sacrificijs Iudæo
rum destinatus, causa fuit cur euenteretur & diri
peretur: nisi enim diuitiæ sacrario permixtæ fuis
sent, nunquam Chaldæi aduersus ipsum bellum
susceperant. Nos autem templum Spiritus san
cti sumus, ut Apostolus testatur. *Nescitis quia tem
plum Dei estis?* cor verò nostrum altare est, qui ve
rò credit, posse se suum erga diuitias affectum
cum Dei amore hic constituere, sæpe sibi interit
um & animæ damnationem adfert. Virtus enim
apud

1. Cor. 3.

nd thesaurum secur
discrimini expos
m possit Deo seruire
filii, quin & ver
esse sollicitos, &
pro coelesti nos labo
non extra propositi
hi futurum est per
rem deueniam.
Christus igitur cum
let, neminem mor
naleruire, præserti
solutatis, & res ine
ta subieculit epiph
ore & mammonæ, de in
ter terrenis laborand
exibo, potu, veste, ac
diuitiæ data sunt
rebus corporal
nimæ detrahimus
Israel cum in dese
libamina offeren
harao obstaculo fu
it. Quatur, & ideo hec
etiam querat, res sic
etiam modum
cipre constituis,
num impedit di
idum ei quod ag
acritudine rerum
cipius cogitare qu
uit. Nolite solliciti
enda vestra crapu
an non stolidus
nis qui montem c

arbitrantur possidere, & interea thesauros coarctare, & in seculum infici, nec illi diuersam familiam, quæ manu vasa præparata erat gemmis, & omnis fornicationis terra inebriaretur.

Et mulier erat circumdata auro, & lapide pretioso, aureum in manu sua præ fornicationis eius. Ipsa quamuis sit aurea, & rerum omnium peritiorum cloaca, quamissimos in mundo dicitur, quo docemur, quod cor auro & argento debito erga diuitias diuiciæ cocubina, Deo ut dicam ipsam non potestis seruire Deo.

Israel cum in desertum ad Deo cœli sacrificia & libamina offerenda se conferre decreuisset, Pharaon obstaculo futurus & impedimento, dicebat. Otiaur, & ideo hæc loquitur: plures reddat laieres, pa-

lias etiam querat, ut sic ei non vacet alia cogitare. Ad eundem etiam modum Christiane, sepe quidem Deo seruire constituis, sed diabolus inuidens quamprimum impedit dicens, Hic otio abundat, ideo parandum ei quod agat, negotijs opprimendus est, sollicitudine rerum mûdanarum obruedus, ne de Deo amplius cogitare queat, at longe aliter Christus, qui ait. Nolite solliciti esse; & alibi, videte ergo ne graueur corda vestra crapula et ebrietate, & curis huius seculi.

An non stolidus ille dicendus foret ac de simili mens qui montem celsissimum ascensurus, graue

h h h 4 in

Exod. 5.

Diabolus
rebus mûdi
nos impli-
cat ut à Dei
cultu nos
auocet.

Matth. 24.

in humeros onus susciperet? an non omnes, nihil eum minus quàm de monte conscendendum cogitare dicerent? Idem omnino facere censendus est Christianus: si enim ad cœlestia & sublimia vocatus, curis & sollicitudinibus rerum terrenarum se implicet, apertè demonstrat, de cœlestibus nihil se laborare, ac ne somnare quidem.

Isai. 9.
Christus
fuit magnus
confiliarius.

Inter cetera, quibus Isaias Messiam venturum decorauit nomina, consiliarium illum vocauit admirabilem, quo indicauit, illum dum in orbem venturus esset, bene hominibus consulturum. nullum porro consilium illius reperio solutarius, quàm quod hodierna die in Euangelio legimus, in quo omnibus consultit, diuitias, vt cetera temnant, rebus & negotijs mundanis se eximant, auaritiam imprimis, velut originem & omnis sollicitudinis fontem fugiant. Nec etiam in tot Euangelio sublimiorem reperire est philosophia, & quoniam auaritia sicut vitiorum omnium mater est, ita sollicitudinum omnium nutrix; hanc indeo ab animis nostris fugare conatur, vt sublatam semel radice, vitiorum & sollicitudinis rami non excrecant; quam obrem nolite solliciti esse.

Auaritia
Pandora est.

Et sanè auaritia Pandora est, quæ malis omnibus ianuam aperit, & magnam in orbem confusionem inuehit. Crudelis quædam Iesabel est, quæ vt aliena per nefas abripiat bona, fortunamque suam adaugeat, crudeles Achabos ad cædem & innocui sanguinis profusionem inuitat. Est mula illa Absalomi, quæ regni adipiscendi spem suggerit, filios in patrem armat, deinde in arbore temerariæ ambitionis suspensos & trans fossos deferit. Est pestilens illa Megera, quæ Dei filios ad summa montium euehit iuga, è quibus omnia regna mundi ostendit, illos extimulat

3. Reg. 22.

2. Reg. 18.

Matth. 4.

lat vt genibus inter
denique est, quæ
omnia sibi dabo si cædem
ritiam; O diuitias
ita porro exclamar
tia illa æterna, in
iniiquitatis appel
ones cordis huma
olus laqueos & re
smali originem
Effodiuntur opes irrita
quidem addo, illas
captrices, qui cor, an
ones nobis diripiunt
apellem, vt refert
um, cum æger lecto
in uisit: qui cum ce
clanculo magnam
to abiit: puer verò
e veller, viso auro
auro turgidam regis
ecce furtum Regis
am, ait subridendo
ctu aliquo singula
quo necessitatibus
um furripuisse ais. B
que donis Archel
uit. An non sign
orem esse, & opes
postquam aues
sed bestias terr
Deus ter maxim
diam prouocar
us, quod tuam i

ulat vt genibus in terram prostratis se adorent;
la denique est, quæ auribus illorum occinit,
ec omnia tibi dabo si cadens adoraueris me. O infelicem
arritiam! O diuitias detestabiles!

Ita porro exclamare libuit, quòd Christus sa- *Luc. 16.*
entia illa æterna, in Euangelio illas mammo-
um iniquitatis appellarit. S. Lucas verò fures &
trones cordis humani vocare non dubitat. A *Luc. 12. &*
ostolus laqueos & retia diaboli. Poeta autem *16.*
mnismali originem & fomitem,

1. Tim. 6.

Ouid. 1. me-
tam.

Effodiuntur opes irritamenta malorum.

Equidem addo, illas vafras incantatrices esse,
raptrices, qui cor, animam, iudicium & cogi-
tationes nobis diripiunt, furantur.

Apellem, vt refert Rosinus, pictorum illum *Rosin. lib.*
um, cum æger lecto decumberet, Archefilaus *de Princip.*
tinuisset: qui cum ceruical se furrigere simula- *Christ. cap.*
clanculo magnam auri vim subiniecit. Quo *35.*

to abiit: puer verò Appellis lectum cum ster-
re veller, viso auro exclamare cepit, se crume-
n auro turgidam reperisse, Tace inquit Apel-

le, ecce furtum Regis, qui mea surripuit. Nequa- *Apophtheg-*
mam, ait subridendo famulus, forsitan Princeps *ma Appel-*
ectu aliquo singulari hanc tibi pecuniam de- *lis.*
quo necessitatibus tuis succurreret, & tu tibi
um surripuisse ais. Bene dixi, inquit ille. His
mque donis Archefilaus animum mihi & cor
ripuit. An non significare volebat, auaritiam
ptricem esse, & opes admodum noxias?

Deus postquam aues & pisces condidisset, bene-
dixit, sed bestias terræ non legitur benedixisse. *Gen. 1.*
nte Deus ter maxime, animalia terræ magis ad *Cur Deus*
acundiam prouocarint, quam volucres aut *bestijs terre*
sces, quod tuam illis benedictionem sub- *non bene-*
dixerit.

h h h 5 trahast

trahas: sed magnum hic latirat mysteriū. Docet quippe voluit Deus, eos qui benedictionem illam finalem accipere gestiunt, *Venite Benediciti Patres mei*, volare & natare debere, non verò in terraregere. Negat enim benedictionem illis Deus, qui bestiarum instar in terra viuunt, & cor suum in rebus terrestribus & mundanis affigunt. Eia igitur anima mea in cōtemplando instar auis sub me euola, in amaris contritionis vndis piscis instar euagare, natita inquam in mari & aquis penitentiae, & inprimis fugito auaritiam.

Anima avarorum avaritiae fodiens colit.

Vti terra è qua aurum eruitur, nullum aliud producit fructum, non segetem, non vineam profert: ita quoque anima auaritia flagrans, & auaritia inhians, ad nihil aliud vtilis est, misericordia nescit, iustitiam ignorat, & in bonis operibus producendis sterilis & infecunda. aliud non cogitat quam sordes, aurum, & auaritiam.

Diuitiae ex se nec bonae nec malae.

Dixero igitur, diuitias ex se nec bonas nec malas esse, sed adiaphoras, & indifferentes: sed haec ausim dicere, bonis & qui cor ad Deum directum habent, quique diuitijs adulterando non abutuntur, & plures easdem non faciunt, quam reuerse fieri debent, non obesse; sed maximo opere proficere: at improbis, quorum cor procul à Deo est, quique cum diuitijs adulterium committunt, easdem perditè amando, plurimum officere. Mulier apud iudeos adulterij accusata, cum res non videretur adeò constaret, in templum adducebatur, atque ibi coram plurimis certum quoddam amara potionis genus, ex aqua compositum, quam sacerdos maledictis & diris execrabatur, & cui cinerem & terram permiscebat illi ad bibendum offerrebat. Si mulier accusata, innocens erat

fiden

temque iniolaram
in ei ex porione da
at si adulterij
si haulla cicutā en
alteram eam haben
mens, dico aquam i
num, veram diuiti
idem sunt, quod
inseant: amaræ,
er, cum dolore
tèro permixta sunt
inquam & argente
cūpiscunt, nonni
es: mulier vero,
est, quæ si adulte
inso suo fidem seru
est, quamvis ex
debitè diuitijs ve
modo easdem ad
mentum patietur, a
ordinato in diuit
Deum easdem di
opere nocebunt, m
Deus igitur hanc, v
et, & à mundi curi
præcepit, *Vitima*
monit ex eis quidquam
nare voluit Deus,
poborandum, l
manum in neces
operandum. Iden
ne obseruatum vo
relinquat ex eo in ma
neat quidam ex eis r
que computruit. Hic

demque inuolaram marito custodisset, nulum ei ex porione damnum aut læsio mimine-
 at, at si adulterij rea foret, quamprimum
 nasi haustâ cicuta emoriebatur, omnibus ve-
 luteram eam habentibus. Allegoricè hoc ex-
 onens, dico aquam illam amaram pulueri im-
 mixtam, veram diuitiarum imaginem esse, aquæ
 quidem sunt, quod fluxæ sint, & in momento
 transeant: amaræ, quod labore & sudore pa-
 entur, cum dolore verò amittantur: cineri-
 us verò permixtæ sunt, quòd earum caput, au-
 tum inquam & argentum, quod avari tantopere
 incupiscunt, non nisi terra sit, puluis, & ci-
 res: mulier vero, cuius sit periculum, ani-
 a est, quæ si adultera non est, & Christo
 onso suo fidem seruauit, id est, si in bono
 tu est, quamuis ex hacce aqua degustet, ta-
 en debitè diuitijs uti norit, & eo quo Patriar-
 æ modo easdem adhibeat, nullum omnino de-
 mentum patietur, at si adulterium commiserit
 inordinato in diuitias affectu feratur, plu-
 am Deum easdem diligendo, proculdubio ma-
 nopere nocebunt, *Nolite ergo solliciti esse.*
 Deus igitur hanc, ut nobis sollicitudinem eri-
 ret, & à mundi curis sequestraret, in Leuitico
 im præcepit, *Vitæ carne eadem comedentur die, nec*
manebit ex eis quidquam usque mane. Quo præcepto
 dicare voluit Deus, non esse de futuro magno
 re laborandum, sed diuinam providentiæ il-
 lis manum in necessitatibus nostris auxiliari
 esse sperandum. Idem omnino in manæ colle-
 one obseruatum voluit, *Dixitque Moyses ad eos,*
Quis relinquat ex eo in mane: qui non audierunt eum, sed di-
serunt quidam ex eis usque mane, & sciatere cepit vermi-
atque compurruit. Hic iterum docemur, non esse
 de

Leuit. 7.
De crastino
non est la-
borandum.

Exod. 16.
Mâna quo-
tidie collige-
batur.

de vitæ huius necessarijs vsque aded laborandum, nihilque in futurum referuandum: sed tantum esse nobis paremus, quantum in diem sufficiat: qui verò plura coaceruare & in aliquot annos sibi prospicere gestiunt, diuinam legem fringunt, simulque se periculo exponunt, ne conquisita & parta pereant & corrumpantur.

Luc. II.

Ipsæ etiam Christus Lucæ XI. auditoribus tantam viuendi regulam præscribens, ad quam actiones suas dirigerent, inter alia docuit, vt panem & dimensum quodammodo præscriptum Deo peterent. *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie à Deo petendus.*

Panis quotidianus à Deo petendus.

Noluit nos in annum petere, nec in mensem, in septimanam quidem, sed in diem præsentem vt diffidentiam & auaritiam à nobis profigat simulque edocuit, credere nos oportere, ea quæ in manu illius sunt, certiora esse quàm quæ manibus nostra continemus; & vt melius nos hoc edoceret, in Euangelio clamat, *Nolite solliciti esse dicentes quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur, hæc enim omnia gentes inquirunt.*

Insignes rationes quibus Dei prouidentia adstruitur.

Christus igitur magnus ille mundi doctor, vniuersam omnem nobis diffidentiam tolleret, & nimiam sollicitudinem erga res mundi, pulcherrimas depromit rationes, quarum hæc prima est, *Nomen meum anima plus est quam esca, & corpus plusquam vestimentum.* Id est, qui maiora dare potest, poterit etiam minora, qui liberalem se in maioribus ac regibus rebus ostendit, in minoribus ac regibus ostenderet. Id est, dedit tibi Deus corpus tot egregijs partibus, membris, sensibus, & facultatibus donatum, atque hoc nomine gratias illi persolue: magis vero sibi te deuinxit, animam ad sui imaginem conditam, tot dotibus & perfectionibus decoratam, infundendo. Cum igitur tot tanta

in te beneficia contemni tibi alimenta contemni sunt, denegat tibi anime plusquam corpus condidit, mediaque fugere conferuntur: in esse conservat philosophicum sequuntur ad esse, id est, etiam dabit. tunda, qua auaritia tollere conati prouidentia, quam teli, que non ferunt, nora, & pater vester cadit, etiam? o prouidentia mirabilem! Siquid in genere creatura potiori ratione huiusaria subministrat imaginem suam contemni caput ac princeps huius rector angelice volatilia celi, angelos intellexere, nymus. Hilarius ait, & forsitan auaritia est, & per translatione aut ex volitantibus; nymum Christi eius euertere sententia licet rationes, quæ aimalium prouidentia velle proferri

usque adeo labori
conseruandum: sed
quantum in diem su
uare & in aliquota
t, diuinam legem
ulo exponunt, ne co
corrumpantur.

¶ XL. auditoribus co
tribens, ad quam al
alia docuit, ut pat
do præscriptum
uandianum da nobis ha
e, nec in mensē,
in diem præfente
a nobis profigura
os oportere, ea q
a esse quam quæ ma
nelius nos hoc edo
uolite solliciti esse dicim
bemus, aut quo operiem

ille mundi doctor
tolleret, & nim
em, pulcherrima
hæc prima est, N
is plusquam vestimen
etelt, poterit et
n maioribus ac reg
oribus se anarum
Deus corpus tot eg
sibus, & facultat
ne gratias illi per
xit, animam ad su
tibus & perfectio
Cum igitur totam

te in te beneficia contulerit ane credibile, vi
eum tibi alimenta quæ homini cum bestiis cō
munia sunt, denegaturum?
Nonne anima plusquam esca? Id est, Is qui animam
corpus condidit, eadem etiam reficere po
rit, mediaque suggeret quibus subsistant & in
gore conseruentur: quod enim semel condidit,
sum in esse conseruare quàm maximè conatur:
nde Philosophicum illud axioma, *Qui dat esse, dat*
que sequuntur ad esse, id est, qui magnum quid dat,
minus etiam dabit.

Axioma
philosophi
um.

II. Ratio.

Secunda, qua auaritiā expugnat, quæque dis
sentiam tollere conatur Christus, ratio proce
rà prouidentia, quam habet auium: *Respicite vo*
lilia cæli, quæ non ferunt, neque metunt, neque congregant
in thesaurum, & pater vester cælestis pascit illa: nonne vos ma
gis estis? o prouidentiam & philosophiam
mirabilem! Si igitur Deus prouidentia sua om
in genere creaturas educat, alit, sustentat; an
potiori ratione hominis curam geret, eique
essaria subministrabit? homini inquam, quem
magis imaginem suam condidit, qui omnium animā
caput ac princeps, mundi rex, & vniuersæ
hiliæ huius rector ac superintendens?

Sollicitus est
Deus de a
uibibus & be
stijis.

Respicite voluilia cæli. Nonnulli per hæc volatilia
gelos intellexere, ut ait in Commentario suo
Jeronymus. Hilarius autem de monas hisce de
tari ait, & forsitan allegoricè: sed litteram hic
qui satius est, & per volatilia, non longè petita
interpretatione aut expositione, intelligere aues
præaer volitantes; nisi aliud quid intelligendo,
numentum Christi elidere, illius vim tollere &
nitus euertere sententiam velimus. Tres autē
erre licet rationes, cur auium hic potius quàm
orum animalium prouidentiam attulerit. Pri
cum vellet proferre exempla prouidentia
sue

Tres ratioe
nes, cur Do
minus argu
mentetur
ab auibibus.
I.

fuæ in vniuersum orbem, à cœlo initium ducen-
 dum censuit. *Respicite volatilia cœlo, & in terrame-*
 II. *finis, Considerate lilia agri.* Secundo, quòd cur in
 suprema aeris regione habitent & ab esca loni-
 us remotæ sint, ipse nihilominus easdem enu-
 III. *at.* Tertio quòd quadrupedes animaliaque in
 ra victitantia, maiorem plerumque ad necessitatē
 comparanda industriam à natura nacta sint. *Hic*
Prou. 6. 30. ad diligentiam & prouidentiam sedulam pigo-
 30. *inuitans Sapiens ad formicam eisdem mittit, for-*
mica, inquit, populum infirmum, qui præparat in messe em-
sibi.
Hom. 22. Poterat, vt ait hic Chrysostomus, Deus im-
 emplum proferre Moysen, Eliam, Ioannem Ba-
 ftam, erga quos prouidentiam suam mirabili ca-
 dam ratione declarauit. Moyses namque quatuor-
 XLII. *Exod. 24.* ginta dierum spatio, naturæ leges eludens, in
 villo prorsus alimento, ieiunus permanfit. Eliam
 coruo pastus est, aue voracissima, & aliarum au-
 3. *Reg. 17.* raptrice. Ioannes Zachariæ filius viginti quin-
 annis in deserto sine victu aut vestitu permansit.
Matth. 3. à diuina tamen prouidentia non fuit derelictus.
 Sed hisce sublimioribus relictis exemplis deri-
 strare ad oculum voluit, quantam etiam rerum
 minimarum & exilium curam & sollicitudinem
 habeat.

III. Tertia, qua diffidentiam euertit, & Dei curam
 astruere conatur ratio, hisce continetur ver-
quis vestrum cogitans potest ad staturam suam
bitum vnum? Id est, Tam latè se extendit diuina
 prouidentia, tamque ampla eius actiuitatis splen-
 ra est, vt, quemadmodum nemo, etiam maximè
 adhibita industria & sollicitudine, corporis li-
 dimensionem, quam summus ille faber statu-
 augere vel minuire nequit; ita quoque diuinitas
 acce-

à celo initium ducere terrenarum facultatū defectus aut abundantia,
 à celo, & in terram ab æterna illa prouidentia ita firmiter dependeat,
 Secundo, quod cum illa inuita & reluctante, omnis cura nostra va-
 ritent & ab esca longa sit & sollicitudo inanis. Hoc perspectum ha-
 omnis eisdem enuncians Apostolorum Princeps Petrus, omnes in ge-
 des animaliaque inuere homines adhortatur, vt omnē sui curam in
 erumque ad necessitatem eū coniciat, qui maximā nostri rationē habet,
 natura hausta sint. Hæc nos vt clientes suos liberalissimè educat ac su-
 entiam sedulam pigram. *Quoniam ipsi, inquit, cura est de vobis.* Ipse verò
 cam eosdem mittit. Salmographus omnem nos curam & cogitatum in
 qui preparat in messe ciuium manus resignare cupit dicens: *Laeta super*
est cogitatio tua, & ipse te enutrit. Id est. Maiorē nostri
 rationē habet Omnipotens, quā nos ipsi fortasse.
 Chrysostomus, Deus in
 Eliam, Ioannem Bap-
 tistam mirabili qua-
 dytes namque quacum-
 cura leges eludens,
 unus permansit. Eli-
 issima, & aliarum
 filius viginti quin-
 u aut vestitu perma-
 nian non fuit derelictus
 elictis exemplis de-
 quantam etiam re-
 ram & sollicitudine

in euerit, & Dei cu-
 rice continetur ver-
 iijcere ad statum su-
 tatē se extendit di-
 la eius astutias
 nemo, etiam ma-
 icitudine, corporis
 mus ille faber ita
 ita quoque diuini

Ioannes Chrysostomus, Euthymius, Theophyl-
 Stus, magni apud Græcos nominis hoc exponūt
 odo: si comedendo bibendoq; quantū volueris,
 e vel cubitū ad corporis longitudinē ad iungere
 osses, nisi Deus cibū in substantiā, & incrementū
 ouerteret; cur igitur ita de cibo potuq; es anxius
 uine bestiis quidē denegat? est? Verosimilis qui-
 m hæc opinio, sed nō vera, nā è XII. Luc. c. ma-
 festū est, nō esse hūc genuinū horū verb. sensū.
 Maldonatus autem dicit, & verē quidem, cuius
 nentia libens accedo, Christum à minori ad
 maius

1. Pet. 5.
 Psal. 54.

In Com-
 ment.

Expositio
 Chrysost.
 Euthym.
 Theophyl.

Maldonatus
 in hunc le-
 cem.

maius esse argumentatum. Minorem igitur mi argumenti quam hactenus non exposuerat, sed tacuerat, probat. Ita namque argumentus erat, *Anima plus est quam esca*, & corpus plus quam vestimentum: atque non tibi tu, sed ipse Deus animam & corpus concessit, Dei igitur est & non tuum de veste & esca tua sollicitum esse. Iam rō alteram partem minoris suæ probat: At animam & corpus facere non potes, hoc modo, *autem vestram cogitans*, &c. Id est, ne cubitum quidem vnum ad staturam tuam posses adiungere; minus, totum, quod ad Omnipotentem artificem spectat.

IV.

Quarta ratio, quam ad sollicitudinem temporaliū euellendam, & diuinam providentiam stabilendam Deus adhibet, hæc est, *considerate agri, quomodo crescant: non laborant, neque nemi, dico autem vobis, quoniam nec Salomon in omni gloria sua cooperatus estur, aut quo operiemur, sicut vnum ex istis*. Si verò Sapiens hic dispensat tanto decore & ornatu vestiatur flores agri, qui die patulis folijs se ostentant, & cras emoriuntur, qui mane virent, & vespera decidunt, quam potiori iure credat homo, diuinam sibi quam defuturam providentiam? Paucis ut complectar, argumenti vis ostendere vult, si Dius tanta sollicitudine lilia albicantia, & rosas pulceas vestiatur & coloret, non est vero simile, illi corporis humani, quod multo illis potius curam depositurum, eique de vestimento prouidendum.

Lilia agri producit, non verò hortorum, quæ hæc ab hominibus confita sint & foueantur; illi vero immediate à diuina providentia dependant. Videtur autem hoc exemplo Dominus docere voluisse, Deum nō de rebus necessarijs modo

sed e

etiam de pulchritudine sollicitum, adeo vt non
Quod autem hic patet, quando Hebræi per desertum erant, minimum millia exten-
tes vestes, quas ex
non fuerint, *Vestis*
trans in Deuteronomio
in vetustate defecit
in quadragesima an-
profecto adeo cer-
tencia est, vt quicun-
le quodammodo a-
que hoc etiam infer-
dicentes, quid ma-
us, aut quo operiemur
runt. Dicite mihi
sterium sanctissima
ad dubiū credimus.
ta, dicetis, ita sacræ
eisdem etiam asseri-
cessariis providere,
axioma, *Nolite so-*
litas sacerdotes, qui
cum è captiuitate
Cyri reduxit, cum
cum vniuersis
egressurus; quod
hoc itinere oc-
difficultates præ-
rege Persarum
eo quod sapi-
suos providentia
tom. 2.

Minorem igitur pulchritudine & ornatu nostro esse sollicitum, adeo ut nostrum non sit de ullo labore.

Quod autem hic parabolicè, olim re ipsa demonstravit; quando Hebræos quadraginta annorum paterio per desertum errantes, quamvis ad sexcenta hominum millia extenderentur, restituit; ita ut anteriores vestes, quas ex Aegypto asportauerant, attrita non fuerint, *Vestimentum tuum*, ait ipse ex Deut. 18. probans in Deuteronomio, *quo operiebaris, nequam vetustate defecit, & pes tuus non est subtritus, in quadragesimo annus est.*

Et profecto adeo certa & indubitata hæc providentia est, ut quicumque de illa dubitat, infidem se quodammodo atque ethnicum demonstret. Et hoc etiam infert ipse Christus, *Nolite solliciti esse dicentes, quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur. hæc enim omnia gentes inquirunt.* Dicite mihi, Auditores, an non creditis mysterium sanctissimæ Trinitatis: respondebitis, quod dubiè, credimus. Iterum peto, cur id creditis; ita, dicetis, ita sacræ litteræ docent. Equidè addo, eisdem etiam asseri posse, Deum nobis de rebus necessariis providere, & de nobis esse sollicitum. hæc axioma, *Nolite solliciti esse.*

Esdras sacerdos, qui cum Zorobabele populum daicum è captivitate Babylonica sub initio imperij Cyri reduxit, cum iam in procinctu esset, & iam cum uniuerso populo è tyrannica captivitate egressurus; quamvis infinita quæ in longinquo hoc itinere occurrere poterant, discrimina & difficultates prævideret, nullum tamen vniuersam à rege Persarum auxilium aut opem petere soluit, eo quod sapius coram illo paternam Deum suos providentiam depradicasset, ne hac

De diuina providentia dubitare, signum infidelitatis, est

3. Esdr. 8.

fortè petitione aliquod fidei suæ detrimentum afferret. Erubuit, inquit, *petere auxilium à Rege, quia dixeramus Regi, Manus Dei nostri super omnes in-
querunt eum in bonitate. quamobrem nolite solli-
ci esse.*

Vestrum autem est, ex auditis, Catholici, vtili-
tem elicere, Euangelium hoc præceptoris loco,
Deoque ex toto corde seruite, mundo valedicite,
memineritis deinde, fieri non posse, vt quis duos
seruiat dominis, Deo inquam & diuitiis, illas
lite complecti, & ab auaritia quàm longissimè
recedite. Cogitate adhæc, ditissimos quosque
inquietissimos; & suis rebus contentos & qui-
tos, esse ditissimos. Interrogatus olim Epico-
tus, quis diues inter mortales dicendus esset,
Cui satis est quod habet: à Socrate etiam cùm
titum esset, quis omnium foret opulentissimus,
qui paucissimis contentus est. Democritus cū
interrogaretur, quæ compendiosissima ad diuiti-
comparandas via esset, respondit, *si cupiditatem
pauper fueris*: quod qui fuerit affectus, suis con-
tentus est, & satis habet; qui verò satis habet, &
sua sufficerint, omnium est mortalium ditissimus.
Fugite itaque auaritiam, diuitias contemnite,
miam sollicitudinem exuite, & diuinæ providen-
tiæ innitami.

Ad hoc scilicet, Euangelium tuum inuitat
mine, hoc etiam facere hodie proponimus, ne
diffidemus de tua, quam de creaturarum tuarum
commodo habes, providentia; & sanctè iuramus
ac promittimus, nullum vñquam dominum por-
ter te admittere, aut agnoscere: pollicemur ad hoc
ac fide data nos obstringimus, in diuina tua pro-
videntia semper nos confisuros. Valeant igitur

Philoso-
phorum a-
poph-
thegm.

re & anxietates de
vñ omnia necessa-
ritiam tu, & non ali-
enuris, quæ neque
tam lilia agri tanto
tasque nec laborant,
vñ exspectamus:
vñ enutriendos v-
opes igitur firma-
laris providentia
gelij præscriptum
ta, & quæ Beatorum
posita, nancisci m-
illis, qui regnum D-
quod nos deducant
ctus, Amen.

de funtibus effereb-
hac vidua erat. L.

Elebris ille Pro-
elias, quem
quique, quem
vñ illas iniurias
vñ, haud procu-
veniret; super
perperculæ vñ
fulcrante: cuius
mox Sidoniorum

curæ & anxietates de futuro, à liberali tua manu
 solum omnia necessaria nostra expectabimus. Et
 quoniam tu, & non alius, tam egregie volucres cæ-
 lenutris, quæ neque serunt neque metunt; quo-
 niam lilia agri tanto decore & venustate conue-
 tis, quæ nec laborant, aut nent, maiora haud du-
 biè à te expectamus: expectamus inquam, toties
 nos à te enutriendos vestiendos, quoties opus fue-
 rit. Spes igitur firma quam concepimus, & tua
 singularis providentia nos extimulant, ut ad E-
 vangeliij præscriptum omnia terrena despiciamus,
 & quæ Beatorum sunt, in cælesti habitacu-
 lo reposita, nancisci mereamur: nihil enim de-
 rit illis, qui regnum Dei ante omnia quæserint;
 quod nos deducant Pater, & Filius, & Spiritus
 sanctus. Amen.

DOMINICA XV. POST PENTECOSTEN.

*ce defunctus efferebatur, filius vnicus matris sue,
 & hæc vidua erat. Luc. 7.*

FIGURA.

Elebris ille Propheta Elias, is inquam 3. Reg. 14.
 Elias, quem coruus esurientem pavit,
 quique, quem cælitus aduocavit, quo
 eo illatas iniurias vindicaret, in Sareptam
 Sidoniam, haud procul à mari & Sidone situm,
 veniret; supernaturali quadam poten-
 tia, pauperulæ viduæ filium à morte ad vi-
 tam suscitavit: cuius miraculi fama per om-
 nes mox Sidoniorum fines diuagata omnes in-
 admira-

admiracionem & stuporem rapuit. His verò videmus Iesum Christum, quem vt Eliam Iudæi suspiciebant, Naim opido tribus Isachar, haud procul à Capharnaum, appropinquantem, adolescentem filium vnicum matri suæ resuscitantem: quo miraculo omnes Galilææ vrbes percusso & erecto Christum vt hominem cælo lapsum suspexerunt. Propheta puerum excitatum sospitem & vegetum matri reddidit: etiam Christus; quæ eum velut inferis prædeuntem amplexa est. Eadem vtroque circumstantiæ, & inter vtrūq; sympathia singularis: vtrobiq; filius; vidua hic, vidua & illic; mortuus in Sarepta, mortuus in Naim, ad vitam redit, miniculum deniq; vtrobiq; Vnicum verò discrimen est, quod Elias precibus ad Deum fufis suum excitauit, Christus autem autoritate quadam & potentia absoluta. Hoc vobis mysterium hodie expositum sum, modò Spiritus sanctus intellectum clarificet, modò suæ lumine illustret, & Beatissima Virgine patrocinio suo succurrat. In hanc igitur reuerentissimam salutacionem Angelicam offeramus, *Aue Maria.*

2. Reg. 18.

Magna peccati malitia est & peruersitas, Auctores, adeò vt verbis explicari, & oratione comprehendendi nequeat; & quamuis infinita in orbem inuenerit mala, è quibus de illius nequitia augurari possit, in tribus tamen mortis generibus, quæ homini intulit, ea potissimum apparet. Morte scilicet corporis, quæ est naturalis; animæ, quæ spirituali tertiam damnationis, quæ perpetua est. Adeò vt crudelitatis Ioabi, quam erga Absalomum regni relictus hæredem, sed in patrem pessimo Achitophel instinctu insurgentem, exercuit, hoc mihi loco non inopportunè in mentem veniat, quia tribus eum laqueis transfodiendo, vitæ & honorum cursum inter-

rupit. Infelix hic
rotoplasti Adami, q
portalem gloriam,
accessionem conditu
Deum, patrem suum
et consilio infurrexi
persequens, tribu
tribus mortis gen
propositum inuen
rupit, denique vi
vnum hominem pe
per peccatum mors
Vidit olim Daniel
belluam, vtro si
es habentem, & infi
terce bestia alia simi
dines erant in ore ei
ant ei, Surge, come
tam hanc intueor p
yphicum mihi viden
portentosa quedam
terorum dentium or
ta mortis genera, q
omnino mortales
Fingunt Poète me
um concinnatores
pitem, qui ad or
mitum, & miser
let, atque hunc o
quoniam fabula, hinc
vna, & dicere, pec
cultodem, q
nam iam inde à
ad nem condemn
tiam cerberi

appuit. His verò videtur Eliam Iudæi suspicari, Iſachar, haud proci-
pantem, adolescentem, ſuſcitantem: quo mo-
do percuffo & erecto, lapſum ſuſpexerunt,
ſolipitem & vegetum; quæ eum velut
eſt. Eadem virobis ſympathia ſinguli-
vidua & illic mortu-
ad vitam redit, mirum verò diſcrimen e-
in ſuis ſuum excitari:
e quidam & potentium
hodie expoſuit, ſis
intellectum clarior
& Beatiffima Vir-
In hanc igitur offeramus, *Aue*
t & peruerſitas, An-
ri, & oratione comp-
inſinita in orbem
nequitia augurari
generibus, quæ hor-
ret. Morte ſcilicet
animæ, quæ ſpiritu
petua eſt. Adeo verò
a Abſalomum regni
peſſimo Achitophel
cui, hoc mihi loco
niat, quæ tribus eſt
& honorum curſum

terrumpit. Infelix hic Abſalon imago & typus erat
protoplaſti Adami, qui cùm immortalis & ad im-
mortalem gloriam, cæli coronam & beatitudinis
ſucceſſionem conditus eſſet, ſed deinde aduerſus
Deum, patrem ſuum & regem, dæmonis inſtinctu
& conſilio inſurrexiſſet; peccatum Ioabi inſtar ip-
ſum perſequens, tribus illum lanceis tranſodit, id
eſt, tribus mortis generibus ſubiecit, ſtolidum il-
lius propoſitum inuertit, ambitiones & conceptus,
interrumpit, denique vitam eripuit. vnde Apoſtolus:
per vnum hominem peccatum intravit in mundum, Rom. 5.
& per peccatum mors.

Vidit olim Daniel Propheta prodigioſam quã-
am belluam, vrſo ſimilem, tres dentium ordi-
es habentem, & infinitos homines deuorantem:
ecce beſtia alia ſimilis vrſo in parte ſtetit, & tres Mors beſtiæ
dines erant in ore eius. & in dentibus eius, & ſic di- ferocicom-
bant ei, Surge, comede carnes plurimas. Cum be- parata.
iam hanc intueor propius, verum peccati hiero-
yphicum mihi videre videor: ipſum namq; ferox
portentofa quẽdam bellua eſt, quæ in ore tres le-
ferorum dentium ordines ſemper præfert, id eſt
ia mortis genera, quibus mordet, laniat, & om-
es omnino mortales deuorat.

Fingunt Poëtæ mendaciorum artifices, & fabu-
rum concinnatores, apud inferos canem reperiri
icipitem, qui ad orci ianuam excubans cuſtodiat
itroitus, & miſeros damnatos infauſto larratu
llatret, atque hunc cerberum nuncuparunt. Hæc
videm fabula, hinc ramen veritatem elicere poſ-
umus, & dicere, peccatum triſaucem canem eſſe,
artari cuſtodem, qui perpetuo miſerum homi-
nem, qui iam inde à paradifi terreſtris amiſſione
d mortem condemnatus eſt; allatrat & impetit.
ria autem cerberi huius capita, tria mortis
genera

Cerberi fa-
bula mora-
liter expo-
ſita.

genera sunt, quibus omnes homines inuadit.

Prov. 30.

Tria esse refert Salomon, per quæ moueatur terra, & quartum, quod penitus nequeat sustineri litteralem sensum, quem ille intendit, omittens & ad solitas allegorias meas deflectens, dico tria hæc, quæ orbem vniuersum concutiunt, tria mortis genera esse, quæ omnia exagitant, & vastant, quartum, peccatum esse, quod eadem inuexit, quodque penitus intolerabile est. Vel potius dic hominem terram esse, cum scriptura dicat, *Terra, terra, audi verbum Dei*; at terra, quæ à tribus agitur mortis generibus, quibus homo concutitur peccatum iam inde ab incunabulis obnoxium est.

Eccles. 20.
Tria horribilia.

Tria quoque esse ait, quæ præ cæteris timeat & vereatur, à tribus, inquit, *timuit cor meum*. Si eadem ipse modo exponit; equidem alia via insistent, & littera relicta mysterium secutus, dicit tria hæc quæ timorem incutiant, tria item mortis genera quæ peccato adducta sunt, non immerito posse appellari, mortem inquam naturalem, spirituales & æternam, quæ adeo terribiles sunt & formidandæ, ut vnica illarum memoria omnes mortales percellere posset & concutere. Quid annon ipsa mortis naturalis formido ita Christus in omnibus corporis & animæ partibus concussus & consternauit, ut sanguineo sudore totus maduerit?

Apoc. 9.

Tres Ioannes in Apocalypsi plagas enumerat quibus tertia hominum pars, igne, fumo & sulphure extincta est, & enecta: *Et ab his tribus plagis occisa est tertia pars hominum, de igne, & de fumo, & de sulphure*. Qui moraliter hoc exponere, & secreta eiusdem rimari voluerit, dicere iure poterit pecca-

peccatum esse homicidii legis mortalibus, id est hominis partem, sed & colas obruncat & mortales!

Prima plaga est mortis originale inuenit Achodonosoris, filius corporis colossus in cinerem redegit clamantem; *Per peccatum, & per peccatum* singularem quodammodo ab omnibus formis liberum erat & immortale. Sed postquam eripuit, nobilissimum & gregarium mortis exitum & inter sepulcrum ipsum mortis audire vultis? ad id dictum fuit?

Secunda, est mors animæ dicere possumus gratiā excludit, quod enim gratia; ac de illa existimate vos non Epist. ad Ephesios & peccatis vestris & animo voluit promulgationem peccatis mortui erant. Quis verò de ho-

ne homines inuicem
per quæ moueatur
tus nequeat sustine
le intendit, omittit
deflectens, dico
concurrit, tria mo
agitant, & vastant,
eadem inuexit, que
Vel potius dic
tura dicat, Terra, t
terra, quæ à trib
quibus homo
cunabulis obnoxio

Prima plaga est mors corporalis, quam peccatum originale inuenit; quæ sicut lapillus statuæ Nabuchodonosoris, fragilitatis nostræ pedes fecit. *Dan. 2.* Iens, corporis colossus, & humanæ naturæ statuam in cinerem redegit. Audio scilicet Apostolum clamantem; *Per vnum hominem peccatum in mundum, & per peccatum mors.* Corpus ante peccatum singulari quodam priuilegio & gratia Altissimi, ab omnibus fortunæ vestigialibus & tribus liberum erat & immune, & aduersus mortem immortale. Sed postquam peccatum omnes illi dignitates eripuit, nobilitatem abstulit, ac velut plebium & gregarium militem constituit; integrum prius exitium & interitum machinans, ad cineres sepulcrum ipsum condemnauit. Decretum mortis audire vultis? An non Adamo in terrestri paradiso dictum fuit? *Puluis es, & in puluerem reuertis.*

Secunda, est mors animæ, quam spirituale hominidum dicere possumus, quam tunc anima subit, quando gratiâ excidit: hanc enim ubi amittit, vitam amittit. quod enim corpori est anima, hoc animæ gratia; ac de illa Apostolus locutus intelligitur, *Existimate vos mortuos quidem esse peccato.* *Rom. 6.* Et in Epist. ad Ephesios, *Cum essetis mortui in delictis & peccatis vestris.* quasi diceret, Cogitate & animo voluite tempora illa, quæ Euangelij promulgationem præcesserunt, in quibus peccatis mortui eratis & sceleribus grauissimis. Quis verò de hoc dubitet, cum aperto scri-

pruræ testimonio conflet, dicentis? *Anima qua peccauerit ipsa morietur.*

Ioan. 6.

Psal. 48.

3. Ethic.

lib. 13. de ci-
uit. c. 2.

Tertia plaga, mors est æterna, peccati abortiuum, tartaro prognatum; hanc Christus Iudas olim interminatus est, quod poenitentiam agere contemnerent, *Et in peccatis vestris moriemini.* In peccatis autem mori est, damnationi obnoxium viuere, in æternum iucundissima Dei visio priuatum esse, in suppliciis sempiternis agere, mortem perennem subire. Docuit hanc me philosophiam Psalmographus, sicut oues, inquit, in inferno positi sunt, mors depascet eos.

Primum quidem è tribus hisce mortis generibus graue est & metuendum: dicit enim Aristoteles, *omnium terribilium terribilissimum est mors.* Secundum autem longè deterius; at tertium maxime formidandum. Docent quippe Psaltis carmina, mortem peccatorum esse pessimam: cui suffragatur etiam Augustinus dicens; *Illa autem mors est grauior, & omnium malorum pessima, quæ non separatione animæ & corporis tantum; sed in æternam pœnam potius vtriusque complexu. ibi enim erunt homines semper in morte, ac per hoc nunquam viuentes, nunquam mortui, sed sine fine moriente.* Huc etiam spectabat Redemptor ipse, cum in Euangelio diceret Apostolis, *Timete eum, qui potest animam & corpus mittere in gehennam:* id est non metuite corporis mortem, quæ gladio infertur a laqueo, sed infernalem, quæ à peccato originem trahit.

Cæterum duobus postremis mortis generibus omissis, de primo hodierna die, occasione Euangelicæ historiæ, in qua adolescens defunctus ad tumulum deferrebat, loqui decreui, funeri

quas & pompam fun-
lesus in ciuitatem, q-
illo discipuli eius &
propinquaret porta ci-
latur filius vnicus ma-
quas & feralem po-
a, primò de adolese-
eiusdem resuscitatio-
dum vos accingite,
uo,
timæ igitur partis f-
ibus in genere homi-
nem ab eiusdem ty-
munem. *Quis est homi-*
tem? ait olim David,
salomum profugum
nes marimur, &
m. Apostolus verò a-
nibus semel mori,
Origenes, qui anno-
fidei Christianæ del-
rimo Imperij Seueri
t, duas quidem De-
uisse, vnam herbis &
ertam, aduersus cor-
z, quæ animæ mor-
enti depellendæ me-
po antè tempore p-
amentum externu-
liculus inuentu-
ontra vim mortis n-
Philosophi nonnul-
o Macedoni impens-
que ille annueret, di-
e, & haud dubiè impe-
li

equias & pompam funebrem describit Lucas: *I-
t Iesus in ciuitatem, qua vocatur Naim, & ibant
in illo discipuli eius & turba copiosa: cum autem
propinquaret porta ciuitatis, ecce defunctus esse-
batur filius vnicus matris sue.* Vt autem tristes has
equias & feralem pompam ob oculos vobis po-
m, primò de adolescentis huius morte, ac deinde
eiusdem resurrectione verba faciam. Ad au-
endum vos accingite, equidem me ad dicendum
pono.

Primæ igitur partis fundamentum sit, mortem **Omnes**
noibus in genere hominibus communem esse, & morti ob-
minem ab eiusdem tyrannide & legibus viuere noxij.
munem. *Quis est homo qui viuere, & non videbit
mortem?* ait olim Dauid: & cordata illa Thecuitis
salomum profugum patri reconciliare satagès,
omnes morimur, & velut aqua dilabimur inter-
n. Apostolus verò ait, *statutum esse omnibus ho-*
nibus semel mori.

2. Reg. 14.

Heb. 9.

Origenes, qui anno CLXXXIX. natus, tandem
fidei Christianæ defensionem capite plexus est *In psal. 33.*
cimo Imperij Seueri anno quodam loco scri-
t, duas quidem Deum officinas in mundo con-
tuisse, vnā herbis & simplicibus medicamentis
tertā, aduersus corporis dolores; alterā scri-
uræ, quæ animæ morbis mederetur; nullum verò
orti depellendæ medicamen instituisse. Quod
ngo antè tempore prædixerat sapiens, *Non est*
medicamentum exterminij. Vnde & postea triuialis
le verficulus inuentus,

Sap. 1.

Contra vim mortis non est medicamen in hortis.

Philosophi nonnulli cū obsequiorum Alexan-
ro Macedoni impensorum mercedem postularēt,
que ille annueret, dicens, *Quam volueritis, peti-*
& haud dubiè impetrabitis. Tum omnes vna vo-

Egregium
Alexandri
apophthe-
gma.

ce dixere, *A morte nos immunēs praesta, & immortalitate dona.* Quo audito rex sapienter respondit, *Nemo dat, quod non habet.* Cur igitur inferebat illi, cū te Parca huic obnoxium fatearis & ceterorum mortalium instar mortalem, pateris afflictores aures tuis occinere, *in aeternum viue?* docere videlicet superbientem volebant, suae fragilitatis & vilitatis meminisset, sibiq; persuaderet, esse se non minus quam alij, morti obnoxium & ipsum mori, oportet esse omnes cogens, & quomine euitari queat.

Apoc. 6.

Scribit Ioānes in Apocalypsi vidisse se equum pallido insidentem equo, cui in quatuor orbis terminos data esset potestas: non aliam autem equi huius expositionem adducemus, quā eam ipsa quā Ioannes ipse attulit, mortē per hunc denotari dum ait, quā citato cursu per omnia diuagatur pallidus autem est quōd hominibus palliorem indicat, potestatem habet per omnia diuagandi, quā mortis iurisdictio vniuersalis sit, & omnes illi arma submittant seriū aut citiū, & coram eius tribunale compareant necesse est.

Exod. 28.

Habebat olim Israēliticus Pontifex duabus insculpta gemmis nomina duodecim tribuum filiorum Israel. Dicant alij quodcumque voluerint, quidam doctiorum opinioni insistens, dico ideo factum, ut visis hisce nominibus, & Patriarcharum mortuorum reminiscens, suae etiam mortis recordaretur, sibi proponens non melioris se conditionis futurum: simul etiam ut omnes inde discerent, mortem generalem esse, eiusque leges omnibus communes.

Ludi circenses veterū vitę huma-

Veteres, ut vitę humanę statum repræsentarent ludos circenses instituerunt, qui celerem vitę nostrę transiitum denotabant. currebant in circos qua-

nes praesta, & immortales
ex sapienter respondit.
Cur igitur inferrebus
noxium fatearis & ce-
lestem, pateris ali-
re, in aeternum vivere
tem volebant, su-
missit, sibiq; per-
malij, morti obnox-
iis cogens, & quatuor

ipsi vidisse se equitantes
in quatuor orbis ter-
ram, aliam autem equitantes
us, quam tam ipsas
orte per hunc denotant
per omnia diuagantes
inibus pallorem in-
ia diuagandi, quod mor-
e omnes illi arma lu-
e coram eius tribu-

s Pontifex duabus
decem tribuum fili-
cumque voluerint,
institens, dicens
bus, & Patriarcham
etiam mortis re-
non melioris se con-
tineat, ut omnes inde dis-
e, eiusque leges om-

statum representant
qui celerem vitam
currebant in cur-
rebat.

quatuor quadrigæ, quorum aurigæ suos habebant
lores: primæ erant prasinae, atque hæc ver denota-
nt: secundæ flauæ, & his æstas signabatur: tertiæ
netæ, & autumnum figurabant; postremæ can-
dæ, quibus hyems denotabatur. Equi colorati e-
runt, & notabāt humores & quatuor qualitates, vi-
nostræ præfides, & in corpus dominantes, cali-
m siccum, frigidum & humidum: phlegma, cho-
ram, sanguinem & atrabilem. Quadrigæ ita in-
uctæ in stadio circulari agitabantur, quod ab hac
arma circus videbatur, sed tanto impetu, celeriter,
flexibus & reflexibus, ut magnam intuentibus
amirationem afferrent. Innuere volebant, vitam
nostram perpetuum cursum esse, quæ magno
impetu ad mortem abripiat, anni scilicet auri-
sunt, & quatuor vitæ ætates, varij colores quib.
rus hi ornabatur. Idq; ex mente sacræ Scripturæ,
qua de improbis & sceleratis dicitur, *sed & æstas*
uerunt lusum esse vitam nostram, & conuersatio-
em vitæ compositam ad lucrum.

Quod exæcati hi ethnici hoc emblemate defi-
gunt, Nabuchodonosori regi & simul omni-
bus in genere hominibus olim Deus ad oculum in
ita quadam figura demonstravit. Hic igitur rex eò
colætiæ cū venisset, se ut immortalem crederet, &
id amplius ceteris hominib; possidere; hoc à Deo
noio, vel potius viso ad meliorem mentem reuocatus
uit. Vidit igitur dormiēs ingentē statuam, è varijs
constatam metalli generibus, in quibus omnes vi-
nostræ status, tum qui modò sunt, tum qui futu-
representantur: aureum illius caput imago erat
gum & Principū, brachia argentea, consiliariorū,
ælatorū, & iustitiæ Ecclesiasticæ, quod brachiū sæcu-
re vocat & Ecclesiasticū, quorū vita instar argēti
miniat, & honestatis sonitū edat: venter & femora
ænea,

næ cursum
repräsen-
tana.

Sap. 5.

Dan. 2.

Statua Næ
buchodo-
nosoris
moralis
expofitio.

ænea, militum, armatorum, pugilum: pedes lutei & ferrei, totius plebis ac vniuersæ reip. & ecce cuncta hæc somnians animo agitare vel potius agitato somniaret, ecce lapillus luteis statux huius pedibus aduolutus, omnem hanc machinam in terram deiecit, & colossus redegit in cineres. Exportum regium hoc somnium vt lubuerit, & ei quâ voluntas interpretacionem ascribite: equidem semper credidero mysticè hic designatum, omnes mortales se obnoxios, & minima occasione datâ tam magnâ quam pusillos, tam diuites quàm pauperes ad tumulum descendere & in cineres conuerti. An non hoc egregiè est somnia interpretari?

Ioel 1.
Ioelis visio
allegoricè
expolita.

Ioel Propheta visis quatuor plagis sanguine, quas in populum se immisurum Deus comminatur, postquam omnes terræ incolas ad tam tragicum ac funebre spectaculum inuitasset ait, *Residuum eruca comedit locusta, & residuum locustæ comedit bruchus, & residuum bruchi comedit rubigo.* Iohannes quidem de insectis locutus est; sed visionem hanc alij diuersimodè exposuerunt: sunt qui credunt quatuor hic monarchias designari, Chaldaeorum vel Babyloniorum, Persarum vel Medorum, Grecorum, & Romanorum. Alij verò de ingenti illa fame quam Deus terræ immisit, quando insecta animalcula segetem, militum instar per agros grauantem, demolita sunt. Ego verò cum plurimum magni nominis viris, de morte eadem intelligunt, quæ deuorat ac depascitur omnia in mundi huius agro, vt nulla sit arbor, quam non depascat, honores, nobilitatem, diuitias, scientiam, &c. quod scilicet fortuna intactum præterit, quod morbo eripnequit, quod bellum fecit reliquum, mors tandem auferet ac diripiet, atque ita factum, vt residuum bruchi comederit rubigo. Quamobrem concludo, mortem omnibus communem esse, eiusque

memoriam assidue conseruandam.
 Postquam Deus statuat, quam superius iam de-
 ipsimus, quæ mortem denuntiabat, Nabucho-
 nosori dormienti ostendisset astu & vafritie fa-
 um est diaboli, qui illius memoriam semper ex a-
 no nostro delere conatur, vt manè experre ctus
 innij penitus fuerit oblitus: at Deus qui eam no-
 semper ob oculos & in animo versari vult, Da-
 eiem ei destinauit, qui somnium exponeret, & in-
 pretem ageret. O dementiam hominum! in le-
 vitæ huius interdum, sortis nostræ variationem
 utionemque in mentem reuocamus, & ad vm-
 um &que mortis pertingimus, sed confestim nos
 rahit diabolus. eiusque memoriam animo euel-
 at Deus, qua est bonitate, qui nullo non tempo-
 salutis nostræ studiosus est, Danieles nobis ex-
 at, concionatores inquam & doctores, sacratq;
 pirationes, qui de morte nobiscum agant, me-
 riamque cineribus sepulcralibus conspergant.
 Victima quæ ex voto Deo offerebatur, cauda &
 tribus carere non poterat: Textum legis expo-
 nis Glossa, ait per animal cauda carens eos intel-
 li debere, qui de morte & iudicio, quæ hominis
 crema sunt, ac quodammodo vitæ cauda, non
 gitant.
 Adam postquam peccasset, & graue illud deli-
 um inobedientiæ aduersus diuinam maiestatem
 misisset, nuditatem velauit, idque folijs ficulne-
 S. Athanasius intima mysteria rimatus, ait, post
 quinque annorum millia ideò dumtaxat Christum
 vulnæ deinde maledixisse, quòd peccatori eru-
 scenti, in nuditate naturali tegenda, vsui fuerit:
 on quòd hinc inferre velim, nolle Deum peccati
 ius effecta regi, qualia sunt nuditas, sitis, fames
 igus, mors, & aliarum calamitatum series; sed
 velle

Diabolus
 mortis ob-
 liuionem
 inducit.

Leuit. 22.

Cur Deus
 ficui male-
 dixerit.

velle vt ita nuditatem nostrā tegamus & pudorem,
vt præcipuus tamē peccati effectus, id est mors, re-
teat & ab omnibus videatur. Hinc est quòd prius
illos præuicinatores mortuorum animalium exu-
uestiuerit, ideo namq; eorum masculos, femina-
prægnantibus ad speciei conseruationē referunt
occidit. Atq; hæc ex Athanasio, Theodoro to, orige-
ne: quorum postremus in Leuit. hom. 6. ait, *Decet
vt peccator se talibus vestimentis indueret, quæ essent
insignia suæ mortalitatis, ne posset prætereire obliu-
ionem vel ignorantiam suæ mortis.*

De varijs
quæst.
quæst. 3. in
Genel.

Jerem. 18.

Eccles. 1.

Nemo profecto dubitet, quin mortis memo-
in primis sit necessaria, nullaque haberi in mun-
academia potest, in qua plura quis discat quàm
schola mortis. In cuius rei signum crediderim Ie-
um Ieremiam, vt salutaria monita perdisceret (cui
enim docere velit plurima, plurima quoque no-
neceffe est.) ad figuli officinam misisse. vidit
doctus ille discipulus non nihil argillæ rotæ in-
poni, & in vas quamprimum aptari, & deinde ex
illa argilla aliud: adeoque vt die exacto plurima
vasa efformata sint; quorum hoc rumpebatur, al-
tequam è rota exisset, illud inter siccandum, al-
inter coquendum, alia iam cocta ad vnum duraba-
diem, alia verò diutius. Attamen omnia, quoniam
è luto & argilla efformata erant, facile rumpi po-
terant, & ad minimum impetum concussionemque
in frustra diffingi. Hæc te terra ô propheta, hoc
lutum, hæcce rota, hæc figuli officina doctior è red-
dent, quàm omnes academiæ cathedræ, *ibi au-
diēs verba mea.* Hem quæ mysteria! Hæc officina
mortis est academia; figulus, natura, nos vasa; rerū
verò omnium vicissitudo & commutatio, rota est.
Quæ nam Deus bene rota? Generatio enim vnus est
corruptio alterius, ait Aristoteles. *Generatio præ-
terit,*

ra tegamus & pudore
effectus, id est mors.
Hinc est quod pri-
orum animalium ex-
um masculos, femi-
niferu. conseruatione reserua-
tio, Theodoro, ori-
euit. hom. 6. ait, Dece-
ntis indueret, quae
posset praeterire obli-
vis.

quin mortis memo-
laque haberi in mu-
ra quis discat quā-
gnum crediderim
honita perdisceret
plurima quoque no-
am misisse, vidit
nihil argilla rotae
naptari, & deinde
ut die exacto plum-
a hoc rumpebatur,
inter siccandum,
cocta ad vnum dura-
amen omnia, quom-
rant, facile rumpi-
tum concussionem
tra d prophetia, hoc
officina doctior ē
arum cathedra, ibi
mysteria. Hae offic-
natura, nos vasa in
commutatio, rotas
generatio enim vni-
preles. Generatio
tur.

rit, & generatio aduenit, ait Ecclesiastes; na-
& mori ipsa ostendit experientia. Vna processio
orthorum, altera viuērium: alij abeunt, succedūt
; hi ad multos viūit annos, illi ad paucos & sta-
nfranguntur, eò quod fragiles & lutei sunt. Ad
academiam quotquot estis, cōfugite Christiani,
ones mortis recordamini. hāc nēpe Philosophia
omniū profundissima: ad hāc officinam prope-
te; videte fractiones, collisiones, concussiones &
inam mortis. Atque vbi mortem cognoueritis,
s ipsos noneritis.

Huius res figuram esse credam mirabilem illam
ci nati in Euangelio curationem, qua non corpus
odd, sed & animam Dominus illuminauit: in qua
ter ceteras caerimonias, lutum adhibuit, oculisq;
posuit, vt nimirū, in sui ipsius cognitionē veniēs
Dei tandem cognitionem perueniret. Hinc Psal-
sta dixit, *Mirabili facta est scientia tua ex me.*
im enim priorū meritorū exiguitatē & mei-
sus vilitatē cōsidero, teipsū cognoscere incipio.

Psal. 138.

Ceterū veteres mirabili quodam symbolo i-
orantiam designarūt: animal scilicet pingebant
dibus leoninis, facie muliebri, & plumis totum
rpus coopertum: mōstrum hoc plurimos in dies
ci dabat, & infinitos ad orcum detrudebat; idq;
o ferro aut ense, sed ænigmatica quadā quaestione,
Ecquod est animal, quod nascens sit quadrupes, in
uentute bipes, in senectute tripes. Hanc qui qua-
ionem solvere non posset, vitam certo certius a-
itebat: quicunq; autem ignorat, quodnam hoc sit
animal, seipsum ignorat: ipse namq; homo in pue-
tia quadrupes est, in adolescentia & virili ætate
ipes; in senectute tripes, cū scipione gressū firmat
huiusce rei ignorātia inferos adaugēt, & tartarū
anatis opplet. Addo in super in vario hoc mōstro,

Ignorantia
symbolū.

Sui ipsius
ignorātia
noxia est.

Phi.

Philosophos omnium peccatorum compendium non potest. Aristoteles & omnes philosophi includere voluisse, quæ Ioannes ad tria redegit. *Omne quod est in mundo, aut concupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia.* Oculorum concupiscentia, leo est; carnis desideria, mulier; & superbia vitæ, annon plumæ? Concupiscentia autem horum causa ipsa est sui ipsius ignorantia, cæcitas animi, & mortis obliuio.

Porro dici non potest, quàm sit necessarium, rebus suis semper meminisse. In huius rei signum vocat olim Dominus altare in quo victimæ offerrentur. *terra erigi, Altare de terra facietis mihi, & ferretis super eo holocausta & pacifica vestra.* Quod enim gratum Deo sacrificium offerre voluerit, sui ipsius cognitionis altari id offerat, & ab omni terrea ipsum proficiscatur, à corde inquam, quod memoria mortis compactum sit, & è terra mortis propriæ constructum.

S. Bernardus cum probè nosset, quantum sui ipsius cognitio & vanitatis memoria emolumentum adferret, librum composuit, in quo hanc cognitionem latius deducit, cui & titulum præposuit. *De consideratione ad Eugenium Papam:* aliud per se rò integro hoc libro non intendit, quàm qui se cognoscere vult, à seipso incipere, & in seipso desinere debere, & simul omnes adhortatur, ut hunc in manibus non deponant, quod veræ scientiæ & tunc Philosophiæ mundi huius breue quoddam compendium. Ipse etiam Augustinus, magnum illud Ecclesiæ columen, aliud à Deo non postulabat, quàm scientiam & cognitionem, sed eam in duobus uiuam membra, sui ipsius scilicet & Dei notitiam. *Domine nouerim te, & nouerim me.* Nemo autem se ipsum potest cognoscere, si de morte non cogitet, quæ in essentia nostræ intimis inhæret, & aue

Emod. 20.

Duo noui-
se optat
August.

Dom. rom. 11.

catorum compendium
hines ad tria redegit
o, aut concupiscen-
ulorum, aut superbia,
ria, leo est; carnis de-
ritæ, annon plumæ
pla est sui ipsius igno-
s obliuio.

am sit necessarium,
huius rei signum vo-
o victimæ offerrent
a facietis mihi, &
pacificæ vestra.

m offerre voluerit,
id offerat, & ab
a corde inquam, quo
m fit, & è terra mo-

noffer; quantum su-
memoria emolumen-
t, in quo hancce co-
i & titulum præpo-
ium Papam: aliud
tendit, quam qui se
pere, & in seipso de-
s adhortatur, vt hu-
quod veræ scientiæ
ius breue quoddam
Augustinus, magnu-
d à Deo non pos-
onem, sed eam in du-
tilicet & Dei notit-
erim me. Nemo au-
si de morte non cog-
incimis inhaeret.

uelli non potest.

Aristoteles & omnes propemodum Philosophi
ocuererum cognitionē à causis & Principijs ve-
is originem habere, *scire*, inquit, *est rem per causas* Principia
gnoſcere. Hicce ipse vestigijs insitens dico, vt ho- sui ipsi co-
no plenè cognoscatur illius esse notāda principia, gnitionis.
uod nimirum fragilis sit, mortalis, terra cōposi-
us, & in cineres redigendus. Vera sunt hæc princi-
ia, & sacræ Scripturæ axiomata, fidei articuli; qui-
que seipsum plenè cognoscere voluerit, & ad ve-
am sui ipsius noticiam pertingere; hæc notet axio-
mata, & Christianæ religionis fundamenta & ba-
s.

Chrysostomus verba illa Matthæi, *qui vult ve-*
re post me, abneget semetipsum & tollat crucem Chrys. in
am, exponens; ait hunc sequi Christum, eiusque Matth. 16.
uicem in humeris gestare, qui per vitæ huius
ateas ita ingreditur, ac si quotidie in crucem a-
ndus esset, mortem semper ob oculos & in ani-
o habens. Maleficus enim cū ad suspendium
citur, in via non ridet, sed quo propius ad sup-
icij locum accedit, quo & frequentiores edit
mitus & largiores effundit lacrymas. Innuere
agnus ille Doctor vult, mortis & cinerum se-
ulcralium memoriam, omnē risus, iocorumque
casionem præscindere; & eorum recordari, esse
uicem Christi humeris gestare, & seruatoris præ-
pto obsequi. nam qui mortem perpetuò cogitat,
dere profectò & lasciuire non poterit.

Referunt Lazarum, postquam à morte ad vi-
um redijt, nunquam deinde amplius risisse, quòd
mper ob oculos haberet horrorem foetoremque
uem olim expertus esset in sepulcro, & quem ite-
um sibi imminere certò sciret. mortem igitur
o oculos semper haberote, & nunquā lasciuietis.

Lazarus à
morte exci-
tatus nun-
quā deinde
risit am-
plius.

Dom. tom. I I.

K k k

Amos

Amos 3.

Amos Propheta, Isaia & Osee æqualis (cuius ber mera & continua ad poenitentiam exstimulata est, peccata coarguens, & graues delinquentibus penas interminans) iratum ait Deum Moabiticis, quod regis Idumæorum ossa iam sepulta eruerint, & cineres redegerint, *Super tribus sceleribus Moab super quartum non conuertam illos, eo quod intederint ossa regis Idumæa vsque ad cinerem.* Quo docemur, Deum ad iracundiam commoueri, quando mortuorum ossa mouentur & eruuntur, id est quando defunctorum & mortis memoria ex animo eueltur & ab oculis aufertur.

Mystica Ioseph
sepul-
tura Masius
Ios. 24.

Refert in commentarijs suis in Iosue Andre Masius, Iosue Iudæorum ducem mortuum in extremis Palæstinæ limitibus sepultum esse, in Iosue qui nomen è sole habet, quod à statua solis illic recta mutuatus sit. Aiunt nonnulli Rabinorum hanc in illius sepulcro collocatam, qua declaratum credo, hunc ipsum qui olim soli imperauit, eiusque cursum in medio cæli axe interruprat, mortis imperium euitare non potuisse, sed illius armis cessasse. Vel forsitan hoc idè factum, hinc disceremus magnatum sepulturam & tumulo soli expositam & in omnium oculis versari debere, id vt paruuli & plebei videntes mortem & cineres magnorum ac regum, suorum etiam recordari assuescant.

Gen. 50.

Nō opinor
Israelitas
in Aegypto
arcam ha-

Ioseph Patriarcha cum mortem instantem mentem reuocaret, seseq; propediem ad patres componendum sciret, fratres obtestatus est ossa sua ex Aegypto secum in terram promissionis asportarent. Hic Rabini & veteres Hebræi sibi persuaferunt, quamprimum vt ex hoc mundo Ioseph discessit, illius ossa magnifico cuidā loculo imposita fuisse, & in exitu Israel de Aegypto, arcā fœderis agmen praecessisse.

Dom. XV. I.

esse æqualis (cuius) laus & gloria
 niteriam extimulantes delinquentibus
 Deum Moabitibus, qui sepulta eruerint &
 libus sceleribus Moabitibus, eo quod in
 cinerem. Quo docet
 omueri, quando mori
 ruuntur, id est quam
 memoria ex animo eue
 nis in Iosue And
 nem mortuum in e
 pulum esse, in lo
 dā statua solis illic
 nonnulli Rabinorū
 ocant, qua declar
 olim soli imperat
 o celi axe interrup
 re non potuisse, sed
 tan hoc idē factum
 sepulcrum & tum
 oculis versari deb
 entes mortem & c
 uorum etiam recor
 mortem instantem
 ropedem ad pariet
 obtestatus est ossa su
 a promissionis aspe
 Hebræi sibi persuad
 indo Ioseph discessu
 culo imposita fuisse
 arcā secleris agmen
 cessit

esse, & duxisse, Iosephi verò reliquias agmen
 lauisse & custodisse. Quemadmodū verò in Arca
 erant notabilia, legis tabulæ, virga Aaron, &
 manna: ita quoq; in feretro Iosephi tria fuisse non
 minus admiranda, sc. legem, qua iam inde à mundi
 cordio omnibus hominibus statutum fuit semel mo
 deinde virgam iustitiæ, eo quod nullus à terribi
 hac lege eximi potest, Tu terribilis es, & quis re
 stet tibi? extunc iratus. id est, iam inde ab Adami
 peccato, paradisi amissione, & ad mortem condem
 natione. Postremò manna non abfuisse, id est certā
 resurrectionis spem. Prior arca aduersus visibiles
 imicos tuebatur, posterior aduersus inuisibiles &
 reas potestates, peccata in quā & diabolos: quod
 ortis memoria, præterquam quod summè sit ne
 cessaria, non mediocrem etiam aduersus dæmones
 peccata vtilitatem suggerat.
 Ioseph mortuum sepeliuit Dominus in valle Moab
 tra Phogor: id quæ non aliam ob causam, & ait
 loco Procopius Gazæus, quā ut imposturam
 us idoli cōpesceret ac frænaret. Erat namq; hac
 valle fanum Priapo lasciuiæ & libidinis Deo
 dicatum: aduersus carnales hasce illecebras cum
 as repagulum vellet obijcere, aliud aptius non
 enit, quā mortis & cinerum memoriā. Nihil
 em melius refrænât & cōpescit carnis appetitus,
 esque titillationes magis retundit, quā mor
 ti præ oculis semper gestare, & nullo non loco
 tempore eiusdem reminisci. Eodem deinde loco
 fultus fuit filius regis Moab, ut mortis memoria
 h: à loco nunquam recederet.

Psalmographus cum rationem redderet, cur tot
 i delicta, & superbia præsertim, inualescerent, a
 in reddere non potuit causam quā rarò aut
 quam mortales mortis recordarentur: & quæ

buisse, nec
 proinde le
 gis tabulas
 eidē inclu
 sas fuisse,
 quæ in de
 setto post
 exitum ex
 Aegypto
 lata fuit.
 Psal. 75.

Deut. 34.

Mortis me
 moria ad
 uersus pec
 cata utilis.

admodum sibi persuadebat, eiusdem memoria peccata effugari; ita quoque ab obliuione illius omnia in mundum mala emanare, *Non est respectus mortuorum, ideo tenuit eos superbia, operi sunt iniquitate & impietate sua.* Sanctus Hieronymus autem ex hebræo vertit, *Non cogitant de morte sua, ideo tenuit eos superbia.* Adeo vt peccati causa rarior mortis memoria.

Vnica hæc cogitatio Dauidi regi ad passiones compescendas, & carnis pruritus coercendos sufficiebat: ita quippe de seipso fatetur, *Cum confiteretur peccator aduersum me, obmutui.* cum vero ad vindictam de inimicis capiendam exstimulatur, dicebat, *Notum fac mihi Domine finem meum.* id est: Animum meum elatum deprime Domine, affectus rerunde, appetitus mortifica, me humilia, me inquam qui mortalis sum, & prodiem moriturus. Atque vnica hæc cogitatio animi illi eripiebat, & obmutescere compellat.

Grauißimas Pharaon rex & optimates eius in Aegyptum grassari viderunt plagas, quibus poenitentiam & agnitionem peccatorum deuerterent, viderunt inquam muscas, ranas, granum, tonitrua, tenebras, sanguinem, animalium stragem, sed omnium postremam primogenitorum interitum. Quæ tristi spectaculo ita Pharaon & niuersum regnum concussit & cõsternatum fecit, & Hebræis quamprimum abeundi facultatem concesserit. Tantum scilicet metus mortis & vultu cinerum memoria in regum pectoribus effice potis est.

Scelerum mors est, mortis recordatio, & singulare ad omnium rerum contemptum inducedum.

um est remedium. Mortuorum interpretetur generaliter sua Hebræi erent, quasi eadem omnes asseuerant adscribendum; & dolore & luctu exanimati, ac quægentum & aurum us negligenter & curioſarum reſerem propulerunt duodecim illi exram promiſſionis mperetur, loca omniſſorarent, & tandem caſtra ad ſuos rediende poſt aliquot ericula, vt à Raabebuerint, ni vitam allata, tandem coſtat ſtatui rationem S. Scriptura ætæmi exploratores nortagio per viuentellaretur & Chanadis inrenti, ac mumpira & arces ſuomitterent. ommit omnia quiſſer poſteriores inſus omnino de mſed omnes rebreueribus, diuitidiregno arcere co

Mortis memoria omnium rerum

eiufdem memoria pe
obliuione illius om
Non est respectus mor
bia, operi sunt m
Sanctus Hieronym
m cogitant de morte
dedo vt peccati causa

quidi regi ad passio
uritus coercendos
ipso fatetur, Cum
ne, obmutui. cum v
piendam existimula
hi Domine suum me
tum deprime Domi
us mortifica, me
ortalis sum, & pro
vnica hæc cogita
& obmutescere co

ex & optimates eiu
unt plagas, quib
em peccatorum de
ufcas, ranas, gra
sanguinem, anim
remam primogeni
aculo ita Phara
um & cõsternatum
abeundi facultatem
metus moris &
um pectoribus eff

rtis recordatio, &
contemptum induc

lum est remedium. Mirantur nonnulli sacrorum contempti
Bibliorum interpretes & quærunt, vndenam tam inducis.
liberaliter sua Hebræis abeuntibus Aegyptij tra
lerent, quasi eadem prodigerent, & negligerent:
& omnes asseuerant, vni mortis formidini id
sse adscribendum; quod scilicet lachrymis sus
usi, & dolore & luctu ob mortem primogenito
rum exanimati, ac quodammodo vitam, pertasi er
ga argentum & aurum non afficerentur, sed eadem
potius negligerent & vili penderent.

Alij curiosarum rerum indagatores aliam quæ
tionem proposuerunt, petentes, Qui factum fue
it, vt duodecim illi exploratores, quos Moses in
erram promissionis misit, tam amicè ab omnibus
exciperetur, loca omnia & munitiones curiosè ex
plorarent, & tandem etiam fructibus illius onusti
in castra ad suos redierint. At duo illi, quos Iosue
einde post aliquot annos misit, magna adierint
ericula, vt à Raab meretrice occultari clanculò
ebuerint, ni vitam amittere doluissent. Post va
ia allata, tandem concludunt, nullam aliam rei
uius statui rationem posse, quàm eam ipsam
uam S. Scriptura attingit: quod scilicet eo quo
rimi exploratores misserant tempore, pestis &
ontagio per vniuersos regni Chanaan terminos
grassaretur & Chananæi suorum funeribus ador
nandis intenti, ac mortem instantem metuêtes, lo
ca munira & arces suas negligerent, & hæreditatis
curam omitterent. nam facilè, teste Hieronymo,
cõtemnit omnia qui semper cogitat se moriturum.
At vbi posteriores in terram hostilè descenderunt,
nullus omnino de morte in vniuerso regno loque
batur, sed omnes rebus suis defendendis, restau
randis arcibus, diuitijs parandis incumbentes, ho
stes regno arcere conabantur.

Nam. 13.

19f 2.

Semiramidis reginae Epitaphiū.

Testamenti tabulis statuit Semiramis regina, sepulcri sui lapidi hi characteres insculperentur. *Q. R. P. E. D. M. Q. Q. V. S.* id est, *Quisquis regum p cunius egerit, demoliens monumentum, quot qu* *volet sumit o.* Darius autem Persarum rex hos characteres cū legisset auri cupiditate exstimulans sepulcrum thesauri reperiundi spe sibi proposu- referauit. Sed spe frustratus fuit, nihil enim præter ossa, foetores, & putrescens cadauer illic repertum cum hac epigraphe, *Nisi malus & pecuniarum in explebilibus foris, mortuorum loculos nunquam moues.* Et quamuis hoc ridiculum, & Regina hæc pu- ris tantum incutiendi gratia id scripserit hinc tamen edocemur mysticè, nullum haberi in mundo thesaurum posse meliorem, & ditiorē quam mor- tuorum interdum ossa excussisse: & sanè si qui morti consulenti auscultare voluerit, ditissimus breui futurus esset; omnes namq; virtutes diligenter & vitijs omnibus valediceret, omniemque vanitatem mundi cōtemneret. Ceterum mors huius adulescentis longiorem hunc tractatum expressit, sed tempus iam est eundem tumulo inferendo, ac materiam reliquam, vti promiseramus, prosequendi.

Naim si-
cus.

Christus igitur opido Naim appropinquans (quod in Galilæa situm haud procul à Capharna- aberat ac bis mille passibus à monte Thabor) eo defunctus efferebatur filius vnicus matris suæ. Hic porro occasione data, de sepulturis, exequijs mortuis, tumulis loquendum est. Ex hoc etiam euangelio discimus, veterem & bonam illam consuetudinem mortuorum in fide Christiana fidelium honesto loco sepeliendorum: quod hætenus semper summa religione & inuiolab consuetudine obseruatum est, & imprimis apud Iudæos.

adzos, sed tam long-
e, etiam inde ab ipso
illis veterimos eoru
mandis videam occu-
um Abraham sacra v-
quias parauit? Iacob
transportatur, vt in
deretur, cuius fun-
purati cohonestan-
atres rogauit, sui vi-
ali rationem habere
testamentum con-
am vita cassum terra
reperit Deu animar
At maioris in preti-
mo testamento Nob
re & apparatu tumu-
m aethlera Stephanus
oratis sepultus est,
morati. Ipse etiam m-
rum habuit gloriosi
ar & velut pollinēt
ibili de curione, & N-
zos nominis, quod
sepulcrum eius glo-
Magnificas etiam in
stipitationes & exeq-
untur Dauid rex &
armis & gemitum
ei, eius tumulo velu-
adit Saulis & omni-
conflictu Gelboe à
corpus sollēni pōpa se-
successor tā grati

Semiramis regina, v
eres insculperent
st, *Quisquis regum*
onumentum, quotq
er sarum rex hos cha
piditate extimulan
di spe sibi propo
uit, nihil enim prae
daver illic repertum
bus & pecuniarum
culos nunquam mon
& Regina hzc puc
id scripserit hinc t
um haberi in munda
& diuore quam mor
fisse: & sane si qu
voluerit, distillan
nuq; virtutes dilige
et, omneque vanita
erum mors huius ad
ctatum expressit, s
ulo inferendo, ac m
seramus, prosequen

At maioris in pretio sepulturæ honor fuit in
nouo testamento Nobilis ille Lazarus magno ho
lore & apparatu tumulo illatus fuit: generosus et
am athleta Stephanus lapidibus obrutus à viris ti
noratis sepultus est, *sepelierunt Stephanum viri*
imorati. Ipse etiam mundi seruator Christus sepul
chrum habuit gloriosum, procurantibus funus il
ius & velut pollinctoribus Iosepho ab Arimathia
nobili de curione, & Nicodemo maximi apud Pha
risæos nominis, quod prouidens Propheta ait, *Et*
sepulcrum eius gloriosum.

Magnificas etiam in sacris litteris reperio fune
ris stipitationes & exequias: Abneris funus profe
quuntur Dauid rex & vniuersa Israël's nobilitas,
lacrymis & gemitum intimis deductum pectori
bus, eius tumulo velut inferias mactantes. Ga
laaditæ Saulis & omnium Iudææ Principum, qui
in conflictu Gelboe à Philisthæis erant interempti,
corpus sollēni pōpa sepelierunt, quin Dauid in re
gno successor tā grati animi certior reddi^r, nūctios

Kkk 4 in Galaad

Gen. 23.

Gen. 50.

Ioan. 11.

AR. 8.

Isai. 55.

2. Reg. 3.

Mach. 12.

Galaad misit, qui ingētes ob hocce gratitudinis beneficium in regis manes collatum gratias agerent. Iudas Machabæus magnus ille & generosus bellator, erga mortuos benignus, militum suorum bello interfectorum corpora terræ inferri mandauit, quorum exequias omnis illius exercitus magno luctu argumento prosecutus est, quin & pro animabus eorum, siquod fortè in purgatorio supplicium incurrissent, magnam auri vim in templo offerre præcepit. Vidistis ne exequias & funus augustius quàm ipsum Iacobi Patriarchæ, cui vniuersa Pharaonis aula, omnes regni Principes & optimates Aegyptij interfuerint?

Gen. 49.

Tobias in mortuos benignus.

Magnis etiam effertur in litteris sacris senectutis Tobias laudibus, quod cum in captiuitatem Assyriam sub rege Sennacherib, (cuius castra olim deus Samariam obsidio prementia per Angelum deuertit ac dissipauit, abductus esset, regis præceptum, ne quis, Iudæos hinc inde per agros occisos sepeliret, quod à bestiis deuorarentur; quod inquam Deo magis quàm regi obsequens, ciues suos interemptos, huc & illuc sparfos domum clanculo deferret, quos deinde noctu tenebris visum impediens, terræ, magno affectu & obsequio, mandabat. Quod & Angelus Raphael deinde, merita illius recensens, velut præclarum quid & magna dignum mercede extulit & exaggerauit: *Quando sepeliebas mortuos & abscondebas per diem in domo tua, & nocte sepeliebas, & relinquebas prandium tuum.*

Tob. 12.

Ethnici erga mortuos etiā pij.

Ipsi etiam gentiles, religionis veræ expertes, erga defunctos tamen se benignos & pios ostenderunt, & funera ijs præclara instituerunt & exequias sollennes Alexander Macedo, ut refert Plutarchus, integerrimum amicorum Hephæstionē, multis diebus luxit, & deinde honorificas ei parauit exequias,

hocce gratitudinis be-
tum gratias agerem
& generosus bello
militum suorum be-
re inferri mandauit
exercitus magno la-
st, quin & pro anima
regatorio supplicium
vim in templo offer-
as & funus angustia
& cui vniuersa Pha-
incipes & optimati

teris sacris senio-
captiuitatem Affy-
uius castra olim De-
tia per Angelum
esset, regis prae-
de per agros occide-
rentur, quod in qua-
rens, ciues suos inter-
mum clanculo defen-
is visum impediens
obsequio, mandaba-
inde, merita illius
uid & magna digni-
it: Quando sepelire-
m in domo tua, & ma-
randum tuum.

nis veræ expertes, e-
nos & pios ostende-
stituerunt & execu-
do, ut refert Plutar-
m Hephæstionē, mul-
rificas ei parauit exo-
quis

ias, omnem quoque exercitum luctum voluit in-
uere, & ut equi luctum etiam præferrent, iubas
lis demi iussit, & urbem in qua mortuus erat, mu-
spoliari, ut etiam saxa ipsa luctum quodammo-
o ostenderent.

Maximus Valerius de obsequio erga mortuos
hibendo, ad quod à natura nos obligari creditū
agens, refert Simonidem dum post nauigatio-
m per littus obambulare, in inhumatū incidisse
dauera à mari in littus eiectū, quod pro eo quod
ortuis debemus obsequio, vltimo sepulcri ho-
re affecit. Nec ingrato beneficium præstitit: nā
m post aliquot dies coeptam nauigationem pro-
qui vellet & mare conscendere, in somnis appa-

illi mortuus, & ut nauigationem differret ad-
rtatus est, si verò mare conscendere certò decre-
set, vitæ amittendæ periculum imminere præ-
uinit. Poëta bene consulenti credens, & nauig-
ationem in aliud tempus reiciens, sociis ut idem
erent consuluit, sed illi hæc explodentes vix
re conscendere, quin statim exortâ subito tem-
tate, & naui confractâ, inspectante in littore
nonide, perierint. Idem ipse Simonides diis gra-

& acceptus fuisse visus est, cuius salus ab im-
nenti exitio defensa, ruina quoque subtracta est:

nanti enim apud amicum, in Cranone, Thessaliæ
ido, nuntiatum est, duos iuuenes ad ianuam ve-
se, magnopere rogantes ut ad eos continuò pro-
et: ad quos egressus neminem ibi reperit. Cæ-
um eo momēto temporis triclīnium in quo cæ-
i epulabantur, collapsum omnes conuiuas op-
essit, fabulam hoc esse si velitis credere, per me
et; equidem verè id accidisse crediderim, atque
de infero, non ingrato nec incassum beneficiū
nferri, quod mortuo impenditur; & si in corpus

Notabilis
historia de
Poeta Si-
monide.
Val. li. 1. c. 7.

Mortui nō
sunt ingra-
ti ob hono-
rem sibi
collatum.

Val. li. 1. c. 8.

Mortui
honorem
sibi colla-
tum per-
sentiant.

& cadauer extinctum grati fuerimus, animas
 fas in altero obambulantibus mundo beneficio ac-
 pro gratas, citius aut serius par pari referre. Si-
 etum quid igitur & pium ipsæ sunt exequiæ &
 pultura, nullaque vñquam natio adeò barbara
 stitit, itaque ab omni humanitate aliena, qua
 norem sepulcralem saltem aliquem mortuis
 negarit: dixi aliquem, nam eadem apud omnes in-
 fuit mortuorum sepeliendorum ratio. quorum
 liquot iam recensebo & eas diuersas & penitus
 ter se discrepantes.

Lotophagi, Africæ incolæ, haud procul à Sy-
 bus nauuoris siti (dicti autem Lotophagi, quod
 to visticent, quod arboris genus est, rerum omni-
 & præsertim patriæ obliuionem inducens. quoniam
 cum Vlyssis socij huc impulsi gustassent, vix, vt
 merus ait, nauim in patriam nauigaturi consc-
 dere potuerunt: adeò & adagium vulgò tritū
 ualuerit, *Lotum gustasti*, λωτον ἔφαγες, in eos torq-
 ri solitum, qui æquo diutius in alieno solo mor-
 tur & in patriam reuerti vix queunt.) Lotophagi
 inquam defunctos mari iniiciebant, & loco tum-
 oceanum ijs concedebant. Pannonij verò, qui
 dierna die Hungari, in lacus eosdem iniicieba-
 vt ita à piscibus deuorarentur, vt refert La-
 tius.

Bactriani
 defunctos
 canibus ob-
 iiciebant.

Bactriani, qui ad extremos orientis fines, vñ
 Assyrios siti sunt, quorum rex aliquando fuit
 roastes, primus magiæ auctor, & quorum im-
 rium in mille vrbes extendebatur; hi inquam
 delitate & feritate notissimi, defunctorum ca-
 uera canibus, quos publicis in eam potissimum
 sumptibus alebant, obiciebant, atque eorum a
 hominum esse receptaculum volebant. Testan-

Cic. 1. Tuscul.
 S. Hier. li. 2.

hoc in Tusculanis quaestionibus Cicero, & S. Hier-

commentario ad
 allagetz, (Asia in-
 sanguinarij & cr-
 que lac cum sanguin-
 is porabant.) mortu-
 is senio cōfectos &
 ignum siquidem cre-
 morbo oppressum
 concisos deuorab-
 unitatem rati, felici-
 ria deuorabantur pr-
 us ac feris deuoraban-
 andro,
 baren, qui summum
 bonum statuebant,
 er, ad summitatem p-
 solis æstus & ven-
 issimam parentum
 quam amitterent,
 per gestarent. Scythæ
 illis tumulum subib-
 tem etiam post mor-
 tis magnificas erige-
 res hacce mortu-
 & sempiterna.
 dei verò aliam sepe-
 tibus diuersam habeb-
 tra in agris deserti-
 nant, atque vnaque
 ribi propria posside-
 ro aluere. in Mat-
 heralenorum (qui tra-
 quos Strabo lacum
 nio est, vt greges
 & cornua amittere

nyns

si fuerimus, animas
mundo beneficio
par pari referre.
sunt exequiæ &
ratio adeo barbara
mitate aliena, quæ
aliquem mortuis
eadem apud omnes
rum ratio. quorum
diuersas & penita

haud procul à S
in Lotophagi, quod
nus est, rerum om
onem inducens, qu
si gustassent, vix, v
am nauigaturi con
dagium vulgo triu
in eos totum
in alieno solo mor
vix queunt. Lotop
ciebant, & loco r
Pannonij verò, qu
eus eosdem iniicie
ntur, vt refert Lo

os orientis fines, v
rex aliquando fuit
ctor, & quorum im
debatur; hi inquam
ni, defunctorum ca
in eam potissimum
bant, æque eorum
um volebant. Testi
ibus Cicero, & S. Hier

mus commentario aduersus Iouinianum.

Massageta, (Asia incolæ, haud procul à mari Ce-
lio, sanguinarij & cruoris humani sitientissimi,
ique lac cum sanguine equino mixtum instar ne-
aris potabant,) mortuos deuorabant, imò & pa-
ntes senio cōfectos & morbis afflictos iugulabāt,
indignum siquidem credebant & miserrimum, a-
quo morbo oppressum emori) quos paulatim in
ista concisos deuorabant, & summam feritatem
manitatem rati, feliciores credebant eos, qui à
opria deuorabantur prole, quàm qui à vermibus,
ibus ac feris deuorabantur. Hæc Alexander ab

cont. Iouin.

exandro.
Tibareni, qui summum in voluptatibus, risu ac
is bonum statuebant, mortuos quos viuos dile-
ant, ad summitatem perticæ suspendebant, vt i-
d solis æstus & ventum exsiccarentur, ac iu-
ndissimam parentum & amicorum memoriam
inquam amitterent, quos ob oculos suspensos
uper gestarent. Scythæ amicis mortuis eundem
on illis tumulum subibant, & graue credebant
isdem etiam post mortem abesse. Aegyptij de-
his magnificas erigebant pyramides, sibi per-
dentes hacce mortuorum receptacula æterna
& sempiterna.

Iudæi verò aliam sepeliendi rationem & ab aliis
tibus diuersam habebant, defunctorum quippe
auera in agris desertis, imò & in montibus se-
iebant, atque vnaquæque familia sepulcra quæ-
on sibi propria possidebat: quod è sacra scriptura
ero astruere. in Matthæo enim legimus Domi-
Gerafenorum (qui trans Iordanem habitabant,
d quos Strabo lacum esse ait, cuius aqua adeo
niciofa est, vt greges eadem degustantes lanam,
ques & cornua amitterent; quæ eundem ipsum
esse

Lib. 3. cap. 2.

Quomodo
Scythæ &
Aegyptij
mortuos
sepelirent.

Matth. 18.

Marc. 5.

Luc. 8.

esse crediderim, in quem se porci dæmonio agiti
coniecerunt, non verò, vt quidam existimant
mare Galilææ;) terram ingresso duos dæmonias
sepulcro egressos esse, quod in mōte situm erat.
4. Reg. 19. fias etiam rex cum videret plurimos in monte
mulos, offi eisdem exemit, vt altari Bethel im
neret. video apud Matthæum etiam agrum cœm
Matth. 27. sepulturam peregrinorum pecunia, quam Iuda
templum retulit. Hodierno etiam in Euang
cernere est adolescentem sollenni pompa extra
uitatem ad tumulum deferri, quod funus multi
mitantur & stipant, tum vt matrem afflctam co
solentur, tum verò vt defuncto honorem exhibe
est etenim insignis actus pietatis, honoribus
mortem afflicere eos, quos in vita dileximus. *Id
defunctus efferebatur.* Hunc cum efferrī video
Mortuus peccantium hic cernere imaginem vide
peccatori nam vt ille quoad corpus erat, ita hi quoad
collatus. mam mortui sunt. & sanè verus horum typus
erat.

Primò, quemadmodum mors extremam co
pori frigus inducit, ipsumque instar glaciei red
ita & animam peccatum: ideò dixit Ieremias,
Jerem. 6. lum in orbe gelu reperiri posse, quod ita rige
re aquam cogat, ac peccatum animam. Et sanè Da
cùm mundo plagas interminaretur, gelu eidem
Eccl. 43. immisurum iurauit, *Gelu, inquit, sicut saleffum
super terram:* vt verò frigus & bruma floribus
cet, ita peccatum virtutibus animæ. Idcirco spēs
Cant. 4. horti sui viriditatis studiosa, Boream & Aqu
nem coniurauit, ab horto suo procul spirando
cederent, nec eundem perfarent, *surgē aquilo:*
lidos verò & benignos aduocat, vt flores fac
extrescere, *veni auster, perfla hortum meum, &
eni aromata illum.*

secundo, mortuus gra
olus: & in hoc pecca
reperiri queat, quo
parandum, non ferr
que mons plumbeus
secundo, quod aqua m
metalla, marmor
en Ionam Prophet
non potuere. Terr
am ac solidam crea
eat, *Qui fundasti*
non inclinabitur in
ita suo eandem
em fariscens, sub pec
lum & locos sceler
firmum ac solidum
are non siue itus, q
peccati ramen Ang
nere non potuit. Ca
peccatum sustinere
stanta tamque graui
non igitur vereris, ne
hiscens terra deg
teris deponere, & te q
tertio, mortuus foet
sepulcrum enim pa
etiam vita caret, ca
terius vivere vide
peccatum enim fuln
cinerēs & fauill
enim corpori par
enim est in A
rium, & mortuus e
sepultos, qui etiam
Sec

Secundò, mortuus grauis est & instar terræ pon- Nihil pec-
 colus: & in hoc peccator ei similis est, nihil e- cato gra-
 reperi queat, quod cum peccati grauitate sit uius.
 mparandum, non ferrum, non chalybs, non de-
 que mons plumbeus. Quod ita probò nihil est
 mundo, quod aquæ maris non sustineant; lapides
 im, metalla, marmora nauibus vehuntur, vnum
 men Ionam Prophetam peccato grauatum susti- *Ion. 1.*
 re non potuere. Terram ait Psalmista à Deo ita
 mam ac solidam creatam, vt concuti & inflecti
 queat, *Qui fundasti terram super stabilitatem* *Psal. 105.*
im non inclinabitur in saculum saculi. peccatum
 men ita suo eamdem grauauit pondere, vt sub
 dem fatiscens, sub pedibus Chore aperta fuerit, *Num. 16.*
 illum & socios sceleris deglutiuerit. Cælū verò
 ed firmum ac solidum est, vt æneū illud Iob, ap-
 llare non sit veritus, *qui solidissimi sunt, sicut ære* *Iob. 37.*
 i: peccati tamen Angelici pondus & grauitatem
 linere non potuit. Cælum ecce, mare, terra vni-
 m peccatum sustinere nequeunt, tu verò anima
 atanta tamque graui humeris imposita geris,
 non igitur vereris, ne succumbat, non metuis ne
 dehiscens terra deglutiatur? quamobrem onera
 meris depone, & te quantocyus exonera.
 Tertiò, mortuus foetet; non minus etiam pecca-
 r. *sepulcrum enim patens est guttur eorum.* mor- *Peccator*
 is etiam vita caret, caret etiam peccator, & quā- *vita caret,*
 exterius viuere videntur, intus tamen mortuus
 . Peccatum enim fulmini simile est, quod ensem
 oe in cineres & fauillas redigit, vaginā integrā;
 ud enim corpori parcens, animam interfecit.
 riptum enim est in Apocalypsi, *Nomen habes* *Apo. 3.*
od viuas, & mortuus es. quin & sapiens, vidi, ait,
 pios sepultos, qui etiam dum adhuc viuerent, in lo-
 sancto erant.

Quartò,

Quartò, exanimis nihil videt, nihil audit, nihil loquitur, nihil denique sentit, nullum denique vitæ signum præfert. Idem omnino in peccato cernere est, qui nec oculos, linguam, sensum, vires aures habet. Neque senim sentit vulnera quæ illi peccato infliguntur, nec diuinas comminationes flagella percipit, quibus Deus eum ad poenitentiam excitare cohatur: quos enim excipit ictus non sentit, nec vlla ratione eisdem permouetur, ac proinde ita loquitur apud Sapientem, *Vulnera auerunt me, & non dolui, traxerunt me, & non sensi.* Corpora viuentia sentiunt, & minimam aciculæ puncturam sentiscentia sese retrahunt; vt semel exanimæ & mortuæ ne sagittæ quidem vulnus percipiunt. Idipsum de animabus esto iudicium. quæ enim Deo viuunt, sensu præditæ sunt, & peccata etiam venialia calidis lacrymis eluunt: at quæ per peccatum mortuæ sunt, etiam maiora, quæ mortaliter dicimus, vix sentiunt, & de grauissimis sceleribus admissis nihilum sollicitæ sunt. Peccator igitur sensitiua potentia destitutus est, & mortuo huic adolescenti non absimilis.

Eccce defunctus efferebatur. O rem deplorandam! eodem ipse die quo adolescens hic, domus deliciæ matris spes & solatium obiit, eodem etiam elatus est, nemo namque eum sustinet, & domesticis omnibus grauis est. Quam hominum ingratitude culpans Psalmographus aiebat, *Obluioni datum sunt tamquam mortuus a corde.* Conquestu enim reus hic exiguum suorum erga se affectum & sui quando aduersis premebatur obliuionem, ait se illis graui fuisse, vt mortuus aliquis domesticis. Atque hæc etiam ratio est, cur sepulcra terram obliuionis metaphorica locutione appellarit, nemo siquidem sepulcorum recordatur, *numquid cognoscitur inter nebræ*

Prok. 29.

Psal. 90.

Sepulcra
terra obli-
uionis di-
cta.

mirabilis & in
Pro loco doctissimus
obliuionis, infernus
simpiorum penitus
tum: quod defuncto
ne viuentium tabuli
iuxta Psalmographu
in sepulchris, quorum
agnam Martha Beth
ntiam ostendit, vi
eraret tum litteras a
um credebat, scribe
ctu lacrymando: a
us oblita est, imò fæ
at, *Quatriduanus* eff
us, amicitiam colim
extincta est, & se
est amicus, &
uit memoria. Quod
cile colligere est, qu
is, domus erat colu
deliciæ: at vbi viu
effertur, nemo illi
recedunt.
defunctus effereba
uens, & efferebatur.
opatre careret. Pluri
tus, quod patre orba
tus, quod negligens
ad virtutem com
ape in causa est, vt
accurrant. Ieremia
thominum sortem d
sum absque patre

videt, nihil audit, nihil sentit, nullum denique omnino in peccatis linguam, sensum, auditu, vitia, vulnera quæ illas comminationes, et eum ad penitentiam excitat ictus non leuiter permouetur, ac proinde, *Vulnera autem, & non sensus.* Coram acicula punctum; ut semel exanimatus in vulnus percipiat iudicium, quæ enim sunt, & peccata erant: at quæ per peccata maiora, quæ mortis grauissimis sceleribus sunt. Peccator igitur est, & mortuo huiusmodi.

Orem deplorandum hic, domus delicæ, eodem etiam elatus, & domesticus in unum ingratitudines, *Oblivioni datus.* Conquestu enim relictum & sui quod neminem, ait se illis grauioribus, Atque hanc obliuionis memoriam, nemo siquidem cognoscitur inter-

mirabiliatua: & iustitiatua in terra obliuio. Psal. 89.
Pro loco doctissimus GENEBRARDUS, per terram obliuionis, infernum interpretatur, in quo impiorum penitus obliuiscitur; vel etiam seculum: quod defunctorum memoria, quamprimum è viuientium tabulis & ephemeridibus eradatur, iuxta Psalmographum, *sicut vulnerati dormiunt in sepulchris, quorum non es memor amplius.*

Magnam Martha Bethanienensis sollicitudinem ac diligentiam ostendit, ut frater Lazarus sanitatem recuperaret tum litteras ad Christum, quem fratris sicum credebatur, scribendo: tum etiam præ magno affectu lacrymando: at quamprimum & mortuus eius oblita est, imò factorem cadaueris ferre non poterat, *Quatriduanus est & iam fetet.* Quamdiu uiuimus, amicitiam colimus & fouemus; at ubi uita extincta est, & sepulcrum subiimus, nullus restat amicus, & nulla nostri apud mortuum uiuit memoria. Quod è morte adolescentis huic facile colligere est, qui quamdiu vegetus erat & socius, domus erat columen, parentum gloria, & carnis delicia: at ubi uiuere desuit & animam efflavit, effertur, nemo illius societatem ambit, omnino ab eo recedunt.

occe defunctus efferebatur. Mortuus erat hic adolescentulus, & efferebatur. Primum, quod esset orphanus & patre careret. Plurimi pro dolor hodie emortui sunt, quod patre orbat sint; vel si verò pater in uis sit, quod negligens sit in bene instituenda familia & ad virtutem commonendo, cuius negligentia sæpe in causa est, ut filij pessimi eant & mortui incurrant. Ieremias Propheta miserabilem hominum sortem deplorans aiebat, *Pupilli Thren. 3. sumus absque patre, matres nostra quasi ui-*

IOAN. 11.

Mortuorum nemo meminit.

Parchiū negligentia sæpe causa est mortis filiorum.

Secundo,

Iuuentus
sæpe in
causa est, vt
dies nostri
abbrevien-
tur.

Prou. 30.

1. Ethic. 9.

Mors vni-
genitorum
intolera-
bilis.

3. Reg. 1.

Job. 16.

Secundo, quis scit an non adolescentis huius-
modi causa fuerit? ipsa enim
ignescit, qui cum negligitur, vitæ nostræ telâ su-
cendit: humor quidam feruens est, qui cum non
peratur, omnia commouet, concutit & perturbat:
ætas quædam prodiga est & dissoluta, quæ nisi
pescatur & retineatur, omnem temporum & an-
nimæ facultatem dissipat. Est denique quartum
lud, quod se ignorare ait, in Prouerbiis Salom.
*Et quantum penitus ignoro, viam viri in adolescen-
tia.* Hinc Aristoteles, adolescentiam ratione de-
titutam esse ait, & cholera, igne, flamma & inordi-
natis passionibus æstuantem, quæ in hac ætate
tiffimum se exerunt. At qualis est hic adolescentis
mortuus: *filium vnicum matris sue.*

Euangelista viduæ huius calamitatem & in-
tunium exaggerans, dicit, vnicum tantum ei fu-
filium, fulcrum domus, lumen oculorum, baculum
senectutis & omnium facultatum hæredem. Tris-
tissimum casus: solent enim lacrymæ & dolor, i-
ta amoris magnitudinē & dilectionis vehemen-
tia metiri. Atqui maternus erga vnicum filium an-
ctus adeo vehemens est, vt David rex affectum quo in-
gerrimum suum Ionatham prosequeretur, ex-
mens, materno erga vnigenitum amorē illum eg-
pararit, *Doleo super te mi Ionatha, quia sicut mater
vnicum amat filium, ita ego te diligebam:* at
hæc etiam ratio est, cur Ieremias populum mon-
uit, vt luctu vnigeniti peccata sua plangeret, *Luctu
vnigeniti fastidisti;* item Amos cap. 8. & Zacharia
cap. 12.

Exemplo rem simili confirmabo. recordemur
quæso suspiriorum, & lamentorum, quæ dolens
la Anna Tobix mater illo absente effudit, *Hen,*
me, fili mi, vt quid te misimus peregrinari, lumen o-

um nostrorum, bacul-
um vii a nostra, spem po-
epotius lacrymas &
prudens illa Thecu-
no veniam conata est
sed Abisalom, Mu-
nim vir meus: & an-
nt aduersum se in ag-
posset, & percussit
Et ecce confurgens
lam tuam, dicit, tra-
a, vt occidamus eum
fecit, & deleamus
quere scintillam eam
vt viro meo nomen
re vobiscum dispoce-
lus luctus & tristitia
um; vnicus matris su-
Darcana & mirabili
tbonis, & carent lib-
arent facultatibus:
unicam habent proli-
sit. At cur hoc ita
no profundas illas
filiorum abyssos per-
esse hæc infirmitatis
zati quod similitudini
Medicus vi varios h-
que diuersis vexatis
trouit; morbi ratio-
stata: huic phlebot-
gationem, alij cucu-
um cõducere asserit
ri denique catapolia
secus etiam Deus al-
lor.

rum nostrorum, baculum senectutis nostræ, solam
vitæ nostræ, spem posteritatis nostræ. At cogi-
te potiùs lacrymas & vehementes preces, qui-
us prudens illa Thecuitis, apud Dauidem vnige-
to veniam conata est impetrare, quamuis non
o, sed Absalom, Mulier vidua ego sum: mortuus
enim vir meus: & ancilla duo erant filij, qui rixa-
sunt aduersum se in agro, nullusq; erat qui prohi-
re posset, & percussit alter alterum & interfecit
eum. Et ecce consurgens vniuersa cognatio aduersum
illam tuam, dicit, trade eum qui percussit fratrem
vnum, vt occidamus eum pro anima fratris sui quem
interfecit, & deleamus heredem; & querunt ex-
tinguere scintillam eam, quæ relicta est, vt non su-
per sit viro meo nomen & reliquia super terram.
nec vobiscum dispicere potestis, quantus matris
ius luctus & tristitia fuerit, vnicum dum amittit
eum; vnicus matris suæ.

O arcana & mirabilia Dei iudicia, plurimi abũ-
nt bonis, & carent liberis. alij abundant liberis,
carent facultatibus: alij opulenti sunt, & non
vnicam habent prolem, quam etiam sæpè Deus
infert. At cur hoc ita fiat, nemo potest inquirere,
quo profundas illas diuinorum iudiciorum &
consiliorum abyssos penetrare. Hoc autem certũ
esse hæc infirmitatis & malorum nostrorũ re-
dia: quod similitudine quadam reddam manife-
stis. Medicus si varios habeat, quos medicari velit
que diuersis vexatis infirmitatibus, varia etiam
remedia: huic phlebotomiã præscribit, huic alui
rgationem, alij cucurbitas adhibet: illi rhabar-
rum cõducere asserit, huic sirupos & electuaria,
eri denique catapolia, emplastra, & malagmata. Simile
non secus etiam Deus animarũ nostrarũ medicus,
Domin. tom. 2. LII quæ

2. Reg 14.

Iob. 1.

2 Reg. 12.

Dan. 13.

Mors leoni
comparatur.Mag. Greg.
In Moral.

3 Reg. 13.

quæ quoniam diuersis afficiuntur morbis, diuer-
 quoq; in iisdem persanandis adhibet remedia. Huius
 aufert bona, vt Iobo, illi liberos, vt Dauidi, aliis in-
 famiæ notam inurit, vt honestæ matronæ Sufannæ
 aliis deniq; vnicam aufert prolem, vt huic viduæ
 Cur putatis, toties in sacris litteris Leoni mors
 comparant, est apud Isaiam imprimis, *Quasi leo
 contriuit omnia ossa mea?* tum quod crudelis sit qui
 maxime & nemini parcens, tum verò quod viæ, per
 quas hominem aggreditur & inuadit, incertæ sūt
 & occultæ. Leo enim dum per æstuantem Africæ
 renas incedit, vestigia impressa, cauda per terra
 serpenti, delet, vt, cum nulla appareant vestigia
 nemo resciat, quò secesserit, aut vbi cubilia loca-
 atq; ita semper securus obambulat. Idem imitat
 & mors: nemo. n. rescire potest, quib. vijs acceda-
 qua rōe oppressura sit; ne frigore emoriaris, time
 qd vt euites, cōfectaris calida, vina, aromata, alia
 vehemētiora, atq; hinc febris nascitur, quæ te hinc
 abripiat. mortis igitur vestigia nequeunt agnosc
 Adhæc Leo ad clementiam & benignitatē pro-
 nus est, libenter ignoscit, & dimittentibus remittit
 ita quoq; mors cum Dei seruus agit & iustis, quod
 vt cōfirmet, historiā producit prophetæ illius ste-
 lidi, quē Deus ad Ieroboā misit, vetans ne apud i-
 lū, vel apud aliū quemquā cibū fumeret: at cum
 Pseudopropheta ad prandiū esset inuitatus, & apud
 eū comedisset, in via à leone fuit dilaniatus: qui ta-
 men leo adeò se humanum ac benignum præstici-
 vt nec sanguinē eius biberit, nec membra dilaniari
 imò ne equo cui Propheta infederat, vllum damnum
 intulerit, nec prius ab eo recesserit, quā ab aliquo
 terræ mandatus esset. Cuius rationem reddēs Gre-
 gorius ait, primò eum occisum, vt præuaricantem
 & Deo inobedientem, at seruatum vt Prophetā 8

De

DOMIN. XV.

dei ministrum. Quidquid de rei veritate sit, mors
 aena est quæ nec adolescenti, etiam unico matris
 lio, parcat. Cum pompam & apparatus illum fu-
 ebrem quo adolescens hic ad tumulum defertur,
 confidero, illustri eum familia natum & opulētum
 isse comperio, plurimi namq; funus comitantur,
 non illius solo intuitu, sed maiorū: ita facit & mun-
 us, neq; .n. tanti ille propriā virtutem, quanti ma-
 ri dignitatem & honorem facit. Hæc sc. trutinā
 l, cui mundus homines impositos ponderat, non
 videt quæ nostra sunt, aut quæ nostro in horto
 verunt, & mercedē inde nobis aliquā reddat; at
 lū quæ aliena sunt & quæ hereditate ad nos deuo-
 ra; q̄ obrē cæcus meritō iudex poterit appellari.
 Mundus reuera idem nobiscum agit, quod olim *Dan. 2.*
 ratores Nabuchodonosoris, qui relicto rege ad-
 trunt statuum eius, & genu flexo eidem suppli-
 facti sunt: ita quoque mundus non adorat ho-
 nem, nec meritis meritis afficit honoribus, sed
 agines fumosas & inanes maiorum statuas colit,
 scilicet mundi stultitia.
 Aliud etiam in fronte adolescentis huius epi-
 gramma inscriptum lege, non semper, scilicet filios
 entibus esse similes, sed brevi à parentum dege-
 are virtute & facinoribus. Statua Nabuchodo- *Dan. 2.*
 or caput habebat aureum, sed quo descende-
 profundius, quo & metallum vile sciebat magis,
 andem in luteos pedes descenderit, ita quoq; in
 ndi statua membra caput non referunt, nec pa-
 res filij, sæpe namq; patres & capita aurea sunt,
 j non nisi ferrei, plumbei & lutei.
 In genealogia Christi primi patres fuere aurei,
 rahā, Isaac & Iacob, sed posteriores fuere adulte-
 & idololatria infames. Quod Isaias Propheta de *Isa. 44.*
 rās ait, *Eradice colubri exhibet basiliscus*, i. gēas parē
 tum

Item 17.

tum peior auis, mox datura progeneri vitiosiorum, & è parentibus sceleratis filij prodibunt sceleratissimi. alibi verò ait, *propterea plantabis plantam nem infidelē, & germē alienū seminabis.* Id est, Egragiam & fecundā Ecclesiæ vineam plantasti Dominus, sed steriles in septis infidelium tibi furculos produxit. Nulla autem in orbe reperitur herba, quæ fructum proferat aut florem principio suo contrariatur. rosa rosam, flos florem, spinam spina: at si spinā rosa, & flores alienum quid proferrent, prodigij locum id haberetur. At hoc non nisi in humana natura reperitur. Reuertamur ad adolescentem nostrum, præterquam quoddam adolescens & quidem vnicus esset, viduæ etiam filius erat.

Deus viduarum singularē curā habet.

Et hac vidua erat. Minutim singula Euāgelii commemorat, ut eo magis filij huius mortem exaggeret & matris luctum, simulque, ut demonstraret, quā singularem Deus viduarum rationē habebet, cum huius respectu hodie tam celebre miraculum edat. Deus enim patronus & adiutor pupillorum est & viduarum. vnde David, *Dominus custodiat aduenas, pupillum & viduam suscipiet.* illorum protector est: testatur id eius nomine Moyses, *Viduam pupillo non nocebitis, si laeseritis eos, vociferabitur furor meus, percutiamque vos gladio, & erunt vxores vestra vidua, & filij vestri pupilli.*

Deus iudex est orphanorum & viduarum.

Consolamini igitur viduæ, sumite animos orphani. Deus vestrum se iudicem fore pollicetur, & fortè coram tribunalibus civilibus ius vobis non administraretur, in cælo coram diuino haud dubiè equitatem vestrā obtinebitis. Confirmat hoc Psalmista, *Turbabuntur à facie eius patris orphanorum & iudicabit viduarum.* Protector et à vester est; quæ assertio sapiens, *Non despiciet preces pupillorum; nec vidua, si e-*

Psal. 67.

Eccles. 35.

fundat

dat loquelam gemitu
e Mattheus ostendit
ille ait, quod bona vi
quog; illa viduæ ap
tophy lacium misit
um pingua & opule
Cordæ quoq; illa
im impetratura, Dau
& melius exaudire
viduæ habitum affun
templū Ierosolymit
sinib; bitus fuit huius
munia essent, quæ in p
sultentationeq; impe
ti sanguinolentus ill
iouiue res eius se con
ciniu assumentes qu
maduertere, ut & a
vita penè spoliarent
in viduarum fauore
centum miraculum
Misericordia motus
tar, cū vnica eā orba
deretur, quod morte
credinē redigendū f
ria faciet manifestu
is accusarat L. Pise
ndē nandus esset, e
latus est, quoq; mag
eret, luto faciē opple
mad sui misericord
ego fuerit absolun
& Christus, vidēs
rē, & iam iā illū i
tū illius misertus

Undat loquelam gemitus. Deniq; tutor, quod egre- *Matth. 12.*
 tiè Matthæus ostendit; qui Dominum Pharisæis ob-
 ecisse ait, quòd bona viduarum deuorarent. Obla-
 o quoq; illa viduæ apud Lucâ, quæ minora duo in *Luc. 21.*
 iazophylacium misit pluris à Christo facta est,
 uam pingua & opulenta Pharisæorum donaria.
 Cordata quoq; illa Thecuitis quæ Absalomo ve-
 iam impetratura, Dauidi ad pedes procidit, quo ci- *2. Reg. 14.*
 us & melius exaudiretur, à Ioabo consiliū accepit,
 viduæ habitum assumeret & formam. Heliodo-
 us templū Ierosolymitanū expoliaturus, à Pontice
 inhibitus fuit huiusmodi facinus aggredi, quòd
 ecuniæ essent, quæ in pupillorū & viduarū alimē-
 sustentationēq; impenderetur. At cū bene cōsu-
 nti sanguinolentus ille tyrannus nollet credere,
 to iuuenes eius se conatib. opposuere, viduarū pa-
 ociniū assumentes, qui tā acriter & grauitè in eū
 imaduertēre, vt & à conatu eū desistere coegerint
 vita penè spoliarent. Ecce hoc etiam loco Chris-
 us in viduarum fauorem, misericordia motus, lu-
 lentum miraculum edidit.

Misericordia motus super eam. Matris ecce mise-
 tur, cū vnica eā orbatā cernit prole; filij quoque
 iseretur, q̄ ad mortē eum dānatū, & in cineres &
 utredinē redigendū sciret: q̄ insignis quādā hi-
 oria faciet manifestius. L. Claudius grauiissimi cri-
 inis accusarat L. Pisonē, q̄ eū iudiciū sententia iā
 condēnandus esset, eorū genib. opē implorās ad-
 olutus est, quoq; magis eos ad misericordiam fle-
 eret, luto faciē oppleuit; quo facto ira omniū ani-
 os ad sui misericordiā p̄nouit, cunctorū vt sus-
 agio fuerit absolutus. Idipsum p̄stitisse hic vide-
 ur & Christus; vidēs. n. faciē illius p̄ morte palle-
 centē, & iam iā illū in cineres & putredinē redi-
 endū, illius misertus est; tacitè quodāmodo dicēs,
 Quam-

Quamuis hominem è limo & luto condiderim, tamen ob iustitiæ originalis donum & arboris vite mirabiles influxus, immortalis erat: at quam primum vt peccatum admisit, morte & cineribus adiudicatus est: quæ quoties ita deformatum & miserum intueor, non possum quin illius miserear, & benignè me erga illum ostendam. Hocce mihi suggessit David, dñ quodam Psalmi loco ait, *Recordatus est quoniam pulvis sumus, homo sicut fenum dies eius.* Illi opè etiā implorans Iob, aliud efficacius ad eum per-mouendum argumentum nõ deprompsit, quàm lutum & cinerem ostendendo: *Memento quod sicut lutum feceris me, & in puluerem reducas me.* Idem ipsu argumentum hodie Dominum permouet, vt mortui eiusque matris misereatur.

Miserere matris mortui super eam. Adeo vt misericordie viduæ lacrymas absterferit, & eandem in matris doloribus consolatus dixerit, noli flere afflictam mater, neque enim omnis tua spes concidit, amissus est, videbis rediuiuum filium, & ille te, ostendam tibi siquidem ob oculos, quo in viduas sum affectu, quàm pronus semper & procliuus in iustis iuuandis. *Noli flere, siste lacrymas, cessent suspiria desinant lamenta, inhibe fletum;* quasi diceret, scires mulier, quot quantisque bonis cumulentur qui hinc morte abripiuntur non fleres profecto, imò filio congratulareris, Salomonis secuta consilium, qui se magis mortuos, quàm viuentes laudasse ait.

Solebant Persæ, vt huius rei veritatem ostenderent, mortuos purpura, quæ regum & triumphantium vestis, induere, & lauri ramum in manus tradere: & hoc modo felicem mortuorum statum, & ingentem Deorum in eosdem benignitatem bonitatemque declararent, qui illos à vitæ huius militia libera-

Psalm. 102.

Iob. 10.

Eccl. 4.

eratos in aliam pacem
cumulatam, quietem
morabar) deduxissent
hoc schemate denot
culis ostendit, dum m
ntem, sistere iubet si
perat, vt feretro sur
adulescenti tibi dico,
m accedens, eiusque
nendens, illi impet
e decedens adolescen
scens feretro, locu
neam depositam resi
it in pedes stans, & l
urgere, vitam meli
re nobis esse cogita
um nostrum hostis ef
feroci, regis potent
senectæ poplitibus,

Moses Hebræis idol
mili adorati veneno
morum, vitulos nan
credegit, eosque mo
ad adoratum illis n
cineres & mianu
remedium & l
non adorant in
ille pecunias: ali
omnia, omnes deniq
in cineres redigat
natione imbibant,
remedium experie
quarant à lepra ian
Israel in Syria

luto condiderim, & arboris
is erat: at quam prius
& cineribus adiudit
matum & miserū
miserar, & benigni
ce mihi suggessit. De
nic. Recor datus est quod
ferum dies eius. Illi
di efficacies ad eū pe
rompsit. quā luto
vento quod sicut lac
cas me. Idem ipse
permouet, ut mo

am. Adeo ut miser
rit, & eandem in ma
tixerit, noli flere aff
tua spes concidit a
filium, & ille re, ob
quo in viduas sum
& proclivis in iis
ymas, cessent suspit
tum; quasi diceret,
ne bonis cumulent
non fleres profecto,
omnis secura con
uam viuentes laudat

ei veritatem offende
regum & triumphat
ramum in manus tra
mortuorum statum, &
benignitatem boni
osa vix huius militu
liber

beratos in aliam pace florentem & bonis omni-
us cumulatam, quiete floridam (quod lauri ramus
enotabar) deduxissent. Quod olim veteres mysti-
o hoc schemate denotarunt, hodie Christus mi-
culis ostendit, dum matrem in filij funere lacry-
antem, sistere iubet fletum, eam consolatus, filio
operat, ut feretro surgat.

Adolescens tibi dico surge. Dominus igitur fere-
um accedens, eiusque manum & mortis fauces ap-
rehendens, illi imperat, ut surgat; huic verò ut
inc decedens adolescentem viuum sistat. *Surge a-*
dolescens feretro, loculo egredere, spiritus vitales
vitam depositam resume. Et ecce mortuus sur-
xit in pedes stans, & simul nos docet, si è pecca-
surgere, vitam meliorem ingredi velimus, de
orte nobis esse cogitandum, quæ communis om-
um nostrum hostis est, qui que non minus iuuen-
feroci, regis potentis & maiestati, quam imbel-
senectæ poplitibus, & pauperum tabernæ par-
t.

Moses Hebræis idololatriæ morbo affectis, & *Exod. 32*
tuli adorati veneno infectis salutare præscripsit
didotum; vitulos namq; quos constabant in cine-
s redegit, eosque morbosos voluit imbibere, ut
od adoratum illis malum & perniciem attule-
t, in cineres & minutam puluerem redactum, af-
rreret remedium & languidis medicamen forer.
vid non adorant in mundo homines? hic mulier-
ilas, ille pecunias; alius honores, alius dignitates
munia, omnes deniq; meram vanitatem. Hæc o-
nia in cineres redigant, & continua quadam con-
deratione imbibant, & præsentissimum, morbis
is remedium experientur.

Naaman à lepra iam purgatus, duo plaustra
eræ Israel in Syriam aduexit, ne imposte-
rum,

Mortis me-
moriam vi-
lis & salu-
taris.

4 Reg. 4

rum idola adoraret, Quid hic docemur? nihil profecto aliud, quàm eos, qui memoriæ & intellectu plaustro cineres mortis imponunt, eosq; semper in oculis gerunt, fidele Deo obsequium exhibere, nec mundi idola adoraturos.

Psal. 118.

Expertus hoc erat Dauid, & quotidie hocce canticum lyrio oculos abluebat, ait quippe de se quodam libro, *Consideraui vias meas, & conuersti pedes meos in testimonia tua*, vidi, inquit, in via mea errare, & aliud iter institui, & Dei vias ingressus sum. Vel *consideraui vias meas*, id est nouissima mea, mortem, iudicium infernum & gloriam cælestem; & hæc remeditatio induxit, vt vitæ meæ pedes cōuerterentur cumq; in perniciem & perditionem tenderent, & semitam salutis eosdem reuocauit & reduxi.

Quamprimum autem vt Christus imperasset surgeret, surrexit in pedes, stetit, matrem amplexatus est, & omnes in admirationem rapuit. Similem omnino casum in Regum historia legere est, & æque prodigiosum: Mortuus quidā magna hominū multitudinem comitante ad sepulcrum extra urbē deferebatur: sed ecce apparent e minus latrones Moabitæ, qui omnē hanc turbā in fugam coniecere; adeo vt cadauer abiecerint & fugiendo vitæ consuluerint. Sed forte fortuna in Elisæi sepulcrū nihil minus cogitantes illud deiecerunt, quamobiē mox vasa sacra vasis ossa tetigit, ad vitam rediit rediuiū & vna cū cæteris fugæ se dedit. *Quidā autē sepeliente hominem viderunt latrunculos & proiecerunt cadauer in sepulcro Elisæi, quod cū tetigisset ossa Elisæi reuixit homo, & stetit super pedes suos.* Hic igitur idem omnino miraculum cernere est, ille defunctus Elisæi ossa tangit, & viuunt; hic Christus maniferetrum contingit, & adolescens erectus stetit in pedes, vt omnes in admirationem raperentur, vti nam & vos, Auditores.

Quam

cedocemur: nihil pro
memoria & intellectu
ponunt, eosq; semper
obsequium exhiben-
turos.

& quotidie hocce co-
ippe de se quodam
conuerit pedes meos
in via mea errare,
ingressus sum. Vel
sima mea, mortem,
caulestem; & hæc
ex pedes cōuerterit
tionem tenderent,
cani & reduxi.

Christus imperasse
erit, matrem ample-
cti rapuit. Similem
oria legere est, & æ-
ā magna hominū
crum extra urbē de-
minus latrones Mo-
ngam coniecēre; &
giendo vitæ consule-
sei sepulcrū nihil
unt, quamobrem mor-
tam rediit rediuitū.

Quidā autē sepelien-
los & proiecerunt
cū tetigisset ossa Eli-
pedes suos. Hic igitur
gnere est, ille defun-
uit; hic Christus mar-
scens erectus stetit
nem raperentur, re-

Qua-

Quamobrem ipsum demiremini, & animo
luite, quid quid in adolescentis huius resurre-
one peragi videtis: ad literā de mortuo hic ser-
o est, sed vobiscum statuete, mysticē de peccato-
hæc omnia intelligi posse: illius mortuum est
rpus, huius anima, & vterque in misero versatur
tu: ille mortis horrorem, hic peccati periculum
erit: primum euitari nequit (mors enim com-
nis omnibus,) alterum potest, & euitandum est,
ecatum igitur fugite, mortis recordemini, vo-
sq;ne persuadete, nemini illam parcere, non no-
ti, non iuueni, non in dignitate constituto, non
itijs abundanti: omnes ferit sine vllō respectu
intuitu. Testis sit adolescens hic, qui vnicus e-
matri suæ, honesto loco natus, in ætatis flore
nstitutus, ad magna natus, diuitijs & honoribus
stinatus: mors tamen ei non pareit, sed in alte-
vt compareat mundo, coram diuino tribuna-
imperat. De morte igitur cogitate mortales, no-
es, iuuentuli, diuitijsq; abundantes, mortē sem-
r in oculis gerite, & adolescētē hunc pallidum
bis proponite.

Dici autem non potest Domine, quā mortis
memoria utilis & salutaris: quin etiam neces-
sarium est, vt qui olim præclarum hoc edidisti mi-
culum, noua iam etiam edas & similia, id est,
imas nostras exanimes, redanimes, & ad vitam
uoces. Sunt siquidem peccato mortuæ, quas si
anu misericordiæ tuæ tetigeris, vitam illis haud
ibi restitues. Sunt enim filia vnica, vnde Pro-
neta, & de manu carnis vnica meam: sed iam
tumulo, nisi succurras, inferendæ: Ecclesia, quæ
arum mater est, gemit, plorat, & luget, ipsa est
illa, quæ iucundissimo tuo conspectu vidua-
a est. Hanc igitur consolare, illius lacrymæ te

Psal. 21.

moucant, illius filios exsuscita, qui cum seme-
vitam redierint, magno in te affectu laudum cu-
tica in hoc mundo tibi deproment, expectantes
interim, donec in altero te dilaudent, ad quem
ser, & Filius & Spiritus sanctus deducant. Amen.

DOMINICA XVI. POST PENTECOSTEN.

*Cum intrasset Iesus in domum cuiusdam Principis
Phariseorum sabbato manducare panem, &
obseruabant eum. Luc. 14.*

FIGURA.

2. Reg. 13.

Absalom Davidis filius ex Maacha filia re-
Gessur progenitus, quo nullus umquā in-
mortales vixit pulchrior & elegantior, t-
qui deinde nescio quo dominādi estro percitus, a-
uersus parentem virum mitissimum conspirauit,
quod se iniuriam ab Amnone fratre tum sibi, tum so-
rori imprimis, illatam vlcisceretur; epulum solle-
ne instruxit, in quo vitæ eius tetendit insidias. Ho-
die verò populus Iudaicus, omnium mundi natio-
num caput ac rex, nefando quodam effectū in trā-
uersum actus, ut se de Iesu Christo fratre suo secti-
dum carnem vindicaret, Pharisaicum quoddam
conuiuium adhibet, ut eum insidiosè circumueni-
ant, & vitam illius in discrimen vocent. O prodi-
tionem, & perfidiam detestandam! Sed & bonitatem
incredibilem? variæ illi struuntur insidiæ, ipse ra-
men edit miracula, & hydropicum sanat. De ho-
dierna die locuturus sum, auxilium si spondeat
Praelitus spiritus, & opem intercedendo Deipa-
ra. Idecirco salutationem illi offeramus Angelicam,
Aue Maria.

Inge-

scita, qui cum femi-
te affectu laudum
ment, expectante
dilaudent, ad quem
ctus deducant. Ame-

XVI. POS

OSTEN.

um cuiusdam Prin-
cipis acie panem, &

R. A.

ex Maacha filia re-
quo nullus vnaquā
rior & elegantior
nadi estro percitus
tissimum conspira-
fratrem sibi, cum
ceretur; epulum so-
s tetendit infidias.
omnium vundina
quodam effectu in
hristo fratre suo se-
Pharisaicum quoddam
infidiosē circumue-
neri vocent. O pro-
ndam! Sed obnitate
untur infidiz, ipse
picum sanat. De his
auxilium si sponde-
intercedendo Deo
offeramus Angelicis
Imp-

Ingenio & eruditione præstans Alanus, & æter-
proinde dignus nomine, cum inuidia mentio-
n faceret, ita eandem descripsit; Inuidia quod
instruosius monstrum? aut quod damnosius dam-
n? qua culpabilior culpa? qua pœnaltior pœna? Hæc
erronea cecitatis abyssus, humana mentis abyssus,
attentionis stimulus, corruptionis aculeus. Et bene
idem, nam omnes ad vnum Patres illi suffragatur
imiris quibusdam coloribus, ipsam depinxere.

S. Cyprianus imprimis Afer natione, Episcopus
arthaginensis & Martyr sub Imp. Valeriano circa
num salutis CCLX. quodam loco ait: Inuidia
lex & malorum omnium, fons cladum, semina-
m delictorum, materia culparum: mala cetera
eni terminant, inuidia autem est malum iugiter
manens & sine fine peccatum. Inuidiam autem a-
loco describens, asserit hunc bestia ab similem non
Hinc, inquit, vultus minax boni aspectus, pallor
acie, in labijs tremor, stupor in dentibus, verba
ida, effrenata conuitia, manus ad cædis violentiā
mpta, & transi a gladio interim vacua, odio tamen
iat a mentis armata.

Prodeat post hunc magnus Augustinus; Inuidia,
uit est filia superbia, suffoca matrem & non erit
, &c. Inuidia est odium aliena felicitate respe-
superiorum, quia eis non æquatur, respectu su-
riorum ne sibi aequentur; respectu parium, quia
aquentur. Imò verò longius alibi in eiuldē de-
riptione procedēs, vitiū id diabolicū appellauit,
solo diabolus reus est & inexpiabiliter & in sēpi-
nū reus. neque enim Lucifer ad inferos detrusus
quod a aliena diripuisset, iniustā necē intulisset,
erius thorū violasset, sed quod homini inuidisset.
Alia longe & sanè tetriora illi elogia, & colores
oticos tribuit Chrysostom. Inuidia, inquit, pestife-

Lib. de con-
plor. naturæ

In serm. de
linore.
inuidia
malorum
radix.

Serm. de
verb. dom.

Inuidia su-
perbia fi-
lia.

Lib. de doct.
Christi.

rum

rum malum, hominem in diaboli conditionem, a
demonem immitissimum conuertit. Per eam
venit in mundum, eam suadente interfectus
David vitæ periculum adiit, & Christus Iesus in
cem actus.

Ante hos autem omnes Salomon luculentum
Epithetum dedit, sed quod naturam eius quàm
timè exprimat, vitæ carniū, sanitas cordis, pur-
do osium inuidia. Id est, inuidia tam tetra & pe-
lens rabies est, vt hominis cor, cerebrum, ingenium
exedat, & penitus osium medullas emedullet.

Vesperæ Tradunt naturalium rerum scriptores viperæ
collata in- nasci matris cum interitu, & natalem suam fuisse
uidia. sto matricidio cruentare. Inuidia etiam serpens,
odia, zelus & liuor quædam viperulæ sunt, &
semper animam in qua nascuntur, enecant, & pe-
nusquam in apertum prodeant, eam diuexant, &
tima illius viscera diseruciant. Vnde Ambrosius

Lib. de fuga fuge inuidiam, qua non solum alienos, verum multo
seculi. magis eum, quem possederit, lacerare consuevit.

Hieronym. multo disertius Hieronymus Epist. ad Demetrium
Oro te, inquit, quid inuido delectationis præstat
uidia? quem secretis quibusdam conscientia vng-
lu liuor ipse discerpit, & alienam felicitatem torm-
tum facit?

Ser. de Inui. Atque hanc ob causam Basilius eamdem rubi-
gini similem fecit, nam vt rubigo ferrum, sic inuidia
quam insidet animam, consumit. Vt autem post or-
nium sententiam, meum quoque symbolum dep-
mam, assero inuidiam tormentum & euleum ar-
maz esse, tantum quippe inuidus & liuidus intrin-
secus tormentum experitur, quantam proximus
rebus suis prosperitatem & felicitatem.

In Moralib. Tigrides, vt Plutarchus ait, quamprimum
tympani strepitum audiunt, efferaunt & furo-
rel

Aboli conditionem,
nuertit. Per eam
adente interfectus
& Christus Iesus in

Salomon luculentum
naturam eius quam
m, sanis cordis, p
idiatam terra & pe
or, cerebrum, ingen
edullas emedullec
rum scriptores vip
& narelem suum fe
nidia etiam serpens
viperulæ sunt, &
untur, enecant, &
unt, eam diuexant, &
ant. Vnde Ambrosi
in alienos, verum ma
lacerare consuevit.
us Epist. ad Demetri
delectationis prastat
clam conscientia m
enam felicitatem m

Basilii eamdem r
ubigo ferrum, sic in
uit. Vt autem post
quoque symbolum dep
entum & enuleum a
idus & liuidus inter
e, quantam proxim
et felicitatem.
ait, quamprimum
, effrascunt & fur

n induunt. At inuidi multo reuera truculentio-
sunt, atque tigris more, mox vt præconiorū
alios effulorum tympana audiunt, rabire, furere
indignari incipiunt. Quin & Heli lippienti illos
mparauero, qui domini lucernam videre nō po-
at, quam diu arderet & colluceret. Lucerna autē
dens iustos in sacris litteris designat, nam de Ioā-
Baptista dictum est, *Erāt lucerna ardens & lucē:*
hæc exstincta factorem dans terribissimum, impio-
m symbolum est: inuidi verō oculo bono intue-
nequeunt iustos, nec eosdem perferre; in dō sui fi-
lium & improborum contubernio delectantur.
Sunt adhuc non absimiles Phænici, magno qui-
m labore & cura hinc inde odorata ligna cō-
eruanti, in quibus se deinde comburi sinit, sepul-
m sibi ipsi exstruendo. Inuidi autem redolen-
n circumquaq; opinionem & famam honestam
oximi colligentes, ita fremunt & indignantur,
sibi ipsis noceant, & sempiternum interitum
damnationem perpetuam sibi arcessant. Quid
as? Non nisi alieno malo viuit inuidia, non nisi a-
no bono eadem moritur.

Milui ad prædam nati semper ad putrescentia vo-
ant cadauera, & loca tetram mephitim exhalan-
te; ea autem in quibus lenis & iucundis aer est, fu-
unt: muscæ corporibus integris ac bene valenti-
us derelictis, sanguinolenta, vlcerosa, vulnerata-
e semper petunt. Non aliter etiam liuidi, qui
lictis virtutibus vitia sectantur; non aliter in-
uam vespræ illæ importunæ & immundæ, inuidi,
ui honesta viuendi ratione relicta, immundam &
nprobam petunt, bonos prætereunt, vt alterius
itium reprehendant & coarguant. Hæc ē sancti
basilij scrinijs deprompta sunt.

Sca.

1. Reg. 30.

Cōparan-
tur inuidi
Phænici.

Item vul-
turibus &
muscis.

Item Scarabæo.

In hemil.

Propositio

Scarabæi, immunda illa & sordida insecta, nisi in fimo & alienis sordibus gaudent & nutriuntur, inuidi alienis vitijs & infortunijs audient delectantur, atque hæc illis gaudium & voluptatem adferunt. Vnde bene Chrysostomus, *Inuidia aduersa aliorum fortuna, vt scarabæi alieno sterrenutritur.* Sed finem non reperirem, si diu his commemorandis immorarer: atque pro ordine ratione hæc sufficiant; Euangelij siquidem textus plura suggeret, cuius occasione in hæc materiam incidi, quod nonnisi mera hic inuidie perfidæ appareant machinationes, & infidie conuiuia. Historiam recenlet Lucas, *Cum intraret Iesus in domum cuiusdam Principis Phariseorum sabbatho manducare panem, & ipsi obseruarent eum.* De Pharisaica hac inuidia locuturus huc venit, primò vobis sepulchrum ferale & perfidum præparaturus, deinde hydropici sanationem propositurus.

Iudæi inueterato in Saluatorem odore exagitati nouasei infidias molituri ad conuiuium in domo cuiusdam Pharisei illum inuitant, idque die sabbathi, die inquam, quo nefas erat ex legis præscripto ignem domi accendere, in deserto manna colligere, lignorum frusta per agros colligere in vineæ agrotis quidem medicamē aut malagma applicare. In hoc autem conuiuio omnes illius actiones obseruabant, vt deinde eum velut transgressorem legis fugillarent.

Cum intraret Iesus in domum cuiusdam Principis Phariseorum sabbatho manducare panem. Quod autem Phariseus hic Princeps dicatur, sciendum est, non omnes sacerdotes modò, sed singulas sacerdotum familias, omnes etiam synagogas, imò & familias singulas & artes, semper Principem inter se ali-

quem habuisse, qui re-
præcelleret. Vnde
publicanorum: qu
legimus, & apu
salutem principem I
Phariseorum dicit
deinde notandum es
opera Principis hu
auerat, nomen silen
eo alterius Pharisa
et, & quod peccat
teret, murmurabat
Simonem ait app
vt hinc manifestum
equatur & detestetur
passita occasione pa
mera malicia &
an deliquerat, sed
ad, non enim scieb
uenturam; & quan
us, bona tamen in
quit. At hic studio
uerat, idque ex mer
teus calumniandi h
deesse voluit, que
illum vt festi profa
tatem hominum
pugillaribus ate
uerit hoc olim per
morum ero nominan
huius rei signum
que & tuam statim ve
scripsisse; serpen
tas, ne verbum di
Iam cum oligi

& sordida insecta, quibus gaudent & nutant infortunij audientis gaudium & velut Chrysostomus, *Ita ut scabam alieno fieri non reperirem, si dum morarer: atque propter; Evangelij siquidem occasio in huiusmodi mera hic inuentiones, & infidelis Lucas, Cum intra Principis Pharisei, & ipsi obseruanda invidia locutus huiusmodi & perfidum profanationem proponit*

atorem od o exagit conuiuium in domum uirant, idque diei uenerat ex legis praedictis in deserto manna in agros colligere aut malagana appropinquo omnes illius actum velut transgressum

quoniam cuiusdam Principis adducere panem. Quod si dicatur, sciendum quod, sed singulas facies in synagogas, imò & de per Principem inter

quem habuisse, qui reliquis & dignitate & honore præcelleret. Vnde & Zachæus dictus est princeps publicanorum: quin & Luc. 8. Principes synagogæ legimus, & apud Ioannem legimus alium electum principem Iudeorum & hic noster Princeps Phariseorum dicitur.

Deinde notandum est, Euangelistam studio & a opera Principis huius Pharisei, qui Christum uitauerat, nomen silentio pressisse; cum tamen a loco alterius Pharisei qui Christum etiam inuenerat, & quod peccatricem ad pedum osculum mitteret, murmurabat, nominare non grauetur in Simonem ait appellatum. Atque hæc est ratio, ut hinc manifestum fieret, quanto Deus odio De^o peccata ex mera malitia patratæ edit. sequatur & detestetur peccata, quæ non data quæ sit occasio patrantur, non per accidens, ex mera malitia & perversitate præcogitata, non deliquerat, sed nihil minus cogitans & innatæ, non enim sciebat Magdalenam in domum suam venturam; & quamuis arrogasset, ac superbus, bona tamen intentione ductus Christum inuitauit. At hic studio illum ipso Sabbathi die inuenerat, idque ex mera malitia, ut inde occasio eius calumniandi haberet, ideoque hydropico adesse voluit, quem Christus sanaret, atque sic illum ut festi profanatorem accusaret. Huiusmodi autem hominum non meminit, eorumque nomina pugillaribus æternæ suæ memoriæ eradit. Adite ut hoc olim per Prophetam cōminatus sit.

Et memor ero nominum eorum per labia mea.
In huius rei signum crediderim Deum Adam & Euam statim ut peccatum admisere, acripe corripuisse; serpenti verò, quod mera malitia occarat, ne verbum dixisse reprehensionem faceret. Item cum olim aduersus peccata sacrificia prope

Luc. 8.

De^o peccata ex mera malitia patratæ edit.

Psal. 13.

Genes. 2.

propitiantia constituisset, sola illa respexit, quæ ignorantia non verò ex malitia facta essent, eorumque expiandorum rationem præscripsit; item ex humana fragilitate commissa: pro peccatis verò, quorum malitia mera parens esset, illud libamen aut sacrificium institutum legitur.

Gen. 6.

Hæc verò, quæ ex mera malitia facta sunt, præcata in spiritum Sanctum sunt, atque in horum expiationem diluuij aquas induxit Dominus. Scriptum siquidem est in Genesi, *Videns autem Dominus, quod multa malitia hominum esset in terra, tres etiam Iosephi qui ex malitia peccarant, trem suum innocuum Ismaelitæ vendendo, et deinde ad delicti cognitionem venissent, factique poeniteret, dixere parentis sui Iacob nomine,*

Gen. 39.

pro ut obliuiscaris scelus fratrum tuorum, & peccati atque malitia, quam exercuerunt in te. Intelligendum autem est non simplici peccati nomine eos delictum suum appellasse, sed scelus, quod crimen enormius est & multo grauius.

Esth. 8.

Formosa illa Esther, quæ est captiua, regina Persarum facta est, cum Assueri genibus esset aduocata, quo Iudaicæ nationi veniam impetraret, & decretum mortis, quod in eam latum erat, renouaret, & nefarias Amani hostis sui iuratiissimi machinationes infringeret, de illius moliminibus apud regem agens, ait, *Procidit de illis, ut de peccata malitia, ad pedes regis, inquit Scriptura, & locum ad eum, ut malitiam Amani agagita, & machinationes eius pessimas, quas excogitauerat contra Iudæos, iuberet irritas fore.*

Dauid Propheta de extremis iudicij sententia agens, inter cetera ait, seuerum illum iudicem, & malitiæ peccata imprimis inquisitum, imò & h-

gu

uas malignas, & iratum peccatoribus dictum,
Os tuum abundauit malitia, & lingua tua cōcinna-
at dolos. Quo loco Genebrardus noster conuertit,
Os tuū abūdauit maledictis, & fontes Hebræi habēt
Os tuum laxasti ad malum. Omnium autem ea mēs
 st, grādius esse & enormius peccatum malitiæ, quā
 ignorantiae & fragilitatis: nam ipsum quod de in-
 iustitia & data opera committitur, duplex pecca-
 tum meritō dici potest. Quamobrem eo Pharisei
 uius peccatum grauius est, quo maiori malitia Do-
 minum ad conuiuium, ad cauillandum, etiam in die
 festo, inuitat.

Sabbatho manducare panem. Magna & solennis
 iudæos erat sabbathi festiuitas, in honorem
 creationis mundi, hoc siquidem die Deus ab om-
 nibus requieuit operibus, & à creando cessauit. At
 etiam Christiani post hoc beneficium, aliud lō-
 maius recepimus, ipsum scilicet redemptionis;
 uia verò Iesus Redemptor noster vna sabbatho
 resurrexit, id est die Dominica, vt nos scilicet
 ege Iudæica eximeret & auerteret, sabbathi so-
 lenitas in Dominicam translata est, idque mul-
 to ob causas. Hoc siquidem die conditi sunt Ange-
 filij Israel Aegypto egressi sunt, (vt quidem O-
 dius asserit, (Deus legem duabus tabulis com-
 prehensam Moysi dedit; hoc etiam die Manna coelo
 uere cæpit, ex sententia Origenis, hoc denique
 ruator noster natus, circumcisus est, & ad vitam
 surgendo rediit, & spiritum paracletum in Apo-
 stolos misit. Quanto igitur dies hæc cultu, quo di-
 a honore & ueneratione.

Voluit olim Deus in sabbatho duos in sacrifici-
 a offerri agniculos, alijs autem diebus, exceptis
 lenioribus & Calendis, nonnisi vnum: *die au-*
m sabbathi offeretis duos agnos anniculos imma-
culatos.
 Dom. tom. I I. Mmm

Sabbatū in
 dominicā
 trāslatum.

Dominica
 dies cur
 solennis.

Num. 28.

culatos. Quo denotatur, preces nostras & orationes diebus dominicis esse duplicandas: die inquam hac, quæ omnium dierum regina est, deuotionis & pietate diligentius & feruentius incumbendum. *Dominica die*, ait sanctus Gregorius, à labore terreno cessandum est, atque omni modo operationibus infistendum, vt siquid negligentia per dies agitur, per diem resurrectionis Dominica prebuis expietur.

D. Greg. 1. 1.
epist. Epi 3.

Thren. 1.

Sed heu, quæ sæculi nostri infelicitas est, diebus Dominicis & festis Deus imprimis ad iracundiam prouocatur & offenditur. Hinc lacrymans &plorans sæculi sui festa Hieremias, in Threnis. *Viderunt eam hostes, & deriserunt sabbatha eius.* Quanto potiori iure iam nostra festa deploraret, quanto potiori iure Satan inimicus nos irriat, cum videt illa ita à nobis profanari & dissolutionibus abominationibusq; violari. Bonis igitur & sanctis operibus, mala & impia patrantur opere. Sabbato quoque Phariseus hic Domini opera conguere & explorare conatur.

Exo. 20. &
31. Iere. 17.

Nam. 15.

1. Mach. 2.

Sabbato manducare panem. Sabbati cultus & reuerentia Iudæis indicitur in Exodo 20. & 31. cap. & Iere. cap. 17. quod Iudæi tanta colebant pietate & religione, vt pauperculus quidam, quod lignum sabbatho collegisset, lapidibus obrutus fuerit. In mori malebāt, quàm sabbatum aliquo seruili opere violare. Quin & in libris Machabæorum legitur, Iudæos ab hoste ad pugnam lacesitos die sabbatho ad eō se religiosos in sabbatho obseruando demonstrasse, vt in ipso mori maluerint loco, quàm se defendendo vitam tueri.

Fluuius est
qui tota se
primana

Quin & singulari quodam miraculo Deus sabbathi religionem obseruantiamque demonstratū visus est. Refert quippe Baptista Fulgosi in

ez fluuium reperiri,
tar, sed sabbatho cu
operea Sabbati non
naturali docemur,
imprimis diē domi
Veteres Iudæorum
mones sabbathi ob
quē tulisse, vt die
gumenorum corp
orto ijs relicdis se
ancas oberrarent.
tanda Hodie namq
to Dominicæ die, in
tar, & dzmones laxa
re & grassari. More
ta huius instar, festa
doq; impendimus.
it ipsi obseruant e
vita eruenta & am
Mach. in Bernardus a
adictores, & in tor
merito sponsa illu
quod omnis ill
quidam & coac
tudinum, quoru
inimicitias grau
inimici ardeban
autem odij ca
Pharisei indign
& traduci.
verba illa Domi
concionatore
quasi tuba ex
populo meo se
da

reces nostras & orationes multiplicandas die in qua agnata est, deuotionis feruentius incumbens sanctus Gregorius, ad idque omni modo obsequium quid negligentia perditionis Dominica praeferri infelicitas est, diebus primis ad iracundiam. Hinc lacrymans & tremas, in Threnis. *Priserunt sabbatha* prostra festa deplorare an inimicus nos irritis profanari & dissolui violari. Bonis igitur impiis patrantur operibus hic Domini opera committuntur.

Sabbati cultum in Exodo 10. & 31. tanta colebant pietas quidam, quod ligatus obrutus fuerit laborum aliquo seruilioque Machabzeorum legem laceffitis die sabbathi obseruando demeruerint loco, quam in miraculo Dens suamque demonstrationem optata Fulgosi in

flumini reperiri, qui tota quidem septimana fluat, sed sabbatho cursum interrumpat, qui quopterea Sabbati nomen inuenerit. Quo miraculo naturali docemur, festa colenda & obseruanda, ad imprimis die dominici. Sed audite quid nouum.

Veteres Iudaeorum Rabini memoriae tradidere, demones sabbathi obseruantiam & cultum tamque tulisse, ut die sabbato nullus omnino in nergumenorum corporibus inueniretur, sed in deserto ijs relictis secederent & montium inga & beluncas oberrarent. Sed o rerum vicissitudo deploranda! Hodie namque diebus festis, & in primis cro Dominicae die, infernus est contra referari videtur, & demones laxatis habenis per orbem currere & grassari. More igitur Pharisaico, & Principis huius instar, festa in Christo offendendo irrimus impendimus.

Et ipsi obseruant eum. Vniuersa Saluatoris nostri vita eruenta & amara crux fuit, *Habuit enim factus*, in Bernardus ait, *observatores, in verbis contradictores, & in tormentis illutores.* Vnde non immerito sponsa illum fasciculo myrrhae committit; quod omnis illius vitae series non nisi fasciculus quidam & coaceruatio fuerit dolorum & varietudinum, quorum myrrha symbolum est, id est ob inimicitias graues & odium immortale, quod eum inimici ardebant.

Huius autem odij causa, nulla erat alia, quam quod Pharisei indignarentur peccata sua redargui, & traduci. At sciebat doctor ille coeatis verba illa Domini ad Prophetam, de veropuli concionatore intelligi debere, *Clama, Isai. 28. cesses, quasi tuba exalta vocem tuam, & annuncia populo meo scelera eorum.* quod falsi

Diabolus
horrebat
sabbata
Iudeorum,

S. Berna.

Cant. 1.

Mmm 2

pro-

prophetæ facere negligebant, ne populi gratiam cicerent, eumque sibi infestum redderent de quibus alibi Isaias locutus est dicens, *Speculator caci omnes, canes muti, non valentes latrare:* non erat huiusmodi Seruator noster, qui de seipso quodam in loco ait, *Annuntiaui iustitiam tuam in Ecclesiam magna: ecce labia mea non prohibeo, Domine tu scisti.* Id est, quamuis coniurare in viam meam scirem omnes, nunquam tamen à iustitiæ præconijs dilaudandis abstinui aut cessavi, & impiorum scelera magna verborum acrimonia coarguere non destiti. Quod hodie ad oculum cernere est, quando in conuiuio illo, Phariseorum mores quamuis sibi necem parari, & insidias capere fastendi sciat, coarguit.

Et ipsi obseruabant eum. O proditorem testabilem! hinc instruunt conuiuia, illinc insidias manu vna proferunt mel, altera veneno atque vt leo quem Sampson in terra Philistharum interfecit, fauces melle scatentes habet, intestina verò putiscentia: ita nefandi hi Pharisei noui illi leones, nemæo leone truculentiores ore præferunt mel, id est blanda & benigna verba, quibus Christum ad conuiuium inuitant, cetera verò illorum & intestina inuidia & malitia prauata sunt; quos graphice depingit Psalmista dicens, *Loquuntur pacem cum proximo suo, mala autem in cordibus eorum.*

Quos & olim sub terminis obscurigribus reledixit Abacuc, *Va, inquit, qui potum dat amico suo, mittens fel suum, & inebrians, vt aspiciat nuditatem eius.* Non nuda hic imprecatio, sed vera potiùs Prophetia, quæque ex illo etiam tempore Phariseos hosce nostros, maledictos à Deo respiciebat, qui hodie Christum ad ep-

inuitant, vt eum circumueniant, & in & fel ei apponunt, & odium, quibus quem notare contem-
per siquidem in
conatur vitam
expertus Dauid
iustum, & fratri
contra eum, & m
& querit marti
loquens vel de
singulis in genere iust
at ab antur, aduersu
um in malum. Sed au
dite, vobis, quam al
qui digitis candel
a lucidorem reddi
etiam adurit. It
tere, eorumque vi
tur, tetra quidem
at iusto meriti
que gloriæ illius
honorem ei
ad hæc inuidu
peruersum su
videndo crucifixi
non modò qu
beret, mundaret
tarentibus etiam
oderet, non perue
reticet etiam & in fi
num, veram Dei im
sultum apparenti

is inuitant, vt eum captiosis interrogationibus circumueniant, & agendi rationem obseruent, in & se ei apponunt, inuidiam inquam, malitiam & odium, quibus suadentibus defectum in eo quem notare contendunt.

Semper siquidem impius insidiatur, & omni ratione conatur vitam iustorum sugillare: quod vix expertus Dauid testatur, *Obseruabit peccator iustum, & stridebit super eum dentibus suis, lest contra eum, & mox: considerat peccator iustum, & querit mortificare eum.* Alio item in almo loquens vel de seipso, vel Iesu Christo, vel singulis in genere iustis: *Tota die verba mea*

excrabantur, aduersum me omnes cogitationes rum in malum. Sed audite inuidi; maius, mihi edite, vobis, quam alijs damnum affertis. Nam is qui digitis candelam emungit, candelam quidem lucidiorem reddit, sed digitos inquinat, & se etiam adurit. Ita & inuidus, qui alios ardet, eorumque vitæ splendorem extinguere natur, tetra quidem peccati fuligine animum inquinat: at iusto meritum segetem administrat, mque gloriæ illius officere conatur, eandem get, honorem ei apud homines & nomen patet.

Ipse adhæc inuidus inuidia sua euidenter ostendit, peruersum se esse & scelestum. Nam vt inuidendo crucifixi imaginem in cœno aut fimo, eandem non modò quamprimum non educeret, lueret, mundaret, debito loco reponeret, sed atereuntibus etiam digito monstraret, quin & ploderet, non peruersus modò Christianus, sed ereticus etiam & infidelis haberetur: ita qui promum, veram Dei imaginem, aliquo aut verò it saltrem apparenti peccato inquinatum, videt,

Inuidus
plus sibi
quàm alijs
nocet.

Simile.

det, & non fraternè & magna cum charitate eundem habet, sed diligenti quadam peruersitate in eundem inquit, illiusque vitæ rationem exhibet, non Christianus, sed Saracenus aut Mahumetanus dicendus est, & infidelis.

*Inuidia hydra com-
paratur.* Et ipsi obseruabant eum. O pestem scelestam inuidiam! o lucem detestandam! Omnium Heruleorum laborum primus, ac summus ille mendax, quo hydram multicipem, in Lerna commorantem superauit. Equidem vt hoc moraliter proponam, Herculeum hominis insti imaginem crediderim, & hydram, inuidiæ, quæ reuerentiam serpens dicitur, sed quæ letiferus morsus effigit, (*venenum aspidum sub labiis eorum.*) Multiceps autem est, quod tum in bonis, tum in honoribus, tum in fama, in vitæ ratione denique in omnibus homini noceat; denique hydra est, quæ non nisi in paludibus cœnosis & lutulentis agit; inuidia enim non nisi vitijs alienis & rebus sordidis peccati turpitudinem redolentibus pascitur. Ceterum nihil est quod iustum tantopere torquet ac diuexet, quàm detestandum hoc monstrum.

*Inuidia nõ
nisi in sce-
lerata viuic
anima.*

Monstrum quidem Lernæum, quod iam descriptum, multum generoso Herculi negotij accessiuit, sed obseruandum est, non nisi in locis palustribus, viginosis, ac tetro cœno ipsum natum esse. Fontes & fluuios limpidos abhorrebat, sordidas & putiscentes paludes conlectabatur. Item de inuidiæ monstro esto iudicium; ac dicendum, numquam illam in generoso animo & virtutem nato, sed in peruerso & plebeio, vitijsque inquinato habitaculum sibi deligere.

Tinea, pestis illa lignorum & vestium nunc
quan

nam cedros, odorata
res subit; in inui
ens, omnia exedit, c
nam in anima cordat
gnar, reperitur. Q
nam occidit inuidia:
plebeio & imbelli na
Pharisæorum, q
superstitiosa curio
ctiones obseruaba
sed o detestanda in
tum profecto est, &
indies videre est,
vitamque contem
teris & ante alios al
re, cum tamen omni
qui in aliorum vit
uertere conantur, m
et omni vitis, qui
od & egregie in v
an est, quando nimi
temunctoria templi
lebat, eos qui vitam
ere volunt, animan
raratam habere de
nillo inter virtute
loco.
Vnde non in scite
res inuidos & mal
comparasse visi sunt,
tutus. Et vidi de ore
de ore Pseudoprophet
tendens in modum, va
orum hieroglyphic
qua: cum quod hæc

na cum charitate en-
adam peruerfitate in-
vita rationem exhibu-
enus aut Mahumetan-

O pestem fceleſta-
dam! Omnium Hero-
ac ſummus ille mer-
em, in Lerna comm-
m vt hoc moraliter
nis inſti imaginem
idiz, quæ reuera
æ leſiferos morſus
(labijs eorum.) Mul-
bonis, tum in hono-
ratione denique in o-
ne hydra eſt, quæ ne-
æ ſutulentis agit; in-
nis & rebus ſordidis
lentibus paſcitur. O
m tantopere torq-
ceſtandum hoc mo-

zum, quodiam deſe-
p. Herculi negotij
eſt, nonniſi in locis
ro cœno ipſum nata-
bidos abhorrebat,
uides conſecratur.
ſto iudicium; ac dice-
n generoſo animo &
erſo & plebeio, viti-
n ſibi deligere.
orum & veſtium mo-
que

quam cedros, odoratas illas & incorruptibiles ar-
ores ſubit; ita inuidiæ tinea, vermis ille peſti-
ens, omnia exedit, corrodit, & perdit; & nun-
quam in anima cordata & proba, quam cedrus de-
gnat, reperietur. Quò respiciens Iob aiebat, *Par-*
ulum occidit inuidia: quòd vitium hoc nonniſi in
Iob 5
lebeio & imbelli naſcatur peſtore, quale reuera
rat Phariſæorum, qui curioſa quadam religione
& ſuperſtitioſa curioſitate Saluatoris Chriſti vitæ
& actiones obſeruabant.

Sed ô deteſtanda inuidia, ô peſtilens detractio! Qui alium
nirum proſecto eſt, & tamen veriſſimum, quod-
vult coar-
ue indies videre eſt, eos qui maximè inquinati
guere, vi-
ant, vitamque contaminatiſſimam ducunt, præ-
tuo careat.
teris & ante alios aliorum defectus reprehen-
ere: cum tamen omni carere deberent peccati næ-
o, qui in aliorum vitia vitamq; inquirere & anim
duertere conantur, nam, vt Salluſtius ait, *carere*
ebet omni vitio, qui in alterum paratus eſt dicere. Exod. 25
Quod & egregiè in veteri teſtamento præſigna-
um eſt, quando nimirum voluit Deus vt lucernæ
emunctoria templi eſſent aurea, quo deſignare
olebat, eòs qui vitam aliorum emungere & coar-
uere volunt, animam virtutum & iuſtitiz fulgore
auratam habere debere; & imprimis caritatis,
uæ illo inter virtutes, quo aurum inter metalla,
ſt loco.

Vnde non inſcitè mihi veteres Eccleſiæ Pa-
res inuidos & maledicos ranis Apocalypſeos
omparaffe viſi ſunt, quæ de ore draconis egredie-
antur, Et vidi de ore draconis, & de ore beſtiæ & Apoc. 16
de ore Pſeudapropheta, exire ſpiritus tres im-
uundos in modum ranarum. Et ſane nullum inui-
lorum hieroglyphicum melius aut aptius quàm
ana: tum quòd hæc oculos ſanguine ſuffuſos ha-
bear,

beat, aut potius sanguinem oculorum loco; cur-
que ne guttam quidem sanguinis in toto corpore
habeat, oculos sanguine habet natantes, eosque in
capite prominentes, vt non in capite, sed extra
sum videantur constituti: tum verò quòd amphibia
fit, tum in terra tum in aqua victitans, per prata sta-
tet, & per aquas natitet. Atque hoc nonnullis prae-
annulum Mæcenatis Equitis designatum voluit,
cui rana in sculpra erat; hanc siquidem expressit,
vt potestatem suam & auctoritatem, quòd Cæsar
tum maris tum terræ imperiū sibi concedidisse
declarat.

Non crediderim autem, similitudinem con-
nientiorē aptioremque ad inuidos & marmuratores
designandos reperiri: oculos enim sanguine
vincti plenos habent, nihilque spirant quàm in-
ritum & perniciem alterius, eosque ita sagaces, per-
spicaces & vigilantes in proximi vitijs coarguē-
& eos quasi è capite prominentes habere videa-
tur: tum signa reperit, nullus in orbe locus a-
mare, in quo eadem non diuulgent. Quamuis au-
tem ob prædictas rationes inuidi ranis dicantur
miles, illa tamen potissima est, quòd ranæ semper
palustribus & venenosis locis versentur, & non
nocte ingruente & in tenebris cantent: ita quoque
inuidi non delectantur nisi peccatis alienis,
eorumque vitam allatrant, non nisi de nocte, id est
interea dum absunt seseque defendere nequeunt
quodque imprimis & præ ceteris deplorandum est
qui omnium inquinatissimi sunt, & peccatorum
numero ceteris antecellunt, hi sunt & ceteris mor-
daciores & plus alijs obganniant: atque ita osten-
dunt, è faucibus se draconis id est diaboli profecto
esse.

Sponsa illa in Canticis dilecti sui dotes & per-
fectio.

oculorum loco; cunctationes recensens ait, *Labia tua sicut lilia stillant*
 quinis in toto corpore *myrrham primam*, id est dulcē præ cæteris Myr-
 ret natantes, eosque, inquit, quæ amara est, prohibet corpora à pu-
 in capite, sed extraneis line & corruptione, tua sunt verba; quamuis, n.
 m verò quòd amphibioia & acerba sint, vitam tamen mihi conferunt,
 victitans, per prava salutem morte & peccati corruptione me conseruant
 etque hoc nonnullis peccentur; at quod in me maius eorum desiderium
 is designatum volumet, est, quod ab ore candidissimo, cuiusq; inno-
 c liquidem expresserit, candor liliorum & niuium albedinem su-
 bricatem, quòd Cæsar, proficiscantur deniq; paucis vt concludam
 iū sibi concedidisse, vult, dilectum suum inuidiæ liuore non
 tabescere, nec aliis detrahere, nec peccata pro-
 similitudinem conuicti coarguere. Quòd si interdum in eadem ani-
 midos & mormurantes eluertat tum verbis, tum re ipsa, charitate stimu-
 ulos enim sanguineos id facit, adeò vt nulla hinc illi culpa possit
 illi, spirant quàm inteli; deinde vix fieri posse videtur & iniquissi-
 eosque ita sagaces, pen esse, vitiis coopertum, aliorum vitia & deli-
 ximi vitijs coarguēdum, velle reprehendere.
 entes habere videtur, atque hinc taxat & sugillat scommate quodam
 ullus in orbe locus aulico Martialis quemdam, qui cum vita esset
 ulgent. Quamuis taminatissima & flagitijs variis infamis, omnes
 nudi raris dicantur, en promiscuè profcinderet & carperet.
 est, quòd ranc semper *Cur maculas alios maculosior omnibus Albi,*
 is versentur, & non *Et carpi dignus carpere non metuis?*
 ris cantent: ita quibus ille & pungens sarcasmus tacitè etiam do-
 nisi peccatis alienis, absurdum & inconueniens esse, virum hone-
 on nisi de nocte, id a ac probum ab improbo & scelesto sugillari.
 defendere nequeat, vt Augustinus, quidem ait, *accusare vitia offi-*
 teris deplorandum est, *est bonorum, & etiam Isidorus, Non debet a-*
 sunt, & peccatorum *in vitia corrigere, qui est vitijs subiectus.*
 hi sunt & ceteris mor- luc facit quòd Bosius lib. de signis Ecclesiæ tra-
 niant, argue ita ostend- indignum fuisse Apostolorum principem Pe-
 id est diaboli profecto n catenis in carcere constrictum teneri, sed æ-
 lecti sui dotes & pecc- m & par, vt manus illæ vinculis eximerentur,
 fectio rum erat alios soluere, & à peccatorum nexi-

Lib. 1. Epigr.

Li. de serm.

dom. in mōre

Lib. de sum.

bon.

bus suo tempore liberare. Indecens scilicet rationi aduersum illum ligatum cernere, corne
dibulque manus grauatas habere, qui aliorum in
cula diffingere & dissoluere debebat. Promittit
illi siquidem Dominus, *Quaecunque solueris in
terram, erunt soluta & in calis*. Ita quoque quicquid
quam habet ad aliorum delicta coarguenda, in
in se continere debet quod aliorum reprehensionem
nem mereatur.

Sed quid ea sæculi nostri calamitas est, ut ad
rum delicta optime, quo reprehendamus, videremus,
nostra vero nequaquam. Similes scilicet sumus,
sumus, qui nimirum cadentes rideamus alios
nostrum casum & ruinam non intueamur. Vnde
bat quidem ille arcam in terram delabentem, non
non videbat, rem se indecentem committere
qui vxorio concubitu pollutus arcam Dei con
gere non vereretur.

2 Reg. 6.

4 Reg. 2.

Tres reges potentissimi, rex scilicet Iuda, Israhel
& Edom cum aduersus regem Moab exercitum
legissent, eiusque regnum premerent, ad tantas
rederunt angustias, ut primogenitum suum, qui
niq; hæredem in hostium conspectu super munus
in holocaustum obrulerit. Non parum torque
eus hic sacrorum bibliorum interpretes. Dicunt
nulli regem hunc filium Deo Israël in victimam
obtulisse, ut eum sibi propitium redderet, & in
potissimum ratione inductum videbat se à populo
quem hactenus semper expugnauerat ac superat
rat, iam victum in ultimas redactum angustias
quamobrem regni sui ariolos, augures & sapientes
consultuit, qui dixerunt Israëliticum populum au
habuisse Abrahamum, qui quod vnicum Deo filium
in victimam obrulisset semper illi gratus exist
ac proinde omnis illius posteritas singulari se

Indecens scilicet ratione à Deo cæli protecta & propugnata
gatum cernere, com. Hebræos autem hoc viso tum indignatos tum
habere, qui aliorum misericordiam commotos, ab obsidio desti-
tere debebat. Promi-

Quæcumque soluerit, Caletani autem opinio, quam in Commentariis Caletani
ert, multo est probabilior, dicentis regem hunc pinio.
um idolis immolasse, ut eorum sibi fauorem &
m conciliaret, atq; ideo magnam in Israel indi-
tionem factam, id est plagam & vehementem
ilentiam, quam Deus Israelitarum exercitui
nifit, quæ mox ita inualuit, totq; homines neci
it, ut obsidionem soluerent.

iquidem diuinam hic ultionem insinuari credi-
m, Deumq; ad iracundiam concitatum descri-
Tunc quippe Deum in mentem reuocasse ido-
triam Israelitarum, qui olim Moabitarum i-
is victimas libassent, imò & filios & filias doe-
ibus immolassent, (quod testatur Psalmista,
risicauerunt filios suos & filias suas demonibus.) Psal. 103.
oq; indignatum fuisse, quòd ipsi idololatraz
oliticum de alijs sumere præsumissent; simulq;
monstrasse, nihil esse quod magis sibi displiceat,
eis ad iracundiam prouocet, quam dum pecca-
es peccata aliorum coarguunt, inq; eorum vitã
airunt. Quomodo igitur illi Deum offendant,
cùm peccatis pleni sint & immunditia, inno-
tium vitam reprehendere, & iustorum vitam
ripere contendunt. Hoc scilicet faciunt Phari-
sæi, qui cùm impietate scateant & peccatis abun-
t, iusti & innocui Christi actiones & agendi ra-
tatem obseruant & sugillant, eumq; die Sabbathi
conuiuuij inuitantes, hydropicum illi offerunt, ut
ab hydropo miserum liberasset, qd ab illius se beni-
tate facile cõsecuturos sperabat, eum quãprimùm
ut le-

vt legis transgressorem & festi profanatorem
perent & accularét. Hoc in secundū orationis
brum reseruatū, quo iam deducam latius. *Et
homo quidem hydropicus erat ante illum.*

Miraculum hoc describens S. Lucas, ait Domi-
num à principe Phariseorum inuitatum, in
quodam miraculo Hydropicum hūc sanitati r-
tuisse. Beata domus illa & felix, quam Christu
conuiuia subit & hospes, non enim egredietur, cū
symbolum suum persoluerit, & magna in hospi-
contulerit beneficia. Vix intrauerat triclinium
ptiale in Cana, quin aquæ hydrias in vini dolia
uertat. Domum Zachæi illo subeūte, mox salus
mūi facta est. Matthæi ædes vt intrauit, è publi-
no & foeneratore, Apostolum eum & Euange-
constituit. In Bethaniæ castello cū versare
Lazarum ad vitam reuocauit, hodie verò in Ph-
sæi ædes admissus, hydropicum sanat. *Et ecce ho-*
&c.

Arca foederis cū in ædibus Obededom Ge-
ad trimestre commoraretur, benedictionibus ca-
stibus domus & vniuersa familia cumulata est.
uinitatem denotabat arca, & hæc prosperitas
dens augurium & argumentum certissimum est
mnia, vbi Deus commoratur, cælitus benedici,
indies melius & melius succedere.

Vix intrarunt viduarum casas Elias & Elise-
quin mox lecythi olei redundant, farinæ cresca-
filij ad vitam redeant, & pulcherrima vtrobi-
eant miracula. Hinc igitur infero & ostendere
lo, aduētum Iesu Christi in domum aliquam, ma-
nam illi semper felicitatem adferre: si enim Pro-
phetæ hoc cælitus potuerint, an non maiora o-
niū Prophetarū rex, & Dei filius vnigenitus co-
moda domui, quam subibit, præstabit?

Felix hospes
Christus.

Joan. 2.

Luc. 19.

Matth. 9.

Joan. 11.

3. Reg. 6.

3. Reg. 17.

4. Reg. 4.

in libro de celo Ar-
Iesu est causa generat
riorib. Hoc quidem
cum erit, si dicamus
is litteris solis nomi
ellum ab anima, per
exitum adferre. Illu
acula adfert & causa
um ingressus hydro-
calumniam emungit
et, omnes se vt Prop
virga serpentes de
ecce homo quidam
nam Deus bone, h
omum Pharisei conc
rimo namq; in limin
nequeo, qui principi
us, imò ne metuen
atis, impudenter se
deur. Sed sanitatis
mundano respectu
nem, quàm ignomi
um Magdalena, om
que ignominiam ver
ectu conculcato, de
est. Vbi cumque ig
plicet in domo. Ph
pudor hic locum ha
potuere eius auxiliu
hac de re dicat Pla
luminariis, & fa
secundò insignem hi
am oportet, qui laud

in libro de celo Aristoteles, *Accessus & recessus* Lib. de celo

solus est causa generationis & corruptionis in his prioribus. Hoc quidem Philosophicum, sed Theologicum erit, si dicamus, Iesu Christi, qui toties in his litteris solis nomine appellatur, accessum & egressum ab anima, per accidens, nobis beatitudinis exitium adferre. Illius namq; aduentus semper acula adfert & caufatur. An non hic Pharisei illum ingressus hydropem pellit, & vnde aduerbium calumniam emungere conabantur, hinc ipse ait, omnes se vt Prophetam suspiciant. Moyses iussu virga serpentes deuorauit.

Exod. 7.

Ecce homo quidam hydropicus erat ante illum. Notam Deus bone, hydropici huius ingressus omnium Pharisei conceptus mihi in animo pro-

rimo namq; in limine fidem illius admirari facit. Fides hydropici. Iste quoque, qui principis huius aedes ingreditur non

metus, imò ne metuens quidem, ne fortè importatis, impudenter se in alienas aedes ingerendo, inseratur. Sed sanitatis recuperandæ desiderium in mundano respectu præponit, plurisq; valentem, quàm ignominiam facit. Ad eundem Iudam Magdalena, omnem exuta pudorem, nullaque ignominiam verita, imò omni hominum conspectu conculcato, domum Simonis Leprosi ingressa est. Vbicumque igitur Christus sit, ibi & quæ-

rit; licet in domo Pharisei, licet in turba, nullus pudor hic locum habet, nullum diffidentia, sed fortunæ eius auxilium implorandum. Audite hæc de re dicat Psalmista, *Accedite ad eum, & illuminamini, & facies vestra non confundentur.* Psal. 33.

Secundò insignem hic Phariseorum notare malitiam oportet, qui laudabilem conuiuiorum usum

tam

ram nequiter peruertunt; nam tantum abest
Christum amicè & hilariter excipiunt, & cum illo
lætentur & plaudant, vt etiam insidias illi strunt,
actiones eius & vitam explorent: in quo Dauid
cum illud compleſſe viſi ſunt, *Principes conueniunt in vnum, aduerſus Dominum & aduerſus Conſeſum eius.* Simile qd propemodū olim in libris
1. Mach. 16. chabgorū legimus cōtigiffe, quādo Ptolomęus
tificē Simonem eiufq; filios duos ad epulum in-
tatos ingulari & perfidē obruncari iuſſit.

**Cruenta
Phariſæo-
rum pro-
ditio.**

Tertiò, alia quādam Phariſæorum neque-
hic apparet, quòd Chriſtum ad conuiuiū voca-
non vt aliquod charitatis officium oſtenderent,
vt, ſi quod forte (vt putabant) inter epulas verū
effutiret inconfideratè, aut aliquid indecorum
ret, in hoc illum traducerent, caperent, actiones
intentarent. Quo nomine maximè reprehende-
quòd in corde hoſtili amicitiam fingant, & ſi-
lent amorem odio pleni, in quod aptè torqueri
terit illud Ieremię, *A Prophetā vſq; ad ſacerdotē
Ecclēſ. 2. omnes faciunt dolum, & illud Eccleſiaſt. V. & dolum
corde.* duplex ſiquidem cor habent, vno amorē
fingunt, altero doloſ neſtunt; vno amicos ſe
tiuntur, altero proditores ſe oſtendunt; vno ob-
quium ſpondent & pollicentur, altero cum in-
tate conantur.

**Diebus fe-
ſtis opera
miſericor-
dię exer-
cenda.**

Tob. 2.

Quartò hinc etiam elicio, omni tempore ac quocumque
libet etiam die proximo eſſe ſuccurrendum, opere
quę miſericordię exercenda. Neq; n. vñquam melius,
maioriſq; cam merito feſti dies impenduntur,
quā quando pauperibus ſuccurritur, & charitatis
opera exercentur. Ita quippe Tobiam ſeniores
ciſſe declarant ſacrę litterę. *Cum eſſet dies feſtus
Domini, & factum eſſet prandium in domo Tobie,
xit filio ſuo, vade & adduc aliquos de tribu noſtra
time*

nam tantum abeli-
er excipiunt, & eun-
tiam infidias illi stre-
lorent: in quo De-
lunt, *Principes con-*
minum & aduersus Co-
modū olim in libris
e, quādo Ptolomeus
os duos ad epulum in-
beruncari iussit.

Pharisæorum neq-
ad conuiuū voca-
fficiū ostenderent.
nt) inter epulas veri-
aliquid indecorum
ent, caperent, actio-
maximè reprehende-
citiam fingant, & fi-
n quod aptè torqueret
pheta vsq; ad sacerdos
ud Ecclesiast. V. a. du-

or habent, vno amo-
unt; vno amicos se
se ostendunt; vno co-
entur, altero eum

o, omni tempore ac-
se succurrendum, op-
da. Neq; n. vniquam
festi dies impendunt
succurritur, & chari-
ope Tobiam seniore
raz. Cum esset dies fe-
ndiam in domo Tobie
aliquos de tribu nep-
tim

entes Deum, est epulentur nobiscum. In quo tria
anda occurrunt, primum, quod festis diebus e-
um instituerit, quod solos contribules inuita-
& quod deniq; iustos solos adhiberet. At nihil
us hodie mundus facit: nam hodie singulis die-
conuiuia parantur, nulli nisi externi & alieni
cantur, nulli deniq; mensæ accumbunt, quā
etriculæ, lenones, pararij, mimi, sanniones, sce-
& improbi, atq; omnis mali colluuiæ: Epulæ
cet Baltasariæ quibus plurimæ intersunt con-
næ, & nonnisi sacra profanantur.

quintò docemur hoc loco, Deum velle, se, vt
amur, nec vllis hominum calumniis impro-
umque cauillis à virtutis tramite nos abduc-
re. quod se fecisse Paulus testatur Galatis
ens, *Si adhuc hominibus placerem, seruus Dei Gal. 6.*
essem. Et suo etiam exemplo id Christus con-
ut; qui cum ab omni loco sibi infidias posi-
erneret, hydropicum tamen curare non gra-
r.

enique omnes hinc velut è lectione quadam
lastica discimus præcepta legis obseruanda
orout charitas dictat, & necessitas exigit. Vn- *Ios. 8.*
loles in deserto Israelitas non circumcidit,
d panes propositionis, quamuis sacerdos non
comedit, & Christus Sabbatho ægros curauit.

etiam locum habent casus illi Scholastici, *1. Reg. 20.*
um in extremæ casu necessitatis à muliere, imò
Mahometano baptizari posset in quadragesima,
necessitas exigit, carnibus licitè quemlibet vesci
e; dieb. festis ægrorum & vulneratorū ratione
eri, arma quoque indui & bellū licitè sumi, vt
ab hostibus defendatur. Non enim habet le-

necessitas, neve vllis regulis circumscribitur.

Sabbathi,

Sabbathi, dies Hebræis, quidē sollennis erat, 2^a *quam simulante, in c*
 ce Dei filius illo die hydropicū sanare nō veruī *visis dolis quam p*

Et ecce homo quidam hydropicus erat ante iude ingurgitant, quo

Cum turgidum & aquosum hunc hypropicū *de nocte oppressit,*

tueor, veram mundani & voluptatis serui *insequutus est. Idem*

videre videor. nam vt hic ē nimio & assiduo *illis illa vulpes, iura*

hydropem contraxerat, ita mundani, quōd vita *in squidem iucund*

ius voluptatibus plus æquo indulgeant, hydr *quam eodem in*

fiunt, & ad quaslibet functiones vitales profun *dem ab eodem in*

epti & absurdi. Hac scilicet lue suos inficit *ur. Sed ad hydrop*

us, hunc morbum afferunt voluptates, quā *ecce quidam hydro*

per aquam, tum per vinum in sacris litteris *usant, & ab eodem*

tantur. Hinc dulce semper vinum voluptatis *hydropiens hic per*

mundanis, vt eodem inebriati, & quodam mo *hydropiens hic per*

flati, instar hydropici, nulla rerum celestium *um producit, vt h*

laborent. Quamobrem sapienter nos ad mone *um fitis, desideriu*

Præu. 13.

lomon, Ne intuearis vinum cū splenderit in

color eius, subitō enim mordebit vt coluber, & v

gulus venena diffundet. Loquitur hic haud dub *hydrofici sunt, ex*

vino voluptatum, quo suos mundus inebriat & *allibunt, quam qu*

dropicos reddit: quod quāuis primo intuitu *at. Vnde apud Iere*

videatur & iucundum, bibitum tamen, venen *Me derel. querant fi*

feret, & mordebit vt vipera, atq; huc trahere *differnas dissipatas,*

Deut. 32.

hanc Moſis ſententiam, fel draconum vinum, &

nenum aſpidum inſanabile.

Sext. Tullius

lib. 9. c. 5.

Adaptare hic licet Stratagema illud Hannib *borabat ſiti, vt ho*

hic cum Afris quibūdā vino deditis bellum *infrigidæ accipere*

magnam vini copiam in castra sua aduehi iussit *carere maluit. S*

mandragoræ succum admiscuit, quæ, teste Ar *puatus demiratus*

Li. de ſomno

tele, profundum soporem inducit, & Haymo *est, regi huic p*

rica tradit, Mandragoras quoddam pomorū *quidē inter d*

esse, quorum succum bibenti somnum conciliat *ga mundana afficit*

succus ē cortice expressus ita inebriat, vt quic *nam denique cel*

que biberit nihil omnino sentiat, quamuis *dubitet, quo vel*

iam mortale vulnus recipiat. Hannibale igit *nam bibere possit,*

Eugen
Dm. tom. 2.

Mundani
 hydropico
 hoc desig
 nantur.

idē sollennis erat, tam simulante, in castra illius irrumpunt Afri, i visis dolis quamprimum, alia relicta praeda se ingurgitant, quos ille somno & vino sepulsa de nocte oppressit, atque ita victoriam de illis insequutus est. Idem omnino facit et satan, versillis illa vulpes, iuratus hominum inimicus, offert siquidem iucundum voluptatis vinum, ut siquam eodem inebriati fuerimus & inflati, eodem ab eodem incauti & nec opinantes inguinur. Sed ad hydropicum meum redeo.

Et ecce quidam hydropicus erat ante illum. Omnes Peccatores omnino morbi & corporis tormenta peccati esse hydropico sunt, & ab eodem originem sumunt. Atque i- similis, o hydropicus hic perpetua laborans siti in scem producit, ut hinc inextinguibilis peccatorum sitis, desideriumque reddatur manifestum; quo Iob loquitur dicens, *Tenebitur planta illius* Iob. 18. *Et exardescet contra illū sitis.* Et sanè peccato-hydropici sunt, extrema enim laborantes siti, nil bibunt, quam quod sitim magis magisque procat. Vnde apud Ieremiam Deus ipse conqueritur, *Me dereliquerunt fontem aquæ vivæ, & fuderunt* Ierem. 2. *cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas, & ideo siti vexantur.*

Lyfimachus Thraciæ rex prælio decertans canaborabat siti ut hostibus se tradiderit, quo haud frigida acciperet, regnumque amittere, quam ea carere maluit. Sæpius hanc mecum historiam tacitus demiratus sum, nec mihi præter rem num est, regi huic peccatorem similem dicere: ita siquidem interdum siti excrucietur, adeoque ea mundana afficitur, ut libertatem, animam, regnum denique cælestem divendere & amittere non dubitet, quo vel exiguum quid aquæ illius vatatum bibere possit.

Dom. tom. 2.

nnn

Ismael

Peccator
Lyfima-
cho regi
mils.

Gen. 21.

Ismael Abraham filius ex Agar ancilla, infertum eiectus siti emoriebatur, *Cumq; con-* DOMIN. XVI. P.
pta esset aquam vt. e. abiecit puerum, ne videret & imprimis ne
eum praesentem, ipse enim verus Ismael est, qui quibus & benedictiones
 primum vt in horridum mundi huius deferretur. Mundus igitur
 eiectus est siti emoritur, & intolerabili quatuor tropicus est.
 in res terrenas ardore & aestu interius aduritur. *Ecce homo quidam*
 quodque de hydropicis dicitur, de peccatore tropus in corpore,
 immerito dici potest. porro morbus li-

Quo plus sunt potus plus sitiuntur aqua.

Tanta in Samaria ariditas fuit, vt cum
 ennio & amplius pluuia caelo non cecidisset
 omnia circumquaque emorerentur, herbae,
 minia, animalia simul est homines. Equic
 vt hoc allegoricè exponam, mundum im
 nem dico Samariae, in quem rarissime c
 ftes decidunt imbres, ac proinde tanta il
 ariditas est, & sitis adeò vehemens, pler
 vt emoriantur. Quin & ipse Dei filius
 peccatoribus mortem occumbens, siti prop
 dum mortuus est; quare in crucem sublatus
 ti fauces adurente, voce magna clamauit
 tio.

2. Reg. 1.

Montes Gelboë, in quibus flos nobilitatis
 Israeliticae occubuerat, à Davide maledicti
 vt praesiti & ariditate emorerentur, nulli
 que rorem nec pluuiam caelitus acciperent
 Montes Gelboë, nec ros nec pluuiam veniant
 vos, neque sint agri primitiarum. Vera m
 figura, ipse namque mons ille nefastus, in
 omnis generis humani nobilitas extincta
 & deleta, Patriarchae, Prophetae, reges,
 postoli, ipse denique Dei filius, quare
 tem aqua hydropi
 tis? quo enim plu
 bibunt libidine
 ant; quamobrem
 Christi, Qui
 Samaritana
 etque idè, exp
 habuisti, &
 id est siti labor
 ca es. An non
 mper. Messalina,

Agar ancilla, in
ebatur, Cumq; con-
et ut puerum, ne viti-
Ismael est, qui qu-
mundi huius defen-
& intolerabili qua-
est interius adun-
icitur, de peccatore

DOMIN. XVI. POST PENTECOST. 608

deuocantur, mille maledictionibus feria-
, & imprimis ne pluuia aut ros, id est gra-
& benedictiones caelestes in eundem de-
mandant. Mundus igitur semper sitit, & verus
& hydropicus est.

Et ecce homo quidam hydropicus. Ceterum quod
drops in corpore, id peccatum agit in ani-
porro morbus hic tria potissimum peccata
ignat, velut hydropises spirituales; impri-
humores vitiosi libidinem significant, tumor
& inflatio superbiam, ambitionem, iactan-
n; sitis illa inextinguibilis, avaritiam. Quam
iculosa & noxia hydropises. Hinc bene mihi
isse visus est, qui tribus ad inferos ostijs ho-
nes properare ait, & triplici aulam Ditis ia-
patere: & per primam ingredi carnales &
ricos, per secundam avaros, & per tertiam
erbos, atque huc alluisse Prophetam Isaiam, *Isai. 56*
oterea dilatauit infernus animam suam, & os
n absque vlllo termino, & descendent fortes eius,
ublimis, gloriosiq; eius ad eum.

tem aqua hydropisis est luxuria & voluptas
his? quo enim plus e voluptatum carnalium
eo bibunt libidinosi, quo & maiori siti la-
Libido hy-
ant; quamobrem locum hic habeat senten-
drops est.
illa Christi, Qui biberit ex hac aqua, sitiet *Ioan. 4*
um. Samaritana huius voluptas insatiabilis
et, atque ideo, exprobrat illi Christus, *Quin-*
ros habuisti, & quem nunc habes, non est tu-
ir, id est siti laboras inextinguibili, & hy-
pica es. An non & hydropica vxor Clau-
Imper. Messalina, de qua Iuuenalis ait?

Que lassat a viru, nondum satiata recessit. *in* *al* *n*, sed insanabile
 Prom. 3. reperiri in mundo ait Salomon, qui satiari necebeat manum: mun-
 ant, *Tria sunt*, inquit, *insatiabilia*, & *quarum*, & *caelum* medetur
numquam dicit sufficit, infernus & os vulue, & *in* ventrem inflant, &
quæ non satiatur aqua, ignis verè *numquam dicit* *et* alias, quæ sitim
 Tria sunt *est*. Ignis superbiam designat, terra avaritiam, alimenta in sacris
 insatiabilia. os vulue luxuriam; & tria hæc peccata: hydrophalce aquas versat
 sunt, nullo infuso liquore satianda, sed impii bibat, & flumina d
 voluptas carnalis.

Superbia & ambitio etiam insatiabilis est; *non sitiet in æternu*
 Eccl. 14. ait Sapiens *Insatiabilis oculus cupidi*, & in Prov. 13. *Omnes scia*
 Prom. 13. bijs dicit, *Venter impiorum*, id est ambitiosus, *Effundam aquam*
insatiabilis, & paucis ut absolvam, hydrophici *arvam*, denique &
 An nō inexplibilis Alexandri Magni ambitio *dabo de fonte aqua*
 Val Max. & hydrophici insatiabilis, cum, audito Anaxagore hydrophici, h
 lib. 8 re axiomate, plures esse mundos, fleret & *in* vestigite, sunt
 cap. 14. misceret, quasi vnicus ad sitim eius explende
 uon sufficeret; vnde Poeta,

Vnu Pelloo iuueni non sufficit orbis.

Avaritia aliud hydrophicis genus est, & forsit
 Avaritia lijs grauis & damnosius: quam reuera Stobæus *ne valeatis*; discite
 hydrophicis. ferente, Diogenes iam olim hydrophici similes *ones execrari*, alio
 dixit: nam ut hydrophici paulatim sensimque *erere*; sed notate ut
 scat, ita cupiditas & sitis opum, illæ namque *neatur*, cum Pl
 latim, magnoque sudore parantur, & quam *us*, eorum dolos
 mum etiam amittuntur. Quod veteres etiam *te*, quanta vestis d
 Pluti Dei clararunt, cum Deum diuitiarum Plutum clau *ne ægrum qui*
 emblema & tortuosis deformem pedibus depinxere, *deinde meminer*
 latum: quod diuitiæ sensim & petetentim, *opera facienda*, &
 gnâ diligentia & industria parentur, & vnico *et*, cum ipso sabb
 mento pereant, atque auis instar auolent *neare non dubitan*
 carlar. lib. *celerrimè*.
 de mag. deor.

Certum igitur ac fixum est, peccatorem, hydrophicū esse, & peccata hydrophicū quamdam
 opera hydrophen

m. *satiata recepit.* a' n, sed insanabilem, nisi auxiliatricem Deus
 mon, qui satiari ne- beant manum: mundus namque morbum cau-
 r, & cælum medetur. Mundus aquas propinat,
 ventrem inflant, & sitim prouocant; sed cælum
 et alias, quæ sitim tollunt & morbum. Varia
 icamenta in sacris litteris reperire est, quæ
 a hæc aquas versantur, *siquis sitit, veniat ad Ioan. 7.*
 & bibat, & flumina de vêtre eius fluent aqua viua.
 alio loco, *Qui biberit ex aqua, quam ego da-* Ioan. 4.
non sitiet in æternum, sed fiet in eo fons aquæ vi-
 uæ, & in Proph. Isaias, *Omnes sitientes venite ad aquas.* item Isai. 55.
 id est ambitiosum, *Effundam aquam super sitientem, & fluent a* Isai. 44.
 coluam, hydropicis *arida n.* denique & in Apocalypsi, *Ego si-* Apoc. 21.
 adri Magni ambitio- *di dabo de fonte aqua viua gratis.* ad hæc aquas
 tum, audito Anax- verate hydropici, hic bibite, hic sitim ve-
 mundos, fletet & in- estinguite, sunt enim optimæ & saluber-
 d sitim eius explede.

os autem Christiani, Christi vestri exemplo
 te modeste & benigne cum impijs agere, vt
 rtutem eos inuitare, & ad poenitentiam re-
 re valeatis; discite inuidiam fugere, & de-
 ones execrari, aliorum vitia nolite curiosius
 irere; sed notate vt Deus omnes actiones no-
 intueatur, cum Phariseorum arcana cordis
 tus, eorum dolos & versutias prauenterit.
 ite, quanta vestis debeat reuerentia, cum
 isæi ne ægrum quidem in die festo sanari ve-
 deinde memineritis omni tempore bona
 opera facienda, & inprimis opera miseri-
 iæ, cum ipso sabbathi die Christus hydropi-
 curare non dubitarit.

oc autem, tu Domine, miraculorum maxi-
 mæ hodie edis, vt Phariseorum avaritiam co-
 as, & hydropem aqueum sanando, sanes
 om opera hydropem aureum & prauos affe-

ctus. Renoua hæcce miracula summe medice,
 sce morbos medicare, neque enim vmquam au-
 ita opus fuit, nam mundus hydropicis scate-
 hydropoe omnia plena sunt, vbique regnat su-
 bia, dominatur per omnia ambitio, gula ge-
 satur, auaritia laxatis habenis per orbem cursu-
 denique hydropici sunt omnes. Hic turgēt
 & ingluuie, ille siti acquirendarum opum &
 gnitatis sublimioris laborat, alius denique vit-
 & infestis abundat humoribus, & anhelitu-
 tentem habet, solam vt terram spiret & var-
 res sæculi. Hic manum admoue Domine, han-
 rim exstingue, ardorem hunc compesce, tur-
 rem hanc deprime, foetorem illum intoler-
 lem exstingue, denique hydropises hosce cura
 humilitatis virtutem concede, vt quemadmo-
 hodie ipse doces, eum qui se deprimit exal-
 dum, nos ipsos hoc in mundo profunda qua-
 humilitate deprimentes, aliquando in al-
 ad beatitudinem vsque cælestem exaltar-
 mereamur, quam concedere dignetur

Pater & Filius, Spiritus
 sanctus. Amen.

{0}

DOMINICA
DECIMA SEPTIMA.

POST PENTECOSTEN.

*iges Dominum Deum tuum, & toto corde tuo
& ex tota anima tua, & ex tota mente tua*
Matth. 22.

FIGURA.

Euitis olim præcepit Deus, vt in altari ho- Leuit. 6.
locauisti ignis perpetuò colluceret, neue
vmquam deficeret fomes. Vetus hæc figura
notabat, inter cetera legis Euangelicæ præce-
dente, vt quemadmodum hoc imprimis eminere, quo Deus sacrum cha-
ritatis igne iugiter in cordis ara in medio Ecclesiæ
lucere & flagrare voluit, vt inquam Deum ex
toto corde & proximum sicut nos ipsos diligere.
Hæc scilicet Euangelij hodierni medulla est,
nam vobis proponā, cælitus modò affulgeat auxi-
lium, & Virgo Deipara opem polliceatur; quod
fiat, nostras illi preces salutationemque Ange-
lam offeremus.

AUE MARIA.

Magnus Apostolus Paulus, qui è lupo rabidis-
simo & Ecclesiæ expugnatore persecutoreque a-
uerimò, in agnum & feruentissimum Christiani
dominis propugnatorem singulari Dei prouiden-
tiæ; conuersus fuit, de caritate sermonem insti-
tuens, eam omnium gratiarum gemmam &
theologicarum virtutum reginam appellare
non dubitauit, *Maiores autem horum est caritas.*
est, quod aurum inter matalla, fol inter 1. Cor. 13.
tra, adamas inter gemmas, in corpore
humana

Quod ca-
pit inter
membra,
hoc inter
virtutes
caritas.

Caritas o-
mnium vir-
tutum fi-
nis,
Psalm. 118.

Finis legis
caritas.
1. Cor. 13.

Gant. 3.

humano, caput, hoc inter virtutes & spiritus
diuitias caritas. Nam sicut in corpore humano
caput cetera dirigit membra, vitam ijs, motum
sensum dat; quod nervi rigidi sint, venæ turgescunt,
arteriæ pullsent, sanguis per omnia diffluat, oculi
excubent, & totum corpus vigeat ac moveatur,
Ido tribui capiti debet: ipsum etiam corpus capiti
te orbatum, non nisi truncus est, stipes massa
dis statua insensibilis, & exanimis, & mortua.
caritas in statu ac regimine spirituali digerit
dirigit omnia, animas animat, sensibiles eas re-
dit, mouet, robur ijs ac vitâ cōcedit, & sine hac
terq; virtutes iacēt, vitâq; & meritis destitute
Hinc benè dixere Theologi, caritatem finem
centrum esse virtutum omnium, quod satis in
obscure licet, Psalmographus dicens, *Omnis cōsa-*
matōnis vidi finem, latum mandatum tuum nimis.
Latum mandatum appellauit, quod omnia ad v-
mum illum finem tendant, cui caritas quàm pu-
xima est & ceteris omnibus vicinior: fides enim
hunc ostendit, spes eò dirigit, & caritas eidem re-
connectit, hinc vinculum perfectionis appellatur
quod cum Deo qui vltimus finis noster est, &
quo summa nostra profectio cōsistit, nos cōiungit
& necat. Præterquam quod virtutes Theologi-
in hoc Moralibus præcellant quod Deum immed-
atè pro obiecto habeant, inter quas vt regina
princeps eminet Caritas.

Eandem viam insilit Paulus, cum caritatem
nem legis appellat & prophetiarum omnium
Euangelij complementum, *finis præcepti est car-*
tas. Quin etiam in ferculo illo regio summæ
caritas locum occupat: dictum quippe est in Ca-
ticis, *ferculum fecit sibi rex Salomon de lignis Libani*
columnas eius fecit argenteas, reclinatorium aureum
ascen-

virtutes & spiritum
ut in corpore huma-
na, vitam ijs, motu
gidi sint, venæ turgescunt
omnia diffuat, oculi
vigilare ac moneatur,
etiam corpus car-
us est, stipes mæ-
anims, & mortua.

he spirituali digerit
nat, sensibiles eas ra-
cōcedit, & finē hac
meritis destituit su-
gi, caritatem finem
um, quod satis innu-
Chrīstus dicens, *Omni cō-*
mandatum tuum me-
nit, quod omnia ad v-
cui caritas quā p-
is vicinior: fides enī
it, & caritas eidem
erfectionis appellat
is finis noster est, &
o cōsistit, nos cōiungit
d virtutes Theolog
t quod Deum imit
inter quas v- regit

plus, cum caritatem
phetiarum omnium
, finis præcipi est
o illo regio summi
um quippe est in Ch-
alomon de lignis Lib-
et inclinat in aurum

nsu purpureum media charitate constrauit.
is verè regium ac splendidum! ad charitatem
cer per gradus & ascensum purpureum ascen-
atur, quod ad hanc virtutem, sanguinolentæ
ionis Christi, qui pretiosum suum etiam pro
icis effudit sanguinem, in quo egregiam cha-
tem ostendit, intuitu & contemplatione in-
memur.

qui luculentum domi conseruare focum cupit, *Simile.*
stramine, festucis, & alijs rebus leuioribus il-
fonet sed ligno querno, quodq; incensum ma-
n calorem reddat. Ita quoq; qui iugē caritatis
orē in anima asseruare desiderat, ligna medi-
ois, & fasces contēplationis illi subdat. Cete-
maiora ligna merito appellari possunt pia de-
te & passione Christi cogitatio, atq; hac ater-
amoris diuini ignis in anima nostra conser-
r. Sed cōeptam materiam prosequamur.

charitas adhuc sæpenuerò cōparata legitur *Apo. 3.*
, & potissimū in Apocalypsi, in qua Saluator
Qua deo tibi emere à me aurum ignitum probatum, Charitas
cuples fias: illa namq; verum illud aurum est, auro simi-
cetera pia opera condecorantur & deaurātur, lis.

dque illis excellentem splendorem, lucem, va-
m ac pulchritudinem adiungit; Christus au-
mensarius & negotiator est, qui nobis illam
foenori: quicumque autem semel hanc nan-
ci & obtinere poterit, ditissimus est; qui verò

em caret, pauperrimus. Testatur hoc Aposto-
1. Cor. 13.

1. dicens, sine charitate se nihil esse, & cum
i. opulentum & diuitem, *Si fidem habuero,*
i. vt montes transferam, *charitatem non habuero,*

nil sum. Certum igitur est charitatem auro *3. Reg. 6.*

notari: quod trahemus, quod libro tertio *2. Paral. 3.*

1. & secundo Paralip. legitur, vbi Salo-

mon oratorium & templum auro purissimum scribitur cooperuisse, & clauos aureos fecit. *Et laminis aureis texit eam quasi talentis sexcentis sed & clauos fecit aureos, ita vt singuli fideles quinquagenos appenderent.* Per clauos aureos actus charitatis intelligo; nam timor opera, clauus ferrei appellati sunt, vt in Platone indomitus quoquam elabatur.

Psal. 118.

Charitas igni collata.

Ezech. 1.

Dent. 33.

Luc. 12.

Charitas regia chlamyis est.

3. Reg. 19.

Alias egregia hæcce virtus igni comparatur vt enim ignis elementorum princeps est, ita hæc virtutum, atque hac ratione exponuntur nulli locum illum Ezechielis, *Sume tibi quæ in medio rotarum*, id est Sacrorum librorum mentione, charitatem Deum erga & proximum anima tua excita; nam per geminas hæc rotatione, charitatem Deum erga & proximum nouum & vetus Testamentum intelligitur; & verò nouum, quantum ad figuras, nouo includitur, hinc rotæ rotis implicitæ leguntur. Idem etiam dicendum de loco illo Deuteronomij, quo Moses de Deo scribit, *In dextera eius igitur lex*, Id est, in Iesu Christo, qui Patris dextera lex charitatis, quam teste Luca in mundum euangelizaturus, (*ignem veni mittere in terram*) contulit: Deinde vt ignis semper sublimè petit, nullæ ratione terræ affigi potest; ita & charitas semper ad cælestia & diuina aspirat, rebusq; mundanis affici nequit aut delectari.

Adhæc, charitas est regia ac magnifica illius vestis, qua operit, teste Apostolo, multitudinem peccatorum: est pallium illud, quo Elias discipulum suum Elisæum in agro repertum cooperuit, quo mox vt cooperitus fuit, vomerem & aratrum accendit, & duos macrauit boues, quibus

his Eliam, qui chlamydem operit, Quid autem Eliam peccatorem de rebus affixum: & Elias hic, nisi Iesum Christum in cælos subuectum: pallio charitatis solleuauit, id est mundum, id est occasiones delicti, angulans & mortificationis Deo offerendam amplius vt carere spiritualis ac cælestis de seipso Apostolus, *in me Christus*. Charitas denique est illa impudens illa inter correptus fuit, illius manus & pedes, *affixi non habens vestem*, Deum magnopere, & eadem quam magnopere crediderim, Christi pretiosum corpus, & tunicam illam nuptialem, noluisse Quo modo facere & fecit, corpus proprium, in cruce peremptum, carnifices Pilati, charitatem dei, scindere?

plum auro purissimis
clavos aureos fecit
quasi talentis sexcentis
ita ut singuli
erent. Per clavos
intelligo; nam timore
lati sunt, ut in Platonis
ne, ne scilicet equum
abatur.

virtus igni comparatur
um princeps est, in
ratione exponunt
elis, *Sume tibi ignem*
rorum librorum in
n erga & proximum
er gemidas hanc re
ntum intelligitur;
figuras, nono inclu
plicita leguntur. In
illo Deuteronomio
t, in dextera eius
qui Patris dextera
Luca in mundum
ere interviam) centum
er sublimè petit, ma
otest; ita & charitas
a aspirat, rebusq; ma
clari.

gia ac magnifica
postulo, multitudine
tud, quo Elias discipulus
gro repertum co
s fuit, vomerem & aratrum
nactavit boues, qui
co

tis Eliam, qui chlamydem dederat, secutus
Quid autem Eliseus hic arans designat, ni
peccatorem de rebus terrenis sollicitum, eis
affixum: & Elias hic in cælum curru igneo ra
b, nisi Iesum Christum charitate succensum,
in cælos subuectum? Cùm verò Deus peccato
pallio charitatis operit, mox mundi nego
ille valedicit, iuga bouum, & aratra flammis
lit, id est mundanas sollicitudines abiicit,
candi occasiones deserit, & prauos appeti
iugulans & mortificans, igne sui ipsius mor
ationis Deo offert & immolat, & tunc,
iam amplius ut carnalis & terrenus, sed
nerè spiritalis ac cœlestis vivit. Hinc exclam
de seipso Apostolus, *Vivo ego, iam non ego, vivit* Gal. 2.
in me Christus.

Charitas denique est vestis illa nuptialis, quam
a impudens ille conuiua non assumpserat,
iter correptus fuit, & à Domino conuiuij
stus manus & pedes vinctus, *Quomodo huc* Matth. 22.
assumam non habens vestem nuptialem? quo deno
ur, Deum magnopere erga virtutem hanc affi
& eadem quàm maximè delectari. Idcirco et
crediderim, Christum permisisse quidem Ioan. 19.
pretiosum corpus in arbore crucis tormentis
caniaretur, tunica verò inconsutilis, quæ ve
in illam nuptialem representat, ut diuidere
noluisse Quo mysterio docere volebat, plu
se facere & fecisse vestem illam charitatis,
eam corpus proprium; *Tunicam hominis iam iu
ati, in cruce pendentis*, ait hic Augusti
is, *carnifices Pilati non sunt ausi concidere; &*
*vis charitatem Dei, imò charitatem qua
eus est, scindere?* quo loco de discordiæ au
storibus,

cloribus, inimicitiarum & vindictæ cupidis le-
tus est.

Apoc. I. Vidisse se in fronte Apocalypseos Angeli
testatur Ioannes, præinctum ad mammillas
na aurea: per Angelum hunc Christum intelli
per zonam illam auream scio quidem Ruper
regiam Jesu Christi auctoritatem, ab omni mor
li concretionem immunitatem intelligere.

Psal. 92. Pfaltes ait, *Dominus regnavit, decorem induit*
indatus est Dominus fortitudinem & praeceps
Scio Augustinum simul & Abulensem, sancto
hac multitudine designare: sed cum alijs pl
bus crediderim ipse, de charitate, qua Christu
zona cinctus erat, circa mammillas, quæ iust
am & misericordiam illius denotant, capi
bere. Quibus omnibus dulcis & suavis, quem
regenda Ecclesia adhibet, modus denotat
non enim seuerus est & rigidus, sed matern
& lacteus. Charitas autem non immer
zona appellatur, quòd cingat, includat,
comprehendat in se ceteras virtutes; atq
hæc ratio est, cur Apostolus eam vinculum &
bulam perfectionis nuncupet, *Super omnia autem*
hæc caritatem habete, quæ est vinculum perfecti
nis. Cuius rei plures in veteri testamento figu
præcesserant.

Exod. 28. Hanc quippe denotabant catenulae illae aureae quae in rationali Pontificis Iudaici apparebant illa enim catenae in morem ceteras virtutes concatenat & nedit, *Facies in rationali catenas sine invicem coherentes ex auro purissimo, & duos annos aureos, quos ponet in utraque rationalis summitate.* Cuius loci interpretem agens Beda ait, *Catena ex auro purissimo est continuatio castitatis & non ficta dilectionis, rationali, id est cordi firmi*

DOMIN. XVII.

affixar: dua antem su

per catenam denota

s annulis aureis co
perfic virtutum or

innata, quæ breu

recensens ait,
est non emulas

1000

haritas denique pr
supellex est. prenc

ltianæ, & gemma ce

gis, & maximum
pe ipsum tradidit

in Saluator Christus
Sileas Dominus

ex tota anima tua

imum & maximum
æ huius legis vi

am, capiatis, const

re erga Deum, &
interea verò duntaxat

era facio, pacificè

rimò igitur refert

in maioris auctorit

mandatū in magnū

erat benignitate
condidit. De

... corde tuo, & ex

ente tua, hoc est pr

Antequam verò long

none progrediamur

100

100

DOMIN. XVII. POST PENTEC. 615

affixa: dua autem ſunt, quia duplex eſt amor, videlicet & proximi. Merito autem chari-

per catenam denotatur, vt enim illa ex plu-

us annulis aureis compoſita eſt, ita charitas

uerſis virtutum operationibus compacta &

cinnata, quæ breuiter Apollolus ad Corin-

os recensens ait, *Charitas patens eſt, beni-*

eſt, non amulatur, non agit perperam,

Charitas denique pretioſiſſima ſpiritualis ædi-

ſupellex eſt, pretioſiſſimum monile animæ

ſtitiæ, & gemma ceterorum regina; ipſa ſinis

egis, & maximum Euangelij præceptum, ita

ope ipſum tradidit & confirmauit apud Mat-

thæum Saluator Chriſtus; quod vobis ipſe præle-

git; *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde*

& ex tota anima tua, & ex tota mente tua. Hoc

primum & maximum mandatum, Vt autem e-

giæ huius legis vim & efficaciam, imò & a-

nam, capiat, conſtitui. primò de requiſitis in

ore erga Deum, & deinde erga proximum a-

gite interea verò dum de amore & charitate ſer-

monem facio, pacificè quæſo, & benignè patien-

1. Cor. 13.

Propoſitio

Euangelij
hiſtoria.

Primò igitur refert Matthæus, & v-

bi maioris auctoritatis præ ceteris, tentandi &

ſtutendi ergò, à Chriſto petiſſe, *Magiſter quod*

mandatum magnum in lege? Chriſtum verò

caerat benignitate & promptitudine, mox

reſpondiſſe, *Diliges Dominum Deum tuum ex*

totocorde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota

mente tua, hoc eſt primum & maximum manda-

tu.

antequam verò longius in præcepti huius expo-

Duo dil-

ctionis ge-

nera vera.

præ-

præsupponendum est, vnum amicitia dicitur, nobilis & excellens quidam amor est, quem propter seipsum diligimus, atque hoc modo pater amat filium, idque non aliam ob causam, quàm quia erga illum afficitur: alterum concupiscentia est, qui amor non ita generosus & nobilis est ac prior; quo aliquid diligimus non propter seipsum, sed propriæ nobilitatis spectu; vt scilicet aliquod inde nobis emolumentum & compendium proficiscatur: que ita diligimus egregium aliquod palatum, prosperum successum, regis ac principum deuolentiam, &c. Ceterum duplici hoc amore genere Deus super omnia à nobis diligendus.

Deus amore concupiscibili à nobis diligendus. Imprimis autem amore concupiscibili quod bonum infinitum sit & infinitè bonus, complectens, quicquid cetera creata boni in se continet. Hinc olim Moyse ait, *Ostendit tibi omne bonum.* & in Prouerbijs scriptum est, *Omnia quæ desiderantur, huic non valent comparari.* Exclamat igitur Anselmus, *Cur ergo multa vagaris homuncio, quærens bona animæ corporis, ama vnum bonum, quod est omne bonum satis est.*

Deus amandus amore amicitia. Amandus deinde est amore illo regio & amicus, quem amicitia diximus; cum enim Deus finitè bonus sit, super omnia amari debet, quod ei bonum aliquod, quod non habet, desideremus, habet enim & possidet omnia & omnium Dominus est, sed vt laudemus quod summus sit omnium Dominus & possessor, illique de potentia & maiestate congratulemur, illius honorem & gloriam in terra augeri videntes. Ita

diligebat Psalmogra-

est in calos & à te

cordis mei, & pa-

autem Deum qui dili-

no fatiscit, Dilige-

corde tuo.

recepit olim Ponti-

quoddam sufficit

monerent, quod sibi

rei applicarent, A-

fritionem non facieris

est Domino, homo

illius perscrutatur

præcepto simile est

super omnia dilige

& sufficit est, qui so-

conuenit, ceteris re-

tauerit, mortem ha-

perpetua se obnox-

adab & Abin, Aaro-

profanum & alie-

non essent, eiusque

regias temeritat-

perfecto exempli

documentum, qu-

& externum m-

churibus imponu-

offerunt; diuina

quissima supplici-

amori Dei

Ita siquidem le-

entum ex toto cord-

de agens doctor

proprium esse, vt

um amicitia dicitur, *Quid est in calos & à te quid volui super terram, Psal. 68.*
 dam amor est, quod diligimus, atque hoc amor non aliam ob
 que non aliam ob
 afficitur; alterum
 amor non ita generat

quo aliquid diligat, præcepit olim Pontificibus Judaicis Deus, ut
 d propria nobilitate non quoddam suffusus genus commiserent &

mod inde nobis emponerent, quod sibi soli succenderent, & nul-
 lum proficiscatur: i rei applicarent, Audite præceptum, *Talem* *Exod. 30.*

um aliquod palatium *offensionem non facietis in vsus vestros, quia san-*
 regis ac principum *est Domino, homo quicumque fecerit simile,*
 cum duplici hoc am- *ore, illius perfruat, peribit de populis suis.*

nia à nobis dili- præcepto simile est præceptum amoris Dei,
 re concupiscibili in super omnia diligere oportet; atq; hæc mix-

& infinite bonus, & suffusus est, qui soli Dei adoleri debet, ei que
 cetera creata boni conuenit, ceteris rebus exclusis: in quod qui
 im Moyfi ait, *Osten-*auerit, mortem handdubiè adibit, & damna-

Prouerbijs scriptum adab & Abin, Aaronis Pontificis filij, quod i-
 huic non valent cor in profanum & alienum acerræ imponere ve-

nselmus, *Cut ergo* non essent, eiusque fumum Domino adoleuif- *Leuit. 10.*
 quarens bona animæ egregias temeritatis poenas dederunt. Terri-

quod est omne bonu- e profecto exemplum, at egregium vobis om-
 more illo regio & aliis documentum, quo edocemini, eos qui pro-

mus; cum enim Deo m & externum mundi ignem cordium suo-
 omnia amari debet, thuribulis imponunt, Deoque illius fumum &

quod non habet, ires offerunt; diuinam iracundiam prouocare,
 possidet omnia & grauiissima supplicia poenasque promereri.

laudamus quod sum- nempe amoris Dei, & non mundi, cor ipsum
 offeror, illique de- at. Ita siquidem lex iubet, *Diligas Dominum*
 atulatur, illius ho- *Deum tuum ex toto corde tuo.*
 rugeri videntes. In ac de agens doctor Angelicus Thomas, ait, *amore Dei.*
proprium esse, ut sit centrum totius amoris;
est

est enim ille summum bonum, cui proinde debetur, & ad saluam co-
na amor. Quis igitur iuxta magnum hunc Thomae dignaretur. Appo-
gum Deum non amet? quis non cum Apostolo meli forma, & hac ei
clamet, *Quis nos separabit à charitate Dei?* Indice sunt preces tuae

Rom. 8.

2. Mach. 1.

Sacerdotes
ignem so-
lummodo
occultant.

Cum rex Babylonis urbem Ierosolymitam vastaret, omniaq; diriperet, sacerdotes, cum ta templi vasa & sacram suppellectilem co-
tare potuissent, si modò voluissent, ceteris negligētis, solum ignem sacrum occultarunt. ille ab hostibus violaretur. Ita omne probu-
studium sit, quando tyranni eos persequuntur, ita verò, cum viderent
orumque media diripiunt, sacrum amoris eo posse, quod habere
ignem magna sollicitudine & accuratè in- gerare cepit. At Deus
ma conseruare; Diripiantur, inquit, opes angelum lucis illi m-
ctigalia annua pessum eant, domus hæc confusiolatus dicebat, prio-
omnes facultates periculum adeant, modo i & ea que faciendæ pi-
latum charitatis mandatum conseruetur, De re impossibilia vide-
Dominum Deum tuum ex toto corde tuo. etu; nouam etenim

Amor Dei
omnibus
rebus pro-
ponatur.

Aequum hoc est & rationi consentaneum, lunc figuram repræ-
quidem ex toto corde. Dicebat olim de He- O littera designari
per Oseam Deus, *Diuisum est cor eorum, nunc* aterâ, quæ quarta l-
ibunt. Quo oraculo denotatur, eos pessum ubi concurrerint,
ros, qui cor diuident, & affectus duas in partib; Deo obtulisse
dispertiuntur, vnâ quidem Deo, alteram dhere. Ceterum &
do dantes, dicebat etiam Elias Israëlitis, *Veru* versu complexus
quo claudicatis in duas partes? si Dominus est, quo,

3. Reg. 18.

sequimini eum: si autem Baal, sequimini eum. *Dominum sphaera spha-*
duas autem partes claudicare est, velle Deu *culat à nobis totum*
mare & simul mundum, & diuinum manda *illum sphaera li-*
Diligas Dominum Deum tuum ex toto corde tuo *ipsum Romæ pri-*
olare. *o modo*

In hanc Do-
min. serm. 1.

Refert in concione in hanc Dominicam *Tolle caput cerni, c. a-*
gium exemplum Philippus Diez magnus *Offer ista Deo, in-*
concionator in Hispania. Fuisse scilicet Er *est*
tam, qui quotidie Deum orabat, vt quæ illi gra-
Dom. tom. 2.

ut, & ad salutem comprimis necessaria, se-
re dignaretur. Apparuit huic igitur diabolus
eli forma, & hac eum oratione est allocutus:
ditæ sunt preces tuæ, atq; idcirco me huc De-
stinavit, ut quæ tibi ad salutē necessaria sunt,
rem; Tria igitur Deo, in peccatorum tuo-
expiationem offeras necesse est, nouam lunā,
nditatem solis, & quartam partem rotæ; quæ
bere & Deo offerre potueris, optime de salute
perandum est. Quo dicto obtulit & euangit.
nita verò, cūm videret, nullum horum offerre
ro posse, quod haberi non possent, de salute
rare cœpit. At Deus, qui afflictis semper ad-
angelum lucis illi misit, qui illum marentem
solatus dicebat, priorem illum, dæmonem fu-
& ea quæ facienda proposuerat prima quidem
te impossibilia videri, attamen facilia esse in-
Et; nouam etenim lunam notare C. litteram,
lunæ figuram repræsentat; rotunditatem so-
O littera designari, & quartam rotæ partem
tterâ, quæ quarta littera est verbi Rota, quæ
vbi concurrerint, efficient verbum COR,
vbi Deo obrulisset, de salute sua bene posse
adere. Ceterum & Poëta quidam idem æni-
versu complexus est sed sensu nonnihil im-
ato,

Diaboli a.
tus & im.
postura.

Angelus
consolatur
Eremitam.

Dimidium sphaera, sphaera cum principe Roma
posulat à nobis totius conditor orbis
Dimidium sphaeræ littera C, sphaera autem O,
& ipsum Romæ principium. Exposuit hoc & a-
li modo

Tolle caput cerui, caput ouis, viscera cerui:
Offer ista Deo, inde beatus eris

Dom. tom. 2.

ooo

id est

id est C quæ est prima littera verbi Corum.
 Quæ est prima vocis Ovis, & R, quæ me
 in verbo ceruus; & hæc tria coalescunt & ver
 cor effeceris, quod si Deo obtuleris, gratias
 Deo sacrificium feceris quin & sine enigmate
 aperte in Prouerbijs ipsum sibi dari postula
prohemihicor tuum.

Prou. 23.

Simile penè refert Robertus Holcot in Pro
 Robert. Hol- bia, de quodam, qui amico amicas scribens
 cor. in Pro- ras ab enigmate easdem inchoauit dicens,
 uerb. Salom. *tibi cornua luna, rotunditatem solis, & quartam*
leſt. 12. *tem rotæ.* Alter cum tria hæc connexisset, re
 cor sibi & affectum ab amico, in grati ani
 guum, destinatum. Ita autem faciendum cum
 nam præcipit Euangelium, *Diliges Dominum*
tuum ex toto corde tuo.

Luc. 11.

Luc. 19.

Ioan. 6.

Ceteris in rebus medium sibi sufficere sa
 ostendit, sed cor integrum sibi dari voluit.
 quam facultatum partem sibi satis esse dixit,
 num apud Lucam, *Quod superest, date eleemosynas*
& ecce omnia punda sunt vobis. & cap. 19. Zac
 merita sua recensens, dimidium bonorum suc
 se pauperibus dare asserunt. Deinde apud Ioan
 reliquias seruator colligi inſit & fragmenta
 got illius epuli in deserto, scilicet vt iisdem
 peres reficerentur: partem quoque fructuum
 re, decimam scilicet, sibi offerri vult, dierum
 que partem scilicet Dominicam, suo obſec
 dedicari: at cor postulat integrum, & quidem
 dato strictissimo, *Diliges Dominum Deum tuum*
toto corde tuo.

Ex toto corde inquam, id est ex totis viribus
 is, & quantum amoris vires patiuntur: amor ne
 que Deum non potest in excessu peccare & ardore
 qui quo vehementior eo & dignior & excell

Domin. XVII.

Aristoteles ille mu
 to, & virtutis inextre
 ſtri celeſtes docent
 perſecti & adimpler
 ſaria excedentiora,
 meriti eſſe, fateor
 ad extrema progre
 eſſe deſinere, n
 ſummum ius ſumm
 ne limites excedens
 ortitudo nimia fit au
 tia illimitata tran
 ſitio in ſuperſtitioſa
 quo à mediocritate &
 diuini ac magni
 ſere loquentem aud
 pondera mihi pondus
 m bilanci imponi
 derauit? nemo inqu
 s, id eſt amor diu
 & poteſt in ſtater
 ſus amoribus ac reli
 re: vt verum ſit illu
 Diliges Dominum D
 ſo loco vulgata in
 ſunt mamma ſor
 ſerua tua vino, & o
 nemata? alij inter
 ſunt amores tui? Qui
 ſunt gratia celeſti ſpon
 ſus qui amorem eius
 ſus & diuinijs mun
 ſus Deus eſt toto co
 ſus ille Sponſus a

littera verbi Com-
uis, & R, quæ me-
tria coalescunt & v-
eo obtuleris, grati-
quin & sine enigma-
um sibi dari potula-

obertus Holcot in Pe-
igo amicas scribens
inchoavit dicens.
tem sola, & quanta
hec connexisset, &
mico, in grati am-
tem faciendum cum
m, Diliges Dominum

um sibi sufficere
um sibi dari voluit
sibi satis esse dixit,
perest, date elemos-
vobis. & cap. 19. Ze-
nidium bonorum su-
unt. Deinde apud lo-
gi insit & fragment-
o, scilicet vt ipsiden-
em quoque fructum
offerri vult, dierum
minicam, suo obse-
integrum, & quidem
Dominum Deum tuum
ed est ex totis viribu-
es patiuntur amoris
cessu peccare & ar-
& dignor & excu-

Aristoteles ille mundi discipulus viuentes in *Arist. in*
o, & vitia in extremis constituit; sed magni illi *Schick.*
stri caelestes docent, amorem diuinum in ex-
perfecti & adimpleri, & quo affectus nostri &
eria excedentiora, eo & nobiliora, maioris
neriti esse. fateor quidem virtutes omnes,
ad extrema progrediuntur peccare posse &
tes esse desinere; nam vt de iniuria id probe-
sumum ius summa sit iniuria, prudentia
ne limites excedens, ad curiositatem delabi-
ortitudo nimia sit audacia & temeritas; tem-
tia illimitata transit in pusillanimitatem;
etio in supersticiosam religionem: sed amor
quo à mediocritate & medio recedit longius,
& diuini ac magnificentior.

Idē loquentem audio Angelum & dicentem,
pondera mihi pondus ignis. Quis vidit vquam
in bilanci imponi, quis materialem ignem
peravit? nemo inquam. Sed ignis ille spiri-
tus, id est amor diuinus ab anima Christiani
& potest in statera rationis ponderari, &
is amoribus ac reliquis mundi rebus præpon-
ere: vt verum sit illud legis Euangelicæ decre-
Diliges Dominum Deum, &c.

In loco vulgata in Canticis præfert, *Quam*
sunt mamma soror mea sponsa, pulchriora
uberatua vino, & odor vestimentorum tuorum
aromata? alij interpretes legunt, *Quam pul-*
chriora sunt amores tui? Quibus verbis manifestum sit,
grata caelesti sponso sit cantus & affectus il-
lu, qui amorem eius vino, id est voluptatibus,
ijs & diuitijs mundi huius anteponit. Vult
Deus è toto corde & super omnia di-

lem ille Sponsus amoris sui erga dilectam *Cant. 2.*

4. Esdr. 4.

Quomodo
ignis spiri-
tualis pon-
deretur.

Cant. 4.

Cant. 2.

egorius in primis ait, Deum ex toto corde,
 & tota mente diligere, aliud non esse, quàm
 omnia illum diligere. Hugo Cardinalis ait
 ac verba varios Dei diligendi modos præ-
 , & eorum singulis Deum super omnia
 debere, Primò quia Creator est, qui esse
 dat. Secundo quia Tutor, qui nos &
 am esse tueretur ac conseruat. Tertiò quia
 mptor & reparator, qui bene esse dedit.
 tò denique quia Glorificator, qui optimum
 esse promisit & dat, atque hic sensus est

Hugo super
 Luc. 4.

rum. *Diliges Dominum Deum tuum ex to-
 de tuo, ex tota anima tua, ex tota mente
 ex totis viribus tuis.* Nyssenus ait, *ex to-
 de tuo*, id est ex tota potentia vegetatiua,
 otissimum in corde locum habet: *ex tota
 tua*, id est potentia sensitua, quæ in ani-
 dem sibi delegit, *Et ex tota mente tua*, id
 tentia rationali & intellectuua, quæ men-
 inhabitat; adeo ut quòd viuimus, sentimus
 elligimus, amorì Dei erga nos sit ascriben-

ij verò, inter quos Alexander Halensis, aiunt
 è toto corde diligi debere, ut auaritia ex-
 tur (appetitus enim è corde originem habet)
 en super omnia temporalia diligendo: *ex to-
 anima*, in qua virtus concupiscibilis, qua dele-
 lia appetimus, inhabitat, ut carnis concupi-
 etiam detestemur, super omnia creata Deum
 amando: *ex tota mente*, in qua consistit iactantia
 perbia, ut inanis gloria procul pellatur, dum
 Des super omnes honores & mundi pompam di-
 ligur. Qui verò ita amauerit, amat ut amari in
 precepto caritatis iubetur, *Diliges Dominum tuum
 ex toto corde tuo.*

In 3. dist. 27.

Simile.

Quam verò hoc æquum, & ratione confes-
neum l æquum scilicet est, vt qui arborem in-
tauit fructus colligat. Cùm igitur summus
potens ille Deus, in hominem potentiam &
cultatem amandi plantarit, certum est, am-
qui eius fructus est, illi iure meritoque des-
In huius rei signum voluit Deus olim omnes
borum feracium primitias sibi dedicari, *Primitias frugum terra tua deferres in domum Dei tui.* Porro primitiæ præclaræ illius ar-
cordis humani inquam, sunt affectus, desidio
& amor, quæ Deo in sacrificium offerenda &
molanda sunt.

Prov. 7.

Sinceri amici dores recensens, Sapiens
Omni tempore diligit qui amicus est. Et
qui verus Dei amicus esse satagit, se
illum diligit & ex toto corde, & anim-
ta. Idque sexcentas ob rationes, quarum
prima.

Rationes

cur Deus a-

mandus.

I.

Deus aliqua ratione nostrum totum est &
me, cuius nos membra & partes sumus; a
naturaliter fieri videmus, vt pars semper
tum suum diligit & mille subeat discrimina,
rima adeat pericula, vt vitam tum tueatur
conseruet. Quod re ipsa & quotidiana exp-
entia satis edocet. An non enim brachium
stus excipiet, & obijciat se mucroni caput fe-
cupienti. Adhæc annon omnes mundi pa-
vniuerso, quod velut totum est, ne in rerum
tura vacuum detur, opitulantur & omni ratio-
hoc ne fiat, se opponunt? Hinc ignis, præter
rum ordinem, aliquando descendit, terra præ-
ter naturam sublime petit & sursum euolat,
interdum coartubatur, confunditur & agitat-
aqua denique interdum noua & inaudita sibi

in-

ita prodigia operatur. Omnia denique
di membra, nescio quæ non faciunt, ut vult
succurrant, in quo insignem haud dubie a-
em declarant. Cum igitur Deus totum no-
sit, cur nos, qui illius membra sumus & par-
um non diligamus?

cunda. Amor quodammodo eius est omnium
orum affectuum, & quam in partem ille ver-
in hanc vergit & totus homo. Ipse primum
le, qui ceteras intentionum nostrarum or-
sphæras obripit & secum trahit. Est Spiri-
le Ezechielis, qui omnes animi rotas im-
t, & ad cuius impulsu sequuntur. Exper-

2.

oc erat Augustinus cum diceret, *Amor me-
ndus meus, illo feror, quocumque feror.* Ae-
mum igitur & rationi maxime consonum
ut, quoniam amor diuini quid continet,
e instar numinis omnes affectus nostros &
ntates dirigit & commouet, Deo in sacrifici-
fferatur.

Ezech. i.

ertia. Totus mundus in seipso & sua magnitu-
consideratus est secundum speculatiuos, ni-
est, secundum mathematicos verò non nisi
tum, imò vix aliquid. At Deus qui eiusdem cō-
& architectus est, æternum esse est, bonum
itum, essentia quædam incomprehensibilis, &
iam abyssus. Si mundus igitur, qui non nisi
vanitas est, diligere meretur & amari; magnus
Deus, qui mera realitas, maiorem reuera amo-
meretur. Ita argumentatus est David dicens,
filiorum vt quid diligitis vanitatem, & quantis
dacum? Id est, Cur tantopere mundum, qui
nisi vanitas est, diligitis, & Deum, qui sum-
bonum negligitis? cum tamen hic diligen-
sit, ille verò contemnendus.

3.

psal. 4.

4.

Omnes
creaturæ
seruiunt &
amant De-
um.

Quarta. Quidquid in mundi Theatro reperitur est, creatorē amat & quodāmodo adorat nocte & die. Qui enim perfectissimas quasque creaturas aspiciere & intueri voluerit, videbit Angelos, ceterosque spiritus, caelos splendidissimos, orbem, sidera rutilantia, quæ nonnulli instar nummorum etiam coluerunt. Si verò in terrâ oculos cōiecerint, videntur miracula, animalium diversitatem, aurum multitudinē, varia piscium generata plurima. Si deinde ab his omnibus petat, ut agant, reperiet haud dubiè, illa inter se diligere, quodam studio conspirasse, ut Creatori totis viribus seruiant & eundem adorent. Aequumne igitur, solum hominem hic deficere, solum illum non amare Deum, cum tamen amet cetera?

5.

Creaturæ
sequuntur
amorem
hominis,
ut subditi
amorem
principis.

Quinta. si homo Deum nō diligit, omnes habet dubiè creaturas ab amore Dei abstrahet; sicut ita, si homo solum Deum amat in mundo, omnes item creaturæ eundem amabunt. Cum enim hoc creatura quædam vniuersalis sit, illo amat et ceteræ creaturæ amant; illo autem amore desinit ceteræ velut confuse sunt, & sine suo frustrantur. Quemadmodum rege alicui obsequente, vni regni incolæ etiam obsequuntur.

Cum igitur certo certius sit, hominem Principem esse totius vniuersi, si cui rei amorē is applicauit, huic etiam cetera suum applicēt necesse est. Quam igitur turpe sit & absurdum, vniuerso orbe Deum ex totis viribus amantem & obsequentem hominem qui eiusdem rex est, eundem alio modo diuertere, & amorem aliō distorquere?

6.

Deus amoris nostri centrum est.

Sexta. Quidquid naturale ac physicum est, quod diuē debita sede motum est, semper violentum nec prius quiescit, quam in centro sit. Porro regis ille Deus naturale animæ & amoris nostri centrum est.

mundi Theatro reputatur, cui nimirum viuimus, mouemur & amamus; extra quod cum affectus & amor noster sit, mundanis rebus inhærens, non quiescit, neque sibi satisfacit, sed semper in statu violento est. Hinc me Philosophiam Augustinus docuit dum Confessionum libro ait, *seuisti nos Domine ad te, inquietum est cor nostrum donec perueniamus ad te.*

Septima. Si quæ silua foret quæ finem non haberet, sed perpetua foret, ignis quoque similiter habitus esset, neue vnquam desineret. Ita, quoniam bonitas, maiestas, pulchritudo, & potestas Dei infinita est, amor quo eadem amarentur, infinitus quo esse deberet. Hinc bene exclamat Augustinus.

O ignis qui semper ardes, & numquam exstingue. In soliloq.

Amor qui semper eris, & numquam te pascis, ac- ca. 28.

de me & accendar, accendar inquam, vt totum te am te solum; minus enim te amat, qui tecum aliquid amat.

Octaua. Si amor venalis foret; quis pluris eum

mereret, quis pluris emeret, quàm ille qui certo certum Deum amaret, qui gloriam cælestem & vitam æternam in mercedem nostram aliquando redditurus esset? at si gratis datur, infinite remuneratur. Siquid est, quod propter seipsum amari debet, magis dignius quid & maius Deo, qui ipsamet bonitatem & amor?

Ultima sit hæc. Omnes virtutes morales & humane, hominem iustum, equum & prudentem reddunt; sine iustitia enim, sine temperantia, castitate, prudentia, aliisque virtutibus meræ effemus bestie & brutæ; at amor ille diuinus & caritas homines qui morti obnoxij, immortales reddit, & imitandos. Vnde Ioannes, *Qui manet in caritate, in deo manet, & Deus in eo.* deinde Paulus, *Qui adha-*

Ioan. 4.

ret Deo, per amorem, vnus spiritus est, cum Amor namque diuinus diuinos reddit, & mundanus mundanos. Idem asserit Augustinus si terram diligis, terra es; si calum diligis, celum es; nonne dixi, si Deum diligis, Deus es. Ceterum anima nostra, vt D. Dionysius ait, speculo similis est, si enim calo ipsum obuenteris, stellas representabit, si verò terræ lapides, spinas tribulos referet.

Quamobrem amemus Deum, cum amor illius in semideos nos conuertat, & tot præclaræ rationes ad ipsum nos incitent & iuuinent, indeinde lex & Euangelium iubeant, *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.*

Hocine igitur, ô homo, præceptum negiges? & Dei tui oblitus æternæ te damnationis obnoxium reddes? adeone brutus & inhumanus fueris, vt Dominum, Creatorem, imò Deum tuum è toto corde non diligas? At fortitan scire velis, num eum diligas? vide, num passionibus & prauis cupiditatibus in animo tuo etiamnum locum habeant, num verò extinctæ sint. Deo in montem descendente, circumundique mons fumigabat, quòd Deus in igne & flammâ eundem descendisset. Quis hoc mysterio vacillauerit? equidem non nisi ratione factum hoc crediderim; & per ignem hunc caritatem, per fumum verò cupiditates, & inordinata erga bona temporalia desideria designari. Ignis enim proprius est humiditatem, quæ ei vbiuis & naturaliter aduersatur, expugnare, atque ab illa fumus enasari solet, quem ignis è subiecto quod occupauit elicere consuevit: eiusdem naturæ est & caritas, semper enim illa concupiscentias & appetitus

Exod. 19.

brutales, qui eide omni ratione conuulsi pauit mundi humos pellere.

Ac veluti si arteriæ erant, de febris vero lentus & morbus dignoscitur. Ita

minis erga Deum agnoscitur, cum obsequium feriam entheus in animis velut è symptomatum dignoscitur, non

& proximum sic est alterum præceptum, secundum

primum tuum sicut te in ipsa rerum omni

is ille opifex fecit minare manus, & omnis rerum in

eret. Idem ille constitutione duos in

um maiorem, idum minorem, id quodammodo facit inferiora illustrat omnis hominis

Docent Astrologi tuæ orbem in duobus conuerti & inniti, ritum

us spiritus est, cum
linos reddit, & m
asserit Angustia
si calum dilige, et
dilige, Deus es. Ce
Dionysius ait, spe
ipsum obuerteris,
rre lapides, spinu
eum, cum amor i
t, & tot præclaræ
ent & iuuvent, n
beant, Diliges Deu
te tuo.

o, præceptum neg
eternæ te damnati
ne brutus & inhuma
Creatorem, imo
non diligas? At for
diligas? vide, n
ates in animo tuo
um verò exstincta
tente, circumunda
is in igne & flamm
hoc mysterio vari
tione factum hoc
caritatem, per f
nata erga bonam
ignis enim propri
uis & naturaliter
e ab illa fumus en
ecto quod occupat
m naturæ est & ex
neupiscientias & app
to

is brutales, qui eidem aduersantur, expugnat,
omni ratione conatur ex anima, quam oc
pauit mundi fumos & passiones illas violentas
bellere.

Ac veluti si arteriæ pulsus violentior & incita
r est, de febris vehementia dijudicari solet:
erò lentus & morosus, non tanta vis morbi
e dignoscitur. Ita quoque vehemens amor
minis erga Deum & caritatis ardor tum de
m agnoscitur, cum desideria illius erga di
um obsequium feruida fuerint, & ardor
dam entheus in animo se exeruerit. Atque
his velut è symptomatis infallibilibus quam
num dignoscitur, num quis Deum ex toto cor
, & proximum sicut seipsum amarit. Atque
est alterum præcepti & propositæ materiæ
mbrum, *Secundum autem simile est huic, diliges
proximum tuum sicut teipsum.*

Simile.

In ipsa rerum omnium creatione, omnipo. Duo ma
s ille opifex fecit duo magna luminaria, gni amo
minare maius, & luminare minus, à qui res homini
s omnis rerum inferiorum influxus depen
iniuncti.
eret. Idem ille conditor in ipsa hominis
stitutione duos insignes amores constituit,
nam maiorem, id est amorem Dei, & al
tum minorem, id est proximi; qui duo bi
quodammodo faces sunt & luminaria, quæ
c inferiora illustrant, & à quorum virtut
omnis hominis fortuna & salus depen
cat.

Docent Astrologi & Mathematici vniuersum Amor Dei
anc orbem in duobus polis, velut cardinibus & proxim
onuerti & inniti, quorum alterutrum si quis duo sunt
anfer- poli.

auferret, totius vniuersi ordinem & constitutionem peruerteret ac destrueret. Ipsum de Christo in na religione dictum esto, duobus illam amoribus veluti polis inniti, Dei scilicet ac proximi, & aliter illorum si quis laderetur & rescinderetur, tota legis & religionis moles collabasceret: *his enim duobus preceptis tota lex pendet & propheta.*

Ezech. 1.

Animalia illa Ezechielis alas habebant, quibus in sublime ferrentur & nubes transcenderent, pedes quoque quibus in terra incederent. Allegorice cum horum animalium sensum indagans, ait non qui animalia sumus ratione prædita, alas quoque habere debere, alas inquam amoris diuini; quibus ad Deum vsque euolent sublimes, eum super omnia diligendo; simul etiam pedes, quibus in terra ambulent, pedes inquam amoris quibus proximum in terra commorantem diligant.

Isai. 40.

Proph. 31.

Quoniam volatus mentio incidit, certum est quod ues una destituta ala volare non posse, sed duabus instructas. Et quoniam scriptura animas nostras multis in locis a quibus similes esse asserit, dico eas in cælum aut ad perfectionem volare non posse, nisi duas alas habeant, duplicem inquam amorem, Dei scilicet ac proximi; at si utrumque habuerint, ad beatitudinem pertingere & instar aquilarum euolare. Vnde Propheta, *Assument pennas sicut aquile, & volabunt.*

Refert in Prouerbijs Salomon, Sapientia domesticos & clientes, diploidibus & duplicibus vestitos, *Domestici eius vestiti sunt duplicibus.* Designare forsitan his volebat, electos & domesticos æternæ Sapientia, animam duplici vestimento id est gemino amore, tum qui in Deum

tum

THEOLOGICI
dinem & constitut
et. Ipsum de Christi
obus illam amorib
et ac proximi, & am
etur & rescinderen
les collabasceret: a
ta lex pendet & p

alas habebant, quib
es transcederent, p
cederent. Allegor
um indagans, aio n
prædita, alas quoq
amoris diuini; quib
times, eum super o
pedes, quibus in
amoris quibus pro
diligant.
o incidit, certum est
e non posse, sed
am scriptura anim
us similes esse affe
fectionem volare
t, duplicem inq
proximi; at si ver
adiuem pertingere
Vnde Propheta, A
volabunt.

omon, Sapiantia
oidibus & duplicib
it, sunt duplicib.
t, electos & dom
animam duplici ve
e, tam quia Deu

m qui in proximum feratur, indutam habere
bere.
Ardentibus votis petebat Elisæus dari sibi du-
plicem Eliæ spiritum, fiat in me duplex sp.ritus
us, quo adepto beatissimum se mortalium cre-
bat, Ita quoque anima pia & sancta nihil ma-
ri a Deo magistro suo contentione & ardore pe-
re debet, quàm duplicem illius Spiritum, id
duplicem amorem (Spiritus enim amor est,
amor Spiritus) illius scilicet ac proximi,
que ab his certum est vniuersam legem & salu-
um nostram dependere.

Magnis extulis laudibus seruator pauperulam
am, quæ non nisi duos nummulos gazophyla-
iniecera. per viduam hanc Christianam ani-
um designari crediderim, & per duplicem nu-
mulum, duplicem amorem qui moneta est in
elo cusa, qui Ecclesiæ illatus & Deo oblatas,
magni meriti est, imo maioris, quàm omnes mun-
amores & affectus inordinati.

Pius ille Samaritanus detulerat secum oleum
vinum, quibus faucij illius viatoris vulnera
eravit, dedit adhæc denarios duos hospiti, vt
igentem illius rationem haberet. Hocce my-
rio denotatur, numquam Catholicam & verè
Christianam animam in publicum sine amoris di-
ni vino & oleo misericordiæ erga proximum
odire debere, semper etiam duos illos denari-
in cordis crumena asseruandos. Sunt hæc quip-
vera ingredientia & medicamenta verè cæle-
stia, quæ animam fauciam & varijs vulneribus de-
lemem curant.

Cum Dei filius, discipulos per vniuersum ter-
cum orbem Euangelium prædicaturos mitte-

4. Reg. 2.

Luc. 27.

Luc. 10.

Ibid.

ret.

*Rom. 17. in
Evang.*

ret, binos illos & per paria misit, *Misit* binos *arte faciem suam*. Edocere illos simul & voluit, duplicem illos amorem, tum Dei, tum proximi prædicare debere, atque in eo nullum errorem posse admittere. Ita hoc explicat Magnus Gregorius, *Ecce enim binos in prædicationem discipulos mittit; quia duo sunt præcaritatis, Dei videlicet amor & proximi*. Desunt igitur nobis figura & allegoria: Ipsum etiam Evangelium annon satis superque insinuat proximum esse diligendum ut nos ipsos? atque hoc secundum est legis præceptum; *Se undum autem simile est huic, Dileges proximum tuum sicut teipsum*.

Natura
proximum
nos nostrum
amare docet.

Nero no-
xios morti
addixit in-
uitus.

Ipsa iam inde ab incunabulis nos hoc natura edocet, atque in amorem hunc etiam inuitostulit & impellit; ipsi etiam ethnici magno erga proximum semper amore fuere, nec eum modo dilexere, sed naturalis feriam amore moti, mortis quamvis promeruisset addicere detrectarunt. sane Nero humani sanguinis sitientissimus, cum initio imperij, quo benignissimus erat, morte condemnatorum catalogum legisset, ut sua illos auctoritate mortem promeritos iudicaret, amoris subditorum stimulante astantibus dixit, *Velle nescire litteras*, id est, utinam efformare litteras nescirem, quibus tot ciues meos morti iam cogendi adiudicare.

*Bapti Ful-
gos. lib. 5.
cap. 5.*

Augusto Cesare apud Asinium Pollionem conante, contigit seruum vitrum quoddam frangere Chrysellinum, quamobrem indignatus Pollionem eum abijci iussit: sed miser ille supplicij seuitiam veritus, Imperatoris Augusti se pedibus aduoluit supplicem, orans sui apud dominum causam ageret, ut atrox hoc supplicij genus in mortuum conuerteret. Quo audito Augustus libertatem prim

rimo eum donauit, deinde Pollionis comminatus ob exiguum tantam seuitiam hominis votum quæ in mundo re-
Simile quid de Ale-
tarchus: cum enim
nece non nescio, quam
m mater a me mer-
is nullo beneficio a-
tri tradere nefas est,
& amorem natura
etiam quod de M. A-
cum nefariorum
in caput suum pro-
condonasset; coram
mortuos ab inferis
eros detrudere. Sci-
tarcho in vita, mal-
are quam mille ho-
in barbari & ethnici
præceptum carita-
onum sicut te ipsum.
Augustus Cesar cum
illos melitæos finit-
sculari petebat nu-
erirentur: indignus
pueris debigum, h-
sum proposito ad-
deplorandum, an-
tebus alienis & te-
recepit olim Deus,
tra & coccobis tin-
te nova facies, dec-

aria misit, Missi
tere illos simul &
orem; tum Dei,
atque in eo mi-
e. Ita hoc expli-
enim binos in pra-
quia duo sunt pro-
or & proximi. Del-
legoria: Ipsum et
uperque insinuat
nos ipsos? atque
um; se undam an-
um cum sunt teip-
bulis nos hoc nat-
unceriam inuitos
ethnici magno
fuere, nec eum
amore moti, morti-
licere detrectarunt.
his sitientissimus,
ssimus erat, morte
egisset, ut sua illos
tos indicaret, am-
tantibus dixit, Ve-
tam efformare litter-
meos morti iam co-
sinum Pollionem
rum quoddam fran-
rem indignatus Pol-
sed miser ille sup-
ratoris Augusti sep-
ans sui apud domi-
supplicij genus in-
ito Augustus libera-

imò eū donauit, deinde omnia vitrea vasa ami-
Pollionis comminui iussit, & viuaria destrui in-
gnatus ob exiguum crimen, imò inaduertenti-
a, tantam læticiam exerceri re ipsa ostendens,
us hominis votum salutemque pluris quàm o-
nia quæ in mundo reperire licet, faciendam.
Simile quid de Alexandro Macedone refert
tarchus: cum enim mater Olympias quempiã
necem nescio, quam ob causam deposceret, ait, *Plut. in Apo-*
mat. mater a me mercedem postula, vita enim ho- *phibet.*
is nullo beneficio compensatur: & innocuum *Græcor.*
tri tradere nefas est, nisi iura iustitiamque vio-
e, & amorem naturalem lædere velim. Huc fa-
etiam quod de M. Antonio refert Seneca, hic
cum nefariorum quorundam conspiratio-
in caput suum procusam audiuisset, & omni-
condonasset; coram senatu testatus est, malle
mortuos ab inferis excitare, quàm viuos ad
eros detrudere. Scipio verò Africanus, teste
tarcho in vita, malle se, aiebat, vnum ciuem
are quàm mille hostes perdere. Dic igitur
um barbari & ethnici proximū dilexerint, & an-
no præceptum caritatis seruandum sit? *Diliges*
proximum sicut te ipsum.
Augustus Cesar cum videret legatos externos,
cellos melitaos sinu tenere, & quodammodo *Plut. in*
ensculari petebat num in patria illorum pueri *Pericle.*
retrirentur: indignum scilicet credebat, amo-
re pueris debitum, bestiis impendi. Augusti re-
spasum proposito adaptans meo, nefas esse du-
ce deplorandum, amorem, qui proximo debe-
tibus alienis & terrenis impendi.
recepit olim Deus, ut cortinæ tabernaculi pur-
pura & cocco bis tincto tingerentur, *Tabernacu- Exod. 26.*
luteo vero ita facies, decem cortinas de bysso ritorta,
& hya-

& hyacintho ac purpura, coccoq; bis tincto, variis opere plumario facies.

Purpura verò & coccus colores illi regij & rutilantissimi symbola sunt charitatis, quæ regna virtutum & ignis quidam spiritualis est, quæ instar cortinarum cordis nostri tabernaculum velas, bis tincta sit oportet, amorem scilicet Dei & finis proximi comprehendat. Atque ita hoc exponit

Rom. 13. in
Euang.

Gregorius, *vis estis strarres cortine tabernaculi, per fidem in cordibus vestris secreta caelestia velas; sed cortinus tabernaculi bis tinctus coccus debet infuse; coccus quippe ignis speciem habet, quid vera caritas nisi ignis? sed ista caritas debet esse bis tincta, ut tingatur & per amorem Dei & per amorem proximi. Atque hinc eruere amorem proximi potest, sed audite præceptum, diliges proximum sicut te ipsum.*

Proximus
in pro
specis &
aduersis
diligendus.

Diliges inquam in aduersis, non minùs quam prosperis tam in mala via felicitatis, quam tempestatibus aduersitatis. Tobias senior quamprimum ut visum recuperavit, & in pristinam suam fortunam restitutus, *venerunt consobrinus ad eum & congratulabantur ei de omnibus bonis, quæ circa illum ostenderat Deus, & per septem dies epulantes omnes cum gaudio magno gauisi sunt.* Non ait consobrinus ad illum venisse, dum in cæcitare æret, & aduersitatibus premeretur, quòd illum in tribulibus consolarentur, & verbis inducere, ut ærumnas æquo animo sustineret; at cum eum venisse, cum à calamitatibus iam liberatus esset, & latiori fortuna vultu arderet, quæ hoc non est proximum diligere sicut te ipsum.

Primus mundi inquit
tum impiegit, nec et
in amore dilexit; cū
iustitiæ suæ tribun
penas infligeret; &
conculcans seipsum
m dedisti mihi sociu
Ingratitudinis hu
ardus, & verè e
iceps quidem præ
coenæ loci esse no
profecit facili
amicis crimen v
en causa supplicium
ur.
Aristoteles, referer
nam vera foret am
us corporibus, & sa
illam sententiam si
to. Quemadmodum
corpora, eundem
tam daret; ita quo
nam proximi ratio
autem amicus est a
eundem me amare
a affectu illum d
obseruatur præce
ut te ipsum.
oc autem amore p
solus cum iisdem
et amulatione, id e
prosequor, atque ita
sum, ut si mortem v
eret, sine vlla tergiu
eacti diceret, Quem
Dom. Pars I.

Primus mundi inquilinus Adam in hoc præceptum impegit, nec etiam uxorem pari, quo se ipsum amore dilexit; cum enim Deus vtrumque coram iustitiæ suæ tribunali citasset, ut meritas delicti poenas infligeret; ecce Adam, amica amicitiae iura conculcans seipsum purgaturus ait, *Mulier quam dedisti mihi sociam, dedit mihi de ligno, & comedi*. Ingratitudinis huius & perfidiæ insinulauit Bernardus, & verè eum uxorem negat dilexisse; articeps quidem præuicationis cum illa fuit, sed poenæ socius esse noluit. At iusti, veri illi amici, aliter profectò faciunt; nam tamen nullum pro amicis crimen velint admittere, eorum propter amicitiam causa supplicium & poenam subire non ventur.

Aristoteles, referente Laertio, rogatus olim, quidnam vera foret amicitia, ait, *vna est anima in multis corporibus*, & sanè octauo Ethicorum, priorum illam sententiam stabiliens ait, *Amicus est alter ego*. Quemadmodum igitur vna anima, duo animans corpora, eundem vtrique sensum, motum, vitam daret; ita quoque vera amicitia, eandem vitam, eandem rationem habere deberet. Si autem amicus est alter ego, amicitia profectò eundem me amare cogit, eodem quo me ipsum affectu illum diligi vult. Atque hac ratione obseruatur præceptum, *diliges proximum tuum sicut teipsum*.

Hoc autem amore prosequatur Corinthios apostolus cum iisdem scribens ait, *Aemulor enim dei amulatione*, id est tanto vos affectu & amore prosequor, atque ita erga salutem vestram affectus sum, ut si mortem vestri causa oppetere necess foret, sine vlla tergiversatione oppeterem. Perde ac si diceret, *Quemadmodum amor Dei filium*

hominum redimendorum causa ad mortem con-
pulsit, ita quoque idem amor me vitam meam
sui causa offerre iubet. O egregium erga pro-
mum amorem! de quo illud sponsi commodè di-
potest, *Fortis est vt mors dilectio.*

Cant. 8.

Non minor quoque fuit ille Moyses amor
quem erga populum suum ostendit. Cum eni-
Deus eum in Arabia montem Sinai euocasset,
eminus terram promissionis ei ostendisset, nu-
tamen introitus in eandem facto promisso, in
ab omni ambitione alienissimus, animam
contraxit aut tristi audito nuntio contristatus
& quamuis prius eum moriturum prædiceret
minus, vitæ tamen tempus sibi produci non po-
lauit, sed de sola populi salute commodisque
licitus ac laborans supplicauit, *Prouideat Domine
Deus spirituum omnis carnis, hominem, qui sit su-
multitudinem hanc, & possit exire, & intrare a-
eos, & deducere eos vel introducere, ne sit populus
mini, sicut oues absque pastore.* De vxore sua ne-
lum ac liberis, imò ne de seipso quidem labora-
sed vnicum Dei honorem & populi salutem
stat, quibus cætera postponit. Nam ille præceptum
de proximo diligendo obseruabat, *diligens pro-
mum suum sicut seipsum.*

Num. 27.

3. Reg. 28.

**Eliæ in su-
s amor.**

Similis, ne dicam maior, fuit amor Eliæ Prophe-
tæ. Cum enim summa & extrema per regnum
Israel siccitas ac proinde sterilitas inualesceret,
ad eum vt triennij & semestris spatio nulla celo plu-
uia cecidisset; ecce suorum cōtribulium misertus
Eliæ ascendit in verticem Carmeli, & pronus in ter-
ram posuit faciem suam inter genua sua
quibus precibus finitis copiosissimus celo im-
delapsus est. Quid putatis Eliam nouo hoc & pe-
egrino orandi genere designare voluisse, aliud
t

profecto, quam vel-
ebatur amorem. Hi-
ad Hebræos consu-
in serenos animadu-
ergenua inferere,
tos, atque ita serue-
los, sustigationem
mouere quidem loc-
est etiam Iob Prop-
vitam describens
præparatur ad pyru-
manibus pedibusque
tam consuetudinem.
meli montem ascen-
inter genua inserta
cipiendos parati, sel-
annium ac semestres
la in terram cecide-
erere, sua ob peccat-
dem vadimonium p-
me in flagella para-
quid in illum acer-
paratum ecce mo-
ellorum genera per-
amorem incredibile
tum de diligendo p-
tum tuum sicut te-
erui cum e contine-
amarinos parant,
erum fortitudine an-
conicere cuius ter-
imponit, & secunda
te aquarum secant in-
a difficultatem solan-
t

il profectò, quam vehementem quo erga suos af-
ciebatur amorem. Hinc eliciunt nonnulli, fuisse
pud Hebræos consuetudinem, & domini si quan-
to in seruos animaduertere grauius vellent, caput
inter genua inferere, & manus pedibus alligare
olitos, atque ita seruos in vnum instar globi con-
usos, fustigationem dominorum excepisse, vt se
mouere quidem loco possent. Huc alluisse vi-
s est etiam Iob Propheta, dum tyranni cuius-
dam vitam describens inter cetera ait, *Sicut vir*
in praparatatur ad gyrum, ad ictus scilicet & flagel-
manibus pedibusque colligatis excipienda.
quam consuetudinem Elias Propheta cum nosset,
Iarmeli montem ascendit, & in terram fa-
e inter genua inserta, instar mancipij ad ictus
cipiendos parati, sese deiecit, obsecrans, Iam
ennium ac semestrel elapsum est Domine, ex quo
lla in terram cecidit pluuia. Populi igitur tui
serere, sua ob peccata si supplicia hæc luit, e-
idem vadimonium præsto, ipse subito humeris,
ce me in flagella paratum, ac libenter patiar
idquid in illum acerbius decernere constitue-
paratum ecce me omnia suppliciorum ac
gellorum genera perpeti. O secundum cælum!
amorem incredibilem! hoc scilicet erat præ-
ptum de diligendo proximo obseruare, *diliges*
proximum tuum sicut teipsum.

Cervi cum è continente in insulas trajicere per
us marinos parant, solet qui ceteris robore &
cerum fortitudine antecedit, in aquas se præ a-
s conicere cuius tergo sequens coruam pon-
is imponit, & secundi tertius atque ita longa
ie aquarum secant impetum, mutuo obsequio
& difficultatem solantes.

Et quoniam qui ceterorum ducem agit, alteri tergo ramosa cornua nequit imponere, & frangendis pectore fluctibus defatigatur, hinc emens aliquo viæ spatio primum locum deserit, & vltimi tergo suo imponit onus, ac tum secundus gmen ducit, & mox alias. Hinc apparet, qualem erga proximum amorem & affectum habere debemus. Ideò ait Apostolus, *alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi*, Id est caritas, quæ summa est & finis, atque hinc Eusebius Emis-
Gal. 6. *nus, alter alterius commedis studeamus, & inuicem labores & opera nostra portemus.* Similitudinem porrò de ceruis habet, & Augustinus dicens, *de ceruis nonnulli scripserunt cum fretum ad insulam tri-*
Euseb. E- *missen in* *quad. hom.* *fretant pascuorum gratia, sic se ordinant, vt onera capitum suorum, quæ gestant in cornibus super se inuicem portent ita vt posterior super anteriorem collum collocet.* Quid? bestia sibi inuicem opitulatur, & homines sese mutuo non diligant, cum tamen & naturali lege & Euangelica ad illud inuitemur & obligati simus?

Apostolus aliud multis in locis non edocet quam caritatem, & ad hanc potissimum Romanos Neophylos exhortatur, *fraternitatem caritatis inuicem diligentes*: perinde ac si dixisset, Amplectemini caritatem, & vos inuicem amore fraterno diligite, regiam hanc virtutem consecutemini, virtutem inquit ceterarum virtutum reginam. atque ita rem se habere ipsa docet ratio, & Apostol. alio loco fateri
Rom. 8. *Nunc autem manent spes, fides, & caritas; tria hæc maior autem horum est caritas.* Idque varias ob rationes, quarum hæc prima est.

Tres iuxta Philosophos animæ facultates habere, intellectum, memoriam & voluntatem; quibus tribu-

Arist. 3. de anima,

tribus egregiis virtutibus electum fide, memoria, Cum in nobilissima sit voluntas fieri mandat; hinc & proximum spectare. Hoc vt sententia philosophum, *Qualitas*

Secunda finis, vt nobilior est omni, in enim sanitas mentis, & malagmatum, tum recuperanda, caritas finis est & scopus, ait, ceteri virtutibus.

Tertia. Virtutes Theologice, eo quod ad Deum, quoque cominus quodammodo immediate vt ologorum scholasticas ceteris propriis Deus est, nam vt virtutibus igitur & nobis, teras excedit & prestantior consistere, Docet hoc D. Thomas habet.

Quarta. Inter virtutes superior est, ac coram Deo, & ad cuius finem, & a qua essentia anima enim est quæ dicitur Theologorum

quæ tribus egregiis virtutibus Deus insigniuit, intellectum fide, memoriam spe, caritate autem memoriam. Cum igitur ceterarum facultatum nobilissima sit voluntas, vtrique omnia constituit ac fieri mandat; hinc efficitur caritatem quæ Deum & proximum spectat, etiam cæteris virtutibus excellere. Hoc ut sentiam facit axioma illud Philosophicum, *Qualia sunt subiecta, talia sunt prædicatora*. Id est caritas laudatur.

Secunda finis, ut variis in locis docet Aristoteles, nobilior est omnibus quæ sunt ad finem: anima enim sanitas maior ac nobilior, quam medicina & malagmata, quæ ad eandem tuendam, tum recuperandam constituta sunt. Atqui caritas finis est & scopus cæterarum virtutum, ut Apostolus ait, cæteris igitur & nobilior & præstantior.

Tertia. Virtutes Theologales aliis nobiliores sunt, eo quod ad Deum quam proximè accedant, eumque cominus quodammodo alloquantur, & illum immediatè ut obiectum respiciant, ut omnis Theologorum schola docet. At inter Theologicas caritas ceteris propius Deum accedit, eo quod ipsa Deus est, nam ut Ioannes ait, *Deus caritas est*; ceteris igitur & nobilior & præstantior; itaque ceteras excedit & præstat, ut sine illa aliæ penitus nequeant consistere, imò virtutum nomen amittant. Docet hoc D. Thomas in summa, & sane ita res habet.

Quarta. Inter virtutes illa ceteris dignior & excellentior est, ac coronam meretur, quæ aliarum forma est, & ad cuius exemplar ceteræ efformantur, & à qua essentiam & dignitatem mutuuntur. Forma enim est quæ dat esse rei. Porro Caritas, omnium Theologorum in tert. sententiarum iudicio

cio ceterarum forma est; omnium igitur nobilissima & dignissima, cum teste Philosopho, forma sit quid diuinum & appetibile in natura.

1. Phys. 2. de

de anima 6.

7. Metaph.

Quare ex omnibus rationibus iam adductis scire possumus tantam esse caritatis excellentiam, ut quamuis ceteras habere videamur virtutes, habere tamen destituti, nullam omnino habeamus hanc verò si habeamus ceteras eadem opera possideamus. Testem hic habeo Augustinum, *Attente quantus est charitas, quæ si desit, frustra habentur cetera, si adsit, habentur omnia.* Tantæ adhuc in

lib. de verbis

Domini.

ponderis ac momenti est, ut sine illa nemo saluaretur, quamuis ceteras virtutes possideat. Ait enim Aristoteles 8. Physic. & refert S. Thomas 2. 2. quæst. 1. art. 1. in causis essentialibus subalternatur, si vna auferatur, ceteras concidere; e contra verò primam firmam permanente, ceteras etiam subsistere. Quod exemplo manifestum reddam: arboris prima causa radix est, deinde, truncus, rami, folia, flores, causæ sunt, quæ arborem constituunt; radix truncum influit, ille in ramos, rami in folia, folia in flores, & flores in fructus, atque omnia hæc arboris essentia sunt, & sibi mutuo subalternantur, at prima causa est radix, quæ ubi semel eradicata & ablata fuerit, cetera emoriantur, necesse est; contrario illa vegetante ac viuente, viuunt cetera. Quod ubi fixum fuerit & certum, necessario sequitur, caritate quæ prima causa est, & veluti radix à qua cetera dependet virtutes, quæque gratiæ meriti, omnisque nostri præmij & origo ac radix, ablata & eradicata, cetera quoque omnia necessario deficere.

Simile.

Nam si caritas in homine deficere ceperit

rit

deficit & gratia, dum merito deficiat, deficient præmij, deficiente præmij, caritudo? & sic appetitus amissa, omni beatitudinis spem. Conemur igitur, Caritatem inculcare, quæ inquit, quam amor & propter se, & propter se, & proximos hanc virtutem obtinet in terra par habet caritas est donum Dei.

Contendamus hanc caritatem superet metalla, inquit liquoribus; si studemus, obsecramus Angelos & gustinas, Quicunque visuit, non homo visuit, sed est. Denique demus opem ex toto corde diligere ipsos, cum ab illis amant.

Hanc obsecro, omnem nobis præstet, tota anima, totus spiritus: totum te committimus, mens, ut caritadinem suam diligam, hoc modo diligam.

num igitur meritum, deficit & gratia, deficiente gratia, deficit me-
ritum; merito deficiente deficit merces & premi-
um; deficiente premio. equaniam erit tandem
beatitudo? & sic à primo ad ultimum sequitur,
caritate amissa, omnia nobis amissa esse, nullum-
que beatitudinis spem superesse.

Conemur igitur, Christiani, hanc animo virtu-
tem insculpere, quæ nihil est aliud, vt Doctores
iunt, quàm amor & dilectio, quæ Deus diligitur
propter se, & proximus propter Deum. Studea-
mus hanc virtutem obtinere, cui nulla nec in cælo
nec in terra par haberi potest, nam vt August. ait,
Charitas est donum Dei, quo nullum est excellen-

3. Sent.

d. 27.

*Aug. lib. 18.
de civit.*

Contendamus hanc parare, quæ sicut aurum
omnia superet metalla, & oleum omnibus super-
minet liquoribus; sic omnia bona mundi exce-
dit: studeamus, obsecro, hanc lucrari, quæ ex ho-
minibus Angelos & Deos reddit; scribit enim
Augustinus, *Quicumque secundum regulam veræ cari-*
tatis vivit, non homo vel angelus, sed Deus censetur.

*Bern. serm.
de carit.*

*Lib. de verb.
Dom.*

Denique demus operam, demus inquam, vt De-
um ex toto corde diligamus, & proximum sicut
nosippos, cum ab illo tota lex & Prophetæ depen-
deant.

Hanc obsecro, omnipotens & æterne Deus,
gratiam nobis præsta; fac quæso, vt te ex toto
corde, tota anima, tota mente, & totis viribus di-
ligamus: totum te corde creatorem; anima, vt
Dominum; mens, vt Deum; vires denique totæ, vt
beatitudinē suā diligant. Et est sanè rationi cōsonū
ut hoc modò diligaris: cū enim tu cor creaveris, id

tibi totum offerendum est, cum etiam animam
creaueris, totam eam tibi dedicare par est; con-
menti & intellectui esse dederis, ut te penitus et-
iam cognoscat necesse est; cum denique ipse vias
nobis concefferis, æquissimum est, ut tuo obsequio
amoriq; omnes etiam impendantur. Ad hoc ni-
licet lex, Religio & natura ipsa nos obligat. Fru-
stra alioquin homines, frustra Christiani dice-
mur, frustra deniq; fidem nacti essemus, si te post
tot prægnantia præcepta diligere detrectarem.
Deinde quoque necessarium est, ut post te, pro-
mum amemus, sicut nos ipsos; ita nempe id fieri
iubes, ita censes & præcipis, nos quoque id ipsum
facere decreuimus, modò gratiam concedere di-
gneris. Scimus enim à duobus illis præceptis vi-
uersam legem & prophetas, atque omnem ma-
stram beatitudinem dependere, ad quam
nos deducat Pater & Filius, &
Spiritus Sanctus.
Amen.

✠✠✠✠✠✠

✠ ✠

DOM
DECIMA

POST PE

videns Iesus in nau

in ciuitatem suam;

icum iacentem in

F I C

Rca testamenti

triginta homin

domum Obede

uersæ familiæ bene

tijs domesticos on

gura fuit veritatis.

continet, Videte

arca Testamenti no

is, in domum euin

dem beneficijs cu

estibus repleuit, in

peccata dimittat,

Ecquænam Deus

in materia quam

tribus deducam!

us Paracleti affu

para precibus filio

Quamobrem

pellemus,

A V E

Constantinopoleos

Chrysostomus; fide

itatemque dum sec

PP

DOMI

DOMINICA
DECIMA OCTAVA.

POST PENTECOSTEN.

ascendens Iesus in nauiculam transfret auit, & venit in ciuitatem suam; & ecce offerebant ei paralyticum iacentem in lecto. Matth. 9.

FIGURA.

ARca testamenti veteris cū ē Cariathiarin, triginta hominum millibus stipantibus, in domum Obededom Leuitæ Gethæi venisset, 2. Reg. 8. niuersæ familiæ benedixit, & varijs donis ac beneficijs domesticos omnes cumulauit. Hoc nonnifigura fuit veritatis, quam hodiernum Euangelium continet, Videte enim, vt Iesus Christus vera la arca Testamenti noni, ē Iudæa, turbis comitantibus, in domum cuiusdam Capharnaitæ veniens, eundem beneficijs cumularit & benedictionibus repleuit, in eadem Euangelium prædixit, peccata dimittat, & paralytico sanitatem contrahat. Ecquænam Deus bone beneficia! sed ecquæiam materia quam huius horæ spatio vobis auentibus deducam! Hoc itaque intendo, modò spiritus Paraclæti affulgeat auxilium, & virgo eipara precibus filium profusus mihi gratiam immetret. Quamobrem angelica eam salutatione impellemus.

A V E M A R I A .

DOMI- Constantinopoleos decus Ioannes cognomen-
Chrysostomus; fidei Catholicæ excellentiam
gnitatemque dum secum perpenderet, quodam

PPP 5 loco

ca culmen est animi
ritatis stabile fundam
m agens Augustinus
bonorum scientia
tum. Equidem p
mina, fidem alio
ter planetas so
mmas adamas, in
a & charismata scientiæ.

diuinus ille thesaur
ms, quem qui sen
omnia quæ in mun
ternaturalis, quæ
unquam extingui
e radios ita lucem
ut conspiceret et
oculum non cadu
anreum, quod in
que Zacharias in
templo collucens
torum, & lamp
in lucerna eius super
na à dextris lamp
nificare putatis ca
pades distinctum
d profecto nihil q
tio Ecclesiæ respici
e septem illis lucen
t, & caritate ac sp
is redimitur est fidei
regina est, sine qua
mus omnia. Et sancti
illa Prouerbiorum
Multi

Multi filia congregauerant sibi diuitias, tu verò super-
flua es vniuersas; commentas ait, Omnes sunt quasi
tra quadam, scientia verò fidei omnes diuitias sci-
entia: um supergreditur. Ipsa quoniam etiam minutum
illud viduæ est, quod in templi Gazophylacium
onietum, & Deo à paupercula quadam anima
blatū, pluris fit maiorisq; meriti censetur, quam
omnes oratorum Philosophorumque mundi huius
scientiæ.

Adeò ut omnes propemodum Theologi Schola-
ici in primum sentent, fidem ceteris scientijs
claris tū dignitate tū excellentia præcellere,
licere non vereantur, fundamento illi Aristotelis
etiam innixi, dicentis, scientiam ac discipli-
nam illam ceteris nobiliorem esse, cuius subie-
ctum est nobilius: ac nullum fide subiectum digni-
tate dicere, Dialecticæ scitæ & recte argumen-
ti, Physicæ corpus naturale, Mathematicæ quan-
tatis, Metaphysicæ ipsum esse; ac Deus & vniuersa
ininitas vnicū fidei subiectum est. Hinc Augusti-
nus asserit, fidem virtutem quamdam esse, quæ purè
simpliciter à substantia quadam diuina procedat;
enique omnium Doctorum ea est opinio, fidei
scientiam ceteris omnibus dignitate præcellere, &
magis etiam certiore & irrefragabiliorem esse,
quod præ alijs in Summa docet & adstruit Angeli-
us Thomas.

Quamobrem hoc fixum ac firmum habeatur
idem alijs omnibus scientijs certitudine ut irre-
fragabilitate præstare; quod hac ratione confir-
mo: quod cuiusdam primæ & increatae
veritatis lumine cognoscitur certius ac fir-
ius est, eo quod lumine ac ductu veritatis
crea-

Prouer. vi.

Luc. 25

Fides alias
scientias
supergre-
ditur.

Lib. 8. Topic.
lib. 2. de
anim.

Lib. de Trin.
cap. 2.

2. 2. q. 4.
art. 8.

Cap. 3.

creaturæ percipitur. Porro quidquid per fidem ceteris scientiis
gnitum habetur, in Dei schola addiscitur, & per Deo doctorem
veritatem quamdam primam & increatam, siue ceteris, quam
des enim, ut in libro sapientiæ legere est, à vera fide destituti
infunditur, & cælitus descendit, fidei igitur scientia proverbialis.
entia omnibus alijs certior, ac de qua minus dubitari
bitare liceat.

7. Metaphys.
3. de de
anim. 1.
Phys. lib. de
sensu & sen-
sato.
Lib. 1. de
anima &
lib. de causis.

Secundò, naturales scientiæ è rebus notioribus
procedere solent, earumque fundamenta in
principia maximè vniuersalia, & propositi
notiores, in 7. Metaphys. & alibi tradit Aristoteles, bene ex-
Scientia à notioribus procedit. Atqui fides nullam
liã causam agnoscit præter Deum, neque vlla
cipia aut fundamenta, quàm primam illam veritatem
tem & reuelationes diuinas. Cum igitur causa
bilibior, iuxta Philosophos, nobiliores etiam
ctus producat, & fidei causa omnium nobilissimam
sit, sequitur etiam eam ceteris præstantiorem
dignorem esse.

Rom. 3.

1. Thes. 2.

Tertiò, Quidquid testimonio & confirmationibus celebratur
Spiritus sancti scitur, certius est eo quod per
turas cognoscitur; ceterum quidquid per fidem
gnosimus, Spiritus sancti testimonio cognoscimus
habetur, unde Apostolus ad Romanos, Ipse Spiritus
tus sanctus testimonium reddit spiritui nostro. & ad
Thessal. prima, Cum accepistis à nobis verbum, accepistis
cepistis illud non ut verbum hominum sed sicut verbum
Dei. Quamuis autem ea quæ per fidem cognoscimus,
cimus, nulla naturali demonstratione cognoscimus,
mus, tamen quoniam supernaturali cognitione ea
edocentur, multo de iisdem quàm de alijs certi
sumus; quod à doctore tum certiore tum peritior
tradantur, utpote Spiritu sancto; de quo dicitur,
Spiritus veritatis ipse vos docebit omnia.

Hinc audacter infero, minimum fidelium, quod
is

idquid per fidem in ceteris scientijs humanis stupidissimus sit, la addiscitur, & coram Deo doctiorem maioriq; cognitione pre- & increatam suum censer, quàm omnes mundi Philosophi, tix legere est, à ui vera fide destituti sunt. Quo spectat & versus le prouerbialis.

ac de qua minus *Qui Christum bene scit, satis est, si cetera nescit.*

etiam respiciens S. Bonauentura scribit, Me- *no est vel modicum de Deo scire, quàm omnium ca-*

est vel modicum de Deo scire, quàm omnium ca- *simul & terrestrium notitiam habere.*

hinc benè exclamat Augustinus, Nulla maior vir- *fide, nulla maior scientia, nulli maiores thesauri,*

illa maior excellentia & dignitas in presenti vita *ueniri potest. Non minora in eam congerit enco-*

um illius Bernardus, dicens, Nulla maior no- *litas est in mundo, quam nobilitas fidei Christiana,*

animam sic nobilem facit & sublimat, vt etiam *qua sit sedere à dextris virtutis Dei. Quin & in*

anilem commentatus, hanc illius nobilitatem *maioribus celebrat præconijs, fides, inquit, attin-*

inaccessa, deprehendit ignota, comprehendit im- *ensa, apprehendit nouissima, transgrediturq; huma-*

rationis fines, ac naturæ usum ac terminos experi- *tia.*

At non modò magna fidei dignitas & excellen- *est, sed maior etiam eiusdem virtus & poten-*

omnem siquidem potentiam naturalem supe- *quod ita probo fieri non potest vt quispiam, ræ poten-*

buscumque tandem viribus & industria natu- *tiam trans-*

*In 3. sct. de st
23. art. 1. q. 4*

*In sensu
tys.*

*Virtus &
potentia
fidei natu-
ræ poten-
tiam trans-*

Lib. 2. de
generat.
Ios. 10.

& totius mundi machina dissolutione, interrumpere, sanare quere-
pere; ait enim Aristoteles motum solis generatio-
nis & corruptionis omnium esse causam: magni-
tamen Israelitarum ductor Iosue vnico verbo
lem sistit, & lunæ imperat ne cursum præcipi-
ret, sed suspenderetur & noctis vnius pater-
dispendium, die ad horas prolato, *sol contra
bonitas ne moueatis.*

7. Phys.

Dan. 3.

Tertio, naturæ vires superat, efficere, ne ignis
vrat calorem exuat, qualitatem combustibilis
actionem depassiuam amittat, de quo tamen
Aristoteles scripsit, *agens naturale agit necessarii*
ignis semper calefacit: veruntamen apud Danie-
legere est ignem in fornace Babylonica non ar-
se, & fidei iussis, obsequendo ardorem & calorem
suum rabiemque exuisse.

1. Phys.

Aristotel.

lib. 4. de
celo.

Matth. 21

Quartò, Physicè nemo & naturaliter mon-
transferre potest, aut cogere. illos loco cedere
hil quippe præter naturæ suæ ordinem agere
test, aut nouam actionem assumere: ait enim Ari-
stoteles, *nihil agit contra naturam suam.* Ceterum
montium natura grauis ac ponderosa est, & ob
nia quæ grauius sunt semper deorsum vergunt,
que idè loco moueri, & in alium trāsmigrare
sciunt. Christus, tamen apud Matthæum ait, *Quod
si habueritis fidem, dicetis monti, quod projiciat
mare & obediet vobis.*

Iob. 4.

Paucis verò vt complectar, omnes naturæ vires
quamuis maximè intenduntur, dæmones profli-
re ac loco pellere nequeunt; ait siquidem de i-
Iob, *Non est potestas super terram, quæ comparatur
qui factus est, vt nullum timeret,* Marci tamen vltimo
legitur, fide eos pelli præterea omnia naturæ
media nullum morbi genus quod reuera incu-

est, sanare quere-
dis, gressum claudi-
sticis membrorum
nia præstat fides; Vn-
tate facile diiudic-
ambulant. leprosi
euangelio prodigio
imus, sed fidei meri-
textus, vident ante
ayrico confide sit,
materiam vt men-
Christo paralyti-
dem rei circumstan-
alytici curatione lo-
hrustus igitur cū na-
esset, in quo horrid-
os maximopere co-
am Gerasenorum
sanitati restituisse
Galilæam reuersurus
vbi domum cuius-
brorum vsum redd-
am turba sequebatur
teriori homines
offerri non possent
ectum illum funibi-
edimittere, vt eun-
ando sanitati restit-
iplo euangelij
antequam proue-
Quidquid hic fa-
urbe maritima
cholim sit, Galilæ-
ta: sed cur hæc

olutione, internum sit, sanare queunt, ut cæcis visum, auditum
 tum solis generatibus, gressum claudis, leprosis sanitatem, pa-
 esse causam: magis autem membris visum reddere; hæc tamen
 plene unico verbo omnia præstat fides; Vnde de illius excellētia ac di-
 lectum præcipue facili diiudicare potestis, *Cæci vident, Matth. 23.*
 tis vnus pater, *audi ambulant, leprosi mundantur.* Hodierno quoq;
 blato, *solentur.* Evangelio prodigiosam paralyticos curationem
 gitur, sed fidei meritis impetratam, dicit quip-
 textus, *Videns autem Iesus fidem illorum, dixit*
paralytico confide fili, remittuntur tibi peccata tua.
 am materiam ut methodico deducam primo de
 qui Christo paralyticum offerunt, ac de alijs
 idem rei circumstantijs, deinde de prodigiosa
 bylonica non autem paralytici curatione loquemur.

Propositio
 concionis.

rdorem & calorem Christus igitur cū nauigio mare Galilææ trans-
 rasset, in quo horrida illa tempestas, quæ Apo-
 naturaliter mon-
 illos loco cedere;
 ram Gerasenorum peruenisset, & ægros ali-
 re ordinem agere po-
 tuit: ait enim Apo-
 Galilæam reuersurus, ac deinde Capharnaum
 ram suam. Ceterum
 it, ubi domum cuiusdam ingressus paralytico
 derosa est, & om-
 mborum visum reddidit: at tanta tamque den-
 torum vergunt, ut
 am turba sequebatur, ut domo complera & a-
 ium transmigrare
 anteriori homines non capiente, medico æ-
 Mattheum ait, *Quod proijciat*
 offerri non possent: quamobrem necesse fuit,
 lectum illum funibus in grabato ante medici
 les dimittere, ut eum omnipotenti sua dextra
 gendo sanitati restitueret.
 n ipso Evangelij limine dubium occurrit, Cur Ca-
 pharnaum. Quidquid hic factum audis, in Capharnaum
 pharnaum
 s. Quidquid hic factum audis, in Capharnaum
 m vrbe maritima, in tribu Zabulon & Christi
 phthalim sitæ, Galilææ totius metropoli factum appella-
 tur: sed cur hæc ciuitas Christi dicta est:
 primo

Matth. 4.

Homil. 30.

in capit. 9.

Matth. 2.

Caritas in
patriam
exercenda.

Cant. 2.

primo quòd totius prouinciæ caput & metropolis foret, deinde quòd Christus in eadem educatus esset, ac toto propemodum vitæ spatio ibidem habitasset, vt docent Chrysostomus ac Lyranus. Tertio, & quidem aptius quòd, teste Matthæo, relicta Nazareth, in Capharnaum habitatū venisset, Relicta, inquit, ciuitate Nazareth, venit & habitauit in ciuitate Capharnaum. Augustinus, Beza, Strabo, Hugo, & Lyranus idē illam Christi patriam vocatam credunt, quòd totius Galilææ metropolis esset, & à qua Nazareth Christi patria deprenderet quemadmodum Romanus appellatur quis, non quod Roma oriundus sit, sed alio in loco, qui Romano imperio & ditioni subiectus. Chrysostomus, Theophylactus, Euthymius hoc illam appellatam nomine credunt, quòd dominus sæpius ibidem ageret, & vt plurimum habitaret. Tres quippe ciuitates habuisse dicitur Bethleem imprimis in qua natus; Nazareth, in qua educatus; Capharnaum denique, in qua commoratus. Auctores verba Chrysostomi, propriam hic, inquit, ciuitatem eius Capharnaum appellauit, Bethleem enim ipse tulit, Nazareth educatus sed Capharnaum propriam ipsius erat habitaculum.

Sed quidquid dē rei veritate sit, egregium iē diuinæ sapientiæ argumentum notandum occurrat; filium Dei scilicet in suos prius ciues se, quàm in alios benignum ac liberalem demonstrasse. Quamuis enim Christiana caritas omnes respiciat, & erga quoslibet exercenda sit, in consanguineos tamē & notos prius, quàm in alienos & ignotos. Quo respiciens tacitè amans illa sponsa in Cantica ait, Introduxit me rex in cellam vinariam, orauit in me caritatem. ordo autem caritatis is vt nostros, id est propinquos & amicos prius, quàm

Dom. pars 1.

caput & metrop
in eadem educat
spatio ibidem
omus ac Lyrani
d, teste Matthe
um habitatu ven
areth, venit & h
Augustinus, Be
illam Christi pa
ius Galilææ met
Christi patria dep
us appellatur
s fit, sed alio in
itioni subiectus
Euchymius hoc
unt, quod domi
lurimum habita
te dicitur Bethle
eth, in qua educat
commoratus. Aug
hic, inquit, ciuitas
et blehem enim ap
apharnaum propi
te sit, egregium
m notandum occ
s prius ciues se, qu
ralem demonstrat
ritas omnes respic
ta sit, in consangu
in alienos & ignot
illa sponsam Can
ellam viuatam, qu
autem caritatis de
os & amicos prius
quid

quàm alienos complectamur. Is scilicet & caritatis
tum naturæ ordo est, Nam agétia naturalia in pro
xima semper & vicina, primo virtutem suâ & effe
ta exerunt, ac deinde paulatim ad remotiora de
abuntur, verbi gratia, ignis citius califacit & adu
it eos qui eidem vicini sunt, quàm remotos & di
tantes. Quo naturali exemplo docemur Christia
æ dilectionis ignem, propinquos & consanguin
eos præ alijs ignotis, benefaciendo calefacere de
ere. Quamobrem sapiebat Apostolus, cum Israe
itarum, è quorum semine prognatus erat, dam
nationem præ alijs (licet nullum, etiam maximè
npium, in interitum ruere vellet) singulari qua
am ratione deploraret, ingemisceretque si quem
lorû legi Euâgelicæ refragari cerneret; ait enim,
erit a tem dico in Christo Iesu, non mentior, quoniam
istitia mihi magna est, & continuus dolor cordi
eo; optabam enim ego anathema esse à Christo pro
atribus meis qui sunt cognati mei secundum car
em, qui sunt israelita. Caritas siquidem docet &
ger, vt de nostratium primò, deinde de externo
um salute laboremus.

Sol ille mundi oculus, diei princeps & astro
um rex, prius lumen suum & influxus planetis qui
rcû illû cômorantur cômunicat, quâ rebus his
ferioribus quo Philosophico aphorismo erudi
ur, si modò solem imitari, & caritatis iura ser
re velimus, amoris nostri & affectus operatio
es prius erga vicinos, & affines & notos, quàm
alienos & incognitos declarandos.

Iudæi cum olim Domino vitio verterent, quòd
ud alios in miraculis patrandis effusus esset, &
odigus, nullum verò apud suos, avarus quo
immodo, ederet, dicebant, Quanta audiuimus
ta in Capharnaum, hac & hic similiter in pa
Lnc. 4.

Dom. pars I.

999

tria

Agentia
naturalis
in vicina
primò a
gunt.

Rom. 9.

Sol primò
influxus
suos, com
municat
rebus vici
nioribus.

triatua. Quasi dixissent, Quis ille tuus agendi ros
est, magister? vt nimirum alienos cōplectaris, eos
verò ciues negligas & quodammodo contemnas
vt Capharnaum miraculis tuis illustres, patri
verò tuam Nazareth ingloriam iacere finas, nalo
ibi miraculo patrato? sensus Iudaicæ huius re
hensionis ostendit, propinquis prius quàm ex
nis caritatem declarandam.

Dan. 4.

Qui suis
benefici
non sunt,
vita sunt
indigni.

Arbor illa Nabuchodonosor, quæ non fuit
bestijs sub illa pascere solitis, fructus proferre
quamprimum delecta & excisa fuit: quo edocet
illos qui opibus abundant, & tamen pa
tribus & consanguineis easdem non commu
cant, sed in bestias id est canes, equos aliens
& meretrices effundunt, vita indignos esse,
que in periculo versari ne deliciantur, & diu
iustitiæ securim experiantur.

Matth. 15.

Mulier illa Chananæa, filia, quæ à dæmone
diu exabatur sospitatem deposcens, & enixissimè
efflagitans, tandem tacite importunitatis acu
fata, à Domino audiuit, *Non est bonum
mure panem filiorum & dare canibus.* Id est
quumne putas, aut non potius indecens, ut
Iudæis, qui filij mei vterini sunt, & quorū
ego pater miraculorum panem auferre, &
Chananæos, qui canes sunt, & bestiarum
viuunt, eodem pascam ac reficiam? Illi
rò filijs panem auferunt, quò canibus illi
tradunt, qui in externos caritatem declarat,
propinquos verò suos pertranseunt; quos Ch
stus tandem aliquando hoc nomine repreh
det.

Vidua Seraptana cum ab Elia propheta,

Ille tunc agendi
 nos cōplectaris, tu
 modo contemn
 is illustres, patru
 lacere finas, nu
 daicæ huius rep
 is prius quam ex
 for, quæ non suis
 fructus profereb
 a fuit: quo edoce
 & tamen par
 m non commu
 es, equos alien
 indignos esse,
 efficiantur, & diu
 filia, quæ à damo
 cens, & enixissi
 importunitatis ac
 Non est bonum
 canibus. Id est
 tius indecens,
 i sunt, & quon
 anem auferre,
 & bestiarum
 reficiam? Illi po
 quò canibus ill
 aritarem declara
 nseunt; quos Ch
 nomine reprehe
 ab Elia propheta

sui ut miseretur, & fame propemodum enesto,
 panis buccellam elargiretur; paupertatem suam
 quamprimum prætexens, ait, *Vixit Dominus*
Deus tuus, quia non habeo panem, nisi quantum
pugillus capere potest farina in hydria, & paulu
lum olei in lecytho: en colligo duo ligna ut ingrediar,
& faciam illud mihi & filio meo, ut comedamus &
moriamur. Perinde ac si diceret, Adsit tibi Do
 minus vir Dei, equidem hocce tempore tibi opi
 tulari nequeo: pauxillum enim illud alimenti
 quod habeo mihi cedit, & filio; neque enim æ
 quum est, filium meum ut deferam, quo tuæ ne
 cessitati succurram, tuæ inquam, quem num
 quam prius mihi videre contigit, ac ne de facie
 quidem noui. Quo efficere volebat, caritatem exi
 gere prius ut nostratibus, quam alienis & exter
 nis succurrimus.

Paupercula illa Prophetæ cuiusdam vidua,
 quam quotidie creditores sollicitè & importunè
 ob debita coniugis diuexabant; cùm oleum Dei
 permissu & Elisæi intercessione excreveret, pri
 mo vasa domestica, ac deinde vicinorum repleuit;
 & sane quod notatu dignum, quamprimum ut mu
 tui vicinis sumpta replere desijt, non legitur oleum
 amplius excreuisse. Quo mysterio edocemur, cari
 tatis oleum primo in parentes, affines, ami
 cos, propinquos, domesticos ac familiares, ac dein
 de siquid superfuerit, in alios effundi debere. Atq;
 simul hic notandum est quamprimum ut benefa
 cere & opitulari, proximis cessamus, oleum cari
 tatis in animam nostram non amplius redunda
 turum.

Gen. 15.

Quamdiu Abraham Patriarcha illiberis fuit, non mediocriter cruciabatur, quod externis laboraret, & herede careret, in quem hereditas, bona, facultates opes deuolueretur; quamobrem acrymans dicebat & gemens, *Ego vadam absque liberis, & filius procuratoris domus meae iste Danaeuscus Elieser. Addiditque Abram, mihi autem non dedisti semen, & ecce vernaculus meus, heres meuerit.* Id est, Rationi nequaquam consonum est Domine, ut illa, quae tanto sudore quis parat, spe quadam animatus filijs illa suis relinquere, in serorum & alienorum manus deuoluantur; repugnat quippe leges caritatis & iura naturae. Quamobrem liberos mihi elargire Domine, ut illi omnium facultatum mearum heredes sint & legatarij. Atque hinc infero, propinquis & affinis prius esse succurrendum, quam externis nulloque sanguine, affinitatis aut amicitiae iure coniunctis. Idcirco Dominus hodie patriam ingressus miraculum lud patrauit, & paralyticum sanitati restituit.

Insignes
considera-
tiones.

Et offerebant ei paralyticum. ô singularem & insignem oblationem! Tria hic anima mea, in paralytici huius oblatione notanda veniunt. Primum scilicet, quod cum tanta populi multitudo conuenisset, ut baiuli qui paralyticum huc deferrebant, ad Christum accedere non potuerint, quo eum coram sanaret, tectum domus alteris frangere; tegulas auferre, & funibus eum demittere non dubitarint, & proximo damnum inferre, quo paralytico sanitatem impetrarent. Insignis profección caritatis actus, & egregium documentum, quo docemur, nullis parcere sumptibus,

nullas expensas, nullo periculo exponere, animae eius salutem omnibus anteponere. Naaman praefectus Syriae corporalem salutem, palatio suo exivit, & decem talentorum, & decem mularum tulit. Quo edocti, salutem recuperandam ut quicquid sitis. Adeo ut testes sumus in eadem. Et sanè Lucas tradunt Pyrrhus in ultimo bello Romano holocausta mactantem, quàm bonarum rerum incrementum, & valentiores de hostibus. Quare & valetudinem, & vitam, & verò si careret, & acerbiorem, ex secundo nota, non ferre quàm paralyticum in familia sit de monstris similis, & est: si quis inter obtusioris ingenij, maculam autem, qui paralyticus sit. O tempora, ô mores, est deterius, Deo

archa illiberis fu
quod externis
quem hereditas
ur; quamobrem

ego vadam absque
mea iste Dom
m, mihi autem n
meus, heres meus

consonum est D
quis parat, spe qu
inquere, in seru
uantur; repugna

tur. Quamobre
vt illi omniu
at & legatarij. A

affinis prius e
ulloque sanguin
coniunctis. Idcir
essus miraculum

um sanitati res
um. 6 singulare
ia hic anima me

de notanda ven
tanta populi mu
paralyticum huius

ere non poterint
im domus alteri
& funibus eum de

proximo damnat
im imperarent. In
, & egreium do
nullis parcere funi

pribus, nullas expensas subterfugere, imo quæuis
periculo exponere, quando de sanitate proximi &
de animæ eius salute agitur: illa scilicet rebus
omnibus anteponenda est.

Naaman præfectus castrorum regis Syriæ, quo
sanitatē corporalem obtineret, regiam aulam de-
seruit, palatio suo exiit, eque Syria in Iudæam de-
scendit, & decem talenta argenti, sex millia au-
reorum, & decem mutatoria vestimentorum se-
cum tulit. Quo edocere gentilis ille voluit, ad
sanitatem recuperandam nullis esse sumptibus
parcendum vt qua nihil sit vel haberi possit pre-
tiosius. Adeo vt teste Platone, nonnulli Philoso-
phi summum in ea bonum ac felicitatem exi-
stimarint. Et sanè Lucianus & ex eo Cælius Rhodi-
ginus tradunt Pyrrhum Epyrotarum regem, qui
diuturno bello Romanos laceffuit, dijs victimas
& holocausta mactantem nihil aliud ab ijs petere
solitum quàm bonam valetudinem, non verò
opum incrementum, latiores regni terminos, &
luculentiores de hostibus victorias; habita enim
sanitate & valetudine, omnia se habere credebat,
nam verò si careret, vitam ipsam non vitam, sed
morte acerbiorē, existimabat.

Secundo nota, nomdum hodie aliud nihil Deo
offerre quàm paralyticos, peccatores, ægros, si quæ
nim in familia sit deformis, claudicans, gibbosa, non nisi
monstro similis, in monasterium illa detru-
enda est: si quis inter filios bardus sit aut stupidus
vel obtusioris ingenij, qui nullam sui spem ex-
tinet, maculam autem vel næuum præferat, deni-
que qui paralyticus sit, ordinibus sacris adiudi-
catur. O tempora, o mores! Mundus, quod cete-
ris est deterius, Deo offert, meliora reseruat sibi: collatus,

Deo mun-
dus hodie
paralyti-
cos offert,
Mundus
cum Deo

sanos

999 3

4. Reg. 5.

Lib. 24. de
repub.

fanos inquam ingeniosos & excitatos sibi retine
agrotos, claudos, paralyticos, id est ignaros
asinos consecrat Deo.

Gen. 4.
Similis
mundus
Caino.

Quapropter non errauero, si mundum profan
Caino esse dixerō persimilem, qui Deo morbida
tuffientes & macilētas oues ē grege offerebat, pi
guiores verō & meliores sibi referuabat. Is igit
pater familias Cain quidam est, qui ex vniuerso f
milix suæ grege, macilentissimum, stupidif
mum, vel etiam deformissimum Deo in sacri
cium offerre conatur id est ad ordines sacros i
lum ingerere vel in monasterium aliquod cor
pingere; optimos verō, pinguiſſimos, & opt
mo & felicissimo ingenio donatos sibi referua
vt in mundo eos profanos reddat.

Gen. 14.

Sodomorum Rex cū Chodorlāhomor r
gem Elamitarum bello superasset, & victoria
amplissimam retulisset, Abrahamo partem sp
liorum postulanti ait, *Damibi animas*, id est homi
nes, (anima enim pro homine capitur) *et terra tot
tibi*. Versutus ille sibi postulabat dari viros bel
peritissimos & strenuissimos, asinos, equos & ali
bestias Petriarchæ cedit. Idem facit & mundus, i
in diuidēdis spolijs egregios & cordatos summi
ingenij adolescentes sibi sumit, Deo vero asinos &
stupidos referuat, & non nisi paralyticos o
fert.

Exod. 19.

Legem Moſi Deus cum daret, omnem bestia
monte voluit abesse, *Bestia quæ tetigerit montem
moriatur*. Religioſus est Ecclesiasticus statu
montis cuiusdam ac perfectionis speciem refer
in quo diuina lex traditur, & myſteria commu
nicantur, ad quem bestias nisi vitæ adire per
culum velint, nefas est accedere, ignaros in
quar

nam & imperitos, n
gentia ornatos qui v
nt præſens ad eunt p
nationem prouocar
ntas ſtemmate, Sa
is, & paralyticis, a
na illi velle redde
m misericordiam p
reſtitum tibi omni
medes parē in meſ
tum reſpectu habico
mum pronuntiauit,
us, quoniam reſpe
m me: Docemur ha
ates Ecclesiasticas
ngenium paralytici
b oculos habitis.
ade ſe tantis oner
ed pro dolor! Eos p
eneficijs Ecclesiasti
mat, Deo deterio
ſerendo.

Tertio notandum
am hominum mult
alyticus hic Domin
uperare, Et non inu
ten: præturba. Mu
minum contubernu
quo minus bonu
noſtram ad virtu
& euerunt: quan
lucrari & merito
rat, è mundo ſe ſub

quam & imperitos, nullaq; rerum cognitione aut scientia ornatos: qui verò sese ingerere præsumpserint præfens adeunt periculum, & diuinam indignationem prouocant. Miphiboseth regio prognatus stemmate, Saulis nepos è Ionatha sed claudus, & paralyticus, audito Dauidè omnia paternam bona illi velle reddere *ne timeas, quia faciens faciam misericordiam propter Ionatham patrem tuum, & restituiam tibi omnes agros Saul patris tui, & tu comedes panem in mensa mea semper*) ad pedum defectum respectu habito, tantis se beneficijs indignum pronuntiavit, dicens, *Quis ego sum seruus tuus, quoniam respexisti super canem mortuum similem mei*: Docemur hac historia, illos qui ad dignitates Ecclesiasticas euocati sunt, cum quo ad ingenium paralytici sint, imperfectionibus suis ob oculos habitis, excusare se debere, ac proinde se tantis oneribus indignos pronuntiare: sed pro dolor! Eos præ cæteris mundus eligit, & beneficijs Ecclesiasticis adplicat, ad honores sublimat, Deo deteriora melioribus sibi reseruatis, offerendo.

Tertiò notandum hic est, ob turbam & confertam hominum multitudinem fieri, quo minus paralyticus hic Domino sisti queat, & sanitatem recuperare, *Et non inuenientes, qua parte illum inferrent præ turba.* Mundus scilicet & prauorum hominum contubernium semper impedimento sunt, utroquo minus bonum operemur, & promptam positam nostram ad virtutem propensionem elidunt & euertunt: quare quicumque boni aliquid lucrari & meritum sibi comparare desiderat, è mundo se subducatur necesse est.

Psal. 54.

Ita fecisse se ostendit Dauid rex, cum enim per spectum haberet, quanta in mundo & in tumultu huius sæculi pericula occurrant, alas exposcit, & in Deum conuerti desiderat, quo è mundo quamprimum se proriapiat, *Quis dabit mihi pennas sicut columba, & requiescam.*

4. Reg. 7.

Quotnam Deus bone, paralytici, quot morbi, quot eheu peccatores à mundo impediuntur, quo minus ad Deum accedant, vt ab interna anxietate paralytici curentur? at quotnam potius sunt, qui in negotiorum secularium tumultibus & conferta mundanarum sollicitudinum turba suffocati exspirant? quod historia è Regum libris depromptum manifestum reddet. Cum Samaritæ, Assyriorumque spolij onusti redirent, tanta hominum, in portibus urbis fuit constipatio, ingredi gestientium, vt regis præfectus, ad turbas compescendas destinatus à multitudine obtritatus fuerit & suffocatus. Quotnam eheu duces, quot generosa animæ in hoc mundo, vel Ecclesia potius constitutæ ad populorum regimen, ac rerum publicarum directionem, mundanis turbis oppressæ, & obrutæ negotijs, exspirant. Mundo exeat ergo qui vult esse pius, ac vitam honestam ducere: Mundus quippe nebula est, qua omnes nostros conceptus dissipat & destruit, & animam intrinsecus varijs negotijs inuoluit, cum præsertim virtutis iter nos videt insistere, vitam emendationem concipere, & cæptum vitiorum tramitem velle deferere.

Exod. 3.

Pharao videns Hebræos in Aegypto detentos vero Deo suo victimas immolare velle ita eosdem negotijs obruere voluit, nullum vt illis otium supereretur aut tæpus, quo de Deo sacrificijsq; cogitarent

debat nempe ab otio actiones proficisci, & ad cultum Dei operamini, pæne nullo tempore tum numerum mundus est, qui cum obsequium nos sperare, mores componere, & cor nostrum Deo occupat, negotijs occupat, & anxietatibus grauioribus, & in Israelitæ dum se in libertatem reuerti, & vincula perire conarentur, turba cogere, copias celsæ montium celsæ sese opponere, ac iter infisteret, populus effugij locus esset, quoties pij illius, & negotijs sæpe ecotra occupati, res impedimento reddunt, & inuoluitur. Denique mundus animam Deum trahit. Atque hæc ob turbis paratam arceri.

ex, cum enim per
do & in tumultu
las exposcit, & in
mundo quamprimum
pennas sicut co
trici, quot morbi
ndo impediuntur
ut ab interna ani
m potius sunt, qu
ulcibus & confus
urba suffocati ex
bris deprompti
itæ, Assyriorum
minum, in porta
stientium, ut re
endas destinatus,
suffocatus. Quot
se animæ in hoc
stituræ ad popul
directionem, mun
negotijs, exspi
esse pius, ac vitam
ne nebula est, quæ
& destruit, & a
ijs involuit, cum
t insistere, vitæ
ceptum vitiorum

egyptio derentos
velle ita eosdem
illis oriū suppe
ficijsq; cogitarent
cre-

debat nempe ab otio & quiete, sanctas illas co
tationes proficisci, *Vacatis, inquit, otio, & id
no dicitur, Lanus & sacrificemus Domino. Itē er
& operamini, paleæ non dabuntur vobis, & redde
consuetum numerum laterum.* Verus quidē Pha
o mundus est, qui cum videt, nihil præter diuini
m obsequium nos spirare, vitam in melius cō
itare, mores componere, poenitentiam cogita
& cor nostrum Deo in sacrificium offerre; tunc
occupat, negotiis obruit, & sexcentis animam
ris & anxietatibus grauat.

Israelitæ dum se in libertatem vindicare, in pa
am reuerti, & vincula dirissimæ captiuitatis di
mpere conarentur; tunc etiam hinc Pharaō ex
itum cogere, copias in aciem producere; illinc
o celsa montium cacumina & rubri maris gurg
es sese opponere; adeo ut quod se verteret, aut
od iter insisteret, populus nesciret, ac denique
llus effugij locus esset. Docet hæc nos allegoria,
idū, quoties pij illius tyrānidē fugere, vanitates
erere, & negotiis sæcularibus se eximere gesti
tunc ecōtra occupationum agmina opponere,
ntes impedimentorum obicere, tūc rubra sol
tudinum maria assurgere, quæ cursum retar
it, bonos conceptus elidant, & propositum e
rant. Denique mundus semper impedit, quo
us animæ Deum accedant, quod a paralyti
entur. Atque hæc occasione Euangelij, quod
eam præ turbis paralytici huius baculos Chri
accesu arceri.

Et offerebant ei paralyticum. Verosimile est, pa
yticum hunc diuitem & opulentum fuisse, quod
rimos illius obsequio videam occupatos; tum
leferendo, tum verò in domo aliena dirupto

Exod. 14.

Paralyti
cus hic di
ues erat.

tecto deuastanda, in quo non modicū inquilinā
nū inferebant. Sed nouerant, eum cuius causa ex
omnia fiebant, damnum si quod inferebant, facile
refarcire posse. Atque hoc inde colligo, quod a
lius ille paralyticus, de quo in Ioanne memo
qui triginta & octo annos paralyti deuexatus ue
rat, ab omnibus derelictus, hominem non habere
qui in piscinā illum mitteret, *Hominem non habere
qui nec mittat in piscinam.* ac hic quatuor sen
habet, qui quocumque eum deferunt, adeo va
domorum etiam fastigia & tecta non grauerunt
quo eum ante Christi pedes demissum constituit.

Ioan. 5.

Pastorum
cura grauis

Dici non potest, quanto perē hi hauii labo
runt in paralytico hoc Redemptori offerendo
ctum conscendunt, aliorum domum denudo
turbarum compressionem sustinent. Hem quomodo
constat pastori ac præsuli vnica ouicula, ad
quam ad creatorem Deum adducatur? quanti
terunt oues Labani Iacobo? adeo ut somnus a
ius fugeret oculis, & sexcentas subierit mol
as & difficultates.

Quanto sudore laboreque constitit vnica
Dauidi Pastori, cum faucibus leonis & ursi, in
vitam ei conseruaret, eam violenter eripuit, &
ipse dicat, *Veniebat leo vel ursus, & tollebat
rem de medio gregis, & persequar eos, & percutie
bam, eracbamq; de ore eorum.*

Gen. 3.

1. Reg. 171

Exod. 32.

Quantum facessitis negotij, quanto suor
constantis pastoribus vestris, o paralytici, o pa
res? Quantas Moyses subiit molestias, quot
ficultates expertus est, quo populum illum re
ctarium & rebellem Deo conciliaret? Quo
perē laborauit pius ille Samaritanus, ut vi
faucio qui in deserto Ierichuntino in larro
manu

DOM. XVIII. I.

ius iuciderat, sanis
um zelo earumque
in saluis reducend
us, ut anathema ef
namque Romanis f
Christo pro strai rib
gloria, quam in C
laui, quod fratr

etque hinc fortasse
es esse dixit, qui mi
ribus palatum exau
rat. Dicitur Pelica
prio, vitamque illi
is seduli & zelosi ef
ore & zelo affici, &
mediocrem sube
risto paralyticum h
ecce offerebant ei p
na magna, eorum pr
salutis proximi ca
am subterfugiant;
ant, cum verò per o
ne non posset, doct
o illi fanibus dimi
stant. Vehemens
ens caritas, insigne
ulus, ut mundi ci
Si quis enim ad vi
lerum concipit, n
erat, qui auxilietur
ram vergat partem
sexcenti opem pol
illum spondeat.
manu

modicū inquilino
eum cuius causa
ad inferebant, fac
colligo, quod
o in Ioannemen
ralysi deuexatus
minem non habet
Hominem non ha
hic quatuor sen
eferunt, adeo v
ecta non grauen
missum constitui
re hi baiuli labo
ptori offerendo
domum denuda
tinent. Hem qui
nica ouicula, an
ducatur: quanti
dedo vt somnus ab
tas subierit mole

Atque hinc fortasse Dominus Apostolos sali fi
iles esse dixit, qui minutim frangitur, vt come
ntibus palatum exacuat, & condimentum cibus
erat. Dicitur Pelicanus pullos sanguine alere
oprio, vitamque illis vltro impendere: ita pa
bris seduli & zelosi est, magno erga oues suas
more & zelo affici, & baiulos hosce imitari, qui
n mediocrem subeunt molestiam, antequam
risto paralyticum hunc repraesentent.

Et ecce offerebant ei paralyticum. Si labor & mo
stia magna, eorum profecto caritas longè maior
salutis proximi causa nullū laborem aut mo
stiam subterfugiant; lectum simul & ægrum de
runt, cum verò per ostium eundem Saluatori of
tre non possent, domus fastigium conscendunt,
uo illū funibus dimissum ante pedes Iesu Chri
stant. Vehemens sanè flamma, ingens amor,
dens caritas, insigne quoque mysterium & simul
mulus, vt mundi calamitates & mala deplora
nt. Si quis enim ad virtutem aspirat, & sanctum
siderium concipit, nemo adest, qui adiuvet, qui
ferat, qui auxilietur, qui animum addat: at si in
teram vergat partem, & vitiorum studio tenea
r, sexcenti opem pollicentur, ac nemo est qui
xilium spondeat.

Luc. 10.

Apostoli
cur sali fi
miles dicti.

Pastores
fideles pe
licano fi
miles.

Quam-

1. Reg. 20.

Quamprimum vt Seba, vir ad seditionem & ad præcent concitandas idoneus & nouarum rerum stulticulus; derelinquendus, tumultum excitare coepit, & populum omni, qui eorum patre mouere dicens; *Non est nobis pars in Dauid, neque hereditas in filio Isai*; omnes eum quamprimum absalom ambitione secuti sunt, concinnationem laudarunt, & datus, cum aduersus patrem bimutuo dextris, aduersus regem coacto exercitu in aciem producere infurrexerunt. *Et separatus est omnis Israel ad Dauid eum*. Cum vero uid. secutusq. est Seba filium Bochri. Impij sci, qui post captiuitatem mille fautores & auxiliiatores, qui partes suas omnes circumquantur, inueniunt, bonos vero & cordatos in etiam designatum: li omnino sequuntur, sed deserunt omnes.

Abimelech cum Israelitis præfecturam arbitrii & sceleris administraret, & omnibus artibus ad eandem conaretur, & reperire: pijs vero descendere, inopes quamprimum & vagabundi apostitum concepere rerum inopia preffi, & imprimis Siclamiæ, inducere satagant, ius nomen iurauere, illiusque partes secuti sunt. *Quid conduxit ex eo viros inopes ac vagos, secutiq. eum.* Quare vt & prius obsecundarunt, &

E qua historia colligere licet, cum coniuratio in his honestis hominibus quædam inita est, & nefarium quoddam conuicio redditur, malum concipitur, improbos & sceleratos quamprimum quo minus sumum & lingua & manu auxilium spondere ac locum dare bauium ipsa afferre, & rebellem velut ducem sequi.

Adonias cum paternum inuadere regnum agere etiam cum viuo, præter fas & nefas ita uisum, uti reddatur, vt summus Sacerdos Abiathar, & militiæ Præfectus nullam penitus: Natus Ioab, illi sacramentum præstitere, & plerique suscepto itinere, regni principibus in illius nomen iurarunt, *Et secutusq. eum* ab eo, quo à lepra uir eius cum Ioab filio sarcina, & cum Abiathar sacerdote, qui adiuuabat partes Adonia. Hinc eripere, ut hominibus deplores, si quis Deo, sanctis, Ecclesiæ bellum moueat, omnes in illius verba iurare, vitia amplecti: at ei virtutem docent & poenitentiam, qui ad cultum diuinum

Omnes
improbis
fauent.

vir ad seditionem & ad præceptum Dei obseruationem ex-
arum rerum stimulant; derelinquuntur, & vix vllum reperi-
t, & populum deest, qui eorum patrociniū, partes & curam su-
pars in David, ne pīat.

eum quamprimum Absalom ambitione tumens & regnandi au-
laudant, & datis, cū aduersus patrem insurgeret, & exerci- 2. Reg. 15.

gem coacto exercitum in aciem produceret, *toto corde vniuersus Israel*
est omnis Israel auitus est eum. Cum verò templi Ierosolymitani 2. Esd. 4.

ochri. Impij scilicet post captiuitatē Babylonicam restauraren-
s, qui partes suas, omnes circumquaque vicini obstitere. Qui-
erò & cordatos etiam designatum arbitror, impios dum quod
ruoc omnes. quum consilium agitant, mille quamprimum so-

præfecturam am-
ndem conaretur
& vagabundi
mis Siclami-
e partes secuti su-

acragos, secuti-
et, cū coniura-
n quoddam con-

celeratos quam-
ium spondere ac-

ducem sequi.
uadere regnum
s & nefas ita ui-

& militiæ Præfec-
tere, & plerique
men iurunt, Et
cum Abiathar
Adonia. Hinc er-
ellum moueat, on-

a amplexi: ac qu-
am, qui ad cultum
diuinum

Et ecce offerebant ei paralyticum. Ecquas sube-
t, Deus bone, homines molestias, quo corpus
uitati reddatur, vt verò anima sospes & integra

nullam penitus: Naaman Syrus, difficili ac mo- 4. Reg. 5.
to suscepto itinere, nullis parcat laboribus ac

optibus, quo à lepra mundetur, & de animæ
rane hilum sollicitus est. Id ipsum in sæculi

us hominibus deplorandum, qui nescio quid
n agitant, & omnem lapidē mouent, quo

pus conseruent, anima vt salua sit, vix pedem
o mouent. Videte & hic baiuli de corporali

paralyti

paralyſi pellenda laborent, de peccatis animarum, ſed ſolo intuitu inſufficientibus ne cogitent quidem.

Et offerebani ei paralyticum. Non poſſum eorum caritatem benignitatemque demerere, cum ipſi ſuis eam quam econtra in domeſticis Iob requiro, quoniam nullus viro ſanctiſſimo ærumnis ſatiato operire auxilium tulit, adeo vt conqueſtus ipſe dicat, *ter ſui draconum, & ſocius ſtruthionum:* tacite eorum crudelitatem, & verborum venenatam fraudulentiam ſugillans. Dracones porro vocat quod ſicut dracones ardenti ſuo ſpiritu aerem efficiunt, & in ignem conuertunt (vnde illos ignem enomere, & faucibus flammas eiaculari communis poetæ) ita amici verbis quæ ore proferunt quæ non niſi blaſphema, iniuriis & calumniis plena erant, animum illi & viſcera adurerent, præterea cum efficere contenderent ob tacita eum carata aliis que incognita tantis eum à Deo flagellari corripi, atque illa ipſa eſſe, quæ iram diuinam accenderent.

Vt autem feritatem illorum & rabiem oſtendat inter ſtruthiones ſe vinere deplorat: tanta ſcilicet ſtruthionis feritas eſt, vt quantumvis naturali quodam ſtomachi calore, terram, ferrum calyba & petras duriffimas concoquat, in pullos & men crudelis ſit vt quæ maximè: Otis ſiquid plumoſo corpore ceterarum auium modo, eadem ab æſtuantiffimo Africæ ſole defendat, incumbat, ſed ſolo intuitu eadem excludit. Vt efficere volebat Propheta: Tanta amicorum morum in me exſtitit crudelitas & inhumanitas, cum me calamitatibus oppreſſum, & tantum exanimatum cernerent, nullam mihi opem tulerint, imò ne plumam ad corpus tegendum de-

Iob 30.

Iob cur ſocios draconum affluet.

Struthio ſymbolum crudelitatis.

de peccatis animi
dem.

Non possum quod
tatemque dem
obrequiro, quoniam
nis lacrimarum opem
erre.

Uellus ipse dicat,
thionum: tacite ei
erborum venena
acones porro vo
uo spiritu aerem
et (vnde illos igni
iaculari commu
na ore proferre
uis & calumniis
ra adurerent, pra
nt ob tacita eum p
eum à Deo flagel
nae iram diuinam

m & rabiem ostend
eplorat: tanta fide
vt quantumvis na
terram, ferrum c
coquat, in pullos
imè: Otis siquid
animum modo, qu
sole defendat, n
dem excludit. V
anta amicorum me
& inhumanitas,
ffum, & tantum
am mihi opem cu
pus regendum de
tia

int, sed solo intuitu mihi conati sint succurre
e, & miseriam meam coram intueri. At maior

roculdubio caritas fuit amicorum paralytici hu
us, cum ipsi suis eum humeris ad C H R I

T y m ferre non grauentur, & coram of
erre.

Magna inquam & singularis eorum fuit cari
is, at non minor fides, cum illius intuitu Chri
us eum sanitati pristinae restituat. ait enim Euan
elista, *Videns fidem illorum*. è quo elicere potue
mus, fidem alienam paralytico ad corporis fi
ul & animae salutem plurimum contulisse: atque
ic trahere possumus, illum symboli articulum,
edo sanctorum communionem & remissionem pec
corum.

Magna siquidem inter nos & Christum com
unio est; & quidem talis, qualis inter corpus &
put. Nos enim omnes pretiosi illius sanguinis,
eritorum passionis, Sacramentorum, Evangelij,
ostrinae, exemplorum, mortis denique illius, si
ul & vitae participamus. Hinc gloriatur omni
Christianorum nomine Apostolus, *Fidelis De
per quem vocati estis in societatem filij eius Iesu*

Christi, domini nostri.

Deinde verò præter hanc bonorum meritorum
ne societatem & communionem, est & alia quæ
um inter nos & sanctos in cælum admissos, mi
tantem inquam & triumphantem Ecclesiam. O
nes enim cælitres pro nobis indies apud Deum
ementissimum intercedunt. Quam celestium cõ
unionem cum David rex cõsideraret, Deum glori.

ans ac laudâs aiebat, *particeps ego sum omnium tri
entium te*. Ioan. etiâ in Apoc. vidisse se ait, viginti
atuor seniores, qui se coram agno prosternendo

habebant

Magna fi
des eorum
qui paraly
ticum hunc
ad Christum
tulere.

I Cor. 12.

Psal. 18.

habebant singuli citharas & phialas aureas de-
nas odoramentorum, quæ sunt orationes sar-
rum.

Cum igitur sancti precibus & orationibus
opus non habeant, efficitur preces illas & oratio-
nes quas effundunt, in nostrum emolumentum ce-
dere, & sæpius etiam ignorantibus prodesse. Ne-
mo autem dubitet, cum baiulorum horum
etiã paralytico profuerit, videns fidem illorum.
hereticos, nouos illos Euangelij interprete
hocce loco abuti, & hoc ipso astruere conari
soli iustificationem adscribendam non verò
ribus, atque ita consequenter per solam fidem
cata dimitti. Non ait, inquit, Euangelista,
opera illorum, vel laborem & molestiam in fem-
do, in funibus demittendo, & coram pedibus
Christi collocando exhaustam; sed videns fidem
lorum quod aliis etiam locis infinitis stabilire
confirmare gestiunt, ut illo imprimis, qui
sequitur, *Confide filia, fides tua te saluam fecit*,
Noli timere, crede tantum, & salua eris, &
& vade, quia fides tua te saluam fecit, & cæcū
Christus, *Responde fides tua te saluum fecit*, &
plurimis. Quibus respondeo, ut Catholici hoc
co respondere solent, non inficiari nos, primū
iustificationem, de qua in locis iam allegatis
mentio, sine operibus fieri, at tamen hinc e-
non posse, soli fidei illam ascribendam. Interi-
dem enim & opera interfluit caritas, qui te
Petro, *operis multitudinem peccatorum*, & de p-
catrice muliere ait Dominus, *Remittuntur ei pec-
cata multa, quia dilexit multum*.

Cum igitur fide peccata remitti audis, nulla
caritas

Heretici
hoc loco
abutiuntur.

Mat. 9.
Luc. 17.
Luc. 18.

Prima iu-
stificatio
sine operi-
bus pera-
gitur.

i. Pet. 4.
Luc. 7.

Dom. Pars I.

philas aureas
ut orationes san-
& orationibus
reces illas & ora-
emolumentum
tribus prodesse.
ulorum horum
fidem illorum.
elij interpretato
altruere conari
dam non verò
er solam fidem p-
Euangelista, v-
nolesiam in fer-
& coram pedu-
n; sed videns fidem
in finitis stabilire
imprimis, qui in
ate saluam fecit,
salua eris, & su-
m fecit, & cæco
aiuum fecit, & al-
ve Carolici hoc
ficiari nos, prima
is iam allegatis
at tamen hinc el-
ribendam. Inter
uit caritas, qui re-
eatorum, & de po-
Remittuntur ei po-
n.
remitti audis nulli
caritatis

caritatis mentione facta; credas etiam oportet,
ex aliis locis, per caritatem illa dimitti, vbi verò
non fidei, sed solius dilectionis est mentio, per fi-
dem etiam dimitti, & quemadmodum è locis il-
lis, in quibus nulla fidei fit mentio, colligi non
potest, per solam caritatem sine fide peccata re-
mitteri, ita ex illis, in quibus caritatis non memi-
nit Euangelista, non inferri, solam fidem iustifi-
care.

Nam sicut caritas sine fide esse nequit, nec sine
caritate viuere potest fides: fidei tamen prius
quàm caritatis in iustificatione fit mentio, non
quod hac nobilior sit aut efficacior, sed quod in
ordine virtutum prima sit. Secundò, Nonantes hi
triplicem docent haberi posse fidem, historicam,
qua credimus omnia, quæ dixit Deus esse verissi-
ma; alterà miraculorum; qua credimus, nihil om-
nino esse quin efficere queat Deus, postremam fi-
dem Christianam, atque hanc iustificantem, qua
redimus, meritis Christi peccata nobis condo-
nari. Addunt insuper noui hi Euangelici, tripli-
em hanc fidem, per omnia tribus, quæ in Deo
aperiuntur attributis respondere; historicam
scilicet veritati, miraculorù, potentia; iustifican-
tem verò, bonitati: ac sola hac postrema iustifica-
nos posse. Sed cæcutiunt hic & cæligant, atque
ded omnibus facultatem suam aperiunt: in omni-
bus enim locis quæ allegant, quæque ad rei quam
efficere & probare conantur, euentiam specta-
e credunt, nulla fidei iustificantis mentio. *Videns*
esus fidem illorum. Ecquàm fidem? fidem haud du-
rè miraculorum, qua credebant Christum para-
lytico sanitatem restituere posse; non verò iusti-
cantem, quam ne somniando quidem cogita-

Triplex
hæreticis
fides.

runt: cum numquam audiissent, imo Christus nondum dixisset, hominum se redimendorum causam mortem debere oppetere. Ait Hæmorrhœsa Dominus, *Vade, fides tua te saluam fecit.* Ecquæ fides? ipsa etiam miraculorum, quæ multa dixerat intra se, *Si tetigero tantum simbrian vestimenti eius, salua ero.*

Cur igitur tot loca coaceruant, quibus probent, solam fidem iustificare? cum è nullo horum id colligi queat, & in nullo fidei, quàm iustificationis causam esse credunt, mentio vix minima fiat? At euidentius eorum impudentia & cæcitas apparet cum non videt vel potius videre recusant, in omnibus locis supra productis, de fide sua iustificante sermonem esse non posse, quamuis fortasse de fide qui circa miracula versatur, non agatur: quod in horum plerisque alienæ & non propriæ fidei mentio fiat, vti hæc eorum qui paralyticum tulerant Adulteri nim, iuxta illos, fide aliena iustificari nequeunt, sed propria; quoniam, inquiunt, iustificamur, quod iusticiam Christi metuamus, metendo autem nostram illam facimus, cum vero nostra est, iustificati iam sumus id est, iustitiam Dei circumdati & vestiti, coram Deo iusti habemur & sumus.

Quam igitur vesania, cum sola fides propria iustificat, locis his probare conati solam de nos iustificari, in quibus non de fide propria, sed aliena, non de iustificante, sed de illa quæ circa miracula versatur, agitur. Tempus iam est; ut de miraculo nostro loquamur, quod materiæ reliquum erat.

Christus igitur videns Paralyticum iam coram

im. simulque illius
agna cum modis
ruli peccata tua.
gnus patrem se fac
blanditur, Deus
cus peccata remis
ellias morbosos si
mis ei commenda
missio fieri nequit.
filium vocat, au
peranda sanitate ce
culque spem sugger
se aliquando omni
us heredem, nam
stolus, si filij, ergo
talem qui nactus
um iam adibo & q
nus me conspicat
mat, genus hun
um paralyticu
ulcates eius ratio
sequi detrectantes
uissima paralyti
et omnes iusti, q
mundo vixere,
rebus salutem illi
unt.
iquidem post tan
ctu illius & agen
queo, peccator
co; atque huius
quandam spiritus
am sciatis, è corp
peripicere poteri

ent, imo Christu
se redimendorum
Ait Hemorrhoi
a te saluam feci
culorum, quā mo
o tantum sinbria
uant, quibus pro
cū ē nullo ho
nullo fidei, quā
dunt, mentio ve
prum impudent
et vel potius vici
supra producta
em esse non poss
ca miracula veris
orum plerisque
entio fiat, vti h
erant Adulteri
iustificari neque
Inquiunt, iustifi
metuamus, metu
cimus, cū ver
us id est, iustifi
ram Deo iusti ha
im sola fides pro
pare conati sola
de fide propria, se
le illa quæ circa m
pus iam est; vt de
od materia religio
alyticum iam co
ram,

DOMIN. XVIII. POST PENTEC. 689

ram simulque illius & baiulorum fide perspecta,
magna cum modestia ait, *Confide fili, remittun
tur tibi peccata tua.* O Miracula, o paradoxal
Agnus patrem se faciat luporum, virtus ipsa vi
tia blanditur, Deus peccatores filios vocat, me
dicus peccata remittit, iudex reos consolatur,
Messias morbosos sanat. *Confide fili,* fidem im
primis ei commendat, sine illa enim peccatorum
remissio fieri nequit, sed illa imprimis necessaria
est, filium vocat, animum ei vt addat, & dere
cuperanda sanitate certum quodammodo reddat,
simulque spem suggerat cum filij nomen audit, fo
re se aliquando omnium bonorum ac meritorum
illius heredem, nam, vt benè argumentatur A
postolus, *si filij, ergo & heredes,* felix igitur fili
is, talem qui nactus fuerit patrem. Sed paraly
ticum iam adibo & quis qualisue sit indagabo. E
minus me conspicatus Palladius, innuit & ex
lamat, genus humanum esse, cui Adæ pec
atum paralysin attulit, dum potentia &
aculcates eius rationis iugum excussere, &
obsequi detrectantes, dominum affectarunt,
rauiissima paralysi excruciatæ. Hunc dilige
ant omnes iusti, qui ante Messiaæ aduentum
in mundo vixere, qui ardentibus votis ac
recibus salutem illius quotidie à Deo postu
runt.

Fides ad
salutem
necessaria.

In Matth.
cap. 9.

Equidem post tantum doctorem, quantum
vultu illius & agendi consuetudine collige. Paralyti
quoque, peccatoris eum imaginem gerere cus hic
ico; atque huius occasione assero paraly- peccatoris
nam quamdam spiritualem esse, cuius vt na- typus.
ram sciatis, è corporali paralysi facile eam-
em perspicere poteritis.

Nam quemadmodum ex hepate venæ sanguinis eurgida, è corde verò arteriæ dimanant; ita nervi è capite, per quos currunt spiritus, quos medici animales vocant, qui per totum dispersi corpus, motum simul & sensum causantur. Si verò temporatus & prauus quidam humor subintroeat interdum, & meatus obturet, tunc membra omnia obclusis vitalibus spiritibus, motu penitus destituntur, & paralytica sunt; hinc est quòd paralyticus mortuo sit similis, mortuus siquidem lectus affixus omnium membrorum vsu & exercitio penitus priuatus est.

Porro idem penitus efficit in anima peccatum. Cum enim duæ & quidem penitus inter animæ partes contrariæ & discrepantes in homine qualitates reperiantur, brutalis altera, & altera angelica; à Deo ipse conditus est, vt superiorem animæ partem, quæ intellectum, memoriam, & voluntatem continet, ad diuinam & cælestia sustolleret.

Sed peccatum ita easdem facultates inficit & corrumpit, vt paralyticorum instar, sensu & motu erga cælestia destitute, cupiditatum & desideriorum cælestium grabatis affixæ iacuant.

1. Reg. 2.

Incolæ Iabes Gabaad cum se à Rege Ammonitarum obsidione premi cernerent, pacem ab eodem missis legatis postularunt, *Habeto nos fœderatos, & seruiemus tibi.* Sed pro insita ille crudelitate respondit, *in hoc feriam vobiscum fœdus, & eruantur oculi vestrum oculos dexteris.*

Idem omninò fœdus cum impiis iniisse videntur inferorum tyrannus Saran. Cum enim spirituali hominibus bonos habeat oculos dextrum scilicet, quæ

cælestia & diuina in terrena ac mundana carnalium & mutatur, vt cunctis perspicacissimi finis penitus cæcutiant, hinc animarum per mortuum reddit, & uat.

Vera autem eorum est peccatorum reus est peccatorum paralyticorum Christus paralyticorum Quærat non immerita cælestia dimitat, eorum uicem corporis salutem sanctus Hieronymus respondens vni & paralyticis peccatis illis originem duxisse debere voluit; quæ quoque est, quod scilicet scribis, calumiam dare voluisse dicens diuinitatis suam eorum procursum, quidnam in perferret.

Dixerat quippe dei, & iustitiam eius quid est anima velus proponite, & necessarium fuerit, nam verò ait, Remitte superius in sacris

cælestia & diuina contemplatur; & sinistrum quo in terrena ac mundana, collimat; ita scelestus ille carnalium & mundanarum naturam peruerit & commutat, ut cum in rebus terrenis videndis perspicacissimi sint, in cælestium contemplatione penitus cæcutiant, & talpis cæciores sint. Atque hinc animarum paralytis oritur, quæ hominem mortuum reddit, & omni sensu erga diuina priuat.

Vera autem eorumdem iuuandorum ratio ipsa est peccatorum remissio, quam hic, ut videtis, Christus paralytico concedit, *Remittuntur tibi, &c.* Quarat non immeritò aliquis, cur Dominus peccata dimittat, eorum veniam non petenti, sed vnicam corporis salutem & sospitatem quærenti, Sanctus Hieronymus, Euthymius, & Theophylactus respondent vnanimiter, morbum forsitan & paralytin peccati illius imputari debuisse, & ab illis originem duxisse: quapropter prius eadem debere voluit; quam morbum curare. Probabile quoque est, quod ait Chrysostomus, Christum scilicet scribis, calumniandi carpendi que occasionem dare voluisse, ut eadem simul ratione euidentis diuinitatis suæ ederet argumentum, & calumnia eorum procursum, forsitan etiam, ut ostenderet, quidnam in primis paralytico quærendum esset.

Dixerat quippè aliàs, *Quarite primum regnum Dei, & institutum eius, & hæc omnia adicientur vobis*: id est animæ vestræ salutem rebus corporalibus proponite, & quidquid ad vitam & corpus necessarium fuerit, abundè vobis suppeditabitur. Tam verò ait, *Remittuntur tibi peccata tua.* Et sapientius in sacris litteris legimus peccata mortuorum

Duos homines spirituales habet oculos: vno cælum, altero terram contemplatur.

Morbi sæpe sunt peccatorum effecta & supplicia.

Homil. 304

Peccata
morbōrū
causa saepe
sunt.

Ioh. 33.

Iſa. 38.

borum originem eſſe. An non enim ait, *Increpa-
quoque per dolorem in lectulo, & omnia oſſa eius mar-
ceſcere facit.* Quin & Ezechias rex à grauis morbi
periculo liberatus, Deo gratias agebat, quòd o-
peccata morbo ſe afflixiſſet, *Tu autem eruiſti an-
mam meam vt non periret, proieciſti poſt tergum tu-
um omnia peccata mea,* quæ morbi mei cauſa & o-
rigo fuerant.

Iam. 3.

Igitur ſummus hic medicus hanc medicatio-
nem à peccatorum remiſſione orditur, velut à
origine & fonte totius mali, ſcit enim ſine deli-
ctorum remiſſione morbidum ſanctatem tam pro-
digioſè & miraculoſè recuberare non poſſe, im-
nemmeri quidem. Annon meruiſtiſ, alteri olin
paralytico dictum eſſe? *Iam amplius noli peccare
ne deterius tibi contingat:* oſtendere ſatagens, pec-
cata paralyſis illius cauſam eſſe. hic verò ait, *Re-
mittuntur tibi peccata tua.*

Deus plus
concedit
quam peti
ab illo
poſter.

Egregia hic bonitas & admirabilis clementia
elucet. nam cum paralyticus hic non peccatori
remiſſionem, ſed ſoſpitem corporis peteret
tanta Domini erga illum liberalitas exſtitit, vt nō
minus hanc quam illam conceſſerit; quin & hanc
illius agendi eſt ratio, vt plura ſemper elargiatur
quàm fortasſe ab eo petere poſſimus: eſt enim ille
in dando profuſior, quàm in petendo nos audaci-
ores. Quod variis è ſacris litteris exemplis con-
firmare poterimus. Orat Abraham, Iſmael ſoſpes
vt ſibi conſeruetur; conſeruat Deus, neue hoc fe-
ciſſe contentus, è legitimo cōiugio ſiliū ſaac nomi-
ne etiam ſupererogat. Salomon ſolam petit ſapi-
entiam, addit diuitias. Veniam peccatorum dum-
taxat poſtulat Manaſſes, & amiſſum ei reddit dia-
dema

dema & regnum. Eze-
lar, & quindecim au-
ganit è. cleſia, Deus
tua ſcilicet lau-
dationes noſtre a-
pheteoſ ſcribens Ap-
aprad quā petimus
culum & experient
ſonitatem poſtula-
miſſionem obtiner
Egregia proſectō
minis laudanda eſt:
licet triplicem remi-
tatem, quæ clauis re-
eſt potentie & aucto-
denū ſpectat; ſolu
propria peccata rem-
recipit, qui abſolu-
peccata condonand
ad peccatis onuſtus
m tuam à peccatis
eſt: Eſt enim clauis
Chriſtum ſpectat, in-
nim in quantum ca-
ſatisfacit, & ſalutis
ſtatem quamdam
habet, eò quòd Agn-
peccata mundi. Vn-
illum nomine appe-
ca mundi.
Eſt deniq; clauis n-
iccleſie miniſter g-
angello dedit, Qu-
tantur eu. Quapro-
Auguſtin. Lazarū ad

im ait, *Increpa-*
mina ossa eius mor-
ex à grauis morbi
agebat, quòd o-
u autem eruisse an-
si post tergum tu-
bi mei causa & o-

hanc medicatio-
orditur, velut ab
enim sine deli-
neatam tam pro-
non posse, imo
tis, alteri olim
plius noli peccare
re satagens, pec-
hic verò ait, Re-

abilis clementia
ic non peccatorū
corporis peteret
itas existit, ve nō
rit; quin & hæc
emper elargiatur.
nus: est enim ille
endo nos audaci-
s exemplis con-
am, Ismael sospes
deus, neue hoc te-
siliū Isaac nomi-
solam petit sapi-
peccatorum dūm-
um ei reddit dia-
dema

dema & regnum. Ezechias morbi leuamen postu-
lat, & quindecim annos addidit vite. Hinc meritò
canit Ecclesia, *Deus qui merita supplicum excelsis &*
vita: tua scilicet largitas abundantior, quam po-
stulationes nostrę audaces. Idem tangit & ad E-
pheseos scribens Apostolus, *potens est Deus facere*
supra id quod petimus aut intelligimus. Ecce rei peric-
ulum & experientiam: paralyticus enim non ni-
si sanitatem postulat, & ecce simul peccatorum re-
missionem obtinet.

Egregia profectò fuit illa consideratio, at non Triplex re-
minis laudanda est: quam iam producimus esse sci- mittendi
licet triplicem remittendorum peccatorum pote- peccata
statem, quæ clavis regni cælestis est: prima clavis potestas.
est potentie & authoritatis, atque hæc ad solum
Deum spectat; solus siquidem ipse authoritate
propria peccata remittit, peccatores in gratiam
recipit, qui absolutam ac plenam potestatem ad
peccata condonanda nactus est. Quamobrem Da-
uid peccatis onustus Deo supplicabat, *Au. rte faci-*
em tuam à peccatis meis, & omnes iniquitates meas Psal. 80.
dele: Est enim clavis excellentie, atque hæc ad
Christum spectat, in quantum homo est. Christus
enim in quantum carne vestitus, & solus peccatis
satisfacit, & salutis nostrę pretium persoluit; po-
testatem quamdam & singularem & excellentem
habet, eò quòd Agnus Dei est, qui aufert & delet
peccata mundi. Vnde Ioannes Zacharię filius, hoc
illum nomine appellauit, *Agnus Dei qui tollit pec-*
cata mundi.

Est deniq; clavis ministerij, quam sacerdos Dei &
Ecclesię minister gestat, quā suis Dominus in Eu-
angelio dedit, *Quorum remisistis peccata remit-*
tuntur eu. Quapropter bene, iudicio meo, obseruat
Augustin. Lazarū ad vitam reuocatū ab Apostolis Ioan. 20,

Ioan. 11.

Matth. 18.

Triplici-
ter hic
Christus
diuinitatē
suam pate-
facit.

Psal. 7.

Isa. 13.

Isa. 13.

esse deligatum, & iustis exemptum & solutum, ita re ipsa ostenderet, peccatorum dissoluendum potestatem sacerdotibus esse concessum, iuxta patentes illas apertissimas, *Quaecunque solueritis super terram, erunt soluta & in caelis.* Christus igitur per excellentiam peccatorum remittendum potestatem possidet, cum paralytico dicitur *Remittuntur tibi peccata tua.*

Notandum hic etiam est, Christum ut hisce verbis, triplicem clauem indicat, triplici quoque ratione diuinitatem suam ostendisse: primo Phariseorum cogitationes detegendo, cum dicitur *Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris?* de illis namque dictum est, *seruans corda & renes Deus.* Et Ieremias, *Tu nosti solus cor omnium filiorum hominum.* Et Psalmista, *Nonne Deus requirit ista, ipse enim non abscondit a cordibus.* Deinde in momento temporis, exterius nullo cataplasmate vel malagmate adhibito, paralyticum persanando, inque rei certitudinem dicendo, *surgere, tolle grabatum tuum & ambula.* quod nulla profecto creatura, omne licet artificium adhibeat, prestare queat. Postremo peccata remittendo: est enim hoc evidens diuinitatis argumentum, & sigillum quoddam maiestatis & potentiae infinitae. quod testatur Propheta dicens, *solus peccata dimittit.*

Atque haec est ratio, cur Pharisei, qui eum verum & simplicem hominem spectabant, indignati sunt & stomachati, cum audiunt illum peccata dimittere, adeo ut illum quasi in Deum blasphemum suspexerint. Sed CHRISTVS eorum virulentas cogitationes detegens, ad oculum illis patefacit, se tam peccatorum dimittendorum, quam paralyticorum persanandorum pote-

estatem & auctoritatem
est facilius ducere,
ducere, surge & ambula
ne blasphemum &
recommissa dimittit
estatem habere me
culo aliquo id cer
tico huic membro
ne manifestum fia
orueri, eadem hau
me sanare posse. V
re & aliud, nam quid
ibi, &c.

hoc Iesu Christi
aliquid inferunt,
ificationem perso
re; & quamuis De
dominus ad rem ip
li modo considerat
us: Imo credit Aug
ris iustificationem
in caeli terraque cre
optima & conuen
is iustificatione a
nulla verò in mu
genti difficultate
no est nec obstacu
fificis asserit Arist
dari posset motu
quod nulla ibi si
in anima & pecc
contrarietates
illis. Hinc D. Thom
iustificationem & re
quis in medio cu

um & solutum, vultestatem & auctoritatem à patre accepisse, ait
um dissoluendo, *num est facilius dicere, Dimittuntur tibi peccata tua*
e concessum, iudicare, surge & ambula. quasi diceret. Quid? an-
Quacunque foue me blasphemum & impium ducitis quod pec-
in calis. Christum ea commissa dimittam Nequaquam viri. Sed, vt
rum remittendo, prestatem habere me & auctoritatem ostendam,
paralytico dicam miraculo aliquo id certum faciam, atque ideò pa-
lytico huic membrorū vsum, vt videris, restituo,
Christum vt hinc manifestum fiat, si corporis paralysis sana-
at, triplici quo potuero, eadem haud dubiè ratione animæ mor-
stendisse: primò me sanare posse. Vnum quippe qui potest, po-
endo, cum dicitur & aliud, *num quid est facilius dicere dimittun-*
vestrum? de illorū, & c.

& *renes Deus.* Ex hoc Iesu Christi argumento Theologi om- Peccatoris
filiarum hominū, si liquidè inferunt, difficilius esse peccatorem iustifica-
tione ipsa
tione tempore; & quamuis Deo vtrumque æquè faciliè sit, mudi crea-
re vel malagrarum hilominus ad rem ipsam respectu habito, & a-
tione diffi-
cilior.

inque rei certi iudi modo considerato, vnum altero videtur dif-
ficilius: Imo credit Augustinus, vnius duntaxat pec-
toris iustificationem multo esse difficiliorem,
am cæli terræque creationem. Ratio autem quā *Tract. 72. in*
ert optima & convenientissima est quòd in pec- *loann.*
toris iustificatione aliqua habeatur contradi-
o, nulla verò in mundi creatione; contrarietas
e agentis difficultatē adfert, vbi verò nulla op-
fitio est nec obstaculū facilia sunt omnia. Hinc
Physicis asserit Aristoteles, si fieri posset, vt in
cui dari posset motus, illum in momento fu-
tum, quòd nulla ibi sit contrarietas & resisten-
at in anima & peccatoris restauratione sex-
ntas contrarietates reperire est, atque ideò per- *Tract. de*
ficilis. Hinc D. Thomas ait, *Maximum opus Dei gratiæ*
e iustificationem & remissionem peccatorum.

Siquis in medio cuiusdam ciuitatis casulam

Quantum
obligatus
sit Deo
peccator.

stramineam sine ullo cuiusquam impedimento
conderet, & deinde & arcem moliri vellet; & vade in domum
omnes eum ciues impedirent, & opus quod dicitur vera delictorum
interrumperent: an non posterius opus pro
rum ob opus ipsum, tum ob contradictionem
sistentium longe foret difficilius? ita quoque
facilius est peccatorem iustificare, quam
dum condere; primò quòd gratia celos digna
superet, tum verò quòd in peccatore magna
contradictio nulla verò in mundi creatione.
colligere potes peccator, quàm graue sit Deo
offendere, quanta peccati malitia, & cogita
singulis, quæ tibi Deus remittit peccatis, magis
ri te Deo ratione obligatum esse, quàm si tot
in tui vnus gratiam nouos celos conderet: res
igitur & attende quàm illi deuinctus sis, cùm
ties tibi delicta condonarit.

Redeo igitur ad lineam, & dico Saluator
Dominum paralytico dixisse, Surge, tolle lectum
um, & vade in domum tuam. Tria ecce iniuriæ
primum, vt surgat, vt peccati lapsus de
deinde vt grabatum tollat, ne cui scandalu
denique vt domum concedat, ne prauo alio
contubernio corrumpatur. Surgere iubet,
tiæ statum indicans; lectum tollere, peccati
casiones euitandas ostendens; domum ire, m
dum fugiendum indicans. Surge è peccati so
bus: Tolle lectum tuum tam diurnæ socordia
vade in domum tuam, bonis operibus vt incum
Surge piger & vecors; tolle lectum tuum ad ulte
fornicator; & vade in domum tuam vagabunde,
ses & otio diffuës. Surge; nā satis superq; in vi
rum luto volutatus es: tolle lectum tuum; malas
fuetudines proferibendo; & vade in domum tuam
quietem cole, & improborum fuge consortia.

Su

quam impedire
m moliri vellet
t, & opus quod
terius opus pri
contradictionem
lius: ita quoque
ficare, quam mi
ratia celos digni
peccatore magni
undi creatione.
nam grauesit De
alitia, & cogita
tic peccatis, ma
esse, quam si to
los conderet: res
eunictus sis, cum
& dico Saluator
Surge, tolle lectum
Tria ecce iniun
cati lapsum deno
ne cui scandalo
t, ne prauo alio
Surgere iubet,
tolle, peccati
domum ire, m
urge e peccati fo
uturnz socordia
peribus vt incum
edum tuum adulter
tuam vagabunde
fatis superq; in vi
ctum tuum; in alia
vade in domum tuam
n fuge confortia,

Surge, infelix ac miser; tolle lectum tuum; mor-
e; & vade in domum tuam; paralytice. Surge, gnes med
cator vera delictorum confessione; tolle lectum rationes
, & concute statum vitiorum vera contri circa sana
ne; & vade in domum tuam, iisdem satisfactu tionem pa
Surge religiose, qui toties in peccata prola ralytici hu
es; tolle lectum tuum, aufer scandala qua idis,
& vade in domum tuam, reuertere ad cœno
n tuum. Surge dissolute ac lubricæ sacer
tu. Tolle lectum tuum, aufer & eiice mulier culas;
concubinas; & vade in domum tuam, vt preci
incumbas. Surge tu Pastor & Episcopo, qui
males mala subditis dedisti exempla, tolle lectum
n, desere aulam & secularia negotia, & vade
mum tuam, ito ad parochiâ & diocesim tuam.
e index inique, & desiste ab iniustitia & au
is eueri noli pati; tolle lectum tuum, lucro
& stipendio contentus esto; & vade in domum
n, tuis vttere, aliena non vsurpes, proximum
ore & vsura non exedas. surge mulier e fun
vanitatum tuarum; tolle lectum tuum, thorum
italem noli illicitis amplexibus violare; &
in domum tuam, noli huc & illuc discurre
ed rei domesticæ curam gerito.
Surge anima mea e peccati strato; tolle le
tuum, fuge delicias & amorem sæculi; &
in domum tuam, quietem delige, vt pœniten
agas. Surge, recta ad virtutem contende
lectum tuum, vitiorum strato te corripes
vade in domum tuam, sui ipsius cognitionem
cedere. Finem non inuenirem, imo ad an
n me paralyticus hic detineret, si aures & fi
adhibere liberet.
ecce abit. Vix enim finierat Saluator verba, &
ecce

Tres infir
gnes med
rationes
circa sana
tionem pa
ralytici hu
ius,

ecce statim ille lecto prostratus, stat in pedes
redit & currit aliorum hominum instar. Egre-
profecto miraculum, quo omnes in admirati-
nem rapiuntur: miraculum inquam, quod in
do gaudium, populo admirationem, & Christi
men peperit. Nihil enim circumquaque ad
quàm iubilum & laudum cantica & gloriam
dentes autem turbæ timuerunt, & glorificauit
Deum, qui dedit potestatem talem homi-
bus.

Nostrum quoque est, Auditores illam lau-
admiremur igitur eius potentiam, mirabilia
deprædicemus, illius diuinitatem agnoscamus.
egregiū hocce miraculū nobis documento sit
tamur scilicet fidos illos baiulos qui tam
lam nanant operā, vt paralyticus hic salutem
sequatur, illorum ad imitationem ægrotis suc-
ramus, salutem peccatorum procuremus, & pa-
lyticos Christo offeramus. Cogitemus mundum
prauorum consortium finis propositis sapere
esse ac detrimentum afferre, imo impedire
minus ad Christum accedere possimus, & in
gula obijcere, cum etiam turbæ hæc in causam
quo minus paralyticus hic Christo offerri que-
At quando mundus salutis nostræ aduersabitur
ianuam occludet, qua ad Christum accedamus
altum nos sustollamus, tectum petamus, & lo-
morum fastigia rerum diuinarum contemplare
ne transcendamus. Pedibus quoque illius adol-
uamur supplices, & ubi à peccatorum para-
nos liberatos viderimus, surgamus, quo bonæ
damus opera, lectum & peccandi occasiones e-
feramus, & in domum nostram secedamus, oramus
& quietem consecretantes, quo debitas ei gratiam
actiones persoluamus.

DOM. XVIII. P.

que ita vt fiat par e

Quot eheu! hodie

ici reperiuntur; tu il

fferemus tibi supp

ve illis misericordi

erere, ijs succurre, a

illos sanaueris, q

esturi sint, te secut

oluptatum grabata

um concessuri, vt

do, exspectemus i

terna in sempitern

quando compote

ramus, ad quam

& Filius &

ctus.

Atte

Atque ita ut fiat par est, summe animarum re-
r. Quot eheu! hodierna die morbi, quot pa-
tytici reperiuntur; tu illos per sana Domine, quos
offeremus tibi suppliciter ad genua procidi-
s, ut illis misericordiam ostendas. Illorum igitur
ferere, ijs succurre, ac benignum te exhibe. Vix e-
n illos sanaueris, quin statim e peccati statu
recturi sint, te secuturi recti putiscentes lectos
oluptatum grabata derelicturi, & in propriam
num concessuri, ut ibi te laudando & glori-
ndo, expectemus interim, donec in domo
eterna in sempiternum te laudemus, cuius
aliquando compotes nos futuros spe-
ramus, ad quam nos conducat Pater,

& Filius & Spiritus san-
ctus. Amen.

(.)

DOMI.

DOMINICA DECIMA NONA.

POST PENTECOSTEN.

*Simile est regnum cœlorum homini regi qui fecit
prius filio suo, & misit seruos suos vocare inui-
tos. Matth 22.*

FIGURA.

Esther. 1.

Potens ille Persarum rex Assuerus solenne
lim regni sui satrapis & prouinciarum pe-
fectis conuiuium, ad potentiâ maiestatem
suâ demonstrandâ parauit; quod cū iâ aliquot die-
bus durasset, contigitâ rege insigni quadam hun-
nitatis nota Vasthi reginam & vxorem; quæ
liud puellis suis & reginis epulum singillatim
rauerat missis nuntijs inuitari: nolebat enim As-
sus eximiam illius pulchritudinē omnibus patē-
re. At tanta illius fuit imprudentia & temeritas,
Regis liberalitate & humanitate despecta, ad co-
uiuium, in quo omnes regni Principes & purpu-
ri & regni satrapæ iucundē epulabantur venire
luerit. quamobrem non medocriter indignatus
Assuerus, habito cōsilio, quamprimū coronâ in so-
tis capite Vasthi deponi, purpurâ exui iussit, & se-
perbâ & arroganti repudiâtâ, obsequentiorem
liam in locum illius substituit, Estherem scilicet
quæ ad dignitatem, qua Vasthi exciderat mox eu-
ctâ fuit. Idem omnino hodie in parabola quada-
Euâgelica legere est, in qua dicitur homo quidâ re-
filio nuptias parasse, & plurimos ad easdem inui-
tasse; cūq; verò inuitati venire detrectassent, ser-
uos per viarum compita emisisse, qui alios intra-
re & in illorum qui indignos se præbuerant, loci
fuo

DOM. XIX. P.

edere compelleren-
te epulum, vtrū
fideliter exponere de-
opem suggerere, &
suis adesse visum
le Archangelo eam

A VE

Non immerito iuxta
mūdus omnium ini-
mus est appellatus
rudelior. Quicum-
tias, nequitiam &
s mortalis hic inimi-
m illius machinatur
fecto eodem aut in-
fuisse, aut futurum a-
genim incunabulis
lius tendit insidias
arum redigit, vtrū
etur.

quapropter non im-
Plinius ex postulaui
ercam, erga cetera
flet: quia animal lib-
m eduntur, vngula-
dant, & quotidie
prospicit; hominē v-
induet necessarijs
sodore vultus sui a-
quidē potiori iure
beltas vt patrē lib-
gerat, easdem velut
alimenta suppedita-
num serui ac man-
biiciens, ac iugo ty-

inimici qui fecit
suis vocare inimicos

A.
Assuerus solenne
provinciarum pa-
entia maiestatem
d cū iā aliquot di-
gni quadam humi-
x vxorem; quæ
lum singillatim p-
nolebat enim Aff-
ne omnibus paten-
a & temeritas,
te despecta, ad co-
incipes & purpur-
labantur venire
ocriter indigna-
rimū coronā in so-
urā exui iussit, & l-
obsequentiore m-
Eltherem scilicet
exciderat mox e-
parabola quada-
tur homo quidā re-
os ad easdem inu-
detrectassent, se-
te, qui alios intro-
præbuerant, loca-
suo

cedere compellerent. Vtrobique rex est, vtro-
que epulum, vtrobique mylteria quæ vo-
fideliter exponere decreui, modò Spiritui san-
opem suggerere, & cæli ac terræ Reginæ pre-
us suis adesse visum fuerit. Alijs ideo cum Ga-
ele Archangelo eam salutemus.

A VE MARIA.

Non immeritò iuxta omnium SS. Patrū senten-
mūdus omnium inimicorū hominis primus a-
ximus est appellatus; vt quo nullus aut sæuior
crudelior. Quicumque enim technas, dolos,
sutias, nequitiam & impias machinationes,
s mortalishic inimicus quotidie aduersus fa-
em illius machinatur, intueri voluerit, nullum
fectò eodem aut inhumaniorem aut atrocio-
fuisse, aut futurum aliquando comperiet. Ab-
senim incunabulis aduersus eum conspirat, vi-
llius tendit insidias, & circa finem vitæ eò an-
tiarum redigit, vt in animæ salute amittenda
setur.

Quapropter non immeritò cum natura iam o-
Plinius exposulauit, cur se erga hominem vt
nercam, erga cetera animalia verò vt matrem
lisset: quia animalibus quamprimum atque in-
em eduntur, vngulas & arma confert quibus se-
endant, & quotidie illisq. liberalissimè de vi-
prospicit; hominè verò nudum & inermem in-
rā induet necessarijs omnibus destitutum, adeò
n sudore vultus sui alimenta conquirere coga-
Equidè potiori iure in mundum insurgā, quod
n bestias vt patrē liberalissimū & elementissi-
gerat, easdem velut clientes quotidie nutriens
; alimenta suppeditans; erga hominem verò vt
annum serui ac mancipij instar eundem flagel-
subijciens, ac iugo tyrannico premens,

Plinius
de natura
conqu-
itus.

Mundus
hominem
præ care-
ns odit.

Mundus
hypocrita.
Iob. 20.

Mundus
est proditor
instar
Iudæ.

In domo Epulonis vt refert Euangelista, beatus illius accessit. In
& canes lautè reficiebantur, at Lazarus, homo Assyrium imitatur
quamuis esset & virtute præditus, facit conuiuio Regina
ad ostium emoriebatur, Et nemo illi dat. Mundus igitur
In mundi domo idem omnino videre est: canu-
& animalibus abunde suppetant omnia, hominibus
contra defunt omnia, nemo illi dat quidquam: si
stes se voluerit emat necesse est; alimenta si
derat, lucretur; Scientiam si optat discat: at be-
& aues de messe, aratroue sollicitæ non sunt, tam
lautè viuunt, & regum instar vestiuntur. Mundus
tera cum diligat ac foueat, nullum odit
hominem; ipse scopus est, in quem vnum om-
nequitie tela dirigit, in omne virus effundat si a-
re illū interdū videatur, honoribus, cumulando
uere, delicias illi offerendo; amplecti, volupta-
ac vitæ comoditates suggerendo; non est profu-
fidendum proditor est perditus, versutus, hypo-
ta; atque ita intelligere oportet verba illa
Gaudium hypocritæ id est mundi ad instar pa-
est, quod nullam quantitatem, dimensionem
habet & nullo certo tempore præfinitur: Mun-
igitur voluptates nihil sunt, imo ipse inuidus
dam hypocrita est; videntur siquidem exte-
gantia & delicia, sed meræ sunt hypocrites &
frities.

Perfidus ille Iudas Iscariotes filium Dei exo-
latus est amicitie symbolum ei præbuit, amicum
fingens & beneuolum, at hostibus simul eum pro-
didit, & cruci, & morti acerbissimæ tradidit.
Mundus item perfidus quidam Iudas est, qui ost-
lando adulando, delicias aliquas & volupta-
tulas iuanes homini offerendo, & amicum
se illius, integerrimum simulando ad mortem tra-
hit, ad inferos detrudit, & sempiternā damnationem
capit.

Euangelista, beatus Lazarus, homo præditus, factus est. Et nemo illi dare potest videre est: canis. Et nemo illi dare potest videre est: canis.

Iahel vxor Haber Cinæi, Sisaram ducem Iahel Cananæorum regis domum suam euocans, amicitiam simulans, tegumenta illi dedit quibus se cooperiret, & lac in potum, sed illicijs mulieribus vitam perdidit inglorius. Ita quippe eadem scriptum est, *Quæ aperuit utrem lactis dedit ei bibere, & operuit illum.* Mellita & salia illicia, sed ecquæ perfidia? *Tulit itaque Iahel vxor Haber clauum tabernaculi, assumens puer & malleum, & ingressa abscondit, & cum silentio, posuit supra tempus capitis eius clauum percutitque malleo defixit in cerebrum usque ad terram.* Idem omnino facit mundus erga hominem, illum quippe in domum suam admittens, omnique illi fidelitatem & affectum spondens, egrediens eum vestibulis cooperiens, lac voluptatum & illiciarum ei propinat, sed perfidiam tegens, faciem & animam illius in extremum discrimen cat.

Quod filiæ Loth patri, idem facit & mundus minoribus, hæc quippe patre vino obrutum ad ince-

Mundus
Iahel
imitatur.

Gen. 19.

Mundi da-
li collatus
cum astu
balanae.

& leoninā rabiē pelle praeferētē, accuratius intra
or, verū mundi imaginē & hieroglyphicū vidē
videor, qui quidē mel, dulcedinē voluptatē blar-
tias & verba suauia ore praeferit, sed viscera ha-
leonina, crudelitatē, proditiōē & nequitia spia-
tia. *Qui loquitur pacē cū proximo suo, mala autē in*
de eius. Est enim fallax, dissimulatio, impostor,
d², qui hominē circūvenit, inani voluptatū ima-
neā Dei cultu retrahit & deliciis emētitis illaqueat.
Angelicus Doctor Thomas in Ioannem commē-
tatur ait, mundū technas easdē & astus in homi-
decipiendo adhibere, quos balena in piscibus co-
tandis adhibere solet. Hāc igitur fame extimul-
te per mare natans fauces laxat, & odorem qu-
dā suauissimum, quem ambrā cinereā aromatop-
la appellant quā ab imo ventre emanat, exhalat,
omnes vt pisciculi eodē illecti, incauti, in fau-
illius vltro innatent, & voluntario carceri se re-
cipantes morti se tradant, periculi ignari in quo
certissimē se coniiciunt. Technae mundi profes-
non minus metuendae sunt, & famelicū illud mo-
strum, quod vnicā hominis mortē & interitum
rat, multo astutius: stratagemata namque & astus
quibus hominem inuoluit ac decipit, sunt ve-
suauia ac mellita ore emissā, quibus hominem
trahit, & voluptates quibus eundē illaqueat &
escat: quas cū odorati fuerint homines, mox,
eorū vesania & amētia est, in illarū se laqueo
gno salutis ac vitē discrimine, vltro induunt.

Ier. 2.

Magna profecto mundanorū cecitas est, &
mitus & inordinatus erga terrenas voluptates a-
ctus. Quorum rabiē propheta Ieremias Ona-
cōparauit, *Onager assuetus in solitudine, in deside-*
anima sua attraxit ventū amaris sui, nullus auertit
eu-
Tanta quippe or-
aque furit & effe-
ne non contingat, pe-
z, spineta, & dumeta
laqueos, castes, ven-
aut meruat, donec
imago est, qui nih
aque audita mun-
lo lescit, nullū vt
nimo voluptatū q-
atur, nec prius quie-
leges transgreditur
inferos aut supplici-
scilicet mundus m-
ine spoliat sempit-
acob prudens ille &
us, Esau fratrē supp-
rogatiuā illi abstulit
pulentarij lentic-
utus ille impostor n-
de, exiguum inquā
delicias, imo nugas
Christi illi in zeter-
est, priuat.
gypti Tyrannus Pha-
us occupans, & cep-
ostro in terra prom-
aque omnē illos
adinemque amitte-
ator ille senex a-
stus, hominem quip-
us, omnem ei gustu
rite celestis aufert
danis occupans in-
etiam ac sempiterna

te, accuratius intum. Tanta quippe onagri catuli etis rabies & oestrus Mundano
roglyphicū vide, itaque furit & efferafcit, vt ſi in ſemellā inci- rum caci-
ne voluntate blan- ere non contingat, per montes, valles, prærupta- tas.
t, ſed viſcera habet, ſpineta, & dumeta dilcurrat & euagetur, imo
ne & nequitia ſpirac laqueos, caſſes, venatores, venabula perhorre-
oſo, mala autē in at, aut metuat, donec inueniat. Vera hæc colmo-
ulator, impoſtor, p hili imago eſt, qui nihil etiam veretur aut formi-
ni voluptatū imagit, itaque audita mundi voce & harmonia, rabit
s emētis illaqueet, inſoleſcit, nullū vt periculū ſubterfugiat, quin
Joānnem commē animo voluptatulā quandā fingens eandem cō-
& aſtus in homi ſtatur, nec prius quieſcit, quam eiſdē compos
ena in piſcibus ca t, leges tranſgreditur, Dei mandata violat, imo
ur fame extimulc inferos aut ſupplicia infernalīa perhorreſcit.
at, & odorem qu ſcilicet mundus mortales dementat, & bea-
cinereā aromato- udine ſpoliat ſempiterna.
tre emanat, exhal Jacob prudens ille & cordatus, ſed ſimplex &
ti, incauti, in fau tus, Eſau fratrē ſupplantauit, & primogeniturę
ario carceriſe n- erogatūā illi abſtulit, & paternā eum hęredita-
riculū ignari in qu ob pulmentarij lenticulā, excluſit. Facit idem
hoz mundi profeſ ſutus ille impoſtor mundus, ob pulmentarium
ſamelicū illud mo idē, exiguam inquā voluptatulā, inanes quaſ-
ortē & interitum n delicias, imo nugas, iure illum, quod meritīs
nata namque & aſt u Chriſti illi in æternā hęreditatem acquiſi-
decipit, ſunt ven ſt, priuat.
quibus hominem egypti Tyrannus Pharaō Iſraelitas regni ſui la-
undē illaqueat & bus occupans, & cepa & allio eoſdē paſcens, a
homines, morpoſito in terra promiſſionis tendēdi illos auer
illarū ſe laqueo at, atque omnē illos manę cœleſtis guſtū, ſpē,
ne, vltro induunt cedinemque amittere cogebat. Mundus
orū cæcitas eſt, & erator ille ſenex ac tyrannus eodem vti-
renas voluptates aſtu, hominem quippe voluptatum menſare-
eta Ieremias Ont- ens, omnem ei guſtum & memoriā delicia-
ſolitudine, in deſol- n vitę cœleſtis auferit, eumque negotijs & curis
oris ſui, nullas au- ndanis occupans impedit, quo minus ad
leſtem ac ſempiternā felicitatem adſpiret.

Gen. 25.

Mundus
Pharaoni
ſimilis.

in Euangelio legimus, quod ad Christi fidē venire noluerint, quā tamen prophetarum oraculis, & viua Christi voce inuitati erant, sed prophetas ipsos pessimē ceperint, Ieremiā lapidib. obruerint, Isaiā serra-
cuerint medium, Iesum Christum denique cruci-
fixerint, derelictos; & Deum seruos suos, i. Aposto-
s, in exitus viarum gentilium qui nō in via salu-
s, sed in exitu viarum & extra vias erāt, errātes in-
perfectionib. suis & idololatriā, destinasse, iussit-
autē vt ad Ecclesie nuptias inducāt bonos & ma-
s (hos siquidē tolerat, sperans illos tandē ad bonā
ugem redituros.) multos quoque hac imitatione
dita ad nuptias venisse, vti ex Actibus Apostol. &
storij Ecclesiasticis videre est. Et quē admodum
auter animaduertit in eos qui ad fidē & Ecclesie
nuptias venire detrectarunt, ira & alios acerbissi-
e punire, qui sine vllo respectu & impudenter,
ne veste nuptiali, se ingerunt. Illos verō ad has
nuptias admitti non mereri, qui non nisi vnica fidē
habent, at solos veste charitatis indutos: qui verō
lā & nudā fidē attulerint, manibus & pedibus li-
tis in tenebras exteriores cōijci. Atque hic ge-
nus parabolæ nostræ sensus est.

Simile est regnum celorum homini regi. Per regnū
oc celorum, vti iam dixi, & iterum repeto, Eccle-
am intelligo, quæ idē regnum dicitur celorū,
od qui eidem præfideat & eā dirigit, diuinus qui-
m rex sit & princeps verē celestis. Regnū adhuc
agnificū est, quodq; ceteris regnis antestat. Pri-
o quod iustē fundatū sit & in illo in quo insignis
uceat æquitas, & omnis exulet tyrannis: nā pro-
er diuinitatem, idq; respectu vnionis hypostati-
& redemptionis generis humani, Christus hoc
oi regnum cōparauit, & merito Ecclesiæ caput &

Ecclesia
cur dicta
regnum
celorum:

princeps est constitutus. Vnde prædixit oraculum propheticum, *Ego autem constitutus sum rex ab eo, per Sion montem sanctum eius.*

Secundò cetera regna antiquitate superat, nunquamque in mundo existit quod Ecclesiastico sit magis antiquius. Alexander Græcorum monarcha inchoauit, Cyrus Medorum, Xerxes Persarum, Romanus Romanorum, Ninus Assyriorum, Saul Iudeorum, sed cum ipso mundo coepit Ecclesiæ Monarchia, & eiusdem cum illo est ætatis, ducit quippe originem suam iam inde ab Abel, qui in ipso mundo vixit exordio.

Tertio præcellit ceteris imperijs nobilitate, magnitudine & magnificentia, omnis namque prouincie aut regni alicuius nobilitas & maiestas in magnitudine dominiorum & prouinciarum numero consistit: vnde parcemiales, *In multitudine populi dignitas regis, & in paucitate plebis ignominia principis.* Atque ideo magni fit Assuerus rex qui regnavit ab Æthiopia usque ad Æthiopiam super centum viginti septem prouincias. At regnum Ecclesiæ nullis limitibus circumscribitur, vtrumque polum in terminum habet, & quatuor mundi climata illius finis sunt. Vnde Psaltes: *Dominabitur à mari usque ad mare, & à flumene usque ad terminos terrarum.* Et Evangeliste, *Euangelizantes in mundum vniuersum predicantes euangelium omni creature.* Et pater æternus, *Dalens nobis hereditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ.* Et Christus, *Data est mihi omnis potestas in celo & in terra.*

Esai. 1.

Psal. 72.

Prou. 16.

Psal. 2.

Matt. ult.

Regnum
coeleste
excellit
cetera rerum
abundantia.

Quarto Ecclesiæ regnum terrena præcellit bonorum diuitiarumque abundantia: nihil siquidem hic deest, & nihil ab alijs Monarchijs mutatur, quod euidentis magnitudinis illius & potentie argumentum est.

mentum est: corpus
minet, escam illam
delicias regibus &
Reperiuntur adhuc
sacramenta, quæ ma
conferunt. Ipsum
vera terra promissio
Petri & montes C
iucundum diuinæ mi
hortus sponsæ in q
deficiunt, & noui le
neo pomus & vete
sis, in quo mensa re
structa est, donis, in qu
ijs referta.
Quinto præ reliquis
ad forte sit, infractu
nulli subditum sit,
nulli subest, ac on
elificatum dicitur, qu
impetates ipsum con
neuertere queant. E
ecclesiam meam, & p
us eam. Multi quid
liant, sed illud non c
de id ipsum prælagiens
rum me, adiuuante n
gnauerunt me, et eni
quæ deiciat & destrui
nias euerit & pessu
lo Regis Babylonici
illum monte vidit de
statu ex auro, arg
æ allapsus, eandem
æ, adeo mox excreu
Sff

umentum est: corpus enim & sanguinem Christi
 ontinet, escam illam regiam ac lautam, gustu
 o delicias regibus & Angelis voluptates afferen-
 m. Reperiuntur adhuc hocce in regno reliqua
 x sacramenta, quæ magnam recipientibus grati-
 n conferunt. Ipsum scilicet regnum Chanaan
 vera terra promissionis, ager fertilitatis, in qua
 tre Petri & montes Caluarie celestis gratie mel-
 iucundū diuinæ misericordie lac emittunt. Ip-
 est hortus sponse in quo nunquam fructus vete-
 deficiunt, & noui semper succrescunt. (*In hor-*
neopotamia & vetera) Ipsa est tabernaculum
 osis, in quo mensa recentibus panibus semper
 tructa est, donis, inquam, benedictionibus &
 tijs referta.

Quinto præ reliquis omnibus laudari meretur
 od forte sit, infractum, & inexpugnabile: &
 r nulli subditum sit, cetera omnia subiecta ha-
 r nulli subest, at omnibus præest. hinc rupi-
 edificatum dicitur, quod nullæ mundi procellæ
 empestates ipsum concutere, labefactare, ne-
 a euertere queant. Et super hanc petram aedifica-
 ecclesiam meam, & porta inferi non præualebunt
 exsus eam. Multi quidē regnū hoc inuadere co-
 i sunt, sed illud non cedit, nec expugnabile est.
 e id ipsum prælagiens vates dicebat, Sape expug-
 erunt me, diuinitute mea, dicat nunc israel, sape
 ugnauerunt me, etenim non potuerunt mihi. ideo
 quā dei dei & destrui potuit, ceteras tamē Mo-
 chias euerit & pessū dedit. Cuius rei figurā in
 terio Regis Babylonici videmus: qui somnians
 illum monte vidit descendente qui postquā pe-
 us statue ex auro, argento, ære, ferro alijsque cō-
 itæ allapsus, eandem deiecit in cineres rede-
 er, adeo mox excreuit vt totus eum orbis vix
 capere

Regnum
 celeste ce-
 teris robo-
 re præstat.
Psal. 128.

Dan. 2.

sapere potuerit. Quæ omnia significabant, regnum dedit, & quamdiu Ecclesiæ in petra quæ ortum & initium è coelolu-
cir fundaram, aliquando potentes mundi mo-
chias euerfurum, atque ita augendum, totum vor-
bem nominis sui Maiestate & gloria ac magnitudinalis, sapientia, vi-
dine repleturum fit.

Coeleste
regnum
legibus
& institu-
tis cetera
superat.

Sexto Imperium Ecclesiæ ceteris maius adimerita. Plato beata-
uius est, quod politica instituta, leges æquitas aut reges philoso-
conditas, edicta prudenter edicta contineat. Hæc dem gubernarent.
liquidem leges sanctas & excellentes, quæ Ecclesiæ regnum, cuius
ciuibus non modo pacem temporalem morenum simul & An-
manarum ac ciuiliū, adferunt, sed vitæ eternarū genere ver-
perpetuæ participes faciunt. Mandant enim d^{omi}nes *omnes thesauri*
Deum super omnia, proximum sicut nos iponditi.

Psal. 18.

Porro David leges has sanctas & immaculatas & Christus igitur reg-
animabus cōuertendis idoneas appellauit: *Lex Prophetarum oracula*
mini immaculata, conuertens animas. Leges etiam, quin vt regem
æquillimas, quæ virtutem propugnant, & vitæ. Quāvis enim ar-
econtra oppugnant: leges denique diuinas & cæci vngentis non m-
lestes, non quales Dracon Atheniensis tū postquam homo
quæ teste Cicerone, sanguine erant exarata: legum quadrarior
amorem, benignitatem, ac misericordiam spānemeruit, & imprim-
tes.

Superat e-
tiam æter-
nitatem.

Dan. 7.

Luc. 1.

Septimo regnum hoc ceteris præstat, quod æter-
bile sit ac perpetuum: æternitas quippe illius æternus est, videns
minus est, & sæcula limites. est enim illud deum. Quibus verbis ad-
vaticinatus olim est Daniel. *potestas eius potestas, quod memor es ei*
terna, quæ non auferetur, & regnum eius quod non erit
rumperetur. Et Psalmographus, *Regnum tuum regnum æternum, regnum omnium sæculorum.* Angelus
que Virgini loquens ait, *Et regni eius non erit finis.* Arque idcirco G-
Et quamuis tempus reliqua regna destruxerit, regem gloriæ Christi
sceptra, coronas, diademata rubigine excede-
pessum dederit: nullum tamen hoc vniquam
micipes vestras, &

significabant, regnabit, & quamdiu mundi hæc machina subsisteret, & initium è coelo curabit, nec vñquam simile vel par ei existeret.

Denique inter reliqua eminet, ob regis sui, qui Christus est, Dei filius vnigenitus, patri consubstantialis, sapientia, virtus, & fortitudo Dei omnipotentis, sapientiam, scientiam, dignitatem, dotes

ceteris maius ac merita. Plato beatas resp. tum fore dicebat, quãtutur, leges æquitas aut reges philosopharentur, aut philosophi dicta continerent. Haec idem gubernarent. Beatum igitur ac vere beatũ

excellentes, quia ecclesiæ regnum, cuius rex philosophorũ rex est, hominum simul & Angelorum doctor, & in omni

temporalem more scientiarũ genere versatissimus, de quo Apost. ait, Mandant enim diu

in quo omnes thesauri sapientia & scientia Dei absconditi.

Christus igitur regni huius rex est, atque hoc & prophetarum oracula, & veteres figuræ denota-

as appellauit: Lex animas. Leges etiam, quin vt regem coelum & terra illum ado-

propugnant, & vult. Quãuis enim ante mysterium incarnationis Dei vnigenitus non minus rex effet quã Pater, ta-

men postquam homo factus in hunc mundũ venit, Atheniensis tamen postquam homo factus in hunc mundũ venit,

ine erant exarata, singulari quadã ratione hanc sibi dignitatẽ & donũ promeruit, & imprimis vt totius Ecclesiæ rex diceretur. Quod liquido testatur Apostolus, Eũ, in-

eris præstat, quod quicquid, qui modico quam Angelis propter passionẽ mortis minoratus est, videns Iesum gloria & honore corona-

bit. Quibus verbis ad Psalmistã alludit, Quid est hominibus, quod memor es eius? &c. Minuisti eũ paulo minus

ab angelis, gloria & honore coronasti eũ. Idem quoq; Apostolus ad Philipenses ait, Dedit illi nomẽ, quod

est super omne nomen, nomen inquam regium.

Atque idcirco Gregorius Nazianzi Episcopus regem gloriæ Christum appellat, atque in suum

sensum exponit verba illa Psalmi, Attoll te portas principes vestras, & eleuamini porta aeternales, &

iniret

Excellit etiam ob regis nobilitatem ac sapientiã.

Col. 2.

Christus verus Ecclesiæ rex.

Heb. 2.

Psal. 8.

Phil. 2.

introibit rex gloria. Quin & Ioannes in Apocalypsi
videt eum diadematis varijs, redimitum diademate triumphali curru
Oculi eius sicut flamma ignis, & in capite eius diademata multa, & vocabatur nomen eius Verbum Dei
Variorū diadematum meminit, quod regia Christi
fuit corona & humana simul & diuina esset, & in
ria regna ac prouincias Dominium haberet, & in
si quidem rex celi, terræque, Iudæorum, Gentium salutabatur, Regem
& in primis Ecclesiæ. Ideo quoque in eadē Apocalypsi diceret, Regem
lyphi Angelus ille, qui magni consilij Angelus, hominem, noli in
est, Iesum Christum, representabat, iridē locum
diadematis in capite habuisse scribitur. nam iris
Poetæ docent, & ipsa demonstrat experientia, in
Mille habuit varios aduerso sole colores.

Hoc porro hieroglyphicum denotabat, Christus
Angelorum regem, varia sub se complexi regna
ut iris qua coronatus erat, colores continet varios
certum igitur & indubitatum est, illum regni caelestis
rum, de quo præiens Euangelium, regem esse. Sed
le est homini regi. Bene autem & ad rem dicitur
homini regi, tum quod prius hominem esse oportet
teat, quam regem, tum etiam, quod reges dum
gnitatem suam intuentur, & splendorem regni
respiciunt, homines se esse obliuiscantur. Chet
binus ille, qui leonis faciem habebat, humanam
quoque præferebat. Ita quoque princeps qui in
homines est quod leo inter animalia, dum leonem
more regnat, regnet simul ut homo, & se hominem
esse agnoscat. Quando autem hanc rex mentem
duerit, & esse se hominem agnouerit, tum demum
regnum coeleste est.

Solebant veteres regibus suis assidue inculcare,
& ut se homines esse meminisset semper suggerere
ne forsitan altum saperent, & insolerent. Quia
& Te

Ex eccl. 1.
Memine
rit rex se
hominem
esse.

Iohannes in Apocalypsis, redimitum dicitur in capite eius dicitur nomen eius Verbum init, quod regia

Tertullianus & Hieronymus tradunt, Romanos triumphali curru urbem inuectos, quem habere solitos, qui alta illis voce, inter cetera ouarium applausus inlamarer, *Memento te esse hominem*
 Quin & Philippus Macedo, ut tradit Plutarchus, cotidie mane à quodam hisce commonitorijs, ludæorum, Gentibus salutabatur, *Rex memento te esse hominem*, ut si diceret, Regem te dii constituerunt, & nati hominem, noli in regnando ita regem agere, hominem exuas: nam regnum humanitate decoratum mera tyrannis est.

Inc plurimi reges quoniam se homines esse ignorabant, brutorum instar regnarunt, provincias exterterunt, subditos afflixerunt, & regnum amiserunt. Idcirco forsitan Nabuchodonosor in bestiam

mutatus est, & à Deo audiuit: *Tibi dicitur Nabuchodonosor rex, Regnum tuum transibit à te. Et abominibus eiiciet te, & cum bestiis & feris erit habitacula tua. fœnum quasi bos comedes.* Hanc item ob causam hominem esse oportet Titus & Vespasianus Impp. Romani apri & fœ-

descentes à Psalmographi oraculo vocitati. *Exterminauit eam, id est Ierusalē, aper de silua, singularis ferus depastus est eam,* Titus scilicet & Vespasianus, qui eandē exciderunt & euerterunt,

terum repeto, & dico, imperiorum ruinam, regum publicarum calamitatem, regnorum interminationem, nationū euerfionē, subditorū grandinē & peiorum dominiorū esse, principes & reges dum humanitatem exuunt, crudelitatem induunt, & instar tigridis uilissimæ, non verò hominis, regnāt: cuius rei egregium in libris Iudicū legimus historiam. Arbores olim dum eligeret, qui ceteris imperaret ac tuere-

rumhamnū lentibus horridā ceteris præposuere: sed

Dan. 4.

Psalm 79.

Regnorū
euerfio, re-
gum est
crudelitas.

sed in sciē perniciem sibi & ruinam arcessiuam
hanc quippe ubi corripuisset ignis, oēs simul
stā sunt. Parabola hęc per Ioatham proposita
ficabat, Sichimitas qui Abimelechum in regē
gerāt, crudelē & sanguinis sitientissimū, sibi
perniciem attulisse, sed eadē simul opera de
bat, tunc populos & subditos discrimen adi
sentissimum, & ruinā expositos esse, quando

Regnū duo
habet bra
chia, iusti
am & mise
ricordiam
ceps spinosus, horridus, rigidus, crudelis ac
sus regni gubernacula tenet. Regnum scilicet
habet brachia, vnum iustitiā, misericordiā al
id est dextrum. Igitur rex simul sit, simul & h
Simile est regnum cælorum homini regi.

Quid autē hic agit rex? *fecit nuptias filio suo.*
sunt hę nuptiæ in mysterio incarnationis, i
pater æternus humanitati nostrę filiū suum
nitum copulauit, & ob cōnubium hoc regnū
dedit, & Ecclesię diadema illi imposuit. Glori
hoc nomine sponsa & ait in Canticis, *Egre
filia Sion & videte regē Salomonem in diadema
coronauit illū mater in die desponsationis illius.*
locum omnes propemodū patres de hisce nu
intelligunt, vt Greg. in Comment. Bernard. S.
2. de Epiphania, Hugo de S. Victore libr. Senten
rum sent. 69. tit. de duplici gloria Salomon
item Ambr. lib. de inſti. Virginis dicens, Beati
Maria uterus, qui tantum Dominum coronauit

Cap. 16.

Comment.
in hunc
locum.

do formauit, coronauit eum quando genuit.
autem clarius August. Idem ipse vnus Christus
proceſſit ex utero virginali tanquam sponsus
lamo suo, in quo utero spirituales nuptiæ celebrat
Deus coniunctus est carni, & caro adhaſit Deo
eſſet vnus Christus & totus homo. Gregor. idē
nino, sed verbis relatu dignissimis; Tunc Dei

quit, Deo filio suo
virginis humana na
acula, fieri voluit h
lice nuptijs Prophet
rens: Tanquam spon
nuptias felices! &
nuptias filio suo.
S. Hieron. ait, terti
eſſe, eaque sibi in
cumcutione, deinde
Sina; tertio deniq
quando Verbum car
nem induit. Porro h
cōnubium Moſis cu
Philisthę, Affueri
quis fecit nuptias filio
erit orbis mortales
terrarum angelos
is locorum audire.
ad nuptias. vnde in
prum est: Et audiui
vocem aquarū multarū
um magnorum dicen
as & demus gloriam
Prima vox tubę ſi
dum dixit: Hic eſt fili
complacui, ipſum au
ſuit annuntiatio om
ſtis legimus: Huic
erent remiſſionem p
omnes qui credunt
voci tonitruorum
pholorum, quæ per t
rum namque eſt in A

ruinam arcessuerunt
et ignis, oēs simul
patham proposita
melechum in regē
fruentissimū, sibi
ē simul opera den
os discrimen adire
sitos esse, quando
ridus, crudelis ac n
c. Regnum scilicet
e, misericordie al
mul sit, simul & h
mini regi.

nuptias filio suo
incarnationis, in
olstræ filiū suum
abūm hoc regnum
lli imposuit. Glor
Canticis, Egre
monem in diademate
spensationis illius, q
parces de hūce nu
niment. Bernard. S
ictore libr. Senae
gloria Salomoni
eginis dicens, Bea
ominum coronauit
quando generauit. N
m ipse vnus Christi
tanquam sponsus
les nuptia celebrat
& caro adhaesit De
s homo. Gregor. idē
gnissimis; Tunc De

inquit, Deo filio suo fecit nuptias, quando hunc in
o virginis humana natura cōiunxit, quādo Deū
sacula, fieri voluit hominem in fine saeculorum.
hisce nuptijs Propheta regius iam olim locutus
licens: Tanquam sponsus procedens de thalamo
O nuptias felices! o thalamum verē regium!
ecit nuptias filio suo. Porro de hisce nuptijs lo-
as S. Hieron. ait, tertio Deum synagogæ despō-
m esse, eāque sibi in coniugē adaptasse, primò
rcumcisione, deinde in promulgatione legis in
te Sinai, tertio denique in mysterio incarnati-
o, quando Verbum caro factum est, & Dei filius
minem induit Porro harum nuptiarum figuræ
it cōnubium Moysi cum Aethiopissa, Samsonis
Philisthæa, Assueri cum Esthere captiua.
Qui fecit nuptias filio suo. Ad hasce autē nuptias
uersi orbis mortales inuitati fuere, serui per o-
es terrarum angelos destinati, denuntiationes
uis locorum audire. Et misit seruos vocare inui-
as ad nuptias, vnde in huius rei signum in Apoc.
ptum est: Et audiui vocem quasi tubæ magnæ, &
t vocem aquarū multarum, & sicut vocem toni-
orum magnorum dicentium: Gaudeamus & exul-
us & demus gloriam Deo, quia venerunt nuptia
ii. Prima vox tubæ similis, fuit vox patris eter-
dum dixit: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi
re complacui, ipsum audite. Secunda torrentium
xfuit annuntiatio omnium prophetarum, de qua
Actis legimus: Huic omnes propheta testimonium
hibent remissionem peccatorum accipere per nomē
is omnes qui credunt in eum. Vitima ve, o similis
it voci tonitruorum, vox inquam sanctorum A-
ostolorum, quæ per totum orbem inualuit. Scri-
tum namque est in Actis: Virtute magna reddebāt

Psal. 110.

Tertio Deo
us synago-
gæ despō-
iatus.

in Epi. ad
Cor.

Apoc. 19.

Apo-

Apostoli testimonium Iesu Christi Domini nuntius
 Quibus omnibus vocibus ad nuptias inuitati
 mus.

Vocibus, inquam, clamantium, magnoque bar
 dicentium, omnia parata esse, atque ideo pro
 randum: non nisi conuiuas expectari & requiri
Omnia parata sunt. Porro nuptiarum harum a
 ratus ipsa fuit mors & passio Christi, & sacramen
 torum virtus, quæ in iisdem fuit instituta. Au
 ideo primi nuntij, id est, propheta, non dixer
Tauri & altitia occisa sunt, & omnia parata
 Hebræos prophetijs dumtaxat ad nuptias inui
 runt. At secundis, id est Apostolis, non modo in
 ctum fuit, ad nuptias inuitare, sed inuitatis et
 dicere, omnia parata esse, Messiam scilicet, quem
 spectarant, iam aduenisse, crucifixum, mortuum, re
 citatum esse, omnia denique quæ ad hominū sa
 tem necessaria videbantur, esse præparata, nih
 a parte redemptoris ad redemptionem deesse, at
 ideo illos ad nuptias venire, id est, Christum
 noscere, fidem illius amplecti, ei que obsequi
 præstare debere. audite ut inclament, *Omnia pa
 ta sunt, venite.*

In aduen
 tu Iesu
 Christi o
 mnia pa
 rata fuere
 ad salutē
 nost. am.
 r

Diabolus quippe fugatus est, mors mortua, o
 lum referatum, infernus obsecratus, Pater æter
 reconciliatus, redemptio inita, peccatum din
 sum, vitulus faginatus occisus, Christus Ie
 cruci affixus, pristina gratia homo restitutus, p
 reddita, omnia denique parata. Quanto Deus l
 ne gaudio Sancti patres hæc exceperint, quant
 læticiam his auditis per cepissent! fuerunt quide
 inuitati, at nondum omnia parata erant. Incarr
 tio Vnigeniti Dei nondum peracta, crux nondū
 compacta, nondum mons Caluaria supplicij c
 signatu

Christi Domini nuptias inuitat. *uncti sunt omnes non acceptis repromissionibus.*

Heb. 11.

atque iudæis dicebat, Dominus. *Beati oculi, qui vident quæ vos videtis, quasi dixisset, Quæ beati credidissent aui, & ab aui vestri, atque adeo qui iam limbi carcere detinentur, si viderent quæ vos videtis, & omnia ad redemptionem acta inuenissent, ut vos videtis.* Dispicite igitur Iesum auditores, quanta sit harum nuptiarum felicitas, quantaque felicitas ad has inuitatum est. Interea ad alterum conditionis membrum deducam, & magnam illam venire detrectantium multitudinem exponam.

Luc. 10.

li autem neglexerunt. Rex igitur hic postquam nuptias filio parasset & quocumque locorum nunc ad inuitandum destinasset, nemo comparere voluit, sed omnes ob negotia quædam, ut aiebant ignorantia, sese excusarunt. *ô pudor, ô malum, ô mens mentis cæcitas!* quid? anne Principis precontemni? homines Deum vocantem nolle se. Sponsa illa in Canticis dilecti sui verbis auertere, eiusque amoribus reciproce amando respondere recusans, tandem ubi in vigiles ciuitatis inuenerat, eiusdem opem inelamauit, sed frustra: utque illam contemnerat, ita tunc eius auxilium non more periri. Audite ut queribunda de illo expositum. *Quasi uocaui, & non inueni, & vocaui, & non respondit mihi.* Quam igitur periculosum est vocem & inspirationes diuinas surda aure præter-

Cant. 5.

neglexerunt & abierunt. O mentis infania, quanta mundi cæcitas, negligere cœlestia, & erga terrestria amore affici sed terrena potius contem-

contem-

Sap. 5.

Tom. 4.
Dom. 5.
post pascha.

contemnere oportuit, & ad cælestia anhelare. *lec*
sc. amari & desiderari merentur, reliqua ne opri
 quidem: & sanè quidquid in hoc inferiori ob
 à fortuna dari solet, inconstans est & caducum
 cassibus obnoxium, instar umbræ fugacis præterit
 & sapientis iudicio fumi in morem evanescit. *A*
 qui illud ipsum pedib; proterit, heroicum se, ge
 rosum, strenuum, magnanimum ostendit, & vi
 quadam & mascula præditum constantia. Quod
 ipsi Ethnici non ignorarunt.

Refert Philippus Diez magni in Hispania
 minis Ecclesiastes, Philippum Macedonem Phi
 sophis iniunxisse aliquando, insignem ut qua
 onem proponerent, eamque in utramque
 tem disceptarent, & validis utrimque rationibus
 & argumentis fortissimis defenderent. Regis
 tur voluntati morem gesturi, hanc tandem
 posuere: quid in rerum natura maximum foret
 Hanc quidam è numero satis, ut putabat, appo
 dissoluturus aiebat, montem Olympum esse,
 ceteris montibus esset altior, & cacumen intra
 bes conderet, adeo ut & à ventis & procelli
 immunis: alius esse dixit aquam; quæ ignem
 maret, flammam exstingueret, tamque ample
 teret, ut terræ superficiem cooperiat. Addidit
 rius, neutrum scopum veritatis attigisse, se
 lem esse, qui terram simul & aquam magnitu
 ne superaret, & lumine suo utrumque elemen
 illustraret. Quartus ré penitus rimatus, & ad
 ritatē quāproximetendens, priorū sententiā
 plodens, ait esse cor hominis, quod magna cō
 & irridet, atq; hic meo quidē calculo scopū atq;
 & dignā philosopho sententiam protulit. Cre
 bat namque res mundihuius adeo viles & exiguæ

qui eisdem pelfund
 mediocrem glor
 nostri contrarium p
 & inania mox eua
 eligunt cælestia.

Et neglexerunt o vesar
 dissimali ad labor
 ulare se forstan po
 vocatos sese excula
 brutum est. Sathan
 erumnas invitat.

honores, diuitias que
 debent: omnes car
 inant, ne forte excl
 ra parte mundus ad

inum pelagus, quib;
 se offerunt aua
 res, maris pericula
 agrantes, atq; hæc
 t: Deus verò ad iuct

& tanta interea mu
 um bonum negligat
 uolentia amorique
 ul Israelitas averti

eligerent, neue ad
 Audite me nunc, filii I
 filius Isai agros, & v

centuriones, qu
 quasi diceret, Cur in
 obcupletare ac felici
 tiure de vobis conq

itarum & omnis po
 es diaboli, eiusque
 amenta tartarea nih

elestia anhelare h
ur, reliqua ne op
hoc inferiori o
ans est & caduc
bræ fugacis præte
morem evanescit.
te, heroicum se, ge
um ostendit, & vi
constantia. Quo
gni in Hispania
Macedonem Ph
insignem vt quæ
e in vtramque p
vtriusque rationi
fenderent. Regis
, hanc tandem p
ura maximum fo
, vt putabat, appo
n Olympum esse,
, & cacumen intra
rentis & procellis
uam; quæ ignem
et, tamque ample
poperiat. Addidit
ritaris attigisse, se
& aquam magnitu
vtrumque element
ius rimatus, & ad
priori sententiã
s, quod magna cõ
e calculo scopu aut
tiam promittit. Cre
s adeo viles & expe

qui easdem pessundare & negligere nouerit,
on mediocrem gloriam mereatur. At cheu! inui
ti nostri contrarium penitus agunt, non nisi nus
s & inanias mox evanescentes consecretantur, &
gligunt cælestia.

Et neglexerunt ò vefania deploranda. ò vecordia
olidissima! si ad laborem, sudorem inuitarentur,
cusare se forsitan potuissent, sed ad nuptias reas
vocos sese excusare, intolerabile, indignum,
o brutum est. Sathan ad laborem, eculeum, crum
m, ærumnas inuitat, quas superbi, antequam
honores, diuitias quæ pertingant, velint nolint,
ti debent: omnes tamen eodem properant, &
tinant, ne fortè excludantur. Inuitat etiam ab
era parte mundus ad miseriarum illiadem, iniqui
dinum pelagus, quibus tamen libentissimè &
ro sese offerunt auari, infomnes traduentes
etes, maris pericula adeuntes, alienas regiones
ragrantes, atq; hæc omnia rosas & dilicias cre
nt: Deus verò ad iucundas filij sui nuptias inui
, & tanta interea mundanorum cæcitas est, vt
ntum bonum negligant, & inania negotia tantæ
neuolentiæ amorique præponant.

Saul Israelitas auerlurus, Dauidem ne in Re
neligerent, neue ad Sceptra sublimarent, hæc
Audite me nunc, filij Iemini, nunquid omnibus vestris
ut filius Isai agros, & vineas, & vniuersos vos faciet
munos & centuriones, quia coniurastis omnes aduersum
quasi diceret, Cur inopis partes sequi nini, qui
locupletare ac felicitare nequit? Quanto po
ri iure de vobis conqueratur Deus, Deus inquã
itiarum & omnis potentia; dicens, Cur partes
es diaboli, eiusque signa sequeris, qui præter
menta tartarea nihil tibi dare potest? & dese

Insignis al
legoria:

ris illum, qui æternis te cumulare diuitiis, & contentem te reddere potest? Sed frustra querimus, tanta siquidẽ hominis cecitas ac stulticia est, proprium bonum vt negligat, & solam suipsius rīnam quærat.

Esth. 3.

Et neglexerunt. O negligentiam culpandam, & soliditatem risu dignam! Purpuratus ille Pesarum Aman felicem se credebat & mortalium omnium beatissimum, & sortem suam apud omnes depictabat, quod ipse solus cum rege ex vniuersa Indis & Imperatorum multitudine, ad conuiuium à Regina Esther vocatus esset. *Regina quoque Esther nullum alium vocauit ad conuiuium cum rege præter seipsum, quod etiam cras cum rege pransurus sum.* Hi tantum sibi honorem exhibitum, quem ad nuptias filij sui inuitando Deus illis ostendit, negligentiam. Quamprimum vt Assuerus regium illud epulum in Susis instruxit, omnes ad illud præfecti, satrapæ & prouinciarum gubernatores ab omnibus regionibus aduolarunt; at hi nostri ad regis ac seipsum nuptias inuitati, venire neglexerunt. Et conturbauerunt alius in villam suam, sua vt negotia exequerentur.

Non possum autem, quin insignem mundanorum demirer fatuitatem: quamuis enim mundum malis variis opprimantur, & grauissima in modo supplicia sustineant, eum tamen semper exollantur, & obsequium illi præstant fidelissimum. An non recordamini eius qui alias dixerat, *Non bouem emi quinque.* Mundus siquidem homines qui iugis adnectit, Christus autẽ non nisi vnicum habet, quod ipsum & suauis est, *Iugum meum suauis est, & leue meum.* omnes tamen mundum sequuntur. Nolebant Hebræi, ad ollas carneas assue-

gyptum relinquere, & concederent, & m-
us illos macerabat,
terne eos habebat,
alicer capas, allia,
contumicibus deser-
In Zacharia legitur
ur, & ecce mulier
ut, hac est impietas. I-
ue & ponderosum
peccata continent
massas plumbi hum-
endit, quanta sit mort-
us & sarcina, qui in-
linibus, laboribus, n-
onere vt fatiscant,
tamen homo diuini
uendi consuetudine
om pondus, & mun-
atem non sentiat, tan-
offendisset, nullum
erer.
De mundanis ita lo-
laqueus super te, q-
is duo noranda sunt
quem & habitatores
affectu & toto co-
quid enim cogitat
et terram sapit: de
pulis, mille circū-
us impeti. Hinc q-
incambitio; hinc
luxuria, omnia den-
taceamille conscien-

Ac-

ulare diuitiis, & d frustra querimus ac stulticia est, pro-
solam suiphus ru-
tiam culpandam
urpuratus ille Per
mortalium omnia
apud omnes depre-
rege ex vniuersa D
ndine, ad conuiuiu
Regina quoque Est
chris rege prater me
ansurus sum. Hi vo-
m, quem ad nupti-
ostendit, negligit
regium illud epulu-
lud-prefecti, latro-
es ab omnibus reg-
ostri ad regis ac I
neglexerunt. Et cu-
ua vt negotia exequ-

Aegyptum relinquere, quò in terram promissio-
nis concederent, & malebant Pharaoni, qui labo-
ribus illos macerabat, obsequi, quam Moysi, qui
paternè eos habebat, imperio parere præferebant
cilicet capas, allia, porcos barbarorum, manna
& coturnicibus deserti Sinaitici.

In Zacharia legitur: Et ecce talentum plumbi porta-

Zach. 10.

atur, & ecce mulier una sedens in medio amphoræ, &

ixit, hæc est impietas. Designare forsitan voluit, quã

raue & ponderosum sit peccatum; & quot in ani-

ta peccata continentur tot quoque illam talenta

massas plumbi humeris sustinere. Vel potius o-

ndit, quanta sit mortalium in mundo viuentium

nus & sarcina, qui instar baiulorum, ita sollici-

ndini bus, laboribus, molestiis, curis onerati sunt,

b ont re vt fatiscant, & sæpenumero concidant:

a tamen homo diuturna peccandi mundoq; ob-

quendi consuetudine obduruit, vt ipsum pecca-

rum pondus, & mundanorum negotiorum gra-

tatem non sentiat, tamq; quiete agat quasi Deum

on offendisset, nullumque humeris pondus su-

neret.

De mundanis ita locutus est Isaias, Formido &

ea & laqueus super te, qui habitator es terræ. In quibus

rbis duo notanda sunt, primò peccatorem di-

ciuem & habitatorem terræ: quod corpore, ani-

a, affectu & toto corde in eadem inhabitet:

idquid enim cogitat, loquitur, agit, terrenum

& terram sapit: deinde, sexcentis eum ang-

upulis, mille circumdari periculis, & insidiis

riis impeti. Hinc quippe eum diuexat formi-

, illinc ambitio; hinc instat auaritia; illinc adu-

luxuria, omnia denique vitia eum excruciant;

taceam ille conscientia aculeos & remorsus;

quã

Negotia
mundi gra-
uia.

Isa. 24.

Mundus
terre est ha-
bitator.

qui eum perpetuo exagitant, varias item Satanæ conspirationes & molimina, quæ assidue in caput illius cuduntur: atque hinc nulla ei vsquam affigeret quies.

Psal. 53.

Huiusce rei mentionem faciens Psalmista ait: *Accedet homo ad cor altum, & exaltabitur Deus.* Ceterum elati & alti cordis est, secularia & mundana contemnere, nec mundi hæreditatem adire vel nisi in quantum necessitas corporis exigit, hæc scilicet accedente, nunquam nobis ad vitam nescaria defutura, quæ Deus de suo abunde suppeditabit: & quemadmodum qui de Deo diffidunt iusque providentia non nituntur, eundem gravem offendunt, & quodammodo negligunt, ita contra qui in eundem spem suam consiciunt, mundum pedibus proculcant, illum extollunt, illiusque providentiam celebrant ac deprædicant; nique paucis ut complectur, docere prophetavit, servire Deo volupe esse ac iucundum, mundum verò sectari, tetricum ac difficile.

2. Paral. 36.

Infelix Rex Manasses magna olim cordis arritudine dixit Deo, *Incurvatus sum multo vinculo feceris, & non est respectus mihi*, id est, miseris immeritus ceo, & nemo auxilatricem mihi porrigit manibus, mei que miseretur. Quotnam hodie homines, instar remigum ad triremes relegatorum, ita negotiorum vinculis ac compedibus captiati sunt, ut ne respirare quidem possint, aut spiritum ducere, illud ipsum repetere possunt? Sed quot nam mentes & intellectum negotiorum pondere oppressum habentes, sub onere fatiscunt & curvantur?

Mundani
vinculis ne
gotiorum il
ligati sunt
ut remiges
in triem
ibus,
Exod. I.
Mundus
Pharaoni
similis.

Aegypti tyrannus Pharaonem videns Hebræos immensum excrecere, quotidieque numerum augeri, metuens ne forte seditionem

nam ac tumultum im
pulsit, ecce populus filiorum
Israel, sapienter opprimen
tes, ecce dictum factum
est, ait operum præfatus
quo labore exercerent
quo fustigationes & t
ar siquidem illos in q
geri, cui ut obtaret, vi
occupat. Huius rei o
Origenes, diaboli stra
aque eodem illum uti
Christianos quiete & t
utibus proficere, men
am augeri, mundan
solidem distinet, & inst
non mediocre sibi det
d hæc, ut villas coem
nibus & nugacibus
merce animoque p
utium præstare quean
tatur. Videte igitur v
ut villam coemptam
nam suam.
Non vobis, o nimis i
tus est homo, sed sol
im Salomon rex ne q
aut alterius mancip
duces constituit, &
De filiis autem Israel
erant viri bellatores,
ates, & præfati curru
at docemur, nolle D
Israel sunt, rebus vi
qu

EOLOGICI,

varias item Sata-
que alsidue in cap-
illa ei vsquam affi-

ciens Psalmista
altabitur Dem. Ce-
cularia & munda-
ditatem adire vel-
poris exigit, hac
nobis ad vitam nec-
suo abunde suppe-
de Deo diffidunt.
ut, eundem graui-
do negligunt, in
suam coniciunt,
illum extollunt,
ac deprædicant,
docere propheta-
e ac iucundum, mu-
c difficile.

ena olim cordis an-
sum multo vinculo se-
miserijs immeritis
nihil porrigit manu-
hodie homines,
relegatorum, ita
edibus captiuatili-
ant, aut spiritum de-
iunt? Sed quot nã
um pondere oppre-
scunt & curantur
videns Hebræos
dieque numerum
forte seditionem

quam ac tumultum improvisum concitarent, suis
ut, ecce populus filiorum Israel multum & fortior nobis est,
enite, sapienter opprimamus eum, ne forte multiplicetur.
ecce dictum factum: quamprimum enim con-
stituit operum præfectus & exactores, qui eos assu-
uo labore exercerent, & opere absoluto mercedis
oco fustigationes & flagella perfoluerent. Vide-
at siquidem illos in quiete & otio immensum au-
eri, cui ut obstaret, urbibus exadificandis eosdem
occupat. Huius rei occasione a t in hunc locum
Origenes, diaboli stratagemata penitus simile esse,
tque eodem illum uti artificio: cernens namque
christianos quiete & tranquillitate spiritus in vir-
tutibus proficere, meritaque illorum in immen-
um augeri, mundana negotia suggerit quibus
osdem distinet, & instar asinorum grauat, adeo ut
on mediocre sibi detrimentum inferant: incitat
d hæc, ut villas coemant, domos ædificet, alijsque
ianibus & nugacibus negotijs se implicent, adeo
mente animoque perturbati nullum Deo obse-
rium præstare queant, eiusque penitus obliuif-
untur. Videte igitur ut hos foras in agrum mit-
t, ut villam coemptam visitent, *Et abierunt, alius in
illam suam.*

Non vobis, ò nimis importuna mundi negotia,
atus est homo, sed solis rebus cælestibus. Voluit
im Salomon rex ne quis de filiis Israël seruus es-
t aut alterius mancipium, sed illos nobiles crea-
t, duces constituit, & præfectos curules & equi-
s. De filiis autem Israël non constituit seruire quemquam,
d erant viri bellatores, & ministri eius, & principes &
uces, & præfecti curraum & equorum. Quibus ver-
is docemur, nolle Deum ut Christiani qui veri
raëlitarum sunt, rebus vilibus, inanibus, terrestribus

3 Reg. 9.

Non vult
Deus Chri-
stianum in.

et 3 occu-

rebus auge-
cibus disti-
ncti.

Deut. 32.

Gen. 24.

9. Reg. 2.

Heb. 5.

occupentur, sed ad superiora, caelestiaque contem-
dant, non vult scilicet cor illorum seruire & ple-
beum esse, terram sapere, sed bonum suum & no-
bilitatem spectare, rebus caelestibus intendens.

In Deuteronomio verum: Deus, ne quis inter viti-
neas arbores alias plantaret, ne quod forte vitium tam pater infecutus e-
gemma & palmites detrimentum acciperent, sed a se illis precibus & vi-
circumcirca, & haud procul inde. Allegoricè hinc Ceterum mundi
exponendo dicendum est, in cordis & animæ vitiis quique igitur illas i-
nea solum Deum inueniri debere, cetera verò circumsecum ferre volu-
cumsecus & propter amorem Dei, quo scilicet creatore mundo exag-
mor ille fructus producat. Formosa illa Rebecca consulit Propheta autem
non procul fontibus Mesopotamiæ inuenta, seruilia autem tuam, & obliu-
Abrahæ eiusque camelis potum dedit, sed bestiis tuis. Non autem modè
respectu heri, cumque ille bibisset, adiecit quin & camiones, dignitates, &
is tuis hauriam aquam, donec cameli bibant: Ita Deum reperiuntur.

perfectè, & proximus sicut nos ipsi diligendus, autem. Quantas autem in-
tamen creaturæ creatoris respectu, atque ita creaturæ homini, quæ est
alio affectu trahi non debet quam diuino.

In Arca fœderis non nisi tabulæ continebantur, quæ saloni caput erant,
tur, quamuis Paulus epist. ad Hebræos, vnamque; adeo omnes
manna plenam, & virgam Aaronis adiungat; adeo capitis grauedine
quoniam hæc omnia ad legem spectant, idcirco casariam detondebat;
addit glossa solas legis tabulas in eadem asseruat
tas, hic dici. Sic quauis in cordis nostri arca aliquæ
mundana habeantur; ita tamen omnia ad Deum
referri debent, ut vnica hic lex habitare videatur
id est, aliud cor nostrum non respiret, quam diu-
na, aliud verò non abhorreat, quam terrena. Am-
plexenda quies ac sancta solitudo, & animus ab
omnibus mundi negotijs & curis auocandus, ne
etiam fatui hi Euangelici imitandi, qui ad nuptia
inuitati; alij villas adierunt, alij verò ad nego-
tiationem profecti sunt.

Ecc

celestiaque contem-
um seruire & ple-
onum suum & no-
bus intendens.
us, ne quis interv-
bitura, idola patris sui cum auferret, quam primū
quod forte vitium
um acciperent, sen-
de. Allegoricē hōit. Ceterum mundi idola ipse sunt diuitiæ; qui-
ordis & animæ vi-
re, cetera verò ci-
dei, quo scilicet a-
mosa illa Rebecca
niæ inuenta, serui-
dedit, sed bestia-
adiecit quā & can-
li bibant: Ita Deum
psi diligendus, ar-
ectu, arque ita co-
am diuino.
abula contineban-
Hebræos, vnan-
ronis adiungat; &
spectant, idcirco
in eadem asserus
is nostri arca aliq-
n omnia ad Deum
habitare videatur
spiret, quā diui-
nam terrena. Am-
tudo, & animus
is auocandus, ne
ndi, qui ad nupti-
alij verò ad nego-

Ecce hic amorem mundi, ecce auaritiā, ecce
diuitiarum sitim, quibus nihil magis animam im-
pedit, quo minus ad æternæ beatitudinis nuptias
perueniat. Formosa Rachel in terram Iacob mar-
ti
bitura, idola patris sui cum auferret, quam primū
am pater infecutus est, & eadem importunis &
Gen. 31.
festis precibus & violenter quodammodo repe-
de. Allegoricē hōit. Ceterum mundi idola ipse sunt diuitiæ; qui-
umque igitur illas in domum sponsi æterni abe-
re, cetera verò ci-
ando secum ferre voluerit, à celestissimo illo ve-
Idola mun-
di diuitiæ
sunt.
Psalm. 44.
onores, dignitates, sed domum etiam in qua ea-
em reperiuntur.

Quantas autem inquietudines, quot curas di-
uitiæ homini, qui easdem ambit, adferre solent?
not interius generant scrupulos. Pulcrum quidē
ab saloni caput erat, crines instar auri splende-
bant; atq; adeo omnes in admirationem trahebant,
sed capitis grauedine assidue torquebatur, ideoq;
casariam detondebat; Semel autem in anno tondebatur,
quia grauabat eum casaries, vt sub onere curuatus in-
cederet. Quam pulchræ & gratæ essent diuitiæ, si
rauisissimum capiti aut conscientiæ potius dolo-
em non causarentur? Atque hoc significare Re-
emptor voluit, cum Marthæ sollicitæ diceret:
Martha, Martha, sollicita es, & turbaris erga plurima. Id
st curis variis distraheris, animus tuus turbatus
st, nec quietem habere potest.

Hoc spectabat etiam cordatus ille Dauid, cum
aulis esse gener detrectabat, & filiæ illius nu-
tias contemnebat; dicebat quippe nobilibus &

Amor mun-
di saluti ob-
est.

Gen. 31.

Idola mun-
di diuitiæ
sunt.
Psalm. 44.

Diuitiarum
amor ani-
mam mag-
nopere tur-
bat.

2. Reg. 14.

vniversis militiæ præfectis. *An parum vobis esse videre, quam vt nos e-*
detur esse gener regis? quasi diceret: An non credis, non verò vt ornet
 dignitates & honores infinita secum onera trahat Regem illum
 re, & magnas sollicitudines, difficultates, mecum ad Ioab ducem
 stias parere? Porro honorem sequuntur labores, illum agmine collat
 & dignitates poenæ. Idem tibi repeto, mundus interimeretur: na
 diuitiarum amator. *An parum tibi esse videtur esset eum gradus & reru-*
ues mundi? Quantas diuitiæ miseras & calamitates ac dignitates sus
 tes secum trahunt? quæ non tolerandæ ærummæ incurrant, & per
 antequam ad diuitias quis perueniat? Quot ad eam ambitiosa illa rhan
 da pericula, subeunda discrimina, vt opes coactis illis fuit, tempore si
 uentur, & status conferuetur? quot mala & labores aduersus prætere
 res exantlandi, antequam fortuna hæc stabiliat iuauis vt complectar
 quot anxietates ferendæ antequam loca hæc & cur. At quamprimu
 mus confirmentur? sunt proculdubio res multæ ista est, & in cæteras
 fercula quædam lauta, sed pretii infiniti, & reterecepit, pernicious
 epulo, quod Absalom Amoni fratri parauit in correpta, tum se ti
 quo miser ille à sicariis obruncatus vitam periculum & allegoriam
 dit, similia. Inuitat quidem mundus ad honores est, qui in humili
 dignitates, diuitias, easque velut fercula nobilibus, extrema & su
 subministrat, sed vitæ machinatur insidias, dat quibus omnia prof
 nationem adferre conatur, salutem in discriminijs potiuntur, se
 adducit, & animam miserrime enecat. Si vobis ad dignitates suste
 interdum ad honores nos sustollit, non honores regni que negotijs a
 vult, sed eorum tandem rationem deposcere, mundum, interitum, dam
 vltionem sumere.

2. Reg. 13.

2. Reg. 25.
 Saulis astus
 erga Daui-
 dem.

Eodem quippe astu vitur quo Saul olim primo Regum vltim
 ga Dauidem vsus est, dum Chiliarcham illum Philisthæos omni
 creauit. Hoc quippe illi munus dedit non eundem versum esse, To
 honoraret, sed vt eo citius in conflictibus Hinc eruo, tunc,
 primo constitutus agmine interficeretur. An Philisthæus aliquos ad
 uit eum ergo Saul à se, & fecit eum tribunum super mille sustollit, in illos tot
 ros. Allegoricè dico, mundum ad regias dignitates eundem conuere, vt e
 & honores amplissimos non aliam ob causam nate tandem vitam
 euch-

parum vobis esse videre, quam ut nos euertat, & perniciem adferat: An non credit, non verò ut ornet & condecorer. Imitatur a secum onerata hanc Regem illum Iuda, qui Vriam cum lit-
 difficultates, molis ad Ioab ducem militiæ destinat, ut in prim-
 sequuntur laboro illum agmine collocet, quo citius ab hosti-
 tibi repeto, mundi s interimeretur: nam diuites ad primos ho-
 tibi esse videtur esse, rum gradus & rerum publicarum administ-
 miserias & calamitates ac dignitates sustollit, ut eò citius perni-
 tolerandæ ærumm incurrant, & pessum eant.

trueniati Quotaden Ambitiosa illa rhamnus, quamdiu serpsit & *Iudic. 9.*
 ina, ut opes coactemilis fuit, tempore suo florebat, agros ornat,
 quot mala & labque aduersus prætereuntes sepimenti loco fuit,
 una hæc stabilitat paucis ut complectar, insigni prosperitate gau-
 quâ loca hæc & doat. At quamprimum ad regiam dignitatem
 culdubio res munecta est, & in cæteras arbores imperium sibi ar-
 etii inhñiti, & regare cœpit, perniciem sibi ipsi intulit, nam ab
 ni fratri parauit, ne correpta, tum se tum socias succendit. O my-
 ncatus vitam peritium & allegoriam! Quotnam, Deus bone, re-
 mundus ad honorare est, qui in humili sua conditione & rebus
 velut fercula nobilibus, extrema & summa voluptate perfruun-
 natiur insidias, dat, quibus omnia prosperè cedunt, ac sexcentis
 salutem in discrimidijs potiuntur, sed quamprimum mundus
 ime enecat. Si vobis ad dignitates sustollere, honoribus cumula-
 tollit, non honorat, regniq; negotijs applicare incipit, sibiipfis
 onem deposcere, nam, interitum, damnationemq; sempiternam
 quirant.

quo Saul olim a Primo Regum vltimo legimus, in conflictu ad-
 Chiliarcham illi usus Philisthæos omnem belli vim & pondus in *1. Reg. vlt.*
 munus dedit non alem versum esse, Totum pralijs pondus versum est in
 in conflictibus d. Hinc eruo, tunc, cum mundus nefarius ille
 interficeretur. Philisthæus aliquos ad dignitates & omnia publi-
 tribuunt super mille sustollit, in illos totum persecutionum suarum
 ad regias dignitates diem conuertere, ut eosdem penitus destruat, &
 aliam ob causam ferè tandem vitam amittere cogat. An non su-

perba & alta palatia ventorum furore concutuntur, feriuntque summos fulmina montes: ita uolunt, nescitis quid petant, qui diuitias tum & magnatum mundi huius passiones amant, & violenti impetus sollicitudinum inuolant, ac seuiant, eorumque conscientia acerrime grauissimis aculeis exagitantur & remordentur.

2. Mach. 3.

Mundus igitur similis est Heliodoro Regis Syriæ Antiochi, de quo in libris Machabæorum, quibus specioso legationis titulo Ierosolymam misit, & sibi ut templum ingredi liceret, postulans, in sacro in templo deposito inhiabat; sed ita à tribus Equitibus percussus fuit, penè ut vitam amitteret: & quod mirandum magis, cum Heliodorus ad Regem in Syriam rediisset, plagarum mercedem regi ait: Si quem habes hostem aut regni tui insidiatorem mittere illuc, & flagellatum eum recipies, si tamè euaserit. ritualiter hoc intelligens, dico Regem tenebat Satanam idem omnino facere solere cum hominibus: destinati enim ut mundi diuitias expilarent, pifsimè cælitus puniuntur, & in peccatis mortuatur; quos verò mundus odio prosequitur, & deus vindictam sumere desiderat, eos ut plurimum ad thesauros indagandos & diuitias quærendas destinat.

Matth. 4.

Filius Dei vnigenitus cum in deserto Palestinae ieiunans commoraretur, accessit ad illum Satan, atque omnia mundi regna illi ostendit, modo deorsum præcipitaret. Nouus quoque Satanus mundus est, qui Dei filios in mundi huius deserto commorantes quotidie impugnat, cumque diuitiis illis & honores offert, ruinam illorum molitur & interitum. Quapropter bene apud Mattheum

Mundus honores dat & diuitias homini ut seipsum perdat.

Quoniam verò gigantes ueris legimus, expulsi sunt ex Chanaan, & terra

um furore concubitus apostolis ad honores aspirantibus ait
ristus, *Nescitis quid petatis*: & vere, nesciunt enim *Matth. 20.*
petant, qui diuitias petunt.

salmiss de diuitibus diuitiarumque appetitu
uens, cum dixisset: *Et relinquent alienis diuitias* *Psalm. 48.*

& sepulchra eorum domus illorum in eternum, quam-
num subnectit, *Hec via illorum scandalum*, id est,
& semita per quas diuites & mundani ambu-
scandalis, curis, impedimentis, difficultati-

inquietudinibus obsita sunt, vnde bene mea *Homil. in.*
entia Chrysostomus in hunc locum, *Que est* *Psalm. 48.*

illa videamus, ait, de qua loquitur hic propheta; sane
studium & diligentia, quam ponunt mundani in se-

da sua volutate, insana illa cupiditas habendi bona, &
abilis sitis honoris mundi, quod totum non est paruum

dimenium ad virtutem operandum. Optime igitur
nostra parabola coincidit, in qua re ipsa vi-

us, ob villas & negotia inuitatos impe-
quo minus ad regias nuptias ingredian-

Et abierunt alius in villam suam, & alius in nego-
nem suam.

Iob. 26.

et terræ metallis loquens Iob ait, eadem gi-
es esse, qui sub aquis & flumijs assidue inge-

ant. *Ibi gigantes gementes sub aquis.* Per generitum
m auri, argenti & gemmarum, violentiam &

elitatem intelligit hominum, qua in aurum
antur ac furunt; gigantes autem esse ait,

quod sese defendat, vel quod terreat & exa-
eos qui ipsum terra educere, & arcis inclu-

lat agunt.

Num. 13.

Quoniam verò gigantum incidit mentio, in
neris legimus, exploratores illos missos in

am Chanaan, & terræ fecunditatis specimen
osten-

ostendentes, contubernales suos terrendo diffi-
se monstra giganteæ & colosseæ staturæ vi-
Terra quam lustrauimus, deuorat habitatores suos, per
quem aspeximus procera statura est, ibi vidimus
quedam filiorum Enac de genere giganteo, quibus con-
rati quasi locusta videbamur. Fructus terræ mundi
ius diuitiæ sunt & honores, sed iisdem vt potim
cū pluribus gigantibus, id est, difficultatibus, p-
est vt configamus. Terra diuitiarum, terra est
deuorat habitatores suos, & animum & me-
arrodit possidētium. Diuitiæ deniq; filiæ pro-
mundi huius sunt, quæ animas in perniciē tra-
& impediunt quo minus ad æternæ beatitudi-
nuptias pertingant.

Gen. 33.

Iacob postquam cum fratre Esau in gratiam
dixisset, & frater illi dixisset, *Gradiamur simul, et
cuius itineris tui*, mox respondit quàm benignis
*Noli Domine mi, quod paruulos habeam teneros, & oves
bonas setas mecum, quas si plus in laborando fecero
rare, morientur quia die cuncti greges: precedat Dom-
meus ante seruum suum, & ego sequar paulatim ve-
eius.* Allegoria hæc nos docet, non posse illo-
diuitijs & dignitatibus onerati sunt, Christum
qui, aut lento saltem passu, vt coniugati faci-
qui paruulos & vxores pregnantas secum ducit
Annon videris, vt qui villis abundant, & neg-
opprimuntur, ad nuptias intrare nequeāt? Quo-
obrem princeps iratus, seruis ait, *Ite in exitum vi-
rum, & quoscunque inueneritis, vocate ad nuptias.*

Quid hoc est, *ite in exitum viarum*? an non me-
dixisset, *Ite in plateas, per vrbs vicos, per for-
palatia Principum, in quibus locis magnus
solet hominum concursus, quàm ite in exitum vi-
rum?* Non profecto. nam in omnibus illis locis

res variorum occu-
lunt, nec ad nuptias
igitur Deus concit-
riarum, insinuare vi-
dicanda: quasi di-
deetis, Cogitate vi-
mini tandem aliqu-
inquam, esse vobi-
reperpendite, volu-
um esse gulæ & ing-
es: peccati mortalis
mundanarum deni-
ternas;

bylonis superbiam
ertim cū Persæ &
as illius replessent
um, nec recordata es m-
Propheta, quor n-
infelix hæc vrbs in-
olira. Idem Spectaba-
tanam calamitatem
pedibz eius, & non ef-
celi nuntij, verbi di-
adi, in exitus viarum
ate, quantus sit rare
ra coeli gloria, doce-
urus vitæ sunt, &
apias.

Videte igitur vt lesu-
solum spargatur, v-
temorum Messia per-
datur. Locum igitur
gnosticon illud spo-
cat. Atque id ite

ores variorum occasione viriorum nimis dis-
 sunt, nec ad nuptias illas diuinas parati sunt.
 n igitur Deus concionatoribus suis ait, *ite in*
us viarum, insinuare vult, mortem ac nouissima
 prædicanda: quasi diceret, Ita auditoribus ve-
 dicetis, Cogitate viri, illa quæ tantopere con-
 amini tandem aliquando finem habitura, co-
 te, inquam, esse vobis aliquando moriendum.
 ac perpendite, voluptatum finem supplicium
 num esse; gulæ & ingluuiei, morbos & inuale-
 nes; peccati mortalis verò, tartarum & gehen-
 mundanarum denique deliciarum, poenas
 piternas.

Babylonis superbiam coarguens Esaïas, tunc
 ferrim cum Persæ & Medi sanguine vicos &
 eas illius replessent, dixit, *non posuisti hæc super*
uum, nec recordata es nouissimi tui. Quibus verbis
 ait Propheta, quot mala, damna, calamitates-
 infelix hæcce vrbs incurrerit, quod mortis es-
 oblita. Idem spectabat Ieremiás, cum Ieroso-
 litanam calamitatem deplorans gemit; *Sordes*
in pedibus eius, & non est recordata finis eius. Ite igitur
 cœli nuntij, verbi diuini tubæ, concionatores
 audi, in exitus viarum, mortem & iudicium an-
 nuntiate, quantus sit tartari horror, quanta verò è
 trā cœli gloria, docete; illa scilicet nouissima
 exitus vitæ sunt, & quoscunque inueneritis, vocate
 nuptias.

Videte igitur vt Iesu Christi fama per urbem v-
 tersum spargatur, videte vt odor nominis ac-
 ritorum Messia per omnes terræ angulos dif-
 fundatur. Locum igitur hic habet oraculum &
 ognosticon illud sponsi dicentis: *oleum effusum Cant. x.*
nen tuum. Atque id ita fieri etiam voluit Chri-
 stus

Esaï. 7

In Threnis.

Cant. 4.

Lib. 4. contra
Marc.Ecclesia bo-
nos simul
& malos cō-
prehendit.

stus dicens. *Predicate Euangelium omni creaturæ.* Ego
dem etiam respexit sponsus in Canticis, quando
dilectam de Libano & cauernis pardorum vocat.
Veni de Libano sponsa mea, veni de Libano, de cul-
leorum, de montibus pardorum. Quem locum Tertul-
lianus allegoricè de noua Ecclesia, in diuersis nu-
di climatibus, & è diuersis populis congregatam
interpretatur, cui subscribunt omnes proprie-
tates Græci Patres, Gregorius Nyssenus, Theodoretus,
retus, Psellus, & alij plures, qui per cubile
num, & montes pardorum potentes reges istius
leonum sauentes, ferocientes, superbos, acri-
uarij peccatorum maculis instar pardi man-
tos, intelligunt.

Et quoscumque inueneritis, vocate ad nuptias. Om-
ad Ecclesiam inuitate, illa namque peccatores
mul & iustos comprehendit; est enim ager illius
angelicus, in quo Zizania simul cum tritico; et
ca Noe, in qua columbæ permixtæ coruis; est
Iacob, in quo oues tam nigræ quam albæ; est
patrisfamilias, in qua palea simul & granum
fagina ac rere Petri in mare mundi huius con-
ctum, quod bonos simul & malos pisces con-
cludit.

Ceterum, auditores, interea dum de seru-
nuntijs ad nuptias regias quoslibet vocantibus
quentem auditis, persuadete vobis me vnus
ijs esse, & hodie me, cælitus mandato acceptum
vos destinatum, ut ad æternæ beatitudinis nup-
vos inuitem: omnes igitur ad eandem propere
quam potestis diligentissime currite, mundi ni-
te occupationes pratexere, villas & negi-
tantæ rei tamque prægnanti nolite præponere
ne patiamini, obsecro, ut vobis venire detracta

ts,

Spiritus

Am

exitus viarū nuntios suos Deus mitrat, id est, vlti-
 os orbis terminos, ad populos incognitos, bar-
 os & incultos, quo Indos, Iapones, Chineses,
 filios & Peruanos ad nuptias hāc inuitēt. quā-
 ē ad illas vos hodie inuito, accurrite, propera-
 omnia siquidem pacata sunt, cælum patet, ve-
 oblata, Sacramenta concessa, gratia vos manet,
 Christi merita vobis communicantur, tot in-
 gentiæ conceduntur, nihil omnino deest, veni-
 tur ad nuptias.
 u verò magne & omnipotens Deus, magnifice
 ceptus, qui olim magnas illas nuptias filio tuo
 tuisti, quando nimirum nostri redimendi
 humanæ illum naturæ desponsasti, felices nu-
 & coniugium felix, è quo magna nobis &
 ita emolumenta accesserunt, gratiam præsta-
 uitationes tuas audiamus, non verò, negligā-
 Cum verò semper, tum per prophetas, tum
 apostolos, in viroque testamento, modo per
 es Patres, modo per Doctores præsentis tem-
 s, & verbi tui præcones, alias per Angelos, in-
 un per secretas inspirationes, nos voces; fac,
 cro, vt vocationibus tuis cælestibus respon-
 nus, neue imitemur hosce inuitatos, vt cælo
 to terrena amplectamur, te neglecto mun-
 sequamur. Numquam hoc nobis accidat, sed
 s & negotia contemnaendo, ad primam voca-
 is vocem surgamus, & ad iter accingamur, ad
 eternæ beatitudinis nuptias ituri, ad quas
 nos deducant Pater & Filius &
 Spiritus Sanctus.
 Amen.

DOML

DOMINICA XX. POST PENTECOSTEN

Erat quidam regulus, cuius filius infirmabatur
Capharnaum. Ioan 4.

2. Paral. 20.

Iosaphat Rex ab hoste, qui Ierosolymam tenuit & benevolentia, a
regni caput obsidebat, pressus, quod se vereretur ad sanitatem
nescius, dum humanum auxilium deficere crederet, hanc quam illi
vllus malo remedium adhibere posset, temptationum tanta vi
adiit, in quo genibus flexis & oculis ad cælum iuniorum & consolati
latis Deo supplicauit. Sed cum, inquit, ignoremus quid spectum hoc habet
agere debeamus, hoc solū habemus residui, vt oculos noster in cælum appellare
dirigamus ad te. Quod olim Iosaphat rex faciebat, egimus. Mihi autem
hodie Regulus quidam imitatur; maxima cum Hebraici fontes ha
afflictione cum premeretur, filiumque ad nos sum afflictiones tue.
tem vsque grauitur laborantem haberet & viragilitatem meam agn
qua vitæ recuperandæ spes superesset, ad cælum, ad plenam me
stum confugit, qui illius misertus, mirabilisque ideo fortassis
dam ratione filium sanitati restituit. Hoc hoc cæta sunt: sagitta tua
num complectitur Euangelium, quod latius viderinde ac si diceret
deducam: ad sint modo auxilium paracleti spiritus sunt labores, morbi
& Deiparæ Virginis intercessio, atque idcirco ista eiaculari soles,
lutationem illi Angelicam offeramus, Ave Maria, vident vulnera, sang
Tanta tribulationum aduersitatumque, cælitum rem sauciant, sed au
nentientium Auditores utilitas est, vt scriptura ad vulnerandum,
gnificis nominibus easdē cōdecorarit. modò ad semissæ essent.
cæli ianitrices, aliquando virgam consolationis facit, quod de lag
modò dona cælestia, alias vitæ directrices, & non refert Polydorus. I
nunquam omnium miseriarum nostrarum miseriarum vrbē ab hoste ol
lam appellat. Et profecto, cum morbos aut auxilium red
afflictionum genus nobis immittit Deus, misericordiam in urbem eiacu
cordiæ & benevolentia indicium est, ac summum potest. Cæsar Ciceroni fiduci
no

Tribulatio
nes signa be
nevolentia
sunt.

DOMIN. XX. PO

cy loco illud accipit
sele velit remedi
anuit olim Ionath
is ille in bello am
vsum reddidit, &
m fuit posterius qu
docetur, Deum no

eficij loco illud accipiendū, q̄ illis humiliari nos
ad sese velit remedij accipiendi ergo confugere.
Sanauit olim Ionathę melle oculos amissos Deus
nos ille in bello amiserat, idem felle piscis To-
visum reddidit, & tamen non minus benefi-
um fuit posterius quam prius. Ingens mysteriū,
o docetur, Deum nonnullos peccatores dulce-
ni ierofolymam tunc & beneuolentia, alios vero afflictionum ama-
ressus, quō se veritudine ad sanitatem conscientię reducere, nec
auxilium deficeret, inorem his quam illis gratiam conferre: fel nāq;
bere posset, temptationum tanta virtute pollet, quanta mel be-
& oculis ad cælū sciorum & consolationum diuinarum.

perspectum hoc habebat Danid cum tribulatio-
pretiosas appellare non dubitat: nam vbi vul-
tiosum quid
legimus, *Mihi autem nimis honorati sunt amici tui*
Hebraici fontes habent, *Mihi autem valde pre-*
sum sunt afflictiones tue. Illarum enim adminiculo
vigilantem haberet & vigiliatē meam agnosco, quam vbi perspectam
superesset, ad Cbeo, ad plenam mei ipsius cognitionem perueni.
Atque ideo fortassis sagittis aduersitates com-
restituit. Hoc hodratæ sunt: *Sagittæ tue transeunt, vox tonitru tui in ro-*
ium, quod latus v Perinde ac si diceret, Sagittæ tuæ, Deus bone,
ilium paracliti spiæ sunt labores, morbi, pœnæ, aliæque, quas hac
efsio, atque idcirco vita eiaculari soles, non lædunt, sed sanant; non
offeramus, *Aue* Malignunt vulnera, sanguinem non effundunt, ne-
er statumq; cælis nem fauciant, sed auolant & pertranseunt, quasi
tas est, ut scripturæ n ad vulnerandum, sed ad commonendum cœ-
decoraretur modo us emissæ essent.

duc facit, quod de sagitta à Cæsare Ciceroni mis-
refert Polydorus. Erat hic in quadam Gallia
nostratum mstræ vrbe ab hoste obsessus, & ad extrema, nī af-
lgeret auxilium redactus, quo cognito Cæsar sa-
tam in urbem eiaculatus est, hæc additā Epigra-
e: *Cæsar Ciceroni fiduciam optat, expecta auxiliū.* Hand

t. Reg. 14.

Tribulatio-
nes sunt pre-
tiosum quid
Psal. 138.Tribulatio-
nes sagittis
similes.

Lib. 8.

abfimiles sunt tribulationes, quas Deus hoc mundo immittit, solatia sunt & exhortationes quib. nos commonet, animū ne contrahamus, mundi aduersitatib. obfessi tenemur & premimur sed fortiter certemus, neue diffidamus, si fors dæmon tentare velit & ad impatienciā pertrahere.

Et sanè si cognitum haberemus, quantum enolumenti adferant aduersitates, magno eas afflicti & feruore amplecteremur. Non ignorabat id Hæmolographus dicens, *Tribulationem & dolorem inueni & nomen Domini inuocaui.* Notate verba, & examine accuratius. Discimus hic, quærendas esse, & magno cum affectu rogandas tribulationes: ledeinde, si inuenire contigerit, vclut de re preofissima inuenta, gratias agendas.

Atque hæc est ratio, cur sacra Scriptura tribulationes & afflictiones à Deo velut gemmas, metalia, cimeliaque in thesauris asseruari dicat, qui adducit ventos de thesauris suis. Et quemadmodum in opulenta aliqua familia diuitiæ sunt & thesauri illæ in res necessarias expenduntur, hi verò asseruantur: ita in domo Dei vtrumque reperire diuitias suas quotidie expendit, misericordias quam, de quo dicitur, *Dives in omnes qui inuocant eum:* at thesauros asseruat, quo ijs in tempore necessitatis vtatur, atq; ex his educit interdum tribulationum ac tribulationum ventos, quo maior rorum seges electis accrescat, quæ non merduntaxat illis adferunt, sed animi quoque periculum faciunt & robur addunt.

Haud procul à Padua fuisse olim fons traditur in qua fortes conijci erant solitæ, quibus fortia & successus rerum explorabantur. In hunc Titius Cæsar aleam auream coniecit, exploratus

Psal. 114.

Tribulationes in thesauris diuinis recon-
duntur.

Fons quidam mirabilis tribulationis symbolum.

felicitate res imper
vifq; Suetonij Tra
ne illa fortilegij er
puncta, prosperit
fortis aduersæ. Font
pla fons est diuinu
rum de virtutib.
fisse videtur Sapien
ostende conuersationem
Digenes homilia
git, cum de candel
is instructo, quas De
ageret; recte obser
Deum collocari iussu
Boreas & Aquilo ve
Sed egregium hic l
ni maior irrogari
poni, hinc mirum p
am plagam ventis ob
uari præcepisse. Ait
ori aurei iustos ac D
ad Lucæ, *Sicut lumbi*
in manibus vestris.
est ianua malorum
dicat, *Ab aquilone pa*
illos ad septentrion
venti spirant, eol
ta, vt illis instar flab
, & amoris diuini
cat & surgat. Trib
signem in iustorum
que merita adaugene
eres egregio hoch
bant adamantem

quas Deus hoc
unt & exhortatione
ne contrahamus,
nemur & premim
liffidamus, si forti
ppatentia pertrah
remus, quantum er
es, magno eas affe
Non ignorabat id P
tionem & dolorem in
te verba, & exami
quærendas esse, q
s tribulationes: I
t, vclut de re pre
das.

ra Scriptura tribu
velut gemmas, mo
asseruari dicat, qui
quemadmodum in
ia sunt & thesauri
antur, hi verò aff
trumque reperire
dit, misericordias
in omnes qui invocant
uo ijs in tempore
educit interdum t
ventos, quo maiori
scat, quæ non me
animi quoque perit
t.

esse olim fons tradi
solita, quibus for
bantur. In hunc
oniecit, explorat

im feliciter res imperij succederent, quæ ad tem
us vsq; Suetonij Tranquilli in eodem visebatur,
que illa fortilegij erat ratio, si plura alea præfe
bat puncta, prosperitatis signum erat; sin paucio
sortis aduersæ. Fonti huic persimilis est tribula
o, ipsa fons est diuinus & iudiciarius, è quo iudi
um tum de virtutibus, tum de vitijs elicitur. Huc
luisse videtur Sapiens dum ait, *In tempore infirmi*
ostende conuersationem tuam.

Origenes homilia, quam de tabernaculo in
ipfit, cum de candelabro aureo septem lampa
us instructo, quas Deus semper accensas esse vo
ageret; rectè obseruauit, ad septentrionem il
Deum collocari iussisse, è qua orbis plaga Cir
s, Boreas & Aquilo venti validissimi spirare so
t. Sed egregium hic latet mysterium: nam cum
mini maior irrogari iniuria nequeat, quam ven
xponi, hinc mirum profectò est, Deum ad Bo
tem plagam ventis obnoxiam lucernas Templi
ocari præcepisse. Ait igitur hisce lucernis can
abri aurei iustos ac Dei amicos designari, iux
lud Luca, *Sint lumbi vestri præcincti, & lucerna ar
es in manibus vestris.* Porta autem septentrion
s est ianua malorum & miseriarum, cum Iere
s dicat, *Ab aquilone pandetur omne malum.* Vult au
iustos ad septentriorem vergere, è quo tribulã
um venti spirant, eosque impetunt tanta vehe
tia, vt illis instar flabii magis magisque accen
tur, & amoris diuini flamma indies magis in
scat & surgat. Tribulationes igitur diuini a
is ignem in iustorum animis accendunt, eo
que merita adaugent.

eteres egregio hoc hieroglyphico expressere,
ebant adamantem varijs mallorum ictibus

*Calim Cal.
lib. de ludo
aleorum.*

Eccles. i.

*Origen. hom.
9. in Exod.*

contusum, non tamen cedentem, & circumcisa
scribebant, *Semper idem*, quod adamas nec mallo-
rum ictibus, nec impetu & vi externa nun-
quã desinat esse qui fuit prius, neque contusus, per-
cussus, quassatus vel minimum fit vilior, infirmior,
aut obscurior. Quo emblemate designare vec-
bant, iustum nullis aduersitatibus vmquam con-
mutari, aut aliquod meritorum detrimentum ac-
ti, sed adamantis instar, sub malleorum ictibus
poliri, novum decorem acquirere, & magis ra-
gisque indies resplendescere. Dicendum igitur
tribulationes & aduersitates utiles esse, quod
diernum Euangelium aperte demonstrat, in quo
videmus Regulum Capharnai habitantem, tri-
bulatione & afflictione oppressum, domumque à ma-
lo obfessam videntem, ad Christum confugere
& filij sui salutem sanitatemque deposcere. Hic
riam Ioannes refert dicens, *Erat quidam regulus*
ius filius infirmabatur Capharnaum. Hanc bisariam
pertiar, primò dicam, quis qualisue Regulus
fuerit, quomodo pro filij sanitate apud Christum
perorarit: ac deinde quanta benignitate illum
minus exaudierit, filioque salutem contulerit.

Propositio
praesentis
conclusionis.

Pater hic cur
Regulus di-
catur.

Principio igitur pater hic, cuius filius labora-
magnam scriptoribus disceptandi occasionem pra-
bet, dum curiosius indagare contendunt, quis, ut
cuiusnam dignitatis fuerit, cum regulus fuisse
citur. Dixere nonnulli, ideo hoc illum nomen
nuncupatum, quod regio esset sanguine progi-
tus, ut *το βασίλειος* nomen denotat: alij verò, quod
regia munia & dignitates regias administrare.
Leontius, Chrysostomus, Theophylactus, Euthe-
mius, Græci omnes, Reguli illum nomine dictum
credunt, vel quod Herodis Regis vel alterius

archæ affinis esset, vel
alleret, eumque cunctis
rationes adfert & C
nam adiungat, quan
quod scilicet Cæsar
arius esset,
Leontius, Chrysost
mius fuisse aiunt
regulum hunc eunde
o Math. 8. & Luc.
hoc illi proprium no
o nomen illud sorti
m consanguineum,
o vicarium credit: l
eundem illum esse
sententiam post to
promam, crediderit
m, quod Herodi Reg
auerit simul Galilæ
et saltem diuitem ali
ognatum sanguine.
apharnaitico vicari
erit Iudæus, an verò
rigenes de gentiliu
multo est similis
ms quod ita probo,
ce fidei carpat, qu
sas & indecens fui
laret, quod Iudæo
zum videre est.
Regis igitur vicari
refectus: quamuis
ce requisitis dotib
quod symbolorum c
tracæ

tem, & circumcisi-
adamas nec malle-
& vi externa ma-
neque contusus, pa-
fit vilior, infirmi-
mate designare vo-
tibus vniquam co-
um detrimentum
malleorum ictu
nuire, & magis
Dicendum igitur
viles esse, quod
demonstrat, in q-
habitantem, tri-
um, domumq; a m-
christum confuga-
que depolcere. Hi-
erat quidam regulus
Hanc bifariam
qualisue Regulus
nitate apud Christi
benignitate illum
lutem contulerit.
cuius filius labor-
rati occasione p-
contendunt, quis
cum regulus fuisse
hoc illum nomi-
et sanguine proge-
enotati; verò, qu-
regas administrare
theophylactus, Euthi-
illum nomine dictum
Regis vel alterius Te-
trarchæ

trarchæ affinis esset, vel quod regia auctoritate
polleret, eumque cuncti vt regem suspicerent. Eas-
de rationes adfert & Origenes, quamuis & hanc
tertiam adiungat, quam sibi non displicere osten-
dit, quòd scilicet Cæsaris in Galilæa præfectus aus-
ticiarius esset.

Leontius, Chrysostomus, Theophylactus, Eu-
thymius fuisse aiunt nonnullos, qui crediderint
Regulum hunc eundem esse cum Centurione, de
quo Matth. 8. & Luc. 7. Chrysostomus credit fuisse
hoc illi proprium nomen, negat Beda, & ab of-
ficio nomen illud sortitum ait. Origenes Cæsaris
eum consanguineum, aut saltem illius in Caphar-
nao vicarium credit: Irenæus denique sibi persua-
det, eundem illum esse cum Centurione. Equidem
ut sententiam post tot magni nominis senatores
depromam, crediderim Regulum illum appella-
tum, quòd Herodi Regi, ad quem Capharnaum &
vniuersa simul Galilæa spectabat, à consilijs esset,
aut saltem diuitem aliquem aut opulentum, regio
prognatum sanguine, Cæsarisque in territorio
Capharnaitico vicarium. Dubitatur autem num
fuerit Iudæus, an verò Gentilis. S. Hieronymus &
Origenes de gentiliū fæce fuisse credunt, at ve-
ro multò est similis Iudæum fuisse & circumci-
sum; quod ita probò, quod Dominus eum vt mo-
dicæ fidei carpat, quo nomine Gentilem carpere
nefas & indecens fuisset; deinde quod signa po-
stularer, quòd Iudæorum proprium, vt apud Mat-
thæum videre est.

Regis igitur vicarius erat, vel totius provincie
præfectus: quamuis alioquin omnibus in egregio
duce requisitis dotibus abundaret. Huc trahemus
quod symbolorum collectores de Fabio Cuncta-

Matth. 2.

Luc. 7.

Regulus hic
Iudæus erat
non Genti-
lis.

Matth. 12.

tore magni inter Romanos nominis tradunt. Hic
igitur denotare cupiens, quot quâtaq; in perfecto
duce & imp. dotes requireretur, anulum gestare
solebat, cuius in pala caput equinū insculptū erat,
facies barbata, caput galli, pedes gruis, quæ partes
cum Chimæram quâdam constituere possent, ostendunt.
men unitæ & collectæ perfecti ducis dotes denotant.
tabat. Caput equinum animum & robur bellicum
ait quippe poeta, bello armantur aqvis; facies barbata
& pedes gruis prudentiâ & vigilantiam assiduam
significant, quæ in duce aliquo egregio imprimis
requisita sunt, cuius symbolū erat gallus. Omnes
hæc dotes regulus hic habebat, erat siquidē in bello
fulmen, in pace oraculū. Sed habebat adhuc a
uersitates, nā filius illius ad mortē vique ærotabat.
Erat quidam regulus, cuius filius infirmabatur Capharnaui.

Filius illius, quamuis diues, quamuis opulentus,
quāuis reguli filius, egrotat: quo denotatur omnes
dignitates & omnia mundi bona nihil esse, cū tan
regū quam opificū filij miserijs & ærumnis obnoxij
sint, & æqualiter in vitæ huius coeno volutentur
omnes scilicet hæredes sunt calamitatū mundi huius.
ius. Omnes Giezi posterij, lepræ quoque illius hæ
des facti sunt, ita quotquot in mūdi domo educa
sunt, & ab Adamo originē trahūt, illius lepræ, pec
cati, calamitatis & ærumnarū participes sunt, Pri
cipes & plebei, cum eiusdē materiæ sint, & eader
in cū de procursi, iisdē etiā ictibus & casibus viuunt
expositi. Dignitates, nobilitas, ipsa quin etiā regi
maiestas, cōmunes naturæ miserias & infirmitate
humanas perferre sine vllō discrimine coguntur.

Statua illa Nabuchodonosor, quæ caput habebat
aureum, brachia argentea, pectus æneū, quam pri
mum ut à laterculo concussa fuit, in puluerem &
sumur

q. 2. 2. 3.

Dm. 2.

ominis tradunt. Hæc quæ in perfectione, annulum gestant, in insculptis erant, quæ pariter sustinere possent, et ducis dotes dederunt, et robur bellicum, et aquis facies barbæ, et vigilantiam assidue, et egregio imprimis gallus. Omnes erant siquid in bello habebat adhuc, et virtutem, et agrotabat, et morbo, et capite, et quæuis opulentia, et denotatur omnia nihil esse, cum tanquam et ærumnis obnoxio, et ceno volentur, et amicitia mundi huius, et quoque illius hære, et in domo educati, et illius lepre, et participes sunt. Præterea sunt, et eadem sunt, et casibus viuunt, et ipsa quæ etiam regis, et infirmitates, et crimine coguntur, et quæ caput habebat, et æneum, quam prius, in puluerem, et fumum

sumum euauit. quo mysticè denotatur, omnia quæ in mundo sunt, vana & caduca esse, & fortunæ casibus concussionibusque obnoxia, & nihil esse, quod non lapidum cælitus ingruentium imperus, id est infirmitates & afflictiones, ad terram deiiciant & prosternant. Expertus hoc videbatur Psaltes cum caneret. *Non saluatur rex per multam virtutem, & gigas non saluabitur in multitudine virtutis sue*, à morte scilicet & morbis. Nam infirmitas non secus palatia & regum turres, quæ turgida & casas pauperum pulsar. Quapropter non immeritò rogat Gregorius Magnus, cur, cum Christus abundantissimè mundum redemerit, & peccatum copiosissimè remisit, ut quidem Propheta canit, (*& copiosa apud eum redemptio, & ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus eius*) permiserit Deus, ut morbi, ægrotudines, aliaque corporis incommoda in mundo superessent, quæ profecto aliud non sunt quàm peccati effecta: cum Philosophorum aphorismus sit, sublata causa tolli etiam effectum; cur inquam peccato sublato, morbi qui eiusdem sunt effecta, in mundo esse non desinant, et potius inualescant? Respondet sibi ipsi magnus Doctor, & varias huiusce rei rationes assignat: quarum hæc prima est.

Viuunt hæc mala & infelices peccati aborsus, etiam post mortem patris, ad criminum quæ in hac vita homo committit remissionem; quamuis enim homo perfectè redemptus sit, plena tamè & absoluta sanitas in alteram vitam reseruata est. Tanta autem illius in hac vita fragilitas est, omnia ut venialia peccata vitare nequeat, nec impedire ut etiam in plura mortalia non impingat. *Septies enim, id est sæpius, in die cadit iustus*, ut ait in Prouerb. Salomon deinde in Ecclesiast. *Non est homo qui non peccat*. Et Apostolus

Psal. 38.

Cur morbos
in mundo
reliquerit
Deus.

Morbi reli-
cti in mudo,
ut homo
pœnam pec-
cato debi-
tam in hoc
mundo luat.

Prou. 24.

Eccles. 7.

1. Ioan. 3.

Morbi pati-
enter feren-
di.

Iob 6.

In Meditat.

Abach. 3.

Morbi reli-
cti ad cor-
pus emace-
randum.

Ioannes, Et si dixerimus, quia peccatum non habemus, ipse iam inde à mat-
nos seducimus. Vt igitur poenae peccatis quae iniact. Plurima igitur
vita committimus debita, satisfaciamus, corporis tunc, quae eandem
incommoda & morbi nobis ad expiationem impediunt, ne illa
sta sunt. Quare nostrum est, & quanimiter ea cum illo coerteretur, d
perferre, quin & ultro expetere, ut ijs poenae ipse frangeretur. Hinc
pliciaq; peccatorum, quae soluenda adhuc restitutionem respiciens a
soluantur, cum illae nummi sint & satisfactio, quando caro debilis e
bus huiusmodi debita persoluantur. Testatus de corporis cum imm
est Iob dicens, *Quis det ut veniat petitio mea: & poenit* Unde & Grego
expecto, tribuat mihi Deus, & qui cepit ipse me coram te mentem curat. Huc
soluat manus suas, & succidat me, & haec mihi sit consolatio inimicis cum de se ait
affligat me dolore, non parcat. Eadem erant & vox Simeonis Cedari, sunt pe
Augustini, & eadem propemodum verba, dicebat, *Corpus quidem*
que post afflictiones iam praeteritas, *Hic ire, hic* onera & affliction
ca, ut in eternum parcas. Idem significat & Abach, *Corpus formosum*
dum orat, *Ingre diatur putredo in osibus meis, & superiora limat* *Et*
me seateat, donec quiescam in die tribulationis, & ascenam *coeli in iurijs* *ex*
ad populum accinctum nostrum. Relicta sunt igitur haec *voluptatem a*
firmitates & incommoda in peccatorum expia-
onem & medelam. Haec quidem prima est ratio, *ur, eo maiores vires*
iam alteram producamus.

Quamuis homo plenè perfecteque sit redem-
tus, & sufficiens illi gratia ad corpus sub lege
spiritus captiuandum eiusque tyrannidem co-
cendam collata sit; plenè tamen & penitus in ha-
vita subiugari & domari nequit, nec perfecte
eodem referri victoria, quod tyrannus ille semp
aduersus spiritum insurgat, ei que quouis loco
tempore insidietur; qui peruicax & cruetum ser-
per inter se bellum gerunt, eo quod sibi mutuo
cini sunt, quamuis non nisi seditionibus, tumult-
bus & conflictibus pascantur. In quo imitant
pugna illud fratrum par, Iacob inquam & Esa
q

qui iam inde à matris utero inter se digladiati
 peccatis quæ in sunt. Plurima igitur in hac carne mala relinqui
 isfaciamus, corpore oportuit, quæ eandem frangerent, debilitarent,
 ad expiationem non impedirent, ne illa in spiritum insurgeret, sed
 aquanimitèr eadè illo coërceretur, domaretur, & ut subditus à
 ere, ut ijs poenæ ille Rege frænaretur. Hinc benè Paulus ad hanc refræ-
 luenda adhuc restantem respiciens ait: *Cum i firmor, tunc potens sum;*
 sint & satisfactio, quando caro debilis est, tunc spiritus fortior;
 quantur. Testatus huius corporis cum imminutum est, tunc animus as-
 iat petitis mea: & surgit. Vnde & Gregorius, *Infirmus corpus cruciat,*
capit ipse e conseruat mentem curat. Huc alludit etiam dilecta illa in
 hæc mihi sit consolatio. Canticis cum de se ait: *Nigra sum, sed formosa, sicut*
dem erant & vota tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis. Perinde ac si
 dum verba, dicebaderet, Corpus quidem exterius nigrum est, pro-
 xitas, *Hic vire, hic oter onera & afflictiones,* quibus ipsum grauo; sed
 significat & Abaccontius formosa sum, non secus ac tabernacula &
 in quibus meis, & subentoria Ismaëlitarum, quæ forinsecus nigra sunt,
 ibulationis, & ascend quod cœli iniurijs exposita sint, sed intrinsecus
 eta sunt igitur hæc formosa voluptatem adferunt intuentibus. Dice-
 peccatorum expiare volebat, Quo plus corpus opprimeretur & grauam
 em prima est ratioitur, eo maiores vires vitamque viuaciorem se a-
 nimæ conferre.

fectæque sit redemptio. Corpori nostro facere Deus voluit, quod olim
 id corpus sub lege Angelus Iacobo Patriarchæ: hic enim pastor cum
 e tyrannidem coëssset ouium, & ceterorum instar mortalium mise-
 en & penitus in hærîjs & calamitatibus obnoxius, præsumpsit cum
 iuit, nec perfecte Angelo, spiritu inquam immortali & penitus coë-
 tyrannus ille semperlesti, luctari, eumque ad terram violenter delicere.
 ique quouis loco. At Angelus commotus, in femore eum ferit, ut o-
 ca & de cruetum semines nerui contracti emarcuerint, & toto vitæ
 quod sibi mutuo vtempore vno claudicarit pede: *quam ob causam, sub-*
 itionibus, tumulit. *nequit Scriptura, non comedunt neruum filij Israel, qui e-*
 r. In quo imitantur *marcus in femore Iacob, usque in præse. tem diem.* Quam-
 ob inquam & Eluobrem cum videret Deus, corpus hoc vile & ca-
 ducum

Gen. 25.

I. Cor. 12.

Cantic. 2.

Gen. 32.

ducum ed insolentia venturum, vt par Spiritu essentiam compescere
cupiens & cum eodem luctans, ad terram deiceret. *Ego te fame confici-
re ipsum conaretur, non permisit, vt tanta animae defestationes. Et Eua-
immortali irrogaretur iniuria; atque ideo non testatur, reprehensio-
bos & agritudines corporales in mundo supereminis esset rigidus
se voluit, quæ corpus in femore ferirent, audire vellet, respo-
cius nervos inciderent, & claudum redderent. Bre scelestum vell-
spiritui toto vitæ tempore subditum, & obsequium
Ecce & aliam allegoriam.*

Iosu. II.

Cum Deus Iosue de quinque regibus lucernis se suum in seruitu-
tam promississet victoriam, equos omnes subestit ac mancipij ha-
uari, & currus igne succendi iussit: quem loquor in infirmitatibus m-
exponens Origenes, ait, Non præcepit Deus occidere alii. Et Bernardus cu-
subneruari reliqua iumenta, quæ oneribus ferendis p-
Homil. 15. in sunt, quia caro non occidenda est, sed seruanda, ita tam ad lineam redeo
Iosu. spiritui subdita onera ferat ieiuniorum, vigiliarum, & uocis Principis huius
Verum allegoriæ sensum tetigit, quo nos edocet.

cum corpus, quod animæ quodammodo equus est, filius infirmabatur
inolefcit, & cum anima bellum suscipit, & ræcet ad Deum nos eu-
ac temonem audaciæ aduersus eandem dirigitare cogunt, unde
Deum velle, ipsum vt corripiamus, arrogantiis clamant ad te, quia e-
nervos incidamus atque in hanc rem morbo. Ite inuocaui, ore te
mundo reliquit. Quamobrem humiliandum est illius & exanimatus
ieiunijs, flagellis, & vigilijs edomandum. Suberuerunt ad Dominum
uatur quippe, ait Origenes, equus, quando ieiunio &
vigilijs & abstinentie afflictione corpus humiliatur.

Hac edomandi ratione utebantur sancti illi, negligit Dauidem
viri, quos iam suscipit & colit Ecclesia, qui a afflictionibus oppre-
in corpus conuertentes ipsum subiugarunt, in Psalmos compo-
mæque victoriam pepererunt. Isto quippe in modo, vulneratus
dio enitebantur corpus emacerare, & in potestatem cerneret,
tentia eculeo torquere, vt eiusdem impetus fieri possentibus, Nem-
gerent & rationi morigerum redderent. Tunc ver. hæc enim vi-
et S. Hilari, qui teste S. Hieronymo, corpus a me & hominem
id-

um, vt par Spiritu solentiam compescere volens, ita ipsum alloque-
 ens, ad terram de- *atur, Ego te fame conficiam, vt potius cibum cogites*
 misit, vt tanta an- *iam delectationes.* Et Euagrius, vt Palladius in Cau-
 tia; atque ideo ma- *ca testatur, reprehensus à quodam, quod in cor-*
 es in mundo super- *us nimis esset rigidus, & seuerus, quasi ipsum*
 ore ferirent, auda- *cidere vellet, respondit quasi aliquem iu-*
 andum redderent. *ulare scelestum vellet, Occidit me, occido il-*
 luditū, & obsequem.

Apostolus gentium Paulus postquam dixisset,
 que regibus lucu- *pus se suum in seruitutem redacturum, & ser-*
 equos omnes sub- *ulstar ac mancipij habiturum, mox subiūctit:*
 iulsi: quem loco *riorabor in infirmitatibus meis, vt inhabuet in me. virtus 2. Cor. 12.*
 recepit Deum occidit. *isti.* Et Bernardus cum hoc loco coincidens
 queribus ferendis *erit, Optima infirmitas, que Christi virtute compensatur*
 d seruanda, ita rae- *ad ad lineam redeo, abripuit siquidem me*
 uniorum, vigiliantibus *orbus Principis huius, & materiam profe-*
 igit, quo nos edocet.

Adam modo equus *cuius filius infirmabatur Capharnaum.* Aduersitates
 lum suscipit, & rollicet ad Deum nos euocant, eiusque opem nos
 rful eandem dir- *plorare cogunt, vnde regius Vates, In die tribu-*
 ipiamus, arroganti- *onis clamant ad te, quia exaudisti me.* Non ait, Ani-
 hanc rem morbos *ote inuocaui, ore te deprecatus sum, sed quasi*
 rem humiliandum *oppressus & exanimatus, clamant.* Et Psalmo 106. *Psalm. 106.*

edomandum. Sub- *manauerunt ad Dominum cum tribularentur.* Na-
 nus, quando ieiunio *chodonosor in bestiam transformatus, Deum*
 pus humiliatur. *noscit, sceptrum regium manu gestans, eun-*
 utebantur sancti *em negligit Dauidem quoque tradit Calsiodo-*
 lit Ecclesia, qui a- *nis afflictionibus oppressum pulcherrimos quos-*
 um subiungunt, *que Psalmos composuisse.* Alexander quoque
 ant. Ito quippe *acedo, vulneratus cum sanguine è plagis*
 nacerare, & in po- *nanantem cerneret, sapientior redditus dicera*
 iuldem impetus *cepit astantibus, Nemo in posterum me vt Deum*
 um redderent. Te- *loret. hæc enim vulnere & sanguis morta-*
 Hieronymo, corpori *m me & hominem esse coarguunt.* Ita ad-

uer-

2. Cor. 12.

Psalm. 65. 2

Psalm. 106.

olinet, quæ non plantasti, & comederis & saturatus
eris, caue diligenter, ne obliuiscaris Deum, qui eduxit
te de terra Aegypti. Notanda autem sunt verba illa,
caue diligenter: dicere voluit, scio prosperitate ho-
mines ad Dei obliuionem, aduersitate verò ad eius-
dem reminiscenciam induci: sed hoc de vobis
dedicatur, caute diligenter. Cuius rei evidens
exemplum in regulo hoc Capharnaïta cernere est,
qui interea dum prosperè ageret, nunquam de
Christo vel cogitauit vel cogitare potuit, at dum
aduersas fores pulsabat, eiusdem meminit, eundem
querit, honorat, & adorat.

Et rogabat eum vt descenderet & sanaret filium eius.
Mysteria! Orat Regulus Christum vt descen-
dat, ita quoque eum rogarunt antiqui illi patres &
prophetæ, & imprimis Isaias, vtinam disrumperes cæ-
las & descenderes. & ante illum etiam Dauid: In-
clina cælos tuos, & descende. Et apud Matthæum Iudæi
blasphemi: si filius Dei es, descende de cruce. Est scili-
cet filiorum Dei, semper descendere, valles conse-
crari, sublimia detestari, montes & fastigia celsio-
ra declinare.

Rogabat eum, vt descenderet. Aulicum hoc & mā-
gnatibus sollenne non enim Christum adorat, sed
tantummodò illum rogat, idque fastu quodam
turgido, more aulicorum, qui præfractè & præ-
sumptuosè loqui solent, sibi credentes omnia de-
beri. Ita pentecostarchas ille Ochoziæ regis, pro-
phetæ Elisæo locutus est, Homo Dei, rex præcepit, festi-
na descendere. & eodem in libro post, Naaman mā-
gnæ apud Regem Syriæ auctoritatis hac etiam ra-
tione de Elisæo locutus est, Putabam, inquit, quòd e-
grederetur ad me Propheta, & stans inuocaret nomen Dei
sui, & tangeret manu sua locum lepræ & curaret. Hanc

Esai. 64.

Psal. 143.

4. Reg. 1.

4. Reg. 5.

lo-

Matth. 8.

Matth. 25.

Matth. 20.

Matth. 2.

loquendi modum imitatus est etiam Princeps
Capharnaïta: at modestior & ciuilius fuit lepro-
sus ille apud Matthæum, hic quippe dicitur Cri-
stum adorasse. item Chananæa quæ postulans da-
bat, & orando postulabat. Mater etiam Zebedæ-
darum, vt idem Matthæus tradit, *accessit ad Iesum*
adorans & petens aliquid ab eo. De Magis etiã in Euan-
gelio legimus, *Et procidentes adorauerunt eum.* at
nullam adorationem adhibet, sed orat & ro-
gatumtaxat.

Et rogabat eum. O arrogantiam intolerabilem!
hoc siquidem regibus solenne, vt si quando hor-
ribus afficiuntur, deos se credant, non verò hor-
ribus morti obnoxios; qui eodem quo humani-
tatem in præsumptam quandam diuinitatem co-
mutant tempore, iudicium rectum & rationem
stoliditatem & fatuitatem conuertunt. Ita Don-
atianus sætuo quodam edicto voluit, omnes eum
Deum per vniuersos Imperij Rom. limites appe-
larent. Maximinus pedes suos Senatoribus dabat
osculandos, quin & quandam Iouis statuam ad se
imaginem erexit, in qua ab omnibus adoraretur.
Demetrius Antigoni filius Macedoniæ rex, Deum
cum se faceret, legatos Atheniensium biennio ex-
spectare iussit, antequam ad eorum postulata re-
sponderet. Nabuchodonosor Monarcha Babylo-
norum aureã erigi statuam, ad sui similitudinem
iussit; quam ab omnibus, quamprimum vt fistula
& sambucæ sonum perciperent, adorari voluit, qu-
verò id facere detrectassent, neci dari. O regias &
insolentes temeritates!

Ezech. 28.

Hanc in rege Tyri coarguens Ezechiel, eiq; mo-
destiam vt coleret, diuinum flagellum comminans
ait, *Elevatū est cor tuum in decore tuo; hosce autē reges*
Pro-

est etiam Princeps
& ciuillior fuit lepro-
quippe dicitur Ca-
ra quæ postulans d-
laret etiam Zebed-
radit, accessit ad Je-
e Magis etiã in Eu-
dorauerunt eum, at h-
sed; sed orat & ro-
m intolerabilem;
, vt si quando hor-
ant, non verò hor-
em quo humani-
diuinitatem com-
tum & rationem
puerunt. Ita Dom-
pluit, omnes eum
Rom. limites appe-
Senatoribus daba-
Iouis statuam ad su-
minibus adoraretur
edonix rex, Deum
ensium biennio ex-
orum postulat re-
Monarcha Babylo-
sui similitudinem
primum vt stula-
adorari voluit, qui
ci dari. Oregias &
Ezechiel, ei q; mo-
ellum comminans
; hosce autē reges
Pro-

pheta Zacharias equis indomitis comparauit,
vidit olim ē monte aneo quatuor quadrigas, *Zach. 6.*
ificatis quibusdā equis instructas, exire; per qua-
gas autē quatuor intelligi possunt Monarchiæ,
populum Dei in captiuitatē & seruitutem ab-
tere. Primi equi erant nigri, qui Chaldæorum
Assyriorum imperium denotabant; nigri autem
& coloris tristioris, vt tristitia & mœror de-
paretur, quem Iudæis illi occidendo, necādo, &
aptiuitatē abducendo attulerant; secundi erant
, & signabant Imperium Persarū & Medorum,
icundi autem sanguine quem abundanter effu-
ant. Tertij albi, qui figura erant Græcorum, al-
linem & candorem præferunt ob clementiam,
m Alexander erga summum Iudæorum Ponti-
m declarauit. Quarti postremi diuersi colores
nt, per quos imperium signatur Romanorū, per
orum autem varietatem, varietas Imp̃p. & Mo-
charum. Equis autem & non alijs animalibus
antur, ob impetū, violentiam, & furias; nullus
st lupus quin timeat canes, leo nullus quin ti-
at venatores, at solus equus furore & rabie ple-
ni, nihil metuit, aut formidat, sed in medias sese
es coniicit. Sed ad rogātem nostrum redeamus.
rogabat eum vt descenderet. Duo autē hic notanda
urrūt; primò regulus rogās, & res pro qua ro-
silius scilicet, regni heres & successor. Vtraque
alitas magnum precibus pondus ac momentum
dit. Dauid olim Deum orare cū vellet, regiam
gnitatem interponit, *Domine saluum fac regem.* Id
, si quem audire teneris Domine, rex imprimis
, persona publica, tua in terris imago, & totius
gni caput. & alibi ait, *Qui salutem das regibus,* qua-
eculiarem quandam regum rationem habeat
Deus.

Quatuor
Monarchia-
rum descrip-
tio.

Psal. 19.

Psal. 143.

Deus. Regulus igitur est qui rogat, & rogationis causa, vita & sanitas est vnici coronæ hæredis. omnes nempe in genere patres, & reges imprimis exoptant, filij vt paternā hæreditatem adeant, & nobiliorum, dominiorum, regnorumque sint successores: tristitatur autē & anguntur non parū, quando alienos sua delabi vident. Testis sit Dauid rex: uidito enim infancē ē Berſabee natum ad mortemque grauiter laborare, vberimē lacrymabatur, eo vt & cibo potuq; præmōre abſtineret, & miserum in modum se excruciatet, at cum hic exorasset, pro Salomone & simul pro ſeipſo, quasi dibus regni fulcris deprecabatur. *Deus iudicium tu regi da & iustitiam tuam filio regis*: Vbi sensu litteræ sibi filioque iustitiam postulat, qua subditos de te regant; aut allegoricē Ecclesia pro Melsiæ uentu deprecatur.

Psal. 13.

4. Reg. 10.

Ezechias rex cum ex Isaïæ ore inaudisset, esse propemodum moriendum, amarē lacrymæ cepit, idque non aliam ob causam, quā quod liberis & iucessore carens moreretur. Ipse etiam Abraham à Deo vocatus, vt patriam defereret, in solum alienum concederet, non mediocriter doluit, quod terra exire cogebatur, nullo legitimo hærede in quem se ablente tantæ facultates deuenerentur, relicto: quapropter lacrymans dicebat: *Hic vernaculus heres meus erit*. Eodem affectu ducitur & Regulus noster, inque periculo amittendi hæredis constitutus, aulam deserit, Christus occurrit, suasque illi preces offert.

Gen. 15.

Parentum
cura de filiis.

Rogabat eum vt descenderet. ô benignum patrem qui pro filij precatur valetudine! quod edocere vult, nolle se filios prauos & scelestos habere, quod Dei timorem ob oculos non haberent. Est quod

morum parentum. si
nimis illis indulge
re, sibi que illos red
ant cornos, dum vic
am deferere, pullorū
e spuriis & illegitim
oc adaptat Gregoriū
illos illos parentib
ent etiam aquilas, qu
nt, soli illos oppone
uentibus solares rad
nt, nido eicere, atq;
ui defixo obtutu eos d
ontinere, & velut le
rpe educare. Hic ed
im inde ab incunabu
sequeium adducere
ment; hæreditate au
Holem illum iustiti
nt. Horum de numero
ij salutate Deo Chris
De filij salute corpo
borat, & forsitan de
quidem. In quo mu
perire est: videmus
dinē animę saluti an
nderis genus in vlti
blici & alterum san
actantia ponderaba
in lacras & sanctas
malia, ponderari, vt
eo vt sancta publi
incto pondere non a
atur tam in ijs quæ a

rogat, & rogatione coronæ hæredis, & reges imprimatam adeant, utrumque sint successores non parū, quando illis sit David rex: hæc ad mortem, hæc lacrymabatur, ore abstinere, & et, at cum hic expro seipso, quasi dicitur. *Dei iudicium* ubi sensu litterarum qua subditos deest pro Messia:

ore inaudisset, amare lacrymas, quam quod oreretur. Iple enim patriam desereret, et, non mediocriter laborat, nullo legitime facultates deus, lacrymans dicitur. Eodem affectu periculo amantem deserit, Christus.

benignum patre, quo edocere vult, et habere, quod haberent. Est quoque

bonorum parentum, filios in virtutibus educare, non nimis illis indulgere, illos comperescere & continere, sibi que illos reddere quàm simillimos. Tradunt coruos, dum vident pullos albicantes, nidum deferere, pullorum curam abijcere, eosque velut spurios & illegitimos repudiare. Hominibus hoc adaptat Gregorius, simul notat, non propterea pullos illos parentibus minus morigeros esse. *lib. 6. Mori. cap. 18.* Sunt etiam aquilas, quamprimum pullos exclusent, soli illos opponere solere, & quos oculis conuenientibus solares radios intueri non posse vident, nido eicere, atque ut suos nolle agnoscere, sed qui defixo obtutu eosdem aspicere potuerint, nido continere, & velut legitimos & aquilina dignos stirpe educare. Hic edocentur parentes, liberos iam inde ab incunabulis ad Dei cognitionem & obsequium adducere, illos diligere qui eundem iment; hæreditate autem excludere, qui oculos ad solem illum iustitiæ intuendum aperire noluerint. Horum de numero regulus noster cū esset, pro filij færitate Deo Christo supplicat, & rogabat eum.

De filij salute corporali nimium quantum hic laborat, & forsitan de animæ illius salute ne cogitat quidem. In quo multos ei hodierna die similes reperire est: videmus enim passim, corporis valetudine animæ saluti anteponi. In veteri lege duplex ponderis genus in usu fuisse comperimus, vnum publicū & alterum sanctuarij, quo omnia ad ipsum spectantia ponderabantur. Nolebat enim Deus res sacras & sanctas, eadem balance, qua cetera venalia, ponderari, ut potè quæ tam exacta non esset, ideo ut sancta publico, & publica ac profana sancto pondere non appenderentur: quo denotatur tam in ijs quæ ad cultum & honorem diui-

Aquilarum solertia in pullis explorandis.

Duplex ponderis genus apud Hebræos. *Leuit. 5.*

num, quam quæ ad vitam humanam spectabant
 mensuram & modum, ac pondus esse seruandum
 & proinde duplex pondus habendum, vnum sub-
 tilius & exactius, quo diuina & spiritualia ponde-
 rantur; alterum quo corporalia & temporalia,
 quod non adeo subtile erat. Videbis enim aliquo-
 quod filium morte amiserint, ita contristari & af-
 fligi, nullam vt consolationem velint admittere
 multis verò peccatis admissis ne minimam quæ-
 dem tristitiæ nubeculam præferre. In quos proin-
 de torqueri queat propheticum illud, *Mendaces fi-*
lii hominum in statera, quod pluris terrena quam diu-
 na faciant, maiorem corporis quam animæ rati-
 nem habeant. Ac talis Regulus hic noster est, qui
 Christo pro filij valetudine supplicat, de anima i-
 lius haudquaquam anxius.

Psalm. 61.

Et rogabat eum. Infelix pater, & tamen inconfi-
 ratus ac parum prudens, ne dicam malus, qui tu
 ad medicum properat, quando filius in extremum
 est; qui Deum tunc inuocat, quando agonizat, *incip-*
bat enim mori. Sed ea mundi agendi est ratio, tu
 primum ægrotorum habetur ratio, quando in ex-
 tremis iacent; de peccatorum exomologesi fac-
 enda nullus est sermo, de sacramentis recipiendi
 de conscientia statu componendo nullus, nisi du-
 spiritum extremum trahunt, & mortis in limine ve-
 santur. Sed pessima hæc consuetudo est; neque eni-
 eatenus expectandum est, cum in articulo mor-
 tis iam versantur, viribus exhausti sunt, sensu
 amiserunt, & mentis impotes redditi: sed mo-
 vt ægrotare incipiunt, quando sensus etiam int-
 ger est, iudicium constat, vires nondum vacillan-
 ingenium valet, de testamento condendo habet-
 dus est sermo, ad sacramenta recipienda, conscien-
 tia

*Ægrotis
 tempestiue
 succurren-
 dum.*

am in tuto collocan-
 am incitandi sunt. Es-
 et finis metuendus, &
 facto se gessere mulier
 ante Lazaro; quampr-
 ere perceperunt, litte-
 re. *Ece quem amas in fi-*
 lias Propheta. nam
 iter ægrotare, sua vo-
 dispone domui tue, quam
 munda reiecit anima
 non ob aliam causam
 licet diu in mortis ar-
 locemur, eos qui seri-
 nitentur, quam dur-
 mors in limine, merito
 Præcepit in Numeris
 e primum clangorem
 d Tribuum capita circ-
 entur, si verò prolixio-
 alstra & tentoria coll-
 semel clangueris, congre-
 na multitudinis Israel; si
 clangor increperit, moue-
 mortis tubæ ipsi sunt
 erint, ad Ecclesiæ, qua-
 es confugiendum est,
 ocandus, tunc ad pri-
 e vt castrorum acie-
 milites sumus, Christu-
 tem. at si tubæ clangor
 fidius, signū est è mi-
 goria disponēda, & sa-
 regem nō seruat regul-

nam spectabant,
us esse seruandum,
ndum, vnum sub-
spiritualia ponde-
lia & temporalia
ebis enim aliquos
ta contritari & ab-
velint admittere
ne minimam qui-
rre. In quos proin-
illud, Mendaces fili-
errena quam diu-
nam animæ ratio-
hic noster est, qui
plicat, de anima
Et tamen inconside-
am malus, qui tunc
filius in extremi-
do agonizat, incipi-
endi est ratio, tunc
ratio, quando in ex-
exomologesi faci-
mentis recipiendis
odo nullus, nisi dum
ortis in limine ver-
etudo est; neque enim
m in articulo mor-
hauisti sunt, sensum
s redditi: sed mor-
sens etiam inter-
nondum vacillat,
condendo habet
cipienda, consecra-
tiam

iam in tuto collocandam, & domum disponen-
tam incitandi sunt. Extrema semper noxia sunt,
& finis meruendus, & præsertim vitæ. Aliter pro-
fecto se gessere mulieres illæ Bethanienles ægro-
ante Lazaro; quamprimum enim eum male ha-
ere perceperunt, litteras & nuntium Christo mi-
ere. *Ecce quem amas infirmatur. Fecit & eodē modo*

saïas Propheta. nam audito regem Ezechiam gra-
iter ægrotare, sua vñ disponeret adhortatus est,
dispone domui tuæ, quia morieris. Inter cætera quæ vt
munda reiecit animalia Deus, recensetur & olor,
& non ob aliam causam, quam quod serius canter,
cilicet dū in mortis articulo est. quo mysterio e-
ocemur, eos qui seriùs cantillant, & non prius
onfitentur, quam dum in vitæ extremo sunt, &
ors in limine, meritò à Deo reijci & reprobari.

Præcepit in Numeris Deus, vt quando Israël-
e primum clangorem tubarum audirent, omnes
d Tribuum capita circum arcæ ostium congrega-
entur, si verò prolixior esset clangor, mouerent
astra & tentoria colligerent. Ecce verba legis,
semel clangueris, congregabuntur ad te principes & ca-
ita multitudinis Israel; si autem prolixior atque concisus
clangor increpauerit, mouebunt castra, & leuabunt tentoria.

Mortis tubæ ipsi sunt morbi, qui vbi clangere cœ-
erint, ad Ecclesiæ, quæ est nostra fœderis arca, fo-
es confugiendum est, tunc sacerdotes & parochus
ocandus, tunc ad principem Ecclesiæ militantis,
iuxta vt castrorum acies ordinata est, & cuius nos
nilites sumus, Christum Iesum, inquam, accedes-
lum. at si tubæ clangor fuerit diuturnior & tr̃ agis
siduus, signū est è mundo hoc esse secederē dū, ñ
gotia disponēda, & sarcina vitæ colligēdas. Hanc
egem nō seruat regulus hic, cum iam ad extremū

Ioan. ii.

4. Reg. 10.

Num. 10.

Insignis al-
legoria.

734 CONCEPTVS THEOLOGICI

iam venisset malus, & filius in mortis esset articulo, ad Christum venit, sanitatem eius recuperaturum. Et felici rerum lucces

Et rogabat eum ut descenderet, & sanaret filium eius, qui ibi moriturus erat. Notandum autem est Christum multos tulerunt. Num

Cur Christus ad Regulum quamvis eximie rogatus esset, descendere noluisse, cum tamen ad Centurionis & eius filii servum illum ut curaret se ultro venire velle diceretur.

Matth. 8.

Psalm. 111.

Delectatur Deus potius pauperibus quam diuitibus.

Incipiebat enim mori. Notandum autem est Christum multos tulerunt. Num ad regulum quamvis eximie rogatus esset, descendere noluisse, cum tamen ad Centurionis & eius filii servum illum ut curaret se ultro venire velle diceretur. In quo ad oculum ostendit alia esse iudicia Dei, & alia hominum; hi non nisi magnos & diuites ad se trahunt, Deus vero solos pauperes depredicat & humilia respicit, & alia à longè cognoscit: atque non per ueros percussit, ideo Messias cælo descendens ut humanam naturam indueret, neglecto Herodis Pilatiq; palatio in stabulum commune pauperum receptaculum descendit, & magnatum Ierosolymitanorum uorem contemnens, à pastoribus & pauperibus quibusdam Galilææ salutatus fuit & adoratus.

Plura olim Arca testamenti miracula fecit quæ diu in castris sub tentorijs & papilionibus agentiam præstare, sed postquam in superbum Salomonis templum translata fuit. Quo denotabatur Christum, veram illam de te? Sed boni ferros promiseramus. Postquam orationem suam Regulus iam finisset, ait ei Dominus, *Vade, filius tuus uiuit.* Creditur quæ proximi sperant, sed serui Regulii huiusmodi illi nuntiant primum illi uiuere. O seruos verè laudabiles. quod filius eius uiueret. O seruos verè laudabiles.

Postquam orationem suam Regulus iam finisset, ait ei Dominus, *Vade, filius tuus uiuit.* Creditur quæ proximi sperant, sed serui Regulii huiusmodi illi nuntiant primum illi uiuere. O seruos verè laudabiles. quod filius eius uiueret. O seruos verè laudabiles.

qu-

THEOLOGICI

mōtis esset actio-
 nis fausta semper nuntiare, eorumque prosperitate
 & felici rerum successu latari: non verò seruos
 Iob imitari, qui non nisi tristes & infortunatos
 nuntios tulerunt. Nuntius venit ad Iob: qui diceret
Iob I.
Boues arabant, & asine pascebantur iuxta eos, & irruerunt
Sabæi, tuleruntque omnia. Cumque adhuc ille loqueretur,
venit alter & dixit. Ignis Dei decedit de celo, & tallas oues
puerosque consumpsit, & effugi ego solus, ut nuntiare tibi.
Sed & illo adhuc loquente venit alius, & dixit: Chaldæi se-
cerunt tres turmas, & inuasunt camelos, & tulerunt eos,
nec non & pueros percusserunt gladio. Adhuc loquebatur
ille, & ecce alius intravit, & dixit, corruens domus oppres-
si liberos tuos, & mortui sunt. O infastos nuntios, &
seruos malos! semper ne autē tristitia afferetis nūcia?

Hoc in ludo edocti erant serui illius diuitis
 Euangelici, qui caput illius obtundebant, villicum
 illum decoctorem & dissipatorem diffamando,
 adeo ut Dominus illum vocaret quo rationem vil-
 licationis suæ redderet, & iratus illi, auditis que-
 relis & accusationibus aliorum, dixerit, *quid hoc au-*
dio de te? Sed boni serui est nunquam funesta nun-
 tiare, sed aduersa reticere, & quæ plausibilia ac-
 lata sunt, proferre.

Tristis ille nuntius qui Saulem in montibus
 Gelboe cum vniuersa nobilitate Israëlitica, occu-
 buisse nuntiauit, & se morti illius cooperatum
 dixit, à Dauid trucidari iussus est. Illi porro mor-
 tem commerentur, aut saltem castigationem lucu-
 lentam, qui mortem alterius propalant, defectus,
 vitiaque proximi spargunt, & famam obscurant.
 Sed serui Reguli huius alterius farinae sunt, nihil
 enim illi nuntiant præter fausta, felices successus
 domus, bonam filij valetudinem, & febris depul-
 sionem.

Iob I.

Luc. II.

2. Reg. I.

tionem. Quo nuntio tantopere regulus gaudens
est, itaque se Christo obligatum sensit, vt ipse &
niuersa illius familia fidem amplexa sit, & illum
vt patronum agnouerit. *Credidit ipse & domus eius*
101a.

Vtilitates
aduersita-
tum.

Isai. 28.

Afflictio in-
genium ex-
acuit.

Luc. 16.

Dan. 4.

Hæc scilicet sunt commoda, quæ adferre aduer-
sitates solent, ecce afflictionum emolumenta: in-
liquidem causa sunt cur Princeps hic, & vniuersa
illius nobilitas ac familia ad Christum conuer-
tur. Non igitur frustra dixit olim Propheta,
vexationem dare intellectum, & ingenium hor-
nis exacuere. Perinde ac si dixisset, prosperitas in-
porem mortalium mentibus affert, & hominem
ratione præditum in brutum animal conuertit;
homo cum in honore, id est, prosperitate, esset, non intel-
xit, comparatus est iumentis insipientibus. Afflictio au-
tem mentem illustrat, sui ipsius, Dei ac plenam rerum
omnium notitiam inducit. Huc respiciens dicebat
Psalmista; Circumderunt me dolores mortis, & pericula
inferni inuenerunt me; atq; omnia hæc me erudierunt
ea quæ mihi faciendâ incumbabant, ad eum scilicet
me conuertere qui me liberare poterat, eiusque
pem implorare; atque ideò *nomen Domini inuocabo*
Domine, Libera animam meam.

Non prius Epulo oculos ad Lazarum inspicie-
dum aperuit, quam inferni supplicia eisdem ape-
rent, ac tum demum vidit, quàm infausto res suæ
fessent loco Nabuchodonosor non prius cælum in-
tuitus est, quam tribulatio oculos sursum erige-
coegerit, ait enim de se; *Leuavi oculos meos in cælum,*
& sensus redditus est mihi. Ita Regulus hic nunquam
ad Christum accessisset, nec fidem accepisset, nisi
necessitate compellus fuisset. Quanta igitur aff-
lictionum utilitas & commoda?

Iub

ere regulis gaudi
sensit, ut ipse &
complexa sit, & illu
dit ipse & domus ei

quæ adferre adue
in emolumenta: il
ceps hic, & vniuer
Christum conuer
it olim Propheta
& ingenium homi
flet, prosperitas si
fert, & homine
animal conuertit;
itate, efficit, non inrea
tilis. Afflictio au
Dei ac plenam reru
re respiciens diceb
lores mortis, & pericu
hæc me erudieru
ebant, ad eum scilic
e poterat, eiusque
men Domini invocabo

Lazarum inspicier
plicia eisdem aper
infausto res suæ e
non prius cælum in
culos sursum erige
ui oculos meos in cælum
regulus hic nunquam
idem accepisset, mi
Quanta igitur affli

In

Iubet Salomon honorari medicum propter ne
cessitatem, vnde efficitur, eum qui necessitatem nō
habet, eisdem honorem deferre non posse. At
que ideo, qui agnoscit in anima, & assidue con
fiteretur, se semper malè habere & afflictione pre
mi, ex toto corde verum animarum medicum ho
norabit & genu flexo dicturus est, Non possumus
Domine, ego meam negare ærumnam, tu tuam
misericordiam. Hinc magnus Augustinus pericu
la recensens, in quibus ante conuersionem vixe
rat, ait eo morbos & vulnera animæ suæ incurabi
lora fuisse, quo se habere melius credebatur, & mi
nus malum perferre. Verè itaque æger est, qui
quàm æger sit, non sentit.

Pauci sunt, qui proprias agnoscunt miseras &
infirmittates, quas alij tempori, alij loco, alij in
fluxibus cœlestibus ascribunt. Quare non parum
desipiebat misella illa Harpaste de qua scribit Se
neca, quæ cum talpa esset cæcior, cacam tamen
se non credebatur, quam obrem rogabat conducto
res, se ut in locum lucidiorem ducerent, tenebras
se pati non posse. Et sane deplorandum infirmitt
tis genus est morbum suum non agnoscere: quæ
calamitas ab vnica dimanat prosperitate, & sui co
gnitio ab afflictionibus.

Si cui ad votum fluere omnia, & volupta
tibus puris & liquidis nulla amaritudine permi
tis frueretur, denique albæ esset gallinæ filius,
& fortunæ illum riuus inauraret, adèd ut nul
lius ope & adminiculo indigeret, ita insolueret,
& Dei obliuisceretur, ut illum tandem non agno
sceret, imò nunquam in vita eius opem inuocaret.
Eo infelicitatis deuenerat impius Pharaon, quan
do per Moysen & Aaronem à Deo monitus, ut popu

Eccles. 36.

Tribulatio
Deum intu
eri cogit.

Lib. confess.
Dom. 10.

Epist. 5.

Miserum est
morbum
suum non
posse agnos
cere.

lum in libertatē affereret velut atheus & numis
ignarus dixit: *quis est dominus, vt audiam vocem eius.*
dimittat Israel: Nescio Dominum, & Israel non dimittat.
Ipsa scilicet prosperitas ad hanc Dei obliuionem
& blasphemias illum impulit; sed quamprimum
fulgura & tonitrua audierit, palinodiam capet,
cuius maiestatem & numen negabat, illius aliqu-
do supplex misericordiam innocabit.

Peccatores
in prosperis
Dei obliui-
scuntur.

Psal. 91.

Non minor profectio, meo quidem iudicio, pe-
ccatorum dum prosperè agunt, est insolentia, adue-
sus quos David vindictam deposcit, Deumque re-
gat vt iustitiam exerat; *Exaltare qui iudicas terram,
reddes retributionem superbis.* Deposco, inquit, iustiti-
Domine, cum tu iudex sis generalis totius orbis
constitutus, cumque tuæ partes sint crudelitatem &
tyrannidem impiorum diiudicare. Quamdiu natio-
nem tam effrenem & prauam sustinebis Domine
quæ non nisi mortem & sanguinem populi tui re-
spirat, & noua quotidie pondera excogitat quibus
eum opprimat, orphanos obruncans, viduas de-
spolians; & cum nec hoc sufficere ad nequitiam cre-
deret, eò impietatis venit, vt tui oblita sit, & quo
nec barbari facere audebunt, diuinam providen-
tiam omnisciam & cuncta tuentem negauerit, di-
cens: *Non videbit Dominus, nec intelliget Deus Iacob.* Et
quænam tantæ ingratitude, & insolentiæ causa
quæ stupida & crassa huius obliuionis ratio? sub-
nectit David: *Non est respectus morti eorum, neque firma-
mentum in plaga eorum: ideo tenuit eos superbia, & dixe-
runt, quomodo scit Deus, & si est scientia in Excelsis.* Id est
propter continuas prosperitates nullis afflictio-
nibus permittas Dei sui obliui sunt. Adeo vt con-
sulto nobis aduersa Deus immittat, vt cuius blas-
phemando obliuiscimur, sani dum sumus, in tem-
pore

Psal. 72.

atheus & numinorē afflictionis & miseris obtriti, adoremus Ita
audiam vocem eius, porro fecisse comperitur hic Regulus. nam quam-
vis Israhel non dimittamulo fortuna arridebat vultu, Iesu oblitus est;
ne Dei obliuione vbi prospera in aduersa mutari cœpere, & fi-
ed quamprimum vis morbo diuexari cœpit, ipse & domus eius to-
thmodiam cabet, & Deo crediderunt. O felices igitur tribulationes!
gabab, illius aliqua Torfit non paucos, & magni quidem nominis vi-
ocabit. s hæc quæstio, cur suos Deus Tribulationibus

Cur Deus
iustis aduer-
sa immittet.

idem iudicio, peccat; cuius rei duas potissimum assignarunt ra-
st insolentia, aduerones. Primo, vt illos Deus humiliaret, omnemq;
scit, Deumque roperbiæ præsumptionisq; ansam præcinderet. Si
qui indicas terrarum aulicus qui nouis quotidie à Rege beneficiis
co, inquit, iustitiamulatur, superbiendi occasionem habet: anne
ralis totius orbis, iustum, dum videt tot se beneuolentiæ fi-
nt crudelitatem & a rege suo Deo recipere, interdum humilitatis
e. Quamdiu nationes excedere, superbire & insolescere? Idcirco
ustinebis Domine: superbiendo damnationem incurrat, tribula-
nem populi tui reonibus humiliari consuevit.

ra excogitat quibus Testis huiusce rei erit Paulus, qui sibi, quò super-
uncans, viduas diaretunderetur, neque ob habitas reuelationes
re ad nequitia crescenscresceret, datum carnis stimulum confitetur,
obluta sit, & quod ianimum quotidie exagitaret & angeret. Ne ma-
diuinam providentia reuelationum, inquit, extollat me, datus est mihi
atem negauerit, di-
mulus carnis mee, angelus satane, qui me colaphizet, vt
elliget Deum Iacob. Et licet de meipso humiliter sentirem, & in mei
& insolentia causa
suis cognitionem descenderem.

2. Cor. 12.

diuionis ratio? sub-
Respexisse autem Apostolus videtur ad laudabi-
ri eorum, neque firma
n veterum Romanorum consuetudinem, qui, vt
eos superbia, & dixe-
tullianus ait, pro more habebant, triumphan-
tia in Extoljo. Id est,
us Imp. & currum eburneo urbem ingredien-
es nullis afflictio-
ous, variis circumquaque trophæis gestatis, fau-
sunt. Adeo vt con-
clamore & iubilo plaudentibus cunctis, momū
ittat, vt cuius blati-
endam ad currus latus addere, qui mille trium-
antem iniuriis proscinderet, eique assidue ex-
um sumus, in tem-
pot

xxx 5 hor.

hortando ingeminaret, *Respice post te, hominem te fecerit*, semper illū ex-
memento. Idem sibi accidere innuit Paulus; *cāmo si potuisset, mundum*
triumphans ingreditur, varijs honoribus afficitur, *Maiores seruiet n-*
at ne insolescat, inimicum illi addidit Deus, *quāmodum ignis de ferro*
eum excruciet & affligat.

Ezech. I.

Postquam Ezechieli gloriam suam ostendit, adducant tribulationes
Deus, idque in forma currus & rotarum sibi inuenti adferant. Quo-
cem implexarum, & dixisset, *Hec est similitudo glorię*, cum impijs & gen-
Dei: quo nullum mortali maius beneficium habere debet Principis fel-
vita conferri queat; Propheta mox vocem, ut opusculum a malo, & de-
te sequenti refert, ē rota prodeuntem audiuit, *Et dicit*.

ait, *fili hominis sta.* Rogat hic Gregorius, & quid credidit ipse & domi-
non immerito, cur filius hominis dicatur, quod morbus auro redim-
non exigua irrogata videatur iniuria homini, quod succenderet, illum
beato & tam luculento beneficio affecto: & semper contemplerat, &
spondet, Deum illius humiliandi gratia id fecisse, operaret. Ignis ille
nese angelum quempiam aut beatum, qui cāmo quidam Dei est,
gloria donatus esset, crederet.

Vt merita
Deus iusto-
rum adau-
geat, tribula-
tiones im-
mittit.

Secunda cur Deus iustos tribulationum tri-
tum perfoluere cogat, ratio est, ut aduersa & ad-
tiones coronam illis praparent, ut sint instar in-
& mallei aurifabri, quod melius patientię virtutem
exerceant. Ignis siquidem aurum in fornace
coniectum adurit inflammat, sed simul & exo-
quit, & sublimat, & perficit: ita quoque hominem
tribulatio, afflictio, aduersitas.

Genes. 25.

Huc traham quod in Genesim notat Augustinus
circa vocem quam Rebecca cęlitus audiuit: *ec-*
cum hactenus illiberis, prolem a Deo precus
impetrasset, & gemellos vtero complexa di-
dantes illos & confluentes sentiret, quod
mediocrem illi dolorem & anxietatem causa-
tur, ait, *Maiores seruiet minori.* Hic quarit Augustinus
hoc qui factum sit, cum Esau Iacobo semper in-
rauit

re posite, hominem
innuit Paulus; ca
s honoribus affici
li addidit Deus,
iam suam offend
& rotarum sibi in
Hac est similitudo gl
ius beneficium ha
a mox vocem, vt ca
deuntem audiuit,
Gregorius, & quid
minis dicatur, qu
iniuria homini
ficio affecto: &
andi gratia id fecit
beatum, qui ca
tribulationum tri
est, vt aduersa & a
rent, vt sint instar
ius patientie virtut
aurum in fornace
at, sed simul & ex
ita quoque homin
as.

sim notat Angust
celitus audiuit: in
plem à Deo prec
tero complexa dig
s sentiret, quod
anxietatem caus
Hic querit Augustin
Iacobo, semper imp
rauerit, semper illū exagitauerit, patria exegerit,
mo si potuisset, mundo eum proscrispisset. Respo
det igitur, *Maior seruiet minori nō obediendo, sed vexando*
quemadmodum ignis deseruit auro. Egregius & diuinus
quidam conceptus, è quo colligere est, quantopere
conducant tribulationes, & quantum iusto emo
ument, adferant. Quomodo igitur, pijs non pro
int, cum impijs & gentilibus non parum profint:
videte vt Principis febris, patrem ab incredulita
e, filium à malo, & domum vniuersam à molestia
beret.

Credidit ipse & domus eius tota. O beata febris!
morbis auro redimendus! Ignis cum segetem
ob ab succenderet, illum excitauit, vt ad principem
quem contempserat, & cuius mandata neglexerat,
properaret. Ignis ille ardens tribulationum, qui
ignis quidam Dei est, agros negotiorum nostro
um exurens, nos conturbat, excitat, & gressus exa
uit, quo ad principem caelestem properemus,
quem toties offendimus, & cuius sanctas inspira
ones institutaque salutaria toties contempsimus.
exemplo sit regulus hic, qui febris cuiusdam
ignem in domo sua succensum videns, quampr
imum ad Christum properat, fidem amplectitur,
notaque & obsequium offert, & vniuersam fami
iam suam, vnicam illius gloriam & honorem
respirare vult. O febrim laudabilem & exoptan
dam! cum tam raram & felicem metamorpho
in in domo reguli huius causetur, febrim in
quam, quæ mihi materiam suppeditat de febr
atius loquendi, cum in Euangelij fine eandem no
em. *Et reliquit eum febris.*

Doctissimi quique medici, qui de morborum
sympto-

1. quarti
tract. 1. 2. 3. 4.
1. & 2. de
different.
1. sai. 56.

Luc. 6.

Prouerb. 24.

lib. 50. Ho-
mi.

Peccata ve-
nialia arenæ
& aquæ gut-
tis similia
sunt.

Inuidiam
denotat fe-
bris erratica.

1. Reg. 3.

symptomatibus & præsertim de febribus locum DOMIN. XX. POS
sunt, varia earumdem genera retulerit, ut in ^{nam} extingueretur. Q
mis Auicenna, & Galenus, quæ varijs peccat ^{modo} collucet, san
generibus non in scitè queunt accommodari. Pri ^{& de Ioanne legitu}
mum genus febris est quotidiana, quæque gut ^{& extinguitur} faces, in
ingluuiei respondet, de qua Isaias, *Venite, somnu* inuidi vident,
vinum & impleamur ebrietate, & erit sicut hodie, ^{que} hæc febris gra
cras, & multo amplius: quæ verba gulonum & v ^{at} maxime cruciat
cium sunt, loquentium de suis dissolutionibus ^{illis.}
luxu ordinario. & sanè de diuite illo Epulon ⁱ
Luca legimus, *Epulabatur quotidie splendide.* Vel ^{enim} inuidia com
eandem intelligere licet peccatum veniale, de ^{ter}terium genus febris
in Prouerbis legere est, *Septies, id est sæpius, ill* ^{us} discruciat, febris
cadit iustus. Et quoniam de veniali peccato me ^{mo,} modò frigore
facta est, notandum, Augustinum, ipsum arenæ ^{utit & conuellit:} a
similare & aquæ guttis, quod instar illius, anin ^{est,} febris profect
ad bona opera producenda sterilem reddat, & ^{itur} qui hodie hone
star harū, charitatis feruorē exstinguat. Et qu ^{as,} cras à proposi
admodum multæ aquæ guttæ magnum cōstitur ^{im} audiunt, Deum o
flumen possunt, & naufragium causari; & multa ^{as,} & post diē ince
arenulæ magnum efficere pondus; ita peccata ^{cunt.} vitium hoc f
nialia, quæ negliguntur, sæpe animam, ut in ^{um,} habet non nih
tale peccatum incidat, sua multitudine & gra ^{frigiditatis.} Quo
tate disponunt, adeò ut sæpe in salute naufragi ^{uendus est} volupta
faciant. Alterum febris genus est, quod vulgo ^{at,} temporales com
riticum dicitur, quæ nullum certum tempus ^{Quartum} genus febr
bet, aut horam præfixam; atque hæc inuidiam ^{apote}st avaritia, qu
notat, quæ nulla temporis certitudine exspe ^{im} locum habet:
potest, sed omni tempore, quo aliorum vel laus ^{as}que adeò contin
vel bene gesta recēseri audit, grauissimos parox ^{illa} quibus homo ab
mos & terribiles quasdam conuulsiones patit ^{apocu} & interdū
hoc enim peccatum non nisi ex aliorum nasci ^{cruciat & exagitat.}
let prosperitate. Quare non in scitè Heli inui ^{men} ad vitam, tole
comparabitur, qui non poterat vidē lucernam Dom ^{um,} somnum, & re
at ^{at} penitus non pote

de febris locum reuulerit, ut inquam extingueretur. Ceterum faces accensæ quæ mundo collucent, sancti sunt, iusti & probæ vitæ: & de Ioanne legitur, *Erat lucerna ardens & lucida*, quæque gula extinguitur, ipsi peccatores, atque illos inuidenter inuidi vident, sed alios ferre nequeunt. hæc febris grauissima & periculosissima & maxime cruciat, de qua versus ille paræolus dissolutionibus talis.

diuine illo Epulone
idie splendide. Vel

Inuidus inuidia comburitur intus & extra.

Terrium genus febris tertiana est, quæ alternis diebus discruciat, febris quæ modò calore æstuantissimo, modò frigore vehementissimo membra conuellit & conuellit: atque hæc acedia Symptomata est, febris profecto periculosissima. hac tenentur qui hodie honestam ducere vitam proponunt, & cras à proposito resiliunt, qui hodie salutem audiunt, Deum orant, multa bona edunt opera, & postridie incepta deserunt, & omnibus vadicunt. vitium hoc frigidum simul continet & calidum, habet nonnihil pietatis, & nonnihil etiam frigiditatis. Quod febris genus ut auferatur, viuendus est voluptatum & deliciarum sanguis, est, temporales commoditates deserendæ.

Quartum genus febris continua est: atque hæc fieri potest avaritia, quæ inter usurarios ut plurimum locum habet: cetera quippe peccata non habent usque adeò continua, habent quædam interualla quibus homo ab ipsa abstinet; at hoc assidue, noctu & interdiu, omnibus horis hominem discruciat & exagitat. Tria quippe illi aufert, quæ amen ad vitam, tolerandam necessaria sunt, cibum, somnum, & requiem, sine quibus vita hæc duci penitus non potest. Sui ipsius tortor est aua-

Ioann. 5.

Acedia debet signata in febris tertiana.

Avaritia febris continua est.

rus,

Eccles. 14.

Eccles. 2.

Ierem. 19.

Eccles. 9.

Superbia designata in febris quartana.

rus, seipsum enecat libere, comedere vix audente, & proinde
ut Tantalus inter vndas & poma fugacia siti & esurire, sic ille inter opes affluentes abstinet praesentia & vltima febris.
tis. Vnde de illo bene ait Sapiens: *Non satiabitur pauperum filij dicunt, quod
ne, & in tristitia erit super mensam suam.* Dormire quoque, humorem radica
que nequit, cum varijs intrinsecus cor furijis & amodo basis est, ac
gitetur, modo metuit ne parva amittat, modo omni luxuriae imago eff
queritur non satis amplum se lucrum fecisse: dñi Propheta dedit,
que alijs tormentis ac sollicitudinibus quæ crederentur, & omnia
brum illius perturbant, angitur. *Cuncti dies eius in Sodoma, qui nescit
Ecclesiast. pleni sunt laboribus & arumnis.* De die dñi lapides in cineres
nocte non quiescit, animus eius semper in negotij confirmacul
est, & occupationibus distrahitur. Quod Ieremias, *flagrantior est libido
pheta quidam testatur, Prae sollicitudine quiescere non poterunt.* Et Sapiens, *Saturitas diuitum non sunt in dormire.*

Quinta febris quartana est, noxia quam mihi me, sed quæ superbiam & arrogantiam denotat, nam quemadmodum hæc febris difficillimè curatur, ita & superbia sæpe. namque tum corpus, tum animam inficit. Causatur febris hæc extremos quosdam sudores, & superbia typhos quosdam typhos & ambitiones nouas. Dolorem capitis febris hæc semper annexum habet, superbia item inquam huiusmodi doloribus vacat, sexcentas arietates mentis, mille capitis vertigines, cerebri commotiones, phantasmata, imaginationes, conceptus, inquietudines. Violenta admodum & celsiua febris hæc est, item superbia: de qua ex Psalmistæ elogium, *Superbia eorum qui te oderunt ascendit semper.* Hac febri perire Angeli, mortis est Aman, hæc Nabochodonosori extrema commi

medere vix audeat, inata est, & protoplastos in ruinam per-
 oma fugacia sic raxit.

luentes abstinet. Sexta & vltima febris est, quam hecticam me-
 diens: *Non scribitur* icorum filij dicunt, quæ ossibus & medullis in-
 suam. Dormire qua, humorem radicabilem, qui vitæ nostræ quo-
 secus confutis ammodo basis est, aufert & exsugit: atque hæc
 ta amittat, modo cosa luxuriæ imago est, de qua hoc testimonium
 le lucrum fecisse: de b Propheta dedit, *Ignis est vsque ad consummatio-*

itudinibus quæ com deuorans, & omnia eradicans genimina. Est ignis
 tur. *Cuncti dies eius* le Sodomæ, qui nefarios illos, & salaces, ipsos
 & *arumis*. De die- am lapides in cineres redegit. Conceptum no-
 ahitur. Quod puit, *flagrantior est libido*. Ab hac febre excruciatu
 sollicitudine quiesce- uit David, cumque ad mortem vsque illum hæc
 diuinitum non fuit ip- luexaret, medici opem implorat. *Miserere mei,*

st, noxia quam ma- scientis huius dicta sunt: at sanatum illum iam
 arrogantiā denot- deo, *Et reliquit eum febris*, & ipse illum relinquens,
 bris difficillimè cu- nem dicendi faciam.

que tum corpus, t- Vnum hoc igitur restat, Auditores, vt ex au-
 s hæc extremos qu- to Euangelio vtilitatem aliquam capiat: quæ
 phos quosdam tun- on immodica hic occurrit. Consideremus in pri-
 colorem capitis feb- nis, calamitates & tribulationes ad Deum nos
 , superbia item nu- onducere, quæ si non immitterentur, nunquam
 vacat, sexcentas am- orsitā mundo egredieremur: videte enim vt
 s vertigines, cere- egulus hic filij in ualitudine anxius ad Christum
 , imaginationes, co- ccedat, eiusque opem imploret.

perbia: de qua ext- Notemus deinde, quantam filiorum parentes
 eorum qui se oderunt habere rationem par sit, ad quam & hinc natura,
 ere Angeli, morte illinc verò religio inuitat: illa quidem quantum
 osori extrema cor- ad corpus, hæc autem quoad animam; exemplo
 scilicet

Luxuria fe-
 bris hectica
 est.

Iob 31.

In 4. Lucas

Psalms. 6.

scilicet Reguli huius, qui de filij valetudine maxime
mopere sollicitus erat. Adhuc discamus, non est
vitæ emendationem & poenitentiam usque in mortem
horam differendam, cum Princeps hic repræsen-
tatur, quod seriùs venerit, cum filius extrenu-
am spiritum traheret. Discamus præterea o-
cepta à Deo beneficia gratitudinem exercere
pater hic accepta à Christo filij sanitate, Dei fol-
sequio perpetuò manciparit. Meminerimus eni-
que, exempla dominorum ac superiorum ad sua
tos tum ad virtutem, tum ad vitium pertrahere
plurimum posse; cum exemplo reguli se con-
tentis, omnis eius familia ad fidem conuersa sit.

Tu autem mundi redemptor, summe corporum
& animarum medice, qui hodierna die tam len-
tulum reddidit sanitatis miraculum edis, qui
bres pellis, & filio Reguli Capharnaitæ pristina
valetudinem restituis; animas nostras eisdem no-
bis affectas persana: torquetur quippe ab auaritia
à libidine cruciantur, ab acedia affliguntur, à su-
bia diuexantur, ab inuidia lacerantur, adeo
mortis, nisi properè succurras, periculo versentur.
Eas igitur, cura medice cœlestis, ad iis succurre
propera; sed ea conditione, ut, postquam eas in-
ueris, ingratae non sint, sed in te cum vniuersis de-
mo, id est omnibus potentijs & facultatibus re-
dant: intellectus te creatorem agnoscat, voluit
ut redemptorem diligit, memoria denique
ut conseruatoris semper recorderetur. Tui, inquit,

à quo omnis nostra beatitudo dependet: à
quam deducere nos dignentur Pater &

Filius & spiritus Sanctus
Amen.

OMIN

POST PE

de est regnum calorni
men ponere cum seru

F I G

Idisse in Apoca
dierum, throno

nerabilem, qui

at, & libros aper

vultu illius mai

ra in conspectu eius

atis illius fulgor, q

perterrefaceret. Si

no sub parabolæ c

tor: quod regem n

tem cum seruis su

amentarios & dia

mediocrem omni

offerretur qui de

at, & soluendo no

s eius, & quidquid

at, donec debitis sa

us horrenda occu

in iudicio post m

Quæ deductus ex

eloquentiam sug

obtinere non re

tionem Angelica

Meris.

Docuere Philosophi

amera, Cosmogra

, vniuersam mun

mobilibus sustiner

DO I

Dom. tom. 2.

DOMINICA XXI.

POST PENTECOST.

Simile est regnum celorum homini regi, qui voluit rationem ponere cum seruis suis. Matth. 18.

F I G V R A.

Vidisse in Apocalypsi se ait Ioannes antiquū dierum, throno insidentem, præ canitie venerabilem, qui rationem ab vniuersis exhibebat, & libros apertos ante se habebat: tāta porro è vultu illius maiestas elucebat, vt cælum & terra in conspectu eius tremerent, & rutilans maiestatis illius fulgor, qui è vultu promicabat, omnes perterrefaceret. Simile quid in Euangelio hominō sub parabolā cuiusdam inuolucris legere videor: quod regem nobis describit, qui dum rationem cum seruis suis poneret, & domesticos commentarios & diaria enucleatius examinaret, non mediocrem omnibus timorem incutit: cui tam offerretur qui decem millia talentorum debebat, & soluendo non esset, illum & uxorem & filios eius, & quidquid rerum possidebat, diuendisset, donec debitis satisfacisset. In quo & alia nō minus horrenda occurrunt, quæ imago sunt eorū quæ in iudicio post mortem instanti accidere solent. Quæ deductius exponam, modo Spiritus sanctus eloquentiam suggerat, & Deipara precibus lam obtinere non renuat. Idcirco vnanimes satisfactionem Angelicam ei impertiamur, dicentes *ue Maria.*

Docuere Philosophi, Astrologi, Mathematici, Duo pol.
Geometriæ, Cosmographi, & alij orbis dimenso-
rum, vniuersam mundi machinam duobus polis
mobilibus sustineri, arctico & antarctico. Hos

DO

Dom. tom. 2.

yyy

imitati

Iustitia &
misericor-
dia duo diuini-
tatis poli.

Psalm. 24.

Psalm. 100.

Deus om-
nia guber-
nat sua mi-
sericordia
& iustitia.

Apoc. 10.

Matth. 28.

imitati docuere Theologi, diuinam essentiam, omnem creatoris mundi diuinitatem, in duobus polibus volui, iustitia scilicet & misericordia. Primus hoc ante alios obseruauit Dauid Prophetes, dicens, *Omnes viae tue misericordia & veritas:* diceret: Aliam viam capere non posses Domine quam vel misericordiae vel iustitiae.

Idem Vates diuina attributa recensens, & diuinæ essentiae arcana rimatus, eiusque encomiastem contextens, non nisi geminos hosce polos producit, dicens, *Misericordiam & iudicium cantabo tibi.* Posses Domine infinitam tuam decantare pietatem, admirabilem tuam scientiam, infallibilem tuam providentiam: posses & perfectiones diuinas recensere, prædestinationem productionis & reprobationem, scientiam extollere, pietatem canere, & mirabilia tua celebrare, atque maiori dignius laude, nihil in te reperio diuinitatis, nihil quod maiorem promereatur laudem quam iustitiam & misericordiam, & quemadmodum duo diuinitatis tuæ poli sunt, ita etiam sint caeci mei.

Ea sanè quidquid in cœlo & in terra videtur, duobus hisce virtutibus æternus ille Monarcha digerit & gubernat, hisce duabus dispositionibus, velut iudex, hos terret, velut clemens, iustitiam consolatur. Et in huius rei signum vidit Ioannes in Apocalypsi Angelum fortem & validum, coronatum, manu librum præferentem, qui pedem suum dextrum super mare, sinistrum autem super terram. Patrum omnium iudicio Angelus hic Christi iudicium præfert, & duo illi pedes, iustitiae & misericordiae, quibus super cælum & terram ambulat. Audite quid de illo Euangelista dicat, *data est ei omnis potestas in cælo & in terra;* qui pedes sunt diuinitatis Maiestatis.

DOMIN. XXI. POS

ter ceteras spon-
vera, dicens,
bi, duo vera sua sicut
in illis. Aliud po-
quàm præclaras ill-
iustitiam, quibus mag-
mundum nutrit &
itur Isaias, *Ad v-*
Sapiens, *Vera enim*
d, in misericordia v-
hebraica, quod al-
ie.

arca testamenti asse-
illud symbolum era-
glyphicum iustitiae
os omnes edocerem-
in arca Ecclesiae o-
pasci & iustitiae muc-
egius, *Propter veri-*
iustitiam, quas esse mu-

abilis ille Cherubi-
al à flumine Chebar
ina insignitum vidit
æreferebat, qui eode-
duos in mundi dim-
is vnum, & leonis a-
ut iudex equissimu-
leonem scilicet se o-
am exercendo; & ho-
iustitiae viscera laxan-
Domini.

scribit & alium Ang-
ominus prodigio
ebatur gladius anc-

uinam essentiam
 unitatem, in duo
 icet & misericor-
 nauit Dauid Prop-
 coraia & veritas: o-
 non posses Domi-
 iustitie.
 uta recensens, &
 us, eiusque enco-
 hosce polos pro-
 dicium cantabo tibi. Io-
 uam decantare p-
 entiam, infallabi-
 & perfectiones
 ationem produ-
 extollere, præ-
 celebrare, atq-
 in te reperio diui-
 creatur laudem qu-
 & quemadmodum
 , ita etiam sint can-

& in terra videre
 ernus ille Monar-
 duabus dispositi-
 velut clemens, il-
 signum vidit Ioan-
 tem & validum in-
 referentem, qui p-
 isum autem super re-
 elus hic Christi in-
 edes, iustitiæ & mi-
 & terram ambula-
 ista dicat, data est
 ui pedes sunt diui-

inter ceteras spon-
 , vbera, dicens, *Meliora sunt vbera tua vino: Cant. 1.*
 libi, duo vbera tua sicut duo hinnuli capreæ gemelli qui *Cant. 4.*
mur in lilijis. Aliud porro vbera hæc non deno-
 , quàm præclaras illas virtutes misericordiæ
 iustitiæ, quibus magnus ille nutritius vniuer-
 mundum nutrit & pascit, ita porro inter-
 atur Isaias, *Ad vbera portabimini & in pro- Isa. 66.*
 ijs Sapiens, *Vbera eim inebrient te: & in psalmis Prou. 5.*
 id, *in misericordia vberi,* transpositione & me- *Psalm. 21.*
 osi hebraica, quod alij dicerent, *In vbere mise-*
diæ.
 in arca testamenti asseruabatur manna & gla-
 illud symbolum erat misericordiæ, alterum *Exod. 25.*
 oglyphicum iustitiæ: quo Israelitæ atque ad-
 os omnes edoceremur, tam in cælo quam in
 , in arca Ecclesiæ omnia manna misericor-
 pasci & iustitiæ mucrone dirigi. Vnde & Va-
 egius, *Propter veritatem, & mansuetudinem*
iustitiæ, quas esse mundi fulcra & basis existi-

rabilis ille Cherubin, quem Ezechiel haud
 ul à flumine Chebar facie Leonina simul &
 ana insignitum vidit, Dei haud dubiè imagi-
 præferbat, qui eodem in statu & esse perse- *Ezech. 1.*
 is, duos in mundi directione vultus præfert,
 inis vnum, & leonis alterum: omnia quippe
 it vt iudex æquissimus, & vt pater misericor-
 leonem scilicet se ostendit erga improbos,
 iam exercendo; & hominem erga iustos, mi-
 ordiæ viscera laxando, *Misericors & miserator,* *Psalm. 111.*
lus Dominus.

cribit & alium Angelum in Apocalypsi Ioã-
 on minus prodigiosum quàm prior, cuius ore *Apoc. 1.*
 liebatur gladius anceps, sed manu plurimas

præferbat stellas. Cum diligentius Angelū intueor, eiusque descriptionis genuinam expositionem indago, omnis me docet antiquitas, iustitatis Angelum hunc imaginem gerere, quæ gladium iustitiæ præfert ad peccatores peremptorios, & misericordiæ stellas quæ iustis præmaginat. Stella siquidem Clementiæ symbolum gladius iustitiæ.

Scep-
trum
myt-
icum
regum A-
egypti.

Huc trahemus sceptrum illud Regium Atiorum, quod in infima parte caput præfert hippopotami, animalis ferocissimi, & in summa, ciconiæ, quæ placida est & mansueta præteritis auiibus, illic iustitia & vigor, hic veritas & clementia denotatur. Designare autem volebant, quemadmodum Deus summus ille re-arbitrator iustitia & misericordia gubernat omnia, ita regem qui illius in terra imago est, duas res dotes præferre debere. Quin & nonnulli nostræ reges huc respectu habito in symbolis usurparunt, *Pietate & iustitia*: & sanè sunt hæc virtutes duæ regnorum bases & rerum publicarum fulcra.

Dan. 10.

Mirabilis ille vir, qui Danieli Babylone perit, faciem instar fulguris habebat radiantem, oculos lampadis in morem scintillantes, brachia verò & reliqua corporis membra instar æneæ, facies eius sicut facies fulguris, & oculi eius sicut ignis, & brachia eius & quæ deorsum sunt usque pedes quasi species æneæ candentis. Sed albis indutus vestibus, & lineis, & renes auro obryzo accinctus habebat. Ec quod nam illud schema, habere videtur faciem instar fulguris coruscantem, oculos instar lampadis, & ænea brachia, sed hoc indubium an non potior fuisset lorica, & tunc quædam ferrea, an non magis conuenisset ca-

DOMIN. XXI. POST

quomodo enim
& facies ignea
Deum cuius homo
iustitia terribilis sit,
dulcem tamen bene-
dicta misericordia, quæ
ego sunt vestes illa
thronus Salomonis
nil aut secundum
manibus sustentaba-
mentes sedile. Designa-
diuinitatis thronum
manibus, iustitia in qua
idem locum Iob
audio, Misere mini
Domini tetigisti me. de
Aperis tu manum tuam
& de utraque simi-

unt Physici, duplex
furor accensus ex
entiam propendet.
est, duplex enim quæ
de essentia, cor habet
diuinitate, vnum
stimulat, iustitiam
mentiam rendit,
scitè exprefsit regi-
mus, & Deus noster
entum in hocce. E-
hic namque homo
um feruis suis ini-
ei talentorum deli-
more, filijs, recula
Sed seruus ad extre-

gentius Angelū
nis genuinam ex
locet antiquitas,
ginem gerere, qu
peccatores pert
qua iustis prami
mentia symbolum

illud Regium
arte caput praefer
ocissimum, & in su
& mansueta prae
vigor, hic verò
Designare autem
summus ille re
rdia gubernat or
a imago est, duas
in & nonnulli G
habito in symbo
t: & sanè sunt hæc
& rerum publico

anieli Babylone
habebat radiante
n scintillantes, bra
membra instar ær
ulguris, & oculi im
de orsum sunt usque
Sed albis indutus
auro obryzo acci
d schema, habere
coruscantem, oc
nea brachia, sed l
stet lorica, & tu
gis conuenisset

thronus Salomonis regium illud opus, quo
nihil aut secundum vidit orbis, duabus hinc
manibus sustentabatur, *Duae manus hinc atque*
enantes sedile. Designari mysticè hic aio, æter
diuinitatis thronum à duabus etiam susten
nanibus, iustitia inquam & misericordia. De
quidem locutum Iob auguror, dum conque
em audio, *Miseremini mei, saltem vos amici mei, quia*
Domini tetigit me. de hac verò Dauidem his
is, *Aperi tu manum tuam, & imple omne animal bene*
re, & de vtraque simul, Opera manuum tuarum sunt

runt Physici, duplex Elephanto cor esse, vnū
furore accensus exerit, alterum quod in
entiam propendet. Ita quoque cum Deo agi
m est, duplex enim quodammodo in vna ea
que essentia, cor habet, id est duo attributa in
n diuinitate, vnum quod ad iracundiam il
extimulat, iustitiam inquam, alterum quod
ementiam tendit, scilicet misericordiam.
d scitè expressit regius vates, *Misericors Domi*
iustus, & Deus noster miseretur. Cuius rei euidēs
mentum in hocce Euangelio legere est. Vi
cis hic namque hominem regem, qui ratio
cum seruis suis iniens incidit in vnum qui
m ei talentorum debebat millia, quem vnā
vxore, filijs, recula & suppellectili diuendi,
Sed seruus ad extremam calamitatem reda

Duas De
manus ha
bet.

3. Reg. 10.

Iob. 19.

Psal. 144.

Psal. 101.

Elephas du
plex cor ha
bet.

Psal. 114.

Etus, sui vt misereatur, mitiusq; secum agat, carissime; Ego, inquit, quam patientiam habeat, tempus quo negotia sua desinam. Atque vt Patris sponat concedat, omnia se exactissimè tantepatris id erga ingratos soluturum spondens. Precibus illius igitur omnia illum benigni motus Rex, factus clementior, non tempus ei non minus se erga do concessit, sed omne etiam debitum penitus nos idiomate de remisit. Historiam Matthæus refert, vel potius hoc scilicet olim Ecce parabolam: *Simile est regnum celorum homini regi, qui cum dormiret, parabolam designat, pro luit rationem ponere cum servis suis.* Hic primo de hereticis tibi, quæ ver ne rege, & de rationum exactione loquar, a quo aureas faciemus tibi, inde ad misellum illum & grummosum serpentem auribus, quibus dilabar, eiusque feritatem etiam spectantem. Ceterum aureæ ille & mysticas locutiones.

Cur Christi
stus parabo
lis vsus sit.

Antequam verò ulterius ad Parabolam feruando, diu in mundo & expositionem descendam, scire oportet, Cur vteretur. Quænam vsum pro more habuisse parabolis & similitudinibus possunt, & quibus vti, sicut bene Eusebius notauit. Emittit comparationes & parabolam in quo communem omnium Palæstinorum, quæ suæ aures dicit & les vt plurimum ei adhærebant, eiusq; sacerdotes adamantes, quæ etas conciones auidè audiebant, consuetudine tecus acquirant, a obseruauit. Potissima autem parabolice utrumque graphus verbu cutionum ratio erat, vt ipse hominum se studiosum esse, desideria & ignorantia accommodaret, vulgarem partem multum: quem & plebis consuetudinem ac loquendi ritum vniuersisq; pretij reddere pans, quo ita melius intelligeretur, ac nemini diuina quadam rerum propositarum sublimitate & obscuritate parabolico, quasi minus bene dicta intelligeret, conquestus quis regem, nudum & orantè cerneret, ar & obuius cuiq; necessitate quis sibi metuat, vaginè inclusum populum vsus fuerat, ne quam forsitan illi cõmentum Christi, veri illius rendi occasionem haberent, si sublimi apud hominum Domini ensis sermone vteretur: ait siquidem se nutritij in Apostolus, Assumite eorum voluntati & desiderio in omnibus moribus ne quis igitur vocet

sq; secum agat, efflisset; Ego, inquit, quasi nutritus Ephraim portabam eos *ose. 11.*
 quo negotia subtrahis meis. Atque ut Pater aternus benigni in-
 exactissimè tantè patris id erga ingratum hunc populum ostē-
 bus illius igitur o, magna illum benignitate demulcendo, ita fi-
 or, non tempus eis non minus se erga nos clementem exhibuit,
 iam debitum peritio nos idiomate docendo & aloquenti.

s refert, vel potius hoc scilicet olim Ecclesiæ suæ, in sponsa Can-
 tarum homini regi, quorum designatæ, promissit, dicens, *Muræculas au-*

Hic primo de hoc faciemus tibi, quæ verba LXX, transulere, Simili-
 tudine loquar, acnes aureas faciemus tibi. Hic autem de muræculis,

sermum sum sermæ auribus, quibus verbū Dei percipitur, ser-
 etiam spectant est. Ceterum aureq; illæ similitudines, parabo-

& mysticas locutiones denotabant, quibus a-
 ad Parabolæ sentiendo, dū in mundo inter mortales aget mor-

scire oportet, Os utitur. Quænam verò similitudines haberi
 abolis & similis clariore possunt, & magis deauratæ, quàm

us notavit emissa parationes & parabolæ, quibus Christus Ec-
 in Palæstinorum, cæ suæ aures ditat & exornat?

ant, eiusq; sacro solent adamantes, quo illustriores sunt & ma-
 bant, consuetudine decus acquirant, auro includi. Ait porro

in parabolæ carum Imographus verbum Dei lapidem quandam
 e hominum se stupiosum esse, *Desiderabilem super aurum & lapidem*

ret, vulgarem patiosum multum : quem ut Christus illustriorem
 loquendi ritum viorisq; pretij redderet, instar peritissimi auri-

geretur, ac nemini, diuina quadam industria auro includebat
 mitate & obscuritabulo.

elligeret, conque- quis Regem, nudum manu gladium gestantē
 vibrantē cerneret, an non eiū irarum & succē-

gendi morem per- & obuiio cuiq; necem inferre velle crederet?

proponit benign- ne quis sibi metuat, & clemētissimus Princeps

qua in dilectum- liat, vaginæ inclusum ad latus gestare ensē

am forsan illi co- et. Christi, veri illius regis regum, & domi-

ti, si sublimi apud- tium Domini ensis, ipsum verbum Dei est, de

idem se nutriti- o Apostolus, *Assumite gladiū Christi, quod est verbum Ephes. 4.*
 io in orationibus- ne quis igitur vocē suā metuat, ab eoq; fugiat,

sed ad illum tanquam ad amicum fidelissimum hinc prudenter
& clementissimum accedat, gladium furoris sui hosti suo Regi Be
in vagina recondidit, id est, parabolicis simi tum circa exercitu
dinibus locutus est. Audite igitur vt hodie dicat, us agmina duceb
Simile est regnum celorum.

Ecclesia
Christi reg
num.

Ecclesia
triumphan
tis descrip
tio.

Mundus so
lidas festi
uitates non
habet.

2. Reg. 6.

Per hanc parabolam vniuersum Ecclesiæ facili alea, & exitus in
designatum voluit: ipsa quippe magnū Iesu Christi sunt, arma dep
sti regnum est, quod duas complectitur prouiciuntur amplius, se
as, vnam quidem beatorum omnium, in qua regn Altera regni hui
& regis Sedes, in qua omnes ei obsequuntur, prior, quæ militan
biles eum supplices circumstant, beatissimos estis, in conflictu affi
credentes, quibus diuinum hunc vultum contemndum semper ha
git inueneri, atque illa communi notione Ecclesiæ mandos, Hinc ad a
triumphans appellatur. Idq; non immerito, quod vultus, quemadmod
qui illius cōpotes facti sunt, velut parta victoriam belli sui certior
mille gaudijs & triumphis cumulatam vitam sua exhortatus est; a
cant, & victorijs relatis iam olim iucundissimas Propheta, cum
perfruuntur. Sunt scilicet illic festiuitates cetera, quem mittet pater dei
& liquide, ab omni metu liberę & ab omni erum acutum. Notate
mna alienæ.

Longe secus in hac miserabili & ærumnosior esset & cœlestis
ta agitur, in qua nulla solida & pura, certa quæ tamen æternus
cunditas, sed quæ ingruenti semper infortunio sagittis, destinat.
casuque tragico inopinato permiscetur. Et sine regnum celorum
nulla vnquam maior iudeis læticia fuit, quam si regni cœlestis
arcam recuperatam Ierosolymam ē terra hostili alterū perueniat
referrent: sed casibus illa tragicis non caruit, Quæ regnum celorum me
namq; occulto Dei iudicio percussus & exanira tur regnum celorum
tus gaudium interruptit. In solo cœlo vera sunt Nonnisi parabola
gaudia, nulla tristitia aut metu permista, atque l put, vnum ostend
eo cœlites qui iisdem perfruuntur, triumphares nos esse; & secund
appellari sunt, omni periculo exempti, metus & tum atq; hoc vnu l
pertes, & à formidine liberi. Quod profecto e as in nos iniurias e
terre huius incolis dici nequit, cū adhuc in pre o tero homines suis i
verferentur, cuius exitus dubius & anceps, adhuc agnoscitur, ideo su
confligentes de victoria incerti.

Hic

micum fidelissimū
gladium furoris
parabolicis simili
gitur vt hodie die
erfum Ecclesiæ sit
pe magnū Iesu Ch
implebitur provin
omnium, in qua re
ei obsequuntur,
stant, beatissimos
hunc vultum con
ni notione Eccle
non immerito, qu
velut parta victo
amulatam vitam
olim iucundissim
illic festiuitates ce
et & ab omni eru
abili & zrumnos
a & pura, certa
ti semper infortu
permiscetur. Et
læticia fuit, quam
ymam ē terra host
gicis non caruit,
ercussus & exanim
solo cœlo vera su
tu permittā, atque
untur, triumphan
o exempti, metus
Quod profecto
it, cū adhuc in pre
us & anceps, adha
erti.

Hinc prudenter dixisse mihi visus est Achab
rex hosti suo Regi Benadab, qui magno eum cir
cumcirca exercitu, in quo triginta reges & am
plius agmina ducebant, vallauerat, ne gloriatur ac
cinctus æquē vt discinctus. varia enim & anceps belli
est alea, & exitus incerti. At qui in cœlos iam re
cepti sunt, arma deposuere, de conflictu non lo
quuntur amplius, sed victoria parta gaudent.

Altera regni huius prouincia, est Ecclesia in
ferior, quæ militans dicitur, quæ semper in ar
mis, in conflictu assidua, militesque suos ad pu
gnandum semper habet promptos & armis cir
cumdatos. Hinc ad arma sumēda nos exstimulat
Paulus, quemadmodum olim Achab rex Iosapha
belli sui certio rem factum ad auxiliaria ar
ma exhortatus est; atq; hoc euidenter ostendit I
saïas Propheta, cū de Dei filio loquens ait. *Iste*
est, quem mittet pater æternus, in sagittam electam, & gla
dium acutum. Notate mysterium, quamuis redem
ptor iam inde ab initio conceptionis, triumphator
esset & cœlestis illius prouinciæ ciuis & rex,
Pater tamen æternus vt militem, armatum gladio
& sagittis, destinat. Verum inferior hæc prouin
cia regnum cœlorum dicitur, quod imago quæ
dam sit regni cœlestis vel quod via sit, per quam
ad alterū perueniatur, vel potius quod in eo re
gnum cœlorum meritis acquiri possit. *Simile est,*
igitur regnum cœlorum homini regi.

Nonnisi parabola hæc est, sed duplex continet
caput, vnum ostendit omnes nos peccatis obno
xios esse; & secundū peccatoribus esse ignoscen
dum; atq; hoc vnū spectat Euangelium, vt cōmis
sas in nos iniurias ex animo remittamus. Quoniā
verō homines suis in rebus cæcutiūt, imō seipso
nō agnoscūt, ideo sub fictarū personarū schema

3. Reg. 20.

Ecclesia
militans.

3. Reg. 22.

Isai. 40.

Duo capita
huius parab
olæ.

te illorum n̄uos Deus repr̄sentare solet, & per parabolas illos erudire, in alijs vt ad oculum viderent, quod in seipsis videre pr̄mentis caliginem nequeunt.

Pramasij pictoris industria.

Dicitur Pramasius pictor ille celebris seruos cōductitios crucibus affigere solitus, & funibus eorum membra diducere, & musculos loco mouere, vt visa in illis corporis distorti p̄na, Prometheus rupi alligati supplicia & cruciatus ad vñ exprimeret. De Lacedæmonijs refert Plutarchus, seruos illos suos & mācipia inebriare solitos vt eorum visa vultus deformitate & morum dissolutione filij ebrietatem detestarentur. Itaque pater æternus vt iustitiam nos suam edoceat, & vt rationem reddēdam pertimescamus, sub alienæ personæ imagine ipsum in parabola hodiernā demonstrat.

Dauid qui ceteris in rebus erat solertissimus ac prudentissimus, in suis erat stupidissimus, domi suæ talpa & in anima cæcus, idē malum suū deplorans ait. *Dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorum & ipsum non est mecum.* Nathan autem,

2. Reg. 12.

Dauid seipsum non agnouit.

quo illi oculos aperiret, & ad sui ipsius cognitionem induceret parabolicis illū rationibus aggreffus est; argumento sumpto ab homine opulento ouibus abundante, pauperculi ouiculam diripiente, quem Dauid velut iniquum & raptorem morti adiudicauit; Propheta porro à parabola ad veritatē descendens, tandem Dauidi post longas ambages & anfractus ostendit, illū hanc ce noxam admisisse, in e mentita persona repr̄sentans, quod in propria videre non poterat. Hinc bene Christus. *Simile est regnum celorum homini regi.*

Apoc. 19.

Homo hic rex, qui rationem cum seruis ponit, alius

alius haud dubiè semore Ioannes ic

Dominus dominantium.

mas, omnes regis.

imò magis ad illi se

met Angeli. Certum

tionis magni huius

duplici ratione, t

prionis, ad diligenter

Deus igitur rex

que tandem aliqua

mundo faciet. Et sa

tatem subditis admi

lier Macedonica à

& causæ suæ acquit

ccepit ille, nec ter

urgentium import

dam suppetere; illa

spondit. Cur igitur

stitiæ vindicem te

responsio inferre v

ministrare.

Dauid rex, qui è

peruenerat, quò in

quotidie obsecrat

quò subditorum c

minum voto posse

tandem postulauit

iustitiam tuam filio regis

hominum sed Dei

minum namq; ius

guine permittit est

diacaret: homines

Deus verò maiora

qui vicini ouicula

entare solet, & per
s vt ad oculum vi
a mentis caligine

le celebris seruos
ollitus, & funibus
musculos loco mo
storti pœna, Pro
& cruciatus ad vi
niji refert Plutar
pia inebriare soli
mitate & morum
testarentur. Ita
tam edoceat, &
scamus, sub alie
parabola hodie

erat solertissimus
stupidissimus, do
ideò malum suū
mea, & lumen ocu
n. Nathan autem,
fui ipsius cogniti
llū rationibus ag
ab homine opu
perculi ouiculam
niquum & raptor
eca porro à para
ndem Davidi post
stendit, illū hanc
a persona repræ
ere non poterat.
gnam celorum homi
cum seruis ponit,
alius

alius haud dubiè non est, quam is ipse, cuius in
femore Ioannes scriptum ait fuisse *Rex regum &*
Dominus dominantium. Quotquot autem homines su
mus, omnes regis huius clientes & serui sumus,
imò magis ad illi seruiendum obligati quàm ipsi
met Angeli. Certum quidè est, Angelos iure crea
tionis magni huius Dei seruos esse; at homines,
duplici ratione, tum creationis, tū verò redem
ptionis, ad diligenter ei obsequendum obligari.

Deus igitur rex est, cui ratio reddenda est, qui
que tandem aliquando iustitiam cum vniuerso
mundo faciet. Et sanè regis est iustitiam & æqui
tatem subditis administrare. Petebat olim mu
lier Macedonica à Rege Philippo ius sibi reddi,
& causæ suæ æquitatem cognosci; sed excusare
cœpit ille, nec tempus sibi modò ob negotiorū
vrgentium importunitatē ad causam examinan
dam suppetere; illa rege audito, subirata mox re
spondit. Cur igitur vt regem te habeam, qui ius
titia vindicem te exhibere detrectas? quo acri
responso inferre voluit, regis esse iustitiam ad
ministrare.

Dauid rex, qui è pedo pastoritio ad sceptrum
peruenerat, quò imperij statum firmaret, Deum
quotidie obsecrabat, se vt iustitiam edoceret,
quò subditorum causis definiendis vacare ex o
mnium voto posset, nec sibi solū, sed & filio
eandem postulauit: *Deus iudicium tuum regi da, &*
iustitiam tuam filio regis. Notandum porro hic est, nō
hominum sed Dei iustitiam illum deposcere: ho
minum namq; iustitia crudelitate semper & tan
guine permixta est, at diuina nūquam misericor
dia caret: homines delicta exigua morte damnāt,
Deus verò maiora dimittit. Dauid morti addicit,
qui vicini ouiculam occidit, Deus verò illi con
donat,

Hominis
maior erga
Deum ob
ligatio quā
Angelorū.

Psal. 71.

donat, quamvis homini innocuo vitā eripuiſſet. Homo hic rex ſeruo decem talentorum millium debitum remittit; atque immiſericors ille conſeruum ſuum comprehenſum, quod centum ei deberet denarios, carceri mancipat; vt patientiam habeat rogatur ſed audire detrectat, nedum debitum penitus remittere.

Iuſtitia nū-
quam ſine
miſericor-
dia proce-
dat.

Pſal. 81.

Socratis in
morte con-
ſtantia.

Simile eſt regnum cælorum homini regi. Rex autem hic, qui ſervos ad rationem reddendam cogit, & iuſticiam adminiſtrat, homo dicitur; quod iudicis ſit, hominem ſe ſemper oſtendere & humanum; & nunquam à regia dignitate humanitatem excludere. Iuſtitia enim ſine miſericordia, non æquitas ſed mera crudelitas eſt atq; ideo Pſaltes, poſtquam diligenter iudicum dignitatem exaltaſſet & deos, & altiſſimi filios appellaeſſet, homines etiam illos eſſe aſſeruit, & ceterorum inſtar mortales. *Ego dixi, Dei eſtis & filij Excelsi omnes: vos autem ſicut homines moriemini.* Id eſt, Diuinum quid vobis in eſt, & Deo quā proximè acceditis, cū veſtrum ſit, o iudices aliorum errata examinare, enſemq; geratis quo in aliorum vitam ac mortem imperium obtinetis: ſed ſciatis velim, eſſe vos ad inſtar ceterorum mortales, & cū alios morti addicitis, cogitate, dudum ante vos à natura morti adiudicatos eſſe.

Socrati hoc adſcribendum eſt, qui cū ab ingrata patria, & iudicibus morti addictus eſſet, & hoc ei amicorum aliquis nuntiaſſet, nullo doloris indicio edito, nec vultum ad merorem cōtrahens, aut animū abijciens iocans ait, *Et illos iam olim natura.* Quasi diceret, ſi cogitaſſent, ſe homines & mortales eſſe, tā iniquā forſitan in immerētem ſententiam non protuliſſent. Equidem cum Philoſopho hoc cōcludo, iudicem & Præſidem ſemper

per ſibi proponere
hic noſter in Euang.

Qui voluit rationem
rationem / omnium
rum, & omnium q
Teſtatur hoc Apoſt
ante tribunal Chriſti,

ri, prout geſſit, ſive bon
ſia que ſunt, adducet L
bonum fuerit, ſive malum

o ſeueritatem ſingul
malis operibus rati
minari opus ſit? Ind
commiſſo delicto,

quam obrem lacrym
in amaritudine mor
quod malum admi
bonum etiam quoc
cutis, & merita me

Nemo igitur dubi
rex æternus tandem
deq; operibus, ver
occultiſſimis quib
Vnde Apoſtolus, in

vid autem hocce fe
culis meis munda me L
mortem eorum ex

In hoc autē diu
quod in tribunalib
parentia, obuiaq;
truſa, abdita, arca

nota examinentur
na maiestas David
rat, quam primum
tem faciam verbum iſta

no vitā eripuisse.
torum millium
ericors ille con-
od centum ei de-
at; vt patientiam
stat, nedum debi-

R. Rex autem hic,
am cogit, & iu-
quod iudicis sit,
& humanum; &
animitatem exclu-
rdia, non æqui-
eo Psaltes, post-
tatem exaltaffet
isset, homines et-
prum instar mor-
mmes: vos autem sic-
m quid vobis in-
cis, cum vestrum
minare, ensemq;
c mortem impe-
a, esse vos ad in-
n alios mori ad-
s à natura mortis

t, qui cum ab in-
ad dictus esset, &
stet, nullo dolo-
merorem cōtra-
ait, Et illos iam o-
ssent, se homines
n in immeretem
uidem cum Phi-
& Præsidentem sem-
per

per sibi proponere debere, hominem se esse vt
hic noster in Euangelio, homini regi.

Qui voluit rationem ponere cum seruis suis. Cuius rei
rationem / omnium, tam bonorum quàm malo-
rum, & omnium quæ in hac vita commissa sunt.
Testatur hoc Apostolus, *Omnes nos manifestari oportet 1. Cor. 5.*
ante tribunal Christi, vt referat vnusquisque propria corpo-
ris, prout gessit, siue bonum siue malum. & Salomon, Cun-
Ecclesi. 12.
Et quæ fiunt, adducet Deus in iudicium pro omni errato, siue
bonum fuerit, siue malum. O rigorem intolerabilem!
ô seueritatem singularem! An non sufficiat, de
malis operibus rationem reddere, vt & bona exa-
minari opus sit? Indignum credebat Iob, se nullo
commisso delicto, à diuina iustitia exagitari:
quamobrem lacrymans conqueritur, Non peccaui,
& in amaritudine moratur oculus meus. Quid? vix ali-
quod malum admisi, & ecce, qui tuus est rigor,
bonum etiam quod sentio quàm sit exiguum, ex-
cutis, & merita mea examinas.

Nemo igitur dubitet. nam regius ille Iudex & Deus de o-
rex æternus tandem aliquando nos examinabit, mnibus ra-
deq; operibus, verbis & cogitationibus, imò de tionem ex-
occultissimis quibusq; erratis rationē deposcet. pōser.
Vnde Apostolus, *Iudicabit Deus occulta hominum. Da-*
uid autem hocce formidans examen aiebat. Ab oc-
cultis meis munda me Domine. interea dū viuo, ne post
mortem eorum examen differas.

In hoc autē diuina iustitia ab humana differt,
quòd in tribunalibus hominum, nonnisi nota,
patentia, obuiaq; excutiantur, sed in diuino, ab-
strusa, abdita, arcana & nemini præterquam Deo
nota examinentur. Atque ideò Nathan, cui diui-
na maiestas Dauidicæ causæ examen delegaue-
rat, quamprimum reo ait, *Tu fecisti absconditè, ego au-*
tem faciam verbum istud in conspectu omnis Israel, & in con-
spectu

Iob 17.

Rom. 2.

2. Reg. 12.

pectu solis. Id est, noli putare me in caula tua examine similem esse mundi huius iudicibus, qui occulta non iudicant aut condemnant, sed publica & communia : nam ipse quæ clanculo facti sunt promulgabo, & diuulgabo quorum nemi conscium esse voluisti. Quin & ipse reus hoc agnoscit, & exclamat. *Tibi soli peccaui, & malum cor ante te feci.* Id est, Ingens quidem crimen meum est, attamen neminem subditorum meorum offendi, ante te solum, quem facti conscium scio. Agnosciri itaque homini huic esse rationem reddendam.

Regis hu-
ius pruden-
tia qui in
persona
propria à
seruis rati-
onem de-
poncit.

E/b. 6.

Qui voluit rationem ponere cum servis suis. In quo singularis illius prudentia emicuit : non enim servorum rationum examen alijs commisit, non delegavit regię pecunię prefectis, finautiarum a ministratoribus non credidit, rationum magistris non fudit, nec alios in causę huius inquisitionem delegat, sed ipse eandem examinat, rationesq̃ coram audire vult. Ita olim Assuerus Persarum rex annales regni afferri sibi mandavit, ut quidquid ante aliquot annos gestum esset coram videret & legeret. *Iussiq̃, sibi afferri historias & annales priorum temporum ; que cum illo presente legerentur.* Solus siquidem Principis oculus in negotiorum examen quadrat, ceteri omnes suspecti sunt, & fucum agunt. Si enim regibus vacaret, aliorum rationes audire & examinare, longẽ regna florentiora essent, negotia melius succederent, & provincię longẽ mea sententia forent beatiores. Rex igitur noster nemini fidens voluit rationem ponere cum servis suis.

Quid 2 eccepotentissime & prudentissime
 rex rationem ponis cum seruis tuis : quin ab al-
 lijs, qui maioris sunt dignitatis incipis ? quin
 principum vitam examinas ? cur in actiones
 nobi-

mobiliū non inquit
nem non intendis ?
iones non compell
quarentes non exag
lurimos, qui plus q
eant millia, hos tan
tionem deposcas.

Principes, qui
ant, & à paruulis ra
ulem imitantur, q
ugulauit & regem
Dauidem, qui A
ames dimisit in dem
iceleg vrbem succ
licens: Persequar lai
is,

Hinc Anacharſis
adens, dicere ſolebat
um telis eſſe ſimili
uolare permitunt
ages humanas inder
ſs & magnorum cri
ſis laqueo ſuſpender
ere liceat, qui ſape
bus parcunt, imò
alos acerrimè profe
unt. Talis erat hic re
ſſis, ſeruus domelt
Adhæc notandum
ſuorum horum no
ſſe ſit David, qui
ſſis regnis imperat
ſſis non erubuit. *ſſis*
ſſis, *Ego ſum ſeruus tu*
ſſis ſſis, acq

in causâ tuâ exa-
 tu dicibus, qui oc-
 nant, sed publi-
 clanculò facti
 quorum neminē
 & ipse reus hoc a-
 tui, & malum coram
 men meum est, at-
 meorum offendi,
 m scio. Agnosci-
 em reddendam.
 quâ suis. In quo fin-
 : non enim ser-
 ommissis, non de-
 finautiarum ad-
 rationum magi-
 huius inquisiti-
 examinat, ratio-
 in Affuerus Per-
 sibi mandauit, ut
 stum esset coram
 ri historias & anna-
 præsente legerentur.
 is in negotiorum
 suspecti sunt, &
 acaret, aliorum
 longè regna flo-
 succederent, &
 forent beatiores.
 voluit rationem
 & prudentissime
 quis: quin ab a-
 s incipis? quin
 cur in actiones
 nobis

nobilium non inquiris? cur magistratibus actio-
 nem non intendis? cur in quos iudices ad ra-
 tiones non compellis? cur quæstores nimium
 quærentes non exagitas? inuenies haud dubie
 plurimos, qui plus quam decem talentorum de-
 beant millia, hos tamen præteris, quò à seruis ra-
 tionem deposcas. Imitatur scilicet mundi hu-
 ius Principes, qui magnorum insolentias tole-
 rant, & à paruulis rationem deposcunt; in quo
 Saulē imitantur, qui animalia Amalechitarum
 ugulauit & regem ipsum impunem abire iussit;
 & Dauidem, qui Amalechitas latrocinij in-
 famas dimisit indemnes, quo latrunculos, qui
 siceleg urbem succenderant, persequeretur,
 dicens: *Persequar latrunculos hos & comprehendam*
os.

Hinc Anacharsis Scytha Philosophus iudices
 indens, dicere solebat, leges & decreta aranea-
 um telis esse similia, quæ vespas & fucos præ-
 eruolare permittunt, & muscas irretiunt; ita
 eges humanas indemnitate concedere sceles-
 tis & magnorum criminum reis, & latruncu-
 los laqueo suspendere. De Principibus idem di-
 cere liceat, qui sæpe latronibus & furibus maio-
 ribus parcunt, imò in regnis tolerant, & furun-
 ulos acerrimè prosequuntur, & ad necem depol-
 unt. Talis erat hic rex qui regni furibus præter-
 aissis, seruos domesticos ad rationes compellit.

Adhæc notandum Reges & Monarchas sub
 feruorum horum nomine comprehendendi. Te-
 lis fit Dauid, qui quamuis duobus amplif-
 imis regnis imperaret, seruum se tamen dice-
 re non erubuit. *Ab alienis parce seruo tuo; i-*
em, Ego sum seruus tuus, & filius ancillæ tuæ. id est,
 celestis vasallus, atque omnes in hoc schemate
 coram

Rex hic cū
 seruis rati-
 onē ponit,
 non vero
 cum domi-
 nis.

1. Reg. 15.

Anacharsis
 dictum.

Reges Dei
 serui licet
 absoluti
 sint Principes.

1. Cor. 5.

coram diuina maiestate rationem reddere oportet, & coram iustitiæ illius tribunali comparere. Vnde doctor gentium Paulus, *Omnes nos manifesti oportet ante tribunal Christi*: omnes inquit, paruos, mul & magnos, nobiles & plebeios, Principes & Monarchas. Atque hac ratione rex omnes suos vocat, & voluit ponere rationem cum illis.

Serui heri
suis sint v-
tiles.

Lib. 56. fo-
lio. 410.

Genes. 30.

Genes. 39.

AEquum porro est, hanc rationem deposcere neque enim seruorum est, obedire duntaxat, sed enitantur etiam summaq; industria allaborem, ut heris profint & vtilitatem adferant, tum in domestica, tum verò in omnibus quæ ipsis iniuncta sunt negotijs. fuisse consuetudinem apud veteres refert Valerianus, ut quoties seruum in domum admitterent, nuces, ficus, dactylos, aliaq; pomorum & leguminum genera, & nummos liquot in caput illius effunderent: quo ritu edocere volebant, illos heri rebus & commodis vniuilare debere, & cornu copiarum instar familiæ beare. Talis seruus fuit Iacob in domo Laban, Ioseph in palatio Putipharis, qui dominos suos locupletarunt, & rem domesticam strenue & gnaute, magno cum scenore administrarunt. Sed æquo diutius rationibus his inhæsimus, mutandam clypei, & aliud iter ingrediendum, exanandus scilicet est seruus qui ei offerebatur ingenti debito grauatus; quod in altero membranos facturos promiseramus.

Rex igitur in rationum examine procedens inuenit vnum, qui decem ei talentorum debebat millia. *Oblatus est ei vnus, qui debebat ei decem milia talenta.* Mirum profecto, cum omnes regi illi debitores simus, non nisi de vno hic sermonem esset Sed hebraismus est, quo singulare loco plural

ponitur, quod in sacris scriptis in Psalmo xxi. *per filios hominum, vt* *curans Deum, omnes a* *sum, non est qui faciat* *dhabet hic Spiritus* *collendat, quemad* *unt, à casuum decli* *uo, Genitriuo, Dativ* *atica, quam diabo* *et, & composuit, pe* *rijs peccatis, quæ m* *unt enim peccata me* *declinare: & alios pe* *perbi, qui se iactant* *orum titulos conse* *salmi queat, Vocauer* *præ superbia & ar* *omen sibi comparat* *Alij verò per Genit* *generationem diuin* *honores obtineant* *um committunt: cu* *ei & emolumento st* *ze nimium quantum* *rum imitati, quæ h* *sumum dignitatu* *erans, à perfectione* *deserebat, quam vi* *tem Apostolorum c* *Per Dativum notin* *ibus offerendo, in* *rum punit, quo in ca* *mandum illos sentent* *sto illi Amano, qui,* *erius Indros, quos ca* *Dom. 1. am. 2.*

ponitur, quod in sacris Litteris obuium est, & præ-
ertim in Psalmo XIII. Dominus de celo prospexit
super filios hominum, ut videat si est intelligens, aut re-
quirens Deum, omnes declinauerunt, simul inutiles fa-
ti sunt, non est qui faciat bonum, non est vsq; ad vnum.
Adhibet hic Spiritus sanctus verbum declinauerunt,
ostendat, quemadmodum, qui Grammaticen di-
cunt, à casuum declinatione incipiunt, Nomina-
tium, Genitiuum, Datiuum, &c. ita in mundi huius Grā-
marica, quam diabolus magnus ille litterator do-
cet, & composuit, peccatores discere à Dei gratia,
uarijs peccatis, quæ meritò casus appellari queant,
unt enim peccata mortalia casus & lapsus anime)
declinare: & alios per nominatiuum, quales sunt
superbi, qui se iactant, nomē quærunt, & inanes bo-
rum titulos consectantur: de quibus dici illud
salmi queat, *Vocauerunt nomina sua in terris suis*, id
est, præ superbia & arrogantia se ipsos iactarunt, & *Psalm. 48.*
omen sibi comparari conati sunt.

Alij verò per Genitiuum declinant, qui vt filios
generationem diuitem reddant, ijsq; munia reip.
honores obtineant, plurima, præter fas & æ-
uum committunt: cumq; filiorum vtilitati, digni-
tati & emolumento studere se iactant, ab animæ sa-
te nimium quantum declinant. Matrem Zebedia-
arum imitati, quæ honorum sitientissima, & filios
summum dignitatum culmen euectos videre de-
derans, à perfectione declinabat, iter cælum ver-
sus deserebat, quam viam insisteret, nesciebat, & o-
mnem Apostolorum cœtum perturbabat.

Per Datiuum nonnulli declinant, qui munera iu-
sticiæ offerendo, iusticiam eiusq; administratores corrupto-
rum puniunt, quo in causam suam propendeat, & se-
res. undum illos sententiã ferant: similes profecto sce-
esto illi Amano, qui, quo cruetã & sanguinariã ad-
ersus Iudæos, quos cane peius & angue oderat, ob-

Insignis
conceptus

Matth. 20.

tineret sententiam, regio sigillo communitam, & cem talentorū millia erario regio se illaturum spondit: *Sic tibi placet, decerne ut pereat, & decem millia talentorum appendam erarijs gazæ tuæ.* Per eundem declināt casum, qui auro alijsq; munusculis cimelijs mulierū ac virginū pudorem expugnantē corrūpūt; Vagaoni Holofernis secretario & amoris Parario similes, qui quō pudicam Iudith illaquearet, ait *Non vereatur bona puella intro ire ad dominum meum, & honorificetur ante faciem eius, ut manducet eum, & bibat vinum in iucunditate.* Quin & Holofernes illius pudori infidatus, in cubiculum in quo thesauri reconditi erant, eam deduxit, & quō ad incitum concubitum eam pelliceret, diuitias ei suā ostendit, *Et tu in domo Nabuchodonosor magna eris nomen tuum nominabitur in vniuersa terra.*

Iudith. 12.

Iudith. 11.

Detra-
tores es ma-
ledici.

Dan. 13. &

14.

3. Reg. 21.

2. Reg. 16.

Sunt & alij per accusatiuum qui declinant, proximū falsis calumniis onerātes, duobus illis venatoribus Babylonijs nō ab similes, qui Susannæ honorem & pudicitiam infringere & offuscāre conati adulterij eandem accusarunt; similes etiam atroci & sanguinariæ illi Iezabeli, quæ innocuum Naboniniquis calumnijs impetens, & nomen eius nefariū apud Regem deferens, vitam eum priuauit. Per hunc casum declinant etiam, qui linguæ suæ virulentis alijs detrahunt, nomen proximi arrodunt, eius honorem lædunt & violant, milleq; iniurijs, calumnijs, conuitijs proscindunt; in quo scelestum & maledicum illum Semei referunt, qui Dauidem & linguā & faxis impetiuit dicens, *Egrederere, egredere sanguinem, & vir Belial, reddi tibi Dominus vniuersum sanguinem domus Saul, quoniam inuasisti regnum pro eo, & dedit Dominus regnum in manu Absalom filij tui: & ecce prement te mala tua, quoniam vir sanguinum es, regum homicida & Principum sanguinificientissimus.*

Docet Despauterium, & horum de nuntiant flagitia, & acediam nuntiant; peccatum carnis, & arrogantiam & iram, bilem & auaritiam & prudentiam indigent; qui idolatrabant; similes etiam, quod magnum Sacerdotum ne ei adindicasset, nomen admitti poterant quemdam iustitiam Denique nonnulli sunt, qui nimirum raptauerunt, sexcentis aliena præter sanguini illi latrones qui deripiendo vastantiarum sanguine viuunt, censo Syro illi Hierosolymitanū viduarum eac diripere conaturam nefaria eum expulit, deposita esse hæc. An non per Absalom, qui non nisi reptionibus viuunt, sum ingressus sum, & regum regulam cois ablatius nonnulli Obice, sponte, diu, & scilicet semper &

Docet Despauterius etiam per Vocatiuum declinare, & horum de numero sunt, qui cum grauissima committunt flagitia, virtutum nomine eadem conestiuunt: acediam namq; & otium recreationem diunt; peccatum carnis, fragilitatem appellant; superbiam & arrogantiam, honoris propugnandi studium; iram, bilem & murmurationem Zeli palliunt; auaritiam & vsuram, sapientem solertiam, prudentiam indigetant & vocant in quo Hebraei imitatur, qui idola muta & elingua vt Deos habebant; similes etiam magno Iudæorum concilio, quod magnum Sanedrin dicebant, quod cum Christum ne ei adiudicasset, quo nullum tamen grauius imen admitti poterat, vel vquam admissum est, tum quemdam iustitiæ se facere credebat.

Denique nonnulli sunt qui per Ablatiuum declinant, qui nimirum rapto viuientes proximi facultates auferunt, sexcentis excogitatis artibus & astutis aliena præter fas & æquum inuadunt. hi sunt agni illi latrones qui respublicas expilant, & rederipiendo vastant, rubicundo orphanorum & duarum sanguine victitantes. Hos autem similes censeo Syro illi Heliodoro, qui templum Ierosolymatanū viduarum opes asseruabantur, expire ac diripere conatus est. Summus Pōtifex enim am nefaria eum expeditione detertere satagens eundit, deposita esse hæc, & victualia viduarum & pulorum. An non per Ablatiuum ille declinabat? vt reliqui, qui non nisi è præda, latrocinij, furtis ac reptionibus viuunt. Et quoniam Grammaticale dium ingressus sum, addo, nonnullis hanc Graticorum regulam commodè aptari posse,

Est ablatiuus nonnullis solus in vsu,

Obice, sponte, diu, noctu, natu, impete, iussu, &c. ut scilicet semper & nullo nō loco auferūt, noctu

videlicet & interdū, sponte vel violenter, vel eā aliorum consilio aut iussione, ita vt & nati ad hoc videantur. Quā igitur noxiæ hæc declinationes sunt, sed occasione verborū Prophetę Dauid, *Oēs declinauerunt*, è Theologico stadio in Grāmaticorū palestra descendemus. Sed eō vnde digressi sumus redeundū est, & seruus hic debitor accuratius examinandus.

Qui debebat ei decem millia talenta. Gulielmus in dāus, cui pares Gallia nostra paucos protulit, hunc locum examinās, vt genuinam huius debiti summā colligeret, ait, talentum veterum sexcentis valuisse coronatis, adeō vt hac numerandi ratione decem talentorum millia tantundem sint, ac sex auri vt vocant, vel sexcenta florenorum millia, quāvis hic Domino suo debebat. E quo duo licet colligere, primò Principis huius bonitatem, quod tantę pecunię vim homini, qui soluendo non erat, & nullum habebat vadem, concedidit. Sed hæc legagendi ratio est, qui liberaliter omnia offert; mundū verò mundi, qui, cum nullam facere iacturam lit, nihil nisi pignore accepto, dat mutuo. Deinde magnam serui huius dissolutionem & luxum, cum regio thesauro præfectus esset, tam prodigiosa fuit, vt magno etiam ære alieno grauatus fuerit. Et sanè magna illius dilapidatio fuerit necesse est, cum tot debita contraxerit.

Decem millia talenta. S. Hieronymus & Augustinus aiunt per sensum hunc, decem mille talentorum debitorem peccatorem mortali peccato inquinatum intelligi debere, quod peccati genus, debiti nomine appellatur, quod peccatorem diuinę maiestatis debitorem constituat, eiq; denunciat. Quare Theologi quærant, quid admissio peccato mortali in anima maneat; & respondit D. Thomas, maculā quamdam & turpitudinem eidem inherere, sed Scotus melius rem examinans, ait, obligationem quamdam super

. 2. qu. 86.
vt. 2.

esse, quæ æterno supplicio obligat, cui opinioni quā probabilis sit, licens, *Declinantes autem omnes cum operantibus*, ait, duo hic peccata sunt, ommissionis, alterius, hoc verò post mortem, necnis supplicij expiandum. Et sanè peccatum hoc est, tanta iniquitas, homo soluere non potest, adeo amplius reperitur, nisi celitus gratia. Appellatur deinde iniquitas, inquit, infiniti pretij & valoris, igitur seruo humilior debet talentorum, Hinc discere licet, debita quæ debentur debitorum regis decem, verò non nisi centum, brem Dauid rex, quæ uersum regnū offensus, animo voluens quādam lacrymans, *Tibi soli peccasti* dixisset, Tam graui adstrictus sum, vt non minuas, soluendo, qui tibi decem mille. Omnes porro homines debitorem habent, *auerunt, & egent gratiam*, sedimus omnes: & cuius pedibus aduoluit nobis debita non est.

esse, quæ æterno supplicio peccator obligatus manet: *scotus in 4.*
 cui opinioni quā proximē accedit Propheta regius *dist. 14.*
 dicens, *Declinātes autem in obligationes adducet Do-* *psal. 114.*
minus cum operantibus iniquitatem. quo loco Cassio-
 dorus ait, duo hic peccatorum genera designari vi-
 num omissionis, alterum commissionis, illud nega-
 tium, hoc verò positium; vtraque autem David æ-
 ternis supplicij expiari debere credit.

Et sanè peccatum mortale debitum mille talēto-
 rum est, tanta inquam obligatio, vt suis eam viribus
 homo soluere non posset, neue thesaurum in mūdo Peccatum
 adeò amplum reperire quis queat, quo eidē satisfi- mortale
 at, nisi cælitus gratia & liberalitas quædam affulge- infinitum
 at. Appellatur deinde debitum iusinitum, quòd in- est debitū
 finitam nequitiam includat, tum quòd gratiam, quæ
 infiniti pretij & valoris est, destruat & euertat. Pec-
 cator igitur seruo huic similis est, qui decem domi-
 no debet talentorum millia.

Hinc discere licet, quanto maiora grauioraq; sine Quæ sit in-
 debita quæ debentur Deo, quàm quæ hominibus, cū ter Deo &
 debitum regis decem talentorum millibus, confer- homini-
 bi verò non nisi centum denarijs æstimetur. Quam- bus debita
 obrem David rex, quamuis Vriam & Bethsabee & v- differen-
 niuersum regnū offendisset, nihili hoc faciebat; sed tia.
 animo voluens quàm grauiter in Deū dereliquisset,
 acrymans, *Tibi soli peccaui, & malum coram te feci.*
 quasi dixisset, Tam graue Domine debitum est, quo *psal. 50.*
 tibi adstrictus sum, vt, nisi mei miserearis, & ipsum
 imminuas, soluendo non sim, sed sim miser ille ser-
 uus, qui tibi decem mille talenta debeam.

Omnes porrò homines debitis grauantur, Deūq; *Rom. 3.*
 creditorem habent, omnes enim, ait Apostolus, pec-
 cauerunt, & egent gratia Dei; & Iacobus, *Et in multis*
offendimus omnes: & omnes omnino homines Regis *Iacob. 3.*
 cuius pedibus aduoluti clamant & obsecrant; *Et di-*
mitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debi- *Matth. 6.*

toribus nostris. Notandum autem hic est, dixi *debita* tantem audis; ecce. *ad seruendum sibi.* Re-
plurali: sunt enim peccata commissa in Deum & a-
proximum: notandum præterea, per decem hæc t-
lentorū millia infinitam peccatorum multitudinē
denotari. Atque hoc innuit olim rex Manasses ora-
Peccaui super numerum arenæ maris Id est, ex men-
2. Paral. vii. parabola, Quid agam Domine, debitis quī satisfac-
ciam? unde soluendo sim? non enim tot in mari
renæ, quot in anima peccata.

Huc animum, mentē, & oculos aduerte peccator
huc cogitationes dirige. Dic mihi quid cogites, cū
ille regis seruus sis? quomodo satisfacies, tot debi-
tis grauatus? quomodo somnum capies, quomodo
quiesces, tantum humeris onus impositū cū habeas
Octauius Augustus cū audiret, supellectilē cuiusda-
Equitis Romani venalem esse, qui infinitis dum vi-
inueret debitis grauatus fuerat, nullum tamen mæsti-
tæ aut contracti animi signū dederat, sed quietē
securus vixerat; culcitra illius sibi coëmi iussit, de-
cens se qui negotijs ad imperij administrationē
spectantibus obrutus, dormire & quietem carpe-
non poterat sperare, in lecto equitis huius, ære ali-
no grauati, securi tamen & molliter viuētis, quies-
forfitan se inueniunt. Mirabatur Augustus, tantam
equitis huius, ære alieno grauati securitatē. equi-
miror peccatorē, qui tot peccatis & proinde debi-
tis grauatus est; somnū capere, quiescere, securū e-
se posse. Seruus sanè hic, qui huius typus est, anxius
est & sollicitus, cum quæ soluendo non esset, iussit
illum dominus. simul & uxorem & liberos in mar-
cipia diuendi, & omnia illius venundari.

Erat sc. moris apud veteres venundare homine
uxores item & liberos, quo debitis satisfaceret. Cui
rei exemplū in libris Regū legere est, in quib. vidua
quā maritus contractis debitis onerauerat, dū vide-
ret apparitores domum ingreditētes supellectilē vi-
diuendat, & filios inferuitutē trahāt, Elifæo suppli-

Macrob.
Saturn.

Mirum
qui pecca-
tor dormi-
te queat.

4. Reg. 4.

tantem audis; ecce. *ad seruendum sibi.* Re-
Cilem illius diuendi
iussit, pro permiste
iudicio Deus pe-
& mancipiorum sce-
lorem quoque eius.
qua tam scelestā &
hos item, id est pra-
bebat, id est facultatē
iussit eum Domini
& omnia. Demonstrat
peccatorem, mortifi-
corpus, tum quoad a-
quoad mēbra oīa & s-
ita debitor ipsa esta-
peccatum peccatum
num. Vxor verò ipsa
corporales, qui
ad peccandum extin-
peritum causantur.
huius, qui cū som-
est, diuenditur.
Est hæc sacræ scri-
nim aliquem tantu-
& concupiscētis &
apostolus in peccat-
carnalis venundatus
chabæorū de quibus
est, recesserunt à te-
sunt, ut facerent mal-
um in iniquitatibus
restris dimissi matrem
te prædixere metap-
oculum denotat.
iussit eum Domini

ic est, dixi debita
missa in Deum &
per decem hæc ta
orum multitudin
rex Manasses ora
u Id est, ex men
debitis qui satisf
enim tot in mari
aduerte peccato
i quid cogites, cum
is facies, tot deb
capies, quomod
positu cu habeat
pellectile cuius
i infinitis dum vi
llum tamen mast
derat, sed quiete
coemi iussit, dis
administracione
& quietem carpen
itis huius, ære ali
iter vivetis, quie
r Augustus, tantam
securitate equit
is & proinde deb
noscere, securu
us typus est, anxio
do non esset, iussit
& liberos in man
venundari.
enudare homines
is satisfieret. Cui
est, in quib. vidu
perauerat, du vide
tes supellectile
hat, Eliso suppl

cantem audio; Ecce creditor venit, vt tollat filios meos
ad seruendum sibi. Rex igitur hic seruum, & supelle-
ctilem illius diuendi iubet. quo loco Hieronymus
iussit, pro permisit exposuit, permittit scilicet iusto
suo iudicio Deus peccatorem diuendi, id est seruum
& mancipiorum scelestorum demoniorum fieri, v-
xorem quoque eius, id est prauam concupiscentia,
e qua tam scelesti & copiosa propago pullulauit; fi-
lios item, id est praua opera; omnia quoq; qua ha-
bebat, id est facultates omnes temporales.

Peccator se
diuendit.

Iussit eum Dominus venundari, & vxorem, & filios,
& omnia. Demonstrare hic etiam Spiritus S. voluit,
peccatorem, mortifero delicto admisso, tum quoad
corpus, tum quoad anima Deo obligari, tum etiam
quoad membra oia & sefus debitorẽ constitui, at prima
ria debitor ipse est anima, in qua voluntas; non enim
peccatum peccatum est, nisi in quantum volunta
rium. Vxor verò ipsa est caro; filij, appetitus & sen-
sus corporales, qui omnes animam corrumpunt, &
ad peccandum exstimulant, ac tandem eiusdem in-
teritum causantur. Debitor autem hæc instar ser-
ui huius, qui cum soluendo non esset, venundatus
est, diuenditur.

Est hæc sacræ scripturæ loquendi ratio. Vendere
enim aliquem tantundem est, ac deferere, reijcere,
& concupiscetijs & desiderijs prauis tradere. Vnde
Apostolus in peccatoris imagine de se loquitur, Ego
carnalis venundatus sub peccato. Et in historia Ma-
chabæorum de quibusdã impijs & scelestis scriptum
est, Recefferunt à testamento sancto, & venundati
sunt, vt facerent malum. Et apud Prophetam Ecce e-
nim in iniquitatibus vestris venditi estis, & in sceleribus
vestris dimissi matrem vestram. Quod autem Prophe-
tæ prædixere metaphoricè, parabola hodierna ad
oculum denotat.

Rom. 7.

1. Mach. 1.

Isai. 50.

Iussit eum Dominus venundari. seruam venundari

tolerari queat, vt ita debitis, & creditori satisfaci-
at. At quare vxorem, & filios? quid comisere vt su-
hastentur? æquum est, consonum, ratio exigit, quod
delicti fuerunt participes? annon sæpe fieri vi-
mus, quod vxor, dum superbè vestiri, & luxum se-
ctari vult, maritum debita cogat cōtrahere, & can-
foro cedere? An non etiam filij sæpenuerò in cau-
sa sunt, vt, quod ad dignitates & honorum fastigi-
perueniant, & magni inter suos nominis sint, & ad
opimum matrimonium pertingant, parentes æ-
se alieno grauent, familia pessumeat, ac penitus de-
struatur?

Ordinis Cisterciensis monumenta tragicum d-
In hist. de quodā mercatore casum referunt: hic cū in extre-
mis ill' ustr. mis esset; & Tabelliones ad testamenti tabulas cōf-
ord. cisterc. gnandas cōuocasset, inter cetera legata hoc etiā ap-
poni iussit, *Corp' meū terra detur ex qua sumptū fuit*
anima verò demonibus tradatur; quia eorū est; Quibus
auditis cū omnes non mediocriter consternati es-
sent, ac dicerent, quis ais phrenesi laboras? sensibus
non constas; sed cū tertio illud ipsum repetisset
& constare sibi sensus dixisset, mox fremebundus &
indignans subiunxit, *Anima mea demonibus detur, in-*
super anima vxoris meæ, & anima filiorum meorum, &
anima confessoris mei. Mea quidē, quia multa præte-
fas & æquum comparauī; vxoris, quod me ad ipsum
exstimularit, & quod vanitates consecraretur, ad lu-
cra iniqua cōegerit; filiorum autem, quod quod illo
locupletarē, alios bonis exuerim & defraudarim
confessarij deniq; mei, quod toties tam facillē absol-
uerit. Quibus dictis impiam animam efflauit. Nemo
igitur miretur, si homo hic rex seruū, vxorem, fili-
os, & omnia illius venundari iubeat.

Quid ho-
mini pariat
peccatum.

Dum autē venundatum senuū & omnia illi-
us subhastata auditis, cogitare potestis, quantū ho-
mini adferre detrimentum peccatum soleat. Mere-
tur

rfiquidem, vt penit-
gram & sanum perit-
omnia ob admissa pec-
animalia pereunt i-
segetes, primogē-
stragium patiuntur
hominū castigati-
miseri huius serui
quem rebus suis r-
Cum igitur miser
miseri videret, inq; ru-
ordia & opē implo-
rā funesto herum
ius supplex prouol-
bēs oculos sui vt mi-
fforū flagitat, patie-
soluturum, nihil v-
habe mecum, tēp-
per o. n. cū tēpore
iacturā patieris.
minū nūdinatores,
dam, & omnia, ad vl-
Quid ais miser pec-
enta, quibus debiti
rimo; si enim Deus
minima, etiam h-
em, ac debiti immi-
oniam, cum omnia
olum Deo vicissim
idem ratione videtur
feti, vitæq; reform-
quid demum agit, su-
cat, omnia ad Deū
tem cedunt. Quin-
Deo offert sacri f-
at, atq; hoc est domi-

creditori satisfaciatur siquidem, vt penitus desoletur, nihilq; in eo in-
id comiserit vt subegrum & sanum perseueret, In Aegypto siquidem
n, ratio exigit, quod omnia ob admissa peccata destrui videmus & euer-
non saepe fieri videtur, animalia pereunt in pascuis, in aqua pisces, in a-
estiri, & luxur feris segetes, primogeniti in domibus, & parentes
côtrahere, & candi aufragium patiuntur in Mari rubro. Opum amif-
penumerò in cauo, hominũ castigatio, & miseria in domo ac fami-
honorum fastigia miseri huius serui. Verũ quid factum est? quid a-
nominis sint, & atit? quem rebus suis modum præscribit.

parentes autem. Cum igitur miser hic herum indignantẽ & irri-
beat, ac penitus deum videret, inq; ruinam serui cõspirasse, ad mise-

Serui hu-
ius preces.

cordiã & opẽ implorandam confugit: quamobrẽ
enta tragicum de a tã funesto herum proposito auerteret, pedibus
hic cum in extre-
hili supplex prouolutus est, & lacrymis suffusus
nenti tabulas cõfusi ab õculos sui vt misereatur postulat, veniam cõ-
legata hoc etiã ap-
nissorũ flagitat, patientiam habeat, omnia setandẽ
ex qua sumptũ fuit
ersoluturum, nihil vt amissum sit, spondet. *Patien-*
tia eorũ est; Quibus *am habet mecum*, tẽpus concede, noli ita me preme-
iter consternati esse, spero. n. cũ tẽpore omnia me redditurũ nullã pe-
si laboras? sensibus itus iacturã patieris, li ctores inhi-
be, compesce hos
d ipsum repetisset, ominũ nũdinatores, sub hastationẽ aufer, foro non-
ox fremebundus & edam, & omnia, ad vltimum quadrantẽ reddam tibi.

Quid ais miser peccator? vnde tibi tot suppetent
monibus detur, m-
florum meorum, & lenta, quibus debitũ dissoluas? Benẽ profecto ait,
quia multa præter rimò; si enim Deus nos amare cõeperit, omnia et-
quod me ad ipsum
am minima, etiam haustum frigidã in satisfactio-
nfectaretur, ad lu-
em, ac debiti imminutionem admittet. Secundo,
em, quod quò illos
uoniam, cum omnia homini subdita sint, & homo
n & defraudari-
ipsum Deo vicissim subijciat, omnia illi subijcere
adem ratione videtur. Tertio quoniam verẽ pœ-
itẽti, vitãq; reformandã incumbere volenti, quid-
uid demum agit, siue bibat, siue comedat, siue qui-
fcat, omnia ad Dei gloriam, & æris alieni soluti-
nem cedunt. Quin & se ipsum castigans, gratum
ui Deo offert sacrificium, ac velut holocaustũ ma-
tat, atq; hoc est domino illi omnia reddere. Quarto

Quomodo
peccator
Deo om-
nia reddat.

omnia se redditurum spondet, quia scit per poenitentiam mortem & sanguinem Iesu Christi operibus suis ap-
cari quæ cum infiniti pretij sint, omnia haud dubie
mundi talenta præcellunt, quapropter non immerito
quasi iam de re certus ait, *Omnia reddam tibi.*

Myſtice
obſervati-
ones quo-
ad ſerui
huius po-
ſtulatæ.

Pſal. 50.

Omnia
Deo reddē-
da ſunt.

Magorum
moreſ in
ſacrificiis.

Pſal. 83.

Egregia quædam in his ſerui poſtulatæ notanda
niunt. promittit primo ſe redditurum omnia, quo
cemur, in peccatorum exomolegi, fida & ſincera
torū patefactione confeſſionēq; , omnia quæ animi
& conſcientiam grauant, reddenda eſſe, omnia ſincere
aperiendo nullū vt data opera reticeatur; vel nequiti-
ſilentio inuoluatur: nā vt Deus dū remittit, remittit
omnia, nullā delicti poenā ſibi reſeruans; ita peccator
plum excuſans, accuſet & patefaciat generaliter omnia
nullū vt ſubtrahat Dauid rex delictorū dū veniā poſtu-
ret. omniū poſtulat, & confeſſionē generalē inſtituit,
cēs, *Et omnes iniquitates meas dele.* Id eſt, ſcio te nūquam
mediā peccatorū partē remittere ſed indulgentiā tuā
plenariā & vniuerſalē eſſe, condonationem tuā genera-
nulla crimina reſeruante quam obſeruo te rogo, omnia
hi vt ignoſcas, vt & omnia tibi confeſſeor. *Omnia reddā
tibi.* Secundō apertē profitetur. Deo ſe omnia velle red-
re: hic iterū docetur, Deo, ſi illius pacē & amorē, illi
gratiā adipiſci velis, omnia, id eſt interiora & exteriora
corpus & animā, omneſq; facultates eſſe reddēdas. Ma-
gos Strabo refert ſacrificantes, aliud nihil offerre de-
contueuiſſe quā victimarū corda & capita, atq; his o-
latis illos contentos aiebant, reliqua hominibus cede-
do Sed erroneū hoc eſt: at Moſaica legis Sacerdotes la-
gē aſſā & laudabiliore conſuetudinē ſacrificandi hab-
bāt, cū Deo offerrent omnia nihil ſibi reſeruātes, quin
imō ſape holocauſto cuncta abſumebant. Quin & Da-
uid ſeipſum Deo in ſacrificiū offerens, totū offert & de-
dicat dicens, *Cor meū & caro mea exultauerūt in Deū viui.*
Quo loco cauo pro corpore integro, & cor pro animi
excipiendum Atq; hanc profeſſionem Chriſtianus Deo
emittere debet, dicens, *Omnia reddā tibi.* Miſer hic ſer-
uus, qui cauſæ ſuæ diſſidebat, hæc cū domino dixiſſet
ita illius animū inflexit, vt nō modò poſtulatæ annue-
rit, ſed omne æs alienū penitus, chirographū reſcīdēs di-
miſerit.

postulatis noranda
in omnia, quod est, fide & sincera de
omnia, quae animae
esse, omnia sine
deceat; vel nequ
re remittit, remittit
ans; ita peccatori
generaliter omni
brū dū veniā postu
generalē infirmit,
est, scio te nūqua
de indulgentiā tua
ationem vel genera
re te rogo, omnia m
fitor. *Omnia reddā*
se omnia velle redd
pacē & amorē, illi
interiora & exterior
se esse reddere. M
quid nihil offerre d
capita, atq; his o
ia hominibus ceden
e legis Sacerdotes l
ne sacrificandi hab
sibi referuātes, qui
nebant. Quin & d
ens, totū offerre & d
sultauerit in Deū vi
em, & cor pro anim
em Christianus De
nibi. Miser hic se
cū domino dimitt
tō postulatis annu
ographū reſciden
miseri

Veru nequam nonne ego tui miserus sum? Hic latent my-
ria, miracula, dubia, quaestiones? Cur scilicet seruus
nequam appellatur, cum quod suum est exigit, & de-
ta sibi cupit perfolui? neq; enim nequa ille dicendus
t, qui ius suu propugnat & qua tibi iure meritoq; de-
etur exigit. Nequa tamẽ est, & hoc nomine appelladu
ad mortali ter deliquit consuũ suũ suffocans. Si
nim graue delictũ est, iniurias in fratre effudisse, quan-
tum Deus bone erit, tantam violentia inferre? Offendit
inde, quod consuũ in carcere auctoritate propria,
ne vllõ iudicis decreto, rapuerit; hoc quippe ad mini-
rum publicum spectat, nõ verò ad priuatum aliquem.
tertio mortaliter deliquit quod qui soluendum nõ esset,
t solutionẽ coegerit. quauis tamẽ soluendi volutatem,
aberet: docet quippe caritas, inopi dare, quicquam ve-
ò illi auferre prohibet.

Matth: 5.

Quarto

1. Ioan. 3.

Quartò graue crimè cōmisit, quod socii miseris fuerit, scribit enim in Canonica sua Ioannes, *Qui vult fratrem necessitatē habere, & clausit viscera sua a quo modo charitas est in eo?* Quinto peccauit etiā ob summam illam ingratitudinem, maximè enim ingratitudinis argumentum est, post tot tamque ampla à Domino qui amorem erga proximum summopere iubet ac prædicet, recepta beneficia, ob exigui rem momenti trem tam iniquè & inhumaniter habere, & carere mancipare atque idèò suppliciis à Domino traditur.

Est siquidem magnæ ingratitudinis nota post decem mille talentorum debiti remissionem, centum denarios fratri nolle remittere. O ingratitudinem cælo, terris hominibus simul & Angelis ipsique etiam Deo exolata. Venit mihi porro hic in mentem insignium illorum versiculorum, in ingratos decantatorum.

Lex & natura, cælum, Deus, omnia iura,

Damnant ingratum, tristantur eum fore natum.

Sola igitur ingratitudo seruum hunc Domino ex sum reddit, & dicere cogit, *Serue nequam.*

4. Reg. 9.

Verè igitur hoc nomine donatur, ostendit siquidem se crudelem, barbarum, & in socium inhumanum, cū tamen caritas. & vnus naturæ instinctus, contrarium insinuent, tantum verò abest, vt offensam & iniuriam remittat, vt etiam vindictāumat, & debita violenter extorqueat. Impia illa & sanguinaria Iezabel, Prophetarum exagitatrix, à canibus discerpta fuit, & equorum ungulis protrita, quòd triste spectaculum cū Iehu re conspicatus esset, seruis ait, *Sepelite eam, quia filia regis est.* E qua historia efficere volo, quod quamuis inimicus noster sit improbus ac sceleratus, illi tamen benefacendum sit, quia creationis iure summi & æterni regis filius, & vnica hæc consideratio extimulare nos debet vt illi gratos nos & beneuolos declarem.

Zach. 14.

Promisit olim Zachariæ Deus mirabilia, *In die illa id est in lege Euangelica, erunt lebetes in domo domini id est in Ecclesia, quasi phiala coram altari.* O promissa inaudita! cū itaque fore ait, vt lebetes ad cibos coquendos destinati, aliquando in vasa cultui diuino destinata conuerterentur, aliud nihil ostendit, quàm an-

illos carnales, in quibus & vindictæ, plurimæ leges Euangelice immutandos, vt fore proximum, aliasque exhalaturi sint. Sed vt detem, prauis affectibus, id est, hominibus, qui ad vltimū, & leuæ & tigris, *Serue nequam, nonne* certè misericordia quæ illis sit oportet, & tantes benignum se ex ore, vt, dum Iudæus foret, omnes vrbis spectatores essent, & siangeretur, & supplicium Philo in Cantica comitio vsum, cum vrbesestate esse voluit. Nardine raptum vindicatorum per castra iugulatis homicidis, qui adoccludere. Et interea tus, quique sui dominibitoris misereri renuit *Serue nequam nonne* Quotnam Deus bonodie similes reperire humaniores, qui misericordissimè, libibus exando, carceri maniniurias irritando. Qnomio. *Ingressus vntum rila placuerit, forat* Olim diuitum vinmodò omnes isdem dsuppliciorum genera

od socii miseretur
 a Iohannes, *Qui vi-*
uiferit viscera sua ab-
 ecceauit etiam ob su-
 me enim ingratitudi-
 que ampla a Domini
 in opere iubet ac de
 qui rem momenti fi-
 f habere, & carere
 Domino traditur.
 inis nota post dece-
 tem, centum denari-
 tudinem celo, terre
 etiam Deo exola-
 insignium illorum
 orum.
 pnia iura,
 cum fore natum.
 hunc Domino ex-
 equam.
 r, ostendit siquide-
 inhumanum, cum t-
 ctus, contrarium in-
 lam & iniuriam re-
 debita violenter ex-
 a Iezabel, Propheta
 ra fuit, & equorum
 culum cum Iehu re-
 te cam, quia filia regi-
 d quamuis inimici
 illi tamen benefaci-
 mi & æterni regis
 stimulare nos debe-
 aremus.
 irabilia, In die illa
 etes in domo domini
 altari. O promissi-
 beres ad cibos co-
 sa cultui diuino lo-
 ostendit, quam au-

as illos carnales, in quibus igne quodam concupiscen-
 tiae & vindictae, plurima ebulliebant vitia, inimicitiae, & Philo in
 lutiones, legis Euangelicae tempore ita conuertendos Cantic.
 immutandos, ut solum amorem Dei & caritatem Vrbes re-
 erga proximum, aliasque virtutes Christianas spiraturi fugij in
 exhalaturi sint. Sed videre hic est veterem quemdam potestate
 ebetem, prauis affectibus, crudelitate, impatientia Leuitaru.
 ordidum, id est, hominem scelestum, qui fratris sui non
 miseretur, qui ad vltimum vsque quadrantem, sibi solui
 ult, & leæna & tigride immanior est.

Serue nequam, nonne oportuit te misereri conserui tui?
 Certè misericordia qui indiget, erga alios misericors
 icissim sit oportet, & qui peccatis grauatur, erga pec-
 cantes benignum se exhibeat. Idèd factum putat The-
 odoretus, ut, dum Iudæorum aliquis lapidibus obrun-
 dus foret, omnes vrbs ciues, mortis illius testes &
 peccatores essent, & singuli singulos prolicerent lapi-
 des, ut qui eiusdem esset criminis reus, rei miseratione
 angeretur, & supplicium perhorresceret. Ipse etiam
 Philo in Cantica commentatus ait, Deum eodem arti-
 ficio vsum, cum vrbes refugij & asyla in Leuitarum po-
 testate esse voluit. Nam cum filij Leui, ut excidium Si-
 chemitarum testatur, homicidæ exstitissent, sororis sug-
 Dinæ raptum vindicatur, & deinde vitulia aurei adora-
 tores per castra iugulassent, iniquum videbatur, eos a-
 liis homicidis, qui ad illos confugiebant, portas vrbs
 occludere. Et interea ferus hic seruus ære alieno grauatus,
 quique sui dominum miserere petiit, conserui debitoris
 misereri renuit.

Serue nequam nonne oportuit te misereri conserui tui?
 Quotnam Deus bone seruo huic nequam & iniquo
 hodie similes repetire est, imò etiam crudeliores & in-
 humaniores, qui misellos debitores exagitant quàm
 crudelissimè, litibus eos deuorando per apparitores di-
 vexando, carceri mancipando, sexcentas denique illis
 iniurias irrigando. Olim ita præcepit Deus in Deute-
 ronomio. *Ingressus vineam proximi tui comedis vinas quā-*
tum tibi placuerit, foras autem ne efferas tecum. O miserū!
Olim in diuitum vineas pauperibus ingredi fas erat,
 modò omnes iisdem excludantur, & mille intransibilibus
 suppliciorum genera irrogantur. Ioseph

Deut. 23.

Allegoria.

Joseph fratribus Aegypto exeuntibus praecepit, fratrem natu minimum Beniamin secum vt ducerent, alioquin eum non amplius visuris, *Alioquin non videbitis faciem meam, nisi fratrem vestrum minimum adduxeritis vobiscum.* Allegoricè denotatur, nefas esse coram Christo fratre nostro cælesti comparere, aut faciem diuinam contemplari, si fratrem nostrum minimum, id est pauperem, nobiscum non ducamus, id est eodem habemus modo quo nos ipsos (pauperes enim sūt inter omnia hominum genera minimi) quos si neglexerimus, Deus à nobis vultum auertit; at si respexerimus, amplissimam nobis mercedem pollicetur. Videte enim seruum hunc corripit & coarguat, quod in fratrem humanus & immitis extitisset.

*Serue uentram, nonne oportuit te te miseri? Quid? tunc à me scelestæ fauores & benevolentia signa receperis tamque benignè habitus es, tantam tamen crudelitatemque erga debitorem tuum, qui pauculos debet humulos, tamque promptam soluendi voluntatem habet, ostendisti? ubi tua humanitas est homo? tua uel caritas Christiane? ubi tua humilitas est serue? Nulla profecto! maior crudelitas & barbaries, quam ipsa hominis, unde prouerbum emanauit, *Homo homini lupus.* Nulla etiā maior inimicitia quā inter homines, adeo uel & ipse Christus diaboli nequitiam & peruersitatem exprimeret cupiens, quæ tamen parem non habet, per hominis illam nequitiam expresserit, legimus siquidem in Euangelio *Inimicus homo hoc fecit*, de Zizaniorum seminatore; quo loco S. Hieronymus, atq; omnes adeo Patres, & præsertim S. Thomas in Catena, diabolum designari credunt. Adeo ut immitis & immisericors, diabolus humanus, & homo diabolicus sit.*

Daniel postquam in lacum leonum Sathraparum & Principum Babyloniorum inuidia coniectus esset, Nabuchodonosor rex belluarum potius quam hominum benignitati confidens, ingens ad introitum lacu collocari iussit saxum, illudq; regio obsignari sigillo, nequid fieret contra Danielē. Sciebat scilicet rex hominis iracundiam leoninā ac belluinā trāscendere, & magis esse metuendam, cum sibi persuadeat, Daniele inter belluas,

quam

Non est
crudelitas
maior ho-
minis cru-
delitate.

Matth. 13.

Dan. 3.

antibus præcepit, quam inter homines securiorem fore, & illas maiorem
cum ut ducerent, aliam hos, benignitatem demonstraturas.

Verum hoc esse, & hominis crudelitatem metuendam
liquis non videlicet
imum adduxerit
as esse coram Christi
aut faciem diuinam
imum, id est patrem
id est eodem habere
ts enim sunt inter omnes
uos si neglexerimus
esperemus, amplius
tur. Videte enim
quod in fratrem
misereri? Quid? tot
tiæ signa recepisti
tamen crudelitatem
h, qui pauculos de
soluendi voluntatem
as est homo? tua vi
as est serue? Nulli
aries, quam ipsa ho
Homo homini lupus
ter homines, aded v
& peruersitatem ex
non habet, per ho
egimus siquidem in
e Zizaniorum semine
tq; omnes aded Pa
ena, diabolus defici
miseri cor, diabo
t.
um Sarraparum &
coniectus esset, Na
us quam hominum
tortorum laci collo
gnari sigillo, nequa
homini iustitiam
& magis esse me
elem inter bellum
quam

Propheta ad Dauidem missus, tria illi flagella propo
it, atque optionem dedit, ut è tribus vnum seligeret,
el septennio duraturam famem, vel trimestre bellum,
el pestem triduanam. Pressum se vndique rex vi
ens, nulla diuinæ iustitiæ effugiendæ spe affulgente,
ndem re accuratius examinata dixit, *Coactor nimis,
d melius est mihi, quod incidam in manus Domini, quoni
multa sunt misericordie eius.* Mauult ecce in Domini
anus incidere, quam in hominum, sibi persuadens
allū in mūdo animal reperiri, quod cū homine, quoad
rudelitatem, feritatem, & barbariem sit comparandū.
led toties magno cum affectu orat, *Erripe me domine ab
mine malo.* Huc me traxit serui huius feritas & inhu
manitas, Dominum verò ad tam rigidam castigationē,
in tortorū manus illū tradideris, carceri māciparis, &
ebitū quod remiserat, ad vltimū vsq; quadratē repetit
t. O iustam punitionem! o flagella promerita! o iusti
am æquissimam! *Sic & Pater meus celestis faciet vobis, si
ora miserum unusquisq; fratrem suo de cordibus vestris.*

2. Reg. 34.

Psal. 135.

Hic Euangelij Epiphonema, & concious hodiernæ Notanda
nis. Vestrum est, Auditores, eadem mente voluere: con- in hoc Eu-
derate igitur imprimis peccati grauitatem, cū ipsū angelicū
decem

decem talentorū sit millium debitū, & quod peccato rei sumus toties etiā decies mille talenta debemus. Attendite miserum peccatoris statum, cū creditor hic obitorem, vxorem & filios eius, & quidquid haber diuidi iubeat. Sed ea dem opera notare promptam Deī misericordiā in eos qui eandem deposcunt; cū miser seruus quamprimum vt se genibus domini aduoluit, & tens sui vt miseretur, veniam impetret, & omnis debiti remissionem. Simul etiam considerate, quā caritas proximū Deo grata sit, quā verò e contra exola inhumanitas & inclementia, simul & ingratitude de gratiis & charismatibus receptis, cum rex hic tā opere in se insurgat quōd in conseruū ingratus & rigidus existit, & beneficium ab hero acceptum neglexisset, vt illi carceribus manciparit, & tortoribus tradiderit.

Signum est, Deus bone odio te prosequi illos qui misericordes sunt, & viscera clementiæ exuerunt: signum est inquam, te aduersari illis, qui inexorabiles sunt, & plus viso paupere mouentur, quā dura silex aut Mepesia cautes. Hic scilicet ostendis iustitiam tuam sine & misericordiam; hanc debitum seruo remittendo; illam ingratitudinem & crudelitatem coarguendo. Tu noster rex es, nos verò serui tui; quibus incumbit ratio nem exactam tandem aliquando reddere. Sumus inquit serui tui, similes huic ingrato, qui tibi decem debemus talentorum millia, tot supplicia quæ tot peccata promeruimus, tot pœnitentias quas tot delicta exigunt. Habe igitur nobiscum patientiam, tempus adlegendam pœnitentiam concede, iustitiam differ & omnia tandem reddemus tibi. Nostri itaque misere, & mitre, indulge, hac scilicet conditione, vt quemadmodum tu nobis ignosces, nos quoque non ad exemplum scelesti huius serui, proximo ignoscamus. Atque vni haec est, ad gratiam tuam in hoc mundo, & gloriam cœlestem in altero promerendam, ratio cuius nos consortes reddant. Pater &

Filius & Spiritus sanctus

Amen.

DOMIN
POST PEN

Matth. 22.

INTER C
cis ornan
in fronte
nomen in
vitta hya
hocce pra

indorem ab ima calce
ad Deum spectare,
ere debere; Solius signu
um & insignia præler
icim hic designatum,
acerdorem, vel vt creat
m amplius sanctum eius
entæ imaginem anima
mus, totum hominem a
lumina illius typum &
nam, nomina illud a
tum, Deo necessariò re
o continetur, cuius o
roducam, si Spiritus
gata pro oratore inter
gelicam illi salutatione
nes, Ave Maria.
Ea fuit omnium semp
clent ipsum intelligere
mus proprietatem esse,
tuz instinctum seque
omnia animalia pro
Dom. 40m. a.

DOM

itū, & quod peccatori
talenta debemus. At
m, cū creditor hic do
quidquid habet dū
te promptam. Deim
poscunt; cū miser
s domini aduoluit,
petret, & omnis deb
derate, quā caritas
o contra exola inha

ingratitude de gratia
hic tātopere in seru
s & rigidus existit
neglexisset, ut illu
us tradiderit.

prosequi illos qui im
entia exuerunt: signi
inexorabiles sunt, no
am dura silex aut Ma
iustitiam tuam sum
seruo remittendo; i
tem coarguendo. Ti
quibus incumbit ratio
reddere. Sumus in
qui tibi decem debui
plicita quæ tot peccat
s quas tot delicta ex
tiam, tempus ad
iustitiam differ & o
sti itaque miserere
tione, ut quemadmo
que non ad exemplum
poscamus. Atque vni
oc mundo & gloriam
endam, ratio, cu
lant. Pater &
sanctus

DOMINICA XXII. POST PENTECOSTEN.

addite quæ sunt Cesaris, Cesaris; & quæ sunt Dei, Deo.
Matth. 22.

INTER cetera summi Iudæorum Pontifi. *Exod. 28.*
cis ornamenta, lamina erat aurea, quam
in fronte gerebat, quæ sacratissimum Dei
nomen inscriptum continebat; atq; hæc
vittæ hyacinthinæ alligata erat. Ceterum
hocce præcepto ostendebatur summum
sacerdotem ab ima calce vsque ad summum capitis ver
tem, ad Deum spectare, mundum verò nihil in ipso pos
lere debere; Solius siquidem Dei totus erat, cuius sym
bolum & insignia præfert. Ut mysticè hoc exponam, cre
derim hic designatum, Deum hominem condidisse, vel
sacerdotem, vel ut creaturam ratione præditam, qui nō
amplius sanctum eius nomen, sed vniuersam illius
entia imaginem animæ fronte præferret. Ut hinc disce
mus, totum hominem ad Deum spectare, cū in natu
ræ lamina illius typum & insignia insculpta gesseret; atq; ita
animam, nomisma illud aureum, diuinitatis imagine infi
nitum, Deo necessariò reddi debere. Hoc præsentī Euan
gelio continetur, cuius occasione præclaros vobis cōcep
tus producam, si Spiritus Paraclitus mihi succurrere, &
seipara pro oratore intercedere non dedignentur. Idcirco
angelicam illi salutationem offeramus, cū Angelo do
centes, *Aue Maria.*

Ea fuit omnium semper Philosophorum opinio, ut cre
derint ipsum intelligere & cognoscere, essentialē ho
minis proprietatem esse, ob quam sc. creatus esset, & qua
aturæ instinctum sequendo, delectaretur. Videbant e
im omnia animalia proprietatem quandam naturalem

Dom. tom. 2.

aaaa

con-

Lib. 1.

**Lib. 1. de
orat. instit.**

**Comment.
Auerrois
in 2. de
anima.**

1. Metaph.

**Veritas
obiectum
intellectus.**

**Lib. 3. Inst.
Christian.**

**Lib. 2. de
anima &
10. Ethic.**

Lib. 1. offic.

**Psal. 24. scire,
Psal. 42. & alio loco,**

continere, & in eiusdem operatione maximè delectari, quòd tum in Politicis Aristoteles, tum ipsa nos de de-
 experientia. Cernere enim est aues volatu, bestias ar-
 su, bruta feritate, hominem rerum intelligentia delectari. Atque ideo nihil
 ri. Huc referemus præclaram illam Quintiliani sententiam, *Sicut aues, inquit, ad volandum, equi ad cursus, populi constitutur*
 ad sanitiam fera gignuntur, ita nobis propria est morum plebe viros potenti-
 tis agitatio atque solertia, unde origo animi celestis desit veritas. E quib-
 ditur. Et ante illum Commentator Auerrois libr. 2. de principis ad vii om-
 anima, ait, scientiam primam animæ perfectionem dicitur.
 cui suffragatus Magnus Augustinus in Enchiridio, & inter Pontificis Iudaici
 fertur 2. libr. sentent. dist. 1. dicens, *Fecit Deus rationem epigraphen & sym-*
 nalem creaturam, ut summum bonum intelligeret. Mòa, Doctrina & veritas
 etiam Aristoteles ab hoc axioma, quod à proposito nonque alij hinc dicerent
 vltq; adeò alienum est, Metaphysica sua incipit, *Omnes homines ad veritatem*
 mines natura scire desiderant.
 Caterum intellectus obiectum ipsa est veritas, & p-
 sa scientia nonnisi verarum rerum est scientia, teste o-
 dem ubi supra Aristotele: *Sicut bonum est obiectum voluntatis, ita verum intelligentia* Atq; hinc fit ut om-
 hominis perfectio, omnisq; naturæ illius dignitas & ex-
 nentia in veritatis cognoscendæ desiderio consistit: cuius
 gumento innixus Cicero ille Christianus, Lactantius
 uersus gentiles dicebat, *Naturam hominis Deus cre-*
 adipiscendi cupidissimam fecit. Cuius rei ratio peregre
 est, nam ut omnis facultas obiectum suum naturaliter
 quitur, eiusq; fruitionem maximopere desiderat, quòd o-
 co illius bonum, perfectio, delectatioque, ut Aristoteles
 asserit, dependeat: ita humanus intellectus, naturali qu-
 dam impetu, veram rerum omnium cognitionem imp-
 mis desiderat & expetit.
 Huc alludens Eloquentiæ flos & decus Tullius, in o-
 ciji & in Tusculanis scribit, *Insatiabilis quadam cupi-*
 tas inest mentibus nostris veri videndi. David quoq;
 rex aliud non desiderabat, quàm veritatem penitus ag-
 noscere, hinc suppliciter orabat, *Dirige me in veritate tua*
 Psal. 42. & alio loco, *Emitte lucem tuam & veritatem tuam*
 Qu-

one maximè delecta
tum ipsa nos do
volam, bestias
intelligentia delecta
m Quintiliani sente
andum, equi ad cursu
nobis propria est me
origo animi celestis
tor Aeneis lib. 2.
imprimis ad viri ornamentum ac perfectionem spe
timz perfectionem clare.

is in Enchiridio, &
ns, Fecit Deus rati
onem intelligeret. I
quod à proposito
sua incipit, Omnes
ipsa est veritas, &
est scientia, reffe
ut bonum est obiect
de. Atq; hinc fit ut om
z illius dignitas & em
siderio consistit: cui
fistianus, Lactantius
am hominis Deus
uius rei ratio peregre
um suum naturaliter
pere desiderat, quod
ratioque, ut Anstote
ellectus, naturalis qu
um cognitionem imp

Laudans S. Scriptura merita perfectionesque sanctis
mi viri Tobia, imprimis in eo celebrat, quod non ob
ante captiuitate, & grauissimis ærumnis, à veritatis ta
ten semita non deflexerit, *In captiuitate posuit, viam
veritatis non deseruit.* Ita merito ille celebrandus est, &
nmortali dignus præconio, qui quia homo & Chri
ianus quidem, ne quidquam impediens omnibus
undi negotijs ac turbis, regiam veritatis viam non dese
it.

Addo insuper, aquilam illam Euangelicam, Ioannem
atelligo, in sublime perfectionum solis iustitiæ I E S V
CHRISTI euolando, eiusque dotes & qualitates de
scribendo, gratiam & veritatem in eo imprimis deprædi
casse. Et vidimus gloriam eius, gloriam quasi vniuenti à
batre, plenum gratia & veritatis. Hæc dicta sint hæc
nus in veritatis encomium, quod Phariseos & scribas
hodierno in Euangelio illam in CHRISTO deprædi
cantes audiam, Christum enim accedentes dixere, *Magi
ster scimus, quia verax es, & viam Dei in veritate doces.*
Historiam Matthæus describit, ipse eandē commēaturus

Psals.

Exod. 2.

Exod. 10.

Tob. 2.

Ioan. 2.

4 CONCEPTVS THEOLOGICI

primo fucata & subdola versipellium horum Phari-
saeorum orationem, ac deinde prudens Redemptoris
sponsum proponam. Aures praebete, rem aggredior.

Augustus Imp. cum vniuersum orbem describeret
omnibus nomen suum profitentibus tributum impone-
ret, seditiosi quidam, quorum fax & coryphaeus Iudas ci-
dam Galilaeus erat, surrexere, & tributum hoc persol-
re detrectarunt; quorum partes multi secuti sunt; sed ci-
nes coniurationis socij & imprimis Iudas à Romanis
gnas sceleribus poenas tulerunt.

Ioseph. l. 18. Ita testatur Iosephus in Antiquitatibus, & eorum
nimit, referente in Apostolorum actis Luca, Gamaliel
Act. 5. gis doctor, dicens, *Post hunc exstitit Iudas, Galilaeus*
diebus professionis, id est descriptionis, *& auertit popu-*
lum post se, & ipse perijt, & omnes quot quos ei conse-
runt, dispersi sunt. Graue Iudaeis hocce tributum vi-
batur, & querebantur sibi ipsum imponi, ad libertate
natis. Adeo vt plurimi non sint veriti dicere, non esse
tributum Caesari persoluumdum; & nefas esse populum sa-
ctum, & Deo charum, gentili Imperatori & idololat-
infami vectigalem & tributarium existere. E contra
men aequum alijs censabant, summo totius orbis mon-
chae, pacis publicae restauratori conseruatorique, in-
corum propulsatori tributum aliquod pendi. Atque hi
discedebat studia in contraria vulgus, & hi prioribus,
alijs adhaerebant: quas inter turbas Pharisei consiliu
capiunt, vt Christo hanc quaestionem proponerent, vt
ius hac super re sententiam expiscarentur. Atque ideo
nonnullos e suis, vna cum Herodianis, (qui corpori
Herodis regis custodes, & tributis regijs per Iudaeam pro-
positi erant) ad eum destinant, sententiam suam vt pro-
ponat efflagitantes. Sed eorum mens erat, vt si tribu-
tum persoluumdum negaret, laesae maiestatis & seditio-
nis concitatae eum accusarent; at si pendi illud debere
doceret, apud populum & vulgus traducerent, quasi Ca-
sarianum & Romanorum rebus fauentem & patrie liber-
tatis dissipatorem, itaq; opinio quam de illo populus co-

cepe-

DOM. XXII. PO

at, qua eum vt Rede-
bat, minueretur.
mittunt ei discipulos
maos hos intelligunt no-
dis, qui Pharisaeorum
Christus acius & pe-
um Caesari non esse p-
velut laesae maiestatis
qua manu detruderent
redunt alijs, non su-
dizos quosdam, qu-
me aduersus Phari-
debere. Ceterum
quem Augustus Popu-
tinciae caput constitueret
colligeret. Huius opinio-
s. Porro Pharisaeorum
ant, mens & intentio
sanè se penumero acc-
ne & verbis capiantur &
es sint, & lingua me-
in facile expugnetur: v-
auiolatam habuerit,
sumum iure meritoque
in Canonica sua, Qu-
estus est vir Sape qu-
& impingunt, sed potiss-
ille dicendus est, cui li-
tunc factum puto, qu-
quis omni quae exco-
do virum innocentissim-
atibus priuasset, op-
in vitam eius conspira-
tangere aut ferire valu-
minus oppressum, & a-
tribum aliud accerbis

rat, qua cum vt Redemptorem & Messiam aduenisse
ebat, minueretur.

mittunt ei discipulos suos cum Herodianis. Per He-
anos hos intelligunt nonnulli laterones & stipatores
odis, qui Phariseorum discipulos comitantur, vt si
Christus acrius & pertinacius defendere voluisset,
tum Caesari non esse persoluendum, eum apprehen-
dunt, velut laesae maiestatis Caesarea reum, in carcerem
ata manu detruderent, itaque eum vita spoliarent.

credunt alij, non fuisse hos Herodis praefidiarios,
ideos quosdam, qui Herodis partes sequerentur,
rimè aduersus Phariseos asserentes Caesari tributa
li debere. Ceterum Herodes Tetrarcha Galilaeae
quem Augustus Popul. Romani nomine, totius
iudiciae caput constituerat, vt pro Caesaris aerario tri-
butum colligeret. Huius opinionis est Hieronymus & Ori-
genes. Porro Phariseorum qui hancce legationem ador-
erant, mens & intentio erat, *Iesum in sermone ca-*

At sanè saepenumero accidit, vt homines incauti in ser-
ne & verbis capiantur & illaqueantur, quod hic in-
es sint, & lingua membrum omnium imbecilli-
omnium
n facile expugnetur: vt qui linguam semper bonam, imbecilli-
mum.
nuiolatam habuerit, omnium se mortalium perfe-
ctum iure meritoque dicere queat. Vnde Iaco-
in Canonica tua, *Qui non offendit in verbo, hic* Iac. 3.
estus est vir Saepè quidem, inquit, homines labun-
& impingunt, sed potissimum per linguam; at perfe-
ille dicendus est, cui lingua nunquam peccati fuit oc-
o.

Hinc factum puto, quod Sathan, noxia illa bellua,
umuis omni quae excogitari & fingi possit crudelitate
ob virum innocentissimum saeuisset, omnibus eum
ultatibus priuasset, opes abstulisset, liberos oppressis-
in vitam eius conspirasset, nunquam tamen linguam
s tangere aut ferire valuerit; credebat siquidem, illum
umnis oppressum, & ad extremas miseras redactum,
verbum aliud acerbius, quod impatientiam spiraret;

5 CONCEPTVS THEOLOGICI

Iob 19.

prorupturum. Quem Satanæ astum Iob intelligens
Adhæsit os meum carni meæ, & derelicta sunt tantummodo labia circa dentes meos: quasi diceret, Quis tam
 vnquam versutiam audiuit, quali mecum vitur ve
 ra illa Tartari vulpes? quæ cum nullum in corpore m
 brum à plagis immune reliquerit, soli pepercit lingua
 hæc in blasphemias & conuitia in Deum erumperet,
 hac apud amicos de Dei erga me ingratitudine expo
 larem. Sciebat nempe Satan, quantum in lingua per
 lum esset constitutum.

Natura

cur lingua
 absconde-
 rit.

Nec sine ratione factum credo, quòd, cum nat
 cetera membra ita crearet, vt forinsecus videri à q
 libet possint, linguam tamen ori incluserit, ac duo
 velut vallis ac sepimentis munierit. Quin & egregi
 quid in lingua notat naturæ mystes Plinius, hab

Duas lin-
 gua venu-
 las habet.

scilicet, duplicem venam, quarum vna cor,
 tera cerebrum, in quo ratio commoratur, per
 E quo naturæ artificio discere licet, hominem al
 corde, aliud in lingua non gestare debere, at
 gua cordi vt contentiat opus esse: nec etiam o
 nia, quæ cor & animus suggerit, promiscuè effusi
 da, at ea solum quæ æqua sunt, & rationi consen
 nea.

Eccle 28.

Quamobrem diligenter quis præmeditetur oport
 antequam ad loquendum linguam laxet, nec temere
 inconsultò verba effutienda, iuxta Sapientis consiliu
Verbis tuis facies stateram, & franos ori tuo rectos: e
 attende, ne forte labores in lingua, & cadas in consp
 Etu inimicorum, id est, pecces in conspectu demonu
 qui assiduo tibi struunt insidias. Nec vnum modò Spi
 tus Sanctus frænum, sed franos ori ingeri vult, qual
 sunt, amor Dei, Sanctus quidam metus, pudor ciuili
 modestia Christiana; discretio adhæc in loquendo, pr
 dentia in tacendo, sapientia in auscultando, humilitas i
 se coercendo; taciturnitas in sodalitijs, secretorum com
 missorum occultatio, detractionis fuga, & calumniæ de
 testatio; franos denique, qui laxentur, dum loquend

Varij lin-
 guæ fræni.

Quamobrem diligenter quis præmeditetur oport
 antequam ad loquendum linguam laxet, nec temere
 inconsultò verba effutienda, iuxta Sapientis consiliu
Verbis tuis facies stateram, & franos ori tuo rectos: e
 attende, ne forte labores in lingua, & cadas in consp
 Etu inimicorum, id est, pecces in conspectu demonu
 qui assiduo tibi struunt insidias. Nec vnum modò Spi
 tus Sanctus frænum, sed franos ori ingeri vult, qual
 sunt, amor Dei, Sanctus quidam metus, pudor ciuili
 modestia Christiana; discretio adhæc in loquendo, pr
 dentia in tacendo, sapientia in auscultando, humilitas i
 se coercendo; taciturnitas in sodalitijs, secretorum com
 missorum occultatio, detractionis fuga, & calumniæ de
 testatio; franos denique, qui laxentur, dum loquend

DOM. XXII. PO

currit occasio, contra
 stitit.
 Præ ceteris igitur men
 est, & ne libere d
 ille testatur vates regi
 minati, tunc immacula
 ximo. Id est, si sen
 renauero, vt non ampli
 at, ego vicissim il
 mulabor, inmacula
 no, quod inter omni
 put. Præ ceteris igit
 apit, cui qui imperat
 em & sui ipsius. Dom
 ere.
 David cum diligenter
 per omnes illius limites
 Domino petebat suppl
 adhiberet, Pone Domine
 cum proposita sua sanct
 vias meas, vt non de
 Constitui Domine præf
 atque omnes vias meas
 scilicet, verba, actiones,
 sunt haud dubie anima
 offendam. Custodite au
 admittatur, est cauere
 fonte emanat detractio
 tima.
 Lingua detrimetur
 per metuebat, hoc ne m
 ideo supplex à Domine
 poneret: Quis dabit
 signaculum certum, v
 perdat me? Quantum
 vii sapientissimi, qui
 & expalescit? & qua
 occur

curret occasio, contrahantur item, cum satius fuerit
cuisse.

Præ ceteris igitur membris exiguum illud refran-
tum est, & ne liberè diuagetur impediendum. Ita se
cisse testatur vates regius dicens, *Si mei non fuerint* *Psal. 18.*
minati, tunc immaculatus ero, & emundabor à delicto
maximo. Id est, si sensus meos exteriores semel ita re-
renauero, ut non amplius insolecant, nec mihi impe-
nant, at ego vicissim illis, magnis haud dubiè bonis
inulabor, immaculatus ero, & imprimis à linguæ
tuo, quod inter omnia maximum est, & ceterorum
put. Præ ceteris igitur sensibus linguæ dominari
apit, cui qui imperare poterit, absolutum se re-
em & sui ipsius Dominum esse verè poterit asse-
re.

Dauid cum diligentem regni rationem haberet, &
et omnes illius limites vigilas & præsidia constituisset,
Domino prebat supplex, linguæ suæ ut custodes etiam
dhiberet, *Pone Domine custodiam ori meo.* Atque alias
um proposita sua sancta referret, ait, *Dixi, Custodiam* *Psal. 14.*
vias meas, ut non delinquam in lingua mea. Id est,
Constitui Domine præsidium aliquod in ore collocare,
utque omnes vias meas diligenter obseruare, cogitationes
scilicet, verba, actiones, loquelam meam et silentium, quæ
sunt haud dubiè animæ viæ, ne te vnquam lingua mea
offendam. Custodire autem vias, ne in lingua delictum
admittatur, est cauere sibi à multiloquio, nam ab hoc
fonte emanat detractio, assentatio, mendacia, & alia plu-
rima.

Linguæ detrimenta Sapiens cum perpenderet, sem-
per metuebat, hoc ne membrum hostis inuaderet, atque
ideo supplex à Domino postulabat, huic ut custodiam
poneret: *Quis dabit ori meo custodiam, & super labia* *Eccl. 22.*
signaculum certum, ut non cadam in ipsis, & lingua mea
perdat me? Quantum pudorem nobis iniiciant verba illa
viri sapientissimi, qui ad singula quæ profert verba tremit
& expallefcit? & quamuis à Spiritu Sancto fuisset inspi-
deretur.

ratus, linguæ tamen libertatem semper metuebat, atque
ideò coelitus auxilium aduocat. Nos verò miseri pec-
tores tam liberè & effrenatè loquimur, ac si in gratia
semus confirmati. Hoc igitur in membro Phari-
CHRISTVM expugnatos se credunt, & in ver-
eum vt capiant, legatos ad illum destinarunt dicente
Magister scimus, quia verax es, & viam Dei in veritate
doces.

Notate adulatorem magna encomiorum in salu-
tem congerunt plaustra, scientes nulla balista adeò fa-
cilè hominis animum deijci & expugnari, quàm la-
dum & præconiorum. Bene autem veracem illum di-
cunt, quem controuersia suæ iudicem & arbitrum eleg-
runt: inprimis siquidem necessarium est, vt Iudex ver-
tatem amet, & mendacium detestetur. Hinc apud AE-
gyptios, vt Aelianus in varijs ait, mos obtinuit, vt si qua-
do summus sacrorum præses causis dijudicandis præse-
set, imagunculam quandam è saphiro è collo suspen-
sam haberet, Veritatis nomine appellatam. Refertur hu-
eiam queat rationale illud Mosâicum, cui Hebraice
Vrim & Thumim, id est, Doctrina & Veritas, inscrip-
tum erat. Et ecce hodie etiam versipelles illi Phari-
sæorum discipuli Messiam, iudicem causæ delectum à
veritate potissimum dilaudant, *Magister scimus quia ve-
rax es.*

Quantorum verò malorum causa sunt adulatorem,
quantamque regnis adferre perniciem solent? Refert
Philoponus tubicinem quendam bello captum ad ne-
cem postulatum, hostibus pro vitæ conseruatione sup-
plicentem, & illos ad clementiam permouentem dixisse,
Me quid vultis interficere, qui nemini vnquam mortem
intulisti: hostes vero extemplo respondisse, Nullum quidem
manibus tuis occidisti, at alios tubæ clangore ad itragem
edendam animasti. Quàm verè autem adulatorem huic
tubicini comparari queant, nam linguarum suarum clangori-
bus, & adulationibus, alijs assentando, ad peccandum
incitant & exstimulant. Sunt nimirum tubicines bellici,
qui

Lib. 14.
variar.

Adulator
tubicini
bellico
similis.

per metuebat, atque ad configendum excitantes, ad vindictam & sanguinem. Nos vero miseri peccati adhortantes, mille turbas, homicidia & cædes in re-
tur, ac si in gratia eius publicis causantur. Quo allegoricè alludens Ecclesia-
in membro Phari- cus ait, *Tibia & Psalterium suauem faciunt melodiam,*
credunt, & in verbis *super utraque lingua suavis.*

destinarunt dicentes *Assentationibus igitur resistendum, & locustæ imitan-*
nam Dei in veritate, quæ oleo resper-*tae* quamprimum emoriuntur, aceto

omiorum in saluata & mellita verba laudamur, superbiæ & vanitati mori,
nulla balista adeo fi- um vero per aspera & dura corrigimur, reprehendimur,
pugnari, quam lau- taxamur, humilitatem spirare ac Deo viuere. Ad hoc

in veracem illum da- ludebat regius vates dicens, *Corripiet me iustus in mise-*
m & arbitrum elegit- *cordia, & increpabit me, oleum autem peccatoris non im-*
est, vt Iudex veni- *nguet caput meum.* Id est, Iustus aceto me correctionis

ut. Hinc apud AE- errundet, & vitam hoc mihi conferet; at vbi impius adu-
obtinuit, vt si quan- tionis oleo me ungere inceperit, quamprimum emoriar.

disiudicandis præ- quam igitur lene illud oleum periculolum est?

bitio è collo suspen- *Magister scimus, quia verax es.* Immundū censuit olim

ellatam. Refertur hu- *us* olorem, idque varias ob causas: at inprimis quod
um, cui Hebraici *omni* sub mortem canat, & exequias suas cantu suauis-

ia & Veritas, in scrip- mo prosequatur, è quo elicere possumus, illos à Deo re-
terispelles illi Phari- tobati ac reici, qui vbi reges & magnates morti, id est

in causæ delectum *ecato*, quod animæ mors est, vicinos vident, suauissime
ter *scimus quia ve-* intillant, adulantur, & ad peccandum inuitant. Cygnao

sa sunt adulatores *nore* siquidè canere est, principibus assentiri, & de pec-
m solent? Refer- *ando* deliberantes adulatoriis verbis instigare.

illo captum ad ne- *Observat* Plinius pluuiam ac tempestatem portendi &

conseruatione sup- *ramon*stioni, cum oues, capellæ & hædi petulci per pas-
ermouentem dixisse, *ua* cursitando lasciuunt. Ita quoque dum bestia illa, pa-

ni vaquam mortem *asti* inquam & adultores, in regum aulis assentando
le, Nullum quidem *asciui*unt, euident prognosticon & argumentū est, in ma-

clangore ad iragen- *na* damna, perniciem, extremum exitium, & virtutum
em adultores hinc *mnium* tempestatem regno imminere.

aria suam clangen- *Magnum* & notabile adulationis exemplum in extre-

o, ad peccandum *no* Genesios legere est: Iacob enim Patriarcha defuncto
in tubicines belli, *niuersa* Ægyptus in luctu fuit, & bimestri spatio eundem

Ecc. 40.

Mirabilis
locustæ
proprietas

Ps. 140.

Liu. 11.

Adulato-
res cygna
similes.

*Plin. lib. 8.
cap. ult.*

Gen. 50.

Adulatio-
nis exem-
plum.

ginem videmus: flebant siquidem Aegyptij in obitu Jacob, quo filij Ioseph qui vniuersi regni habenas modabantur gratiam aucuparentur: at illum mortuum nemo curauit, quia tunc nullus erat, cui adulari poterant. Quotidius mundus videt similes, qui parentum funera & exequia magna beneuolentiae & amoris signa ostendendo, superflua filiorum, quos ad honores euectos cernunt, gratiam aucupentur; at cum hi discesserint, non amplius famam vel paratum recordantur. Adulatio igitur amatrix est, quae magnos & sublimes colit, humiles autem despiciat.

Leuit. 12.

Venit in Leuitico, id est omnium caeremoniarum tum in sacrificiis, tum in vestibus seruati solitarum commentario, Deus in sacrificiis niellis usum, ab eo scilicet tempore adulationem & fucatum amorem ab operibus nostris proscriptum voluit, atque ab omnibus actionibus nostris, quae quodammodo holocausta sunt, quae Deo nostro offerimus, mel assentationis ei edendum. Nam ut Augustinus

Enarrat in Psal. 69.

trahit, *Plus nocet lingua adulatoris, quam manus persecutoris.* Idque ex mente Salomonis, qui longo ante tempore in prouerbiis scripsit, *Meliora sunt vulnera diligētis quam oscula fraudulentia odientis.* Exclamo igitur, o adulatio detestandam.

Lingua adulatoris nouacula collata.

Dauid porro rex non immerito linguam adulatoria nouacula acutae similem esse dixit: conqueritur enim adulatorem quodam, *Tota die iniustitiam cogitauit lingua tua, sicut nouacula acuta fecisti dolum.* Id est, quemadmodum nouacula, sine ullo doloris sensu capitis capillos recidit ac refecat, ita improborum lingua pendula & ad assentandum edocta, nouacula instar clanculo, virtutes omnes merita animae abradit. Ecquidnam haec nouacula est? *Magister, scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces.*

Adulatio noxia principibus.

O adulationem infandam? Dauid adulatorem perosum dicebat, quod supra iam allegauimus, sed aliam eius expositionem afferemus, *corripiet me iustus in misericordia & increpabit me; oleum autem peccatoris non impinget caput meum.* Ostendere scilicet voluit, nullam principum aut reipublicae vertici maiorem accidere calamitatem posse quam

quam assentationem. Iamque capita tumoribus & propter opes & potentiorum; optimum autem medium est reprehensum illius pestis & ruina.

Hinc bene dicebatur: *utrum enim dum vexat & cruciat, alui comesturus, sed ut aperit, atque ita recondere vult. Caeterum, cerebrum medicandum & sanguinem elicere, aut damnosius quam aiebat item Phineas agere adulationem, quod vobis gustauerint, quod ille his noxus ac mortiferus adulator.*

Malle se aiebant coraces quam *abax* nito; cornu enim & coramunt, adulatorem etiam vitio infecti sunt Phylippus hypocriti & assentatores.

Imprimis vero coram de decet assentatio, quod cum discipuli, ut cum suis cuiusdam singulari in Cantica committitur, discit sue doctrinae quam labia potius quam in stodes constituit, ut hoc ideo factum, multum, & illis bona ab ore à dentibus

Egyptij in obitu
regni habenas mode-
um motuum nemo
poterant. Quotna-
in funera & exequi-
na ostendendo, sup-
ectos cernunt, gratia
non amplius fami-
igitur amant est, qu-
autem despiciat.

in carcerem non tunc
solitarum commen-
n, ab eo scilicet tempo-
in ab operibus nostris
actionibus nostris
quæ Deo nostro co-
Nam ut Augustinus
quàm manus perscru-
lo longo ante tempro
vulnera diligenti quan-
no igitur, ô adulationi-

linguam adulatoriam
conqueritur enim a
tiam cogitant: lingua
om. Id est, quemadmo-
usu capitis capillos
pendula & ad assen-
culo, virtutes omnes
in hac nouacula et
viam Dei in verba

ad adultores peni-
tus, sed aliam eius-
ius in misericordia
atoris non impingu-
lunt, nullam pingu-
re calamitatem po-
quis

quàm assentationem. Ipsa namque regum & principum
capita tumoribus & inflationi, id est mundi vanitatibus,
propter opes & potentiam, magis obnoxia sunt, quàm a-
liorum; optimum autem aduersus hanc inflationem re-
medium est reprehensio; contrarium verò, id est adulatio,
illius pestis & ruina.

Hinc bene dicebat Iulius Cæsar velle se vrsi instar cu-
rari: vrsus enim dum grauedine capitis laborat, quæ eum
vexat & cruciat, alucaria obambulat, non fauos aut mel
comesturus, sed ut apum aculeis compunctus, sanguinem
emittat, atque ita veterno illo & grauedine liberetur. In-
dicare voluit Cæsar, nihil esse aut fingi posse ad principis
cerebrum medicandum melius, quàm verba aculeata
& sanguinem elicere valentia, nihil verò noxiū ma-
gis aut damnosius quàm oleum & mel adulatorum.

Aiebat item Plinius hoc inter principes reipubl. capita
agere adulationem, quod oleum formicis & muscis, quod
vbi hæc gustauerint, quamprimum emoriuntur; & ut liquor
ille his noxiū ac mortalis est, non secus etiam principibus
adulatores.

Malle se aiebat Diogenes & Antisthenes incidere in
coraces quàm *υδρακας*, id est adulatores. Et non imme-
rito; corui enim & coraces non nisi mortuis oculos euel-
lunt, adulatores etiam viuos impetunt & rodunt. Hoc
vitio infecti sunt Pharisei nostri, & simulata quadam
hypocrisis & assentando Christo aiunt, *Scimus quia ve-*
rax es.

Imprimis verò concionatores & verbi diuini præcones
dedecet assentatio, quales haud dubie erant hi Phariseo-
rum discipuli, ut qui virtutum, sanctitatis, & religio-
nis cuiusdam singularis studio se teneri iactabant. Qua-
rit in Cantica commētans Gregorius Nyssenus, cur spō-
sus dilectæ suæ dotes & ornamenta faciei recensens, dentes
potius quàm labia decāter, quæ natura velut carceris cu-
stodes constituit, ut eosdem custodirent; & mox respōdet,
hoc ideo factum, quod dentes vniuerso corpori cibum
maſtcent, & illis verba pronuntientur: cum vero ver-
ba ab ore à dentibus bene instructo proficiſcuntur,

egre-

Vrsi indu-
stria dum
capitis gra-
uedine la-
borat.

Plinij præ-
clara ob-
seruatio.

Adulatio
noxia in-
conciona-
toribus &
religiosis,

egregia sunt bene percipiuntur ac laudē merentur; atque non nisi ē summis descendunt labris, nullo dentium adminiculo efformata, sed in aere solum procusa, incōdita sonum edunt, & ingratam auribus cacophoniam: dū igitur verborum prolatorum genera, alia ex aere & vento constantia, atque hęc Deo displicent velut edentula at alia, quę vniuersum Ecclesię corpus sustentant, & quibus peccata nostra quodammodo deuorantur, grati auribus accidunt, & dentium adminiculo efformantur. Quo mysterio denotatur, Concionatorem edentulum, & non nisi labionem, id est, qui vitia nō coarguit, improbo non castigat sed peccantibus adulatur, & blandiendo eorum animos demulcet, inanem, stolidum & ridiculum esse, atque hęc omnia Deo displicere. Ideo namque in Canticis dicitur, *Dentes tui sicut greges tonsarū, quę veniunt de lauacro*, & de labiis, *Labia tua sicut vitia coccinea*: ē quib' eruo, veros illos prędicatores, doctores & pastores esse quorum lingua peccata coarguit, dentes mordent, & simul ouinam vitę innocentiam simplicitatemque morum pręferunt, & in poenitentię lauacro & balneo abluunt; alios verō non nisi lupos esse, quales profecto erant Pharisei nostri, qui adulando & simulando in pelle ouina, aiunt quā modestissimē, *Magister scimus quia verax es*.

O hypocrisis & emenita oratio? Ait Gregorius, ideo vetuisse olim Deum ne vestis ē lino & lana simul contexeretur, quōd in huiusmodi panno linum vt subtilius quid & tenuius, non appareat, sed lanca filamenta, velut densiora, emineant. Quando autem sub laqueo quodam panno, vel gausapina spissiori, voluptas & mollicies delitescunt, hypocrisis est, fictum est, & parum sincerum; qualem haud dubiē discipuli hi ostendunt, qui spissa quadam lacerna induti, religionem pręferentes, more Pharisęico subtilē & occultā produtionem hodie sub pallio vitę reformatioris pręferunt.

In Marci Euangelio legere est Dominum sicuti maledixisse: porro nulla est arbor, quę maiorem in cortice scabritiem atque asperitatem pręferat, quā scilicet, nulla porro dulcior & iucundior interius; in fructibus enim mel,

*Chr. Christi
sicuti
maledixit*

in foliis lac continetur, qui aulterē viuere videtur, exterius ostendunt, in laqueis, veros hypocritas, & maledictionis fulminibus his discipulis, quę laudant, dicentes, *Maledixit*. Loquuntur quidem personas, lingua quidem accipiem produtionem, quę lingua loquitur, propheticum: *Hic per arborē longē est à me*. Eorum & nullum dici, & quali omnia lance peccatorum egregium, tam docent, sed quā pręsum illud capere, vt deinde stant hanc lingua encorfidias.

Interpres quidem cum illum Iob, *Tigris* quem alij interpretant phas nomen hoc Iob, citant, atque omnes non nisi meram similitudinem, scilicet internē nulla quędam virtutis speciem autem Myrmiceleonem & leone compositum Iobi, quamuis exterius interius tamen nulla Iudicio leonina, sed de cetero rigua.

Tradunt nōnulli, manum dexteram castrationem afferre, sed prohibere. Atque huius

in fo-

udē merentur, at qui
s, nullo dentium ad
m procusa, incōditur
cacophoniam: duo
t, alia ex aere & ven
icent velut edentula
tupus sustentant, & a
do deuorantur, grata

iniculo efformantur
torem edentulum, &
coarguit, improbos
t, & blandico eoa
um & ridiculum el
eo namque in Can
sarū. *que veniunt de*
terra cocine arē qui
tores & pastores esse
ates mordent, & si
citatēque morum
& balneo abluunt, a
fecto erant Pharisēi
pelle ouina, aiunt
quia verax es.

Ait Gregorius, ideo
lana simul conte
linum vt subtilius
nea filamenta, velut
sub laqueo quodam
tas & mollicies deli
rum sincerum; qua
qui spilla quadam
s, more Pharisæico
odie sub pallio vitæ

inum ficiū maledi
rem in cortice sca
am fivulnea, nulla
uctibus enim mei
in fo-

in foliis lac continetur, quo mysticē designatum est, illos
qui austerē viuere videntur, & pœnitentiam & rigorem
exterior ostendunt, intus vero astus & artes subdolas cæ
lant, veros hypocritas esse & fraudē machinari, qui profe
cto maledictionis fulmine percuti merentur, sunt enim si
miles his discipulis, qui hypocriticē & simulatē Christum
laudent, dicentes, *Magister scimus, quia verax es, &c.*

Loquuntur quidem ore, sed non corde; diuersas agunt rum hypo
personas, lingua quidem dulcedinem destillat, cor autem
atrocem prodicionem machinatur. Non cogitat enim ea
quæ lingua loquitur, vt de illis meritò vsurpan queat illud
propheticum: *Hic populus labiis me honorat, cor autem*
eorū longè est à me. Ecquis honor & dignitas Christo est,
æquum & iustum dici, nec personarum acceptatorem, sed
æquali omnia lance ponderantem, veracem, conciona
torem egregium, tam doctē legem Dei & sancta mysteria
docentē, sed quàm procul distat cor? Conantur siquidem
illum capere, vt deinde actionem ei dicant, & ad mortem
trahant: lingua encomia depromit, & cor machinatur in
fidias.

Interpres quidem magni nominis & autoritatis, lo
cum illum Iob, *Tigris perijt eo quod non haberet pradam, Polychron*
quem alij interpretantur, *Myrmicoleon perijt*, notat, Eli-
phas nomen hoc Iobo dedisse, vt ostenderet illum hypo-
critam, atque omnem vitæ illius rationem & sanctitatem
nonnisi meram simulationem & hypocrisin esse, quod
scilicet internè nulla virtus solida contineretur, sed fucata
quædam virtutis species forinsecus appareret. Notandum
autem Myrmicoleon, animal quoddam esse è formica
& leone compositum. Innuere igitur vult Eliphas, opera
Iobi, quamuis exterius splendida & singularia apparerent,
interius tamen nulla fuisse, nec sincera, hominum quidem
iudicio leonina, sed diuino & ex rei veritate, instar formi
cæ exigua.

Tradunt nōnulli, re ipsa se comperisse, serpentem si quis
manum dexteram cauerne ingerat, nullum damnum aut
læSIONEM asferre, sed si sinistram, quamprimum cubilibus
proflit. Atque huius rei hanc rationem tradunt, quod
serpens

Pharisæo-

rum hypo

crisis.

Cam. de
anima
sacr. scrip.
lib. 3.

Ecc. 10.

Levit. 9.

Ent. 8.

Lib. 33.

serpens virus suum ad cor transmittere gestiat, cuius
sinistra venæ sunt & arteriæ, vt corde laucio homines
enecet. Atque hoc modo exponere conati sunt nonnulli
sententiam illam Ecclesiastici, *Cor sapientis in dextera eius
& cor stulti in sinistra illius*: Corigitur & lingua si
mutuo respondeant, interius & exterius inter se conueni-
ant, verba & conceptus eidem imponantur altari & Deo
vno eodemque sacrificio offerantur.

Atque idcirco voluit olim Deus offerri sibi ex omnibus
victimis humeros & pectusculum, quorum altero opera
altero cor denotatur & intentio: atque duo hæc Deo offerenda.
Quo etiam trahere possumus verba illa sponsi. *Pone me ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super
brachium tuum.* Opera enim & intentiones sibi petit Deus
& offerri sibi ambo desiderat.

Mirum quod de Iulio Cæsare & Ælio Pertinace refer-
Pierius Valerianus, scilicet, victimas quas diis immola-
bant corde caruisse; quo prodigio perterriti sacrificuli cõ-
sulere augures, & dictum fuit, sacrificiũ hoc nullum esse
vita carere, disq; displicere. Sed relicta Gẽtili hac supersti-
tione, Christiane dico, omnia opera quæ Deo offerimus
si corde careant, iurata esse & euanida, & non nisi meran-
superstitionem.

Quare non errauit, meo iudicio, qui verum hypocri-
feos emblema ac symbolum esse dixit Cynocephalon, qui
lunam adoraret, & hanc epigraphen addidit, *Aliud in pe-*
store gestat; quod hoc animal, lunam cum adorat, effera
scit, & rabie tumet. Talis autem reuera hypocrita est, qui Dei
adorare se fingens, animum superbia, vanitate, proditio-
ne, & astu oppletum gerit. Annon ad oculum hoc in dis-
cipulis hi Pharisaici apparet, qui verbo tenus tantum
Saluatori honorem exhibent, sed corde dolos & fraudes
machinantur.

Magister scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces: quod vita tua inculpata sit & innocens, quòd in veritate docenda sincerus sis, & in verbis tuis veracissimus, neue vnquam aliquis tanta veritate & fide vias Deo docuit, quanta tu edoces. Tripticem in illo veritatem

ere gettiar, cuius in laudant primo vitæ veritatem & sinceritatem, *quia ver-*
ax es: quasi diceret, vita tua non est hypocrisis, nec fucata
 & conati sunt nonnulli simulatio, sed qualis intus, talem etiam foris te exhibes.
 Secundo doctrinæ, *Viam Dei in veritate doces.* Neque
 igitur & lingua libenim hæreticus es, non pseudopropheta, sed vera doces
 etius inter se conueniunt & sincera, ac purum Dei verbum. cui veritati inni-
 pnanur altari & Deo. *Scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces.* Ioan. 8.
 Tertiò iustitiæ & acquitatis, *Non est ti-*
quare non creditis. Tertiò iustitiæ & acquitatis, *Non est ti-*
 offerri sibi ex omnibus operum altero opera
 quorum altero opera
 duo hæc Deo offer-
 res asserere, nec fucum & hypocrisim in vitæ ratione præ-
 tendere. Laudem igitur merentur, qui triplicem hanc ve-
 ritatem in sese continent, qui peccatoribus iustos se exhi-
 bent peccata eorum remittendo, qui doctrinam Catholi-
 cam docent concionando, quiq; ita vitam instituunt, nullū
 ut fucum faciant. *Magister scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces.* Veritatem dicitis Pharisei, quamuis
 neficiatis, melius loquimini quàm fortasse putetis. Verè e-
 nim Christus Dominus viam Dei in veritate docuit. Do-
 cuit quidem Aristoteles vias naturæ, Mahometus viam
 Satanæ; at solus Christus viam Dei, & quidem in verita-
 te. Docuit eandē & Moyses, sed nonnisi in figura, omnia
 namque in figura contingebant illis; at Dei filius in veri-
 tate. Ceteri nonnisi fabulas; vnde Propheta, *Narrauerunt* Psal. 118.
mihi iniqui fabulationes, sed non ut lex tua. Verum solus
 Messias veritatis scopum tetigit, & Zorobabelis instar ve-
 ritatem dixisse inuentus est, & palmam proinde retulisse;
 solus ipse inter ceteros mortales verax & verus dici me-
 ruit. De omnibus enim in genere hominibus, sine vlla
 prius exceptione dixerunt Prophetæ, *Omnis homo men-*
dax: at de homine illo simul & Deo singulari quodam
 privilegio dictum est, *Scimus quia verax es,* scimus in-
 quam testimonio celesti confirmati, & verbis à Patre æ-
 terno prolatis innixi, *Hic est filius meus dilectus, in quo*
mihi bene complacui, quemque vobis ut doctorem & ma-
 gistrum dedi, *ipsum audite,* aures ei præbete, verbis illius
 auscultate, neque enim vos decipiet, nullam vos falsitatem
 edocebit, nam verax est.

Scimus,

Scimus, inquit, è lege nostra, in hac enim legitur, Messiam non fore pseudopropheta; scimus è sacris scriptis, scriptum enim est, illum qui ad redimendū Israel venturus est, lumen & solem mundi futurum. Atque lumen veritatis est symbolum, & tenebræ mendacij. Nōs vero scimus è nostra Theologia; docet illa namque, Redemptionem orbis futurum Dei filium; filius autem Dei æquus & par est patri, & cum Patrem mendacij coarguere non possit, sequitur etiam filium veracem fore. Scimus deique è fide nostra, nam lux illa supernaturalis ostendit & docet, saluatorem mundi sine vlla ignorantia & peccatorum futurum. Ceterum mendacium peccati soboles est, & ignorantia appendix. Quam obrem bene se Redemptor noster veritatem esse dixit, *Ego sum via, veritas, & vita*; non veracem modò se esse ait, sed veritatem ipsam. Quo nomine illi adulantes Pharisei, & fucum suum palliantes, verbaque subdola specioso veritatis prætextu ornantes, petere præsumunt, *Licetne censum dare Casari, vel non*.

Id est, Dic nobis Magister, tu qui veritatem nosti, errare in iudicando potes, licetne censum dare Casari? Anne fas est, Gentili & infideli principi sine vllō conscientia scrupulo & noxa tributum pendere? quid tibi detur? hanc quæstionem ac difficultatem dissolue, & omnes nos ac patriam vniuersam singulari quadam ratione tibi deuinxeris. Plurimos hodie hypocritis huiusce similes reperire est, qui confessarios & viros peritiores interdum de casibus consulunt, sine vllō tamen prauæ consuetudinis deferendæ proposito, sed vt hac ratione de salute videantur solliciti, & sanctioris opinionem vite apud los nanciscantur, & clanculo in suis sceleribus perseuerent. In quo scelestum Regem Achab imitantur, qui Michæam Prophetam consuluit, non vt bellum quod iam Dei iniussu interat, seponeret aut relinqueret, sed quod spectaret Michæam, se in suam opinionem posse petraheri suorumque nefariorum moliminum participem habere.

Consultores hos, & sanctorum consiliorum indagatores, vitiiis tamen valedicere detrectantes, similes item ce-

Hypocritis eorum qui confessarios consulunt & vitiiis non sunt vale dicere.

3 Reg. 12.

o famantis, qui qua
stularent, qui legem
idola tamen sua & i
poluerunt. Quotiam ho
supplices sed subdo
launt, consilium pe
cepto proposito, id
niz, aliorumque
Pharisaicum hoc e
ritatem quoad tribu
en mente voluunt.
onderit dominus, q
soluerit, quod in sec
idite, qua sunt Casar
diuinum consilium: eu
ortalium datum fuit
Hypocritæ igitur
Dominus eorum n
acta, petit numili
Cuius est imago
ponderunt, Casari.
idite ergo qua sunt
hanc evangelij seriem
pharisa proponamus.
Obstruunt ei denari
anos denarius erat,
cuius hodierna die
unque solidi phrasi
scriptam imaginem,
us principis. Vt aute
mandum Casarem qu
tarij quoddam genus
ceptione: qui decem
peditur, substantiam
nationem, actionem
ariis: atque omnia h
tionem continent.
labetur, Seruatur f
Dom. T. 12. an

in hac enim legim
tam; scimus è facis
redimendū Israel
ururum. Atque lun
mendacij. Nos v
illa namque, Redem
lius autem Dei aqu
endacij coarguere ne
cem fore. Scimus de
aturalis ostendit &
porantia & peccato
cati soboles est, & iga
ne se Redemptor no
ueritas, & vita; in
tem ipsam. Quo
neum suum palliant
tis prætextu ornant
dare *Casari, vel non*
qui veritatem nosti,
tate censum dare Cæ
li principi sine vilo co
mpendere? quid tibi
aleatem dissolue, & on
gulari quadam rati
e hypocritis hisce sim
& viros peritiores in
tamen prauæ consue
vt hac ratione de salu
opinione vitæ apud
is sceleribus perseuerat
mitantur, qui Micha
bellum quod iam De
queret, sed quod spera
onem posse pertrahere
minum participem ha

seo samaritis, qui quamuis sacerdotem Leuiticæ stirpis
postularent, qui legem Dei, & sacrificandi ritum edoce-
ret, idola tamen sua & falsarios sacrificandi ritus deferere
noluerunt. Quotnam hodierna die his similes reperire est,
qui supplices sed subdole confessariorum pedibus se ad-
uoluunt, consilium petentes, firmo tamen intrinsecus
concepto proposito, idolorum id est scelerum, auaritiæ,
luxuriæ, aliorumque sexcentorum, non deferendorum.
Sed Pharisaicum hoc est, & hosce discipulos imitari, qui
veritatem quoad tributum solutionem inquirunt, aliud ta-
men mente volunt. Iam verò videamus, quidnam re-
sponderit dominus, quomodo Concilium difficultatem
resolverit, quod in secundam concionis partem referuauit,
Reddite, quæ sunt Cæsaris, Cæsari; & quæ sunt Dei, Deo.
o diuinum cōsiliū! cui par nullum vnquam à quoquam
mortalium datum fuit?

Hypocritæ igitur postquam quæstionem proposuif-
sent Dominus eorum nequitia perspectâ, & simulatione
patefactâ, petiit numisma census. quod vbi accepit, roga-
uit, *Cuius est imago hæc & superscriptio?* qui confestim
responderunt, *Cæsaris.* Quare scitè conclusit Christus,
Reddite ergo quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo.
Hanc euangelij seriem examinemus, nostramque para-
phrasin proponamus.

Obtulit ei denarium. Eiusdem valoris apud Ro-
manos denarius erat, cuius apud Græcos drachma Atti-
ca, cuius hodierna die regalis Hispanicus argenteus, vel
quique solidi, phrasi Gallica: habebat porro Cæsaris in-
scriptam imaginem, vti apud nos nummi figuram regis
aut principis. Vt autem moraliter hoc interpreter, dico
mundum Cæsarem quemdam esse & tyrannum, qui de-
narij quoddam genus habet sua cūsum imagine & super-
scriptione: qui decem in se categorias Aristotelicas com-
plectitur, substantiam videlicet, quantitatem, qualitatem,
relationem, actionem, & passionem, &c. Ecquis ille de-
narius: atque omnia hæc mundi imaginem & superscrip-
tionem continent. De substantia siquidem in Psalmis
habetur, *Scrutetur fornicator omnem substantiam eius.*

Euangelij
expolitio.

Valor de-
narij Ro-
mani.

Psalmos.

Dom. Tom. 20

bbbb

Et in

18 CONCEPTVS THEOLOGICI

Luc. 10. & in Euangelio, *Dispersit omnem substantiam suam* in Epistolis suis Ioannes, *Qui habuerit mundi substantiam*. In mundo reperitur & quantitas, terra namque & Martha, *qua turbatur circa plurima*; vnitas porro in solo habebitur, Porro *unum est necessarium*. Porro quantitas duplex est, alia continua, alia discreta, atque in vtraque mundi imago reperitur, hic enim laborum longitudo, erumnarum latitudo, dolorum profunditas, & solatidaque bonorum superficies.

Gen. 13. Figurate hoc Abraham Patriarchae dictum fuit, quod ab eo Loth se suaque segregaret, *Surge ergo & perambulam la terram in longitudine & in latitudine, quia tibi dixeris sum eam*. His omnibus continua quardam quantitas denotatur, quoad discretam & numerum etiam mundi exempla dabit, vnde Iob, *Homo natus de muliere, brevis vivens tempore, repletur multis miserijs*.

Categories mundi Qualitas etiam, Relatio, Actio, & Passio, Vbi, Situs, Imaginem quae omnia tandem mundo reddi debent. Qualitas enim sunt diuitie, honores, dignitates, voluptates, vanitates, Relatio lata sunt Domini ac serui, tyranni & plebecula, creditores ac debitores, patres & filij. Actio Tot mala, ærumnae, incommoda, calamitates, inquietudines, calidum, frigidum, Passio Tot dolores, Passiones sunt. Vbi Tot sudores, tot negotia, sollicitudines, corporis sustentatio, filiorum educatio, coniugale debitum, vitae conseruatio, diuitiarum suauitas, iactantia, & status conseruatio. Situs O actiones? perpetuo in carcere esse; semper in conflictu agere, semper in bello vivere, aut ipsum ceruicibus semper impendens habere, multis omnibus expositum esse, in miseriarum theatro, in velle lacrymarum, in cloaca publica & omnium malorum colluue agere, in loco habitare, vbi nulla pax, nulla requies, nulla securitas, vndique peruiro & patenti, tantum intus quam foris, tam in agris quam domi vexato, locum denique in quo certum est vitam, aliquando amittendam. **Situs.** Quam funestum ac tetricum Vbi! Modo decumbere vesperi, & mane surgere, cubare sine somno, animo negotiiturbato

DOM. XXII. PO
bato, cerebro operib
one discretiata, coe
tio, conscientia se
tere ad sibi, repub
andum, cubare deinde
a podagra diuexato,
mitando, & mortem
vitamque ipsam det
trams? Habere denique
in pedibus podagra
lippitudinem, aug
hepare, in corde palpit
lores illorum, & mor
in capite anxietates,
stes, parum pecunie in
illum domesticum & in
diam, quam miseri
tenarium exigui valor
Obtulerunt ei den
age nobilius cui Dei C
ago insculpta est, anim
quod quinque sensu
shabeat, qui simul d
quod post nouem an
utrema sit condita, ac
us sit: vel etiam quo
seruatione astricta sit
quinto septem Ecclesi
tares calitus acceperit
am, & diuinum, Dei
anempe cufus est in ip
am de illo loquantur
mandata praefecti, Ea
similitudinem nostram
lunus, adeo vt aac
poni, iuxta quam ho
re imagine creata quae
ciam hominem i

in substantiam suam
aferit mundi sub
stantias, terra namque
ma; vnitas potest in
essarium. Porro qua
discreta, atque in v
nim laborum longitu
profunditas, & sola

hæ dictum fuit, quan
Surge ergo & peram
itudinem, quia tibi da
qua quædam quan
num etiam mun
tatis de muliere, b
serijs.

b, & Passio, Vbi, Si
fcriptione reperiunt
debent. Qualitas em
oluptates, vanitates. B
& plebecula, credito
talia, arumna; incol
calidum, frigidum,
Tor sudores, tor neg
tio, filiorum educat
tio, diuitiarum suar
O actiones? perpetuo
gere, semper in bello
impendēs habere, m
eriarum theatro, in va
& omnium malorum
bi nulla pax, nulla r
ue incommoda, mi
peruio & parenti, tan
um domi vexato, lo
liquan? amittenda
Modo decumbere v
ommo, animo negot
turbato

turbato, cerebro operibus diuinis vexato, mente ab ambi
one discruciatā, corde à prauis affectibus transuersum
cto, conscientia sexentis interioris aculeis compuncta; sur
gere verò ad sibi, reipub. mundo denique vniuerso labo
andum, cubare deinde in lecto, corpore febribus æstuan
i, à podagra diuexato, morbis oppresso, noctes & dies
lamitando, & mortem ad singula momenta expectan
lo, vitamque ipsam detestando, an non illatibilis situs &
marus? Habere denique tot in hoc mundo mala ac mor-

Habere

pos, in pedibus podagram, in capite hemi-crānam, in o
culis lippitudinem, anginam in gutture, inflammationem
a hepate, in corde palpitationem, oppilationem in splene,
colores iliorum, & morbos totum corpus diuexantes, ha
ere in capite anxietates, curas in animo, lites domi, foris
ostes, parum pecuniæ in arca, liberorum multitudinem,
ellum domesticum & intestinum apud se, & apud alios
uidiam, quam miserū habere est? O categorias amaras,
denarium exigui valoris, ac ponderis.

Obtulerunt ei denarium. Est & aliud denarij genus
ngē nobilius cui Dei Optim. Maxim. summi illius regis
nago insculpta est, anima scilicet. Dicitur autem *dena*
us, quod quinque sensus interiores, & totidem exterio
res habeat, qui simul denarium numerum constituunt:
el quod post nouem angelorum ordines ipsa omnium
ostrema sit condita, atque ita quodammodo ipsa deci
us sit: vel etiam quod decem decalogi præceptorum
bseruatiōe astricta sit. Sed potius quod dono verē
atuito septem Ecclesiæ Sacramenta & tres Theologicas
irtutes cælitus acceperit. O denarium verē regium, au
um, & diuinum, Dei & regis sui imagine insignitum!
a nempe cusus est in ipso creationis opere. audiamus e
im vt de illo loquantur summi illi artifices & monetæ
nsistendæ præfecti, *Faciamus hominem ad imaginem*
& similitudinem nostram, id est diuinam, sit talis quales
os sumus, adeo vt natura nostra exemplar sit ac proto
ypōn, iuxta quam homo efformetur. Vel loquendo
e imagine creata quæ in homine reperitur, dixere,
faciamus hominem ita nobis similem, vt nostra

Anima de
narius re
gius est.

Gen. 1.

bbbb a quo

quodammodo imago sit, nostram in mortali corpore
turam, potentiam, sapientiam, prouidentiam cetera
essentia: nostrae attributa in terra representans.

Varię opi-
niones cir-
ca creatio-
nem homi-
nis, ad Dei
imaginē.

I.
Colos. 1.
Hebr. 1.
Rom. 8.
Lib. 7. c. 6.

Sed notandum hic est, varios interpretes varia, qua
hanc Dei imaginem attulisse. Putat Origenes & alij
nulli per hanc Dei imaginem intelligi debere filium Ie-
quem Paulus ad Colossenses, *imaginem Dei inuisibilem*
& ad Hebræos, *Figuram substantia Patris* appellat. Et
ne ipsum nomen imaginis soli inter diuinas personas
attribuitur. Dicere volunt igitur, hominem ad filij
imaginem conditum esse, innixi potissimum verbis A-
stoli ad Romanos scribentis, *Deus electos prædestina-
conformes fieri imaginis filij sui*. Sed aduersatur huic
nioni Augustinus, eamque in libro de SS. Trinitate ad-
ter oppugnat.

II.

Altera opinio à Glossa refertur in Catena quam edidit
Lipomanus in Genesin, dicens, ab omni æternitate in sa-
etissimo trium harum personarum diuinarum consisto-
decretum fuisse, verbum vt æternum tempore suo na-
ram humanam in personæ unitate, & vnione quadam
postatica assumeret, & ad imaginem & similitudinem
manæ naturæ, quam Dei filius suscepturus esset, primum
hominem formatum fuisse. Sed refellitur hæc senten-
tia, quod nusquam è sacris litteris stabiliri queat; at illæ p-
ribus in locis ostendant, verbum diuinum hominis simi-
litudinem assumsisse: vt illo ad Rom. 8. *Misit Deus filium
suum in similitudinem carnis peccati*, & alio, *formam
ui accipiens, & habitu inuentus vt homo*.

Rom. 8.
Philip. 2.

III.

Tertia Eugubini est in Cosinopœia & Oleastri in huius
locum, qui credunt, Deum, vt hominem conderet, quod
familiaris cum eodem ageret, & humano ei more locum
posset, humanam formam assumsisse, atque ideo dictum
esse, *Faciamus hominem ad imaginem nostram*. Sed opi-
nio hæc tum noua est, tum inepta & penitus absurda.
Cum certum sit, vt & omnes Theologi consentunt, or-
nes, quas in veteri testamento factas hominibus appa-
riones legimus, immediatè ab Angelis factas esse. Adeo
qui in illis apparerent & loquerentur mei essent Ange-
li.

in mortali corpore
providentiam cetera
representans.

Interpres varia, quod
at Origenes & alij no-
ligi debere filium Dei
in imaginem Dei inuisibilem
ita Patri appellat. Et
et diuinas personas
hominem ad filij
potissimum verbis
electos praedestina-
ad aduersatur huic
de SS. Trinitate ac

in Catena quam edi-
omni eternitate in sa-
diuinarum consisto-
um tempore suo na-
& vnione quadam
m & similitudinem
cepturus esset, primu
refellitur haec sententia
illici queat; at illa p
diuinum hominis simi-
m. 8. *Misit Deus filiu
m, & alio, formam
ut homo.*

pericia & Oleastri in hu-
minem conderet, quod
humano ei more locu-
tuse, atque ideo dictu
inem nostram. Sed op-
ta & penitus absurda
ologi consistentur, et
tas hominibus appa-
rellis factas esse. Adeo
tur mei elient Ang-

ui diuinam maiestatem, authoritatē, voluntatem & verba
representarent.

Multo igitur melius cum doctissimo Abulensi dixerō,
ominem ad Dei imaginem factum intelligi, quod quē-
modum Deus vniuersum replet mundum, ita ab anima
impleatur corpus; & ut Deus vniuerso praesidet & praest,
ita anima corpori. Dico itaque cum Basilio in homil. 10.
in Genesin, Gregorio Nysseno lib. de hominis creatione,
Chrysostomo in hunc Geneseos locum, hominem idcir-
co ad Dei imaginem factum dici, quod quemadmodum
Deus excellit in omnibus, & vbiuis locorum & in omnia
dominium obtinet; ita homo mundi eminentia, naturae
miraculum, totius vniuersi perfectio dicatur, & domini
instar & regis omnibus imperet, de quo scriptum est, *Om-
nia subiecisti sub pedibus eius.* Non dicitur, ut hoc obiter
admoneam, *subiecisti sub oculis*, ut cupiditates & desideria
excludat, quae oculi interdum accendunt; nō *subiecisti sub
manibus*, ut auaritiam derestetur, quae in manibus solet
consistere. Sed *omnia subiecisti sub pedibus eius*, ut osten-
dat, generose & heroice omnia mundi bona deliciasque
nobis esse contemnendas

Ad propositum postliminio reuertor, & cum Augusti-
no assero, in hoc animam creatoris sui imaginem referre,
eiusque similitudinem exprimere, quod immortalis sit &
indissolubilis, & Dei instar vnica. vel; ut alibi ait, quod seip-
sam cognoscat, cognoscentq; Verbum quoddam intelli-
gibile in animo producat, quod seipsum exprimit, atque
hinc nascitur amor: quod egregie declarat duas illas pro-
cessiones Aeternas in diuinitate, vnā filij in modum ver-
bi intelligibilis, alteram spiritus sancti ad instar amoris, &
cū in homine reperiatur, quidquid in Deo reperitur, &
item in hominis anima, bene ergo dicimus hominem ad
Dei imaginem conditum esse.

Adhuc cum Damasceno dico, hominem Aeterno pro-
pterea similem vocari, & Dei similitudinem in anima ge-
nere dici, quod ipsa spiritualis sit, quod libero donata ar-
bitrio, quia per se potestatiua. Cū Faustino deinde, sextu-
plici animam Deo similem dici, quod immobilis sit,

Quomo-
do homo
ad Dei ima-
ginem co-
ditus.

Psal. 8.

*Lib. de
quant. ani-
mae c. 2.
Lib. de
Trin.*

*Lib. 2. de
orthod. fid.
cap. 12.*

Authoris
opinio.

Genera
generalia
quatuor
in omni-
bus rebus.

Naturæ in
elligibilis
gradus sex
in se
continet
proprietates.

leuissima, inuisibilis, incorporea, subtilis, æterna; quæ quæ
litate in solo Deo reperiuntur.

Equidem deniq; post omnes, Theologicè & Philo-
phicè, dico animam denarium Euangelicum esse, regis
& Dei imagine signatum, eiq; simile existere, quòd horu
iuxta naturæ suæ compositionem, ad primū naturæ gra-
dum pertingat, gradum inquam Deo propriū & regium, in quo
scilicet ipsa cōmōratur diuinitas, quòd essentiam habet
ratione insignitam, voluntate liberā, & intelligentiæ cap-
acem. Porro quatuor in rerum natura reperire est genera
generica, ad quæ creata omnia referuntur. Sunt enim quæ
dam, quæ non nisi Esse habent, qualia sunt lapides & me-
talla; alia etiam vitam, vt germina, plantæ; alia quid ali-
plus nacta sunt, motum scilicet & sensum, vti animalia;
alia deniq; plus omnibus habent, & ad summū perfecti-
onis gradum euecta sunt, quæ intellectū, rationem, sapien-
tiam habent, quo in gradu ipse Deus, Angeli, & homo; o-
mnia tamen discrimine, quod quamuis Deus & homo in eodē
sint gradu, inæquales tamen sint, nec eiuſdem profusū cō-
ditionis magna quippe propter hominis & Dei perfectio-
nes inter infinita est distantia ac discrimen.

Ceterum excellens ille & admirabilis naturæ intelligibilis gradus sex in se complectitur proprietates, quæ ei cõnaturales sunt, & necessario inter se cõiunctæ, quæ ad vniuersales omnes in anima reperiuntur. prima, quod incorporea & indiuidua; deinde, quod immortalis; tertio, quod intellectu, voluntate & memoria donata; quarto, quod in omnibus actionibus libera sit, & libero ornata arbitrio; quinto, quod sapientia, virtutis, gratiæ, æternæq; felicitatis capax; sexto, quod ceteris animalibus non modo dignitate præferat, sed absolute etiam iisdem dominetur. Homo igitur, quacumq; tandem parte respicias Deo suo similis est & denarij instar imaginem & epigraphen regis sui præfert.

Rursum hominem ad Dei imaginē factū credo, quod
sicut omnia eminenter & causaliter in Deo reperiuntur, ita
participatiue vicissim in homine: Esse namque commune
habet cum lapidibus, viuere cum plantis, sentire cū brutis
intelligere deniq; cum Deo & Angelis. Quamobrem non

Virite dixit Aristoteles, e-
 minia, tu q̄ intelligibili
 potere, tu vero quod in
 a continetur. O igitur
 tantū q̄ denarium magnū
 penitus & admirabi-
 le Nabuchodonosor
 quippe ille erigit
 obtem aureum, & po-
 nolum & hieroglyphi-
 cos cōdidit, quod ab on-
 retur: at caput ei dede-
 m & rationē & intellectū
 m corporis & naturā il-
 nem & similitudinē
 Denarius hic, regius
 quog; forsan diag-
 nifica domo & acen-
 Cum enim homo
 sapientia inquam a
 data mutatur totū
 eret. Vnde colligere
 tantam in quēdō dil-
 cipiamus imaginē
 ticā dī scipulis & legat-
 Triplicē in facis iro-
 boli. duz priores ho-
 ant, tertia nocet & ob-
 triptū est: de secunda in-
 rum, per terram habi-
 & imaginē mortis. D-
 imaginē bestia, qua h-
 ceant, siquis adoran-
 tem in fronte sua aut in
 secundum peccatum in-
 quierit conuerit. Prima
 ilius conformis, tertia

bilis, æterna; quæ quæ
Theologicæ & Philo
angelicum esse, regis
existere, quod homi
ad primū nature gra
pitiū & regium; in qu
quod essentiam habet
& intelligentiæ cap
tura reperire est gene
runtur. Sunt enim qu
lia sunt lapides & m
plantæ; alia quid am
sensum, ut animalia
ad summū perfectio
tū, rationem, sapien
s, Angeli, & homines;
Deus & homo in eod
te eiusdem protius co
minis & Dei perfectio
trimen.
abilis nature intelli
proprietates, quæ ei co
cōiunctæ, quæ ad vni
quod incorporea
is; tertio, quod intel
quarto, quod in om
ornata arbitrio; quin
eternæ; felicitatis et
s non modo dignitat
ominetur. Homo igit
Deo suo similis est
phen regis sui præse
nē factū credo, quod
in Deo reperitur; in
sle namque commune
antis, sentire cū bibe
illis. Quamobrem non
iactis

scitè dixit Aristoteles, animā nostrā esse quodammodo
omnia, tū q̄ intelligibili sua potentia capax sit omnia co
poscere, tū verò quod in se virtualiter & formaliter om
nia contineantur. O igitur imaginem excellentem & diui
am? ò denarium magni pretij ac valoris? ò nummum cō
item penitus & admirandum?

Gerit hic nummus regis sui imaginem. Vide hic statuā
regis Nabuchodonosoris ad illius similitudinē expressā,
statuam quippe ille erigi iussit sibi per omnia similē, caput
abentem aureum, & pedes luteos. in qua verum hominis
mbolum & hieroglyphicū video, quē Deus ad imaginē
iam cōdidit, quo ab omnibus creaturis coleretur & ado
retur. at caput ei dedit aureum: ecce animæ immortalit
atem & rationē & intellectum; & pedes terreos; ecce mor
tem corporis & naturā illius fragilitatē, at omnia ad ima
ginem & similitudinem creatoris expressa sunt.

Denarius hic, regius quidā nūmus est & infiniti pretij:
est quoq; forsitan dragma illa Euangelica, quam perditā
uersa domo & acensa lucerna mulier quærit donec inue
niat. Cum enim homo seipsum amisisset, mulier illa cœles
tis, sapientia inquam æterna, amoris sui faciem accendit,
inadrata mutauit rotundis omniaq; loco mouit, ut hanc
quereret. Vnde colligere est infiniti illam pretij fuisse, cū
tantam in querendo diligentiam adhibere opus fuerit. Sed
inspiciamus imaginem illius, quam & Christus inspicit, &
petit à discipulis & legatis, *Cuius est hac imago?*

Triplix in sacris literis imaginē noto, Dei, mortis, &
diaboli. duæ priores homini vtilis sunt & cōmodum affe
runt, tertia nocet & obest, de prima in Genesi, & sapientia
scriptū est; de secunda in Ieremia, *Qui traduxit nos per de
sertum, per terram habitabilem & inuiam, per terram sitis
& imaginem mortis.* De tertia in Apocalypsi, *ut faciant
imaginem bestia, qua habet plagam gladij.* Et capite se
quenti, *si quis adorauerit bestiam, & acceperit caracte
rem in fronte sua aut in manu sua.* Primā cōdidit Deus,
secundam peccatum inuexit, in tertiam diabolus eam ne
quiter conuertit. Prima est supernaturalis, secunda nature
illius conformis, tertia contra naturā. Prima cœlo debetur;

bbbb

secunda

Lib. 3. de
Anima.

Dan. 2.

Luc. 24.

Tria ima
ginis gene
ra in sacris
literis.
Gen. 2. sap.
2.
Ierem. 2.
Apoc. 18.
14.

secunda vermibus addicta est; tertia ad tartaros detur-
tur. Prima Dei filium constituit, altera bestiarum socius,
tertia dæmonibus similis. Heu quæ imagines, quæ
typa: ecquod inter illa discrimen?

**Imago Dei
hominem
nobilitat.**

Gen. 41.

Imago

**mortis ho-
minem hu-
miliat.**

Dei imago hominem nobilitat, magnumque ei hono-
rem adfert; nam vt Ioseph, quod regis annulos, sigilla, in-
signiaque gestaret, ab Aegyptiis honoribus affectus fuit; a
homo Dei sui imaginem & insignia gestans timeatur, &
honoratur ab omnibus mundi creaturis.

At mortis imago hominem humiliat, mundi ei contu-
tum ingerit, ei que suggerit, suæ conditionis mortalis re-
cordetur. Hinc Aegyptij in epulis publicis cranium ca-
cumferre velut ferculum solebant, vt omnes oculis in i-
sum coniectis, fragilitatis & conditionis suæ mortalis re-
miniscerentur, nec ita deliciis & voluptatibus transuerfis
abriperentur, suæ vt mortis obliuiscerentur. Laudabis
profecto consuetudo, vt & mortis memoria utilis. Talis
tibi imagines depinge superbe, talia ob oculos habe exen-
plaria, & sanè, mortem si diligenter inspexeris & attende-
ris, nunquam superbis.

**Imago
diaboli.**

Apoc. 13.

At imago diaboli, horribilis quædam & tetra figura
est, ectypon terribile, damnationis sigillum, & iter ad tar-
taros: est imago bestiae illius Apocalypseo, septicipitis &
decem armata cornibus, quæ omnes caractere suo in-
gnitos deuorauit & destruxit. O tristes imagines? atq; in-
felices illos, qui easdem gestant! Quotnam autem hodie
inter Christianos reperire est, qui amissa Dei imaginem
diaboli circumferunt, & è templo spiritus sancti, quod e-
cor, diabolis synagogam constituunt. Sed euertendæ & e-
radendæ sunt eiusmodi imagines.

4. Reg. 2.

ATHALIA regina cum interfecta esset, & pax Deum inte-
& populum coaluisset, dicitur vniuersus populus fanum
Baal ingressus, eiusque aras euertisse, & imagines eius con-
culeatas cōminuisse. Allegoricè dicendum, animam peccati
inquinatam profanum Baalis templum esse; aram, ipsum cor
peccata verò, imagines ibidem erectas, sed cōminuendæ ille
sunt & cōterendæ. Carne igitur semel emortua & cōcupiscētis
seminis

seminis illa regij iugulat
edere cum Deo initio
dicio, *Quis est hac*
Duplex in te imago
cordio creationis tuæ,
nim ad imaginem
baptismo, in quo
hinc, scilicet appareat
tare. Pictor aliquis
quo nomen suum ad po-
lar, nomen suum & sy-
ater sculptores vsus ia-
& bati nomen suum
Magnus ille totius vni-
dara opera interum na-
nem creasset, velut on-
excellensissimum, & e-
let, esse se tam eleganti
nomen, imaginem, &
sciamus ipsum esse tan-
nobis penit, *Quis est h*
Ecclesiastice & sacra-
ornamentis contempla-
dum, rochet, super
ribus, qua imagine ete
obligatum esse omnia
gole, monasteriorum
dinis inquiline, cum v-
pitium, cucullum, &
credis? Dei certè, non
in domibus regum su-
Cesari; & quæ Dei su-
fessus es, voca illa, quæ
petatis, castitatis &
Co. scipio, vt Val-
paterna virtute, & b-
tare solebat, in quo
tur Prætor petitor

ia ad tartaros derubis
era bestiarum locum
quæ est dicitur, *Cuius est hac imago?*

Duplex in te imago ex Christiane, vna iam inde ab *Gene. 2.*
magnumque ei hontexordio creationis tuæ, de qua dictum est, *Faciamus ho-* Duplex in
gis annulos, sigilla, in *minem ad imaginem & similitudinem nostram*; altera ab homine
oribus affectus fuit, ipso baptismo, in quo Character animæ imprimitur, vt Dei ima-
nia gestans timeatur, hinc, scilicet appareat, Dei te totum esse & ad illum spe-
go.
tutis. Etare. Pictor aliquis cum elegantem imaginem pinxit, *Simile.*

iliar, mundi ei contra quo nomen suum ad posterum transmissum immortale red-
nditionis mortalis dat, nomen suum & symbolum supponere solet; quin &
s publicis cranium cit inter sculptores vsus iam & mos obtinuit vt statuarum pe-
vr omnes oculos in ip di & basi nomen suum inscribant, *Talis & talis faciebat.*
ionis suæ mortalis te Magnus ille totius vniuersi pictor & opifex, qui tot præ-
præteritis transuerfis clara opera in rerum natura condidit, postquam homi-
cerentur. Laudabili nem creasset, velut omnium operum suorum primum &
memoria utilis. Tale excellentissimum, & omnibus patefacere hominibus vel-
ob oculos habere exte let, esse se tam elegantis operis auctorem & inuentorem,
inspexeris & attende nomen, imaginem, & insignia sua illi insculpsit. atque vt
sciamus ipsum esse tanti operis auctorem, sæpenumero à
nobis petit, *Cuius est hac imago?*

uadam & terra figura Ecclesiastice & sacerdos cum albis te circumdatum *Conside-*
figillum, & iter ad tar ornamentis contemplaris, ornamentis sacerdotalibus in- rationes
gypteos, septicipitis & dutum, tocherio, superpelliceo; quibus te insignibus, colo- circa om-
es caractere suo insi- ribus, qua imagine credis ornatum? Dei perfectio, cui te nes viri
stes imagines: atq; in- obligatum esse omnia hæc demonstrant. Tu autem reli- status.
uotnam autem hodie- giose, monasteriorum incolæ, cœnobiorum ciuis, solitu-
amilla Dei imagine, dinis inquiline, cum vestem illam monachalem defers, ca-
piritus sancti, quod ei- pitium, cucullum, & scapulare; cuius te imaginem gerere
at. Sed euerrendæ & credis? Dei certè, non mundi, nam qui mollioribus vestiuntur,
et, & pax Deum inter in domibus regum sunt. Redde igitur quæ sunt Cæsaris,
erlus populus sanum Cæsari; & quæ Dei sunt, Deo. redde illi vitam quam pro-
& imagines eius con- fessus es, vora illa, quibus te astrinxisti, humilitatis, pau-
dum, animæ peccati- pertatis, castitatis & obedientiæ.

esse, aram, ipsum co- Cn. scipio, vt Valerius refert, Magni Africani filius à *Libr. 3. c. 5.*
as, sed cōminuēde paterna virtute, & bellica gloria degenerans annulum ge-
monum & cōcupiscen- stare solebat, in quo Africani caput sculptum erat; hic igitur
seminis tur Prætura petitor cum candidam togam tur, itudinis
maculis

culisset, pene repul-
se eam propinqui ab-
ne aut sellam pone-

em diximus, patris
e, quam & morum
abat. Heu, magni
ilitatem facimus, ia-
que imaginem ani-
molumenti imago
s inquinemus? cum
c commaculemus.
dem auferri & adi-
stent: quos com-
ere par esset dicen-
rum, & Paulinam
e, Sicut portauimus
e.
omanorum filij loco
p adolescentiæ rem-
quam cordis imagi-
sculpta erat imago,
alarentur.

ter, voluit, iam inde
in esse nostro & ef-
nem gestari; sed nos
impimus & victoriam

rus ait, Attendite
saram qua vni pe-
p, quod patrem ha-
illorum imaginem
filij gestatis, efficit,
onectis nobis que a-
m argumento vsus
nus iuum & proge-
filij Abrahæ esse,
hil est, filios paren-
tum

tum imagines fronte præferre, nisi & illorum merita, vir-
tutes & heroica facta imitentur. Aequum scilicet, est filios
patrum emulatores existere: quid enim mihi profuerit pa-
trem habuisse sanctissimum, si ipse diabolo sim nequior?

Quo loco in Canticis legimus, *Muranulas aureas fa-
ciemus tibi vermiculatas argento*: in Hebreo legitur, *Ima-
gines masculinas faciemus tibi cum stigmatib. argenteis*. Id
est, seruaui tibi sponsa, pretiosum quoddam monile in au-
rium tuarum ornamentum, murænulas scil. aureas, atque
illas non aquilarum, cordium, manuum, sed imaguncula-
rum masculinarum figuras exprimentes, & eas argento
vermiculatas. Sensus est, non iam amplius, vt soles, mundi
negotijs intendas & profanas voluptates confecteris, ita
namq; aures tuas renouabo, vt aliud nihil in posterum au-
ditura sis, quàm sanctos illos Patriarchas & reges, vt au-
diendo vitam imiteris & merita. Vel aliter, cum aliarum
more mulierum mundi & bestiarum imagines gestare
soleas, efficiam vt posthac veras virorum imagines gestes;
vt in corde muliebri cor geras muliebri, vt non delicatè &
molliter viuas mulieris instar, sed virtutibus virili quodam
robore & mascula constantia viri instar, vitam ador-
nes.

Cuius est hac imago? Ezechiel Propheta Israël excli-
dium & exterminium prædicens, & cladem comminans
mulierum taxat potissimum dissolutiones, quod scilicet
ex monilibus & torquibus luxu quodam inaudito & pere-
grino, lasciuas, lubricas & abominandas fecerint imagi-
nes, *Et ornamenta monilium suorum in superbiam po-
suerunt, & imagines abominationum suarum & simu-
lacrorum fecerunt ex eo*. Sensus litteralis est, Tantum
abest, vt mulieres aurum suum templo obrulerint,
ex quo imagines sacræ conflarentur, vt alias quasdam
lasciuas ex eodem efformarint. Allegoricus verò deno-
tat, Deplorandum esse tot homines reperiri qui ob-
rizum illud & purum diuinæ imaginis, quæ illis in-
nata & agnata est, quæque illis non mediocre adfert or-
namentum, aurum in bestiales, diabolicas & abominan-
das imagines, id est peccata, conuertunt. De quibus
merito

Filij paren-
tum virtu-
tem imi-
tentur.

Cant. 1.

Ezech. 7.

Rom. 1.

merito dici queat Apostolorum illud, sed non sine lacry-
mis, *Et mutauerunt gloriam incorruptibilis Dei, in simili-
tudinem imaginis corruptibilis hominis, & volucrum &
quadrupedum, et serpentium* Sed Deus bone, cuius est hac
imago?

1. Reg. 5.

Idolum
dagon de-
iectum ab
arca fœde-
ris.

In fano Philistæorum, Dagonis & veri Dei imago, id
est, arca fœderis pariter consistere non potuit. quo deno-
tatur, in cordis nostri ara, in quo iam inde ab initio Dei
imago collocata fuit, idoli, mundi & Satanæ, imaginem,
id est vitia & peccata collocari non debere: nam vna non
fert alteram, quarum vnā si adoraueris, alteram adorare
non poteris.

Ezech. 8.

Deus Ezechielī ostendere cum vellet abominandam
Israelitarum & præsertim sacerdotum, idololatriam, Iero-
solyman illum deduxit, *abominationes pessimas*, vt aiebat,
ostensuros; murum templi illum perfringere iussit, & facto
hiatu introspicere: quam obrem Propheta ait, *Et ingressus
vidi, & ecce omnis similitudo reptilium, & animalium,
abominatio, & vniuersa idola domus Israel depicta e-
rant in pariete, in circuitu, per totum.* Mirum profecto, in
loco adeo sancto, in quo antea, vbiq̃ue per omnes parie-
tes apparuerat imago Dei, iam nullam omnino apparere,
sed abominandas bestiarum, & animalium, & idolorum
imagines conspici. O arcana mysteria! Qui maiores et-
iam deteriores abominationes conspici voluerit, cor suū
aperiat, animæ templum inspiciat, & si modò oculos ape-
ruerit & rationē intenderit, nil nisi idola, vitia, abomina-
tiones in eodem conspiciet, & vbi sola Dei viui imago cō-
spici deberet, quæ nimirum iam inde ab initio, ibidem e-
recta fuit, illic nō nisi bestiarum, prauorum affectuum, de-
sideriorum, sensualitatum, vanitatum, idololatriæ simu-
lacta apparent.

Cuius est hac imago? Non ait, *Cuius sunt imagines?* Nā
nonnisi vnum credimus Deum esse, cuius imaginem geri-
mus; nonnisi vnā habemus fidem, quæ etiam vnicam
esse docet Ecclesiā, nonnisi vnum agnoscimus regem, vt &
solem sidera. Cuius est hac imago? Magnus ille & æternus
pictor nonnisi duas vnquam efformauit imagines, sed eas
adeq̃

ideo elegantes, scitas, &
nem illarum requiritat
Verbum illud æternum
est, quā diuina tabella
inmissis, & alibi; Et fig
homo est, de qua Gen.
nem & similitudinem
& quodammodo Epit
mundus, at imago a
celum eadem gaudent
ob oculos habere defici
horrent dæmones, &
notant: imago denique
nia viuorum colorum lu-
sum esse lapidum, viuen-
telligere Angelorum. C
Ex primo imaginis
agnoscunt artifices: ita
quamprimum patet, D
elle, & quamuis cetera
gnitionem pertrahant
contemplatio & atten-
Diuinæ illius essentia
teris ad Dei essentiam
crediderim Deum,
minis semper forma a
est, *Ecce vir vnus vultu
ro obriquo, & Apocal. 1.
aureorum similem fili
cinctum mammillas 7 op
nus Philippo dixit, Ph
mentum.* Id est, non mo
humana, vt modò f
me qui videt, patrem
& in quantum homo.

Cuius est hac imago?
de sanctis Patribus &
riano, ex hoc loco

, sed non sine lacry-
 ribus Dei, in simili-
 is, & volucrum &
 as bone, cuius est hac

& veri Dei imago, id
 potuit. quo deno-
 m inde ab initio Dei
 Satanæ, imaginem,
 ebere: nam vna non
 eris, alteram adorare

ellet abominandam
 idololatricam, Iero-
 pessimas, vt aiebat,
 ingere iussit, & facto
 meta ait, Et ingressus
 um, & animalium,
 prius Israel aspiciat e-
 Mirum profecto, in
 que per omnes partic-
 im omnino apparere,
 palium, & idolorum
 ia! Qui maiores et-
 leari voluerit, cor suū
 si modò oculos ape-
 bla, vitia, abomina-
 a Dei viui imago cō-
 ab initio, ibidem e-
 orum affectuum, de-
 m, idololatricæ simu-

us sunt imagines? Nā
 cuius imaginem geri-
 que etiam vnicam
 osimus regem, vt &
 agnus ille & æternus
 ut imagines, sed est
 adq

adēo elegantes, scitas, & admirabiles, nihil vt ad perfectio-
 nem illarum requiratur. Prima est, filius ipsius vnigenitus,
 Verbum illud æternum, quā egregia porro hæc imago
 est, quā diuina tabella! de qua Apostolus ait, *Imago Dei Coloss. 1.*
inuisibitis, & alibi, Et figura substantia Patris. Altera ipse *Rom. 1.*
 homo est, de qua Gen. 1. *Faciamus hominem ad imagi-*
nem & similitudinem nostram. Ipsa quidem compedium
 & quodammodo Epitome est magnæ illius tabulæ, quæ
 mundus, at imago adēo scita & elegans, vt ipsum etiam
 cælum eadem gaudeat, & magnus illo Deus semper illam
 ob oculos habere desideret: quam ipsi venerantur Angeli,
 horrent dæmones, & creaturæ in mundi huius templo ho-
 norant: imago denique, inquam cœlestis ille Apelles om-
 nia viuorum colorum lumina adhibuit & ornamenta, ip-
 sum esse lapidum, viuere plantarum, sentire bestiarum, in-
 telligere Angelorum. *Cuius igitur hac imago est?*

Ex primo imaginis intuitu, prototypon quamprimum
 agnoscunt artifices: ita quoque ex primo hominis aspectu
 quamprimum patet, Deum illius prototypon & exemplar
 esse, & quamuis cæteræ etiam creaturæ ad Conditoris co-
 gnitionem pertrahant & alliciant, solius tamen hominis
 contemplatio & attentior consideratio, qui ad imaginem
 Diuinæ illius essentia expressus est, inprimis & præ cæ-
 teris ad Dei essentiam cognoscendam inducit. Atq; hinc
 crediderim Deum, cū mundo se vellet patefacere, ho-
 minis semper forma apparuisse. In Daniele quippe legere
 est, *Ecce vir vnus vestitus lineis, & renes eius accincti au-* *Dan. 10.*
ro obrixo, & Apocal. 1. Et in medio septem candelabrorum *Apoc. 1. 7.*
aureorum similem filio hominis vestitum potere, & pra-
cinctum mamillas zona aurea. Idcirco bene olim Domi-
 nus Philippo dixit, *Philippe qui videt me, videt & patrem* *Ioan. 14.*
meum. Id est, non modò in qualitate diuina, verū etiam
 humana, vt modò sum, patrem æternum repræsentō, &
 me qui videt, patrem meum videt, nam in quantum Deus
 & in quantum homo, illius imaginem repræsentō.

Cuius est hac imago? Magnus ille Athanasius homil. *Libr. 4. de*
 de Sanctis Patribus & Prophetis, referente, Francisc. Tur. *dogmat.*
 siano, ex hoc loco colligit colendas & honorandas esse *charact.*
 imagi.

Hominis
 notitia ad
 Dei noti-
 tiam nos
 perducit.

Dan. 10.
Apoc. 1. 7.

Ioan. 14.

Libr. 4. de
dogmat.
charact.

imagines: non enim repræhendit Christus Pharisæos, nec Iudeos carpebat, quod Cæsaris imaginem efformarent qui tamen lege vetabantur aliquas imagines exprimere vel sculpere; imo è contra volebat, Cæsaream hanc imaginem obseruari, eique tributum persolui, cuius imaginem, Cæsaris intuitu colebant, eademque ratione edocebat, Deo reddenda esse, quæ Dei sunt. Vnde sequitur, quod quemadmodum honor imaginis Cæsareæ in Cæsarem redundat, quem in illius effigie colimus; ita honor & cultus imaginis Iesu Christi, est honor CHRISTI, & honor sanctorum imaginibus impenus, in sanctos etiam redudat: porro sanctorum honor, honor & gloria Dei est, quem in sanctis honoramus ac veneramur; iuxta sententiam illam Psalmographi, *Mirabilis (& honorabilis) Deus in sanctis suis.* adeo ut honor & cultus imaginum sanctorum, honor sit Dei, atque ideo hunc ei reddere par est, iuxta Euangelium, *Reddite quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo.*

Ecce honorè & obedientiâ, quæ debetur regibus. Duo, inquit Apostolorum caput, in mundo & regnis necessaria, Deum timere & regem honore afficere, *Deum time, regem honorifica.* Quod varijs exemplis è sacra scriptura depromtis demonstrare poterimus. Christus enim Saluator Cæsari obediuit, S. Petr. Neroni, Ioseph Pharaoni, Daniel Nabuchodonosori, quin & regi Sedechiæ vitio vertitur, quod fidem datam Regi Babyloniorum non seruasset, & cõditiones fœderis, quibus se tributum illi persoluturum spoponderat, fregisset. Quin & Deus obedientiam quæ Nabuchodonosori debebatur commendans minâdo dicebat, apud Ieremiam, *Gens autem & regnum, quod non seruerit Nabuchodonosor regi Babylonis, & quicumque non curauerit collum sub iugo regis Babylonis, in gladio & in fame, & in peste visitabo super gentem illâ.* Ecce & nouum quoddam præceptum in Euangelio, *Reddite quæ sunt Cæsaris, Cæsari.*

Non dicit omnia ut Cæsari reddamus, sed ea tantum quæ Cæsaris sunt, alia quippe sunt Dei, alia mundi negotia; alia debentur Principatui, alia diuinitati; nam *Diuisum imperium cum Ioue Cæsar habet.*

Non vult etiam Deus filios suos, de mundi corpore nullam haberi partem, ut respiciat nec & sensus, & omnia quæ in se habet, quæ trahuntur, quæ in Ioue describuntur.

Israelitæ postquam viderunt, fama increbuerunt, omnes vires simili fore, contemni & confines, quærentur, vatum inierunt, Ioue ducem populi, totum cum illo inuenirent, non tam benigne se ad imperaturos, in regione, retinere se & longinquas, & luculentis populi videlicet societatem illorum experirent, pacem quam quærent, Sacramento stabilita, firmitatem, & dolum inter, cul à Iericho commemorant, num amicitia iura, & sine vlla clementia, communi consensu decerneretur, sed ita vitæ parceretur, sed id abriperentur. Atque idem per ordines distribueretur mancipia seruientibus, Gabaonitæ hi figurantur, auditus, visus & gressus, illum hominem qui in bellum gerit aduersus Iouem, in quantum Dei inimicos suos Chanaanicos debellare satagit &

1. Pet. 2.

2. Par. vii.

Jerem. 2.

Non vult
Deus sibi
dari omnia.

Non

Christus Pharisæos, nec
 aginem efformarent,
 imagines exprimeret
 Cæsaream hanc ima-
 gis solui, cuius imagi-
 neque ratione edoce-
 unt. Vnde sequitur,

his Cæsareæ in Cæsa-
 riam; ita honor &
 CHRISTI, &
 sus, in sanctos etiam
 por & gloria Dei est,
 amur; iuxta senten-
 (honorabilis) Deus
 imaginum sancto-
 ddere par est, iuxta
 Cæsari, & qua sunt

ebetur regibus. Duo,
 & regnis necessaria,
 tre, Deum time, re-
 ppls è sacra scriptura
 ritus enim Saluator
 ph Pharaoni, Daniel
 thizæ vitio vetitur; q
 seruasset, & cõditio-
 ersolutorum spopõ-
 am quæ Nabucho-
 nãdo dicebat, apud
 od non seruietis Na-
 uis, non curauerit
 io & in fame, & in
 & nouum quoddam
 sunt Cæsari, Cæsari.
 nus, sed ea tantum
 alia mundi nego-
 nitati; nam
 Cæsari habet.

Non

Non vult etiam Deus sibi dari omnia, nostrum ipsorum vt
 tortores simus, de mundo nihil vt solliciti simus, non vult
 corporis nullam haberi rationem, non ita in illud nos sa-
 uire vult, vt respirare nequeat, sed tãtum vt rationi ipsum,
 & sensus, & omnia quæ ad illius dominium spectant sub-
 iiciamus, quò trahemus historiam illam de Gabaonitis,
 quæ in Iosue describitur.

Ios. 9.

Israelitæ postquã urbem Iericho expugnassent & expi-
 assent, fama increbuerat per vniuersam terram Chanaan,
 omnes vires simili fore clade afficiendas. Gabaonitæ, qui
 contermini & confines erant, quo se à clade hac & excidio
 tuerentur, vatuum iniere consilium: destinarunt scilicet ad
 Iosue ducem populi, totius regni nomine legatos, qui pa-
 cem cum illo intente: cùm autem perspectum haberent,
 non tam benignè se admittendos, nec tam faciliè pacem
 impetraturos, si regionem vnde venissent patefecissent, sin-
 xerunt se è longinquis regionibus, audito Iosue nomine,
 & luculentis populi victorijs excitatos, ad amicitiam &
 societatem illorum expetendam venisse. Quo astu præ-
 tenso, pacem quam quærebant, inuenerunt, quæ vtrinque
 Sacramento stabilita fuit. At eum Iosue deinde illorum
 versutiam & dolum intellexisset, qui nimirum haud pro-
 cul à Iericho commorarentur, coacto concilio delibera-
 uit, num amicitiz iura infringere, scõdus initum dissolue-
 re, & sine vlla clementiz spe tas esset interficere. Tandem
 communi consensu decretum est, ob iuramentum eorum
 vt vitæ parceretur, sed in captiuitatem, ob dolum & astũ,
 abriperentur. Atque ideo in castris instar lixarum & calo-
 num per ordines distributi sunt, vt vilia obirent officia, &
 velut mancipia seruirent.

Gabaonitæ hi figura erant sensuũ nostrorum exterio-
 rum, auditus, visus & gustus &c. denotabant etiam veterẽ
 illum hominem qui in nobis est, sensualitatẽ inquã & ap-
 petitũ, marosum, tetricũ vetulũ, & peruersum, qui semper
 bellũ gerit aduersus Iosue, spiritũ inquã, & nouum illum
 hominẽ, in quantũ Deo seruire desiderat, & proprio motu
 inimicos suos Chananæos diabolos inquã eorumque so-
 cios debellare satagit & euertere. Contingit autem sapius,
 ipsos

iplos sensus, Gabaonitarum instar, metuentes ne sibi bellum indicatur, cum inimici dicantur, & illo ipsos nominant. *Cæsari, & quæ sunt Dei.* Christus apud S. Matthæum donari (*inimici hominis donantur ei.*) Pacem à Iosue, nouo inquam homine, exproscere, & hanc vt obtineant, dolos adhibere, & fingere alienigenas, nullumque cum Chananeis habere commercium, testari quoque non esse se spiritus inimicos, negare se diabolos, nec eorum consuetudine delectari. Ita se renet habere homo simplex credit, sed mox vt astum eorum detegit, & aduertit, quamuis Chananaei non sint, esse tamen Gabaonitas, quamuis inquam non sint diaboli, in eorum tamen territorio commorari, quod eorum socij & coniuncti sint, & hominum non secus atq; illi perniciem moliantur. Iosue igitur hoc astu cognito, eosque veros hostes esse videns, vitam illis ob affinitatem & coniunctionem, quæ inter se non nisi vnum sunt, auferre non debet, sed vt sentiat uos illos & mancipia habere, suis illos legibus subiciens eorum tamen operâ vrens, & necessaria illis suppeditans vestitum scilicet ac victum, non autem interficiens vel crudelitatem sequitiamq; ijs aliquam ostendens, aut nimia auferitate emacerans: semper igitur illos tueatur, & seruum instar habeat, atq; hoc est reddere quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo.

Eia igitur Auditores, quoniam ad finem iam peruenimus, reddite Cæsari quæ Cæsaris sunt, reddite obedientiam Principi quæ illi debetur, reddite tributa mundo quæ illius sunt, reddite corpori curam & sollicitudinem, quam exigit, & reddere par est. Sed reddite simul Deo quæ Dei sunt, quid enim habemus, quod à Deo profectum non sit? *Quid habes, ait Apostolus, quod non accepisti?* Testatur id ipsum & David rex, & omnem templi materiam quam parauerat, & omne aurum quod coaceruarat, recensens ait, *Tua Domine sunt omnia, & quæ de manu tua accepimus, hæc dedimus tibi.* Idem ipsum hodie hic repetito, sed allegorice, omnia scilicet, quæ ad ædificium templi spiritalis conferimus, à Deo descendere, viuacitatem spiritus corporis vires, voluntatis actus. Omnis denique natura nostra à Deo est, Dei est & Deo reddenda, atque hoc est

axiom

axioma Euangeticum seu *Cæsari, & quæ sunt Dei.* Est hoc autem æquilibrium idiplum docent, luminis, & rationibus vultum, obsequium, tri quoque quod tuum est, quicquid in homine quidem tua est, quod denarius aureus tuasque ostendens super debet. At si nescio quod concutitur, gratiam contritionem eandem reus restaurandi ratio est. tua signata figura, ta pon suum, quod tu ipitudine, videre m nos Pater,

metuentes ne sibi bellum fiat, & illo ipso nomine
 tibi, & illo ipso nomine, *Reddite quæ sunt Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo.*

Est hoc autem æquissimum Domine, lex, fides & natu-
 inquam homine, ex a id ipsum docent, lumine naturæ, Sacræ Scripturæ testi-
 adhibere, & fingere sermonijs, & rationibus varijs tenemus, Cæsari honorem,
 neis habere commercium, cultum, obsequium, tributa, & obedientiam deberi, tibi
 titus inimicos, negat quoque quod tuum est, cor inquam, animam, intellectum
 e delectati. Ita se ferat, & quicquid in homine excellens est & eminens. Anima
 ut ut altum eorum deum, quidein tua est, quod tuam præferat imaginem, illa nam-
 rei non sint, esse tamque denarius aureus tua signatus imagine & insignibus,
 fiat diaboli, in eorum quamque ostendens superscriptionem, quique tibi reddi
 eorum socij & continetur. At si nescio quo Fato regia hæc imago peccatis ob-
 illi perniciem molitur. At si nescio quo Fato regia hæc imago peccatis ob-
 que veros hostes efficitur. At si nescio quo Fato regia hæc imago peccatis ob-
 onunctionem, quius resta urandi ratio est. Præsta præterea, ut hæc anima no-
 on debet, sed ut serstra tua signata figura, tandem aliquando ipsum prototy-
 os legibus subiiciens, pon suum, quod tu ipse es regnans in sempiterna bea-
 laria illis suppeditans, titudine, videre mereatur, ad quam perducant
 m interficiens vel cru- mos Pater, & Filius, & Spiritus S.
 tendens, aut nimia au- AMEN.
 os tueatur, & seruo-
 ere quæ sunt Cæsaris,

ad finem iam perueni-
 unt, reddite obedienti-
 tributa mundo quæ il-
 sollicitudinem, quam
 te simul Deo quæ Dei
 Deo profectum non sit
 accepisti? Testatur id
 templi materiam quam
 coaceruaras, recensens
 de manu accepta
 hodie hic repeto, sed
 ædificium templi spiri-
 te, viuacitatem spiritus.
 Omnis denique natu-
 reddenda, atque hoc est
 axioma

Dom. Tom. 2.

cccc

DOMI.

DOMINICA XXIII

POST PENTECOSTEN.

Ecce Princeps vnus accessit, & adorauit eum dicens, Domine filia mea modo defuncta est; sed veni, impon manum tuam super eam, & viuet. Matth. 9 Luc. 8.

FIGVRA.

Malachias Propheta de Messia in mundum aduertu sermonem instituens ait, ijs qui sanctum Deum nomen formidaturi sunt, solem iustitię oriturum qui salutem & sanitatem in pennis suis allaturus sit. Euangelium hodiernum duo refert miracula, quę Christus patrauit, verbis illis Prophetis ad amissim respondentię & per omnia similia. Solem iustitię oriturum pręnuntiavit, atque hic ipsa Saluatoris natiuitas exprimitur. deinde sanitatem in pennis suis habiturum. Pennę vestimenta summauium; pennę quoque aquilę illius cęlestis sunt vestimenta Christi, quibus sanitas adhęscit quod hodie re ipsa ad oculum demonstrauit, cum mulier sanguinis fluxu patiens, tacta vestimenti illius simbria, quamprimum sanitati restituitur. Dicere autem solem sanitatem in pennis habiturum, tantundem est ac si dicas, Christum solo attactu vestis morbos depulsurum. Longiorem hac de sermone instituiam, modò Spiritus Sanctus cępra secundet, & Deipara precibus suis solitis felix auspiciu spondeat. Quamobrem vnitis animis eandem in genua prostrati salutemus cum Angelo, dicentes: *Aue Maria.*

*Super
Cantica.*

Pius ille ac religiosus Bernardus tribulationum à Deo immisarum emolumenta accuratius examinans, & utilitates quas adferunt recensens dicere solebat, *quomodo stella in nocte lucent, in die latent; sic vera virtus, quę sapientia in prosperis non apparet, in aduersis ominet.* Nec aberrauit profecto à scopo: nam luculentis verbis illius testis accessit

et arumnotus ac miser
stantia, patientia, & se
tant, dum prospero ride
notum ei affluebant, in
i nox & caligo afflictio
ta. Opinioni nostrę iust
a ardet palea, & purgat
& illud sordibus exurit
ma tribulatio, ariser
erbis habet, Sicut sub e
umat, & sub eadem tri
nenta purgantur; ita v
urgat & eligi; malis re
Digitur sancta afflictio
moda audire vultis: Vati
illum interius & exteri
alentem, erudit ignora
firmantem, excitat to
urgat penitentem, cor
emper viuentem. O adu
Equidem post Patres
quoddam celeste, Pl
deus usurpat, & quo no
naci aut catapoyij inst
tero ad damnationem
medici & Chirurgi ma
est, cautela inutend
mendus, clamas, vocife
quid quā peritioetur
arda omnia aure prete
gitur, clamamus, in iur
Deus siquidem medicu
tus nihil curat, pergit
admittens. Tribulatio
ita etiā suadet. Augu
gat homo medicu esse D
esse ad salutem, non pen
utilitates adferunt tribu
dct

XXIII.

OSTEN.

auit eum dicens, Do-

st; sed veni, impone

ruiet. Matth. 9

A.

e in mundum aduē-

ijs qui sanctum De-

i iusticie oriturum.

is allaturus sit. Euan-

gela, quæ Christus pa-

uissimum respondens &

uissimum præuauit

xpmitur. deinde sa-

uennæ vestimenta sunt

ius celestis sunt vesti-

reficit quod hodie re-

mulier sanguinis fluxu

ia, quamprimum sa-

sanitatem in pennis

is, Christum solo at-

ngiorem hac dere ser-

Sanctus coepit secun-

felic auspiciu spon-

eandem in genua pro-

entes. *Aue Maria.*

tribulationum à Deo

us examinans, & vili-

te solebat, quomodo

e vera virtus, quæ sap-

monum. Nec aberrauit

etibus illius testis acce-

et ætumnosus ac miser Iob: nam ipsum animi robur & constantia, patientia, & sexcentæ aliæ virtutes, quæ delituerant, dum prospero ridebat fortuna vultu, omniaque ad otum ei affluebant, in tenebris perpetuò permanissent, innox & caligo afflictionum aduersitatumq; nō apparuissent. Opinioni nostræ suffragatus Augustinus ait, *In fornace ardet palea, & purgatur aurum, illa in cinerem vertitur, & illud sordibus excuritur, fornax mundus, aurum iusti, in his tribulatio, artifex Deus.* Ipsum & alio loco, sed alijs verbis habet, *Sicut sub eodem igne aurum rutilat, & palea fumat, & sub eadem tribula stipula comminuitur, & frumenta purgantur, ita una tribulatio irruens bonos probat, purgat & eligit, malos reprobat, exterminat & annihilat.*

O igitur sanctæ afflictiones! Sed eandem utilitates & cōmoda audire vultis: Varia recenset Augustinus dicēs, *Flammellum interius & exterius glōrificat, peccatorem compellit, nolentem, erudit ignorantem, custodit currentem, protegit infirmantem, excitat torpentem, humiliat superbientem, purgat pœnitentem, coronat innocentem, inuitat ad moriē semper viuentem.* O admirabiles utilitates!

Equidem post Patres illos dixero tribulationē esse donū quoddam cōleste, Pharmacū salutare, q; Deus vt medicus vsurpat, & quo nos vt ægri curamur. Has scil. Pharmaci aut catapotij instar Deus ad sanitatem spiritus, non vero ad damnationem animæ, nobis præscribit. Cum in medici & Chirurgi manus incidisti, quando ferrū subeundū est, cauteria inutenda, incisiones faciendæ, sanguis minuendus, clamas, vociferaris, & cruciaris; Medicus tamen nequidquā perimouetur, sed de salute tua ac vita sollicitus surda omnia aure præterit. Ita & nobiscū in tribulationib. agitur, clamamus, insurgimus, & indignamur, sed frustra: Deus siquidem medicus de nostra sanitate ac salute sollicitus nihil curat, pergit vlti⁹ expostulationes nostras nō admittens. Tribulationib. igitur & medicamentis vtendū. Ita etiā suadet August. opinionī meæ subscribens: *Intelligat homo medicū esse Deū, & tribulationē medicamentum esse ad salutem, non pœnā ad damnationem.* Magnas igitur utilitates adferunt tribulationes, & singularia secum bona trahunt.

Super Psal.
60.

Super Psal.

In Psal. 1.27

666 2 Ipsæ

Tribulationes minis-
træ sunt di-
uinæ mise-
ricordiæ.

2. Reg. 24.

**Tribula-
tiones Dei
cognitionem indu-
cunt.**

Iob. 42.

**Alieni ca-
sus vix nos
mouent.
Dan. 5.**

**Lib de A-
dam &
Sodem.**

Ipsæ namque benigni quodammodo ministri sunt e-
uinæ misericordiæ, quæ nos ad Deū ducunt, & sanè Des-
interdum ijs vti cogitur, velut medijs & instrumentis, quæ
bus nos ad se pelliciat. Sunt enim nonnulli, apud quos plu-
ris valent mala & afflictiones, quàm preces, dona, & ben-
ficia, duci quæ asperitate maluit & rigi dè haberi, aduersus
beneuolos & benignos obdurati, neue vllis minis flecti
norunt. Atque vt Absalon nullis prius Ioabum De-
cem ad se pertrahere potuit precibus, quàm segetem illis
accenderet: ita Deus quos donis, benignitate, precibus
crari & pellicere ad se nequit, mala interdum ijs immit-
& aduersitates, modò enim sanitatem aliquo perturbat
morbo, modò opum affluentiam aliqua hereditatis am-
issione, alijsque incommodis permiscet & interrumpit.

Et verè profecto! propria namque tribulatio, quam
caput nostrum Deus detorquet, ad Dei cognitionem non
inducit, efficitque vt proprijs eum oculis intueamur: at
alienæ tribulationes eò nos deducere nequeunt, nec iisdem
permouemur. Hinc afflictionibus circumdatus Iob dice-
bat, *Auditu auris audiuit te*, proximi afflictiones olim
dens, *nunc autem oculus meus videt te*, proprias tribu-
liones dum intueor, idcirco ipse me reprehendo, & ago pen-
itentiam in fauilla & cinere.

Balthasar Babyloniorum rex, audito subditos per vi-
uersum regnum afflictos fuisse, permotus fuisse non lega-
tur, imò ne faciem quidem contraxisse aut mutasse, donec
manus illa scribentis in pariete illi soli apparuisset, & mo-
tem esset propriam minitata. Alienæ namque aduersitates
& proximi mala vix mouent, at propriæ ita nos concutit
& consternant, vt ad minimum diuinæ manus signum a-
Deum trepidi confugiamus, & opem inuocemus.

Adhæc ipsa tribulatio merx est & negotiatio, qua cœli
lucramur, vt testatur Apostolus. *Tribulatio patientiæ opera-
tur.* Redarguit autem acriter Chrysostomus eos, qui tri-
bulationibus immisiss indignantur, ex postulant, & in ma-
lam eas partem accipiunt, lucrum ad gloriam cœlestē com-
parandā destinant, manibus elabi finentes. Sæpe etiam fie-
ri videmus, vt qui malis premuntur, mundum deserant, De-

antes sequantur, cum
tribulationi ascribendum
regnum latius extendat
ur, ac varijs eidem suppli-
mentis, atque hanc esse
Deus vitam nobis tran-
scendere immunitatem dai-
modo toto vitæ tempore
beat exoratus, quod die
dolendum est quam
tribulationibus, tribulationi
trad ipsū conuertamur
vanitates, eius vocatus
muel à Deo cū vocatus
quam audire, surrexit
quoque per tribulationes
merita stantes & viti
quidem eius percipiunt
Deo itaque recedimus, e
mundi inepias diuer
tribulationes esse Dei vi-
ritus ita peccatis indormi-
m, sed ad mundū, pp
Saul cū à spiritu m
tur domesticis illius in
gere, eiusque opē implor
malum effugare geniu
proposito ad aptem, in
qui in tribulationibus
tates aliasque mūdanas
tamen nullā eis
queant, sed affligunt
In quo similes sunt
apud Isaiam, intrantes
siulabant, cum voto fi
diebant: *Ascendit De
Et deinde in trinitis ei
& in planu eius omni*

partes sequantur, cum illo in gratiam redeant. est igitur tribulationi ascribendum, q̄ Dei honor dilatetur, cuiusque regnum latius extendatur, preces ad eum assiduo fundantur, ac varij eidem supplicent, illius opem & misericordiam deprecantes, atq; hæc est, vt idem Chrysost. ait, ratio, cur Deus vitam nobis tranquillam & securam & ab omni aduersitate immunem dare nolit, vt nos se inuitos quodammodo toto vitę tempore se sequi cogat, occasionemq; habeat exoratus, quodidie misericordiam nobis ostendendi. At dolendum est quàm maximè, quod cum toties infirmitatibus, tribulationibus, alijsq; similib. à Deo inuitemur vt ad ipsū conuertamur, tergum ei obuertamus & ad mūdī vanitates, eius vocī parere recusantes declinemus. Samuel à Deo cū vocatus esset, & ipse semisopitus vocē aliquam audiret, surrexit heri sui Heli vocem esse ratus. Ita quoq; per tribulationes sæpe nos vocat Deus; sed nos præ inertia stertentes & vitij nostris indormiscentes, vocem quidem eius percipimus, sed mundi eam esse credimus; à Deo itaq; recedimus, eiusq; obsequium deferimus, & ad mundi ineptias diuertimus. Certū igitur & indubitātū est, tribulationes esse Dei vocē, quibus nos ad se vocat, at sapientius ita peccatis indormiscim⁹, vt vocē eius audire nequeam⁹, sed ad mundū pperemus, opē ab eodem postulaturi.

Saul cū à spiritu maligno exagitaretur, nunquam illi aut domesticis illius in mentem venit, ad Deum confugere, eiusq; opē implorare, sed arrepta cithara & testitudine malum effugare genium conabantur. Quotnam, vt hoc proposito adaptem, in mundo hodierna die reperire est, qui in tribulationibus suis consolationem, musicam, vanitates aliasq; mūdanas ineptias & voluptates venantur & q̄runt; q̄ tamen nullā eis requiē, nullam solidam quietē dare queant, sed affligunt magis magisq;, & dolorē adaugent.

In quo similes sunt adorantibus idola Dibon, de quib⁹ apud Isaiam, intrantes quippe supplices fanum, opem postulabant; cum voto frustratos se videbant, vlulantes egrediebantur. *Ascendit Domus & Dibō ad excelsam planctū.* Et deinde: *In triuijs eius accincti sunt sacco super tecta eius & in plateis eius omnis vlulatus, descendit in fletum.* An

Hom. 4. de penitent.

1. Reg. 3.

1. Reg. 16.

Isai. 15.

non idē omnino agunt misera illa mundi idola, ad quæ in necessitatib. nostris confugimus: supplices & lacrymabundi, eadē cōsulimus; sed voto frustrati & gementes, ab ijsce reuertimur. Solus autē Deus, Princeps & Pater consolationū est, vti & tribulationū, tribulationū adeo vt dixi vtiliū, beatarū, & sanctarū auctor; illæ namq; virtutes sublimant & excoquunt, patientiā explorant, gratiā procurant, merita adaugent, salutis causā sunt, animas à rubigine liberant, peccatores excitant, Dei notiā inducūt, & ad illū reges et Principes ire compellūt. Egregiū hodierno in Euangelio exemplū legere est: in quo Princeps quidā synagogicus afflictus & morte filix ingemiscēs, ad Christū auxiliij implorandi ergo cōfugit, adorat, & filij vitam postulat. Historiā Matthæus cōplexus est, scribēs: *Ecce Princeps vnus accessit ad Iesum & adorabat eū dicens, Domine filia mea modo defuncta est, sed veni, impone manū tuā super eam & viuet.* Theologicē hanc historiā deducturus, primò filix huius resurrectionē, ac deinde Hæmorrhoiſæ curationē describā, & duplex miraculū, duplici orationis parte vnica concione complectar. Primo igitur, refert Euangelista, Principem Synagogæ Iairum nomine, ad Christum ad populum verba habentem accessisse, & filix iam defunctis sanationem, aut iā defunctæ vitæ & resurrectionem petiſſe. Dictus autē est Archisynagogus & Princeps, non quod ortu Princeps eſſet, vel regali regū Iudæorū sanguine progenitus, sed quod synagogæ caput & primus eſſet, quem admodū in vniuerſitatib. Decanus facultatis dici ſolet. Hic igitur cū ad Christū accessiſſet genibus in terrā proſtratus adorabat eum. Mirū profeſſō, Principē Pharisaicū, Decanū synagogæ, & omnis concilij caput ac Præſidem, genibus Christi aduolui. & sanē Euangelista ipse non parum ad tam insolitæ rei narrationē obſtupeſcit, adhibet quippā particulā illam admirantis: *Ecce Princeps vnus.* Plebeculater uarim & gregatim Christum ſequebatur, at magnæ & populi Principes Christū non leguntur ſecuti: & ſanquam iſi Ieroſolymę plures eſſent Principes, velut portertum eſſe putat Euangelista, vnū ad Christū ſe conferre; obſeruo etiā ſepius in ſacris litteris exiguū numerum iuſtorū deplorat.

deplorat. Ita in vniuerſa Arabia erat portio, & quippe: *Erant viri multigeni a totius orientis.*

Adorabat eum. Nō ſimil & pietatem Principis exemplū eſt, aliquem replicare & adorare. Sed tanta hic vis eſt, vt non ſe proſternat, ſed maior repetiri amor pū in parentis; videmus ſuperari. Iſaac duas habet viri pius & ſanctus eſt, tamen pater Eliū maior eſt, non propter virtutē ſed propter commodū venationi deditus erat præda ſerina recte abſcoto. Iacob Patriarchæ abibat ſuū declarāſſe periretur, nūq; Deus primū eiūdem volūntateſ ſeſui quidquā habemus patri noſtri Amperabat. vti & hoc inplex adorat. Et ad ſanctarū tribulationē inducūt vt Deum ad Deo auertit. Bonū mceps quidā afflictuſ. huius, vitam alteri affunt & virulenta, ali diabolū in clamentur. Deinde ē contraria & baculi. Cum flumina & vindiſſa in ſanguin

pundi idola, ad quæ in Arabia erat porrio, non nisi vnus reperitur iustus; dictum mundo quippe est: *Erat vir magnus inter omnes orientales*, & iusti.

Adorabat eum. Non possum quin demirer humilitatē Magna vis simul & pietatem Principis huius: sed egregiū & insigne amoris exemplū est, aliquem reip. Principem Christo publicē supplicare & adorare. Sed amor proprio id adscribendū, cuius tanta hic vis est, vt non modo genua Princeps hic flectat, sese prosternat, sed Mesia etiā supplex adoret. Neq; enim maior reperiri amor potest, quā parentum in filios, & filio in parentes: videmus tamen ab amore proprio vtrumq; superari, Isaac duas habebat proles, Esau, & Iacobum, pater vir pius & sanctus erat, erat & secundo genitus Iacob; tamen pater Esau maiori quā Iacobum amore persecutus est, non propter virtutem, honestamq; conuersationē, sed propter commodū & amorē proprium. Esau namque venationi deditus erat, patrisq; senectā capta nonnunquā præda ferina recreabat: atq; ideo illū pater præposuit Iacobo. Iacob Patriarcha cum vxoribus suis Lia & Racheli abitum suū declarasset, tum q̄ patrem illarū inimicū experiretur, tum q̄ Deus illū in patriam reuocaret; ille quā primū eiusdem voluntati assenserunt, dicentes: *Nunquid residui quidquā habemus in facultatib. & hereditate domus patris nostri* Amor quippe proprius amorē paternū superabat. vt & hoc in patre & in Principe, qui Christū supplex adorat. *Et adorabat eum.* Hi scilicet admirabiles sanctarū tribulationū effectus sunt. Ipsa namq; Principes inducūt vt Deum adorēt, prosperitas verò mentem eorū à Deo auertit. *Bonū mihi quia humiliasti me*, dicebat Princeps quidā afflictus. Sed mirū profectō, vnam rem mortē huic, vitam alteri afferre: nonnullis. n. tribulationes noxiæ sunt & virulentæ, alijs viles & iucundæ. Audite enim vt diaboli inclament: *Vt quid venisti ante tempus torquere nos.* Deinde è contra notate quid Psalmographus canat: *Virga tua & baculus tuus ipsa me consolata sunt.* Cum flumina Ægypti mirabili quadā ratione, iusta Dei vindicta in sanguinem cōuersa essent, quidquid Ægyptij, illis.

Gen. 25.

Gen. 32.

Tribulationes Principem hūc ad Deum adorandū pertrahūt.

Exod. 7.

Tribulationes hīs vita, mors

corum vxores, mulieres, filij, bestia biberent, sanguis erat quid autem interea bibebant Hebraei? ane putatis Moysem aliquem illis aquæ fontem, aut aliquam Nili portionem à sanguine immunem reliquisse? nequaquam. Sed eandem quam Ægyptij aquam biberunt; sed cum illam e flumine sanguineo haussissent, in suam naturam reuertebatur, vt multi graues auctores testantur. adeo vt quod barbaris sanguis erat & abominationi, illis aqua esset & voluptati. Idem de tribulationibus, quarum sanguis symbolū erat, esto iudiciū. Videtur quippe tribulatio cœlestis quædā pluuia, sed p̄ diuersitate manū in quas incidit commutatur: siquidem in manu peccatoris & mundani merus est sanguis, sed hominis iusti, aqua dulcis & nectār.

Exod. 4.

Serpens ille mirabilis, quo suam Moyses vocationem denotabat, manus illius cum subiisset, virga erat, sed extra illam, & in terram proiectus, vt serpens & vipera conspiciebatur. quo emblemate designatur, tribulationes vera animarum vocationis insignia, cum in iustorum manus incidunt, virgam esse, de qua locutus Psaltes ait: *Virga tua, & baculus tuus. ipsa me consolata sunt*; Sed ad terreni cuiusdā manus cum perueniunt, serpentes esse, dracones, venenum, virus & interitum.

Deut. 5.

De vxoris pudicitia cū in lege veteri dubitaret coniux, ad sacerdotē illam adducebat, qui certum ei portionis gen^o dabat: quod bibitum, si innocens & inculpata erat, nullum ei damnum aut lāssionem afferebat, si vero famam illicitis amplexibus commaculasset, quamprimū, velut hausta cicuta emoriebatur. Aquæ in sacris literis figura sunt tribulationū (Vnde Psaltes: *Intrauerūt aqua vsq; ad animā meā* id est tribulationes) has Deus, sincerus ille animarū nostrarum sponsus adhibet, quo earū fidē & patientiā exploret: quæ si cōstantes & fideles fuerint, nihil eis obsunt, sed profunt quāmaximē; at si adulteræ, & infideles, & mūdang, quamprimū emoriuntur, impatiētes sunt & blasphemę.

Deus tribulationes immitit, vt nos lucrifaciat.

Ne cogites igitur Christiane, dū Deus tribulationes tibi immitit, cui testandi & torquendi gratia tantū ab illo has immiti, sed lucrifaciendi. Cum Dauid filium Absalō bello persequeretur, occidere eum nolebat, sed eum duntaxat

taxat

liberent, sanguis erat
anne putatis Moy-
aliquam Nili portio-
nequaquam. Sed e-
runt; sed cum illam e-
am naturam reuerre-
antur. adeo ut quod
hi, illis aqua esset &
uarum sanguis sym-
de tribulatio celestis
quā in quas incidit cō-
is & mundani merus
icis & nectar.
ples vocationem de-
ga erat, sed extra il-
& vipera conspicie-
bulationes vera ani-
matorum manus inci-
tes ait: *Virga tua, &*
sed ad terreni euulsa
esse, dracones, vene-
ri dubitaret conux,
tum ei potionis gen-
culata erat, nullum
vero famam illionis
imū, velut hausta ci-
tris figura sunt tribu-
ta vsq; ad animā meā
is ille animarū nostrā
patientia exploret:
eis obsunt, sed pro-
infideles, & mūdang,
is sunt & blasphemē.
eus tribulationes ti-
i gratia tantū ab illo
patid filium Ablāō
lebat, sed eum dum-

taxat intercepte, & in gratiam pristinam restituere. Et fa-
nē cum porcis erumperent agmina, & magno in bellum
impetu prouerent; duces singulos & milites conturbat,
ne puerum Ablalon interficerent, sed viuum ad se adduce-
rent, imō cum tristis necis illius nuntius allatus esset, tanto
dolore affectus fuit, ut à morte haud procul abesset. Eodē
etiam modo nobiscum agit Deus, dum enim tribulationū
arma in nos exacuit & vibrat, bellum quoddam pacificum
gerit, in quo afflictiones ut milites sunt, constat autē illas
in aciem & bellum ea conditione emitti, ut filios rebelles
ac refractarios interceptant, & ad patrem celestem addu-
cant, non verò ut vitam eripiant.

Mundus excaecatus passionibus, & tribulationū hostis, Deus bel-
non aduertit Deum, bellum paternū indicere, cumq; nos
lū pacificū
oppugnat, ardentes amoris sagittas ei aculatus, nō occidere gerit.
filios, sed eosdē conuertere & ad vitā perducere; atq; hoc
per Ieremiam Prophetam insinuat dicentē: *Ego cogito co-*
gitationes pacis & non afflictionis, dicit Dominus. Id est
Nō delector bello aut vulneribus, imō cū bellū suscipien-
dum est, ad rebelles, qui nonnunquā exsurgunt, cōpescen-
dos, arma licet accingam, non nisi pacem postulo, & bellis
quæ moueo, omnia ad tranquillitatem perducere gestio.

Aduersitates igitur Deus velut arma adhibet, quibus Deus tri-
peccatores conuertat; licet enim nonnulli solo Dei amore bulationi-
ad virtutem moueantur, plurimi tamē non nisi baculis & bus cōuer-
violenter eodē cōpelluntur. in quo mulieres Ægyptias tit peccato-
imitantur, quæ cū à Pharaone mandatum accepissent, oēs res.
masculos Hebræos recens natos occidendi, tam impiū &
horrendum scelus detestata, dixere: *Non sunt Hebrææ sicut* Exod. 1.
Ægyptia mulieres, ipsa enim obstetricandi habent scientiā,
& priusquā veniamus ad eas, pariunt. Ecce discrimen. Æ-
gyptiæ non pariunt sine obstetrice, & Hebrææ insdem non
indigent. Tribulationes autem obstetrices cœlestes sunt;
mundanæ verò animæ mulieribus Ægypti Similes sunt, q̃
sine huiusmodi obstetricibus parere nequeunt; sed iustorū
vitro, instar Hebræorū, sine illis parere norunt. Ecce igitur
ut anima Archisynagogi, tribulationib. obstetricantibus, e-
Gregiam illam vitæ mutationem pariat, & Christū adoret.

Et adorabat eum. Miser ille Princeps arumnis & afflictionibus oppressus, lacrymans, gemens, & suspirans, quā primum vt ad Christum accessit, eius se pedibus aduoluit & adorabat dicens: Mundi saluator, vere Israel Messia, fili Dei omnipotentis, patris afflicti afflictione tangere, tuam ecce opem imploro, in brachia me tua conijcio, benignitatem depolco, benignum te igitur exhibe. Vnicam habebam filiam, Domine, facultatum heredem vnicam, vitæ delicias, & heu sorti meæ inuidens mors, hanc mihi abstulit, sed hanc, si velis, posse te resuscitare scio. *Veni igitur & impone manum tuam, & uiuet.*

Magno ecce loquitur affectu, triaque profert, quæ vester ferreum ad commiserationem permouere cor potuissent: primò filiam sibi vnicam esse, & omnium facultatum heredem. Deinde eam duodecennem fuisse, penè nubilem & opulento aliquo connubio proximam. Postremò, iam in extremis illam agere, vt Marcus & Lucas ait, & mortuam vt Matthæus. Ait siquidem Marcus: *Quoniam filia mea in extremis est, & Lucas deinde: Quia unica filia erat ei sex annorum duodecim, & hac moriebatur:* Sed addit Matthæus: *Filia mea modo defuncta est, sed veni.* In quo nulla inter Euangelistas discrepantia aut contradictio; non enim hic repugnant in extremis esse, mori, & mortuam esse, sunt. n. hyperbolice patris huius locutiones, quasi dixisset, adeo agra illa domi reliqui, vt nō dubito quin iā mortua sit, vt forsità hac exaggeratione vsus est, vt eo facilius Christum ad commiserationem, & opem ferendam excitaret. *Domine filia mea modo defuncta est:* Ecce nūntium mortis, tam iuuenes, quam senes eodē mori discrimine, cū puella hæc in ætatis flore hinc abripiatur: & vt vas lutea casui & fractioni obnoxia sunt, tam noua q̃ vetera; ita & omnes homines sine vllō discrimine mortales sunt, eandemq; fortunā subeunt tam iuuenes q̃ decrepiti, & Parca tyrannidi omnes promiscue subiecti sunt. Si figuli officinā ingressus, varijs vasis conspectis, tā recenter cōpactis, quā alijs iam olim efformatis, his maioribus, illis minoribus, peteres, equodnam horū omniū primum rumpendū esset; responderet haud dubiè, quod prius ad terram deciderit. Ita de homini-

Marc. 5.

Luc. 8.

Matth. 6.

hominib. in vasta mundi vastitate, & credendum est, quod alios ætate precedat, sed ad sepulcrum primò egrediens, nos vero vasa figuli confringens, ostendit in vasis fragilibus lenèdū expectare. An non iniustus & iniquus est, qui pecuniam ab aliquo sollicitè seruans, aut lucrum sollicitè detrectaret? Certe hoc gratis quidē, vt in rector est, quē nemo suo vsus a te mutuatū, tuum non est ita lenimo naturæ debitor, igitur cōmunis est, & Apes cū magno inuolūt, & magno exitu gerunt, quam primis, motus illos intestini domestica violentius temur, memoria, & carere, omnesq; animæ hac occasione filiarum. *Filia mea modo defuncta est:* non corporali sed spiritus nequidquam de his, ipsidem exorantibus, teritis, nimiam illis occasio. dicendo mitterent, hoc esse ad mundanos agendū, Iacobi filiarum libertas, caula fuit: nimia quæpe est, vt ruinam tuam lile Loh, honesto

ceps arumnis & affli-
pens, & suspirans, quā-
s se pedibus aduoluit
vere Israel Messia, fili-
ctione tangere, tuam
ua coniecit, benigni-
hibe. Vnicam habe-
credem vnicam, vita
mors. hanc mihi ablu-
re scio. *Venigitur*

que profert, quz ve-
ouere cor potuissent,
um facultatum hab-
uisse, penē nubilem.
nam. Postremō, iam
Lucas ait. & mortuā
Quoniam filia mea in
unica filia erat ei fere-
tur: Sed addit Matth.
ti. In quo nulla inter-
radictio; non enim hic
mortuam esse, sunt. n.
s, quasi dixisset, adeo
quin iā mortua sit, vel
eo facilius Christum
dam excitaret. Domi-
nūm mortis, tam
timine, cū puella hęc
vasa lutea casui & fra-
tera; ita & omnes ho-
sunt, eandemq; fortu-
& Patre tyrannidi o-
guli officinā ingressus,
pactis, quā alijs iam
is minoribus, peteres,
umpendū esset, respo-
tam deciderit. Ita de
homini.

hominib. in vasta mundi huius officina cōmorantibus sen-
tiendū, & credendum, primū hunc vitam amissurū, nō qui
alios ætate præcedat, sed quē sinister aliquis & infelix casus
ad sepulcrum primō traxerit. Sane mundus hic officina si-
guli est, nos vero vasa fragilia. Vnde Psalmista: *Tanquam*
vas siguli confringes eos, & Apostolus *Habemus thesaurum*
istū in vasis fictilibus Atq; ideo mirandū non est, si mors
senectutē expectare nescia, in iuuentute nos hinc abripiat.

An non iniustus & nequā ille dicendus esset, qui, postq̃
pecuniam ab aliquo credito & gratis accepisset, ita vt nul-
lū scēnus aut lucrū soluere teneatur, eandē repetit⁹ reddere
detrectaret? Certe hoc vitæ tibi spaciū Deus cōcessit, &
gratis quidē, vt in rem tuam eodem vtereris, ipse autē cre-
ditor est, quē nemo fallere aut circūuenire posset, qui iuro
suo vsus à te mutuatur, fortasse citius quam credebas repe-
tat; tuum non est ira sci aut detrectare sed hilari ac læto a-
nimo naturæ debitum, auctori naturæ persolvere. Mors igitur
cōmunis est, & illius recordatio admodū necessaria.

Apes cū magno impetu relictis alvearijs in aērē apertū
volitat, & magno exiguo in corpusculo furore inter se bel-
lū gerunt; quamprimū vt glebas aliquot terrę in altū iece-
ris, motus illos intestinos & ciuiles compescis. Ita cū bella
domestica violentius insurgunt, cinerum, in quos conuer-
temur, memoria, & assidua mortis recordatio, omnia pa-
care, omnesq; animæ motus poterunt compescere. Omnia
hęc occasione filiarū huius mortuæ dicta sunt.

Filia mea modo defuncta est. Ecquoniam hodie filiarū,
non corporali sed spirituali morte emoriuntur, parentib⁹
nequidquam de ijs sollicitis, aut Deum vix vñquam pro
ijsdem exorantibus; qui ē contra sapē ruinæ earum & in-
teritus, nimiam illis libertatem & luxum concedendo sunt
pccasio. dicendo insuper, licet stolidē admodum & impru-
denter, hoc esse ad ciuitatē morum addiscendam & inter
mundanos agendum imprimis necessarium. Nimia Dinæ
Iacobi filiarū libertas pudoris amissi & Sichimitarū excidij
causa fuit: nimia quoq; filiarum hodie libertas in causa se-
pe est, vt ruinam tum ipsæ tum aliarū sodales incurrant. Fi-
liæ Loth, honesto & sancto loco natæ, & patriarcharum
affines,

Mundus
officinę si-
guli simi-
lis.

Psal. 2.
2. Cor. 4.

Simile.

Multæ fi-
liæ petescit
ob paren-
tes.

Gen. 34.

Filiarum
libertas
noxia.

Ezech. 29.

affines, quod nimia forsitan libertate in Sodomis, Sodomis inquam, omnium scelerum colluue, & abominationum seminario, essent educatae, tum sibi honorem imminuerunt, tum sempiternam parenti infamiam, quod incastusoso cum illis concubitu commissus sit, inusserunt. Ita plurimae filiarum familias, quod nimia libertate gaudeant, & in mundo qui vitiorum & luxu academia est, assidue agant, saepenumero in interitum delabuntur, & sibi, parentibus, vniuersaq; familiae ac stirpi indelebilem infamiae maculam afficiant; quae omnia, pro dolor! saepius patribus imputari debent. Quos proinde Israelitis illis similes esse dixerō, de quibus Ezechiel, qui cum barbaros, filios & filias idolo Molocho immolantes viderent, adeo ut ingulatos flammis absumendos traderent, ipsos imitati sunt, non quidem flammis filios absumendo, quod horrendum illis & nefandum videbatur, sed non nisi per ignem traducendo diisq; offerendo, qui quamuis ita non morentur, vtilabantur tamen non nihil, & tetra fuligine tincti egrediebantur. Multi ad hunc modum patres, filias suas non omnino demonijs & mundi dissolutionibus immolant, sed per vanitates sacculi easdem solum traducentes, terriores, turpiore, malos edoctas mores & aliqua infamiae fuligine tinctas domum recipiunt, adeo ut meretricio (etsi non verò) nomine male apud cordatos audiant.

Iud. 18.

Parentes Michae Ephratae sacerdotis inter ceteras facultates, legarunt ei idolum quoddam & simulacrum, quod ceteris illi opibus carius habebant: sed hoc illi interitus & destructionis domus & facultatum direptionis causa exstitit. Ita multi parentes, quod filiam lubricam & dissolutam, & luxui deditam habeant, credunt eo illam citius matrimonio iungendam, sed, quae eorum infamia & stoliditas, non aduertunt ab idolo hoc & sibi & vniuersae familiae interitum imminere.

Matt. 14.

Herodias pellex illa regia, Herodi dissoluto gratiore fore credebat filiam, si scite tripudiaret, & omnia tripudiorum genera calleret, sed hoc mortem illi & interitum attulit. Patres quoque hodierna die magnos & intolerabiles sumptus praestant, ut filiae in mundi schola in omni vanitatum genere

genere erudiantur, sibi nite, & fucata quadamum illas linguis ceis maculam sepe affrit. Nolo quidem filias et illis ut monasticen piores sint, neue ita di

Quoniam Deus b gere est an non Dina ducta alienigenas vid est: filia Chanaan, q nio excruciatu est. H nitaribus allueta Prop lem ei deinde Deus in Principis filia mortua est. Princeps igitur p ruitur. ita eundem ea cum discipulis fuerit tribus Archisynagogi discipulis, & patre pr nus consentaneum, E norum, in quibus mo lum circa illas patran arbitris. Scandalizati solum cum Samaritan dia die, omnium in o scandalo exposita su tum cum mulieribus bicularis oclusis, de n nefas hoc esse duco, visitationes velut no ple Dei filius Principi solus intrare voluit Mirum profecto primu sequi, & dom Capharnaite id ipsum Cham, sed acriter etia ris. Sed duas ob cau

genere erudiantur, sibiq; persuadent, quod tripudiare, garrire, & fucata quadam verborum venustate uti norint, omnium illas linguis celebrandas; sed hæc omnia infamiae eis maculam sepe affricant, & famam sinistram concitant. Nolo quidem filias esse stolidas & fatuas, sed pudicas, non illis ut monasticen profiteantur auctor sum, sed ut modestiores sint, neue ita dissolutæ & mundanæ.

Quotnam Deus bone filias in sacris litteris perditas legere est? an non Dina Iacobi & Lia filia, quod curiositate ducta alienigenas videre cupisset, à Principe deflorata est? filia Chananæ, ob sinistra matris dogmata à Damono excruciatæ est. Herodiadis filia tripudiis & aulicis vanitatibus assuetæ Prophetæ mortem asserri curavit, & similem ei deinde Deus in vindictam intulit. Et ecce hic etiam Principis filia mortua describitur: *filia mea modo defuncta est.* Princeps igitur postquam Christo filia mortem aperuisset, ita eiusdem casu permotus Dominus fuit, ut cum discipulis fuisset domum usq; secutus. Multis comitantibus Archisynagogi domum ingreditur, non solus sed cum discipulis, & patre præsentem, ut doceat, indecens esse ac minus consentaneum, Ecclesiasticos domos subire mundanorum, in quibus mortuæ sunt filia, licet etiam miraculum circa illas patrandum foret, nisi præsentem patre & aliis arbitris. Scandalizati olim sunt Apostoli, cum Christum solum cum Samaritana agentem viderent, quamvis media die, omnium in oculis, & in agro: quanto maiori igitur scandalo exposita sunt colloquia illa clancularia Sacerdotum cum mulieribus Samaritanis, id est mundanis, in cubiculis oclusis, de nocte, sine arbitris & testibus: equidem nefas hoc esse duco, & assiduas hæc frequentationes & visitationes velut noxias & perniciosas damno. Imò nec ipse Dei filius Principis domum, ubi filia est licet defuncta, solus intrare voluit.

Mirum profecto, Dominum Principem hunc quamprimū sequi, & domum illius subire, cum tamen à Regulo Capharnaïta id ipsum rogatus, non modo non facere detestaretur, sed acriter etiā coarguerit dicens, *Nisi signa videritis.* Sed duas ob causas id ipsum præstitit. Primo, quod præcipuis

Varia filia perditæ quædam in S. Scriptura mentione.

Matt. 15.
Matt. 14.

Magna turba comitante Principis huius domum Christus ingressus est.

Domorum secularium frequentatio noxia sacerdotibus

Christus in huius Principis quod sacerdos esset, domum ingreditur

in Sodomis, Sodomis, & abominationum honorem imminuendam, quod incestu, inuenerunt. Ita pluate gaudeant, & in mia est, assidue agant, & sibi, parentibus, leni infamiae maculam patribus imputari similes esse dixerit, de filios & filias idolo ut irregularos flammis, non quidem flammis illis & nefandum uocando diu; offestur, vitulabantur taegrediebantur. Multi in omnino demonijs sed per vanitates factes, turpiores, malos agine rinctas domum verò nomine male pris inter cæteras factæ simulacrum, quod hoc illi inuentus & direptionis causa exlubricam & dissolutam eo illam citius mania & stoliditas, vniuersæ familiarum dissoluta gratiore fo. & omnia tripudiorum & interitum attulit & intolerabiles sum. in omni vanitarum genere

pais Iesu inimicis esset, utpote Phariseorum Princeps; hūc igitur ut sibi amicū reddat, vltro in domum illius ingressus est, coram illo miraculū edidit, filiā ad vitā reuocat, & sibi beneficio collato deuincit; nosq; eadem opera edocet inimicos esse diligendos, inq; illos beneficia conferenda. Secundo quod sacerdotum Princeps esset, quem proinde colere & beneficijs demulcere voluit, ut ad oculum demonstraret esse sacerdotes honore & cultu prosequendos.

Leuit. 24.

Lege olim cautum fuit, ut sacerdote domum aliquam ingressuro, eadem prius mundaretur, & ab omnib. sordib. purgaretur. ē quo colligere erat, quis honor veteris Legis sacerdotibus, officij & muneris sacri intuitu, deferendus esset. Quanto verò maiorem sacerdotibus legis Euangelicæ deferre oporteat. Si Reges, Angeli, imò Deus ipse honorari debet; sacerdotes profectò non secus atq; ipsi honorandi sunt, quod Reges, Angeli, imò dij quidam in sacris litteris appellantur. Hac igitur de causā Christus Principis sacerdotum ædes subit, ut filiam ad vitam resuscitet.

Sacerdotibus honor debitus.

Et cum ingrederetur domū Iairi. Christus igitur Pharisei domū cum ingressus esset, & tibicines audiret, & homines interius magnū excitaret strepitū; omnib. quamprimū ut egrederent præcepit. Domū hanc introeunti sexcenti sese cōceptus offerūt; primo nō possum quin domesticorū horū demittere vesaniā qui in domo luctus adhibēt tibicines, & in morte misceri muscā; q; tamen nō immerito reprehendit Eccles. *Musca in luctu importuna narratio.* Palatiū

Eccles. 22.

Iairi, vera mūdi imago est: quāuis. n. in mūdo varia quotidie sint funera, & plurimi obeant, lasciuire & ineptire tamē alij non desinūt: ipse quin etiā mons quidā Caluarij est, in quo Christo in cruce moriente, filij Dei in ærumnis sunt, Iudæi & milites aleis tēpus terunt. ipse deniq; regnū Babylonium est, in quo alijs in fornace æstuantibus & morientibus, alij ad sambucā & fistulā sonitū exultant & idola adorant. Secundo cum tibicines & cornicines quos in domo viui Principis & sanctitatis studiosi, sacerdotis & Pharisei video, apertius considero, ipse mihi persuadeo nō temere hos aduocatos nec sponte aduenisse; imo crediderim veterem Thracū hic consuetudinē renouatā, qui in libero-

Matt. 27.

rum natiuitate plorabat. tam rationē alij deos in morte filiarū, q; earū virginitatē testatā credos in funere adhibebant. Plurimos autē tunc, quemadmodū & dīcant campanā. Credidit in funebus inductos, iucium composita, omni, suspiria & lacrymas, & domo exegit, sed derideretur, exhibita.

Et deridebant eum. Ius doctrinā explodit, sanatur. *Deridetur. n. iusticiam deridebantur.* Omnes Christi pauperem, mortem, omnia iacentes me deriserunt in palatio, Iudæi in cruce, hæretici in Venuditarum patris vestri contumelijs & iniurijs tandem prosequimini.

Mundus Christum confectetur, quod alio dem sit ingenij, quod appellat. *Sinite,* inquit Domine: quos mori quos viuos credis, muto. *Non est mortua pueri:* mine omnes te haudent, & verē mortua defuncta est. Ridet autē ea quæ nunquam antiqua manifestum faciunt. Sara nonagenaria est.

orum Princeps; hinc
mum illius ingressus
vitā reuocat, & sibi
m opera edocet ini-
ficia conferenda. Se-
et, quem proinde co-
ad oculum demon-
prosequendos.

ore domum aliquam
& ab omnib. fœdib.
s honor veteris Legis
traiit, deferendus es-
us legis Euangelicæ
Deus ipse honora-
atq; ipsi honorādi
lam in lactis litteris
altus Principis sacer-
resuscitet.

Christus igitur Pharisei
s audiret, & homines
anib. quamprimū vt
troeunt sexcenti sese
quin domesticorū ho-
us adhibet tibicines,
nō immerito repre-
hensio. *Palatium*
mūdo varia quoti-
diū inirentamē
quidā Caluanē est, in
Dei in ærumis sunt,
deniq; regnū Baby-
tuantibus & morien-
tibus exultant & idola
ticipines quos in do-
s, sacerdotis & Pha-
rihi persuadeo nō te-
nisse, imo crediderim
nouatā, qui in libe-

rum natiuitate plorabant, in funere autē ingemiscebant. A-
liam tamen rationē assignat Theophylactus, solitos sc. Iu-
dæos in morte filiarū, quæ virgines hinc decedebant, quo
earū virginitatē testatā facerent, eosdem tibicines & citha-
rædos in funere adhibere, quos si nuptias inijsent, habuiss-
sent. Plurimos autē hic fuisse certū est, q. filia Principis es-
set, quemadmodū & diuitem aliquo defuncto plurimæ pul-
sant campanæ. Crediderim poti⁹ musicos hos & tibicines
in funeribus inductos, vt ferali lugubriq; cantu & nenia ad
luctum composita, omnes ad dolorem & luctum excita-
rent, suspiria & lacrymas elicerent. Hos tacere iubet Chri-
stus, & domo exegit, seseq; ad filiam excitandam accingit;
sed deridetur, exhibilatur, omnesque eum insanire credunt.

Et deridebant eum. Mundus Christi opera exhibilatur, il-
lius doctrinā explodit, seruorumq; Dei gesta vitamq; sub
fannat. *Deridetur. n. iusti simplicitas*, ait Iob: sed à te quoq;
vicissim deridebuntur Domine. *Tu Domine deridebis eos.*
Omnes Christi paupertatem, nuditatem, humilitatē, cru-
cem, mortem, omnia illius mysteria derident: *Omnes vi-
dentes me deriserunt me*, Omnes inquit, milites Herodis
in palatio, Iudæi in cruce, Geniles in Euangelij annuntia-
tione, hæretici in Ven. Eucharistia. Maledicti Cham, qui
nuditatem patris vestri Noë irridetis: Scelesti Semei, qui
contumelijs & iniurijs, & lapidum imbre innocuum Da-
uidem prosequimini.

Mundus Christum irridet, q. aliam viuendi rationem
confectetur, quod alio loquatur idiomate, quod non eius-
dem sit ingenij, quod viuentes mortuos, & mortuos viuē-
tes appellet: *Sinite*, inquit, *mortuos sepelire mortuos.* Quid
ais Domine? quos mortuos dicis, adhuc in vita sunt; &
quos viuos credis, mundus vt mortuos habet, vt hoc lo-
co: *Non est mortua puella, sed dormit*; quid hoc audio Do-
mine? omnes te haud dubiè irridebunt. Dormire illam as-
seris, & verè mortua est; testatur & pater, *filia mea mortua
defuncta est*. Ridet auditis hæc paradoxis mundus, ridet
ea quæ nunquam ante vidit vel audiuit, quod egregia fi-
gura manifestum faciam.

Sara nonagenaria cū ab Angelo intellexisset, concepturā
se filium,

Cur tibi-
nes in fu-
nere.

Mundus
Christi o-
pera explodit.

Iob. 12.
Psal. 8.

Cur Chri-
stum mun-
dus irri-
deat.

Gen. 23.

se filium, ridere effusus cœpit, imò omnes sibi corrisuro ait: *Omnis qui viderit me, corridebit mihi*. quasi diceret, visum non est hactenus, nonagenariam, qualis ipsa sum, circa vitæ vespem, concipere & fœtum edere, atque ideo omnes non immerito ridebunt. Paradoxa scilicet sunt; atque ideo mundus Dei ridet opera, quæ cū intelligere nequeat, sannis excipit. Ridet item Dei opera mundus, & sanctorum, quia repugnant & aduersantur malæ eorum viuendi consuetudini.

Demostratio
nis apoph
thegma.

Luxit non inscitè in furem quemdam olim Demostratio, qui nocturnas illius lucubrationes iniquo ferret animo, scio, inquit, *me tibi molestum esse, quia noctu lucerna accendo*, quod nihil adeo fures oderint quam lumen. Itaque quoque dicendum, improbos iustorum ideo vigilijs, orationibus, ieiunijs & pœnitentiæ insultare & explodere; quod de nocte, id est in vitæ huius tenebris & vitiorum caliginis boni exempli candelam accendant. Atque ideo de illis dictum olim à Christo, *Vos estis lux mundi*. Christus igitur irridetur, & deridebant eum. Sed risus hos relinquamus & reliquam Euangelij partem prosequamur, qua miraculum de Hæmorrhœula per sanata continetur, & hoc secundæ orationis parte prosequemur.

Christus igitur cum Principe iter ingressus filiam illius resuscitaturus, aliam mulierem obuiam habuit, sanguinis fluxu iam à duodecim annis laborantem: dicebat hæc autem intra se, Beatam me si vel fimbriam vestis illius tangere possim; mihi quippe persuadeo, quamprimum me sanitati restitutum iri. Et ecce mulier, quæ sanguinis fluxum patiebatur, duodecim annis accessit retro. Multis in mentem venit idque antiqua traditione relatum est, mulierem hæc Veronicam nomine dictam esse. Ambrosius Martham Lazari sororem eam esse voluit, sed crediderim cum Eusebio libro septimo, histor. Ecclesiasticæ capit. decimo quarto, & Solomono libro quinto, capite vigesimo primo, mulierem hanc Casarea Philippi oriundam fuisse, quæ quoque perpetuam recepti à Salvatore beneficii memoriam ad posteros transmitteret, ante domus fores æneam statuam ad SALVATORIS formam erigi iussit; ad cuius

Li. de Salu
cap. 5.

ad cuius basim flos deinde
niam velis excresecere
omnia morborum ge
toria Tripartita, impi
hanc comminuisse, suan
Deus iniquitatem ac ne
orato eandem ad terrar
Grauiter mulier hanc
batur. Primo ob ipsum
quod Iudæi maxime
dem iubentur hoc qua
libus sequestrare viue
quia duodecim ip[s]is an
quod varia adhibita
mò quotidie morbus i
omnè substantiam in m
demna hoc illi dedere
it cruciatus, omnem
magis magisque incre
stimulante, quin & q
redit dicens, Si tetigero
salua ero.

Hic sudat & mirè se
pos reliquiarum sancta
truere. Attingitur, effug
inconsiderato quodam
fimbriam Christi tetig
eam aliquatenus ream
tactu sanitatem cōsecu
ted in exemplum tra
endum, simile quid
tingere. O spiritum int
Ecce Euangeliste hanc
runt, dixisse nimirum
vestimenti eius, salua
prædicem; & impude
appellare non veretur
bar non reple modò
Dom. Tom. 2.

omnes sibi confisuros
mibi, quasi diceret, vi-
 ti, qualis ipsa sum, cir-
 m edere, atque ideo o-
 ioxa scilicet sunt; atq;
 ti intelligere nequeat
 mundus, & sancto-
 malz eorum viuendi

dam olim Demosthe-
 nes in quo ferret ani-
 esse, quia *ne tu lucerna*
 ar quam lumen. Ita
 ideo vigilijs, oratio-
 e & expiandere; quod
 & vitiis caliginis
 Atq; ideo de illis di-
 pndi. Christus igitur
 hos relinquamus &
 amur, quia miraculum
 etur, & hoc secunda

ingressus filiam illius
 iam habuit, sanguinis
 tem: dicebat hæc au-
 tiam vestis illius tan-
 quam primum me sa-
 & sanguinis fluxum pa-
 ro. Multis in mentem
 um est, mulierem hæc
 Ambrosius Martham
 crediderim cum Euse-
 æ caput decimo quat-
 vigesimo primo, mu-
 dam fuisse, quæ quo
 beneficij memoriam
 domus fores ædificat
 erigi iussit;
 ad cuius

id cuius basim flos deinde enatus est, qui non nisi ad fim-
 oriam vestis excrecebat, atq; is tanta efficaciaz & energie,
 ti omnia morborum genera persanaret. Refert autem hi-
 storia Tripartita, impium Apostatam Iulianum statuat
 hanc comminuisse, suamq; loco eius erigi iussisse. Sed hæc
 Deus iniquitatem ac nequitiam non ferens, fulmine vi-
 brato eandem ad terram deiecit.

Grauitur mulier hæc cruciabatur, & non parum afflige-
 batur. Primo ob ipsum morbi genus, quod vehemens erat,
 & quod Iudæi maxime exhorrescerent. in Leuitico si qui-
 dem iubentur hoc quæ morbo laborant, à cæteris homi-
 nibus sequestrare viuere. Secundò ob morbi diuturnitatē,
 quia duodecim ipsis annis hoc morbo laborauerat. Ter-
 tiò quod varia adhibita medicamenta in vanum cederent,
 imò quotidie morbus ingrauesceret. Quartò denique, qd
 omnē substantiam in medicos impendisset, & frustra qui-
 dem: nā hoc illi dedere medici, quod multos perpeffa fue-
 rit cruciatus, omnem amiserit substantiam, & morbus
 magis magisque increuerit. Vexata igitur & afflictione
 exstimulante, quin & viua fide confirmata, Christum ac-
 cedit dicens, *Si tetigero tantum fimbriam vestimenti eius,*
salua ero.

Hic sudat & mirè se torquet miser Calvinus, sciēs hinc
 nos reliquiarum sanctarum cultum & venerationem ad-
 struere. Ait igitur, effugij quærendi gratia, mulierem hanc,
 inconsiderato quodam zelo, (eius vt adhibeam verba)
 fimbriam Christi tetigisse, atq; ideo superstitionis exerciti-
 eam aliquatenus ream esse. Et quamuis, inquit, fimbriæ
 tactu sanitatem cōsecuta sit, singulare quiddam fuit, neue
 idē in exemplum trahendum, aut consequenter hinc eli-
 ciendum, simile quid in Sanctorum reliquijs posse iā con-
 tingere. O spiritum inferno & dæmone progeneratū! Omnes
 ecce Euangelistæ hanc circumstantiam diligēter obserua-
 runt, dixisse nimirum illam, *Si tetigero tantum fimbriam*
vestimenti eius, salua ero; quo fidem illius celebrent & de-
 prædicent; & impudens ille impostor, indiscretam illam
 appellare non veretur. Christus fidem illius laudat & pro-
 bat non re ipsa modò, sed & verbis, *Fides tua te saluam fe-*

Lib. 6. c. 4.

Mulieris
huius af-
flictio.
Leui. 15.Detestan-
dus Cal-
uini error.

cit; & Antichristus Calvinus eandem carpit, & superstitionis accusat.

Sanctarū
reliquiarū
cultus ad-
struitur.

Act. 19.

Clamet, insaniat, bacchetur, effera scat hic tempesta illa religionis, & iuratus omnium rerum sanctarum, & præsertim reliquiarum hostis Calvinus, hinc tamen, vt & ex alijs plurimis scripturæ locis, Ecclesiæ dogma de sanctarum reliquiarum cultu & honore, adstruere & stabilire possumus, quarum tactu & aspectu plurimi sanitate pristina restituti sunt. Si enim sudaria & semicincti Pauli ægros sanarunt, cur ossa & aliorum sanctorum vt Apostolorum, Martyrum, Confessorum, & virginum reliquiae, eandem vim non habeant? Si veteres illi Christiani Ephesij tantum cultum honoremque sine ulla superstitionis aut idololatriæ nota, sudarijs Apostoli, vt ex Apostolorum Actibus apparet, exhibuerint, varia ipsidem morborum genera depulerint; cur igitur ossa & vestes, in quibus Spiritus Sanctus tot anni commoratus est, & tot mirabilia produxit, non venerebimur?

4. Reg. 13.

Caquæ mortui quamprimum vt ossa Elisæ Prophetæ tetigit, in pedes stetit, & cum alijs fugam iniit; & Apostolorum aliorumque sanctorum reliquiarum attractu à morbis sanari non poterimus? Sed opinionem nostram confirmans Hieronymus, in vita Sancti Pauli Eremitæ ait, Antonium plaris facere solitum, tunicam S. Pauli è folijs contextam, quàm omnes Crassi opes aut regias facultates. Et ecce Hæmorrhoidia reliquiarum sanctarum virtuti potentiaque innixa, tactu se vestis Christi ab insanabili morbo liberari posse credit.

Euangelista Marcus mulieris huius miseriam & calamitatem exaggeraturus, ait, oēs eā facultates in medicos, & quidam frustra effudisse. Verum igitur prouerbiū est, *Qui medicū viuūt, miserè viuūt.* Curent igitur medici, & dent operā ne suis phar macis, catapotijs, calijs, aposeumatis, pilulis, rhabarbaro, alijsque tum simplicibus tum cōpositis, quæ agris præscribunt, naturam vel debilitent, vel etiam penitus extinguant, ne in supremi iudicii die, homicidij & cædis rei ob plurimos quos perperā medicādo

ad

ad Tartara transmissi. Quam illa inhumana necem inferendam præ lenta mercede accepta hominibus mortem a-

Xiphilinus teste Diem in extremis esse.

ipsi; optimi linp. mor-
risia apothecarum, id e-
didit. Et sane simile e-

Illo ad iatpā

Medicorum pl-

Interrogatus olim
ægotaret, & optimi
Quia te medicū nō v-
tus nūquā expertus es
tus essem, te coarguen-
lebat, medicos vt plu-

Hinc etiam Anab-
lusq; vsum suis intere-
regis Asa, quem quō-
scriptura sed meta ha-
medicū propter nec-
medicina, quam ab a-
piens non abhorrebat
dico, sed culpandos il-
lam ægri opem adde-
opibus orbarunt. S-

Domino impetrante
Themistocles Ath-
cultatibus exutus, ad
mensæ regis cum fili-
suis, præst perijsemus. I-
reia, siquidem, si de-
penissent. Absq; his
tem consecuta, & ce-

Cæcū mulie-
tium agi, & de sua

in carpit, & superstitio-

fferat hic tempesta-

terum sanctarum, &

mus, hinc tamen, ut

eclesiaz dogma de san-

e, adituere & stabili-

specu plurimi sanitat-

studaria & semineia

e aliorum sanctorum,

storum, & virginum

? Si veteres illi Chri-

stemque sine ulla su-

daris Apostoli, ut

exhibuerint, ut

pulerint; cur igitur

Sanctus tot annis

produxit, non venera-

ot ossa Elisei Prophe-

alijs fugam inijs; &

in reliquiarum attactu

ed opinionem nostram

uct. Pauli Fremijs ait;

nicam S. Pauli e folijs

saur regias facultates.

sanctarum virtuti po-

tissi ab insanabili mor-

ius miseriam & cala-

facultates in medicos,

igitur proverbium est,

urent igitur medici, &

tis, calijs, apocuma-

n simplicibus tum co-

ram vel debilitent, vel

premi iudicij die, hos

perperā medicatio

DOM. XXIII. POST PENTECOST. 32

ad Tartara transmissere morbos coram Deo accensur.
Quanam illa inhumanitas & effera crudelitas, tortori ad
necem inferendam pretium persolvere, & medicos lucu-
lenta mercede accepta, velut ingratis mortuorum,
hominibus mortem accelerare.

Xiphilinus teste Dione, cum videret Adrianum Cæsa- *Dio Nicæ-*
rem in extremis esse, medicorum imperitiam coarguens, *lis in A-*
ijsq; optimi Imp. mortem ascribens, ait πολλοὶ ἰατροὶ βα- *driano.*
σιλέα ἀπόλεσαν, id est, Medicorum multitudo Cæsare per-
didit. Et sanè simile quid in Græcorum senarijs legere est
Πολλῶν ἰατρῶν ὥσπερ ἐμὲ ἀπώλεσεν, id est,
Medicorum plurimorum visitatio me perdidit.

Interrogatus olim à Medico rex Pausanias cur nunquā Pausaniæ
ægtotaret, & optima semper esset valetudine respondit, apophteg-
ma. *Quia te medico nō utor, cui medicus, cur aut coarguis, cu-*
ma. *ius nūquā expertus es scientiā vel artē: rex ait, nec si ex-*
per- *tus essem, te coarguerē, nō. n. superstes essem. Insinuare vo-*
lebat, medicos ut plurimū mortē hominib. adferre solere.

Hinc etiam Anabaptistæ medicinam reprehendunt, e- *Anabapti-*
iusq; usum suis interdiciunt, inducti ad id etiam exemplo *stæ medi-*
regis Asa, quem quod medicis se crediderit, reprehendit *cinam dā-*
scriptura sed mera hæc infania est, nam ait Sapiēs, *Honora*
medicum propter necessitatem; designare volens, opus esse *nant.*
medicina, quam ab altissimo conditam ait, & *quam ut sa-*
piens non abhorrebit. Equidem medicos necessarios esse *Eccl. 38.*
dico, sed culpandos illos, qui facultates exfugunt, nec vili-
am ægris opem adferunt; quales hi, qui hæmorrhoidiam
opibus orbarunt. Sed hæc facultatum amissio vitam ei à
Domino impetrauit.

Themistocles Atheniēsis patria extorris, & omnibus fa- *Plutarcho.*
cultantibus exutus, ad regem Persarum se contulit; cumque *in The-*
mensæ regis cum filijs assideret, dicere cepit, *Perieramus mist. to 1.*
filij, nisi perijssemus. Idem dicere hæmorrhoidia potuit; pe- *Et to. 2. in*
rierat siquidem, si diuitiæ, quas in medicos impendit, non *apophteg.*
perijssent. Absq; his enim si fuisset, nunquam esset sanita- *Grac.*
tem consecuta; & certè certius perijssent, nisi ita perijssent.

Cæterum mulier hæc, iā senior & grandæva suū nego. Filiz non
alium agit, & de sua ipsius sanitate sollicita est, inter turbas discursant
& populi

& populi multitudinem agens, sed filia Principis Patrē habet, qui causam illius apud Dominum agat; quod filiarum non sit, quamvis sanitas, & valetudo in discrimen adducatur, discurre, per contubernia agere, & negotia propria tractare: sed vetulis hoc vitio non vertitur, nec tantū periculū includit. Quare scitē & appositē Hebræi lingua sua puellā *Alma* vocarunt, quod tantuamēd est, ac si dicas abscondita: quod nullus haberi thesaurus queat, qui diligentius & maiori cura debeat asseruari, quam puellæ honor & pudicitia, quod plurimi eidem fures insidientur.

Cant. 3.

Filia non-
nisi tercio
egredia-
tur.

Puellæ
hierogly-
phicum.

Cant. 2.

Dilectus ille in Canticis cum sponta agens de sorore illius ait, *Quid faciemus sorori nostræ in die quando alloquenda est.* (quo loco *alloqui*, tantundē est ac nubere.) vt ostendat, prius filias viris aut feminis suspectis loqui non debere quam nupserint. quasi diceret, Primum filiaz cum viro colloquium sit in die nuptiarum. Vnde sapiens quidam ait non nisi ter in vita filiam egredi debere, primò vt baptizetur, deinde vt nubat, ac postremò vt sepeliatur. Ipse quoque sponsus subnectit quamprimum. *Si murus est, adificemus propugnacula argentea*: non nisi de muro propugnaculo, clauitroq; hic sermo est, quæ impediunt nesponta hæc egrediatur.

Filiam expressuri hieroglyphicē veteres, pinxerunt ad latus eius dextrū draconē, & ad pedes testudinē, draco qui visus acutissimū est, denorat custodiā & vigilantia, testudo verò quæ tardigrada & lenta est, solitudinem, hæc enim nunquā domo egreditur, semperq; captiua detinetur. Huc alludens in canticis spōsus inuitat dilectam suam vt columbæ instar in foraminibus petre se abdat ac delitescat, *Amica mea, columba mea in foraminibus petra*; quasi diceret; Mundanarum mulierum est in mundo agere, per plateas ac vicos discurre; at te o amica mea, quæ aliam viuendi rationem confectaris, quis instar in nido abscondi, & cubiculo egredi non oportet.

Inter ceteras beati viri felicitates & cordatæ mulieris dotes hanc recenset etiā Psalmista, *Vxor tua sicut vitis abundans in lateribus domus tue*. Id est, Beatum se dicere maritum is debet, qui frugi & sedulam vxorem, quæ domo rarò

egre-

egrediarur, nactus fuerit
ius conuaga, lubre

Angeli quos Abrahā
eius & matrem familiā
mum, *Vbi est Sara* v
iam vetula adeo solit
tubernia sociarum p
deret; & cum peregr
rent, cubile solitana
imò & Angelorum d

Ita cetera dum. H
aurea ab ægyptijs m
luit Deus, vt mulier
tuo sumerent; non lo
domos se conferte de
tur prudens & cordat
cretam sibi construx
Aequum enim & de
motatam rasilimē
ctas, & præsertim i
imminet damni vti i
inter populi turbas a
sui ipsius sanitate dep

Et ecce mulier qu
Euangelista omnes
sequendam testatur
Mundani impendu
luptatem in mundo
mundus siquidem la
cōtemnit, quod egre

Rogabatur hic a
suis tyrannus cū di
siquidem plena, &
prodigus, qui disse
inde Lazarus; de qu
Cum propius h
conhibeo, imò &
matibus, quam pri

ia Principis Patrē ha-
magat, quod filiarum
in discernen adducā-
& negotia p̄pria tra-
it, nec tantū periculū
raī lingua sua puellā
ac si dicas abscondi-
at, qui diligentius &
puellā honor & pudī-
entur.

la agens de sorore il-
die quando alloquū-
ac nubere, vt osten-
tis loqui non debe-
mum filia cum viro
sapiens quidam ait
p̄mō vt baptize-
pelatur. Ipse quo-
Si maritus est, adifi-
de muro propugna-
ediant nelsona hęc

terres, pinxerunt ad
testudinē, draco qui
& vigilanti, testudo
ndinem, hęc n. n. n.
derinetur. Huc alla-
in suam vt columbā
ac delitescat, *Amica*
bera; quasi diceret;
o agere, per plateas
quā aliam viuendi
lo abscondi, & cu-

ordata mulieris do-
tua sicut vitis abū-
atum se dicere mari-
em, quā domo raro
egre-

egrediarur, nactus fuerit, ē contra verō infelicem se ille, cu-
ius coniux vaga, lubrica & discurrens.

Angeli quos Abraham hospitio receperat cū vxorem
eius & matrem familias non viderent, petebant quam pri-
mum, *Vbi est Sara vxor tua?* Erat quippe Sara, quamuis *Gen. 18.*
iam vetula adeo solitudinis & quietis studiosa, itaq; con-
tubernia sociarum perosa, nullum vt prater maritum vi-
deret; & cū peregrini & externi domum illius diuertere-
rent, cubile solitaria ingrediebatur, omnium conspectum,
imō & Angelorum declinans.

Israhēlita dum Ægypto egrederentur, vasa argentea & *Exod. 12.*
aurea ab Ægyptijs mutuati sunt; inter cetera autem vo-
luit Deus, vt mulieres non nisi à vicinis & hospitibus mu-
tuo sumerent; non longius enim quam ad vsq; vicinarum
domos se conferre debet mulier. Ita non immeritō lauda-
tur prudens & cordata Iudith, quod in domus abdito se-
cretum sibi construxerit, raroque in publicum prodierit. *Iudith 8.*
Aequum enim & decens fuerit, scēminam cordatam &
moratam rarissimē foras prodire, & solitudinem conse-
ctari, & præsertim iuniores: senioribus enim tantum non
imminet damni vt in hæmorrhoidia hac videre licet, quā
inter populi turbas apparet, frequentiam non curat, & pro
sui ipsius sanitate deprecatur.

Et ecce mulier quæ sanguinis fluxum patiebatur. Hanc

Euangelista omnes facultates impendisse ad sanitatē con-
sequendam testatur; atque hac ratione in mundo viuatur.
Mundani impendunt omnia vt quietem aliquam & vo-
luptatem in mundo inueniant, & nullam reperire queunt;
mundus siquidem latro est, qui diuites perdit, & pauperes *Mundus*
cōtemnit, quod egregio Diogenis responso faciā illustrius. *diuites*
perdit.

Rogabatur hic à quodam quomodo se gereret Diony-
sius tyrannus cū diuitibus, ait, vt aliquis cum vasis; euacuat
siquidem plena, & vacua abiecit, testis primō sit miser ille
prodigus, *qui dissipauit omnem substantiam suam*, & de-
inde Lazarus; de quo scriptum est, *Et nemo illi dabat.*

Cū propius hæmorrhoidiam intueor, eiusq; colorem
considero, imo & pulsū tango, ex morbi illius sympto-
matibus, quamprimum iudico, magnorum illam pręuiri-
catorum

34 CONCEPTVS THEOLOGICI

Osee 4.
Mulier
hec hæ-
morrhoi-
sa pecca-
tores deno-
tat maio-
res.

Cæsar
Augusti
dictærum.

catorum imaginem gerere, illorum inquam qui peccata peccatis accumulunt, & criminum nouorum quotidie se reos cõstituunt, iuxta verba illa Prophetæ, *Sanguis sanguinẽ tetigit*. Atq; verè fluxu sanguinis laborare dicendus est spiritualiter, vel qui pluribus addictus est peccatis, desiderijs prauis in omnibus morem gerens, vel qui praua vitij cuiusdã consuetudine in transuersum actus, in ipsũ sapius prolabitur, & eidẽ assuescit; vterq; enim passionum suarũ & cupiditatum mûdanarum dysentria laborat. Ceterũ mulier hæc duodecim ipfis annis in hac ægritudine permansit, quod qui continuo sanguinis fluxu laborent, id est qui vitij suis iam longa consuetudine assuerũt, difficulter admodum sanitati restituuntur, & non nisi magno labore ad iustificationem redeunt; admoneri & corpi quidem possunt, sed non nisi agrè conuerti & corrigi.

Galba orator disertissimus cùm coram Augusto Cæsare peroraret, ac sapius inter dicendum orationes ad Augustum conuersa repeteret, *Corrige, siquid peccati Auguste*; respondit lepidè Augustus, *Ego te monere possum Galba, corrigere non possum*; ad gibbum quem dorso gerebat, quicquid ei naturalis erat, tacitè alludens: huius moneri quidem sed corrigi, id est tolli ille non poterat. Idem de peccatore dixero, qui in peccatis inueteratus, & longa quadam consuetudine incuruatus, admoneri quidem potest, sed humanè loquendo corrigi nequit: Christus accedat necesse est, & miraculo quodam curet, vti hanc sanguinis suam mulierem.

Et ecce mulier quæ, &c. Ecce iterum nouos conceptus. Vetula hæc, quæ omnia sua in medicos & medica sine vlla ope aut sanitatis recuperandæ spe impendit, si propius intueri quis desideret, legem veterem adamussim repræsentat, quæ omnia bona sua, fidem, Sacramenta, mysteria, caremonialq; insuuebat & absuuebat, nullum tamen peccatorem sanare, vel peccatum aliquod penitus auferre poterat. Ostendit Deus, olim Mosis rubum in deserto ardẽtem, non tamẽ vstulatũ, visio hæc, etiã iuxta Hebræos, denotabat Iudeos à barbaris quotidie diuexari, & spinarũ ac culeis cõpungi, qui grauius illis infligebãt vulnera, sed simul etiam

Exod. 3.

DOM. XXIII.

etiam offendebat, omnimentum aut læsionem spiritusque occasio. Veni Beda, crediq; hæc in forma ignis in multis peccata, quorum eandem tamen non auidescendere, qui eadem scilicet morbus talem sione mulieris nostræ.

Cùm morbum huius, credidim hæc rotum quo nihil in mulcilius, Deoq; inuilius, minationes ostenderet & eius in introitu idolum zeli appellabant, hic passionis amoris eidem adolentes, digentes Adonida, & tudinis imaginem. ostendit illi lenes qui & flosculos natibus lectatio, quam è delirò peccatam abominapraua consuetudine peccando placet.

Doctissimus Rupertus Prophetæ Amos subleuibus Moab Edom non conuertam. Priore est, quando scilicet extorqueretur. Secutum, quando eadem quis peccato delectum cum vitæ diendum est, nam solet.

inquam qui peccata
nouorum quodidē se
netat, *Sanguis sanguis*
laborare dicendus est
est peccatis, deside-
vel qui praua vitij
actus, in ipsū sapius
nim passionum suarū
eia laborat. Ceterū
hac ægritudine per-
fluxu laborant, id est
e asseruerūt, difficul-
& non nisi magno la-
poneri & cotipi qui-
& corrigi.

am Augusto Cæsa-
rationes ad Augu-
id peccati *Augusti*
ponere possum *Galba*,
in dorso gerebat, qui-
huius monent qui-
terat. Idem de pecca-
tis, & longa quadam
i quidem potest, sed
Christus accedat ne-
vū hanc sanguini.

in novos conceptus.
os & medica sine vi-
pendit, si propius
in adamussim repræ-
teramenta, mysteria,
bat, nullum tamen
quod penitus auferre
pum in deserto ardē-
iuxta Hebræos, de-
uexari, & spinarū a-
bāru lnera, sed simul
etiam

etiam ostēdebat, omnia hæc tormenta nullum ijs detri-
mentum aut læsionem adferre posse; sed bonorum ijs pro-
speritatisque occasionem fore. Verum aliud hic intelligit
Ven Beda, creditq; flamma hac legem veterem, quæ dein-
de in forma ignis in monte data fuit, denotari: quæ quam-
uis peccata, (quorum symbolum sunt spinæ) prohiberet, *In Com-
ment. 3.*
eadem tamen non auferebat: necesse siquidem erat Deum
descendere, qui eadem succenderet, id est remitteret. Talis
scilicet morbus talem requirebat medicum, atq; hæc occa-
sione mulieris nostræ, quæ sanguinis fluxum patiebatur.

Cum morbum hunc eiusque diuturnitatem conside-
ro, crediderim hac denotari peccatorem in vitij obdura-
tum quo nihil in mundo ad sanandum haberi potest diffi-
cilis, Deoq; inuisus. Deus Ezechielī olim templi sul abo-
minationes ostendere volēs, ad templi ostium eū deduxit,
& eius in introitu idolum ei commonstrauit, quod ido-
lum zeli appellabant, quod amantes zelo succenderet,
(hic passionēs amorosæ denotantur;) Paulo vterius thus
eidem adolentes; deinde ostēdebat ei mulierculas plan-
gentes Adonida, & sedentes quidem; ecce prauæ consue-
tudinis imaginem. Cum verò & longius eum deduxisset,
ostendit illi ienes quosdam, tergum altaribus obuertētes,
& flosculos naribus applicantes, ecce complacētia & de-
lectatio, quam ē delictis suis hauriunt peccatores: tum ve-
rò peccatum abominandum & detestabile esse solet, cum
praua consuetudine inueteratum est, & ipse sibi peccator
peccando placet.

Doctissimus Rupertus idem hoc esse ait, cum eo quod
Propheta Amos sub alijs dixit inuolucris, *Super tribus sce-*
leribus Moab, Edom, Israel, Iuda, &c. Et super quartum
non conuertam. Primum peccatum in desiderio & volun-
tate est, quando scilicet malum desideratur, & consensus
extorquetur. Secundum, quando in opus transit. Ter-
tium, quando eidem homo assuevit: denique quando
quis peccato delectatur, sibiq; in eodem placet, ipsumque
etiam cum vitæ discrimine propugnat. hoc demum fugi-
endum est, nam, extremam animæ asferre perniciem
solet.

Hæmor-
rhoisla de-
signat pec-
catore in
peccatis
inuetera-
tum.

Ezech. 8.

Ezech. 9.

Video in Ezechiele prodeuntem eminus virum, legat officio fungentem, lineis vestitum, calamaro instructum qui in mandatis habebat, singulos qui neci eripiendi erant, signo Tau notare, ceteros verò omnes morti tradere. *Senem, inquit, adolescentem, & virginem, parvulum & mulieres interfice usque ad interneccionem.* At hæc sit agere à senioribus initium habuit, *Caperunt ergo à viris senioribus.* Senes hi inueteratos illos peccatores, quiq; in peccatis canescunt, denotant; ab his vt plurimum velut à scelestissimis Dei iudicia incipiunt; & sanè morbi hi incurabiles sunt, qui vt sanentur, miraculis opus est, vt in hac Hæmorrhoidis cernimus.

Miraculo-
sa mulieris
huius sa-
natio.

Vidistis duodecennem mulieris huius egritudinem, sed eandem restitutam valetudini iam in scenam producam. Ecce enim quamprimum vt Saluatoris simbriam tetigit, ille conuersus ait, *Quis me tetigit?* non quòd ignoraret, à quo tactus esset, sed vt hocce miraculum ad Dei gloriam, propter Principis fidem, & mulieris curationem, manifestaret; ipsa igitur tremens & pauescens, quasi commissi sacrilegij alicuius rea, vt Chrysostomus, ait, illius pedibus aduoluta, & admissi veniam petens liberè professsa est, se tetigisse. Sed saluator, qua erat benignitate & clementia, eandem consolatus, à morbo etiam eadem opera liberauit. *Et salua facta est mulier ex illa hora.* O curationem admirabilem! ò medelam hæctenus inauditam? Tibi hic ò natura, illudit Saluator, neque enim ipsa imitari posses, neue huc medicina Hypocratis attingere, quæ non nisi successiue & multis adhibitis medicamentis sanat.

Duo me-
dicinæ præ-
sides.

Aesculapij
Dei medi-
cinæ præsi-
dis imago.

Atq; ideò duos medicinæ præsides pinxerunt veteres, Mercurium & Aesculapium, atque in eorum imaginibus pingebant quidquid ad sanitatem tuendam foret necessarium. Vt autem de Mercurio taceam, pinxerunt Aesculapium, imaginem pulcherrimæ mulieris alata & lauro coronatæ, & pileo tectæ, manu præferentem. Nodolum adhæc gestabat sceptrum quod serpentes varij ambibant, ad pedes vero noctuam & gallinam habebat. Ceterum coruus illi & draco immolabatur cumq;

cumq; Apollinis imberbat barbam. Quibus medicina sanitatem quam qua nihil pulchrius habetis demedus vtatur ne laurus quæ magnæ simpliciū medicamenos cooperit, eiusque ligentissimè debent significat. Gallina cellarium esse signabatur quod bonis impetiteres auguria & prognostica de morbis draco denotat erga omnia prædicta. perennia acquiritur, exercere, sed hominibus plurimos, difficultoso Aesculapii. Hæc cæremoniis notamento, sine aliquo ingulosè misellam hæc facta est mulier ex illa.

Duo igitur insigni in muliere, quæ duo fluuij laborarar, alter mortem obierat: quæ nem excitant, vt or Prophetam suspexerit, eiusque beneficia pe tota animi concenmis suæ intentione, & quæ Deus in Egypto Chanaan, tum in se & alios sibi vt succin & alibi, *Venite & vato quanta fecit a* ita Moyses locet

minius virum, legat
calamario instructum
qui neci eripienda
omnes morti trade-
rginem, parvulum &
nem. At hæc sitages
at ergo à viris seniori-
ores, qui; in peccatis
tum velut à scelestis-
morbi hi incurabiles
us est, vt in hac Hæ-

ius egritudinem, sed
lænam producam.
tis simbram tetigit;
n quod ignoraret, à
um ad Dei gloriam,
turationem, manife-
stas, quasi commissi sa-
us, ait, illius pedibus
us liberè profecta est,
enignitate & clemen-
etiam eadem ope-
ex illa hora. O cum
hæcuen inaudi-
tor, neque enim ip-
Hypocratis attinge-
hibitis medicamen-

es pinxerunt vates,
a eorum imaginibus
dam forer necessa-
, pinxerunt Aescu-
mulieris alata & lau-
nu præferentem.
quod serpentes va-
am & gallinam ha-
raco immolabatur
cumq;

cumq; Apollinis imberbis filius esset, promissam præfere-
bat barbam. Quibus omnibus denotare volebant, vt me-
dicina sanitatem quam formosa mulier illa denotabat (vt
qua nihil pulchrius haberi in mundo queat) conferat, va-
riis demedijs vtatur necesse est; alę autem illius diligetiam,
laurus quæ magnæ energiæ est & salutaris, herbarum &
simplicium medicamentorum notitiam, pileus, cœli quod
nos cooperit, eiusq; influxum, qui obseruari quam di-
ligentissimè debent vt medicamenta applicentur, notitiam
significat. Gallina commodum ægroto nutrimentum ne-
cessarium esse signabat, noctua verò, vigilantiam & studiū
quod bonis impedi literis oportet: coruus è quo varia ve-
teres auguria & prognostica colligebāt, iudicium & crisin
de morbis; draco denique sollicitudinem & prouidentiam
erga omnia prædicta. multorum autem id annorum ex-
perientia acquiritur, nec adolescentis alicuius est medicam
exercere, sed hominis barbati & prouecti. Ars namq; no-
dos plurimos, difficultates ac spinas continet, vt sceptro il-
li nodoso Aesculapij non immeritò valeat comparari.
Hisce caremoniis non vtitur Christus, sed statim, in mo-
mento, sine aliquo ingredienti, solo suo attractu, & mira-
culosè misellam hanc mulierem sanitati restituit, *Et salua
facta est mulier ex illa hora.*

Duo igitur insignia hic patrat Dominus miracula, vñ
in muliere, quæ duodecim annorum spatio sanguinis pro
fluuiio laborarat, alterum in filia Archisynagogi quæ iam
mortem obierat: quæ tātam illius apud populum opinio-
nem excitauit, vt omnes illum per vniuersam Iudæā vñ
Prophetam suspexerint. Docemur hic opera Dei diuulga-
re, eiusq; beneficia extollere & depredicare. Dauid quip-
pe tota animi contentione, & omnium neruorum testudi-
nis suæ intensione, & studio quodam singulari mirabilia
quæ Deus in Ægypto, in mari rubro, in deserto, in terra
Chanaan, tum in seipso patrauit, celebrat & extollit, quin
& alios sibi vt succinant inuitat, *Narrate mirabilia eius,*
& alibi, *Venite & audite omnes qui timetis Deum. & nar-
rabo quanta fecit anima mea.*

Ita Moyses socero suo Iethro omnes caritus sibi colla-

ddd d s tas gra-

Dei laudes
decantan-
da.

Psal. 104.

Exod. 18.

Tob. 12.

tas gratias enarrauit: & Angelus idipsum Tobia, vt faciat suadet, *Vos autem benedicite Deum cœli, & narrate omnia mirabilia eius, sacramentum enim regis abscondere, bonum est; opera autem Dei reuelare, honorificum est.* Atque huc spectant, & huius farinae sunt vetera illa Moyses, eiusque sororis Mariae, Debora, Isaia, Ezechielis Annae, Iudith, Tobia, Abacuc, Zachariae, Simeonis Dei paræ, aliorumque cantica, ad quæ vos remitto, vos autem sic medimitate, finem hic facere.

Hoc igitur Euangelium vobis documento sit, ex alterutra illius parte aliquam vobis utilitatem eligite. Vide te honorem & cultum non animi solum, sed & corporis, quem Deo debemus, cum Archisynagogus ipsum adorans accedat, & adoret accedens. Attendite simul mortis velocitatem, eius incertitudinem, eius tamen aduentus certitudinem, discite omnem illam horam & loco expectandam, cum puella hæc in ætatis flore, & præter patris expectationem, moriatur. Notate etiam, quo pudore, metu, & reuerentia peccatores sanitatis acquirendæ gratia, ad Deum accedere debeant: cum hæmorrhœissa accedere ad Christum verita à tergo hæreat, imò vix vestem illius tangere audeat. Discite, quæ sit fiducia & spe ad Deum accedendum, quæ sit de potentia illius spes concipiendæ; cum mulier hæc certò sibi persuadeat, se si simbria Christi tangere potuerit, à sanguinis fluxu quamprimum liberandam. Denique hinc colligite, Dei laudes & præconia ubique locorum esse deprædicanda & euulganda, beneficiaque recepta celebranda.

Et quis obsecro hoc non agat? quis hic deficiat omnipotens Deus? Tua quippe mirabilia tacere, non est hominem esse, & certissimum ingratitude argumentum. Nam & muta loquuntur vt te dilaudent, & quæ lingua carent vt tibi dent gloriam, linguam sibi adaptant. Nos scilicet ad hoc obligati sumus, imò naturalis quædam, obligatio est, vt creatura rationis compos Creatorem dilaudet, vtque homo in æternum Dei sui præconia celebret. Sed quid? video hic sanguini suas, & filias mortuas;

tot ani-

tot animas inquam quæ iam à duodecim annis iam mortuas reperire et ad illas mundandas, & mortuis resuscitandas, vitam largire, atque cunctis tuis celebrabunt, quæ habebuntur, expectant tibi æterna felicitas est, & tate valeat, ad filius,

plum Tobia, ut fa-
eum celi, & narra-
enim regis absconde-
lare, honorificum est.
sunt vetera illa Moy-
e, Isaia, Ezechielis,
tharia, Simeonis Dei
vos remitto, vos autem

documento sit, ex alter-
tatem eligite. Vide-
um, sed & corporis,
agogus ipsum ado-
tente simul mortis
ius tamen aduentus
& loco expectan-
& prater patris ex-
m, quo pudore, me-
is acquiescentia gratia,
moriho illa accedere
imò vix vellem illius
ucia & spe ad Deum
ius spes concipienda;
at, se si fimbria Chri-
u quamprimum libe-
ei laudes & præconia
& euloganda, benefi-

is hic deficiat omni-
ta tacere, non est ho-
udinis argumentum.
dent, & quæ lingua
sibi adaptant. Nos
naturalis quædam,
ompos Creatorem di-
Dei sui præconia cele-
uas, & filias mortuas
torant.

tot animas inquam quæ peccandi dysenteria laborant,
& iam à duodecim annis forsitan, inter quas & plurimas
iam mortuas reperire erit, sacræ humanitatis tuæ fimbria
ad illas mundandas, & omnipotentis manus ad has à
mortuis resuscitandas, sufficit. Illis igitur sanitatem & his
vitam elargire, atque omnes te deprædicabunt, mirabilia
tua celebrabunt, quamdiu hic in orbe inferiori peregrina-
buntur, expectantes interim, donec in altero sæculo,
ubi æterna felicitas est, eadem assidue & continuo decan-

tare valeat, ad quam nos deducant Pater &
filius, & spiritus sanctus.

Amen.

DOMI-

DOMINICA XXIV
POST PENTECOSTEN.

Cum videritis abominationem desolationis, que dicta est à Daniele Propheta, stantem in loco sancto
Match. 24.

FIGVRA.

Apoc. 12. **V**idit olim in Apocalypsi Ioannes draconem rufum, & horribilem, septem capita & cornua decem gestantem, & septem coronis redimitum; qui caudam tertiarum stellarum partem cœlo detrahebat, & in mulierem omnem suam rabiem & furorem conuertebat. Hunc imaginem esse dico Antichristi, cuius in Euangelio hodierno habetur mentio, qui quæ circa seculorum finem apparebit, ut Ecclesiæ bellum inferat, eamque persequatur. Ipse scilicet erit draco veneno & virulentia turgidus, septeceps, & decem munitus cornibus, & sceptris infinitis potens, quod sexcetas rationes & mille artes adinueniet, quibus iustos affligat, & in castes suos pertrahat, varias illis idè coronas & scepra offeret; cauda quoque sua cœlo stellas detrahet, id est sexcentas animas cœlo & gloriæ destinatas disperdet, & in terram trahet. Tantusque illius furor & rabies futura est, totus ut orbis eum formidaturus sit. Sed Ecclesiā inprimis, quæ est mulier illa, persequetur, & aduersus illā omnes vires exeret. Alias nequitia & sœuitia illius partes prosequat, si cœlitus auxilium affulgeat, & capta nostra Deipara benignitatis suæ flabro secundet. Quare vnanimus ei Anglicam salutationem recitemus, *Aue Maria.*

Varia & horribilia Antichristi nomina Tam horrendæ & crudeles Antichristi aduersus iustos & fideles circa mundi finem persecutiones & exagitationes erunt, ut Ecclesiā, quod easdem exaggeret, nobisq; eorum horrorem incutiat, varia illi & terribilia nomina imponat, qualia vix vnquam ab hominum memoria cuiquā

data

DOM. XXIV. P.
 data legimus. Imprimis
 namque eum indiget
 natur malus, & ad di
 Gregorius in Moralibus
 breuiter hic notandum,
 hic agit, nomina dare, p
 quod totus orbis tunc
 de diem perditionis, o
 aque non fluent ampli
 ermenta deficiet, anim
 arbores non amplius v
 res non supererunt, de
 & commune excidium
 Secundo Antichristu
 imponit Ilaías; de Ch
 monem instituens ait,
 id est, secundum expo
 lam porro ei aptius ve
 poni queat: ille siquid
 gionis flagellum, & om
 virtutes enim elimina
 bit, impios exaltabit; i
 extolleret; cœlestia irrid
 oppugnabit, & menda
 panilia eueniet, altaria
 tificia auferet, sacra p
 delitatis genera exerce
 Tertiò Apostolus
 inquit, *iniquus, quem
 su, & destruet illius fra
 men impositum, quod
 equitatem & iustitiam
 leges quàm tyrannica
 & crudelitatem extre
 turale, ciuile & huma
 cipam, & omnes mu
 nomen occupabunt
 tates; statutorum, lib*

nes draconem rufum,
e cornua decem ge-
gitum; qui cauda
hebat, & in muliere
pueritabat Hunc ima-
Evanglio hodierno
rum finem apparebit,
persequatur. Ipse scilicet
rigidus, septiceps, &
in finitibus potens, quod
ueniet, quibus iustos
arias illis ideo coronat
celo stellas detrahet,
destinatas disper-
lius furor & rabies in-
turus sit. Sed Ecclesia
quetur, & aduersus illa
& sauitur illius partes
geat, & capta nostra
under. Quare vnanimi-
itemus, *An Maria*
christi aduersus iustos
tiones & exagitatio-
exagitet, nobisq; ter-
ribilia nomina im-
num memoria cuius-
dau

DOM. XXIV. POST PENTECOST. 69

data legimus. Imprimis enim absolutè dicitur *malus*: ita
namque eum indigetat Propheta Iob, *In die perditionis ser Iob. 21.*
natur malus, & ad diem furoris adducetur; quæ verba
Gregorius in Moralibus de Antichristo interpretatur. Sed
breuiter hic notandum, duo Prophetam iudicij diei de quo
hic agit, nomina dare, primò namque vocat diem furoris,
quòd totus orbis tunc irascetur, sæuiet, & confliget: dein-
de diem perditionis, omnia siquidem tunc pessum ibunt,
aquæ non fluent amplius, cælestes influxus quiescent, e-
lementa deficiet, animalia delebuntur, aues volare desinēt.
arbores non amplius virent, flores emarcescent, homi-
nes non supererunt, denique generalis quædam perditio
& commune excidium tunc erit.

Secundo Antichristus dictus est *impius*. Hoc illi nomē
imponit Isaias; de Christo etenim, eiusque potentia ser-
monem instituens ait, *Et spiritu suorum interficiet impij*,
id est secundum expositionem Glossæ Antichristum. Nul-
lum porro ei aptius vel naturæ congruentius nomen im-
poni queat: ille siquidem omnis pietatis erit grando, reli-
gionis flagellum, & omnis sanctimonie ruina & euersio.
Virtutes enim eliminabit, vitiaque inducet; iustos exagita-
bit, impios exaltabit; iustitiam peruerteret, & iniquitatem
extolleret; cælestia irridebit, & terrena laudabit; veritatem
oppugnabit, & mendacium propugnabit. O impium! cā-
panilia euertet, altaria destruet, sacerdotes iugulabit, sa-
crificia auferet, sacra profanabit, & mille in Ecclesiam cru-
delitatis genera exercebit.

Tertiò Apostolus *iniqui* ei nomen dedit, *Reuelabitur, 2. Thess. 2.*
inquit, *iniquus, quem Dominus Iesus interficiet spiritu oris*
sui, & destruet illustratione aduentus sui. Hoc autē ei no-
men impositum, quòd vt nequissimus & scelestus omnē
equitatem & iustitiam oppugnabit, nam nullas agnosceret
leges quàm tyrannicas passionēs, voluntatem diabolicam,
& crudelitatem extremam. Dei præcepta violabit, ius na-
turale, ciuile & humanum exploderet, leges & statuta prin-
cipum, & omnes mundi consuetudines exhibilabit; legum
nomen occupabunt passionēs eius; præceptorum, volun-
tates; statutorum, libertates, cōsuetudines & crudelitates.

Quarto

Isai. 11.
Appella-
tur Anti-
christus
Impius.

Item ini-
quus.

Dan. 8.

Item rex
impudens
facie.

Quarto Daniel Propheta eum *regem impudentem facie* vocat: *Consurget*, inquit, *rex impudens facie*, & *intel- ligens propositiones*, quem Nicolaus de Lyra magnus ille veteris Testamenti interpres, de Antichristo locutum ait: qui omni pudore excusso, in omnia vitia libertatis habernas laxabit. Rex autem dicitur, quod regio more imperabit, atque tyranni instar truculentissimi omnes sacrilissimo iugo premeret, erit adhuc impudens, infamis, effrons facie, in moribus & agendi ratione dissolutus. Nemo autem unquam, præter Antichristum, infami hoc nomine est appellatus: atque ideo forsitan in Apocalypsi bestia dictus est, *Et admirata est vniuersa terra post bestiam*, id est post Antichristum; qui quod bestia instar victurus sit, impudens & effersus futurus, & omnem humanitatem & clementiam ignoraturus, bestia merito à Ioanne dictus est.

Apoc. 13.

2. Theff. 2.

Dictus
quoq; est
homo pec-
cati.

Sexto ab Apostolo etiam *homo peccati* dictus est, *Ne quis*, inquit, *vos seducat vilo modo, quoniam nisi venerit discessio primum, & reuelatus fuerit homo peccati*: quibus verbis de Antichristi aduentu locutus est. Porro *homo peccati*, Hebræorum, genituius substantiuorum pro adiectiuis usurpantium more, tantum est, ac *homo peccator*, qualia sunt, *viri diuitiarum*, pro *pro viri diuites*; *Deus iniustitie*, pro *Deus iustus*; *vir iniquitatis* loco *ros viri iniustus*. Et quemadmodum Christus fuit sanctus Sanctorum, ita Antichristus futurus est scelestorū scelestissimus, atque ut in Christo Iesu abundantia quædam & plenitudo gratiarum apparuit, ita in Antichristo nequitia colluties apparebit.

Sexto filium perditionis illum eodem loco Apostolus nūcupauit, quod & calculo suo S. Methodius, quem Hieronymus in prologo in Daniele dilaudat, confirmat libro

2. Theff. 2.

de primis & notissimis temporibus, *veniet*, inquit, *filius perditionis qui dicitur Antichristus*, & *putas quod sit Deus*, *exaltabit cornua sua nimis*. Erit, inquam filius perditionis quod diabolus illum in hominum perniciem ac perditionem producturus sit, tum etiā, quod se & simul alios perditurus sit, tamq; scelestam & improbam vitam acturus, deterior nulla vel haberi possit. Quare non immerito salamandram cōparetur:

quæ seipsam & sui similes inuadit, nec se inuadere potest: nam si se inuadit, vel aliquid eorum velut haurit veneno et alios destruet, & generat.

At nondum hic finem Pseudopropheta. Porro omnes eum adu- nam ab aliis est contra- ius est, ac si dicas, aduer- q; hodierno in Euangelio minatio desolationis ad- theus, equide vobis præ- desolationis, quia dicta e- sancto. Plura hic dicenda

perlingenda, quibus re- duas desolationes depin- sio quæ iam præterit, quæ- rei que post multa seculi- one eueniet, altera desola- Ecclesie inferet Antichri- uersam hanc materiam

minicalium partem fin- Prima pars Euangelii

rosolymitanæ excidii, in- mulq; signa quæ hodie- tur templo egressus, repli- ficientiā admiratus fletu- repli elegantia & structu- aces, columnas, sculptu- affabre elaborata ostien- la lapides, & quales si- regnes notauit, ne per- regum opus concide- mox habita præmon- quam nides adhuc & parum vobis parent- quibus aliter hoc desit

gem impudentem fa-
ciens facie. Et intel-
de Lyra magnus ille
ichristo locutum ait,
vitia libertatis habe-
bd regio more impe-
mi omnes sauisimo
infamis, effrons facie,
tus. Nemo autem vn-
hoc nomine est ap-
calypsi bestia dictus
est bestiam, id est post
victurus sit, impu-
umanitatem & cle-
Ioanne dictus est.
tati dictus est, Ne-
montem nisi venerit
homo peccati: quibus
est. Porro homo pec-
catorum pro adiecti-
t, ac homo peccator;
viri diuites; Deus nu-
tis loco rō viri inti-
fuit sanctus Sancto-
estorū scelestissimus,
quādam & plenitu-
risto nequitia colla-

quæ seipsam & sui similes, præter aliorum serpentū con-
suetudinem, qui nec se mutuo nec socios veneno inficiunt
inficere potest: nam si serpens aquam bibat, cui salamādra
innatauit, vel aliquid comedat, q̄ illa tetigerit, quāprimū
velut hausto veneno emoritur. Ita Antichristus se simul &
alios destruet, & generalem perditionem in orbē inuehet.

At nondum hic finis: appellatur enim apud Matthēu e-
tiam Pseudopropheta, & rex septentrionis, apud Daniēle.
Porro omnes eum aduersariū & inimicum Christi dicūt;
nam ab *ēvī*, id est contra, & Christus nomē eius effor-
matū est, ac si dicas, aduersarius & tōractor Christi. Deni-
q; hodierno in Euāgelio abominatio desolationis, vel abo-
minatio desolationis dicitur. Rē & nomen describit Mat-
theus. equidē vobis prælegā, *Cū videritis abominationē
desolationis, quā dicta est à Daniele Propheta, stantē in loco
sancto*. Plura hic dicēda occurrēt, sed vt summatim ipse
perstringā, duobus rē vniuersam pūctis circūscribā, id est,
duas desolationes depingā. prima erit Ierosolimitana euer-
sio quæ iā præterit, quā vrbs illa florentissima euersa fuit,
vel quæ post multa sæcula in generali toti orbis destructi-
one eueneit: altera describet inauditas persecutiones, quas
Ecclesiæ inferet Antichristus, & duobus hisce pūctis vni-
uersam hanc materiam includam, & hanc concionum do-
minicalium partem finiam.

Prima pars Euangelij duo continet capita, scil. vrbs Ie-
rosolymitanæ excidium, & Christi aduentū ad iudiciū, si-
mulq; signa quæ hoc iudiciū præcessura sunt. Christus igitur
tēplo egressus, tēpli molē & edificiūq; splēdorē & magni-
ficentiā admiratus stetit in via: ait autē Marcus Apostolos
tēpli elegantiā & structurā demiratos, muros ei, arcus, for-
nices, colūnas, sculpturas, picturasq; aliaq; opere Musaico
affabrē elaborata ostendisse dicentes, *Magister aspice qua-
les lapides, & quales structura*, quasi dixissent, vt bene O-
rigenes notauit, ne permittas Domine tam splēdīdū &
regium opus concidere, vtī concisurum concione iam
mox habita præmonuisti. Quibus respondit Dominus,
quam rudes adhuc & ignari estis discipuli mei: quam
parum vobis patent futura. Venient siquidem dies,
quibus altere hoc destruetur, templum euertatur, fornices

Matth. 24.

Dan. 11.

Euangelij
sensus.

Marc. 13.

concident, columnæ euellētur, picturæ delebuntur, turres & pinnacula cotruent, muri pectum dabuntur, ita vt lapis non sit super lapidem mansurus. Omnia autem hæc euentura sunt, quando videbitis abominationem desolationis, quam Daniel prænuñciauit, vt qui tunc prophetiā illā legerint, intelligat quia illo tēpore omnia hæc euētura sunt.

Varie ex-
positiones
Danielis
Prophetiæ

Cum videritis abominationem. Variæ huius oraculi dati expositiones solent: Hieronym. quippe per abominationem hanc Antichristum significatū credit, vt Hilarius, Eusebius & alij plures. Chrysostomus, Euthymius, Druthmarus, de statua Caij Caligulæ, quam Iudææ præfexerunt Pilatus vna cum imperij insignibus aquila, principi adulaturus tēplo intulit, locum accipiunt. Philo verò de imagine Caij intelligit, quā Petronius in tēplū inuexit, & adorari præcepit. Hugo Cardinalis denotari hic credit statuam Imp. Adriani quam Romani illi vt tropæū apud Solymā erexerunt, & in tēplo Salomonis, velut loco omnium in orbe dignissimo collocarunt, quæ vsque ad S. Hieronymi tēpora etiam, inter ruinas & trudera tēpli conspiciēbatur.

S. Ambro-
sij opinio.

Aliud iter ingressus Ambrosius, credit hic designari caput quoddam porcinum, quod Romani tēplo ipsum profanaturi, & Iudæis, qui hoc animal in primis abhorrebant, & immundorum immundissimum censebant, illufuri intulerunt. Sed omnium verisimillima & probabilissima, cui etiam libens assentior, opinio est Origenis, S. Augustini, D. Thomæ, Caietani, & aliorum, qui de Romanorum, urbem obsidentium, & muros corona militum citcum undique cingētū exercitū intelligunt, & quo colligere erat, illius vastationem ac ruinam in proximo esse: in hac namque obsidione & excidio casus miserrabiles & abominationes insolite apparuerunt, sacrilegia inquam, idololatria, cædes, strages, homicidia, & rerum sacrarum profanatio.

Tribula-
tio Iudæo-
rū magna
sub perse-
cutione
Roman.

Cum videritis abominationem. Dum autem abominationes hæc contingerent, apparuit tanta tribulatio & angustia, cui similis nulla vnquam exstitit, & tunc impletū est oraculum illud Christi Iesu, *Erit tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi*: quidquid enim Iudæi antè passi fuerant, nihil omnino erat respectu eorū quæ Romani deinde

deinde milites intulerunt afflictio Iudæorū, quæ incensam diripuerunt, duratur captiuitas: atque ita & vastatio, iam non habens finem accepit.

Et Iosephus qui vtriusque patris magna & vastitatem fuisse scribit, ipse, ne veritatem fletu narrare videatur, nec ne, aut potius tunc ab illo vt verum narra-
ste & famē, quam glad-
lia perijisse, & non agni-
quorum reliquæ dein-
bis provincias errante-
ge vagantur, & à Clu-
illos velut filij Dei ho-
mortem illius semper
xille Propheta visus es-
inimicos meos, Iudæos
eos, sed calamitates eo-
do obliuiscantur popu-
nis tuæ. Disperge illos
rum orbem, in comm-
protektor meus Domi-

Tunc erit tribulatio
Tanta scilicet tamque
nificatit steriles & inf-
in Iudæa latere & la-
entibus in illis diebus
ta est rabies vt ne præ-
habiturae sint, atque h-
quam rabiem & ferit-
quas Naazeli duci
Damascum quadra-
cōmitatus venerat, s-

deinde milites intulerunt. Magna quidem fuit angustia & afflictio Iudæorū, quando Chaldaei urbē Ierolimitanā incensam diripuerūt, sed nonnisi septuaginta annis hæcce durauit captiuitas: at hæc quam Romani intulere, captiuitas & vastatio, iam mille durauit annis & sexcentis, & nondum finem accepit.

Fl. Iosephus qui urbis excidium & prælia descripsit, & quorum pars magna fuit, tantam eiusdem desolationem & vastitatem fuisse scribit, vix vt credibile sit, imo vera. tur ipse, ne veritatem superet historia, & inanes fabulas lectori narrare videatur. Equidem paradoxā sint quæ narrat nec ne, aut potius imaginarium quid, nescio, vnum scio ab illo vt verum narrati, toto obsidionis tempore, tam peste & fame, quā gladio vndecies centena hominum millia periisse, & nonaginta millia in captiuitatem abducta, quorum reliquæ deinde iusto Dei iudicio per omnes orbis prouincias errantes incertis sedibus, sine lege, sine Rege vagantur, & à Christianis in prouinciis tolerantur, vt illos velut filij Dei homicidas & interfectores intuentes, mortem illius semper ob oculos habeant. Quod prædixisse Propheta visus est dicens, *Deus ostendit mihi super inimicos meos, Iudæorum scilicet punitionem, Ne occidas eos, sed calamitates eorum producas & protahas; ne quando obliuiscantur populi mei*, Christiani amarissimæ passionis tuæ. *Disperge illos in virtute tua*, per vniuersum terrarum orbem, in commissorum punitionem, & *depone illos protector meus Domine.*

Tunc erit tribulatio, qualis non fuit ab initio mundi. Tanta scilicet tamque vehemens, vt Dominus beatas pronūciat steriles & infelices eas quæ tunc temporis vterū in Iudæa laturæ & lactaturæ, *Va autē pręgnatibus & nutriendibus in illis diebus.* Tanta siquidem inimicorum futura est rabies vt ne pręgnantes quidem & nutrices impune habituræ sint, atque hac hyperbole scriptura insignem aliquam rabiem & feritatem designare solet. Ita Eliseus loquens Nazaeli duci regis Syriæ Benadabi, qui ad illum in Damascum quadraginta camelis munera deferentibus comitatus venerat, suspirans, & gemens ait, *Scio quafas*

Dom. Tom. 2.

B E E E

E T I N U S

De bello
Iudaico.

Psal. 82.

2. Reg. 3.

Amos 1.

Eturus sis filijs Israel mala, ciuitates eorum munitas igne succendentes, & iuuenes eorum interficies gladio, & paruulos eorum elides, & pregnantas diuides. Amos etiam Propheta Ammonitarum feritatem describens, eos mulierum pregnantium nulla ratione miserturos asserit, *super tribus sterilibus filiorum Ammon, & super quartum non conuertam eum, eo quod deseruerit pregnantes Galaad ad dilatandum terminum suum.* Ideo dominum hac maledictione vsum scribit Origenes, quod Romanorum militum barbaries adeo futura esset enormis, ut ne pregnantes quidem & nutriendes impune sint habituræ. Theophylactus aliter intelligit, creditque dominum ideo mulieribus tunc temporis nutriendis maledixisse quod sciret, quod Iosephus etiam in libris de bello scribit, matres proprias in cibum paraturas fetus, quod profecto in obsidio Ierosolymitano factum est, & vix à barbaris quidem factitatum legimus. Hilarius, Chrysostomus, Hieronymus, Beda Euthymius multo probabilius dicunt, ideo scilicet dominum infelices pregnantas & nutrices pronuntiasse, quod matres fetu grauidas, & nutrices alumnos ad mamillas habentes ad fagiendum ineptas sint, cum tamen tunc fuga sibi consulere necesse futurum sit.

Luc. 19.

Tunc erit tribulatio magna. Ideo inquam magna, ut ipse Dominus eandem mente tantum volens, ubertim sit lachrimatus, & *videns ciuitatem fleuerit super eam.* Dauid rex Siceleg excidium vastationemque contemplatus planxit & vna cum suis lachrimatus est, *Lenauerunt Dauid & populus qui erat cum eo voces suas, & planxerunt, donec deficerent in eo lachryma.* Ipse quoque Matathias patriarum legum amator zelosissimus, gemiscebat ac suspirabat, cum templum profanari & patriam ab hostibus euerti cerneret, *Et dixit Matathias, va mihi, ut quid natus sum videre contritionem populi mei, & contritionem ciuitatis sanctæ, dum datur in manibus inimicorum. Sancta in manu extraneorum facta sunt, templum eius sicut homo ignobilis.* At Christus lachryamatur & suspirat dum cladem & vastitatem vrbis Ierosolymitanæ impendentem

1. Mach. 2.

DOM. XXIV.

tem prævidet atque est tribulatio magna. Ecce namque inbutos, domos euerlas, faculas desolatas, matrem luminis ingulatis? quos, sacerdotes obstruunt, & ciues in claustris, videre ædes sacræ religionem prosternant, & delirantem laxatis hinc nata? Quis talia sustinet? tunc erit tribulatio mus.

Alterum primum mensi ad iudicium, & signum tragicum hunc diem per tribulatio videbitur, memoria vasa vel aquaria. pheria de euestione & te intelligatur, melius destructioneque capiet Helychium & lib. 20. d. gellium, nam cum de templi euestione decto petierunt, Dominus aduentus tunc Ipse quoncedit de Domini aquo hoc Euangelium per bulatio, qualis non fuerit.

Notate hic verbum grati prius oporteat, quod diem nulli futurum horrendam illa dies aduentus, tribulatio est hominum memoria, perimelides, ut scriptum Vade Palamita, pro la

tem præuidet atque in mentem reuocat, quia tunc futura est tribulatio magna.

Ecquæ namq; tribulatio erit videre muros solo æquatos, domos euerfas, facultates direptas, thesauros ablatos, filias defloratas, matres constupratas, & nutrices cum alumnis ingulatas? quænam tribulatio, videre viros interfectos, sacerdotes obruncatos, pueros suffocatos, altaria destructa, & ciues in captiuitatem abductos? ecquæ tribulatio, videre ædes sacras dirutas, sacrificia interdicta, religionem profligatam, confusionem subintrocentem, crudelitatem laxatis habenis grassantem, sacraque profanata? Quis tanta fando temperet à lachrymis? Verè igitur tunc erit tribulatio magna. Sed nondum definimus.

Alterum primi membri caput est aduentus Iesu Christi ad iudicium, & signa illa terribilia, quæ funestum & tragicum hunc diem præcessura sunt, diem inquam, quæ tribulatio videbitur, qualis nusquam ab hominum memoria visa vel audita. Quamuis autem hæc Danielis Prophetia de euerfione & excidio Ierosolymitano non inscite intelligatur, melius tamen & aptius de mundi ruina destructioneque capietur, ut ostendit Augustinus Epist. ad Hesygium & lib. 20. de ciuit. cap. 5. & ipsum fateri Euangelium, nam cum Dominus hæc omnia exposuisset, & templi euerfionem declarasset, Apostoli perterriti mox ab eo petierunt, Domine quando hæc erunt, & quod signum aduentus tui? Ipse quoque Hieronymus non abnuitt, & concedit de Domini ad iudicium aduentu, & mundi excidio hoc Euangelium posse capi. Tunc quippe talis erit tribulatio, qualis non fuit ab initio mundi.

Notate hic verbum tribulatio; cum enim iustos purgari prius oporteat, quam celum ingrediantur, & post iudicii diem nullū futurum sit purgatorium, fiet, ut antequam horrenda illa dies adueniat, tribulationum igne purgentur & expientur, tribulationum inquam, quibus similes nō vidit hominū memoria. Erunt siquidē adeo vehementes & pertimescēde, ut scriptura illas diluio cōparere nō vereat. Vade Psalmista, pro hac orabit ad te omnis Sāctus in tēpore

Crudelitas
obsidij Ie-
rosolymi-
tani.

Iusti ante
iudicium
purgabun-
tur.

Psalm. 34.

Matth. 24 oportuno. Veruntamen in diluuiio aquarum multarum ad te non approximabunt. Et apud Matthæum. *Sicut in diebus Noe sic erit aduentus filij hominis.* Nam vt aquæ diluuij per omnem terræ superficiem inundarunt, ita fluctus & tempestates tribulationum, quæ diem iudicij præcelluræ sunt, quidquid in mundo fuerit, disperdent.

Dies iudicij diluuiio collatus. Ecquod Deus bone diluuium! non iam diluuium vndarum, sed noui & inuisum, diluuium flammarum, quod ipsa etiam fundamenta montium & collium crepidines exuret, *Montium fundamenta comburet. Ignis ante ipsum præcedet, & inflammabit in circuitu inimicos eius.* Ignis inquam, qui tunc, vt Philosophi dicunt, in summo futurus est, & velut diuinæ iussuræ administer, aget in mundum. Ignis qui eodem momento quatuor mudi angulos inuadet, aues exstinguet, animalia comburet, pisces vstulabit & perdet, homines torrebit. Ignis qui siluas destruet, mundum in solitudinem rediget, & omnia mundi in cineres & fauillas conuerter. Ignis qui vrbes solo æquabit, arces demolietur, montes fumigare coget, agros corripiet, in mari ardebit, ad cælos vsque pertinget, imò ne lapidibus quidẽ parceret. O ignem, ô conflagrationem, ô incedunt! Ignis erit in Oriente, ignis in Occidẽte, ignis ad meridiem, ignis ad septentrionem, ignis deniq; vbique. Ignis in Asia, ignis in Africa, ignis in Europa, ignis apud Antipodes, ignis per omnes orbis angulos & climata.

Tunc erit tribulatio magna. Adeo inquam magna, vt illam prænuntiantes Prophetæ, tempestati eandem compararint. Psalmista inprimis, *In circuitu eius tempestas valida,* & alibi, *Ita persequeris illos in tempestate tua.* Daniel quoq; *Et quasi tempestas veniet contra illum.* Nahum itẽ, *Dominus in tempestate & turbine via eius, & nebula puluis pedum eius.* Horribilis inquam & noua tempestas, tẽpestas in cælo, tempestas in aëre, tẽpestas in mari, tẽpestas in terra, tempestas generalis & publica. In cælo scilicet, ob motuum confusionem, in aëre, ob constipata & densa fulmina, in mari, ob turbines & procellas ventorum, & vndarum concitationes, in terra, ob motus assiduos, qui illam concutient & agitant, tempestas denique generalis, propter

Dies iudicij tempestati collatus.

per calamitates, strages omnibus communes &

Tunc erit tribulatio signorum, quæ hunc I. *Erunt signa in sole & luna* & inopinam ad iudicium oportet, *Omnes nos morietur.* Tertio, quod omnia sunt, & abstrusissima precipientur. *Illuminabit stabit consilia cordium* designationem, tunc si uultu induet, vt solo facturus. *Ab increpatione & post illum Nahum* *Propheta eius quia stabit & quia* *ratio eius effusa est* vt ignis

Tunc erit tribulatio quæ quod Iudex magnum descendet. *Clauibus indutus ingreditur* tum ad hastiludum exeat & aulicis suis lectus & habitus agit, omnibus attritu aliquam ciuitatem calumini minacem, totum metum incutit, tum ad ne excitata. At Christus Ecclesiam sibi in comitatus, & benignus descendet quidem omium sit tribus familiaris egerit manducat cum illis. At dextera venit, armatus dextera erens, tẽpestatẽ furibundus. Illius autẽ furibundus con- *Primo euitus con-* *facies illa adhillaritate*

pter calamitates, strages & tribulationes quæ futuræ sunt omnibus communes & publicæ.

Tunc erit tribulatio magna, imprimis ob multitudinē signorum, quæ hunc Domini aduentum præcessura sunt, *Errunt signa in sole & luna & stellis*. Secundò, ob subitam & inopinam ad iudicium citationem cui omnes interesse oportet, *Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi*. Tertiò, quod omnia conscientiarum arcana tunc patebunt, & abstrusissima quæq; peccata tunc ab omnibus cōspiciuntur. *Illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium*. Deniq; ob Iudicis furorem & indignationem, tunc siquidem adeò minacē & horribilem vultū induet, ut solo sit aspectu mortales omnes perterrefactorus. *Ab increpatione vultus tui peribūt*, ait Psalmista; & post illum Nahum Propheta, *Ante faciē indignationis eius quis stabit? & quis resistet in ira furoris eius? indignatio eius effusa est ut ignis, & petra dissoluta sunt ab eo*.

Tunc erit tribulatio magna qualis non fuit. Magna inquam quod Iudex magno furore & ira succensus ad iudicandum descendet. Cum rex aliquis civitatem regis vestibus indutus ingreditur tum ad connubium incundum, tum ad hastiludium exercendum, cum vniuersa nobilitate & aulicis suis letus & hilaris procedit, familiariter cū ciuibus agit, omnibus arridet, & omnes cōpellat. At si rebellē aliquam civitatem castigaturus aduenit, arma spirat, vultū minacem, toruum & furibundum ostendit, omnibus metum incutit, tum armorum potentia, tum cōflagratione excitata. At Christus rex noster in primo suo aduentu Ecclesiam sibi in coniugem desponsaturus dulcis māluctus, & benignus descendit, omnes compellās, ut ne pastores quidem ouium sit dedignatus; imò & cum peccatoribus familiarius egerit, *quoniam hic peccatores recipit & manducat cum illis*. At in secundo aduentu, quoniā ut Iudex venit, armatus descendit, ignē oculis spirans, tonitru ore exerens, tēpestatē manu præferēs, deniq; totus iratus & furibūdus. Illius autē furorem multis ē rebus colligere erit.

Primò ē vultus cōmutatione; nā oculi illi benignissimi, Iudex iræ facies illa ad hilaritatē cōposita, adeo tunc minax & torua

Cur sit futura iudicij dies terribilis.

1. Cor. 4.

Psal. 79.

Nahum. 1.

Simile.

tus veniet.

erit omnibus, vt metum sit incussura. Quid de illa dicitis
 o Prophetæ? *Montes commoti sunt ab eo, & colles desola-
 ti sunt; & contremuit terra à facie eius, & orbis, & om-
 nes habitantes in eo,* ait Nahum. *Diuisi sunt ab ira vultus
 eius,* ait Psaltes, & alio loco, *Montes fluxerunt à facie
 Domini, à facie Domini omnis terra. A facie eius contre-
 muit terra,* scribit Ioël, & Abacuc, *Silaat à facie eius om-
 nis terra.* Et Zacharias, *Silaat omnis caro à facie Domini.*
 Desuntne igitur Prophetarum oracula? imo verò nec de-
 erunt figura & symbola.

Dan. 10.

Daniel, quem alio nomine Balthasarem vocant, cùm
 in Babylonica captiuitate ageret, tertio Cyri anno vidisse
 Figure qui se scribit spectrum terribile, quod ad propositum non in-
 bus ira scitè quadrat. Et leuauit oculos meos, & vidi, & ecce vir
 Christi ad vnus accinctus lineis, & renes eius accincti auro obrizo, &
 iudicium corpus eius quasi chrysolitus, & facies eius sicut species ful-
 venturi de guris, & oculi eius, vt lampas ardens. Mysterij huius inter-
 notatur. pretem acturus, dico hominem hunc albis vestitum Iudi-
 cis Christi imaginem gerere, oculos illos fulmineos, vul-
 tum astuantem, brachia illa ardentia, vocem tonantem,
 furorem & choleram illius designare.

Apo. 1.

Aquila illa Euangelica sublime euolans alium vidit, po-
 dère vestitum, & aurea cinetum Zona, cuius capilli instar
 niuis caneant, oculi flammatarum in morem scintillabāt,
 facies vt Sol rutilabat, & vox illius tanquam vox aquarū
 multarū. Quid vobis de hoc homine videtur? cuius ima-
 ginem gerit? equidem Sanctorum Patrum expositionem
 secutus, dico Christum Iudicem hic denotari, & per ocu-
 lorum flammam, faciem rutilantem, & vocem aquarum in
 morem reboantem, illius indignationem, furorem & iram
 intelligi.

Simile.

Cùm quis faciem inflammatā, frontē rugosā, oculos
 minaces, & vultū penitus commutatū præterit, eundē iræ
 signum est. Ceterum Christi ad iudicandum descendē-
 tis facies ita scintillabit & accensa erit, eiusque oculi adeo
 minaces, vt totius succēsus & igneus imo ardere visurus sit.
Ignis à facie eius exarsit, ait idcirco Propheta. E quo ma-
 nifeste illius iram & indignationem colligere poterimus.

Tunc

Tunc profecto vultus
 omnibus afferendum co-
 in vultu tuo) na com-
 turus est; vt lob eum vi-
 spiritus me visus homin-
 Imo adeo eundem ex-
 coram terribili hoc iu-
 nem intueni, maluerit
 ne protegas me, donec p-
 iacob eum faciem su-
 tam cerneret, eundē sub-
 luit ait, *Vides faciem pa-*
heri & nudius tertius.
 ita commutabitur, vt
 quamprimum, illum al-
 Secundo Iudicis hu-
 egressu & agendi ratio-
 quam iratum, cūm cie-
 tam ferit, cūm oculo
 natur, quando in obui-
 mentas. Omnia hæc in-
 ed eius furor metuend-
 solita quadam ratione,
 nus stipabant, omnes cr-
 maiestate ingredietur,
 cum æquitate iudicab-
 in peccatores eultrabit
 imo totum mundi hui-
 Tertiū ita cūndita-
 do scilicet, insolita qua-
 quam soler proloquitur
 gnatur, fremit, omnia
 dico supremi, quæ in-
 itam colligere poterim-
 is egredietur, sicut vi-
 rabuntur clamabit. N-
 etiam, quo maior furo-
 nus de Symoniet, &

Quid de illa dicitur
eo, & colles desola-
ti, & orbis, & om-
nia sunt ab ira vultus
fluxerunt à facie
A facie eius contre-
beat à facie eius om-
nis ira facie Domini.
imo verò nec de-

terram vocant, cum
Cyri anno vidisse
propositum non in-
videt, & nec vir
est auro obruto, &
sicut species ful-
minis huius inter-
albis vestitum Iudi-
cis fulmineos, vul-
tocem tonantem,
ans alium vidit, po-
tius, cuius capilli in-
motem scintillabāt,
inquam vox aquarū
videtur: cuius im-
mense expositionem
notari, & perocu-
viam, furorem & iram

ntē rugosā, oculos
sū præter, quidēs ira
candum descenden-
tē, eiusque oculi adeo
no ardere visus su-
propheta. E quo ma-
colligere poterimus.

Tunc

DOM. XXIII. POST PENTECOST. 71

Tunc profecto vultus ille ad recreandum & gaudium
omnibus afferendum compositus, (de quo dicitur, *Latitia*
in vultu tuo) ita commutabitur, atque adeo terribilis fu-
turus est, ut Iob eum videre subterfugere, dixerit, *Nec a-*
spiciat me visus hominis, Id est Christi hominem induci.
Imo adeo eundem exhorruit, ut in inferno vivere, quam
coram terribili hoc iudice comparere eiusque indignatio-
nem intueri, maluerit. *Quis mihi hoc tribuat, ut in infer-*
no protegas me, donec perir anseat furor tuus?

Iob 14.

Iacob cum soceri sui Labani faciem in diuersa muta-
tam cerneret, eundē subratū credebatur, quam obrūtū vxoribus
suis ait, *Vidso faciem patris vestri, quod nō sit erga me, sicut*
heri & nudius tertius. Ita cum in iudicij die vultus Iudicis
ita commutabitur, ut metus sit ignis futurus, apparebit
quamprimum, illum affectus commutasse, & iratum esse.

Gen. 31.

Secundò Iudicis huius furor & passio (propassio inquit)
ē gressu & agendi ratione colligetur. Iudicamus enim quā-
quam iratum, cum citato incedit passū, cum pedibus ter-
ram ferit, cum oculos vibrat & iustollit, & manibus mi-
natur, quando in obuios obuia iacit, scamna, sedes, sedilia,
mensas. Omnia hæc in Iudice nostro intueri licet, atq; id-
eò eius furor metuendus. Incedet quippe & procedet in-
solita quadam ratione, ignis illum præbit, Angeli latus e-
ius stipabant, omnes creature arma pro illo induent; cum
maiestate ingredietur, cum seueritate & rigore loquetur,
cum æquitate iudicabit, quidquid tunc illi obuium erit,
in peccatores eumbrabit, solem, lunam, stellas elementa,
in totum mundi huius ædificium euersurus videbitur.

Ira iudicis
ex incellu
patebit.

Tertium iracundia & furoris signum ipsa est vox, quā-
do scilicet, insolita quadam ratione efformatur, aut alia
quam solet proloquitur, quando clamat, vociferatur, indi-
gnatur, fremit, omniaque clamore concutit. Ita ē voce Iu-
dicis supremi, quæ insurget, & tonitruum instar boabit, illius
iram colligere poterimus. Vnde Isaias. *Dominus sicut for-*
is egredietur, sicut vir praeliator suscitabit zelum, vocife-
rabitur et clamabit. Nec clamabit modò, sed leonis instar
etiam, quo maior furoris flamma indicetur, rugiet. *Domi-*
nus de Sion rugiet, & de Ierusalem dabit vocem suam.

Isai. 42.

eccc 4

mone-

Ioel. 3.

moueuntur caeli & terra, ait Ioel. Dominus de excelsu rugiet, & de sancto habitaculo suo dabit vocem suam. dicit Ieremiās, quasi omnes dicerent, voces hominum iram illius tunc exprimere non poterunt, rugitus leonis & bestiarum ululatus imitetur necesse est.

Ierm. 25.

Vox Christi
fui rugitui
cōparata.

Dauid dolorem quem de peccatis conceperat expressurus & quo in horrore ipsum haberet patefacturus, dicebat, *Rugiebam à gemitu cordis mei.* Id est, tantopere peccatum meum detestabar, vt cum crederem vocem humanam nō sufficere qua ipsum detestarer, ab animalibus sim aliam mutuatus, & leo factus, rugitus nocte dieque in peccati detestationem emissem. Ita filius Dei, cum communis hominum vox nō sufficiat, rugitu leonino furorem & sauitiem exprimet. Plura quin etiam ait Iob, eiusque vocē tonitruo similem futuram asserit, sed quæ à nemine mortalium sustineri queat: *Quis poterit magnitudinem tonitruui illius intueri?* Dicigitur, an non tunc futura sit tribulatio magna qualis non fuit ab initio mundi?

Iob. 16.

Matth. 24.

Psal. 64.

Isai. 64.

Iudicij ex-
tremi re-
cordatio
sufficit ad
peccatores
conuertendos.

Psal. 74.

Magna erit profecto terra siquidem tremet, cœlum tonabit, totus orbis obstupescet: adeo etiam magna, vt sol se abditurus, luna deliquium passura, stellæ quoque cœlo casuræ sint: *Sol obscurabitur, luna non dabit lumen suum, & stella cadent de cœlo;* vt signa prævia & prænūtia omnibus terræ incolis metum sint incussura. *Turbabuntur gentes & timebunt, qui habitant terminos à signis tuis:* vt montes ab ea fluxuri sint; *Descendisti, & à facie tua montes fluxerunt, cum feceris mirabilia, non sustinebimus.* Ecquæ mirabilia facturus est? Solem scilicet obscurabit, lunæ deliquium inducet, stellæ cœlo deiciet, terram concutiet, montes agitat, bestias exstinguet. A deo deniq; magna, vt vel vnica eiusdem memoria ab omni nos peccato reuocare, adque virtutem incitare valeat.

Ita porro credit Dauid, & asserit, solam magnæ huius tribulationis memoriā sufficere ad homines in viâ virtutis reuocandos, & vitiorū impetū sistendū. Audite quid dicat, *Dixi iniquis, nolite iniquè agere, & delinquentibus, nolite exaltare cornu, quia neque ab Oriente, neque ab Occidente, neque à desertis montibus, quoniam Deus Iudex est.*

Ipsē

Ipsē quoque Ieremias primenda æreum non habet solus, vitamque dextremi iudicij sui & replesti me.

Iob quoque ad aliud dungebat, quam ad iudicium paelceus ait, *Verè parces delinquenti.* perolo disputans de eo ait, vt quisquam diuini toto vitæ tempore ne Deum quendam Iudicium à bonis rationem depocogitate, interea aliud Antichristi emig; pericunda pars est.

Plurimi doctrina alium hoc exponentes videritis abominatio uentu non inleite inter Ven. Beda, Augustin christum metonymie directo oppositus & iestati debitum sibi a tio, quod bello, turbis nolentis conspiratio sit.

Horum igitur miraculorum de Antichristi fine exponunt, opinemem, quantus ne dicam impudens scientia carentes, do christum Papam esse Sed mira hic seculo Antichristum recep querit in proprio n

minus de excessu ru-
vocem suam. dicit
hominum iram il-
lignitus leonis & be-

onceperat expressu-
refecturus, dicebat,
antopere peccatum
cem humanam nō
malibus sim aliam
e dieque in peccati
ei, cum communis
no furorem & sa-
Iob, eiusque vocē
a peme mor-
gnitadinem toni-
ne futura sit tribu-
nemāe

tremer, coelum to-
magna, ut sol se
lae quoque celo ca-
bit lumen suum, &
prenūtia omnibus
turbabuntur gentes
signis tuis: ut mon-
a facie tua monis
sustinebimus. Eoque
obscurabit, luna de-
terram concutiet,
deo deniq; magna,
nos peccato reuo-

tolam magnae huius
mines in nā virtutis
Audite quid dicat,
linguentibus, nobi-
nte, neque ab Occi-
nam Deus Iudae est.
Ipse

Ipse quoq; Ieremias aliud ad passiones & desideria com-
primenda frantum non adhibebat, dicit enim de se, *Sede-
bam solus*, vitamque duxi solitariam, *quia comminatione*
extremi iudicii tui & tribulationum tunc ingruentium,
replesti me.

Iob quoque ad aliam normam & amussim opera non
dirigebat, quam ad iudicis furorem, eiusq; severitatem ex-
pauescens ait, *Verebar omnia opera mea, sciens quia non*
parceres delinquenti. Cicero quoque cum Epicuro Deos
peroso disputans de diuina prouidentia, fieri non posse
ait, ut quisquam diuinam maiestatem offendant, eamque
toto vitæ tempore non formidet, qui sibi persuadet, esse
Deum quendam Iudicem in cælo, qui tam ab impijs quā
à bonis rationem deposcet operum olim factorum. Hæc
cogitate, interea aliud vobis depromam, de aduentus scil.
Antichristi eiusq; persecutionibus; quæ orationis meæ se-
cunda pars est.

Plurimi doctrina & sanctitate celebres Patres, Euange-
lium hoc exponentes, hanc Danielis Prophetiam, *Cum*
videritis abominationem desolationis, de Antichristi ad-
uentu non inlicitè intelligunt, atque inter alios S. Hilarius,
Ven. Beda, Augustinus, qui postremus inprimis ait, Anti-
christum metonymicè *abominationem* dici, quod Deo è
directo oppositus & aduersarius, honorem soli diuinæ ma-
iestati debitum sibi arrogaturus sit; dicitur autem *desola-*
zio, quòd bello, turbis, persecutionibus, alijsque sangui-
nolentis conspirationibus terram vniuersam desolaturus
sit.

Horum igitur magnorum virorum qui hoc Propheta
oraculum de Antichristi aduentu intelligendo, de mundi
fine exponunt, opinioni insistent, iuxta Euangelij etiam
mentem, quantus hæreticorum stupor & ignorantia sit,
ne dicam impudentia, colligo; qui passionibus pleni, &
scientia carentes, docere præsumunt ac defendere, Anti-
christum Papam esse Romanum, & Papam Antichristū.
Sed mira hic sese ostendit contradictio. Primò, quia Iudæi
Antichristum recepturi sunt; ait quippe Christus, *Si alius*
venerit in proprio nomine, illum recipietis. Certum est au-

Ierem. 15.

Iob timet
diuina iu-
dicia.

Iob 9.

Cur ap-
pelletur
abomi-
tio Anti-
christus.Hæretico-
rū stupor
Papæ An-
tichristi
nomine
appellan-
tium.

Ionn. 5.

tem, nunquam voluisse Iudæos Pontificem Romanum agnoscere, sed e contra illum, vt Christianum & eo vel maxime, quod Christianorum omnium caput sit ac Princeps, odio plusquam Vatiniano prosequi.

IOAN. 5.

**Probarur
Papam nō
esse Anti-
christum.**

**Antichri-
stus Chri-
sti inimi-
cus.**

P/a.

2. Thess. 2.

Secundo, Antichristus Iudæis, vt impostor & scelestus falsarius, se vt Messiam & Christum venditabit; nullus autem fuit vnquam Pontifex, qui hoc sibi nomen assumere, seseque orbis redemptorem iactare præsumpsit, imò ne cogitauit quidem. Terrio; Antichristus solum suum in templo Salomonis collocabit; atqui nullus vnquam Pontifex in templo Iudæorum sedem suam fixit. Nefandum igitur & blasphemum est asserere Antichristum Pontificem dici debere. Quarto Sancti Hieronymus in 12. Danielis caput scribit, Antichristum cultui diuino bellum moturum, & triennij & semestri spatio sacrificia conaturum abrogare: quis autem vnquam Pontifex se Missæ opposuit, quis sacrosanctæ Eucharistiæ honorem iuit imminutum? cum ipse Pontifex e contra fidei sit clypeus, religionis & Sancti sacrificij caput & propagator. Denique Antichristus futurus est vnicus, cum tamen ducenti & quadraginta Pontifices Cathedram Romanam tenuerint. quot igitur Antichristos fuisse dicendum? At quot potius hic mendacia, quot blasphemix? verum tamen est, Antichristum Christo bellum indicturum, atque omnium sceleratorum, impiorum, & peruersorum quos in mundo reperire erit, futurum caput, vt ait Gloss. in c. 21. Iob: adeo inquam peruersum & impium, vt S. Hippolyt. Martyr asserere non dubitarit, illum fore diabolum quendam carne vestitum. Cōstat nihilominus illum hominem futurum, ita namque eū vocat Apostolus, & S. Hieronymus in 11. caput Danielis, quo loco ait in Babylone illum nasciturum, quæ confusione significat, quod omnia confusus & turbatus sit; ex stirpe item Iudaica, & tribu Dan.

Ceterum varijs instructus erit artibus & technis ad decipiendum, tū violenter, tum subdole, donis, delicijs, metu inflato, minis tentatis, signis fictis productis & miraculis mendacibus editis, ita vt, testante Euangelista, in er-
Matth. 24. **rorem inducantur, si fieri potest, etiam electi;** quod & Apo-
stolus

stolus confirmat dicen-
rationem Satana in om-
mendacibus, & in om-
filio illo perditionis re-

— cui nomin-
Mille noc-

Triennio autem & se-
vt ait quodam in loco
pocalypsis c. 3. *Drat*
mala in mensibus; qui
iurantem quendam
quia in tempore & ten-
deinde exponens ait,
mille ducentos & sex-
& sex mensibus, tantu-
ministratum, vt de
bulatio magna, qualis

Tribulatio magna
Antichristus excitabi-
vna in strandibus & la-
pentahet; altera in
infiget, consistit.
clanculo & blandè in-
obscure Iacob Patria
Dan coluber tortuosus
erit vt coluber fallax
vt Cerasites extermin-
pens est duobus in
diderit, solum modo
tam volitantes, veru-
quum primum deo
Sceleratus hic im-
illaqueare conabitur
elleac proinde mun-
secas suos & prae-
nans, qui populo pe-
Christi vero nō est

cem Romanum a-
nium & eo vel ma-
caput sit ac Prin-
ci.

impostor & scelestus
ditabitis nullus au-
t nomen assumere,
sum sit, imò ne co-
tum suum in tem-
vaquam Pontifex
Nefandum igitur
na Pontificem dici
er. Danielis caput
m moturum, &
turum abrogare:
pposuit, quis fami-
notum? cum
religiosis & Sancti
Antichristus futu-
draginta Ponti-
quot igitur Anti-
chistus hic mendacia,
ntichristum Chri-
sceleratorum, imò
lo reperire etis, fu-
ò inquam perue-
asserere non dubi-
tne vestitum. Cò-
um, ita namque et
t. caput Danielis,
um, quæ confu-
tur & turbaturus

& technis ad de-
nis, delicijs, metu
productis & mira-
Euangelista, in er-
quod & Apo-
stolus

stolus confirmat dicens, *Cuius est aduentus secundum ope-
rationem Satana in omni virtute, & signis & prodigijs
mendacibus, & in omni seductione iniquitatis.* Adeo ut de
filio illo perditionis repeti illud Poëta possit.

— cui nomina mille,
Mille nocendi artes.

Triennio autem & semestri persecutiones illius durabunt,
ut ait quodam in loco S. Augustinus, & colligitur ex A-
pocalypsis c.3. *Dura est illi potestas facere menses,* (id est, *Lib. 20. de
ciuit. c. 2.*
in mala in mensibus) *quadraginta duos.* Ipse quoque Daniel
iurantem quendam audiuisse ait, *Per virtutem in aeternum.* *Dan. 12.*
quia in tempus & tempora, & dimidium temporis: quod
deinde exponens ait, Antichristi regnum duraturum dies
mille ducentos & sexaginta, id est nostro calculo triennio,
& sex mensibus, tantaque ipsum crudelitate & sæuitie ad-
ministraturum, ut de temporibus illis dici possit, *Erit tri-
bulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi.*

Tribulatio magna & vehemens ob persecutiones quas
Antichristus excitabit, quæ ad duo reuocari capita queunt;
vna in fraudibus & laqueis, quibus alios in errores suos
pertrahet; altera in supplicijs quæ sibi credere nolentibus
infliget, consistit. Torquebit scilicet alios violenter, vel
clanculò & blandè imposturis & technis illaqueabit, quod
obscure Iacob Patriarcha innuit, cum de filio suo Dan ait,
Dan coluber tortuosus, quo loco Glossa ait, *Antichristus* *Gene. 49.*
erit ut coluber fallax blanditijs & deceptionibus, & erit
ut Ceraustes exterminans tormentis. Ceraustes autem ser-
pens est duobus instructus cornibus, quæ ubi terra se ab-
diderit, solummodo prominent, quæ dum aues per ter-
ram volitantes, vermiculos esse ratæ, deuorare conantur,
quamprimum deuorantur.

Sceleratus hic impostor & falsarius omnes decipere &
illaqueare conabitur, docebit quippe legem Christi falsam
esse, ac proinde mundo eandem profligare contendet, as-
secras suos & prædicatores per omnia terræ climata desti-
nans, qui populo persuadeat Antichristum verum Deum esse,
Christum verò non esse Dei filium vnigenitum, nec è virgine
illum

Duplex
Antichri-
sti perse-
cutio.

Antichri-
stus om-
nes homi-
nes deci-
piet.

illum procreatum esse, at non nisi seductorem & hypocritam illum fuisse, qui propter scelera & commissa flagitia crucifixus sit. Missæ sacrificium oppugnabit, diuinum officium explodet vt impium, & omnem falsitatem annuntiat, *Robur datum est ei contra iuge sacrificium, & proster-*
netur veritas in aeternum. Idem dicit & Ioël.

Dan. 7.
Ioël. 1.
 Dicit se
 Messiam à
 Iudæis ex-
 spectatū.

In Compē-
dio Theol.
li. 7. c. 7.

Apoc. 13.

Lib. 33.
Moral.

Probabit præterea, verum se Messiam esse à Iudæis expectatum, atq; se carnem induisse, vt bonis eos temporalibus hoc in mundo ditaret: Decipiet Iudæos templum Salomonis in Ierusalem restaurantes, in eoq; se vt Messiam & Deum adorari præcipiet, obseruari coget ceremonias Iudaicas, & circumcisionem inducet; quin & ipse, teste Alberto Magno, se more Iudaico circumcidi permit-
 tet. Sabbathi obseruationem suggeret, cætemonias omnes Christianas, Constitutionesq; Apostolicas exterminabit, omniq; vassitici, fraudis & rethnarum genere vte-
 tur quo incautos decipiat.

Omnia hæc à Ioanne in Apocalypsi prædicta sunt, in qua se prodigiosum vidisse draconem ait, cuius ab ore velut pseudopropheta, spiritus immundi egrediebantur, vt rana, *Vidi de ore draconis, & de ore bestia, & de ore pseudopropheta exire tres spiritus immundos ad modum ranarum.* Draco ille prodigiosus & pseudopropheta Antichristum denotant. Primus spirituum illorum immundorum est spiritus draconis, id est diabolus, qui ex Antichristi eiusque sequacium ore dolos & imposturas docebunt, & subtilitates sublimes, quæ hominum captum excedent, scripturas sacras peruertendo. Secundus est spiritus bestia, quod bestiali quadam viuendi ratione proposita, omnia peccata licita esse docebit, delectationes carnales & voluptates nullum animis detrimentum, sed vilitatem ac meritum adferre. Tertius est spiritus pseudopropheta, id est hypocrita, quod fictam quandam sanctitatem simulabit, & honestatem morum præferet, vt scribit Hieronymus in Daniele. Cui suffragatus S. Gregor. ait, *Per hypocrisin sanctitatis, eam quam ipse Dominus veraciter habuit, singularem sibi inesse sapientiam mentietur & vitia,*
 & sub

& sub aqua specie an-
 infundat.

Daniel Propheta aperuit, cum de illis-
 turum os loquens in
 sanctum, donum in-
 iactat, magna & in-
 Vnde Plalmographi
 maledictione os plen-
 ore blasphemias & n-
 corde prodiciones ac-

At nondum hic
 falsa & verisimili m-
 falsa, vera esse per sua
 ligatas, veraque mira-
 Thomas, permittit
 edere, sed diaboli ac-
 dam incomprehensi-
 Egyptij olim fecit
 etiam dicens, quod
 tum est, vt miraculu-

Opetabitur deni-
 aduocabit, fulgura
 tur, contraria crebit,
 vt olim in euerfione
 timenta commonebi-
 nium hoc Davidicū
 &c. Propterea non
 transferentur mori-
 christi.

Plurimos etiam
 nibus ad se pelliciet
 promittet: nam dia-
 ros tum intra terra
 do latitantes, et uer-
 abbit auro & arge-
 cultas diripiet, si-
 det, illorumque

& sub aqua specie auditoribus reprobis serpentinum virus infundet.

Daniel Propheta qui præ cæteris eius dolos & technas *Dan. 7.* aperuit, cum de illius hypocritæ vaticinatur, ait eum habiturum *os loquens ingentia.* & sanè dum se Prophetam, sanctum, donum miraculorum possidere, Messiam esse iactat, magna & ingentia crepat, & os magnum effert. Vnde Psalmographus scire de illo locutus videtur, *Cuius maledictione os plenum est, & amaritudine & dolo;* id est, ore blasphemias & mendacia, & detractiones docebit, & corde proditones ac dolos machinabitur. *Psal. 9.*

At nondum hic finis. Decipiet quin etiam plurimos *Falsa Antichristus* falsa & verisimili miraculorum imagine, quæ quamuis *edet miracula.* falsa, vera esse persuadebit; nam licet manus habiturus sit ligatas, veraque miracula edere non possit, ut docet Sanct. Thomas, permittet tamen Deus admirabilia illum signa edere, sed diaboli adminiculo, quæ eo quod ratione quadam incomprehensibili fient, miracula dicentur, uti magi *2. 2. q. 159.* Egyptij olim fecisse in Exodo perhibentur. Vel miracula *Exod. 7.* etiam dicentur, quod rara sint futura, quidquid autem ratum est, ut miraculum habetur.

Operabitur denique prodigia & mirabilia, cælo ignem *Antichristus edet prodigia.* aduocabit, fulgura concitabit, fragores cælestes causabit, tonitrua ciebit, tempestates armabit, ventos produceret, ut olim in euerfione domus Iob. Terram concutiet, elementa commouebit, montes loco mouebit, iuxta vaticinium hoc Dauidicum, *Deus refugium nostrum & virtus, &c. Propterea non timebimus, dum turbabitur terra, & transferentur montes in cor maris,* idque virtute Antichristi. *Psal. 125.*

Plurimos etiam scelestus hic impostor donis & muneribus ad se pelliciet, imò omnes opibus se cumulaturum *Donis multis ad se petrahet.* promittet: nam diaboli ope & instinctu plurimos thesauros tum intra terræ viscera delitescences, tum in maris fundo latitantes, eruet. Atque ideo Propheta Daniel ait, *Abundabit auro & argento.* Domos quin etiam expilabit, facultates diripiet, sibi que credere nolentium diuitias inuadet, illorumque bona velut refractariorum silco addicet. *Dan. 9.*

Urbes

Dan. 11.

Urbes potentiores ingreditur, ut easdem expilet, unde Daniel, *Et abundantes & uberes urbes ingreditur, rapinas & pradam & diuitias earum dissipabit*, quas deinde affectis suis & doctrinam profitentibus elargietur, atque hac ratione plurimos ad se pertrahet. Prædixisse visus est aliquid Iob Propheta dicens, *Post se omnem hominem trahet, ante se innumerabiles.*

Iob 21.

Tormētis
& sup-
plicijs aduer-
sarios suos
exagitant.

Dan. 7.

Præter deceptiones & fallacias iam dictas adhibebit quin etiam scelestus hic tormenta ac supplicia, quosque promissis & donis inescare non poterit, minis aggredietur, & apud quos fallacia locum non habebit, crucians viam inuenient. Huc spectat quod se vidisse ait olim Daniel, *Videbam, inquit, in visione mea nocte; & ecce, quatuor venti celi pugnabant in mari magno; & quatuor bestia grandes ascendebant de mari, diuersa inter se.* Hic summam omnia tyrannidis, suppliciorum, crudelitatisque genera descripta sunt, quæ singula iam explicabo. Primum per vastum hoc mundum intelligo: per quatuor vetos celi, quatuor flagella quæ Deus ante Antichristi aduentum velut prænuntia & præambula præmittit, bellum, pestem, famem, & terræ motum ut patet ex Euangelij S. Luc. c. 24. & Mat. c. 27. per quatuor bestias grandes, persecutiones illas vehementes, quas furibunda hæc bestia excitabit, quod quatuor præcipuis sceleribus & ijs bestialibus, homines iniurus sit, quibus omnes omnino subuertet. per leonem siquidem alarum superbiam homines sustollentem designatam credo; Antichristus .n. multos honoribus, ambitione & diuitijs sublimabit & effret. Per vrsam verò libidine & voluptates carnales; per triplicem dæmonum ordinem, triplex peccatorum in mundo tunc regnatorum genus figitur, Adulterium, Sodomia, & sacrilegium. Pardus autem hypocritarum demonstrat, nam ut animal illud varias tergo maculas præfert, ita Antichristus ficto quodam sanctitatis colore, & falsis quibusdam miraculis, & deceptione mendacijque erit variegatus. Per vltimam verò belluam, quæ cæteris videbatur terribilior, designata credo enormia & grauiora tormenta quibus magnos, id est electos, deuorabit, & neci amarissimam tradet.

Similem

Similem prope habet Ioannes, quæ ascensum & cornua decem, & verò vno similes habet, allegoricè exponit illæ animalium, abundum, instar leonum, septem capita & decem cornua decem.

Ex quo colligere est abominationibus plenum illius mirum in modum sententiam illam Evangelij, *qualis non fuit ab æternis.*

De hac tribulatione Chrysostomus, Notissimum aduersus Christum in Ecclesia, ut nunquam siquidem fiant huius persecutionis adeo vehementer, si fieri potest, electi, signat Draco ille Apocryphi stellarum multitudinem.

Equam tribulationem leo & quæstioni admodum euidenter miracula patitur: Penitus, autem, quando in martyrum tortor, ante eius oculis, in illis mihi quicquid & videri debent.

Quo verò maiores tenent, multos discipulos, qui sapienter testatur hoc Iob Prophecia, *Quid per radios solis, n.*

dem expilet, unde
ingreditur, rapi-
abit, quas deinde
elargietur, atque
Prædixisse visus est
nem hominem tra-

m distas adhibebit

supplicia, quosque

, minis aggredie-

habebit, cruciatus

ridisse ait olim Da-

nostræ, & ecce, qua-

quo; & quatuor

versæ inter se. Hic

ti, crudelitatisque

applicabo. Primum per

quatuor vêtos celi,

risti aduentû velat

lû, pestem, famem,

S. Luc. c. 24. & Mat.

trutiones illas vehe-

abit, quod quatuor

homines inuasurus

per leonem liquide

m designatam cre-

ambitione & diu-

libidine & volup-

tinem, triplex per-

nus figuratur,

Pardus autè hypo-

cras tergo macu-

lancitatu colore,

trone mendacij sç;

m, quæ cæteris vi-

enormia & grauiâ

denotabit, & neci

Similem

Similem prope bestiam in Apocalypsi nobis depingit *Apoc. 15.*
Ioannes, quæ ascendebat de mari, septem habens capita
& cornua decem, & leopardi imaginem referens, pedes
verò vîso similes habebat, os verò sicut os leonis. Bestia
hæc, allegoricè exponendo, Antichristum denotat, & di-
uersæ illæ animalium species, designant instar vîsi fore fu-
ribundum, instar leonis truculentum, & ferum instar leo-
pardi. septem capita denotant septem mortalia peccata,
& decem cornua decem præceptorum decalogi transgres-
sionem.

E quo colligere est Antichristum omnibus peccatis &
abominationib. plenum fore, & persecutionibus regnum
illius mirum in modum auctum iri, ac verissimam esse
sententiam illam Euangelicam, *Erit tunc tribulatio ma-*
gnâ, qualis non fuit ab initio mundi.

De hac tribulatione præclarè olim scripsit S. Ioannes
Chrysostomus, *Novissimis, inquit diebus, cû damnatus ille* *In Matt.*
homo aduersus Christum resurrexerit, tanta erit persecu-
tio Ecclesiæ, ut nunquam fuerit similis, nec futura sit. Tâc-
ta siquidem ficarij huius & impostoris futura est rabies, &
persecutio adeo vehemens, *Vt etiam in errorem inducan-*
tur, si fieri potest, electi, stellæque cælo dilapsuræ. quod de-
signat Draco ille Apocalypseos, quem Ioannes magnam
Apoc. 12.

Ecquænam tribulatio, Deus bone! quando iusti ecua-
leo & quæstioni admovebuntur, & coram illis inimicus
evidenter miracula patrabit. Miratur hoc nō parum Gre-
gorius: *Persemetus, ait, quæ erit humana mentis tentatio il-* *Libr. 32.*
la, quando pius martyr corpus in tormentis subijciet, & ta- *Moral.*
men tortor, ante eius oculos miracula faciet? An non his &
iustissimi quiq; & validissimi concutiantur, & ad terram
deiciantur?

Quo verò maiores vires habeat crudelitas, fiatque po-
tentior, multos disertos habebit pestilens hic impostor
assecclas, qui sapientissimos quosque decipient & fallent.
Testatur hoc Iob Prophetes verbis satis obscuris, *Sub ip-* *Iob 41.*
so erunt radij solis, quod Gregorius hæc ratione exponit,
Quid per radios solis, nisi cacumina sapientum designantur?

Elax-

30 CONCEPTVS THEOLOGICI

Matt. 4. Elargietur adhuc largissima munera, & omnes omnino mortales largitionibus & donis pelliciet. Erit enim locupletissimus, ut potè solus in orbe rex futurus, ut ait in Daniele Hieronymus. Eodem artificio & industria vsus est & olim Satan, cum Dei filium vnigenitum tentaturus ostendit illi omnia regna mundi. Prò dolor. Hodie rebus friuolis & exigui momenti homines ad peccandum pertrahuntur; quid igitur sub Antichristi regno futurum est, quando amplissimis donis & muneribus splendidis inuitabuntur & pellicientur. Quam pronitatem ad peccandum demiratus Dauid Propheta, interrogat, *Propter quid irritauit impius Deum?* Ac sub tyranno hoc longè aliter feres habebit: ut enim animas illaqueet & iustos peruerat, nullis parcat sumptibus, imò & regna inuadet & aggre-

Psalm. 9. *Tunc erit tribulatio magna?* id est tentatio magna, vel persecutio magna, prout lubuerit intelligere. An non enim magna illa futura, quando infernus, mundus, Antichristus & diabolus, fraudes, astus, doli, supplicia tormentata, dona, pollicitationes splendide in idipsum collatis viribus contenturæ sint: erit nempe magna, quod omnibus sit futura communis, & aduersus omnes excitanda. Magna inquam, quia postrema: solent autem postremi insultus esse maiores & vehementiores. Magna denique, quod hæc iustorum sit exploranda tolerantia, electorum opera purganda, fideliumq; merita atq; agenda.

Antichristi persecutio magna. *Erit tribulatio magna.* Meritò igitur tribulationis nomine vsus est Spiritus Sanctus, non autem persecutionis; ostendat, tribulationem indiuiduam vitæ huius esse comitem, & iustis illam vsque in finem sæculi reservari. De Christo ipso dictum est, *Ascendit vsque ad cælos, & descendit vsque ad abyssos*, descendit inquam vsque ad abyssos cruciatuum & tormentorum, ut resuscitatus deinde ad maiorem gloriam extolleretur. Præclaro igitur ducis huius exemplo discant iusti, qui hac in vita perpetuò militant, semper ad profundas tribulationum abyssos descendere, ut deinde ad cælum consolationum ascendant.

Tribulatio
nunquam
mundo
exulat.

DOM. XXIV.

In prodigiosa illa mul & descendebant. gunt. per hanc igitur ciones, lacrymas, descendat oportet, letum voluent beatifica in fine sæculi secus atque Angelitryia, mortem deum ad gloriam, victoriant.

Sunt in Davidico Graduales appellant, pli gradus ascenderentur, Ad Dom exauduit me, & non luculenta tributus Sanctus studio firare, tribulationes rum adminiculo iatur. an non notum multas tribulationes rum.

Atque ideo spon horum nucum, D rem poma conuallium morum, ut Spiritu Ecclesie militantis a ta & amara est, sed tiner: ita viri iusti ros se & rudes ostendatilibus diuinæ conlucet.

Huc colligans Præstant mittentes am exultatione. de liberatione filiorum sem Bablonicamq; Den Tom. 2.

, & omnes omnino
dicit. Erit enim locu-
turus, ut ait in Da-
b & industria vsus est
entium tentaturus o-
dolor. Hodie rebus
ad peccandum per-
si regno futurum est,
ibus splendidis inui-
tatem ad peccatum
at, Propter quid irri-
hoc longe aliter se-
er & iustos peruer-
regna inuadet & ag-

tentatio magna, vel
telligere. An non e-
us, mundus, Antri-
ali, supplicia tormen-
idipsum collatis viri-
na, quod omnibus sit
es excitanda. Magna
rem postremi insultus
na denique, quod hac
electorum opera pur-

titur tribulationis ne-
autem persecutionis;
quam vitæ huius esse
niem sæculi reseruari.
dit vsque ad calos, &
dit inquam & que ad
a, vt resuscitatus de-
etur. Prælaro igitur
qui hac in vita perpe-
s tribulationum aby-
consolationum ascen-

DOM. XXIV. POST PENTECOST. 31

In prodigiosa illa Scala Iacob Angeli ascendebant si-
mul & descendebant. Per hanc plurimi crucem intelli-
gunt. per hanc igitur scalam ad tormenta vsque, affli-
ctiones, lacrymas, opprobria, mundi contemptum
descendat oportet, qui deinde ad DEVM & ad cœ-
lestem voluerit beatitudinem ascendere. Hæc itaque
scala in fine sæculi erigetur, vt electi per illam, non
secus atque Angeli quidam vsque ad supplicia, mar-
tyria, mortem denique ipsam descendant, vt deinde
ad gloriam, victoriam, vitamque sempiternam ascen-
dant.

Sunt in Davidico Psalterio quindecim Psalmi, quos Vnde Psal-
Graduales appellant, quod canerentur ab ijs qui tem- mi gradua-
pli gradus ascenderent, atque hi ipsi à tribulatione ex- les nomen
ordiantur, *Ad Dominum cum tribulaver clamavi* & habeant.
exaudiuit me, & vix inter eos est aliquis, in quo
non luculenta tribulationum mentio fiat. quod Spiritus
Sanctus studio fecisse censendus est, vt demon-
straret, tribulationes esse velut gradus quosdam, quo-
rum adminiculo in cœlestem Ierusalem ascensus da-
tur. an non notum axioma illud Euangelicum? *Per
multas tribulationes oportet intrare in regnum cælo-
rum.*

Atque ideo sponsa in Canticis hortum suum vocat
hortum nucum, *Descendi in hortum nucum vt vide- Cantic.
rem poma conuallium*; nucum hortum dicit, non po-
morum, vt Spiritus Sanctus ad labores & afflictiones
Ecclesiæ militantis alluderet: nam vt nux exterius du-
ra & amara est, sed interius dulcedinem inclusam con-
tinet: ita viri iusti exterius & circa corporalia ama-
ros se & rudes ostendunt, sed intrinsecus & in animæ pe-
netralibus diuinæ consolationis dulcedo continetur & de-
litescit.

Huc collimans Propheta regius dicebat, *Euntes ibant Psal. 126.
& flebant mittentes semina sua, venientes autem venient
cum exultatione.* Loquitur hic, ait Doctor Incognitus,
de liberatione filiorum Israel post longam illam captiuita-
tem Babylonicam, quam Darius & Cyrus Persarum reges

Dom. Tom. 2.

ffff

Israhelitis

Tribulationes semen gloriae.

Israëlitis concessere. Quo loco notandum est, lacrymas & labores sementem gloriae & gaudij nuncupari. Eodem modo de tribulatione iustorum loquendum est: eorum quippe tribulationes, persecutiones, infamia, paupertas, & quidquid hoc in mundo perferent, & ad mundi usque finem toleraturi sunt, seminis quoddam genus sunt, quæ ubi maturuerint, messem gloriae efficiunt: & quemadmodum nullus sine semine nascitur fructus, ita, nulla sine sudore, labore, & tribulatione dabitur gloria. Atque hæc occasione tribulationum, quæ in Antichristi aduentu per orbem inualescent, & persecutionum & signorum quæ magnum iudicii diem præcedent.

Calamitas differentium penitentia in mortis usque horam.

Hæc igitur mente voluite, Auditores, diem hunc horrendum præ oculis habetote, ultimas illas persecutiones formidate, disponite vos ad rationem reddendam, poenitentiam in mortis tempus nolite differre. Noli, ô miser peccator, dicere, Quando ad vitæ extremum peruenero, testamento omnia iniquè parta restituiam, ac tunc Ecclesiæ Sacramentis munitus in pace hinc discedam. Recordamini illorum verborum, quæ CHRISTVS vel de excidio Ierosolymitano, vel de mundi interitu dixit, *Væ pregnantibus, & nutrientibus in illis diebus.* Ita ad nostrum propositum dicere possumus, Væ qui in mortis hora bonos conceptus & vitæ melioris propositum concipiunt. Neque enim tunc tempus aptum est ad vitam novam inchoandam, quando è vita emigrandum erit. Atque hoc tacite significavit Dominus cum in Evangelio ait, *Orate ne fuga vestra fiat in hieme*, hiems enim ad fugiendum inepta est, haud multo etiam aptius est tempus mortis ad mundi & peccati fugam ineundam, quando nimirum hinc lacrymatur vxor, illinc gementes adstant filij &

Quinq; cõ domestici, medici quotidie adsunt assidui, & cruciatus infilia ac mo ualescunt. tunc igitur quicunq; peccatum deferere conatur, fugam in hieme adornat, id est tempore difficili & in hoc Euan-

geio de-

Quinq; autem salutarè hoc in Evangelio nobis suggeruntur consilia. Primo, Nemo, quando videbit abomina-

tionem

tionem desolationis, se, in Iudæa aut Ierusalem, non confugiat, *Tunc quæ urbes igitur deserenda erunt; peccatum enim quæ apud hominem suum & instinctum fecerit. Elias etiam clinans, cavernam ad domum est vertice, non* *Et qui in testamento, non dicitur, Id est, qui celestium elati sunt procul à terra descendunt, & tunc*

Tertium, *Et qui in* *eam suam.* Id est, *Retur, & iam mundo quidpiam accepturi, tunc reuertantur. Quibus in diebus illis: quos ad vbera habentes valebunt. Hicce de tot negotia concipiunt, ut à facie peccati gere nequeant, atque tunc, & verè infelices sunt.*

Quintum, *Orate in Sabbatho, in hieme, iter ultra mille Excitati & obdurati & poenitentiam tunc vitæ Sabbathum fiet mentio, & se in altero mundo am Antichristus, us ipse animas per magna.*

dum est, lacrymas & incupati. Eodem endum est: eorum infamia, pauperferent, & ad munis quoddam genus gloriæ efficiunt: & alicuius fructus, ita, latione dabitur gloriæ, quæ in Antient, & persecutio- tudicij diem præce-

s, diem hunc hor- illas persecutiones

reddendam, poeni- te. Noli, ô miser- tum petuenero, te- m, ac tunc Ecclesiæ- scedam. Recordam-

RISTVS vel de- interitu dixit, *Va diebus*. Ita ad no-

æ qui in mortis ho- propositum concii- um est ad vitam no-

trandum erit. Atq; in Euangelio au-

ms enim ad fugien- us est tempus mor- am, quando omni-

entes adstantilij & lui, & cruciatus in- tum deferre cona-

mpore difficili & in- gelionobis sugge- o videbit abomina-

tionem

DOM. XXIV. POST PENTECOST. 83

tionem desolationis, & Antichristum in mundum venisse, in Iudæa aut Ierosolymis subsistat, sed ad montes confugiat, *Tunc qui in Iudæa sunt, fugiant ad montes*. Vrbes igitur deserendæ sunt, & solitudines & rupes ad- eundæ; peccatum enim ut vites, satius est apud bestias, quam apud homines viuere. Ita Loth, Angelo- rum suasu & instinctu Sodomis egressus, ad montana secessit. Elias etiam furibundam Iezabelis rabiem declinans, cauernam adiit. Secundum, Si quis in tecto aut domus est vertice, non descendat ut quid infernè petat, *Et qui in tecto, non descendat tollere aliquid de domo sua*. Id est, qui cœlestium rerum contemplatione in sublime elati sunt procul à terrenis sequestrati, ne ad munda- na declinant, & mente ad ima & terrena delaban- tur.

Tertium, *Et qui in agro, non reuertatur tollere tuni- cam suam*. Id est, Religiosi qui in desertis commoran- tur, & iam mundo egressi sunt, ne amplius in domum quidpiam accepturi, negotijsque secularibus se implica- turi reuertantur. Quartum, *Va pręnantibus nutrien- tibus in diebus illis*: quia illæ foetu grauatur, & hæ alum- nos ad vbera habentes vel manibus gestantes, fugere non valebunt. Hisce designantur auari & ambitiosi, qui tot negotia concipiunt, totque concupiscentias enu- triunt, ut à facie peccati, & à diuinæ iustitiæ punitione fu- gere nequeant, atque hi à Deo maledictione percutiun- tur, & verè infelices sunt.

Quintum, *Orate ut non fiat fuga vestra in hieme vel in Sabbatho*; in hieme quippe frigus sæuit, & in Sabba- this, iter ultra mille passuum extendere nefas. Id est, Excæcati & obdurati peccatores, qui conuersio- nem & poenitentiam ad mortis vsque hiemem, & al- terius vitæ Sabbathum differunt, in quo nulla de me- ritis fiet mentio, ad fugam penitus inepti sunt, quò se in altero mundo in tuto collocent, in quo non iam Antichristus, non Pseudopropheta, sed diabo- us ipse animas persequitur, *Et tunc erit tribulatio magna*.

fffff 2

Hæc

Documen- tum pro religios.

Auari per mulieres pręgnantes denotatur.

Conclusio

Hæc igitur seriò voluite Christiani, aduersus Antichristi imperus arma assumite, CHRISTO fideles estote, tabulationes illas extremas apprehendite, diuina iudicia pertimescite, sanctarum meditationum tecto vos continere, in terram nolite descendere, vt vitam duratis actiuam, sed potius agite passiuam: ad mundum ne redeatis, semel cum egressi fueritis, & iam montes ascenderitis; ne expectetis donec senectus venerit, in qua bona concipere proposita, & vitæ melioris spem enutrire possitis. Imprimis autem caute, ne tum peccatum & mundum fugiatis, quando mortis instabit hora: hoc enim tempus ad fugam ineptum est; in tempore fugite, iam inde ab adolescentia, ætate virili, fugite inquam quâdiu vires & animus suppetunt, nec expectate, donec solennitates & festa maiora aduenerint. Nolite expectare donec Sabbathum illuxerit, tunc enim discurrete nefas, tunc omnis poenitentia inutilis, meritum acquirendorum nulla spes. Fugiendum igitur in vere vitæ & die profesto.

Tu verò æternæ & omnipotens Deus, qui noster futurus es Iudex, noli, quando dies illa aduenerit, qua coram iustitiæ tuæ tribunali nos comparere, tibi que de tota vitæ serie rationem reddere oportuerit, in peccata nostra curiosius inquirere, sed benignum te ostende. Cumque tunc dies furoris, calamitatis & miseriæ futura sit, dies inquam, quam tot horribilia signa præcedent, abominatio scilicet à Prophetis prænuntiata, Antichristi persecutiones quarum meminere sacra volumina, & tribulationes quales ab initio mundi nunquam visæ vel audite, quas Euangelium præfagit; nos protege, defende actuere, sis nostra tutela, asylum, refugium. Tunc quidem vti nouimus, rigidus, seuerus, iratus apparebis, signisque exterioribus idipsum demonstrabis, quando nempe solem obscurabis, lunæ deliquium, stellarum lapsum, & mundi commotionem cauteris; sed scimus etiam, benignissime Domine, non in perpetuum te irasci, & iram tuam finem

finem habere, teque
misericordiarum viscera
dem est ignoscere, non
uare noli, non verò a
commiseratione tangi
illa desolationis, dies
rit, vitæ nostre causam
pro nobis sententia
gloriæ possessionem
deducere
Filiu

Docebo

F

iani, aduersus An-
 H R I S T O fideles
 apprehendite, diuina
 meditationum recto-
 dere, vt vitam du-
 am: ad mundum ne-
 iam montes ascen-
 uenerit, in qua bo-
 lioris spem enutrire
 eum peccatum &
 stabit hora: hoc e-
 in tempore fugite,
 fugite inquam quā-
 spectate, donec so-
 Nolite expecta-
 nim discurrete ne-
 ritorum acquiren-
 in vere vitæ & die

us, qui noster fu-
 aduenerit, qua co-
 ere, tibi que de to-
 erit, in peccata no-
 te ostende. Cum-
 scia furura sit, dies
 cedent, abomina-
 Antichristi perse-
 lumina. & tribula-
 iam visæ vel audi-
 ps protege, defen-
 refugium. Tunc
 rus, iratus appa-
 um demonstrabis,
 lunæ deliquium,
 motionem causa-
 gnissime Domi-
 , & iram tuam
 finem

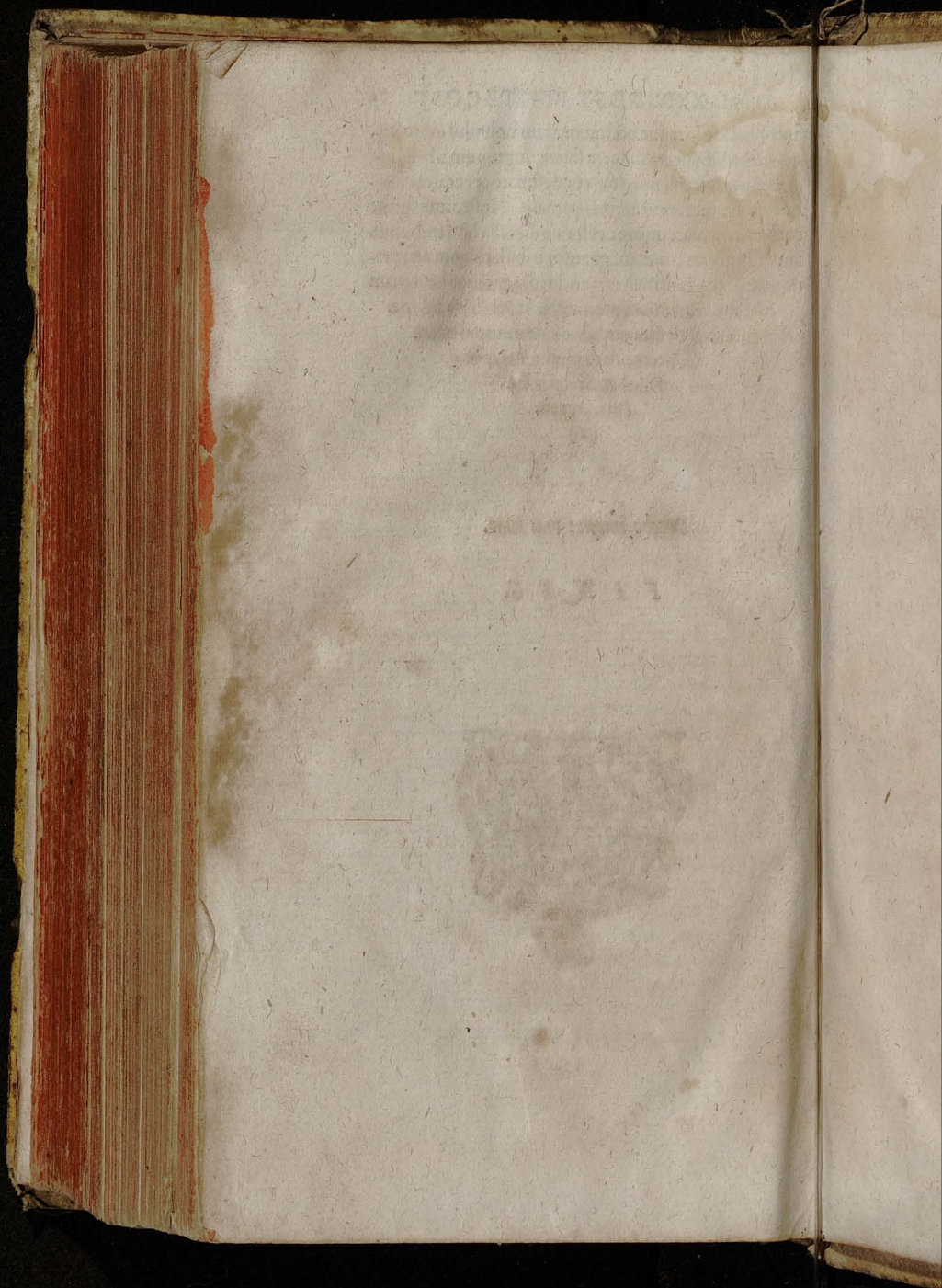
DOM. XXIV. POST PENTECOST. 85

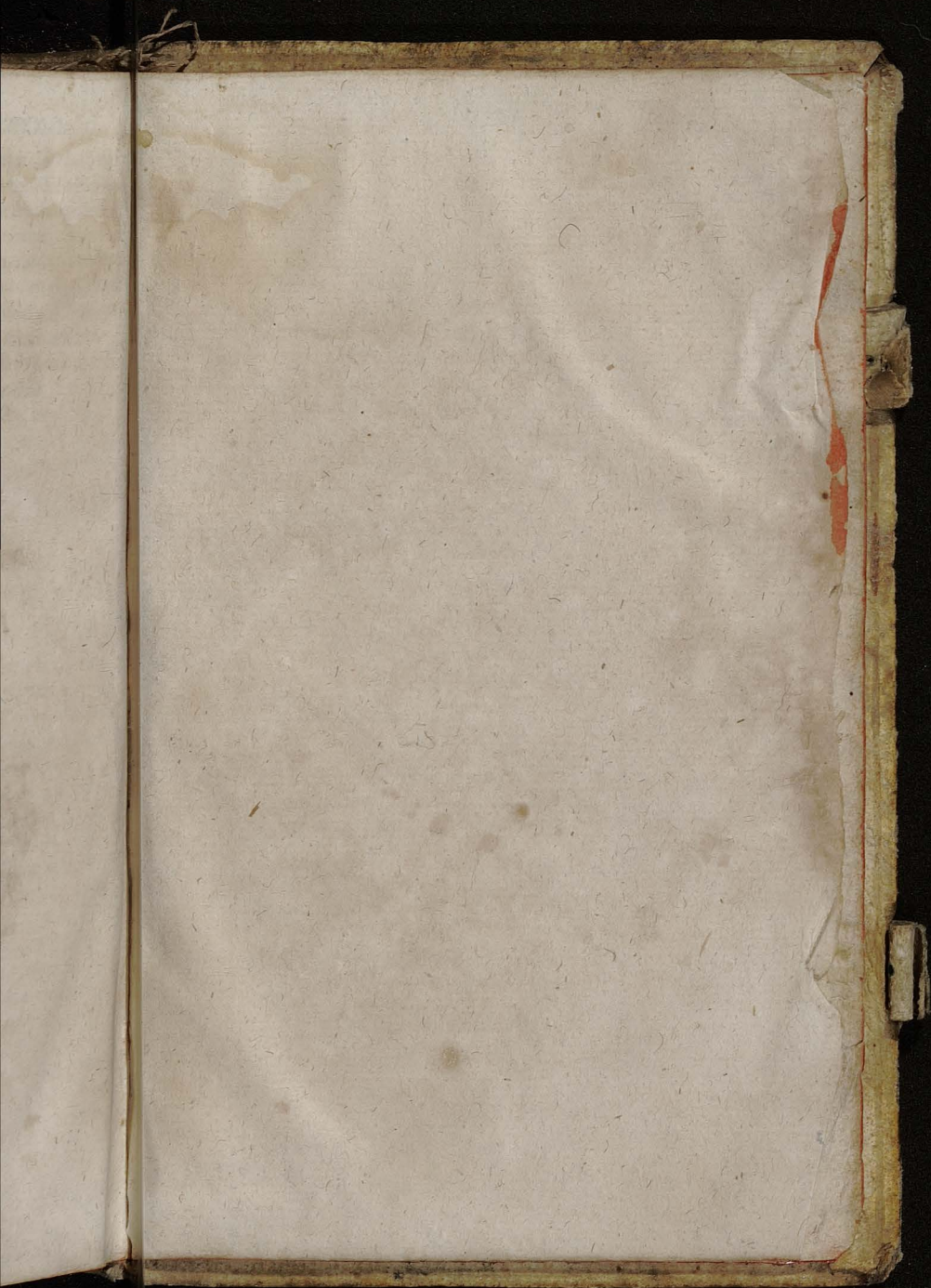
finem habere, teque postquam iram nonnihil exerueris,
 misericordiæ viscera induere solere. Ingenitum tibi siqui-
 dem est ignoscere, non verò condemnare, peccatores sal-
 uare nosti, non verò animas perdere. Nostorum igitur
 commiseratione tangere, cumque dies illa horrenda, dies
 illa desolationis, dies magnarum tribulationum aduene-
 rit, vitæ nostræ causam benignè discute, tamque benignam
 pro nobis sententiam pronuntia, vt per illam æternæ
 gloriæ possessionem adire valeamus, ad quam
 deducere nos dignetur Pater &
 Filius & Spiritus san-
 ctus. Amen.
 (··)

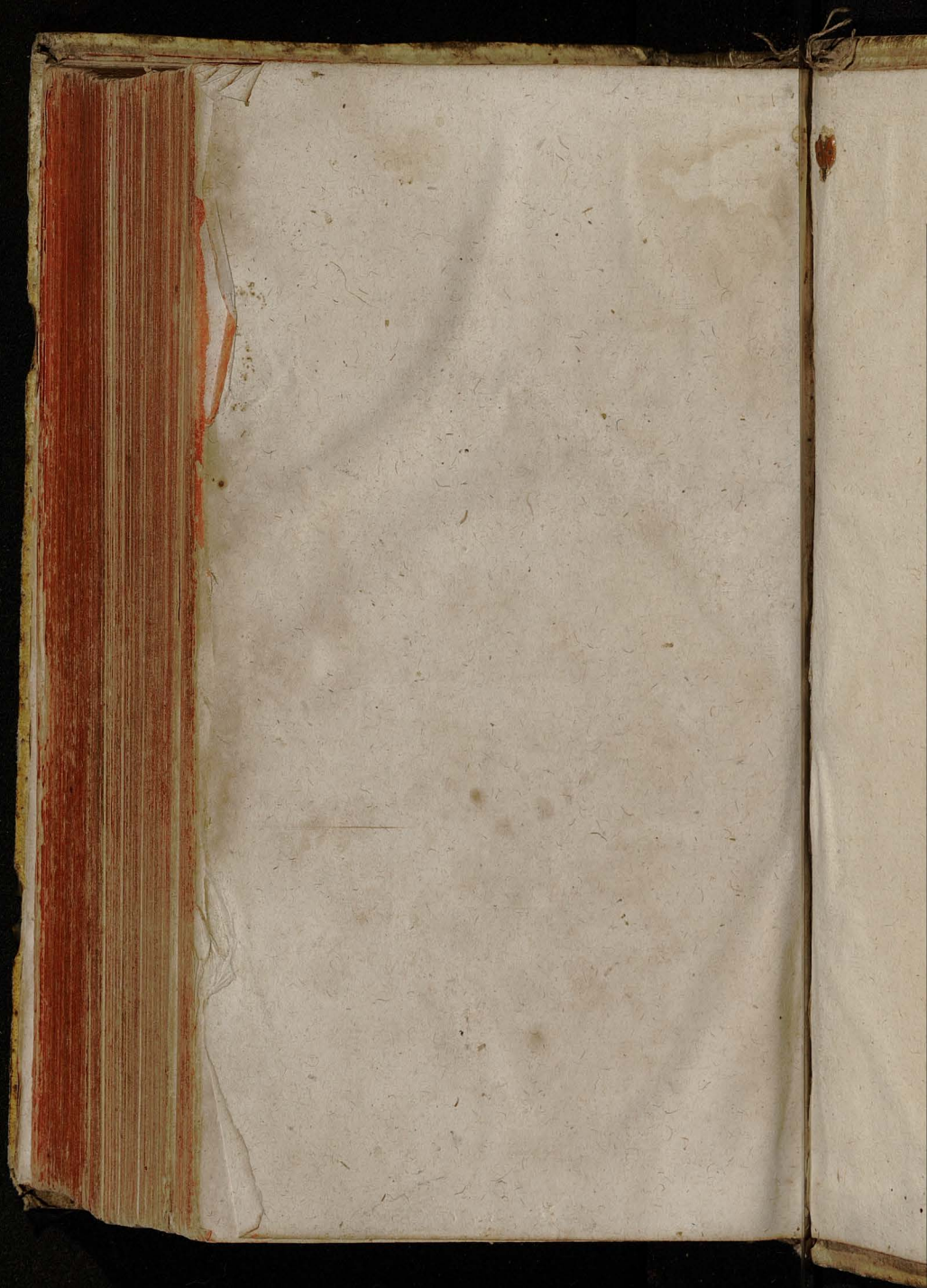
Docebo iniquos vias tuas.

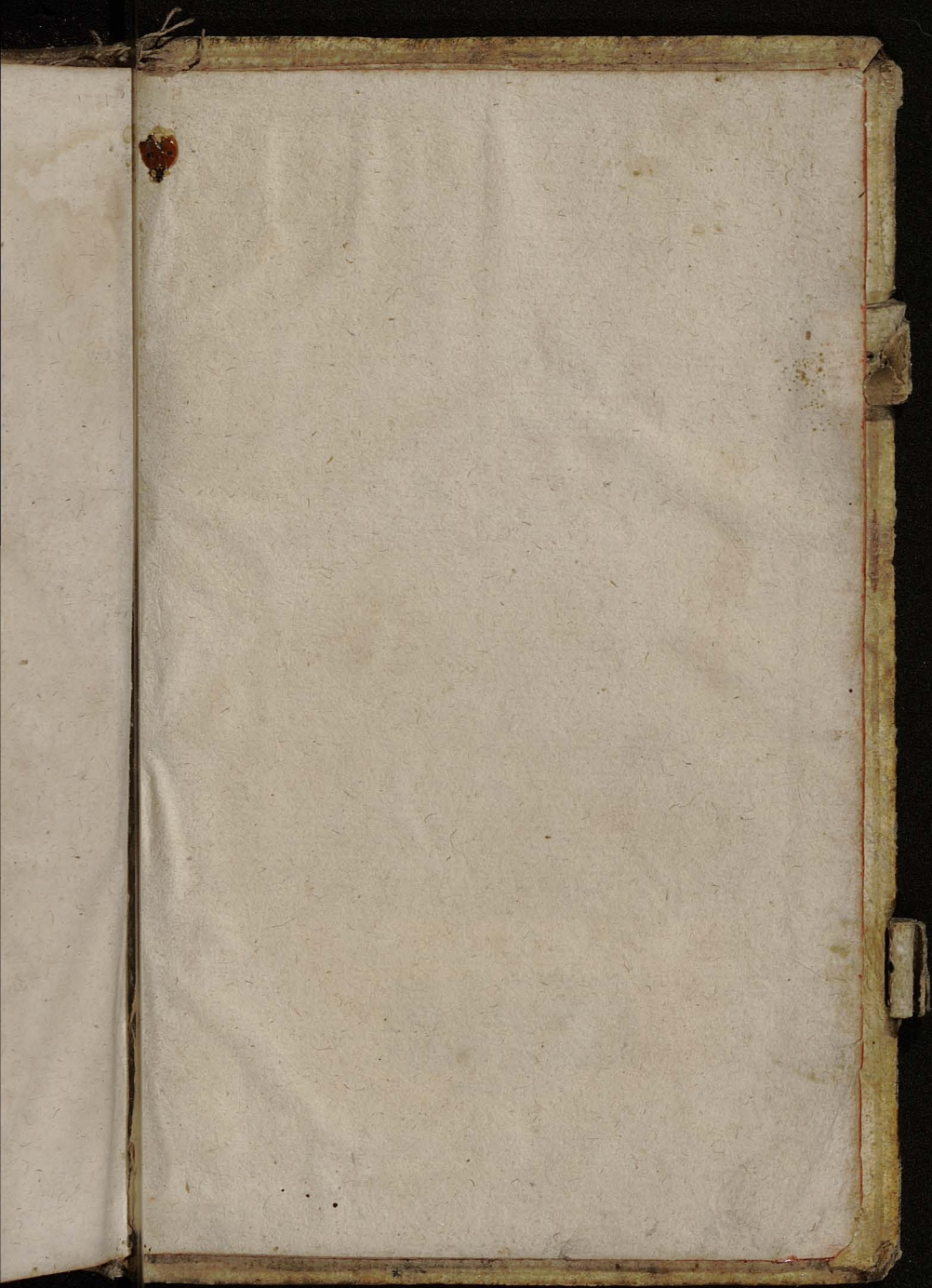
F I N I S.

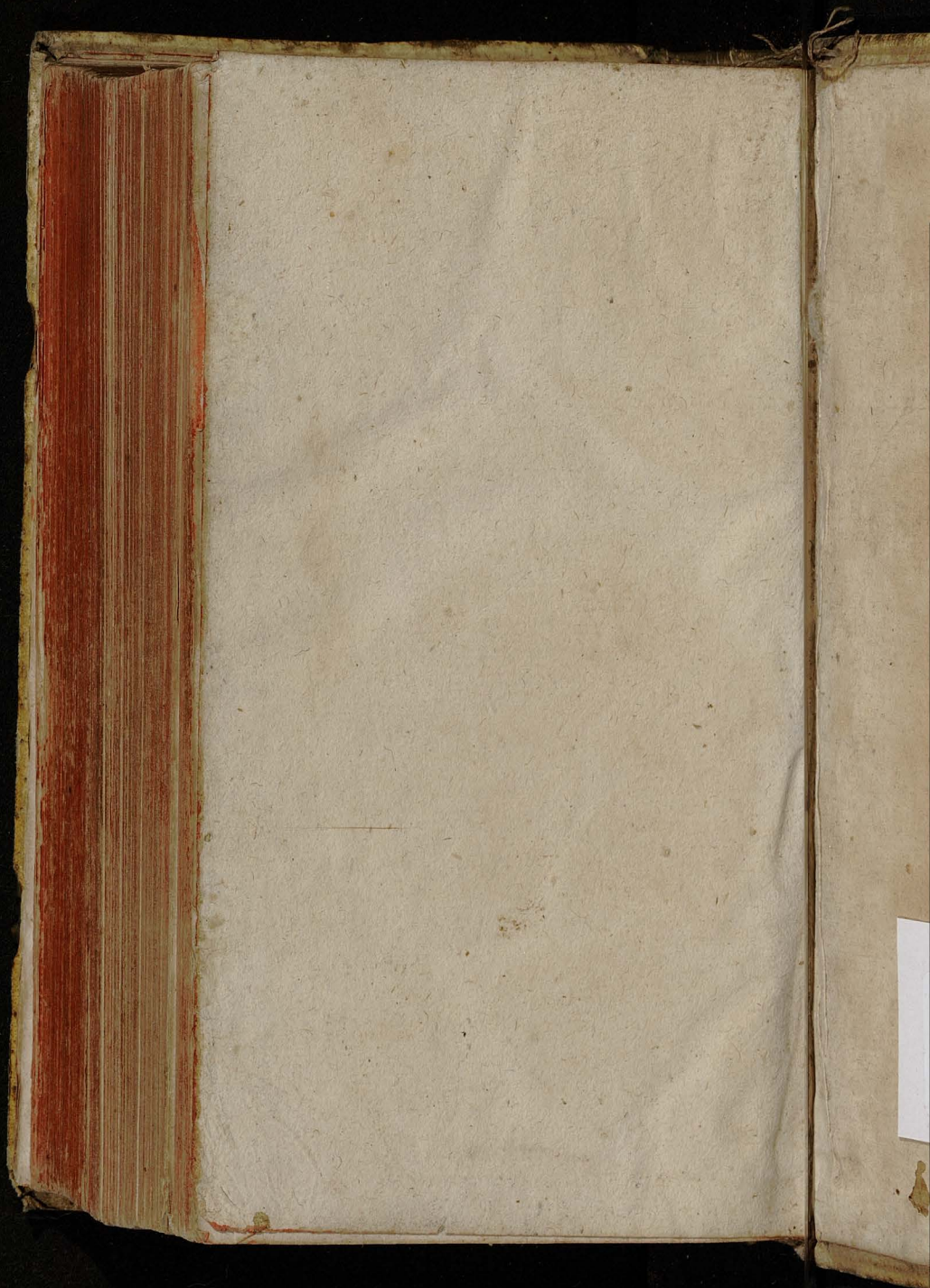

Biblioteka Jagiellońska

stdr0029999

